سنڌي ادب

(ڪلاسيڪيت کان جديديت تائين)

ساجد چانڊيو

سورهه سنڌي ادب

Soorih Sindhi Adab

صاحب خان سورهه ميرائي

Cell No: 0344 3919786
0300 3404488

سي. ايس. ايس. پي. سي. ايس. ايم. اي سنڌي ليڪچرارشپ

(تحريري امتحان ۽ انٽرويو لاءِ)

سنڌي ادب

(ڪلاسيڪيت کان جديديت تائين)

ساجد چانڊيو

سمبارا پبليڪيشن حيدرآباد

ڪتاب نمبر 262

ڪتاب جو نالو: سنڌي ادب: ڪلاسيڪيت کان جديديت تائين
ليکڪ: ساجد چانڊيو
ڇاپو: پهريون
ڇپجڻ جو سال: آڪٽوبر 2020ع
لي آئوٽ/ٽائيٽل: مهراڻ سهتو
ڇپائيندڙ: سمبارا پبليڪيشن، حيدرآباد
03003513966

قيمت =/1200

ISBN No: 978_969_737_028_3

Sindhi Adab
Clasiciyat Khan Jadidiyat Tain
Author: Sajid Chandio
Sambara Publication Hyderabad
Sambara.publication@gmail.com

ارپنا

پنهنجي والد محترم

شهيد زخمي چانڊيي، امڙ خورشيد بيگم،

وڏي ڀاءُ خالد حسين، ننڍڙي ڌيءَ اپسرا ۽

گهرواري سعيده چانڊيي

جي نانءُ!

فهرست

اداري پاران

موجوده دور ۾ سي ايس ايس پي ايس، سنڌي ليڪچرشپ جي امتحانن ۽ انٽرويوز لاءِ ڪو خاطر خواهه ڪتاب موجود نه ناهي جيڪي آهن ته غلطين سان ڀريل ۽ اپڊيٽ ٿي ناهن ڪيا ويا، جنهن سبب سنڌي سبجيڪٽ جا شاگرد جامع مواد لاءِ ڀٽڪندا رهن ٿا. اسان جو هي ڪتاب اهڙن شاگردن توڙي شاگردياڻين لاءِ هڪ تحفو آهي.

ساجد چانڊيو سنڌي ادب جو اهو خاموش خدمتگار آهي جنهن هميشه پنهنجي ننڍپڻ سان وٺي ڪم پٺي ڪيو آهي سنڌي ادب لاءِ سندس ڪيل خدمتون بين ڪان نهايت ئي منفرد، لاڀائتيون ۽ نيون آهن. هن جي هميشه ڪوشش رهي آهي ته سنڌي ادب جي شاگرد کي جڳهه ۽ ٺڪو مواد ملي ساجد چانڊيو، سنڌي ادب بابت جڏهن سوشل ميڊيا تي مواد رکڻ شروع ڪيو ته ڪيس ڀرپور موٽ ملي، هزارين شاگرد سندس مواد مان فيضياب ٿيندا رهيا آهن ۽ مواد کي مستند سمجهي اوليت ملندي رهي آهي. ڏسندي ئي ڏسندي ٿوري وقت ۾ ساجد چانڊيو جي پڙهندڙن جو تعداد هزارن کي وڃي پهتو ان دوران اسان کيس عرض رکيو ته سنڌي ادب جي شاگردن جي رهنمائيءَ لاءِ اسان کي هڪ اهڙو نصابي ڪتاب تيار ڪري ڏئي جيڪو مستند به هجي ته اپڊيٽ پڻ ڇاڪاڻ ته مارڪيٽ اندر وڪرو ٿيندڙ اڪثر ڪتاب سالن کان اپڊيٽ ناهن ڪيا ويا.

"سنڌ ادب: ڪلاسيڪيت کان جديديت تائين" سنڌي ادب جي ڀرپور تاريخ آهي، جيڪا اوائلي زماني کان موجوده دور تائين جو احاطو ڪري ٿي. هي ڪتاب سي ايس ايس پي ايس ايس ايم اي سنڌي ايم فل ۽ سنڌي ليڪچرشپ جي امتحانن جي تياري ۽ انٽرويوز لاءِ نهايت ئي لاڀائتو آهي. هن ڪتاب کان پوءِ سنڌي ادب جي شاگرد کي ڪجهه عرصي تائين ڪنهن ٻئي ڪتاب جي ڪا ضرورت نه پوندي. ساجد جي هيءَ محنت رنگ ضرور لائيندي.

ساجد سنڌي

سمبارا پبليڪيشن حيدرآباد

مقدمو

ادب ان تحرير جو نالو آهي، جنهن ۾ روزمره جي زبان کان بهتر زبان استعمال ڪئي وڃي ٿي. ادب انساني تجربن جو ٺٽ پڙهندڙن اڳيان آڻي ٿو. ادب ڪيترن ئي انساني تعلقاتن کي قائم رکيو آهي ۽ ادب زبان جي استعمال جو خوبصورت ذريعو آهي. ادب جي هڪ وڏي خوبي اها آهي ته اهو پنهنجي دور جا بهترين خيال، تمام سهڻي ترتيب سان محفوظ ڪري ٿو. فرينچ زبان ۾ ادب لاءِ Belle Letters جو لفظ استعمال ٿئي ٿو. جنهن جي معنيٰ سهڻيون لکتون آهي. نامور اديب ڊاڪٽر عابد حسين ادب جي وصف بيان ڪندي لکي ٿو ته: ادب، شاعر يا اديب جي ذهن ۾ مشتمل خيالن جو نانءُ آهي، جيڪي زندگيءَ جي ڇُنڊڇاڻ سان ڪر موڙي جاڳي پون ٿا. زندگيءَ جي سانچي ۾ اچي خود زندگي بڻجي پون ٿا.

سنڌ جي ادبي تاريخ تذڪرن جي صورت ۾ ملي ٿي، وقت سان گڏ ادبي تاريخ جي فن ۾ به تبديلي ايندي رهي آهي. توڙي جو ادبي تاريخ جي اوائلي صورت تذڪرن تي ٻڌل هئي ۽ انهن ۾ ڪجهه مخصوص شاعرن، بزرگن، اوليائن جو ذڪر ٿيل هو پر اڳتي هلي ادبي تاريخ مستند نموني پيش ڪرڻ سان ان ۾ فني حوالي سان جيڪا نواڻ آئي، تنهن ۾ ادبي تاريخ کي مختلف قسمن ۾ ورهايو ويو. ادبي تاريخ جي ڪن اهم مکيه قسمن ۾: مجموعي تاريخ، دور وار تاريخ، سال وار تاريخ، الف ب وار تاريخ، شخصي تاريخ، علائقائي تاريخ ۽ موضوع وار تاريخ وغيره اهم آهن. هيٺ ادبي تاريخ جي ڪن اهم قسمن جو ذڪر ڏجي ٿو.

مجموعي تاريخ: مجموعي لفظ جامع مان ورتل آهي، جنهن جي لغوي معنيٰ آهي ڳنڍيل يا مڪمل. معنوي لحاظ سان مجموعي تاريخ ان کي چئبو جنهن ۾ ادب جي هر پهلوءَ تي روشني وڌي وڃي. هن قسم جي تاريخ ۾ ٻولي، نثر ۽ نظم کي گڏيل طور پيش ڪيو ويندو آهي، ادبي صنفن، گهاڙيٽن، شاعرن، اديبن، نثري تحريرن تي جامع معلومات ڏني ويندي آهي. سنڌي ادب ۾

مجموعي تاريخ طور لکيل ادبي تاريخن ۾: خانبهادر محمد صديق ميمڻ جي سنڌ جي ادبي تاريخ، ڊاڪٽر نبي بخش خان بلوچ جي سنڌي ٻولي ۽ ادب جي تاريخ، ميمڻ ڊاڪٽر عبدالمجيد سنڌيءَ جي سنڌي ادب جي مختصر تاريخ، پير حسام الدين راشديءَ جو سنڌي ادب ڊاڪٽر عبدالجبار جوڻيجي جي سنڌي ادب جي تاريخ (ٽي ڀاڱا)، ڊاڪٽر بدر ڌامراهي جو سنڌي ادب جو مقدمو اڪبر لغاريءَ جي سنڌي ادب جي تاريخ، مختيار ملاح جو سنڌي ادب تي هڪ نظر ۽ ٻيا قابل ذڪر آهن.

دور وار تاريخ: ڪنهن به مخصوص دور جي سياسي، سماجي، معاشي حالتن ۽ ادبي حوالي سان لکيل تحرير کي دور وار تاريخ چئجي ٿو. مجموعي طور سنڌي ادب جا ڪُل ست دور آهن. جن ۾: سومرا دور، سما دور، ارغون ترخان ۽ مغل دور، ڪلهوڙا دور، ٽالپر دور، انگريز دور ۽ پاڪستان وجود ۾ اچڻ بعد وارو دور. انهن مان ڪنهن به هڪ دور کي چونڊي ان ۾ ٿيل ادبي سرگرمين، پيدا ٿيل شاعرن، مروج صنفن، ليکڪن، ادبي روايتن، تحريڪن کي تفصيلي طور بيان ڪجي. هڪ ادبي تاريخ ۾ هڪ يا ان کان وڌيڪ دورن تي ٿيل تحقيق شامل ڪري سگهجي ٿي. دور وار تاريخن ۾: عبدالمجيد نائچ جي راءِ گهراڻي جي تاريخ، ڊاڪٽر ممتاز حسين پٺاڻ جي عرب دور: هڪ جائزو، غلام رسول مهر جي تاريخ سنڌ: ڪلهوڙا دور وغيره قابل ذڪر آهن.

ڪرانالاجيڪل/سال وار تاريخ: هڪ اها تاريخ، جنهن ۾ لکڻين مهيني جي تاريخ سان ترتيب ۾ رکيل هجن. هن ادبي تاريخ جي قسم ۾ ليکڪ پنهنجون لکڻيون مهيني جي تاريخ مطابق يا مهيني وار رکندو آهي. هن قسم ۾ تاريخ محدود ڪري سگهجي ٿي، مثال طور 1950ع کان 2000ع تائين. سنڌ جي ادبي تاريخ ۾ هن قسم جو ڪم تمام گهٽ ٿيو آهي البته اخبارون سال جي پهرين ڏينهن تي گذريل سال جي واقعن جو تفصيل هن قسم ۾ ڏينديون آهن. اردو ادب ۾ هن قسم جي تاريخ تي ڪم ڪافي ٿيو آهي.

الف ب وار تاريخ: الف ب وار تاريخ مان مراد مواد سنڌي الفابيٽ جي پٽيءَ مطابق رکيل هجي. هن قسم جي تاريخ ۾ ليکڪ پنهنجي لکڻين کي

الف ب وار ترتيب ۾ رکندو آهي. سنڌي ادب ۾ شاعر پنهنجا ديوان هن قسم ۾ ترتيب ڏيندا آهن. ايئن سنڌي ادب ۾ لغتون، تذڪره، خاڪا نويسي وغيره الف ب وار جي ترتيب سان رکيا ويندا آهن. جيئن: خادم حسين چانڊيي جو مارو جي ملير جا سنڌي انسائيڪلو پيڊيا سنڌيانا وغيره قابل ذڪر آهن.

شخصي تاريخ: شخصي تاريخ ۾ ڪنهن به هڪ شخصيت جي فني توڙي فڪري حوالي سان مختلف پهلوئن تي لکيو ويندو آهي. هن قسم جي تاريخ تي سنڌي ادب ۾ تمام گهڻو ڪم ٿيو آهي. مثال طور: مرزا قليچ بيگ جو احوالِ شاهه عبداللطيف، ڊاڪٽر عبدالجبار جوڻيجي جو ڊاڪٽر تنوير عباسي: هڪ مطالعو وغيره قابل ذڪر آهن.

علائقائي تاريخ: هن قسم جي تاريخ ۾ ليکڪ پنهنجي علائقائي (شهر، تعلقي توڙي ضلعي) جي ادبي، سياسي، سماجي، ثقافتي تاريخ توڙي شخصيتن کي قلمبند ڪندو آهي. هن قسم جي تاريخ تي سنڌي ادب ۾ تمام گهڻو ڪم ٿيو آهن. جن ۾: ڊاڪٽر غلام علي الانا جو ڪتاب لاڙ جي ادبي ۽ ثقافتي تاريخ، ڊاڪٽر انور فگار هڪڙي جو شڪارپور شهر جو ادب ۾ حصو، گل محمد گاد جو لاڙڪاڻو ساهه سيباڻو وغيره قابل ذڪر آهن.

موضوع وار تاريخ: هن قسم جي تاريخ ۾ ليکڪ ڪنهن به هڪ موضوع کي (پنهنجي توڙي پراين لکڻين کي) ڪتاب ۾ قلمبند ڪندو آهي. تذڪره نويسيءَ جي ڪتابن ۾ ليکڪن، شخصيتن کي موضوع وار ترتيب سان رکيو آهي. هن قسم جي تاريخ ۾ سنڌي ادب ۾ ٿورو ڪم ٿيو آهي. موضوع وار تاريخ جي ڪن اهم ڪتابن ۾: مختيار ملاح جا سنڌي ڊرامي جي تاريخ، سنڌي ڪهاڻيءَ جي تاريخ، ڊاڪٽر نور افروز خواجا جو ورهاڱي کان پوءِ سنڌي ناول جي تاريخ، خالد آزاد جو هارن جي اينٽالاجي (ٽي جُلد) وغيره قابل ذڪر آهن.

سنڌي ادب جي تاريخ تي (تذڪرن جي ڪتابن کي ڇڏي ڪري) سڀ کان پهريون ڪم خانبهادر محمد صديق ميمڻ جو سنڌ جي ادبي تاريخ ملي ٿو جيڪو ٻن جُلدن تي مشتمل آهي. هن ڪتاب جو پهريون جُلد

1937ع ۾ ٻيو جُلد 1951ع ۾ شايع ٿيا؛ هي ڪتاب سنڌي ادب بابت پڙهڻ جو هڪ پٿر آهي. سنڌس هن ڪتاب بابت نامور اديب ڊاڪٽر عبدالجبار جوڻيجو لکي ٿو ته: هن ڪتاب جو گهڻو مواد قلمي ڪتابن تان ورتل آهي...سامي ءَ جي سلسلي ۾ ٻنهي پاڱن ۾ جو تضاد آهي، سو عجيب وچينڊڙ آهي. پهرين جُلد ۾ سامي ءَ جي ڪلام جي تعريف ڪئي اٿس (ص: 96,95) جڏهن ته ٻئي جُلد ۾ ديوان ڪوڙي مل جي بيان ۾ سامي ءَ جي ڪلام کي ڪنهن قابل نه ڄاڻايو ويو ۽ چيو ويو ته هندڪي ادب کي مٿي ڏيڻ لاءِ ڪوڙيمل سامي ءَ جا سلوڪ ڇپايا نه ته انهن ۾ شاعراڻي خوبي ڪا ورلي ملندي (ص: 503). جيئن ته خانبهادر جو اهو ڪتاب هڪ اوائلي ماخذ آهي. ان ڪان پوءِ جديد سنڌي ادب جو دور اچي ٿو.

سنڌي ادب جي تاريخ بابت ڊاڪٽر ميمڻ عبدالمجيد سنڌي ءَ جو ڪتاب سنڌي ادب جو تاريخي جائزو نهايت ئي اهميت جو حامل آهي. جنهن جا هن وقت تائين ڪيترائي ڇاپا ڇپجندا ڇپجي آهن. پر بدقسمتي ءَ سان پبلشرن هن ڪتاب جي صحت تي ڪوبه ڌيان نه ڏنو آهي. ڪتاب ۾ موجود انيڪ غلطين/پروف جي چُڪن ڪتاب جي صحت کي نقصان رسايو آهي. ميمڻ صاحب جو هي ڪتاب ستن بابن ۾ ورهايل آهي. ڪتاب ۾ ٻولي ءَ بابت ڪنهن به قسم جو ڪو مواد موجود ناهي. جيئن ته هن ڪتاب جو مقصد ئي سي ايس ايس ۽ پي سي ايس جي شاگردن جي امتحانن لاءِ تياري ءَ ۾ مدد لاءِ آهي. پر سنڌي ٻولي ءَ تي اسان کي ڪنهن به قسم جو ڪو مواد نه ٿو ملي. ڊاڪٽر صاحب سما دور ۾ قاضي قادن جي داخلا ۾ بيان العارفين مان مليل سنڌس سنڌي بيتن جو تعداد اٺ ڄاڻايو آهي. جڏهن ته نامور اديب لطف الله بدوي ءَ سميت ڊاڪٽر نبي بخش خان بلوچ، ڊاڪٽر عبدالجبار جوڻيجي بيان العارفين مان قاضي قادن جي مليل بيتن جو تعداد ست ڄاڻايو آهي. ميمڻ صاحب ٻين کان هٽي ڪري بيتن جو تعداد ڏنو آهي. پر ان جو ڪوبه حوالو نه ڏنو اٿس (ميمڻ، 2002ع 48). ايئن ڪلهوڙا دور ۾ مخدوم ضياءُ الدين جي داخلا ۾ سنڌس پيدائش جو سال 1979ع ڄاڻايل

آهي، جيڪا ڪٺي آهي ته پروف جي ئي غلطي، پر هيترا ڇاپا ڇپجڻ باوجود ڪنهن به ڇاپي ۾ ان غلطيءَ جي درستگي ناهي ڪئي وئي، جيڪا عام پڙهندڙ لاءِ مونجهاري جو سبب پڻ آهي (ميمڻ،2003ع، 69). خواجا محمد زمان جو تعلق ڪلهوڙا دور سان آهي، جيڪو شاهه عبداللطيف ڀٽائيءَ جو همعصر پڻ هو خواجا محمد زمان لنواريءَ واري جي ملاقات شاهه لطيف سان پڻ ٿي هئي، جنهن جو ذڪر مختلف ڪتابن ۾ پڻ ملي ٿو ليڪڪ موصوف پنهنجي ڪتاب ۾ خواجا محمد زمان لنواريءَ واري جي پيدائش جو سال شاهه عبداللطيف ڀٽائيءَ جي وفات کان 28 سال بعد ڄاڻايو آهي ۽ خواجا محمد زمان لنواريءَ واري جي وفات 1874ع ڄاڻائي آهي (ميمڻ، 2003ع، 80). جڏهن ته مختلف ماخذن ۾ خواجا محمد زمان لنواريءَ واري جي پيدائش 1713ع ۽ وفات 1774ع ملي ٿي. اهڙي طرح انگريز دور ۾ بيدل ۽ بيڪس جي وفاتن جو سال هڪڙو ئي ڄاڻايو اٿس (ميمڻ، 2002ع،46،145) جڏهن ته بيدل جي وفات جو سال 1872ع ۽ بيڪس جي وفات جو سال 1879ع ملي ٿو. عروضي شاعريءَ جي اوائلي دور ۾ آخوند محمد قاسم هالائيءَ جو ذڪر ڪيو اٿائين، جنهن جي وفات جو سال هن 1981ع ڄاڻايو آهي (ميمڻ، 2003ع، 150). ميمڻ صاحب هن ڪتاب ۾ مخدوم پريان لوئي، انگريز دور جي نامور شاعر مير علي نواز ناز سميت ڪيترن ئي نامور شاعرن، بزرگن جو پنهنجي ادبي تاريخ ۾ ڪو ذڪر نه ڪيو آهي.

سنڌي ادب جي تاريخ جي حوالي سان ڊاڪٽر عبدالجبار جوڻيجي جو نهايت ئي شاندار ۽ اعتبار جوڳو ڪم آهي، جنهن کي مستند پڻ سمجهيو وڃي ٿو. ڊاڪٽر عبدالجبار جوڻيجي ادبي تاريخ ٽن جلدن ۾ مهيڙي آهي، جن مان سنڌس پهريون جلد اوائلي دور ۽ ڪلاسيڪل ادب، ٻيو جلد عروضي ۽ جديد شاعريءَ ۽ ٽيون جلد ناول، ڪهاڻي، مضمون، سفرنامي ۽ خطن وغيره تي مشتمل آهي، ڊاڪٽر صاحب پنهنجي ڪتاب جي ٽنهي جلدن ۾ سنڌي ٻوليءَ بابت مواد سنڌي زبان اصل نسل ۽ ارتقا جي عنوان سان ته ڏنو آهي، پر سنڌي ٻوليءَ جي تاريخ، نظرين بابت ڪوبه بحث

نه ڪيو آهي. ايئن سنڌس ٽنهي جلدن ۾ لوڪ ادب بابت ڪنهن به قسم جو ڪو مواد شامل ناهي. سنڌي ادب جو بنياد ئي لوڪ ادب تي آهي. لوڪ ادب کان سواءِ سنڌي ادب نه رڳو اڌورو آهي پر نامڪمل پڻ آهي. جوڻيجي صاحب جي هن ادبي تاريخ ۾ اندر ڪيترائي مونجهارا پڻ ملن ٿا، جن کي نئين سري سان اپڊيٽ ڪرڻ جي ضرورت آهي. ڪتاب ۾ مرزا قليچ بيگ جي داخلا ۾ جوڻيجي صاحب مرزا قليچ جي هڪ ڪتاب احوالِ شاهه عبداللطيف بابت لکي ٿو ته مرزا قليچ بيگ جو شاهه لطيف بابت انگريزيءَ ۾ ڪتاب 1887ع ۾ شايع ٿيو ۽ ان جو سنڌيءَ ۾ ترجمو 1897ع ۾ ڇپيو (جوڻيجو، 2004ع، 134). جڏهن ته شمس العلماءُ قليچ بيگ ڇيڙ ڦاڙ ڪندڙ پارن ڇپرايل مرزا قليچ بيگ جي ڪتابن جي ببليوگرافيءَ ۾ اڳ ۾ سنڌيءَ ۾ ڪتاب احوال شاهه عبداللطيف ڀٽائي 1885ع ۾ پڌرو ٿيو ۽ ان جو ترجمو 1887ع ۾ جاڳايل آهي. ڏٺو وڃي ته مرزا قليچ بيگ هڪ سنڌي عالم هو، هن پهريون سنڌيءَ ۾ ئي ڪتاب لکيو هوندو جنهن جو پوءِ هن انگريزيءَ ۾ ترجمو ڪيو هوندو. ڊاڪٽر عبدالجبار جوڻيجي جي ڪتاب ۾ ڪيترن ئي اديبن، شاعرن جي جنم ۽ وفات جا سن غلط ۽ هڪ اندازي تي ڄاڻايل آهن. ڊاڪٽر صاحب جديد شاعرن جو ذڪر تمام مختصر نموني ڪيو آهي. هڪ ٻن سٽن ۾ شاعر جي شاعريءَ تي ڳالهايو اٿائين يا شاعر بابت ڄاڻ ڏني اٿائين. جيئن ته هي ڪتاب سنڌي ليڪچررشپ جي امتحان کان وٺندي سي ايس ايس ۽ پي سي ايس جي شاگردن لاءِ رهنما آهي، پر محقق ڪنهن به شاعر جي ڪتابن جو تفصيل شامل نه ڪيو آهي. جيڪڏهن سنڌي ادب جي شاگرد کي شيخ اياز جي ڪنهن ڪتاب بابت ڄاڻ کپي ته ڪتاب ۾ شيخ اياز جي ڪنهن به ڪتاب جو ڪو نالو يا تفصيل نه ٿو ملي (ص: 561). اهڙيءَ طرح ٻين ڪيترن ئي جديد شاعرن جو ذڪر ئي ناهي، جيڪي جوڻيجي صاحب جي دور ۾ نه رڳو صاحب ڪتاب هئا، پر سنڌ ڪيترو ئي علمي ادبي ڪم پڻ ٿيل هو. جوڻيجي صاحب جي هن ڪتاب ۾ سمورين غلطين ۽ مونجهارن کي حل

ڪري ۽ وڌيڪ اپڊيٽ ڪري ڇپرائڻ جي ضرورت آهي.

سنڌي ادب جي تاريخ جي حوالي مختيار ملاح جو ڪم نهايت ئي ساراهه جوڳو آهي. جنهن شاگردن جي رهنمائيءَ مختلف وقتن جي ڪيترائي ڪتاب ڏيندو رهيو آهي. مختيار ملاح جو سنڌي ادب جي حوالي سان ڪتاب سنڌي ادب تي هڪ نظر شاگردن لاءِ هڪ سونهون آهي ڪتاب ۾ ڪن غلطين باوجود سنڌي ادب جي شاگرد لاءِ لاڀائتو آهي پر 2010ع کان پوءِ هي ڪتاب ٻيهر اپڊيٽ ٿي ناهي سگهيو ڪتاب اندر شامل ڪيترين ئي غلطيون اڄ به جيئن جو تيئن شامل آهن مختيار ملاح ڪلهوڙا دور ۾ شاهه عبداللطيف ڀٽائيءَ بابت هڪ سوال ۾ پڇي ٿو ته: ڪتاب مقالات الشعراءَ جنهن ۾ شاهه سائينءَ جو سڀ کان اول احوال ملي ٿو. ان جي ليکڪ جو نالو ٻڌايو؟ (ص: 94). جڏهن ته شاهه عبداللطيف ڀٽائيءَ جو سڀ کان اول ذڪر مير علي شير قانع ٺٽويءَ جي هڪ ٻئي ڪتاب تحفته الڪرام ۾ ملي ٿو جيڪو مير علي شير قانع 1767ع ڌاري فارسي ۾ لکيو. مختيار ملاح مير علي شير قانع ٺٽويءَ جي وفات جو سال 1888ع ڄاڻايو آهي (ص: 104). جڏهن ته مير علي شير جي وفات 1788ع ۾ ٿي خليفي گل محمد هالائي جي وفات جو سال 1955ع ڄاڻايل آهي (ص:118). جڏهن ته خليفي گل محمد جي وفات 1855ع ملي ٿي اهڙي طرح مير عبدالحسين سانگيءَ جي پيدائش 1885ع ۽ وفات 1947ع ڄاڻائي اٿائين (ص: 136). مير عبدالحسين سانگيءَ جو جنم 1851ع ۽ وفات 1924ع آهي.مختيار ملاح هن ڪتاب ۾ ڪيترن ئي اهم شخصيتن جو ذڪر ئي ناهي ڪيو جن ۾ ڪلهوڙا دور جو اهم شاعر خواجا محمد زمان لنواريءَ وارو، امام بخش خادم ڪافيءَ جو امام سيد مصري شاهه علامه آءِ آءِ قاضي، الهه بخش ابوجهو سميت ٻيا ڪيترائي اهم نالا آهن ڪتاب کي اپڊيٽ ڪرڻ جي سخت ضرورت آهي.

منهنجو هي پورهيو مجموعي تاريخ جو هڪ تسلسل آهي، جنهن ۾ مون سنڌ جي ادبي تاريخ جي مختلف پهلوئن تي قلم کنيو آهي. منهنجي ڪتاب لکڻ جو اصل مقصد ادبي تاريخن ۾ رهجي ويل غلطين کي ختم ڪري درست مواد ڏيڻ ۽ مواد کي اپڊيٽ ڪرڻ آهي، هن ڪتاب ۾ ڪلهوڙا

دور کان شخصيتون الف ب وار رکيون ويون آهن. جاڪاڻ ته ڪلهوڙا دور کان شخصيتن جو تعداد وڌي ٿي جنهن سبب شاگرد کي ڳولهڻ ۾ مشڪل پيش اچي ٿي. هن ڪتاب لکڻ ۾ لڳ ڀڳ ٻن سالن کان وڌيڪ عرصو لڳو ڪتاب جي حوالي سان مون کي ڪنهن به قسم جي تڪڙ نه هئي، ته ٿي ڪتاب ڇپرائڻ جو ڪو شوق هو بس سنڌي ادب جي شاگرد جي حيثيت ۾ هي جوکم جو ڪم ڪيو اٿم. هن ڪتاب لکڻ جو مقصد سنڌي ادب جي شاگردن جي رهنمائي ڪرڻ آهي. سنڌي ادب جي تاريخ ۾ جيڪي مونجهارا آهن. انهن کي مون جهڙو حقير ختم ڪري نه ٿو سگهي، جاڪاڻ جو اهي مونجهارا اسان کي وڏڙن کان ورثي ۾ مليل آهن، مون ڪوشش ڪئي آهي ته هن ڪتاب کي غلطين کان صاف رکان. پر مان به هڪ انسان آهيان، ضرور ڪٿي نه ڪٿي ڪي ڪوتاهيون ضرور رهيون هونديون. سنڌي ادب جي شاگردن، پڙهندڙ دوستن کي گذارش آهي ته ڪتاب ۾ رهجي غلطين جي نشاندهي ڪن جيئن ايندڙ جلد ۾ درستگيون ڪري سگهجن. اوهان کي منهنجو هي پورهيو ڪيئن لڳو؟ اوهان جي اصلاحي توڙي تنقيدي راين جو انتظار رهندو.

هي ڪتاب آڻڻ ۾ مختلف دوستن جو سهڪار رهيو جن جي مدد کان سواءِ هي ڪتاب آڻڻ ناممڪن هو مواد فراهم ڪرڻ، صلاح مشوري ۽ ڪتاب ايڊٽ ۽ پروف پڙهڻ ۾ ڊاڪٽر قاسم راڄپر، الاهي بخش اجڻ، علي نواز آريسر، علي ارشد جن جو ساٿ رهيو ساجد سنڌيءَ جي ساٿ کي وسارڻ به پاڻ کي وسارڻ برابر آهي.

ساجد چانڊيو/حيدرآباد

اي ميل: sajidzchandio@gmail.com

موبائل نمبر: 03003425574

09 آگسٽ 2020ع

حوالا:

1. بلوچ، نبي بخش خان، ڊاڪٽر، جامع سنڌي لغات سنڌي لئنگيج اٿارٽي حيدرآباد، 2007ع
2. ميمڻ، خانبهادر محمد صديق، سنڌي ادب جي تاريخ انسٽيٽيوٽ آف سنڌالاجي، ڄامشورو، 1937ع
3. سنڌي، ڊاڪٽر ميمڻ عبدالمجيد، سنڌي ادب جو تاريخي جائزو روشني پبليڪيشن، 2002ع
4. جوڻيجو عبدالجبار ڊاڪٽر، سنڌي ادب جي تاريخ سنڌي لئنگيج اٿارٽي حيدرآباد، 2004ع
5. ملاح، مختيار، سنڌي ادب تي هڪ نظر سنگم پبليڪيشن ڪراچي، 2010ع

سنڌي ٻولي

1. سنڌي زبان جي شروعات ڪهڙي تهذيب کان ۽ قديم آهي؟

(1) موهن جي دڙي (2) سميري (3) بابل (4) انهن مان ڪابه ٻ

2. موهن جي دڙي واري زماني ۾ سنڌ ۾ ڪهڙي ٻولي مروج هُئي؟

(1) سامي (2) دراوڙي (3) يوناني (4) انهن مان ڪابہ نہ

3. سنڌي ٻوليءَ جي بڻ بڻياد بابت سڀ کان پهرين ڪهڙي محقق پنهنجا ويچار ونديا؟

(1) سراج (2) ڊاڪٽر نبي بخش بلوچ

(3) ارنيسٽ ٽرمپ (4) انهن مان ڪوبہ نہ

4. جرمن عالم ڊاڪٽر ارنيسٽ ٽرمپ پنهنجي ڪهڙي ڪتاب ۾ سنڌي ٻوليءَ بابت پنهنجا ويچار ونديا؟

(1) سنڌي گرامر (2) سنڌي وياڪرڻ

(3) سنڌي ٻوليءَ جي تاريخ (4) انهن مان ڪوبہ نہ

5. سنڌي ٻوليءَ بابت پهريون نظريو ڪنهن پيش ڪيو تہ سنڌي سنسڪرت جائي آهي؟

(1) ارنيسٽ ٽرمپ (2) ڊاڪٽر نبي بخش خان بلوچ

(3) سراج (4) انهن مان ڪوبہ نہ

6. سنڌي ٻوليءَ بابت ٻيو نظريو ڪنهن پيش ڪري پهرين نظريي کي رد ڪيو تہ سنڌي سنسڪرت جائي نہ آهي؟

(1) سراج (2) مرلي ڌر جيتلي

(3) ڊاڪٽر نبي بخش خان بلوچ (4) انهن مان ڪوبہ نہ

7. سنڌي هڪ آريائي ٻولي آهي هي نظريو ڪنهن پيش ڪيو؟

(1) مرلي ڌر جيٽلي (2) ڊاڪٽر ڀيرو مل

(3) سراج (4) انهن مان ڪو به نه

8. سنڌي ٻوليءَ بابت ٽيون نظريو ڪنهن پيش ڪيو ته سنڌي ٻولي پنهنجي اصلوڪي مٽيءَ مان ڳوهجي نڪتي آهي. سنڌي سنسڪرت جائي نه پر سنسڪرت سنڌيءَ مان جائي آهي؟

(1) جي ايم سيد (2) پروفيسر الهداد ٻوهيو

(3) سراج (4) انهن مان ڪو به نه

9. ڊاڪٽر غلام علي الانا جو نظريو ڪنهن جي نظريي تي آڌاريل آهي؟

(1) سر ڪالڊ ويل (2) ڊاڪٽر ارنيسٽ ٽرمپ

(3) جيرام دولترام (4) انهن مان ڪو به نه

10. سنڌي ٻوليءَ بابت هي نظريو پيش ڪيو ته سنڌي غير آريائي ٻولي آهي.

(1) جي دولترام داس (2) الهداد ٻوهيو

(3) ڊاڪٽر غلام علي الانا (4) انهن مان ڪو به نه

11. سنڌي زبان جي ڪهڙي لهجي کي معياري سمجهيو ويندو آهي؟

(1) اترادي (2) وچولو (3) ٿري (4) انهن مان ڪو به نه

12. سنڌي ٻوليءَ ۾ ڪل مکيه لهجا ڪيترا آهن؟

(1) چار (2) پنج (3) ڇهه (4) انهن مان ڪو به نه

13. اتر وارن علائقن ۾ ڳالهائجندڙ لهجي کي ڇا چئجي ٿو؟

(1) لاڙي (2) وچولو (3) اترادي (4) انهن مان ڪو به نه

14. اترادي لهجي کي ٻيو ڇا چئجي ٿو؟

(1) سريلو (2) وچولو (3) ڪڇي (4) انهن مان ڪو به نه

15. نوشهري فيروز جي اردگرد ڳالهائجندڙ لهجي کي ڇا چئبو آهي؟

(1) سريلو (2) وچولو (3) لاڙي (4) انهن مان ڪو به نه

16. وچولي لهجي کي ٻيو ڇا سڏجي ٿو؟

(1) ڪڇي (2) اترادي (3) ساهتي (4) انهن مان ڪو به نه

17. بدين، ميرپورخاص، سانگهڙ، ٺٽي جي اردگرد ڳالهائجندڙ لهجي کي ڇا چئبو آهي؟

(1) لاڙي (2) ڪوهستاني (3) ٿري (4) انهن مان ڪو به نه

18. سنڌ جو هيٺيون ڏاکڻيون حصو ڪهڙو آهي؟

(1) ٿر (2) لاڙ (3) ڪوهستان (4) انهن مان ڪو به نه

19. ٿرپارڪر ضلعي جي اردگرد ڳالهائجندڙ لهجي کي ڇا چئبو آهي؟

(1) ٿري (2) ڪوهستاني (3) ڪڇي (4) انهن مان ڪو به نه

20. ڄامشوري ۽ دادو ضلعي جي مٿين حصي ۾ ڳالهائجندڙ لهجي کي ڇا چئبو آهي؟

(1) ڪوهستاني (2) ڪڇي (3) مارواڙي (4) انهن مان ڪو به نه

21. سنڌي ٻوليءَ جي الفابيٽ ڪهڙي دور ۾ وجود ۾ آئي؟

(1) ڪلهوڙا دور (2) ٽالپر دور

(3) انگريز دور (4) انهن مان ڪو به نه

22. سنڌي زبان جي الفابيٽ ڪهڙي انگريز ڪمشنر جي حڪم تحت 1853ع ۾ تيار ڪئي وئي؟

(1) سر بارٽل فريئر (2) ارنيسٽ ٽرمپ

(3) رچرڊ برٽن (4) انهن مان ڪو به نه

23. سنڌي صورتخطيءَ واري ڪاميٽيءَ ۾ ڪل ڪيترا ميمبر هئا؟

(1) اٺ (2) نو (3) ڏهه (4) انهن مان ڪو به نه

24. سنڌي صورتخطيءَ جي ڪاميٽيءَ ۾ ڪيترا انگريز ماهر هئا؟

(1) ٻه (2) ٽي (3) چار (4) انهن مان ڪو به نه

25. سنڌي صورتخطيءَ ۾ شامل ٻن انگريز ماهرن جا نالا ٻڌايو؟

(1) ڪئپٽن رچرڊ برٽن ۽ ڪئپٽن جارج اسٽيڪ (2) ايچ ٽي سورلي ۽ رچرڊ

پرٽن (3) ڪئپٽن جارج اسٽيڪ ۽ ايچ ٽي سورلي (4) انهن مان ڪوبہ نہ

26. سنڌي آئيوٽيا ڪاميٽي ۾ شامل اٺ سنڌي عالم ميمبرن جا نالا ٻڌايو؟

(1) راءِ بهادر نارائڻ جڳناٿ، ديوان تنديرام ميرالي، پرڀداس رامچندالي (اڌارام) ٿانوَرداس، خانبهادر مرزا صادق علي بيگ، ميان محمد، قاضي غلام علي ٺٽوي ۽ قاضي غلام حسين ٺٽوي

27. موجوده سنڌي ڪهڙي رسم الخط ۾ لکي ويندي آهي؟

(1) عربي (2) سنسڪرت (3) فارسي (4) انهن مان ڪوبہ نہ

28. سنڌي ٻوليءَ ۾ سڀ کان پهرين ڪهڙو ڪتاب لکيو ويو؟

(1) منهاج المعرفت (2) چچ نامو

(3) مقدمہ الصلوات (4) انهن مان ڪوبہ نہ

سنڌي ٻولي: معروضي سوالن جا جواب

3(6)	1(5)	1(4)	3(3)	2(2)	1(1)
3(12)	2(11)	3(10)	1(9)	3(8)	2(7)
2(18)	1(17)	3(16)	2(15)	1(14)	3(13)
1(24)	3(23)	1(22)	3(21)	1(20)	1(19)
	3(28)	1(27)	1(26)	1(25)	

سنڌي ٻوليءَ جا نظريا ۽ لهجا

سنڌي ٻولي تاريخي ۽ ثقافتي ورثي ۾ گوناگونيت رکندڙ ٻولي آهي ۽ برصغير هند جي مکيہ ۽ اصلوڪي ٻولين مان هڪ آهي. جيڪا صدين کان ادبي ذخيري ۾ مالامال، عام ماڻهن جي سماجي، معاشي، سياسي، مذهبي، تاريخي، علمي وابستگي ۽ اظهار جو ذريعو رهي آهي. سنڌي ٻوليءَ پنهنجي ديس جي حالتن وانگر لاها چاڙها ضرور ڏٺا آهن، پوءِ بہ هيءَ ٻولي هتان جي

اصلوڪي ٻولي رهي آهي. جيڪا ابتدا کان وٺي سنڌي سڏبي اچي. سنڌي ٻولي صوتي لحاظ کان ڀرپور ۽ رچيل ٻولي آهي. جنهن ۾ دنيا جي اڪثر ٻولين جا اچار اُچارجي سگهن ٿا. هيءَ ٻولي هند- يورپي خاندان جي ٻين ٻولين وانگر هڪ قديم ترين ٻولي آهي. هن ٻوليءَ مان ئي ويدڪ ڌرم جنم ورتو ۽ سنڌو درياهه جي ڪناري ويد لکيا ويا. اڳتي هلي سنسڪرت واري زماني ۾ به هن ٻوليءَ سنسڪرت جي گوناگونيت مان لاڀ ورتو ۽ پنهنجو پاڻ زنده رکيو. سنڌي ٻوليءَ لاءِ جديد تحقيق جي تناظر ۾ پختيون ثابتيون ملن ٿيون ته هيءَ ٻولي موهن جي دڙي جي تهذيب کان به گهڻو اڳاٽي ڪار وهنوار جي ٻولي رهي، جنهن جي ڳالهائيندڙن جي تهذيب جي اوج جو زمانو موهن جي دڙي جي تهذيب هئي. ان ڪانپوءِ به هيءَ ٻولي سنڌ جي ماڻهن ۽ اصلوڪن رهاڪن جي عام واهپي جي زبان رهي. هڪ رايو اهو آهي ته عربن جي اچڻ بعد سنڌ جي علم ادب کي ويدڪ ۽ هندو ڌرم جو ادب قرار ڏئي تاراج ڪيو ويو. سر هينري ڪزنس ان بابت لکي ٿو ته: عربن سڀ ڪجهه ڀاهي ڇڏيو ٿاهيو ڪجهه به نه..! ان سموري ماجرا باوجود سنڌي ٻولي سنڌ جي عام لوڪن جي واهپي هيٺ رهندي آئي، جنهن متعلق عرب سفرناما نويسن ۽ سياحن گهڻو ڪجهه لکيو آهي. ٻهريون نظريو: هي نظريو ڊاڪٽر ارنيسٽ ٽرمپ پيش ڪيو جنهن ۾ هن چيو ته سنڌي ٻولي سنسڪرت مان پراڪرت، پالي، شورسيني، اپڀرنش ۽ پوءِ اپڀرنش مان وراچڊ اپڀرنش جي معرفت ٻارهين صدي عيسويءَ ڌاري هاڻوڪي صورت اختيار ڪئي، مطلب ته سنسڪرت مان ڦٽي نڪتل آهي. ٿوري گهڻي فرق سان مرزا قليچ بيگ، ڀيرو مل مهرچند آڏواڻي، ڊاڪٽر هوتچند مولچند گربخشاڻي، سائين جي ايم سيد، ڪشنچند جيٽلي ۽ ڪي ٻيا سنڌي ٻوليءَ جا عالم هن نظريي سان سهمت رهيا آهن.

ٽيون نظريو: هن نظريي جو محرڪ ڊاڪٽر نبي بخش خان بلوچ آهي، جنهن دعويٰ ڪئي ته سنڌي سنسڪرت جي ڄائي نه آهي. بلڪ مقامي

پراڪرت يا پراڪرتن مان اُسري نڪتي آهي. هن جو چوڻ آهي ته بنياد سنڌو ماٿر جي سنسڪرت کان اڳ واري دور جي ڪا هند- ايراني ٻولي آهي. لهندا ۽ ڪشميري ان جون ڀينرون معلوم ٿين ٿيون. جاڪاڻ ته انهن سڀني ٻولين ۾ داردي ٻولين وارين هڪ جهڙين خصوصيتون موجود آهن. سنڌ جي قديم تمدن جي زبان شايد 'سامي سٽ' جي هئي، جنهن تي اوائلي اثر منڊا، دراوڙي ۽ ايراني زبانن جا ۽ بعد ۾ داردي زبانن جا پيا هوندا. سنڌ جي ٻولي يا ٻولين تي سنسڪرت جو اثر دير سان پالي محاوري جي واسطي سان پيو هوندو. مگر انهيءَ عرصي ۾ اولهه ۽ اتر وارين زبانن، جهڙوڪ: ايراني، يوناني، ترڪي ۽ دارديءَ جو پڻ اثر ٿيو. انهن اثرن کان سواءِ سنڌ جي ٻوليءَ يا ٻولين مان اسريل سنڌي ٻوليءَ جي ذاتي اصليت خواه تاريخي حقيقت سنسڪرت ۽ ان جي پراڪرت ٻولين کان نرالي هئي. انهيءَ ڪري ئي سنڌي ٻولي ٻين پراڪرت ٻولين جي ڀيٽ ۾ هڪ نرالي نوعيت ورتي.

ڊاڪٽر بلوچ جي ان نظريي تي ڊاڪٽر موتي لعل جوتوانيءَ تنقيد ڪئي ۽ اهو ثابت ڪرڻ جي ڪوشش ڪئي ته سنڌي ٻولي سامي صفت ٻولي ناهي، بلڪ دراوڙي، عربي، فارسي ۽ داردي ٻولين جا اثر سنڌي ٻوليءَ تي آهن ۽ انهن کي فقط اثر هئڻ تائين وٺجي ته بهتر ٿيندو. ڊاڪٽر بلوچ جي ان راءِ تي ڊاڪٽر يشوڌرا واڌواڻيءَ به ٽيڪاٽپڻي ڪئي آهي.

ٽيون نظريو: هن نظريي جو محرڪ سراج ميمڻ آهي. هن سنڌي ٻولي نالي هڪ ڪتاب (1964ع) لکيو ۽ نظريو قائم ڪيو ته سنڌي ٻولي نه پنهنجي اصلوڪي مٽيءَ مان ڦوهجي نڪتي، ۽ مشرق توڙي مغرب جي تهذيبن ۽ ٻولين جو به اصل مقام ۽ بنياد سنڌو ماٿر آهي. هن ڪن سائنسي ۽ علمي بنيادن تي پهريون ڀيرو آرين واري نظريي کي افسانوي ۽ جرمن عالمن جي ذهنن جو اختراع قرار ڏنو. هن ئي پهريون ڀيرو ثابت ڪرڻ جي ڪوشش ڪئي ته سنڌ جي تهذيب تي سمير ۽ بابل جي تهذيب جو اثر هئڻ بجاءِ الٽو سنڌ جي تهذيبن يعني موهن جي دڙي ۽ هڙاپا وارين سنڌو سڀيتا

جا انهن تي اثر واضح ۽ نمايان آهن.

چوٿون نظريو: هن نظريي جو محرڪ ڊاڪٽر مرليڌر جيتلي آهي هن موجب: موهن جي دڙي جي ٻوليءَ کي پروٽو- انڊو يورپين نسل جي ٻولي مڃيو پوندو ۽ انهيءَ مان موجوده سنڌيءَ جي وڪاس يا ارتقا مڃڻي پوندي جو اهو به لکي ٿو ته: جيتري قدر وچ واري هند- آرياڻي (Middle indo-Aryan) جي حيثيت جو واسطو آهي. موجوده سنڌي ناگر يا شؤرسيني اپڀرنش سان گهڻي هڪجهڙائي ڏيکاري ٿي. جيڪا شؤرسيني اپڀرنش هندستان جي ان زماني ۾ ساهتيه (ادبي) ٻولي هئي. جيڪو زمانو آرياڻي ٻولين جي وجود کان اڳ جو هو. پر اسان وٽ لکت ۾ اهڙو ڪو به رڪارڊ موجود ناهي. جيڪي ناگر اپڀرنش جي هڪ مقامي لهجي جي مختلف خصوصيتن جي اپٽاس ۾ اسان جي مدد ڪري. چاڪاڻ ته اپڀرنش سنڌو ماٿر جي هيٺين خطي. جتان سنڌي ٻولي هڪ نئين هند -آرياڻي ٻوليءَ جي حيثيت ۾ اٽڪل 1000ع ڌاري وجود ۾ آئي ۽ اسري.

پنجون نظريو: هن نظريي جو محرڪ ڊاڪٽر غلام علي الانا آهي ڊاڪٽر صاحب جي نقطه نظر موجب سنڌي ٻولي هر لحاظ کان غير آرياڻي ٻولي آهي، هن جون پاڙون سنڌو ماٿر واري تهذيب ۾ کتل آهن. موجوده سنڌي ٻوليءَ جو بڻ بڻياد سنڌو ماٿر واري اها قديم ٻولي آهي.

سنڌي ٻوليءَ جا لهجا

موجوده سنڌ اندر سنڌي ٻوليءَ جا هيٺيان مکيه لهجا مڃيا وڃن ٿا، جن مان وري ڪي مقامي لهجا جڙن ٿا. مکيه لهجن ۾: (1) اترادي يعني سريلي، (2) وچولي، (3) لاڙي، (4) ٿري، (5) ڪوهستاني، (6) ڪڇي ان کان سواءِ 'لاسي' به سنڌيءَ جو لهجو آهي. سنڌي ٻوليءَ جي لهجن تي سڀ کان پهرين ڊاڪٽر ارنيسٽ ٽرمپ پنهنجي گرامر ۾ روشني وڌي، جنهن ابتدائي طور سنڌيءَ کي ٽن لهجن ۾ ورهايو: (1) لاڙي (سامونڊي- ڊيلٽا وارو لهجو)، (2) سري (مٿيون پاڱو- سرائڪي ڳاڙ)، (3) ٿري (بيابان- ٿاريلي).

اڳتي هلي جارج ابراهم گريئرسن لهجاتي لسانيات تي ڪم ڪندي پنهنجي ڪتاب لينگوئسٽڪ سروي آف انڊيا ۾ سنڌي ٻوليءَ کي ڇهن بنيادي لهجن ۾ ورهايل ڄاڻايو: وچولي سرائيڪي، لاسي، لاڙي، ٿري ۽ ڪڇي. هن صاحب اتراديءَ کي سنڌيءَ جو نج نبار لهجو سڏيو آهي. پيرو مل مهرچند آڏوائيءَ پنهنجي ڪتاب سنڌي ٻوليءَ جي تاريخ ۾ سنڌي ٻوليءَ جا ڇهه محاورا ڄاڻايا آهن. حڪيم فتح محمد سيوهاڻيءَ سنڌيءَ ٻولي کي سنڌ جي ٽن مکيه طبعي پاڱن اتر (سرو)، ڏکڻ (لاڙ)، اوڀر (وچولو) ۽ ساهتي ۾ ورهايو. هن صاحب وچولي جون حدون لاڙڪاڻي ۽ ان جي آسپاس کان وٺي حيدرآباد ۽ ان جي آسپاس ويجهي پسگردائيءَ تائين ڄاڻايون.

ڊاڪٽر داد محمد خان بروهيءَ سنڌيءَ جي لهجن کي ٻارهن مکيه لهجن ۾ ورهايو آهي، جن ۾ مقامي لهجن سميت سبي ۽ بلوچستان جي ٻين هنڌن وارن محاورن کي به شامل ڪيو آهي، جن ۾ (1) معياري، (2) اترادي، (3) ماڇڪي، (4) جهنڊالي، (5) فراڪي، (6) کيتراڻي، (7) ڪوهستاني، (8) لاسي، (9) جدگالي (10) لاڙي (11) ڪڇي، (12) ٿري لهجا اچي وڃن ٿا.

ڊاڪٽر غلام نبي سڏايي، مٿين مڙني عالمن جي نقطہ نظر جي روشنيءَ ۾ سنڌيءَ جا ڏهہ مجموعي محاورا ڄاڻايا آهن: معياري، اترادي، ماڇڪي، ڪوهستاني، لاسي، جدگالي، لاڙي، ڪڇي، ٿري، ڪاڇيا واڙي يا ميمڻي. باقي رهيل محاورن کي هن ننڍيا ثانوي لهجا قرار ڏنو آهي. سنڌي ٻولي هونئن مکيہ ستن لهجن ۾ ورهايل آهي، جن ۾ وري ننڍيا ننڍيا لهجا ڳالهايا وڃن ٿا. مکيہ طور اهي هيٺيان آهن: (1) وچولي (معياري)، (2) اترادي، (3) لاڙي، (4) ڪوهستاني، (5) ٿري، (6) لاسي ۽ (7) ڪڇي.

هنن لهجن ۾ بہ وري مقامي سطح جا ڪي ڊار لهجا آهن، جن ۾ اچارن جو فرق آهي. علم لسان جي ماهرن وٽ اها حقيقت مڃيل آهي تہ هر ٻوليءَ ۾ ٻارهين ڪوهن تي لهجو تبديل ٿيندو آهي. جنهن جا سبب جاگرافيائي تبديلين جي زير اثر هجن ٿا. ٻوليءَ جي لهجن پيدا ٿيڻ جا سبب سياسي، سماجي ۽ معاشي بہ ٿين ٿا. اهڙيءَ طرح سنڌيءَ ۾ شڪارپوري، درياهي، ڪڪرالي، ماڇر، ڪاري، ماٿيلوي، اوباڙوي، ڍاٽڪي، پارڪري، مارواڙي، ننڍي، جتڪي، ميمڻي، مهاڻڪي، پيلڪي وغيره سنڌيءَ جا ثانوي لهجا ڳڻجن ٿا.

سنڌي ٻولي سڌريل ٻولين (International Standard) جيان هڪ ئي منتخب رسم الخط ۾ لکي، ڳالهائي ۽ سمجهي وڃي ٿي. ادب ۽ عام رابطي جي لحاظ کان ان ۾ مرڪزيت قائم آهي. باقي ٻارهين ڪوهين ٻولي بي واري اصول جي مدنظر سنڌيءَ کي پنهنجا ڌار ڌار لهجا ۽ مکيہ لهجن جا ثانوي لهجا آهن. هيٺ انهن جو مختصر ذڪر ڏجي ٿو:

(1) وچولو (معياري): هن لهجي کي ساهتيہ يا ساهتي لهجو بہ چيو وڃي ٿو. هي لهجو سنڌي ٻوليءَ جي لکت واري زبان ۽ تعليم ۽ تدريس لاءِ منتخب ٿيل آهي. هن لهجي جو طبعي پاڳو سنڌ جو وچ وارو مرڪزي حصو آهي. جنهن ۾ نوشهري فيروز دادوءَ جي اتر واري پاڳي کان ڪوٽڙيءَ تائين (سيوهڻ شامل)، حيدرآباد، نوابشاهہ جو هيٺيون حصو ويندي لاڙڪاڻي

ضلعي جي حدن تائين وارا هنڌ اچي وڃن ٿا. سنڌي ٻوليءَ جي لپي ۽ نثر وقت سنڌي ٻوليءَ جي عالمن ۽ اديبن هنن هنڌن تي ڳالهائجندڙ ٻوليءَ جي متوازن هئڻ ۽ ان ۾ معياري، صوتي خوبين هئڻ سبب علمي، ادبي، درسي لکت واري ٻوليءَ يعني معياري لهجي طور منتخب ڪيو. سنڌي ٻوليءَ جي ٻين لهجن جي ڀيٽ ۾ هن لهجي ۾ ڳالهائڻ ۽ اچارن جي ڍنگ جون مرڪزي خوبيون وڌيڪ آهن. تنهن ڪري ان کي 'معياري لهجو' چيو وڃي ٿو.

(2) **سرڀلي (اترادي) لهجو:** هي لهجو سري واري طبعي ڀاڱي يعني سنڌ جي مٿئين اتر واري طرف جي نسبت سان نشانبر آهي. هن لهجي جون جاگرافيائي حدون سکر، گهوٽڪي، خيرپور، لاڙڪاڻو شڪارپور، جيڪب آباد ۽ دادوءَ جي ڪجهه اُترين حصن تي مشتمل آهن. سِرِيلي لهجو سنڌيءَ جي سيني لهجن کان وڌيڪ وسيع ايراضيءَ تي ڦهليل آهي. هن محاوري جي حد بندي خيرپور رياست جي پراڻين حدن کان وٺي اوباوڙي تعلقي، سيوهڻ کان دادو، سموري لاڙڪاڻي، شهدادڪوٽ، جيڪب آباد کان ڪشمور تعلقي جي چيڙي تائين گهوٽڪيءَ سميت آهي. هتي جو لهجو نمايان ۽ لفظن جو اچار پوريءَ ريت چٽائيءَ سان اچارجي ٿو. ڪشمور اوباوڙي ۽ گهوٽڪيءَ ۾ هن تي سرائيڪيءَ جو اثر ۽ جيڪب آباد، ڪنڌڪوٽ، شهدادڪوٽ ۾ وري بلوچيءَ جو اثر نمايان نظر اچي ٿو. هن لهجي جا اچار چٽا، تز ۽ تکيرا آهن. هتان جي ماڻهن جا سُرائتا آواز اُچارن کي چٽو ۽ نمايان ڪن ٿا. هتي جي ٻوليءَ ۾ 'ٽ'، 'ڍ' جهڙن آوازن ۾ ملڪي 'ڙ' جو اچار ڪيو ويندو آهي ۽ زمان ماضي متڪلم لاءِ فعل لازميءَ سان به 'م' جي ضميري پڇاڙي لڳائي ويندي آهي (آيم- ڊوڙيم وغيره). جڏهن ته وچولي ۾ اها 'س' هوندي آهي. هتي جي ٻوليءَ ۾ جنس مونث جو جمع لفظ جي پڇاڙيءَ ۾ 'آن' ملائڻ سان ٺهي ٿو. جڏهن ته معياري لهجي ۾ ساڳيو 'اون' وغيره لڳائڻ سان ٺهي ٿو (زال- زالون- زالان) هن ۾ لاڙي لهجي ۾ آوازن جا سر بدلجن ٿا. جيئن لاڙ ۾ (آءِ،اِئي) جو سري ۾ سُر ڪيندا (آ، آ). هن لهجي ۾ اڪثر حرڪت 'پيش' جي هوندي آهي. جڏهن ته ٻين لهجن ۾ 'زير' جي حرڪت تقريباً آوازن سان ملي ٿي. جڏهن ته سريلي کان سواءِ

باقي ٻين محاورن ۾ ساڪن آواز ۾ محسوس ٿيندا آهن. ٻوليءَ ۾ لهجاتي فرق ان جي سونهن ليکيا ويندا آهن. ميرپلي لهجي جا ثانوي لهجا شڪارپوري، ماڻيلي، اوباوڙي جا لهجا آهن. جن جي انفراديت پنهنجي آهي. هنن لهجن وارا ادبي، علمي، لکپڙهہ ۾ سنڌيءَ جي مرڪزي سرشتي سان ڳنڍيل آهن. پر مقامي سطح تي ڳالهائڻ ۾ اچار ٽوڙي اصطلاحن، چوڻين وغيره ۾ انهن ثانوي لهجن جو پنهنجو منفرد ۽ نمايان رنگ آهي.

شڪارپوري: سنڌي ٻوليءَ جو ثانوي لهجو نفاست، لطافت، شائستگيءَ ۽ انفراديت جهڙين خصوصيتن وارو سڏيو وڃي ٿو. هن لهجي جي ڳالهائڻ ۾ ٻين هنڌن تي ڳالهائجندڙ ٻوليءَ جي نسبت ۾ مٺاج ۽ سواد وڌيڪ آهي. شڪارپوري لهجي ۾ زير کي زبر ۾ بدلايو وڃي ٿو. جيئن معياري لهجي ۾ چون 'جِن'. شڪارپوري ۾ 'جَن'، 'ڪِن' کي 'ڪَن' ڪري اچارين ٿا. اترادي ۾ اڪثر 'غ' کي 'گ'، 'خ' کي 'ک'، 'ظ' کي 'ذ' جي اچار ۾ اچاريندا آهن، پر شڪارپوري لهجي ۾ اهي تلفظ چٽا ٿين ٿا. هن لهجي تي ڊاڪٽر ميمڻ عبدالمجيد سنڌيءَ جو لکيل ڪتاب شڪارپور جي ٻولي عنوان سان سنڌي لئنگئيج اٿارٽيءَ شايع ڪرايو.

(3) لاڙي لهجو: حيدرآباد ضلعي جا ڪجهہ علائقا، ضلعي ٺٽي محمد خان، ٺٽي الهيار، بدين، ٺٽي، ميرپورخاص، سانگهڙ جا ڪجهہ علائقا وغيره هن لهجي ۾ شمار ٿين ٿا. لاڙ جي معنيٰ آهي: لڙيل يا هيٺيون. ان جي ڏکڻ ۾ سمنڊ ۽ ڪڇ، اتر ۾ سنڌ جو وچولي وارو ڀاڱو اولهہ ۾ ڪوهستان ۽ اوڀر ۾ ٿر آهي. هن لهجي ۾ ٻين لهجن ۾ خاص تفريق آوسر ڳالهائيءَ جي ڪري آهي. پيرومل مهر چند آڏواڻي آوسر ڳالهائيءَ واري فرق کي داردي ٻولين جي اثر هيٺ پيدا ٿيل ڄاڻائي ٿو. اوسر ڳالهائيءَ جي سبب هتي جا ماڻهو 'ڌ' کي 'ڎ'، 'ڊ' کي 'ڏ' ڪري اچارين ٿا. هن لهجي ۾ شرائتا آواز نئيا ڪري اچاريا ويندا آهن. هتي ضميري پڇاڙين ۾ فرق واضح طور ڏسڻ ۾ اچي ٿو. لاڙي لهجي جي جهيلار نرم، نفيس ۽ وڻندڙ ٿئي ٿي. ڪي لسانياتي ماهر هن لهجي کي ڪڇي ٻولي چون ٿا. تڏهن بہ هن لهجي جون پنهنجون اڪيچار انفرادي خوبيون آهن. شاهہ لطيف جي شاعريءَ جو وڏو حصو لاڙي لهجي ۾ چيل آهي.

(4) **ڪوهستاني لهجو:** ڪوهستاني لهجي جون پنهنجون ڌار خوبيون ۽ خصلتون آهن. خاص طور ڪراچيءَ جي ڪاڇو، ڄامشوري ۽ دادو ضلعي جي مٿين حصي ۾ [جوهي تعلقي جي مٿين حصي، گورک جبل] ۽ ڄامشوري ضلعي جي ٿاڻي بولا خان، ٿاڻي عارب خان، گورک جبل ۽ ڪجهه ٻين هنڌن جي ٻولي 'ڪوهستاني لهجو' شمار ٿئي ٿي. هن لهجي جون پنهنجون خصوصيتون ۽ لغوي خزانو آهي. ڳالهائڻ جي ڍنگ ۾ به هتي جي ٻولي ڪافي مختلف لڳي ٿي. هي لهجو لاسي لهجي سان ميل کائي ٿو. هن لهجي جو لوڪ ادب ڪافي سگهارو آهي. خاص طور پروليون، ڳيچ، لوڪ گيت، ڳجهارتون وغيره خاص انداز رکن ٿيون. ڪوهستاني محاوري کي شاهه لطيف پنهنجي شاعريءَ جي سُر سسئيءَ ۾ خوب ڳايو آهي. لاسي ۽ ڪوهستاني لهجن جي وچ ۾ لوڪ ادب جي گهڻي مماثلت آهي. هن لهجي ۾ شاهه لطيف ڪيتري باڪمال شاعري سرجي آهي:

پريشن پالياس، ٻانڀڻ ٻيٺي آهيان،
حسن هوت پنهونءَ جي، ماري موٽ وڏياس،
جانڪيتان جيئندياس، پسي ور وصال جو.

ڪوهستاني لهجي جو لاسي لهجي سان گهڻو ربط آهي.

(5) **ٿري لهجو:** ٿر جاگرافيائي طور سنڌي ٻوليءَ جي ڪيترن ئي ثانوي لهجن جو ميڙ آهي. جهڙيءَ ريت لاڙ جي علائقي ۾ ٺٽي، ماجر، بدين، ٽنڊي محمد خان وغيره جا محاورا لاڙيءَ جا ثانوي لهجا آهن. ائين ئي ٿري لهجي جا به ڪيترائي نمونا آهن. سنڌي ٻوليءَ جي هيءَ ٿري لهجو پڻ ثانوي لهجن ۾ ورهائجي ٿو جيڪي علائقائي سڃاڻپ رکن ٿا. انهن ثانوي لهجن ۾ ٿري لهجي واريون خصوصيتون يڪجاءِ هئڻ سميت هرهڪ ۾ انفراديت پڻ آهي. لفظن جو ذخيرو چوڻيون، پهاڪا، جهيلار، اصطلاح وغيره به لهجن جا مجموعي هڪجهڙا توڙي ڌار ڌار به آهن.

ڍاٽڪي: ٿري ٻوليءَ جو هيءُ اهم محاورو آهي. ڍٽ اصل ۾ راجستانيءَ جو لفظ آهي، جنهن جي معنيٰ: رڻ پٽ، صحرا، ريگستان آهي. ڀيرو مل مهرچند آڏواڻيءَ موجب: ڍاٽڪي دراصل سنڌي، راجستاني ۽ گجراتي ٻولين

جي ميلاپ مان جڙيل سنڌيءَ جي ٿري لهجي جو هڪ ثانوي لهجو (محاورو) آهي. جيڪو هاليءَ لڳ ڀڳ هڪ قسم جي بولي بڻجي پيو آهي. ڊاڪٽر بلوچ ڍاٽڪيءَ جون حدون: عمرڪوٽ، ملي، ڏيپلي جو ڏاکڻيون خصي ڇاڇري تعلقي جو اپرندو پاسو ۽ ننگرپارڪر جا ڪجهه حصا، اوڀهيو وارو پاڻڻو ڄاڻايون آهن. ڊاڪٽر صاحب اوڀهيو واري پاڻڻي ۾ ڳالهائجندڙ ڍاٽڪيءَ کي وڌيڪ صاف ۽ چٽي تسليم ڪيو آهي. ڍاٽڪيءَ ۾ بي انداز لوڪ گيتن، ڪهاڻين، ڳاهن سميت لوڪ ادب جو ورثو سميٽيو پيو آهي.

پارڪري: پارڪر سنڌ جي ڏکڻ- اوڀر ڪنڊ وارو علائقو آهي، جتي ڪارونجهر جبل سنڌ ۽ هند جي سرحدن جي وچ ۾ پيو آهي. هتي ڳالهائجندڙ بوليءَ کي ٿريءَ جو پارڪري لهجو چيو وڃي ٿو. منگهارام اوجها هن کي بگڙيل گجراتي يا گجراتيءَ جو اثر ورتل سنڌيءَ جي ٿري لهجي جو ثانوي لهجو قرار ڏنو آهي. پيٽر گرينگر ۽ تينا گرينگر نالي لسانياتي ماهرن هن ثانوي لهجي کي ٻن ننڍين مقامي لهجن: (1) 'پارڪري ڪولهي'، (2) 'پارڪري ڪولهي ڪنري' ۾ تقسيم ڪيو آهي. پارڪريءَ جي ننڍ بوليءَ هيٺ تي به ڪم ٿيو آهي. هن لهجي جي لکت لاءِ 56 اکرن واري الف- ب پڻ تيار ڪئي وئي آهي. جنهن ۾ سنڌي 52 اکرن سميت 'ڙ، ڻ، ڙهه، هه' شامل ڪيا ويا. اهي چارئي وينجن صوتيا سنڌيءَ ۾ ڪو نه آهن. پر سنڌيءَ جي شمار ٿيندڙ هن لهجي ۾ استعمال ٿين ٿا.

سوڍڪي: هيءَ ٿريلي محاوري جو ننڍيو ثانوي لهجو آهي. هيءَ هوندي ته ساڳي ڍاٽڪي آهي. پر مينگهواڙ ڄاتين کان سوڍن جي ڳالهائڻ واري محاوري ۾ ڪجهه قدر فرق آهي. ان ڪري هن کي ٿريليءَ جو سوڍڪي محاورو سڏيو وڃي ٿو. سوڍڪي رڻ ۾ ڳالهائبي ٿي. تڏهن اها جديد اثرن کان آجي آهي. سنڌي بوليءَ تي جديد اثرن سبب ڪيترائي لفظ اهڙا آهن. جيڪي هينئر استعمال هيٺ نه آهن. پر سوڍڪيءَ ۾ اهي روزمره جي ڳالهائڻ واري بوليءَ ۾ موجود آهن. سنڌي بوليءَ جي لهجاتي خوبين جو پنهنجو رنگ آهي. لهجن مان ڪي پنهنجين خوبين ۽ ڳالهائيندڙن جي اثر سبب ڇڙ ته بوليون بڻجي ويا آهن. جن مان ڍاٽڪيءَ کي مڪمل حيثيت

حاصل آهي.

ٿريلي لهجي ۾ لوڪ ادب جو وڏو ذخيرو آهي. پارڪر، ملي، عمرڪوٽ وغيره ۾ هن جا مکيه محاورا ڳالهايا وڃن ٿا. عمرڪوٽ کان راجسٿان واري بارڊر تائين هن محاوري جون حدون آهن. جنهن کي پنهنجو لفظن جو وڏو ذخيرو ۽ اچارن جو هڪ خاص اسلوب آهي.

(6) لاسي لهجو: لسبيلي ۾ ڳالهائجندڙ بوليءَ کي سنڌي بوليءَ جو لاسي لهجو چيو وڃي ٿو. هي لهجو لاڙي لهجي سان مشابهه آهي. لاڙي ۽ ٿري لهجن وانگر هن لهجي ۾ به اوسر ڳائي موجود آهي. نحوي خوبين ۾ هيءَ بلوچستان ۾ ڳالهائجندڙ سنڌي بوليءَ جي لهجن: کيتراني، فراڪي ۽ جگدالي‌ءَ سان ملندڙ جلندڙ آهي. ٻين لهجن وانگر شاهه لطيف به هن لهجي کي ورجايو آهي. هن لهجي ۾ سنڌي لوڪ ادب جو لازوال ورثو آهي. هن لهجي جو ربط ڪوهستاني لهجي سان آهي. لاسي لهجي ۾ اڪثر رواجي حرڪات کي وڌائي اچارين ٿا. جيئن: 'ت تہ' کي 'تاتي' ڪري اچاريندا آهن.

لاسي محاوري جي پکيڙ سنڌ ۽ بلوچستان جي جابلو ايراضيءَ سان لاڳاپيل آهي. لسبيلي ۽ ٿاڻي بولا خان کان دادو ضلعي جي سرحدن تائين هيءَ لهجو ڳالهائجي ٿو جنهن ۾ هن لهجي جا ننڍا ننڍا محاورا موجود آهن. شيخ ابراهيم [سگهڙ شاعر] پنهنجي شاعريءَ ۾ لاسي لهجي جي لغت کي خوب سمويو آهي ۽ ان جي شاعري لاسي لهجي جي پوريءَ ريت نمائندگي ڪندي نظر اچي ٿي. شاهه لطيف به هن لهجي کي پنهنجي بيتن ۾ آندو آهي:

جانڪيتان جيئندياس، پسي ور وصال جو.

ان کان سواءِ سنڌ کان ٻاهر ڪڇي، ڪاٺياواڙي، فراڪي، کيتراني سنڌي بوليءَ جا مکيه لهجا آهن.

◻◻

سنڌي ٻوليءَ بابت ڪجھ اهم ڪتاب

نمبر	ڪتاب جو نالو	ليکڪ جو نالو	سال
01	سنڌي ٻوليءَ جي تاريخ	ڀيرومل مهرچند آڏواڻي	1941ع
02	سنڌي ٻولي ۽ ادب جي مختصر تاريخ	ڊاڪٽر نبي بخش بلوچ	1962ع
03	سنڌي ٻولي	سراج	1964ع
04	علم السان سنڌي زبان	علي نواز خاڃن جتوئي	1968ع
05	سنڌي ٻوليءَ کي للڪار	(مرتب) عبدالغفور ميمڻ	1973ع
06	سنڌي ٻوليءَ جو بڻ بنياد	غلام علي الانا	1974ع
07	سنڌي ٻوليءَ جو سماجي ڪارج	ڊاڪٽر الهداد ٻوهيو	1979ع
08	سنڌي ٻوليءَ جي لساني جاگرافي	ڊاڪٽر غلام علي الانا	1979ع
09	سنڌي ٻوليءَ جي سکيا	شمس الدين عرساڻي	1982ع
10	ٻولين جا سرچشما	حيدر سنڌي	1983ع
11	اچو ته پنهنجي سنڌي لکت سڌاريون	ڊاڪٽر محبت ٻرڙو	2000
12	اسان جي ٻولي اسان جي تعليم	محمد ابراهيم جويو	1985ع
13	سنڌي الف ب جي ارتقا	عبدالڪريم لغاري	1986ع
14	سنڌي ٻوليءَ جي زيارت	پرسو گدواڻي	1989ع
15	شاهه جي ٻولي	آفتاب ابڙو	1990ع
16	مخدوم ضياءُ الدين جي سنڌي	مخدوم ضياءُ الدين ٺٽوي	1992ع
17	سنڌي آوازن جا تبادلا	محمد سومار شيخ	1992ع
18	سنڌي صورتخطي ۽ خطاطي	نبي بخش خان بلوچ	1992ع
19	سبيءَ جي ٻولي	داد محمد بروهي	1992ع
20	ماٿيلي اوباوڙي جي ٻولي	پروفيسر شيخ محمد فاضل	1992ع
21	شڪارپور جي ٻولي	ڊاڪٽر ميمڻ عبدالمجيد سنڌي	1993ع
22	سنڌي صورتخطي	ڊاڪٽر غلام علي الانا	1993ع

23	سنڌي ٻولي: جو اڪائونٽ منظور ڏاخيرو	ڊاڪٽر نبي بخش خان بلوچ	1993ع
24	ٿر جي ٻولي	هدايت پريم، عبدالجبار جوڻيجو	1994ع
25	سنڌي ٻولي: جا محقق	هدايت پريم	1994ع
26	ماڃر ڪڪرالي ۽ ڪاري جي ٻولي	حافظ حبيب سنڌي	1994ع
27	سنڌي براهوي ٻولي: جو تقابلي جائزو	ڊاڪٽر داد محمد بروهي	1994ع
28	سنڌو لکت ۽ ٻولي	ايس آر راءِ ترجمو عطا محمد ڀنڀرو	1994ع
29	اترادي ٻولي	هدايت پريم	1995ع
30	سنڌو لکت جو پڙهڻ، اڻپڙهيل لکت سان لاڳاپو	جي آر هنٽر مترجم عطا محمد ڀنڀرو	1995ع
31	سنڌي ٻولي: لسانيات کان سماجي لسانيات تائين	ڊاڪٽر قاسم ٻگهيو	1998ع
32	سنڌي لنگئسٽڪس	(مرتب) ڊاڪٽر غلام علي الانا	1999ع
33	اسان کي متان وساريو	گنگارام سمراٽ	1999ع
34	جتڪي ٻولي	ڊاڪٽر نبي بخش خان بلوچ	2003ع
35	سنڌي ٻولي: ۾ انگن جو ڪارج	ڊاڪٽر غلام قادر سومرو	2003ع
36	سنڌي ٻولي لفظ لغت ۽ لکت	ڊاڪٽر محبت ٻرڙو	2003ع
37	پتالپني راوڙ ۽ پالي	محمد صلاح الدين	
38	سنڌي ٻولي السانيءَ جاگرافي آراڻيون ۽ لفظي ترڪيبا	محمد عمر چنڊ	2003ع
39	سنڌي ٻولي امر آهي	لعل پشپ	2004ع
40	سنڌي ٻولي: جي ارتقا	ڊاڪٽر غلام علي الانا	2006ع
41	سنڌي ۽ عربي ٻولين جو لغوي ڳانڍاپو	ڊاڪٽر مدد علي قادري	2007ع
42	سنڌي ٻولي: جو درياهي لهجو	الهنواز رڪڻائي	2007ع
43	سنڌي ٻولي: بابت مقالا ۽ مضمون (جلد پهريون)	(مرتب) انور فگار هڪڙو	2007ع
44	سنڌي ٻولي: بابت مقالا ۽ مضمون (جلد ٻيو)	(مرتب) خان محمد جروار	2007ع
45	ٻول جو ٻڄ	ڊاڪٽر محبت ٻرڙو	2007ع

46	سنڌي ٻوليءَ بابت مقالا ۽ مضمون (جلد ٽيون)	ڊاڪٽر الهداد ٻوهيو	2008ع
47	سنڌي ٻوليءَ بابت مقالا ۽ مضمون (جلد چوٿون)	(مرتب) خان محمد جروار	2009ع
48	هندستان جي ٻولين جو جائزو	سر گريئرسن، ترجمو ڊاڪٽر فهميده حسين	
49	سنڌي ٻوليءَ جي سکيا (ديوناگري)	ڊاڪٽر فهميده حسين	
50	سنڌي ٻولي ۽ لپيءَ جو اتهاس	جيرامداس دولترام، مرتب رکيل موراڻي	2009ع
51	سنڌي ٻوليءَ جو تشريحي گرامر	ڊاڪٽر غلام علي الانا	2010ع
52	سنڌي ڀاشا: لسانياتي ۽ سماجي_ ثقافتي اڀياس	ڊاڪٽر روي پرڪاش ٽيڪچنداڻي	2010ع
53	سنڌي لوڪ گيت ٻوليءَ جي اوسر	ڊاڪٽر پرسو گدواڻي	2010ع
54	سنڌي ٻولي_ مختلف لساني پهلو	ڊاڪٽر فهميده حسين	2011ع
55	سنڌي ٻوليءَ بابت مقالا ۽ مضمون (جلد پنجون)	(مرتب) مختيار احمد ملاح	2011ع
56	سنڌو ماٿريءَ جي لکت جو اڀياس	جان اي مئچير، ترجمو عطا محمد ڀنڀرو	2013ع
57	سنڌي ٻوليءَ جو گرامر	ارنيسٽ ٽرمپ ترجمو امجد سراج	
58	عربي سنڌي صورتخطيءَ جي ترجيحي صورتن جو اڀياس	ڊاڪٽر الطاف جوکيو	2016ع
59	اسڪولي لسانيات	سڪندر ساگر پنهيار	2017ع
60	تعليم ۽ ٻوليءَ جو جبر (مسئلو ۽ ان جو حل)	زبيده مصطفيٰ، ترجمو ڊاڪٽر فهميده حسين	2017ع
61	سنڌي ٻوليءَ ۾ لاڙي لهجو	علي نواز آريسر	2019ع

سنڌي لوڪ ادب

1. لوڪ ادب جي معنيٰ ڇا آهي؟

(1) عام لوڪن جو ادب (2) پراڻو ادب

(3) نئون ادب (4) انهن مان ڪوبہ نہ

2. لوڪ ادب جي تخليقڪار کي ڇا چئبو آهي؟

(1) شاعر (2) محقق (3) سگهڙ (4) انهن مان ڪوبہ نہ

3. لوڪ ادب ۾ لوڪ ڪهاڻي جا ڪيترا قسم آهن؟

(1) ٻہ (2) ٽي (3) چار (4) انهن مان ڪوبہ نہ

4. لوڪ ڪهاڻيءَ جي چئن قسمن جا نالا ٻڌايو؟

(1) ڏند ڪٿائون، ديون ۽ پرين جون ڪهاڻيون، روايتي يا نيم عشقيہ داستان، ۽ جانورن ۽ پکين جون آکاڻيون. (2) ڏند ڪٿائون، عشقيہ داستان، پراڻيون آکاڻيون، ڪتابن جون ڳالهيون. (3) انهن مان ڪي بہ نہ

5. پروليون.......هنر آهي.

(1) پراڻو (2) نئون (3) ڳجهارتي (4) انهن مان ڪوبہ نہ

6. پروليءَ جا ڪيترا قسم آهن؟

(1) ٻارنهن (2) تيرنهن (3) پندرنهن (4) انهن مان ڪوبہ نہ

7. پروليءَ جا قسم ٻڌايو؟

(1) ساديون يا رواجي پروليون، بيت واري پرولي، ڳوڙهي پرولي، ٻول پرولي، ڏستاڳ، هيماريون ۽ ڳوڙها، ڏٽ پرولي، سوال جواب پرولي، ٽڙ ٻجهلي جا بيت، مام پرولي يا معما ۽ اڏي

8. جنهن پروليءَ ۾ سوني تشبيهہ، سون ۽ سوني زيور جو ذڪر اچي، ان کي.........چئبو آهي.

(1) ڏستاڳ (2) هيماريون (3) ڏٽ (4) انهن مان ڪوبه نه

9. ڊاڪٽر بلوچ لوڪ گيت ڪتاب ۾ لوڪ گيت جا ڪيترا قسم ڄاڻايا آهن؟

(1) 50 (2) 57 (3) 61 (4) انهن مان ڪوبه نه

10. لوڪ ڪهاڻين کي لکڻ جو سلسلو ڪهڙي دور ۾ پيو؟

(1) سومرا دور (2) سما دور (3) انگريز دور (4) انهن مان ڪوبه نه

11. سڀ کان پهرين ڪهڙي انگريز پنج لوڪ ڪهاڻيون پنهنجي ڪتاب گرامر آف سنڌي لئنگيج جي آخر ۾ شامل ڪيون؟

(1) ڪئپٽن جارج اسٽڪ (2) ايڇ ٽي سورلي،

(3) بارٽل فريئر (4) انهن مان ڪوبه نه

12. ڪئپٽن جارج جي ڪتاب ۾ شامل لوڪ ڪهاڻين مان ٽن جو سنڌي ۾ ترجمو ڪنهن ڪيو؟

(1) ڊاڪٽر بلوچ (2) مرلي ڌر جيٽلي

(3) ڊاڪٽر عبدالڪريم سنديلو (4) انهن مان ڪوبه نه

13. ليلان مجنون جي قصي کي نظم جي صورت ۾ 1723ع ڌاري ڪنهن جوڙيو؟

(1) شاهه عبداللطيف ڀٽائي (2) سچل سرمست

(3) سيد فاضل شاهه (4) انهن مان ڪوبه نه

14. پهاڪي لفظ جي لغوي معنيٰ ڇا آهي؟

(1) سياڻپ (2) ماٺ (3) ڳجهه (4) انهن مان ڪوبه نه

15. ماڻهن جي شاعري، يا گفتگوءَ مان ورتل ٻول يا قول...... ٿي پوندا آهن.

(1) پهاڪا (2) چوڻيون (3) ڳالهيون (4) انهن مان ڪوبه نه

16. جنهن پهاڪي ۾ آخر ۾ مصدر استعمال ٿئي، ان کي.....چيو ويندو آهي.

(1) اصطلاح (2) پهاڪو (3) چوڻي (4) انهن مان ڪوبه نه

17. جنهن ۾ جملو اڳيون ورتو ويو هجي ۽ ظاهري لفظن کان ڌار معني هجي، ان کي ڇا چئجي؟

(1) ورجيس (2) تشبيهه (3) استعارو (4) انهن مان ڪوبه نه

18. ڳجهارتن ۾..... بلڪل پوشيده، ينهنجي مطلب لاءِ بيئل ۽ ڪم آيل هوندا آهن.

(1) هنر (2) مام (3) اسم (4) انهن مان ڪو به نه

19. هنر جي ڳولا لاءِ...... جو گهڻ ۽ اعليٰ خيالن جي گهڻي ضرورت هوندي آهي.

(1) خيالن (2) ترڪيبن (3) حافظي (4) انهن مان ڪوبه نه

20. لوڪ ادب جي مزاح ۾ نالو ڪندڙ ملان لٽر جو سنڌ جي ڪهڙي شهر سان واسطو هو؟

(1) حيدرآباد (2) ٽنڊوالهيار (3) ٺٽو (4) انهن مان ڪوبه نه

21. ملان لٽر جو اصل نالو ڇڏايو؟

(1) عبدالرحيم (2) عبدالرحمان

(3) رحيم بخش (4) انهن مان ڪوبه نه

22. وتايو فقير جي قبر ڪٿي آهي؟

(1) ٽنڊوالهيار (2) ٽنڊو جام

(3) ٽنڊو محمد خان (4) انهن مان ڪوبه نه

23. سنڌي ادبي بورڊ ڄامشوري پاران لوڪ ادب اسڪيم ڪڏهن شروع ٿي؟

(1) 1947ع ڌاري (2) 1956ع ڌاري

(3) 1962ع ڌاري (4) انهن مان ڪوبه نه

24. لوڪ ادب جو تحقيقي جائزو جي عنوان سان ڪنهن پي ايڇ ڊي ڪئي؟

(1) ڊاڪٽر عبدالڪريم سنديلو (2) ڊاڪٽر ڪمال ڄامڙو

(3) ڄيٺو لالواڻي (4) انهن مان ڪوبه نه

25. جلال ڪٽي لوڪ ادب جي ڪهڙي صنف جو شاعر ٿي گذريو آهي؟

(1) مولود (2) سينگار (3) هنر (4) انهن مان ڪوبه نه

26. سانوڻ فقير لوڪ ادب جي ڪهڙي صنف جو شاعر ٿي گذريو آهي؟

(1) ٽڙ بيت (2) سينگار شاعري (3) هنر بيت (4) انهن مان ڪوبه نه

27. مشهور رومانوي داستانن: سهڻي ميهار، سسئي پنهون،

عمر مارئي، ليلا چنيسر، مورڙ راڻو آڳاڇ ۽ مومل راڻو جو تعلق ڪهڙي دور سان آهي؟

(1) سومرا دور (2) سما دور (3) مغل دور (4) انهن مان ڪوبہ نہ

28. سومرا دور جو ڀرپور نثري داستان ڪهڙو آهي؟

(1) سسئي پنهون (2) عمر مارئي (3) نوري ڄام تماچي

29. سنڌ جو مشهور لوڪ گيت جمالو ڪهڙي دور سان واسطو رکي ٿو؟

(1) ٽالپر دور (2) انگريز دور

(3) ورهاڱي کان پوءِ (4) انهن مان ڪوبہ نہ

30. ٻيلائين جا ٻول.........جي ادب جي تاريخ آهي.

(1) ساڌ ٻيلي (2) ڊرٻيلي (3) لس ٻيلي (4) انهن مان ڪوبہ نہ

سنڌي لوڪ ادب: معروضي سوالن جا جواب

1(1)	3(2)	3(3)	1(4)	3(5)	1(6)
1(7)	2(8)	2(9)	3(10)	1(11)	2(12)
3(13)	1(14)	2(15)	1(16)	1(17)	3(18)
3(19)	3(20)	2(21)	1(22)	2(23)	1(24)
2(25)	1(26)	1(27)	1(28)	1(29)	5(30)

سنڌيءَ ۾ ڇپيل لوڪ ادب بابت ڪي اهم ڪتاب

1. سوکڙي ڳالهين جي، ديوان ڪيولرام سلامتراءِ آڏواڻي، 1865ع
2. سنڌي ڳجهارتون، ڪوڙومل چندن مل کلناڻي، 1901ع
3. گل شڪر، ڪيولرام شهاڻي، 1905ع
4. چمن چارڻ جون مداحون، غلام نبي شاهہ، 1911ع
5. ڀهاڪن جي حڪمت، مرزا قليچ بيگ، 1925ع

6. سوکڙي، ڪيولرام شهاڻي، 1925ع
7. ٻهاڪن جي ٻيڙهه، ڪيولرام شهاڻي، 1928ع
8. گلقند، پيرومل مهرچند آڏواڻي، 1928ع
9. ٻيلاڙين جا ٻول، ڊاڪٽر نبي بخش خان بلوچ، 1951ع
10. سوکڙي، عبدالحسين شاهه موسوي، 1953ع
11. وڻايو فقير، محمد اسماعيل عرساڻي، 1953ع
12. پروليون، کيمچند پيرومل لوهاڻي 1954ع
13. پروليون، محمد عثمان ڏيپلائي، 1954ع
14. سنڌ جو سينگار، عبدالڪريم سنديلو 1956ع
15. A Handbook of Sindhi Idioms، موهن ..ل شهاڻي، 1956ع
16. ڳيچ (ڀاڱو 1 ۽ 2)، ڊاڪٽر نبي بخش خان بلوچ، 1957ع
17. ٿيه اکريون ۽ مداحون: حڪيم شاهه محمد صوفي، 1958ع
18. سرهاڃ: عبدالحسين شاهه موسوي 1958ع
19. مداحون ۽ مناجاتون، ڊاڪٽر نبي بخش خان بلوچ، 1959ع
20. چار درويش: حاجي امام بخش خادم 1960ع
21. سپ رنگ، ڊاڪٽر نبي بخش خان بلوچ، 1960ع
22. سنڌي لوڪ ڪهاڻيون (جلد 1 کان 5)، ڊاڪٽر نبي بخش خان بلوچ، 1960ع
23. سنڌي لوڪ ڪهاڻيون: ڊاڪٽر نارائڻ ڀارتي، 1960ع
24. سنڌي لوڪ گيت: ڊاڪٽر نارائڻ ڀارتي، 1960ع
25. مناظرا: ڊاڪٽر نبي بخش خان بلوچ، 1960ع
26. مناقبا: ڊاڪٽر نبي بخش خان بلوچ، 1960ع
27. مولود شريف: آخوند خير محمد، 1960ع
28. ٿيه اکريون (2 جلد): ڊاڪٽر نبي بخش خان بلوچ، 1961ع
29. ڏور: ميمڻ عبدالمجيد سنڌي، 1961ع
30. مولود شريف: ڊاڪٽر نبي بخش خان بلوچ، 1961ع

31. مولود شريف: مخدوم عبدالرئوف ڀٽي، 1961ع
32. رائماڻي بيت: ڊاڪٽر نبي بخش خان بلوچ، 1961ع
33. هفتا ڏينهن ۽ راتيون: ڊاڪٽر نبي بخش خان بلوچ، 1961ع
34. سنڌڙي تي ڳائي: ڊاڪٽر نارائڻ ڀارتي، 1962ع
35. مشهور سنڌي قصا: ڊاڪٽر نبي بخش خان بلوچ، 1962ع
36. مينديءَ رتا هٿڙا، ڊاڪٽر نارائڻ ڀارتي، 1962ع
37. لوڪ ڪهاڻيون: جانورن ۽ پکين جون آکاڻيون 1964ع
38. ڀروليون، ڏٺون، معمائون ۽ ٻول: ڊاڪٽر نبي بخش خان بلوچ، 1965ع
39. لوڪ گيت: ڊاڪٽر نبي بخش خان بلوچ، 1965ع
40. مولود شريف، مولوي عبدالهاديءَ 1965ع
41. ڀهاڪن جي ڀاڻ عبدالڪريم سنديلو 1966ع
42. سنڌوءَ جي جهلڪ: ليلارام رچنداڻي، 1966ع
43. موتين جهڙا مولود: الحاج رحيم بخش قمر، 1967ع
44. مورڙو ۽ مانگرمڇ: ڊاڪٽر نبي بخش خان بلوچ، 1967ع
45. بهترين ڳجهارتون: اي ايم. بزمي، 1969ع
46. ڏهس نامو: عبدالڪريم سنديلو 1969ع
47. ڏور: ڊاڪٽر نبي بخش خان بلوچ، 1970ع
48. ڏور جا بيت: بدرالدين ابڙو 'واصل'، 1970ع
49. دلپسند عجيب ڳجهارتون: بدرالدين ابڙو 'واصل'، 1970ع
50. لاڙاين جون لاتيون: عنايت الله زنگيجو 1970ع
51. ٽڙ بيت: ڊاڪٽر نبي بخش خان بلوچ، 1970ع
52. بيت: ڊاڪٽر نبي بخش خان بلوچ، 1971ع
53. ٿري لوڪ گيت: ڊاڪٽر نارائڻ ڀارتي، 1971ع
54. سنڌي لوڪ ادب جي تاريخ: الهه بخش نظاماڻي، 1971ع
55. اپول راڻي: ڪيرت ٻاٻاڻي، 1972ع

56. ڀڳاڪن جي پاڀوهه: تيرٿداس هاٿيراماڻي 1972ع
57. ڍولا مارو: جهمٽ مل ڀاوناڻي، 1972ع
58. سنڌي جاتي؛ ڪي سنڌي ڀڳاڪن جي سوغات: ڇيترام بولچند تهلراماڻي 1973ع
59. ڀڳاڪن جي پاڀوهه: تيرٿداس پيسومل هاٿيراماڻي 1973ع
60. سنڌي ٻاراڻيون ٻوليون: هوندراج بلواڻي، 1975ع
61. هڪڙو هو سوداگر: ڊاڪٽر ناراڻ ڀارتي، 1975ع
62. ٻاهريان قصا ۽ عشقيه داستان: ڊاڪٽر نبي بخش خان بلوچ، 1976ع
63. جلال بوبنا: ويرو بسنتاڻي، 1976ع
64. دودو چنيسر (ٻه ڀاڱا): ڊاڪٽر نبي بخش خان بلوچ، 1976ع
65. سنڌي اصطلاح (ٻه جلد): ليکراج عزيز 1976ع
66. عمر مارئي: ڊاڪٽر نبي بخش خان بلوچ، 1976ع
67. مشهور سنڌي قصا: ڊاڪٽر نبي بخش خان بلوچ، 1976ع
68. هو جمالو: ڊاڪٽر ناراڻ ڀارتي، 1976ع
69. سنڌي ٻوليءَ جي زيارت: ڊاڪٽر پرسو گدواڻي، 1979ع
70. سنڌي لوڪ ڪٿائون: ليلارام رچنداڻي، 1979ع
71. ڪچين جا قول: بار شيخ، 1979ع
72. ڪويل ڏيپچند: گووردن ناٿاڻي، 1981ع
73. چونڊ سنڌي چوڻيون: ڪيرت مهرچنداڻي، 1981ع
74. گلدستو: ليلارام رچنداڻي، 1981ع
75. ڏون جي دبلي: سترامداس جڙياسنگهاڻي 'سائل'، 1983ع
76. مائڪ موتي: سترامداس جڙياسنگهاڻي 'سائل'، 1983ع
77. جنگ ناما: ڊاڪٽر نبي بخش خان بلوچ، 1984ع
78. ايشيا جون لوڪ ڪهاڻيون (ترجمو) مراد علي مرزا 1984ع
79. آءٌ ڪانگا ڪر ڳالهه: ڇيتن ماڙيوالا، 1986ع

80. لوڪ ادب جو تحقيقي جائزو عبدالڪريم سنديلو 1986ع
81. اوائلي شاهہ ڏيل لوڪ ڪهاڻيون: ڊاڪٽر مرليڌر جيٽلي 1986ع
82. ٻارن جا سنڌي لوڪ گيت: هوندراج ٻلواڻي 1986ع
83. سنڌي سينگار شاعري: ڊاڪٽر نبي بخش خان بلوچ 1986ع
84. سنڌي لوڪ ڪهاڻيون (منظوم): سترام داس سائل 1986ع
85. سنڌي لوڪ ڪهاڻيون: سترام داس 'سائل'. 1986ع
86. ڪافيون (جلد 1، 2، 3): ڊاڪٽر نبي بخش خان بلوچ، 1986ع
87. ڳڻي آندي ڪنوار: جڳديش لڇاڻي، 1986ع
88. ڳجهارتون: ڊاڪٽر پرسو گدواڻي ۽ لالجي همٿو جي سوٿهڙ، 1987ع
89. آڏا اکري ڳجهارت: جشن لعل شواڻي 1988ع
90. سنڌي لوڪ ساهتيہ: ڊاڪٽر نارائڻ ڀارتي، 1988ع
91. سنگيت جي تان: ڊاڪٽر نارائڻ ڀارتي، 1988ع
92. سپون منجهہ مهراڻ: ڀڳوانداس دولتاڻي 'هوش'. 1989ع
93. متون جا گيت: ڪلاڌر مترا، 1989ع
94. ٻنيءَ جا ٻول، جتن جا ڏول: حاجي سليمان جت، 1990ع
95. پروليون: هري درياڻي دلگير، 1990ع
96. سخن سليماني امداد رباني: حاجي سليمان جت، 1990ع
97. سنڌي لوڪ ڪلا: نارائڻ ڀارتي، 1990ع
98. سنڌي لوڪ ڪهاڻيون: ڪيرت ٻاٻاڻي، 1990ع
99. ڳيجهہ/ ڳيچ: ڊاڪٽر پرسو گدواڻي، 1990ع
100. سنڌي لوڪ گيتن ۾ سماجڪ پسمنظر: ڊاڪٽر نارائڻ ڀارتي، 1991ع
101. لوڪ ادب (فهرست): ڊاڪٽر نبي بخش خان بلوچ، 1991ع
102. موتين مٺ ملوڪ جي: محمد ملوڪ عباسي، 1991ع
103. سنڌ لوڪ ورثو: ڊاڪٽر نارائڻ ڀارتي، 1992ع
104. سنڌي ڀاڪا ۽ محاورا: سنتداس ڪشناڻي، 1992ع

105. سنڌي ٻوليءَ جا محاورا: مرليڌر جيتلي، 1993ع

106. سوڍن جا گيت: پير ڏاتسنگهه سوڍا، 1994ع

107. سنڌي پروليون: ڊاڪٽر جيٺو لالواڻي، 1995ع

108. سوڍن جا سنڌي ٻچن: رام سنگهه سوڍا، 1995ع

109. آڳاٽيون سنڌي ٻال ڪهاڻيون: ڪيولرام ڪمل ٻياسي، 1996ع

110. سنڌي لوڪ ناٽڪ: ڊاڪٽر جيٺو لالواڻي، 1996ع

111. اصطلاحن جي اصليت: عبدالڪريم سنديلو 1998ع

112. سنڌي لوڪ لور: ڊاڪٽر جيٺو لالواڻي، 1998ع

113. سنڌي لوڪ ادب، ترتيب: ڊاڪٽر ٻلديو مٽلاڻي، 1998ع

114. مٽون جا سنڌي لوڪ گيت: ڪلاڌر مٽوا، 1998ع

115. سنڌي لوڪ ڪلا: جڳديش شهدادپوري، 2000ع

116. سينگار رس، مرتب: ليلارام رچنداڻي ۽ جڳديش شهدادپوري، 2001ع

117. ڀٽيءَ جا لوڪ گيت: ڊاڪٽر جيٺو لالواڻي، 2002ع

118. وتايو فقير: ولي محمد طاهرزادو 2005ع

119. ننڍڙي روپ وارا چوڻيون ۽ ٻهاڪا: انجنيئر عبدالوهاب سهتو 2005ع

120. اترادي ٻهاڪا ۽ چوڻيون: انجنيئر عبدالوهاب سهتو 2006ع

121. سنڌوءَ جا گيت: ڊاڪٽر ڪمال ڄامڙو 2008ع

122. ڪڇوريءَ جا مور: ڊاڪٽر ڪمال ڄامڙو 2008ع

123. سنڌي لوڪ گيت - ٻوليءَ جي اوسر، 2010ع

124. سنڌي ٻهاڪا لسانياتي ۽ سماجي- ثقافتي اڀياس: روي پرڪاش
ٽيڪچنداڻي، 2010ع

125. سنڌي ساهتيه، سنڌي ساهتيه اڪيڊمي گجرات، 2012ع

126. گجهارتون، ڪلاڌر مٽوا، ڪڇ (ڀارت) 2012ع

127. 'رهاڻ ميرن ڪاڻ' (ڏهه ڀاڱا، گڏيل ٻن جلدن ۾)، ڊاڪٽر نبي بخش خان
بلوچ، 2013ع

128. ڪچهري: ڇا مور: ڊاڪٽر ڪمال جامڙو 2013ع
129. سنڌي لوڪ ادب: مضمون ۽ مقالا: ڊاڪٽر ڪمال جامڙو 2013ع
130. لاڙن جو گلدستو: ڊاڪٽر جيٺو لالواڻي، 2014ع
131. سهڻل جا سينگار: عاجز رحمت الله لاشاري/گل حسن گل ملڪ 2014ع
132. اوسر پهاڪاتي لغت: ڊاڪٽر شمس الدين عرساڻي 2015ع
133. ڳوٺاڻو ڳڙ: چاچي لعل ڏني. آهوجا طائي 2015ع
134. موزون آکاڻين ڏريعي جڙيل پهاڪا ۽ چوڻيون: انجنيئر عبدالوهاب سهتو 2015ع
135. لاڙي پهاڪا ۽ چوڻيون: انجنيئر عبدالوهاب سهتو 2015ع
136. ٿر جي لوڪ ڏاهپ ۽ سائنس: مشڪور ڦلڪارو 2015ع
137. شاهي ذوق شيديءَ جو: عاجز رحمت الله لاشاري 2016ع
138. ماڳن مڪانن جي نالن تي مشتمل پهاڪا ۽ چوڻيون، انجنيئر عبدالوهاب سهتو 2016ع
139. ٿر پهاڪا ۽ چوڻيون: انجنيئر عبدالوهاب سهتو 2017ع
140. عشق جون آهون: وسيم احمد ٽالپر، 2017ع
141. پهاڪا: بلوچ صحب علي 2018ع
142. گهاگهر منجهه ساگر (هندي پهاڪا) انجنيئر عبدالوهاب سهتو 2018ع
143. چتر ٻولي چارٽان پارومل امراڻي سوٿهڙ 2018ع
144. ملوڪ جيئن مون ڏٺو (سگهڙ ادب جي سوانح): حسين چنجڻي، 2018ع
145. نصيحت آموز آکاڻين وارا پهاڪا ۽ چوڻيون: انجنيئر عبدالوهاب سهتو 2019ع
146. ڀهڪن ڀيلا سرها سر: ڏاڏو ڏتل ابڙو 2019ع
147. سنڌ جو تاريخي لوڪ ادب: عاجز رحمت الله لاشاري، 2019ع
148. ڊاڪٽر نبي بخش جي سگهڙائپ: ڊاڪٽر ڪمال جامڙو 2019ع

✿✿

شاعريءَ جون صنفون

1. سنڌي شاعريءَ جا اهڃاڻ ڪهڙي دور کان ملن ٿا؟

(1) عرب دور (2) سومرا دور (3) سما دور (4) انهن مان ڪوبه نه

2. سنڌي شاعريءَ ۾ پهريون شعر ڪهڙو ملي ٿو؟

(1) ارهه برهه ڪنڪره، ڪرا ڪري منده (2) هُجان مان جهرڪ. ويهان پرينءَ جي چچ تي (3) مون کي مون پرين، پڏي وڏو ٻار ۾ (4) انهن مان ڪوبه نه

3. سنڌي شاعريءَ ۾ بيت جا اهڃاڻ ڪهڙي دور ۾ ملن ٿا؟

(1) عرب دور (2) سومرا دور (3) سما دور (4) انهن مان ڪوبه نه

4. بيت جي اوائلي شڪل ڪهڙي صورت ۾ ملي ٿي؟

(1) ڳاهه (2) گنان (3) وائي (4) انهن مان ڪوبه نه

5. سنڌي شاعريءَ ۾ گنان ڪڏهن ملي ٿو؟

(1) عرب دور (2) سومرا دور (3) سما دور (4) انهن مان ڪوبه نه

6. گنان صنف جو موجد ڪنهن کي سمجهيو وڃي ٿو؟

(1) مرڪان شيخ (2) پاڳو پيان

(3) پير نورالدين (4) انهن مان ڪوبه نه

7. اوائلي صنف ڳاهه صنف جو موجد ڪير آهي؟

(1) پاڳو پيان (2) پير نورالدين (3) شمتگ چارڻ (4) انهن مان ڪوبه نه

8. وائي صنف جو موجد ڪير آهي؟

(1) شاهه عبداللطيف ڀٽائي (2) ميون شاهه عنات

(3) لطف الله قادري (4) انهن مان ڪوبه نه

9. مولود جا اهڃاڻ سڀ کان اول ڪنهن جي شاعريءَ ۾ ملن ٿا؟

(1) ميون شاهه عنات (2) شاهه لطيف

(3) خواجا محمد زمان لنواري وارو (4) انهن مان ڪوبہ نہ

10. الف اشباع جو موجد ڪير آهي؟

(1) قاضي قادن (2) مخدوم ابوالحسن ٺٽوي

(3) پير محمد لکوي (4) انهن مان ڪوبہ نہ

11. سنڌي شاعريءَ ۾ غزل ڪهڙي دور جي اوائل ۾ متعارف ٿيو؟

(1) سما دور (2) ڪلهوڙا دور (3) ٽالپر دور (4) انهن مان ڪوبہ نہ

12. سنڌي شاعريءَ ۾ ڪافي جا اوائلي اهڃاڻ ڪهڙي دور ۾ ملن ٿا؟

(1) سما دور (2) ارغون دور (3) ڪلهوڙا دور (4) انهن مان ڪوبہ نہ

13. سنڌي شاعريءَ ۾ مرثيي جو موجد ڪنهن کي چيو وڃي ٿو؟

(1) سيد ثابت علي شاهه (2) سچل سرمست

(3) آخوند محمد قاسم (4) انهن مان ڪوبہ نہ

14. سنڌي شاعريءَ ۾ دوهي جو موجد ڪير آهي؟

(1) قاضي قادن (2) شيخ حماد جمالي

(3) لطف الله قادري (4) انهن مان ڪوبہ نہ

15. سنڌي شاعريءَ ۾ ڪبت سڀ کان اول ڪنهن لکيا؟

(1) ابوالحسن ٺٽوي (2) ضياءالدين ٺٽوي

(3) عبدالرحيم گرهوڙي (4) انهن مان ڪوبہ نہ

16. سنڌي شاعريءَ جي صنف سلوڪ جو موجد ڪير آهي؟

(1) سچل سرمست (2) سامي

(3) شاهه عبداللطيف ڀٽائي (4) انهن مان ڪوبہ نہ

17. سنڌي شاعريءَ ۾ جهولڻو صنف ڪنهن متعارف ڪرائي؟

(1) سچل سرمست (2) سيد ثابت علي شاهه

(3) سامي (4) انهن مان ڪوبہ نہ

18. حمد جي لغوي معنيٰ ٻڌايو؟

(1) ساراهه (2) معجزو (3) جنگي داستان (4) انهن مان ڪوبه نه

19. نعت ڪنهن جي شان ۾ چئي ويندي آهي؟

(1) الله سائينءَ جي (2) نبي سائينءَ جي

(3) بادشاهن جي (4) انهن مان ڪوبه نه

20. قصيدو عربي ٻوليءَ جي لفظ..... مان نڪتل آهي

(1) قصد (2) مدح (3) تشبيب (4) انهن مان ڪوبه نه

21. غزل عربي ٻوليءَ جو لفظ آهي، جنهن جي لغوي معنيٰ..... آهي.

(1) غزال (2) عورت سان گفتگو ڪرڻ

(3) تعريف ڪرڻ (4) انهن مان ڪوبه نه

22. غزل جي پهرين بند کي ڇا چئبو آهي؟

(1) مقطع (2) مطلع (3) شاهه بند (4) انهن مان ڪوبه نه

23. غزل جي آخري بند کي ڇا چئبو آهي؟

(1) شاهه بند (2) مطلع (3) مقطع (4) انهن مان ڪوبه نه

24. الف ب وار طور 52 اکرن تي مشتمل غزل جي ڪتاب کي ڇا چئبو آهي؟

(1) ڪليات (2) ديوان (3) غزل ڪتاب (4) انهن مان ڪوبه نه

25. غزل جي وچندڙ بند کي ڇا چئبو آهي؟

(1) مقطع (2) مطلع (3) شاهه بند (4) انهن مان ڪوبه نه

26. قطعو ڪيترن سٽن جو ٿيندو آهي؟

(1) چار (2) ڇهه (3) اٺ (4) انهن مان ڪوبه نه

27. مثنوي جي لفظي معنيٰ...... آهي.

(1) ٻه يا جوڙو (2) ٽن بندن جو شعر

(3) ڊگهو شعر (4) انهن مان ڪوبه نه

28. رباعي ......مصرعن جي ٿيندي آهي

(1) ٻن (2) چئن (3) ڇهن (4) انهن مان ڪوبه نه

29. مخمس جي هر هڪ بند ۾....هر وزن مصرعون ٿينديون آهن

(1) پنج (2) ڇهه (3) اٺ (4) انهن مان ڪوبه نه

30. مسدس .....مصراعن وارو شعر آهي

(1) ڇهن (2) ستن (3) اٺن (4) انهن مان ڪوبه نه

سنڌي شاعريءَ جي معروضي سوالن جا جواب

(6)	2(5)	1(4)	2(3)	1(2)	1(1)
2(12)	2(11)	3(10)	1(9)	2(8)	1(7)
1(18)	1(17)	2(16)	1(15)	2(14)	1(13)
2(24)	3(23)	2(22)	2(21)	1(20)	2(19)
1(30)	1(29)	2(28)	1(27)	1(26)	3(25)

راءِ دور
(495ع_632ع)

1. راءِ دور جي شروعات ڪڏهن ٿي؟

(1) 480ع (2) 490ع (3) 495ع (4) انهن مان ڪوبہ نہ

2. راءِ دور ۾ سنڌ جو پهريون دارالحڪومت ڪهڙو ملي ٿو؟

(1) الور (2) ديبل (3) منصوره (4) انهن مان ڪوبہ نہ

3. راءِ دور جي حڪمرانن جو ڪُل تعداد ڪيترو ملي ٿو؟

(1) ٽي (2) چار (3) پنج (4) انهن مان ڪوبہ نہ

4. راءِ دور ۾ سنڌ تي حڪمراني ڪندڙ پنجن حاڪمن جا نالا ٻڌايو؟

(1) راءِ ديوائج (ڏياچ/ڏيوجي)، راءِ سهيرس (پهريون)، راءِ ساهسي (پهريون)، راءِ سهيرس (ٻيو) راءِ ساهسي (ٻيو)

5. راءِ دور بابت احوال سڀ کان اول ڪهڙي ڪتاب ۾ ملي ٿو؟

(1) چچ نامو (2) جنت السنڌ

(3) سنڌ ۾ رهندڙ قومون (4) انهن مان ڪوبہ نہ

6. ڪهڙي ملڪ جو سياح هوان شيانگ 640ع ڌاري سنڌ جو سير ڪرڻ آيو؟

(1) عراق (2) قسطنطنيہ (3) چين (4) انهن مان ڪوبہ نہ

7. ڊاڪٽر نبي بخش خان بلوچ مطابق راءِ دور جو خاتمو ڪڏهن ٿيو؟

(1) 652ع (2) 655ع (3) 660ع (4) انهن مان ڪوبہ نہ

8. راءِ دور ۾ سنڌ ڪيترن پرڳڻن ۾ ورهايل هئي؟

(1) ٽي (2) چار (3) پنج (4) انهن مان ڪوبہ نہ

9. ملڪ جي چئن پرڳڻن جا نالا ٻڌايو؟

(1) سيوهڻ، منصوره، بکر ۽ پنپور (2) سيوهڻ، ملتان، اُچ ۽ برهمڻ آباد

(3) سيوهڻ، پٿپور، ملتان ۽ ڪشمير (4) انهن مان ڪوبہ نہ

10. راءِ دور ۾ سنڌ جو ڪهڙو سرڪاري مذهب هو؟

(1) ٻڌ ڌرم (2) عيسائي (3) زردشت (4) انهن مان ڪوبہ نہ

11. چچ نامي ۾ راءِ گهراڻي جي ڪيترن حڪمرانن جا نالا ملن ٿا؟

(1) ٻن (2) ٽن (3) پنجن (4) انهن مان ڪوبہ نہ

12. تحفتہ الڪرام ۾ ڪيترن حڪمرانن جا نالا ملن ٿا؟

(1) ٽن (2) ڇهن (3) پنجن (4) انهن مان ڪوبہ نہ

13. ڪتاب راءِ گهراڻي جي تاريخ جو ليکڪ ڪير آهي؟

(1) عبدالمجيد نائچ (2) ڊاڪٽر نبي بخش خان بلوچ (3) ايم ايچ پنهور (4) انهن مان ڪوبہ

راءِ دور جي معروضي سوالن جا جواب

3(1)	1(2)	3(3)	1(4)	1(5)	3(6)
1(7)	2(8)	2(9)	1(10)	1(11)	3(12)
			1 (13)		

برهمڻ گهراڻو
(632ع_712ع)

1. عرب کان اڳ سنڌ تي ڪهڙو گهراڻو حڪومت ڪندو هو؟

(1) برهمڻ گهراڻو (2) دراوڙ گهراڻو

(3) سومرا گهراڻو (4) انهن مان ڪوبه نه

2. برهمڻ گهراڻي سنڌ تي حڪومت جي شروعات ڪڏهن ڪئي؟

(1) 600ع (2) 625ع (3) 632ع (4) انهن مان ڪوبه نه

3. برهمڻ گهراڻي جو بنياد ڪنهن وڌو؟

(1) چچ پٽ سيلائج (2) چندر پٽ سيلائج

(3) ڏاهر پٽ چچ (4) انهن مان ڪوبه نه

4. چچ راءِ گهراڻي جي ڪهڙي حڪمران جي وزير رام راءِ وٽ منشي هو؟

(1) راجا چچ (2) راءِ سهاسي ثاني

(3) سونهن ديوي (4) انهن مان ڪوبه نه

5. برهمڻ گهراڻو سنڌ تي ڪُل ڪيترا سال حڪومت ڪئي؟

(1) 40 سال (2) 60 سال (3) 80 سال (4) انهن مان ڪوبه نه

6. برهمڻ گهراڻي جي حڪومتي دور ۾ سنڌ ۾ ڪهڙي ڌرم عروج ماتيو؟

(1) برهمڻ ڌرم (2) هندو ڌرم (3) عيسائيت (4) انهن مان ڪوبه نه

7. چچ سنڌ تي ڪيترا سال حڪومت هلائي؟

(1) 20 سال (2) 30 سال (3) 40 سال (4) انهن مان ڪوبه نه

8. چچ جي پاءُ چندر سنڌ تي ڪيترا سال حڪومت هلائي؟

(1) 8 سال (2) 10 سال (3) 12 سال (4) انهن مان ڪوبه نه

9. راجا ڏاهر سنڌ تي ڪيترا سال حڪمراني ڪئي؟

(1) 8 سال (2) 12 سال (3) 16 سال (4) انهن مان ڪوبه نه

10. راجا ڏاهر جي حڪومتي دور ۾ عربن سنڌ تي ڪيترا دفعا حملا ڪيا؟

(1) 3 (2) 4 (3) 5 (4) انهن مان ڪوبہ نہ

11. راجا ڏاهر ڪهڙي عرب سان مقابلو ڪندي ديس لاءِ سِرُ قربان ڪيو؟

(1) حجاج بن يوسف (2) محمد بن قاسم

(3) يزيد بن ڪشب (4) انهن مان ڪوبہ نہ

12. برهمڻ گهراڻي جي حڪومت جو خاتمو ڪڏهن آيو؟

(1) 712ع (2) 720ع (3) 722ع (4) انهن مان ڪوبہ نہ

برهمڻ دور تي هڪ نظر

1. برهمڻ دور ۾ سنڌ زرخيز هئي.
2. هن دور ۾ ملڪ جي آمدنيءَ جو خاص ذريعو زراعت هو.
3. زمين جي پيداوار جو ڇهون حصو ڍل طور سرڪاري خزاني ۾ جمع ڪرايو ويندو هو.
4. هن زماني ۾ هارين کي زمين آباد ڪرڻ لاءِ سرڪاري پٽو ملندو هو.
5. هن دور ۾ زمين کيڙڻ لاءِ وزندار هر استعمال ٿيندا هئا. هر هڪ هر کي 24 ڏڳا ڪاهيندا ڇڪيندا هئا.

برهمڻ گهراڻو (معروضي سوالن جا جواب)

(6) 1	(5) 1	(4) 2	(3) 1	(2) 3	(1) 1
(12) 1	(11) 2	(10) 1	(9) 2	(8) 1	(7) 3

عرب دور
(712ع _ 1050ع)

1. عرب دور کي سنڌي ادب جو ڇا سڏيو ويحي ٿو؟

(1) ابتدائي (2) اوائلي (3) سونهري (4) انهن مان ڪوبہ نہ

2. عرب دور جي شروعات ڪڏهن کان ٿي؟

(1) 700ع (2) 710ع (3) 712ع (4) انهن مان ڪوبہ نہ

3. 712 عيسوي مطابق هجري سال ڪهڙو آهي؟

(1) 90هہ (2) 91هہ (3) 92 هہ (4) انهن مان ڪوبہ نہ

4. عرب حڪمرانن کان اڳ سنڌ تي ڪهڙي مقامي سنڌي گهراڻي جي حڪومت قائم هئي؟

(1) برهمڻ (2) دراوڙ (3) آريا (4) انهن مان ڪوبہ نہ

5. عربن 712ع ۾ سنڌ جي ڪهڙي حڪمران کي شڪست ڏئي سنڌ تي قابض ٿيا ۽ حڪومت قائم ڪئي؟

(1) راجا ڏاهر (2) راجا چچ (3) راجا ڏاهر سين (4) انهن مان ڪوبہ نہ

6. سنڌ جي حڪمران راجا ڏاهر ڪهڙي عرب سان وڙهندي ديس تان سر قربان ڪيو؟

(1) حجاج بن يوسف (2) محمد بن قاسم

(3) عمر بن عبدالعزيز (4) انهن مان ڪوبہ نہ

7. عرب جاگرافيدانن مطابق عرب دور ۾ سنڌ ملڪ ڪيترن صوبن ۾ ورهايل هو؟

(1) ٽن (2) چئن (3) پنجن (4) انهن مان ڪوبہ نہ

8. سنڌ جي پنجن صوبن جا نالا ٻڌايو؟

(1) ملتان، پنجاب، بلوچستان، ايران ۽ افغانستان (2) ملتان، بلوچستان، گلگت ۽ پنجاب (3) ملتان، منصوره، ڪزدار (خضدار)، توران ۽ مڪران (4) انهن مان ڪوبہ نہ

9. عربن سنڌ تي ڪل ڪيترا حملا ڪيا؟

(1) يارنهن (2) ٻارنهن (3) چوڏنهن (4) انهن مان ڪوبہ نہ

10. محمد بن قاسم، حجاج بن يوسف جو رشتي ۾ ڇا هو؟

(1) ڀائيٽو (2) چاچو (3) مامو (4) انهن مان ڪوبہ نہ

11. برهمڻ گهراڻي جو وڏو ڪير هو؟

(1) جئہ سينا (2) چچ (3) راجا ڏاهر (4) انهن مان ڪوبہ نہ

12. محمد بن قاسم سنڌ تي ڪيترا سال حڪومت ڪئي؟

(1) ٻہ سال (2) ٽي سال (3) چار سال (4) انهن مان ڪوبہ نہ

13. جديد تحقيق موجب ڪيترن عرب گهراڻن سنڌ تي حڪومت ڪئي؟

(1) ٻن (2) ٽن (3) ڇهن (4) انهن مان ڪوبہ نہ

14. حڪمراني ڪندڙ ٽن عرب گهراڻن جا نالا ٻڌايو؟

(1) بنو اميہ جا حاڪم يا گورنر، بنو عباس جا حاڪم يا گورنر ۽ هباري گهراڻو

15. عرب حڪمرانن سنڌ جي ڪهڙي شهر کي پنهنجو تخت گاھ بڻايو؟

(1) سيوهڻ (2) ديبل (3) منصوره (4) انهن مان ڪوبہ نہ

16. عرب دور ۾ سڀ کان اول سنڌي ٻوليءَ ۾ ڇا جو ترجمو ٿيو؟

(1) قرآن شريف (2) گيتا (3) رامائڻ (4) انهن مان ڪوبہ نہ

17. عرب دور ۾ سنڌ جي حوالي سان ڪهڙو ڪتاب لکيو ويو؟

(1) عرب نامہ (2) سنڌ نامہ

(3) فتح نامہ عرف چچ نامہ (4) انهن مان ڪوبہ نہ

18. سنڌيءَ ۾ ترجمو ڪيل ڪتاب چچ نامي جو اصل نالو ڪهڙو آهي؟

(1) منهاج الدين ومنڪ (2) عرب نامو

(3) سنڌ نامو (4) انهن مان ڪوبه نه

19. چچ نامي جي مصنف جو نالو ٻڌايو؟

(1) علي ڪوفي (2) ڊاڪٽر نبي بخش خان بلوچ

(3) نامعلوم (4) انهن مان ڪوبه نه

20. چچ نامي کي سڀ کان اول عربيءَ مان فارسيءَ ۾ ڪنهن ترجمو ڪيو؟

(1) ابن حوقل (2) بشاري مقدسي

(3) علي ڪوفي (4) انهن مان ڪوبه نه

21. ڊاڪٽر نبي بخش خان بلوچ مطابق چچ نامو تقريبن ڪڏهن لکيو ويو؟

(1) 840ع کان 1009ع ڌاري (2) 720ع کان 740ع ڌاري

(3) 900ع کان 1050ع (4) انهن مان ڪوبه نه

22. عرب دور کي سنڌي ادب جو ڇا سڏيو وڃي ٿو؟

(1) اوائل جو دور (2) تڪميل جو دور

(3) تفصيل جو دور (4) انهن مان ڪوبه نه

23. سنڌ تي آخري عرب حڪمران گهراڻي جو نالو ٻڌايو؟

(1) بنو اُميه گهراڻو (2) هباري گهراڻو

(3) بنو عباس گهراڻو (4) انهن مان ڪوبه نه

24. عرب دور ۾ سنڌ جي سرڪاري ٻولي ڪهڙي هئي؟

(1) سنڌي (2) فارسي (3) عربي (4) انهن مان ڪوبه نه

25. حاڪم عبدالله بن عمر هباريءَ جي زماني سنڌ جي ڪهڙي شهر جي عالم قرآن شريف جو سنڌيءَ ۾ ترجمو ڪيو؟

(1) ديبل (2) منصوره (3) سيوهڻ (4) انهن مان ڪوبه نه

26. ڪهڙي دور ۾ سنڌ (منصوره) جي هڪ عالم ڪشمير جي راجا مهروڪ پٽ رائڪ لاءِ قرآن مجيد جو ڏيهي زبان (سنڌيءَ) ۾ ترجمو ڪيو هو؟

(1) عرب دور (2) سومرا دور (3) سما دور (4) انهن مان ڪوبہ نہ

27. عرب دور ۾ ڪهڙو سنڌي شعر مليو آهي؟

(1) ارهہ برهہ ڪنڪرہ ڪراڪري مندرہ (2) مُجان مان جهرڪ ويهان پرين ۽ جي ڇڄ تي (3) انهن مان ڪوبہ نہ

28. هڪ روايت مطابق سنڌي شاعر اهو شعر ڪنهن جي آڏو پڙهيو هو؟

(1) فضل بن يحيٰ (2) هارون رشيد

(3) حضرت بلال رضہ (4) انهن مان ڪوبہ نہ

29. ٻي روايت مطابق سنڌي شاعر اهو شعر ڪنهن جي آڏو پڙهيو هو؟

(1) محمد بن قاسم (2) هارون رشيد

(3) يحيٰ بن خالد (4) انهن مان ڪوبہ نہ

30. سياح ابن حوقل ڪهڙي دور ۾ سنڌ آيو؟

(1) قبل مسيح دور (2) عرب دور

(3) سومرا دور (4) انهن مان ڪوبہ نہ

31. عرب سياحن بشاري مقدسي ۽ مسعودي جو تعلق ڪهڙي دور سان آهي؟

(1) قبل مسيح دور سان (2) عرب دور سان

(3) سومرا دور سان (4) انهن مان ڪوبہ نہ

32. سنڌ جي علمي عظمت ۽ شهرت کان متاثر ٿي اڪثر عرب سياحن ڪهڙو تخلص اختيار ڪيو؟

(1) المهرانوي (2) السنڌي (3) سنڌو (4) انهن مان ڪوبہ نہ

33. عربي مرثيہ نگاري ۾ نالو ڪمائيندڙ سنڌي عالم جو نالو ٻڌايو؟

(1) ابو معشر سنڌي (2) سنڌي بن شاهڪ

(3) ابو عطا سنڌي (4) انهن مان ڪوبہ نہ

34. قرآن مجيد کان علاوہ 1000ع ڌاري سنڌي ۾ ٻيو ترجمو ڇا جو ڪيو ويو؟

رامائڻ (2) مها ڀارت (3) گيتا (4) انهن مان ڪوبہ نہ

35. عرب دور تي ڪهڙي اسڪالر پي ايچ ڊي ڪئي آهي؟

(1) ڊاڪٽر ممتاز حسين پٺاڻ (2) غلام محمد لاکو

(3) ڊاڪٽر مبارڪ علي (4) انهن مان ڪوبہ نہ

36. ڊاڪٽر ممتاز حسين جي پي ايچ ڊي جو ٿالو ڇا هو؟

(1) عرب دور: هڪ جائزو (2) عرب دور ۾ سنڌ جي حالت

(3) Independent Arab Kingdom of Almansoora

(4) انهن مان ڪوبہ نہ

37. ٽن جلدن تي مشتمل ڪتاب سنڌ: عرب دور ڪهڙي ليکڪ جو لکيل آهي؟

(1) ڊاڪٽر ممتاز حسين پٺاڻ (2) ڊاڪٽر غلام محمد لاکو

(3) ڊاڪٽر مبارڪ علي (4) انهن مان ڪوبہ نہ

38. ٽن جلدن ۾ ڪتاب سنڌ: عرب دور 1978ع ۾ ڪهڙي اداري ڇپرايو؟

(1) سنڌيالاجي ڄام شورو (2) سنڌي ادبي بورڊ ڄام شورو

(3) سنڌي لئنگئيج اٿارٽي، حيدرآباد (4) انهن مان ڪوبہ نہ

39. شاهنامہ عرب عرف منظوم اسلام ڪتاب جو ليکڪ ڪير آهي؟

(1) مرزا اجمل بيگ (2) مرزا قليچ بيگ

(3) مرزا اسڪندر بيگ (4) انهن مان ڪوبہ نہ

عرب دور (معروضي سوالن جا جواب)

2 (1)	3 (2)	3 (3)	1 (4)	1 (5)	2 (6)
3 (7)	3 (8)	3 (9)	1 (10)	2 (11)	3 (12)
2 (13)	1 (14)	3 (15)	1 (16)	3 (17)	1 (18)
3 (19)	3 (20)	1 (21)	1 (22)	2 (23)	3 (24)
2 (25)	1 (26)	1 (27)	1 (28)	3 (29)	2 (30)
2 (31)	2 (32)	3 (33)	2 (34)	1 (35)	3 (36)
1 (37)	2 (38)	1 (39)			

سنڌ ۾ بنو اميه جا گورنر

نمبر	نالو	دور	خليفو	نتيجو
1	محمد بن قاسم	92_96هه	وليد بن عبدالملڪ	معزول ڪيو ويو
2	يزيد بن ابي ڪبشه	96_96هه	سليمان بن عبدالملڪ	وفات ڪيائين
3	حبيب المهلب	97_99هه	سليمان بن عبدالملڪ	معزول ٿيو
4	عمرو بن مسلم الباهلي	99_101هه	عمر بن عبدالعزيز	معزول ٿيو
5	هلال بن احوز التميمي	101_107هه	يزيد ثاني	معزول ٿيو
6	جنيد بن عبدالرحمان مري	107_111هه	هشام بن عبدالملڪ	نائب ٿي آيو
7	تميم بن يزيد العتبي	111_112هه	هشام	ديبل ۾ فوت ٿيو
8	حڪم بن عوانه ڪلبي	112_121هه	هشام	سنڌ ۾ قتل ٿيو
9	عمرو بن محمد بن قاسم	121_125هه	هشام	منصوره ۾ خودڪشي ڪيائين
10	يزيد بن عرار الڪلبي	125_129هه	وليد بن يزيد	منصوره ۾ عمر بن هتان قتل ٿيو
11	منصور بن جمهور ڪلبي	129_132هه	مروان بن محمد	منصوره ۾ قتل ٿيو

(حوالو: تحفته الڪرام ص 620, راشدي ايڊيشن)

بنو عباس جي گورنرن جي لسٽ

نمبر	نالو	دور	خليفو	نتيجو
1	مغلس العبد	132_132 ھ	ابو العباس السفاح	سنڌ ۾ قتل ٿيو
2	موسيٰ بن ڪعب	132_141 ھ	ابو العباس السفاح	بغداد ۾ فوت ٿيو
3	عيئين بن موسيٰ	141_143 ھ	منصور	معزول ٿيو
4	عمر بن حفص	143_151 ھ	منصور	نائب ٿي آيو
5	هشام بن عمرو	151_157 ھ	منصور	بغداد ۾ فوت ٿيو
6	معبد بن خليل	157_159ھ	منصور	منصوره ۾ فوت ٿيو
7	روح بن حاتم	159_161ھ	مهدي بن منصور	نائب ٿي آيو
8	بسطام بن عمرو	161_161ھ	مهدي بن منصور	معزول ٿيو
9	روح بن حاتم	161_161ھ	مهدي بن منصور	نائب ٿي آيو
10	نصر بن محمد	161_161ھ	مهدي بن منصور	معزول ٿيو
11	عبدالملڪ بن شهاب	161_162ھ	مهدي بن منصور	نائب ٿي آيو
12	الزبير بن عباس	162_162ھ	مهدي بن منصور	معزول ٿيو

13	مصبح بن عمرو	162_162ھ	مهدي بن منصور	معزول ٿيو
14	نصر بن محمد	162_164ھ	مهدي بن منصور	منصوره ۾ وفات ڪيائين
15	سطيع بن عمرو	164_164ھ	مهدي بن منصور	معزول ٿيو
16	الليث بن ظريف	16_170ھ	مهدي بن منصور	معزول ٿيو
17	سالم اليونسي	171_174ھ	هارون الرشيد	نائب ٿيو
18	اسحاق بن سليمان هاشمي	174_174ھ	هارون الرشيد	سنڌ ۾ فوت ٿيو
19	يونس بن اسحاق هاشمي	174_174ھ	هارون الرشيد	نائب ٿي آيو
20	طيفور بن عبدالله	174_175ھ	هارون الرشيد	معزول ٿيو
21	جابر بن اشعث طائي	175_176ھ	هارون الرشيد	معزول ٿيو
22	ڪثير بن مسلم	176_178ھ	هارون الرشيد	معزول ٿيو
23	محمد بن عدي	179_181ھ	هارون الرشيد	معزول ٿيو
24	عبدالرحمان	181_182ھ	هارون الرشيد	معزول ٿيو
25	ايوب بن جعفر	182_184ھ	هارون الرشيد	معزول ٿيو
26	مغيره بن يزيد	184_185ھ	هارون الرشيد	ناڪام ٿيو
27	دائود بن يزيد	185_205ھ	هارون الرشيد	منصوره ۾ فوت ٿيو
28	بشر بن دائود	205_213ھ	مامون الرشيد	معزول ٿيو
29	حاجب بن صالح	213_213ھ	مامون الرشيد	ناڪام ٿيو

30	غسان بن عباد	213_216ھ	مامون الرشيد	تائب ٿي آيو
31	موسيٰ بن يحيٰ برمڪي	216_221ھ	مامون الرشيد	منصوره ۾ وفات ڪيائين
32	عمران بن موسيٰ برمڪي	221_226ھ	معتصم	منصوره ۾ قتل ٿيو
33	عنبسہ بن اسحاق	227_235ھ	واثق	استعيفا ڏنائين
34	هارون بن ابي خالد	235_240ھ	متوڪل	منصوره ۾ قتل ٿيو

هباري خاندان جا بادشاهہ

نمبر	نالو	دور	خليفو	نتيجو
1	عمر بن عبدالعزيز	240_255ھ	متوڪل	منصوره ۾ وفات
2	ابو صمہ	255_270ھ	متوڪل	قتل ٿيو
3	عبدالله بن عمر	270_300ھ	معتمد	منصوره ۾ وفات
4	عمر بن عبدالله	300_330ھ	مقتدر	منصوره ۾ وفات
5	محمد بن عبدالله	330_360ھ	المتقي	منصوره ۾ وفات
6	علي بن عمر	360_375ھ	الطائع	منصوره ۾ وفات
7	مبني علي بن هباري	375_401ھ	القادر بالله	منصوره ۾

				وفات
8	خفيف	401_416ھ	القادر بالله	منصوره ۾ قتل ٿيو

(حوالو: تحفته الڪرام)

عرب دور تي هڪ نظر

1. سنڌ جي ڪيترن ئي شاعرن، عالمن، اديبن ۽ سائنسدانن عرب دنيا ۾ نالو ڪيو. انهن شاعرن ۾ ابو عطا سنڌي، ابو ضلع السنڌي، ڪشاجم ۽ محمد بن احمد السنڌي گهڻو مشهور ٿيا.
2. هباري خاندان جي دور ۾ سنڌ جي اڪثر شهرن ۾ جيل قائم ڪيا ويا. خطرناڪ قيدين لاءِ ته خانا پڻ ٺهرايا ويا.
3. روايت مطابق بنو اميه جي دور ۾ جيڪي به قومون يا ماڻهو مسلمان ٿيا هئا، تن تي 'موالي' نالو رکيو ويو ۽ انهن جو درجو عربن کان گهٽ رکيو ويو.
4. عرب حڪومت جي اميرن عرب شاعرن، عالمن ۽ ليکڪن جي همت افزائي ڪئي ۽ انهن کي سنڌ ۾ گهرايو جنهن سبب عربي ادب ۾ واڌارو ٿيو.
5. بنو اميه جو دور عربي ادب جي واڌاري ۽ ترقيءَ جو شروعاتي دور هو انهيءَ دور ۾ عربي نظم ۽ نثر، توڙي عربي گرامر ۽ صورتخطيءَ ۾ واڌ ٿي.
6. عرب دور ۾ شاعرن، عالمن، ليکڪن، فوجين ۽ صنعت ڪارن جا پاڙا ۾ لاڳاپا قائم ٿيا ۽ مختلف قومن ۽ ماڻهن جو پاڻ ۾ ميلاپ ٿيو جنهن ڪري ادبي ۽ ثقافتي سرگرمين ۾ واڌ ٿي.
7. عرب دور ۾ سنڌي ٻولي مقامي ٻوليءَ طور ڳالهائي، لکي ۽ پڙهي ويندي هئي، جنهن جو ثبوت قرآن مجيد جو سنڌيءَ ۾ ترجمو آهي.

●●

سومرا دور
(1050ع _ 1350ع)

1. غير سنڌي راڄ (عرب حڪومت) کان پوءِ سنڌ تي ڪهڙن ديسي حڪمرانن جي حڪومت قائم ٿي؟
(1) سومرا حڪمران (2) سما حڪمران
(3) ارغون حڪمران (4) انهن مان ڪوبه نه

2. سومرن ڪهڙي حڪمران گهراڻي کان اقتدار حاصل ڪري پنهنجي حڪومت قائم ڪئي؟
(1) بنو اُميه گهراڻي کان (2) هباري گهراڻي کان
(3) غزنوين کان (4) انهن مان ڪوبه نه

3. سومرن سنڌ ۾ ڪڏهن کان اُڀرڻ شروع ڪيو؟
(1) 800ع کان (2) 900ع کان (3) 950ع کان (4) انهن مان ڪوبه نه

4. سومرا دور کي سنڌي ٻوليءَ جي حوالي سان ڇا جو دور ڪري سڏيو ويندو آهي؟
(1) اوائلي (2) جاڳرتا (3) عروج (4) انهن مان ڪوبه نه

5. شاعريءَ جي لحاظ کان سومرن جي دور کي ڇا جو دور سڏيو وڃي ٿو؟
(1) ٻٽن ۽ ٻانن جو (2) عاملن جو (3) مشائخن جو (4) انهن مان ڪوبه نه

6. سومرا دور کي سنڌي ادب جو ڇا سڏيو وڃي ٿو؟
(1) ڪلاسيڪل دور (2) عروضي دور
(3) رومانوي دور (4) انهن مان ڪوبه نه

7. سومرا دور کي سنڌي ادب جو ڇا سڏيو وڃي ٿو؟
(1) قديمي دور (2) عروج جو دور

(3) بنيادي دور (4) انهن مان ڪوبہ نہ

8. ايم ايچ پنهور موجب ڪيترن سومرن حڪمرانن سنڌ تي حڪومت ڪئي؟

(1) ويهن (2) ٻاويهن (3) چوويهن (4) انهن مان ڪوبہ نہ

9. قلندر لعل شهباز سومرا دور ۾ ڪهڙي سلسلي ۾ سنڌ آيو؟

(1) تبليغ (2) تفريح (3) حڪمراني (4) انهن مان ڪوبہ نہ

10. مشهور رومانوي داستانن: سهڻي ميهار، سسئي پنهون، عمر مارئي، ليلان چنيسر، سورٺ راءِ ڏياچ ۽ مومل راڻو جو تعلق ڪهڙي دور سان آهي؟

(1) عرب دور (2) سومرا دور (3) سما دور (4) انهن مان ڪوبہ نہ

11. ٽيمر عشقيہ داستانن: مل محمود ۽ مهرتگان، ڏمرخ سوناري، خدا دوست ۽ محمود غزنوي جو تعلق ڪهڙي دور سان آهي؟

(1) عرب دور (2) سومرا دور (3) سما دور (4) انهن مان ڪوبہ نہ

12. سومرا دور جو پهريون نثري داستان ڪهڙو آهي؟

(1) سسئي پنهون (2) عمر مارئي

(3) نوري ڄام تماچي (4) انهن مان ڪوبہ نہ

13. سومرا دور جو پهريون جنگي داستان ڪهڙو آهي؟

(1) راجا ڏاهر ۽ محمد بن قاسم (2) دودو سومرو ۽ چنيسر

(3) مورڙو ۽ مانگر مڇ (4) انهن مان ڪوبہ نہ

14. سومرا دور جي مشهور عورت شاعره جو نالو ٻڌايو؟

(1) تارا ٻائي (2) مرڪان شيخ

(3) ٻاگهل ٻائي (4) انهن مان ڪابہ نہ

15. مرڪان شيخ ڪهڙي صنف ۾ ڪلام چيو آهي؟

(1) ڳاهہ (2) ڳيچ (3) گنان (4) انهن مان ڪوبہ نہ

16. پير صدرالدين جي ناهيل صورتخطيءَ کي ڇا چيو ويجي ٿو؟

(1) چاليهه اکري يا خواجڪي سنڌي (2) سنڌي ٻولي

(3) پير صدرالدين جي لپي (4) انهن مان ڪابه نه

17. شاهه حسن اپلائي ڪنهن جو همعصر هو؟

(1) خواجه غلام فريد (2) غوث بهاءُ الدين زڪريه

(3) شاهه حسين ماڌو لال (4) انهن مان ڪوبه نه

18. سومرا دور جي ڪيترن سورمين کي شاهه لطيف پنهنجي ڪلام ۾ ڳايو آهي؟

(1) ڇهن (2) پنجن (3) ڇهن (4) انهن مان ڪوبه نه

19. اوائلي شعر کي ڇا چيو ويندو آهي؟

(1) ڳاهه (2) وائي (3) ڪافي (4) انهن مان ڪوبه نه

20. رزميه شاعريءَ جو بنياد ڪهڙي دور ۾ پيو؟

(1) عرب دور (2) سومرا دور (3) سما دور (4) انهن مان ڪوبه نه

21. پاڳو پان ڪهڙي صنف ۾ شاعري ڪئي آهي؟

(1) ڳاهه (2) گنان (3) وائي (4) انهن مان ڪوبه نه

22. اسماعيلي داعين جا گنان ڪهڙين صنفن جو ابتدائي نمونو آهن؟

(1) ڪافي ۽ نظم (2) نظم ۽ وائي

(3) وائي ۽ ڪافي (4) انهن مان ڪوبه نه

23. سومرا دور ۾ 1100ع ڌاري سنڌي ٻوليءَ ۾ ڇا جو ترجمو ٿيو؟

(1) رامائڻ (2) مهڀارت (3) گيتا (4) انهن مان ڪوبه نه

24. سومرا دور ۾ دفتري زبانون ڪهڙيون هيون؟

(1) فارسي ۽ عربي (2) عربي ۽ سنڌي

(3) سنڌي ۽ فارسي (4) انهن مان ڪوبه نه

25. قلندر لعل شهباز ڪهڙي سلسلي جي پرچار لاءِ سنڌ ۾ آيو؟

(1) قادري سلسلو (2) چشتي سلسلو

(3) حسني سلسلو (4) انهن مان ڪوبه نه

26. سومرا دور جي مراڪي شاعر بابا فريد گنج شڪر جا سنڌي دوها ڪهڙي سنڌي اديب ڳولهي لڌا؟

(1) هيرو ٺڪر (2) آغا سليم

(3) ڊاڪٽر نبي بخش خان بلوچ (4) انهن مان ڪو به نه

27. سومرا دور سان لاڳاپيل واقعاتي بيت ڪهڙي بزرگ سان منسوب آهن؟

(1) قلندر لعل شهباز (2) شاهه حسن اپلائي

(3) پير صدرالدين (4) انهن مان ڪو به نه

28. سنڌي ادب ۾ قصه گوئيءَ جو بنياد ڪهڙي دور ۾ پيو؟

(1) عرب دور (2) سومرا دور (3) سما دور (4) انهن مان ڪو به نه

29. سومرا دور ۾ دودي سومري جي جنگ ڪنهن سان لڳي؟

(1) علاوالدين خلجي (2)محمود غزنوي

(3)شاهه حسن ارغون (4) انهن مان ڪو به نه

30. ڪهڙي شاعر دودي چنيسر جي ويڙهه کي منظوم ڪيو آهي؟

(1) شمنگ چارڻ (2) پاڳو پاڻ

(3) پير صدرالدين (4) انهن مان ڪو به نه .

سومرا دور (معروضي سوالن جا جواب)

1(6)	1(5)	2(4)	3(3)	2(2)	1(1)
1(12)	2(11)	2(10)	1(9)	3(8)	3(7)
3(18)	2(17)	1(16)	2(15)	2(14)	2(13)
2(24)	1(23)	3(22)	1(21)	2(20)	1(19)
2(30)	1(29)	2(28)	2(27)	2(26)	1(25)

سومرا دور جون مشهور شخصيتون

پير صدرالدين

(1290ع_1409ع)

1. پير صدرالدين سبزوار (ايران) ۾ ڪڏهن ڄائو؟

(1) 1290ع (2) 1295ع (3) 1300ع (4) انهن مان ڪو به نه

2. پير صدرالدين جي والد جو نالو ڇا هو؟

(1) پير شمس الدين　　(2) پير شهاب الدين

(3) پير نورالدين　　(4) انهن مان ڪو به نه

3. پير صدرالدين جي ڪامل مشنري صوبن (خطن) کي ڇا سڏجي ٿو؟

(1) خواجڪي سنڌي يا جالبهه اکري (2) بيٺڪ

(3) گيچ　　(4) انهن مان ڪو به نه

4. پير صدرالدين ڪهڙي فرقي جي تبليغ جي سلسلي ۾ سنڌ آيو؟

(1) قادري سلسلو　　(2) اسماعيلي سلسلو

(3) سهروردي سلسلو　　(4) انهن مان ڪو به نه

5. پير صدرالدين جي گنانن تي ڪهڙي ٻوليءَ جو اثر آهي؟

(1) سنڌي (2) گجراتي (3) هندي (4) انهن مان ڪو به نه

6. پير صدرالدين جا گنان ڪهڙي لهجي جي نمائندگي ڪن ٿا؟

(1) اترادي (2) ٿري (3) لاڙي (4) انهن مان ڪو به نه

7. پير صدرالدين لاڙ ۾ ڪنهن وٽ آيو؟

(1) الله رکيو شاهه　　(2) الهه ڏنو شاهه

(3) شاهه زمان　　(4) انهن مان ڪو به نه

8. پير صدرالدين جا اٽڪل ڪيترا گنان ملن ٿا؟

(1) 200 (2) 250 (3) 300 (4) انهن مان ڪو به نه

9. پير صدرالدين ڪڏهن وفات ڪئي؟

(1) 1400ع (2) 1400ع (3) 1415ع (4) انهن مان ڪو به نه

10. پير صدرالدين جو مقبرو ڪهڙي شهر جي پرسان واقع آهي؟

(1) اُچ شريف (2) بهاول پور (3) ملتان (4) انهن مان ڪو به نه

11. گنان شناسي ڪتاب جو ليکڪ ڪير آهي؟

(1) ڊاڪٽر نبي بخش خان بلوچ (2) ڊاڪٽر غلام علي الانا

(3) عبدالڪريم سنديلو (4) انهن مان ڪو به نه

12. پير صدرالدين تي ڪهڙي سنڌي عالم وڌيڪ تحقيق ڪئي آهي؟

(1) ڊاڪٽر بلوچ (2) عبدالڪريم سنديلو

(3) ڊاڪٽر غلام علي الانا (4) انهن مان ڪو به نه

پير صدرالدين (معروضي سوالن جا جواب)

1(1)	2(2)	1(3)	2(4)	2(5)	3(6)
1(7)	2(8)	2(9)	1(10)	2(11)	3(12)

شمنگ چارڻ

1. شمنگ چارڻ سومرا دور جي ڪهڙي وچ واري عرصي جو شاعر ٿي گذريو آهي؟

(1) 1200ع کان 1300ع (2) 1300ع کان 1360ع

(3) 1370ع کان 1400ع (4) انهن مان ڪو به نه

2. شمنگ چارڻ ڪڇ جي ڪهڙي علائقي جو رهاڪو هو؟

(1) ملتان (2) ڪيراڪوٽ

(3) اگهم ڪوٽ (4) انهن مان ڪو به نه

3. شمنگ چارڻ ڪنهن جو مڱڻهار هو؟

(1) دودو سومرو (2) چام لاکو

(3) پير صدرالدين (4) انهن مان ڪو به نه

4. سڀ کان اول شمنگ چارڻ تي ڪهڙي اديب تحقيقي مقالو لکيو؟

(1) ڊاڪٽر نبي بخش خان بلوچ (2) ڊاڪٽر عبدالجبار جوڻيجو

(3) پروفيسر محرم خان وگهامل (4) انهن مان ڪوبه نه

5. سمنگ چارڻ ڪهڙي حڪومت جو سخت مخالف هو؟

(1) سومرا حڪومت (2) سما حڪومت

(3) ارغون حڪومت (4) انهن مان ڪابه نه

6. سمنگ چارڻ ڪهڙن حاڪمن جي بهادريءَ جا گڻ ڳائيندي ڪافي مشهور ٿيو؟

(1) سومرن (2) سمن (3) آرين (4) انهن مان ڪوبه نه

7. سمنگ چارڻ هي بيت 'همير کان پوءِ راڄ نه ماڻن سومرا' ڪنهن لاءِ چيو؟

(1) دودو سومرو (2) همير سومرو

(3) پونگر سومرو (4) انهن مان ڪوبه نه

8. شاهه عبداللطيف ڀٽائي هيٺئين بيت ۾ اشارن ۾ ڪناين ۾ سومرن جي ڪهڙي شاعر جو ذڪر ڪيو آهي؟

ٻاجهائو ٻيلي ڏٺي ٻجهان ٻاجهه ٻيئي،

سپڙ سا سيئي، جيڪا چارڻ چِت ۾.

(1) سمنگ چارڻ (2) ٻاڳو ٻان

(3) پير صدر الدين (4) انهن مان ڪوبه نه

9. ڪهڙي محقق پنهنجي تحقيقي مقالي ۾ ثابت ڪيو آهي ته شاهه لطيف سخين ۾ سپڙ جي ثنا ۾ سارا هه وارن بيتن ۾ سمنگ چارڻ وارا بيان ڪيل ساڳيا موضوع ڪنيا آهن؟

(1) ڊاڪٽر نبي بخش خان بلوچ (2) پروفيسر محرم خان

(3) ڊاڪٽر عبدالجبار جوڻيجو (4) انهن مان ڪوبه نه

شمنگ چارڻ (معروضي سوالن جا جواب)

1 (5)	3 (4)	2 (3)	2 (2)	1 (1)
	2 (9)	1 (8)	2 (7)	2 (6)

پاڳو پان

1. پاڳو پان جو تعلق ڪهڙي دور سان آهي؟

(1) عرب دور (2) سومرا دور (3) سما دور (4) انهن مان ڪوبہ نہ

2. پاڳو پان جا وڏا ڪنهن جي دربار سان سلهاڙيل هئا؟

(1) راجائي دربار (2) پير صدرالدين

(3) راجا ڏاهر (4) انهن مان ڪوبہ نہ

3. دودو سومري ۽ علاوالدين جي جنگ کي منظوم ڪنهن ڳايو؟

(1) سمنگ چارڻ (2) پاڳو پان

(3) مرڪان شيخڻ (4) انهن مان ڪوبہ نہ

4. پاڳو پان جو ڪلام شاعريءَ جي ڪهڙي صنف ۾ ملي ٿو؟

(1) ڳاهہ (2) گنان (3) ڳيچ (4) انهن مان ڪوبہ نہ

5. پاڳو پان جي دودي سومري واري جنگي داستان کي پيو ڪهڙي نالي سان سڏيو وڃي ٿو؟

(1) منظر نامہ (2) راسو (3) ڪيڏارو (4) انهن مان ڪوبہ نہ

6. پاڳو پان جو ڪتاب دودي چنيسر جو داستان ڪهڙي اداري ڇپرايو؟

(1) سنڌي ادبي بورڊ (2) ثقافت کاتو

(3) لوڪ ورثا اسلام آباد (4) انهن مان ڪوبہ نہ

7. سمنگ چارڻ تي طويل مقالو ڪنهن لکيو؟

(1) پروفيسر محرم خان (2) ڊاڪٽر بلوچ (3) مرزا قليچ بيگ (4) انهن مان ڪوبہ نہ

پاڳو پان (معروضي سوالن جا جواب)

1(7)	3(6)	2(5)	1(4)	2(3)	1(2)	2(1)

مرڪان شيخ
(وفات 1300ع)

1. مرڪان شيخ جو تعلق ڪهڙي دور سان آهي؟

(1) سومرا دور (2) سما دور (3) ڪلهوڙا دور (4) انهن مان ڪو به نه

2. مرڪان شيخ جو جنم ڪهڙي ڳوٺ ۾ ٿيو؟

(1) سڄاول (2) پٽ پاٽڻي (3) ترهيو پانڌاري (4) انهن مان ڪو به نه

3. ترهيو پانڌاري سنڌ جي ڪهڙي ضلعي ۾ واقع آهي؟

(1) بدين (2) سڄاول (3) ٺٽو (4) انهن مان ڪو به نه

4. مرڪان شيخ ڪهڙي صنف ۾ شاعري ڪئي؟

(1) ڳنان (2) ڳيچ (3) ڪافي (4) انهن مان ڪو به نه

5. مرڪان شيخ ڪنهن جي مريدياڻي هئي؟

(1) پير صدرالدين (2) قلندر لعل شهباز

(3) ترهيو پانڌاري (4) انهن مان ڪو به نه

6. سنڌي ادب ۾ پهرين ڪهڙي شاعره جو نالو ملي ٿو؟

(1) نماڻو فقير (2) مرڪان شيخ

(3) مائي نعمت (4) انهن مان ڪو به نه

7. مرڪان شيخ ڪنهن جي شان ۾ ڳيچ چيا آهن؟

(1) ترهيو پانڌاري (2) پير صدرالدين

(3) شاهه عبداللطيف ڀٽائي (4) انهن مان ڪو به نه

8. مرڪان شيخ جي مڙس جو نالو ٻڌايو؟

(1) راڻو چاوڙو (2) ابراهيم شيخ

(3) ترهيو پانڌاري (4) انهن مان ڪو به نه

9. مرڪان شيخ ذات جي ڪير هئي؟

(1) شيخ (2) چاوڙو (3) ٻالياڻي (4) انهن مان ڪوبہ نہ

10. مرڪان شيخ پنهنجي مرشد.......... جي ڪري شيخ سڏايو

(1) ترهيو پاندباري (2) سمن سرڪار

(3) خواجہ محمد زمان لنواري وارو (4) انهن مان ڪوبہ نہ

11. مرڪان شيخ جو ڪلام ڪهڙي محقق ترتيب ڏيئي ڇپرايو؟

(1) ڊاڪٽر نبي بخش خان بلوچ (2) آغا سليم

(3) شيخ محمد سومار (4) انهن مان ڪوبہ نہ

12. مرڪان شيخ تي محمد سومار شيخ جي لکيل ڪتاب جو نالو ڇا آهي؟

(1) مرڪان شيخ جو ڪلام (2) مرڪان جا لاڏا

(3) مرڪان شيخ جو اڻ لڀ ڪلام (4) انهن مان ڪوبہ نہ

13. مرڪان شيخ اٽڪل ڪڏهن وفات ڪئي؟

(1) 1300ع ڌاري (2) 1310ع ڌاري

(3) 1340ع ڌاري (4) انهن مان ڪوبہ نہ

مرڪان شيخ (معروضي سوالن جا جواب)

1 (1)	3 (2)	1 (3)	2 (4)	3 (5)	2 (6)
1 (7)	1 (8)	3 (9)	1 (10)	3 (11)	2 (12)
1 (13)					

سومرا دور جون ڪي ٻيون اهم شخصيتون:

پير نورالدين وفات 1095ع

پير شمس الدين: 1165ع _ 1276ع

ڄام ڏيئر:

پريو شاهہ

شاهه حسين ، اپلائي (وفات: 1248ع)

بابا فريد شڪر گنج (1173ع _ 1275ع)

سيد بدرالدين

پير پٺو

سومرا راڄ گهراڻي جا بادشاهه ۽ سندن راڄ جا سن

نمبر	حڪمران	شروع	ختم
1	خفيف (پهريون)	1011ع	1026ع
2	سومار	1026/27ع	1054/55ع
3	ڀونگر (پهريون)	1054/55ع	1068/69ع
4	دودو (پهريون)	1068/69ع	1092ع
5	زينب تاري	1092ع	1098ع
6	سنگهار	1098ع	1106/07ع
7	خفيف ٻيو (سنگهار جو سالو)	1106/07ع	1141/42ع
8	عمر (پهريون)	1141/42ع	1180ع
9	دودو (ٻيو)	1180/81ع	1194/95ع
10	ڀونگر (ٻيو)	1194/95ع	1222ع
11	چنيسر (پهريون)	1122ع	1228ع
12	گهنيرو (پهريون)	1228ع	1136/37ع
13	چنيسر (پهريون)	1236/37ع	؟؟
14	گهنيرو (پهريون)	؟؟	1241/42ع
15	غور (محمد ٿور ڪينٽري وڏي جو پٽ)	1241/42ع	1256ع

نمبر	نالو	کان	تائين
16	گھيرو (ٻيو)	1256ع	1259ع
17	دودو (ٽيون)	1259ع	1273/74ع
18	طائي (دودي ٽئين جو پٽ)	1273/74ع	1283/84ع
19	چنيسر (ٻيو)	1283/84ع	1300/01ع
20	ڀونگر (ٽيون)	1300/01ع	1315ع
21	خفيف (ٽيون)	1315ع	1332/33ع
22	دودو (چوٿون)	1032/33ع	1050ع
23	عمر (ٻيو)	.....	......
24	ڀُنگر (چوٿون)	....	.....
25	همير (دودو)	1350ع	1352ع

(حوالو: تصوير سنڌ ايمر ايڇ پنھور، ص: 31، 2006ع

سومرا دور جو ادبي جائزو

1. هن دور ۾ سنڌ جا رومانوي داستان مثلاً: عمر ماروي، سسئي پنهون، مومل راڻو، ليلا چنيسر، سهڻي ميهار، سيف الملوڪ، سورٺ راءِ ڏياچ ۽ مورڙو مانگر مڇ ملن ٿا. اهي داستان سنڌي ٻوليءَ جو بنياد هئا.
2. رزميه واقعن، مقامي ڳالهين ۽ عام قصن ڪهاڻين تي مبني ڪهاڻيون ۽ داستان رائج ٿيا. جيڪي نثري داستانن ۽ آکاڻين جو بنياد پيا.
3. قصن ۽ واقعن ذريعي سنڌي بيت ڳاهه جي صورت ۾ ظاهر ٿيا. هي ابتدائي نوعيت جا بيت آهن، جيڪي ڳالهين ۽ واقعن جي وچ تي اچن ٿا ۽ موقعي توڙي محل کي وڌيڪ موثر بنائين ٿا.
4. هن دور ۾ واقعاتي ۽ بياني بيت پڻ ملن ٿا ته مدحيه (ساراهه ۾ چيل) ۽ هجويه (ملامت ڦٽڪار وارا) بيت به ملن ٿا.
5. هن دور جي مشهور لڙاين بابت جيڪي بيت ملن ٿا، اهي رزميه (جنگي) شاعريءَ جو سهڻو نمونو پيش ڪن ٿا.
6. اسماعيلي مبلغن جي ڪلام ۾ تبليغي نوعيت جا شعر ملن ٿا. جن ۾ اسلامي اصولن سان گڏ اخلاقي هدايتون ۽ دنيا جي بي ثابتي جو ذڪر به نظر اچي ٿو. ان مان معلوم ٿئي ٿو ته روحانيت ۽ تصوف جو مضمون هن دور ۾ سنڌي شاعريءَ ۾ داخل ٿي چڪو آهي.
7. فني لحاظ کان گهڻي قدر بيت يا ڳاهه هندي ڇند ودِيا جي صنف دوها ڇند موجب ملن ٿا. دوها ڇند ۾ هر بيت ۾ به سٽون ٿين ۽ قافيو هر مصرع ۾ پويان اچي.
8. ڪي بيت سورٺا ڇند موجب به مليا آهن. اهڙن بيتن ۾ به به سٽون ٿين ٿيون پر قافيو پنهي سٽن جي وچ تي اچي ٿو.
9. ڪي بيت دوها سورٺا ميل وارا آهن. اهڙن بيتن جي پن سٽن مان هڪ دوها ڇند جي ته ٻئي سورٺ ڇند جي آهي.

10. ٽوڙڙا بيت ٽن سٽن وارا به مليا آهن. جهڙوڪ: پير پٺي جي روايت جي سلسلي ۾ آيل بيت ۽ ڏوري راءِ لاءِ هجويه بيت. جيڪو بهاولپور گزيٽيئر جي حوالي سان مليو آهي. ان مان معلوم ٿئي ٿو ته سنڌي بيت ان ئي زماني ۾ ٽن سٽن تائين پهچي چڪو هو. اهو ٽن سٽن وارن بيتن ۾ هڪ سٽ دوها يا سورٺا ڇند واري، ٻي سٽ دوها ڇند واري ۽ ٽين سٽ سورٺا ڇند واري آهي يعني ٻن کان وڌيڪ سٽن جي حالت ۾ بيت جي پوئين سٽ جي وچ تي قافيو آڻڻ جي روايت ان وقت ئي موجود هئي. اها اڳتي هلي سنڌي بيت جي مستقل فني روايت بڻجي وئي.

11. اسماعيلي مبلغن جا چيل گنان وائي يا ابتدائي نوعيت جي ڪافيءَ جي سٽاءَ جي نشاندهي ڪن ٿا. جن ۾ پهرين مصرع ٿل ۽ ورائي جو ڪم ڏئي ٿي.

12. ان کان سواءِ نيم عشقيه قصا پڻ ملن ٿا. جن جو سومرن جي دور حڪومت سان تعلق آهي جن ۾ ڏمرُ سوناري مل محمود، مهر ناز ۽ خدا دوست شامل آهن. هن دور جا رزميه داستان: سومرن ۽ گجرات جون لڙايون، دودي ۽ چنيسر جي ويڙهه، ڄام حالي ۽ همير سومري جا واقعا ملن ٿا. ان کانسواءِ لوڪ ادب به هن دور ۾ سرجيو مثلاً ڳاهه، ڳيچ، واقعاتي بيت، بياني بيت، لوڪ داستان ۽ رزميه شاعري وغيره جڙي وئي. ان کانسواءِ اسماعيل مبلغن گنان به هن دور ۾ چيا. هن دور جي شاعرن ۾ سمنگ چارڻ، پاڳو پان، پير صدرالدين، سيد نور الدين شاهه جا نالا سر فهرست آهن.

٭٭

سما دور

(1350ع _ 1520ع)

1. سمن ڪنهن کان حڪومت حاصل ڪئي؟

(1) سومرن کان (2) عربن کان

(3) غزنوين کان (4) انهن مان ڪوبہ نہ

2. سمن سنڌ تي اٽڪل ڪيترا سال حڪومت ڪئي؟

(1) 150 سال (2) 160 سال (3) 170 سال (4) انهن مان ڪوبہ نہ

3. سما حڪمران ڪهڙي لقب سان مشهور هئا؟

(1) ڄام (2) مير (3) نواب (4) انهن مان ڪوبہ نہ

4. سما خاندان جو پهريون حڪمران ڪير هو؟

(1) ڄام نظام الدين (2) ڄام فيروز الدين

(3) سلطان فيروز احمد (4) انهن مان ڪوبہ نہ

5. سمن حڪمرانن جو اوائلي تخت ڪهڙو هو؟

(1) ديبل (2) ٺٽو (3) سمانگر (4) انهن مان ڪوبہ نہ

6. سما دور کي سنڌي ادب جو ڇا سڏيو وڃي ٿو؟

(1) تعميري (2) ابتدائي (3) عروجي (4) انهن مان ڪوبہ نہ

7. سما دور ۾ ڪهڙيون ٻوليون سرڪاري طور استعمال ٿينديون هيون؟

(1) سنڌي ۽ عربي (2) سنڌي ۽ فارسي

(3) فارسي ۽ عربي (4) انهن مان ڪابہ نہ

8. ماموئي فقيرن جو تعداد ڪيترو هو؟

(1) پنج (2) ڇهہ (3) ست (4) انهن مان ڪوبہ نہ

9. ماموئي فقيرن جي ڪيل اڳڪٿي بعد سائن ڇا ٿيو؟

(1) قتل ڪرايا ويا (2) ڦاسي چاڙهيا ويا

(3) ڏيهه نيڪالي ملي (4) انهن مان ڪوبه نه

10. سما دور جي شاعرن جو ذڪر سڀ کان اول ڪهڙي ڪتاب ۾ مليو آهي؟

(1) چچ نامو (2) تحفتہ الڪرام

(3) قديم سنڌ (4) انهن مان ڪوبه نه

11. سما دور جو مشهور رومانوي داستان ڪهڙو آهي؟

(1) ڄام لاکو ۽ مهر راٺي (2) ڄام اُڏو ۽ هوٿل پري

(3) نوري ڄام تماچي (4) انهن مان ڪوبه نه

12. سما دور جا ٻيا ڪهڙا رومانوي داستان آهن؟

(1) دريا خان ۽ همون ماڇي، مري ۽ مگس، ڄام جوڻڙ ۽ ٻوبنا، ڄام لاکو ۽ اوڏڻ، ڄام اُڏو ۽ هوٿل پري

(2) ليلا چنيسر ۽ مومل راڻو (3) انهن مان ڪوبه نه

13. سما دور ۾ دوهي جو باني ڪار ڪير آهي؟

(1) قاضي قادن (2) شيخ حماد جمالي

(3) اسحاق آهنگر (4) انهن مان ڪوبه نه

14. شيخ حماد جمالي ڪٿان جو رهاڪو هو؟

(1) ٺٽي پرسان (2) بدين پرسان

(3) حيدرآباد پرسان (4) انهن مان ڪوبه نه

15. شيخ حماد جماليءَ جي قبر ڪٿي واقع آهي؟

(1) سٺين جو آستان (2) پنهور (3) مڪلي (4) انهن مان ڪوبه نه

16. شيخ حماد جماليءَ جو همعصر شاعر نوح هوٿياڻي ڪٿان جو رهاڪو هو؟

(1) خيبر (2) ڀٽ شاهه (3) ٽنڊو آدم (4) انهن مان ڪوبه نه

17. سمن جي دور ۾ مهدوي تحريڪ جو ڪهڙو اڳواڻ تبليغ جي سلسلي ۾ سنڌ آيو؟

(1) سيد ميران محمد مهدوي جونپوري (2) محمود غزنوي

(3) شاهه بيگ ارغون (4) انهن مان ڪوبه نه

18. سيد ميران محمد مهدوي جونپوريءَ جا ٻيڙا ڪهڙي سنڌي بزرگ سان ويجهو ٻوڙايا هئا؟

(1) قاضي قادن (2) سيد حيدر شاهه سنائي

(3) مخدوم بلاول (4) انهن مان ڪوبه نه

19. سمن جي ڪهڙي قصي بابت وڌ کان وڌ ڳاهون ملن ٿيون؟

(1) نوري ڄام تماچي (2) ڄام جراڙ ۽ ٻوبنا

(3) ڄام اڏو ۽ هوٿل پري (4) انهن مان ڪوبه نه

20. سمن جي دور ۾ ڪهڙو مشهور سياح سنڌ ۾ گهمڻ آيو؟

(1) ابن بطوطه (2) ابن حوقل

(3) بشارت السنڌي (4) انهن مان ڪوبه نه

21. مخدوم احمد ڀٽي ڪٿان جو رهاڪو هو؟

(1) حيدرآباد (2) لاڙڪاڻو (3) هالا ڪنڊي (4) انهن مان ڪوبه نه

22. سوناري ڇوڪري جو شعر ٻڌڻ بعد ڪهڙو شاعر وفات ڪري ويو؟

(1) مخدوم احمد ڀٽي، (2) قاضي قادن

(3) اسحاق آهنگر (4) انهن مان ڪوبه نه

23. سمن جي سلطنت ڪتاب ڪنهن جو لکيل آهي؟

(1) آزاد قاضي (2) غلام محمد لاکو

(3) شمس سراج (4) انهن مان ڪوبه نه

24. سمن جي دور ۾ ڪهڙي حملي آور ٺٽي شهر کي ساڙايو؟

(1) شاهه بيگ ارغون (2) شاهه حسن ارغون

(3) ذوالقرنين بيگ ارغون (4) انهن مان ڪوبه نه

25. ملا عبدالرحمان عرف ملا لٽر جو واسطو ڪهڙي دور سان هو؟

(١) سما دور (٢) ارغون دور (٣) مغل دور (٤) انهن مان ڪو به نه

26. سمن جي دور ۾ شاعريءَ جي ڪهڙي صنف کي عروج مليو؟

(١) ڪافي (٢) وائي (٣) الف اشباع (٤) انهن مان ڪا به نه

27. موروڙي مانگر مڇ جي قصي کي سڀ کان اول تمثيلي طور ڪنهن ڳاتو؟

(١) قاضي قادن (٢) مخدوم نوح (٣) شيخ عبدالجليل چوهڙ (٤) انهن مان ڪو به نه

سما دور (معروضي سوالن جا جواب)

1(6)	3(5)	2(4)	1(3)	3(2)	1(1)
1(12)	3(11)	2(10)	1(9)	3(8)	2(7)
2(18)	1(17)	1(16)	3(15)	1(14)	2(13)
1(24)	2(23)	1(22)	3(21)	1(20)	3(19)
			3(27)	3(26)	1(25)

سما دور جون مشهور شخصيتون

اسحاق آهنگر

(وفات: 1502ع ڌاري)

1. اسحاق آهنگر ڪٿان جو رهاڪو هو؟

(1) ٺٽو (2) حيدرآباد (3) مٽياري (4) انهن مان ڪوبه نه

2. اسحاق آهنگر جو ذڪر سڀ کان اول ڪهڙي ڪتاب ۾ ملي ٿو؟

(1) تحفته الڪرام (2) تذڪره لطيفي

(3) حديقته الاولياءُ (4) انهن مان ڪوبه نه

3. حديقته الاولياءُ ڪتاب جو مصنف ڪير آهي؟

(1) سيد عبدالقادر (2) مير علي شير قانع ٺٽوي

(3) علي ڪوفي (4) انهن مان ڪوبه نه

4. سيد عبدالقادر ڪنهن وٽان اسحاق آهنگر جو ذڪر ٻڌو؟

(1) شيخ وريل (2) شيخ پريو ويرداس

(3) شيخ عبدالحليم (4) انهن مان ڪوبه نه

5. سيد عبدالقادر جي ملاقات شيخ پريي سان ڪٿي ٿي هئي؟

(1) گنجو ٽڪر (2) مڪلي (3) رني ڪوٽ (4) انهن مان ڪوبه نه

6. اسحاق آهنگر ذات جو ڪير هو؟

(1) لوهار (2) شيخ (3) ميمڻ (4) انهن مان ڪوبه نه

7. اسحاق آهنگر جا ڪل ڪيترا شعر ملن ٿا؟

(1) هڪ (2) ٻه (3) ٽي (4) انهن مان ڪوبه نه

8. هيٺيون بيت ڪنهن جو آهي؟

هُجان مان جهرڪ، ويهان پرينءَ جي ڇڄ تي،

مان ڪرن ٻرڪ. ٻولي ٻاجهاري ۾ مون سين

(1) قاضي قادن (2) اسحاق آهنگر

(3) ميون شاهہ عنات (4) انهن مان ڪوبہ نہ

9. موضوع جي لحاظ کان اسحاق آهنگر جو بيت ڪهڙي هيئت جو آهي؟

(1) عشقيہ (2) سماجي (3) مذهبي (4) انهن مان ڪوبہ نہ

10. اسحاق آهنگر کي سنڌي ادب ۾ سڀ کان اول ڪنهن متعارف ڪرايو؟

(1) ڊاڪٽر نبي بخش خان بلوچ (2) آغا سليم

(3) ڊاڪٽر عمر بن دائود پوٽو (4) انهن مان ڪوبہ نہ

اسحاق آهنگر (معروضي سوالن جا جواب)

2(1)	3(2)	1(3)	2(4)	1(5)	1(6)
1(7)	2(8)	1(9)	3(10)		

قاضي قادن
(1463ع _ 1551ع)

1. قاضي قادن جو ذڪر سڀ کان اول ڪهڙي ڪتاب ۾ ملي ٿو؟

(1) تحفتہ الڪرام (2) تاريخ معصومي

(3) چچ نامو (4) انهن مان ڪوبہ نہ

2. ڪتاب تاريخ معصومي جو ليکڪ ڪير آهي؟

(1) مير محمد معصوم بکري (2) ڊاڪٽر نبي بخش خان بلوچ

(3) حاجي معصوم (4) انهن مان ڪوبہ نہ

3. قاضي قادن ڪلاسيڪل شاعريءَ جو ڇا آهي؟

(1) بنيادي شاعر (2) اهم شاعر

(3) ٻيو نمبر شاعر (4) انهن مان ڪوبہ نہ

4. قاضي قادن ڪڏهن پيدا ٿيو؟

(1) 1463ع (2) 1470ع (3) 1475ع (4) انهن مان ڪوبہ نہ

5. قاضي قادن جي والد جو نالو ڇا هو؟

(1) قاضي ابو ثريد (2) قاضي ابو سعيد

(3) قاضي ابو رشيد (4) انهن مان ڪوبہ نہ

6. قاضي قادن جا سڀ کان اول ڪيترا بيت مليا هئا؟

(1) ست (2) نو (3) ڏهہ (4) انهن مان ڪوبہ نہ

7. قاضي قادن جا ست بيت ڪهڙي ملفوظات مان مليا؟

(1) شاهہ جو رسالو (2) بيان العارفين

(3) ملفوظات قاضي قادن (4) انهن مان ڪوبہ نہ

8. بيان العارفين ۾ ٻيو ڪهڙي شاعر جو ڪلام شامل آهي؟

(1) شاهہ عبدالڪريم بلڙي وارو (2) شاهہ عبداللطيف ڀٽائي

(3) قاضي قادن (4) انهن مان ڪوبہ نہ

9. قاضي قادن جو ٻيو ڪلام ڪهڙي محقق ڳولهي لڌو؟

(1) مرلي ڌر جيٽلي (2) تولا رام سوتهڙ (3) هيرو ٺڪر

10. هيري ٺڪر، قاضي قادن جا بيت 1978ع ڌاري هرياڻہ صوبي جي ڪهڙي ڳوٺ مان ڳولي لڌا؟

(1) راٿيلا ڳوٺ (2) بمبئي (3) راجستان (4) انهن مان ڪوبہ نہ

11. قاضي قادن جو هرياڻا مان مليل بيت ڪهڙي لپي ۾ لکيل هئا؟

(1) خواجڪي (2) ديوناگري (3) هندي (4) انهن مان ڪوبہ نہ

12. هيرو ٺڪر پاران قاضي قادن جي ڳولي لڌل بيتن جو ڪُل تعداد ڪيترو آهي؟

(1) 112 (2) 115 (3) 120 (4) انهن مان ڪوبہ نہ

13. ڊاڪٽر نبي بخش خان بلوچ ٻَنِ ماخذن جي آڌار تي قاضي قادن جا ڪيترا بيت پنهنجي رسالي ۾ شامل ڪيا آهن؟

(1) 130 (2) 135 (3) 140 (4) انهن مان ڪوبہ نہ

14. ڊاڪٽر عمر بن دائودپوٽي، قاضي قادن کي سنڌي شاعريءَ جو ڇا ڪري سڏيو آهي؟

(1) وهائو تارو (2) نشابر شاعر (3) بانيڪار (4) انهن مان ڪوبہ نہ

15. قاضي قادن جا وڏا اصل ڪٿان جا رهاڪو هئا؟

(1) سيوهڻ (2) حيدرآباد (3) سکر (4) انهن مان ڪوبہ نہ

16. ڊاڪٽر عمر بن دائودپوٽي، قاضي قادن کي سيوهڻ سان تعلق هجڻ سبب ڇا ڪري لکيو آهي؟

(1) سيوهڻائي (2) سيوهڻ رهواسي

(3) سيوستاني (4) انهن مان ڪوبہ نہ

17. قاضي قادن ڪهڙي صنف جو شاعر آهي؟

(1) بيت (2) وائي (3) ڪافي (4) انهن مان ڪوبہ نہ

18. قاضي قادن جي ڪلام تي ڪهڙي تحريڪ جو اثر نمايان آهي؟

(1) اسماعيلي (2) مهدوي (3) چشتي (4) انهن مان ڪوبہ نہ

19. قاضي قادن سمن جي دور کان علاوہ ٻيو ڪهڙي دور جو شاعر آهي؟

(1) سما (2) ارغون (3) مغل (4) انهن مان ڪوبہ نہ

20. قاضي قادن جا بيت ڪهڙي سٽاءَ ۾ لکيل آهن؟

(1) دوها ڇند (2) سورٺا (3) الف اشباع (4) انهن مان ڪوبہ نہ

21. قاضي قادن کي ارغون حڪمران شاهہ حسن بکر جو ڇا ڪري مقرر ڪيو؟

(1) صوبيدار (2) قاضي (3) گورنر (4) انهن مان ڪوبہ نہ

22. قاضي قادن کي ڪهڙي محقق سنڌي شاعريءَ جو ابو ڪري سڏيو آهي؟

(1) ڊاڪٽر نبي بخش خان بلوچ (2) ڊاڪٽر عمر بن دائود پوٽو

(3) آغا سليم (4) انهن مان ڪوبہ نہ

23. قاضي قادن آخري دور ۾ ڪهڙي شهر ڏانهن هجرت ڪري ويو؟

(1) گجرات (2) راجستان (3) مديني منوره (4) انهن مان ڪوبہ نہ

24. قاضي قادن ڪڏهن وفات ڪئي؟

(1) 1545ع (2) 1551ع (3) 1560ع (4) انهن مان ڪوبہ نہ

25. ڊاڪٽر نبي بخش بلوچ، قاضي قادن جو ڪلام قاضي قادن جو رسالو جي نالي سان 1999ع ۾ سنڌيالاجي طرفان ڇپرائي پڌرو ڪيو.

26. هيري ٺڪر 1978ع ۾ قاضي قادن جو ڪلام جي نالي سان دهليءَ مان ڇپرائي پڌرو ڪيو.

27. ڊاڪٽر تنوير عباسي جو قاضي قادن تي لکيل تحقيقي مقالو قاضي قادن جي شاعري جي عنوان سان ماهوار پيغام ڪراچي، رسالي ۾ 1980ع ۾ ڇپيو.

قاضي قادن (معروضي سوالن جا جواب)

1(6)	2(5)	1(4)	1(3)	1(2)	2(1)
1(12)	2(11)	1(10)	3(9)	1(8)	2(7)
2(18)	1(17)	3(16)	1(15)	2(14)	2(13)
2(24)	3(23)	1(22)	2(21)	1(20)	2(19)

سما دور جا پيا ڪي مشهور شاعر ۽ بزرگ

1. شيخ حماد جمالي (وفات: 1368ع)
2. مخدوم احمد ڀٽي (وفات: 1528ع)
3. مخدوم نوح هوٿياڻي (وفات: 1389ع)

4. پير تاج الدين (1367ع_ 1467ع)
5. شيخ عبدالجليل چوهڙ (وفات: 1504ع)
6. سيد حيدر شاهه سنائي (وفات: 1530ع)

سما دور جا حڪمران

نمبر	حڪمران جو نالو	کان	تائين
1	جام فيروز الدين انڙ بن بابينو	1350ع	1353ع
2	صدرالدين جام بابينو (ثاني)	1353ع	1367ع
3	رڪن الدين جام تماچي (اول)	1367ع	1376ع
4	علاوالدين جام جوڻو (ٻيو)	1376ع	1388ع
5	رڪن الدين جام تماچي (ثاني)	1388ع	1392ع
6	جام صلاح الدين	1392ع	1404ع
7	جام نظام الدين (اول)	1404ع	1406ع
8	جام علي شير	1406ع	1412ع
9	جام ڪرن	ڏيڍ ڏينهن	قتل ٿيو
10	جام سڪندر شاهه صدرالدين	1412ع	1413ع
11	جام فتح خان	1413ع	1428ع
12	جام تغلق شاهه جوڻو	1428ع	1453ع
13	جام مبارڪ علي	ٽي ڏينهن	تڙجي ويو
14	جام سڪندر شاهه (ثاني)	1353ع	1454ع
15	صدرالدين شاهه جام سنجر عرف راءِ ڏنو	1454ع	1461ع
16	جام نظام الدين (ثاني) جام نندو	1461ع	1508ع
17	ناصر الدين ابو الفتح سلطان فيروز (ثاني)	1508ع	1512ع

18	سلطان صلاح الدين شاهه	1511ع	1511ع
19	سلطان ڦيروز الدين (ثاني) ٻيو ڀيرو	1511	1521ع

سمن جي دور جو ادبي جائزو

1. هن دور ۾ سنڌي ٻوليءَ کي هٿي ملي.
2. هن دور ۾ سخا ۽ سورهيائيءَ جي قصن کي پڻ ڳايو ويو.
3. سنڌي نثر ۾ نوان رومانوي قصا ۽ داستان رونما ٿيا، جن کي شاهه لطيف سميت ٻين ڪلاسيڪل شاعرن پنهنجي ڪلام ۾ ڳايو.
4. هن دور ۾ دهليءَ جي حڪمرانن سنڌ تي حملا ڪيا. جنهن ڪري ماڻهن ۾ وطن کي ڌارين جي غلاميءَ کان آزاد رکڻ جو جذبو پيدا ٿيو انهيءَ جذبي جي عالمن ۽ بزرگن به همت افزائي ڪئي.
5. ميمڻ عبدالمجيد سنڌيءَ مطابق مخدوم بلاول (1522ع) کي هن دور ۾ شهيد ڪيو ويو.
6. هن دور ۾ سرڪاري زبان فارسي ۽ سنڌي هئي فارسيءَ ۾ تصنيف ۽ تاليف جو آغاز ٿيو ۽ سنڌ بلند پايه شاعر پيدا ڪيا. ان کانسواءِ ان دور ۾ اسلامي علمن ۽ فنن به وڏي ترقي ڪئي.
7. ڪيترائي جيد عالم پيدا ٿيا، جهڙوڪ: قاضي قادن، حماد جمالي، شيخ عيسيٰ لنگوٽي، شيخ جهنڊو پاتڻي، ڄام ننڊو (ڄام نظام الدين)، مخدوم بلال، ملا عبدالرحمان عرف ملا لٽر وغيره.
8. سنڌي ٻوليءَ ۾ ڪاٺياواڙ، ڪڇ، گجرات، لسٻيلي، قلات، مڪران، سبي، پاڙيسري لاسي، جدگالي، ٿري محاورا وجود ۾ آيا.
9. عوام کان سواءِ حڪمرانن جي به مادري زبان سنڌي هئي. ان کان سواءِ حڪمران پاڻ ۽ پاڻن جي به سرپرستي ڪندا هئا. انهيءَ ڪري سنڌي شاعريءَ ۾ سنڌي قصن جو عام چرچو ٿيو.

10. هن دور ۾ سنڌي بيت جو ارتقائي سفر شروع ٿيو.
11. الف اشباع وارو قافيو ڀوريون دفعو سمن جي دور ۾ 1486ع ۾ پير مراد شيرازي ٿٽوي، جي چيل دعائيه فقري او پاتي) رب ڏٺي وڏي جمارا ۾ ملي ٿو جنهن جو عروج پوءِ ڪلهوڙن جي دور ۾ ٿيو.
12. سنڌ جي صوفي بزرگن به سنڌي شعر جي سرپرستي ڪئي. هنن پنهنجا خيال ويچار ۽ تصوف جا مسئلا سنڌي بيتن جي صورت ۾ بيان ڪيا.
13. هن دور جا جيڪي بيت مليا آهن انهن مان ڪي اڪيلائي جي نوعيت جا آهن. ڪن ۾ خوشحالي، جي تمنا آهي ۽ ڪن ۾ ورڻ معمائي انداز آهي.
14. هن دور جي ڪيترن ئي بيتن ۾ ان وقت جي سياسي ماحول، سنڌ جي تاريخ، جاگرافي، مذهبي تحريڪن جي اثر ۽ ماحول جي عڪاسي، جا اهڃاڻ ملن ٿا. شيخ حماد، درويش نوح هوٿياڻي ۽ ماموئي فقيرن جي بيتن ۾ سياسي ماحول جو عڪس نظر اچي ٿو.
15. قاضي قادن، اسحاق آهنگر ۽ ماموئي فقيرن جي بيتن مان سنڌ جي ڳوٺاڻي زندگي ۽ ماحول جي عڪاسي ٿئي ٿي.
16. هن دور ۾ ڪيترائي عشقيه داستان مشهور ٿيا. دريا خان ۽ مورن ٻائي، نوري ڄام تماچي، مري ۽ مگڻ ڄام جراڙ ۽ ٻوبنا، ڄام لاکو ۽ اوڏڻ ڄام اوڍو ۽ هوٿل پري وغيره مشهور مثال آهن.

❁❁

ارغون دور
(1521ع _ 1555ع)

1. ارغون دور جي شروعات ڪڏهن ٿي؟

(1) 1500ع (2) 1510ع (3) 1521ع (4) انهن مان ڪوبه نه

2. ارغونن ڪهڙي حڪمران کان حڪومت حاصل ڪري سنڌ تي قبضو ڪيو؟

(1) ڄام نظام الدين سمون (2) ڄام فيروز

(3) دولهه دريا خان (4) انهن مان ڪوبه نه

3. ارغون سنڌ ۾ ڪٿان آيا؟

(1) قنڌار (2) چين (3) راجسٿان (4) انهن مان ڪوبه نه

4. ارغونن جو پهريون حاڪم ڪير هو؟

(1) ذوالنون بيگ ارغون (2) شاهه بيگ ارغون

(3) شاهه حسن ارغون (4) انهن مان ڪوبه نه

5. شاهه بيگ سڀ کان اول سنڌ جي ڪهڙي شهر کي پنهنجي وحشت جو نشانو بڻايو؟

(1) بکر (2) ديبل (3) ٺٽو (4) انهن مان ڪوبه نه

6. شاهه بيگ ارغون سنڌ تي ڪيترا سال قابض رهيو؟

(1) هڪ سال (2) ٻه سال (3) ٽي سال (4) انهن مان ڪوبه نه

7. شاهه بيگ ارغون سان ٺٽي ٻاهران ڪهڙي مشهور سنڌي سورمي مقابلو ڪري شهادت ماڻي؟

(1) هوشو شيدي (2) هيمون ڪالاڻي

(3) دولهه دريا خان (4) انهن مان ڪوبه نه

8. ٽلٽي جي ميدان ۾ شاهه بيگ سان سنڌ جي ڪهڙن قبيلن جنگ جوٽي ۽ مقابلو ڪيو؟

(1) سوڍن ۽ سمن (2) چانڊين ۽ مڱسين

(3) جتن ۽ جمالين (4) انهن مان ڪوبہ نہ

9. شاهہ بيگ ارغون ڪهڙي سنڌي بزرگ کي گهاڻي ۾ پيڙايو؟

(1) شاهہ عنايت (2) مخدوم بلاول

(3) شاهہ حيدر سنائي (4) انهن مان ڪوبہ نہ

10. شاهہ بيگ ارغون بکر جي قلعي ۾ ڪهڙي قبيلي جي 47 سردارن کي بغاوت جي ڏوهہ ۾ قتل ڪرايو؟

(1) ڌاريجا (2) چانڊيا (3) سهتا (4) انهن مان ڪوبہ نہ

11. شاهہ بيگ ارغون جي 1522ع ۾ وفات بعد سنڌ تي ڪهڙي ارغون حڪمراني ڪئي؟

(1) ذوالنون بيگ ارغون (2) شاهہ حسن ارغون

(3) مرزا عيسيٰ (4) انهن مان ڪوبہ نہ

12. شاهہ بيگ ارغون جي ڏهاڙن ۾ شير شاهہ سوريءَ ڪنهن کي شڪست ڏني؟

(1) همايون (2) عيسيٰ بيگ مرزا

(3) اڪبر بادشاهہ (4) انهن مان ڪوبہ نہ

13. همايون سنڌ ۾ ڪڏهن داخل ٿيو؟

(1) 1535ع (2) 1541ع (3) 1545ع (4) انهن مان ڪوبہ نہ

14. همايون کي سنڌ جي ڪهڙي شهر ۾ اڪبر ڄائو؟

(1) شڪارپور (2) سيوهڻ (3) عمرڪوٽ (4) انهن مان ڪوبہ نہ

15. ارغون دور ۾ سنڌ جي سرڪاري ٻولي ڪهڙي هئي؟

(1) عربي (2) فارسي (3) سنڌي (4) انهن مان ڪوبہ نہ

16. ارغون دور جو سڀ کان وڏو شاعر ڪير هو جنهن جو ذڪر سما دور ۾ بہ ملي ٿو؟

(1) مبارڪ سنڌي (2) ميون شاهہ عنات

(3) قاضي قادن (4) انهن مان ڪوبہ نہ

17. ارغون دور جي مشهور تعليمي ماهر ۽ نثر نگار جو نالو ٻڌايو؟

(1) مخدوم محمد جعفر بوبڪائي (2) محمد شمس بوبڪائي

(3) مخدوم ابوبڪر بوبڪائي (4) انهن مان ڪوبہ نہ

18. حاصل النهج ڪتاب ڪنهن جي تصنيف آهي؟

(1) مخدوم محمد جعفر بوبڪائي (2) محمد شمس بوبڪائي

(3) قاضي قادن (4) انهن مان ڪوبہ نہ

19. ارغون دور ۾ ڪهڙي سنڌي شاعر بيت کي چٽن مٿان تائين رسايو؟

(1) قاضي قادن (2) سيد علي ثنوي

(3) درس علاءالدين (4) انهن مان ڪوبہ نہ

20. ارغونن ۽ ترخانن جي دور حڪومت بابت سنڌ جي تاريخ ڪتاب جو مصنف ڪير آهي؟

(1) اعجاز قريشي (2) عطا محمد ڀنڀرو

(3) غلام محمد لاکو (4) انهن مان ڪوبہ نہ

21. ڪتاب سنڌ ارغون دور ۾ جو ليکڪ ڪير آهي؟

(1) غلام محمد لاکو (2) اڪرام ساگر عباسي

(3) عيسيٰ ميمڻ (4) انهن مان ڪوبہ نہ

22. سيد علي ثاني ثنوي (1486ع _ 1573ع) ڪهڙي دور جو شاعر ٿي گذريو آهي؟

(1) سومرا دور (2) ارغون دور (3) ڪلهوڙا دور (4) انهن مان ڪوبہ نہ

23. ارغون دور جي شاعر راجيو سٽيو ڌل الڪل ڪڏهن وفات ڪئي؟

(1) 1569ع (2) 1582ع (3) 1590ع (4) انهن مان ڪوبہ نہ

24. ارغون دور ۾ ان شاعره جو نالو ٻڌايو جنهن جو رڳو نالو ملي ٿو ڪو ڪلام نہ ٿو ملي؟

(1) مرڪان شيخ (2) مائي ساران

(3) مائي جتي (4) انهن مان ڪابہ نہ

ارغون دور (معروضي سوالن جا جواب)

1(6)	3(5)	2(4)	1(3)	2(2)	1(1)
1(12)	2(11)	1(10)	2(9)	1(8)	3(7)
1(18)	1(17)	3(16)	2(15)	3(14)	2(13)
2(24)	1(23)	2(22)	2(21)	1(20)	2(19)

مخدوم نوح سرور هالائي
(1506ع ـ 1590ع)

1. مخدوم نوح سرور هالائي ڪهڙي دور جو بزرگ ٿي گذريو آهي؟
(1) سما (2) ارغون، ترخان (3) ڪلهوڙا (4) انهن مان ڪوبہ نہ
2. مخدوم نوح هالائي ڪڏهن پيدا ٿيو؟
(1) 21 رمضان 911هہ/ 21 فيبروري 1506ع (2) فيبروري 1530ع
(3) فيبروري 1540ع (4) انهن مان ڪوبہ نہ
3. مخدوم نوح هالائي پيو ڪهڙي نالي سان مشهور آهي؟
(1) غوث الحق مخدوم لطف الله (2) ميان لطيف الله مخدوم
(3) مخدوم الهڏنو (4) انهن مان ڪوبہ نہ
4. مخدوم نوح جي والد جو نالو ڇا هو؟
(1) مخدوم طالب المولىٰ (2) مخدوم خضر حيات
(3) مخدوم نعمت الله (4) انهن مان ڪوبہ نہ
5. مخدوم نوح جي ولادت ڪهڙي ڳوٺ ۾ ٿي؟
(1) ڳوٺ ٽوڙي (2) ڳوٺ خيبر
(3) ڳوٺ لوڙهي (4) انهن مان ڪوبہ نہ
6. مخدوم نوح جي نسب جو سلسلو ڪنهن سان وڃي ملي ٿو؟
(1) حضرت عليؑ (2) حضرت ابوبڪر صديقؓ
(3) حضرت امام جعفر (4) انهن مان ڪوبہ نہ
7. مخدوم نوح سرور هالائيءَ جو سڀ کان اول ذڪر ڪهڙي ڪتاب ۾ ملي ٿو؟

(1) حديقته الاولياءُ (2) تذڪرهٔ لطفي

(3) چچ نامہ (4) انهن مان ڪوبہ نہ

8. ڪتاب حديقته الاولياءُ جو مصنف ڪير آهي؟

(1) سيد عبدالقادر ٺٽوي (2) سيد غلام قادر حديقہ

(3) سيد قادر داد حديقہ (4) انهن مان ڪوبہ نہ

9. مخدوم نوح ڪنهن وٽان تعليم حاصل ڪئي؟

(1) مخدوم نعمت الله (2) مخدوم عنايت الله

(3) عربي ڏياني (4) انهن مان ڪوبہ نہ

10. مخدوم نوح قرآن مجيد جو ڪهڙي ٻوليءَ ۾ ترجمو ڪيو؟

(1) سنڌي (2) فارسي (3) اردو (4) انهن مان ڪوبہ نہ

11. مخدوم نوح ارغون دور کان علاوه ٻيو ڪهڙي دور جو شاعر آهي؟

(1) ڪلهوڙا (2) مغل (3) ترخان (4) انهن مان ڪوبہ نہ

12. ڪتاب مخدوم نوح جا سهيوڳي جو مصنف ڪير آهي؟

(1) پروفيسر محبوب علي چنا (2) مخدوم طالب المولى

(3) مخدوم جميل الزمان (4) انهن مان ڪوبہ نہ

13. مخدوم نوح شاعريءَ کان علاوه ٻيو ڪهڙي حوالي سان مشهور آهي؟

(1) سياست جي ڪري (2) مذهبي خطبن جي ڪري

(3) سماجي ڪمن جي ڪري (4) انهن مان ڪوبہ نہ

14. هيٺيون بيت ڪنهن جو آهي؟

پيشي جا پرڀات، سا ماڪ مَ پاڻيءُ ماڻهنا،

روئي ڇڙي رات، ڏسي ڏکوئين کي.

(1) شاهہ عبداللطيف ڀٽائي (2) شاهہ عبدالڪريم بلڙيءَ وارو

(3) مخدوم نوح هالائي (4) انهن مان ڪوبہ نہ

15. مخدوم طالب المولى پنهنجي ڪهڙي ڪتاب ۾ شاهہ جي رسالي جي سُر بسنت بهار جا ڪجهہ بيت مخدوم نوح جي نالي سان شامل ڪيا آهن؟

(1) چهرو ۾ چڙهيون (2) يادِ رفتگان

(3) مصريءَ جون تڙيون (4) انهن مان ڪوبہ نہ

16. مخدوم نوح هالائيءَ جو فارسيءَ ۾ ڪيل قرآن مجيد جو ترجمو سنڌي ادبي بورڊ ڇاپي شايع ڪيو، ڪهڙي نالي سان ڇپرايو؟
(1) مخدوم نوح جو فارسي ترجمو (2) قرآن مجيد
(3) قرآن الحڪيم (4) انهن مان ڪوبہ نہ

17. مخدوم نوح ڪهڙي وڏي شاعر جو همعصر هو؟
(1) شاهہ عبداللطيف ڀٽائي (2) پير محمد لکوي
(3) شاهہ عبدالڪريم بلڙيءَ وارو (4) انهن مان ڪوبہ نہ

مخدوم نوح سرور هالائي (معروضي سوالن جا جواب)

2(1)	1(2)	1(3)	3(4)	1(5)	2(6)
1(7)	1(8)	3(9)	2(10)	3(11)	1(12)
2(13)	3(14)	1(15)	3(16)	2(17)	

ارغون دور جا ڪي پيا مشهور شاعر ۽ بزرگ

1. قاضي قادن (1463ع_1551ع)
2. مخدوم محمد جعفر بوبڪائي (وفات 1594ع ڌاري)
3. سيد علي ثاني ٺٽوي (1486ع_1573ع)
4. راجيو سٽيو دل (وفات: 1569ع ڌاري)
5. درس علاءُ الدين
6. شيخ لاڏ جيئو (1523ع_1598ع)
7. سيد ابوبڪر لڪياري.

ارغون دور جا حڪمران

نمبر	نالو	کان	تائين
1	شاهہ بيگ ارغون	1521ع	1522ع
2	شاهہ حسن ارغون	1522ع	1555ع

❀❀

ترخان دور
(1555ع_1592ع)

1. ارغون حڪمران شاهہ حسن ڪڏهن وفات ڪئي؟
(1) 1550ع (2) 1554ع (3) 1558ع (4) انهن مان ڪوبہ نہ

2. شاهہ حسن جي وفات بعد سنڌ ڪيترن حصن ۾ ورهائجي وئي؟
(1) ٻن (2) ٽن (3) چئن (4) انهن مان ڪوبہ نہ

3. ترخان دور ۾ اتر سنڌ واري حصي جو حڪمران ڪير ٿيو؟
(1) سلطان محمود غزنوي (2) سلطان محمود بکري
(3) سلطان محمود سکر آبادي (4) انهن مان ڪوبہ نہ

4. سنڌ جي ٻئي حصي (هيٺائين) جو حڪمران ڪير ٿيو؟
(1) مرزا عيسيٰ ترخان (2) مرزا جاني بيگ ترخان
(3) ميرزا صفدر بيگ (4) انهن مان ڪوبہ نہ

5. مرزا عيسيٰ ترخان گاديءَ تي ڪڏهن ويٺو؟
(1) 1555ع (2) 1560ع (3) 1565ع (4) انهن مان ڪوبہ نہ

6. ترخان دور ۾ سنڌ جي سرڪاري ٻولي ڪهڙي هُئي؟
(1) عربي (2) سنڌ (3) فارسي (4) انهن مان ڪوبہ نہ

7. ترخانن جو سنڌ تي آخري حڪمران ڪير هو؟
(1) مرزا جاني بيگ (2) مرزا عيسيٰ بيگ
(3) مرزا باقي ترخان (4) انهن مان ڪوبہ نہ

8. اڪبر بادشاهہ 1591ع ۾ ڪنهن کي سنڌ ۾ موڪليو جنهن بعد ترخانن جي حڪومت جو خاتمو آيو؟
(1) مرزا اسد بيگ (2) مرزا عبدالرحيم خان خانان

(3) خان خلنان عبدالحليم مرزا (4) انهن مان ڪوبہ نہ

9. ترخان دور جو سنڌي ٻولي ۽ وڏي ۾ وڏو شاعر ڪير هو؟

(1) ميون شاهہ عنات (2) شاهہ عبدالڪريم بلڙيءَ وارو

(3) قاضي قادن (4) انهن مان ڪوبہ نہ

10. ترخان دور ۾ سنڌي شاعريءَ تي ڪهڙو رنگ غالب هو؟

(1) رومانويت (2) قوميت (3) صوفي ازم (4) انهن مان ڪوبہ نہ

11. مذهبي شاعريءَ جي اوسر ڪهڙي دور ۾ ٿي؟

(1) عرب دور (2) سومرا دور (3) ترخان دور (4) انهن مان ڪوبہ نہ

12. ترخان دور ۾ الف اشباع جي شروعات ڪنهن ڪئي؟

(1) پير محمد لکوي (2) شاهہ عبدالڪريم بلڙي وارو

(3) قاضي قادن (4) انهن مان ڪوبہ نہ

13. سنڌي شاعريءَ ۾ سڀ کان اول تخلص ڪنهن استعمال ڪيو؟

(1) لطف الله قادري (2) عثمان اگهم

(3) عثمان احساني (4) انهن مان ڪوبہ نہ

ترخان دور (معروضي سوالن جا جواب)

2(1)	1(2)	2(3)	1(4)	1(5)	3(6)
1(7)	2(8)	2(9)	3(10)	3(11)	1(12)
3(13)					

ترخان دور جون مشهور شخصيتون
شاهه عبدالڪريم بلڙيءَ وارو
(1538ع_1623ع)

1. شاهه عبدالڪريم بلڙيءَ وارو ڪڏهن پيدا ٿيو؟

(1) 20 شعبان 944هه (2) 20 شعبان 930هه

(3) 20 شعبان 954هه (4) انهن مان ڪوبه نه

2. 944 هجري ڪهڙو عيسوي سن ٿئي ٿو؟

(1) 1525ع (2) 1538ع (3) 1545ع (4) انهن مان ڪوبه نه

3. شاهه عبدالڪريم بلڙيءَ وارو ڪهڙن ساداتن مان هو؟

(1) متعلوي (2) لونگائوي (3) ڪاظمي (4) انهن مان ڪوبه نه

4. شاهه عبدالڪريم بلڙيءَ واري جو ذڪر سڀ کان اول ڪهڙي ڪتاب ۾ ملي ٿو؟

(1) شاهه عبدالڪريم جو رسالو (2) بيان العارفين

(3) تذڪره مشاهير سنڌ (4) انهن مان ڪوبه نه

5. بيان العارفين ڪتاب ڪنهن جي ترتيب/تحقيق آهي؟

(1) ميان محمد رضا ٺٽوي (2) الياس رضا ٺٽوي

(3) رضا محمد ٺٽوي (4) انهن مان ڪوبه نه

6. ڊاڪٽر عمر بن دائودپوٽي مطابق بيان العارفين ملفوظات شاهه ڪريم جي وفات کان اٽڪل ڪيترو پوءِ لکيو ويو؟

(1) ٻه سال (2) چار سال (3) ڇهه سال (4) انهن مان ڪوبه نه

7. شاهه ڪريم جا ڪُل ڪيترا شعر ملن ٿا؟

(1) 94 (2) 97 (3) 102 (4) انهن مان ڪوبه نه

8. شاهه عبدالڪريم بلڙيءَ وارو شاهه عبداللطيف ڀٽائيءَ جو رشتي ۾ ڇا ٿيو؟

(1) ٽڙپوٽو (2) ٽڙ ڏاڏو (3) ڏاڏو (4) انهن مان ڪوبه نه

9. سنڌي ادب جو وهائو تارو ڪنهن کي چيو ويندو آهي؟

(1) قاضي قادن (2) شاهه عبدالڪريم بلڙيءَ وارو

(3) سچل سرمست (4) انهن مان ڪوبه نه

10. شاهه ڪريم کي سنڌي ادب جو وهائو تارو ڪنهن سڏيو آهي؟

(1) ڊاڪٽر عمر بن دائودپوٽو (2) مرزا قليچ بيگ

(3) سراج (4) انهن مان ڪوبه نه

11. شاهه ڪريم کي ڪهڙي يورپي شاعر سان ڀيٽيو ويجي ٿو؟

(1) جيفري چاسر (2) گوئٽي (3) هومر (4) انهن مان ڪوبه نه

12. شاهه ڪريم کي شاهه عبداللطيف جو ڇا چيو ويجي ٿو؟

(1) جانشين (2) ثاني (3) مبشر (4) انهن مان ڪوبه نه

13. شاهه ڪريم جي ڪلام تي ڪهڙي ٻوليءَ جو اثر نمايان آهي؟

(1) فارسي (2) عربي (3) سنڌي (4) انهن مان ڪوبه نه

14. مرزا قليچ بيگ شاهه ڪريم جو رسالو ڪهڙي نالي سان 1904ع ۾ ڇپرايو؟

(1) رسالا بلڙي (2) رسالا ڪريمي

(3) بلڙيءَ واري جو ڪلام (4) انهن مان ڪوبه نه

15. عمر بن دائودپوٽي، شاهه عبدالڪريم جو ڪلام ڪهڙي نالي سان 1937ع ۾ ڇپرايو؟

(1) شاهه ڪريم بلڙيءَ واري جو ڪلام (2) رسالا ڪريمي

(3) شاهه ڪريم جو ڪلام (4) انهن مان ڪوبه نه

16. بيان العارفين ۾ ٻيو ڪهڙي شاعر جا بيت مليا؟

(1) شاهه لطيف (2) قاضي قادن

(3) پير محمد لڪوي (4) انهن مان ڪوبه نه

17. رسالو شاهه عبدالڪريم (ڪلام ڪريم) جي نالي سان 1961ع ۾ ڪنهن ترتيب ڏنو؟

(1) مير محمد نظاماڻي (2) عبدالجبار جوڻيجو

(3) ڊاڪٽر نبي بخش خان بلوچ (4) انهن مان ڪوبه نه

18. شاهه ڪريم جو ڪلام جي نالي سان 1963ع ۾ رسالو ڪنهن ترتيب ڏنو؟

(1) ڊاڪٽر ميمڻ عبدالمجيد سنڌي (2) عبدالجبار جوڻيجو

(3) ڊاڪٽر نبي بخش بلوچ (4) انهن مان ڪوبه نه

19. شاهه عبدالڪريم بلڙيءَ واري جي ڪلام جو منظوم اردوءَ ۾ ترجمو ابيات شاهه ڪريم ڪنهن ڪيو؟

(1) فهميده رياض (2) ڊاڪٽر نجم الاسلام

(3) ڊاڪٽر مظهر جميل (4) انهن مان ڪوبه نه

20. ڊاڪٽر نجم الاسلام جو اردو ۾ منظوم ۽ منثور ترجمو 1987ع ۾ ڪهڙي اداري ڇپرايو؟

(1) سنڌي ادبي بورڊ ڄامشورو (2) سنڌالاجي ڄامشورو

(3) سنڌ ثقافت کاتو (4) انهن مان ڪوبه نه

21. 1986ع ۾ شاهه ڪريم جي ڪلام جو انگريزيءَ ۾ ترجمو ڪنهن ڪيو؟

(1) ڊاڪٽر موتي لال جوتواڻي (2) هري دلگير

(3) حشو ڪيولراماڻي (4) انهن مان ڪوبه نه

22. بيان العارفين جي عڪس سميت رسالو 2002ع ۾ ڪنهن ترتيب ڏئي ڇپرايو؟

(1) ڊاڪٽر بدر ڌامراهو (2) مدد علي سنڌي

(3) ڊاڪٽر عبدالغفار سومرو (4) انهن مان ڪوبه

23. شاهه عبدالڪريم بلڙيءَ واري جي والد جو نالو ڇا آهي؟

(1) شاهه لعل محمد شاهه (2) سيد نورالله

(3) سيد امان الله شاهه (4) انهن مان ڪوبه نه

24. والد جي وفات بعد شاهه ڪريم جي پرورش ڪنهن ڪئي؟

(1) ماءُ ۽ مامن (2) ماءُ ۽ ڏاڏ (3) ماءُ ۽ ڀيڻ (4) انهن مان ڪو به نه

25. شاهه ڪريم جي ڏاڏ جو نالو ڇا هو؟ جنهن کيس پاليو؟

(1) سيد جلال (2) سيد اقبال (3) سيد جرار (4) انهن مان ڪو به نه

26. شاهه ڪريم ڪنهن وٽان فيض حاصل ڪيو؟

(1) ميون شاهه عنات (2) سلطان ابراهيم بهاري

(3) اڌم سلطان بادشاهه (4) انهن مان ڪو به

27. شاهه ڪريم کي ڪيترو اولاد ٿيو؟

(1) ٽي ڌيئرون ۽ اٺ پٽ (2) اٺ ڌيئرون ۽ ٽي پٽ

(3) ٻه پٽ (4) انهن مان ڪو به نه

28. شاهه عبدالڪريم بلڙيءَ واري ڪڏهن وفات ڪئي؟

(1) 7 ذوالقعد 1032هه/ 1623ع (2) 7 ذوالقعد 1035هه/ 1630ع

(3) 1650ع (4) انهن مان ڪو به نه

29. شاهه ڪريم پنهنجي ڪلام ۾ ڪهڙا ٽيم تاريخي داستان ڳايا آهن؟

(1) هير رانجهو ۽ مومل راڻو (2) ليلا چنيسر ۽ سسئي پنهون

(3) سهڻي ميهار ۽ عمر مارئي (4) انهن مان ڪو به نه

30. بيان العارفين ڪتاب تي علامه قاسمي صاحب جي رهنمائيءَ ۾ ڪهڙي محقق پي ايڇ ڊي ڪئي؟

(1) ڊاڪٽر ميمڻ عبدالمجيد سنڌي (2) عبدالجبار جوڻيجو

(3) آغا سليم (4) انهن مان ڪو به نه

31. شاهه عبدالڪريم بلڙيءَ واري جو مقبرو ڪنهن جوڙايو؟

(1) غلام شاهه ڪلهوڙو (2) ميان سرفراز ڪلهوڙو

(3) شاهه عبداللطيف ڀٽائي (4) انهن مان ڪو به نه

32. سنڌي شاعريءَ جو وهانءُ تارو جي نالي سان 2012ع ۾ ڪنهن ڪتاب

ترتيب ڏنو؟

(1) رڪيل موراڻي (2) ڊاڪٽر اسحاق سميجو

(3) جاويد مڪڻي (4) انهن مان ڪوبہ نہ

شاهہ عبدالڪريم بلڙيءَ وارو (معروضي سوالن جا جواب)

3(6)	1(5)	2(4)	1(3)	2(2)	1(1)
3(12)	1(11)	1(10)	2(9)	2(8)	1(7)
1(18)	1(17)	2(16)	1(15)	2(14)	1(13)
2(24)	1(23)	3(22)	1(21)	2(20)	2(19)
1(30)	2(29)	1(28)	1(27)	2(26)	1(25)
				1(32)	3(31)

پير محمد لڪوي
(وفات: 1600ع ڌاري)

1. پير محمد لڪوي ڪهڙن ہن دورن جو شاعر ٿي گذريو آهي؟

(1) سومرا ۽ سما (2) سما ۽ ارغون

(3) ترخان، مغل (4) انهن مان ڪوبہ نہ

2. پير محمد لڪوي ڪنهن جو همعصر هو؟

(1) شاهہ عبدالڪريم بلڙيءَ وارو (2) قاضي قادن

(3) ياڪوريان (4) انهن مان ڪوبہ نہ

3. پير محمد لڪوي انتقال ڪڏهن ڪيائون؟

(1) 1500ع (2) 1532ع (3) 1550ع (4) انهن مان ڪوبہ نہ

4. پير محمد لڪويءَ جو سڀ کان اول ڪنهن ۾ ذڪر مليو آهي؟

(1) تذڪره لطفي (2) مقالات الشعرء

(3) تذڪره مشاهير سنڌ (4) انهن مان ڪوبه نه

5. ڪتاب تذڪره لطفي جو مصنف ڪير آهي؟

(1) دين محمد وفائي (2) مير عبدالحسين سانگي

(3) لطف الله بدوي (4) انهن مان ڪوبه نه

6. پير محمد لکوي اصل ڪٿان جو رهاڪو هو؟

(1) ٺٽو (2) حيدرآباد (3) سکر (4) انهن مان ڪوبه نه

7. پير محمد لکويءَ جو ڪلام ڪهڙي سٽاءَ ۾ ملي ٿو؟

(1) ڪافي (2) غزل (3) الف اشباع (4) انهن مان ڪوبه نه

8. ترخان دور ۾ الف اشباع تي شاعري ڪنهن جي ملي ٿي؟

(1) ميان سعيد احمد (2) پير محمد لکوي

(3) قاضي قادن (4) انهن مان ڪوبه نه

9. پير محمد لکويءَ پنهنجي نالي پويان لکوي جي نسبت ڇو ڏني؟

(1) لکي شهر جي ڪري (2) لکڻ پڙهڻ جي ڪري

(3) واڪي ڪم جي ڪري (4) انهن مان ڪوبه نه

10. پير محمد لکوي جي شاعريءَ ۾ ڇا ملي ٿو؟

(1) طويل نظم (2) طويل بيت (3) طويل غزل (4) انهن مان ڪوبه نه

11. پير محمد لکويءَ ڪڏهن وفات ڪئي؟

(1) 1590ع (2) 1600ع (3) 1620ع (4) انهن مان ڪوبه نه

12. پير محمد لکويءَ تي ڪهڙي محقق تحقيق ڪئي آهي؟

(1) ڊاڪٽر انور فگار هڪڙو (2) ڊاڪٽر غلام نبي سڌايو

(3) شريف شاد سومرو (4) انهن مان ڪوبه نه

پير محمد لکوي (معروضي سوالن جا جواب)

3(1)	1(2)	2(3)	1(4)	3(5)	1(6)
3(7)	2(8)	1(9)	1(10)	2(11)	3(12)

دادو ديال
(1544ع _ 1603ع)

1. دادو ديال ڪهڙي دور جو شاعر ٿي گذريو آهي؟

(1) سما (2) ترخان (3) مغل (4) انهن مان ڪو به نه

2. دادو ديال ڪڏهن ڄائو؟

(1) 1544ع (2) 1554ع (3) 1560ع (4) انهن مان ڪو به نه

3. دادو ديال ڪنهن جي گهر ۾ ڄائو؟

(1) لغاري (2) پيچاري (3) وسڻ آباد (4) انهن مان ڪو به نه

4. دادو ديال جي شاعري تي ڇا جو رنگ نمايان آهي؟

(1) ويدانيت (2) سماجيت (3) رومانويت (4) انهن مان ڪو به نه

5. هيري ٺڪر ڪهڙي سال قاضي قادن ۽ دادو ديال جو ڪلام ڳولهي هٿ ڪيو؟

(1) 1970ع (2) 1978ع (3) 1980ع (4) انهن مان ڪو به نه

6. قاضي قادن سان گڏ دادو ديال جو ڪلام هيري ٺڪر ڪٿان هٿ ڪيو؟

(1) هرات (2) راجستان (3) راڻيلا ڳوٺ (4) انهن مان ڪو به نه

7. دادو ديال جي ڪلام ۾ بيت سان گڏ ٻي ڪهڙي صنف ملي ٿي؟

(1) غزل (2) وائي (3) ڳيچ (4) انهن مان ڪو به نه

8. مليل ٻن واين جي آڌار تي دادو ديال کي وائي جو پهريون شاعر ڪري سڏي سگهجي ٿو هي جملو ڪنهن چيو آهي؟

(1) هيرو ٺڪر (2) ڊاڪٽر نبي بخش بلوچ

(3) آغا سليم (4) انهن مان ڪو به نه

9. دادو ديال جي ڪلام تي ڪهڙي شاعر جو وڌيڪ اثر آهي؟

(1) ميون شاهه عنات (2) قاضي قادن

(3) شاهه عبدالڪريم (4) انهن مان ڪو به نه

10. دادو ديال ڪڏهن وفات ڪئي؟

(1) 1603 ع (2) 1610 ع (3) 1615 ع (4) انهن مان ڪوبه نه

11. دادو ديال تي سڀ کان وڌيڪ ڪنهن تحقيق ڪئي آهي؟

(1) باغ علي شوق　　(2) نواز علي شوق

(3) ميمڻ عبدالمجيد سنڌي　　(4) انهن مان ڪوبه نه

دادو ديال (معروضي سوالن جا جواب)

2(1)	1(2)	2(3)	1(4)	2(5)	3(6)
2(7)	1(8)	2(9)	1(10)	1(11)	

شيخ لاڏجيو
(1524ع_1598ع)

1. شيخ لاڏجيو ڪڏهن پيدا ٿيو؟

(1) 1524ع (2) 1534ع (3) 1544ع (4) انهن مان ڪوبه نه

2. شيخ لاڏجيو ڪٿان جو رهاڪو هو؟

(1) لاڙ (2) بدين (3) پاٽ شريف (4) انهن مان ڪوبه نه

3. شيخ لاڏجيو کي ڇا جو موجد چيو وڃي ٿو؟

(1) سنڌي ڪافي　　(2) سنڌي وائي

(3) سنڌي نظم　　(4) انهن مان ڪوبه نه

4. شيخ لاڏجيو پاٽ کان لڏي ڪٿي وڃي رهائش اختيار ڪئي؟

(1) ملتان (2) برهانپور (3) گجرات (4) انهن مان ڪوبه نه

5. شيخ لاڏ جيو جي رهائش واري محلي کي ڪهڙي نالي سان سڏيو ويندو هو؟

(1) سنڌي محلو　　(2) پاٽائي محلو

(3) امن آباد　　(4) انهن مان ڪوبه نه

6. شيخ لاڏ جيو ڪڏهن وفات ڪئي؟

(1) 1590ع (2) 1598ع (3) 1605ع (4) انهن مان ڪوبه نه

شيخ لاڏ جيئو (معروضي سوالن جا جواب)

1(1)	3(2)	1(3)	2(4)	1(5)	2(6)

عثمان احساني

1. عثمان احساني ترخان دور کان علاوه ڪهڙي ٻئي دور جو شاعر هو؟

(1) مغل (2) ڪلهوڙا (3) سما (4) انهن مان ڪوبه نه

2. عثمان احساني اصل ڪٿان جو رهاڪو هو؟

(1) پاڳناڙي، بلوچستان (2) برهانپور

(3) افغانستان (4) انهن مان ڪوبه نه

3. عثمان احساني اٽڪل 1640ع ڌاري سنڌ ۾ ڪٿي اچي رهيو؟

(1) ٺٽو (2) لڪي (3) لاڙڪاڻو (4) انهن مان ڪوبه نه

4. عثمان احساني جو سڀ کان اول ڪهڙي ڪتاب ۾ ذڪر مليو ٿو؟

(1) مقالات الشعراء (2) بيان العارفين

(3) تذڪره لطفي (4) انهن مان ڪوبه نه

5. عثمان احسانيءَ جي تصنيف ڪهڙي نالي سان ملي ٿي؟

(1) وطن نامو (2) طوطي نامو

(3) بياض عثماني (4) انهن مان ڪوبه نه

6. تذڪره لطفي جي مصنف عثمان احسانيءَ جا ڪل ڪيترا بيت ڏنا آهن؟

(1) 10 (2) 12 (3) 15 (4) انهن مان ڪوبه نه

7. سنڌ جي لحاظ کان عثمان احسانيءَ جا بيت ڪيترن سٽن تي ملن ٿا؟

(1) چئن (2) ڏهن (3) ستن (4) انهن مان ڪوبه نه

عثمان احساني (معروضي سوالن جا جواب)

1(1)	1(2)	2(3)	3(4)	1(5)	2(6)	1(7)

ترخان دور جا ڪي بيا شاعر ۽ بزرگ

1. مخدوم عثمان اگهم ڪوٽي (وفات: 1585ع ڌاري)
2. مخدوم قاضي عثمان دربيلوي (وفات: 1585ع ڌاري)
3. مخدوم ونهيون چانهيو (وفات: 1592ع)

بکر جا حڪمران

نمبر	حڪمران	شروع	ختم
1	سلطان محمود خان	1555ع	1574ع

⚙⚙

مغل دور

(1592ع _ 1700ع)

1. ارغونن ۽ ترخانن جي حڪومت دوران سنڌ ڪيترن حصن ۾ ورهايل هئي؟

(1) ٻن (2) ٽن (3) پنجن (4) انهن مان ڪوبہ نہ

2. مغلن جي ڪهڙي حاڪم سنڌ کي پنهنجي حڪومت ۾ شامل ڪيو؟

(1) همايون بادشاهہ (2) جهانگير بادشاهہ

(3) اڪبر بادشاهہ (4) انهن مان ڪوبہ نہ

3. اڪبر بادشاهہ جي حڪم تي ترخانن کان حڪومت کسي، سنڌ تي ڪير قابض ٿيو؟

(1) مرزا عبدالرحيم خانخانان (2) مرزا ترخان بيگ

(3) مرزا سلطان بيگ (4) انهن مان ڪوبہ نہ

4. سنڌ تي مغلن جي قبضي بعد ٺٽي جو حاڪم ڪير ٿيو؟

(1) غازي صلاح الدين (2) غازي بيگ

(3) غازي مرزا (4) انهن مان ڪوبہ نہ

5. مغل دور ۾ ٺٽي، بکر ۽ سيوهڻ ۾ مقرر حاڪمن کي ڇا چئبو هو؟

(1) صوبيدار (2) حاڪم (3) بادشاهہ (4) انهن مان ڪوبہ نہ

6. سنڌي ادب ۾ مغل دور کي ڪهڙي نالي سان سڏيو وڃي ٿو؟

(1) تعميري (2) عروجي (3) انتشاري (4) انهن مان ڪوبہ نہ

7. مغل دور ۾ سرڪاري ٻولي ڪهڙي هئي؟

(1) سنڌي (2) فارسي (3) عربي (4) انهن مان ڪوبہ نہ

8. سنڌي ادب جي ڪهڙي صنف جو بنياد مغل دور ۾ پيو؟

(1) بيت (2) غزل (3) وائي (4) انهن مان ڪوبہ نہ

9. مغل دور ۾ سنڌي ٻولي جو سڀ کان وڏو شاعر ڪهڙو آهي؟

(1) ميون شاهه عنات　　　(2) شاهه لطف الله قادري

(3) شاهه عبداللطيف ڀٽائي　　　(4) انهن مان ڪوبه نه

11. عثمان احسائي مغلن کان علاوه ٻيو ڪهڙي دور جو شاعر آهي؟

(1) سما (2) ڪلهوڙا (3) ترخان (4) انهن مان ڪوبه نه

1. مغل دور ۾ سنڌ جي تاريخ تاريخ مظهر شاهجهاني جي نالي سان فارسي ٻولي ۾ ڪنهن لکي؟

(1) مير ڪ يوسف　　　(2) مير علي شير قانع ٺٽوي

(3) قاضي قادن　　　(4) انهن مان ڪوبه نه

12. مغلن جي آخري ايامڪاري ۾ ڪهڙي سنڌي عالم سنڌي صورتخطي تيار ڪئي؟

(1) ميون شاهه عنات　　　(2) ابو الحسن ٺٽوي

(3) محمد هاشم ٺٽوي　　　(4) انهن مان ڪوبه نه

13. ڪهڙي عظيم شاعر جو جنم مغل دور ۾ ٿيو جنهن ڪلهوڙا دور ۾ نالو ڪڍيو؟

(1) ميون شاهه عنات　　　(2) شاهه عبداللطيف ڀٽائي

(3) شاهه لطف الله قادري (4) انهن مان ڪوبه نه

14. رومانوي تمثيلي داستانن کي ڳائڻ جو رواج ڪهڙي دور ۾ پيو؟

(1) مغل (2) ڪلهوڙا (3) سما (4) انهن مان ڪوبه نه

15. مغلن ڪل سنڌ تي ڪيترا سال حڪومت ڪئي؟

(1) 100 سال (2) 105 سال (3) 108 سال (4) انهن مان ڪوبه نه

16. شاهه لطف الله قادري ڪهڙي دور سان واسطو رکي ٿو؟

(1) ڪلهوڙا (2) مغل (3) ترخان (4) انهن مان ڪوبه نه

17. ٺٽي ۽ بکر جي مغليه نوابن کي ڪهڙي نالي سان سڏيو ويندو هو؟

(1) گورنر (2) بادشاهه (3) وزيراعظم (4) انهن مان ڪوبه نه

18. سنڌ ۾ مغل دور حڪومت بابت تاريخ سنڌ ڪتاب جو مصنف ڪير آهي؟

(1) عطا محمد ڀنڀرو (2) ڊاڪٽر غلام محمد لاکو

(3) ڊاڪٽر مبارڪ علي (4) انهن مان ڪوبه نه

19. اورنگزيب بادشاهه ڪهڙي دور جو بادشاهه ٿي گذريو آهي؟

(1) مغل (2) ڪلهوڙا (3) ترخان (4) انهن مان ڪوبه نه

20. فارسي زبان جي نامور شاعره زيب النساء مخفي ڪهڙي مغل بادشاهه جي ڌيءَ آهي؟

(1) دارا شڪوه (2) شاجهان (3) اورنگزيب (4) انهن مان ڪوبه نه

21. پشتو جو ڪهڙو شاعر اورنگزيب بادشاهه جو مخالف هو؟

(1) خوشحال خان خٽڪ (2) رحمان بابا

(3) نازو توخي (4) انهن مان ڪوبه نه

22. ڪهڙي دور ۾ اردو ٻولي ٿوري گهڻي اچي چڪي هئي؟

(1) ارغون (2) ترخان (3) مغل (4) انهن مان ڪوبه نه

مغل دور (معروضي سوالن جا جواب)

2(1)	3(2)	1(3)	2(4)	1(5)	3(6)
2(7)	3(8)	1(9)	3(10)	1(11)	2(12)
2(13)	1(14)	3(15)	2(16)	1(17)	3(18)
1(19)	3(20)	1(21)	3(22)		

شاهه لطف الله قادري
(1611ع_1679ع)

1. شاهه لطف الله قادري 1611ع ۾ ڄائو ته اهو هجري سال ڪهڙو بيهي ٿو؟

(1) 1020هه (2) 1015هه (3) 1020هه (4) انهن مان ڪوبه نه

2. شاهہ لطف الله قادري اصل ڪٿان جو رهاڪو هو؟

(1) سيوهڻ (2) ٺٽو (3) پريالوءِ (4) انهن مان ڪوبہ نہ

3. شاهہ لطف الله قادري مريدن جي اسرار تي اصل ڳوٺ ڇڏي ڪٿي رهائش اختيار ڪئي؟

(1) اگهم ڪوٽ (2) سيوهڻ (3) بکر (4) انهن مان ڪوبہ نہ

4. شاهہ لطف الله قادري ڪهڙي فڪر سان وابستا هو؟

(1) اسماعيلي (2) قادري (3) چشتي (4) انهن مان ڪوبہ نہ

5. شاهہ لطف الله قادريءَ جا ٻہ ڪتاب منهاج المعرفت ۽ تحفتہ السالڪين ڪهڙي ٻوليءَ ۾ لکيل آهن؟

(1) فارسي (2) سنڌي (3) عربي (4) انهن مان ڪوبہ نہ

6. ڪتاب مضمون ۽ مقالا جو ليکڪ ڪير آهي؟ جنهن ۾ شاهہ لطف الله بابت مضمون شامل آهن.

(1) ڊاڪٽر انور فگار هڪڙو (2) ڊاڪٽر عمر بن دائود پوٽو

(3) ڊاڪٽر نبي بخش خان بلوچ (4) انهن مان ڪوبہ نہ

7. ڪتاب مضمون ۽ مقالا 1978ع ۾ ڪهڙي اداري ڇپرائي پڌرو ڪيو؟

(1) سنڌي ادبي بورڊ (2) سنڌيالاجي

(3) سنڌ ثقافت کاتو (4) انهن مان ڪوبہ نہ

8. شاهہ لطف الله قادريءَ جو ڪلام 1968ع ۾ ڪنهن ترتيب ڏئي سنڌالاجي کان ڇپرايو؟

(1) ڊاڪٽر نبي بخش خان بلوچ (2) محمد سومار شيخ

(3) ڊاڪٽر عبدالجبار جوڻيجو (4) انهن مان ڪوبہ نہ

9. شاهہ لطف الله قادريءَ جو سنڌي ڪلام سنڌس ڪهڙي ڪتاب ۾ شامل آهي؟

(1) منهاج المعرفت (2) سنڌي رسالو

(3) تحفتہ السالڪين (4) انهن مان ڪوبہ نہ

10. شاهہ لطف الله قادريءَ جو سنڌي رسالو ڪهڙي مقصد لاءِ لکيل آهي؟

(1) سنڌي ادب کي هٿي ڏيارڻ لاءِ (2) مذهبي تبليغ لاءِ

(3) پيٽن جي واڌاري لاءِ (4) انهن مان ڪوبہ نہ

11. سنڌي رسالو ڪتاب ۾ ڪل ڪيترا بيت شامل آهن؟

(1) 379 (2) 396 (3) 405 (4) انهن مان ڪوبہ نہ

12. اگهم ڪوٽ جي پٺي ڪهڙي عالم پنهنجو نالو ڪيو؟

(1) محمد بخش ولي (2) مخدوم اسماعيل سومرو

(3) ولي الله بيگ (4) انهن مان ڪوبہ نہ

13. شاهہ لطف الله قادري ڪڏهن وفات ڪئي؟

(1) 1679ع (2) 1689ع (3) 1699ع (4) انهن مان ڪوبہ نہ

14. شاهہ لطف الله قادريءَ جو ڪتاب تحفتہ السالڪين ڪهڙي موضوع تي آهي؟

(1) سماجي معاملن تي (2) معاشي معاملن تي

(3) سلوڪ ۽ طريقيت تي (4) انهن مان ڪوبہ نہ

15. شاهہ لطف الله قادريءَ جو ڪتاب منهاج المعرفت ڪهڙي موضوع تي آهي؟

(1) تصوف (2) رومانويت (3) شاعري (4) انهن مان ڪوبہ نہ

16. شاهہ لطف الله قادري جي ڪتاب منهاج المعرفت جي آخر ۾ ڪيترا سنڌي بيت ڏنل آهن؟

(1) ٻہ (2) چار (3) ڇهہ (4) انهن مان ڪوبہ نہ

17. جاهل صوفي، دين جا چور ۽ مسلمانن کي لُٽيندڙ آهن هي لفظ ڪنهن جا آهن؟

(1) شاهہ عبداللطيف ڀٽائي (2) شاهہ لطف الله قادري

(3) شاهہ ولي الله (4) انهن مان ڪوبہ نہ

18. شاهہ لطف الله قادريءَ جو ڪلام قاضي قادن کان وٺي شاهہ لطيف تائين سنڌي اسامي شاعري جي اوسر ۽ عروج واري سلسلي جي وچين ۽ اهم

ڪڙي آهي هي لفظ ڪنهن جا آهن؟

(1) ڊاڪٽر نبي بخش خان بلوچ (2) آغا سليم

(3) تاج جويو (4) انهن مان ڪو به نه

19. شاهه ڪريم بلڙيءَ واري جي وفات وقت شاهه لطف الله قادريءَ جي عمر اٽڪل ڪيتري هئي؟

(1) 15 سال (2) 24 سال (3) 30 سال (4) انهن مان ڪو به نه

20. شاهه لطف الله قادريءَ سنڌي اساسي شاعريءَ ۾ ساموندين ۽ ناٿن ۽ جوڳين ۽ آديسين وارا نوان تمثيلي مضمون رائج ڪيا. جيڪي ڪانئس اڳ ٻئي ڪنهن به شاعر نه آندا هئا هي لفظ ڪنهن جا آهن؟

(1) ڊاڪٽر نبي بخش خان بلوچ (2) عبدالجبار جوڻيجو

(3) آغا سليم (4) انهن مان ڪو به نه

شاهه لطف الله قادري (معروضي سوالن جا جواب)

1(1)	3(2)	1(3)	2(4)	1(5)	2(6)
3(7)	1(8)	2(9)	2(10)	1(11)	2(12)
1(13)	3(14)	1(15)	2(16)	2(17)	1(18)
2(19)	1(20)				

ميون شاهه عنات
(1620ع _ 1713ع)

1. ڊاڪٽر نبي بخش خان بلوچ، ميون شاهه عنات جي پيدائش جو سال ڪهڙو ڄاڻايو آهي؟

(1) 1620ع _ 1625ع ڌاري (2) 1630ع کان 1635ع جي وچ تي

(3) 1644ع کان 1650ع جي وچ تي (4) انهن مان ڪو به نه

2. ميين شاهہ عنات جي چئيءَ جو نالو ڇا آهي؟

(1) عنايت الله (2) سيد شاهہ عنايت الله

(3) شاهہ عنات (4) انهن مان ڪوبہ نہ

3. ميين شاهہ عنات جي نسب جو سلسلو ڪنهن سان وڃي ملي ٿو؟

(1) حضرت عليؑ (2) امام موسيٰ رضا

(3) امام جعفر (4) انهن مان ڪوبہ نہ

4. ميين شاهہ عنات جي والد جو نالو ڇا هو؟

(1) شاهہ نصيرالدين (2) شاهہ وجيهہ الدين

(3) شاهہ نسيم الدين (4) انهن مان ڪوبہ نہ

5. ميون شاهہ عنات جو تعلق ڪهڙي پاڙي سان هو؟

(1) مبارڪ پوٽا (2) شجاع پوٽا

(3) نوح پوٽا (4) انهن مان ڪوبہ نہ

6. ميون شاهہ عنات ڪٿان جو رهاڪو هو؟

(1) شڪارپور (2) نصرپور (3) سکر (4) انهن مان ڪوبہ نہ

7. ميين شاهہ عنات جا وڏا ڪهين هجريءَ ۾ سنڌ جي ڪهڙي شهر ۾ اچي سڪونت پذير ٿيا؟

(1) بکر (2) نصرپور (3) ٺٽو (4) انهن مان ڪوبہ نہ

8. ميون شاهہ عنات شاعريءَ جي ڪهڙي صنف جو موجد آهي؟

(1) ڪافي (2) وائي (3) غزل (4) انهن مان ڪوبہ نہ

9. ميين شاهہ عنات پنهنجي وائيءَ کي ڇا ڪري سڏيو آهي؟

(1) مولود (2) مرثيو (3) نعت (4) انهن مان ڪوبہ نہ

10. ميون شاهہ عنات جو وڏو همعصر ڪير آهي؟

(1) شاهہ لطف الله (2) شاهہ عبداللطيف ڀٽائي

(3) قاضي قادن (4) انهن مان ڪوبہ نہ

11. شاهہ عنات جي ڪتاب ۾ ڪل ڪيترا سُر ڏنل آهن؟

(1) 22 (2) 25 (3) 30 (4) انهن مان ڪوبہ نہ

12. ميون شاھ عنات جا ڪُل ڪيترا بيت ملن ٿا؟

(1) 450 (2) 460 (3) 469 (4) انهن مان ڪوبہ نہ

13. ميون شاھ جي ڪلام ۾ ڪُل ڪيترين واين ۽ بيت شامل آهن؟

(1) 44, 500 (2) 50, 400 (3) 64, 300 (4) انهن مان ڪوبہ نہ

14. ميين شاھ عنات جو والد ڪنهن جو مريد هو؟

(1) شاھ صدرالدين (2) شاھ خيرالدين

(3) قلندر لعل شهباز (4) انهن مان ڪوبہ نہ

15. ڪنهن جي ڪلام ۾ راءِ ڏياچ ۽ مگنڌي، نوري ۽ تماچي، ڪاري ڪيڙائن جوڳين، سامين، پوربين، آتڻ ۽ ڪاپائتين، لاکي ۽ ريبارين، ابڙي ۽ سامن جکري وغيره جهڙن سخين جو ذڪر ملي ٿو؟

(1) قاضي قادن (2) ميون شاھ عنات

(3) شاھ لطف الله قادري (4) انهن مان ڪوبہ نہ

16. ميون شاھ عنات ڪڏهن وفات ڪئي؟

(1) 1713/14ع (2) 1720-21ع (3) 1700ع (4) انهن مان ڪوبہ نہ

17. سنڌي ادبي بورڊ پاران 1963ع ۾ ڇپيل ڪتاب ميين شاھ عنات جو ڪلام ڪنهن سهيڙيو؟

(1) محمد سومار شيخ (2) ڊاڪٽر نبي بخش خان بلوچ

(3) پروفيسر ڊاڪٽر اسحاق سميجو (4) انهن مان ڪوبہ نہ

18. تحقيقي مضمونن تي مشتمل ڪتاب ميون شاھ عنات جو ڪلام ڪنهن جو سهيڙيل آهي؟

(1) محمد سومار شيخ (2) ڊاڪٽر نبي بخش خان بلوچ

(3) ڊاڪٽر اسحاق سميجو (4) انهن مان ڪوبہ نہ

19. ڪتاب ميون شاھ عنات جو ڪلام سنڌ ثقافت کاتي ڪڏهن ڇپرائي پڌرو ڪيو؟

(1) 2018ع (2) 2019ع (3) 2020ع (4) انهن مان ڪوبہ نہ

ميون شاهه عنات (معروضي سوالن جا جواب)

2(6)	1(5)	1(4)	2(3)	2(2)	1(1)
3(12)	1(11)	2(10)	1(9)	2(8)	1(7)
3(18)	2(17)	1(16)	1(15)	2(14)	1(13)
					1(19)

مخدوم ابوالحسن ٺٽوي
(1661ع_1711ع)

1. ابوالحسن ٺٽوي ٺٽي جي ڪهڙي گهراڻي مان هو؟

(1) ميمڻ (2) آخوند (3) درس (4) انهن مان ڪوبه نه

2. مخدوم ابوالحسن اٽڪل ڪڏهن پيدا ٿيو؟

(1) 1661ع (2) 1670ع (3) 1690ع (4) انهن مان ڪوبه نه

3. ابوالحسن جي والد جو نالو ٻڌايو؟

(1) عبدالغفور (2) عبدالعزيز (3) عبدالقادر (4) انهن مان ڪوبه نه

4. ابوالحسن ٺٽوي ڇا جو موجد آهي؟

(1) سنڌي الف ب (2) وائي (3) ڪافي (4) انهن مان ڪوبه نه

5. ابوالحسن ٺٽوي ماهر لسانيات کان علاوه ٻيو ڇا هو؟

(1) ڪهاڻيڪار (2) ماهرِ تعليم (3) ماهر عمرانيات (4) انهن مان ڪوبه نه

6. ابوالحسن جي سنڌي ٻوليءَ جي سڀ کان پهرين ڪتاب جو نالو ٻڌايو؟

(1) مقدمه الصلوات (2) چو علمي

(3) سنڌي ٻولي (4) انهن مان ڪوبه نه

7. ابو الحسن ٺٽويءَ مقدمه الصلوات ڪڏهن لکيو؟

(1) 1690ع (2) 1700ع (3) 1712ع (4) انهن مان ڪوبه نه

8. مقدمه الصلوات کي ٻيو ڪهڙي نالي سان سڏيو وڃي ٿو؟

(1) ابوالحسن جي سنڌي (2) ابوالحسن جو سنڌي ڪتاب

(3) سنڌي آئينو (4) انهن مان ڪوبہ نہ

9. مخدوم ابوالحسن ٺٽويءَ ڪهڙي رسم الخط ۾ سنڌي صورتخطي ايجاد ڪئي؟

(1) عربي (2) هندي (3) فارسي (4) انهن مان ڪوبہ نہ

10. مقدمه الصلوات سنڌ جي حوالي سان ڇا ۾ ڇپيل آهي؟

(1) الف اشباع جي انداز ۾ (2) نثر ۾

(3) لوڪ ڪهاڻين ۾ (4) انهن مان ڪوبہ نہ

11. مقدمه الصلوات ڪتاب ۾ ڇا جا مسئلا سمجهايل آهن؟

(1) نماز جا (2) عشق جا (3) روحانيت جا (4) انهن مان ڪوبہ نہ

12. ڪتاب چوعلمي جو مصنف ڪير آهي؟

(1) ابوالحسن ٺٽوي (2) شاهہ لطف الله

(3) ميون شاهہ عنات (4) انهن مان ڪوبہ نہ

13. مخدوم ابوالحسن ٺٽوي ماهر لسانيات کان سواءِ ٻيو ڇا هو؟

(1) ماهر نفسيات (2) ماهر تعليم

(3) ماهر فلڪيات (4) انهن مان ڪوبہ نہ

14. ابوالحسن ٺٽوي ڪڏهن وفات ڪئي؟

(1) 1700ع (2) 1711ع (3) 1720ع (4) انهن مان ڪوبہ نہ

15. ابوالحسن ٺٽويءَ جي مزار ڪٿي واقع آهي؟

(1) مڪلي (2) گورا قبرستان (3) ٺٽي شهر ۾ (4) انهن مان ڪوبہ نہ

مخدوم ابوالحسن ٺٽوي (معروضي سوالن جا جواب)

2(1)	1(2)	2(3)	1(4)	2(5)	1(6)
2(7)	1(8)	1(9)	1(10)	1(11)	1(12)
2(13)	2(14)	1(15)			

پراڻ ناٿ

(1618ع_1694ع)

1. پراڻ ناٿ ڪهڙي دور جو شاعر ٿي گذريو آهي؟

(1) ترخان (2) مغل (3) سما (4) انهن مان ڪوبہ نہ

2. پراڻ ناٿ ڀارت جي جام نگر (گجرات) ۾ ڪڏهن ڄائو؟

(1) 06 آڪٽوبر 1618ع (2) 09 آڪٽوبر 1630ع

(3) 06 آڪٽوبر 1634ع (4) انهن مان ڪوبہ نہ

3. پراڻ ناٿ جو اصل نالو ڇا هو؟

(1) محمد پريل (2) مهراج (3) پراڻ ناٿ آهوجا (4) انهن مان ڪوبہ نہ

4. پراڻ ناٿ جي والد جو نالو ٻڌايو؟

(1) ڪيشو ٺاڪر (2) نانا ٺاڪر

(3) هيسو ٺاڪر (4) انهن مان ڪوبہ نہ

5. سنڌي ادب ۾ پراڻ ناٿ جو ڪلام ڪنهن ڳولي لڌو؟

(1) نند ڄگهاڻي (2) جهمون ڇگهاڻي

(3) هيرو ٺڪر (4) انهن مان ڪوبہ نہ

6. پراڻ ناٿ جو ڪلام 1965ع ۾ ڪهڙي نالي سان سنڌس مريدن سهيڙيو؟

(1) ڪلجم سوروپ (2) پراڻ ناٿ جو ڪلام

(3) پراڻ ناٿ جي پريت (4) انهن مان ڪوبہ نہ

7. پراڻ ناٿ جي 18785 چوپاين مان ڪيترا سنڌي چوپاين ۾ بيت آهن؟

(1) 500 (2) 510 (3) 524 (4) انهن مان ڪوبہ نہ

8. پراڻ ناٿ جي ڪلام ۾ ڪهڙي سنڌي آهي؟

(1) ڪڇي سنڌي (2) لاڙي سنڌي

(3) ٿري سنڌي (4) انهن مان ڪوبہ نہ

9. جهمون ڇگهاڻي ڪهڙي نالي سان پراڻ ناٿ جو ڪلام ترتيب ڏنو آهي؟

(1) پراڻ ناٿ جو گم ٿيل ڪلام (2) مهامتي پراڻناٿ جي سنڌي واڻي (3) ڪلام پراڻ ناٿ (4) انهن مان ڪوبه نه

10. ڊاڪٽر بلوچ جو پراڻ ناٿ تي لکيل مقالي جو عنوان ڇا آهي؟

(1) سنڌي ساهت جو هڪ لکل ورق (2) پٺي پراڻو نه ٿئي

(3) وساريل ورق (4) انهن مان ڪوبه نه

11. پراڻ ناٿ بابت ڊاڪٽر بلوچ جو اهو مقالو بلوچ جي ڪهڙي ڪتاب ۾ ڏنل آهي؟

(1) پيلاڻن جا ٻول (2) سنڌي ٻولي ۽ ادب جي مختصر تاريخ

(3) رهاڻ هيرن ڪاڻ (4) انهن مان ڪوبه نه

12. پراڻ ناٿ ڪڏهن وفات ڪئي؟

(1) 1694ع (2) 1700ع (3) 1718ع (4) انهن مان ڪوبه نه

پراڻ ناٿ (معروضي سوالن جا جواب)

1(6)	2(5)	1(4)	2(3)	1(2)	1(1)
1(12)	2(11)	1(10)	2(9)	1(8)	3(7)

مغل دور جا ڪي ٻيا مشهور شاعر ۽ بزرگ

1. عثمان احساني
2. فاضل بکري
3. مخدوم سليمان
4. يوسف سهتو

ٺٽي جا حڪمران

نمبر	نالو	کان	تائين
1	مرزا عيسيٰ ترخان	1555ع	1566ع
2	مرزا محمد باقي ترخان	1566ع	1585ع
3	مرزا جاني بيگ	1585ع	1592ع

ٺٽي جا مغل گورنر

نمبر	نالو	کان	تائين
1	دولت خان لوڌي	1592ع	1592ع
2	مرزا شاهه رخ	1592ع	1592ع
3	خسرو چرڪس	1592ع	1600ع
4	مرزا غازي بيگ ولد جاني بيگ	1600ع	1604ع
5	مرزا احمد بيگ (غازي بيگ جو نائب)	1604ع	1608ع
6	هندو خان (غازي بيگ جو نائب)	1608ع	1608ع
7	خسرو خان چرڪس (مرزا غازي بيگ جو نائب)	1608ع	1612ع
8	مرزا عبدالعلي ترخان	1612ع	1614ع
9	مرزا رستم قنڌاري	1614ع	1615ع
10	تاج خان	1615ع	1615ع
11	ارسلان بيگ	1615ع	1616ع
12	مير عبدالرزاق معموري	1616ع	1619ع
13	مرزا شاهه بيگ ارغون	1619ع	1620ع
14	سيد بايزيد بخاري	1620ع	1626ع

15	سيد ابراهيم بن بايزيد	1626ع	1626ع
16	شريف الملڪ	1626ع	1627ع
17	مرزا ابوسعيد	1627ع	———
18	مرزا عيسيٰ ترخان (ثاني)	1628ع	1629ع
19	سيد بادشاھ شير خواجا باقي خان	1629ع	لٽي پهچڻ کان اڳ وفات ٿيس
20	مرتضيٰ خان، مير حسام انجو	1629ع	1631ع
21	ميرا بوالبقا امير خان	1631ع	1633ع
22	يوسف محمد خان تاشقندي	1633ع	1637ع
23	دولت خان خواص خان مٺي	1637ع	1641ع
24	غيرت خان خواجا ڪامڪار	1641ع	1641ع
25	مغل خان، شادي بيگم شاد خان	1641ع	1643ع
26	مير ابوالبقا امير خان (ٻيو ڀيرو)	1643ع	1647ع
27	مغل خان	1647ع	1649ع
28	عالمگير (هي پنهنجا نائب موڪليندو هو)	1649ع	1651ع
29	سعيد خان بهادر ظفر جنگ	1651ع	1651ع
30	جعفر خان عمدت الملڪ	1651ع	1652ع
31	مغل خان ولد اعظم خان	1652ع	1653ع
32	سردار خان شاهجهاني	1653ع	رستي ۾ وفات ٿيس
33	ظفر خان احسن	1653ع	1658ع
34	قباد بيگ اوزبڪ	1658ع	1660ع
35	لشڪر خان، يادگار	1660ع	1663ع
36	غضنفر خان ولد الهه وردي خان	1663ع	1666ع

37	عزت خان سيد عبدالرزاق گيلاني	1666ع	1669ع
38	ابو النصر خان شائسته خان	1669ع	1671ع
39	سعادت خان	1671ع	1671ع
40	ڪفايت خان	1671ع	1673ع
41	عزت خان سيد عبدالرزاق گيلاني (ٻيو ڀيرو)	1673ع	1679ع
42	خانزاده خان	1679ع	1683ع
43	سردار خان	1683	1687ع
44	مريد خان	1687ع	1689ع
45	زبردست خان	1689ع	1689ع
46	ابو النصر خاب شائسته (ٻيو ڀيرو)	1689ع	1691ع
47	نواب حفظ الله خان	1691ع	1700ع
48	سعيد خان، خانزاد خان	1700ع	1702ع
49	مير امين الدين خان حسين	1702ع	1703ع
50	يوسف خان تري	1703ع	1704ع
51	احمد يار خان برلاس	1704ع	1708ع
52	سعيد خان عطر خان	1708ع	1709ع
53	مهين خان	1709ع	1711ع
54	شاڪر خان	1711ع	1712ع
55	مهينٌ خان (ٻيو ڀيرو)	1712ع	1712ع
56	خواجا محمد خليل	1712ع	1713ع
57	عطر خان غياث الدين	1713ع	1713ع
58	لطف علي خان	1713ع	1716ع
59	اعظم خان	1716ع	1719ع
60	مهابت خانبهادر غالب جنگ	1719ع	1721ع

نمبر	نالو	کان	تائين
61	سلطان محمود خان	1721ع	1722ع
62	عبدالسميع خان	1722ع	1724ع
63	سيف الله خان	1724ع	1730ع
64	دلير خان	1730ع	1732ع
65	محمد اسحاق	1732ع	1732ع
66	همت دلير خان	1732ع	1736ع
67	صادق علي خان (آخري گورنر)	1736ع	1737ع

بکر جا مغل گورنر

نمبر	نالو	کان	تائين
1	گيسو خان	1574ع	1575ع
2	ترسو خان	1575ع	1575ع
3	مير سيد محمد امير	1575ع	1576ع
4	سيد ابو الفضل	1576ع	1577ع
5	اعتماد خان خواجا سرا	1577ع	1578ع
6	نواب فتح خان	1578ع	1586ع
7	نواب صادق علي	1586ع	1587ع
8	نواب اسماعيل قلي خان	1587ع	1588ع
9	شيرويه سلطان	1588ع	1589ع
10	نواب صادق علي (ٻيو ڀيرو)	1589ع	1595ع
11	نواب ابو القاسم خان نمڪين	1595ع	1596ع
12	نواب مرزا نور ولد خان اعظم	1596ع	1598ع
13	نواب ابو القاسم خان (ٻيو ڀيرو)	1598ع	1600ع
14	نواب سعد خان	1600ع	1605ع

15	نواب بقرا بيگ	1605ع	1606ع
16	نواب سردار خان	1606ع	1607ع
17	نواب قاضي خان	1607ع	1611ع
18	نواب سيد تاج خان	1611ع	1616ع
19	نواب بايزيد	1616ع	1618ع
20	نواب هوشيار خان	1618ع	1621ع
21	نواب مرزا علي محمد بيگ	1621ع	1628ع
22	محمد علي فوجدار	1628ع	1629ع
23	مرزا حسيني	1629ع	1631ع
24	نواب عزت خان فوجدار	1631ع	1634ع
25	سيد محمد فوجدار	1634ع	1635ع
26	نواب اسد خان	1635ع	1636ع
27	نواب محمد يوسف خان	1636ع	1638ع
28	نواب محمد خان	1638ع	1639ع
29	نواب شاهه قلي خان	1639ع	1640ع
30	ميران سيد جاون	1640ع	1641ع
31	مرزا التفات بيگ	1641ع	1642ع
32	مرزا زمان خان	1642ع	1644ع
33	نواب سعد خان	1644ع	1648ع
34	خواجا لطف، مير محمد ناظر	1648ع	1650ع
35	نواب خواجگي	1650ع	1652ع
36	شيخ احمد	1652ع	1655ع
37	مرزا لعل بيگ فوجدار	1655ع	1656ع
38	خواجا عبدالواحد	1656ع	1657ع

39	شيخ احمد (پيو پيرو)	1657ع	1658ع
40	خواجا محمد شريف	1658ع	1659ع
41	باقر خان	1659ع	1660ع
42	عبدالله خان	1660ع	1660ع
43	خنجر خان	1660ع	1661ع
44	شيخ ابراهيم	1661ع	1663ع
45	نواب سيد عزت خان	1663ع	1667ع
46	نواب سيد غلام مصطفيٰ خان	1667ع	1670ع
47	سيد مير يعقوب خان رضوي	1670ع	1675ع
48	سيد مير صادق علي خان	1675ع	1677ع
49	نواب خدايار خان	1677ع	1679ع
50	مير محمد اڪرم حڪيم	1679ع	1681ع

ارغون، ترخان ۽ مغل جو دور: ادبي جائزو

1. سمن جي آخري حاڪم ڄام فيروز جي غلط فيصلن سبب سنڌ ۾ نااتفاقي وڌي ويئي، جنهن جو فائدو وٺي ارغون رهزن، شاهه بيگ سنڌ مٿان ڪاهه ڪئي ۽ اول ٺٽي تي قبضو ڪيائين، پوءِ هن سموري سنڌ تي قبضو ڪيو. سنڌ 1521ع ۾ ڌارين جي قبضي ۾ آئي.
2. ارغونن جي زبان فارسي هئي، تنهن ڪري سنڌيءَ بجاءِ فارسيءَ جي سرپرستي ڪئي ويئي.
3. سنڌ ۾ سرڪاري زبان فارسي هجڻ باوجود عالمن بزرگن سنڌي زبان کي پيغامن ۽ شاعري وسيلي جاري رکيو پر افسوس جو سمورو مواد زماني جي لاهين چاڙهين ۽ نادر شاهه جي حملي جي نذر ٿي ويو.

4. هن دور ۾ پهريون ڀيرو سنڌي وائي/ ڪافي ملي ٿي، جيڪا ميون شاهه عنات رضوي جي ڪلام ۾ موجود آهي.
5. هن دور ۾ مشهور قصن ۾ عمر مارئي، سسئي پنهون ۽ مومل راڻو وغيره کي تمثيلي شاعريءَ ۾ آندو ويو.
6. ميون شاهه عنات رضوي جي شاعريءَ ۾ داستان تي هڪ مڪمل سُر موجود آهي.
7. شاهه لطف الله قادري پنهنجي ڪلام ۾ ساموندي ملاحن ناٿن ۽ جوڳين جو تمثيلي ذڪر ڪيو آهي.
8. بيتن ۾ وراڻ ۽ تڪرار به شاهه لطف الله جي ڪلام ۾ ملي ٿو.
9. نعت جو نمونو به هن دور ۾ پير محمد لکيءَ جي شاعريءَ ۾ ملي ٿو.
10. الف اشباع جو نمونو به پير محمد لکوي وٽان پهريون ڀيرو هن دور ۾ شروع ٿيو جڏهن ته الف اشباع جو پراڻو نمونو سمن جي دور ۾ پڻ ملي ٿو.
11. سنڌي محفلِ مشاعرو بزرگن جي درگاهن تي شروع ٿيو.
12. ارغون، ترخان ۽ مغل دورن کي سنڌي ادب ۾ انتشاري دور سڏيو وڃي ٿو.

❁❁

ڪلهوڙا دور
(1700ع _ 1782ع)

1. مغل بادشاهت جو عروج ڪيترن صدين کان پوءِ زوال پذير ٿيو؟

(1) هڪ صدي (2) ٻن صدين (3) ٽن صدين (4) انهن مان ڪوبه نه

2. آدم شاهه ڪلهوڙو سنڌ ۾ ڪيئن مضبوط ٿيو؟

(1) پيري مريدي وسيلي (2) جاگيرداريءَ ۾ (3) جنگجو طور (4) انهن مان ڪوبه نه

3. آدم شاهه ڪلهوڙي کان مغل دور جي ڪهڙي بادشاهه دعا گهرائي هئي جنهن جي بدولت آدم شاهه ڪلهوڙي کي چانڊڪا ۾ جاگير ملي؟

(1) شاهه حسن بيگ (2) عبدالرحيم خانخانان (3) اڪبر بادشاهه (4) انهن مان ڪوبه نه

4. سنڌ ۾ ميان وال تحريڪ جو باني ڪير هو؟

(1) ميان آدم شاهه ڪلهوڙو (2) ميان يارمحمد ڪلهوڙو (3) نور محمد ڪلهوڙو (4) انهن مان ڪوبه نه

5. ميان يارمحمد ڪلهوڙو ڪهڙي تحريڪ جو پوئلڳ هو؟

(1) چشتي (2) مهدوي (3) اسماعيلي (4) انهن مان ڪوبه نه

6. شاهه عنايت شهيد جي سِر جو سودو مغل بادشاهن سان ڪهڙي ڪلهوڙي حڪمران ڪيو هو؟

(1) آدم شاهه ڪلهوڙو (2) يارمحمد ڪلهوڙو (3) سرفراز ڪلهوڙو (4) انهن مان ڪوبه نه

7. ڪلهوڙن کي مغلن کان سنڌ ۾ حڪومت باقاعده ڪڏهن کان ملي؟

(1) 1717ع (2) 1725ع (3) 1730ع (4) انهن مان ڪوبه نه

8. ڪلهوڙن جي دور کي سنڌي ادب جو ڇا سڏيو ويندو آهي؟

(1) عروج جو دور (2) سونهري دور (3) ارتقا جو دور (4) انهن مان ڪوبه نه

9. ڪلهوڙا دور کي سونهري دور کان علاوه ٻيو ڪهڙي نالي سان سڏيو ويندو آهي؟
(1) عهد زرين (2) عروج دور (3) لطيف جو دور (4) انهن مان ڪوبه نه

10. شاهه عنايت جي مرجي سوديءَ ۾ ميان يارمحمد کي مغلن طرفان ڪهڙو خطاب مليو؟
(1) ميان (2) خدا يار خان (3) تمندار (4) انهن مان ڪوبه نه

11. ڪلهوڙا دور ۾ 1739ع ڌاري ڪهڙي حملي آور سنڌ تي حملو ڪيو؟
(1) نادر شاهه ابدالي (2) شاهه حسن بيگ ارغون (3) جهانگير بادشاهه (4) انهن مان ڪوبه نه

12. ڪلهوڙن جي حڪومت ۾ ڪهڙا ٻه شهر سنڌ جي گاديءَ جو هنڌ رهيا؟
(1) سيوهڻ ۽ بکر (2) خدا آباد ۽ حيدرآباد (3) ٺٽو ۽ حيدرآباد (4) انهن مان ڪوبه نه

13. شاهه عنايت کان علاوه ٻيو ڪهڙي سنڌي عالم جي شهادت ڪلهوڙا دور ۾ ٿي؟
(1) عبدالرحيم گرهوڙي (2) سرمد شهيد (3) مخدوم بلاول (4) انهن مان ڪوبه نه

14. ڪلهوڙا دور ۾ سنڌ جي سرڪاري ٻولي ڪهڙي هُئي؟
(1) سنڌي (2) فارسي (3) عربي (4) انهن مان ڪابه نه

15. ڪلهوڙن دور ۾ لوڪ ادب کي ڪهڙي سگهڙ هٿي وٺرائي ۽ عروج تي پهچايو؟
(1) پاگو پاڻ (2) جلال ڪٽي (3) غلام محمد بگائي (4) انهن مان ڪوبه نه

16. ڪهڙو ڪلهوڙو حڪمران پنهنجي وقت ۾ چوٽيءَ جو شاعر هو؟
(1) ميان يارمحمد ڪلهوڙو (2) ميان نورمحمد ڪلهوڙو (3) ميان سرفراز ڪلهوڙو (4) انهن مان ڪوبه نه

17. ڪلهوڙا دور جي مدح ۽ مناجات جي مشهور شاعر جمن چارڻ جو تعلق ڪهڙي شهر سان هو؟
(1) ڪمبٽ (2) مورو (3) حيدرآباد (4) انهن مان ڪوبه نه

18. شاهه عبداللطيف ڀٽائيءَ جو مقبرو ڪهڙي ڪلهوڙي حڪمران جوڙايو؟
(1) غلام شاهه ڪلهوڙو (2) ميان سرفراز ڪلهوڙو (3) ميان يارمحمد ڪلهوڙو (4) انهن مان ڪوبه نه

19. ڪربلا جي قصي کي سڀ کان اول ڪلهوڙي دور ۾ ڳايو ويو؟

(1) سما (2) ڪلهوڙا (3) ٽالپر (4) انهن مان ڪوبه نه

20. تاريخ سنڌ: ڪلهوڙا دور جو مصنف ڪير آهي؟

(1) غلام رسول مهر (2) غلام محمد لاکو (3) ملا محمد پنهور (4) انهن مان ڪوبه نه

21. ڏونگري ڏني ڏاڙهي، ڪوهه ڪتني جو پيچ هي شعر يار محمد ڪلهوڙي

کي ڪنهن چيو؟

(1) شاهه عبداللطيف ڀٽائي (2) صوفي شاهه عنايت (3) عبدالرحيم گرهوڙي (4) انهن مان ڪوبه نه

22. آدم شاهه ڪلهوڙي جو مقبرو ڪهڙي شهر ۾ واقع آهي؟

(1) سکر (2) حيدرآباد (3) خدا آباد (4) انهن مان ڪوبه نه

23. ڪلهوڙن حڪمرانن جي ڪنهن سان جنگ لڳي؟

(1) سيدن (2) چانڊين (3) دائودپوٽن (4) انهن مان ڪوبه نه

24. صوفي شاهه عنايت جهوڪ واري جي شهادت جو واقعو ڪلهوڙن جي پيشانيءَ تي داغ آهي هي لفظ ڪنهن جا آهن؟

(1) محمد ابراهيم جويو (2) غلام محمد لاکو (3) غلام رسول مهر (4) انهن مان ڪوبه نه

25. ميان نصير محمد ڪلهوڙي حڪمراني ڪهڙي سن ۾ شروع ٿي؟

(1) 1671ع (2) 1681ع (3) 1691ع (4) انهن مان ڪوبه نه

26. وائي صنف کي عروج ڪهڙي دور ۾ مليو؟

(1) سما دور (2) مغل دور (3) ڪلهوڙا دور (4) انهن مان ڪوبه نه

27. سنڌي ادب ۾ غزل جا اهڃاڻ ڪهڙي دور ۾ ملن ٿا؟

(1) سما دور (2) مغل دور (3) ڪلهوڙا دور (4) انهن مان ڪوبه نه

28. فارسي پڙهه سين، گهوڙي چڙهه سين ڪهڙي دور جو محاورو آهي؟

(1) سما دور (2) مغل دور (3) ڪلهوڙا دور (4) انهن مان ڪوبه نه

29. جي تون سکئين پارسي، گولو تون غلام ڪنهن جي بيت جي سٽ آهي؟

(1) شاھ عبداللطيف ڀٽائي (2) شاھ حبيب (3) شاھ عنايت (4) انھن مان ڪوبہ نہ

30. ڪلھوڙا دور ۾ مدح جو مشھور شاعر ڪير آھي؟

(1) شاھ عبداللطيف ڀٽائي (2) ميان سرفراز ڪلھوڙو (3) نور محمد خستا (4) انھن مان ڪوبہ نہ

31. حافظ عالي، ميان چتن، صاحبڏنو صاحب شڪارپوري، محمد صالح ميمڻ، ملان اويس شڪارپوري، ڪرم الله شڪارپوري ڪھڙي دور جا شاعر ٿي گذريا آھن؟

(1) مغل دور (2) ڪلھوڙا دور (3) ٽالپر دور (4) انھن مان ڪوبہ نہ

32. شاھ عبداللطيف ڀٽائيءَ جو پورو ڪلام ڪھڙي عورت کي برزباني ياد ھو؟

(1) مائي ساران (2) مائي جتڻي (3) مائي نعمت (4) انھن مان ڪابہ نہ

33. حيدرآباد شھر جي پيڙھ جو پٿر ڪھڙي ڪلھوڙي حڪمران رکيو؟

(1) غلام شاھ ڪلھوڙو (2) ميان عبدالنبي ڪلھوڙو (3) ميان سرفراز ڪلھوڙو (4) انھن مان ڪوبہ نہ

34. ميان غلام شاھ ڪلھوڙي حيدرآباد جو قلعو ڪڏھن جوڙائي شھر کي گاديءَ جو ھنڌ مقرر ڪيو؟

(1) 1760ع (2) 1765ع (3) 1768ع (4) انھن مان ڪوبہ نہ

35. علامہ مخدوم معين عرف معين ٺٽوي ڪنھن جو ھمعصر ۽ دوست ھو؟

(1) شاھ عبداللطيف ڀٽائي (2) نور محمد خستا (3) محمد زمان لنواري وارو (4) انھن مان ڪوبہ نہ

36. ڪلھوڙن حڪمرانن جو سپہ سالار شاھ بھارو جنجھڻ ڪھڙي پرڳڻي جو ناظم ھو؟

(1) دادو (2) حيدرآباد (3) چانڊڪا (4) انھن مان ڪوبہ نہ

37. ڪلھوڙا دور ۾ لاڙڪاڻي شھر کي .... سڏيو ويندو ھو.

(1) سنڌ جو عدن (2) سنڌ جي دل (3) خوبصورت شھر (4) انھن مان ڪوبہ نہ

38. سنڌي ادب جي تاريخ ۾ ڪهڙو دور عوامي شاعرن جو دور سڏجي ٿو؟

(1) مغل دور (2) ڪلهوڙا دور (3) ٽالپر دور (4) انهن مان ڪوبہ نہ

39. سنڌي ادب ۾ سڀ کان اول عروضي شاعريءَ جا اهڃاڻ ڪهڙي دور ۾ ملن ٿا؟

(1) مغل دور (2) ڪلهوڙا دور (3) ٽالپر دور (4) انهن مان ڪوبہ نہ

40. ڪلهوڙا دور تي ڪهڙي سنڌي عالم پي ايڇ ڊي ڪئي آهي؟

(1) غلام محمد لاکو (2) ممتاز حسين پٺاڻ (3) احسان دانش (4) انهن مان ڪوبہ نہ

41. ڪلهوڙا دور ۾ ڪهڙي شاعر جي شاعري تجريدي انداز ۾ ملي ٿي؟

(1) ملڪ نديم (2) پير اٺو پنيرو (3) احسان لانگاه (4) انهن مان ڪوبہ نہ

42. درسي ڪتاب چو علمي ڪهڙي دور ۾ لکيو ويو؟

(1) ڪلهوڙا دور (2) ٽالپر دور (3) انگريز دور (4) انهن مان ڪوبہ نہ

ڪلهوڙا دور (معروضي سوالن جا جواب)

2(6)	2(5)	1(4)	2(3)	1(2)	2 (1)
2(12)	1(11)	2(10)	1(9)	2(8)	1(7)
1(18)	1(17)	3(16)	2(15)	2(14)	1(13)
1(24)	3(23)	1(22)	2(21)	1(20)	2(19)
2(30)	1(29)	3(28)	3(27)	3(26)	2(25)
3(36)	1(35)	3(34)	1(33)	3(32)	2(31)
1(42)	2(41)	1(40)	2(39)	2(38)	1(37)

ڪلهوڙا دور جون مشهور شخصيتون
احسان فقير لانگاهہ

1. احسان فقير ذات جو ڪير هو؟

(1) لانگاهہ (2) مڱڻهار (3) ميمڻ (4) انهن مان ڪوبہ نہ

2. ڊاڪٽر جوٽيجي مطابق احسان فقير ڪنهن جو همعصر هو؟

(1) شاهہ عنايت (2) ميون شاهہ عنات (3) شاهہ ڪريم بلڙيءَ وارو (4) انهن مان ڪوبہ نہ

3. احسان فقير، شاهہ لطيف کان عمر ۾ اٽڪل ڪيترو وڏو هو؟

(1) 20 کان 25 سال (2) 30 کان 40 سال (3) 40 کان پنجاهہ سال (4) انهن مان ڪوبہ نہ

4. ڊاڪٽر جوٽيجي مطابق احسان فقير ڪٿان جو رهاڪو هو؟

(1) هالا (2) حيدرآباد (3) نوشهروفيروز (4) انهن مان ڪوبہ نہ

5. ڊاڪٽر بلوچ پنهنجي ڪتاب بيت ۾ احسان فقير کي ڪٿان جو ويٺل ڄاڻايو آهي؟

(1) هالا (2) ٺٽو (3) سيوهڻ (4) انهن مان ڪوبہ نہ

6. احسان فقير سيوهڻ مان لڏي ڪٿي رهائش اختيار ڪئي؟

(1) ٽنڊوالهيار (2) ٽنڊو آدم (3) ٽنڊو محمد خان (4) انهن مان ڪوبہ نہ

7. احسان فقير لانگاهہ ڏنڌي جي حوالي سان ڇا ڪندو هو؟

(1) ڍڪائڪو ڪم (2) ڪورڪو ڪم (3) تير جو ڪم (4) انهن مان ڪوبہ نہ

8. احسان فقير لانگاهہ ڪهڙي شاعر جو صحبتي هو؟

(1) مصري شاهہ (2) شاهہ لطيف (3) محمد زمان لنواري وارو (4) انهن مان ڪوبہ نہ

9. محققن شاهہ لطيف جي سر ڪيڏاري ۾ شامل بيت ڪنهن جا ڄاڻايا آهن؟

(1) ميون شاهہ عنات (2) احسان فقير (3) ثابت علي شاهہ (4) انهن مان ڪوبہ نہ

10. ٻين محققن سميت مولانا دين محمد وفائي لطف العليف ۾ شاهه جي رسالي جي سُر ڪيڏاري ۾ احسان فقير جا ڪيترا ڄاڻايا آهن؟

(1) 43 بيت (2) 50 بيت (3) 55 بيت (4) انهن مان ڪوبه نه

11. پروفيسر محبوب علي چنا ڪيڏاري جو پهريون محرڪ ڪنهن کي ڄاڻايو آهي؟

(1) شاهه عبداللطيف ڀٽائي (2) احسان فقير (3) مخدوم محمد صالح ٻٽي (4) انهن مان ڪوبه نه

12. 1920ع ۾ ڇپيل مخدوم صالح ٻٽي جي ان ڪتاب جو نالو ٻڌايو جنهن ۾ احسان فقير جا بيت ڏنل آهن؟

(1) ڪيڏارو (2) احسان فقير جو ڪلام (3) ڪيڏارو احسان فقير جو (4) انهن مان ڪوبه نه

13. علامه آءِ آءِ قاضيءَ شاهه جي رسالي ۾ سُر ڪيڏارو شامل نه ڪري بيت ڪهڙن ٻن شاعرن جا ڄاڻايا آهن؟

(1) احسان فقير ۽ ثابت علي شاهه (2) فتح فقير ۽ احسان فقير (3) فتح فقير ۽ ثابت علي شاهه (4) انهن مان ڪوبه نه

14. ڊاڪٽر بلوچ، 1315 هجري مطابق احسان فقير جي وفات جو سال ڪهڙو ڄاڻايو آهي؟

(1) 1800ع (2) 1870ع (3) 1897ع (4) انهن مان ڪوبه نه

احسان فقير لانگاهه (معروضي سوالن جا جواب)

1(1)	2(2)	3(3)	1(4)	3(5)	1(6)
3(7)	1(8)	2(9)	1(10)	3(11)	1(12)
2(13)	3(14)				

تمر فقير
(وفات 1767ع)

1. تمر فقير جو تعلق ڪهڙي دور سان آهي؟

(1) ڪلهوڙا (2) ٽالپر (3) مغل (4) انهن مان ڪوبه نه

2. عربي ۾ تمر ڇا کي چوندا آهن؟

(1) ڪيڙو (2) ڪجي (3) تمر جا وڻ (4) انهن مان ڪوبه نه

3. تمر فقير جو اصل نالو ڇا هيو؟

(1) حاجي علي (2) حاجي محمد (3) حاجي عبداللطيف (4) انهن مان ڪوبه نه

4. تمر فقير جي والد جو نالو ٻڌايو؟

(1) عارف فقير (2) صحبت فقير (3) عمر فقير (4) انهن مان ڪوبه نه

5. تمر فقير ذات جو ڪير هو؟

(1) ڏکڻ (2) انصاري (3) سالارو (4) انهن مان ڪوبه نه

6. تمر فقير، شاهه لطيف جو ڇا هو؟

(1) پري جو رشتيدار (2) وڏو خليفو (3) مائٽ (4) انهن مان ڪوبه نه

7. تمر فقير شاهه لطيف جي خدمت کان بنا ٻيو ڇا ڪندو هو؟

(1) مسجد جي امامت (2) رازڪو ڏندو (3) ڏکڻ (4) انهن مان ڪوبه نه

8. شاهه لطيف کان پوءِ راڳ کي ڪهڙي فقير جاري رکيو؟

(1) مدن ڀڳت (2) تمر فقير (3) وڳند فقير (4) انهن مان ڪوبه نه

9. تمر فقير کان پوءِ ڪهڙن فقيرن راڳ کي قائم رکيو؟

(1) ڪمال فقير ۽ يعقوب فقير (2) اسماعيل فقير ۽ الياس فقير (3) مراد فقير (4) انهن مان ڪوبه نه

10. تمر فقير جو ڪلام شاهه لطيف جي ڪهڙي سُر ۾ گڏيل مليو آهي؟

(1) يمن ڪلياڻ (2) سر سسئي (3) سر سهڻي (4) انهن مان ڪوبه نه

11. شاهه لطيف جي وفات بعد تمر فقير ڪهڙي طرف اُسهيو؟

(1) ڪڇ (2) ٿر (3) اتر (4) انهن مان ڪوبه نه

12. ڪهڙي اسڪالر جو مضمون تمر احوال ۽ ڪلام جي نالي سان نومبر 1955ع ۾ ٽئين زندگي ۾ ڇپيو؟

(1) مرزا قليچ بيگ (2) علامه دائودپوٽو (3) ڊاڪٽر نبي بخش بلوچ (4) انهن مان ڪوبه نه

13. تمر فقير 1181 هجري مطابق ڪڏهن وفات ڪئي؟

(1) 1760ع (2) 1767ع (3) 1770ع (4) انهن مان ڪوبه نه

14. تمر فقير جو ڪلام 1970ع سنڌالاجي طرفان ڪنهن سهيڙي ڇپرايو؟

(1) تادن شاهه (2) ڊاڪٽر نبي بخش بلوچ (3) غلام علي الانا (4) انهن مان ڪوبه نه

15. تمر فقير جي تربت ڪٿي آهي؟

(1) مڪلي قبرستان (2) ڀٽ شاهه (3) هالا قبرستان (4) انهن مان ڪوبه نه

تمر فقير (معروضي سوالن جا جواب)

1(1)	2(2)	1(3)	2(4)	3(5)	2(6)
1(7)	2(8)	1(9)	2(10)	1(11)	2(12)
2(13)	1(14)	2(15)			

جلال ڪنڀ

1. جلال ڪنڀ جو تعلق ڪهڙي دور سان آهي؟

(1) مغل دور (2) ڪلهوڙا دور (3) ٽالپر دور (4) انهن مان ڪوبه نه

2. لسبيلي، ڪراچي ۽ ٺٽي جي سگهڙن جي راءِ موجب جلال ڪنڀ ڪٿان جو رهاڪو هو؟

(1) ٺٽو (2) بدين (3) حيدرآباد (4) انهن مان ڪوبه نه

3. دادو ۾ لاڙڪاڻي جي سگهڙن موجب جلال کتي ڪٿان دادو ضلعي جي ڪهڙي ڳوٺ جو رهاڪو هو؟

(1) جوهي (2) ڀان سيد آباد (3) ڳوٺ موندر (4) انهن مان ڪوبہ نہ

4. جمن کتي ڪهڙو ڏنڌو ڪندو هو؟

(1) ڏوبڪو (2) رازڪو (3) ڪورڪو (4) انهن مان ڪوبہ نہ

5. جلال کتي سنڌي لوڪ ادب جي ڪهڙي صنف جو شاعر هو؟

(1) مدح ۽ مناجات (2) ڳجهارتون (3) سينگار شاعري (4) انهن مان ڪوبہ نہ

6. جلال کتي شاعريءَ ۾ ڪتي کان بنا ٻيو ڪهڙو تخلص استعمال ڪيو آهي؟

(1) رنگريز (2) فقير (3) غريب (4) انهن مان ڪوبہ نہ

7. ڪهڙو نامور سگهڙ جلال کتيءَ جو همعصر هو؟

(1) مدن ڀڳت (2) صابر موچي (3) مخدوم عبدالرئوف ڀٽي (4) انهن مان ڪوبہ نہ

8. ڪلهوڙن جي دور ۾ لوڪ ادب جي هر صنف کي عروج تي ڪنهن پهچايو؟

(1) جلال کتي (2) صابر موچي (3) شيخ عمر (4) انهن مان ڪوبہ نہ

9. ڪهڙو شاعر جلال کتيءَ کي پنهنجو استاد سمجهندو هو؟

(1) صابر موچي (2) شيخ عمر (3) ڪبير شاهہ (4) انهن مان ڪوبہ نہ

جلال کتي (معروضي سوالن جا جواب)

2(1)	1(2)	3(3)	1(4)	3(5)	1(6)
2(7)	1(8)	3(9)			

جمن چارڻ
(1668ع_1738ع)

1. جمن چارڻ جو تعلق ڪهڙي دور سان آهي؟

(1) مغل دور (2) ڪلهوڙا دور (3) ٽالپر دور (4) انهن مان ڪوبہ نہ

2. جمن چارڻ ڪٿان جو رهاڪو هو؟

(1) ڳوٺ کهڙا، گمبٽ (2) راڻيپور، گمبٽ (3) ڪرل ڳوٺ، گمبٽ (4) انهن مان ڪوبه نه

3. جمن چارڻ جو جنم اندازن ڪڏهن ٿيو؟

(1) 1600ع (2) 1650ع (3) 1668ع (4) انهن مان ڪوبه نه

4. جمن چارڻ ڪنهن جو وڏو همعصر هو؟

(1) شاهه عبدالڪريم (2) شاهه عبداللطيف ڀٽائي (3) سچل سرمست (4) انهن مان ڪوبه نه

5. جمن چارڻ ڪهڙي شعري صنف جو وڏو شاعر آهي؟

(1) مدح (2) بيت (3) دوهو (4) انهن مان ڪوبه نه

6. نورمحمد ڪلهوڙي ۽ قلات جي حاڪم عبدالله خان جي وچ ۾ ٿيل جنگ کي ڪنهن منظوم ڪيو؟

(1) مخدوم عبدالرئوف ڀٽي (2) جلال ڪتي (3) جمن چارڻ (4) انهن مان ڪوبه نه

7. بادشاهه پير جي شان ۾ چيل مدح سبب جمن کي ڪهڙي نالي سان سڏيو ويندو هو؟

(1) جمن مداحي (2) جمن فقير (3) جمن دربدر (4) انهن مان ڪوبه نه

8. جمن چارڻ جي مدح ٻيو ڪهڙي نالي سان مشهور ٿي؟

(1) جمن جي مداح (2) جمن چارڻ وارو سوال (3) جمن چارڻ جو ڪلام (4) انهن مان ڪوبه نه

9. جمن چارڻ جي پير پيران بادشاهه واري مدح ڪيترن بندن تي مشتمل آهي؟

(1) 40 بندن تي (2) 50 بندن تي (3) 61 بندن تي (4) انهن مان ڪوبه نه

10. جمن چارڻ ڇڏهين رجب 1551 هجري مطابق ڪهڙي عيسوي سال ۾ وفات ڪئي؟

(1) 1738ع (2) 1745ع (3) 1752ع (4) انهن مان ڪوبه نه

11. جمن چارڻ جي قبر ڪهڙي شهر ۾ آهي؟

(1) ڪنڊيرو پيرو، گمبٽ (2) ڪنڊير قبرستان، کهڙا (3) پير ڪنڊيو قبرستان، خيرپور (4) انهن مان ڪوبہ نہ

12. ڊاڪٽر بلوچ، جمن چارڻ جو ڪلام ڇا ۾ شامل ڪيو آهي؟

(1) مداحون ۽ مناجاتون (2) لوڪ شاعري (3) سنڌي سينگار شاعري (4) انهن مان ڪوبہ نہ

جمن چارڻ (معروضي سوالن جا جواب)

2(1)	1(2)	3(3)	2(4)	1(5)	3(6)
1(7)	2(8)	3(9)	1(10)	3(11)	1(12)

خواجا محمد زمان لنواريءَ وارو (1713ع_1774ع)

1. خواجا محمد زمان لنواري واري جو تعلق ڪهڙي دور سان آهي؟

(1) مغل دور (2) ڪلهوڙا دور (3) ٽالپر دور (4) انهن مان ڪوبہ نہ

2. خواجا محمد زمان لنواريءَ وارو 1713ع مطابق ڪهڙي هجري سن ۾ پيدا ٿيو؟

(1) 21 رمضان 1125هہ (2) 21 رمضان 1130هہ (3) 21 رمضان 1140هہ (4) انهن مان ڪوبہ نہ

3. خواجا محمد زمان جي والد جو نالو ڇا هو؟

(1) عبدالرحيم نقشبندي (2) حاجي شيخ عبداللطيف ڪلان (3) عبدالسلام جوڻيجو (4) انهن مان ڪوبہ نہ

4. خواجا محمد زمان جا وڏا (786ع) ڪنهن جي دور ۾ سنڌ آيا؟

(1) هارون الرشيد عباسي (2) محمد بن قاسم (3) قلندر لعل شهباز (4) انهن مان ڪوبہ نہ

5. خواجا محمد زمان جو حسب نسب ڪنهن سان وڃي ملي ٿو؟

(1) حضرت علي ع (2) حضرت ڪاظم موسىٰ (3) حضرت ابوبڪر صديق (4) انهن مان ڪوبہ نہ

6. خواجا محمد زمان ڪٿان جو رهاڪو هو؟

(1) ٺٽو (2) لنواري شريف (3) سيوهڻ (4) انهن مان ڪوبہ نہ

7. خواجا محمد زمان ڪنهن وٽان تعليم حاصل ڪئي؟

(1) خواجا ابوالمسالڪين (2) عبدالرحيم گرهوڙي (3) حاجي عبداللطيف شيخ (4) انهن مان ڪوبہ نہ

8. خواجا محمد زمان کي تعليم حاصل ڪرڻ بعد ڪيترن سالن جي عمر ۾ ڳوٺ وڃڻ جو حڪم مليو؟

(1) 23 (2) 25 (3) 30 (4) انهن مان ڪوبہ نہ

9. ڪهڙي شاعر خواجا محمد زمان جو مريد ٿيڻ جي خواهش ڏيکاري هئي؟

(1) شاهہ عنايت (2) عبدالرحيم گرهوڙي (3) شاهہ عبداللطيف ڀٽائي (4) انهن مان ڪوبہ نہ

10. شاهہ لطيف هي بيت ڪنهن لاءِ چيو هو؟

موں سي ڏٺا ماءِ، جنين ڏٺو پرينءَ کي،
تنين سندي ڪاءِ، ڪري نہ سگهان ڳالهڙي

(1) شاهہ عنايت شهيد (2) خواجا محمد زمان (3) عبدالرحيم گرهوڙي (4) انهن مان ڪوبہ نہ

11. شاهہ عبداللطيف ڀٽائي، خواجا محمد زمان کان ڪيترا سال وڏو هو؟

(1) 23 سال (2) 35 سال (3) 30 سال (4) انهن مان ڪوبہ نہ

12. خواجا محمد زمان لنواريءَ واري جي سڀ کان ڀرپور سوانح ڪهڙي ڪتاب ۾ ملي ٿي؟

(1) تحفتہ الڪرام (2) لنواريءَ جا لال (3) ابيات سنڌي (4) انهن مان ڪوبہ نہ

13. خواجا محمد زمان لنواريءَ وارو ڪهڙي سلسلي جو بزرگ هو؟

(1) سهروردي (2) نقشبندي (3) چشتي (4) انهن مان ڪوبہ نہ

14. ڊاڪٽر عبدالجبار جوڻيجي، خواجا محمد زمان جي لڌل سنڌي بيتن جو تعداد ڪيترو ڄاڻايو آهي؟

(1) 84 (2) 86 (3) 88 (4) انهن مان ڪوبہ نہ

15. خواجا محمد زمان جي 90 ملندڙ سنڌي بيتن مان علامہ عمر بن دائودپوٽي ڪيترا بيت ڳولي لڌا؟

(1) 84 (2) 94 (3) 96 (4) انهن مان ڪوبہ نہ

16. خواجا محمد زمان لنواري واري کي ڪهڙي لقب سان سڏيو ويندو آهي؟

(1) سلطان البزرگ (2) سلطان الاولياء (3) خواجہ صاحب (4) انهن مان ڪوبہ نہ

17. خواجا محمد زمان جي ان شاگرد جو نالو ٻڌايو جيڪو پڇ پنهنجي وقت جو ناليوارو عالم ٿي گذريو آهي؟

(1) شاهہ عبداللطيف ڀٽائي (2) عبدالرحيم گرهوڙي (3) شاهہ عنايت (4) انهن مان ڪوبہ نہ

18. ڪتاب ابيات سنڌي ڪنهن جي تصنيف آهي؟

(1) خواجا محمد زمان (2) عبدالرحيم گرهوڙي (3) مرزا قليچ بيگ (4) انهن مان ڪوبہ نہ

19. ڪتاب ابيات سنڌي جو عربيءَ مان سنڌيءَ ۾ ڪنهن ترجمو ڪيو؟

(1) عبدالرحيم گرهوڙي (2) عمر بن دائودپوٽو (3) مرزا قليچ بيگ (4) انهن مان ڪوبہ نہ

20. علامہ عمر بن دائودپوٽي ابيات سنڌي جو سنڌي ترجمو ڪري ڇپرائي ڪڏهن ڇپايو؟

(1) 1939ع (2) 1945ع (3) 1950ع (4) انهن مان ڪوبہ نہ

21. سوانح ڪتاب لنواريءَ جا لال ڪنهن جي تصنيف آهي؟

(1) علامہ عمر بن دائودپوٽو (2) ڊاڪٽر هوتچند مولچند گربخشاڻي (3) عبدالرحيم گرهوڙي (4) انهن مان ڪوبہ نہ

22. ڪتاب مرغوب الاحباب ڪنهن جي تصنيف آهي؟

(1) خواجا محمد زمان (2) عبدالرحيم گرهوڙي (3) علامہ دائودپوٽو (4) انهن مان ڪوبہ نہ

23. ڪتاب فتح الفضل (ملفوظات) جو سنڌيءَ ۾ ترجمو ڪنهن ڪيو آهي؟

(1) عبدالرحيم گرهوڙي (2) علامہ غلام مصطفيٰ قاسمي (3) عمر بن دائودپوٽو (4) انهن مان ڪوبہ نہ

24. ڪتاب الفضل ۾ خواجا محمد زمان جي ملندڙ ڪل بيتن جو تعداد ڪيترو آهي؟

(1) 400 (2) 415 (3) 440 (4) انهن مان ڪوبہ نہ

25. خواجا گل محمد ڪتاب الورد محمدي ۾ خواجا محمد زمان جي ڪيترن بيتن جو ترجمو ڪيو ۽ شرح لکي؟

(1) 243 (2) 250 (3) 400 (4) انهن مان ڪوبہ نہ

26. خواجا محمد زمان جا اڪثر ڪتاب ڪهڙين ٻولين ۾ ملن ٿا؟

(1) فارسي ۽ عربي (2) سنڌي ۽ عربي (3) سنڌي ۽ فارسي (4) انهن مان ڪوبہ نہ

27. هيٺيون بيت ڪنهن جو آهي:

نڪي اوڏو اڪ ڪي، نڪي نظران ڏور،
وڃان ايئن وهلوءِ جيئن ڏنوئي اڻ ڏيٺ ۾.

(1) شاهہ لطيف (2) خواجہ محمد زمان (3) عبدالرحيم گرهوڙي (4) انهن مان ڪوبہ نہ

28. خواجا محمد زمان لنواريءَ واري جي بيتن جي تشريح تي ڪتاب ”چوراسي عارفانہ بيت (2016ع)“ ڪنهن جي تصنيف آهي؟

(1) ڊاڪٽر نبي بخش بلوچ (2) ڊاڪٽر دائودپوٽو (3) ڊاڪٽر عبدالغفار سومرو (4) انهن مان ڪوبہ نہ

29. خواجا محمد زمان لنواريءَ وارو 4 ذوالقعد 1188هہ مطابق ڪڏهن عيسوي سن ۾ وفات ڪئي؟

(1) 1774ع (2) 1778ع (3) 1782ع (4) انهن مان ڪوبہ نہ

خواجا محمد زمان لنواريءَ وارو (معروضي سوالن جا جواب)

2(1)	1(2)	2(3)	1(4)	3(5)	2(6)
1(7)	2(8)	3(9)	2(10)	1(11)	1(12)
2(13)	1(14)	1(15)	2(16)	2(17)	1(18)
2(19)	1(20)	2(21)	1(22)	2(23)	3(24)
1(25)	1(26)	2(27)	3(28)	1(29)	

روحل فقير
(1733ع_1804ع)

1. روحل فقير ڪلهوڙن کان سواءِ ڪهڙي دور جي ابتدا جو شاعر ٿي گذريو آهي؟

(1) ٽالپر (2) ڪلهوڙا (3) انگريز (4) انهن مان ڪوبہ نہ

2. روحل فقير جو پورو نالو ڇا آهي؟

(1) روحل سائين (2) روح الله (3) مراد فقير (4) انهن مان ڪوبہ نہ

3. روحل فقير ڪڏهن پيدا ٿيو؟

(1) 1700ع (2) 1720ع (3) 1733ع (4) انهن مان ڪوبہ نہ

4. روحل فقير جي والد جو نالو ٻڌايو؟

(1) شاهو فقير (2) درياءَ خان (3) غلام علي فقير (4) انهن مان ڪوبہ نہ

5. روحل فقير ذات جو ڪير هو؟

(1) ميمڻ (2) سيد (3) زنگيجو (4) انهن مان ڪوبہ نہ

6. روحل فقير جو والد شاهو فقير ڪلهوڙن جي ڪهڙي حڪمران وٽ ملازم هو؟

(1) غلام شاهہ ڪلهوڙو (2) سرفراز ڪلهوڙو (3) نورمحمد ڪلهوڙو (4) انهن مان ڪوبہ نہ

7. روحل فقير جي والد ڪلهوڙن جي ملازمت ڇڏي ڇا اختيار ڪئي؟

(1) فقيري (2) اميري (3) سرڪاري نوڪري (4) انهن مان ڪوبہ نہ

8. روحل فقير جو والد جهوڪ شريف جي ڪهڙي سجاده نشين وٽ مريد ٿيو؟

(1) شاهه عنايت (2) شاهه عزت الله (3) عبدالستار ستاري (4) انهن مان ڪوبه نه

9. روحل فقير ڪلهوڙن جي ڪهڙي حاڪم وٽ ملازم هو؟

(1) غلام شاهه ڪلهوڙو (2) نورمحمد ڪلهوڙو (3) ميان يارمحمد ڪلهوڙو (4) انهن مان ڪوبه نه

10. روحل فقير زندگيءَ جا اٽڪل ڪيترا سال جهوڪ شريف جي درگاهه ۾ گذاريا؟

(1) پنج (2) ڏهه (3) پنجويهه (4) انهن مان ڪوبه نه

11. روحل فقير جي نالي سان عمرڪوٽ ۾ ڪهڙو ڳوٺ آهي؟

(1) روحل واهه (2) ڪنڊڙي (3) روحل آباد (4) انهن مان ڪوبه نه

12. روحل زندگيءَ جي آخري ڏينهن ۾ ڪهڙي نالي سان ڳوٺ ٻڌي ويٺو؟

(1) عمرڪوٽ (2) ڪنڊڙي (3) روحل واهه (4) انهن مان ڪوبه نه

13. هندي شاعريءَ جا چار ڪتاب: من پربوڌ، اڌ پت گرنٿ، سرب گيان ۽ آگم وارتا جو شاعر ڪير آهي؟

(1) روحل فقير (2) قاضي قادن (3) خواجا محمد زمان (4) انهن مان ڪوبه نه

14. ڪتاب روحل فقير جو رمزون جو مرتب ڪير آهي؟

(1) صوفي محمد صديق (2) صوفي شفيع محمد سومرو (3) درياءَ خان زنگيجو (4) انهن مان ڪوبه نه

15. ڪتاب ڪنڊڙيءَ وارن جو ڪلام جو مرتب ڪير آهي؟

(1) لطف الله بدوي (2) نياز همايوني (3) تاج جويو (4) انهن مان ڪوبه نه

16. ڪتاب آءٌ ڪانگا ڪر ڳالهه ڪنهن جي تصنيف آهي، جنهن ۾ مرتب دريا خان سان گڏ روحل جي شاعري به شامل ڪئي آهي؟

(1) لطف الله بدوي (2) نياز همايوني (3) تاج جويو (4) انهن مان ڪوبه نه

17. روحل فقير ڪڏهن وفات ڪئي؟

(1) 1804ع (2) 1810ع (3) 1815ع (4) انهن مان ڪوبه نه

روحل فقير (معروضي سوالن جا جواب)

1(1)	2(2)	3(3)	1(4)	3(5)	3(6)
1(7)	2(8)	1(9)	3(10)	1(11)	2(12)
1(13)	2(14)	1(15)	2(16)	1(17)	

شاهہ عبداللطيف ڀٽائي
(1689ع_1752ع)

1. شاهہ عبداللطيف ڀٽائي ڪهڙي دور جو شاعر ٿي گذريو آهي؟

(1) ڪلهوڙا دور (2) ارغون دور (3) ٽالپر دور (4) انهن مان ڪوبہ نہ

2. شاهہ عبداللطيف ڀٽائيءَ جو جنم ڪڏهن ٿيو؟

(1) 1685ع (2) 1689ع (3) 1699ع (4) انهن مان ڪوبہ نہ

3. 1689ع مطابق شاهہ لطيف جو جنم جو هجري سال ڪهڙو بيهي ٿو؟

(1) 1102هہ (2) 1105هہ (3) 1109هہ (4) انهن مان ڪوبہ نہ

4. شاهہ عبداللطيف ڀٽائيءَ جي والد جو نالو ڇا هو؟

(1) شاهہ صدرالدين (2) شاهہ لطف (3) شاهہ حبيب (4) انهن مان ڪوبہ نہ

5. شاهہ لطيف جا وڏا ڪٿان سنڌ آيا هئا؟

(1) هرات (2) افغانستان (3) ايران (4) انهن مان ڪوبہ نہ

6. شاهہ لطيف جا وڏا ڪنهن جي زماني ۾ سنڌ آيا؟

(1) شاهہ بيگ ارغون (2) اڪبر بادشاهہ (3) امير تيمور (4) انهن مان ڪوبہ نہ

7. شاهہ لطيف جا وڏا مٽياري ضلعي جي ڪهڙي ڳوٺ ۾ اچي مقيم ٿيا؟

(1) خيبر (2) مياڻي (3) ڀٽين پور (4) انهن مان ڪوبہ نہ

8. شاهہ ڪريم بلڙيءَ وارو شاهہ لطيف جو رشتي ۾ ڇا هو؟

(1) ڏاڏو (2) پڙڏاڏو (3) تڙ ڏاڏو (4) انهن مان ڪوبہ نہ

9. شاهه عبداللطيف ڪنهن وٽان تعليم حاصل ڪئي؟

(1) آخوند نور محمد ڀٽي (2) نوح سرور هالائي (3) ميان صاحب ڏنو فاروقي (4) انهن مان ڪوبه نه

10. شاهه لطيف پنهنجو ڪلام ڪهڙي ڍنڍ ۾ اڇلايو هو؟

(1) ڪينجهر (2) منڇر (3) ڪراڙ (4) انهن مان ڪابه نه

11. شاهه عبداللطيف جو ڪلام ڪنهن جي معرفت مريدن سهيڙيو؟

(1) ملياڻي نعمت (2) تماڃي فقير (3) هاسي ٻائي (4) انهن مان ڪوبه نه

12. شاهه عبداللطيف ڀٽائيءَ جو ذڪر سڀ کان اول ڪهڙي ڪتاب ۾ ملي ٿو؟

(1) مقالات الشعره (2) تحفته الڪرام (3) تذڪره لطفي (4) انهن مان ڪوبه نه

13. مير علي شير قانع ٺٽوي تحفته الڪرام ڪتاب فارسي ٻوليءَ ۾ ڪڏهن لکيو؟

(1) 1767ع (2) 1770ع (3) 1780ع (4) انهن مان ڪوبه نه

14. شاهه عبداللطيف جو مقبرو ڪهڙي ڪلهوڙي حڪمران جوڙايو؟

(1) ميان سرفراز ڪلهوڙو (2) غلام شاهه ڪلهوڙو (3) ميان آدم ڪلهوڙو (4) انهن مان ڪوبه نه

15. شاهه عبداللطيف ڀٽائيءَ جي مقبري جو ڪم ڪهڙي رازي ڪيو؟

(1) امام علي رازو (2) عبدالغفور رازو (3) عيدن رازو (4) انهن مان ڪوبه نه

16. شاهه لطيف ڪهڙي عالم جي جنازي نماز پڙهائي هئي؟

(1) شاهه عنايت شهيد (2) مخدوم معين ٺٽوي (3) محمد زمان لنواري وارو (4) انهن مان ڪوبه نه

17. شاهه عبداللطيف ڀٽائيءَ جي گهرواريءَ جو نالو ڇا هو؟

(1) سعيده بيگم (2) بيبي نور بانو (3) بيبي نور فاطمه (4) انهن مان ڪوبه نه

18. شاهه عبداللطيف ڀٽائيءَ سان ڪهڙا ٽي ڪتاب هميشه گڏ هوندا هئا؟

(1) قرآن مجيد، مثنوي مولانا رومي، قاضي قادن جو ڪلام (2) قرآن مجيد، مثنوي مولانا رومي، شاهه ڪريم جو رسالو (3) قرآن مجيد، شاهه جو رسالو، شاهه ڪريم جو رسالو (4) انهن مان ڪوبه نه

19. ڪهڙي انگريز شاهه جو رسالو ترتيب ڏيئي 1866ع ۾ بمبئيءَ مان ڇپرايو؟
(1) رچرڊ برٽن (2) بارٽل فريئر (3) ارنيسٽ ٽرمپ (4) انهن مان ڪو به نه
20. ارنيسٽ ٽرمپ جي رسالي ۾ ڪيترا سُر ملن ٿا؟
(1) 20 (2) 22 (3) 26 (4) 30

(جن ۾: سُر ڪليان، جمن ڪلياڻ، کنڀات، سريراڳ، سامونڊي، سهڻي، سارنگ، ڪيڏارو، آبري، معذوري، ديسي، ڪوهياري، حسيني، سورٺ، بروو سنڌي، مومل راڻو، کاهوڙي، رامڪلي، رپ، ليلا چنيسر، بلاول، ڏهر، ڪاپاٽي، پرڀاتي، گهاتو ۽ آسا شامل آهن)
21. رچرڊ برٽن جي ان ڪتاب (1851ع) جو نالو ٻڌايو جنهن ۾ شاهه عبداللطيف ڀٽائيءَ جو ذڪر ڪيو آهي؟
(1) سنڌو ماٿري ۾ رهندڙ قومون (2) سنڌ: جيئن مون ڏٺي (3) شاهه جي سنڌ (4) انهن مان ڪو به نه
22. 1851ع ۾ ڪهڙي انگريز شاهه صاحب جي انگريزي ۽ سنڌيءَ ۾ سوانح عمري لکرائي؟
(1) ارنيسٽ ٽرمپ (2) سر بارٽل فريئر (3) سر چارلس نيپيئر (4) انهن مان ڪو به نه
23. 1870ع ۾ ڪهڙي انگريز شاهه عبداللطيف جي سوانح لکي، جنهن جو ترجمو علامه دائودپوٽي ڪيو؟
(1) مسٽر پرنگل (2) جان جيڪب (3) ڊبليو سائوڊي (4) انهن مان ڪو به نه
24. مير عبدالحسين سانگي، شاهه سائينءَ جي زندگي ۽ فن تي 1877ع ڌاري فارسيءَ ۾ ڪهڙو ڪتاب لکيو جيڪو 1967ع ۾ شايع ٿيو؟
(1) لطف الطيف (2) لطائف لطيفي (3) ڪنز الطيف (4) انهن مان ڪو به نه
25. ڊاڪٽر نبي بخش خان بلوچ، شاهه جو رسالو ڪيترن جلدن ۾ ترتيب ڏئي ڇپرايو؟
(1) پنجن (2) ڏهن (3) تيرهن (4) پندرهن
26. شاهه لطيف دنيا جو وڏي ۾ وڏو شاعر آهي اها ڳالهه سڀ کان پهرين ...... ڪئي.

(1) ايچ ٽي سورلي (2) ارنيسٽ ٽرمپ (3) علامہ آءِ آءِ قاضي (4) انهن مان ڪوبہ نہ

27. شاهہ لطيف ننڍپڻ ۾ ڪهڙي راند کيڏندو هو؟

(1) ونجهوٽي (2) ڪرڪيٽ (3) ڪوڏي ڪوڏي (4) گزڪمان

28. شاهہ لطيف، سامين ۽ جوڳين سان گڏ...... جو سفر ڪيو.

(1) هنگلاج (2) ڪوهستان (3) لاهوت (4) انهن مان ڪوبہ نہ

29. شاهہ عبداللطيف ڀٽائيءَ ڪي ڪهڙي ساز جو موجد سڏيو ويندو آهي؟

(1) يڪتارو (2) گيٽار (3) دنبورو (4) انهن مان ڪوبہ نہ

30. شاهہ لطيف سڀ کان اول ڪهڙي ماڳ جو سير ڪيو؟

(1) گنجي ٽڪر (2) هنگلاج (3) لاهوت (4) انهن مان ڪوبہ نہ

31. ڪانيءَ جو ڪهڙو وڏو شاعر شاهہ لطيف جو همعصر هو؟

(1) سيد مصري شاهہ (2) صاحب ڏنو فاروقي (3) مخدوم عبدالرئوف ڀٽي

(4) انهن مان ڪوبہ نہ

32. مولود جو ڪهڙو وڏو شاعر شاهہ لطيف جو همعصر هو؟

(1) سيد مصري شاهہ (2) صاحب ڏنو فاروقي (3) مخدوم عبدالرئوف ڀٽي

(4) انهن مان ڪوبہ نہ

33. گنج جو پراڻو نسخو......سن ۾ لکيل مليو ٿو.

(1) 1800ع (2) 1810ع (3) 1815ع (4) انهن مان ڪوبہ نہ

34. شاهہ جي رسالي (بمبئي ڇاپو) ڪڏهن شايع ٿيو؟

(1) 1860ع (2) 1867ع (3) 1890ع (4) انهن مان ڪوبہ نہ

35. مرزا قليچ بيگ جي 1900ع واري ترتيب ڏنل شاهہ جي رسالي ۾ ڪل ڪيترا سُر شامل آهن؟

(1) 30 (2) 32 (3) 37 (4) انهن مان ڪوبہ نہ

(جن ۾: سُر ڪلياڻ، يمن ڪلياڻ، کنڀات، سريراڳ، ساموندي، سهڻي، سارنگ، ڪيڏارو، سسئي آبري (ابيات ۽ متفرق)، معذوري، ديسي (ڪيهہ اڪريءَ سميت)، ڪوهياري، حسيني، مورڙ، بيراڳ هندي، ابيات مثنوي

هير رانجهو، بروو سنڌي، مومل راڻو، کاهوڙي، رامڪلي (تيه اکري، سميت)، رپ، ليلان چنيسر، بلاول، ڏهر، ڪاپاٺي (هت سميت)، پرڀاتي، گهاتو شينهن، ڪيڏارو، آسا، مارئي، ڊول مارئي، ڏنا سري، پورب، ڪاموڏ، ڪارايل ۽ بسنت بهار شامل آهن)

36. گربخشاڻيءَ جي ٽن جلدن ۾ ترتيب ڏنل شاهه جي رسالي (پهريون 1923ع، ٻيو 1924ع ۽ ٽيون 1931ع) ۾ ڪُل ڪيترا سُر شامل آهن؟

(1) 18 (2) 22 (3) 30 (4) انهن مان ڪوبه نه

(انهن سُرن ۾: سُر ڪلياڻ، سر يمن ڪلياڻ، سر کنڀات، سر سريراڳ، سر سامونڊي، سر سهڻي، سر سسئي آبري، سر معذوري، سر ڏيسي، سر ڪوهياري، سر حسيني، سُر ليلا چنيسر، سُر مومل راڻو، سر مارئي، سر ڪاموڏ، سر گهاتو، سر سورٺ ۽ سر ڪيڏارو شامل آهن)

37. محمد عثمان ڏيپلائيءَ جو ترتيب ڏنل شاهه جي رسالي (1951ع) ۾ ڪُل ڪيترا سُر شامل آهن؟

(1) 30 (2) 32 (3) 36 (4) انهن مان ڪوبه نه

(جنهن سُرن سان گڏ ابيات مثنوي، سسئيءَ جي تيهه اکري، رامڪليءَ جي تيهه اکري، ڪاپاٺيءَ جي هت به شامل ڪئي وئي آهي)

38. خانبهادر محمد صديق ميمڻ جي ترتيب ڏنل شاهه جو رسالو (1951ع) کهڙي ممبئي جي قلمي رسالي تان کنيل آهي؟

(1) ڪريم ڇاپ خاني واري تان (2) ارنيسٽ ٽرمپ واري تان (3) شاهه ڪريم بلڙي واري تان (4) انهن مان ڪوبه نه

39. ڪلياڻ آڏواڻيءَ جي ترتيب ڏنل شاهه جي رسالي (1958ع) ۾ ڪُل ڪيترا سُر شامل آهن؟

(1) 28 (2) 30 (3) 32 (4) 36

40. نامور عالم علامه آءِ آءِ قاضيءَ جي ترتيب ڏنل شاهه جي رسالي (1961ع) ۾ ڪُل ڪيترا سُر شامل آهن؟

(1) 29 (2) 30 (3) 32 (4) 36

41. علامه آءِ آءِ قاضيءَ شاهه جي رسالي مان ڪهڙو سُر خارج ڪيو آهي؟

(1) سُر سهڻي (2) سُر ڪيڏارو (3) سُر ڪوهياري (4) انهن مان ڪو به نه

42. غلام محمد شاهواڻيءَ جي ترتيب ڏنل شاهه جو رسالو پهريون دفعو ڪڏهن شايع ٿيو؟

(1) 1950ع (2) 1955ع (3) 1960ع (4) انهن مان ڪو به نه

43. شاهه جو گنج (1994ع) جو سهيڙيندڙ ڪير آهي؟ جنهن ۾ لڳ ڀڳ چاليهه سُر شامل آهن.

(1) ممتاز مرزا (2) الهداد جنجهي (3) تمر فقير (4) انهن مان ڪو به نه

44. تمراڻي فقيرن وٽ پيل شاهه جو گنج ڪنهن سهيڙي پٽ شاهه ثقافتي مرڪز پاران 1995ع ۾ شايع ڪرايو؟ (جنهن ۾ بيتن جو تعداد 4041 ۽ واين جو تعداد 287 آهي)

(1) ممتاز مرزا (2) منظور ڪناسرو (3) اڪبر لغاري (4) انهن مان ڪو به نه

45. نامور اسڪالر عثمان علي انصاريءَ ڪيترن رسالن کي پيٽي شاهه جو رسالو (1997ع) تيار ڪيو؟

(1) ڏهه (2) ٻارهن (3) ٻاويهن (4) انهن مان ڪو به نه

46. محمد عالم سومري جو ترتيب ڏنل الف ب وار رسالو (1997ع) ڪهڙي رسالي جي مدد سان تيار ٿيو؟

(1) ڪلياڻ آڏواڻي (2) هوتچند مولچند گربخشاڻي (3) مرزا قليچ بيگ (4) انهن مان ڪو به نه

47. علامه غلام مصطفيٰ قاسميءَ جي ترتيب ڏنل شاهه جي رسالي ۾ ڪل ڪيترا سُر شامل آهن؟

(1) 30 (2) 32 (3) 36 (4) انهن مان ڪو به نه

48. ٽن جلدن تي مشتمل شاهه جو رسالو (پهريون 2000ع، ٻيو 2001ع ۽ ٽيون 2002ع) ڪهڙي اسڪالر ترتيب ڏنو آهي؟

(1) ڊاڪٽر نبي بخش بلوچ (2) ٻانهون خان شيخ (3) اڪرم انصاري (4) انهن مان ڪوبہ نہ

49. ڇهن ٻولين (سنڌي، انگريزي، فارسي ۽ اردو) ۾ شاھ جو رسالو (جلد ڇهريون) ڪنهن جو ترتيب ڏنل آهي؟

(1) ڊاڪٽر درشهوار سيد (2) ڊاڪٽر فهميده حسين (3) اياز قادري (4) انهن مان ڪوبہ نہ

50. موضوع وار شاھ جو رسالو ڪنهن جو سهيڙيل آهي، جنهن کي گل محمد تنيي ترتيب ڏئي ڇپرايو؟

(1) جيلو لالواڻي (2) هرومل سدا رنگاڻي (3) ڪلياڻ آڏواڻي (4) انهن مان ڪوبہ نہ

51. گنج (شاھ جو رسالو الف ب وار ترتيب سان) ڪنهن ترتيب ڏنو آهي؟

(1) صفدر حسين ميرزا ۽ شوڪت چاچڙ (2) خالد آزاد ۽ سليم جروار (3) تاج جويو ۽ علي نواز آريسر (4) انهن مان ڪوبہ نہ

52. استاد لغاريءَ ترتيب ڏنل شاھ جو رسالو ڪيترن رسالن تان پڙهي تيار ڪيو؟

(1) 30 (2) 35 (3) 40 (4) انهن مان ڪوبہ نہ

53. حمائل سائيز ۾ شاھ جو رسالو ڪنهن جو ترتيب ڏنل آهي؟

(1) استاد لغاري (2) محمد عثمان ڏيپلائي (3) ڪلياڻ آڏواڻي (4) انهن مان ڪوبہ نہ

54. شاھ جي رسالي جي چوويهن سُرن جو رسالہ السيد عبداللطيف رح الشاعر الڪبير في الباڪستان جي نالي سان عربيءَ ۾ نثري ترجمو ڪنهن ڪيو؟

(1) آغا يعقوب (2) ڊاڪٽر فضل رحيم سومرو (3) نياز همايوني (4) انهن مان ڪوبہ نہ

55. شاھ جي رسالي جو عربيءَ ۾ ترجمو الشاھ عبداللطيف ڀٽائي و منتخباة اشعاره جي نالي ڪنهن ڪيو؟

(1) ڊاڪٽر فضل سومرو (2) غلام مصطفيٰ دادوي (3) قاري محمد يعقوب (4) انهن مان ڪوبہ نہ

56. شاھ عبداللطيف ڀٽائيءَ، شاھ عنايت جو ڪهڙي سُر ۾ ذڪر ڪيو آهي؟

(1) سُر سارنگ (2) سُر ڪيڏارو (3) سر رامڪلي (4) سُر ديسي

57. سُر رامڪليءَ ۽ سُر ڪاموڏيءَ ۾ ڇا جو ذڪر ٿيل آهي؟

(1) سير سفر جو (2) نانگن بلائن جو (3) گلن پوتن جو (4) وڇوڙي جو

58. شاهه لطيف نانگن ۽ بلائن جو ذڪر پنهنجي ڪهڙي سُر ۾ ڪيو آهي؟

(1) سُر ڪارايل (2) سُر ڪاموڏ (3) سُر ديسي (4) سُر بلاول

59. شاهه صاحب جي پرسان تبرستان ۾سنڌ جا هاڪارا عالم ۽ اڪابر پانهون خان شيخ، شيخ اياز، مير عبدالحسين سانگي، آغا سليم، پروفيسر عبدالعلي تلباڻي، بلاول پرديسي ۽........دفن ٿيل آهن.

(1) پير حسام الدين راشدي (2) علامه عمر بن دائودپوٽو (3) مرزا قليچ بيگ (4) اهي سيئي

60. سُر مومل راڻي ۾..........جو ذڪر ملي ٿو.

(1) ڪاڪ جو (2) ڪينجهر جو (3) پنهور جو (4) منگلاج جو

61. سُر سسئي پنهون ۾..........جو ذڪر ٿيل آهي.

(1) ڪاڪ جو (2) ڪيچ مڪران جو (3) جانورن جو (4) اهي سيئي

62. شاهه لطيف جي ڪهڙي فقير جو اولاد ڀٽ شاهه درگاهه جي مجاوري ڪندو پيو اچي؟

(1) وڳند فقير (2) مدن ڀڳت (3) تمر فقير (4) انهن مان ڪوبه نه

63. سائينم سدائين وارو بيت شاهه جي رسالي جي ڪهڙي سُر ۾ آهي؟

(1) سُر سارنگ (2) سُر يمن ڪلياڻ (3) سُر ديسي (4) سر ڪارايل

64. رومانوي داستان سسئي پنهون جو ذڪر شاهه جي رسالي جي ڪيترن سُرن ۾ ملي ٿو؟

(1) هڪ (2) ٻن (3) ڇهن (4) پنجن

65. رومانوي داستان سسئي پنهون جو ذڪر ڪهڙن پنجن سُرن ۾ ملي ٿو؟

(1) سسئي آبري، معذوري، ديسي، ڪوهياري ۽ حسيني

66. شاهه لطيف پنهنجي ڪهڙي فقير سان پوڳ ۽ چرچا ڪندو هو؟ جنهن جا بيت سُر بلاول ۾ ملن ٿا.

(1) تمر فقير (2) وڳند فقير (3) مدن ڀڳت (4) اهي سيئي

67. شاهه صاحب جا وڳند فقير سان ڪيل پوڳن، چرچن ۽ ڳفتن جا بيت رسالي جي ڪهڙي سُر ۾ ملن ٿا؟

(1) سُر بلاول (2) سر رپ (3) سر رامڪلي (4) سُر پرڀاتي

68. ڪهڙي بزرگ شاهه صاحب کي پنهنجو مريد ٿيڻ لاءِ چيو هو؟

(1) خواجا محمد زمان لنواري وارو (2) شاهه عنايت (3) عبدالرحيم گرهوڙي (4) انهن مان ڪوبه نه

69. شاهه لطيف ڪهڙي سورميءَ کي ڳُجر ڪوٺيو آهي؟

(1) سسئيءَ کي (2) مومل کي (3) ليلا کي (4) سهڻيءَ کي

70. سُر ڪاموڏ ۾ ڇا جو ذڪر آهي؟

(1) سسئي پنهون جو (2) نوري ڄام تماچيءَ جو (3) سهڻي ميهار جو (4) انهن مان ڪنهن جو به نه

71. موڪي ۽ متارن جو ذڪر ڪهڙي سُر ۾ آهي؟

(1) سر گهاتو (2) يمن ڪلياڻ (3) سر سارنگ (4) سُر ڏهر

72. ڪونج ۽ ماريءَ جو ذڪر شاهه جي ڪهڙي سُر ۾ مليو ٿو؟

(1) سُر ڏهر (2) سُر يمن ڪلياڻ (3) سُر گهاتو (4) سر ڪاموڏ

73. شاهه جي رسالي ۾ گهٽ بيتن وارو ڪهڙو سُر آهي؟

(1) سر سارنگ (2) سر ڪنڀات (3) سُر حسيني (4) سر سسئي

74. ڪهڙي سُر ۾ چنڊ، ستارن ۽ ڪتين جو ذڪر مليو ٿو؟

(1) سُر ڪنڀات (2) سُر ڏهر (3) سر سارنگ (4) انهن مان ڪوبه نه

75. سُر ديسيءَ ۾ ڪهڙو لوڪ قصو مليو ٿو؟

(1) سسئي پنهون (2) سهڻي ميهار (3) ليلا چنيسر (4) انهن مان ڪو به نه

76. سڀ کان اول ڪهڙي انگريز شاهه لطيف تيشاهه عبداللطيف آف ڀٽ جي عنوان سان پي ايچ ڊي ڪئي؟ جيڪا آڪسفرڊ يونيورسٽي پريس لنڊن 1940ع ۾ شايع ڪئي.

(1) ايچ ٽي سورلي (2) جان جيڪب (3) ڊبليو سائوڊي (4) انهن مان ڪوبه نه

77. شاهه لطيف جي حوالي سان ناول سامي مچ ورڻا ڪنهن جو لکيل آهي؟

(1) ممتاز مرزا (2) مراد علي مرزا (3) سرمد چانڊيو (4) انهن مان ڪوبه نه

78. شاهه عبداللطيف ڀٽائي چيئر ڪهڙي يونيورسٽيءَ ۾ قائم آهي؟

(1) سنڌ يونيورسٽي (2) ڪراچي يونيورسٽي (3) خيرپور يونيورسٽي (4) انهن مان ڪابه نه

شاهه جي رسالي جي سُرن جو تفصيل

نمبر	سُر جو نالو	نمبر	سُر جو نالو
1	سُر ڪلياڻ	16	سُر ڪاموڏ
2	سُر يمن ڪلياڻ	17	سُر ڪيڏارو
3	سُر کنڀات	18	سُر سورٺ
4	سُر سريراڳ	19	سُر آسا
5	سر سامونڊي	20	سُر سارنگ
6	سر سهڻي	21	سُر ڪاهوري
7	سُر سسئي آبري	22	سُر رپ
8	سُر معذوري	23	سُر رامڪلي
9	سُر ديسي	24	سُر بروو سنڌي
10	سُر ڪوهياري	25	سر ڪاپائتي
11	سر حسيني	26	سُر پورب
12	سر ليلان چنيسر	27	سر ڪارايل
13	سر مومل راڻو	28	سر پرڀاتي
14	سر مارئي	29	سُر ڏهر
15	سر گهاتو	30	سُر بلاول

شاهه لطيف جا شايع ٿيل رسالا

نمبر	رسالي جو نالو	مرتب	ڇپجڻ جو سال
1	شاهه جو رسالو عرف ديوان عبداللطيف ڀٽائيءَ جو	ارنيسٽ ٽرمپ	1866ع
2	شاهه جو رسالو	حاجي محمد ڪرناني سمو	1867ع
3	شاهه جو رسالو	تارا چند شوقيرام	1900ع
4	شاهه جو رسالو	مرزا قليچ بيگ	1913ع
5	شاهه جو رسالو (جلد پهريون)	هوتچند مولچند گربخشاڻي	1923ع
6	شاهه جو رسالو (جلد ٻيو)	هوتچند مولچند گربخشاڻي	1924ع
7	شاهه جو رسالو (جلد ٽيون)	هوتچند مولچند گربخشاڻي	1931ع
8	شاهه جو رسالو	غلام محمد شاهواڻي	1950ع
9	شاهه جو رسالو	محمد عثمان ڏيپلائي	1951ع
10	شاهه جو رسالو	خانبهادر محمد صديق ميمڻ	1951ع
11	شاهه جو رسالو	ڪلياڻ آڏواڻي	1958ع
12	شاهه جو رسالو	علامه آءِ آءِ قاضي	1961ع
13	شاهه جو رسالو (پاڪيٽ سائيز)	محمد عثمان ڏيپلائي	1963ع
14	شاهه جو رسالو	ڊاڪٽر نبي بخش خان بلوچ	1987ع

15	شاهه جو رسالو (ٽن ٻولين جو انتخاب)	ممتاز مرزا	1989ع
16	شاهه جو رسالو (جلد پهريون)	ڊاڪٽر نبي بخش خان بلوچ	1989ع
17	شاهه جو رسالو (جلد ٻيو)	ڊاڪٽر نبي بخش خان بلوچ	1992ع
18	شاهه جو رسالو (جلد ٽيون)	ڊاڪٽر نبي بخش خان بلوچ	1994ع
19	شاهه جو رسالو (جلد چوٿون)	ڊاڪٽر نبي بخش خان بلوچ	1997ع
20	شاهه جو رسالو (جلد پنجون)	ڊاڪٽر نبي بخش خان بلوچ	1997ع
21	شاهه جو رسالو (جلد ڇهون)	ڊاڪٽر نبي بخش خان بلوچ	1998ع
22	شاهه جو رسالو (جلد ستون)	ڊاڪٽر نبي بخش خان بلوچ	1998ع
23	شاهه جو رسالو (جلد اٺون ۽ نائون)	ڊاڪٽر نبي بخش خان بلوچ	1999ع
24	شاهه جو رسالو (جلد ڏهون)	ڊاڪٽر نبي بخش خان بلوچ	1996ع
25	شاهه جو رسالو (الف ب وار)	عبدالغفار گوهر دائودپوٽو	1992ع
26	گنج (شاهه جو رسالو)	ممتاز مرزا	1995ع
27	شاهه جو رسالو (ڇهن ٻولين ۾)	ڊاڪٽر درشهوار سيد	1996ع
28	شاهه جو رسالو	عثمان علي انصاري	1997ع
29	شاهه جو رسالو (الف ب وار)	محمد عالم سومرو	1997ع
30	شاهه جو رسالو	علامه غلام مصطفيٰ قاسمي	1999ع
31	شاهه جو رسالو (جلد پهريون)	ٻانهون خان شيخ	2000ع
32	شاهه جو رسالو (جلد ٻيو)	ٻانهون خان شيخ	2001ع
33	شاهه جو رسالو (جلد ٽيون)	ٻانهون خان شيخ	2002ع
34	موضوع وار شاهه جو رسالو	ڊاڪٽر هرومل سدارنگاڻي	2001ع
35	شاهه جو رسالو (تاج محمد نظاماڻيءَ وارو)	ڊاڪٽر نبي بخش خان بلوچ	2007ع
36	شاهه جو گنج	الهداد ڄنجهي	2008ع
37	شاهه جو رسالو (مڪمل)	ڊاڪٽر نبي بخش خان بلوچ	2009ع

38	شاهه جو گنج	محمد قاسم راهمون	2011ع
39	ڪامل جو ڪلام	جهمٽمل کوبچند پاوناڻي	2011ع
40	گنج (شاهه جو رسالو الف ب وار)	صفدر مرزا/شوڪت چاچڙ	2012ع
41	شاهه جو رسالو	استاد لغاري	2013ع
42	شاهه جو رسالو (حمائل سائيز)	استاد لغاري	2015ع

شاهه جي رسالي جا مختلف ٻولين ۾ ڪي اهم ترجما

نمبر	رسالي جو نالو	مترجم	سال
1	سر سسئيءَ جو فارسي ترجمو	هدايت الله هالائي	1938ع
2	ديوان لطيف (اردو ترجمو)	رشيد احمد لاشاري	1954ع
3	رسالهء شاهه لطيف ڀٽائي (اردو ترجمو)	شيخ اياز	1963ع
4	Risalo of Shah Abdul LATIF	ايلسا قاضي	1965ع
5	شاهه جي ٽن سُرن جو فارسي ترجمو	نياز همايوني	1972ع
6	Selections From The Risalo	ڪلياڻ بولچند آڏواڻي	1980ع
7	الرسالة السيد عبداللطيف ڀٽائي رح (عربي ترجمو)	ڊاڪٽر فضل رحيم سومرو	1980ع
8	Selections from Risalo	جي الانا	1980ع
9	رسالة السيد عبداللطيف رح الشاعر الڪبير في الباڪستان (عربي ترجمو)	ڊاڪٽر فضل رحيم سومرو	1984ع
10	Shah jo Risalo in English Verse	عبدالغفور الستي	1986ع
11	الشاهه عبداللطيف ڀٽائي و	غلام مصطفيٰ دادوي	1992ع

#	ڪتاب	مترجم	سال
	منتخباتہ اشعارہ (عربي) ۾ منظوم ترجمو		
12	ڪلام شاھ عبداللطيف ڀٽائي (نثري اردو ترجمو ڄلد پهريون)	ڊاڪٽر اياز قادري	1993ع
13	ڪلام شاھ عبداللطيف ڀٽائي (نثري اردو ترجمو ڄلد ٻيو)	ڊاڪٽر اياز قادري	1993ع
14	ڪلام شاھ عبداللطيف ڀٽائي (نثري اردو ترجمو ڄلد ٽيون)	ڊاڪٽر اياز قادري	1993ع
15	ڪلام شاھ عبداللطيف ڀٽائي (نثري اردو ترجمو ڄلد چوٿون)	ڊاڪٽر اياز قادري	1993ع
16	Risalo of Shah Abdul Latif Bhitai	آمنہ خميسائي	1994ع
17	شاھ ڀٽائي دا رسالہ (پنجابي)	ڪرتار سنگھہ عرش	1996ع
18	شاھ جو رسالو (پنجابي)	شڪيل احمد طاھري	1997ع
19	پيغام لطيف (اردو ترجمو)	آفاق احمد صديقي	1998ع
20	رسالہ شاھ عبداللطيف ڀٽائي (منظوم اردو ترجمو)	آغا سليم	2000ع
21	Mourning Melody	آغا سليم	2002ع
22	Shah Abdul Latif_ Seeking the beloved	انجو ماڪيجا/هري دلگير	2005ع
23	Shah Jo Risalo alias Ganje Latif	محمد يعقوب آغا	2006ع
24	لطيفي تِوار (بروھڪي ۾ ترجمو)	جوھر بروھي	2006ع
25	Selection of Verses from Shah Jo Risalo	امجد سراج ميمڻ/نويد سراج	2006ع

26	Spiritualism in the Poetry of Shah Abdul Latif Bhittai	منور ارباب هالو	2006ع
27	Melodies of Shah Abdul Lateef Bhitai (Vol:1)	آغا سليم	2006ع
28	Shah Jo Risalo alias Ganje Latif (Vol:II)	آغا سليم	2007ع
29	Melodies of Shah Abdul Lateef Bhitai, Vol: II	آغا سليم	2007ع
30	Melodies of Shah Abdul Lateef Bhitai, Vol: III	آغا سليم	2008ع
31	Melodies of Shah Abdul Lateef Bhitai, Vol: 4	آغا سليم	2009ع
32	Shah Jo Risalo alias Ganje Latif (Vol:III)	آغا محمد يعقوب	2008ع
33	Shah Abdul Latif Bhitai Apostle of Love	مشتاق علي شاهه	2012ع
34	Shah Jo Risalo alias Ganje Lati	آغا محمد يعقوب	2014ع
35	Shah Abdul Latif Risalo	ڊاڪٽر ڪرسٽوفر شيڪل	2018ع

شاھ عبداللطيف ڀٽائي جي رسالي ۽ شخصيت بابت ڪي اھم تحقيقي ۽ تنقيدي ڪتاب

نمبر	ڪتاب جو نالو	ليکڪ جو نالو	سال
1	احوال شاھ عبداللطيف	مرزا قليچ بيگ	1887ع
2	شاھ لطيف جي حياتي، مذھب ۽ شعر	ديوان ليلارام وطن مل	1890ع
3	شاھائو شاھ	لالچند امر ڏنو مل	1914ع
4	شاھ جون آکاڻيون	جيٺمل پرسرام گلراجاڻي	1922ع
5	لطيفي سٽر	پيرومھر چند آڏواڻي	1828ع
6	مقدمہ لطيفي	ھوتچند مولچند گربخشاڻي	1936ع
7	شاھ عبداللطيف ۽ ديوان صورت بھار	ديوان تارا چند شوقيرام	1937ع
8	شاھ جون سورميون	ناراڻ داس ڀمڀاڻي	1944ع
9	شاھ جي رسالي جو رھبر	محمد عثمان ڏيپلائي	1950ع
10	لطف الطيف	دين محمد وفائي	1950ع
11	پيغام لطيف	جي ايم سيد	1950ع
12	ڪلام شاھ عبداللطيف ڀٽائي گھوٽ	غلام مصطفيٰ قاسمي	1951ع
13	شاھ لطيف جا ڳجھ ٽيل بيت	شيخ محمد سومار ۽ محمد عثمان ڏيپلائي	1957ع
14	شاھ جو انيو	اين ڪي ساڌواڻي	1958ع
15	شاھ عبداللطيف ڀٽائي ۽ ان جو ڪلام و فڪر	عبدالغفار خان بلوچ	1960ع
16	ڪنز اللطيف	عبدالجبار جوڻيجو	1961ع
17	شاھ عبداللطيف ڀٽائيءَ جون رايون	رشيد لاشاري	1961ع
18	بادشاھ ڀٽائي	حاجي محمد موسيٰ انصاري	1961ع

19	شاهه جي رسالي جو مطالعو	مولانا دين محمد وفائي	1962ع
20	شاعرن جو سرتاج (مرتب)	خديجه عمر بن دائودپوٽو	1963ع
21	لطيف باغ جو سير (منظوم پينا)	رشيد احمد لاشاري	1965ع
22	فڪر لطيف (مرتب)	ميمڻ عبدالمجيد سنڌي	1967ع
23	شاهه عبداللطيف ڀٽائيءَ جون وايون ۽ ڪافيون	جي ايم سيد	1968ع
24	شاهه جي رسالي جا سرچشما	نبي بخش خان بلوچ	1972ع
25	ڇپر ڇانوم ڪيون	پرسي گدوانئي	1973ع
26	شاهه سچل سامي	محمد ابراهيم جويو	1975ع
27	شاهه لطيف جي شاعري	تنوير عباسي	1976ع
28	جر ٿر تڪ تنوار (مرتب)	شمشير الحيدري ۽ انور هالائي	1978ع
29	مضمون ۽ مقالا	علامه عمر بن دائودپوٽو	1978ع
30	لطيف ڪوئز	عبدالجبار جوڻيجو	1978ع
31	وريا واهرو	عبدالواحد آريسر	1980ع
32	عرفان لطيف	بشير احمد شاد	1982ع
33	لطيف سنڌ آهي	عبدالقادر جوڻيجو	1982ع
34	ڪنور پاڙون پاتار ۾	---------	1984ع
35	اُملهه اڻ توريا	فقير امداد سرائي	1985ع
36	شاهه ۽ نوجوان (مرتب)	.....	1985ع
37	لطيف سائينءَ جا لاڙتان پيرا	محمد سومار شيخ	1986ع
38	لطيفي لات (مرتب)	خان محمد پنهور	1987ع
39	فڪر لطيف (مرتب)	قربان ميمڻ	1987ع
40	شاهه جون وايون	سرسوتي مولسنگهه بجاڻي	1988ع
41	وساريان نه وسرن	ممتاز مرزا	1988ع
42	لطيف جو پيغام	ميمڻ عبدالمجيد سنڌي	1989ع

43	شاهه عبداللطيف ڀٽائي	ڊاڪٽر شاهنواز سوڍر	1990ع
44	ڪنڌيءَ ڪتور لڙن	محمد حسين ڪاشف	1990ع
45	شاهه جي ٻولي	آفتاب ابڙو	1990ع
46	شاهه عبداللطيف رح	ڊاڪٽر نبي بخش خان بلوچ/ بشير احمد شاد	1990ع
47	لطيفي لات ۾ سنڌي ڪلاسيڪي شاعريءَ جو گڏيل اڀياس	ڊاڪٽر ميمڻ عبدالمجيد سنڌي	1991ع
48	ٻاهيون ٻيراڳين جون	تاج جويو	1991ع
49	سنڌي ثقافت ۾ شاهه عبداللطيف	ڊاڪٽر شاهنواز سوڍر	1991ع
50	پيهي منجهه پاتال	ڊاڪٽر بشير احمد شاد	1992ع
51	شاهه لطيف جي موسيقي	ڊاڪٽر درشهوار سيد	1992ع
52	شاهه لطيف بحيثيت مفڪر(مرتب)	آفتاب ابڙو	1993ع
53	جي تو بيت پانئيا (مرتب)	نورالدين سرڪي	1994ع
54	شاهه لطيف جي شاعريءَ ۾ منظر نگاري	راز شر	1994ع
55	مون مطالع سيرين	ڊاڪٽر اياز قادري	1995ع
56	شاهه لطيف تي تحقيق (مرتب)	ڊاڪٽر درشهوار سيد	1995ع
57	گربخشاڻيءَ وارو شاهه جو رسالو منهنجي نظر ۾	پيرومل مهر چند آڏواڻي	1995ع
58	لات جا لطيف جي	سليم لطيفي پٺو	1996ع
59	شاهه جو رسالو رسالي جو ڪلام	ٻانهون خان شيخ	1997ع
60	شاهه ۽ سنڌ (مرتب)	ڊاڪٽر فهميده حسين	1998ع
61	سنڌ جو شاهه	بدر ابڙو	2000ع
62	اوجاڳي اجاريا	ڊاڪٽر شاهنواز سوڍر	2000ع

63	پلارو پٽ ڏٺي	ڊاڪٽر بشير احمد شاد	2001ع
64	لطيف جا ٿر تان پيرا	معمور يوسفاڻي	2001ع
65	چير ڪين ڏي	ج. ع. منگهاڻي	2002ع
66	ڍوليو ڍٽ ڏٺي	معمور يوسفاڻي	2003ع
67	شاهه جي ڪلام ۾ پهاڪا ۽ محاورا	سيد اظهر گيلاني	2004ع
68	پنهنڀائيءَ جو مطالعو	معمور يوسفاڻي	2005ع
69	پهاڪا_ ڪلام جا ڏيئا	نورالدين سرڪي	2006ع
70	لطيفي معلومات	راهب لاڙڪ	2006ع
71	شاهه لطيف جي بولي: تحقيقي جائزو	ج. ع منگهاڻي	2006ع
72	اگهيا سٽ سندا (مرتب)	نور افروز خواجا	2007ع
73	شاهه جي ڪلام ۾ هدايتون	غلام حسين پناهڻ	2007ع
74	سُر شاهه سمنڊ	استاد امير حسين	2007ع
75	لطيفي انسائيڪلوپيڊيا	بدر ڏامراهو	2007ع
76	شاهه لطيف هر دور جو شاعر	ڊاڪٽر بشير احمد شاد	2008ع
77	شاهه لطيف: تاريخ جي آئيني ۾	غلام شبير پيراهين	2008ع
78	شاهه جي رسالي جي ترتيب	نبي بخش خان بلوچ	2008ع
79	لات جا لطيف جي	آغا سليم	2008ع
80	لوچيان ٿي لاحد ۾ (مرتب)	ڊاڪٽر نور افروز خواجا	2010ع
81	سنڌي موسيقيءَ جي روايت ۽ شاهه لطيف جا سُر	آغا سليم	2011ع
82	شاهه جي ڪلام جو فلسفو	ڊاڪٽر تهمينه مفتي	2011ع
83	شاهه عبداللطيف (حياتيءَ جو احوال ۽ رسالي جي تاريخ)	ڊاڪٽر نبي بخش خان بلوچ	2012ع
84	اديون آءٌ اجاڻ	ڊاڪٽر فهميده حسين	2012ع
85	شاهه عبداللطيف: مدبر، معلم ۽ مهربان	ڊاڪٽر عبدالجبار جوڻيجو	2012ع

86	جهڙي شونهن سنڌياس (مرتب)	ڊاڪٽر محمد علي مانجهي	2012ع
87	مون پر تون موجود (مرتب)	ڊاڪٽر محمد علي مانجهي	2012ع
88	لطيفي لاٽ (مرتب)	ممتاز مرزا	2012ع
89	شاهه جي رسالي جي نباتات	پريتم پياسي	2013ع
90	موڪي متارا	استاد لغاري	2013ع
91	شاهه لطيف جا فڪري سرچشما	تاج جويو	2013ع
92	شاهه عبداللطيف: شخصيتون ۽ درسگاهون	غلام شبير پيراهين	2013ع
93	شاهه لطيف جي شاعريءَ جو جديد اڀياس	ڊاڪٽر شير مهراڻي	2014ع
94	شاهه لطيف: آزاديءَ جو پهريون عظيم شاعر	يوسف شاهين	2014ع
95	ايڪويهين صديءَ ۾ شاهه لطيف (مرتب)	امان الله شيخ	2015ع
96	شاهه لطيف جا بيت تحقيقي ۽ تنقيدي جائزو	پروفيسر غلام رسول اڪرم سومرو	2015ع
97	شهائي شهرين جي	ايوب کوسو	2016ع
98	شاهه لطيف جا شيدائي	راهب لاڙڪ	2016ع
99	تنين ماڻڪ ميڙيا	رسول بخش پليجو	2016ع
100	شاهه جي شاعريءَ ۾ سگهڙائپ جو رنگ	عاجز رحمت الله لاشاري	2016ع
101	شاهه لطيف: آزاديءَ جو علمبردار	يوسف شاهين	ٻيو ڇاپو 2016ع
102	شاهه لطيف جي وائي ۽ وائيءَ جي اوسر	ستار پيرزادو	2016ع

103	شهنشاهہ لطيف ۽ بزرگ شاعرن جو تذڪرو	غلام شبير پيراهين	2016ع
104	شاهہ لطيف جا فڪري رخ	ڊاڪٽر غفور ميمڻ	
105	اڪ اُلٽي ڏار	نذير سومرو	2016ع
106	عالم سڀ آباد ڪرين	پروين موسيٰ ميمڻ	2016ع
107	شاهہ لطيف ۽ وليم ورڊس ورٿ جي شاعريءَ ۾ رومانيت (تقابلي جائزو)	ساجده پروين	2017ع
108	شاهہ جو فڪر ۽ فلسفو	فضل الرحمان ميمڻ	2017ع
109	شاهہ جون سورميون	استاد حيدري چانڊيو	2017ع
110	شاهہ جي شاعريءَ جو پهاڪاتي پهلو	مرتب: انجنيئر عبدالوهاب سهتو	2018ع
111	شاهہ لطيف جا ڇٽيهہ سُر	استاد لغاري	2018ع
112	ڏور ڏتائين ڏس	نور احمد جنجهي	2018ع
113	حضرت شاهہ عبداللطيف ڀٽائي_ چند وديا	سرمد چانڊيو	
114	سڀ پسندا پار	هدايت منگي	2018ع
115	سمنڊ سيويو جن	ستار سومرو	2019ع
116	نت نِت آهہ نئون	لطف پيرزادو	2019ع
117	ڀٽائي ۾ پونءِ	ڊاڪٽر ڪمال جامڙو	2019ع
118	شاهہ لطيف جي شاعري جو تقابلي اڀياس	مرتب: اسحاق سميجو	2020ع

نوٽ: شاهہ لطيف تي ڪيل پي. ايڇ. ڊيز (ڏسو صفحو: 560)

شاهه عبداللطيف ڀٽائي (معروضي سوالن جا جواب)

3(6)	1(5)	3(4)	1(3)	2(2)	1(1)
2(12)	1(11)	3(10)	1(9)	3(8)	3(7)
2(18)	1(17)	2(16)	3(15)	2(14)	1(13)
2(24)	3(23)	1(22)	1(21)	3(20)	3(19)
1(30)	3(29)	1(28)	4(27)	1(26)	2(25)
1(36)	3(35)	2(34)	1(33)	3(32)	2(31)
1(42)	2(41)	1(40)	2(39)	1(38)	3(37)
2(48)	3(47)	1(46)	2(45)	1(44)	2(43)
2(54)	1(53)	2(52)	1(51)	2(50)	1(49)
1(60)	2(59)	1(58)	1(57)	3(56)	2(55)
2(66)	1(65)	4(64)	1(63)	3(62)	2(61)
1(72)	2(71)	2(70)	2(69)	1(68)	1(67)
2(78)	2(77)	1(76)	1(75)	1(74)	3(73)

شاهه عنايت شهيد
(1655ع_1718ع)

1. صوفي شاهه عنايت ڪهڙن ٻن دور سان واسطو رکي ٿو؟

(1) مغل ۽ ڪلهوڙا دور (2) ارغون ۽ ترخان دور (3) ڪلهوڙا ۽ ٽالپر دور (4) انهن مان ڪو به نه

2. جو ڪيڙي سو کائي جو نعرو ڪنهن هنيو؟

(1) ميون شاهه عنات (2) شاهه عبداللطيف (3) صوفي شاهه عنايت (4) انهن مان ڪو به نه

3. پير حسام الدين راشديءَ ننڍي کنڊ جو پهريون سوشلسٽ صوفي ڪنهن کي سڏيو آهي؟

(1) صوفي شاهه عنايت (2) بيدل فقير (3) فقير جانڻ چن (4) انهن مان ڪوبه نه

4. صوفي شاهه عنايت جا وڏا اصل ڪٿان جا رهاڪو هئا؟

(1) هرات (2) سمرقند (3) اُچ شريف (ملتان) (4) انهن مان ڪوبه نه

5. صوفي شاهه عنايت ڪهڙي قبيلي سان واسطو رکندو هو؟

(1) لانگاهه (2) لنڊ (3) لاشاري (4) انهن مان ڪوبه نه

6. صوفي شاهه عنايت 1065هه مطابق ڪهڙي عيسوي سن ۾ ڄائو؟

(1) 1650ع (2) 1655ع (3) 1660ع (4) انهن مان ڪوبه نه

7. صوفي شاهه عنايت جي والد جو نالو ڇا هو؟

(1) مخدوم فضل الله (2) ملا يوسف (3) ملا شهاب الدين (4) انهن مان ڪوبه نه

8. شاهه عنايت شهيد جو وڏو ڏاڏو مخدوم صدرالدين عرف صدو لانگاهه 900هه مطابق ڪهڙي عيسوي سن ۾ سنڌ ۾ ملتان کان لڏي اچي سنڌ ۾ آباد ٿيو؟

(1) 1490ع (2) 1494ع (3) 1500ع (4) انهن مان ڪوبه نه

9. صوفي شاهه عنايت ڪنهن وٽان تعليم حاصل ڪئي؟

(1) شاهه قمر (2) شاهه تبريز (3) شاهه شمس (4) انهن مان ڪوبه نه

10. صوفي شاهه عنايت جو ان استاد جو نالو ٻڌايو جيڪو شاهه عنايت جو استاد مان ڦري شاگرد ٿيو؟

(1) شاهه غلام محمد (2) شاهه عطا محمد (3) شاهه شمس (4) انهن مان ڪوبه نه

11. صوفي شاهه عنايت کي صوفي جي لقب سان ڪنهن نوازيو؟

(1) سيد عبدالملڪ (2) شاهه غلام محمد (3) شاهه شمس (4) انهن مان ڪوبه نه

12. ڪهڙو شاعر، صوفي شاهه عنايت جو سخت مخالف هو جنهن جو اظهار هن پنهنجي بيتن ۾ پڻ ڪيو آهي؟

(1) شاهه عبداللطيف ڀٽائي (2) ميون شاهه عنات (3) خواجا محمد زمان (4) انهن مان ڪوبه نه

13. ڪهڙي بادشاهه جي سربراهيءَ ۾ جهوڪ تي چڙهائي ڪري شاهه عنايت سان جنگ جوٽي وئي؟

(1) ميان يارمحمد ڪلهوڙو (2) شهداد خان ٽالپر (3) نور محمد پليجو (4) انهن مان ڪوبه نه

14. گورنر اعظم سان صلاح بعد ڪير شاه عنايت وٽ قرآن مجيد کڻي ناهه لاءِ ويو؟

(1) نور محمد پليجو (2) حمل جت (3) مير شهداد خان ٽالپر (4) انهن مان ڪوبه نه

15. مير شهداد خان ٽالپر، شاه عنايت جو رشتي ۾ ڇا هو؟

(1) ڀيڻيوو (2) سنڌيو (3) سالو (4) انهن مان ڪوبه نه

16. شاه عنايت کي دوکي سان گرفتار ڪري ڪنهن وٽ آندو ويو؟

(1) اعظم خان ۽ يارمحمد ڪلهوڙي آڏو (2) حمل جت ۽ نور محمد پليجو (3) مير شهداد خان (4) انهن مان ڪوبه نه

17. صوفي شاه عنايت سان گرفتاريءَ ۾ سندس پاڻ، پائيتي ۽ هڪ پٽ سميت ڪيترا مريد گڏ هئا؟

(1) ڏهه (2) ٻارهن (3) پندرهن (4) انهن مان ڪوبه نه

18. صوفي شاه عنايت کي 15 صفر 1130هه مطابق ڪهڙي عيسوي سن ۾ شهيد ڪيو ويو؟

(1) 07 جنوري 1718ع (2) 15 جنوري 1718ع (3) 20 جنوري 1718ع (4) انهن مان ڪوبه نه

19. شهادت وقت هي فارسي شعر ڪنهن پڙهيو؟

سر در قدم يار فدا شد چه بجا شد
اين بارِ گران بود ادا شد چه بجا شد

(1) شاه عنايت جي پائيتي (2) پٽ (3) شاه عنايت (4) انهن مان ڪوبه نه

20. شاه عنايت جي هلايل تحريڪ ۾ ڇهن مهينن ۾ اٽڪل ڪيترا صوفي شهيد ٿي ويا؟

(1) ڇهه ست هزار (2) ڏهه هزار (3) پندرهن هزار (4) انهن مان ڪوبه نه

21. اجتماعي ڪڏ ڪوٺي پوريل شهيد مريدن جي ان هنڌ کي ڪهڙي نالي سان سڏيو ويندو آهي؟

(1) شهيدان قبرستان (2) گنج شهيدان (3) شهيد صوفين جو مقام (4) انهن مان ڪوبه نه

22. صوفي شاهه عنايت ڪيترڀون شاديون ڪيون؟

(1) هڪ (2) ٻه (3) چار (4) انهن مان ڪوبه نه

23. ڪهڙي شارح شاهه لطيف جو هي بيت اچ نه اوطاقن پر شاهه عنايت لاءِ لکيل ڄاڻايو آهي؟

(1) علامه دائودپوٽو (2) مرزا قليچ بيگ (3) پير حسام الدين راشدي (4) انهن مان ڪوبه نه

24. صوفي شاهه عنايت جو ذڪر شاهه سائينءَ پنهنجي ڪهڙي سُر ۾ ڪيو آهي؟

(1) ڪيڏارو (2) رامڪلي (3) يمن ڪلياڻ (4) انهن مان ڪوبه نه

25. ڪتاب شاهه عنايت شهيد: سنڌ جو سوشلسٽ صوفي ڪنهن سهيڙيو آهي؟

(1) صوفي حضور بخش (2) حسين بادشاهه (3) ڊاڪٽر محمد علي مانجهي (4) انهن مان ڪوبه نه

26. پاڪستاني ادب کي معمار جي سيريز ۾ ڇپيل هن ڪتاب صوفي شاهه عنايت شهيد (شخصيت اور فن) جو ليکڪ ڪير آهي؟

(1) ادل سومرو (2) علي بابا (3) منظور علي ويسريو (4) انهن مان ڪوبه نه

27. صوفي شاهه عنايت شهيد ۽ سندس سلسلي جا شاعر ڪنهن جي پي ايچ ڊي آهي؟

(1) نواز علي شوق (2) ڊاڪٽر محمد علي مانجهي (3) صوفي حضور بخش (4) انهن مان ڪوبه نه

28. ڊاڪٽر مانجهي جي ٿيسز جي چوڏهن بابن ۾ شاهه عنايت جي سلسلي جي ڪيترن شاعرن جو ذڪر آهي؟

(1) 129 (2) 200 (3) 250 (4) انهن مان ڪوبه نه

29. ڪتاب صوفي شاهه عنايت شهيد جو مصنف ڪير آهي؟

(1) صوفي حضور بخش (2) حسين بادشاھ (3) ڊاڪٽر محمد علي مانجهي (4) انهن مان ڪوبہ نہ

30. مراد فقير، صوفي صادق فقير، روحل فقير، بيدل، بيڪس، سيد رکيل شاھ، چيزل شاھ سميت ٻيا شاعر ڪنهن جي سلسلي جا شاعر آهن؟

(1) شاھ لطيف ڀٽائي (2) خواجا غلام فريد (3) شاھ عنايت شهيد (4) انهن مان ڪوبہ نہ

شاھ عنايت شهيد (معروضي سوالن جا جواب)

2(6)	1(5)	3(4)	1(3)	3(2)	1(1)
2(12)	1(11)	1(10)	3(9)	2(8)	1(7)
1(18)	2(17)	1(16)	2(15)	3(14)	1(13)
2(24)	1(23)	3(22)	2(21)	1(20)	3(19)
3(30)	1(29)	1(28)	2(27)	3(26)	2(25)

صابر موچي

1. صابر موچي ڪهڙي دور جو شاعر ٿي گذريو آهي؟

(1) مغل دور (2) ڪلهوڙا دور (3) ٽالپر دور (4) انهن مان ڪوبہ نہ

2. صابر موچي شڪارپور ضلعي جي ڪهڙي ڳوٺ جو رهاڪو هو؟

(1) ڪاڪيپوٽا (2) ڏکڻ (3) ڳڙهي ياسين (4) انهن مان ڪوبہ نہ

3. صابر موچي ڇا جو شاعر ٿي گذريو آهي؟

(1) سينگار شاعري (2) ڳجهارت (3) ڏهس ناما (4) انهن مان ڪوبہ نہ

4. صابر موچي، پنهنجي ڪهڙي همعصر سان بيت بازي ڪئي؟

(1) جمن چارڻ (2) جلال ڪٽي (3) احسان فقير (4) انهن مان ڪوبہ نہ

5. صابر موچي، شاعريءَ ۾ ڪهڙو تخلص استعمال ڪندو هو؟

(1) موچي (2) مسڪين (3) مداحي (4) انهن مان ڪوبہ نہ

6. ڊاڪٽر ميمڻ عبدالمجيد سنڌيءَ، صابر موچيءَ کي سنڌي سينگار شاعريءَ جي ڪهڙي دور جو وڏو شاعر سڏيو آهي؟

(1) پهرين دور جو (2) ٻئي دور جو (3) ٽئين دور جو (4) انهن مان ڪوبہ نہ

صابر موچي (معروضي سوالن جا جواب)

2(1)	1(2)	1(3)	2(4)	1(5)	2(6)

صاحبڏنو فاروقي
(1689ع_1788ع)

1. صاحبڏنو فاروقي ڪهڙي نامور شاعر جو همعصر آهي؟

(1) شاهہ عبدالڪريم بلڙيءَ وارو (2) شاهہ عبداللطيف ڀٽائي (3) سچل سرمست (4) انهن مان ڪوبہ نہ

2. صاحبڏنو فاروقي 1101 هجري مطابق ڪهڙي عيسوي سن ۾ پيدا ٿيو؟

(1) 1689ع (2) 1691ع (3) 1695ع (4) انهن مان ڪوبہ نہ

3. صاحبڏني فاروقيءَ جي والد جو نالو ٻڌايو؟

(1) عبدالحق فاروقي (2) شهاب الدين (3) مخدوم عبدالوهاب (4) انهن مان ڪوبہ نہ

4. صاحبڏنو فاروقي، سچل سرمست جو رشتي ۾ ڇا ٿئي؟

(1) پڙڏاڏو (2) ڏاڏو (3) والد (4) انهن مان ڪوبہ نہ

5. درازا شريف درگاهہ جو سلسلو ڪنهن کان شروع ٿئي ٿو؟

(1) صاحبڏنو فاروقي (2) سچل سرمست (3) خواجا عبدالحق (4) انهن مان ڪوبہ نہ

6. ميان صاحبڏنو فاروقي ٻيو ڪهڙي نالي سان مشهور آهي؟

(1) خواجا صاحب (2) خواجا محمد حافظ (3) خواجا عبدالڪريم (4) انهن مان ڪوبہ نہ

7. صاحبڏني فاروقي کي خواجا محمد حافظ کان سواءِ ٻيو ڪهڙن نالن سان مشهور هو؟

(1) موراڳي ۽ ويراڳي (2) موراڳي ۽ سوائي (3) سوائي ۽ ويراڳي (4) انهن مان ڪوبہ نہ

8. صاحبڏني فاروقي شاعريءَ ۾ ڪهڙا بہ تخلص استعمال ڪندو هو؟

(1) صاحبڏنو ۽ حافظ (2) موراڳي ۽ سوائي (3) حافظ ۽ موراڳي (4) انهن مان ڪوبہ نہ

9. ڪهڙي ڪتاب ۾ چاتايل آهي تہ شاهہ عبداللطيف ڀٽائيءَ جي ملاقات صاحبڏني سان ٿي هئي؟

(1) تحفتہ الڪرام (2) تذڪرہ مخاديم ڪهڙا (3) تذڪرہ مشاهير سنڌ (4) انهن مان ڪوبہ نہ

10. صاحبڏني فاروقيءَ جو سنڌيءَ کانسواءِ ٻيو ڪهڙين ٻولين ۾ ڪلام مليو ٿو؟

(1) فارسي ۽ عربي (2) فارسي ۽ اردو (3) اردو ۽ انگريزي (4) انهن مان ڪوبہ نہ

11. صاحبڏني فاروقي سلوڪ جا سبق ڪنهن کان ورتا؟

(1) شاهہ عبدالله (2) شاهہ عبيدالله جيلاني (3) عابد شاهہ جيلاني (4) انهن مان ڪوبہ نہ

12. صاحبڏنو فاروقي فقيريءَ ڏانهن مائل ٿيڻ کان اڳ ڪنهن وٽ ملازم هو؟

(1) ڪلهوڙن وٽ (2) ٽالپرن وٽ (3) مغلن وٽ (4) انهن مان ڪوبہ نہ

13. سچل سرمست، صاحبڏني فاروقي جي سلوڪ جا سبق واري واقعي کي پنهنجي ڪهڙي فارسي مثنويءَ ۾ بيان ڪيو آهي؟

(1) گداز نامہ (2) راز نامہ (3) رهبر نامہ (4) انهن مان ڪوبہ نہ

14. صاحبڏني فاروقي 1192 هجري مطابق ڪهڙي عيسوي سن ۾ وفات ڪئي؟

(1) 1788ع (2) 1790ع (3) 1795ع (4) انهن مان ڪوبہ نہ

صاحب ڏنو فاروقي (معروضي سوالن جا جواب)

2(1)	1(2)	3(3)	2(4)	1(5)	2(6)
2(7)	1(8)	2(9)	1(10)	2(11)	1(12)
2(13)	1(14)				

غلام محمد بگائي

1. غلام محمد بگائي ڪهڙي دور جو شاعر ٿي گذريو آهي؟

(1) مغل دور (2) ڪلهوڙا دور (3) ٽالپر دور (4) انهن مان ڪوبه نه

2. غلام محمد بگائي ڪٿان جو رهاڪو هو؟

(1) ڳوٺ بگا، تلعقو مورو (2) ڳوٺ بگائي، تعلقو حيدرآباد (3) ڳوٺ بگا، تعلقو لاڙڪاڻو (4) انهن مان ڪوبه نه

3. غلام محمد بگائي.........جي نظم ۾ مداحون مناجاتون ۽ مناقبا چيا.

(1) الف اشباع (2) ڪافي (3) بيت (4) انهن مان ڪوبه نه

4. غلام محمد بگائي ڪهڙي حاڪم جي دور حڪومت ۾ زنده هو؟

(1) غلام شاهه ڪلهوڙو (2) نور محمد ڪلهوڙو (3) يارمحمد ڪلهوڙو (4) انهن مان ڪوبه نه

5. مخدوم غلام محمد بگائي........جي شهادت جو ذڪر ڪيو آهي.

(1) دولهه دريا خان (2) شاهه عنايت شهيد (3) مخدوم عبدالرحمان ڪهڙو (4) انهن مان ڪوبه نه

6. غلام محمد بگائي ڪهڙي واقعي تي نور محمد ڪلهوڙي خلاف شعر لکي جمعي جي نماز دوران خطبي ۾ پڙهيو هو جنهن ۾ نور محمد 222 مريدن مخدومن کي مسجد ۾ شهيد ڪرايو هو؟

(1) ڪهڙن جي (2) ڏاريجن جي (3) نومڙين جي (4) انهن مان ڪوبه نه

غلام محمد ڀڳائي (معروضي سوالن جا جواب)

2(1)	1(2)	1(3)	2(4)	1(5)	1(6)	

مخدوم ضياءالدين ٺٽوي
(1680ع _ 1757ع)

1. مخدوم ضياءالدين ٺٽوي ڪهڙي دور سان تعلق رکي ٿو؟

(1) مغل دور (2) ڪلهوڙا دور (3) ٽالپر دور

2. مخدوم ضياءالدين 1091هه مطابق ڪهڙي عيسوي سن ۾ پيدا ٿيو؟

(1) 1680ع (2) 1690ع (3) 1700ع (4) انهن مان ڪوبہ نہ

3. مخدوم ضياءالدين جي والد جو نالو ڇا آهي؟

(1) محمد ابراهيم (2) محمد يعقوب (3) محمد يونس (4) انهن مان ڪوبہ نہ

4. مخدوم ضياءالدين ڪنهن وٽان تعليم حاصل ڪئي؟

(1) مخدوم محمد امين (2) مخدوم محمد سعيد (3) مخدوم عنايت الله (4) انهن مان ڪوبہ نہ

5. علامہ محمد معين ٺٽوي مخدوم ضياءالدين جو ڇا هيو؟

(1) استاد (2) رشتيدار (3) دوست (4) انهن مان ڪوبہ نہ

6. مخدوم ضياءالدين جي ڪلام کي ڇا چيو وڃي ٿو؟

(1) ضياءالدين جو ڪلام (2) ضياءالدين جو رسالو (3) ضياءالدين جي سنڌي (4) انهن مان ڪوبہ نہ

7. مخدوم ضياء الدين عام ماڻهن جي سهولت لاءِ نماز روزي زڪوات ۽ حج جا مسئلا ڇا ۾ بيان ڪيا آهن؟

(1) نثري انداز ۾ (2) ڏوهيڙن ۾ (3) گنائن ۾ (4) انهن مان ڪوبہ نہ

8. پنهنجي وقت جو ڪهڙو وڏو عالم مخدوم ضياءالدين جو شاگرد هو؟

(1) شاه عبداللطيف ڀٽائي (2) شاه عنايت (3) مخدوم محمد هاشم ٺٽوي (4) انهن مان ڪوبه نه

9. مخدوم ضياء الدين 80 سالن جي ڄمار ۾ 1171هه مطابق ڪهڙي عيسوي سن ۾ لاڏاڻو ڪيو؟

(1) 1757ع (2) 1761ع (3) 1765ع (4) انهن مان ڪوبه نه

مخدوم ضياءالدين ٺٽوي (معروضي سوالن جا جواب)

2(1)	2(2)	1(3)	3(4)	1(5)	3(6)
2(7)	3(8)	1(9)			

مخدوم عبدالرحيم گرهوڙي
(1739ع_1778ع)

1. مخدوم عبدالرحيم گرهوڙي ڪڏهن پيدا ٿيو؟

(1) 1739ع (2) 1745ع (3) 1750ع (4) انهن مان ڪوبه نه

2. مخدوم عبدالرحيم گرهوڙي جي والد جو نالو ڇا هو؟

(1) سيدالله (2) سعد الله (3) سعيدالله (4) انهن مان ڪوبه نه

3. مخدوم عبدالرحيم گرهوڙي ذات جو ڪير هو؟

(1) سيد (2) ميمڻ (3) مگريو (4) انهن مان ڪوبه نه

4. مخدوم عبدالرحيم گرهوڙي ڪهڙي وڏي عالم جو شاگرد هو؟

(1) شاه عبداللطيف ڀٽائي (2) خواجا محمد زمان لنواريءَ وارو (3) مخدوم محمد هاشم ٺٽوي (4) انهن مان ڪوبه نه

5. هيٺئين بيت جي شاعر جو نالو ڇا هو؟

متان ڪائين ڪڇڻي، حاڪماڻي هنڌان،
رڏي هونداڻون رت ۾، ماري مسڪينا!

(1) مخدوم گرهوڙي (2) شاه لطيف (3) خواجا محمد زمان (4) انهن مان ڪوبه نه

6. ڪتاب ڪلام گرهوڙي ڪنهن ترتيب ڏئي ڇپرايو؟

(1) ڊاڪٽر نبي بخش بلوچ (2) علامه دائودپوٽو (3) ڊاڪٽر گربخشاڻي (4) انهن مان ڪوبه نه

7. مخدوم گرهوڙيءَ جو ڪلام ڪهڙي صورت ۾ مليو آهي؟

(1) الف اشباع (2) گيت (3) ڪبت (4) انهن مان ڪوبه نه

8. خواجا محمد زمان جي ڪتاب ابيات سنڌي جي سنڌي ۾ شرح ۽ ترجمو ڪنهن ڪيو؟

(1) محمد هاشم ٺٽوي (2) مخدوم گرهوڙي (3) علامه غلام مصطفيٰ قاسمي (4) انهن مان ڪوبه نه

9. شيخ عبدالرحيم گرهوڙيءَ جون پيشنگوئيون ڪنهن جي تصنيف آهي؟

(1) مخدوم شبير احمد (2) مخدوم الياس رضا (3) مخدوم طالب المولىٰ (4) انهن مان ڪوبه نه

10. ڪتاب رسالا گل جو ليکڪ ڪير آهي؟

(1) محمد هاشم ٺٽوي (2) مخدوم گرهوڙي (3) علامه قاسمي (4) انهن مان ڪوبه نه

11. ڪتاب مخدوم عبدالرحيم گرهوڙي (سوانح حيات) جو مصنف ڪير آهي؟

(1) علامه دائودپوٽو (2) سائين بخش تاج محمد قبولائي (3) مخدوم شبير احمد (4) انهن مان ڪوبه نه

12. مخدوم گرهوڙي ڪيترن سالن جي عمر ۾ شهادت ماڻي؟

(1) ٽيهن (2) پنجٽيهه (3) اوڻيتاليهه (4) انهن مان ڪوبه نه

13. مخدوم گرهوڙي ڪٿ ڏاهينديءَ ڪڏهن شهيد ٿيو؟

(1) 1770ع (2) 1778ع (3) 1782ع (4) انهن مان ڪوبه نه

(2)

مخدوم عبدالرحيم گرهوڙي (معروضي سوالن جا جواب)

1(1)	2(2)	3(3)	2(4)	1(5)	2(6)
1(7)	2(8)	1(9)	1(10)	2(11)	3(12)
2(13)					

مخدوم عبدالله نرئي وارو
(1737ع_1821ع)

1. مخدوم عبدالله نرئي وارو ڪلهوڙن کان سواءِ ڪهڙي دور جي ابتدا جو شاعر ٿي گذريو آهي؟

(1) مغل (2) ٽالپر (3) ارغون (4) انهن مان ڪوبہ نہ

2. مخدوم عبدالله نرئي وارو اٽڪل ڪهڙي عيسوي سن ۾ پيدا ٿيو؟

(1) 1700ع (2) 1710ع (3) 1737ع (4) انهن مان ڪوبہ نہ

3. مخدوم عبدالله نرئي واري جي والد جو نالو ٻڌايو؟

(1) ميان محمد منڊرو (2) محمد اقبال منڊرو (3) غلام قادر منڊرو (4) انهن مان ڪوبہ نہ

4. مخدوم عبدالله نرئي وارو ڪٿان جو رهاڪو هو؟

(1) بدين شهر جو (2) ڳوٺ ماندڙ، ضلعو بدين (3) لنواري شريف (4) انهن مان ڪوبہ نہ

5. مخدوم عبدالله نرئي تخلص ڪهڙي نسبت سان اختيار ڪيو؟

(1) ڳوٺ جي نسبت سان (2) مذهبي حوالي سان (3) شاعر طور (4) انهن مان ڪوبہ نہ

6. مخدوم عبدالله ٻيو ڪهڙي نالي سان سڃاتو ويندو هو؟

(1) علامہ سنڌ (2) فقير عبدالله (3) ميان موريو (4) انهن مان ڪوبہ نہ

7. مسجدن ۾ تبليغ ۽ واعظ ڪرڻ سبب مخدوم عبدالله کي ڪهڙي نالي سان پڻ سڏيو ويندو هو؟

(1) ميان عبدالله واعظ (2) مولوي صاحب (3) علامہ عبدالله (4) انهن مان ڪوبہ نہ

8. حامد خانائيءَ موجب مخدوم عبدالله جي زندگيءَ جو سڀ کان اول احوال ڪنهن ڏنو آهي؟

(1) علي شير قانع ٺٽوي (2) رچرڊ برٽن (3) لطف الله بدوي (4) انهن مان ڪوبہ نہ

9. رچرڊ برٽن جي ان ڪتاب جو نالو ڇا آهي؟

(1) سنڌ ۽ سنڌ ماٿريءَ ۾ وسندڙ قومون (2) سنڌ يا آڪويل ماٿري (3) سنڌو ماٿريءَ ۾ بازداري (4) انهن مان ڪوبہ نہ

10. 1762ع ڌاري نظمي عبارت ۾ لکيل بن جلدن جي ڪتاب ڪنز العبرت جو مصنف ڪير آهي؟

(1) محمد هاشم ٺٽوي (2) مخدوم عبدالله نرئي وارو (3) مخدوم نوح (4) انهن مان ڪوبہ نہ

11. هنن ڪتابن: قمر المنير (سيرتِ نبويؐ)، بدرالمنير (سيرتِ نبويؐ)، نور الابصار، خزينہ اعظم، تفسير يوسف، صفت بهشت (منظوم)، غزوات، خزانة الابرار (نماز روزي بابت)، شجاعت سيد الانام خلفاءِ راشدين، سگ نامو (ڇهن ڪتابن جو مجموعو)، ايمان مجمل ۽ مفصل، نڪاح جي ترتيب ۽ ورثو جو مصنف ڪير آهي؟

(1) محمد هاشم ٺٽوي (2) مخدوم عبدالله نرئي وارو (3) مخدوم نوح (4) انهن مان ڪوبہ نہ

12. مخدوم عبدالله نرئي واري ڪڏهن وفات ڪئي؟

(1) 1821ع (2) 1830ع (3) 1834ع (4) انهن مان ڪوبہ نہ

13. مخدوم عبدالله جي آخري آرام گاهہ ڪٿي واقع آهي؟

(1) ڳوٺ نرئي (2) ڳوٺ مانڌر (3) ڳوٺ ستريون (4) انهن مان ڪوبہ نہ

مخدوم عبدالله نرئيءَ وارو (معروضي سوالن جا جواب)

3(6)	1(5)	2(4)	1(3)	3(2)	2(1)
1(12)	2(11)	2(10)	1(9)	2(8)	1(7)
					3(13)

مخدوم محمد هاشم ٺٽوي
(1690ع_ 1760ع)

1. مخدوم محمد هاشم ٺٽوي ڪڏهن پيدا ٿيو؟

(1) 1690ع (2) 1695ع (3) 1700ع (4) انهن مان ڪوبہ نہ

2. مخدوم محمد هاشم جي والد جو نالو ڇا هيو؟

(1) عبدالغفور ٺٽوي (2) عبدالغفار (3) عبدالستار (4) انهن مان ڪوبہ نہ

3. مخدوم محمد هاشم پنهنجي والد سميت ڪهڙن ٻن عالمن کان تعليم حاصل ڪئي؟

(1) مخدوم معين الدين ۽ مخدوم ضياءالدين ٺٽوي (2) مخدوم ضياءالدين ۽ مولوي سعيد (3) مخدوم ضياءالدين ۽ مخدوم محمد ابراهيم (4) انهن مان ڪوبہ نہ

4. مخدوم محمد هاشم ٺٽوي جي زندگيءَ جو پهريون احوال ڪهڙي ڪتاب ۾ مليو ٿو؟

(1) تحفتہ الڪرام (2) مشاهير سنڌ (3) تذڪره لطيفي (4) انهن مان ڪوبہ نہ

5. محمد هاشم ٺٽوي جا اٽڪل ڪيترا ڪتاب ملن ٿا؟

(1) 140 (2) 152 (3) 165 (4) انهن من ڪوبہ نہ

6. مخدوم محمد هاشم جي پوٽي مخدوم غلام محمد سنڌس ڪيترن ڪتابن جو ذڪر ڪيو آهي؟

(1) 115 (2) 122 (3) 130 (4) انهن مان ڪوبہ نہ

7. سنڌيءَ ۾ لکيل ڪتاب تفسير هاشمي جو ليکڪ ڪير آهي؟

(1) مخدوم نوح (2) مخدوم ضياءالدين ٺٽوي (3) مخدوم محمد هاشم ٺٽوي (4) انهن مان ڪوبہ نہ

8. ڪتاب قوت العاشقين جو مصنف ڪير آهي؟

(1) مخدوم نوح (2) مخدوم ضياءالدين ٺٽوي (3) مخدوم محمد هاشم ٺٽوي (4) انهن مان ڪوبہ نہ

9. ڪتاب فرائض السلام جو مصنف ڪير آهي؟

(1) مخدوم نوح (2) مخدوم ضياءالدين ٺٽوي (3) مخدوم محمد هاشم ٺٽوي (4) انهن مان ڪوبہ نہ

10. ڪتاب تحفتہ التائبين جو مصنف ڪير آهي؟

(1) مخدوم نوح (2) مخدوم ضياءالدين ٺٽوي (3) مخدوم محمد هاشم ٺٽوي (4) انهن مان ڪوبہ نہ

11. ڪتاب مدح نامہ سنڌ جو مصنف ڪير آهي؟

(1) مخدوم محمد هاشم ٺٽوي (2) مخدوم نوح (3) مخدوم ضياءالدين (4) انهن مان ڪوبہ نہ

12. ڪتاب (راحت المومنين) ذبح ۽ شڪار جو مصنف ڪير آهي؟

(1) مخدوم نوح (2) مخدوم ضياءالدين ٺٽوي (3) مخدوم محمد هاشم ٺٽوي (4) انهن مان ڪوبہ نہ

13. مخدوم محمد هاشم ٺٽوي ڪڏهن وفات ڪئي؟

(1) 1760ع (2) 1770ع (3) 1771ع (4) انهن مان ڪوبہ نہ

14. مخدوم محمد هاشم ٺٽويءَ جي قبر ڪٿي آهي؟

(1) مڪلي (2) سيوهڻ (3) ٺٽي شهر (4) انهن مان ڪوبہ نہ

مخدوم محمد هاشم ٺٽوي (معروضي سوالن جا جواب)

1(1)	1(2)	2(3)	1(4)	2(5)	1(6)
3(7)	3(8)	3(9)	3(10)	1(11)	3(12)
1(13)	1(14)				

مياں سرفراز ڪلهوڙو
(1751ع_1777ع)

1. مياں سرفراز ڪلهوڙو 1772ع کان.........تائين سنڌ جو حڪمران رهيو.
(1) 1775ع (2) 1778ع (3) 1780ع (4) انهن مان ڪجهه به نه

2. مياں سرفراز ڪلهوڙو 1165هجري مطابق ڪهڙي عيسوي سال ۾ پيدا ٿيو؟
(1) 1745ع (2) 1751ع (3) 1755ع (4) انهن مان ڪوبه نه

3. مياں سرفراز ڪلهوڙو جي والد جو نالو ڇا هو؟
(1) مياں نور محمد (2) غلام شاهه ڪلهوڙو (3) مياں عبدالنبي ڪلهوڙو (4) انهن مان ڪوبه نه

4. تيمور شاهه، مياں سرفراز کي ڪهڙو لقب ڏنو؟
(1) مياں (2) خانصاحب (3) خدايار خان (4) انهن مان ڪوبه نه

5. مياں سرفراز ڪلهوڙي سنڌ جي ڪهڙي شهر کي پنهنجي گاديءَ جو هنڌ بڻايو؟
(1) حيدرآباد (2) خدا آباد (3) منصوره (4) انهن مان ڪوبه نه

6. عام طور تي مياں سرفراز ڪلهوڙي کي.......حڪمران سڏيو ويندو آهي.
(1) ناڪام (2) ڪامياب (3) وچٿرو (4) انهن مان ڪوبه نه

7. مياں سرفراز ڪلهوڙو.........زبان جو اعليٰ درجي جو شاعر هو.
(1) سنڌي (2) فارسي (3) عربي (4) انهن مان ڪوبه نه

8. مياں سرفراز ڪلهوڙو شاعريءَ ۾ ٿتي جي ڪهڙي شاعر جو شاگرد هو؟
(1) غلام علي مداح (2) نور محمد خسته (3) حافظ حامد (4) انهن مان ڪوبه نه

9. مياں سرفراز ڪلهوڙي حيدرآباد ۾ قيد ۾ هجڻ دوران سنڌيءَ ۾ ڇا لکي؟
(1) مناجات (2) مدح (3) مرثيو (4) انهن مان ڪوبه نه

10. مياں سرفراز ڪلهوڙي جون سنڌيءَ ۾ ڪيترو ڪلام مليو آهي؟
(1) هڪ (2) پنج (3) ڏهه (4) انهن مان ڪوبه نه

11. پلا جامڻ غلام سنڌو هي سوال شطح تون ڪنهن جي مدح غير ثاني ورائو آهي؟

(1) شاهه عبداللطيف (2) ميان سرفراز ڪلهوڙو (3) سچل سرمست (4) انهن مان ڪوبه نه

12. ڪهڙو وڏو شاعر ميان سرفراز ڪلهوڙي جو هم ڪلامي ۽ سندس دربار جو ملازم هو؟

(1) سيد ثابت علي شاهه (2) سچل سرمست (3) آخوند گل محمد (4) انهن مان ڪوبه نه

13. ميان سرفراز ڪلهوڙي جي فارسي شاعري ڪليات سرفراز (1996ع) ڪنهن سهيڙي؟

(1) ڊاڪٽر خضر نوشاهي (2) دبير مرزا (3) مرزا قليچ بيگ (4) انهن مان ڪوبه نه

14. ميرن سرفراز ڪلهوڙي کي قيد ڪرڻ بعد بيدرديءَ سان ...... ڪڍيون.

(1) ٻانهون (2) ڄنگهون (3) اکيون (4) انهن مان ڪوبه نه

15. ميرن حيدرآباد قلعي ۾ قيد ميان سرفراز ڪلهوڙي سميت ڪيترن ڪلهوڙن کي قتل ڪرايو هو؟

(1) ٻن (2) ٽن (3) پنجن (4) انهن مان ڪوبه نه

16. سرفراز ڪلهوڙي سان گڏ قتل ٿيلن جا نالا ٻڌايو؟

(1) ميان عطر خان، محمود خان ۽ مير محمد ڪلهوڙو (2) غلام نبي، عبدالنبي ۽ ميان عطر (3) ميان عطر ۽ محمود خان (4) انهن مان ڪوبه نه

17. ميان سرفراز کي 1191 هجري مطابق ڪهڙي سن ۾ قتل ڪرايو ويو؟

(1) 1775ع (2) 1777ع (3) 1780ع (4) انهن مان ڪوبه نه

18. ميان سرفراز جو مقبرو ڪٿي آهي؟

(1) مورو (2) خدا آباد (3) حيدرآباد (4) انهن مان ڪوبه نه

ميان سرفراز ڪلهوڙو (معروضي سوالن جا جواب)

1(1)	2(2)	2(3)	3(4)	2(5)	1(6)
2(7)	1(8)	2(9)	1(10)	2(11)	1(12)
1(13)	3(14)	2(15)	1(16)	2(17)	3(18)

مير علي شير قانع ٺٽوي
(1727ع_1788ع)

1. مير علي شير قانع ٺٽوي 1140 هجري مطابق ڪهڙي عيسوي سن ۾ پيدا ٿيو؟

(1) 1727ع (2) 1750ع (3) 1790ع (4) انهن مان ڪوبه نه

2. مير علي شير قانع جي والد جو نالو ڇا هو؟

(1) سيد شڪر الله شاهه شيرازي (2) سيد عزت الله (3) مير ظهير الدين (4) انهن مان ڪوبه نه

3. مير علي شير قانع جا وڏا اصل ايران جي ڪهڙي شهر جا رهاڪو هئا؟

(1) شيراز (2) قم (3) ايران شهر (4) انهن مان ڪوبه نه

4. مير علي شير قانع ٺٽويءَ جي وڏن مان ڪهڙو ارغون دور ۾ شاهه بيگ سان گڏ سنڌ آيو؟

(1) مير عزت الله (2) سيد شڪرالله شيرازي (3) مير ظهير الدين (4) انهن مان ڪوبه نه

5. مير علي شير قانع ٺٽويءَ ٺٽي جي ڪهڙي عالم وٽ ابتدائي تعليم حاصل ڪئي؟

(1) ميان نعمت (2) محمد هاشم ٺٽوي (3) عبدالرحيم گرهوڙي (4) انهن مان ڪوبه نه

6. مير علي شير قانع ڪيترن سالن جي عمر ۾ شعر چيو؟

(1) ڏهن سالن ۾ (2) ٻارهن سالن ۾ (3) پندرهن سالن ۾ (4) انهن مان ڪوبه نه

7. مير علي شير قانع پنهنجي ديوان ۾ ڪيترا هزار شعر گڏ ڪيا؟

(1) پنج (2) ست (3) اٺ (4) انهن مان ڪوبه نه

8. ڪلهوڙن جي ڪهڙي حاڪم مير علي شير قانع کي تاريخ سيهڙڻ تي مقرر ڪيو؟

(1) غلام شاهه ڪلهوڙو (2) ميان نور محمد ڪلهوڙو (3) ميان سرفراز ڪلهوڙو (4) انهن مان ڪوبه نه

9. مير علي شير قانع 1739ع ۾ ڪهڙي نالي سان ديوان جوڙيو؟

(1) ديوان ٺٽوي (2) ديوان علي (3) ديوان مخفي (4) انهن مان ڪوبه نه

10. سنڌ جي تاريخ لکڻ جا بنياد ڪنهن رکيا؟

(1) مير علي شير قانع ٺٽوي (2) شاهه عبداللطيف ڀٽائي (3) سچل سرمست (4) انهن مان ڪوبه نه

11. مير علي شير قانع ٺٽوي جي مشهور تصنيف تحفته الڪرام ڪهڙي ٻوليءَ ۾ لکيل آهي؟

(1) عربي (2) فارسي (3) سنڌي (4) انهن مان ڪوبه نه

12. مير علي شير قانع ٺٽوي ڪڏهن وفات ڪئي؟

(1) 1770ع (2) 1788ع (3) 1800ع (4) انهن مان ڪوبه نه

13. مير علي شير قانع جي قبر ڪٿي آهي؟

(1) مڪلي (2) سيوهڻ (3) ڪراچي (4) انهن مان ڪوبه نه

مير علي شير قانع ٺٽوي (معروضي سوالن جا جواب)

1(1)	2(2)	1(3)	2(4)	1(5)	2(6)
3(7)	1(8)	2(9)	1(10)	2(11)	2(12)
1(13)					

مير علي شير قانع جي ڇپيل ۽ قلمي تصنيفن جو تفصيل

(1) ديوان علي 1152ھ/1739ع

(2) مثنوي شمه از قدرت حق 1165ھ/1751ع

(3) مثنوي قضا و قدر 1167ھ/1753ع

(4) نو آئين خيالات 1169ھ/1755ع

(5) مثنوي قصه ڪامروپ 1169ھ/1755ع

(6) ديوان قال غم 1171ھ/1757ع

(7) ساقي نامه 1174ھ/1760ع

(8) واقعات حضرت شاه منظوم 1174ھ/1760ع

(9) چهار منزل منظوم 1174ھ/1760ع

(10) تزويج نامه حسن و عشق 1174ھ/1760ع

(11) اشعار متفرقه در صنايع و تاريخ 1174ھ/1760ع

(12) مڪلي نامه بوستان بهار 1174ھ/1760ع

(13) مقالات الشعراء 1174ھ/1760ع

(14) تاريخ عباسيه نثر (نامڪمل) 1175ھ/1761ع

(15) تاريخ عباسيه منظوم 1175ھ/1761ع

(16) تحفة الڪرام (3 جلد) 1181ھ/1767ع

(17) اعلان غم 1192ھ/1778ع

(18) زبدة المناقب 1192ھ/1778ع

(19) مختار نامه 1194ھ/1780ع

(20) نصاب البلغاء 1198ھ/1783ع

(21) مثنوي ختم السلوڪ 1187ھ/1773ع

(22) طومار سلاسل گزيده 1202ھ/1787ع

(23) شجره اطهر اهلبيت 1202هه/1787ع

(24) معيار سالڪانِ طريقت 1202هه/1787ع

(25) انشائي قانع

(26) تهذيب طباع

(27) حديقة البلغاء

(28) ديوان اشعار

(29) رسالہ معمامع شرح (نثر، نظم)

(30) روضہ الانبياء منظوم

(31) زينت الاخلاق منظوم

(32) سرفراز نامہ

(33) غوثيہ منظوم

(34) قصاب نامہ مثنوي

(35) قصائد و منقبت

(36) ڪان جواهر مثنوي

(37) لب تاريخڪلهوڙه

(38) محبت نامہ مثنوي

(39) محڪ الشعرا (بياض)

(40) ميزان الافڪار منظوم

(41) ميزان فارسي

نور محمد خستا

1. نور محمد خستا ڪهڙي دور جي آخر جو شاعر ٿي گذريو آهي؟

(1) مغل دور (2) ڪلهوڙا دور (3) ٽالپر دور (4) انهن مان ڪوبہ

2. نور محمد ٽکڙ شهر (ضلعو ٽنڊو محمد خان)جي ڪهڙي ڳوٺ جو رهاڪو هو؟

(1) وسين (2) ٽکڙ ڳوٺ (3) ٽنڊو محمد خان (4) انهن مان ڪوبہ نہ

3. نور محمد خستہ ڪنهن وٽان تعليم حاصل ڪئي؟

(1) ضياء الدين ٺٽوي (2) محمد هاشم ٺٽوي (3) مير علي شير قانع ٺٽوي (4) انهن مان ڪوبہ نہ

4. ڪلهوڙا دور ۾ سنڌي ادب ۾ غزل جو بنياد ڪنهن رکيو؟

(1) نور محمد خستہ (2) گل محمد هالائي (3) مير عبدالحسين سانگي (4) انهن مان ڪوبہ نہ

5. نور محمد خستہ جي غزل تي ڪهڙي ٻوليءَ جو رنگ غالب آهي؟

(1) اردو (2) عربي (3) فارسي (4) انهن مان ڪوبہ نہ

نور محمد خستا (معروضي سوالن جا جواب)

2(1)	1(2)	2(3)	1(4)	3(5)

ڪلهوڙن جي دور جا ڪي ٻيا شاعر ۽ عالم

1. بلهي شاهہ (1680ع_1785ع)
2. مدن ڀڳت
3. مير جان الله شاهہ رضوي (وفات: 1754ع)
4. حاجي فقير پلي (1733ع_1813ع)
5. پيرو ڪٽي
6. محسن (وفات: 1750ع)
7. شاهہ فقير الله علوي
8. مخدوم معين ٺٽوي
9. شيخ حمر (الس پيلو)
10. پيراڻو ڀنيرو
11. سيد محمد بقا راشدي (1722ع_1783ع)

12. بلال شاهه
13. فقير عنايت الله چوڙو
14. ميان خليل لاشاري
15. صالح فقير
16. عارف ڪلهوڙو (وفات: 1794ع)
17. ميان چنن فقير (وفات: 1780ع ڌاري)
18. حافظ عالي تڪڙائي (وفات: 1779ع ڌاري)
19. مرزا تقي (وفات: 1778ع ڌاري)
20. ملان اويس شڪارپوري (وفات: 1720ع)
21. فقير عبدالله پلي (1710ع_1812ع)

ڪلهوڙا دور جا حڪمران

نمبر	نالو	کان	تائين
1	ميان آدم شاهه ڪلهوڙو	1557ع	1600ع
2	ميان دائود ڪلهوڙو	1600ع	1620ع
3	ميان الياس بن ميان دائود ڪلهوڙو	1620ع	1625ع
4	ميان شاهل محمد ڪلهوڙو	1625ع	1657ع
5	ميان نصير محمد ڪلهوڙو	1681ع	1692ع
6	ميان دين محمد ڪلهوڙو	1692ع	1700ع
7	ميان يار محمد ڪلهوڙو	1700ع	1718ع
8	ميان نور محمد ڪلهوڙو	1718ع	1753ع
9	محمد مرادياب خان ڪلهوڙو	1754ع	1757ع
10	ميان غلام شاهه ڪلهوڙو	1757ع	1757ع
11	ميان عطر خان	1757ع	1758ع
12	ميان غلام شاهه ڪلهوڙو	1758ع	1772ع
13	ميان سرفراز ڪلهوڙو	1772ع	1775ع
14	ميان محمود خان ڪلهوڙو	1775ع	1776ع

15	ميان غلام نبي خان ڪلهوڙو	1776ع	1777ع
16	ميان عبدالنبي خان ڪلهوڙو	1777ع	1782ع

ڪلهوڙا دور جو ادبي جائزو

1. ڪلهوڙن جي دور جي شروعات صوفي شاهه عنايت جي شهادت سان ٿي.
2. ڪلهوڙن جي دور ۾ خونريزيءَ باوجود حڪومت طرفان مهربان روش ۽ امن پسند سياست سبب سنڌي ادب وڏي ترقي ڪئي.
3. سن 1700ع ۾ مخدوم ابوالحسن سنڌي رسم الخط ظاهر ڪيو جنهن ۾ عربي ۽ فارسي اکرن کان سواءِ نيٺ سنڌي آوازن لاءِ نيون صورتون مقرر ڪيائين. جيڪو بعد ۾ سن 1853ع ۾ سرڪاري طور منظور ڪيو ويو.
4. سنڌي ۾ پهريون منظوم ڪتاب مقدمه الصلوات لکيو ويو جنهن کانپوءِ ڪتاب لکڻ جو رستو کليو.
5. بيت، فني لحاظ کان ارتقائي منزلون طئي ڪري فني پختگي ۽ وسعت حاصل ڪئي. سنڌس سنوارڻ ۽ سينگارڻ جي سلسلي ۾ شاهه عنات رضوي راهه گهڙي ۽ شاهه لطيف ڪيس انهيءَ راهه تان وٺي عروج تي پهچايو.
6. شاهه لطيف بيتن ۾ حديثن ۽ آيتن جو استعمال ڪيو.
7. هندي شاعريءَ جي اثر هيٺ سينگار جي نالي سان هڪ نئين صنف وجود ۾ آئي. شاهه عنات رضوي ۽ شاهه لطيف جي ڪلام ۾ به سينگار جا بيت ملن ٿا. پر سينگار جا اوائلي ۽ خاص شاعر جلال ڪڇي ۽ صابر موچي آهن.
8. ڪلهوڙن جي دور ۾ ڪافيءَ جا ڪيترائي شاعر پيدا ٿيا، جن ۾ سرفهرست سچل سرمست جو ڏاڏو صاحبڏنو فاروقي وغيره شامل هئا.

9. الف اشباع جي شروعات پير محمد لکوي ڪئي هئي پر مخدوم ابوالحسن ان ۾ مڪمل ڪتاب مقدمہ صلوٰت لکي، پيهر رواج ۾ آندو ان کانپوءِ مخدوم هاشم ٺٽوي، مخدوم ضيا ۽ عبدالرحيم گرهوڙي ان ۾ منظوم ڪتاب لکيا. هن نظم کيڪب ڇڇبو هو.
10. مولود، مناجات، مداحون، معجزا هن دور کان شروع ٿيا ۽ علم عروض جي شروعات مخدوم عبدالرئوف ڀٽيءَ ڪئي، جنهن مولود علم عروض مطابق جوڙيا.
11. مخدوم غلام محمد بگائي ۽ مخدوم عبدالرحيم گرهوڙي تمام طويل نظم لکيا، جن کي ڪلمات جي نالي سان سڏيو ويو. اڳتي هلي هن قسم جي شاعرائي اسلوب تي ٻين گھڻن طبع آزمائي ڪئي
12. غزل جا اهڃاڻ بہ هن دور ۾ ملن ٿا. نور محمد خستہ، مرزا تقي، حافظ عالي ۽ ميان چتن جي غزلن جا نمونا مليا آهن، جن جي زبان سهڻي ۽ سلوڻي آهي.
13. هن دور کي علم ادب جو سونهري دور سڏيو وڃي ٿو.

ڪلهوڙي جي حڪمران ميان سرفراز ڪلهوڙي جي فارسيءَ ۾ ڪليات ڪليات سرفراز جي نالي سان ملي ٿي.

ٽالپر دور
(1782ع_ 1843ع)

1. ٽالپر حڪمرانن ڪنهن کان حڪومت حاصل ڪئي؟
(1) ڪلهوڙن کان (2) مغلن کان (3) انگريزن کان (4) انهن مان ڪوبہ نہ
2. ڪلهوڙن ۽ ٽالپرن جي وچ ۾ آخري معرڪو ڪٿي لڳو؟
(1) حيدرآباد ۾ (2) هالاڻي ۾ (3) دهي ۾ (4) انهن مان ڪوبہ
3. مير فتح علي خان، ڪلهوڙن جي ڪهڙي آخري حڪمران کي شڪست ڏيئي پنهنجي ٽن ڀائرن کي حڪومت ۾ شامل ڪيو؟
(1) ميان غلام شاهہ ڪلهوڙو (2) نور محمد ڪلهوڙو (3) ميان عبدالنبي ڪلهوڙو (4) انهن مان ڪوبہ نہ
4. ٽالپر ڪنهن جي سرپرستيءَ ۾ سنڌ ۾ داخل ٿيا؟
(1) مغل (2) ڪلهوڙا (3) سومرا (4) انهن مان ڪوبہ نہ
5. ٽالپرن پنهنجي حڪومتي دور ۾ سنڌ کي ڪيترن حصن ۾ ورهايو؟
(1) ٻن (2) ٽن (3) چئن (4) انهن مان ڪوبہ نہ
6. شهداداڻي ٽالپرن سنڌ جي ڪهڙي شهر کي گاديءَ جو هنڌ مقرر ڪيو؟
(1) خيرپور (2) ميرپورخاص (3) حيدرآباد (4) انهن مان ڪوبہ نہ
7. سهراباڻي ٽالپرن سنڌ جي ڪهڙي شهر کي پنهنجي گاديءَ جو هنڌ بڻايو؟
(1) حيدرآباد (2) خيرپور (3) ميرپورخاص (4) انهن مان ڪوبہ نہ
8. مانڪاڻي ٽالپرن سنڌ جي ڪهڙي شهر کي پنهنجي گاديءَ جو هنڌ مقرر ڪيو؟
(1) خيرپور (2) ميرپورخاص (3) حيدرآباد (4) انهن مان ڪوبہ نہ
9. ٽالپر ڪهڙي لقب سان مشهور هئا؟
(1) مير (2) خان (3) ميان (4) انهن مان ڪوبہ نہ
10. ٽالپر دور ۾ سنڌ جي سرڪاري ٻولي ڪهڙي هئي؟

(1) سنڌي (2) عربي (3) فارسي (4) انهن مان ڪوبہ نہ

11. مرثيہ گوئيءَ جو باقاعده بنياد ڪهڙي حڪومتي دور ۾ پيو؟

(1) ڪلهوڙا دور (2) ٽالپر (3) انگريز (4) انهن مان ڪوبہ نہ

12. ٽالپر دور ۾ قرآن شريف جو سنڌيءَ ۾ پهريون نثري ترجمو ڪنهن ڪيو؟

(1) تاج محمود امروٽي (2) مولوي احمد ملاح (3) آخوند عزيز الله (4) انهن مان ڪوبہ نہ

13. ٽالپر دور ۾ رزميہ ۽ قومپرستيءَ واري شاعريءَ جو بنياد ڪنهن وڌو؟

(1) خليفو نبي بخش (2) سچل سرمست (3) ثابت علي شاهہ (4) انهن مان ڪوبہ نہ

14. ٽالپر دور ۾ منظوم سفرنامو ايران ۽ عراق جي نالي سان ڪنهن لکيو؟

(1) سيد ثابت علي شاهہ (2) سچل سرمست (3) خليفو گل محمد (4) انهن مان ڪوبہ نہ

15. ٽالپر دور ڪهڙي شاعريءَ عروج ورتو؟

(1) ڪلاسيڪل شاعري (2) اٺاٽي شاعري (3) عروضي شاعري (4) انهن مان ڪوبہ نہ

16. ٽالپرن انگريزن جي وچ ۾ 1834ع ڌاري حيدرآباد ڀاهران لڳل جنگ ڪهڙي نالي سان مشهور آهي؟

(1) مياڻي جي جنگ (2) دبيءَ جي جنگ (3) ڪوڙي جي جنگ (4) انهن مان ڪوبہ نہ

17. ٽالپرن ۽ انگريزن وچ ۾ ميرپور خاص ڀرسان لڳل ہي جنگ ڪهڙي نالي سان مشهور آهي؟

(1) مياڻيءَ جي جنگ (2) دبيءَ جي جنگ (3) هالاڻيءَ جي جنگ (4) انهن مان ڪوبہ نہ

18. دبيءَ جي جنگ ۾ سنڌ جو ڪهڙو سورمو شهيد ٿيو؟

(1) هوشو شيدي (2) دولهہ دريا خان (3) هيمون ڪالاڻي (4) انهن مان ڪوبہ نہ

19. ٽالپر دور ۾ طنزيه شعر ڪي ڪنهن هٿي ڏني؟

(1) سچل سرمست (2) حمل فقير (3) گھرام فقير چنوڻي (4) انهن مان ڪوبه نه

20. ٽالپر دور ۾ هجوه گوئي جا ڪهڙا به وڏا شاعر ملن ٿا؟

(1) سچل سرمست ۽ سيد ثابت علي شاهه (2) خير شاهه ۽ خليفو نبي بخش (3) سيد خير شاهه ۽ سيد ثابت علي شاهه (4) انهن مان ڪوبه نه

21. ٽالپر دور ۾ سنڌي ٻوليءَ ۾ پهريون الف ب تي ديوان ڪنهن جو ملي ٿو؟

(1) آخوند محمد قاسم (2) خليفو گل محمد هالائي (3) مير عبدالحسين سانگي (4) انهن مان ڪوبه نه

22. ٽالپر دور ۾ لغت نويسيءَ جي موجودگيءَ جي نشاندگي ڪهڙي انگريز ڪئي؟

(1) رچرڊ ايف برٽن (2) جان جيڪب (3) بارٽل فيريئر (4) انهن مان ڪوبه نه

23. علم ادب جي لحاظ کان ٽالپر دور ڪي ڇا سڏجي ٿو؟

(1) سونهري دور (2) عروج جو دور (3) مثالي دور (4) انهن مان ڪوبه نه

24. ٽالپر دور ۾ ٻن شعري صنفن جهولڻو ۽ گهڙولي جو بنياد ڪنهن رکيو؟

(1) سچل سرمست (2) نانڪ يوسف (3) حمل فقير (4) انهن مان ڪوبه نه

25. ڪتاب بزم ٽالپر ڪنهن جي تصنيف آهي؟

(1) مرزا سڪندر بيگ (2) مرزا علي متقي بيگ (3) مير عبدالحسين سانگي (4) انهن مان ڪوبه نه

26. سنڌ جي ان سورمي جو نالو ٻڌايو جنهن ٽالپرن لاءِ انگريزن سان جنگ وڙهي؟

(1) هوشو شيدي (2) دولهه دريا خان (3) هيمون ڪالاڻي (4) انهن مان ڪوبه نه

27. The rules of talpurs ڪنهن جي تصنيف آهي؟

(1) ڊاڪٽر تنوير عباسي (2) مرزا قليچ بيگ (3) دين محمد وفائي (4) انهن مان ڪوبه نه

28. خيرپور جي ميرن جو ادب، سياست ۽ ثقافت ۾ حصو (1994ع) ڪنهن جي پي ايڇ ڊي آهي؟

(1) عطا محمد حامي (2) ڊاڪٽر شاهنواز سوڍر (3) قمر جهان مرزا (4) انهن مان ڪوبہ نہ

29) جئن بابن تي مشتمل حيدرآباد شهر، ٽالپرن جي دور ۾ 1887ع ۾ ڪنهن جي ٻڌايل آهي؟

(1) تنوير جوڻيجو (2) قمر جهان مرزا (3) نور افروز خواجا (4) انهن مان ڪوبہ نہ

30. سکرنڊ پرسان واقع دهليل ڪوٽ ڪهڙي دور ۾ تعمير ٿيو؟

(1) ڪلهوڙن (2) ٽالپرن (3) انگريزن (4) انهن مان ڪوبہ نہ

31. ميرن جي دور ۾ اسان کي تمام گهڻا.........شاعر ملن ٿا.

(1) سنڌي (2) اردو (3) فارسي (4) انهن مان ڪوبہ نہ

32. محمد عظيم الدين ٺٽوي، مير فتح علي خان جي چوڻ تي ميرن جي فتح بابت ڪهڙو ڪتاب لکيو؟

(1) فتح نامو (2) ديوان عظيم (3) مثنوي سير دل (4) انهن مان ڪوبہ نہ

ٽالپر دور (معروضي سوالن جا جواب)

1(1)	2(2)	3(3)	1(4)	2(5)	3(6)
2(7)	2(8)	1(9)	3(10)	2(11)	3(12)
1(13)	1(14)	3(15)	1(16)	2(17)	1(18)
2(19)	3(20)	2(21)	1(22)	3(23)	1(24)
2(25)	1(26)	2(27)	1(28)	2(29)	2(30)
3(31)	1(32)				

ٽالپر دور جون مشهور شخصيتون

اصغر سائين

(1816ع_1848ع)

1. اصغر سائين ٽالپر دور ۾ ڪهڙي صنف جو وڏو شاعر ٿي گذريو آهي؟
(1) وائي (2) ڪافي (3) غزل (4) انهن مان ڪوبه نه

2. اصغر سائين خيرپور ضلعي جي ڪهڙي ڳوٺ جو رهاڪو هو؟
(1) ڪنب (2) وڏي وهڻي (3) رحيم ڏنو ڪلهوڙو (4) انهن مان ڪوبه نه

3. اصغر سائين جو اصل نالو ڇا هو؟
(1) سيد علي گوهر شاهه (2) پير صبغت الله شاهه (3) راشد شاهه روضي ڌڻي (4) انهن مان ڪوبه نه

4. اصغر سائينءَ جي والد جو نالو ٻڌايو؟
(1) سيد راشد شاهه روضي ڌڻي (2) پير محمد بقا شاهه (صبغت الله شاهه) (3) سورهيه بادشاهه (4) انهن مان ڪوبه نه

5. اصغر سائين 4 رجب 1231 هجريءَ مطابق ڪهڙي عيسوي سال ۾ پيدا ٿيو؟
(1) 1816ع (2) 1820ع (3) 1825ع (4) انهن مان ڪوبه نه

6. اصغر سائين پنهنجي والد جي وفات بعد گاديءَ تي ڪڏهن ويٺو؟
(1) 1240هه (2) 1246هه (3) 1250هه (4) انهن مان ڪوبه نه

7. خليفو نبي بخش قاسم ۽ خليفو گل محمد هالائي ڪنهن جا مريد هئا؟
(1) صبغت الله شاهه (2) اصغر سائين (3) سورهيه بادشاهه (4) انهن مان ڪوبه نه.

8. خزانة المعرفة (پير صبغت الله شاهه اول جي ملفوظات) ڪنهن جي تصنيف آهي؟
(1) اصغر سائين (2) ڊاڪٽر نبي بخش خان بلوچ (3) علامه قاسمي (4) انهن مان ڪوبه نه

9. خزانه الاسرار (پير صبغت الله شاهه اول جي 11 خطبن جو مجموعو) ڪنهن جي تصنيف آهي؟

(1) اصغر سائين (2) ڊاڪٽر نبي بخش خان بلوچ (3) علامه قاسمي (4) انهن مان ڪوبه نه

10. اصغر سائينءَ جو ڪلام 1999ع ۾ ڪنهن ترتيب ڏنو؟

(1) ڊاڪٽر نبي بخش بلوچ (2) پروفيسر شيخ محمد فاضل (3) پانهون خان شيخ (4) انهن مان ڪوبه نه

11. اصغر سائينءَ ڪڏهن وفات ڪئي؟

(1) 1840ع (2) 1848ع (3) 1850ع (4) انهن مان ڪوبه نه

اصغر سائين (معروضي سوالن جا جواب)

2(1)	3(2)	1(3)	2(4)	1(5)	2(6)
2(7)	1(8)	1(9)	2(10)	2(11)	

پير محمد اشرف شاهه ڪاماراڻي
(1799ع _ 1860ع)

1. پير محمد اشرف شاهه ڪاماراڻي تعلقي ٺٽڙي الهيار جي ڪهڙي ڳوٺ جو رهاڪو هو؟

(1) ڳوٺ ڪرم خان جمالي (2) ڳوٺ محسن علي شاهه (3) ڳوٺ سيدآباد (4) انهن مان ڪوبه نه

2. پير محمد اشرف ڪاماراڻي جو تعلق ڪهڙي خاندان سان هو؟

(1) خواجا محمد زمان (2) شاهه عنايت (3) شيخ بهاءالدين زڪريا ملتاني (4) انهن مان ڪوبه نه

3. بهاولپور جو ڪهڙو نواب، پير محمد اشرف ڪاماراڻيءَ جو مريد هو؟

(1) صادق محمد خان عباسي (2) ميان محمد صديق عباسي (3) ميان صادق الدين (4) انهن مان ڪوبہ نہ

4. پير محمد اشرف شاهہ ڪامارائي......مان لڏي اچي ڪاماري شريف ۾ آباد ٿيو

(1) ٽنڊي باگو (2) بڪيرن (3) حيدآباد (4) انهن مان ڪوبہ نہ

5. پير محمد اشرف شاهہ ڪامارائي ڪڏهن وفات ڪئي؟

(1) 1860ع (2) 1870ع (3) 1875ع (4) انهن مان ڪوبہ نہ

پير محمد اشرف شاهہ ڪامارائي وارو(معروضي سوالن جا جواب)

1(1)	3(2)	1(3)	2(4)	1(5)

حمل فقير
(1809ع_1872ع)

1. حمل فقير 23 ذوالحج 1225هجري مطابق ڪهڙي عيسوي سن ۾ پيدا ٿيو؟

(1) 1809ع (2) 1815ع (3) 1820ع (4) انهن مان ڪوبہ نہ

2. حمل فقير، خيرپور رياست جي ڪهڙي ڳوٺ ۾ محمد رحيم لغاريءَ جي گهر پيدا ٿيو؟

(1) حمل لغاري (2) مير خان لغاري (3) ميرن جو ڳوٺ (4) انهن مان ڪوبہ نہ

3. حمل فقير جا وڏا پنجاب جي ڪهڙي علائقي جا رهاڪو هئا؟

(1) ڊيرا غازي خان (2) بهاولپور (3) راڄن پور (4) انهن مان ڪوبہ نہ

4. حمل فقير، لنواريءَ جي ڪهڙي چوٿين گادي نشين وٽ مريد ٿيو ۽ قادري سلسلو اختيار ڪيو؟

(1) خواجہ محمد زمان (2) خواجہ محمد حسن مدني (3) خواجہ محمد سعيد (4) انهن مان ڪوبہ نہ

5. حمل فقير زندگي، جو آخري حصو .... پو سان محمود لغاري ڳوٺ ۾ آباد ٿيو

(1) سکرنڊ (2) نوشهروفيروز (3) شهدادپور (4) انهن مان ڪوبه نه

6. ديوان حمل خان لغاري (حصو پهريون)1914ع ۾ ڪنهن مرتب ڪري ڇپرايو؟

(1) مسٽر شولداس (2) ٽانورداس پوڪرداس (3) مرزا قليچ بيگ (4) انهن مان ڪوبه نه

7. سرائڪي ڪلام تي مشتمل ديوان حمل خان لغاري (حصو ٻيو) ڪنهن مرتب ڪيو؟

(1) ٽانورداس پوڪرداس (2) مسٽر شولداس (3) مرزا قليچ بيگ (4) انهن مان ڪوبه نه

8. ڪتاب حمل فقير......... 1997ع ۾ ڇپرايو جنهن ۾ سوانح ۽ اديبن جا مضمون ڏنل آهن.

(1) حمل فقير ڪلچرل ڪميٽي نوابشاهه (2) ثقافت کاتي (3) سنڌي ادبي بورڊ (4) انهن مان ڪوبه نه

9. ڪلياتِ حمل 1953ع ۾ ڪنهن مرتب ڪئي؟

(1) ڊاڪٽر نبي بخش بلوچ (2) عبدالڪريم سنديلو (3) رشيد ڀٽي (4) انهن مان ڪوبه نه

10. ڪليات حمل ڪيترن ڀاڱن ۾ آهي؟

(1) ٽن (2) ڇهن (4) پنجن (4) انهن مان ڪوبه نه

11. ڪليات حمل جي پهرين ڀاڱي (سنڌي) ۾ ڇا ڏنل آهي؟

(1) مدحون، معجزا ۽ مناقب (2) سرائڪي ڪلام (3) هندي ڪلام (4) انهن مان ڪوبه نه

12. ڪليات حمل جي ٻئي ڀاڱي ۾ ڇا ڏنل آهي؟

(1) سنڌي ڪلام (2) سرائڪي ڪلام (3) مناجات (4) انهن مان ڪوبه نه

13. ڪليات حمل جي ڪتني ٻولين ۾ ڇپا شامل آهي؟

(1) سنڌي ڪلام (2) سرائڪي ڪلام (3) هندي ڪلام (4) انهن مان ڪوبه نه

14. ڊاڪٽر نبي بخش بلوچ، حمل فقير جو ڪلام...... ڪتاب ۾ پڻ شامل ڪيو آهي.

(1) بيلائن جا ٻول (2) مينگهار (3) ٺيٺ اکريون (پاڳوپيو) (4) انهن مان ڪوبه نه

15. حمل فقير سنڌي کان سواءِ ٻي ڪهڙي زبان ۾ شاعري ڪئي؟

(1) اردو (2) فارسي (3) سرائڪي (4) انهن مان ڪوبه نه

16. حمل فقير 2 صفر 1296 هجري مطابق...... عيسوي سن ۾ وفات ڪئي.

(1) 1870ع (2) 1872ع (3) 1878ع (4) انهن مان ڪوبه نه

17. حمل فقير جي مزار سڪرنڊ پرسان ڪهڙي ڳوٺ ۾ آهي؟

(1) محمود لغاري (2) حاصل لغاري (3) حمل لغاري (4) انهن مان ڪوبه نه

حمل فقير (معروضي سوالن جا جواب)

1(1)	2(2)	1(3)	2(4)	1(5)	1(6)
2(7)	1(8)	1(9)	1(10)	1(11)	2(12)
3(13)	3(14)	3(15)	3(16)	1(17)	

خليفو گل محمد هالائي
(1808ع_1855ع)

1. خليفو گل محمد پراڻن هالن جي ڪهڙن ڏٿن مان هو؟

(1) سانوڻي (2) آخوند (3) پنير (4) انهن مان ڪوبه نه

2. خليفو گل محمد 1226 هجري مطابق ڪهڙي عيسوي سال ۾ پيدا ٿيو؟

(1) 1800ع (2) 1805ع (3) 1808ع (4) انهن مان ڪوبه نه

3. خليفي گل محمد جي والد جو نالو ڇا هيو؟

(1) ولي محمد عقيلي (2) آخوند عزيز الله (3) سليم الله هالائي (4) انهن مان ڪوبه نه

4. خليفو گل محمد ڪهڙي مرشد جو خليفو هو؟

(1) پير پاڳارو (2) خواجا محمد زمان لنواريءَ وارو (3) پير غوث بهاءُالدين (4) انهن مان ڪوبه نه

5. خليفو گل محمد زندگيءَ جي آخر ۾ ڪيڏانهن زيارت لاءِ اُسهيو؟

(1) افغانستان (2) ايران (3) حرمين (4) انهن مان ڪوبه نه

6. خليفي گل محمد ديوانِ گل (الف ب وار) 1855ع ۾ ڪٿان ڇپرايو؟

(1) بمبئي (2) ايران (3) عربستان (4) انهن مان ڪوبه نه

7. سنڌي ٻوليءَ ۾ پهريون ديوان شاعر ڪير آهي؟

(1) ميان سرفراز ڪلهوڙو (2) خليفو گل محمد (3) حافظ حامد (4) انهن مان ڪوبه نه

8. خليفي گل محمد هالائيءَ جي شاعريءَ تي وڏ ڪان وڏ ڪنهن ڪم ڪيو آهي؟

(1) ڊاڪٽر نبي بخش بلوچ (2) ميمڻ عبدالمجيد سنڌي (3) شيخ عبدالرزاق راز (4) انهن مان ڪوبه نه

9. ديوان گل سنڌي مسلم سوسائٽي حيدرآباد......۾ شايع ڪرايو

(1) 1933ع (2) 1940ع (3) 1947ع (4) انهن مان ڪوبه نه

10. هيٺين غزل جي شاعر جو نالو ڇا هيو؟

نير رنگ واڌو ڪيڙهه منجهه جهڳ جُهڳهه

عشق وارو وڏ وڏي منجهه لُوسَ لَبِهه

(1) محمد عارف صنعت (2) خليفو گل محمد هالائي (3) سچل سرمست (4) انهن مان ڪوبه نه

11. خليفي گل محمد لاءِ هي مڃيو وڃي ٿو ته هن فني طور تي سنڌي غزل کي جنم ڏنو:

(1) علامه عمر بن دائود پوٽو (2) ڊاڪٽر نبي بخش بلوچ (3) ڊاڪٽر اياز قادري (4) انهن مان ڪو به نه

12. خليفو گل محمد 1272 هجري مطابق..... ڌاري عربستان ۾ وفات ڪئي

(1) 1850ع (2) 1852ع (3) 1855ع (4) انهن مان ڪو به نه

خليفو گل محمد هالائي (معروضي سوالن جا جواب)

1(6)	3(5)	1(4)	1(3)	3(2)	1(1)
3(12)	2(11)	2(10)	1(9)	3(8)	2(7)

خليفو نبي بخش لغاري
(1776ع_1863ع)

1. خليفو نبي بخش تعلقي بدين جي ڳوٺ مٺيءَ ۾ 1190 هجري مطابق ڪهڙي عيسوي سال ۾ پيدا ٿيو؟

(1) 1776ع (2) 1780ع (3) 1782ع (4) انهن مان ڪو به نه

2. خليفو نبي بخش لغاري بلوچ قبيلي جي ڪهڙي شاخ مان هو؟

(1) سيرڪاڻي (2) عالياڻي (3) پرڳڙي (4) انهن مان ڪو به نه

3. خليفي نبي بخش جا وڏا ٽالپرن جي اوائلي دور ۾ ديري غازي خان جي...... مان سنڌ ۾ آيا.

(1) لغاري ڳوٺ (2) لغاري تمن (3) بلوچ ڳوٺ (4) انهن مان ڪو به نه

4. خليفي نبي بخش جي والد جو نالو ڇا هو؟

(1) بالاچ خان (2) بدرالدين (3) مير بهرام خان (4) انهن مان ڪو به نه

5. خليفو نبي بخش، ٽالپرن جي ڪهڙي حڪمران وٽ ملازم هو؟

(1) مير صوبيدار خان (2) مير نورو خان (3) مير عبدالحسين (4) انهن مان ڪوبه نه

6. خليفي نبي بخش جو 25 سالن جي عمر ۾.............نالي عورت سان عشق ٿي پيو.

(1) صابل (2) سنڌ راڻي (3) راڻي (4) انهن مان ڪوبه نه

7. خليفو نبي بخش شاعريءَ ۾ ڪهڙو تخلص استعمال ڪندو هو؟

(1) قاسم (2) خليفو (3) فقير (4) انهن مان ڪوبه نه

8. خليفو نبي بخش، پير محمد راشد روضي ڌڻي وٽ ڪنهن سان گڏ وڃي سندس مريد ٿيو؟

(1) سڱوت (2) ماسات (3) پاءُ (4) انهن مان ڪوبه نه

9. خليفي نبي بخش نج سنڌي ڪردارن تي.........لکيو جيڪو ڪرڙيءَ جي جنگ بابت آهي.

(1) مرثيو (2) قصو (3) ڪيڏارو (4) انهن مان ڪوبه نه

10. ڪرڙيءَ جي جنگ............۽ ميرن وچ ۾ 1834ع ۾ لڳي.

(1) شاهه شجاع (2) انگريزن (3) زنون بيگ مرزا (4) انهن مان ڪوبه نه

11. خليفي نبي بخش، مسئي پنهون جو داستان ڪهڙي ٻوليءَ ۾ لکيو؟

(1) سنڌي (2) سرائڪي (3) فارسي (4) انهن مان ڪوبه نه

12. نامور شاعر خليفو غلام نبي، خليفي نبي بخش جو رشتي ۾ ڇا هو؟

(1) پوٽو (2) ڏوهٽو (3) ڏاڏو (4) انهن مان ڪوبه نه

13. خليفي نبي بخش قاسم جي مثنوي (سرائڪي ٻوليءَ ۾) ڪنهن جو ترتيب ڏنل آهي؟

(1) پروفيسر ڊاڪٽر نادر بخش مگسي (2) ڊاڪٽر نبي بخش بلوچ (3) ڪمال جامڙو (4) انهن مان ڪوبه نه

14. ڪتاب شاهه سچل ۽ خليفو قاسم ڪنهن جي تصنيف آهي؟

(1) منظور ڪناسرو (2) محمد حسين ڪاشف (3) ڊاڪٽر ڪمال جامڙو (4) انهن مان ڪوبہ نہ

15. خليفي نبي بخش جي شاعرانہ عظمت (2015ع) ڪنهن جو مرتب ڪيل ڪتاب آهي؟

(1) ڊاڪٽر قادر بخش مگسي (2) ڪمال جامڙو (3) تاج جويو (4) انهن مان ڪوبہ نہ

16. خليفي صاحب جو رسالو (1966ع) جو مرتب ڪير آهي؟

(1) ڊاڪٽر قادر بخش مگسي (2) ڊاڪٽر نبي بخش بلوچ (3) تاج جويو (4) انهن مان ڪوبہ نہ

17. خليفو نبي بخش قاسم ۽ سندس شاعري جي عنوان تي ڪنهن پي ايچ ڊي ڪئي؟

(1) ڊاڪٽر قادر بخش مگسي (2) ڊاڪٽر قاسم راڄپر (3) ڊاڪٽر ڪمال جامڙو (4) انهن مان ڪوبہ نہ

18. خليفي نبي بخش لغاريءَ ٽوي سالن جي عمر ۾ 1280 هجري مطابق ......ڌاري وفات ڪئي.

(1) 1860ع (2) 1863ع (3) 1870ع (4) انهن مان ڪوبہ نہ

خليفو نبي بخش لغاري (معروضي سوالن جا جواب)

1(1)	1(2)	2(3)	1(4)	2(5)	1(6)
1(7)	2(8)	3(9)	1(10)	2(11)	1(12)
1(13)	2(14)	1(15)	2(16)	1(17)	2(18)

خوش خير محمد هيسباڻي
(1809ع_ 1877ع)

1. خوش خير محمد ٽالپر دور کان علاوه ٻيو ڪهڙي دور جو شاعر ٿي گذريو آهي؟

(1) انگريز دور (2) ڪلهوڙا دور (3) سما دور (4) انهن مان ڪوبه نه

2. خوش خير محمد هيسباڻي ڪنهن جو مريد هو؟

(1) شاهه عبداللطيف ڀٽائي (2) سچل سرمست (3) محمد زمان لنواري وارو (4) انهن مان ڪوبه نه

3. خوش خير محمد نوشهروفيروز جي ڪهڙي ڳوٺ جو رهاڪو هو؟

(1) گل محمد هيسباڻي (2) گل حيات هيسباڻي (3) ظفر آباد هيسباڻي (4) انهن مان ڪوبه نه

4. خوش خير محمد 1224هه مطابق ڪڏهن پيدا ٿيو؟

(1) 1800ع (2) 1805ع (3) 1809ع (4) انهن مان ڪوبه نه

5. خوش خير محمد هيسباڻيءَ جي والد جو نالو ڇا هيو؟

(1) رئيس غلام قادر (2) عبدالقادر (3) قادرداد (4) انهن مان ڪوبه نه

6. خوش خير محمد جا وڏا ڪلهوڙن جي ڪهڙي حڪمران جي دور ۾ ساهيوال مان سنڌ اچي آباد ٿيا؟

(1) ميان نور محمد ڪلهوڙو (2) آدم شاهه ڪلهوڙو (3) غلام شاهه ڪلهوڙو (4) انهن مان ڪوبه نه

7. خوش خير محمد، خيرپور رياست جي ڪهڙي مير وٽ سرڪاري ملازم هو؟

(1) مير علي مراد ٽالپر (2) مير عبدالحسين (3) مير سهراب ٽالپر (4) انهن مان ڪوبه نه

8. خوش خير محمد جي ڪلام تي ڪنهن اثر نمايان آهي؟

(1) سچل سرمست (2) شاهه عبداللطيف (3) محمد زمان لنواريءَ وارو (4) انهن مان ڪوبه نه

9. خوش خير محمد ڪهڙي شاعر جو همعصر ۽ صحبتي هو؟

(1) مراد فقير (2) عثمان فقير سانگي (3) ڦمدل فقير (4) انهن مان ڪوبه نه

10. سنڌي ادبي بورڊ پاران 1982ع ۾ شايع ٿيل ڪلام خوش خير محمد ڪنهن سهيڙيو؟

(1) ڊاڪٽر نبي بخش بلوچ (2) ڊاڪٽر تنوير عباسي (3) نواز علي شوق (4) انهن مان ڪوبه نه

11. خوش خير محمد 2 محرم 1294 هجري مطابق ڪهڙي عيسوي سال ۾ وفات ڪئي؟

(1) 1860ع (2) 1870ع (3) 1877ع (4) انهن مان ڪوبه نه

12. خوش خير محمد جي آخري آرامگاهه خيرپور ضلعي جي ڪهڙي ڳوٺ ۾ واقع آهي؟

(1) ڪرونڊي (2) ڪنب (3) فيض گنج (4) انهن مان ڪوبه نه

خوش خير محمد هيسباڻي (معروضي سوالن جا جواب)

1(1)	2(2)	1(3)	3(4)	1(5)	2(6)
1(7)	1(8)	2(9)	2(10)	3(11)	1(12)

خير شاهه
(1776ع_1844ع)

1. سيد خير شاهه جو سڀ کان اول ڪنهن پنهنجي ادبي تاريخ ۾ ذڪر ڪيو؟

(1) لطف الله بدوي (2) مرزا قليچ بيگ (3) محمد صديق ميمڻ (4) انهن مان ڪوبه نه

2. سيد خير شاهه ڪنهن جو مريد هو؟

(1) شاهه عبداللطيف ڀٽائي (2) سچل سرمست (3) شاهه عنايت (4) انهن مان ڪوبه نه

3. سيد خير شاهه ڪٿان جو رهاڪو هو؟

(1) رتوديرو (2) وڪڙ ضلعو شڪارپور (3) لاڙڪاڻو (4) انهن مان ڪوبه نه

4. سيد خير شاهه 1190 هجري مطابق ڪهڙي عيسوي سال ۾ پيدا ٿيو؟

(1) 1770ع (2) 1773ع (3) 1776ع (4) انهن مان ڪوبه نه

5. خير شاهه جو ڪلام ڪنهن جي بياض ۾ مليو ٿو؟

(1) مير حسين علي (2) مير عبدالحسين سانگي (3) حافظ حامد (4) انهن مان ڪوبه نه

6. خير شاهه جو اڪثر ڪنهن سان ادبي جهيڙو رهيو؟

(1) سچل سرمست (2) بيدل بيگ (3) سيد ثابت علي شاهه (4) انهن مان ڪوبه نه

7. خير شاهه جو سيد ثابت علي شاهه سان ڪهڙو جنگ نامو ۽ مناظر نامو مشهور آهي؟

(1) ٽوپي ۽ پڳ (2) لڪڙو (3) ٻن اديبن جو جهيڙو (4) انهن مان ڪوبه نه

8. خير شاهه جي سيد ثابت علي شاهه سان نوڪ جهوڪ سبب سنڌي شاعريءَ ۾............وجود ۾ آيا.

(1) مناظرو ۽ هجوگوئي (2) مناظرو ۽ مرثيو (3) هجوگوئي ۽ مرثيو (4) انهن مان ڪوبه نه

9. خير شاهه جو حضرت امام حسين جي شهادت بابت............ملي ٿو.

(1) جنگ نامو (2) مناظرو (3) مرثيو (4) انهن مان ڪوبه نه

10. سيد خير شاهه 1260 هجريءَ مطابق............۾ وفات ڪئي.

(1) 1840ع (2) 1844ع (3) 1850ع (4) انهن مان ڪوبه نه

خير شاهه (معروضي سوالن جا جواب)

(1)3	(2)2	(3)1	(4)3	(5)1	(6)3
(7)1	(8)1	(9)1	(10)2		

دريا خان زنگيجو
(1765ع_1853ع)

1. دريا خان ڪهڙي شاعر خاندان سان واسطو رکندو هو؟

(1) ڪنڊڙن واري خاندان (2) درازا واري خاندان (3) جهوڪ واري خاندان (4) انهن مان ڪو به نه

2. روحل فقير، دريا خان جو رشتي ۾ ڇا هو؟

(1) چاچو (2) والد (3) سئوٽ (4) انهن مان ڪو به نه

3. دريا خان تعلقي خيرپور جي ڳوٺ ڪنڊڙين ۾ (1179هه مطابق ڪڏهن ڄائو؟

(1) 1765ع (2) 1770ع (3) 1775ع (4) انهن مان ڪو به نه

4. مشهور ڪافي آءٌ ڪانگا ڪر ڳالهه جو شاعر ڪير آهي؟

(1) روحل فقير (2) مراد فقير (3) دريا خان زنگيجو (4) انهن مان ڪو به نه

5. شاهو فقير، دريا خان جو رشتي ۾ ڇا هو؟

(1) پاءُ (2) سئوٽ (3) ماسات (4) انهن مان ڪو به نه

6. دريا خان سنڌيءَ سرائيڪيءَ کان علاوه ٻيو ڪهڙي ٻوليءَ ۾ ڪلام چيو؟

(1) اردو (2) فارسي (3) هندي (4) انهن مان ڪو به نه

7. نياز همايوني آءٌ ڪانگا ڪر ڳالهه (1992ع) ۾ ڪنهن جو ڪلام سهيڙيو؟

(1) دريا خان (2) روحل فقير (3) سچل سرمست (4) انهن مان ڪو به نه

8. دريا خان ڪڏهن وفات ڪئي؟

(1) 1848ع (2) 1850ع (3) 1853ع (4) انهن مان ڪو به نه

دريا خان زنگيجو (معروضي سوالن جا جواب)

3(6)	1(5)	3(4)	1(3)	2(2)	1(1)
				3(8)	1(7)

سامي
(1743ع_1850ع)

1. ڪلاسيڪل شاعريءَ جي ثمورتيءَ (شاهه، سچل، سامي) جو سامي ڪهڙو نمبر رتن آهي؟

(1) پهريون (2) ٻيو (3) ٽيون (4) انهن مان ڪوبه نه

2. ساميءَ جو اصل نالو ڇا هو؟

(1) ڀائي چين راءِ لنڊ (2) سوامي سامي (3) سامي راءِ (4) انهن مان ڪوبه نه

3. سامي ڪڏهن پيدا ٿيو؟

(1) 1739ع (2) 1743ع (3) 1750ع (4) انهن مان ڪوبه نه

4. ساميءَ جي والد جو نالو ڇا هو؟

(1) ٻچومل (2) ٽلومل (3) واگهومل (4) انهن مان ڪوبه نه

5. سامي ڪٿان جو رهاڪو هو؟

(1) شڪارپور هندستان (2) شڪارپور سنڌ (3) حيدرآباد (4) انهن مان ڪوبه نه

6. سامي پنهنجي ڪهڙي مرشد (گرو) جي اثر ڪري پاڻ تي سامي تخلص اختيار ڪيو؟

(1) سوامي مينگهراج (2) سوامي هيمنداس (3) سوامي دلپت (4) انهن مان ڪوبه نه

7. سامي گرمکيءَ جي تعليم حاصل ڪرڻ بعد ڇا جو واپار شروع ڪيو؟

(1) سون جو (2) ڪپڙي جو (3) لوڻ جو (4) انهن مان ڪوبه نه

8. ساميءَ جي ويدانتي ڪلام تي ڪنهن جو اثر آهي؟

(1) شاهه عبدالڪريم بلڙي واري جو (2) شاهه عنات جو (3) شاهه لطيف جو (4) انهن مان ڪوبه نه

9. ساميءَ جا بيت ڪهڙي نالي سان سڏيا وڃن ٿا؟

(1) ساميءَ جو ڪلام (2) ساميءَ جا سلوڪ (3) ساميءَ جو رسالو (4) انهن مان ڪوبہ نہ

10. ساميءَ جا سلوڪ هندو...... جي اثر هيٺ لکيل آهن.

(1) ويدن (2) لوڪ ڪٿائن (3) مذهبي نقطن (4) انهن مان ڪوبہ نہ

11. سامي ڪيترن سالن جي عمر ۾ شاعري شروع ڪئي؟

(1) ويهن سالن (2) ٽيهن سالن (3) چاليهن سالن (4) انهن مان ڪوبہ نہ

12. سامي ڪٿان جو سفر ڪيو؟ جيڪي هُن ڪيترائي سلوڪ پڻ لکيا.

(1) امرتسر (2) خراسان، ايران (3) هنگلاج (4) انهن مان ڪوبہ نہ

13. ساميءَ جا سلوڪ ڪهڙي لپيءَ ۾ ملن ٿا؟

(1) سنڌي (2) گرمکي (3) عربي (4) انهن مان ڪوبہ نہ

14. سامي پنهنجو ڪلام ڇا ۾ رکندو هو؟

(1) ڏائريءَ ۾ (2) ڇٽ ۾ (3) صندوق ۾ (4) انهن مان ڪوبہ نہ

15. سڀ کان پهرين ساميءَ جا ٻارهن سئو سلوڪ گڏ ڪري ساميءَ جا سلوڪ جي نالي سان 1873ع ۾ ڪنهن ڇپرايا؟

(1) ديوان ڪوڙومل کلناڻي (2) هيرو ٺڪر (3) ڪرشن جيٽلي (4) انهن مان ڪوبہ نہ

16. ساميءَ جا ڪيترا سلوڪ سندس پٽ گهنشامداس گڏ ڪري 1873ع ڌاري ٽن جلدن ۾ عربي سنڌي لپيءَ ۾ ڇپرايا؟

(1) پندرهن سئو (2) ايڪويهن سئو (3) ٻاويهن سئو (4) انهن مان ڪوبہ نہ

17. ساميءَ جي ڪلام جو تحقيقي جائزو جي عنوان سان وفاقي اردو يونيورسٽي ڪراچيءَ مان ڪنهن پي ايڇ ڊي ڪئي؟

(1) سارنگ زين چانڊيو (2) غلام مصطفيٰ سولنگي (3) رياضت برڙو (4) انهن مان ڪوبہ نہ

18. سامي تخلص کان علاوه ٻيا ڪهڙا ٻه تخلص پنهنجي ڪلام ۾ استعمال ڪيا آهن؟

(1) مينگهو ۽ سوامي (2) سوامي ۽ ڀانيڙ (3) ڀانيڙ ۽ مينگهو (4) انهن مان ڪوبه نه

19. سامي جي پٽ جو نالو ٻڌايو جنهن سامي ءَ جي ڪلام کي گڏ ڪيو؟

(1) گهنشامداس (2) رگهومل (3) ڏرمومل (4) انهن مان ڪوبه نه

20. تحقيقي مضمون سامي ءَ جي سلوڪن جا سرا 1989ع ۾ ڪنهن لکيو؟

(1) ڊاڪٽر نبي بخش بلوچ (2) ڊاڪٽر فهميده حسين (3) انيس انصاري (4) انهن مان ڪوبه نه

21. سچا سامين پنڌ ڪنهنجي پي ايڇ ڊي ٿيسز آهي؟

(1) وندنا اشوڪ راموائي (2) سارنگ زين (3) ڪوڙومل ڪلناڻي (4) انهن مان ڪوبه نه

22. سامي ڪيترن 107 سالن جي ڄمار ۾ ڪڏهن وفات ڪئي؟

(1) 1840ع (2) 1850ع (3) 1855ع (4) انهن مان ڪوبه نه

سامي ءَ جي سلوڪن جا ڪي محقق/ڇپيل ڪتاب

نمبر	نالو	مرتب/محقق	سال
1	سامي ءَ جا سلوڪ	ديوان ڪوڙومل ڪلناڻي	1873ع
2	سامي ءَ جا سلوڪ	پروفيسر جهامنداس	
3	سامي ءَ جا چونڊ سلوڪ	ديوان واڌومل	1946ع
4	سامي	ڪليان آڏواڻي	1953ع
5	سامي ءَ جا سلوڪ	ڀوڄراج ناگراڻي	1955ع
6	شاعر سچل سامي	محمد ابراهيم جويو	1975ع
7	سامي ءَ سنڌيون سيون	عبدالڪريم سنديلو	1976ع
8	سامي ڏاتو ڪوش (لغت)	عبدالڪريم سنديلو	1978ع

9	سامي ۽ سنڌس سلوڪن جا ڇاپا	ڊاڪٽر مرليڌر جيٽلي	1987ع
10	سامي ءَ جا سلوڪ	يوڳراج هوتچند ناگراڻي/ڊاڪٽر عبدالڪريم سنديلو	
11	سامي جا سلوڪ	گل محمد ٿنيو	2000ع
12	سامي ساگر بوند ۾	ڊاڪٽر انور فگار هڪڙو	2002ع
13	سامي ءَ تي هڪ نظر	تاج جويو	2002ع
14	سامي سودو پريم جو	تاجل بيوس	2003ع
15	سامي ءَ مت اُپٽيا	زبير سومرو	2006ع
16	ڪلاسيڪي شاعرن جي لغت	چيف ايڊيٽر: ڊاڪٽر فهميده حسين	

سامي (معروضي سوالن جا جواب)

3(1)	1(2)	2(3)	1(4)	2(5)	1(6)
2(7)	3(8)	2(9)	1(10)	3(11)	1(12)
2(13)	2(14)	1(15)	2(16)	1(17)	3(18)
1(19)	3(20)	1(21)	2(22)		

سچل سرمست
(1739ع_1829ع)

1. سچل سرمست ڪلاسيڪي شاعريءَ جي ٽمورتيءَ (شاهه، سچل، سامي) جو ڪهڙو نمبر رتن آهي؟

(1) پهريون (2) ٻيو (3) ٽيون (4) انهن مان ڪوبه نه

2. سچل سرمست جو اصل نالو ڇا هو؟

(1) عبدالوهاب (2) صاحبڏنو (3) عبدالحق (4) انهن مان ڪوبہ نہ

3. سچل سرمست جي والد جو نالو ڇا هو؟

(1) ميان عبدالحق فاروقي (2) ميان صلاح الدين (3) صاحبڏنو فاروقي (4) انهن مان ڪوبہ نہ

4. سچل سرمست 1152 هجري مطابق ڪهڙي عيسوي سن ۾ درازا شريف ۾ پيدا ٿيو؟

(1) 1739ع (2) 1746ع (3) 1752ع (4) انهن مان ڪوبہ نہ

5. سچل سرمست جو حسب نسب ڪهڙي پيڙهيءَ ۾ حضرت عمر فاروق رضہ سان وڃي ملي ٿو؟

(1) 30هين (2) 36هين (3) 40هين (4) انهن مان ڪوبہ نہ

6. سچل سرمست جا وڏا ڪهڙي دور ۾ سنڌ آيا؟

(1) عرب دور (2) سومرا دور (3) مغل دور (4) انهن مان ڪوبہ نہ

7. درازا شريف جي گادي ڪنهن کان شروع ٿئي ٿي؟

(1) صاحبڏنو فاروقي (2) سچل سرمست (3) ميان عبدالحق (4) انهن مان ڪوبہ نہ

8. سچل سرمست جي والد وفات بعد سندس پرورش ڪنهن ڪئي؟

(1) ميان صاحبڏنو فاروقي (2) ميان عبدالحق (3) ميان عبدالوهاب (4) انهن مان ڪوبہ نہ

9. شاهہ عبداللطيف ڀٽائيءَ درازن ۾ سچل سرمست لاءِ هي لفظ ڪنهن کي چيا هئا تہ: جيڪو ڪُنو اسان چاڙهيو آهي، تنهن جو ڍڪڻ هيءُ ٺينگر لاهيندو؟

(1) ميان صاحبڏنو فاروقي (2) ميان صلاح الدين (3) ميان عبدالحق (4) انهن مان ڪوبہ نہ

10. خواجہ عبدالحق جو سچل سرمست جو رشتي ۾ ڇا هو؟

(1) چاچو ۽ ميهر (2) ميهرو ۽ سنوت (3) پاڻيٺو ۽ استاد (4) انهن مان ڪوبه نه

11. ڪنهن جي وفات بعد سچل سرمست درازا شريف جي گاديءَ تي ويٺو؟

(1) ميان صلاح الدين (2) ميان عبدالحق فاروقي (3) ميان صاحبڏنو فاروقي (4) انهن مان ڪوبه نه

12. سچل سرمست ڪيترن سالن جي عمر ۾ فارغ التحصيل ٿيو؟

(1) ٻارهن (2) چوڏهن (3) سورهن (4) انهن مان ڪوبه نه

13. سچل سرمست فارسي ۽ عربيءَ جي تعليم ڪنهن کان حاصل ڪئي؟

(1) ميان عبدالحق (2) ميان صلاح الدين (3) صاحب ڏنو فاروقي (4) انهن مان ڪوبه نه

14. سچل سرمست کي منصور ثاني کان سواءِ ٻيو ڇا سڏيو ويندو هو؟

(1) سنڌ جو سرمست (2) سنڌ جو قلندر (3) سنڌ جو عطار (4) انهن مان ڪوبه نه

15. سچل سرمست سنڌي، سرائڪي ۽ اردو ۾ سچو ۽ سچيڏنو کان سواءِ ٻيو ڪهڙو تخلص استعمال ڪيو آهي؟

(1) سچل (2) آشڪار (3) خدائي (4) انهن مان ڪوبه نه

16. سچل سرمست فارسي ڪلام ۾ آشڪار کان سواءِ ٻيو ڪهڙو تخلص استعمال ڪيو آهي؟

(1) سچو (2) سچيڏنو (3) خدائي (4) انهن مان ڪوبه نه

17. صادق رانيپوريءَ موجب سچل سرمست جي ڪلام جو ڪُل تعداد ڪيترو آهي؟

(1) نو لک ڇٽيهه هزار ڇهه سئو (2) نو لک ڇٽيهه هزار نو سئو (3) نو لک (4) انهن مان ڪوبه نه

18. سچل سرمست جي سڀ کان وڏي مثنوي جو نالو ڇا آهي؟

(1) درد نامو (2) وصلت نامو (3) گداز نامو (4) انهن مان ڪوبه نه

19. سچل سرمست جون مثنويون ڪهڙي ٻوليءَ ۾ لکيل آهن؟

(1) فارسي (2) اردو (3) سنڌي (4) انهن مان ڪوبہ نہ

20. سچل سرمست جو ديوان آشڪار ڪهڙي ٻوليءَ ۾ لکيل آهي؟

(1) سنڌي (2) عربي (3) فارسي (4) انهن مان ڪوبہ نہ

21. سچل سرمست جو راز نامہ ڪهڙي ٻوليءَ ۾ لکيل آهي؟

(1) سنڌي (2) فارسي (3) اردو (4) انهن مان ڪوبہ نہ

22. سچل سرمست جو تار نامہ ڪهڙي ٻوليءَ ۾ لکيل آهي؟

(1) فارسي (2) سنڌي (3) اردو (4) انهن مان ڪوبہ نہ

23. سچل سرمست جو رهبر نامہ ڪهڙي ٻوليءَ ۾ لکيل آهي؟

(1) فارسي (2) سنڌي (3) اردو (4) انهن مان ڪوبہ نہ

24. سچل سرمست جو گداز نامہ ڪهڙي ٻوليءَ ۾ لکيل آهي؟

(1) سنڌي (2) فارسي (3) عربي (4) انهن مان ڪوبہ نہ

25. سچل سرمست جو سالو ڪهڙين ٻولين ۾ لکيل آهي؟

(1) سنڌي ۽ اردو (2) اردو ۽ فارسي (3) سنڌي ۽ سرائڪي (4) انهن مان ڪوبہ نہ

26. غزل بحر طويل، وحدت نامہ، عشق نامہ، گُرد نامہ، راڳ نامہ هنن مان ڪهڙي تصنيف سچل سرمست جي ناهي؟

(1) غزل بحر طويل (2) عشق نامہ (3) راڳ نامہ (4) انهن مان ڪوبہ نہ

27. سچل سرمست 90 سالن جي عمر ۾ 14 رمضان 1242 هجري مطابق ڪهڙي عيسوي سال ۾ وفات ڪئي؟

(1) 1820ع (2) 1827ع (3) 1830ع (4) انهن مان ڪوبہ نہ

28. سچل سرمست جو مقبرو ڪنهن جوڙايو؟

(1) مير رستم علي خان (2) مير نارو خان (3) مير صوبدار خان (4) انهن مان ڪوبہ نہ

29. سچل سرمست ڪهڙي صنف جو باڪمال شاعر هو؟

(1) وائي (2) ڪافي (3) مثنوي (4) انهن مان ڪوبہ نہ

30. سچل سرمست جو عرس ڪڏهن کان ملهائجڻ شروع ٿيو؟

(1) 1940ع (2) 1950ع (3) 1960ع (4) انهن مان ڪوبہ نہ

31. سچل سرمست جي عرس جي موقعي تي شايع ٿيندڙ ڪتابي سلسلو سرمست ڪڏهن کان شروع ٿيو؟

(1) 1980ع (2) 1981ع (3) 1985ع (4) انهن مان ڪوبہ نہ

32. سچل اڪيڊميءَ جو بنياد ڪنهن جي ڪوشش سان پيو؟ جيڪا بعد ۾ سچل يادگار ڪاميٽيءَ ۾ تبديل ٿي

(1) جمال ابڙو (2) محمد ابراهيم جويو (3) شيخ اياز (4) انهن مان ڪوبہ نہ

33. سچل چيئر خيرپور پاران ڪهڙو تحقيقي جرنل نڪري ٿو؟

(1) پنائي (2) سچل (3) آشڪار (4) انهن مان ڪوبہ نہ

سچل سرمست جي ڇپيل رسالن جو تفصيل

نمبر	نالو	مرتب	سال
1	رسالو سچل سائين جو (پہ جلد)	مرزا علي قلي بيگ	1902ع
2	سچل سرمست	آغا غلام نبي صوفي	1933ع
3	سچل جو ڪلام عرف عاشقي الهام	نماڻو فقير	1952ع
4	رسالو سچل سرمست	عثمان علي انصاري	1958ع
5	سچل جو رسالو (سنڌي ۽ سرائيڪي، الف ب وار)	رشيد احمد لاشاري	1958ع
6	سچل سرمست جو سرائڪي ڪلام	محمد صادق رانيپوري	1959ع
7	مثنوي تارنامہ (سنڌي ترجمو)	علي اڪبر درازي	1963ع

8	انتخاب ڪلام سچل سرمست	علي اڪبر درازي	1973ع
9	ديوان خدائي (سنڌي ترجمو)	علي اڪبر درازي	1979ع
10	ديوان آشڪار (ترجمو)	علي اڪبر درازي	1981ع
11	ڪلام سچل سرمست	نواز علي شوق	1981ع
12	آکيا سچل نين (پنجابي ۾ ترجمو)	شفقت تنوير مرزا	1996ع
13	سچل جا سلام	شفيع محمد سومرو	2004ع
14	سچل جو ڪلام: سنڌي ڪافيون ۽ بيت	گل محمد تنيو	2005ع
15	سچل سرمست جون سي حرفيون	آزاد قاضي	2008ع
16	سچل سچ هي سارا	آغا سليم	2010ع
17	عشق سمندر (اردو ۾ ترجمو)	مقصود گل	2016ع
18	حق موجود (فارسي ڪلام جو سنڌي ترجمو)	شفقت قادري	2017ع

سچل سرمست تي فن ۽ شخصيت تي ڇپيل ڪي اهم ڪتاب

نمبر	ڪتاب جو نالو	ليکڪ جو نالو	سال
1	سونهارو سچل	لعلچند امر ڏنو مل	1916ع
2	سچل سرمست	ڄيٺمل پرسرام گلراجاڻي	1921ع
3	سچل	ڪليان آڏواڻي	1954ع
4	سچل درازي	محبوب علي چنا	1964ع
5	منصور ثاني: سچل سرمست	تنوير عباسي	1964ع
6	شاهه سچل سامي	محمد ابراهيم جويو	1975ع

7	سچل سرمست تي ببليو گرافي	محمد علي حداد	1982ع
8	سچل سائين	ڪريم بخش خالد	1983ع
9	سچل جو سنيهو	ميمڻ عبدالمجيد سنڌي	1983ع
10	سچل لغات	ڊاڪٽر عبدالڪريم سنديلو	1984ع
11	سچل جون واديون	بلديو متلاڻي	1984ع
12	سچل سارو سچ	ڊاڪٽر نواز علي شوق	1989ع
13	سچل سرمست	اسلم سنديلو	1990ع
14	سچل جو مڪتب	رشيد ڀٽي	1993ع
15	سچل جو پيغام	ڊاڪٽر ميمڻ عبدالمجيد سنڌي	1995ع
16	سچل سرمست جا طالب	ڊاڪٽر نواز علي شوق	1998ع
17	سچل جي ميخي ۾ سنگرام	ڊاڪٽر ملڪ نديم	2005ع
18	سچل سارو سچ	احمد ضيا	2007ع
19	حضرت سچل سرمست: شخصيت اور فن	ڊاڪٽر عبدالجبار جوڻيجو	2008ع
20	دلين جا سجدا: سچل	الطاف اثيم	2008ع
21	سچل سرمست: هڪ مطالعو	ڊاڪٽر عبدالجبار جوڻيجو	2009ع
22	سچل سرمست ۽ ان جا همعصر شاعر	ڊاڪٽر مخمور بخاري	2011ع
23	سچل سرمست	عطا محمد حامي	
24	منصور ثاني: سچل سرمست	عطا محمد حامي	2012ع
25	عشق ڪيم اظهار: سچل	خادم حسين عباسي	2012ع

	سرمست		
26	حضرت سچل سرمست عظيم شاعر و مفڪر	ڊاڪٽر نواز علي شوق	2012ع
27	The Mysticism in Darazi School of Thought	سخي قبول محمد درازي	
28	سچل سرمست جو مرثيو	ڊاڪٽر مخمور بخاري	2014ع
29	سچل سرمست جي شاعريءَ ۾ انسان شناسائيءَ وارين ڪيفيتون	ڊاڪٽر مهر خادم	2016ع
30	لغات سچل سرمست	ڊاڪٽر بدر ڌامراهو	2017ع
31	سچل ساچاهه شعور	ڊاڪٽر مخمور بخاري	

سچل سرمست (معروضي سوالن جا جواب)

2(1)	1(2)	2(3)	1(4)	2(5)	1(6)
1(7)	2(8)	3(9)	1(10)	2(11)	2(12)
1(13)	3(14)	1(15)	3(16)	1(17)	2(18)
1(19)	3(20)	2(21)	1(22)	1(23)	2(24)
3(25)	3(26)	2(27)	1(28)	2(29)	3(30)
2(31)	1(32)	3(33)			

سيد ثابت علي شاهه

(1740ع_1810ع)

1. سيد ثابت علي شاهه سنڌ جي ڪهڙي شهر جو رهاڪو هو؟

(1) سيوهڻ (2) لاڙڪاڻو (3) ٺٽو (4) انهن مان ڪوبه نه

2. سيد ثابت علي شاهه 13 رجب 1153 هجري مطابق ڪهڙي عيسوي سال ۾ پيدا ٿيو؟

(1) 04 آڪٽوبر 1740ع (2) 04 جولاءِ 1740ع (3) 04 مارچ 1740ع (4) انهن مان ڪوبہ نہ

3. سيد ثابت علي شاهه جي والد جو نالو ڇا هيو؟

(1) سيد مراد علي شاهه (2) سيد مدار علي شاهه (3) علي مراد شاهه (4) انهن مان ڪوبہ نہ

4. سيد ثابت علي شاهه جي نسب جو سلسلو ڪنهن سان وڃي ملي ٿو؟

(1) امام موسيٰ ڪاظم عہ (2) حضرت عمر فاروق (3) حضرت علي ڪرم الله وجهہ (4) انهن مان ڪوبہ نہ

5. سيد ثابت علي شاهه جا وڏا اصل ڪٿان جا هئا؟

(1) ايران (2) افغانستان (3) ملتان (4) انهن مان ڪوبہ نہ

6. سيد ثابت علي شاهه سنڌي شاعريءَ ۾ ڪهڙي صنف جو موجد آهي؟

(1) غزل (2) وائي (3) مرثيو (4) انهن مان ڪوبہ نہ

7. ڪلهوڙن جو ڪهڙو حڪمران سيد ثابت علي شاهه جو ڪلاسي هو؟

(1) نور محمد ڪلهوڙو (2) ميان سرفراز ڪلهوڙو (3) ميان غلام نبي (4) انهن مان ڪوبہ نہ

8. سيد ثابت علي شاهه جا شاعريءَ ۾ استاد..........۽..........هئا.

(1) نورالحق مشتاقي ۽ غلام علي مداح (2) غلام علي مداح ۽ آخوند الياس (3) آخوند الياس ۽ نورالحق مشتاقي (4) انهن مان ڪوبہ نہ

9. سيد ثابت علي شاهه ڪلهوڙن جي ڪهڙي حڪمران جي دربار سان وابستا هو؟

(1) ميان غلام نبي (2) ميان سرفراز (3) ميان عبدالنبي (4) انهن مان ڪوبہ نہ

10. سيد ثابت علي شاهه سيد اسد الله شاهه جي چوڻ تي ٽيتيهہ سالن جي عمر ۾..........ڏاري شاعريءَ جي شروعات ڪئي.

(1) 1770ع (2) 1771ع (3) 1772ع (4) انهن مان ڪوبه نه

11. سيد ثابت علي شاهه ڪهڙي ٽالي سان منظوم سفرنامو لکيو؟

(1) زيارت نامو (2) سفرنامه منظوم (3) مرثيه منظوم (4) انهن مان ڪوبه نه

12. سيد ثابت علي شاهه جو اهو منظوم سفرنامو 1793ع ۾ ڪهڙن ٻن ملڪن تي آهي؟

(1) ايران ۽ عراق (2) ايران ۽ سعودي عرب (3) عراق ۽ افغانستان (4) انهن مان ڪوبه نه

13. سيد ثابت علي شاهه ڪلهوڙن جي.........۽ ٽالپرن جي.........دور جو مرثيه گو شاعر هو.

(1) حڪمراني ۽ صاحبي (2) آخري ۽ ابتدائي (3) حڪمراني ۽ عروج جي (4) انهن مان ڪوبه نه

14. سيد ثابت علي شاهه.........مربع ۽.........مسدس چيا.

(1) 28 ۽ 36 (2) 40 ۽ 45 (3) 55 ۽ 60 (4) انهن مان ڪوبه نه

15. سيد ثابت علي شاهه ۽ سيوهڻ جي قديم عزاداري ڪنهن جي تصنيف آهي؟

(1) نظر حيات سيوهاڻي (2) نظير حيات سيوهاڻي (3) نذر حيات سيوهاڻي (4) انهن مان ڪوبه نه

16. سيد ثابت علي شاهه جو ڪتاب مرثيه و مناقب 1898ع ڌاري.........بمبئي پريس مان شايع ٿيو.

(1) گلزار حسني (2) البشرت (3) لائيف پريس (4) انهن مان ڪوبه نه

17. مرثيه و مناقب ڪتاب ۾.........مرثيه.........سلام.........مدح. ۽.........منقبت ڏنل آهن.

(1) اٺ، ٻه، هڪ، يارنهن (2) ارڙهن، ٻارنهن، ٻاويهه، تيرنهن (3) ست، ٽي، ٽي، ارڙنهن (4) انهن مان ڪوبه نه

18. ثابت علي شاهه جو ۽ مرثيا ڪنهن جو ڪتاب آهي؟

(1) عبدالقيوم صائب (2) ڊاڪٽر نبي بخش بلوچ (3) مرزا قليچ بيگ (4) انهن مان ڪوبه نه

19. سيد ثابت علي شاهه مرثين ۾ ثابت کان علاوه ٻيو ڪهڙو تخلص استعمال ڪيو آهي؟

(1) زوار (2) ڪربلائي (3) مولائي (4) انهن مان ڪوبه نه

20. سيد ثابت علي شاهه فتح نامه ۽ ظفر نامه ۾ قصيده ڪنهن جي شان ۾ چيا؟

(1) ڪلهوڙن (2) ميرن (3) حضرت امام حسين ع (4) انهن مان ڪوبه نه

21. سيد ثابت علي شاهه جي مرثين کي مهيڙي رڻ گجيو راڙو ٿيو 2008ع ۾ ڪنهن مرتب ڪيو؟

(1) مرزا عباس بيگ (2) مرزا نجم الحسن (3) ميرزا دبير (4) انهن مان ڪوبه نه

22. سيد ثابت علي شاهه جو چٽنگ سنڌيءَ ۾ ٻهريون ....يا توڪبازيءَ وارو شعر آهي.

(1) هجو (2) مرثيو (3) رزميه (4) انهن مان ڪوبه نه

23. سيد ثابت علي شاهه 1225 هجري مطابق ڪهڙي عيسوي سال ۾ وفات ڪئي؟

(1) 1800ع (2) 1808ع (3) 1810ع (4) انهن مان ڪوبه نه

24. سيد ثابت علي شاهه جي مزار ڪٿي واقع آهي؟

(1) سيوهڻ (2) حيدرآباد (3) شاهه نجف، ايران (4) انهن مان ڪوبه نه

سيد ثابت علي شاهه (معروضي سوالن جا جواب)

1(1)	1(2)	2(3)	1(4)	3(5)	3(6)
2(7)	1(8)	2(9)	2(10)	1(11)	1(12)
2(13)	1(14)	2(15)	2(16)	1(17)	3(18)
1(19)	2(20)	2(21)	1(22)	3(23)	1(24)

شاهو فقير

(1748ع_ 1815ع)

1. شاهو فقير جو تعلق شاعرن جي ڪهڙي خاندان سان هو؟

(1) ڪنڀڙي وارن سان (2) درازا وارن سان (3) جهوڪ وارن سان (4) انهن مان ڪوبہ نہ

2. شاهو فقير، تعلقي خيرپور جي ڪنڀڙي ڳوٺ ۾ ڪڏهن پيدا ٿيو؟

(1) 1748ع (2) 1750ع (3) 1755ع (4) انهن مان ڪوبہ نہ

3. شاهو فقير، روحل فقير جو رشتي ۾ ڇا هو؟

(1) سالو (2) سئوٽ (3) پٽ (4) انهن مان ڪوبہ نہ

4. شاهو فقير جو سنڌيءَ ۽ هنديءَ کان سواءِ ٻيو ڪهڙيءَ ٻوليءَ ۾ ڪلام ملي ٿو؟

(1) اردو (2) فارسي (3) سرائڪي (4) انهن مان ڪوبہ نہ

5. شاهو فقير جو هڪ ڏکيو بيت مقبول ٿيو جنهن ۾..........جو ذڪر آهي

(1) ڏهن ويرين (2) ڏهن ڏاتارن (3) ستن سورمين (4) انهن مان ڪوبہ نہ

6. شاهو فقير جا پنهنجي والد سان...... موضوع تي گروءَ چيلي جي عنوان سان سوال جواب نظم ۾ ملن ٿا.

(1) پيار (2) ڪربلا (3) تصوف (4) انهن مان ڪجهہ بہ نہ

7. نياز همايوني جي ڪهڙي مرتب ڪيل ڪتاب ۾ شاهو فقير جو ڪلام ملي ٿو؟

(1) آءُ ڪانگا ڪر ڳالهہ (2) سنڌي شاعري (3) دل ذرتيءَ جا گيت (4) انهن مان ڪوبہ نہ

8. شاهو فقير ڪڏهن وفات ڪئي؟

(1) 1800ع (2) 1810ع (3) 1815ع (4) انهن مان ڪوبہ نہ

شاهو فقير (معروضي سوالن جا جواب)

1(1)	1(2)	3(3)	3(4)	1(5)	3(6)
1(7)	3(8)				

صوفي دلپت
(1769ع_1849ع)

1. ويدانتي شاعر صوفي دلپت سيوهڻ شهر ۾..........ڌاري پيدا ٿيو؟

(1) 1769ع (2) 1780ع (3) 1785ع (4) انهن مان ڪوبہ نہ

2. ڊاڪٽر عبدالجبار جوڻيجي ۽ مير حاجن مير، صوفي دلپت جو جنم ڪهڙو ڄاڻايو آهي؟

(1) 1777ع (2) 1780ع (3) 1789ع (4) انهن مان ڪوبہ نہ

3. صوفي دلپت جو اصل نالو..........هو.

(1) ڀائي چين راءِ (2) ڀائي دلپترام (3) ڀائي دلپت (4) انهن مان ڪوبہ نہ

4. صوفي دلپت سيوهڻ جي.......آکهہ مان هو.

(1) ناوائي (2) راماڻي (3) ڪيولراماڻي (4) انهن مان ڪوبہ نہ

5. صوفي دلپت..........بوبڪ واري جي صحبت ۾ رهي ريٽو ٿيو.

(1) ڀائي آسرداس (2) ڀائي دلپت سنگهہ (3) ڀائي چين راءِ (4) انهن مان ڪوبہ نہ

6. صوفي دلپت.....بيدل ۽ ساميءَ جو همعصر هو.

(1) شاهہ عبداللطيف (2) سچل سرمست (3) قاضي قادن (4) انهن مان ڪوبہ نہ

7. ڊاڪٽر دائودپوٽي 1943ع ۾ پنهنجي ڪهڙي تيار ڪيل نصابي ڪتاب ۾ دلپت جو ڪلام شامل ڪيو؟

(1) سنڌي ٻهريون (2) سنڌي ٻيو (3) ادبي گلشن (4) انهن مان ڪوبہ نہ

8. نارائڻ داس ميوارام پنياڻيءَ جي 1945ع ۾ تيار ڪيل ڪهڙي نصابي ڪتاب ۾ صوفي دلپت جو ڪلام شامل هو؟

(1) ادبي گلشن (2) سنڌي پهريون ڪتاب (3) سنڌي پيو (4) انهن مان ڪوبه نه

9. ديوان ڪوڙي مل کلناڻيءَ ورهاڱي کان اڳ صوفي دلپت جو ڪلام ڪهڙي نالي سان ڇپرايو؟

(1) صوفي دلپت جو رسالو (2) دلپت صوفيءَ جو ڪلام (3) ڪليات صوفي دلپت (4) انهن مان ڪوبه نه

10. لطف الله بدويءَ تذڪره لطفيءَ جي ڪهڙي جلد ۾ صوفي دلپت جو ذڪر ڪيو آهي؟

(1) پهرين (2) ٻئي (3) ٽئين (4) انهن مان ڪوبه نه

11. ڪتاب صوفي دلپت رام جا سنڌي سلوڪ 1938ع ۾ ڪنهن مرتب ڪيو؟

(1) پروفيسر مولچند لڪر (2) هيرو ٺڪر (3) رام پنجواڻي (4) انهن مان ڪوبه نه

12. ڪتاب ديوان دلپت 1956ع ۾ ڪنهن ڇپرايو؟

(1) ديوان ڏيارام گدومل (2) گدومل هرجاڻي (3) ڪلياڻ آڏواڻي (4) انهن مان ڪوبه نه

13. صوفي دلپت جي ڪلام تي مشتمل ڪتاب جي پاڻين جوڳي ٿيا، 2009ع ۾ ڪنهن مرتب ڪيو؟

(1) گوپال ٺڪر (2) مولچند لڪر (3) گدومل هرجاڻي (4) انهن مان ڪوبه نه

14. صوفي دلپت ڪڏهن چالاڻو ڪيو؟

(1) 1831ع (2) 1835ع (3) 1849ع (4) انهن مان ڪوبه نه

صوفي دلپت (معروضي سوالن جا جواب)

1(1)	1(2)	2(3)	1(4)	1(5)	2(6)
3(7)	1(8)	2(9)	2(10)	1(11)	2(12)
1(13)	3(14)				

عثمان فقير سانگي
(1778ع_ 1860ع)

1. مشهور ڪافي گو شاعر عثمان فقير لاڙڪاڻي جي ڪهڙي ڳوٺ جو رهاڪو هو؟

(1) ڳوٺ چانڊڙي (2) ڳوٺ دوداڻي (3) سانگي ڳوٺ (4) انهن مان ڪوبہ نہ

2. عثمان فقير سانگي ڪڏهن پيدا ٿيو؟

(1) 04 نومبر 1770ع (2) 04 نومبر 1774ع (3) 04 نومبر 1778ع (4) انهن مان ڪوبہ نہ

3. عثمان سانگي جي والد جو نالو ڇا هو؟

(1) خير محمد سانگي (2) الله بخش سانگي (3) نور محمد سانگي (4) انهن مان ڪوبہ نہ

4. عثمان فقير سانگيءَ نوشهري فيروز جي ڪهڙي مرشد جي هٿ تي بيعت ڪئي؟

(1) خليل الرحمان نقشبندي (2) خواجہ عبدالحئي نقشبندي (3) دلبر سائين (4) انهن مان ڪوبہ نہ

5. ڪهڙو وڏو شاعر عثمان فقير جو وڏو صحبتي هو؟

(1) خوش خير محمد هيسباڻي (2) روحل فقير (3) خير شاهہ (4) انهن مان ڪوبہ نہ

6. مشهور ڪافي يار ڏاڍي عشق آتش لائي هي جو شاعر ڪير آهي؟

(1) سچل سرمست (2) خواجا غلام فريد (3) عثمان فقير سانگي (4) انهن مان ڪوبہ نہ

7. عثمان فقير سانگي شاعريءَ ۾ عثمان کان علاوه ٻيو ڪهڙو تخلص استعمال ڪندو هو؟

(1) عثمان (2) فقير (3) سانگي (4) انهن مان ڪوبہ نہ

8. عثمان فقير تي ڪهڙي شاعر جو اثر نمايان آهي؟

(1) شاهه عبداللطيف ڀٽائي (2) سچل سرمست (3) وڪيل شاهه (4) انهن مان ڪوبه نه

9. ڊاڪٽر نبي بخش بلوچ، عثمان فقير جو ڪلام پنهنجي ڪهڙي ڪتاب ۾ شامل ڪيو آهي؟

(1) ڪافيون (2) اساسي ڪلام (3) ٻيلاڻن جا ٻول (4) انهن مان ڪوبه نه

10. ڊاڪٽر نواز علي شوق 2004ع ۾ ڪهڙي نالي سان عثمان فقير جو ڪلام ڇپرايو؟

(1) عثمان فقير جو رسالو (2) ڪلام عثمان فقير سانگي (3) عثمان فقير جو ڪلام (4) انهن مان ڪوبه نه

11. نامور شاعر سرمد چانڊيي ڪهڙي نالي سان عثمان فقير جو ڪلام ڇپرايو؟

(1) ڪلام عثمان فقير سانگي (2) عثمان فقير جو رسالو (3) عثمان فقير جو ڪلام (4) انهن مان ڪوبه نه

12. عثمان فقير سانگي ڪڏهن وفات ڪئي؟

(1) 12 فيبروري 1860ع (2) 12 فيبروري 1862ع (3) 12 فيبروري 1865ع (4) انهن مان ڪوبه نه

عثمان فقير سانگي (معروضي سوالن جا جواب)

3(6)	1(5)	2(4)	1(3)	3(2)	1(1)
1(12)	1(11)	2(10)	1(9)	2(8)	1(7)

قنبر علي شاهه شريف پاڏائي
(1793ع _ 1849ع)

1. قنبر علي شاهه ڪهڙي دور جو اساسي شاعر ٿي گذريو آهي؟

(1) ٽالپر دور (2) ڪلهوڙا دور (3) انگريز دور (4) انهن مان ڪوبہ نہ

2. قنبر علي شاهه بيو ڪهڙي نالي سان مشهور آهي؟

(1) مرشد قنبر علي (2) شاهه شريف (3) تجر ڏٺي (4) انهن مان ڪوبہ نہ

3. قنبر علي شاهه جاتي تعلقي جي ڪهڙي ڳوٺ جو رهاڪو هو؟

(1) پاڏ (2) نصرپور (3) آبڙي (4) انهن مان ڪوبہ نہ

4. قنبر علي شاهه جا وڏا اصل ڪٿان جا رهاڪو هئا؟

(1) ملتان (2) اُچ شريف (3) بهاولپور (4) انهن مان ڪوبہ نہ

5. قنبر علي شاهه 1207 هجريءَ مطابق ڪهڙي عيسوي سال ۾ پيدا ٿيو؟

(1) 1793ع (2) 1795ع (3) 1798ع (4) انهن مان ڪوبہ نہ

6. قنبر علي شاهه جي والد جو نالو ڇا هيو؟

(1) محمد سچل (2) بچل شاهه (3) واڏل شاهه (4) انهن مان ڪوبہ نہ

7. شاهه شريف جي رسالي ۾ ڪل ڪيترا سُر آهن؟

(1) 20 (2) 22 (3) 26 (4) انهن مان ڪوبہ نہ

8. شاهه شريف پاڏائي 1264 هجريءَ مطابق ڪهڙي عيسوي سال ۾ وفات ڪئي؟

(1) 1849ع (2) 1851ع (3) 1853ع (4) انهن مان ڪوبہ نہ

9. شاهه شريف پاڏائيءَ جو رسالو 1963ع ۾ ڪنهن ترتيب ڏنو؟

(1) نواز شاهه پاڏائي (2) ڊاڪٽر نبي بخش بلوچ (3) نواز خان زئور (4) انهن مان ڪوبہ نہ

10. قنبر شاهه جو رسالو سنڌالاجي تصحيح ۽ تحقيق بعد ڪهڙي سال ڇپرايو؟

1972ع (2) 1975ع (3) 1981ع (4) انهن مان ڪوبہ نہ

قنبر علي شاهه شريف پاڙائي (معروضي سوالن جا جواب)

1(1)	2(2)	1(3)	2(4)	1(5)
2(6)	3(7)	1(8)	2(9)	1(10)

محمد صديق سومرو
(1756ع_1849ع)

1. ان شاعر جو نالو ٻڌايو؟ جنهن پنهنجي زندگيءَ ۾ ٽي دور (ڪلهوڙا، ٽالپر، انگريز) ڏٺا.

(1) سچل سرمست (2) بيدل فقير (3) فقير صاحب محمد صديق سومرو (4) انهن مان ڪوبه نه

2. صوفي فقير عمر ڪوٽ ضلعي جي ڪهڙي ڳوٺ جو رهاڪو هو؟

(1) ڳوٺ صوفي فقير (2) چور (3) پانڌي آريسر (4) انهن مان ڪوبه نه

3. فقير صاحب محمد صديق سومرو ڪنهن جو مريد هو؟

(1) جهوڪ شريف (2) پير پاڳارو (3) لنواري شريف (4) انهن مان ڪوبه نه

4. فقير صاحب محمد صديق 1170 هجري مطابق ڪهڙي عيسوي سال ۾ پيدا ٿيو؟

(1) 1750ع (2) 1756ع (3) 1760ع (4) انهن مان ڪوبه نه

5. فقير صاحب محمد صديق جي والد جو نالو ٻڌايو؟

(1) دين محمد (2) ڪمال الدين (3) جلال الدين (4) انهن مان ڪوبه نه

6. فقير صاحب محمد صديق جو والد ڪنهن جو مريد هو؟

(1) صوفي شاهه عنايت (2) شاهه ڪريم بلڙيءَ وارو (3) محمد زمان لنواريءَ وارو (4) انهن مان ڪوبه نه

7. فقير صاحب ڪيترا سال جهوڪ جي مرشد صوفي فضل الله شاهه قلندر وٽ مريد ٿي رهيو؟

(1) پنج سال (2) ڏهه سال (3) پندرهن سال (4) انهن مان ڪوبه نه

8. فقير صاحب محمد صديق جو رسالو ڪنهن جي رسالي جي نموني تي آڌاريل آهي؟

(1) شاهه لطيف (2) سچل سرمست (3) بيدل فقير (4) انهن مان ڪوبه نه

9. فقير صاحب محمد صديق جو رسالو ڪهڙي نالي سان ڊاڪٽر نبي بخش بلوچ 1981ع ۾ ڇپرايو؟

(1) درد نامو (2) راڳ نامو (3) سرود نامو (4) انهن مان ڪوبه نه

10. فقير صاحب جو ڪهڙو پٽ پنهجي وقت جو نامور شاعر هو؟

(1) صوفي بايزيد (2) صوفي ياسين (3) صوفي جانڻ چن (4) انهن مان ڪوبه نه

11. فقير صاحب محمد صديق 1265 هجري مطابق ڪهڙي عيسوي سال ۾ وفات ڪئي؟

(1) 1849ع (2) 1855ع (3) 1860ع (4) انهن مان ڪوبه نه

محمد صديق سومرو (معروضي سوالن جا جواب)

2(6)	1(5)	2(4)	1(3)	1(2)	3(1)
	1(11)	1(10)	2(9)	1(8)	3(7)

مراد فقير زنگيجو
(1742ع_1796ع)

1. مراد فقير .... جي ناميارن شاعرن مان هڪ هو

(1) ڪنبڙيءَ (2) درازا (3) روهڙيءَ (4) انهن مان ڪوبه نه

(2) روحل فقير (2) محمد صديق سومرو (3) شاهه عنايت شهيد

(4) انهن مان ڪوبہ نہ

2. مراد فقير ڪڏهن پيدا ٿيو؟

(1) 1736ع (2) 1742ع (3) 1750ع (4) انهن مان ڪوبہ نہ

3. ڊاڪٽر عبدالجبار جوڻيجي مراد فقير جي پيدا ٿيڻ جو سال ڪهڙو ڄاڻايو آهي؟

(1) 1744ع (2) 1750ع (3) 1755ع (4) انهن مان ڪوبہ نہ

4. لطف الله بدويءَ مطابق مراد فقير جي والد جو نالو ڇا هو؟

(1) شاهو فقير (2) محمد حيات (3) روحل فقير (4) انهن مان ڪوبہ نہ

5. مراد فقير، روحل فقير جو رشتي ۾ ڇا هو؟

(1) پٽ (2) سالو (3) ڀائٽ (4) انهن مان ڪوبہ نہ

6. مراد فقير، روحل کان عمر ۾ ڪيترو ننڍو هو؟

(1) پنج سال (2) ست سال (3) ڏهہ سال (4) انهن مان ڪوبہ نہ

7. مراد فقير سنڌيءَ کان سواءِ ڪهڙين ٻولين جو شاعر هو؟

(1) فارسي، هندي ۽ سرائڪي (2) سرائڪي، عربي ۽ فارسي (3) عربي، فارسي ۽ هندي (4) انهن مان ڪوبہ نہ

8. مراد فقير جي هندي تصنيف جو نالو ٻڌايو؟

(1) پريم نگر (2) پريم گيان (3) پريمي پنڌ (4) انهن مان ڪوبہ نہ

9. نامور محقق معمور يوسفانيءَ شاهہ لطيف ۽ مراد فقير جي ڪلام جو تقابلي اڀياس ڪهڙي ڪتاب ۾ ڪيو آهي؟

(1) سنڌ ۾ شاهہ ولي جا همعصر شاعر (2) ڏوليو ڏيت ڏلي (3) ڏسنا اٿي جاڳ (4) انهن مان ڪوبہ نہ

10. مراد فقير جو ڪلام گهڻو ڪلام ڇا تي آڌاريل آهي؟

(1) قديم لوڪ قصن ۽ ڪهاڻين (2) رزميا داستانن (3) ڏهن ڏاتارن (4) انهن مان ڪوبہ نہ

11. نامور اديب لطف الله بدويءَ جي 1964ع ترتيب ڏنل ڪتاب ڪنڌيءَ وارن جو ڪلام ۾ ڪهڙن ٻن شاعرن جو ڪلام شامل آهي؟

(1) روحل فقير ۽ دريا خان زنگيجو (2) دريا خان زنگيجو ۽ مراد فقير (3) روحل فقير ۽ مراد فقير (4) انهن مان ڪو به نه

12. مراد فقير ڪونڌيجي پرسان ڪوٽليءَ ۾ ڪڏهن وفات ڪئي؟

(1) 1790ع (2) 1796ع (3) 1800ع (4) انهن مان ڪو به نه

مراد فقير زنگيجو (معروضي سوالن جا جواب)

1(1)	(2)	1(3)	2(4)	2(5)	3(6)
1(7)	1(8)	2(9)	1(10)	3(11)	2(12)

نانڪ يوسف
(1792ع_1853ع)

1. فقير نانڪ يوسف ڪنهن جو مريد هو؟

(1) شاهه عبداللطيف ڀٽائي (2) سچل سرمست (3) محمد زمان لنواري وارو (4) انهن مان ڪو به نه

2. فقير نانڪ يوسف 1208 هجري مطابق ڪهڙي عيسوي سن ۾ پيدا ٿيو؟

(1) 1792ع (2) 1796ع (3) 1800ع (4) انهن مان ڪو به نه

3. فقير نانڪ يوسف جو پورو نالو ڇا هو؟

(1) يوسف علي (2) محمد يوسف (3) فقير يوسف (4) انهن مان ڪو به نه

4. جيٺمل پرسرام گلراجاڻي، نانڪ يوسف جو اصل نالو ڇا ڄاڻايو آهي؟

(1) نظر محمد (2) محمد يوسف علي (3) الهه رکيو (4) انهن مان ڪو به نه

5. فقير نانڪ يوسف جي والد جو نالو ڇا هو؟

(1) محمد هاشم ڪوڪر (2) حسين بخش (3) بخش علي ڪوڪر (4) انهن مان ڪو به نه

6. فقير نانڪ يوسف جو والد بلوچستان جي ڪهڙي علائقي جو رهاڪو هو؟

(1) خضدار (2) سبي (3) جهل (4) انهن مان ڪوبہ نہ

7. فقير نانڪ يوسف جو مقبرو ڪهڙي مير جوڙايو؟

(1) مير سهراب ٽالپر (2) مير مراد علي خان ٽالپر (3) مير علي نواز ناز (4) انهن مان ڪوبہ نہ

8. نانڪ يوسف ڪنهن جي تصنيف آهي؟

(1) چيتمل پرسرام گلوجاڻي (2) ڪليات آڏواڻي (3) تنوير عباسي (4) انهن مان ڪوبہ نہ

9. نانڪ يوسف جو ڪلام 1982ع ۾ ڪنهن ترتيب ڏنو؟

(1) ڊاڪٽر نبي بخش بلوچ (2) ڊاڪٽر نواز علي شوق (3) ڊاڪٽر تنوير عباسي (4) انهن مان ڪوبہ نہ

10. فقير نانڪ يوسف 9 جمادي الاول 1269 هجري مطابق ڪڏهن وفات ڪئي؟

(1) 1853ع (2) 1855ع (3) 1860ع (4) انهن مان ڪوبہ نہ

11. فقير نانڪ يوسف جي آخري آرام گاهہ ڪٿي آهي؟

(1) خيرپور (2) رنگپور، اگڙا (3) راڻيپور (4) انهن مان ڪوبہ نہ

نانڪ يوسف (معروضي سوالن جا جواب)

2(1)	1(2)	2(3)	1(4)	1(5)	3(6)
2(7)	1(8)	3(9)	1(10)	2(11)	

نواب ولي محمد لغاري
(1752ع_1832ع)

1. نواب ولي محمد لغاري ڳوٺ اُيپور، تعلقي سنجهوري ۾ ڪڏهن پيدا ٿيو؟

(1) 1752ع (2) 1760ع (3) 1765ع (4) انهن مان ڪوبہ نہ

2. نواب ولي محمد لغاري جي والد جو نالو ڇا هو؟

(1) غلام حيدر خان (2) غلام محمد خان (3) غلام حسين خان (4) انهن مان ڪوبہ نہ

3. نواب ولي محمد ... ڪهڙي عهدي تي رهيو؟

(1) وزير اعليٰ (2) گورنر (3) وزير اعظم (4) انهن مان ڪوبہ نہ

4. نواب ولي محمد جو واسطو ڪهڙن ميرن سان سان هو؟

(1) حيدرآباد جي ميرن سان (2) ميرپورخاص جي ميرن سان (3) خيرپور جي ميرن سان (4) انهن مان ڪوبہ نہ

5. سياح جيمس برنس، نواب ولي محمد لغاري جو پنهنجي ڪهڙي ڪتاب ۾ ذڪر ڪيو آهي؟

(1) سنڌو ماتري (2) سنڌ جون وسندڙ قومون ۽ قبيلا (3) سنڌ جي دربار (4) انهن مان ڪوبہ نہ

6. ديوان ولي، هيرنامہ ۽ ساقي نامہ ڪتاب ڪنهن جا آهن؟

(1) نواب ولي محمد (2) نواب غلام محمد (3) حمل فقير لغاري (4) انهن مان ڪوبہ نہ

7. نواب ولي محمد پنهنجي ڪلام ڪهڙو تخلص استعمال ڪيو آهي؟

(1) نواب (2) ولي (3) فقير (4) انهن مان ڪوبہ نہ

8. سنڌي ادبي بورڊ پاران 1968ع ۾ ڇپيل ڪتاب ڪلام فقير نواب ولي محمد خان لغاري ڪنهن ترتيب ڏنو؟

(1) ڊاڪٽر عبدالڪريم سنديلو (2) ميمڻ عبدالمجيد سنڌي (3) ڊاڪٽر نبي بخش بلوچ (4) انهن مان ڪوبہ نہ

9. نواب ولي محمد لغاري لاڙڪاڻي ۾ ڪڏهن وفات ڪئي؟

(1) 1832ع (2) 1840ع (3) 1843ع (4) انهن مان ڪوبہ نہ

10. نواب ولي محمد جي آخري آرامگاهہ ڪهڙي ڪلهوڙي حڪمران جي پرسان حيدرآباد ۾ آهي؟

(1) غلام شاهه ڪلهوڙو (2) ميان سرفراز ڪلهوڙو (3) نور محمد ڪلهوڙو (4) انهن مان ڪوبه نه

نواب ولي محمد لغاري (معروضي سوالن جا جواب)

1(6)	3(5)	1(4)	3(3)	2(2)	1(1)
		2(10)	1(9)	3(8)	2(7)

ٽالپر دور جا ڪي ٻيا شاعر ۽ عالم

1. آخوند عزيزالله متياروي (1746ع_1824ع)
2. مخدوم عبدالله
3. گهرام فقير جتوئي (1753ع_1846ع)
4. فتح فقير (وفات: 1843ع)
5. پير محمد راشد (1756ع_1817ع)
6. آخوند محمد بچل (فارسي گو شاعر، وفات: 1861ع)
7. ملان صاحب ڏنو شڪارپوري (وفات: 1843ع)
8. خليفو ڪرم الله (وفات: 1855ع)
9. مير عارف نعمت (وفات: 1850ع)
10. سرهو فقير حجام
11. مير شهداد خان (وفات: 1867ع)
12. مير نصير خان ٽالپر (1808ع_1855ع)
13. مير ڪرم خان ٽالپر (وفات: 1828ع)

ٽالپر دور جا حڪمران

حيدرآباد جا ٽالپر حڪمران

نمبر	حڪمران جو نالو	کان	تائين
1	مير فتح علي خان ٽالپر	1782ع	1802ع
2	مير غلام علي خان ٽالپر	1802ع	1811ع
3	مير ڪرم علي خان ٽالپر	1811ع	1828ع
4	مير مراد خان ٽالپر	1828ع	1833ع
5	مير نور محمد خان ٽالپر	1833ع	1840ع
6	مير نصير خان ٽالپر	1840ع	1843ع

خيرپور جا ٽالپر حڪمران

نمبر	حڪمران جو نالو	کان	تائين
1	مير سهراب خان ٽالپر	1784ع	1830ع
2	مير رستم خان ٽالپر	1830ع	1843ع
3	مير علي مراد خان (اول)	1843ع	1894ع
4	مير فيض محمد خان (اول)	1894ع	1909ع
5	مير امام بخش خان ٽالپر	1909ع	1921ع
6	مير علي نواز خان ناز	1921ع	1935ع
7	مير فيض محمد خان (ثاني)	1935ع	1947ع
8	مير علي مراد خان (ثاني)	1947ع	1958ع

ميرپورخاص جا ٽالپر حڪمران

نمبر	حڪمران جو نالو	کان	تائين
1	مير ٺارو خان ٽالپر	1784ع	1829ع
2	مير علي مراد خان ٽالپر	1829ع	1837ع
3	مير شير محمد خان شير سنڌ	1837ع	1843ع

ٽالپر دور جو ادبي جائزو

1. هن دور ۾ ڪافيءَ فڪري طور ترقي ڪئي، جنهن جو سهرو سچل سرمست جي سِرَ تي آهي.

2. هن دور ۾ گهڙولي ۽ جهولڻو صنفن جو موجد سچل سرمست آهي.

3. هن دور ۾ مناقبا لکيا ويا، جن ۾ اصحابن ۽ اوليائن جي ساراهه ڪئي ويندي هئي.

4. هن دور ۾ سنڌي غزل جا اهڃاڻ ملن ٿا.

5. علم عروض ۾ مرثيه، مثنوي ۽ ٻيون صنفون هن دور ۾ ملن ٿيون.

6. منظوم قصه گوئي جو رواج هن دور ۾ پيو.

7. سنڌيءَ ۾ هجو گوئي جي شروعات هن دور ۾ ٿي، جن مان سيد خير شاهه ۽ سيد ثابت علي شاهه جو لکيل هجوون مشهور آهن.

8. هن دور ۾ سامي، دلپت راءِ جي ويدانتي شاعري ملي، جن ۾ سامي جا سلوڪ مشهور آهن.

9. مولود، معجزن ۽ مداح کي هن دور ۾ ترقي ملي جن ۾ فتح فقير، پير محمد اشرف، ملا صاحب ڏني، صدرالدين چارڻ ۽ حمل فقير جا نالا ذڪر لائق آهن.

10. هن دور ۾ پهريون ڀيرو سنڌي نثر ۾ ڪتاب لکڻ جي شروعات ٿي ۽ آخوند عزيزالله قرآن مجيد جو مڪمل ترجمو ڪيو.

11. خليفي نبي بخش قاسم پهريون شاعر هو جنهن ۾ سر ڪيڏارو کي قومي رنگ ڏني، سنڌي سورهين، سورمن ۽ جوڌن جي بهادري جو ذڪر ڪيو.

12. ٽالپرن جي دور حڪومت ۾ سنڌ اندر تعليم روايتي معلمن ذريعي ڏني ويندي هئي، جن کي آخوند سڏيو ويندو هو. ڳوٺن ۾ تعليم مقامي ملا يا مسجدن جا پيش امام ڏيندا هئا ۽ اڪثر تعليم قرآن پاڪ جي تعليمات موجب ڏني ويندي هئي.

13. هندن جا ٻار پاٺشالائن ۾ پڙهندا هئا يا وري آخوندن وٽ فارسي پڙهندا هئا. ان زماني ۾ عدالتن ۾ فارسي ٻوليءَ جو استعمال ٿيندو هو.

۞۞

انگريز دور
(1843ع_1947ع)

1. انگريزن سنڌ ڪنهن کان حڪومت حاصل ڪئي؟

(1) ٽالپرن کان (2) ڪلهوڙن کان (3) سمن کان (4) انهن مان ڪوبہ نہ

2. انگريزن ٽالپر حڪمرانن کي ......۽......جي جنگ ۾ شڪست ڏيئي 1843ع ۾ سنڌ تي قابض ٿيا ۽ حڪمرانيءَ جي شروعات ڪئي.

(1) مياڻي ۽ ڪرڙي (2) ڪرڙي ۽ دبي (3) مياڻي ۽ دبي (4) انهن مان ڪوبہ نہ

3. انگريزن ۽ ٽالپرن وچ ۾ حيدرآباد ڀرسان مياڻيءَ واري جنگ ڪڏهن لڳي؟

(1) 17 فيبروري 1843ع (2) 04 مارچ 1843ع (3) 10 مارچ 1843ع (4) انهن مان ڪوبہ نہ

4. انگريزن ۽ ٽالپرن وچ ۾ ميرپورخاص ويجهو دبيءَ جي جنگ ڪڏهن لڳي؟

(1) 21 فيبروري 1843ع (2) 24 مارچ 1843ع (3) پهرين اپريل 1843ع (4) انهن مان ڪوبہ نہ

5. ٽالپرن جي هارائڻ بعد ڪهڙي انگريز کي سنڌ جون واڳون مليون؟

(1) چارلس نيپيئر (2) جان جيڪب (3) بارٽل فريئر (4) انهن مان ڪوبہ نہ

6. سنڌ جو ڪهڙو سورمو انگريزن سان وڙهندي دبيءَ جي جنگ ۾ شهيد ٿيو؟

(1) دولهہ دريا خان (2) هوشو شيدي (3) هيمون ڪالاڻي (4) انهن مان ڪوبہ نہ

7. انگريزن سان وڙهندي مرسون مرسون، سنڌ نہ ڏيسون جو نعرو ڪنهن هنيو؟

(1) هوشو شيدي (2) هيمون ڪالاڻي (3) سورهيہ بادشاهہ (4) انهن مان ڪوبہ نہ

8. سنڌ جي صوبائي حڪومت کي ختم ڪري بمبئي پريزيڊينسي سان ڪڏهن ملايو ويو؟

(1) 1840ع (2) 1843ع (3) 1847ع (4) انهن مان ڪوبہ نہ

9. سنڌ جي ٻيهر صوبي جي حيثيت بحال ڪڏهن ڪئي وئي؟

(1) 1936ع (2) 1940ع (3) 1938ع (4) انهن مان ڪوبہ نہ

10. انگريز دور ۾ سنڌ جي ڪهڙي دفتري زبان هئي؟

(1) فارسي (2) اردو (3) سنڌي (4) انهن مان ڪوبہ نہ

11. سنڌي زبان ۾ باقاعده نثر ڪهڙي دور ۾ رائج ٿيو؟

(1) ٽالپر دور (2) ڪلهوڙا دور (3) انگريز دور (4) انهن مان ڪوبہ نہ

12. انگريزن موجوده سنڌي رسم الخط کي آخري شڪل ڪهڙي سال ۾ ڏني، جنهن بعد سنڌ ڪتاب ڇپجڻ جو سلسلو شروع ٿيو؟

(1) 1853ع (2) 1854ع (3) 1855ع (4) انهن مان ڪوبہ نہ

13. سنڌي ادب ۾ نثري صنفن اول جو بنياد ڪهڙي دور ۾ پيو؟

(1) ڪلهوڙا دور (2) ٽالپر دور (3) انگريز دور (4) انهن مان ڪوبہ نہ

14. سنڌي ادب جي نثري صنفن ڪهاڻي، سفرنامي سوانح ادب، مضمون، ترجمي نگاري سميت ٻين جو بنياد ڪهڙي دور ۾ پيو؟

(1) انگريز دور (2) ٽالپر دور (3) ڪلهوڙا دور (4) انهن مان ڪوبہ نہ

15. 1854ع ۾ پهريون نارمل سنڌي اسڪول ڪهڙي شهر ۾ کوليو ويو؟

(1) حيدرآباد (2) ڪراچي (3) شڪارپور (4) انهن مان ڪوبہ نہ

16. سڀ کان اول فارسي ۽ سنڌي ٻوليءَ ۾ گڏيل ڪهڙي اخبار 1858ع ڌاري ڪراچيءَ مان جاري ٿي؟

(1) فوائد الاخبار (2) جوت (3) سنڌ قاصد (4) انهن مان ڪوبہ نہ

17. 1860ع ڌاري سکر مان ڪهڙي اخبار جاري ٿي، جنهن ۾ هڪ ڪالم فارسي ۽ هڪ ڪالم سنڌيءَ ۾ ڇپبو هو؟

(1) سنڌ قاصد (2) مطلع الخورشيد (3) سنڌ سڌار (4) انهن مان ڪوبہ نہ

18. پهرين مڪمل سنڌي اخبارڪهڙي هئي؟ جيڪا 1866ع ڌاري سرڪاري سرپرستيءَ ۾ ڪراچيءَ مان هفتيوار طور جاري ٿي.

(1) مطلع الخورشيد (2) سنڌ قاصد (3) سنڌ سڌار (4) انهن مان ڪوبہ نہ

19. ارنيسٽ ٽرمپ سڀ کان اول شاهہ جو رسالو ڪتابي صورت ۾ ڪڏهن ڇپرايو؟

(1) 1866ع (2) هندستان (3) برطانيه (4) انهن مان ڪو به نه

20. انگريز دور ۾ سنڌي ٻوليءَ ۾ سڀ کان پهريون ڪهڙو ناول ترجمو ٿيو؟

(1) دلارام (2) طلسم (3) راسيلاس (4) انهن مان ڪو به نه

21. سنڌي ٻوليءَ ۾ پهرين طبعزاد ناول جو نالو ٻڌايو؟

(1) زينت (2) دلارام (3) گلن جي ٽوڪري (4) انهن مان ڪو به نه

22. امام بخش خادم ڪهڙو ڊرامو لکي سنڌي ڊرامي جو لکت ۾ 1879ع ڌاري بنياد رکيو؟

(1) هير رانجهو (2) سهڻي ميهار (3) عمر مارئي (4) انهن مان ڪو به نه

23. انگريز دور ۾ سڀ کان وڏو ڪارنامو ڪهڙو آهي؟

(1) سنڌي آئيوٽا ٺهڻ (2) مرزا قليچ بيگ جا ڪتاب (3) صحافت جو بنياد (4) انهن مان ڪو به نه

24. سنڌي نثر جو پهريون ڪتاب ڪنهن جو مليو ٿو؟

(1) مرزا قليچ بيگ (2) ديوان ڪوڙومل ڪلناڻي (3) ديوان تديرام ميراڻي (4) انهن مان ڪو به نه

25. ديوان تديرام 1854ع ۾ ڪهڙو پاراٺو درسي ڪتاب لکيو؟

(1) بابنامو (2) پهريون سنڌي ڪتاب (3) سنڌي پاراٺو ڪتاب (4) انهن مان ڪو به نه

26. سنڌي زبان ۾ پهرين مضمونن جو ڪتاب پکو پهه ڪنهن لکيو؟

(1) ديوان ڪوڙومل (2) ڪاڪو ڀيرومل (3) مرزا قليچ بيگ (4) انهن مان ڪو به نه

27. سنڌي شاعريءَ ۾ وڌ کان وڌ ديوان ڪهڙي دور ۾ ملن ٿا؟

(1) ٽالپر دور (2) انگريز دور (3) ڪلهوڙا دور (4) انهن مان ڪو به نه

28. سچل جي مريدياڻي رکي ٻائيءَ (هاسي ٻائي) جو تعلق ڪهڙي دور سان آهي؟

(1) انگريز دور (2) ٽالپر دور (3) پاڪستان ٺهڻ بعد (4) انهن مان ڪو به نه

29. انگريز ليڪڪ وائن ڊبليو ايچ سنڌي گرامر تي سڀ کان پهرين گرامر آف سنڌي لئنگيج ڪڏهن لکيو؟

(1) 1830ع (2) 1836ع (3) 1843ع (4) انهن مان ڪوبہ نہ

30. سر چارلس نيپئر جي حڪمرانيءَ ۾ ڪهڙن علائقن کي سنڌ جي نقشي مان خارج ڪيو ويو؟

(1) حيدرآباد ۽ ٺٽو (2) خيرپور ۽ ميرپور خاص (3) خيرپور ۽ سبزل ڪوٽ (4) انهن مان ڪوبہ نہ

31. انگريزن سنڌ ۾ ريلوي لائين جو منصوبو ڪڏهن ٺاهيو؟

(1) 1850ع ۾ ڪراچيءَ کان ملير بعد ۾ ڪوٽڙي تائين (2) روهڙي کان ملتان (3) ڪوٽڙيءَ کان لاڙڪاڻو (4) انهن مان ڪوبہ نہ

32. انگريز سرڪار پاران ڪيترن ڄڻن کي شمس العلماءَ جا لقب مليا؟

(1) ٻن (2) ٽن (3) ڇهن (4) انهن مان ڪوبہ نہ

33. شمس العلماءَ لفظ جي معنيٰ ٻڌايو؟

(1) عالمن جو سج (2) عالمن جو چنڊ (3) عالمن جو رهبر (4) انهن مان ڪوبہ نہ

34. انگريز سرڪار شڪارپور جي ڪهڙي عالم کي شمس العلماءَ جو لقب ڏنو؟

(1) عبدالڪريم علوي (2) فقير الله علوي (3) مرزا مخلص علي علوي (4) انهن مان ڪوبہ نہ

35. انگريز سرڪار پير پاڳارن جي ڪهڙي شخصيت کي شمس العلماءَ جو لقب ڏنو؟

(1) پير سيد مردان شاهہ (2) سيد محمد بقا شاهہ (3) پير اصغر شاهہ (4) انهن مان ڪوبہ نہ

36. انگريز سرڪار پاران ڪهڙي وڏي اديب شمس العلماءَ جو لقب ڏنو؟

(1) غلام حسين قريشي (2) امام بخش خادم (3) مرزا قليچ بيگ (4) انهن مان ڪوبہ نہ

انگريز دور (معروضي سوالن جا جواب)

2(6)	1(5)	2(4)	1(3)	3(2)	1(1)
1(12)	3(11)	3(10)	1(9)	3(8)	1(7)
3(18)	2(17)	1(16)	2(15)	1(14)	3(13)
3(24)	1(23)	1(22)	2(21)	3(20)	1(19)
3(30)	2(29)	1(28)	2(27)	1(26)	1(25)
3(36)	1(35)	3(34)	1(33)	3(32)	1(31)

انگريز دورن جون مشهور ڪي شخصيتون
آسانند مامتورا
(1903ع_1993ع)

1. نامور ڪهاڻيڪار ۽ ناول نگار آسانند مامتورا ڪٿان جو رهاڪو هو؟

(1) حيدرآباد (2) ڪراچي (3) لاڙڪاڻو (4) انهن مان ڪوبہ نہ

2. آسانند مامتورا، جهانگي مل جي گهر ۾ ڪڏهن ڄائو؟

(1) 1903ع (2) 1905ع (3) 1910ع (4) انهن مان ڪوبہ نہ

3. آسانند مامتورا جي پهرين ڪهاڻي 1932ع ڌاري ماهوار سنڌو رسالي ۾ ڪهڙي نالي سان ڇپي؟

(1) ٻلوو (2) هيءَ پريم (3) پريم ۽ امرتا (4) انهن مان ڪابہ نہ

4. آسانند مامتورا، امر لعل هنگوراڻي ۽ نادر بيگ مرزا ڪان پوءِ......جي دور جو ٽيون نمبر وڏو ڪهاڻيڪار آهي.

(1) حقيقت نگاري (2) منظر نگاري (3) مقاميت نگاري (4) انهن مان ڪوبہ نہ

5. آسانند مامتورا سنڌي ڪهاڻيءَ ۾ پهريون پيرو نفسياتي ۽...... مسئلن کي ڇهيو.

(1) سماجي (2) جنسياتي (3) ڳهرو (4) انهن مان ڪوبه نه

6. آسانند مامتورا ڪڏهن وفات ڪئي؟

(1) 1993ع (2) 1970ع (3) 1980ع (4) انهن مان ڪوبه نه

آسانند مامتورا جي ڇپيل ڪتاب

1. جيوت، پريم ۽ پاپ جون ڪهاڻيون (چئن ڪهاڻيڪارن مجموعو مرتب جڳت آڏواڻي: 1939ع)
2. شاعر (ناول: 1941ع).
3. حليمان (ناول: 1941ع).
4. آرسي (ٽي ڪهاڻيون: 1943ع).
5. ڳلوارڻ (ڪهاڻيون: 1978ع).
6. هنج چڱن موتي (مضمون: 1985ع).
7. مهراڻ جا موتي (تحقيق).
8. رهبر چونڊ نثر (ترتيب).
9. بلور (ڪهاڻيون).
10. فيلسوف (فلسفو)
11. علم بند ۽ علم صحت (طب)

آسانند مامتورا (معروضي سوالن جا جواب)

2(1)	1(2)	2(3)	1(4)	2(5)	1(6)

آغا غلام نبي صوفي
(1889ع_1938ع)

1. آغا غلام نبي صوفي سنڌي ادب ۾ ڪهڙي حوالي سان سڃاتو وڃي ٿو؟

(1) ڪهاڻيڪار (2) ڊراما نگار (3) ناول نگار (4) انهن مان ڪوبہ نہ

2. آغا غلام نبي صوفي ڪٿان جو رهاڪو هو؟

(1) شڪارپور (2) ڳڙهي ياسين (3) لکي غلام شاهہ (4) انهن مان ڪوبہ نہ

3. آغا غلام نبي صوفي ڪڏهن پيدا ٿيو؟

(1) 18 آگسٽ 1889ع (2) 18 سيپٽمبر 1889ع (3) 18 آڪٽوبر 1889ع (4) انهن مان ڪوبہ نہ

4. آغا غلام نبي صوفي جي والد جو نالو ڇا هو؟

(1) آغا سراج دراني (2) آغا گل حسن پٺاڻ (3) آغا عبدالنبي دراني (4) انهن مان ڪوبہ نہ

5. آغا صوفي، سچل سرمست درگاهہ جي گادي نشين.......جي هٿ تي بيعت ڪري سچل سرمست جي سلسلي جو مريد ٿيو.

(1) قبول محمد شاهہ درازي (2) عبدالحق فاروقي (3) صاحب ڏنو فاروقي (4) انهن مان ڪوبہ نہ

6. سچل سرمست درگاهہ جي گادي نشين قبول محمد شاهہ درازي کيس ڪهڙي لقب سان نوازيو؟

(1) خليفو (2) چيلو (3) نانڪ (4) انهن مان ڪوبہ نہ

7. آغا صوفيءَ جي ڪلام ۾ صوفي، آغا، نانڪ ۽..... تخلص ملن ٿا.

(1) مسڪين (2) ابوجهہ (3) دراني (4) انهن مان ڪوبہ نہ

8. آغا صوفيءَ ڪڏهن وفات ڪئي؟

(1) 25 جولاءِ 1938ع (2) 11 آگسٽ 1938ع (3) 11 سيپٽمبر 1938ع (4) انهن مان ڪوبہ نہ

آغا صوفي جي ڪتابن ۽ ڊرامن جو تفصيل

نمبر	ڪتاب/ ڊرامو	موضوع	سال
1	آغازِعشق آغا	شاعري	1928ع
2	فريادِ آغا	شاعري	1929ع
3	سچل سرمست جو رسالو	سچليات	1933ع
4	دنيا دورنگي	اصلاحي سماجي ڊرامو	1934ع
5	طبي جواهر	طب	1935ع
6	ڪرشن ڪريا	ڊرامو	
7	شانِ اسلام	ڊرامو	
8	ڪاليج جو زمانو	ڊرامو	
9	انقلاب يورپ عرف جرمن سازش	ڊرامو	
10	طبي جواهر	منظوم طب	
11	مناجات القرآن	شاعري	1938ع
12	گلزارِ محمدي		
13	پهلا پيار	اردو ڊرامن ان جيل	
14	ڪاليج ڪا زمانه	اردو ڊرامو	
15	ارمانِ آغا		
16	فارسي سنڌي گرامر		
17	هندستان جي ڊرامن جي تاريخ		
18	سچل سرمست	سچليات	2015ع
19	شاهنامہ سنڌ	نامڪمل. سنڌ جي منظوم تاريخ	
20	هندو يوگا ودیا		

آغا صوفي (معروضي سوالن جا جواب)

2(1)	1(2)	2(3)	2(4)	1(5)	3(6)
3(7)	1(8)				

احمد علي چاڳلا
(1902ع_1953ع)

1. احمد علي چاڳلا ڊراما نگار کان علاوه پيو ڪهڙي حوالي سان سڃاتو وڃي ٿو؟

(1) پاڪستان جي "قومي ترانې جي ڌن ٺاهڻ جي حوالي سان (2) شاعري (3) ڪهاڻي (4) انهن مان ڪو به نه

2. احمد علي چاڳلا ڪراچيءَ ۾ ڪڏهن پيدا ٿيو؟

(1) 1900ع (2) 1909ع (3) 1912ع (4) انهن مان ڪو به نه

3. احمد علي چاڳلا جي والد جو نالو ڇا هو؟

(1) غلام علي (2) غلام حسين (3) غلام اڪبر (4) انهن مان ڪو به نه

4. چاڳلا موسيقيءَ جي تعليم ڪنهن وٽان حاصل ڪئي؟

(1) مهاراج سوامي داس (2) گرو نانڪ (3) تيرٿ داس (4) انهن مان ڪو به نه

5. احمد علي چاڳلا ڪهڙي فلم ۾ ڊائريڪٽر طور ڪم ڪيو؟

(1) مرزا غالب (2) اجنتا (3) ماءُ (4) انهن مان ڪا به نه

6. احمد علي چاڳلا ڪڏهن وفات ڪئي؟

(1) 5 فيبروري 1953ع (2) 05 مارچ 1953ع (3) 05 اپريل 1953ع (4) انهن مان ڪو به نه

احمد علي چاڳلا جي ڊرامن جو تفصيل

1. خوني (ترڪي ڊرامي جو ترجمو: 1921ع).
2. ڀوت (هينرڪ ابسن جي ڊرامي جو ترجمو: 1940ع).
3. جيڪا تقدير (ڊرامو)
4. ديس جو دشمن (ڊرامو)
5. "گڏي جو گهر" (ابسن جي ڊرامي جو ترجمو)
6. پتي پتني (اردو فلم)
7. طلسمي گهوڙا (اردو فلم)

احمد علي چاچڙ (معروضي سوالن جا جواب)

1(6)	2(5)	1(4)	1(3)	2(2)	1(1)

احمد ملاح

(1877ع_1969ع)

1. مولوي حاجي احمد ملاح جو واسطو سنڌ جي ڪهڙي خطي سان هو؟

(1) اتر سان (2) لاڙ سان (3) ڪاچي سان (4) انهن مان ڪوبه نه

2. مولوي حاجي احمد ملاح سنڌي ادب ۾ ڇا جي حوالي سان مشهور آهي؟

(1) قرآن شريف جي منظوم ترجمي سبب (2) گيت سبب (3) غزل سبب (4) انهن مان ڪوبه نه

3. مولوي حاجي احمد ملاح ڳوٺ ڪنبڙ تعلقي بدين ۾ ڪڏهن پيدا ٿيو؟

(1) 01 جنوري 1877ع (2) 01 فيبروري 1877ع (3) 01 مارچ 1877ع (4) انهن مان ڪوبه نه

4. مولوي حاجي احمد ملاح جي والد جو نالو ٻڌايو؟

(1) نانگيو (2) ربڏنو (3) رحيم ڏنو (4) انهن مان ڪوبه نه

5. مولوي حاجي احمد ملاح خلافت تحريڪ ۾ حصو وٺڻ سبب .... سال ۾ ڇهن مهينن لاءِ جيل ويو.

(1) 1920ع (2) 1922ع (3) 1936ع (4) انهن مان ڪوبه نه

6. مولوي احمد ملاح جي قرآن شريف جو منظوم ترجمو ڪهڙي نالي سان ڪيو؟

(1) نورالقرآن (2) تبليغ القرآن (3) منظوم ترجما مولوي ملاح (4) انهن مان ڪوبه نه

7. حڪومت پاڪستان پاران مولوي احمد ملاح جي وفات بعد تمغه امتياز ڪڏهن مليو؟

(1) 23 مارچ 1975ع (2) 23 مارچ 1977ع (3) 23 مارچ 1978ع (4) انهن مان ڪوبه نه

8. مولوي احمد ملاح ڪڏهن وفات ڪئي؟

(1) 19 جون 1969ع (2) 19 جولاءِ 1969ع (3) 19 آگسٽ 1969ع (4) انهن مان ڪوبه نه

مولوي حاجي احمد ملاح جي ڪتابن جو تفصيل

نمبر	ڪتاب جو نالو	موضوع	سال
1	معرفت الله	نثر	1936ع
2	ديوانِ احمد	شاعري	
3	گلشنِ احمد	شاعري	
4	گلزارِ احمد	شاعري	
5	اسرارِ الاهي		
6	هيڪڙائي حق	شاعري	1951ع
7	فتح لنواري	خواجا محمد زمان، سوانح	1958ع
8	غزليات احمد	شاعري	1964ع
9	بياضِ احمد	شاعري	1964ع
10	پيغامِ احمد	شاعري	1969ع
11	نور القرآن	قرآن شريف جو منظوم ترجمو	1969ع

مولوي صاحب جي زندگيءَ ۽ فن تي ڇپيل ڪتاب

1. موحد شاعر مولانا حاجي احمد ملاح (مرتب: تاج جويو 2003ع)

احمد ملاح (معروضي سوالن جا جواب)

1(6)	2(5)	1(4)	2(3)	1(2)	2(1)
				2(8)	3(7)

آڏارام ٿانورداس ميرچنداڻي
(1833ع_ 1883ع)

1. منشي آڏارام ٿانورداس ميرچنداڻي ڪٿان جو رهاڪو هو؟

(1) حيدرآباد (2) ٺٽو (3) سيوهڻ (4) انهن مان ڪوبه نه

2. منشي آڏارام ڪڏهن ڄائو؟

(1) 1830ع (2) 1833ع (3) 1836ع (4) انهن مان ڪوبه نه

3. منشي آڏارام ٿانورداس 1853ع ۾ جوڙيل سنڌي صورتخطي ڪميٽيءَ ۾ ڇا مقرر ٿيو؟

(1) ميمبر (2) چيئرمين (3) صدر (4) انهن مان ڪوبه نه

4. منشي آڏارام ڪمشنر آفيس ۾ ملازمت ڪانپوءِ سنڌي ٻوليءَ جو ڇا مقرر ٿيو؟

(1) ڊائريڪٽر (2) صلاحڪار (3) ترجمان (4) انهن مان ڪوبه نه

5. منشي آڏارام ڊولراءِ شوتيراءِ سان گڏ ڪهڙو ناول 1870ع ۾ ترجمو ڪيو؟

(1) راسيلاس (2) دلارام (3) زينت (4) انهن مان ڪوبه نه

6. منشي آڏارام ڪهڙا درسي ڪتاب ترتيب ڏنا هئا؟

(1) ابتدائي سنڌي ۽ ٻهريون سنڌي (2) ٻهريون ۽ ٽيون (3) ٽيون ۽ ٽيون (4) انهن مان ڪوبه نه

7. منشي اُڌارام ڪڏهن ديهانت ڪئي؟
(1) 1883ع (2) 1886ع (3) 1890ع (4) انهن مان ڪوبہ نہ

اڌارام ٿانورداس (معروضي سوالن جا جواب)

1(1)	2(2)	1(3)	3(4)	1(5)	2(6)	1(7)

منشي اُڌارام ٿانورداس جي ڇپيل ڪتابن جو تفصيل

نمبر	ڪتاب جو نالو	ڇپجڻ جو سال
1	آگاٽي راءِ ڏياچ ۽ سورٺ جو قصو (ديوناگري لپيءَ ۾)	1949ع
2	سنڌي پهريون ڪتاب (پارن لاءِ)	1853ع
3	سنڌي ٻيو ڪتاب (پارن لاءِ)	1853ع
4	سنڌي ٽيون ڪتاب (پارن لاءِ)	1853ع
5	سنڌي وياڪرڻ (گرامر)	1855ع
6	سنڌي گرامر	1857ع
7	ونهين ۽ ولهي جي ڳالھ (پارن لاءِ قصو)	1860ع
8	طوطي نامو (فارسيءَ تان ترجمو)	1860ع
9	قصو راءِ ڏياچ جو	1861ع
10	مفيد الطالبين	1861ع
11	راسيلاس (ڊاڪٽر جانسن جي انگريزي ناول تان ترجمو نولراءِ شوقيرام سان گڏ)	1870ع
12	فارسي آموز	1869ع
13	دنيا جي تاريخ (نولراءِ شوقيرام سان گڏ)	1873ع
14	سنڌي انگريزي ڊڪشنري (پادري جارج شرٽ ۽ مرزا صادق بيگ سان گڏ)	1879ع
15	ڪامين ۽ ڪامرون	
16	قصو مهر منير	

الهہ بچايو يار سمو
(1912ع_1958ع)

1. الهہ بچايو يار سمو ڪٿان جو رهاڪو هو؟

(1) ڪراچي (2) حيدرآباد (3) لاڙڪاڻو (4) انهن مان ڪوبہ نہ

2. الهہ بچايو يار سمون ضلعي ملير ۾ ڪڏهن پيدا ٿيو؟

(1) پهرين مئي 1912ع (2) 12 مئي 1912ع (3) 20 مئي 1912ع (4) انهن مان ڪوبہ نہ

3. الهہ بچايي جي والد جو نالو ٻڌايو؟

(1) محمد علي (2) يارمحمد (3) محمد مٺل (4) انهن مان ڪوبہ نہ

4. الهہ بچايي يار سمي جي تعليم ڇا هُئي؟

(1) سنڌي فائينل (2) ماسٽرس (سنڌي) (3) بي اي (4) انهن مان ڪوبہ نہ

5. الهہ بچايي يار سمي جو مضمون ڪوهستاني ڪچهري ڪهڙي ڪتاب تان کنيل آهي؟

(1) سيرِ ڪوهستان (3) لاڙ جو سير (3) پنهنجيءَ مان (4) انهن مان ڪوبہ نہ

6. الهہ بچايي ڪڏهن وفات ڪئي؟

(1) 09 سيپٽمبر 1958ع (2)09 آڪٽوبر 1958ع (3)09 ڊسمبر 1958ع (4) انهن مان ڪوبہ نہ

الهہ بچايي يار سمي جي ڇپيل ڪتابن جو تفصيل

1. سير ڪوهستان (سفرنامو: 1944ع)
2. لاڙ جو سير (1946ع)
3.

الهہ بچايو يار سمون (معروضي سوالن جا جواب)

1(1)	2(2)	2(3)	1(4)	1(5)	3(6)

الھ بخش ابوجهو
(1848ع_1901ع)

1. الھ بخش ابوجهو سنڌي شاعريءَ جي ڪهڙي صنف جو مقبول شاعر هو؟

(1) غزل (2) مسدس (3) وائي (4) انهن مان ڪوبہ نہ

2. الھ بخش ابوجهو ڪٿان پنجاب جي ڪهڙي شهر جو رهاڪو هو؟

(1) ڊيرا غازي خان (2) ملتان (3) ميان والي (4) انهن مان ڪوبہ نہ

3. الھ بخش ابوجهو ڪڏهن پيدا ٿيو؟

(1) 15 مارچ 1848ع (2) 04 اپريل 1826ع (3) 04 مئي 1826ع (4) انهن مان ڪوبہ نہ

4. الھ بخش جي والد جو نالو ڇا هيو؟

(1) خيربخش مٺو (2) خير محمد مٺو (3) محمد مٺو (4) انهن مان ڪوبہ نہ

5. الھ بخش ابوجهي سنڌ مدرسي جي قيام لاءِ ڪنهن سان گڏجي ڪوششون ڪيون؟

(1) ڏيارام گدومل (2) حسن علي آفندي (3) جي ايم سيد (4) انهن مان ڪوبہ نہ

6. الھ بخش ابوجهو ميان واليءَ مان ڪراچيءَ ڪڏهن لڏي آيو؟

(1) 1888ع (2) 1890ع (3) 1892ع (4) انهن مان ڪوبہ نہ

7. الھ بخش ابوجهو سنڌ مدرسي ۾ ڪهڙي ٻوليءَ لاءِ 1889ع ۾ استاد مقرر ٿيو؟

(1) سنڌي (2) عربي (3) فارسي (4) انهن مان ڪوبہ نہ

8. هي سٽون ڪنهن چيون ته: سنڌ جي قديم خواهہ جديد شاعرن ۾ ڀرپور ڀرپور شاعر مولوي الھ بخش ابوجهو صاحب ئي آهي، جنهن جو ڪلام نج قوميت جي رنگ ۾ ٻيهاريل ۽ وطني حب جي سامان سان سينگاريل آهي.

(1) ڊاڪٽر نبي بخش بلوچ (2) خانبهادر محمد صديق ميمڻ (3) سراج (4) انهن مان ڪوبه نه

9. سنڌ مدرسي ۾ ڪم ڪرڻ دوران الهه بخش ابوجهي ڪهڙي نالي سان هفتيوار اخبار جاري ڪئي؟

(1) معاون (2) سنڌ سڌار (3) زميندار (4) انهن مان ڪابه نه

10. الهه بخش ڪنهن جي نقش قدم تي مسدس ابوجهو تيار ڪيو؟

(1) مسدس جامي (2) مسدس حالي (3) مسدس حامي (4) انهن مان ڪوبه نه

11. الهه بخش ابوجهو شاعريءَ ۾ ڪهڙو تخلص استعمال ڪندو هو؟

(1) ابوجهو (2) مسڪين (3) غريب (4) انهن مان ڪوبه نه

12. الهه بخش ابوجهي 09 ذوالحج 1319 هجريءَ مطابق ڪهڙي عيسوي سن ۾ وفات ڪئي؟

(1) 14 نومبر 1901ع (2) 14 نومبر 1902ع (3) 14 نومبر 1903ع (4) انهن مان ڪوبه نه

چيل ڪتاب

1. مسدس ابوجهو (1955ع)

الهه بخش ابوجهو (معروضي سوالن جا جواب)

1(6)	2(5)	1(4)	1(3)	3(2)	2(1)
1(12)	1(11)	2(10)	1(9)	2(8)	3(7)

امام بخش خادم
(1861ع_1918ع)

1. انگريز دور ۾ سنڌي ناٽڪ جي شروعات امام بخش خادم ڪئي، سنڌس ان ڊرامي جو نالو ٻڌايو؟

(1) هير رانجهو (2) ليلا مجنون (3) سهڻي ميهار (4) انهن مان ڪوبہ نہ

2. امام بخش خادم جا وڏا اصل ڪٿان جا رهاڪو هئا؟

(1) افغانستان (2) عربستان (3) عراق (4) انهن مان ڪوبہ نہ

3. امام بخش خادم شڪارپور جي بدوي خاندان ۾ ڪڏهن پيدا ٿيو؟

(1) 1858ع (2) 1861ع (3) 1865ع (4) انهن مان ڪوبہ نہ

4. امام بخش خادم جي والد جو نالو ڇا هو؟

(1) محمد بچل (2) محمد سچل (3) محمد واڱل (4) انهن مان ڪوبہ نہ

5. ڪهڙو وڏو عالم امام بخش خادم جو پٽ هو؟

(1) غلام علي مسرور بدوي (2) لطف الله بدوي (3) بيدل مسرور (4) انهن مان ڪوبہ نہ

6. امام بخش خادم ڪڏهن وفات ڪئي؟

(1) جنوري 1918ع (2) فيبروري 1918ع (3) مارچ 1918ع (4) انهن مان ڪوبہ نہ

امام بخش خادم جي ڪتابن جو تفصيل

1. هير رانجهو (ڊرامو: 1879ع)
2. چار درويش 1896ع
3. الف ليلي 1896ع
4. بهرام گور (قصو: 1897ع)
5. حاتم طائيءَ جو قصو 1898ع
6. انشاءِ خادمي
7. فوائد المبتدي (فارسي سکڻ جو ڪتاب)
8. نانڪ وارو معجزو (نظم ۾)
9. مثنوي نگار
10. منصور نامو (مثنوي)

11. ڪشف المحجوب

12. دودو چنيسر

13. ڪليات خادم (مرتب لطف الله بدوي: 1958ع)

14. دوايو (فارسي سنڌي لغت)

امام بخش خادم (معروضي سوالن جا جواب)

1(6)	2(5)	1(4)	2(3)	3(2)	1(1)

امر لعل هنگوراڻي
(1907ع_1956ع)

1. امر لعل هنگوراڻيءَ کي جديد ڪهاڻيءَ جو پيءُ سڏيو ويجي ٿو؟

(1) ابو (2) خادم (3) بادشاهه (4) انهن مان ڪوبه نه

2. امر لعل هنگوراڻي حيدرآباد ۾ ڪڏهن پيدا ٿيو؟

(1) 1905ع (2) 1907ع (3) 1910ع (4) انهن مان ڪوبه نه

3. امر لعل جي والد جو نالو ٻڌايو؟

(1) وسڻمل (2) ڏرمون مل (3) واڌومل (4) انهن مان ڪوبه نه

4. امر لعل جي ڪهڙي ڪهاڻي جديد ڪهاڻيءَ جو بنياد سمجهي ويندي آهي؟

(1) هيءُ به رانجهوءَ سنديءَ رمز (2) ادو عبدالرحمان (3) ڏس ڏيڻ ته ڪٿان لينديءَ (4) انهن مان ڪابه نه

5. ادو عبدالرحمان ڪهاڻي سڀ کان اول ڪهڙي رسالي ۾ ڇپي؟

(1) ڦلواڙي (2) گل ڦل (3) سنڌو (4) انهن مان ڪوبه نه

6. ڪتاب ادو عبدالرحمان ۾ ڪل ڪيتريون ڪهاڻيون آهن؟

(1) نو (2) يارنهن (3) چوڏنهن (4) انهن مان ڪوبه نه

امر لعل هنگوراڻيءَ جو ڇپيل ڪتاب

1. ادو عبدالرحمان (ڪهاڻيون)

ڪي مشهور ڪهاڻيون

1. ادو عبدالرحمان
2. ڏس ڏيوم ته ڪٿان ليندي
3. هيءَ به رانجهوءَ سنڌي رمز
4. لکيو ڪين ٽريو
5. لالي
6. ٻڌيءَ جي ٻاجهه

امر لعل هنگوراڻي (معروضي سوالن جا جواب)

1(1)	2(2)	1(3)	2(4)	1(5)	2(6)

بيدل
(1814ع_1872ع)

1. ڪلاسيڪل ادب جي نامور شاعر بيدل جو اصل نالو ڇا هو؟

(1) فقير قادر بخش (2) محمد محسن (3) فقير محسن علي (4) انهن مان ڪوبه نه

2. بيدل 1231هه مطابق ڪهڙي عيسوي سال روهڙيءَ شهر ۾ جائو؟

(1) 1810ع (2) 1814ع (3) 1817ع (4) انهن مان ڪوبه نه

3. بيدل جي والد جو نالو ڇا هو؟

(1) محمد محسن قريشي (2) فقير جان الله (3) فقير سيد لطف الله شاهه (4) انهن مان ڪوبه نه

4. بيدل ڪهڙي درگاهه جي سلسلي جو شاعر هو؟

(1) شاهه عبداللطيف ڀٽائي (2) محمد زمان لنواريءَ وارو (3) صوفي شاهه عنايت (4) انهن مان ڪوبه نه

5. بيدل شاعريءَ جي ڪهڙي صنف جو باڪمال شاعر هو؟

(1) گهڙولي (2) گيت (3) ڪافي (4) انهن مان ڪوبه نه

6. بيدل جون لکيون ڪيترن ٻولين ۾ ملن ٿيون؟

(1) ٽي (2) چار (3) پنج (4) انهن مان ڪوبه نه

7. بيدل جا اٽڪل ڪيترا ڪتاب ملن ٿا؟

(1) 20 (2) 25 (3) 30 (4) انهن مان ڪوبه نه

8. بيدل جي ڪتابن جي اڪثريت ڪهڙي ٻولين ۾ آهي؟

(1) عربي ۽ سنڌي (2) سنڌي ۽ فارسي (3) عربي ۽ فارسي (4) انهن مان ڪوبه نه

9. سنڌي ادب جو جان ڪيٽس ڪنهن کي چوندا آهن؟

(1) ڄان ڪيٽس (2) جان ملٽن (3) شيڪسپيئر (4) انهن مان ڪوبه نه

10. بيدل 16 ذوالقعد 1289ع مطابق ڪڏهن وفات ڪئي؟

(1) 15 جنوري 1873ع (2) 15 جنوري 1875, (3) 15 جنوري 1882ع (4) انهن مان ڪوبه نه

بيدل جون تصنيفون

نمبر	ڪتاب جو نالو	نمبر	ڪتاب جو نالو
1	مثنوي رياض الفقر (فارسي مثنوي)	2	ظهور نامه (اڻ ڇپيل)
3	ديوان سلوڪ الطالبين (فارسي غزل)	4	قصه ليلا مجنون (اڻ ڇپيل)
5	رموز القادري (فرسي نظم ۽ نظم)	6	قرت العينين في مناقب السبطين

			(فارسي نثر)
7	ڪرسي نامہ (اڻ ڇپيل)	8	عقائد (فارسي نظم ۽ نثر)
9	سرود نامہ (سنڌي ۽ سرائيڪي ڪافين جو مجموعو)	10	صراط السالڪين (اڻ ڇپيل)
11.	وحدت نامہ (سنڌي بيتن جو مجموعو)	12	مثنوي نهر البحر
13	ديوان بيدل (فارسي)	14	ديوان مصباح الطريقيت
15	پنج گنج (اقوال زرين)	16	وحدت نامہ (فارسي، اڻ ڇپيل)
17	في بطن احاديث (فارسي نثر)	18	خطباتِ جمہ
19	تجل جي بزگن جو تذڪرو (اڻ ڇپيل)	20	مثنوي دلڪشا
21	ديوان بيدل (فارسي، اڻ ڇپيل)	22	مخمسات ۽ مسدمات (اڻ ڇپيل)
23	ديوان بيدل (اردو)	24	تقويت القلوب في تذڪره المحبوب (فارسي نثر)
25	وصيت نامہ	26	قصيده من تاريخ
27	مبدء الموحدين (فارسي نظم ۽ نثر)	28	انشاءِ قادري (فارسي خط)
29	لغت ميزان طب (فارسي، اڻ ڇپيل)	30	غزليات هندي

بيدل جي ڪلام جي ڇپيل ڪتابن جو تفصيل

نمبر	ڪتاب	مرتب/مصنف	سال
1	ديوان بيدل	گدومل ڪشنچند هرجاڻي	1940ع
2	وحدت نامو	گدومل ڪشنچند هرجاڻي	1943ع
3	بيدل جو سنڌي ڪلام	ٻولچند وسومل راجپال	1950ع
4	ديوان بيدل (سنڌي ۽ سرائڪي)	عبدالحسين موسوي	1954ع
5	بيدل جون چونڊ ڪافيون	رشيد احمد لاشاري	1962ع
6	فڪرِ بيدل	ميمڻ عبدالمجيد سنڌي	1971ع
7	پنج گنج	سبحان بخش قريشي	1976ع
8	انتخاب سرائڪي ڪلامِ بيدل	محمد اسلم رسول پوري	1978ع
9	ڪلامِ بيدل	گل محمد انصاري	1989ع
10	بيدل جو اردو ڪلام	اختر درگاهي	1997ع
11	مثنوي دلڪشا (سنڌي ترجمو)	ڊي ڪي منشارامائي	1997ع
12	پنج گنج (اردو ترجمو)	ڊاڪٽر نواز علي شوق	2000ع
13	عشق ڪيم اظهار (ڪليات)	ڪليم لاشاري	2001ع
14	بيدل فقير	ڊاڪٽر گلزار سومرو عبدوي	2001ع
15	ديوان بيدل	اختر درگاهي	2003ع
16	مثنوي دلڪشا	ڊاڪٽر نواز علي شوق	2005ع
17	روضِ عشق: ليلا مجنون_هير رانجهو عشقيه داستان (مرتب)	فتح علي بيگ شاهد	
18	ديوان منهاج الحقيقت	ڊاڪٽر خضر نوشاهي	

		(فارسي، ترتيب)	
2005ع	اختر درگاهي	بيدل بيڪس ۽ مسڪاين	19
2006ع	ڊاڪٽر خضر نوشاهي	ديوان سلوڪ الطالبين	20
2007ع	ڊاڪٽر خضر نوشاهي	ديوان منهاج الطريقيت	21
2008ع	مرزا قليچ علي بيگ	تاريخ تطمات	22
2009ع	مرزا قليچ علي بيگ	روزعشق	23
2009ع	آزاد قاضي	وحدت نامو	24
2011ع	فقير مٺل مسرور	فوائد المعنوي	25
2011ع	نوشاد علي جعفري	قرت العينين في مناقب السبطين	26
2012ع	ڊاڪٽر عبدالغفار سومرو	عبدالقادربيدل (احوال و آثار)	27
2013ع	ڊاڪٽرعبدالوحيد انڍڙ	منهاج الحقيقت - (سنڌي ترجمو)	28
2015ع	اختر درگاهي	بيدل سائينءَ جو رسالو	29
2016ع	پروفيسر روزينه انجم نقوي	غزليات بيدل	30
2020ع	ڊاڪٽر بدر ڏاماراهو	لغات بيدل	31

بيدل (معروضي سوالن جا جواب)

1(1)	2(2)	1(3)	3(4)	3(5)	3(6)
3(7)	3(8)	1(9)	1(10)		

بيڪس
(1859ع_1879ع)

1. بيڪس ڪٿان جو رهاڪو هو؟

(1) روهڙي (2) سکر (3) درازا (4) انهن مان ڪوبہ نہ

2. بيڪس جو اصل نالو ڇا هو؟

(1) فقير قادر بخش (2) محمد محسن قريشي (3) محمد علي (4) انهن مان ڪوبہ نہ

3. بيڪس 26 جمادي الثانيٰ 1275 هجريءَ مطابق ڪهڙي عيسوي سال ۾ پيدا ٿيو؟

(1) 02 فيبروري 1854ع (2) 02 فيبروري 1857ع (3) 02 فيبروري 1859ع (4) انهن مان ڪوبہ نہ

4. بيڪس جي والد جو نالو ٻڌايو جيڪو پاڻ نامور اساسي شاعر هو؟

(1) بيدل (2) سچل سرمست (3) ٻيڪل فقير (4) انهن مان ڪوبہ نہ

5. بيڪس ڪنهن وٽان فارسي جي تعليم حاصل ڪئي؟

(1) آخوند عزيز الله (2) آخوند عبدالله (3) آخوند محمد علي (4) انهن مان ڪوبہ نہ

6. بيڪس جو ڪهڙي هندو ڇوڪري سان عشق ٿي پيو؟ ان جو نالو ٻڌايو؟

(1) رميش لعل (2) ڪنئيا لعل (3) ڏرمون مل (4) انهن مان ڪوبہ نہ

7. بيڪس ڪيترن سالن جو هو جو سندس والد وفات ڪئي؟

(1) ڇوڏهن سالن (2) سترهن سالن (3) ويهن سالن (4) انهن مان ڪوبہ نہ

8. سنڌي ادبي بورڊ ڄامشوري پاران 1965ع ۾ ڇپيل ديوان بيڪس ڪنهن ترتيب ڏنو؟

(1) اختر درگاهي (2) عبدالحسين شاهہ موسوي (3) سيد عطا حسين موسوي (4) انهن مان ڪوبہ نہ

9. اڪثر ڪتابن ۾ بيڪس جي وفات جو سال ڪهڙو مليو ٿو؟

(1) 1882ع (2) 1885ع (3) 1890ع (4) انهن مان ڪوبه نه

10. اختر درگاهيءَ مطابق بيڪس 5 رمضان 1298 هجريءَ مطابق ڪهڙي عيسوي سن ۾ وفات ڪئي؟

(1) 11 آگسٽ 1875ع (2) 11 آگسٽ 1879ع (3) 11 آگسٽ 1870ع

(4) انهن مان ڪوبه نه

بيڪس (معروضي سوالن جا جواب)

1(1)	2(2)	3(3)	4(3)	2(5)	2(6)
1(7)	2(8)	1(9)	2(10)		

پيرومل مهرچند آڏواڻي
(1875ع _ 1950ع)

1. ڪاڪو پيرومل، حيدرآباد جي ڪهڙي خاندان سان واسطو رکندو هو؟

(1) آڏواڻي (2) عاملاڻي (3) ماڻلاڻي (4) انهن مان ڪوبه نه

2. ڪاڪو پيرومل، مهرچند جي گهر ۾ ڪڏهن پيدا ٿيو؟

(1) 1870ع (2) 1875ع (3) 1880ع (4) انهن مان ڪوبه نه

3. ڊاڪٽر دائودپوٽي جي ملڪ کان ٻاهر وڃڻ بعد پيرومل کي ڊي جي ڪاليج ۾ 1924ع ڌاري سنڌيءَ جو ڇا مقرر ٿيو؟

(1) مهتمم (2) ترجمان (3) ليڪچرار (4) انهن مان ڪوبه نه

4. ڪاڪو پيرومل شاعريءَ ۾ ڪهڙو تخلص استعمال ڪندو هو؟

(1) غريب (2) ڪاڪو (3) آڏواڻي (4) انهن مان ڪوبه نه

5. مشهور ٻاراڻي نظم منهنجي امڙ جو شاعر ڪير آهي؟

(1) پيرومل غريب (2) جمع خان غريب (3) امداد حسيني (4) انهن مان ڪوبه نه

6. ڪاڪي پيرومل ڪڏهن وفات ڪئي؟

(1) 07 جولاءِ 1948ع (2) 07 جولاءِ 1949ع (3) 07 جولاءِ 1950ع (4)

انهن مان ڪوبه نه.

ڪاڪي ڀيرومل مهرچند آڏواڻيءَ جي ڪتابن ۽ ڊرامن جو تفصيل

نمبر	ڪتاب جو نالو	موضوع	ڇپجڻ جو سال
1	بلبل بيمار	ناٽڪ	1902ع
2	علي بابا چاليهه چور	ناٽڪ	1903ع
3	غريب اللغات	لغت	1907ع
4	جوهر نظم (ٻاگو ڀهريون)	نظم	1909ع
5	هندستان جي تاريخ	تاريخ	1909ع
6	آنند سندريڪا	ناول	1910ع
7	پريم جو مهاتم	ناوليٽ	1914ع
8	وريل ۾ نعمت (ٻاگو ڀهريون)	قصو	1915ع
9	حرص جو شڪار عرف شنجر اقبال	شيڪسپيئر جي 'ڪنگ جان' جو ترجمو	1916ع
10	سر سورٺ	لطيفيات	1917ع
12	مستي ۽ مائس	لوڪ داستان	1917ع
13	سر ٿامس مور	سوانح	1917ع
14	پهاڪن جي پيڙهه	لوڪ ادب، لغت	1917ع
15	موهني ٻائي	ناول	1917ع
16	کهو ڪفايت	خاص زناني تعليم	1917ع
17	هيري ۽ سنڌي هير	ناٽڪ	1918ع
18	عاملن جو احوال	سوانح	1919ع
19	ڏرو ۽ پڪيٽ		1919ع
20	هندن جي جيوت پهاڪن مان پڌري	لوڪ ادب	1919ع

21	هيلايا ۽ ڪينجهر	ماڳ مڪان	1920ع
22	موهن جو دڙو (انگريزي)	تحقيق	1920ع
23	ريتن رسمن جو بنياد	لوڪ ادب	
24	هندن جو ريتون رسمون	لوڪ ادب	
25	ٻارڙن جو ناٽڪ	ناٽڪ	1921ع
26	جوهر نظم (ٻاگو ٻيو)	نظم	1922ع
27	گوپيچند	ناٽڪ	
28	ڏي وٺ	ناٽڪ	
29	سنڌ جو سيلاني	لطيفيات	1923ع
30	سوڍن جي صاحبيءَ ۽ راڻن جو راڄ	تاريخ	1924ع
31	وڏو پنگتي مقدمو	ناٽڪ	1925ع
32	الف بي ڪيئن ٺهي؟	لسانيات	1925ع
33	وڏو سنڌي وياڪرڻ	گرامر	1925ع
34	سنڌي ٻولي	تحقيق	1925ع
35	اصطلاحن جو بنياد	لغت	
36	لفظن جو بنياد	لغت	
37	گلقند (ڀاڱو پهريون)	ٻهاڪا	1925ع
38	گلقند (ڀاڱو ٻيو)	ٻهاڪا	1925ع
39	مڙس جي مڙسي	ناٽڪ	1925ع
40	هيري جون ڪڻيون	هيرانند جا مضمون ۽ ڪهاڻيون (ترتيب)	1926ع
41	نوبهار	ٻاراڻا گيت	1926ع
42	لطيفي سير	لطيفيات	1926ع
43	طلسم	(والٽر اسڪاٽ جي ٽئلسمر ناٽڪ جو ترجمو هيرانند سان گڏ)	1927ع

44	دوارڪا جو درشن	مذهبيات	1927ع
45	ڪٽن جي ڪانفرنس	ٻاراڻو ادب	1928ع
46	ڊيٽي ليٽي ائڪٽ	قانون بابت	1928ع
47	سنڌ جي تاريخ	تاريخ	
48	گولن جا گونڌر	هئرئيٽ بيچر ستو جي ناول انڪل ٽامس جو ترجمو	1926ع
49	چونڊ ڪلام	ايڊٽنگ	1928ع
50	گلزار نثر	ايڊٽنگ	1929ع
51	بهار نثر	ايڊٽنگ	1932ع
52	جوهر نثر	ايڊيٽنگ	1932ع
53	آزاديءَ جي ڪوڏي	ٽئگور جي پوسٽ آفيس ناٽڪ جو ترجمو	1938ع
54	سنڌي ٻوليءَ جي تاريخ	تحقيق	1941ع
55	اعرابن تي ويچار	لسانيات	1941ع
56	اعرابن بابت مونجهاري جي سمجهاڻي	لسانيات	1941ع
57	پٽائي گهوٽ شاهه	لطيفيات	1942ع
58	قديم سنڌ	تاريخ	1944ع
59	وريل ۽ نعمت (ٻيو ڀاڱو)	ڪهاڻي	1946ع
60	سنڌ جي هندن جي تاريخ (ڀاڱو پهريون)	تاريخ /سوانح	1946ع
61	سنڌ جي هندن جي تاريخ (ڀاڱو ٻيو)	تاريخ/سوانح	1947ع
62	جاسوس	ناول	1947ع
63	گريخشانيءَ وارو شاهه جو رسالو منهنجي نظر ۾	تنقيد	1995ع

64	شاھ عبداللطيف ڀٽائي	لطيفيات	1997ع
65	هندن جي لڏپلاڻ	سماجيات	1947ع
66	سنڌ جون سوکڙيون	ثقافت	
67	مرزا قليچ بيگ جي حياتي	سوانح	
68	حڪمتي ماجسٽريٽ	قانون بابت	
69	شري ڪرشن	سوانح	
70	شيطان منجهان انسان		
71	موتين جي مالها	شاعري	
72	سورهان سنسڪار	مذهبيات	
73	وچن مالا		
74	ٻاراڻيون ٻوليون	ٻاراڻو ادب	

پيرومل مهرچند آڏواڻي (معروضي سوالن جا جواب)

1(1)	2(2)	3(3)	1(4)	1(5)	3(6)

پيرومل مهرچند جي فن ۽ شخصيت بابت ڪتاب

1. پيرومل مهرچند، هيرو ٺڪر، 2007ع

تاج محمود امروٽي
(1844ع_1929ع)

1. نامور مذهبي عالم مولانا تاج محمود امروٽي ضلعي خيرپور جي ڪهڙي ڳوٺ جو رهاڪو هو

(1) ڳاڙهي موري (2) پير جو ڳوٺ (3) پرياليوءَ (4) انهن مان ڪو به نه

2. مولانا تاج محمود امروٽي 28 ذوالقعد 1260ھ مطابق ڪهڙي عيسوي سال ۾ پيدا ٿيو؟

(1) 22 مارچ 1844ع (2) 22 فيبروري 1844ع (3) 22 مئي 1844ع (4) انهن مان ڪوبہ نہ

3. مولانا تاج محمود امروٽيءَ جي والد جو نالو ڇا هيو؟

(1) سيد غلام قادر (2) سيد عبدالقادر (3) غلام حيدر شاهہ (4) انهن مان ڪوبہ نہ

4. مولانا تاج محمود امروٽي ڪهڙي نسبت سبب سڏائيندو هو؟

(1) تخلص سبب (2) امروٽ شهر جي نسبت سبب (3) ايئن ئي (4) انهن مان ڪوبہ نہ

5. مولانا صاحب ڪهڙي تحريڪ مان آخر تائين وابستہ رهيو؟

(1) خلافت تحريڪ (2) پاڪستان تحريڪ (3) جمعيت العلماء (4) انهن مان ڪابہ نہ

6. مولانا صاحب محمود المطالع پريس قائم ڪري ڪهڙو ماهوار سنڌي رسالو جاري ڪيو؟

(1) سنڌو (2) پيغام (3) هدايت الاخوان (4) انهن مان ڪوبہ نہ

7. مولانا صاحب جي ڪهڙي ڪم مقبوليت ماڻي؟

(1) قرآن شريف جو سنڌي ترجمو (2) شاعري (3) درس تدريس جو ڪم (4) انهن مان ڪوبہ نہ

8. مولانا تاج محمود امروٽي شاعريءَ ۾ ڪهڙو تخلص استعمال ڪندو هو؟

(1) محسن (2) حسن (3) غمگين (4) انهن مان ڪوبہ نہ

9. مولانا تاج محمود امروٽيءَ ڪهڙين ٻن سورتن جو سنڌيءَ ۾ منظوم ترجمو ڪيو؟

(1) سورت ياسين ۽ سورت رحمان (2) سورت ڪوثر ۽ سورت مزمل (3) سورت ياسين ۽ سورت ڪوثر (4) انهن مان ڪابہ نہ

10. وطن جي آزاديءَ جو امام مولانا تاج محمود امروٽيءَ جي علمي ۽ قومي خدمتن جو تعارف جي عنوان سان ڪنهن پي ايچ ڊي ڪئي؟

(1) شاهه محمد شاهه امروٽي (2) سعيد امروٽي (3) سيد محمد شاهه (4) انهن مان ڪوبه نه

11. مولانا تاج محمود هي لفظ اسان جيڪو ڏڏ ولوڙيو. ان مان جيڪو مکڻ نڪتو آهي.... ڪنهن ويو ڪهڙي شاگرد لاءِ چيا؟

(1)مولانا حماد الله هاليجوي (2) مولانا عبدالله چانڊيو (3) مفتون همايوني (4) انهن مان ڪوبه نه

12. مولانا تاج محمود امروٽيءَ ڪڏهن وفات ڪئي؟

(1) 05 آگسٽ 1929ع (2) 05 سيپٽمبر 1929ع (3) 05 نومبر 1929ع (4) انهن مان ڪوبه نه

مولانا تاج محمود امروٽيءَ جي ڪتابن جو تفصيل

نمبر	ڪتاب جو نالو	موضوع
1	الهامِ قرآن	قرآن شريف جو سنڌي ترجمو
2	پريت نامو	يوسف ۽ زليخا بابت مثنوي
3	سورت ياسين جو منظوم سنڌي ترجمو	ترجمو
4	عرفانِ امروٽي عرف ڪليات حسن	شاعري مرتب: سيد محمود شاهه
5	امروٽي انسائيڪلو پيڊيا	مذهبيات، ترتيب:حاجي عبدالحميد سومرو: 2002ع

تاج محمود امروٽيءَ جي فن ۽ شخصيت بابت

1. وطن جي آزاديءَ جو امام: مولانا تاج محمود امروٽي (سوانح: سيد محمود شاهه)

تاج محمود امروٽي (معروضي سوالن جا جواب)

1(1)	1(2)	2(3)	2(4)	1(5)	3(6)
1(7)	2(8)	1(9)	3(10)	1(11)	3(12)

پرسرام ضيا
(1911ع_1958ع)

1. پرسرام ضيا نوابشاهہ ۾ ڪڏهن ڄائو؟

(1) 30 جون 1911ع (2) 30 جولاءِ 1911ع (3) 30 آگسٽ 1911ع (4) انهن مان ڪوبہ نہ

2. پرسرام جي والد جو نالو ڇا هو؟

(1) ٽنديرام جهامناڻي (2) ٽنديرام ميراڻي (3) ٽنديرام ميرچنداڻي (4) انهن مان ڪوبہ نہ

3. پرسرام جي تعليم ڪيتري هئي؟

(1) ميٽرڪ (2) بي اي (3) سنڌي فائينل (4) انهن مان ڪوبہ نہ

4. پرسرام جو شاعريءَ ۾ استاد ڪير هو؟

(1) مراد علي ڪاظم (2) غلام محمد گدا (3) مير عبدالحسين سانگي (4) انهن مان ڪوبہ نہ

5. پرسرام ضيا سنڌي فلمن: لاڏلي، جهولي لعل، انصاف ڪٿي آهي کان سواءِ ٻيو ڪهڙي فلم لاءِ گيت لکيا؟

(1) هل تہ پنهجي هلون (2) جلال چانڊيو (3) اباڻا (4) انهن مان ڪابہ نہ

6. پرسرام ضياءَ شاعريءَ ۾ پرسو کان علاوه ٻيو ڪهڙو تخلص استعمال ڪيو آهي؟

(1) رنجور (2) مسڪين (3) مجبور (4) انهن مان ڪوبہ نہ

7. پرسرام ضيا اجمير هندستان ۾ ڪڏهن وفات ڪئي؟

(1) 28 آڪٽوبر 1958ع (2) 28 نومبر 1958ع (3) 28 ڊسمبر 1948ع

(4) انهن مان ڪوبه نه

پرسرام ضيا جي ڇپيل ڪتابن جو تفصيل

1. تصويرِ احساس (شاعري: 1943ع)
2. باغ بهار (ٻاراڻا گيت: 1954ع)
3. آلاپ ضيا (شاعري: 1959ع)
4. ادبي گل (1978ع)
5. پيغامِ ضيا (شاعري: 2000ع)
6. گيت پرهه جا (شاعري)

پرسرام ضيا (معروضي سوالن جا جواب)

2(1)	1(2)	3(3)	1(4)	3(5)	1(6)	1(7)

پرمانند ميوارام
(1866ع_1938ع)

1. پرمانند ميوارام ڪٿان جو رهاڪو هو؟

(1) حيدرآباد (2) ڪراچي (3) شڪارپور (4) انهن مان ڪوبه نه

2. پرمانند ميوارام هندو عامل ڪٽنب آڏواڻيءَ ۾ ڪڏهن پيدا ٿيو؟

(1) 13 جون 1866ع (2) 13 جولاءِ 1857ع (3) 13 آگسٽ 1858ع (4)

انهن مان ڪوبه نه

3. پرمانند ميوارام 1891ع ۾ عيسائي مذهب قبولڻ بعد پاڻ تي ڪهڙو

نالو رکيو؟

(1) يسو مسيح (2) نيلڪس (3) پشڪو (4) انهن مان ڪوبه نه

4. پرمانند جي استاد جو نالو ٻڌايو جيڪو پنهنجي وقت جو هڪ وڏو عالم هو؟

(1) ڊاڪٽر گربخشاڻي (2) علامہ دائودپوٽو (3) علامہ آءِ آءِ قاضي (4) انهن مان ڪوبہ نہ

5. پرمانند ميوارام 1900ع ڌاري ڪهڙي هفتيوار اخبار جو ايڊيٽر مقرر ٿيو؟

(1) الوحيد (2) سنڌ قاصد (3) جوت (4) انهن مان ڪوبہ نہ

6. پرمانند ميوارام جوت اخبار ۾ ڇپيل مضمونن کي مهيڙي ڪهڙي نالي سان ڪتاب آندو؟

(1) جوت (2) گل ڦل (3) وڻ وڻ جي ڇاري (4) انهن مان ڪوبہ نہ

7. پرمانند ميوارام فرضي نالي عرفي سان ڪهڙو ڪتاب لکيو؟

(1) قرآن جو بنياد (2) حضرت محمد ﷺ (3) محمد بن قاسم (4) انهن مان ڪوبہ نہ

8. پرمانند جو والد ميوارام پروفيسر منگهارام ملڪاڻيءَ جي والد جو رشتي ۾......هو.

(1) ڀاءُ (2) چاچو (3) مامو (4) انهن مان ڪوبہ نہ

9. پرمانند ميوارام جي ڪهاڻي لچڻ وڏيڪ ڪين لڏا ڪهڙي موضوع تي آهي؟

(1) محبت تي (2) سڳاوتي مسئلن تي (3) ڏيتي ليتي جي موضوع تي (4) انهن مان ڪوبہ نہ

10. پرمانند جي لکيل ڪهاڻيهيري جي منڊي ڪهڙي موضوع تي آڌاريل آهي؟

(1) سماجي مسئلن تي (2) گهرو مسئلن تي (3) محبت تي (4) انهن مان ڪوبہ نہ

11. پرمانند ميوارام جي زندگيءَ ۽ فن تي ڪتاب 2017ع ۾ پرمانند ميوارام ڪنهن ترتيب ڏنو؟

(1) نفيس احمد ناشاد (2) انعام شيخ (3) نصير مرزا (4) انهن مان ڪوبہ نہ

12. پرمانند ميوارام ڪڏهن وفات ڪئي؟

(1) 14 مارچ 1938ع (2) 19 آگسٽ 1938ع (3) 19 ڊسمبر 1938ع

(4) انهن مان ڪوبہ نہ

پرمانند ميوارام جي ڇپيل ڪتابن جو تفصيل

نمبر	ڪتاب جو نالو	موضوع	ڇپجڻ جو سال
1	انگريزي سنڌي لغت	لغت	1910ع
2	سنڌي انگريزي لغت	لغت	1910ع
3	مسيحي تعليم	نصابي	1911ع
4	دل بهار (چار حصا)	ٻارائيون ڪهاڻيون ترتيب	1912ع
5	سورن ڪان سرس		1913ع
6	ڪرسٽ جي پيروي	مذهبيات	1923ع
7	مياڻيءَ جي جنگ	مضمون	1925ع
8	اپاڻهار جي هستي	اخلاقيات	1934ع
9	هيري جي منڊي	ڪهاڻي	1934ع
10	ڌرم مورتي	آکاڻيون	1934ع
11	يوسف مصري	قصو	1935ع
12	هيرو ۽ گلو	قصو	1936ع
13	اوڊر جي ناري	ڪهاڻيون	1936ع
14	سنڌباد سيلاني	قصو	1936ع
15	سرڪاپاڻي	لطيفيات	1936ع
16	آتمڪ امرت		
17	گل ڦل (ٻہ ڀاڱا)	مضمون	1956ع

18	ليڊي وڊيڪ ڪين ڊڌرم		
19	اپولو جو قصو	قصو	
20	لورڊ جي ناري		
21	اسڪائوٽ جمهوري		

پرمانند ميوارام (معروضي سوالن جا جواب)

1(1)	1(2)	2(3)	1(4)	3(5)	2(6)
1(7)	3(8)	3(9)	1(10)	2(11)	1(12)

جمع خان غريب
(1885ع_1953ع)

1. جمع خان غريب ضلعي دادوءَ جي ڪهڙي ڳوٺ جو رهاڪو هو؟

(1) مريد خان لاڪير (2) خيرپور ناٿن شاهه (3) ميهڙ (4) انهن مان ڪوبہ نہ

2. جمع خان غريب ڪڏهن پيدا ٿيو؟

(1) 10 جنوري 1885ع (2) 15 جنوري 1885ع (3) 20 جنوري 1885ع (4) انهن مان ڪوبہ نہ

3. جمع خان غريب جي والد جو نالو ٻڌايو؟

(1) ستار ڏنو پيرزادو (2) رحمت پيرزادو (3) مير محمد پيرزادو (4) انهن مان ڪوبہ نہ

4. جمع خان غريب جو شاعريءَ ۾ ڪير استاد هو؟

(1) نواز علي نياز جعفري (2) محمد صديق مسافر (3) حڪيم سيوهاڻي (4) انهن مان ڪوبہ نہ

5. جمع خان غريب ڏيکين مان ڪهڙي رسالي جو ايڊيٽر هو؟

(1) اديب سنڌ (2) مسلمان (3) طالب المولى (4) امي سيٺي

6. جمع خان غريب ڪڏهن وفات ڪئي؟

(1) 7 آگسٽ 1953ع (2) 7 سيپٽمبر 1953ع (3) 7 آڪٽوبر 1953ع

(4) انهن مان ڪوبہ نہ

جمع خان غريب جي چيل ڪتابن جو تفصيل

1. گل نو بهار (ٻارن لاءِ شاعري: 1933ع)
2. رسوماتِ تباهي (1948ع)

جمع خان غريب (معروضي سوالن جا جواب)

1(1)	2(2)	1(3)	2(4)	4(5)	1(6)

چيئمل پرسرام گلرجاڻي
(1885ع_1948ع)

1. سنڌي ادب ۾ پهرين جيل ڊائري ڪنهن جي ملي ٿي؟

(1) چيئمل پرسرام گلرجاڻي (2) جي ايم سيد (3) عبدالواحد آريسر (4) انهن مان ڪوبہ نہ

2. چيئمل پرسرام حيدرآباد سنڌ جي عاملن جي پاڙي ۾ ڪڏهن پيدا ٿيو؟

(1) 1880ع (2) 1885ع (3) 1890ع (4) انهن مان ڪوبہ نہ

3. پرسرام شاعريءَ ۾ ڪهڙو تخلص استعمال ڪندو هو؟

(1) غريب (2) بيوس (3) گلراج (4) انهن مان ڪوبہ نہ

4. چيئمل پرسرام لاءِ هي سٽون ڪنهن چيون آهن تہ: هُو منهنجو سياسي مددگار ۽ صلاحڪار، تصوف ۾ استاد، دوست ۽ ڀاءُ ٿي رهيو.

(1) جي ايم سيد (2) محمد ابراهيم جويو (3) حيدر بخش جتوئي (4) انهن مان ڪوبہ نہ

5. چيئمل پرسرام سنڌي ادب جي واڌاري لاءِ 1914ع ۾ ڪهڙي تنظيم جو بنياد رکيو؟

(1) ٿيا مانيڪال سوسائٽي (2) سنڌي ساهت سوسائٽي (3) اديبن جي سنگت (4) انهن مان ڪوبه نه

6. چيتمل پرسرام 1917ع ڌاري حيدرآباد جي ڪهڙي ڪاليج ۾ سنڌي جو پروفيسر مقرر ٿيو؟

(1) سنڌ ڪاليج (2) حيدرآباد ڪاليج (3) نيشنل ڪاليج (4) انهن مان ڪوبه نه

7. چيتمل پرسرام 1919ع ۾ ڇا جي لاءِ جيل ويو؟

(1) شاعري لکڻ سبب (2) ايڊيٽوريل لکڻ سبب (3) تحريڪ ۾ شامل ٿيڻ سبب (4) انهن مان ڪوبه نه

8. چيتمل، شاهه لطيف جي ڪهڙي بيت جي سٽ ڀارت واسي اخبار ۾ ايڊيٽوريل جي هيڊنگ ڏيڻ سبب جيل ويو؟

(1) اڳيان اڏين وٽ، پوين مير مٺيا هيا (2) سائينم سدائين ڪرين مٿي سنڌ سڪار (3) سورهيه مرين سوڀ ڪي (4) انهن مان ڪوبه نه

9. چيتمل جي ان ايڊيٽوريل کان ڪهڙو انگريز متاثر ٿيو ۽ جنهن پوءِ شاهه لطيف تي تحقيقي مقالو پڻ لکيو؟

(1) ارنيسٽ ٽرمپ (2) ايچ ٽي سورلي (3) بارٽل فريئر (4) انهن مان ڪوبه نه

10. چيتمل پرسرام 1923ع ڌاري ڪهڙو سنڌي رسالو جاري ڪيو جيڪو 21 سال جاري رهيو؟

(1) روح رهاڻ (2) گل ڦل (3) سنڌو (4) انهن مان ڪوبه نه

11. حيدرآباد ۾ ٿاٽم بيسنٽ هال جو بنياد ڪنهن جي ڪوششن سان پيو؟

(1) چيتمل پرسرام (2) ڏيارام گدومل (3) ارنيسٽ ٽرمپ (4) انهن مان ڪوبه نه

12. چيتمل پرسرام ڪڏهن وفات ڪئي؟

(1) 1 جولاءِ 1948ع (2) 6 جولاءِ 1948ع (3) 10 جولاءِ 1948ع (4) انهن مان ڪوبه نه

چيلمل پرسرام جي ڇپيل ڪتابن جو تفصيل

نمبر	ڪتاب جو نالو	موضوع	سال
1	هير رانجهو ۽ سمو گندري	لوڪ داستان	1914ع
2	ڀائي ڪلاچند	سوانح	1914ع
3	شاهه ڀٽائي جي حياتي	سوانح	1915ع
4	ترنگ جو تيرٿ	پهرين جيل ڊائري	1919ع
5	صوفي سڳورا	سيرت، ليلارام پريمچند سان گڏ	1921ع
6	سچل سرمست	سوانح	1922ع
7	شاهه جون آکاڻيون (حصو پهريون)	لطيفيات	1922ع
8	شاهه جون آکاڻيون (حصو ٻيو)	لطيفيات	1923ع
9	شاهه جي آکاڻين جي سمجهاڻي	لطيفيات	1923ع
10	هئمليٽ	شيڪسپيئر جي ڊرامي جو ترجمو	1923ع
11	طوفان	شيڪسپيئر جي Tempest تان ترجمو	1923ع
12	چمڙا پوش جون آکاڻيون	ڪهاڻيون	1923ع
13	ڪامل مرشد	سوانح	1923ع
14	سنڌي ساهت جو خزانو	تاريخ	1924ع
15	حسابي حساب	شيڪسپيئر جي Measure for Measure جو ترجمو	1924ع

16	سامي واد	سوشلزم	1926ع
17	ريچ	چيخوف جي ڊرامي جو ترجمو	1926ع
18	سناتن ڌرم	سينٽرل هندو ڪاليج، بنارس جي درسي ڪتاب جي هڪ ڀاڱي جو ترجمو	
19	صوفي مت	تصوف	
20	سک پنٿ		
21	اپنشد گيان	ڊاڪٽر اني بيسنٽ جي وزڊم آف دي اپنشدس جو ترجمو	
22	آنند دربار	چارلس ليڊ بيٽر جي Talk on the path of occultism جو ترجمو	
23	وديا گرو		
24	ميران ٻائي		
25	پرلوڪ مان پيغام		
26	ڀڳوت گيتا	اينيءَ بيسنٽ جو ترجمو	
27	ٻڏل ٻيڙي	رويندر ناٿ ٽاگور جي ناول دي ريڪ جو ترجمو	
28	مونا وانا	ڪار مارس جي Mona Wana جو ترجمو	
29	ٻال هتيا		
30	ڳال ٻلاس		
31	سڌيون ۽ چڪر		

32	سٽگر جي چرڻن ۾	AT the Feet of Masterجو ترجمو	
33	ڀڳوت گيتا ۽ راج گيان	مذهبيات	
34	سدا چار (ليلارام پريمچند سان گڏ)		
35	سونو گڏهه		
36	مارگ جوتي ۽ ڪرم	ليڊ بيٽر جي ڪتاب جو ترجمو	
37	يوگ جي سمجهاڻي	ڊاڪٽر اٿني بيسنٽ جي ڪتاب جو ترجمو	
38	پورب جوتي		
39	پيغمبر اسلام	مذهبيات	
40	موت هڪ بهانو	مذهبيات	
41	فلاسافي ڇا آهي	فلسفو	
42	سوشلزم (ساميه واد)	سماجي ابياس	
43	امرسن	امريڪي مضمون نگار امرسن جي مضمونن جو سنڌي ترجمو	
44	فائوسٽ	گوئٽي جي Faust جو ترجمو	
45	ايمرسن		
46	سنڌي سونهارا	تاريخ	
47	جڳت جا نيتائو	ڊاڪٽر اٿني بيسنٽ جي ڪتاب جو ترجمو	
48	سوراج ساگر		
49	گوتم ٻڌ	سوانح	

50	هند ۽ سنڌ جا سنت	تاريخ	
51	موت ته آهي ئي ڪونه		
52	its Sufis&Sindh	تاريخ	
53	Shakespeare Through IndianEye	تاريخ	
54	سنڌي ساهت جو خزانو	ترتيب	
55	شاهه جو رسالو		
56	نانڪ يوسف	سوانح	1991ع
57	جيٺمل پرسرام ۽ سنڌس چونڊ لکڻيون	نثر	1991ع
58	ساهتي رهاڻ	تنقيدي مضمون	1991ع

جيٺمل پرسرام جي فن ۽ شخصيت بابت ڪتاب

1. جيٺمل پرسرام ۽ سنڌس چونڊ لکڻيون موتيرام ستراماداس راموائي 1991ع

جيٺمل پرسرام (معروضي سوالن جا جواب)

1(1)	2(2)	3(3)	1(4)	2(5)	3(6)
2(7)	1(8)	2(9)	1(10)	1(11)	2(12)

چتو فقير سانگي
(1832ع_1894ع)

1. چتو فقير سانگي سنڌي شاعريءَ جي ڪهڙي صنف جو باڪمال شاعر ٿي گذريو آهي؟

(1) غزل (2) گيت (3) ڪافي (4) انهن مان ڪوبه نه

2. چتو فقير لاڙڪاڻي ضلعي جي ڪهڙي ڳوٺ جو رهاڪو هو؟

(1) پيلهڙي (2) دودائي (3) سانگي ڳوٺ (4) انهن مان ڪوبه نه

3. چتو فقير سانگي، محمد بچل جي گهر ۾ ڪڏهن جائو؟

(1) 1832ع (2) 1834ع (3) 1838ع (4) انهن مان ڪوبه نه

4. چتو فقير جو ڪلام ڪليات چتو فقير سانگي جي نالي سان 1973ع ۾ ڪنهن ترتيب ڏنو؟

(1) ڊاڪٽر نواز علي شوق (2) ڊاڪٽر بشير احمد شاد (3) صوفي مولابخش سانگي (4) انهن مان ڪوبه نه

5. چتي فقير سانگيءَ جي ڇپيل ڪليات ۾ ڪُل 129 سنڌي ۽ 41...... ڪافيون شامل آهن.

(1) سرائڪي (2) هندي (3) فارسي (4) انهن مان ڪوبه نه

6. ڊاڪٽر بلوچ، چتي فقير سانگيءَ جو ڪلام پنهنجي ڪهڙي ڪتاب ۾ ڏنو آهي؟

(1) بيلائن جا ٻول (2) ڪافيون (جلد پهريون) (3) ڪافيون (جلد ٻيو) (4) انهن مان ڪوبه نه

7. چتي فقير سانگيءَ جي لکيل مناظري ۾............ ڪافي مقبوليت ماڻي.

(1) حُقي ۽ چلم جو جهيڙو (2) ٽوپي ۽ پڳ جو جهيڙو (3) عش ۽ ٿُنهن جو جهيڙو (4) انهن مان ڪوبه نه

8. چتي فقير سانگي ڪڏهن وفات ڪئي؟

(1) 12 آگسٽ 1894ع (2) 12 سيپٽمبر 1894ع (3) 12 آڪٽوبر 1894ع (4) انهن مان ڪوبه نه

چتو فقير (معروضي سوالن جا جواب)

3(1)	1(2)	1(3)	3(4)	1(5)	2(6)
1(7)	2(8)				

حاجي خانڻ چنجڻي
(1831ع_ 1907ع)

1. حاجي خانڻ چنجڻي سنڌي شاعريءَ جي ڪهڙي صنف جو قادرالڪلام شاعر هو؟

(1) وائي (2) ڪافي (3) بيت (4) انهن مان ڪوبہ نہ

2. حاجي خانڻ چنجڻي، تعلقي نصير آباد، ضلعي قنبر شهدادڪوٽ جي ڪهڙي ڳوٺ جو رهاڪو هو؟

(1) مياڻداد چنجڻي (2) ثناءالله چنجڻي (3) الهداد چنجڻي (4) انهن مان ڪوبہ نہ

3. حاجي خانڻ چنجڻيءَ جو پورو نالو ڇا هو؟

(1) محمد خان (2) خان محمد (3) خان محمد علي (4) انهن مان ڪوبہ نہ

4. حاجي خانڻ دوست محمد جي گهر ۾ ڪڏهن ڄائو؟

(1) 8 آڪٽوبر 1831ع (2) 13 آڪٽوبر 1831ع (3) 20 آڪٽوبر 1831ع (4) انهن مان ڪوبہ نہ

5. هيٺين مان ڪهڙو شاعر خانڻ چنجڻيءَ همعصر ۽ صحبتي نہ هو؟

(1) عثمان فقير سانگي (2) ڇتو فقير (3) دادن فقير (4) انهن مان ڪوبہ نہ

6. حاجي خانڻ جو ڪلام ڪهڙين ٻن ٻولين ۾ ملي ٿو؟

(1) سنڌي ۽ سرائڪي (2) سنڌي ۽ اردو (3) سرائڪي ۽ اردو (4) انهن مان ڪوبہ نہ

7. حاجي خانڻ چنجڻيءَ ڪڏهن وفات ڪئي؟

(1) 02 جنوري 1907ع (2) 20 جنوري 1907ع (3) 23 جنوري 1907ع (4) انهن مان ڪوبہ نہ

چونڊ ڪتاب

1. ڪليات حاجي خانڻ چنجڻي (مرتب: ڊاڪٽر عبدالڪريم سنديلو 1986ع)

حاجي خانڻ چنجڻي (معروضي سوالن جا جواب)

1(7)	1(6)	3(5)	1(4)	2(3)	1(2)	2(1)

حافظ حامد لڪڙائي
(1832ع_1897ع)

1. سنڌي غزل جي ڪهڙي شاعر کي سنڌي ادب جو جان ملٽن سڏيو ويندو آهي؟

(1) حافظ حامد (2) خليفو گل محمد هالائي (3) قاسم هالائي (4) انهن مان ڪوبہ نہ

2. حافظ حامد لکڙ شهر ۾ ڪڏهن پيدا ٿيو؟

(1) 1832ع (2) 1835ع (3) 1840ع (4) انهن مان ڪوبہ نہ

3. حافظ حامد جي والد جو نالو ٻڌايو؟

(1) محمد علي ميمڻ (2) محمد هاشم ميمڻ (3) محمد عثمان ميمڻ (4) انهن مان ڪوبہ نہ

4. حافظ حامد حج جو سفرنامو ڪهڙي نالي سان منظوم ڪيو؟

(1) مناسڪ الحج (2) زيارت نامو (3) منظوم سفرنامہ حج (4) انهن مان ڪوبہ نہ

5. غزل جو نامور شاعر محمد هاشم مخلص، حافظ حامد جو رشتي ۾ ڇا هو؟

(1) پيءُ (2) پٽ (3) ڀاءُ (4) انهن مان ڪوبہ نہ.

6. حافظ حامد جي شاعريءَ جو ديوان 1926ع ۾ سنڌس پٽ ڪهڙي نالي سان ڇپرايو؟

(1) ديوان حافظ (2) ارمغان حامد (3) حافظ حامد جو ڪلام (3) انهن مان ڪوبہ نہ

7. انظ حامد ڪيترن سالن جي عمر ۾ ماتا جي بيماريءَ سبب نابين ٿيو؟

(1) ٽي ورهيه (2) پنجن ورهين (3) ستن ورهين (4) انهن مان ڪوبه نه

8. حافظ حامد سير سياحت دوران جوڌپور جي علائقي ۾ ڪڏهن وفات ڪئي؟

(1) 1890ع (2) 1893ع (3) 1897ع (4) انهن مان ڪوبه نه

حافظ حامد ٽڪڙائي (معروضي سوالن جا جواب)

1(1)	1(2)	1(3)	1(4)	2(5)
2(6)	1(7)	3(8)		

حفيظ تيوڻو
(1810ع_1890ع)

1. حفيظ تيوڻو.......جي آخري دور جو ۽...... دور جو شروعاتي شاعر هو.

(1) ٽالپرن ۽ انگريزن (3) انگريزن ۽ ٽالپرن (3) ڪلهوڙن ۽ ٽالپرن (4) انهن مان ڪوبه نه

2. حفيظ تيوڻو تعلقي وارهه ضلعي قنبر شهدادڪوٽ جي ڪهڙي ڳوٺ جو رهاڪو هو؟

(1) لعلو رائنڪ (2) نصير آباد (3) ڏاتو تيوڻو (4) انهن مان ڪوبه نه

3. حفيظ تيوڻي جو اصل نالو ڇا هو؟

(1) لال ڏنو (2) لال بخش (3) لال محمد (4) انهن مان ڪوبه نه

4. حفيظ تيوڻو ڪڏهن ڄائو؟

(1) 1800ع (2) 1805ع (3) 1810ع (4) انهن مان ڪوبه نه

5. حفيظ تيوڻي جي تعليم ڪيتري هئي؟

(1) سنڌي فائينل (2) سنڌي پنج درجا (3) اڻ پڙهيل (4) انهن مان ڪوبه نه

6. حفيظ تيوڻو ڪهڙي درگاهه جو مريد هو؟

(1) شاهه گودڙيو (2) قلندر لعل شهباز (3) سچل سرمست (4) انهن مان ڪوبه نه

7. حفيظ تيوڻي ڪهڙي رومانوي داستان کي منظوم ڪيو؟

(1) مهڻي ميهار (2) عمر مارئي (3) مومل راڻو (4) انهن مان ڪوبه نه

8. حفيظ تيوڻي ماتا جي بيماريءَ سبب ڇا وڃايو؟

(1) پڙهڻ جي صلاحيت (2) پاڻهن (3) اکين جي بينائي (4) انهن مان ڪوبه نه

9. حفيظ تيوڻي پنهنجي ڪلام ۾ حفيظ تيوڻو کان علاوه ڪهڙو تخلص استعمال ڪيو؟

(1) نقير (2) لالو (3) نير (4) انهن مان ڪوبه نه

10. مومل راڻي جو قصو: اصل حفيظ وارو 1887ع ۾ ڪنهن سهيڙي ڇپرايو؟

(1) مرزا قليچ بيگ (2) ڪاڪي پيرومل (3) چيلمل پرسرام (4) انهن مان ڪوبه نه

11. ديوان حفيظ 1953ع ۾ ڪنهن سهيڙي ڇپرايو؟

(1) ڊاڪٽر نبي بخش بلوچ (2) علامه آءِ آءِ قاضي (3) قربان علي نقشبندي (4) انهن مان ڪوبه نه

12. حفيظ تيوڻي ڪڏهن وفات ڪئي؟

(1) 1890ع (2) 1870ع (3) 1880ع (4) انهن مان ڪوبه نه

حفيظ تيوڻو (معروضي سوالن جا جواب)

1(6)	3(5)	3(4)	2(3)	3(2)	1(1)
1(12)	3(11)	1(10)	2(9)	3(8)	3(7)

حڪيم فتح محمد سيوهاڻي
(1883ع_1942ع)

1. حڪيم فتح محمد سيوهاڻي سيوهڻ شهر ۾ ڪڏهن پيدا ٿيو؟

(1) 1883ع (2) 1884ع (3) 1886ع (4) انهن مان ڪوبه نه

2. حڪيم فتح محمد سيوهاڻيءَ جي والد جو نالو ڇا هيو؟

(1) غلام محمد سيوهاڻي (2) خليفو غلام محي الدين عباسي (3) غلام رسول (4) انهن مان ڪوبہ نہ

3. حڪيم فتح محمد نامور تعليمدان آپا شمس عباسيءَ جو رشتي ۾ ڇا هو؟

(1) والد (2) چاچو ۽ سهرو (3) سئوٽ (4) انهن مان ڪوبہ نہ

4. مولانا حڪيم فتح محمد سيوهاڻيءَ جي شخصيت ڪنهن جي پي ايڇ ڊي آهي؟

(1) آپا شمس عباسي (2) ڊاڪٽر سيد محمود شاهہ (3) ڊاڪٽر غلام علي الانا (4) انهن مان ڪوبہ نہ

5. حڪيم فتح محمد سيوهاڻيءَ جي خود نوشت سوانح حيات ڪهڙي سنڌي رسالي ۾ 1960ع ۾ ڇپي؟

(1) ٽہ ماهي مهراڻ (2) ماهوار نئين زندگي (3) ماهوار پيغام (4) انهن مان ڪوبہ نہ

6. حڪيم فتح محمد جو مضمون قومي جذبو ۽ قومي اخلاق ڪهڙي ڪتاب ۾ آهي؟

(1) ڪمال ۽ زوال (2) آفتاب ادب (3) نورالايمان (4) انهن مان ڪوبہ نہ

7. حڪيم فتح محمد جو مضمون ٻولي ۽ ان جون ادبي خدمتون ڪهڙي ڪتاب ۾ موجود آهي؟

(1) ڪمال ۽ زوال (2) آفتاب ادب (3) نورالايمان (4) انهن مان ڪوبہ نہ

8. حڪيم فتح محمد سيوهاڻي ڪهڙي اخبار ۾ ايڊيٽر طور ڪم ڪيو؟

(1) الاسلام (2) الحق (3) اخبارِ تعليم (4) انهن مان ڪابہ نہ

9. حڪيم فتح محمد 1913ع ۾ ڪهڙي اخبار جو سرپرست مقرر ٿيو؟

(1) سنڌ سڌار (2) سنڌ قاصد (3) الاسلام (4) انهن مان ڪوبہ نہ

10. حڪيم فتح محمد سيوهاڻيءَ جي سرپرستيءَ 1936ع ڌاري ڪهڙي اخبار جاري ٿي؟

(1) اصلاح (2) اخبار تعليم (3) الوحيد (4) انهن مان ڪابہ نہ

11. حڪيم فتح سيوهاڻي شاعريءَ ۾ حڪيم کان علاوه ٻيو ڪهڙو تخلص استعمال ڪندو هو؟

(1) فتح (2) سيوهاڻي (3) صغير (4) انهن مان ڪوبہ نہ

12. حڪيم فتح محمد سيوهاڻيءَ ڪڏهن وفات ڪئي؟

(1) ڊسمبر 1942ع (2) ڊسمبر 1934ع (3) ڊسمبر 1944ع (4) انهن مان ڪوبہ نہ

حڪيم فتح محمد سيوهاڻي جي ڪتابن جو تفصيل

نمبر	ڪتاب جو نالو	موضوع	ڇپجڻ جو سال
1	قلندر نامہ	قلندر لعل شهباز سوانح	1914ع
2	فتح محمدي	سيرت	1914ع
3	حيات النبي	سيرت	1916ع
4	سيرت النبي ۽ اخلاق محمدي	سيرت	
5	نورالايمان	تفسير	
6	ميرن جي صاحبي	تاريخ	1923ع
7	ڪمال ۽ زوال	مقدوم ابن خلدون جي ڪتاب جو ترجمو	1923ع
8	دينيات		
9	اسلامي پهريون ڪتاب	سيرت، ٻارن لاءِ	
10	اسلامي ٻيو ڪتاب	سيرت، ٻارن لاءِ	
11	اسلامي ٽيون ڪتاب	سيرت، ٻارن لاءِ	
12	اسلامي چوٿون ڪتاب	سيرت، ٻارن لاءِ	1925ع
13	ابوالفضل ۽ فيضي	سوانح	1936ع

14	بهار ڪلام عرف بهار اخلاق	شاعري	1938ع
15	جهمار ڪلام عرف جهمار اخلاق		1938ع
16	دل پر گهاءُ ڪندڙ مناجات	مذهبي شاعري	
17	خدا هڪڙو آهي	مذهبيات	
18	مثنوي داستان قوم	مثنوي	
19	سنڌ جي تاريخ (حصو پهريون)		
20	آفتاب ادب	مضمون	1956ع
21	قرآن پاڪ جي تعليم	مذهبيات	

حڪيم فتح محمد جي شخصيت ۽ فن بابت ڪتاب

1. فتح محمد سيوهاڻيءَ جي شخصيت (پي ايڇ ڊي) آپا شمس عباسي سنڌي ادبي بورڊ ڄامشورو 1988ع

حڪيم فتح محمد سيوهاڻي (معروضي سوالن جا جواب)

1(1)	2(2)	2(3)	1(4)	2(5)	1(6)
2(7)	2(8)	3(9)	1(10)	3(11)	1(12)

کانچند درياڻي
(1898ع_1965ع)

1. سنڌي ڊرامي جو ابو مرزا قليچ بيگ آهي، پر ڊرامي کي مقبول ڪرڻ پر........ جو هٿ آهي.

(1) خانچند درياڻي (2) ڪشنچند بيوس (3) لعلچند امرڏنو مل (4) انهن مان ڪوبہ نہ

2. خانچند درياڻي حيدرآباد ۾ ڪڏهن پيدا ٿيو؟

(1) 1895ع (2) 1898ع (3) 1900ع (4) انهن مان ڪوبہ نہ

3. خانچند جي والد جو نالو ٻڌايو؟

(1) شامداس (2) شولداس (3) ڏرمون داس (4) انهن مان ڪوبہ نہ

4. خانچند دريائي ورهاڱي کان اڳ بمبئيءَ ۾ ڪهڙي نالي سان فلمن ناهڻ جي اداري جو بنياد رکيو؟

(1) ايسٽرن آرٽس پروڊڪشن (2) دريائي فلم ميڪرس (3) فلم اينڊ مووي ميڪرس (4) انهن مان ڪوبہ نہ

5. خانچند دريائي 1923ع ڌاري لعلچند امرڏني مل، منگهارام ملڪاڻيءَ، جيٺمل پرسرام ۽ ٻين سان گڏجي ڪهڙي ڊرئميٽڪ ڪلب جو بنياد رکيو؟

(1) سنڌ ڪاليج ناٽڪ منڊلي (2) رابندرناٿ لٽرري اينڊ ڊرئميٽڪ ڪلب (3) سنڌ ساهتيا سڀا (4) انهن مان ڪوبہ نہ

6. خانچند دريائي ڪل..... وڏا ناٽڪ لکيا، جن ۾ 12 اصلوڪا ۽.... ترجمو ڪيل ڊراما آهن.

(1) 22 ۽ 14 (2) 18 ۽ 6 (3) 24 ۽ 3 (4) انهن مان ڪوبہ نہ

7. شاهہ سائينءَ جي ڪلام کي بنياد بڻائي لوڪ ناٽڪن جو باني ڪنهن کي سڏيو ويندو آهي؟

(1) مرزا قليچ بيگ (2) خانچند دريائي (3) لعلچند امرڏنو مل (4) انهن مان ڪوبہ نہ

8. خانچند ڪڏهن وفات ڪئي؟

(1) 07 جون 1965ع (2) 07 جولاءِ 1965ع (3) 07 آگسٽ 1965ع (4) انهن مان ڪوبہ نہ

خانچند دريانيءَ جي ڊرامن جو تفصيل

نمبر	سال	ناٽڪ	مختصر جائزو	رچائيندڙ يا ڇپائيندڙ
1	1920	گلاب جو گل	ڏيتي ليتيءَ جي موضوع تي اصلوڪو سماجي وڏو ناٽڪ	ڏيتي ليتي ناٽڪ منڊلي، حيدرآباد
2	1922	مومل مينڌرو	لوڪ داستان 'مومل راڻو' تي ٻڌل وڏو ناٽڪ	سنڌ ڪاليج ناٽڪ منڊلي، ڪراچي
3	1923	موتين جي مکڙي	سس نُنهن جي جهيڙن تي لکيل اصلوڪو سماجي وڏو ناٽڪ	ناٽڪرام ناٽڪ منڊلي، حيدرآباد
4	1923	ملڪ جا ڏڏير	ابسن جي Pillars of Society تان اُلٿو ڪيل وڏو سماجي ناٽڪ	رابندرناٿ لٽريري ۽ ڊرئميٽڪ ڪلب، حيدرآباد
5	1923	پدمڻي	اصلوڪو سماجي وڏو ناٽڪ	سنڌ سوشل لٽريري ڊرئميٽڪ ڪلب، حيدرآباد
6	1924	پريم پريکشا	گجراتي 'ڀُول نو ڀوڳ' تان ورتل وڏو ناٽڪ	اميچوئرس ڊرئميٽڪ سوسائٽي، حيدرآباد
7	1924	غلط فهمي	مسز هينري ووڊ جي	رابندرناٿ

لٽريري ۽ ڊرئميٽڪ ڪلب، ڪراچي	ناول East Lyane تان اُلٿو ڪيل وڏو ناٽڪ			
رابندرناٿ لٽريري ۽ ڊرئميٽڪ ڪلب، ڪراچي	ڪٽنبي جيوت جي پس منظر ۾ لکيل وڏو ناٽڪ	رتنا	1924	8
رابندرناٿ لٽريري ۽ ڊرئميٽڪ ڪلب، ڪراچي	اصلوڪو سماجي وڏو ناٽڪ	بليدان	1924	9
سنڌ ڪاليج ناٽڪ منڊلي، ڪراچي	اصلوڪو سماجي ننڍو ناٽڪ	سچي ميڪ	1924	10
رابندرناٿ لٽريري ۽ ڊرئميٽڪ ڪلب، ڪراچي	گجراتي 'مٽ هيڻ ناري' تان اُلٿو ڪيل وڏو سماجي ناٽڪ	عجيب انصاف	1925	11
اميچوئرس ڊرئميٽڪ سوسائٽي، حيدرآباد	ٻي شاديءَ جي موضوع تي اصلوڪو سماجي وڏو ناٽڪ	جيڙي تي جيڙي	1926	12

رابندر ناٿ لئبرري ۽ ڊرئميٽڪ ڪلب، ڪراچي	ميٽرلنڪ جي Monna Vann تان اُلٿو ڪيل وڏو ناٽڪ	ويش صدقي	1927	13
اميچوئرس ڊرئميٽڪ سوسائٽي، حيدرآباد	هارين مٿان ٿيندڙ ظلم تي لکيل اصلوڪو سماجي وڏ ناٽڪ	زميداري ظلم	1928	14
رابندر ناٿ لئبرري ۽ ڊرئميٽڪ ڪلب، ڪراچي	اصلوڪو سماجي وڏ ناٽڪ	زماني جي لهر	1929	15
رابندر ناٿ لئبرري ۽ ڊرئميٽڪ ڪلب، حيدرآباد	اصلوڪو سماجي وڏو ناٽڪ	مايا جوانڊ	1930	16
رابندر ناٿ لئبرري ۽ ڊرئميٽڪ ڪلب، حيدرآباد	بشنڪ ڏيوالي جي موضوع تي پڌل وڏو ناٽڪ	امانت ۾ خيانت	1930	17
اميچوئرس ڊرئميٽڪ	ميري ڪاريلي جي Sorrow of ناول	انسان ڪين	1931	18

		شيطان	Satan تان ألٿو ڪيل وڏو سماجي ناٽڪ	سوسائٽي، حيدرآباد
19	1931	پڪ جو شڪار	اصلوڪو سماجي وڏو ناٽڪ	رابندر ناٿ لٽرري ۽ ڊرئميٽڪ ڪلب، حيدرآباد

خانچند دريائي (معروضي سوالن جا جواب)

1(1)	2(2)	1(3)	1(4)	2(5)	2(6)
2(7)	1(8)				

خليق مورائي
(1895ع_1934ع)

1. خليق مورائيءَ جو اصل نالو ڇا هيو؟

(1) عبدالخالق (2) خليق احمد (3) خاوند ڏنو (4) انهن مان ڪو به نه

2. خليق مورائيءَ جي والد جو نالو ڇا هو؟

(1) قاضي نبي بخش (2) قاضي علي بخش (3) قاضي ولي بخش (4) انهن مان ڪو به نه

3. خليق مورائي موري شهر ۾ ڪڏهن پيدا ٿيو؟

(1) 05 آگسٽ 1893ع (2) 05 آگسٽ 1894ع (3) 05 آگسٽ 1895ع (4) انهن مان ڪو به نه

4. خليق مورائيءَ شاعريءَ ۾ خليق، مورائي کان سواءِ ٻيو ڪهڙو تخلص استعمال ڪيو آهي؟

(1) عبد (2) فقير (3) تارڪ (4) انهن مان ڪو به نه

5. خليق مورائيءَ جو ناول سنڌري سڀ کان اول ڪهڙي رسالي ۾ شايع ٿيو؟

(1) ترقي (2) سنڌو (3) گلشن (4) انهن مان ڪوبہ نہ

6. تاريخي ناول ڪنهن جي پس منظر ۾ لکيل آهي؟

(1) ارغونن بابت (2) محمد بن قاسم بابت (3) احمد شاھ ابداليءَ بابت (4) انهن مان ڪوبہ نہ

7. خليق مورائيءَ ڪڏهن وفات ڪئي؟

(1) پهرين مارچ 1934ع (2) پهرين مئي 1934ع (3) پهرين جون 1934ع (4) انهن مان ڪوبہ نہ

8. خليق مورائيءَ جي آخري آرامگاھ ڪٿي آهي؟

(1) مورو (2) مارواڙي مقام ڪراچي (3) مڪلي (4) انهن مان ڪوبہ نہ

خليق مورائيءَ جي ڪتابن جو تفصيل

نمبر	ڪتاب جو نالو	موضوع	ڇپجڻ جو سال
1	ستيءَ جي سيتا	ناول	1920ع
2	چتر پتي	ناول	1922ع
3	آخري رسول صلعم	سوانح	1925ع
4	فاتح سنڌ	محمد بن قاسم جي سوانح	1926ع
5	آخري مذهب (ٻئي حصا)	مذهبيات	1926ع
6	سنڌري	ناول	1928ع
7	عبرت	ناول	1930ع
8	قرآن جي ڏئين روشني	ترجمو	1932ع
9	يارِ غار صديق اڪبر رضہ	سوانح	1933ع
10	نسيما	ناول	
11	درس آموز	ناول	

12	ٺٽيءَ جو سانگ (اڻ ڇپيل)	ناٽڪ	
13	وڏيرو وڏيري (اڻ ڇپيل)	ناٽڪ	
14	سنڌ ۾ تحريڪ خلافت جا فدائي (اڻ ڇپيل)	تحقيق	
15	فاروق اعظم	سوانح	

خليق موراڻي (معروضي سوالن جا جواب)

1(1)	1(2)	3(3)	1(4)	1(5)	2(6)	2(7)	2(8)

دين محمد وفائي
(1894ع_1950ع)

1. مولانا دين محمد وفائي ڳڙهي ياسين، ضلعي شڪارپور جي ڳوٺ.....عرف نبي آباد جو رهاڪو هو.

(1) ڊکڻ (2) ڪٽي (3) ملان جو ڳوٺ (4) انهن مان ڪوبہ نہ

2. مولانا دين محمد وفائي ڪڏهن پيدا ٿيو؟

(1) 04 اپريل 1894ع (2) 04 مئي 1894ع (3) 04 جون 1894ع (4) انهن مان ڪوبہ نہ

3. مولانا دين محمد وفائيءَ جي والد جو نالو ڇا هيو؟

(1) علي گل پٺي (2) گل محمد پٺي (3) محمد علي پٺي (4) انهن مان ڪوبہ نہ

4. مولانا دين محمد 1920ع ۾ ڪهڙي رسالي جو اسسٽنٽ ايڊيٽر مقرر ٿيو؟

(1) سنڌو (2) گل ڦل (3) الوحيد (4) انهن مان ڪوبہ نہ

5. مولانا دين محمد 1923ع ڌاري ڪهڙو رسالو جاري ڪيو؟

(1) الوحيد (2) توحيد (3) سنڌو (4) انهن مان ڪوبہ نہ

6. مولانا دين محمد الوحيد رسالي جو ڪهڙي سال ۾ ايڊيٽر مقرر ٿيو؟

(1) 1930ع (2) 1933ع (3) 1934ع (4) انهن مان ڪوبہ نہ

7. مولانا دين محمد وفائيءَ کي سنڌي زبان جُو ڦرندڙ ڊڪشنري ڪنهن سڏيو آهي؟

(1) علامه غلام مصطفيٰ قاسمي (2) علامه عمر بن دائودپوٽو (3) علامه آءِ آءِ قاضي (4) انهن مان ڪوبه نه

8. نامور اديب علي نواز وفائي، مولانا دين محمد جو رشتي ۾ ڇا هو؟

(1) والد (2) پٽ (3) ڀاءُ (4) انهن مان ڪوبه نه

9. مولانا دين محمد ڪڏهن وفات ڪئي؟

(1) 10 مارچ 1950ع (2) 10 اپريل 1950ع (3) 10 مئي 1950ع (4) انهن مان ڪوبه نه

10. مولانا دين محمد وفائيءَ جي آخري آرام گاهه ڪٿي آهي؟

(1) سکر (2) نبي آباد (3) مڪلي (4) انهن مان ڪوبه نه

مولانا دين محمد وفائيءَ جي ڪتابن جو تفصيل

نمبر	ڪتاب جو نالو	موضوع	سال
1	الهام الباري تجريد بخاري (چار جلد)	سنڌي ترجمو صحيح بخاري	1925ع
2	فاروق اعظم	سوانح	1925ع
3	نو مسلم هندو راڻيون	سوانح	1928ع
4	تاريخ محمد ﷺ	سوانح	1930ع
5	خاتون جنت	سوانح	1930ع
6	لطف اللطيف	لطيفيات	1950ع
7	خلفاءِ راشدين		
8	سيرت عثمان		1964ع
9	تذڪره مشاهير سنڌ (ٽي جُلد)	سوانح	1974ع

10	شاهه جي رسالي جو مطالعو	لطيفيات	2012ع
11	ياد جانان	سوانح، رئيس جان محمد جوڻيجو	بيو ڇاپو 2018ع
12	حيدر ڪردار	سوانح	
13	غوث اعظم	سوانح	
14	توحيد الاسلام	ترجمو، تقويت الايمان	
15	مذهب اهلِ حديث	مذهبيات	
16	هندو ڌرم ۽ قرباني	مذهبيات	
17	اعتقاد صحيح	مذهبيات	
18	فتح الغيب	ترجمو	
19	اظهارِ ڪرامت في مسئلا خلافت والامامت	سياست	
20	اذڪارِ حسين	مذهبيات	
21	تذڪره وفائي	مرتب: علي نواز وفائي	
22	صديق ابوبڪر رضہ	سوانح	
23	زندگيءَ جو مقصد		
24	قرآني طاقت	آريه جي رد ۾	

دين محمد وفائي (معروضي سوالن جا جواب)

2(1)	1(2)	2(3)	3(4)	2(5)
1(6)	2(7)	2(8)	2(9)	1(10)

ڏيارام گدومل
(1857ع_1927ع)

1. نامور اديب ۽ سماج سڌارڪ ديوان ڏيارام گدومل ڪٿان جو رهاڪو هو؟

(1) حيدرآباد (2) ٺٽو (3) سکر (4) انهن مان ڪوبه نه

2. ڏيارام گدومل حيدرآباد سنڌ ۾ ڪڏهن پيدا ٿيو؟

(1) 30 جون 1857ع (2) 30 جولاءِ 1857ع (3) 30 آگسٽ 1857ع (4) انهن مان ڪوبه نه

3. ڏيارام گدومل 1884ع ڌاري ڪهڙي اخبار جاري ڪئي؟

(1) سنڌ ٽائيمس (2) سنڌ سڌار (3) معين السلام (4) انهن مان ڪوبه نه

4. ديوان ڏيارام پنهنجي پاءِ جي نالي سان حيدرآباد ۾ ڪهڙو ٽرسٽ قائم ڪيو؟

(1) ديوان گدومل ٽرسٽ (2) ديوان ميٺارام ٽرسٽ (3) آشرم (4) انهن مان ڪوبه نه

5. ديوان ڏيارام پگهار جو گهڻو حصو..... ڪمن ۾ خرچ ڪندو هو.

(1) فضول (2) فلاحي (3) پنهنجن (4) انهن مان ڪوبه نه

6. ڏيارام گدومل غريبن جي مدد لاءِ ڪهڙي نالي سان بئنڪ کولي؟

(1) غريبڙي بئنڪ (2) ڏيارام گدومل بئنڪ (3) ميٺارام بئنڪ (4) انهن مان ڪوبه نه

7. ڏيارام گدومل ڪتابن ڇپرائڻ لاءِ مرزا قليچ بيگ کي ڪيتري رقم ڏني هئي؟

(1) پنجاهه هزار (2) هڪ لک (3) ڏيڍ لک (4) انهن مان ڪوبه نه

8. ڪراچيءَ ۾ قائم ڊي جي سنڌ ڪاليج جو بنياد ڪنهن رکيو؟

(1) ديوان ڏيارام (2) سر بارٽل فريئر (3) ارنيسٽ ٽرمپ (4) انهن مان ڪوبه نه

9. آنون غلامن جو غلام ڪير سڏائيندو هو؟

(1) علامه بانوڊيوٽو (2) ڊاڪٽر گربخشاڻي (3) ڏيارام گدومل (4) انهن مان ڪوبه نه

10. ديوان ڏيارام ڪڏهن ديهانت ڪيو؟

(1) 7 ڊسمبر 1927ع (2) 17 ڊسمبر 1927ع (3) 27 ڊسمبر 1927ع (4) انهن مان ڪوبه نه

ڏيارام گدومل جون ڇپيل تصنيفون

نمبر	ڪتاب جو نالو	ڇپجڻ جو سال
1	جپ صاحب (منظوميات)	1891ع
2	سري ڀڳوت گيتا	1893ع
3	سري يوگ درشن	1903ع
4	گيتا جو سار	
5	ڪبير جا سلوڪ	
6	ماءُ ۽ ڌيءُ (ٽيون ڇاپو)	1906ع
7	لوڀ جو مهاتم (ٽيون ڇاپو)	1923ع
8	چابڪ من جا	
9	رهاڻ	
10	نل دمينتي	1929ع
11	Before his Throne	1921ع
12	Life, A Trust, A call a law	
13	Hiranand: The Soul of Sindh	1932ع
14	The practice of Homeopathy	1933ع
15	Something about Sindh	

ڏيارام جي شخصيت ۽ خدمتن تي ڇپيل اهم ڪتاب

راج رشي ديوان ڏيارام گدومل جو جيون چرتر	راءِ بهادر تاراچند شوقيرام	1938ع

ڏيارام گدومل (معروضي سوالن جا جواب)

1(1)	1(2)	1(3)	2(4)	2(5)
1(6)	3(7)	1(8)	3(9)	1(10)

رکيل شاهه
(1846ع_1940ع)

1. رکيل شاهه سنڌي شاعريءَ جي ڪهڙي صنف جو نامور شاعر ٿي گذريو آهي؟

(1) ڪافي (2) غزل (3) گيت (4) انهن مان ڪوبه نه

2. رکيل شاهه ڪهڙي سلسلي جو شاعر هو؟

(1) سچل سرمست (2) شاهه عنايت شهيد (3) شاهه عبداللطيف ڀٽائي (4) انهن مان ڪوبه نه

3. صوفي رکيل شاهه بلوچستان جي ڪهڙي علائقي جو رهاڪو هو؟

(1) فتح پور (2) سبي (3) خضدار (4) انهن مان ڪوبه نه

4. صوفي رکيل شاهه ڪڏهن پيدا ٿيو؟

(1) 15 مارچ 1846ع (2) 15 اپريل 1846ع (3) 15 مئي 1846ع (4) انهن مان ڪوبه نه

5. صوفي رکيل شاهه جي والد جو نالو ڇا هيو؟

(1) چيزل شاهه (2) ميان نور محمد (3) عبدالرزاق (4) انهن مان ڪوبه نه

6. صوفي رکيل شاهه جا وڏا اصل ڪٿان جا رهاڪو هئا؟

(1) عراق (2) ايران (3) عربستان (4) انهن مان ڪوبه نه

7. صوفي رکيل شاهه ڪيترن سالن جي عمر ۾ فقيري اختيار ڪئي؟

(1) ويهن سالن (2) ٽيهن سالن (3) چاليهن سالن (4) انهن مان ڪوبه نه

8. صوفي رکيل شاهه جو ڪلام ڪيترين ٻولين ۾ ملي ٿو؟

(1) ڇهن (2) پنجن (3) ڇهن (4) انهن مان ڪوبه نه

9. رکيل شاهه سنڌي، بلوچي کان سواءِ ٻيو ڪهڙين ٻن ٻولين ۾ پنهنجو ڪلام چيو؟

(1) فارسي ۽ عربي (2) عربي ۽ سرائڪي (3) سرائڪي ۽ فارسي (4) انهن مان ڪوبه نه

10. سيد چيزل شاھ، سيد رکيل شاھ جو رشتي ۾ ڇا ھو؟

(1) پٽ (2) والد (3) ڀاءُ (4) انهن مان ڪوبہ نہ

11. سيد رکيل شاھ جو ڪلام بحر العشق جي نالي سان 1952ع ۾ ڪنھن ڇپرائي پڌرو ڪيو؟

(1) ڊاڪٽر نبي بخش بلوچ (2) فقير پير بخش ابڙو (3) چيزل شاھ (4) انهن مان ڪوبہ نہ

12. سيد چيزل شاھ ڪڏھن وفات ڪئي؟

(1) 15 مارچ 1940ع (2) 15 مئي 1940ع (3) 15 جون 1940ع (4) انهن مان ڪوبہ نہ

رکيل شاھ (معروضي سوالن جا جواب)

1(1)	2(2)	1(3)	1(4)	2(5)	1(6)
3(7)	1(8)	3(9)	1(10)	2(11)	2(12)

سانوڻ فقير
(وفات: 1935ع)

1. سانوڻ فقير جو تعلق سنڌي ادب جي ڪهڙي دور سان ھو؟

(1) ٽالپر دور (2) انگريز دور (3) ڪلهوڙا دور (4) انهن مان ڪوبہ نہ

2. سانوڻ فقير لوڪ ادب جي ڪهڙي صنف جو مقبول شاعر ھو؟

(1) ڏڙ بيت (2) ڏھس ناما (3) پرولي (4) انهن مان ڪوبہ نہ

3. سانوڻ فقير اندازن ڪڏھن ڄائو؟

(1) 75_1870ع (2) 1890ع (3) 1900ع (4) انهن مان ڪوبہ نہ

4. سانوڻ فقير ذات جو ڪير ھو؟

(1) ملاح (2) خاصخيلي (3) اُجن (4) انهن مان ڪوبہ نہ

5. سانوڻ فقير، ننڍي شهر پرسان ضلعي بدين جي ڪهڙي ڳوٺ جو رهاڪو هو؟

(1) شهداد خاصخيلي (2) وريو خاصخيلي (3) اصغر خاصخيلي (4) انهن مان ڪوبہ نہ

6. سانوڻ فقير جي بيت جي لسبيلي ڪهڙي شاعر جو اثر نمايان آهي؟

(1) شيخ ابراهيم (2) ڪبير شاهہ (3) سيد احمد شاهہ شاعر تمر (4) انهن مان ڪوبہ نہ

7. سانوڻ فقير ڪڏهن وفات ڪئي؟

(1) 1935ع (2) 1938ع (3) 1943ع (4) انهن مان ڪوبہ نہ

سانوڻ فقير (معروضي سوالن جا جواب)

1(7)	2(6)	1(5)	2(4)	1(3)	1(2)	2(1)

سيد عطا حسين شاهہ موسوي

(1898ع_1966ع)

1. سيد عطا حسين شاهہ موسوي ڪٿان جو رهاڪو هو؟

(1) روهڙي (2) گهوٽڪي (3) شڪارپور (4) انهن مان ڪوبہ نہ

2. سيد عطا حسين شاهہ موسوي 12 جمادي الثاني 1316 هجري، مطابق ڪهڙي عيسوي سال ۾ پيدا ٿيو؟

(1) 28 آڪٽوبر 1890ع (2) 28 آڪٽوبر 1898ع (3) 28 آڪٽوبر 1900ع (4) انهن مان ڪوبہ نہ

3. سيد عطا حسين شاهہ موسوي جي والد جو نالو ڇا هيو؟

(1) سيد عبدالحسين شاهہ (2) سيد سبحان شاهہ (3) سيد ويڙل شاهہ (4) انهن مان ڪوبہ نہ

4. سيد عطا حسين شاهہ موسوي، علي ڳڙهہ يونيورسٽيءَ مان ايم اي پاس ڪري ڇا مقرر ٿيو؟

(1) استاد (2) هيڊ ماستر (3) ڊپٽي ايجوڪيشنل انسپيڪٽر (4) انهن مان ڪوبہ نہ

5. نامور اديب عبدالحسين موسوي، عطا حسين جو رشتي ۾ ڇا هو؟

(1) والد (2) ڀاءُ (3) پٽ (4) انهن مان ڪوبہ نہ

6. سيد عطا حسين شاهہ موسوي ڪڏهن وفات ڪئي؟

(1) 8 جون 1966ع (2) 8 جولاءِ 1966ع (3) 8 آگسٽ 1966ع (4) انهن مان ڪوبہ نہ

سيد عطا حسين شاهہ موسوي جي ڇپيل، اڻ ڇپيل ڪتابن جو تفصيل

1. ڪچ ڪوڏيون (مضمون: 1959ع).
2. ڪشڪول (مضمون: 1992ع)
3. پير ميان صاحبڏني شاهہ بلڙيءَ واري جي سنڌي ڪافين جو ڪلام (ترتيب).
4. اڻ ڇپيل مضمون.
5. مذهبي مضمون.
6. جنس ڪوش سنڌي.
7. ڪير سمجهائي.
8. فقير خوش خير محمد هيسباڻي.
9. مصري شاهہ جو ڪلام (ترتيب).
10. رباعيات سرمد شهيد (ترجمو).
11. رباعيات عمر خيام (ترجمو).
12. سنڌ جا قديم ڪتبخانا.
13. سنڌي ٻولي جي قدامت ۽ ڪهنگي

سيد عطا حسين شاهہ موسوي (معروضي سوالن جا جواب)

1(1)	2(2)	3(3)	3(4)	2(5)	1(6)

سيد مصري شاهہ
(1828ع_1906ع)

1. ڪافيءَ جو امام ڪنهن کي سڏيو وڃي ٿو؟

(1) سچل سرمست (2) سيد مصري شاهہ (3) بيدل فقير (4) انهن مان ڪوبہ نہ

2. سيد مصري شاهہ نصرپور جي ڪهڙي سيدن مان هو؟

(1) رضوي (2) ڪاظمي (3) متياروي (4) انهن مان ڪوبہ نہ

3. سيد مصري شاهہ 12 شوال 1245هجري، مطابق ڪهڙي عيسوي سن ۾ پيدا ٿيو؟

(1) 03 جولاءِ 1828ع (2) 03 سيپٽمبر 1828ع (3) 03 آڪٽوبر 1828ع (4) انهن مان ڪوبہ نہ

4. سيد مصري شاهہ جي والد جو نالو ٻڌايو؟

(1) سيد بلند شاهہ (2) سيد هاشم شاهہ (3) سيد ڪاظم شاهہ (4) انهن مان ڪوبہ نہ

5. مشهور ڪافي ڏاڍا ناز سڄڻ ڏيکارين ٿو جو شاعر ڪير آهي؟

(1) سچل سرمست (2) مصري شاهہ (3) بيدل فقير (4) انهن مان ڪوبہ نہ

6. ڪهڙي عورت سيد مصري شاهہ سان سڄي زندگي سفر ۽ حضر ۾ گڏ رهي؟

(1) مائي نعمت (2) مائي ساران (3) مائي ليلان (4) انهن مان ڪوبہ نہ

7. ڪليات مصري شاهہ 1961ع ۾ ڪنهن ترتيب ڏنو؟

(1) مقبول احمد پٺي (2) ڊاڪٽر نبي بخش بلوچ (3) جاويد چانڊيو (4) انهن مان ڪوبہ نہ

8. مختصر ڪلام مصري شاهہ امام ڪنهن جي تصنيف آهي؟

(1) سيد عاشق حسين شاهه (2) ڊاڪٽر نبي بخش بلوچ (3) تاج جويو (4) انهن مان ڪوبه نه

9. سيد مصري شاهه 05 صفر 1335هه مطابق ڪهڙي عيسوي سال ۾ وفات ڪئي؟

(1) 19 جولاءِ 1906ع (2) 19 آگسٽ 1906ع (3) 19 سيپٽمبر 1906ع (4) انهن مان ڪوبه نه

سيد مصري شاهه (معروضي سوالن جا جواب)

2(1)	1(2)	3(3)	1(4)	2(5)	3(6)
1(7)	1(8)	2(9)			

صاحب سنگهه چندا سنگهه شهاڻي
(1868ع_1931ع)

1. نامور اديب صاحب سنگهه چندا سنگهه ڪٿان جو رهاڪو هو؟

(1) حيدرآباد (2) ڪراچي (3) لاڙڪاڻو (4) انهن مان ڪوبه نه

2. صاحب سنگهه ڪڏهن پيدا ٿيو؟

(1) 1865ع (2) 1868ع (3) 1870ع (4) انهن مان ڪوبه نه

3. صاحب سنگهه ڊي جي ڪاليج ڪراچيءَ ۾ ڪهڙي مضمون جو پروفيسر هو؟

(1) سنڌي (2) فارسي (3) انگريزي (4) انهن مان ڪوبه نه

4. صاحب سنگهه 1917ع کان 1927ع تائين ڊي جي ڪاليج ۾ ڪهڙي عهدي تي رهيو؟

(1) ليڪچرار (2) پروفيسر (3) پرنسپال (4) انهن مان ڪوبه نه

5. صاحب سنگهه ادب ۾ ڪنهن کان متاثر هو؟

(1) شاهه عبداللطيف (2) ٿامس هارڊي (3) شيڪسپيئر (4) انهن مان ڪوبه نه

6. صاحب سنگهه چندا سنگهه ڪڏهن وفات ڪئي؟

(1) 1931ع (2) 1932ع (3) 1933ع (4) انهن مان ڪوبه نه

صاحب سنگهه جي ڪتابن جو تفصيل

نمبر	ڪتاب جو نالو	موضوع	ڇپجڻ جو سال
1	بلو ڪوڪر	ٿامس هارڊي جي ناول The Mayor of Caster Bridge جو سنڌيءَ ۾ ترجمو	1929ع
2	تارن جو اپيامس	ٿامس هارڊي جي ناول Two on Tower جو سنڌيءَ ۾ ترجمو	1930ع
3	سيل پري	قصو	

صاحب سنگهه چندا سنگهه (معروضي سوالن جا جواب)

1(1)	2(2)	3(3)	3(4)	2(5)	1(6)

شمس الدين بلبل
(1857ع_1919ع)

1. شمس الدين بلبل جي سنڌي شاعريءَ ۾ ڪهڙي حوالي کان مشهور آهي؟

(1) طنز مزاح سبب (2) رومانوي شاعريءَ سبب (3) قصا گوئيءَ سبب (4) انهن مان ڪوبه نه

2. شمس الدين بلبل ميهڙ ضلعي دادوءَ ۾ ڪڏهن پيدا ٿيو؟

(1) 1855ع (2) 1857ع (3) 1860ع (4) انهن مان ڪوبہ نہ

3. شمس الدين بلبل جي والد جو نالو ڇا هيو؟

(1) بهادر خان شيخو ابڙو (2) ضياءُ الدين بلبل (3) ايس بلبل (4) انهن مان ڪوبہ نہ

4. شمس الدين بلبل آبپاشي کاتي ۾ ڇا مقرر ٿيو جتان جلد استيفعي ڏني هيائين؟

(1) انجنيئر (2) داروغو (3) بيلدار (4) انهن مان ڪوبہ نہ

5. بلبل، خانبهادر حسن علي آفنديءَ جي چوڻ تي محمدن اسوسيئيشن جي ڪهڙي تبليغي رسالي جو ايڊيٽر مقرر ٿيو؟

(1) معاون (2) الوحيد (3) سنڌو (4) انهن مان ڪوبہ نہ

6. شمس الدين بلبل پين اخبارن الحق، ڪراچي گزيٽ، خيرخواهہ، مسافر ۽ آفتاب سنڌ جو...... رهيو.

(1) نمائندو (2) ايڊيٽر (3) چيف ايڊيٽر (4) انهن مان ڪوبہ نہ

7. رئيس شمس الدين شاعريءَ ۾ ڪهڙو تخلص استعمال ڪندو هو؟

(1) بلبل (2) رئيس (3) شمس (4) انهن مان ڪوبہ نہ

8. نامور شاعر ضياءُ الدين بلبل، شمس الدين بلبل جو رشتي ۾ ڇا هو؟

(1) پٽ (2) پيءُ (3) ڀاءُ (4) انهن مان ڪوبہ نہ

9. شمس الدين بلبل 1906ع ڌاري ميهڙ ۾ ڪهڙي نالي سان اسڪول جو بنياد رکيو؟

(1) سنڌ مدرسة السلام (2) دارالعلوم ميهڙ (3) بلبل انسٽيٽيوٽ (4) انهن مان ڪوبہ نہ

10. رئيس شمس الدين بلبل ڪڏهن وفات ڪئي؟

(1) 13 آگسٽ 1919ع (2) 13 سيپٽمبر 1919ع (3) 13 آڪٽوبر 1919ع (4) انهن مان ڪوبہ نہ

شمس الدين بلبل جي ڪتابن جو تفصيل

نمبر	ڪتاب جو نالو	نمبر	ڪتاب جو نالو
1	ديوان بلبل (سنڌي)	2	ڪريما نيچرل
3	رحيمان (سنڌي)	4	قلندري ميلو (مضمون: 1893ع)
5	چٽ سوال پٽ جواب	6	ڪليات بلبل
7	جاڙ چمر	8	ڪلام بلبل (مرتب: غلام محمد گرامي، 1969ع)
9	بهارِ عشق (نثر)	10	آئينه تجارت مايه ظرافت
11	بهارستاب بلبل	12	حل تجربات يعني شمس اللغات
13	ظريف الدول (پ پاڳا)	14	گلزار لطائف
15	بخت بازي	16	ڪارونيشن
17	تيرهن چار مکرن جا مار (مضمون: 1896ع)	18	صدپند سودمند
19	عقل ۽ تهذيب	20	مسلمان ۽ تعليم
21	انگريز ۽ مسلمان	22	مسلمانانِ سنڌ جي تعليم ۽ سرڪار
23	قرض جا مرض ۽ ان جا علاج	24	پليگي ڪريما
25	گنج معرفت	26	شمس المڪاتيب
27	احسن التواريخ	28	ديني ڪتابن جو سلسلو

شمس الدين بلبل (معروضي سوالن جا جواب)

1(1)	2(2)	1(3)	2(4)	1(5)
2(6)	1(7)	1(8)	1(9)	2(10)

شيرل باڊاهي
(1921ع_1956ع)

1. ڪافيءَ جو نامور شاعر شيرل باڊاهي ڳوٺ حيدر چانڊيو، تعلقي ميروخان ۾ ڪڏهن پيدا ٿيو؟

(1) 12 جنوري 1921ع (2) 12 فيبروري 1921ع (3) 12 مارچ 1921ع (4) انهن مان ڪوبہ نہ

2. شيرل باڊاهيءَ جي والد جو نالو ڇا هيو؟

(1) رجب نوناري (2) رمضان نوناري (3) محرم نوناري (4) انهن مان ڪوبہ نہ

3. شيرل باڊاهي سنڌي فائينل ڪرڻ بعد ڇا مقرر ٿيو؟

(1) تپيدار (2) استاد (3) سپاهي (4) انهن مان ڪوبہ نہ

4. هيءَ ڪافي ادا ڙي عمرا منهنجا پاڻو ڳالهيون ڳڻ ڳائيندس ڪنهن جي آهي؟

(1) پيرل تنبر (2) شيرل باڊاهي (3) پرسرام ضيا (4) انهن مان ڪوبہ نہ

5. هيءَ ڪافي اسان جي يار ياراڻي، قبوليندين تہ خوش هوندين ڪنهن جي آهي؟

(1) شيرل باڊاهي (2) پرسرام ضيا (3) پيرل تنبر (4) انهن مان ڪوبہ نہ

6. شيرل باڊاهي ڪڏهن وفات ڪئي؟

(1) 17 نومبر 1956ع (2) 17 ڊسمبر 1956ع (3) 17 جنوري 1956ع (4) انهن مان ڪوبہ نہ

شيرل باڊاهيءَ جو ڇپيل ڪتاب

1. پکي ٿي اُڏامي ويا (2006ع)

شيرل باڊاهي (معروضي سوالن جا جواب)

1(1)	2(2)	1(3)	2(4)	1(5)	1(6)

عبدالغفور مفتون همايوني
(1844ع_1918ع)

1. نامور عالم مولانا عبدالغفور مفتون همايوني ضلعي شڪارپور جي ڪهڙي ڳوٺ جو رهاڪو هو؟

(1) همايون (2) ڳڙهي ياسين (3) سلطان ڪوٽ (4) انهن مان ڪوبہ نہ

2. مفتون همايوني 13 ربيع الاول 1261 هہ مطابق ڪهڙي عيسوي سال ۾ پيدا ٿيو؟

(1) 07 مارچ 1840ع (2) 07 مارچ 1844ع (3) 07 مارچ 1845ع (4) انهن مان ڪوبہ نہ

3. مولانا مفتون همايوني جي والد جو نالو ڇا هيو؟

(1) محمد ادريس پيچوهو (2) محمد يعقوب پيچوهو (3) محمد مٺل پيچوهو (4) انهن مان ڪوبہ نہ

4. مفتون همايونيءَ جا وڏا اصل بلوچستان جي ڪهڙي علائقي جا رهاڪو هئا؟

(1) پاڳناڙي (2) صحبتپور (3) سبي (4) انهن مان ڪوبہ نہ

5. ڪهڙي پنجابي عالم وٽان رهيل ڪتاب پڙهي، دستارِ فضيلت ٻڌائين؟

(1) مولانا تاج محمود امروٽي (2) مولانا سلطان محمود سيتپوري (3) مولانا محمد صديق (4) انهن مان ڪوبہ نہ

6. مولانا عبدالغفور شاعريءَ ۾ ڪهڙو تخلص استعمال ڪندو هو؟

(1) مفتون (2) اداسي (3) همايوني (4) انهن مان ڪوبہ نہ

7. مفتون همايوني سنڌي، عربي، فارسي، سرائڪي، هندي ۽...... ۾ شاعري ڪئي

(1) انگريزي (2) اردو (3) پنجابي (4) انهن مان ڪوبہ نہ

8. مفتون همايوني جي ڪافيءَ تنهنجي زلف جي بند ڪمند وڏا ڪان متاثر ٿي ڪهڙي شاعر ان جي زمين ۾

9. غزل لکيو؟

(1) شيخ اياز (2) نياز همايوني (3) ڪيول داس فاني (4) انهن مان ڪو به نه

10. مفتون همايوني 11 رمضان المبارڪ 1336 هه مطابق ڪهڙي عيسوي سن ۾ وفات ڪئي؟

(1) 02 جنوري 1918ع (2) 02 فيبروري 1918ع (3) 02 مارچ 1918ع

(4) انهن مان ڪو به نه

مفتون همايوني (معروضي سوالن جا جواب)

1(1)	2(2)	2(3)	1(4)	2(5)
1(6)	2(7)	1(8)	2(9)	

مفتون همايونيءَ جي ڪتابن جو تفصيل

نمبر	ڪتاب جو نالو	نوعيت/مرتب	سال
1	فتاويٰ همايوني (جلد پهريون)	فارسي	1913ع
2	فتاويٰ همايوني (جلد ٻيو)	فارسي	1934ع
3	بياض مفتون	مرتب: مولانا نجم الدين ڳڙهي ياسينوي	1953ع
4	فتاويٰ همايوني	سنڌي ترجمو	1969ع
5	ديوان مفتون	مرتب: نياز حسين قائم الدين همايوني	1973ع
6	فرهنگ همايوني	طب جي لغت، مرتب: نياز همايوني	2004ع
7	تنهنجي زلف جي ٻند ڪمند وڌا	مرتب: اورنگزيب عاجز	

عثمان علي انصاري
(1901ع_1962ع)

1. عثمان علي انصاري شڪارپور ۾ ڪڏهن پيدا ٿيو؟

(1) 21 آڪٽوبر 1901ع (2) 12 آڪٽوبر 1901ع (3) 15 آڪٽوبر 1901ع (4) انهن مان ڪوبہ نہ

2. عثمان علي انصاري جي والد جو نالو ڇا هو؟

(1) عنايت علي (2) هدايت علي (3) سخاوت علي (4) انهن مان ڪوبہ نہ

3. عثمان علي انصاري 1923ع ڌاري بمبئي مان ڇا جي ڊگري حاصل ڪئي؟

(1) بي اي (صحافت) (2) ايم اي انگريزي (3) فارسي (4) انهن مان ڪوبہ نہ

4. عثمان علي انصاري 1940ع ڌاري تعليم کاتي ۾ ڇا مقرر ٿيو؟

(1) هيڊماستر (2) استاد (3) ايجوڪيشنل انسپيڪٽر (4) انهن مان ڪوبہ نہ

5. عثمان علي انصاري سنڌي ادبي بورڊ ۾ ڪهڙي عهدي تي ڪم ڪيو؟

(1) اعزازي سيڪريٽري (2) چيئرمين (3) ڪلارڪ (4) انهن مان ڪوبہ نہ

6. عثمان علي انصاري ڪڏهن وفات ڪئي؟

(1) 02 جولاءِ 1962ع (2) 02 آگسٽ 1962ع (3) 02 سيپٽمبر 1962ع (4) انهن مان ڪوبہ نہ

عثمان علي انصاري جي ڇپيل ڪتابن جو تفصيل

نمبر	ڪتاب	موضوع	سال
1	درس عمل	مضمون	1936ع
2	پنج	خليل جبران جي ڪهاڻين ترجمو	1937ع
3	گمراهہ دوست	شيڪسپيئر جي ڊرامي جو ترجمو	1939ع
4	ادبي انتخاب	ڪهاڻيون، مضمون ۽ ترجما	1944ع
5	يوناني فلسفو	ترجمو	
6	جرير وفا	شيڪسپيئر جي ناٽڪ جو ترجمو	

7	رسالو مجل مرمست	سجليات	1958ع
8	شاھ جو رسالو	لطيفيات	1997ع
9	الا ڻاهي رتيان	فلسفو	
10.	سنڌ جي تهذيب	تاريخ، مضمون	

عثمان علي انصاري (معروضي سوالن جا جواب)

1(1)	2(2)	1(3)	3(4)	1(5)	3(6)

علامہ آءِ آءِ قاضي
(1886ع_1968ع)

1. نامور اسڪالر علامہ آءِ آءِ قاضي ضلعي دادو جي ڪهڙي شهر جو رهاڪو هو؟

(1) پاٽ شريف (2) پير شريف (3) شريف آباد (4) انهن مان ڪوبہ نہ

2. علامہ آءِ آءِ قاضيءَ جو پورو نالو ڇا هيو؟

(1) امداد علي امام علي (2) امام علي امداد علي (3) امام امداد علي (4) انهن مان ڪوبہ نہ

3. علامہ آءِ آءِ قاضي ڪڏهن پيدا ٿيو؟

(1) 18 مارچ 1886ع (2) 18 اپريل 1886ع (3) 18 مئي 1886ع (4) انهن مان ڪوبہ نہ

4. علامہ آءِ آءِ قاضيءَ جي والد جو نالو ڇا هيو؟

(1) امام ڏنو (2) امام بخش (3) امام علي (4) انهن مان ڪوبہ نہ

5. علامہ آءِ آءِ قاضيءَ بمبئي يونيورسٽيءَ مان خانگي اميدوار جي حيثيت ۾ مئٽرڪ ڪڏهن پاس ڪئي؟

(1) 1905ع (2) 1910ع (3) 1912ع (4) انهن مان ڪوبہ نہ

6. علامہ صاحب لنڊن مان ٻوٽينڪل ۾ ڊگري ڪهڙي سال وٺي ڏيهہ موٽي آيو؟

(1) 1909ع (2) 1911ع (3) 1915ع (4) انهن مان ڪوبہ نہ

7. علامہ صاحب جرمن خاتون ايلسا قاضيءَ سان پيار جي شادي ڪڏهن ڪئي؟

(1) 1910ع (2) 1912ع (3) 1914ع (4) انهن مان ڪوبہ نہ

8. علامہ صاحب 1922ع ڌاري خيرپور رياست ۾ ڪهڙي سرڪاري عهدي تي ڪم ڪيو؟

(1) ڊسٽرڪٽ جج (2) مختيارڪار (3) مئجسٽريٽ (4) انهن مان ڪوبہ نہ

9. علامہ صاحب کي 1923ع ۾ لنڊن ۾ پوئٽري سوسائٽي جو ڇا نامزد ڪيو ويو؟

(1) صدر (2) وائيس پريزيڊنٽ (3) سيڪريٽري (4) انهن مان ڪوبہ نہ

10. علامہ آءِ آءِ قاضي سنڌ يونيورسٽيءَ جو 1951ع کان ڪيتري تائين وائيس چانسلر رهيو؟

(1) 1954ع (2) 1956ع (3) 1959ع (4) انهن مان ڪوبہ نہ

11. هيٺين مان ڪهڙو مضمون علامہ آءِ آءِ قاضيءَ جو ناهي؟

(1) ڪامياب زندگيءَ جو ڪارگر ڳالهہ (2) علم ادب جي ترقيءَ جا طريقا (3) عام سنڌي شاعري (4) انهن مان ڪوبہ نہ

12. دنيا جي وڏي ۾ وڏي شاعر شاهہ عبداللطيف ڀٽائي رحہ ڪنهن جو مضمون آهي؟

(1) علامہ آءِ قاضي (2) ڊاڪٽر نبي بخش بلوچ (3) ڊاڪٽر گربخشاڻي (4) انهن مان ڪوبہ نہ

13. علامہ صاحب مشرقي شاعريءَ ۾ غزل جو مقام مضمون ڪڏهن لکيو؟

(1) 1920ع (2) 1922ع (3) 1924ع (4) انهن مان ڪوبہ نہ

14. علامہ آءِ آءِ قاضيءَ 1933ع ڌاري لنڊن ۾ مسلمانن جي سجاڳيءَ لاءِ ڪهڙي تنظيم جو بنياد رکيو؟

(1) جميعت المسلمين (2) جميعت العلماء (3) مسلمانن جي سنگت (4) انهن مان ڪوبه نه

15. علامه آءِ آءِ قاضيءَ شاهه جي رسالي مان ڪهڙو سُر خارج ڪيو؟

(1) سُر کيڏارو (2) سُر پرڀاتي (3) سُر ڪليان (4) انهن مان ڪوبه نه

16. علامه آءِ آءِ قاضي ڪڏهن وفات ڪئي؟

(1) 13 مارچ 1968ع (2) 13 اپريل 1968ع (3) 13 مئي 1968ع (4) انهن مان ڪوبه نه

علامه آءِ آءِ قاضيءَ ڇپيل ڪتابن جو تفصيل

1. Adventures of a Brown Girl in Search of God
2. Casual peeps at Sophia (Essays)
3. Shah Abdul latif Bhittai
4. مشرقي شاعريءَ ۾ غزل جو مقام (مضمون: 1923ع)
5. شاهه جو رسالو (1961ع)
6. شاهه لطيف: هڪ عالمي شاعر
7. صوفي لاڪوفي (ترجمو: عبدالغفار سومرو)
8. حسن سڏ و حق (مرتب: موسيٰ پتو)
9. اهو ڪو پيو فهم (مضمون)
10. پوري ڇوڪري حق جي ڳولا ۾ (1933ع ترجمو: سوڀار علي سومرو)
11. ساهڙ جا سينگار (علامه آءِ آءِ قاضيءَ جا سائين جي ايم سيد ڏي خط مرتب: جي ايم سيد 1969ع)
12. شاهه عبداللطيف ڀٽائيءَ جي رسالي ۾ استعمال ٿيل ڏکين لفظن جي معنيٰ

علامه صاحب جي زندگي ۽ فن تي ڪي ڪتاب

13. علامه آءِ آءِ قاضي: شخصيت ۽ چونڊ تحريرون (مرتب: محمد يوسف شيخ، 2016ع)

14. علامه آءِ آءِ قاضي (ٻارن لاءِ: آفتاب ابڙو)

علامه آءِ آءِ قاضي (معروضي سوالن جا جواب)

1(1)	1(2)	2(3)	3(4)	1(5)	2(6)
1(7)	1(8)	2(9)	3(10)	3(11)	1(12)
3(13)	1(14)	1(15)	2(16)		

علي محمد قادري
(1856ع_1940ع)

1. علي محمد قادري لاڙڪاڻي ۾ ڪڏهن پيدا ٿيو؟

(1) 1850ع (2) 1856ع (3) 1860ع (4) انهن مان ڪوبه نه

2. علي محمد قادري جي والد جو نالو ڇا هيو؟

(1) بهاءُ الدين (2) جام خان (3) اياز قادري (4) انهن مان ڪوبه نه

3. علي محمد قادريءَ جو شاعريءَ ۾ استاد ڪير هو؟

(1) غلام محمد گدا (2) اياز قادري (3) ذوالفقار قادري (4) انهن مان ڪوبه نه

4. پهرينءَ سنڌ ادبي ڪانفرنس لاڙڪاڻي ۾ ڪنهن ڪرائي؟

(1) علي محمد قادري (2) نواز علي نياز (3) ڪشنچند بيوس (4) انهن مان ڪوبه نه

5. علي محمد 1922ع ڌاري لاڙڪاڻي ۾ ڪهڙي نالي سان پرنٽنگ پريس قائم ڪئي؟

(1) علي محمد پرنٽنگ پريس (2) قادريه پرنٽنگ پريس (3) عوامي پرنٽنگ پريس (4) انهن مان ڪوبه نه

6. علي محمد لاڙڪاڻي مان ڪهڙي نالي سان هفتيوار اخبار جاري ڪئي؟

(1) الحقيقت (2) لاڙڪاڻا ٽائيمز (3) سنڌ ٽائيمز (4) انهن مان ڪوبہ نہ

7. علي محمد قادريءَ ڊسمبر 1925ع ۾ ڪهڙي نالي سان ماهوار رسالو جاري ڪيو؟

(1) گل ڦل (2) سنڌو (3) گلدستہ سنڌ (4) انهن مان ڪوبہ نہ

8. بزم مشاعرن جو باني هجڻ ڪري قادريءَ کي عام طور ڪهڙي لقب سان ياد ڪيو ويندو آهي؟

(1) باباءِ بزم مشاعره (2) شاعر السرتاج (3) باني غز (4) انهن مان ڪوبہ نہ

9. علي محمد قادري ڪڏهن وفات ڪئي؟

(1) 10 نومبر 1940ع (2) 15 نومبر 1940ع (3) 25 ڊسمبر 1940 (4) انهن مان ڪوبہ نہ

علي محمد قادريءَ جي ڇپيل ڪتابن جو تفصيل

1. داستانِ عشقِ حسن بانو (تصو: 1906ع).
2. مثنوي ليليٰ مجنون (1929ع)
3. ديوان قادري (1939ع).

علي محمد قادري (معروضي سوالن جا جواب)

2(1)	1(2)	1(3)	1(4)	2(5)	1(6)
3(7)	1(8)	1(9)			

عُمر بن دائود پوٽو
(1896ع_1958ع)

1. علامہ عمر بن دائودپوٽو ڪٿان جو رهاڪو هو؟

(1) ٿلٽي، تعلقو سيوهڻ (2) باجارا، تعلقو سيوهڻ (3) ڀان سيدآباد (4) انهن مان ڪوبہ نہ

2. علامه عمر بن دائودپوٽو ڪڏهن پيدا ٿيو؟

(1) 25 مارچ 1896ع (2) 25 اپريل 1896ع (3) 25 مئي 1896ع (4) انهن مان ڪوبه نه

3. علامه عمر بن دائودپوٽي جي والد جو نالو ٻڌايو؟

(1) خان محمد (2) محمد خان (3) محمد علي (4) انهن مان ڪوبه نه

4. علامه عمر بن دائودپوٽي ڪيمبرج يونيورسٽيءَ مان 1927ع ڌاري ڪهڙي عنوان تي پي ايچ ڊي ڪئي؟

(1) عربي شاعريءَ جو فارسيءَ تي اثر (2) فارسي شاعريءَ جو عربيءَ تي اثر (3) فارسي شاعريءَ سنڌيءَ تي اثر (3) انهن مان ڪوبه نه

5. علامه عمر بن دائودپوٽي کي شمس العلماءَ جو لقب ڪڏهن مليو؟

(1) 1935ع (2) 1938ع (3) 1940ع (4) انهن مان ڪوبه نه

6. علامه عمر بن دائودپوٽو 1950ع کان......تائين سنڌ پبلڪ سروس ڪميشن جو ميمبر رهيو.

(1) 1952ع (2) 1953ع (3) 1955ع (4) انهن مان ڪوبه نه

7. علامه عمر بن دائودپوٽو نئين ماهي مهراڻ جو ايڊيٽر ڪهڙي سال ۾ مقرر ٿيو؟

(1) 1957ع (2) 1958ع (3) 1955ع (4) انهن مان ڪوبه نه

8. علامه عمر بن دائودپوٽي شاهه جي رسالي جي ڪيترن سرن تي ڪم ڪيو جنهن کي بعد ۾ علامه قاسمي مڪمل ڪيو؟

(1) ڏهن سرن تائين (2) تيرهن سرن تائين (3) چوڏهن سرن تائين (4) انهن مان ڪوبه نه

9. علامه عمر بن دائودپوٽي جي ان استاد جو نالو ٻڌايو جيڪو پڻ تمام وڏو عالم هو؟

(1) ڊاڪٽر هوتچند مولچند گربخشاڻي (2) علامه آءِ آءِ قاضي (3) مرزا قليچ بيگ (4) انهن مان ڪوبه نه

10. ڊاڪٽر دائودپوٽي جي نالي پٺيان سرڪاري لائبريري ڪهڙي شهر ۾ آهي؟

(1) ڪراچي (2) حيدرآباد (3) لاڙڪاڻو (4) انهن مان ڪوبه نه

11. علامه دائودپوٽي لاءِ هي لفظ سرزمين اجا محققن ۽ عالمن کان خالي نه هي ڪنهن چيا؟

(1) مجيب شيخ (2) مولانا ابوالڪلام آزاد (3) مهاتما گانڌي (4) انهن مان ڪوبه نه

12. ڊاڪٽر دائودپوٽي ڪڏهن وفات ڪئي؟

(1) 22 سيپٽمبر 1958ع (2) 22 آڪٽوبر 1958ع (3) 22 نومبر 1958ع (4) انهن مان ڪوبه نه

علامه دائودپوٽي جي ڪتابن جو تفصيل

نمبر	ڪتاب جو نالو	نوعيت	ڇپجڻ
1	طيبات سعدي	انگريزي ترجمو	923
2	شاه جو رسالو (ٽي جلد)	ڊاڪٽر گربخشاڻيءَ سان گڏ	
3	مرشد الميتدي (ٻه حصا)	عربي	29
4	انتخاب نثر ونظم	فارسي	
5	شرها گل	ترجمو	
6	مجموعه نثر و نظم	عربي، بمبئي يونيورسٽي لاءِ	32
7	روائع بوستان	انگريزي ترجمو	1934ع
8	عيار دانش ابوالفضل		1934ع
9	نغمات حافظ	انگريزي ترجمو	1934ع
10	سنڌي نثر ۽ نظم فارسي		1936ع
11	انتخابات نثر ۽ نظم	بمبئي يونيورسٽيءَ لاءِ	1936ع

12	منهاج العاشقين		1937ع
13	شاهه ڪريم جو ڪلام	مرتب	1937ع
14	عربي شاعري، جو فارسي، تي اثر		1937ع
15	بيان العارفين	ايڊٽ	1937ع
16	سروي آف ماس ايڊيوڪيشن	انگريزي	1937ع
17	تاريخ معصومي	ايڊٽ	1938ع
18	روشنائي نامہ ناصر خسرو	فارسي	1938ع
19	سفرنامہ ناصر خسرو	ترجمو	1938ع
20	قطعات ابن يمين منتخبات	ترجمو	1938ع
21	سليڪشن فرام حافظ اشتياق عارف	انگريزي	1938ع
22	چچ نامو	فارسي ،ايڊٽ	1939ع
23	ابيات سنڌي	محمد زمان لنواري واري جي ڪتاب جي شرح ۽ ترجمو	1939ع
24	سنڌي نثر ۽ نظم جو انتخاب		1940ع
25	سنڌي نظم		1944ع
26	چونڊ سنڌي نثري نظم (ٽي ڀاڱا)		1948ع
27	مدارج القرات العربيہ (ٽي حصا)		1950ع
28	آغاز فارسي (چار حصا)	تحقيق	1950ع
29	دروس العربيہ	چار حصا	1953ع

30	تاريخ معصومي	فارسي ترتيب	
31	ڪلام گرهوڙي	مرتب	1957ع
32	منهنجي مختصر آتم ڪهاڻي	آتم ڪٿا	1959ع
33	مضمون ۽ مقالا	مرتب: خانم خديجه دائودپوٽو	1978ع
34	سون برابر سڳڙا	مضمون، مرتب: انور نگار هڪڙو	1997ع
35	گل خندان		
36	سياست نام نظام الملڪ		
37	نفحات حافظ		
38	منهاج العاشقين		
39	حمزه الاصفهاني جي تاريخ مان هڪ باب جو ترجمو	انگريزي	
40	مقدم ابن خلدون	ترجمو سوانح	
41	مئين عيسي جو ڪلام	مرتب	
42	غلام محمد خانزئي جو رسالو	مرتب	
43	ڪتاب النجات	ابن سينا جي ڪتاب جو سنڌي ترجمو	

علام عمر بن دائودپوٽو (معروضي سوالن جا جواب)

1(1)	1(2)	2(3)	1(4)	3(5)	3(6)
1(7)	2(8)	1(9)	2(10)	2(11)	3(12)

غلام احمد نظامي

(1895ع_1951ع)

1. مشهور شاعر غلام احمد نظامي ڪٿان جو رهاڪو هو؟

(1) لاڙڪاڻو (2) شڪارپور (3) سکر (4) انهن مان ڪو به نه

2. غلام احمد نظامي ڪڏهن پيدا ٿيو؟

(1) 15 اپريل 1895ع (2) 15 جون 1895ع (3) 15 جولاءِ 1805ع (4) انهن مان ڪو به نه

3. غلام احمد نظاميءَ جي والد جو نالو ڇا هو؟

(1) حاجي محمد صديق ميمڻ (2) حاجي محمد حنيف (3) حاجي محمد رفيق (4) انهن مان ڪو به نه

4. غلام احمد نظاميءَ شاعريءَ ۾ نظامي کان علاوه ٻه ڪهڙا تخلص استعمال ڪيا آهن؟

(1) اصغر ۽ مسڪين (2) مسڪين ۽ خبطي (3) اصغر ۽ خبطي (4) انهن مان ڪو به نه

5. غلام احمد نظامي 1926ع ۾ ڪهڙي اردو شاعر جي هٿ تي بيعت ڪري ان جي نسبت سان نظامي تخلص اختيار ڪيو؟

(1) خواجه حسن نظامي (2) خواجه محسن نظامي (3) خواجا احسن نظامي (4) انهن مان ڪو به نه

6. غلام احمد نظاميءَ جا شاعريءَ ۾ ڪهڙا ٻه استاد هئا؟

(1) محمد هاشم مخلص ۽ حافظ حامد (2) حاجي محمود خادم ۽ محمد هاشم مخلص (3) حاجي محمود خادم ۽ حافظ حامد (4) انهن مان ڪو به نه

7. غلام احمد نظامي 1929ع ۾ ڪهڙي نالي سان ماهوار رسالو جاري ڪيو؟

(1) نو حيدري (2) مسلمان (3) نواءِ انقلاب (4) انهن مان ڪو به نه

8. غلام احمد نظامي اديب سنڌ پر...... طور ڪجهه وقت ڪم ڪيو.

(1) صلاحڪار (2) سب ايڊيٽر (3) ايڊيٽر (4) انهن مان ڪوبہ نہ

9. هيٺ ڏنل شعر طرح طور ڪنهن ڏنو جنهن تي ڪيترن ئي شاعرن طبع آزمائي ڪئي؟

قوم زندہ تي رهي پر جي زبان زندہ رهي

(1) غلام احمد نظامي (2) نثار بزمي (3) مرزا قليچ بيگ (4) انهن مان ڪوبہ نہ

10. غلام احمد نظامي ڪڏهن وفات ڪئي؟

(1) 23 فيبروري 1951ع (2) 25 فيبروري 1951ع (3) 28 فيبروري 1951ع (4) انهن مان ڪوبہ نہ

غلام احمد نظاميءَ جي ڇپيل ڪتابن جو تفصيل

1. گلزارِ عشق (ڪافيون)
2. مسدس حالي (ترجمو)
3. بياض نظامي (شاعري)
4. رياض نظامي (شاعري)
5. گلزارِ پنجتن (نثر)
6. حورِ دمشق (ناول)
7. خدائي انتقام (ناول)
8. شريف ماستريائي (ڪهاڻيون)
9. گلشنِ سنڌ (نثر)

غلام احمد نظامي (معروضي سوالن جا جواب)

1(1)	2(2)	1(3)	3(4)	1(5)
2(6)	1(7)	3(8)	1(9)	1(10)

غلام حسين قريشي

1. غلام حسين قريشي ڪٿان جو رهاڪو هو؟

(1) ٺٽو (2) سيوهڻ (3) حيدرآباد (4) انهن مان ڪوبہ نہ

2. غلام حسين قريشي انگريزن وٽ ڪهڙي ٻوليءَ ۾ لکپڙهہ لاءِ مقرر هو؟

(1) سنڌي (2) پارسي (3) انگريزي (4) انهن مان ڪوبہ نہ

3. غلام حسين قريشيءَ پنهنجي زميندار جي ڳالهہ ڪڏهن لکي؟

(1) 1850ع (2) 1853ع (3) 1854ع (5) انهن مان ڪوبہ نہ

4. غلام حسين اهو قصو ڪهڙي انگريز جي چوڻ تي ترجمو ڪيو؟

(1) سر بارٽل فريئر (2) ارنيسٽ ٽرمپ (3) جان جيڪب (4) انهن مان ڪوبہ نہ

5. هن قصي ۾ غلام حسين قريشيءَ جا نثري ڪيو جو طبعزاد پاڻنجي ٿيو؟

(1) سنڌيءَ ۽ اردو ۾ ترجمو (2) ماڻهن ۽ ڳوٺن جا نالا سنڌ جا ڪم آندا (3) ساڳيا ئي رکيا (4) انهن مان ڪوبہ نہ

6. انگريز دور ۾ پنهنجي زميندار جي ڳالهہ نصاب تي رکيل هو يا نہ؟

(1) ها (2) نہ (3) ورهاڱي کان پوءِ (4) انهن مان ڪوبہ نہ

غلام حسين قريشي (معروضي سوالن جا جواب)

1(1)	2(2)	3(3)	1(4)	2(5)	1(6)

غلام علي مسرور بدوي
(1894ع_1953ع)

1. ڪافي گو شاعر فقير غلام علي مسرور ڪٿان جو رهاڪو هو؟

(1) شڪارپور (2) لاڙڪاڻو (3) ڪراچي (4) انهن مان ڪوبہ نہ

2. فقير غلام علي مسرور ڪڏهن پيدا ٿيو؟

(1) 01 جون 1894ع (2) 01 جولاءِ 1894ع (3) 01 آگسٽ 1894ع

(4) انهن مان ڪوبہ نہ

3. فقير غلام علي مسرور جي والد جو نالو ڇا هيو؟

(1) رحيم بخش بدوي (2) الاهبخش بدوي (3) محمد بخش بدوي (4) انهن مان ڪوبہ نہ

4. غلام علي مسرور جي ڪتاب مسدس مسرور ۾ مسدس ڪيترن بندن تي مشتمل آهي؟

(1) 50 (2) 70 (3) 97 (4) انهن مان ڪوبہ نہ

5. نامور اديب ۽ فنڪار بيدل مسرور سندس رشتي ۾ ڇا ٿئي؟

(1) پٽ (2) والد (3) ڏاڏو (4) انهن مان ڪوبہ نہ

6. فقير غلام علي مسرور ڪڏهن وفات ڪئي؟

(1) 09 مئي 1953ع (2) 09 جون 1853ع (3) 09 آگسٽ 1953ع (4) انهن مان ڪوبہ نہ

فقير غلام علي مسرور جي ڇپيل ڪتابن جو تفصيل

1. مسدس مسرور عرف هيرن جو هار (شاعري: 1941ع).
2. مداح ستہ گرو سائينءَ جي سوکڙي (هندي).
3. راڳ جي شرعي حيثيت
4. بيدل جو سنڌي ڪلام (ترتيب).
5. واچوڙو مل (سوانح).
6. ڪنبرڙيءَ جو گلزار (مرتب).
7. مجازي معشوق
8. پريم ساگر (اردو ۽ هندي).
9. حُسن ازل (فارسي ڪلام).
10. ڪُليات مسرور

11. مثنوي هير رانجهو
12. دشمن
13. من مستي
14. فقير واليڏنو شڪارپوريءَ جو ڪلام (مرتب).
15. سلطاني سهاڳ
16. ڪليات مسرور (مرتب: بيدل مسرور: 2007ع).
17. سلطاني سهاڳ: ۽ ٻيا مقالا (مرتب: بيدل مسرور، 2016ع).
18. مسدس مسرور عرف هيرن جو هار (سهيڙ: بيدل مسرور: 2019ع).

فقير غلام علي مسرور (معروضي سوالن جا جواب)

1(1)	2(2)	1(3)	3(4)	1(5)	3(6)

غلام محمد شاهه گدا

(1826ع_1905ع)

1. غلام محمد شاهه گدا جي سنڌي شاعريءَ ۾ ڪهڙي صنف جو قادرالڪلام شاعر ٿي گذريو آهي؟

(1) غزل (2) ڪافي (3) وائي (4) انهن مان ڪوبه نه

2. غلام محمد شاهه گدا 1243 هجريءَ مطابق ڪهڙي عيسوي سال ٺٽي شهر ۾ ڪلهن پيدا ٿيو؟

(1) 1820ع (2) 1826 (3) 1830ع (4) انهن مان ڪوبه نه

3. غلام محمد گدا جي والد جو نالو ڇا هو؟

(1) سيد حسن شاهه (2) سيد فاضل شاهه (3) سيد غلام رسول (4) انهن مان ڪوبه نه

4. غزل جو ڪهڙو نامور شاعر غلام محمد شاهه گدا جو شاگرد هو؟

(1) سيد فاضل شاھ (2) محمد هاشم مخلص (3) مير عبدالحسين سانگي (4) انهن مان ڪوبہ نہ

5. غلام محمد شاھ گدا کي ڪهڙو لقب مليل هو؟

(1) استاد الشعراء (2) قادرالڪلام شاعر (3) ڪهنہ مشق شاعر. (4) انهن مان ڪوبہ نہ

6. غلام محمد شاھ گدا جو ڪليات گدا ڪنهن سهيڙيو جيڪو 1957ع ۾ سنڌي ادبي بورڊ ڇپرايو؟

(1) ڊاڪٽر نبي بخش بلوچ (2) ڊاڪٽر نواز علي شوق (3) رشيد احمد لاشاري (4) انهن مان ڪوبہ نہ

7. غلام محمد شاھ گدا 04 ذوالقعد 1322هجريءَ مطابق ڪهڙي عيسوي سال ۾ وفات ڪئي؟

(1) 11 جنوري 1900ع (2) 11 جنوري 1905ع (3) 11 جنوري 1908ع (4) انهن مان ڪوبہ نہ

غلام محمد شاھ گدا (معروضي سوالن جا جواب)

1(1)	2(2)	1(3)	3(4)	1(5)	3(6)	2(7)

غلام محمد شاهوانيءَ
(1912ع_1950ع)

1. غلام محمد جي سنڌي ادب ۾ ڪهڙي حوالي کان سڃاتو وڃي ٿو؟

(1) لطيف شناس (2) ناول نگار (3) شاعر (4) انهن مان ڪوبہ نہ

2. غلام محمد، حيدرآباد ۾ ڪڏهن پيدا ٿيو؟

(1) 1900ع (2) 1908ع (3) 1912ع (4) انهن مان ڪوبہ نہ

3. غلام محمد شاهوانيءَ جي والد جو نالو ڇا هو؟

(1) محمد ابراهيم (2) محمد سليم (3) محمد نعيم (4) انهن مان ڪوبہ نہ

4. غلام محمد شاهواڻي تعليم مڪمل ڪرڻ بعد نور محمد هاءِ اسڪول حيدرآباد ۾ ڪهڙي عهدي تي رهيو؟

(1) استاد (2) ڪلارڪ (3) هيڊماستر (4) انهن مان ڪوبہ نہ

5. غلام محمد شاهواڻيءَ ڪڏهن وفات ڪئي؟

(1) 14 ڊسمبر 1950ع (2) 20 ڊسمبر 1950ع (3) 27 ڊسمبر 1950ع

(4) انهن مان ڪوبہ نہ

غلام محمد شاهواڻيءَ جي ڇپيل ڪتابن جو تفصيل

نمبر	ڪتاب جو نالو	موضوع	سال
1	چاليهہ حديثون	مذهبيات	1940ع
2	رسول پاڪ ﷺ	سيرت	1940ع
3	ترڪن جي بهادري	تاريخ	1942ع
4	نظري ۽ علمي تعليم	تحقيق	1943ع
5	گلشن بهار	شيخ سعدي جي فارسي ڪتاب گلستان سعدي جو سنڌيءَ ۾ ترجمو	
6	علمي خزانو	مولانا رومي جي مثنويءَ جو ٽن جلدن ۾ ترجمو	
7	ادبي خزانو		1945ع
8	ادبي اصول (بہ ڀاڱا)	تنقيد	1948ع
9	سر سارنگ	لطيفيات	
10	سر سامونڊي	لطيفيات	
11	سر مسڪين آبري	لطيفيات	
12	سنڌي گرامر	گرامر	
13	انتخاب نثر	مضمون	
14	چونڊ نثر ۽ نظم	مضمون	

15	اسلامي المسائل	مذهبيات	
16	خلفاءِ راشدين (چار جلد)		
17	فلسفه روزه	(اسلامي موضوعن جو ڪتاب)	
18	گلدستہ اقوال		1950ع
19	شاهه جو رسالو	مرتب	1950ع
20	روحاني راز		1964ع
21	اسلامي مضمون	مضمون	1964ع
22	سچل جو رسالو		

غلام محمد شاهواڻي (معروضي سوالن جا جواب)

1(1)	3(2)	1(3)	3(4)	1(5)

غلام مرتضيٰ شاهه مرتضائي
(1844ع_1905ع)

1. سيد غلام مرتضيٰ شاهه مرتضائي 09 صفر 1259 هجريءَ مطابق ڪهڙي عيسوي سال ۾ پيدا ٿيو؟

(1) 1840ع (2) 1844ع (3) 1850ع (4) انهن مان ڪوبه نه

2. سيد غلام مرتضيٰ شاهه مرتضائي جي والد جو نالو ٻڌايو جو پڻ نادرالڪلام شاعر هو؟

(1) سيد روشن علي شاهه روشن (2) امام بخش شاهه قدوي (3) محمد امين ٺٽوي (4) انهن مان ڪوبه نه

3. سيد غلام مرتضيٰ شاهه مرتضائي ڪنهن وٽان مختلف ٻولين جي تعليم حاصل ڪئي؟

(1) سيد روشن علي شاهه (2) امام بخش شاهه قدوي (3) حامد تخرائي (4) انهن مان ڪوبه نه

4. ديوان مرتضائي ۾.....سنڌي.....فارسي ۽.....اردو غزل شامل آهن؟

(1) 460 سنڌي 24 فارسي ۽ 3 اردو (2) 300 سنڌي 30 فارسي ۽ 50 اردو (3) 510 سنڌي 50 فارسي ۽ 40 اردو (4) انهن مان ڪوبه نه

5. سيد غلام مرتضيٰ شاهه مرتضائي ڪڏهن وفات ڪئي؟

(1) 1910ع (2) 1915ع (3) 1920ع (4) انهن مان ڪوبه نه

6. سيد غلام مرتضيٰ شاهه مرتضائي جي آخري آرامگاهه ڪٿي آهي؟

(1) حيدرآباد (2) مڪلي (3) سيوهڻ (4) انهن مان ڪوبه نه

غلام مرتضيٰ شاهه مرتضائي (معروضي سوالن جا جواب)

2(1)	1(2)	2(3)	1(4)	1(5)	2(6)

سيد غلام مرتضيٰ شاهه مرتضائي جي ڪتابن جو تفصيل

1. مثنوي يوسف زليخان
2. مثنوي سڪندر نامه
3. شاهنامه فردوسي (ڪن حصن جو ترجمو).
4. طوطي نامه
5. ڪريمانيچري
6. فارسي ڪتاب نورالهديٰ جو ترجمو
7. ديوان مرتضائي (2005ع).
8. مرثيا نگاري (اڻ ڇپيل).

فاضل شاهه

(1836ع 1900ع)

1. سيد فاضل شاهه جا وڏا ڪهڙي ترخان جي زماني ۾ ايران مان لڏي اچي ٽٽي ۾ آباد ٿيا؟

(1) مرزا عيسيٰ (2) مرزا باقي (3) ترخان بيگ (4) انهن مان ڪوبه نه

2. سيد فاضل شاهه حيدرآباد ۾ ڪڏهن پيدا ٿيو؟

(1) 1816ع (2) 1826ع (3) 1836ع (4) انهن مان ڪوبه نه

3. سيد فاضل شاهه جي والد جو نالو ڇا آهي؟

(1) سيد حيدر شاهه (2) سيد غلام مرتضيٰ (3) سيد غلام مصطفيٰ (4) انهن مان ڪوبه نه

4. سيد فاضل شاهه پيشي جي حوالي سان ڇا هو؟

(1) استاد (2) وڪيل (3) مئجسٽريٽ (4) انهن مان ڪوبه نه

5. ڪهڙو وڏو شاعر، سيد فاضل شاهه جو علم عروض ۾ شاگرد هو؟

(1) ڪشنچند بيوس (2) محمد صديق مسافر (3) مير عبدالحسين سانگي (4) انهن مان ڪوبه نه

6. ديوان فاضل (شرح ۽ معنيٰ سميت) 1937ع ۾ ڪنهن ترتيب ڏيئي سنڌ مسلم ادبي سوسائٽي حيدرآباد پاران ڇپرائي پڌرو ڪيو؟

(1) ماستر محمد صديق گلاب خان مسافر (2) مرزا قليچ بيگ (3) ڪلياڻ آڏواڻي (4) انهن مان ڪوبه نه

7. سيد فاضل شاهه جو اصولي تنقيد جو پهريون ڪتاب ميزان الشعر ڪڏهن شايع ٿيو؟

(1) 1870ع (2) 1875ع (3) 1880ع (4) انهن مان ڪوبه نه

8. جوڳ ڪتابن ۽ قرآن شريف جو سنڌيءَ ۾ تفسير ڪنهن جون تصنيفون آهن؟

(1) سيد فاضل شاهہ (2) محمد قاسم هالائي (3) الهہ بخش ابوجهو (4) انهن مان ڪوبہ نہ

9. سيد فاضل شاهہ ڪڏهن وفات ڪئي؟

(1) ڊسمبر 1899ع (2) ڊسمبر 1900ع (3) ڊسمبر 1902ع (4) انهن مان ڪوبہ نہ

سيد فاضل شاهہ (معروضي سوالن جا جواب)

1(1)	3(2)	1(3)	2(4)	2(5)
1(6)	2(7)	1(8)	(9)	

ڪشنچند بيوس
(1885ع_1947ع)

1. جديد سنڌي شاعريءَ کي نئون موڙ ڪنهن ڏنو؟

(1) ڪشنچند بيوس (2) مير عبدالحسين سانگي (3) مرزا قليچ بيگ (4) انهن مان ڪوبہ نہ

2. ڪشنچند بيوس لاڙڪاڻي ۾ ڪڏهن پيدا ٿيو؟

(1) 25 جنوري 1885ع (2) 25 فيبروري 1885ع (3) 25 مارچ 1885ع (4) انهن مان ڪوبہ نہ

3. ڪشنچند بيوس جي والد جو نالو ڇا هو؟

(1) تيرٿ داس کتري (2) دولت رام کتري (3) تولارام کتري (4) انهن مان ڪوبہ نہ

4. ڪشنچند بيوس شاعريءَ جي شروعات ڪڏهن ڪئي؟

(1) 1895ع ڌاري (2) 1901ع ڌاري (3) 1910ع ڌاري (4) انهن مان ڪوبہ نہ

5. ڪشنچند بيوس شاعريءَ ۾ ڪهڙو تخلص استعمال ڪندو هو؟

(1) کتري (2) ڪشنچند (3) بيوس (4) انهن مان ڪوبہ نہ

6. درسي نصاب ۾ شامل ٻارن لاءِ ڪن نظمن ڳيتن جي جهونگارن ۽ ڏورن وارا جو ليکڪ ڪير آهي؟

(1) ڪشنچند بيوس (2) امداد حسيني (3) نثار بزمي (4) انهن مان ڪوبہ نہ

7. ڪشنچند بيوس سنڌي شاعريءَ ۾ ڪهڙي صنف جو باني آهي؟

(1) نظم (2) چوسٽو (3) گيت (4) انهن مان ڪوبہ نہ

8. ڪشنچند بيوس لاءِ هي سٽون ڪنهن چيون آهن تہ ڪشنچند بيوس سنڌي شاعريءَ جو اهو ڀريون شجاڳ ڪوي آهي، جنهن جي ڪوتا شاعريءَ سان سنڌي شاعريءَ جي نئين پرپات ڦُٽندي

(1) شيخ اياز (2) هري دلگير (3) ڊاڪٽر نبي بخش خان بلوچ (4) انهن مان ڪوبہ نہ

9. ڪشنچند بيوس کي ويهين صديءَ جو وهائو تارو ڪنهن سڏيو آهي؟

(1) شيخ اياز (2) محمد ابراهيم جويو (3) تاج جويو (4) انهن مان ڪوبہ نہ

10. ڪشنچند بيوس ڪڏهن وفات ڪئي؟

(1) 23 سيپٽمبر 1947ع (2) 23 آگسٽ 1947ع (3) 23 آڪٽوبر 1947ع (4) انهن مان ڪوبہ نہ

ڪشنچند بيوس جي ڪتابن جو تفصيل

نمبر	ڪتاب جو نالو	موضوع	سال
1	شيرين شعر	ٻارن لاءِ شاعري	1929ع
2	سامونڊي سيپون	شاعري	1929ع
3	گرو نانڪ جيون ڪٿا	سوانح	1935ع
4	موجي گيت	شاعري هري دلگير سان گڏ	1935ع
5	ڦولداني	شاعري، مرتب: محمد صديق مسافر سان گڏ	1939ع
6	شعر بيوس	شاعري	1951ع

7	بيوس گيتا انجلي	مرتب: ليل ڪمل ۽ جهامنداس مسافر	1960ع
8	سڌ ٻڌ ڪو ساڳيو	بيوس جي شاعريءَ جو ڳنڍيل ڪتاب	1984ع
9	ڪليات بيوس	مرتب: سيد محمود شاهه بخاري	1991ع
10	ڇهه ڇهه پئسا پهه پايون	ٻاراڻي شاعري مرتب نصير مرزا	2001ع

ڪشنچند بيوس جي ڪن مشهور ڊرامن جو تفصيل

نمبر	ڊرامي جو نالو	نوعيت	سال
1	خوبصورت بلا (حشر)		1907ع
2	بلوا منگل	ترجمو	1908ع
3	راجا هرشچندر	مها ڀارت تان ورتل	1909ع
4	هار جيت	مها ڀارت تان ورتل	1925ع
5	پرت پوڄارڻ	مها ڀارت تان ورتل	1925ع
6	منوهر ناٽڪ	اصلوڪو	1925ع
7	دروپدي	مها ڀارت تان ورتل	1925ع
8	شڪ جو شڪار	اصلوڪو	1931ع
9	جگري قرباني	پنا لال جي نصي تي ٻڌل	1939ع
10	انارڪلي	هڪ فصلا ناٽڪ	1939ع
11	پوڙهي جو پرڻو	اصلوڪو	1939ع
12	نل دميتي	سنسڪرت هرشچندر تان ورتل	1940ع
13	بهارستان	اصلوڪو	
14	ريجهو مل لاهوري	اصلوڪو	

ٻيوس جي شخصيت ۽ فن تي ڇپيل ڪتاب

1. ٻيوس ۽ نئون دور (ارجن شاد، 1970ع)
2. ٻيوس هڪ اڀياس (ٻلديو گاجرا، 1972ع)
3. شاعر ٽ ٻيوس (ٻلديو گاجرا، 1972ع)
4. ڪشنچند ٻيوس (مرتب: هري دلگير، 1982ع)
5. ٻيوس جي ڪوتا جو جائزو (مرتب: هري دلگير، 1993ع)

ڪشنچند ٻيوس (معروضي سوالن جا جواب)

1(1)	1(2)	1(3)	2(4)	3(5)
1(6)	3(7)	2(8)	3(9)	1(10)

ڪوڙومل ڪلناڻي
(1844ع_ 1916ع)

1. ديوان ڪوڙومل ڪلناڻي ڪٿان جو رهاڪو هو؟

(1) پريا، نوشهروفيروز (2) تلڪ چاڙهي، حيدرآباد (3) سيوهڻ (4) انهن مان ڪوبہ نہ

2. ديوان ڪوڙومل ڪڏهن پيدا ٿيو؟

(1) 05 آڪٽوبر 1840ع (2) 05 آڪٽوبر 1844ع (3) 05 آڪٽوبر 1845ع (4) انهن مان ڪوبہ نہ

3. ديوان ڪوڙي مل تي جنم وقت ڪهڙو نالو رکيو ويو هو؟

(1) پريتم (2) دليپ (3) سريچند (4) انهن مان ڪوبہ نہ

4. ديوان ڪوڙو مل سنڌي ۽ فارسي ڳوٺ [illegible] لباڻي ۾ ڪنهن وٽ پڙهيو؟

(1) آخوند عزيز الله (2) آخوند قاضي محمد سليمان (3) آخوند محمد علي قاضي (4) انهن مان ڪوبہ نہ

5. پڪو پهہ ڪتاب ڪنهن جي تصنيف آهي؟

(1) مرزا قليچ بيگ (2) ديوان ڪوڙومل کلناڻي (3) ڏيارام گدومل (4) انهن مان ڪوبہ نہ

6. ديوان ڪوڙي مل ڪڏهن وفات ڪئي؟

(1) 16 ڊسمبر 1916ع (2) 20 ڊسمبر 1917ع (3) ڊسمبر 1920ع (4) انهن مان ڪوبہ نہ

ديوان ڪوڙومل جي ڪتابن جو تفصيل

نمبر	ڪتاب جو نالو	ڇپجڻ جو سال
1	پڪو پهہ (زناني تعليم بابت)	1862ع
2	ڪولمبس جي تاريخ	1862ع
3	اقليدس (جاميٽري ڪتاب پهريون)	1863ع
4	علم ڪيميا	1864ع
5	اقليدس (ڪتاب ٻيو)	1865ع
6	اقليدس (ڪتاب ٽيون)	1866ع
7	اصول علم طبعي (درسي)	1868ع
8	امليہ علم ڪيميا (درسي)	1868ع
9	وهنواري رواج	1870ع
10	چندر ڪنگي (ناول)	1870ع
11	اپديسي ٻوٽي (گرمکي، ناٽڪ)	1871ع
12	درسي ڪتاب (ڪتاب چوٿون)	1873ع
13	ساميءَ جا سلوڪ	1873ع

14	درسي ڪتاب (پنجون)	1874ع
15	پڪو پهه	1874ع
16	درسي ڪتاب (ڪتاب ڇهون)	1875ع
17	درسي ڪتاب (ڪتاب ستون)	1876ع
18	کيتيءَ جو ڪتاب	1879ع
19	ساميءَ جا سلوڪ (ٻيو ڀاڱو)	1885ع
20	آغاز علم حڪمت	1886ع
21	رتناولي (ناٽڪ)	1888ع
22	سنڌي پهاڪا	1888ع
23	سنڌي ڳجهارتون	1888ع
24	سينئري پرائمري (درسي)	1880ع
25	اخلاقي آوازي پهاڪا	1890ع
26	ٻارڙا شعر (ٻارن لاءِ پهريون شعري ڪتاب)	1891ع
27	پراڻي شاستر	1891ع
28	ٻارڙيون آکاڻيون	1891ع
29	ساميءَ جا سلوڪ (ڀاڱو ٽيون)	1892ع
30	علم ڪيميا (پروفيسر راسڪر جي ڪتاب تان ورتل)	1892ع
31	زاهده رابعا بصري	1893ع
32	ڀڄن مالا (ڌرم بابت)	1894ع
33	سنتيا (ڌرم بابت)	1894ع
34	نئون سنتيا (ڌرم بابت)	1894ع
35	جاميٽريءَ جو پهريون ڪتاب	1897ع
36	کيتي (زراعت، ڀاڱو پهريون)	1897ع
37	مهاڦريءَ تنهن مان ڪيهڙي مت سري	1897ع
38	سيتلا جي ٽڪن ڏيارڻ بابت (صحت)	1897ع

39	سنگ جو پرسنگ (ڇهڇٽو)	1899ع
40	ڦول مالا (ڊرمي)	1898ع
41	پريم مالا (ڊرمي)	1900ع
42	جيون اندري شاستر (حيوانات ۽ نباتات جي بناوت جو علم)	1900ع
43	پدارٿ سکيا	1900ع
44	ساوتري (ناول)	1900ع
45	ڪوريڙو ۽ مک (قصو)	1900ع
46	ڪيتي (پاڳو پيو)	1901ع
47	ڦول مالا (ٻارن لاءِ ڪهاڻيون)	1902ع
48	آريہ ناري چريتر	1905ع
49	نؤ منيپتا (نئون نيايو)	1905ع
50	ريوتي (اٺوا آپنا ڪال ۾ ڏيہ جي ٻيءَ سان سهاڻتا)	1905ع
51	هندستان جي تاريخ	1906ع
52	قصو مک ۽ ڪوريڙي جو	
53	ڀڄن مالا	
54	بارٿا ڀڄن ۽ پرارٿنا	
55	سنت جڳديو جو جيون چريتر	1906ع
56	ٽهڪ تي ٽهڪ (ٽوٽڪا ۽ لطيفا)	1906ع
57	مهاتمائن جا درشن	1907ع
58	راجا رام موهن راءِ جو جيون چريتر	1907ع
59	پلمانسي ۽ پنتچاتون چو ڦٽيون آهن؟ (هڪ مضمون)	1907ع
60	ڀڳت جيوتيون	1908ع
61	سنت نامديو جو جيون چريتر	1908ع
62	ڀڳتن جون ساکيون	1908ع
63	چيتن ديو جو جيون چريتر	1912ع

نمبر	ڪتاب	سال
64	راج رشي ڀيشم پتامهه جو جيون چريتر	1914ع
65	راڌا راڻي (بنڪم چٽرجيءَ جي بنگالي ڪتاب جو ترجمو)	1914ع
66	دادو سنت جو جيون چريتر	1914ع
67	ڪبير جو ڪبير باڻيءَ جو باڻي (بنگاليءَ تان ترجمو)	1915ع
68	ٻه مُنڊيون (بنڪم چٽرجيءَ جي ڪتاب جو ترجمو)	1916ع
69	ندورو هار (ٽئگور جي پيءُ گهوشال جي ڪتاب جو ترجمو)	1916ع
70	اندرا آڪاڻي (بنڪم چٽرجيءَ جي ڪتاب جو ترجمو)	1916ع
71	چندر مکي (ناول)	1918ع
72	هري درشن (ديوندرناٿ ٽئگور جون روحاني سمجهاڻيون)	1930ع
73	رامکلي (ناول)	
74	ميران ٻائي (ناول)	
75	ٽڙندڙ مکڙيون	

ڪوڙومل کلناڻي (معروضي سوالن جا جواب)

1(1)	2(2)	1(3)	2(4)	2(5)	1(6)

لالچند امرڏنومل جڳتياڻي
(1885ع_1954ع)

1. لالچند امرڏنو مل ڪٿان جو رهاڪو هو؟

(1) حيدرآباد (2) سيوهڻ (3) لاڙڪاڻو (4) انهن مان ڪوبہ نہ

2. لالچند امرڏنو مل ڪڏهن پيدا ٿيو؟

(1) 25 جنوري 1885ع (2) 25 جنوري 1886ع (3) 25 جنوري 1887ع.

(4) انهن مان ڪوبہ نہ

3. لالچند امرڏني مل جي والد جو نالو ڇا هو؟

(1) جڳت سنگهه (2) جيٺمل (3) امر ڏنو مل جڳتياڻي (4) انهن مان ڪوبہ نہ

4. لعلچند امر ڏنو مل ڪهڙي ڪاليج ۾ پروفيسر طور پنهنجون خدمتون سرانجام ڏنيون؟

(1) سنڌ مدرسة السلام (2) ڊي جي ڪاليج (3) اين جي وي اسڪول (4) انهن مان ڪوبہ نہ

5. لعلچند جي ان ڪهاڻيءَ جو نالو ٻڌايو جنهن بعد سنڌي ڪهاڻيءَ جديد ادب ۾ پير پاتو؟

(1) حرمکيءَ جا (2) ڏکن ڏڌي زندگي (3) لڄاوتي (4) انهن مان ڪوبہ نہ

6. لعلچند جو ناول چوٽ جو چنڊ 1905ع ڌاري ڪهڙي رسالي ۾ قسطوار ڇپبو رهيو؟

(1) سنڌو (2) (3) سرسوتي (4) انهن مان ڪوبہ نہ

7. لعلچند 1922ع ڌاري ڪهڙي ڏوهہ جي پاداش ۾ جيل ويو؟

(1) ادب جي ڪري (2) آزادي هلچل ۾ حصو وٺڻ ڪري (3) ذاتي مسئلي سبب (4) انهن مان ڪوبہ نہ

8. لالچند امرڏني مل ڪنهن سان گڏجي 1930ع ڌاري سنڌي ساهت سوسائٽي جو بنياد رکيو؟

(1) جيٺمل پرسرام (2) پير حسام الدين راشدي (3) پير علي محمد راشدي (4) انهن مان ڪوبہ نہ

9. 1923ع ۾ ڊاڪٽر ٽيل رابيندر ناٿ ٽئگور ناٽڪ منڊلي حيدرآباد جو اڳواڻ ڪير هو؟

(1) جيٺمل پرسرام (2) لعلچند امرڏنو مل (3) کانچند درياڻي (4) انهن مان ڪوبہ نہ

10. سنڌي ادب لاءِ مرڪزي صلاحڪار بورڊ جي 1940ع ۾ قيام بعد لالچند ڪهڙي عهدي تي مقرر ٿيو؟

(1) اسسٽنٽ (2) اسسٽنٽ سيڪريٽري (3) چيئرمين (4) انهن مان ڪوبہ نہ

11. لالچند امرڏني مل هندستان ۾ ڪڏهن وفات ڪئي؟

(1) 18 اپريل 1954ع (2) 18 مارچ 1954ع (3) 18 فيبروري 1954ع

(4) انهن مان ڪوبہ نہ

12. هندستان ۾ رهندڙ ڪهڙي سنڌي وصيت ڪئي هئي تہ سندس هڏيون

سنڌو درياہ حوالي ڪيون وڃن؟

(1) ناراڻ داس ڀمڀاڻي (2) لالچند امرڏنو مل (3) خانچند درياڻي (4) انهن

مان ڪوبہ نہ

لالچند امرڏني مل جي ڪتابن ۽ ڊرامن جو تفصيل

نمبر	ڪتاب جو نالو	موضوع	سال
1	پارت چاوا اُٺي چاڳ	اصلوڪو ناٽڪ	1905ع
2	چوٽ جو چنڊ يا پرم جي پلاٽي	ناول	1905ع
3	سيٺ ڪي ديخ	ناٽڪ	1906ع
4	لک ڏيڻ ڪي لت	اصلوڪو ناٽڪ	1910ع
5	ڪيڏارو ۽ ڪيڏارو سپن	لطيفيات	1910ع
6	سُر سارنگ	لطيفيات	1910ع
7	محمد رسول الله	سوانح	1911ع
8	نقد ڌرم	اصلوڪو ناٽڪ	1911ع
9	سو ديش	اصلوڪو ناٽڪ	1912ع
10	حر مکي جا	ڪهاڻي	1914ع
11	شاهائو شاهہ	لطيفيات	1914ع
12	رام بادشاهہ	سوانح	1914ع
13	مسافري جو مزو ۽ سير جو رنگ	سفرنامو	1915ع
14	سچل سونهارو	سچليات	1916ع
15	ڪشتي ۽ جو ڪشٽ	طبعزاد ڪهاڻي	1917ع

16	پيرنگي باغ جو گل (پهريون ڀاڱو)	خليفي گل محمد هالائيءَ تي تنقيد	1920ع
17	عملدار ڪين رعيت آزاد	ناٽڪ	1921ع
18	سُر يمن ڪليان	لطيفيات	1924ع
19	سون ورنيون دليون	ايبهر جي ناول Hearts of Gold جو ترجمو	1925ع
20	عمر مارئي	ڊرامو	1925ع
21	سسئي پنهون	اصلوڪو ناٽڪ	1925ع
22	سهڻي ميهار	اصلوڪو ناٽڪ: ڍنگومل سان گڏ	1925ع
23	شاعر اڻا گل	شاعري	1926ع
24	مائڪ موتي لعل		1926ع
25	ڏکن ڏاڍي زندگي	ڪهاڻيون	
26	سدا گلاب	ٽئگور جي ڪتاب Gardener جي نثري نظمن جو ترجمو	1927ع
27	قلن مٺ	مضمون	1929ع
28	ڏکي انسان	ناول	1930ع
29	سهڻي ميهار	ڍنگومل ٽڏاڻي سان گڏ، ناٽڪ	1939ع
30	سچ تان صدقي	ناول	1940ع
31	بسنتي ديوي	سماجي ناٽڪ	1946ع
32	سهڄان جي سڪ	سسئي بابت ڊرامو	1946ع
33	سسئي رل ڪئي	شاهه سائين جي ڪلام تي	1946ع
34	گانڌي	ننڍو ناٽڪ	1947ع
35	وچن	ننڍو ناٽڪ	1947ع

36	ميران	ناٽڪ	
37	ڏک تنڊو جي ڏکڙو		1954ع
38	ڪيرتنه رس		
39	پرمانند	سوانح	
40	هندو نارين سان ويل	تاريخ	
41	برونو	مشهور سائنسدان بروتو جي سوانح	
42	ماتمين کي دلداري	ترجمو	
43	پريم جوپل (ٻه ڀاڱا)	اخلاقيات	
44	هندستان جي تاريخ (ڀاڱو پهريون)	تاريخ	
45	ننڍڙا ناٽڪ		
46	لڄاوتي		
47	ڀنڀور	تاريخ	
48	سنڌي ٻولي جو نچوڙ	لسانيات	
49	جيل جي ڊائري	سوانح ادب	
50	شاهه جا ڪي سر	لطيفيات	
51	سامي جا سلوڪ	مرتب	
52	سنڌي چمن	ثقافت	
53	جيون ماٿر يا سر ڏکڙو	نثر	1956ع

لالچند امر ڏنومل (معروضي سوالن جا جواب)

1(1)	1(2)	3(3)	1(4)	1(5)	3(6)
2(7)	1(8)	2(9)	2(10)	1(11)	2(12)

ليکراج ڪشنچند عزيز
(1897ع_1971ع)

1. ليکراج ڪشنچند حيدرآباد ڪڏهن پيدا ٿيو؟

(1) 01 ڊسمبر 1897ع (2) 10 ڊسمبر 1897ع (3) 19 ڊسمبر 1897ع (4) انهن مان ڪوبه نه

2. ليکراج ڪشنچند جي والد جو نالو ڇا هو؟

(1) ڪشنچند نائومل ميرچندائي (2) ڪشنچند بيوس (3) ڪشنچند ڏرمون مل (4) انهن مان ڪوبه نه

3. ليکراج ڪشنچند شاعريءَ ۾ ڪهڙو تخلص استعمال ڪندو هو؟

(1) بيوس (2) عزيز (3) ليکراج (4) انهن مان ڪوبه نه

4. ليکراج ورهاڱي بعد بمبئيءَ جي ڪهڙي ڪاليج ۾ سنڌيءَ جو پروفيسر مقرر ٿيو؟

(1) بمبئي ڪاليج (2) ڪي سي ڪاليج (3) پوناوالا ڪاليج (4) انهن مان ڪابه نه

5. ليکراج هندستان ۾ سنڌي اديبن کي متحد ڪرڻ لاءِ ڪهڙي نالي سان تنظيم جو بنياد رکيو؟

(1) سنڌي ادبي دنيا (2) سنڌي ادبي سنگت (3) سنڌي متحد موومينٽ (4) انهن مان ڪوبه نه

6. ليکراج ڪشنچند عزيز ڪڏهن وفات ڪئي؟

(1) 1 آگسٽ 1971ع (2) 19 آگسٽ 1971ع (3) 22 آگسٽ 1971ع (4) انهن مان ڪوبه نه

ليکراج ڪشنچند عزيز جي ڊرامن ۽ ڪتابن جو تفصيل

نمبر	ڪتاب جو نالو	موضوع	سال
1	ڪمار اجيت سنگهه	ناٽڪ	1931ع

2	غريبان مار	ناٽڪ	1931ع
3	سڪندر اجيت سنگهه	ناٽڪ	1931ع
4	مسٽر مجنون	ناٽڪ	1933ع
5	ڪليات عزيز (پهريون ڀاڱو)	غزلن جو ديوان	1938ع
6	ڪليات عزيز (ٻيو ڀاڱو)	غزل ۽ مثنويون	1938ع
7	ادبي آئينو	مضمون	1941ع
8	گلزار عزيز	شاعري	1944ع
9	شاعرانه شمع	شاعري	1944ع
10	پيغام عزيز	قومي شاعري	1946ع
11	ٻچڙا جا لڙڪ	ٻي مثنويون	1946ع
12	آبشار	شاعري	1953ع
13	گل و خار	تنقيد	1955ع
14	صراحي	غزلن جو ديوان	1963ع
15	سامي	تنقيدي مضمون	1965ع
16	للڪار	قومي گيت	1965ع
17	سوز و ساز	شاعري	1970ع
18	ٻهڳڻ ٻول	ٻارن لاءِ ڪويتائون	1970ع
19	ڪلهه جي ياد	متفرقه	1971ع
20	سنڌي اصطلاح (ڀاڱو پهريون)	لغات	1976ع
21	مصر جي راڻي	شاعري	
22	مسٽر مجنون	ڊرامو	
23	غريبان مار	ڊرامو	

ليکراج ڪشنچند عزيز جي شخصيت ۽ فن تي ڇپيل ڪتاب

1. عزيز: شخصيت ۽ عالم (پوپٽي هيرانندائي: 1978ع)
2. ليکراج عزيز (اي جي اُتم: 1984ع)

ليکراج ڪشنچند عزيز (معروضي سوالن جا جواب)

3(1)	1(2)	2(3)	2(4)	1(5)	2(6)

ليلارام وطڻ مل
(1867ع_1941ع)

1. ليلارام وطڻ مل ڪٿان جو رهاڪو هو؟

(1) حيدرآباد (2) ٺٽو (3) لاڙڪاڻو (4) انهن مان ڪوبہ نہ

2. ليلارام ڪڏهن پيدا ٿيو؟

(1) 13 سيپٽمبر 1867ع (2) 13 آڪٽوبر 1867ع (3) 13 نومبر 1867ع (4) انهن مان ڪوبہ نہ.

3. ليلارام جي والد جو نالو ڇا هو؟

(1) هوتچند مولچند (2) ڏنراج ملڪ (3) وطڻ مل لعلواڻي (4) انهن مان ڪوبہ نہ

4. ليلارام وطڻ مل ايل ايل بي ڪرڻ بعد ڇا مقرر ٿيو؟

(1) استاد (2) انسپيڪٽر (3) جج (4) انهن مان ڪوبہ نہ

5. ليلارام ڪيترن ٻولين جو ماهر هو.

(1) سرائيڪي، پنجابي (2) سنڌي، انگريزي (3) سنسڪرت، هندي (4) انهن سڀني جو

6. ليلارام شاعريءَ ۾ ڪهڙو تخلص استعمال ڪندو هو؟

(1) غريب (2) ابوجهو (3) خاڪي (4) انهن مان ڪوبہ نہ

7. ليلارام جو ڪهڙو پهريون ناٽڪ 1885ع ۾ پيش ڪيو؟

(1) هرشچندر (2) سروجن راڻا (3) زينت (4) انهن مان ڪوبہ نہ

8. ليلارام ڪهڙي سنڌي شاعر تي انگريزيءَ ۾ ڪتاب لکيو؟

(1) شاهه عبدالڪريم بلڙي وارو (2) شاهه عبداللطيف ڀٽائي (3) سچل سرمست (4) انهن مان ڪوبه نه

9. ليلارام 1921ع ۾ ٿيا ٿيل سوسائٽي اينٽي نان ڪوآپريشن سوسائٽي حيدرآباد جو ڇا مقرر ٿيو؟

(1) صدر (2) سيڪريٽري (3) ميمبر (4) انهن مان ڪوبه نه

10. ليلارام وطن ۾ ڪڏهن وفات ڪئي؟

(1) 1941ع (2) 1942ع (3) 1943ع (4) انهن مان ڪوبه نه

ليلارام جي ڊرامن ۽ ڇپيل ڪتابن جو تفصيل

1. هرشچندر (ناٽڪ: 1885ع)
2. Life, Religion and poetry of Shah Abdul Latif (1890)
3. موهن تارڪا (ڊرامو: 1896ع)
4. سروجن راڻا (ڊرامو: 1897ع)
5. رامائڻ (ڊرامو: 1898ع)
6. شاهه جو رسالو (شر ڪلياڻ: 1900ع)
7. دروپتي (ڊرامو: 1905ع)
8. لوپي لاکيٺا (ڊرامو: 1908ع)
9. شاهه عادل خان (ڊرامو: 1908ع)
10. سکني صاحب (1915ع)
11. ڀائي جڳگاسنگهه (سوانح: 1917ع)
12. راجا چندرهاس (1917ع)
13. ديوان خاڪي (شاعري: 1921ع)
14. ڪچو پاهه
15. سچي شهادت

16. ديوانِ خاڪي (شاعري)

ليلارام وطڻ مل (معروضي سوالن جا جواب)

4(5)	3(4)	3(3)	2(2)	1(1)
1(10)	1(9)	2(8)	1(7)	3(6)

محمد بخش واصف
(1892ع_1954ع)

1. محمد بخش واصف کي سنڌي شاعريءَ جو ڇا ويندو رهيو؟

(1) فخر الشعراءِ (2) قادر الڪلام (3) عمده الشعرہ (4) انهن مان ڪو به نہ

2. نامور شاعر محمد بخش واصف ضلعي نوابشاهہ جي ڪهڙي ڳوٺ جو رهاڪو هو؟

(1) راضي جتوئي (2) پنهل خان چانڊيو (3) صابو راهو (4) انهن مان ڪو بہ نہ

3. محمد بخش واصف 18 شعبان 1310 هجريءَ مطابق ڪهڙي عيسوي سن پر ڄائو؟

(1) 12 مئي 1892ع (2) 12 جون 1892ع (3) 12 جولاءِ 1892ع (4) انهن مان ڪو بہ نہ

4. محمد بخش واصف جي والد جو نالو ڇا هيو؟

(1) محمد عثمان (2) امتياز علي (3) محمد عارف (4) انهن مان ڪو بہ نہ

5. محمد بخش واصف شاعريءَ جي شروعات ڪڏهن ڪئي؟

(1) 1911ع (2) 1915ع (3) 1918ع (4) انهن مان ڪو بہ نہ

6. محمد بخش واصف گربخشاڻيءَ جي ڪهڙي تصنيف تي سخت تنقيد ڪئي؟

(1) نورجهان (2) مقدمہ لطيفي (3) شاهہ جو رسالو (4) انهن مان ڪو بہ نہ

7. محمد بخش واصف 29 ربيع الاخر 1374 هجريءَ مطابق ڪهڙي عيسوي سن پر وفات ڪئي؟

(1) 16 آڪٽوبر 1954ع (2) 16 نومبر 1954ع (3) 16 ڊسمبر 1954ع (4) انهن مان ڪو به نه

محمد بخش واصف (معروضي سوالن جا جواب)

1(1)	1(2)	2(3)	1(4)	1(5)	3(6)	2(7)

محمد بخش واصف جي ڇپيل ڪتابن جو تفصيل

نمبر	ڪتاب جو نالو	موضوع	سال
1	ديوان واصف	شاعري	1922ع
2	رد تناسخ	مذهبيات	1925ع
3	اسلام ۽ آريه سماج	تاريخ	1928ع
4	اسان جو پيارو رسول	سوانح	1931ع
5	قرآن شريف جو سنڌي ترجمو	ترجمو	1934ع
6	اسلامي شريعت (پاڱو پهريون)	مذهبيات	1934ع
7	اسلامي شريعت (پاڱو ٻيو)	مذهبيات	1942ع
8	صداقت قرآن بجواب ستيارٿ پرڪاش	تنقيد	1942ع
9	تذڪره شعراءِ حيدرآباد	تاريخ	1956ع
10	گلزار جنبيلي	تصوف	1956ع
11	شرح لطيفي	لطيفيات	
12	سچو مذهب	مذهبيات	
13	انسان ڪامل	اخلاقيات	
14	اسرار خودي	ترجمو	
15	رموز بيخودي	ترجمو	

16	خزينة العلوم (پنج جلد)	سنڌي ۾ پهريون اسلامي انسائيڪلوپيڊيا	

محمد صديق مسافر
(1879ع_1961ع)

1. محمد صديق مسافر جو والد گلاب خان اصل ڪٿان جو هو؟

(1) آفريڪا (2) امريڪا (3) ايران (4) انهن مان ڪوبہ نہ

2. محمد صديق جو والد سنڌ ۾ ڪهڙي حيثيت ۾ آيو؟

(1) حڪمران (2) غلام (3) سفير (4) انهن مان ڪوبہ نہ

3. محمد صديق مسافر جو والد سفر ڪندو سنڌ جي ڪٿي شهر ۾ اچي آباد ٿيو؟

(1) ٽنڊو باگو (2) ٽنڊو آدم (3) ٽنڊو الهيار (4) انهن مان ڪوبہ نہ

4. محمد صديق مسافر جو جنم ڪڏهن ٿيو؟

(1) پهرين مارچ 1879ع (2) پهرين اپريل 1879ع (3) پهرين مئي 1879ع (4) انهن مان ڪوبہ نہ

5. محمد صديق مسافر جي تعليم ڪيتري هئي؟

(1) مئٽرڪ (2) ماسترس (سنڌي) (3) سنڌي فائينل (4) انهن مان ڪوبہ نہ

6. محمد صديق مسافر تعليم کاتي ۾ ڇا هو؟

(1) استاد (2) ڪلارڪ (3) ڊائريڪٽر (4) انهن مان ڪوبہ نہ

7. محمد صديق مسافر شاعريءَ ۾ ڪهڙو تخلص استعمال ڪندو هو؟

(1) گلاب (2) صديق (3) مسافر (4) انهن مان ڪوبہ نہ

8. محمد صديق مسافر 1903ع ڌاري ڪهڙي ماهوار رسالي جو ايڊيٽر رهيو؟

(1) اخبارِ تعليم (2) سنڌو (3) گل ڦل (4) انهن مان ڪوبہ نہ

9. محمد صديق مسافر ڪڏهن وفات ڪئي؟

(1) 24 آگسٽ 1961ع (2) 23 سيپٽمبر 1961ع (3) 24 آڪٽوبر 1961ع (4) انهن مان ڪو به نه

محمد صديق مسافر جي ڇپيل ڪتابن جو تفصيل

نمبر	ڪتاب جو نالو	موضوع/نوعيت	سال
1	سچاڻ ڏالون	اخلاقيات	1934ع
2	حياتيءَ جي دور جي ڪُنجي	اخلاقيات	1934ع
3	مسدس ابوجهو	ترتيب	1934ع
4	گلشن خيال	شاعري	1936ع
5	ديوان فاضل	ترتيب	1937ع
6	قولڊاني (ڪشنچند بيوس مان ڪٺا)	شاعري	1939ع
7	سنڌ جي تاريخ (ست ڀاڱا)	تاريخ	1942ع
8	ڪلام مولي	ترجمو	1942ع
9	اخلاق محسني	اخلاقيات	1943ع
10	شر مستي آبري	لطيفيات	1948ع
11	شهادت نامو	ڪربلا بابت	1950ع
12	رسالا در حقيقت دين	مذهبيات	1951ع
13	مطلوب المومنين	مذهبيات	1951ع
14	منتخب ديوان خاڪي خراساني	ترجمو	1951ع
15	ديوان سانگي	مرتب	1952ع
16	منتخب پنديات جوان مردين	مذهبيات	1952ع
17	گلزار نثر و نظم (ٻه ڀاڱا)		1953ع
18	فاطمة الزهرا	سوانح	1960ع
19	شر ڪنيات	لطيفيات	1960ع
20	شر ڪيڏارو	لطيفيات	1960ع
21	شر آسا	لطيفيات	1961ع

22	غلامي ۽ آزادي جا عبرتناڪ نظارا	تاريخ	1967ع
23	ترڪ قليچ	سوانح	
24	هدايت المسلمين (ڇهه جلد)	ترجمو	
25	جواهر اسلام	ترجمو	
26	ممتاز دمساز	اردو تان سنڌي شعر ۾ ترجمو	
27	مهروبانو	ترجمو	
28	زينت القادري	ترجمو	
29	رموز القرآن		
30	گلبدن	ناول ترجمو	
31	سنڌي شوئهن (پهرين درجي کان ستين درجي تائين)	نصابي	
32	سنڌي گرامر (ٻه ڀاڱا)		
33	آنگي حساب (پهرين کان پنجين ڪلاس تائين)	نصابي	
34	جاگرافي تعلقو ٽنڊو باگو	تاريخ	1962ع
35	ڪليات مسافر	ترتيب	1965ع
36	اسيمبلي ۽ جوراڳ	ٻارن لاءِ شاعري ترتيب: غلام مصطفيٰ سولنگي	2010ع

محمد صديق مسافر جي فن ۽ شخصيت تي ڪتاب

1. محمد صديق مسافر عبدالجبار قاسم نظاماڻي، 2014ع

محمد صديق مسافر (معروضي سوالن جا جواب)

1(1)	2(2)	1(3)	2(4)	3(5)
1(6)	3(7)	1(8)	2(9)	

محمد صديق ميمڻ
(1890ع_1958ع)

1. سنڌي ادب ۾ سڀ کان بهترين ڪنهن جي ملي ٿي؟
(1) خانبهادر محمد صديق ميمڻ (2) ميمڻ عبدالمجيد سنڌي (3) بدر ڏاهراڻو (4) انهن مان ڪوبه نه
2. خانبهادر محمد صديق ميمڻ حيدرآباد ۾ ڪڏهن پيدا ٿيو؟
(1) 30 جنوري 1890ع (2) 28 فيبروري 1890ع (3) 30 مارچ 18980ع (4) انهن مان ڪوبه نه
3. خانبهادر محمد صديق جي والد جو نالو ٻڌايو؟
(1) محمد يوسف (2) محمد عثمان (3) محرم علي (4) انهن مان ڪوبه نه
4. خانبهادر سنڌي مسلم ادبي سوسائٽي جو بنياد ڪڏهن وڌو؟
(1) 1935ع (2) 1937ع (3) 1940ع (4) انهن مان ڪوبه نه
5. خانبهادر محمد صديق 1940ع کان 1947ع تائين ٽريننگ ڪاليج فار مين حيدرآباد ۾ ڪهڙي عهدي تي ڪم ڪيو؟
(1) ليڪچرار (2) پروفيسر (3) پرنسپال (4) انهن مان ڪوبه نه
6. خانبهادر محمد صديق نياڻين جي تعليم لاءِ حيدرآباد ۾ ڪهڙي اسڪول کوليو؟
(1) مدرسة البنات (2) ڇوڪرين لاءِ خاص اسڪول (3) گرلس اسڪول (4) انهن مان ڪوبه نه
7. خانبهادر محمد صديق ميمڻ سنڌ جي ادبي تاريخ ڪيترن جلدن ۾ لکي؟
(1) هڪ (2) ٻن (3) ٽن (4) انهن مان ڪوبه نه
8. خانبهادر محمد صديق ميمڻ ڪهڙي رسالي جو ايڊيٽر رهيو؟
(1) سنڌو (2) اخبارِ تعليم (3) گل ڦل (4) انهن مان ڪوبه نه
9. خانبهادر محمد صديق ميمڻ جي ادارت ۾ ٽه ماهي مهراڻ پاران شايع ٿيل ٻه خاص نمبر لطيف سالگره نمبر ڪڏهن شايع ٿيا؟

(1) 1947ع ۽ 1948ع (2) 1948ع ۽ 1949ع (3) 1949ع ۽ 1950ع

(4) انهن مان ڪو به نه

10. محمد صديق ميمڻ کي تعليمي خدمتن عيوض هندستان جي وائسراءِ خانصاحب جو لقب ڪڏهن ڏنو؟

(1) 1941ع (2) 1943ع (3) 1947ع (4) انهن مان ڪو به نه

11. محمد صديق ميمڻ کي انگريز سرڪار پاران خانبهادر جو لقب ڪڏهن مليو؟

(1) 1941ع (2) 1944ع (3) 1946ع (4) انهن مان ڪو به نه

12. خانبهادر محمد صديق ميمڻ ڪڏهن وفات ڪئي؟

(1) 20 سيپٽمبر 1958ع (2) 20 آڪٽوبر 1958ع (3) 20 نومبر 1958ع (4) انهن مان ڪو به نه

محمد صديق ميمڻ جي ڪتابن جو تفصيل

نمبر	ڪتاب جو نالو	موضوع	ڇپجڻ جو سال
1	حياتيءَ جو پهريون پهر	ناول، ترجمو	1930ع
2	سنڌ جي اٽلس جاگرافي	تاريخ	1931ع
3	حياتيءَ جو ٻيو پهر	ناول، ترجمو	1932ع
4	سنڌ جي رنگين تاريخ	تاريخ	1932ع
5	ٽن ڏينهن جي بادشاهي يا هاريءَ جي حڪومت	هارين بابت	1932ع
6	اسڪول جو نظام ۽ تعليم	تعليمي	1932ع
7	مضمون نويسي (ٻه ڀاڱا)	تاريخ	1935ع
8	سنڌي ساهت ڪانفرنس	تاريخ	1936ع
9	اڊلٽ ايجوڪيشن	تعليم	1939ع
10	اسلامي نظام تعليم	اسلامي تعليم	1940ع
11	حضرت نوح رح	سوانح	1940ع
12	سنڌ جي تاريخ ۽ شهريت	تاريخ	1943ع

13	ٻارن جي بهادري	ٻارن جو ادب	1944ع
14	توبة النصوح يا سچي توبهه	مذهبيات	1946ع
15	بيگلاڙ نامو	ترجمو	1947ع
16	تحفه نثر و نظم (ٻه ڀاڱا)	سنڌي ٻولي	1948ع
17	شر سنڌي آبري	لطيفيات	1948ع
18	سنڌ جي ادبي تاريخ (ڀاڱو پهريون)	ادبي تاريخ	1949ع
19	پاڪستان جي تاريخ	تاريخ	1950ع
20	سنڌ جي ادبي تاريخ (ڀاڱو ٻيو)	ادبي تاريخ	1951ع
21	شاهه جو رسالو	لطيفيات	1951ع
22	دنيا جي جاگرافي	جاگرافي	1951ع
23	انگلينڊ جي تاريخ	تاريخ	1951ع
24	نئين تاريخ پاڪ و هند	تاريخ	1955ع
25	تجارتي حساب	رياضي	1956ع
26	تاريخ اسلام	تاريخ	1957ع
27	ڪامل رهنما	مذهبيات	1958ع
28	خلافت راشده	تاريخ	1958ع
29	انگي حساب	رياضي	1958ع
30	تعليمي نفسيات	نفسيات	
31	ادبي تحفو (نثر جي بهار)	نثر	
32	ديوان سانگي .	مرتب	
33	نئون سنڌي گرامر	گرامر	

محمد صديق ميمڻ (معروضي سوالن جا جواب)

1(1)	3(2)	1(3)	1(4)	3(5)	1(6)
2(7)	2(8)	3(9)	1(10)	3(11)	3(12)

محمد قاسم هالائي
(1818ع_1881ع)

1. آخوند محمد قاسم شاعريءَ جي ڪهڙي صنف جو باڪمال شاعر هو؟

(1) وائي (2) غزل (3) بيت (4) انهن مان ڪوبہ نہ

2. آخوند محمد قاسم پراڻن هالن جي ڪهڙي خاندان سان هو؟

(1) سانوڻي آخوندن (2) مٽياروي سيد (3) آخوند مخدوم (4) انهن مان ڪوبہ نہ

3. محمد قاسم هالائيءَ جي والد جو نالو ٻڌايو؟

(1) نعمت الله ميمڻ (2) عنايت الله (3) ارث الله (4) انهن مان ڪوبہ نہ

4. ڊاڪٽر عبدالجبار جوڻيجي، آخوند محمد قاسم جي ڄمڻ جو سال ڪهڙو ڄاڻايو آهي؟

(1) 1800ع (2) 1806ع (3) 1818ع (4) انهن مان ڪوبہ نہ

5. آخوند محمد قاسم جي ڄمڻ جي درست تاريخ ۽ سال ٻڌايو؟

(1) 23 سيپٽمبر 1806ع (2) 23 سيپٽمبر 1815ع (3) 23 سيپٽمبر 1818ع (4) انهن مان ڪوبہ نہ

6. آخوند محمد قاسم ڪهڙي مير وٽ ملازم هو؟

(1) مير عبدالحسين سانگي (2) مير حسن علي خان (3) مير نصير خان (4) انهن مان ڪوبہ نہ

7. محمد قاسم ڪنهن جي صحبت ۾ فارسي ڇڏي سنڌيءَ ۾ ڪلام چوڻ لڳو؟

(1) سيد فاضل شاهہ (2) مير حسن علي خان (3) مير عبدالحسين سانگي (4) انهن مان ڪوبہ نہ

8. ديوان قاسم 1875ع ۾ تيار ٿي وڃيا و نور ڇاپخاني ڪراچيءَ مان ڪڏهن شايع ٿيو؟

(1) 1870ع (2) 1872ع (3) 1878ع (4) انهن مان ڪوبہ نہ

9. ديوان قاسم (شرح سميت) ڪنهن ترتيب ڏنو؟ جيڪو بوڪر داس شڪارپور مان 1936ع ۾ شايع ڪيو؟

(1) مرزا قليچ بيگ (2) مائين جي ايم سيد (3) ديوان ڪوڙو مل (4) انهن مان ڪوبہ

10. محمد قاسم هالائي ڪڏهن وفات ڪئي؟

(1) 14 جنوري 1884ع (2) 18 جنوري 1881ع (3) 14 جنوري 1890ع (4) انهن مان ڪوبہ نہ

محمد قاسم هالائي (معروضي سوالن جا جواب)

2(1)	1(2)	1(3)	2(4)	3(5)
2(6)	1(7)	3(8)	1(9)	2(10)

محمد هاشم مخلص
(1860ع_1934ع)

1. محمد هاشم مخلص 1278 هجريءَ مطابق ڪهڙي عيسوي سال ٺٽي شهر ۾ پيدا ٿيو؟

(1) 1850ع (2) 1855ع (3) 1860ع (4) انهن مان ڪوبہ نہ

2. محمد هاشم مخلص جي والد جو نالو ڇا هو؟

(1) حافظ حامد (2) غلام محمد شاهہ گدا (3) اسدالله شاهہ ٺٽائي (4) انهن مان ڪوبہ نہ

3. محمد هاشم مخلص شاعريءَ ۾ ڪهڙو تخلص استعمال ڪندو هو؟

(1) ٺٽائي (2) هاشم (3) مخلص (4) انهن مان ڪوبہ نہ

4. محمد هاشم مخلص هڪ نشست ۾ اٽڪل ڪيترا شعر چئي ويندو هو؟

(1) سئو ڏيڍ (2) ٻہ سئو کان وڌيڪ (3) ٽي سئو (4) انهن مان ڪوبہ نہ

5. محمد هاشم مخلص الامين کان سواءِ ڪهڙين ٻن اخبارن جو ايڊيٽر رهيو؟

(1) آفتابِ سنڌ ۽ خير خواهه (2) خير خواهه ۽ الحق (3) الحق ۽ آفتاب سنڌ (4) انهن مان ڪوبه نه

6. محمد هاشم مخلص حيدرآباد مان ماهوار رسالو تحفة الحباب ڪڏهن جاري ڪيو؟

(1) 1900ع (2) 1904ع (3) 1910ع (4) انهن مان ڪوبه نه

7. محمد هاشم مخلص بهارِ اخلاق ۽ السلام اخبارن ۾ ڪهڙي نالي سان مضمون لکيا؟

(1) ناصر علي (2) ياسر علي (3) قاصر علي (4) انهن مان ڪوبه نه

8. محمد هاشم مخلص 1924ع ۾ ميرپورخاص مان ڪهڙي هفتيوار اخبار جاري ڪئي؟

(1) الاسلام (2) مسلمان (3) الحق (4) انهن مان ڪابه نه

9. هيٺيون شعر ڪنهن جو آهي؟

دل ڪنهن سان رکان هاءِ جو دلبر نه ملي ٿو،
ڇا ظلم سهان ڪوئي ستمگر نه ملي ٿو.

(1) حافظ حامد (2) محمد هاشم مخلص (3) مير عبدالحسين سانگي (4) انهن مان ڪوبه نه

10. محمد هاشم مخلص ڪڏهن وفات ڪئي؟

(1) 02 فيبروري 1934ع (2) 02 مارچ 1934ع (3) 02 اپريل 1934ع (4) انهن مان ڪوبه نه

محمد هاشم مخلص (معروضي سوالن جا جواب)

2(5)	1(4)	3(3)	1(2)	3(1)
1(10)	2(9)	2(8)	1(7)	2(6)

مرزا قليچ بيگ
(1853ع_ 1929ع)

1. سنڌي ناٽڪ جو ابو ڪنهن کي سڏيو وڃي ٿو؟
(1) خانچند درياڻي (2) مرزا قليچ بيگ (3) لعلچند امرڏنومل (4) انهن مان ڪوبه نه
2. مرزا قليچ بيگ ڪهڙي دور سان واسطو رکي ٿو؟
(1) انگريز دور (2) ٽالپر دور (3) جديد دور (4) انهن مان ڪوبه نه
3. مرزا قليچ بيگ ڪهڙي تاريخ ٽنڊي ٺوڙهي حيدرآباد ۾ ڪڏهن پيدا ٿيو؟
(1) 07 جولاءِ 1853ع (2) 07 آگسٽ 1853ع (3) 07 آڪٽوبر 1853ع
(4) انهن مان ڪوبه نه
4. مرزا قليچ بيگ جي والد جو نالو ٻڌايو؟
(1) مرزا فريدون بيگ (2) مرزا نصيرالدين بيگ (3) مرزا صفدر بيگ (4)
انهن مان ڪوبه نه
5. مرزا قليچ بيگ جو والد ڪٿان جو رهاڪو هو؟
(1) ايران (2) جارجيا (3) افغانستان (4) انهن مان ڪوبه نه
6. مرزا قليچ بيگ کي 1924ع ۾ انگريز سرڪار پاران ڪهڙو خطاب مليو؟
(1) قيصرِ هند (2) خانبهادر (3) خانصاحب (4) انهن مان ڪوبه نه
7. مرزا قليچ بيگ کي انگريز سرڪار طرفان ڪهڙا خطاب ۽ تمغا مليا؟
(1) قيصرِ هند ۽ شمس العلماء (2) شمس العلماء ۽ خانصاحب (3) قيصر الهند ۽ خانصاحب (4) انهن مان ڪوبه نه
8. هيٺين مان سنڌي ادب جي ڪهڙين صنفن جو بنياد مرزا قليچ بيگ وڌو؟
(1) سفرنامو، آتم ڪٿا، ناول (2) غزل، وائي، سفرنامو (3) گيت، مضمون، هائيڪا (4) انهن مان ڪوبه نه
9. سنڌي ادب ۾ سڀ کان اول مرزا قليچ بيگ جو ڪهڙو اصلوڪو ناول آهي؟
(1) زينت (2) دلارام (3) رستم پهلوان جو قصو (4) انهن مان ڪوبه نه
10. سنڌي ادب ۾ جديد افسانا نگاريءَ جو بنياد ڪنهن وڌو؟

(1) مرزا قليچ بيگ (2) حفيظ شيخ (3) جمال ابڙو (4) انهن مان ڪوبہ نہ

11. مرزا قليچ بيگ جا لڳ ڀڳ ڪل ڪيترا ڪتاب ملن ٿا؟

(1) 450 (2) 455 (3) 457 (4) انهن مان ڪوبہ نہ

12. انگريزن پاران مرزا قليچ بيگ کي مليل خطاب شمس العلما جي معنيٰ ڇا آهي؟

(1) عالمن جو سج (2) عالمن جو چنڊ (3) عالم (4) انهن مان ڪوبہ نہ

13. مرزا قليچ بيگ چيئر سنڌ يونيورسٽيءَ جي سنڌي شعبي ڪڏهن قائم ٿي؟

(1) 1988ع (2) 2000ع (3) 2008ع (4) انهن مان ڪوبہ نہ

14. ڪهڙي اديب جو گهر ون تي ٺهيل هوندو هو؟

(1) مرزا قليچ بيگ (2) مير عبدالحسين سانگي (3) مير حسن علي خان (4) انهن مان ڪوبہ نہ

15. سنڌي ادب جو شيڪسپيئر ڪنهن کي چوندا آهن؟

(1) شاهہ عبداللطيف ڀٽائي (2) سچل سرمست (3) مرزا قليچ بيگ (4) انهن مان ڪوبہ نہ

16. نامور ڪهاڻيڪار مرزا نادر بيگ، مرزا قليچ بيگ جو رشتي ۾ ڇا هو؟

(1) ڀاءُ (2) سئوٽ (3) پٽ (4) انهن مان ڪوبہ نہ

17. مرزا قليچ بيگ ڪل....وڏا ناٽڪ لکيا، جن ۾......ترجمو ۽ ڇهہ طبعزاد آهن.

(1) 22 ۽ 13 (2) 19 ۽ 13 (3) 24 ۽ 13 (4) انهن مان ڪوبہ نہ

18. مرزا قليچ بيگ ڪڏهن وفات ڪئي؟

(1) 3 جولاءِ 1929ع (2) 3 جولاءِ 1928ع (3) 3 جولاءِ 1927ع (4) انهن مان ڪوبہ نہ

مرزا قليچ بيگ (معروضي سوالن جا جواب)

2(6)	2(5)	1(4)	3(3)	1(2)	2(1)
1(12)	2(11)	1(10)	2(9)	1(8)	1(7)
1(18)	2(17)	3(16)	3(15)	1(14)	3(13)

مرزا قليچ بيگ جي اڻ ڇپيل ۽ ڇپيل ڪتابن ۽ ناٽڪن جو سالوار تفصيل:

1. پارا ٽا شعر (فارسي ۽ سنڌي، قلمي) 1870ع
2. جواهر اللسان (فارسي، قلمي) 1872ع
3. هرڻيءَ جو قصو (قلمي) 1878ع
4. ليلى مجنون (منظوم ڊرامو) 1880ع
5. ومستم 1880ع
6. راهه نجات (اسلام) 1880ع
7. هدايت النسوان (عورتن جي تعليم بابت) 1880ع
8. احوال شاهه عبداللطيف 1885ع (ٻيو ڇاپو 1910ع)
9. مقالات الحڪمت (ترجمو، مضمون) 1879ع
10. ڏاڙهياري جبل جو سير 1885ع (جڏهن ته قليچ جيئڙو پاران شايع ڪرايل نئين ڇاپي تي پهريون ڇاپو 1900ع ۾ ڇاپايل آهي)
11. خورشيد (ڊرامو) 1887ع
12. مومل راڻي جو قصو (حفيظ تيوڻي وارو) 1887ع
13. دلارام (پهريون اصلوڪو ناول 1887ع)
14. ڪانيون (قلمي) 1887ع
15. جاگرافيءَ جا ڪي سبق 1887ع
16. علم الاخلاق 1888ع
17. اصول علم دستور المعاش 1888ع
18. علامات القرآن (قرآن شريف ۾ تمثيلون) 1888ع
19. مفتاح القرآن (فارسي) 1888ع
20. تاريخ محمدي (اسلام) 1888ع
21. صحت النساء (عورتن جي صحت بابت) 1888ع

22. دلپسند لطيفا 1890ع دلپسند قصا (شيڪسپيئر جي سورنهن ڊرامن جو ترجمو) 1890ع 1959ع
23. تعليم حڪمت (عورتن جي تعليم بابت) ڀاڱو پهريون 1890ع
24. زينت (طبعزاد ناول: 1890ع)
25. موهني (ڊرامو) 1891ع
26. تعليم حڪمت ڀاڱو ٻيو (عورتن جي تعليم بابت) 1891ع
27. تعليم حڪمت ڀاڱو ٽيون (عورتن جي تعليم بابت) 1891ع
28. بڪائولي (ڊرامو) 1894ع
29. لوبي ۽ ٺوڳي (مزاحيا ڊرامو) 1894ع
30. زمين پوکڻ جو علم ۽ هنر 1895ع
31. باغ ۽ باغباني (ترجمو: مضمون) 1895ع
32. شڪنتلا (ڊرامو) 1896ع
33. نيم طبيب ۽ نيم ملا (مزاحيا ڊرامو) 1896ع
34. انڪوائري آفيسر (ڊرامو) 1897ع
35. حسنا دلدار (ڊرامو) 1897ع 1960ع
36. ڳوٺ جي وڏيرن يا ٻين ماڻهن لاءِ هدايت نامو 1897ع
37. پکي (باتصوير) 1898ع
38. مخزن القوافي (اردو) 1898ع
39. شيخ چلي ۽ اگڙ مسخرو (ڊرامو) 1900ع
40. فارسي زبان ۽ شعر جي تاريخ 1900ع
41. سوداءِ خام (حصو پهريون) 1900ع
42. ثابت علي شاهه جو احوال ۽ مرثيو (چار ڀاڱا) 1900ع
43. ڪيميائي سعادت عرف ڪيميائي ڪرامت (ٻه ڀاڱا، ترجمو: امام غزالي تان) 1901ع

44. ڪيميائي سعادت عرف ڪيميائي ڪرامت (حصو ٽيون، ترجمو: امام غزالي تان) 1902ع
45. خوباوري (ترجمو: مضمون) 1901ع، 1958ع
46. ڪرامات الاولياء 1903ع
47. لطيفه معرفت (اسلام) 1903ع، 1951ع
48. حالات الاولياء (اسلامي موضوع) 1904ع
49. جواهر الاخلاق 1904ع
50. ضمان الفردوس (اسلامي موضوع) 1904ع
51. گلشن اخلاق 1904ع
52. سنڌ جي تاريخ (تصويرن سان) 1904ع
53. اخلاق النساء (عورتن جي تعليم بابت) 1904ع
54. فيروز دل افروز (ڊرامو) 1905ع
55. رسالہ ڪريمي (شاهه عبدالڪريم بلڙي وارو) 1905ع
56. رباعيات عمر خيام 1904ع
57. مقالات الاولياء 1905ع
58. صداقت الاسلام 1906ع
59. زادا الاخرت 1906ع
60. حاجتمنديءَ مان طاقت مندي 1906ع
61. ابڪار الافڪار (عربي، حصو پهريون، ٻيو ٽيون: قلمي) 1906ع
62. ميراث المسلمين 1907ع، 1921ع
63. سنڌي لٽريچر 1907ع
64. مجالس شهداء 1907ع
65. رد تثليث (تنقيد) 1908ع
66. شمشاد مرجان (ڊرامو) 1908ع
67. اسرار حڪمت 1908ع

68. سنڌي ٻوليءَ جي تاريخ 1908ع
69. اشعار القرآن (حصو پهريون: قلمي) 1908ع
70. گلزار ۽ گلنار (ڊرامو) 1909ع
71. متا (متي) جو انجيل (بائيبل جو سنڌي ترجمو) 1909ع
72. عزيز شريف (ڊرامو) 1909ع
73. يوسف ۽ فاطمه (هيملٽن ۽ ڪنٽ) قلمي 1909ع
74. دُرِ نجف (قلمي) 1910ع
75. سُر سهڻي جي شرح ۽ معنيٰ 1911ع
76. حرڪت مان برڪت (ڊرامو) 1911ع
77. نيڪي ۽ بدي (ڊرامو) 1911ع
78. شرلاڪ هومز جي عجيب غريب ڪم (انگريزيءَ تان ترجمو) 1911ع
79. گلن جي ٽوڪري (ناول) 1911ع
80. عالمِ خواب 1912ع، 2018ع
81. سچو سک (ناول) 1912ع
82. برٽش شهنشاهت جي مختصر تاريخ 1912ع
83. آزار مان آرام (ناول) 1912ع
84. ٿي گهر (ناول) 1912ع
85. اخلاق القران والحديث 1912ع
86. فرائض انساني 1912ع
87. ٿياسافي اُن جي حقيقت ۽ ان جي اصولن جي تعليم 1912ع
88. تحفة النسوان (مشهور مسلمان عورتن جو احوال) 1912ع
89. لطيفي لاٽ 1912ع
90. منشور فريدون بيگ مرزا گرجي 1912ع
91. علم تصوف 1912ع
92. تعليم صحت (پاڱو پهريون) 1912ع

93. ذڪر الموت (قلمي) 1913ع، 1929ع
94. لغات لطيفي 1913ع
95. لڇمي: هڪ نڱباز عورت (ناول) 1913ع
96. شاھ جو رسالو 1913ع
97. شو سمشيءَ جي شعرن جي شرح 1913ع
98. علم ادب 1913ع
99. عجيب جواهر (انگريزي شاعرن جو سنڌيءَ ۾ ترجمو) 1913ع
100. تهذيب الاخلاق (ٻه ڀاڱا) 1913ع
101. چوءِ چا يا عجيب (ٻارن لاءِ سوال جواب) 1914ع
102. شهزادي زنوبيه 1914ع
103. سنڌي شعر جي تاريخ 1914ع
104. سنڌي شعر، ان جي قديم حالت ۽ انهن جو سڌارو 1914ع
105. شمران يا شيطان جي ناني 1914ع
106. ايمرسن جا علمي ۽ عقلي نڪتا 1914ع
107. لوسي (انگريزي ناول جو ترجمو) 1914ع
108. ملڪ زنوبيه (ناول) 1914ع
109. راحيل (ناول) 1914ع
110. عجيب الماس (ناول) 1914ع
111. سچي محبت (ناول) 1914ع
112. اصفحاني (ناول) 1914ع
113. شيطان جو مريد (انگريزيءَ تان ترجمو) 1914ع
114. سسيءَ کان سواءِ ڏڌ (ناول) 1914ع
115. بابا دل (انگريزي ناول جو ترجمو) 1914ع
116. اسلامي چوٿون ڪتاب 1914ع
117. اسلامي پنجون ڪتاب 1914ع

118. سنڌ جو مختصر احوال (اعلا اسڪولن لاءِ) 1914ع
119. سنڌ جي تاريخ (تنقيدي) 1915ع
120. ابڪار الافڪار (عربي حصو جوڙيون؛ قلمي) 1915ع
121. شاهه جي رسالي جو ڀاڱو 1915ع
122. جوانيءَ جو اڪسير 1915ع
123. ٻه تنيڙا انسان (ڊرامو) 1915ع
124. اميد شاهه ۽ شرب ديو (ڊرامو) 1915ع
125. رجب پاشا (ناول) 1915ع
126. سندر وديا (ڊرامو) 1915ع
127. ڌلن جو تعليم نامو 1915ع
128. شراب جو خراب اثر 1915ع
129. سنڌي شعر 1915ع
130. چندن هار (ڀاڱو پهريون) 1915ع
131. اصول شرع محمدي: محمدن لا ۽ يا مسلماني قاعدو 1915ع
132. سنڌ جي مختصر تاريخ (سيني سرڪاري اسڪولن لاءِ) 1915ع
133. سنڌ جي تاريخ جون ڳالهيون (اعلا اسڪولن لاءِ) 1915ع
134. زالن جا فرض 1916ع
135. سر سريراڳ 1916ع
136. چار انجيل 1916ع
137. جنگ نامو (تاريخ) 1916ع
138. اسلامي تحفو 1916ع
139. انشائي تعليمي خط ۽ مشقون (جلد پهريون) 1916ع
140. انشائي تعليمي خط ۽ مشقون (جلد ٻيو) 1916ع
141. انشائي تعليمي خط ۽ مشقون (جلد ٽيون) 1916ع
142. رعيت نامو 1916ع

143. ست واديون يا منزلون (فارسي ڪتاب هفت وادي تان ترجمو) 1916ع

144. هڪڙي سگهڙ زال 1916ع

145. ڪادامبري (ناول) 1916ع

146. دل جو آرام ۽ عجيب دوا (ناول) 1916ع

147. سنڊفرڊ ۽ مرٽن (ترجمو: ناول) 1916ع، 1922ع

148. سنڌي وياڪرڻ (پاڱو پهريون) 1916ع

149. سنڌي وياڪرڻ (پاڱو ٻيو) 1916ع

150. پائي وائي، پائي وزو (ٻاراڻو ادب) 1916ع

151. سنڌ جي مختصر تاريخ سبقن ۾ (پهريون ڇاپو) 1916ع

152. جارجيا يا گرجستان جي تاريخ 1917ع، 2012ع

153. جمشيد ۽ حميده (ڊرامو) 1917ع

154. تحفت اماميه (نوحاجات ۽ سلام وغيره) 1917ع

155. نصيب پنهنجي وس (ترجمو: ناول) 1917ع

156. مصيبت ماريا، سائين ۽ سنواريا (ترجمو: ناول) 1917ع

157. سونهري خيال 1917ع

158. مثنوي ڪشف اعجاز (ترجمو: گلشن راز) 1917ع

159. عاقل ۽ ناظم 1918ع

160. ٻه پيٽون ۽ ٻه پائر (ڪهاڻي) 1918ع

161. پرهيز نامو 1918ع

162. اينٽلانٽس (قلمي: جاگرافي) 1918ع

163. گلزار تعليمي (اسلام) 1918ع

164. موسيٰ عہ جو پهريون ڪتاب 1918ع

165. شريف بيگم 1918ع

166. هڪڙي انڌي شريف زال 1918ع

167. ٻارڙا گل ڦل 1918ع
168. ٻه خط 1918ع
169. دائود جن جو زبور (خطبا: ترجمو) 1918ع
170. قديم چيني اخلاق 1918ع
171. غلاميءَ مان مٿي چاڙهيو (ناول: ترجمو) 1918ع
172. شاهه جي رسالي جي ڪنجي (قلمي) 1918ع
173. ڏوهن جي قبولداري 1918ع
174. سنڌي مرثيا (قلمي) 1918ع
175. زبور (نثر) 1919ع
176. رواجي حڪمت ۽ سائنس روزمره جي ڪمن جي نسبت 1919ع
177. توريت يا قديم عهد نامو (ترجمو: منظوم) 1919ع
178. حضرت دائود عہ جا زبور (منظوم سنڌي ترجمو) 1919ع
179. ايرڪ (ترجمو: ناول) 1919ع
180. ڇوڪرين لاءِ پهريون درسي ڪتاب 1919ع
181. ڇوڪرين لاءِ ٻيو درسي ڪتاب 1919ع
182. ڇوڪرين لاءِ ٽيون درسي ڪتاب 1919ع
183. ڇوڪرين لاءِ چوٿون درسي ڪتاب 1919ع
184. ڇوڪرين لاءِ پنجون درسي ڪتاب 1919ع
185. ڇوڪرين لاءِ ڇهون درسي ڪتاب 1919ع
186. ڇوڪرين لاءِ ستون درسي ڪتاب 1919ع
187. جولئن هوم (ٽن انگريزي ناولن جو ترجمو) 1919ع
188. يسوع مسيح عہ (سوانح: نثر) 1919ع
189. يسوع مسيح عہ (سوانح: نظم) 1919ع
190. انجيل يا نئون عهدنامو (ترجمو: منظوم) 1919ع
191. يادگيريون 1919ع

192. ٻاراڻي تعليم (نصاب) 1919ع
193. اينڊڙ زمانو 1919ع
194. سليس گرامر (ملا اسڪولن لاءِ) 1919ع
195. نصيحت نامو ملن لاءِ 1919ع
196. مختيار ثقفي (اسلام) 1919ع
197. عجيب ڳالهيون (ترجمو: ڪهاڻيون) 1919ع
198. هندستان جون ديسي آکاڻيون 1919ع
199. سليس صرف ۽ نحو ملا اسڪولن لاءِ 1920ع
200. سليس صرف ۽ نحو ملا مڪتبن لاءِ 1920ع
201. ورزش نامو ملا مڪتبن لاءِ 1920ع
202. لطائف الطوائف 1920ع
203. ننڍو سنڌي وياڪرڻ 1920ع
204. زينت النسوان (عورتازاد) 1920ع
205. سوداءِ خام (ٻاگو ٻيو) 1920ع
206. املهه مائڪ (ٻاگو ٻهريون) 1920ع
207. موتين جي دٻلي (ٻاگو ٻهريون) 1920ع
208. بيماريءَ جا سچا ۽ ڪوڙا سبب (قلمي) 1920ع
209. مقدس ڪلام (بائيبل: ترجمو) 1920ع
210. ملڪ جي مفلسيءَ جا سبب ۽ قرض جون خرابيون 1920ع
211. اخلاقِ معصومين 1920ع
212. فرائد الاخلاق 1920ع، 1953ع
213. چيستانا يا ٻارن جي وندر 1920ع
214. هزليات (قلمي) 1920ع
215. پردو ۽ ان مان فائدا 1920ع
216. ٻاچين جا طعام 1920ع

217. سنڌي وياڪرڻ (ڀاڱو ٽيون) 1920ع
218. سنڌي وياڪرڻ (ڀاڱو چوٿون) 1920ع
219. نصيحت المسلمين 1920ع
220. ورزش نامو 1920ع
221. جسماني ورزش يا ورزش نامو 1920ع
222. گليور جو سير ۽ سفر (ناول؛ ترجمو) 1920ع 1969ع
223. حضرت دائود ع جا زبور يا گيتن جو پهريون ڪتاب 1921ع
224. حضرت دائود ع جا زبور يا گيتن جو ٻيو ڪتاب 1921ع
225. حضرت دائود ع جا زبور يا گيتن جو ٽيون ڪتاب 1921ع
226. حضرت دائود ع جا زبور يا گيتن جو چوٿون ڪتاب 1921ع
227. مائٽن ۽ ٻار 1921ع
228. سنڌي گرامر 1921ع
229. روشنائي نامو (نظم) 1922ع
230. قديم سنڌ: ان جا مشهور شهر ۽ ماڻهو بمع قديم سنڌ جا ستارا 1921ع
231. مرزا فريدون بيگ گرجي (سوانح؛ قلمي) 1922ع
232. محبتِ آل عبا 1922ع
233. راڳ ۽ موسيقيءَ تي ڪراچيءَ ۾ ليڪچر (قلمي) 1922ع
234. عقود اللالي (موتين جو هار) 1922ع
235. شر مومل راڻي جي شرح 1922ع
236. شر مومل ... جي ڏکين لفظن جي معنيٰ 1922ع
237. ابڪار الافڪار (عربي، حصو پنجون: قلمي) 1922ع
238. تصوف: حقيقت ۽ تاريخي احوال 1922ع
239. عبادت نامو 1922ع
240. علم موسيقي (قلمي) 1922ع
241. سنڌ جي مختصر جاگرافي 1922ع

242. حجت شيعہ (قلمي) 1922ع
243. اسلامي حق نامو 1922ع
244. حقيقت الربا (قلمي) 1922ع
245. اصلاح نامو ملا اسڪولن لاءِ 1922ع
246. ديوان گل جي شرح 1922ع
247. تقريرون ۽ تحريرون 1922ع
248. رياست خيرپور جي تاريخ 1922ع
249. تحفتہ السالڪين 1922ع
250. سعادت نامو (نظم) 1922ع
251. جهڙو خيال تهڙو حال (ناول) 1922ع
252. صلح ڪل جو پيغام يا بهائي تعليم 1922ع
253. سنڌ جي تاريخ (وڏي) 1923ع
254. امليہ مالڪ (پاڱو ٽيون) 1923ع
255. چندن هار (پاڱو پهريون) 1923ع
256. موتين جي دبلي (پاڱو پهريون) 1923ع
257. ساٿوين يا ڪارو پنو (سوانح حيات) 1923ع، 1965ع
258. چچنامو (سنڌيءَ ۾ ترجمو) 1923 ع
259. ڪريسس (روم جي تاريخ) 1923ع
260. نيپولين بوناپارٽ (سوانح) 1923ع
261. شهريار ۽ شهربانو (ڊرامو) 1923ع
262. فرهاد ۽ شيرين (منظوم ڊرامو) 1923ع
263. قديم سنڌ جا ستارا (اديبن جي سوانح عمري) 1923ع
264. حڪيم ناصر خسرو علوي (سوانح: قلمي) 1923ع
265. اسلام بموجب اصول ٽيا ماڻي 1923ع
266. اسلام جا ٽيهتر فرقا 1923ع

267. اسلامي رسالو (قلمي) 1923ع
268. امام غزالي (سوانح) 1923ع
269. استاد جي قدمن وٽ 1923ع
270. شاهه صاحب عالم 1923ع
271. اصول ٿياسافي (فارسي) 1923ع
272. صوفين جي ديوانگي يا مجذوبي جي حالت 1923ع
273. شطحيات صوفيا 1923ع
274. لغات قديمي سنڌي 1923ع
275. اسلامي ٽيون ڪتاب 1923ع
276. تواريخ القرآن والحديث (اردو) 1923ع
277. علم نباتات (ٻوٽن جو علم) 1924ع
278. مفتاح الرمل (قلمي) 1924ع
279. خواب ۽ تعبير 1924ع
280. مثنوي جام جم (قلمي) 1924ع
281. مثنوي ترڪيب الانسان (قلمي) 1924ع
282. مثنوي تحفته الاحرار 1924ع
283. طب العلم في الاسلام 1924ع
284. رابن سن ڪروزو (ترجمو: ناول، قلمي) 1924ع
285. خانبهادر حسن علي آفندي (سوانح) 1924ع
286. جواهر الانسان (امريڪا ۽ يورپ جي مشهور شخصيتن جي سوانح) 1924ع
287. علم نجوم ۽ علم هيئت 1924ع
288. منهنجو عجيب قدرتي گهر 1924ع
289. طب مطبوع ۽ مخزن منظوم 1924ع
290. ڏه چاولن ماڻهن جو روح (قلمي) 1924ع

291. وامق ۽ عذرا (فارسي تان ترجمو: ٻارڙن وادب) 1925ع
292. شاهنامي وارا شاهه يا ايران جي قديم تاريخ 1925ع
293. انساني سڌارن جي تاريخ (انگريزيءَ تان ترجمو) 1925ع
294. علم رمل (قلمي) 1925ع
295. مرآت القرآن (فارسي) 1925ع
296. ڪربلا جو واقعو (قلمي) 1925ع
297. لاله رخ (شعر ۾) 1925ع
298. انگي حساب پهرين درجي لاءِ 1925ع
299. انگي حساب ٻئي درجي لاءِ 1925ع
300. انگي حساب ٽئين درجي لاءِ 1925ع
301. انگي حساب چوٿين درجي لاءِ 1925ع
302. انگي حساب پنجين درجي لاءِ 1925ع
303. زباني يا دل جا حساب پهرئين ۽ ٻئي درجي لاءِ 1925ع
304. انگي حساب درجي چوٿين لاءِ نئون 1925ع
305. علم قيافه يا فرينالاجي 1925ع
306. ٻماڪن جي حڪمت 1925ع
307. مجمع المذاهب (قلمي) 1926ع
308. ڪامل انسان (ڀاڱو پهريون) 1926ع
309. ڪامل انسان (ڀاڱو ٻيو) 1926ع
310. نصوص الخصوص (قلمي) 1926ع
311. شيخ بوعلي سينا 1926ع
312. ماٿيو ڪيئن چمن ٿا (قلمي) 1926ع
313. مصر نامو اڳوڻي ۽ هاڻوڪي مصر جو (تاريخ: قلمي) 1926ع
314. منتخب المعلومات (عام معلومات) 1926ع
315. چين ۽ چيني ماڻهو 1926ع، 2012ع

316. چين جي شهنشاهت (تاريخ) 1926ع
317. علمي مذهب يا مذهب جو علمي رستو 1926ع
318. اسلامي پهريون ڪتاب 1926ع
319. اسلامي ٻيو ڪتاب 1926ع
320. بابل ۽ نينوا جي تاريخ (تاريخ: قلمي) 1927ع
321. بدر منير ۽ بينظير (ڊرامو) 1927ع
322. خطبا (قلمي) 1927ع
323. گلدستہ حمد و ثنا (قلمي) 1927ع
324. ماٺيو پنهنجو پاڻ طبيب 1927ع
325. حضرت سليمان ع 1927ع
326. ورين جي گلزاري (زراعت: ترجمو) 1927ع
327. صلح ڪل يا مذهبن جي موافقت 1927ع، 1970ع
328. فقه جا عجيب مسئلا (فارسي ۽ تان ترجمو) 1927ع
329. دستڪاري جادو (قلمي) 1927ع
330. لسان الغيب (قلمي) 1927ع
331. اشعار الامثال (فارسي) 1927ع
332. مثنوي مخزن الاسرار (قلمي) 1927ع
333. مثنوي مطلع الانوار (امير خسرو دهلوي جي: قلمي) 1927ع
334. اشعار الامثال: ابيات الامثال (فارسي: قلمي) 1927ع
335. اشعار القرآن (حصو ٻيو: قلمي) 1927ع
336. اسلام ۽ تندرستي 1927ع
337. سلطان علاءُ الدين ۽ راڻي پدمڻي (سوانح: قلمي) 1928ع
338. باب ۽ بابي (سوانح: بهائي فيٿ ۽ ان جا پوئلڳ) 1928ع
339. شهزادي زيب النساء (سوانح) 1928ع
340. مولوي جلال الدين رومي (سوانح: قلمي) 1928ع

341. حسن ۽ عشق ۽ ان جا ڪرشما (قلمي) 1928ع
342. حسينه بيگم (ناول) 1928ع
343. خزينه زرين (حصو پهريون: فارسي قلمي) 1928ع
344. خزينه زرين (حصو ٻيو: فارسي قلمي) 1928ع
345. خزينه زرين (حصو ٽيون: فارسي، قلمي) 1928ع
346. خزينه زرين (حصو چوٿون: فارسي، قلمي) 1928ع
347. خزينه زرين (حصو پنجون: فارسي، قلمي) 1928ع
348. خزينه سيمين (قلمي) 1928ع
349. شعر الملوڪ (فارسي، قلمي) 1928ع
350. شعر الهنود (فارسي، قلمي) 1928ع
351. شعر النسوان (قلمي) 1928ع
352. دنيا جي مختصر تاريخ 1928ع
353. حسن ۽ عشق ۽ ان جا ڪرشما (قلمي) 1928ع
354. ديوان قليچ 1928ع
355. ڪانئين ۽ ڪي اشعار (قلمي) 1928ع
356. پٽ ڄڻ پنهنجي هٿ ۾ 1928ع
357. گلشن بهار 1928ع
358. لوڪا جي معرفت يا پاڪ انجيل 1931ع
359. بلوچي گرامر (قلمي)......؟
360. قصص الانبيا....؟
361. سوڪڙي (ٻاراڻو ادب: ڪهاڻي)...؟
362. ايها الولد: اي منهنجا پٽ (عربيءَ تان ترجمو)...؟ 1956ع
363. لبا خان درزي ۽ خليفو ڪهنگ (ڪهاڻي)....؟ 1959ع
364. خورشيد جو نيلام (ڊرامو)....؟ 1954ع
365. قصص الانبياءِ...؟ 1956ع

366. تي ديو يا راڪاس (پارانُو ادب)...؟ 1959ع

367. قديم پرگ شهزادي (پارانُو ادب)...؟ 1960ع

368. پ جاڙا پائر (پارانُو ادب)...؟ 1960ع

369. شهزادي محبوب جي آڪاٽي (پارانُو ادب)...؟ 1964ع

370. پتيل اکيون ۽ پوريل اکيون (ڪهاڻيون پارانُو ادب)...؟ 1964ع

371. نيلو پکي (پارانُو ادب)...؟ 1974ع

372. ستن شهزادن جي ڳالهه (پارانُو ادب)....؟

373. طلسمي ڳڏي (ڪهاڻيون: پارانُو ادب)....؟

374. ڪامسن ۽ ڪامروپ (ڊرامو)....؟

375. زناني تعليم (بيتن ۾)...؟

376. ذبح عظيم...؟

377. الاهي الهام (اسلامي موضوع)....؟

378. اسلامي پارانُو ڪتاب...؟

379. هڪڙي ڏڪاري دوست ڏانهن معذرت جو خط...؟

380. سندباد جهازي (ترجمو: ناول)...؟

381. اسلام ۽ تندرستي...؟

382. جادو ۽ سائنس (قلمي)...؟

383. اسلام ۾ تصويرون جائز يا ناجائز...؟

384. خدا شناسي (امام غزاليءَ جي فارسي ڪتاب جو ترجمو)...؟

385. Life of Shah Abdul Latif Bhitai (1887)

386. The leisure hours (part 1) 1888

387. The leisure hours (part 2) 1918

388. Mirza Faridun beg gurji (1920)

389. Memoirs of Mirza Khusro Beg Gurji (Georgian) 1920

408. History of sindh (volume 1) 1900

409. History of sindh (volume 2) 1904

410. Principal tribes of Thar Parkar 1904

411. Philological curiosities part: 1, 1909

412. Philological curiosities part: 2, 1910

413. Persian gems part: 1 (pesian poetry) 1911

414. Persian gems part: 2 (Persian poetry) 1911

415. Persian gems part: 3 (Persian poetry) 1911

416. Rules for Mirza Faridun Begs familys Guiance 1912

417. Poetesses in East and West 1925

418. Repentance 1925

419. Stray thoughts on poetry and poets 1925

420. The sufi ideal of humanity 1925

421. Notes on Indian History 1928

422. The Talpur rule 1928

423. English Gems (part 1)...?

424. English Gems (part 2)...?

425. English Gems (part 3)...?

426. English Gems (part 4)...?

427. Important of things on the study of English...?

428. Persian prose......?

ڪي مشهور ڊراما

1. ليليٰ مجنون (هندستاني رومانوي قصي تان، 1880ع)
2. خورشيد (گجراتي ناٽڪ تان، 1885ع)

3. بڪاولي (اصلوڪي 1894ع)
4. لوبي ۽ لوڀي (اصلوڪي 1894ع)
5. شڪنتلا (ڪاليداس جي هندي ڊرامي تان، 1896ع)
6. انسپيڪٽر آفيسر (گوگل جي انسپيڪٽر جنرل تان 1896ع)
7. نورجهان ۽ جهانگير (اصلوڪي 1896ع)
8. نادر شاهه (اصلوڪي 1897ع)
9. حسنا دلدار (شيڪسپيئر جي Merchant of Venice تان)
10. ٺير حڪيم خطره جان ٺير ملان خطره ايمان (اصلوڪي 1897ع)
11. شيخ چلي ۽ اڳيئ مسخرو (اصلوڪي 1899ع)
12. شاهه ايليا (شيسپيئر جي King Lear تان، 1900ع)
13. فيروز دل افروز (لارڊ لٽن جي Night and Morning تان 1905ع)
14. شمشاد مرجان (شيڪسپيئر جي Cymbeline تان، 1908ع)
15. گشت ڪي ڪشت (اصلوڪي 1908ع)
16. گلزار ۽ گلنار (شيڪسپيئر جي Romeo and Juliet تان ورتل، 1909ع)
17. عزيز ۽ شريف (شيڪسپيئر جي Two Gentlemen of Verona تان ورتل، 1909ع)
18. نيڪي ۽ بدي (آغا حشر جي خوبصورت بلا تان ورتل، 1911ع)
19. حرڪت مان برڪت (اصلوڪي 1911ع)
20. شهزادو بهرام (شيڪسپيئر جي Hamlet تان ورتل، 1914ع)
21. پرهيز جي ٽولي (اصلوڪي 1915ع)
22. جمشيد حميده (شيڪسپيئر جي As you like it تان ورتل، 1918ع)
23. شهربانو (اصلوڪي 1918ع)
24. شيرين فرهاد (اصلوڪي 1918ع)
25. بدر منير ۽ بينظير (اصلوڪي 1918ع)
26. موهني (اردو ڊرامي شرميلي منجري تان ورتل، 1924ع)

منٺار فقير راڄڙ
(1865ع_1938ع)

1. منٺار فقير راڄڙ سنڌي شاعريءَ جي ڪهڙي صنف جو مقبول شاعر ٿي گذريو آهي؟

(1) ڪافي (2) غزل (3) نظم (4) انهن مان ڪوبہ نہ

2. منٺار فقير راڄڙ ڳوٺ ڪاٺي راڄڙ تعلقي کپري، ضلعي سانگھڙ ۾ ڪڏهن پيدا ٿيو؟

(1) 1860ع (2) 1865ع (3) 1870ع (4) انهن مان ڪوبہ نہ

3. منٺار فقير جي والد جو نالو ڇا هو؟

(1) قبول محمد (2) ولي محمد (3) سرفراز (4) انهن مان ڪوبہ نہ

4. منٺار فقير جا وڏا اصل ڪٿان جا رهاڪو هئا؟

(1) ايران (2) عربستان (3) جيسلمير (4) انهن مان ڪوبہ نہ

5. منٺار فقير فقيريءَ ڏانهن راغب ٿي ڪنهن جو مريد ٿيو؟

(1) طالب المولى (2) مخدوم محمد امين ثالث (3) نوح سرور (4) انهن مان ڪوبہ نہ

6. منٺار فقير ڪڏهن وفات ڪئي؟

(1) 16 جنوري 1935ع (2) 20 جنوري 1935ع (3) 25 جنوري 1935ع (4) انهن مان ڪوبہ نہ

منٺار فقير جي ڇپيل ڪتابن جو تفصيل

1. رسالو مرتضائي (شاعري: 1928ع، 2007ع).
2. رسالو خدائي (شاعري: 1928ع، 2011ع).
3. رسالو رهنمائي (شاعري: 1929ع، 2007ع).
4. پرين تنهنجي پياس ۾ (سوانح: 1999ع)

منٺار فقير (معروضي سوالن جا جواب)

1(1)	2(2)	1(3)	3(4)	2(5)	1(6)

منگهارام ملڪاڻي
(1896ع_1980ع)

1. منگهارام ملڪاڻيءَ جي سنڌي ادب ۾ ڪهڙي حوالي سان سڃاڻپ وڃي ٿي؟

(1) ڊرامي جي حوالي سان (2) شاعريءَ جي حوالي سان (3) هندو هجڻ جي حوالي سان (4) انهن مان ڪوبه نه

2. منگهارام ملڪاڻي حيدرآباد ۾ ڪڏهن ڄائو؟

(1) 14 ڊسمبر 1896ع (2) 22 ڊسمبر 1896ع (3) 24 ڊسمبر 1896ع (4) انهن مان ڪوبه نه

3. منگهارام ملڪاڻيءَ جي والد جو نالو ڇا هيو؟

(1) ڏيارام شيوڪ رام (2) آڏارام شيوڪ رام (3) سنتوش ڪمار (4) انهن مان ڪوبه نه

4. منگهارام ملڪاڻي ڊي جي ڪاليج ڪراچيءَ مان 1919ع ۾ ڪهڙي تعليمي ڊگري ورتي؟

(1) سنڌي نائينل (2) مئٽرڪ (3) بي اي (4) انهن مان ڪوبه نه

5. منگهارام ملڪاڻي 1920ع ڌاري خانچند درياڻيءَ سان گڏجي ڪهڙي ڪاميٽي ٺاهي؟

• ڏيتي ليتي ڪاميٽي (2) ڌرم اپڪار ڊرنشڪ سوسائٽي (3) الهلال ڪاميٽي (4) انهن مان ڪوبه نه

6. منگهارام ملڪاڻي، ڊي جي ڪاليج ۾ آنروي فيلو مقرر ٿيڻ بعد ڪهڙي عهدي تائين پهتو؟

(1) ليڪچرار (2) پروفيسر (3) پرنسپال (4) انهن مان ڪوبه نه

7. منگهارام ورهاڱي بعد هندستان جي ڪهڙي ڪاليج ۾ پروفيسر طور خدمتون سرانجام ڏنيون؟

(1) جئه هند ڪاليج بمبئي (2) ڪلڪتو ڪاليج (3) الهاس نگر ڪاليج (4) انهن مان ڪوبه نه

8. منگهارام ملڪاڻيءَ 1923ع ڌاري خانچند ۽ ٻين سان گڏجي رابندرناٿ لٽرري ۽ ڊرئمٽڪ ڪلب جو بنياد سنڌ جي ڪهڙي شهر ۾ رکيو جتي رابندرناٿ ٽيگور ان جو پاڻ افتتاح ڪيو؟

(1) ڪراچي (2) حيدرآباد (3) شڪارپور (4) انهن مان ڪوبه نه

9. منگهارام ملڪاڻيءَ، مرزا قليچ بيگ جي ڪهڙي ڊرامي ۾ زنانو ڪردار ادا ڪيو؟

(1) ليليٰ مجنون (2) هير رانجهو (3) نيڪي ۽ بدي (4) انهن مان ڪوبه نه

10. منگهارام ملڪاڻيءَ جي پهرين اصلوڪي ڊرامي جو نالو ٻڌايو؟

(1) اولاد (2) ڪن جي خطا (3) ناخلف (4) انهن مان ڪوبه نه

11. منگهارام ملڪاڻيءَ ننڍا وڏا ڪل ڪيترا ڊراما لکيا؟

(1) 30 (2) 34 (3) 38 (4) انهن مان ڪوبه نه

12. منگهارام ملڪاڻيءَ ڪڏهن وفات ڪئي؟

(1) 01 ڊسمبر 1980ع (2) 10 ڊسمبر 1980ع (3) 20 ڊسمبر 1980ع (4) انهن مان ڪوبه نه

منگهارام ملڪاڻيءَ جي ڪتابن جو تفصيل

نمبر	ڪتاب جو نالو	موضوع	سال
1	گهر ٽيل صندوق	ناول ترجمو	1924ع
2	پنج ننڍا ناٽڪ	ناٽڪن جو مجموعو	1937ع

3	پنگتي پردا	ڇڻن ناٽڪن جو مجموعو	1938ع
4	پريت جا گيت	ٽئگور جي ڪتاب گارڊنر جو نظمائي نثر ۾ ترجمو	1940ع
5	گيتا نجلي	ٽئگور جي ڪتاب جو ترجمو	1942ع
6	ادبي اصول	تنقيد	1950ع
7	جيون چهچٽا		1957ع
8	پاپ ڪين پڃ		1960ع
9	پڇمي ياترا	آمريڪا جو سفرنامو	1963ع
10	سنڌي نثر جي تاريخ	تحقيق	1968ع
11	جواني جا جذبا، پيري جون يادون	يادگيريون (نظمائو نثر)	1975ع
12	آخرين پيٽ		1975ع
13	سمنڊ جي گجگار		1979ع
14	ساهتڪارن جون سمرتيون	يادگيريون	1979ع
15	ڀارت ۾ سنڌي ساهت جو مختصر جائزو	تاريخ	1980ع
16	ڀارت ۾ سنڌي ساهت جي سمالوچنا	تاريخ	1982ع

منگهارام جي ڊرامن جو تفصيل

سال	ناٽڪ	مختصر جائزو	رچائيندڙ يا ڇپائيندڙ
1927	قسمت	نابلاڪ جي ناٽڪ تان ورتل	رابندر ناٿ لٽريري ۽ ڊرئميٽڪ ڪلب

			ڪراچي
1929	ايڪتا جو آلاپ	رنگولي جو Melting Pot	رابندر ناٿ لٽرري ۽ ڊرميٽڪ ڪلب، حيدرآباد
1930	ڪن جي خطا	اصلوڪو سماجي ناٽڪ	رابندر ناٿ لٽرري ۽ ڊرميٽڪ ڪلب، ڪراچي
1930	پاپ جو ڪيتو	اصلوڪو ننڍو ناٽڪ	ڦلواڙي مخزن، حيدرآباد
1931	ناخلف	اصلوڪو ننڍو ناٽڪ	سنڌ ڪاليج مسلمي مخزن، ڪراچي
1931	پاپ ڪي بيج	اصلوڪو ننڍو ناٽڪ	سنڌ ڪاليج مسلمي مخزن، ڪراچي
1932	اولاد	اصلوڪو گهريلو ننڍو ناٽڪ	رابندر ناٿ لٽرري ۽ ڊرميٽڪ ڪلب، ڪراچي
1932	ٻه باهيون	اصلوڪو گهريلو ننڍو ناٽڪ	سنڌ ڪاليج مسلمي مخزن، ڪراچي
1933	سمنڊ جي گجگار	اصلوڪو گهريلو ننڍو ناٽڪ	سنڌ ڪاليج مسلمي مخزن، ڪراچي
1934	ميلاپ	اصلوڪو سماجي ننڍو ناٽڪ	شنڪر ايميچوئرس ڊرميٽڪ سنسٿا، سکر
1934	شعيف انسان	اصلوڪو سماجي ننڍو ناٽڪ	سنڌو مخزن، شڪارپور
1935	ٽي پارٽي	اصلوڪو سماجي ننڍو ناٽڪ	شاهاڻي اسڪول ناٽڪ منڊلي، ڪراچي

1935	دل ۽ دماغ	اصلوڪو سماجي ننڍو ناٽڪ	سنڌو مخزن، شڪارپور.
1937	انارڪلي	تاريخي ناٽڪ	رابندرناٿ لٽريري ۽ ڊرميٽڪ ڪلب ڪراچي.
1937	پريت جي ريت	اصلوڪو سماجي ننڍو ناٽڪ	اي جي وي هاءِ اسڪول مخزن، ڪراچي.
1937	ٻٽي	اصلوڪو سماجي ننڍو ناٽڪ	سنڌو مخزن، شڪارپور.
1938	اڪيلي دل	اصلوڪو سماجي ننڍو ناٽڪ	'پنگتي پردا' مجموعو، رتن ساهتيه منڊل، ڪراچي.
1938	ٻي دل	اصلوڪو سماجي ننڍو ناٽڪ	'پنگتي پردا' مجموعو، رتن ساهتيه منڊل، ڪراچي.
1938	ٻه ڀينر	اصلوڪو سماجي ننڍو ناٽڪ	'پنگتي پردا' مجموعو، رتن ساهتيه منڊل، ڪراچي.
1938	ماتا جي ماتا	اصلوڪو سماجي ننڍو ناٽڪ	سنڌو مخزن، شڪارپور.
1939	دلسوز داستان	شيڪسپيئر جو Midsummer Night's Dream ترجمو	سنڌ ڪاليج ناٽڪ منڊلي، ڪراچي.
1939	ليڊيز ڪلب	اصلوڪو سماجي مزاحيه ننڍو ناٽڪ	رابندرناٿ لٽريري ۽ ڊرميٽڪ ڪلب حيدرآباد
1939	پتا جو پاپ	پيءُ جي پاپ سبب پيڙ پاءُ	سنڌو مخزن، شڪارپور.

		جو پيار	
1940	ڪوڙي ڪلنڪ	اصلوڪو سماجي ننڍو ناٽڪ	سنڌ ڪاليج مسلمي مخزن ڪراچي
1940	ٻڙاج	اصلوڪو سماجي ننڍو ناٽڪ	سنڌو مخزن شڪارپور
1943	شانتا	مئٽرلنڪ جو Pelleas and Milesande	وتن ساهتيه منڊل ڪراچي
1967	پريم جي سيجا	سماجي ننڍو ناٽڪ	'ڪڙ ڪيتا پيا ٽمڪن' مجموعو ساهت ڏارا دهلي
1967	چڪڻ ۾ ڦول	سماجي ايڪانڪي	'ڪڙ ڪيتا پيا ٽمڪن' مجموعو ساهت ڏارا دهلي
1967	سونهن جو تماءُ	ننڍو ريڊيو ناٽڪ	'ڪڙ ڪيتا پيا ٽمڪن' مجموعو ساهت ڏارا دهلي
1967	ڪڙ ڪيتا پيا ٽمڪن	سماجي ننڍو ناٽڪ	'ڪڙ ڪيتا پيا ٽمڪن' مجموعو ساهت ڏارا دهلي
1976	پاپ جون پاڙون	نسلي وڇوٽي تي ٻڌل ايڪانڪي	'آخرين پيتا' مجموعو- شوبا پبليڪيشن بمبئي
1976	پيءُ ۽ ڌي	سماجي ننڍو ريڊيو ناٽڪ	'آخرين پيتا' مجموعو شوبا پبليڪيشن بمبئي
1976	پيار ڪو	نسلي وڇوٽي تي ٻڌل ريڊيو	'آخرين پيتا' مجموعو-

	پڙهو	ناٽڪ	ڇپيا پبليڪيشن بمبئي
1976	روپ ۽ ڪلا	فن جي قدرن تي پڌل ريڊيو ناٽڪ	'آخرين پيتا' مجموعو، ڇپيا پبليڪيشن بمبئي.
1976	هوگلي ۽ جي ڪناري	سماجي ننڍو ناٽڪ	'آخرين پيتا' مجموعو، ڇپيا پبليڪيشن، بمبئي.
1979	جيون ناس	سماجي ننڍو ناٽڪ	'سمنڊ جي گجڪار' مجموعو، ڪونج پبليڪيشن، بمبئي.

منگهارام ملڪاڻي (معروضي سوالن جا جواب)

1(1)	3(2)	2(3)	3(4)	1(5)	2(6)
1(7)	2(8)	3(9)	2(10)	3(11)	1(12)

ميران محمد شاهه (اول)
(1829ع_1892ع)

1. سيد ميران محمد شاهه ڪٿان جو رهاڪو هو؟

(1) ٽکڙ (2) ٺٽو (3) حيدرآباد (4) انهن مان ڪو به نه

2. سيد ميران محمد شاهه جي والد جو نالو ٻڌايو؟

(1) سيد محمد شاهه (2) سيد غلام مرتضيٰ (3) محمد هاشم (4) انهن مان ڪو به نه

3. ميران محمد شاهه سنڌي الف ب ڪاميٽيءَ ۾ ڇا مقرر ٿيو؟

(1) چيئرمين (2) ميمبر (3) مبصر (4) انهن مان ڪو به نه

4. ميران محمد شاهه ڪنهن جي چوڻ تي 1855ع ۾ سڏا توري ڪڏا توري جي ڪهاڻي ترجمو ڪئي؟

(1) سر بارٽل فريئر (2) ايچ ٽي لمبرڪ (3) مسٽر هيولاڪ (4) انهن مان ڪوبه نه

5. سڏا توري ڪڏا توري جي ڳالهه نه ماهي مهراڻ ۾ ڪڏهن شايع ٿي؟

(1) 1959ع (2) 1965ع (3) 1977ع (4) انهن مان ڪوبه نه

6. سيد ميران محمد شاهه نمونيا جي بيماريءَ سبب ڪڏهن وفات ڪئي؟

(1) 1892ع (2) 1894ع (3) 1896ع (4) انهن مان ڪوبه نه

ميران محمد شاهه (اول) جي ڪتابن جو تفصيل

نمبر	ڪتاب جو نالو	ڇپجڻ جو سال
1	سڏا تورو ڪڏا تورو (هندي ليکڪ پنڊت بنسي ڌر جي ڪتاب جو ترجمو)	1855ع
2	آڪاسي نروار (علم هيئت پنڊت بنسي ڌر جي ڪتاب جو ترجمو	1856ع
3	مفيد الصبيان (ٻارائين ڪهاڻيون)	1861ع
4	سنڌي انگريزي ڊڪشنري	
5	مفيد الصبيان (هندي آکاڻين جو ترجمو)	

ميران محمد شاهه اول (معروضي سوالن جا جواب)

1(1)	1(2)	2(3)	1(4)	1(5)	1(6)

مير حسن علي خان ٽالپر
(1824ع_1907ع)

1. مير حسن علي خان ڪهڙي آخري ٽالپر حڪمران جو وڏو پٽ هو؟

(1) مير محمد نصير خان (2) مير عباس ٽالپر (3) مير مراد علي خان (4) انهن مان ڪوبه نه

2. مير حسن علي خان حيدرآباد ۾ ڪڏهن پيدا ٿيو؟

(1) 1820ع (2) 1824ع (3) 1830ع (4) انهن مان ڪوبه نه

3. مير حسن علي خان سنڌيءَ جي تعليم ڪنهن وٽان حاصل ڪئي؟

(1) آخوند احمد هالائي (2) آخوند قاسم هالائي (3) سيد لطف الله هالائي (4) انهن مان ڪوبه نه

4. مير حسن علي خان شاعريءَ ۾ ڪهڙو تخلص استعمال ڪندو هو؟

(1) مير (2) ٽالپر (3) حسن (4) انهن مان ڪوبه نه

5. مير حسن علي خان کي 1843ع ۾ مياڻيءَ جي جنگ کان پوءِ والد سان گڏ ڪٿي نظربند ڪيو ويو؟

(1) ڪلڪتي (2) حيدرآباد (3) ڪراچيءَ (4) انهن مان ڪوبه نه

6. مير حسن علي خان سنڌ مدرسي جي تعمير لاءِ حسن علي آفنديءَ کي ڪيترو چندو ڏنو؟

(1) پنجاهه هزار (2) سٺ هزار (3) اسي هزار (4) انهن مان ڪوبه نه

7. انگريز سرڪار مير حسن علي خان کي ڪهڙو خطاب ڏنو؟

(1) ڪي آئي سي (2) خانبهادر (3) هزهائينس (4) انهن مان ڪوبه نه

8. مير حسن علي خان، مير عبدالحسين سانگيءَ جو رشتي ۾ ڇا هو؟

(1) ڀائيٽو (2) چاچو (3) ڏاڏو (4) انهن مان ڪوبه نه

9. مير حسن علي خان 15 ذوالحج 1324هجريءَ مطابق ڪهڙي عيسويءَ سال ۾ حيدرآباد ۾ وفات ڪئي؟

(1) 1909ع (2) 1913ع (3) 1911ع (4) انهن مان ڪوبه نه

10. امانت طور دفن ٿيل مير حسن علي خان جو مڙهه 1911ع ۾ ڪيرائي ڪٿي دفن ڪيو ويو؟

(1) پٽ شاهه (2) ڪربلا معليٰ (3) مڪلي (4) انهن مان ڪوبه نه

مير حسن علي خان جي ڪتابن جو تفصيل

1. لسان الحق في ميزان الصدق (فارسي: 1308ھ).
2. مختارنامو (سنڌي نظم: ٻه جلد 1892ع).
3. تحفته المسلمين و هدية المومنين (1898ع
4. روياتي صادقه (فارسي نثر ۽ نظم).
5. فارسي مرثيا (1321 ھ).
6. نهر البڪا (شاعري: 1326 ھ).
7. مثنوي فتح نامو عرف سنڌ جو شاهنامو (سنڌي: 1938ع).
8. احسن البيان (اردو نثر)
9. رد خوارج (سنڌي نثر سوالن جوابن ۾)
10. مجموعه خطوط (فارسي)
11. ڪليات مرثيه
12. ڪليات مناجات نعت ۽ منقبت
13. شاهڪار حسن (مرتب مرزا عباس علي بيگ:1965ع).
14. متاع حسن (مرثيا: 1996ع)
15. ڪلياتِ حسن (ٻه جلد: 2007ع).
16. نهج البلاغه جو سنڌي ترجمو
17. بياض چهارده معصومين عليه السلام (قصيدا)
18. حمله حيدري (ٻه جُلد، حضرت علي ع جنگين جو منظوم احوال)

مير حسن علي خان (معروضي سوالن جا جواب)

1(1)	2(2)	1(3)	3(4)	1(5)
2(6)	1(7)	2(8)	1(9)	2(10)

مير عبدالحسين سانگي
(1851ع_1924ع)

1. انگريز دور ۾ سنڌي غزل جو شهنشاهه ڪنهن کي سڏيو ويندو هو؟

(1) مرزا قليچ بيگ (2) عثمان سانگي (3) مير عبدالحسين سانگي (4) انهن مان ڪوبه نه

2. مير عبدالحسين سانگي ڪلڪتي ۾ ڪڏهن پيدا ٿيو؟

(1) 1851ع (2) 1852ع (3) 1855ع (4) انهن مان ڪوبه نه

3. مير عبدالحسين سانگي جي والد جو نالو ٻڌايو؟

(1) مير عباس علي خان (2) مير نصير خان (3) مير حسن علي خان (4) انهن مان ڪوبه نه

4. ٽالپرن جو آخري حڪمران مير نصير خان، عبدالحسين سانگيءَ جو رشتي ۾ ڇا هو؟

(1) پيءُ (2) ڏاڏو (3) نانو (4) انهن مان ڪوبه نه

5. مير سانگيءَ جو شاعريءَ ۾ استاد ڪهڙو سنڌي شاعر هو؟

(1) سيد فاضل شاهه (2) ثابت علي شاهه (3) سيدغلام محمد شاهه گدا (4) انهن مان ڪوبه نه

6. مير عبدالحسين سانگيءَ کي هزهائينس جو خطاب ڪڏهن مليو؟

(1) 1865ع ڌاري (2) 1870ع ڌاري (3) 1875ع ڌاري (4) انهن مان ڪوبه نه

7. مير عبدالحسين سانگي ڪهڙي عورت سان عشق لڳو؟

(1) بيبي حاجران (2) سنڌ راڻي (3) نوري مهاڻي (4) انهن مان ڪوبه نه

8. ڪهڙو شاعر ڀٽ شاهه تي حاضري ڀرڻ لاءِ حيدرآباد کان پنڌ ويندو هو؟

(1) مير عبدالحسين سانگي (2) شيخ اياز (3) ٻانهون خان شيخ (4) انهن مان ڪوبه نه

9. سانگيءَ جو لطيفيات تي ڪتاب لطائف لطيفي ڪهڙي ٻوليءَ ۾ لکيل آهي؟

(1) سنڌي (2) عربي (3) فارسي (4) انهن مان ڪوبه نه

10. هيٺين سٽون ڪنهن جون آهن؟
ڪڏهن وياسي زمانا ياد پيا.
وسري جي وياسي ترانا ياد پيا

(1) خليفو گل محمد هالائي (2) بيدل (3) مير سانگي (4) انهن مان ڪو به نه

11. مير سانگيءَ ايراني غزل کي ڪهڙي ماحول ۾ آندو؟

(1) سنڌي (2) اردو (3) فارسي (4) انهن مان ڪو به نه

12. مير عبدالحسين سانگي ڪڏهن وفات ڪئي؟

(1) 12 جون 1924ع (2) 12 جولاءِ 1924ع (3) 12 آگسٽ 1924ع (4) انهن مان ڪو به نه

مير عبدالحسين سانگيءَ جا ڇپيل ڪتاب

1. سوز سانگي (ڪافيون)
2. لطائف لطيفي (لطيفيات، فارسي)
3. ديوان سانگي (جلد پهريون: 1913ع)
4. ڪهاڻي محبت هاڻي (قصو: 1904ع)
5. آڪاڻي رات وهاڻي (قصو: 1904ع)
6. قصص راحت افزا (افسانا: 1904ع)
7. قصہ دلچسپ (قصو: 1904ع)
8. داستان فرحت افزا (قصو: 1904ع)
9. ڪليات سانگي (مرتب: ڊاڪٽر بلوچ، 1969ع)
10. ٽالپرن جو قلمي تذڪرو

مير عبدالحسين سانگي (معروضي سوالن جا جواب)

2(6)	3(5)	2(4)	1(3)	1(2)	3(1)
1(12)	1(11)	3(10)	3(9)	1(8)	1(7)

مير علي نواز خان ناز
(1884ع_1935ع)

1. مير علي نواز ڪهڙي تاريخ تي، ضلعي خيرپور ۾ ڪڏهن پيدا ٿيو؟

(1) 9 جولاءِ 1884ع (2) 9 آگسٽ 1884ع (3) 9 سيپٽمبر 1884ع (4) انهن مان ڪوبه نه

2. مير علي نواز جي والد جو نالو ٻڌايو؟

(1) مير امام بخش ٽالپر (2) مير امام رضا ٽالپر (3) مير امام علي ٽالپر (4) انهن مان ڪوبه نه

3. مير علي نواز خيرپور رياست جو حڪمران ڪڏهن بڻيو؟

(1) 25 مارچ 1921ع (2) 25 اپريل 1921ع (3) 25 جون 1921ع (4) انهن مان ڪوبه نه

4. مير علي نواز جو لاهور جي ڪهڙي ڳائڻي سان عشق ٿيو جنهن تي سموري ملڪيت تباهه ڪيائين؟

(1) اقبال بيگم (بالي) (2) شيرين بيگم (بالي) (3) نسرين بيگم (بالي) (4) انهن مان ڪابه نه

5. مير علي نواز ناز جي شخصيت ۽ فن تي ڪنهن پي ايچ ڊي ڪئي آهي؟

(1) سارنگ زين چانڊيو (2) ڊاڪٽر رياضت برڙو (3) ڊاڪٽر ذوالفقار سيال (4) انهن مان ڪوبه نه

6. مير علي نواز ناز ڪڏهن وفات ڪئي؟

(1) 25 ڊسمبر 1935ع (2) 14 ڊسمبر 1935ع (3) 10 ڊسمبر 1935ع (4) انهن مان ڪوبه نه

مير علي نواز ناز جي ڪتابن جو تفصيل

نمبر	ڪتاب جو نالو	موضوع	سال
1	خمڪده خيام مشڪده ناز	شاعري	1930ع

2	خلوتِ عشق	ڪافيون	
3	طوفانِ عشق	ڪافيون	1931ع
4	آتشِ عشق	ڪافيون	1933ع
5	گنجينهٔ خرد	ايڪهتر رباعيون، جنهن جو منظوم فارسي ترجمو فقير هدايت علي تارڪ نجفيءَ ڪيو	
6	گلدستهٔ ناز	اردو غزل	1934ع
7	ڪُلياتِ ناز	اردو	
8	سياحتِ يورپ	سفرنامو	
9	داستانِ ليليٰ مجنون	نثر، اردو ۽ انگريزي ٻولين ۾	
10	ڪُليات ناز	شاعري، ترتيب: عطا محمد حامي	1987ع

مير علي نواز ناز (معروضي سوالن جا جواب)

2(1)	1(2)	3(3)	1(4)	3(5)	1(6)

نادر بيگ مرزا
(1891ع_1940ع)

1. نادر بيگ مرزا مرزا قليچ بيگ جي گهر، ڪوٽڙيءَ ۾ ڪڏهن پيدا ٿيو؟

(1) 16 فيبروري 1891ع (2) 16 مارچ 1891ع (3) 16 اپريل 1891ع
(4) انهن مان ڪوبہ نہ

2. نادر بيگ مرزا لنڊن مان بئرسٽريءَ جي ڊگري ڪڏهن حاصل ڪئي؟

(1) 1912ع (2) 1916ع (3) 1920ع (4) انهن مان ڪوبہ نہ

3. شيرين بيگم ناتا، نادر بيگ جي رشتي ۾ ڇا هئي؟

(1) پيرو (2) ڏيءُ (3) سنڌوت (4) انهن مان ڪو به نه

4. نادر بيگ ڪهاڻيءَ جي شروعات اٽڪل ڪڏهن ڪئي؟

(1) 1920ع ڌاري (2) 1923ع ڌاري (3) 1927ع ڌاري (4) انهن مان ڪو به نه

5. نادر بيگ جي بهترين افسانوي جو نالو ٻڌايو جيڪو ماهوار سنڌو رسالي ۾ شايع ٿيو؟

(1) موهنيءَ جي ڊائري (2) منهنجي خوشقسمتي (3) محبوب ڪربلا (4) انهن مان ڪو به نه

6. نادر بيگ جون ڪُل ڪيتريون ڪهاڻيون ملن ٿيون، جن کي نصير مرزا سهيڙي ڪتابي صورت ڏني؟

(1) 14 (2) 18 (3) 22 (4) انهن مان ڪو به نه

7. نادر بيگ مرزا شاعريءَ ۾ ڪهڙو تخلص استعمال ڪيو آهي؟

(1) مرزا (2) نادر (3) مسڪين (4) انهن مان ڪو به نه

8. نادر بيگ مرزا جي لکيل ڊرامي جو نالو ٻڌايو؟

(1) موهنيءَ جي ڊائري (2) موهنيءَ جي غلطي (3) محبت جو معجزو (4) انهن مان ڪو به نه

9. نادر بيگ مرزا ڪڏهن وفات ڪئي؟

(1) 03 فيبروري 1940ع (2) 03 مارچ 1940ع (3) 03 اپريل 1940ع (4) انهن مان ڪو به نه

نادر بيگ مرزا جي ڇپيل ڪتابن جو تفصيل

1. دلڪشا (ناول: انگريزي 1930ع کان 1935ع جي وچ تي ڇپيل)
2. محبوب ڪربلا (ناول)
3. تناسخ ۽ اسلام (ٻئي جنم بابت)
4. نادر بيگ مرزا جون ڪهاڻيون (مرتب: نصير مرزا، 1991ع)

نادر بيگ مرزا (معروضي سوالن جا جواب)

2(1)	1(2)	2(3)	1(4)	1(5)	3(6)
2(7)	2(8)	1(9)			

نارائڻ داس ڀمڀاڻي
(1912ع_1994ع)

1. مشهور مضمون نگار ۽ ناول نويس نارائڻ داس ڀمڀاڻي پڏعيدن ضلعي نوشهرو فيروز ۾ ڪڏهن پيدا ٿيو؟

(1) 15 نومبر 1912ع (2) 15 سيپٽمبر 1912ع (3) 15 ڊسمبر 1912ع (4) انهن مان ڪوبہ نہ

2. نارائڻ داس جي والد جو نالو ڇا هيو؟

(1) تولارام (2) ميوا رام (3) ڌرم راءِ (4) انهن مان ڪوبہ نہ

3. نارائڻ داس ايم اي ڪهڙي مضمون ۾ حاصل ڪئي؟

(1) سنڌي (2) انگريزي (3) فارسي (4) انهن مان ڪوبہ نہ

4. نارائڻ داس ڊي جي ڪاليج ڪراچي ۾ انگريزي ادب جو ڇا هيو؟

(1) هيڊماستر (2) ليڪچرار (3) پروفيسر (4) انهن مان ڪوبہ نہ

5. نارائڻ داس ڪڏهن ديهانت ڪئي؟

(1) 1994ع (2) 1995ع (3) 1997ع (4) انهن مان ڪوبہ نہ

نارائڻ داس جي ڇپيل ڪتابن جو تفصيل:

نمبر	ڪتاب	موضوع	سال
1	غريبن جو ورثو	ناول	1935ع
2	مالهڻ	ناول	1942ع
3	وڌوا	ناول	1943ع
4	ادبي گلشن (ٻي ڀاڱا)	نثر ۽ نظم	1945ع
5	ادبي غنچو	(سهيڙ مضمون)	1945ع

6	پاڪ ۽ پاڪيزگي	ٿامس هارڊي جي ناول جو ترجمو	
7	ٻارن لاءِ آکاڻيون	ٻارائتو ادب	

ناراڻي داس (معروضي سوالن جا جواب)

1(1)	2(2)	2(3)	3(4)	1(5)

نواز علي نياز جعفري
(1892ع_1959ع)

1. نواز علي نياز لاڙڪاڻي ۾ ڪڏهن پيدا ٿيو؟
(1) 14 آڪٽوبر 1892ع (2) 18 آڪٽوبر 1892ع (3) 22 آڪٽوبر 1892ع (4) انهن مان ڪوبہ نہ

2. نواز علي نياز جي والد جو نالو ٻڌايو؟
(1) آچر خان (2) سومر خان (3) جمعو خان (4) انهن مان ڪوبہ نہ

3. هيٺين مان ڪهڙو نواز علي نياز جو شاگرد هو؟
(1) علامہ عمر بن دائودپوٽو (2) خانبهادر محمد ايوب کهڙو (3) پناهہ علي شاهہ (4) اهي سڀئي

4. مشهور نظم وطن جي حب جو شاعر ڪير آهي؟
(1) نواز علي نياز (2) ڪشنچند بيوس (3) شيخ اياز (4) انهن مان ڪوبہ نہ

5. نواز علي نياز کي شاعريءَ جي حوالي سان ڪهڙو لقب مليل هو؟
(1) نادرالڪلام شاعر (2) استاد الشعراء (3) عمدہ الشعراء (4) انهن مان ڪوبہ نہ

6. نواز علي نياز ڪڏهن وفات ڪئي؟
(1) 12 نومبر 1959ع (2) 15 نومبر 1959ع (3) 20 نومبر 1959ع (4) انهن مان ڪوبہ نہ

نواز علي نياز جي ڪتابن جو تفصيل

1. مداح محمدي (شاعري)

2. جوهرِ سخن (اڻڇپيل)
3. ديوانِ نياز (اڻ ڇپيل)
4. تحفهٔ نياز (اڻ ڇپيل)
5. آئون آهيان نياز (شاعري ڇپيل 2013ع)

نوازعلي نياز تي ڇپيل ڪتاب

1. نوازعلي نياز جي شاعري (ميمڻ عبدالغفور سنڌي: 2017ع)

نوازعلي نياز (معروضي سوالن جا جواب)

2(1)	1(2)	4(3)	1(4)	3(5)	1(6)

ننديرام ميرائي
(1819ع_1875ع)

1. ديوان ننديرام ميرائي ڪتان جو رهاڪو هو؟

(1) سيوهڻ (2) ٺٽو (3) لاڙڪاڻو (4) انهن مان ڪوبه نه

2. ننديرام ڪڏهن سيوهڻ ۾ پيدا ٿيو؟

(1) 1800ع (2) 1810ع (3) 1819ع (4) انهن مان ڪوبه

3. ننديرام ميرائي جي والد جو نالو ڇا هو؟

(1) ٿڌومل ميرائي (2) واڌو مل ميرائي (3) ساڌو مل ميرائي (4) انهن مان ڪوبه نه

4. ننديرام ميرائي 1853ع ۾ ٺهيل سنڌي آئيوٽا جي ڪاميٽيءَ ۾ ڇا هو؟

(1) اڳواڻ (2) ميمبر (3) صلاحڪار (4) انهن مان ڪوبه نه

5. انگريز حڪومت ننديرام جي قابليت ڪري ڏسنڌي تعليم کاتي ۾ ڪهڙي عهدي تي فائز ڪيو؟

(1) ڊائريڪٽر (2) هيڊماسٽر (3) ترجمان (4) انهن مان ڪوبه نه

6. سنڌي آئيوتا نهڻ بعد 1854ع ۾ تنديرام پهريون درسي سنڌي ڪتاب ڪهڙو لکيو؟

(1) ٻيو درسي ڪتاب (2) پهريون ڪتاب (3) بابنامو (4) انهن مان ڪوبه نه

7. سر بٽرو ايلس جي نگراني ۾ ڇپيل بابنامي جون ڪل ڪيتريون ڪاپيون ڇاپيون ويون؟

500 (2) 1000 (3) 1500 (4) انهن مان ڪوبه نه

8. 32 صفحن تي مشتمل ڪتاب بابنامي ۾ هجي لاءِ ڪيترا صفحا هئا؟

(1) 23 (2) 25 (3) 30 (4) انهن مان ڪوبه نه

9. بمبئي پريس مان ليٿو تي ڇپيل بابنامي جي باقي صفحن تي ...... سبق ۽ ...... جملا شامل هئا.

(1) 8 ۽ 70 (2) 10 ۽ 80 (3) 11 ۽ 80 (4) انهن مان ڪوبه نه

10. انگريزن جي دور ۾ سنڌي، عربي صورتخطي لکڻ ۽ پڙهڻ سيکارڻ جي شروعات ڪهڙي ڪتاب کان ٿي؟

(1) پهريون ڪتاب (2) ٻيو ڪتاب (3) بابنامو (4) انهن مان ڪوبه نه

11. جبر و مقابله ڪنهن جي تصنيف آهي؟

(1) تنديرام ميرائي (2) مرزا قليچ بيگ (3) ديوان ڪوڙومل (4) انهن مان ڪوبه نه

12. ديوان تنديرام ڪڏهن چالاڻو ڪيو؟

(1) 15 مئي 1873ع (2) 15 مئي 1874ع (3) 15 مئي 1875ع (4) انهن مان ڪوبه نه

تنديرام جي ڇپيل ڪتابن جو تفصيل

نمبر	ڪتاب جو نالو	ڇپجڻ جو سال
1	بابنامو (سنڌي لپيءَ ڪان پوءِ پهريون سنڌي ڪتاب)	1854ع
2	ايسپ جون ڪهاڻيون (مسٽر بي ايچ ايلس سان گڏ ترجمو)	1854ع

نمبر	ڪتاب	سال
3	چنڊ جي پاڙا (ڊرائنگ جي سکيا، ڪاهانداس منشارام سان گڏ)	1854ع
4	ضبطي جو ڪتاب	1854ع
5	سنڌ جي تواريخ (تاريخ معصومي، تان سنڌيءَ ۾ ترجمو)	1854ع
6	ڌرتي نروار (ٻه ڀاڱا، جاگرافي، مهاديو شاستريءَ سان گڏ)	1855ع
7	پيمائشي حساب (رياضي، ڊاڪٽر چارلس هٽن جي انگريزي ڪتاب تان ترجمو ڪاهانداس منشارام سان گڏ)	1855ع
8	ليکي جي پيڙهه (ٻه ڀاڱا، انگي حساب، ڪاهانداس سان گڏ ترجمو)	1855ع ۽ 1856
9	سيکائتو نروار (سنڌي سکيا لاءِ)	1856ع
10	جبر و مقابلہ (آلجبرا، پروفيسر ينگ جي انگريزي ڪتاب تان)	1856ع
11	جغرافيہ جديد (دنيا جي جاگرافي)	1858ع
12	پٽرنامو (نانگن بلائن بابت)	1860ع
13	ستساري نروار (پنڊت بنسي ڌر جي هندي ڪتاب جو ترجمو)	1861ع
14	جغرافيہ جديد (مهاديو شاستريءَ سان گڏ)	1861ع

ننديرام ميراڻي (معروضي سوالن جا جواب)

1(1)	3(2)	1(3)	2(4)	3(5)	(6)
3(7)	1(8)	1(9)	3(10)	1(11)	3(12)

هدايت علي تارڪ نجفي
(1894ع_1939ع)

1. نامور اديب هدايت علي نجفي 1312هه مطابق ڪهڙي عيسوي سن ۾ ڄائو؟

(1) 1894ع (2) 1895ع (3) 1898ع (4) انهن مان ڪوبه نه

2. هدايت علي نجفي جي والد جو نالو ڇا هو؟

(1) الهه بخش تنيو (2) الهداد عرف تراب علي تنيو (3) وليداد عرف قادربخش (4) انهن مان ڪوبه نه

3. هدايت علي نجفي کي خادم الشعراء، فخر الشعراء، هفت زبان ۽........جي لقبن سان ياد ڪيو ويندو هو.

(1) مجتهد العصر (2) باباءِ شعر (3) نادرالڪلام (4) انهن مان ڪوبه نه

4. هدايت علي نجفي شاعريءَ ۾ ڪهڙو تخلص استعمال ڪندو هو؟

(1) فقير (2) خادم (3) تارڪ (4) انهن مان ڪوبه نه

5. هدايت علي نجفي جي علمي ادبي خدمتن تي ڪهڙي اسڪالر پي ايچ ڊي ڪئي آهي؟

ڊاڪٽر شاهنواز سوڍر (2) نواز علي شوق (3) رياضت برڙو (4) انهن مان ڪوبه نه

6. هدايت علي نجفي ڪڏهن وفات ڪئي؟

09 مارچ 1939ع (2) 09 اپريل 1939ع (3) 09 جون 1939ع (4) انهن مان ڪوبه نه

هدايت علي نجفي جي ڇپيل ڪتابن جو تفصيل

1. ڪليات نثر بيدل (1916ع)
2. ديوان مير جان الله رضوي (1916ع)
3. جلوس المنارڪين نظم مقبول (منظوم سنڌي ترجمو: 1921ع)
4. ديوان نجفي (شاعري: 1922ع)
5. سنڌي ٻولي ۽ شعر جي تاريخ (اردو ترجمو: 1930ع)
6. رازاظهار ترجمه بيسر نامه عطار (1930ع)

7. عمد المطلب في انساب آل ابي طالب (سنڌي: سنڌي ٻوليءَ شعر ۾ شاعرن جي تاريخ: 1930ع)

8. نظم مقبول ترجمه مثنوي بهلول (1931ع)

9. برهه جو بهار ترجمه قصيده عطار (1931ع)

10. دانايان فرنگ (فارسي: 1931ع)

11. جواهر القرآن (قرآن مجيد جي چونڊ آيتن جو سنڌي نثر ۾ ترجمو: 1931ع)

12. غنائي تارڪ (شاعري: 1931ع)

13. ارشادِ حڪمت (سنڌي: 1931ع)

14. ڪليات تارڪ (سنڌي شاعري: 1932ع)

15. آثارِ العرفان ترجمه سورت الفرقان (مثنوي: 1932ع)

16. آهرد (رباعياتِ سنڌي: 1932ع)

17. چمڪندڙ گوهر (مثنوي بو علي قلندر: 1932ع)

18. وحدت جو اسرار ترجمه قصيده عطار

19. گوهر آبدار (سرائيڪي ديوان: 1932ع)

20. تحفة الڪرام (سنڌي ترجمو: 1933ع)

21. مخزنِ القوافي (1933ع)

22. عجيب معلومات (سنڌي: 1933ع)

23. سلڪ الاقارب ترجمه عمدت الطالب في انساب آل ابي طالب (1934ع)

24. شاهين تارڪ (اردو)

25. عنبر شمامه اعجازي ترجمه ساقي نامه شيرازي (1935ع)

26. گلزار شرڪا سنڌي راز شمار (منظوم سنڌي: 1940ع)

27. ذبح شڪار (سنڌي: 1357هه)

28. مضامين تارڪ (مضمون)

29. بغداد جو زوال

30. ديوان تارڪ (عربي)

31. بيدل سائين جو رسالو

32. رموز السالڪين (عربي)

33. پرهه جي پنڌي

34. فيض دريا شاهه ميرل جو ڪلام (سهيڙ)

35. پيشنگوئي مخدوم عبدالرحيم گرهوڙي (سهيڙ: 1355هه)

36. بياض تارڪ

37. ديوانِ تارڪ (مرتب نواز علي شوق: 1989ع)

38. فقير هدايت علي نجفي تارڪ جو سنڌي ڪلام (مرتب: نواز علي شوق)

39. نورالعرفان (مرتب: ڊاڪٽر علي اڪبر اسير قريشي)

40. قطعات تارڪ (فارسي، سنڌي، عربي ۽ سرائيڪي، سهيڙ: علي اڪبر اسير قريشي)

41. بستانِ تارڪ (عربي غزل: سهيڙ علي اڪبر اسير قريشي: 2018ع)

هدايت علي نجفي (معروضي سوالن جا جواب)

1(1)	2(2)	1(3)	3(4)	2(5)	1(6)

هوتچند مولچند گربخشاڻي
(1884ع_1947ع)

1. سنڌي ادب ۾ ڊاڪٽر هوتچند گربخشاڻيءَ جي سڃاڻپ ڪهڙي آهي؟

(1) لطيف شناس (2) شاعر (3) موسيقار (4) انهن مان ڪوبه نه

2. ڊاڪٽر هوتچند مولچند گربخشاڻي حيدرآباد ۾ ڪڏهن پيدا ٿيو؟

(1) 08 مارچ 1880ع (2) 08 مارچ 1884ع (3) 08 مارچ 1886ع (4) انهن مان ڪوبه نه

3. ڊاڪٽر هوچند مولچند برطانيه مان 1928ع ۾ ڪهڙي موضوع تي پي ايڇ ڊي ڪئي؟

(1) انگريزي شاعريءَ ۾ تصوف (2) سنڌي ادب ۾ فارسي ادب (3) سنڌي شاعريءَ جي تاريخ (4) انهن مان ڪوبه نه

4. هوتچند مولچند جي سنڌي ادب ۾ بهترين ڪهڙي تصنيف آهي؟

(1) نورجهان (ناول) (2) شاهه جو رسالو (3) مقدمه لطيفي (4) انهن مان ڪوبه نه

5. هوتچند مولچند شاهه جو رسالو ڪيترن جلدن ۾ ترتيب ڏنو؟

(1) ٻن (2) ٽن (3) ڇهن (4) انهن مان ڪوبه نه

6. ڊاڪٽر صاحب جي حياتيءَ ۾ شاهه جي رسالي جا ڪُل ڪيترا جلد ڇپجي سگهيا؟

(1) ٻه (2) ٽي (3) چار (4) انهن مان ڪوبه نه

7. هوتچند مولچند جي اِن شاگرد جو نالو ٻڌايو جيڪو ٻارهن ڪتابن جو عالم هو؟

(1) مرزا قليچ بيگ (2) علامه دائود پوٽو (3) علامه آءِ آءِ قاضي (4) انهن مان ڪوبه نه

8. ڊاڪٽر هوتچند مولچند دل جو دورو پوڻ سبب ڪڏهن وفات ڪئي؟

(1) 11 فيبروري 1947ع (2) 11 فيبروري 1948ع (3) 11 فيبروري 1949ع (4) انهن مان ڪوبه نه

ڊاڪٽر گربخشاڻيءَ جي ڇپيل ڪتابن جو تفصيل

نمبر	ڪتاب جو نالو	سال	نمبر	ڪتاب جو نالو	سال
1	شاهه نامو (ترجمو)	1910ع	2	نورجهان (ناول)	1915ع
3	شاهه جو رسالو (جلد پهريون)	1923ع	4	شاهه جو رسالو (جلد ٻيو)	1924ع
5	شاهه جو رسالو جلد ٽيون	1931ع	6	شاهه جو رسالو جلد چوٿون	
7	روح رهاڻ (رسالي جو مقدمو)		8	مقدمه لطيفي	
9	ڪشمير شبدن جي تدبوتيه جا نيم	گم ٿيل	10	لنواري جا لال	1934ع

				(سوانح)	
11	سر سهڻي (لطيفيات)				
12	Mysticism in the Early Nineteenth Century poetry of England				

ڊاڪٽر گربخشاڻي (معروضي سوالن جا جواب)

1(1)	(2)	1(3)	1(4)	3(5)	2(6)	2(7)	1(8)

انگريز دور جا ڪي بيا اهم شاعر ۽ نثر نويس

1. حسين فقير ديدڙ (1803ع_ 1873ع)
2. شاهہ محمد ديدڙ (1830ع_ 1892ع)
3. مخدوم محمد امين (1838ع_1886ع)
4. رمضان ڪنير (وفات: 1889ع)
5. پير رشيدالله جهنڊي وارو (1838ع_1899ع)
6. پير رُشدالله (1860ع_ 1922ع)
7. نواب شاهہ سڪايل (1843ع_ 1899ع)
8. فقير غلام حيدر تيرهيو (1810ع_ 1900ع)
9. شاهہ نصيرالدين (وفات 1900ع)
10. حسن بخش شاهہ ٻنڙيءَ وارو (1847ع_1901ع)
11. خواجا غلام فريد (1845ع_ 1901ع)
12. موهن فقير / ڀڳت (1845ع_1905ع)
13. محمود ڪتياڻ (1852ع_ 1907ع)
14. پير ڪمال (1877ع_1910ع)
15. قطب علي شاهہ (1814ع_1910ع)
16. روشن علي شاهہ (1867ع_1932ع)

17. سيد مهدي شاهه جهانيان وارو (وفات: 1969ع)
18. صاحبڏنو شاهه (1868ع_1914ع)
19. پير ياورن علي شاهه ساقي (1886ع_1918ع)
20. محمد واصل درس (1853ع_1920ع)
21. مل محمود (1875ع_1925ع)
22. زمان شاهه ساقي (1890ع_1928ع)
23. پير بخش دلريش فاروقي (1897ع_1951ع)
24. محمد بخش ڪوجهي (1891ع_1959ع)
25. فضل محمد ماتم (1815ع_1895ع)
26. بيدل بيگ مرزا (1862ع_1905ع)
27. سيد غلام مرتضيٰ شاهه مرتضائي (1844ع_1910ع)
28. رسول بخش رهي (وفات: 1912ع)
29. مرزا دوست محمد دوست (1862ع_1920ع)
30. مير علي نواز علوي (1853ع_1924ع)
31. اسدالله شاهه فدا (1868ع_1926ع)
32. عبدالقادر بيدل (1838ع_1932ع)
33. فقير غلام سرور قادري (1886ع_1932ع)
34. هدايت علي تارڪ نجفي (1894ع_1939ع)
35. حافظ عبدالله بسمل (1889ع_1950ع)
36. غلام علي مسرور (1893ع_1953ع)
37. قادر بخش بيدل (1896ع_1954ع)
38. مراد علي ڪاظم (1901ع_1954ع)
39. محمد عمر اختر هالائي (1917ع_1959ع)
40. سگن آهوجا (1921ع_1966ع)

انگريز دور جو ادبي جائزو

1. انگريزن 1843ع ۾ مياڻي ۽ دبي جي جنگ ۾ ميرن کي شڪست ڏئي سنڌ تي قبضو ڪيو.

2. هن دور ۾ سنڌي ادب ۾ نئون باب شروع ٿيو. فارسيءَ بدران سنڌي ٻوليءَ کي دفتري زبان ۽ ذريعه تعليم بڻايو ويو.

3. انگريزن پهريون سنڌي رسم الخط جي منظوري ڏئي ۽ 1853ع کان باقائده سنڌ ۾ تعليم سلسلو شروع ڪيو.

4. انگريز سرڪار پنهنجي سيني عملدارن کي سنڌي زبان سکڻ جو پابند ڪيو ۽ ان ۾ گهٽ ۾ گهٽ هڪ ڪتاب لکي ڇپائڻ لاءِ پابند لڳائي.

5. سنڌي صورتخطي ٺهڻ بعد 1854ع ۾ منشي نند يرام ميراڻيءَ جو ٻاراڻو درسي ڪتاب بابنامو شايع ٿيو.

6. انگريزن جي دور ۾ ادبي سوسائٽين جو بنياد پيو ۽ اهڙي پهرين سوسائٽي 1850ع ڌاري ڪراچيءَ ۾ پادري بمبرج قائم ڪئي هئي. هن سوسائٽي طرفان ناول، ناٽڪ ۽ ٻين انگريزي ادب جي صنفن تي ليڪچر ۽ نشستون ٿينديون هيون، جن ۾ سنڌ جا ناليوارا ليکڪ شريڪ هئا. انهن نشستن جي اثر هيٺ سنڌي ۾ انگريزي جا چونڊ ناول ترجما ڪيا ويا. جن مان راسيلاس ۽ ٽلسمن قابل ذڪر آهن.

7. سنڌي ادب ۾ ناول ترجمي جي صورت ۾ داخل ٿيو 1870ع ۾ منشي اُڌارام ٿانورداس هڪ انگريز اديب ڊاڪٽر جانسن جي ناول راسيلاس جو ترجمو ڪيو.

8. ڇپائي مرڪز ۽ لٿو پريسون قائم ٿيون، جنهن بعد هن دور ۾ ڪتابن، اخبارن ۽ رسالن جي ڇپائي شروع ٿي.

9. هن دور ۾ باقائده سنڌي، اردو ۽ انگريزي مشاعرا منعقد ٿيندا هئا.

10. هن دور ۾ ڊراماٽڪ ڪلبون قائم ٿيون جن ۾ وليم شيڪسپيئر جا چڱا مشهور ناٽڪ اسٽيج ڪيا ويا.

11. هن دور ۾ مرزا قليچ بيگ سادو ٺولرام منشي اُڌارام ۽ ٻين ناول لکيا ۽ ڇپرايا.

12. انگريزن جي دور کي سنڌي ادب جو جديد دور سڏجي ٿو جنهن ۾ سنڌي ادب تمام گهڻي ترقي ڪئي ۽ هن دور ۾ لاتعداد ڪتاب ڇپجي پڙهندڙن جي هٿ ۾ آيا. جڏهن ته ان کان اڳ ۾ هر ڪو ڪتاب ناياب هو.

13. هن دور ۾ ناول، ناٽڪ، افسانې ۽ ٻين ادبي صنفن جو دور شروع ٿيو.

14. انگريزن جي دور ۾ علم عروض جي به گهڻي ترقي ٿي ۽ ڏسندي ئي ڏسندي هزارين عروضي شاعر عروضي صنفن تي شاعري ڪرڻ لڳا.

15. هن دور ۾ سنڌي اخبارن ۽ رسالن جو ڇپجڻ ممڪن ٿيو ۽ ڪيترين ئي روزانو هفتيوار، پندرنهن روزه ۽ ٽه ماهي اخبارون ۽ رسالا سنڌي صحافتي ادب ۾ واڌاري جو سبب بڻيا.

16. سڀ کان پهرين 1866ع ۾ ارنيسٽ ٽرمپ جرمنيءَ جي شهر ليپزگ مان شاهه جو رسالو ڇپرائي پڌرو ڪيو.

17. 1888ع ۾ مرزا قليچ بيگ پهريون طبعزاد ناول دلارام لکي، سنڌي ادب ۾ ناول جو بنياد رکيو.

18. هن دور ۾ هوشو شيدي، وطن جي آزاديءَ ۽ سلامتيءَ خاطر مياڻيءَ ۽ دُٻي جي جنگ ۾ بهادريءَ سان وڙهي شهيد ٿيو.

19. هن دور ۾ تنقيد بابت پهريون ڪتاب ميزان الشعر 1883ع ۾ شايع ٿيو.

20. سنڌي ادب ۾ پهرين سنڌي ڪهاڻي غلام حسين قريشي جي 1854ع ۾ لکيل ينيي زميندار جي ڳالهه ملي ٿي.

21. هن دور ۾ مضمون نويسيءَ جو بنياد پيو جنهن بابت 1862ع ۾ ديوان ڪوڙي مل جو ڪتاب پڪو پهه ملي ٿو.

آزاديءَ کان پوءِ وارو دور (جديد سنڌي ادب)

1. انگريز حڪومت جو خاتمو ڪڏهن ٿيو؟ جنهن بعد ننڍي کنڊ مان ٻه ملڪ پاڪستان ۽ هندستان وجود ۾ آيا؟

(1) 1946ع (2) 1947ع (3) 1948ع (4) انهن مان ڪوبه نه

2. آزاديءَ بعد پاڪستان جي گاديءَ جو هنڌ ڪهڙو ٺاهيو ويو؟

(1) ڪراچي (2) اسلام آباد (3) لاهور (4) انهن مان ڪوبه نه

3. ورهاڱي بعد ڪهڙي شاعر سنڌي شاعريءَ ۾ نوان تجربا ڪيا ۽ نوان گهاڙيٽا متعارف ڪرايا؟

(1) عبدالڪريم گدائي (2) رشيد لاشاري (3) شيخ اياز (4) انهن مان ڪوبه نه

4. ورهاڱي بعد سنڌي ادب ۾ پهرين مزاحمتي تحريڪ ڪڏهن شروع ٿي؟

(1) ون يونٽ (2) ايم آر ڊي (3) ٻولي تحريڪ (4) انهن مان ڪوبه نه

5. سنڌي ٻوليءَ ۾ ٽه ماهي مهراڻ ڪڏهن جاري ٿيو؟

(1) جنوري 1946ع (2) جنوري 1947ع (3) جنوري 1948ع (4) انهن مان ڪوبه نه

6. سنڌي ادبي بورڊ جي لوڪ ادب جي رٿا چاليهن جلدن ۾ ڪهڙي ليکڪ پوري ڪئي؟

(1) ڊاڪٽر عبدالڪريم سنديلو (2) مخدوم طالب المولي (3) ڊاڪٽر نبي بخش خان بلوچ (4) انهن مان ڪوبه نه

7. ماهوار روح رهاڻ حيدرآباد جو پهريون پرچو ڪڏهن جاري ٿيو؟

(1) مارچ 1960ع (2) مارچ 1961ع (3) مارچ 1963ع (4) انهن مان ڪوبه نه

8. ماهوار روح رهاڻ جو پهريون ايڊيٽر ڪير مقرر ٿيو؟

(1) حميد سنڌي (2) جمال رند (3) طارق اشرف (4) انهن مان ڪوبه نه

9. سنڌي ادب ۾ وڏ کان وڏ سفرناما ڪنهن جا ملن ٿا؟

(1) الطاف شيخ (2) محمد خان سيال (3) عبدالحئي پليجو (4) انهن مان ڪوبہ نہ

10. شيخ اياز جي هيٺين ڪتابن مان ڪهڙن ڪتابن تي حڪومت بندش وڌي؟

(1) جي ڪاڪ ڪڪوريا ڪاڪڙي (2) ڪلهي پاتم ڪينرو (3) پونئر پري آڪاس (4) انهن مين تي

11. پي ٽي وي ۽ تي سنڌي ڊرامي جي شروعات ڪڏهن ٿي؟

(1) 1970ع (2) 1971ع (3) 1972ع (4) انهن مان ڪوبہ نہ

12. سنڌي گيت جو بادشاھ ڪنهن کي سڏيو ويندو آهي؟

(1) ڪشنچند بيوس (2) پرتو سنڌي (3) رشيد لاشاري (4) انهن مان ڪوبہ نہ

آزاديءَ کان پوءِ وارو دور (معروضي سوالن جا جواب)

(3 6)	1(5)	1 (4)	3 (3)	2(2)	2(1)
2(12)	1(11)	4(10)	1(9)	2 (8)	1 (7)

ديني ادب

1. ملڪ جي ڪهڙي صوبي کي باب الاسلام سڏيو ويندو آهي؟

(1) سنڌ (3) پنجاب (3) اسلام آباد (4) انهن مان ڪوبہ نہ

2. عرب سياح بزرگ بن شهريار مطابق منصوره جي ڪهڙي حاڪم جي زماني ۾ منصوره جي هڪ سنڌي عالم قرآن مجيد جو سنڌي ٻوليءَ ۾ ترجمو ڪيو؟

(1) عمر بن عبدالله هباري (2) عبدالله بن عمر هباري (3) عبدالصمد هباري (4) انهن مان ڪوبہ نہ

3. اسماعيلي مبلغن سنڌي، هندي ۽..... زبانن کي تبليغ جو ذريعو بڻايو.

(1) اردو (2) عربي (3) گجراتي (4) انهن مان ڪوبہ نہ

4. ديني ادب جو پهريون لکيل ذخيرو.......جو قلمي نسخن جي صورت ۾ ملي ٿو.

(1) ٽائين صدي هجري (2) ڏهين صدي هجري (3) ٻارهين صدي هجري (4) انهن مان ڪوبہ نہ

5. قرآن مجيد جو فارسيءَ ۾ ترجمو 950هہ ڌاري ڪهڙي سنڌي عالم ڪيو؟

(1) آخوند عزيزالله (2) مخدوم نوح هالائي (3) مولوي احمد ملاح (4) انهن مان ڪوبہ نہ

6. فقهي ديني ادب جي تبليغ لاءِ ابو الحسن ٺٽويءَ جو ڪتاب مقدمة الصلوٰة ڪڏهن مليو ٿو؟

(1) 1690ع ڌاري (2) 1700ع ڌاري (3) 1710ع ڌاري (4) انهن مان ڪوبہ نہ

7. ٽالپر دور ۾ 1824ع ڌاري قرآن مجيد جو پهريون نثري ترجمو ڪنهن ڪيو؟

(1) آخوند عزيز الله مٽياروي (2) عبدالله بن هباري (3) مولوي احمد ملاح (4) انهن مان ڪوبہ نہ

8. آخوند عزيز الله جي ڪيل قرآن مجيد جو سنڌي ترجمو محمدي پريس گجرات مان ڪڏهن ڇپيو؟

(1) 1860ع (2) 1870ع (3) 1880ع (4) انهن مان ڪوبہ نہ

9. تاج محمود امروٽي ٻاران قرآن مجيد جو ڪهڙو سنڌي ترجمو ڪهڙي سال الحق پريس سکر مان ڇپجي پڌرو ٿيو؟

(1) 1916ع ڌاري (2) 1922ع ڌاري (3) 1925 ڌاري (4) انهن مان ڪوبه نه

10. مولوي احمد ملاح قرآن مجيد جو سنڌي ۾ منظوم ترجمو ڪهڙي نالي سان ڪيو؟

(1) نور الايمان (2) نورالقرآن (3) ترجمة القرآن (4) انهن مان ڪوبه نه

11. بلوچي زبان ۾ قرآن مجيد جو ترجمو ڪراچيءَ جي ڪهڙي عالم ڪيو؟

(1) عبدالصمد سربازي (2) جوهر بروهي (3) عبدالستار بلوچ (4) انهن مان ڪوبه نه

12. مولانا جو ديني لقب سڀ کان پهريون محمد بن قاسم ٿيل ڪهڙي مسلمان کي ڏنو؟

(1) محمود ديبلي (2) اسلامي ديبلي (3) مخدوم عبدالباقي پوراڻي (4) انهن مان ڪوبه نه

13. برصغير ۾ سڀ کان پهرين مسجد محمد بن قاسم 712ع ڌاري ڪٿي جوڙائي؟

(1) ديبل (2) منصوره (3) الور (4) انهن مان ڪوبه نه

14. نامور ديني عالم مولانا عبدالله چانڊيو شڪارپور جي ڪهڙي ڳوٺ جو رهاڪو هو؟

(1) ملان جو ڳوٺ (2) شيخ زيد ڪالوني (3) ڏکڻ (4) انهن مان ڪوبه نه

15. مغل دور ۾ 1057هه ڌاري جامع مسجد شاهجهان ڪيتري لاڳت سان جُڙي راس ٿي؟

(1) ست لک (2) نو لک (3) ٻارنهن لک (4) انهن مان ڪوبه نه

ديني ادب (معروضي سوالن جا جواب)

1(1)	1(2)	3(3)	3(4)	2(5)	2(6)
1(7)	2(8)	1(9)	2(10)	1(11)	2(12)
1(13)	1(14)	2(15)			

سنڌي ادب ۽ ٻوليءَ لاءِ ڪم ڪندڙ سرڪاري ادارا

1. ڀٽ شاهه ثقافتي مرڪز: 1954ع
2. ثقافت کاتو، حڪومتِ سنڌ
3. سنڌالاجي ڄامشورو: 1963ع
4. سنڌي اديبن جي صلاحڪاري بورڊ: 1940ع (جيڪو اڳتي هلي ادبي بورڊ بڻيو)
5. سنڌي ادبي بورڊ ڄامشورو ڊسمبر 1951ع
6. سنڌي لئنگيج اٿارٽي حيدرآباد 1990ع
7. ڊاڪٽر نبي بخش خان بلوچ انسٽيٽيوٽ ڄامشورو

سنڌي ادب لاءِ ڪم ڪندڙ يونيورسٽين جون چيئرز

1. تنوير عباسي ڪارنر: شاهه عبداللطيف يونيورسٽي خيرپور
2. شاهه عبداللطيف ڀٽائي چيئر ڪراچي يونيورسٽي: 1986ع
3. شمس العلماءُ مرزا قليچ بيگ چيئر: سنڌ يونيورسٽي ڄامشورو
4. علامه آءِ آءِ قاضي چيئر: سنڌي يونيورسٽي
5. علامه غلام مصطفيٰ قاسمي چيئر، سنڌ يونيورسٽي ڄامشورو
6. ايم ايڇ پنهور چيئر: سنڌ يونيورسٽي
7. سچل چيئر: شاهه عبداللطيف يونيورسٽي خيرپور (1988ع)
8. روحل ڏني چيئر (پير محمد راشد پيرپاڳارو): شاهه عبداللطيف يونيورسٽي خيرپور (2005ع)
9. شيخ اياز چيئر: شاهه عبداللطيف يونيورسٽي خيرپور

تحقيقي جنرل

1. سنڌي ادب: سنڌالاجي ڄامشورو
2. سنڌي ٻولي: سنڌي لئنگيج اٿارٽي حيدرآباد (2008ع)
3. ڀٽائي: سنڌي شعبو شاهه عبداللطيف يونيورسٽي خيرپور
4. قليچ: شمس العلماء مرزا قليچ بيگ چيئر سنڌ يونيورسٽي ڄامشورو
5. ڪلاچي: شاهه عبداللطيف ڀٽائي چيئر، ڪراچي يونيورسٽي
6. ڪينجهر: سنڌي شعبو سنڌ يونيورسٽي ڄامشورو
7. ڪارونجهر: وفاقي اردو يونيورسٽي ڪراچي

سنڌ جا قديم شهر

پراڻو نالو نئون نالو

1. ٻکر: سکر
2. برهمڻ آباد:
3. ٻوهڙا/ سهراب پور: خيرپور
4. ڀنڀور:
5. جيمس آباد: ڪوٽ غلام محمد
6. چانڊڪا: لاڙڪاڻو
7. خانگڙهه: جيڪب آباد
8. سيوستان: سيوهڻ
9. ڪلاچي: ڪراچي
10. لوهري/لوهر ڪوٽ: روهڙي
11. نيرون ڪوٽ: حيدرآباد

سنڌ جا مشهور تاريخي ماڳ

ماڳ: ضلعو

1. ڀنڀور: ٺٽو
2. چوکنڊي: ڪراچي

3. گورک: دادو
4. موريءَ جو ماڳ: ڪراچي
5. معصوم شاھ جو منارو: سکر
6. مڪلي: ٺٽو
7. مومل جي ماڙي: گهوٽڪي
8. موهن جو دڙو: لاڙڪاڻو
9. منگهو پير: ڪراچي

مشهور صوفي بزرگ درگاهون

بزرگ جو نالو شهر

1. خواجا محمد زمان لنواريءَ وارو: لنواري شريف ضلعو بدين
2. مچل سرمست: دراز ضلعو خيرپور ميرس
3. سمن سائين: پنگريو ضلعو بدين
4. شاھ عبدالڪريم بلڙيءَ وارو: شاھ ڪريم ضلعو ٽنڊو محمد خان
5. شاھ عبداللطيف ڀٽائي: ڀٽ شاھ ضلعو مٽياري
6. صوفي شاھ عنايت: جهوڪ شريف ضلعو ٺٽو
7. عبدالله شاھ غازي: ڪراچي
8. غلام شاھ ڪلهوڙو: حيدرآباد
9. قلندر لعل شهباز: سيوهڻ ضلعو ڄامشورو

مشهور ڍنڍون

ڍنڍ: شهر

1. اميناڻي ڍنڍ: ضلعو دادو
2. ٻنڀار: ٽيپي ٽيرو ٽنير شهدادڪوٽ
3. ٻگري: نيو چور ضلعو عمرڪوٽ
4. ڀڪار: ناري جي ڪناري

5. ٻورڙي: تعلقو ڪي اين شاهه ضلعو دادو
6. ٽيبات: لڪي شاهه صدر، تعلقو سيوهڻ
7. پاٽ: پاٽ، ضلعو دادو
8. حمل: قنبر شهدادڪوٽ
9. ڊرگهه: ضلعو قنبر شهدادڪوٽ
10. ساروهه: تعلقو وارهه، ضلعو قنبر شهدادڪوٽ
11. ڪراڙ: پٽ شاهه ضلعو مٽياري
12. ڪولاب: ڪولاب جيئل، ضلعو خيرپور
13. ڪيلانڪر: ڏورو نارو ضلعو عمر ڪوٽ
14. ڪينجهر: ٺٽو
15. لنگهه: قنبر شهدادڪوٽ
16. مڪي: سانگهڙ
17. منڇر: سيوهڻ
18. موڙهل: اڇڙو ٿر
19. هاليجي: ٺٽو

سنڌ جا ڪوٽ ۽ قلعا

1. اٽڙ ڪوٽ/ ڪيرٿين ڪوٽ: سجاول
2. پڪو قلعو: حيدرآباد (1772ع)
3. دليل ڪوٽ: سڪرنڊ، نوابشاهه
4. رتو ڪوٽ: ڪيرِي ضلعو سانگهڙ
5. رني ڪوٽ: ضلعو ڄامشورو
6. سيوهڻ جو قلعو: سيوهڻ (يونان دور)
7. عمر ڪوٽ: عمر ڪوٽ (سومرا دور)
8. ڪوٽڏيجي قلعو: ضلعو خيرپور (1830ع)
9. ڪچو قلعو: حيدرآباد (ڪلهوڙا دور)

10. ڪلان ڪوٽ: ٺٽو
11. منهوڙي جو قلعو: ڪراچي (ٽالپر دور)
12. نئون ڪوٽ: نئون ڪوٽ (1814ع)
13. ننڊ ڪوٽ: جاتي، ضلعو سجاول
14. ٽيرون ڪوٽ: حيدرآباد (ق م)

سنڌ جا مشهور بندر

1. بن قاسم: ڪراچي (1973ع)
2. ديبل جو بندر: ڀنڀور، ضلعو ٺٽو
3. جانڪي / جاڪي بندر: ضلعو ٺٽو
4. رهمڪي بندر: ضلعو ٿرپارڪر
5. شاهه بندر: ٺٽو ضلعو
6. علي بندر: ڏيپلو ضلعو ٿرپارڪر
7. گدو بندر: حيدرآباد
8. لاهري بندر: ضلعو ٺٽو
9. ڪراچي بندر

سنڌ جا مشهور ڍنڍا

نالو: ضلعو، ڪوٽائي

1. آمريءَ جو دڙو: سيوهڻ، ضلعو ڄامشورو، 1834ع
2. جهڪر جو دڙو: لاڙڪاڻو 1921ع
3. چانهونءَ جو دڙو: جمال ڪيريو تعلقو سڪرنڊ، ضلعو نوابشاهه
4. لاکين جو دڙو: نوابشاهه
5. ڪاهو جو دڙو: ضلعو ميرپور خاص، 1936ع
6. موهن جو دڙو: ڏوڪري، ضلعو لاڙڪاڻو: 1923ع

سنڌي ادب ۾ پهريون دفعو

1. دنيا ۾ قرآن مجيد جو سڀ کان پهريون ترجمو سنڌي ٻوليءَ ۾ ڪيو ويو، جيڪو عرب دور ۾ منصوره جي هڪ سنڌي عالم راجا مهروڪ جي چوڻ تي 863ع ڌاري ڪيو.

2. عرب دور ۾ پهريون دفعو سنڌ جي گاديءَ جو منصوره کي مقرر ڪيو ويو.

3. سنڌ جي پهرين عورت حڪمران تارا ٻائيءَ جو تعلق سومرا دور سان آهي.

4. سنڌ جي پهرين عورت شاعره مرڪان شيخڻ جو تعلق سومرا دور سان آهي.

5. گنانن جي پهرين سنڌي شاعر پير نورالدين (وفات: 1095ع) جو تعلق سومرا دور سان آهي.

6. قرآن مجيد جو فارسيءَ ۾ پهريون ترجمو سنڌي عالم مخدوم نوح هالائيءَ ڪيو.

7. پهريون سنڌي تعليمي ماهر مخدوم جعفر بوبڪائي آهي.

8. سنڌي ٻوليءَ ۾ الف اشباع جو پهريون شاعر پير محمد لکوي (وفات: 1590ع) آهي.

9. سنڌي شاعريءَ ۾ نظم معرا جو موجد پڻ پير محمد لکوي آهي.

10. سنڌيءَ ۾ وائيءَ جو موجد ميون شاهه عنات آهي.

11. سنڌي شاعريءَ ۾ پهريون دفعو مولود جا اهڃاڻ ميون شاهه عنات جي شاعريءَ ۾ ملن ٿا.

12. پهريون سنڌي ڪتاب مقدمة الصلوات ملي ٿو جيڪو ابوالحسن 1700ع ۾ لکيو.

13. سنڌ جو پهريون سوشلسٽ صوفي شاهه عنايت شهيد آهي.

14. سنڌي زبان ۾ شاعريءَ جو پهريون رسالو مخدوم لطف الله قادريءَ جو ملي ٿو.

15. سنڌيءَ ۾ گهوڙا ڙي گهوڙا محاوري جو پهريون دفعو استعمال 1781ع ڌاري حملي آور مدد خان پٺاڻ جي سنڌ تي حملن دوران پيو.

16. سنڌيءَ شاعريءَ ۾ غزل جا امڪان ڪلهوڙن جي دور ۾ نور محمد خستہ وٽ ملن ٿا.

17. سنڌي غزل جو پهريون صاحب ديوان شاعر گل محمد هالائي آهي.

18. سنڌي شاعريءَ ۾ مدح جو بنياد ڪلهوڙا دور ۾ ميان سرفراز ڪلهوڙي وڌو جنهن کي عروج تي جمن چارڻ، صدرالدين، فتح فقير ۽ ٻين رسايو.

19. سنڌي ادب ۾ نثر جا جهوني ۾ جهونا نمونا عبدالرحيم گرهوڙيءَ جي ملفوظات ۾ ملن ٿا.

20. سنڌي ٻوليءَ پهريون نثري ترجمو آخوند عزيز الله متياروي‌ءَ جو ڪيل قرآن مجيد جو سنڌي ترجمو آهي.

21. سنڌي شاعريءَ ۾ مرثين جو بنياد ٽالپر دور ۾ سيد ثابت علي شاهہ ڪربلائي وڌو.

22. سنڌي الف ب جي 52 اکري الفابيٽ 1853ع ۾ انگريز حڪومت ۾ تيار ٿي.

23. سنڌيءَ ۾ پهرين ڪهاڻي 1854ع ڌاري غلام حسين قريشيءَ جي پنهي زميندار جي ڳالهہ ملي ٿي.

24. سنڌي ادب پهرين ڊڪشنري ڪئپٽن جارج اسٽڪ جي 1847ع ڌاري انگريزي سنڌي ڊڪشنري ملي ٿي.

25. سنڌي ٻوليءَ ۾ پهرين مڪمل سنڌي اخبار انگريز دور ۾ هفتيوار سنڌ سڌار آهي جيڪا 1866ع ۾ جاري ٿي، جنهن جو ايڊيٽر مسٽر نارائڻ داس جڳن ناٿ ٿيو.

26. سنڌي شاعريءَ ۾ مسدس جو بنياد مولوي الله بخش ابوجهي 1894ع ۾ وڌو.

27. سنڌي ادب ۾ پهريون مضمونن تي ڪتاب 1862ع ڌاري ڪوڙي مل کلناڻيءَ جو پڪو پهہ ملي ٿو.

28. سنڌي ادب ۾ پهريون ترجمو ناول 1870ع ڌاري اڌارام ٿانورداس ۽ ساڌو نولراءِ جو ترجمو ڪيل ناول راسيلاس آهي.

29. سنڌي ادب ۾ پهريون طبعزاد ناول 1888ع ڌاري مرزا قليچ بيگ جو دلارام آهي.

30. سنڌي ادب ۾ پهريون اسٽيج ناٽڪ 1880ع ڌاري مرزا قليچ بيگ جو ليليٰ مجنون آهي.

31. سنڌي ادب ۾ پهريون سفرنامو (نثري) 1900ع ڌاري مرزا قليچ بيگ جو ڏاڙهياري جبل جو سير ملي ٿو.

32. سنڌي ادب ۾ پهرين جيل ڊائري ڇيٺمل پرسرام گلراجاڻي جي ترنگ جو تيرٿ ملي ٿي.

33. سنڌي ادب ۾ ڇپاڪن تي پهريون ڪتاب 1869ع ڌاري ديوان ڪيولرام سلامت راءِ جو گل شڪر ملي ٿو.

34. سنڌي ادب ۾ پهريون شاهه جو رسالو ارنيسٽ ٽرمپ 1866ع ڌاري جرمنيءَ مان شايع ڪرايو.

35. سنڌ ۾ پهرين ريڊيو اسٽيشن ڪراچيءَ ۾ قائم ڪئي وئي، جنهن جي نشريات جو آغاز 1948ع تي ٿيو.

36. سنڌي ادب ۾ پهرين عورت ڪهاڻيڪار ثميره زرين آهي.

37. سنڌي ادب ۾ پهرين عورت ناول نگار گلي سدارنگاڻي آهي.

38. سنڌي زبان جي پهرين ڪمپيوٽرائيزڊ اخبار روزاني عوامي آواز ڪراچي آهي، جيڪا 1989ع ۾ جاري ٿي.

سنڌي ڪهاڻيءَ جا چيدہ ڪي اهم ڪتاب

1. 'حرمکی، جا'. لالچند امرڏنومل: 1914ع
2. 'چمڙا پوش جون آکاڻيون'. جيٺمل پرسرام: 1923ع
3. 'پنج'. عثمان علي انصاري، 1937ع
4. 'تاشور'. چوهڙمل هندوجا، 1941ع
5. 'سرد آهون'. گوبند پنجابي: 1942ع
6. 'ريگستاني ڦول' (ڪهاڻيون). ترتيب: گوبند مالهي: 1944ع
7. 'پرهہ ڦٽي' (ڪهاڻيون). ترتيب: گوبند مالهي: 1945ع
8. 'بنگالي ڪهاڻيون'. ترجمو: ڀڳوان آءِ شهاڻي: 1946ع
9. 'ٽڙڪ' (ڪهاڻيون). ترتيب: آنند گولاڻي: 1946ع
10. 'سنڌي ڪهاڻيون' (ترتيب): بهاري لال ڇابڙيا، 1947ع
11. 'اسان جي سنڌ'. ڪهاڻيون: مرتب: شيخ اياز: 1947ع
12. 'چرتر هيڻ'. بي. ايل هنگوراڻي، 1947ع
13. 'مجموعہ درد'. الطاف قادري، 1947ع
14. 'ڪيهہ ڪتوري'. ع. ق شيخ، 1950ع
15. 'هاري'. حيدر بخش جتوئي / الهداد خان، 1950ع
16. 'چار ناٽڪ' (ترجمو). ابن حيات پنهور، 1951ع
17. 'جديد ڪهاڻيون'. مقبول صديقي، 1952ع
18. 'پنهل ڪانپور'. شيخ اياز 1952ع
19. 'ڊاڪ بنگلو'. شيخ عبدالرزاق راز 1952ع
20. 'چور' (ڪهاڻيون). غلام علي الانا، 1952ع
21. 'ڪروڙپتي'. ابن حيات پنهور، 1952ع
22. 'بي وفا دوست'. رسول بخش 'خمار'، 1952ع
23. 'اجنبي'. بشير احمد موريائي 1952ع
24. 'پڪار'. پوپٽي هيرانندائي 1953ع

25. 'رنگين زماني جون رنگين ڪهاڻيون'،
پوپٽي هيراڻي ننداڻي، 1953ع
26. 'بلودادا'، اياز قادري 1956ع
27. 'هوءِ'، ڪيرت ٻاٻاڻي، 1956ع
28. 'اباڻو گهر'، عبدالجبار شاهه 1956ع
29. 'شڪست'، پريتم هنگوراڻي، 1957ع
30. 'نازان'، جيوت چاولا، 1958ع
31. 'وشواس آوشواس'، لعل پشپ: 1958ع
32. 'ميمي'، حميد سنڌي 1958ع
33. 'چونڊ آمريڪي افسانا' (ترجمو)، سراج الحق ميمڻ 1958ع
34. 'پشو پاشا'، جمال ابڙو 1959ع
35. 'پهريون قدم'، طارق اشرف 1960ع
36. ' آب حيات'، غلام رباني آگرو 1960ع
37. 'چريو'، ڪشنچند ياروائي 1960ع
38. 'سورج مکي'، گوبند پنجابي 1960ع
39. 'عبرت ڪده' (پاڳو پهريون)، ابراهيم خليل 1961ع
40. 'اي درد هلي آ'، سراج ميمڻ 1961ع
41. 'موهي نرموهي': موهن ڪلپنا 1961ع
42. 'ٽٽل تارون': ڪرشن کٽواڻي 1961ع
43. 'تنهنجون منهنجون ڳالهيون' (ترتيب)، شمشير الحيدري 1961ع
44. 'عبرت ڪده' (پاڳو ٻيو)، ابراهيم خليل: 1962ع
45. 'مهراڻ جون ڇوليون' (ترتيب)، ثميره زرين 1962ع
46. 'چنڊ جا تمنائي'، آغا سليم 1962ع
47. 'هڪ تصوير ٻه پاسا'، جڳديش لڇاڻي 1962ع
48. 'گهڙي گهڙي هڪ ڳالهه'، رشيد ڀٽي 1963ع
49. 'ننگا گيت ـ هڪ رات'، نند جويري 1963ع
50. 'اکڙيون اڃايون'، محمد دائود بلوچ 1963ع

51. 'توکي - ري ساھ'، ابن حيات پنھور، 1964ع
52. 'چانڊني ۾ زھر'، موھن ڪلپنا: 1964ع
53. 'اداس واديون'، حميد سنڌي، 1964ع
54. 'سپنا ۽ سڏڪا'، ليکمڻ ڀمڀاڻي، 1964ع
55. 'نئون شھر'، غلام علي مغل: 1964ع
56. 'وندري ۾ ٻيون ڪھاڻيون'، ڪرشن کٽواڻي: 1964ع
57. 'ساگر سپون'، نذير انصاري، 1964ع
58. 'چمڙي جا واپاري' (افسانا): نور عباسي: 1964ع
59. 'آليون پلڪون اداس نيڻ'، جينت ريلواڻي، 1965ع
60. 'ٻنڌڻ ۽ نرماڻ'، لعل پشپ: 1965ع
61. 'دل جي بستي'، وشنو ڀاٽيا، 1965ع
62. 'آئيني ۾ عڪس'، تارا ميرچنداڻي، 1965ع
63. 'اڇا وان ڳاڙھا گل'، سندري اتمچنداڻي، 1965ع
64. 'چانڊوڪي ۾ زھر'، موھن ڪلپنا، 1965ع
65. 'ايمان'، وشنو ڀاٽيا، 1965ع
66. 'چندر مکي'، وشنو ڀاٽيا، 1965ع
67. 'انصاف ڪٿي آھي؟' محمد دائود بلوچ: 1965ع
68. 'جو درد دل ۾ سمائجي نہ سگھيو'، ڪيرت ٻاٻاڻي، 1966ع
69. 'دنيا جا عظيم افسانا (ترجمو: ڀريون ڀاڳوا)'، رشيد ڀٽي، 1966ع
70. 'فرشتن جي دنيا'، موھن ڪلپنا: 1966ع
71. 'شبنم شبنم ڪنول ڪنول'، نسيم کرل، 1966ع
72. 'رات جا نيڻ'، غلام نبي مغل، 1966ع
73. 'ڏٺل عڪس جو جوڙ'، وشنو ڀاٽيا، 1966ع
74. 'مٺل ماڪوڙو'، ايشور چندر، 1966ع
75. 'واريءَ جا محل'، لعل پشپ: 1966ع
76. 'دائرو'، لعل پشپ، 1966ع
77. 'پٿر ملن'، لعل پشپ: 1966ع

78. 'ريڙهه جي گڏي'. تارا مير چندائي، 1966ع
79. 'ننگو آسمان'. شيام جشنگاڻي 1967ع
80. 'ڪلي گلاب جي ساغر شراب جو'. پوپٽي هيرانندائي، 1967ع
81. 'برساتي بوندون'. عبدالرحيم ابڙو 1967ع
82. 'سنڌي مک پرين'. غالب لطيف، 1967ع
83. 'جوانيءَ جا چار ڏينهن'. چترو ناگپال 1967ع
84. 'حويلي جا راز' منير احمد مانڪ، 1967ع
85. 'ڪنڌر' (ترتيب). شيام جشنگهاڻي، 1968ع
86. 'پاپ جي مايا' (ڪهاڻيون). سنتداس جهانگياڻي، 1968ع
87. 'زميندار' (افسانا): حيدر شاهه حيدر: 1968ع
88. 'دنيا جا عظيم افسانا'. مراد علي مرزا، 1968ع
89. 'دل جي دنيا'. امر جليل 1969ع
90. 'طوفان جي تمنا'. نجم عباسي، 1969ع
91. 'پنڊن جا پيچرا'. جينت ريلواڻي، 1969ع
92. 'سمر تين جو سچ'. وشنو ڀاٽيا، 1969ع
93. 'چوويهه مانهو هڪ چوڪري' (ترجمو). اي جي اتم، 1969ع
94. 'ويرون ۽ لهرون'. غلام رسول ڪلهوڙو 1969ع
95. 'طوفان جي تمنا'. نجم عباسي، 1969ع
96. 'رات جا نيڻ'. غلام نبي مغل: 1969ع
97. 'لهندڙ سج جي لام'. عبدالحق عالماڻي 1970ع
98. 'خلل'. جينت ريلواڻي:
99. 'ڪرنگهي لاءِ ڪنلشن. جينت ريلواڻي:
100. 'خال ئي خال'. لعل پشپ: 1970ع
101. 'ٽونگو': شيام جشنگاڻي 1970ع
102. 'چانڊي جون تارون'. ماهتاب محبوب، 1970ع
103. 'تو جنين جي تات'. سندري اتمچنداڻي، 1970ع
104. 'اپراجتا'. گنو سامتاڻي: 1970ع

105. 'چنڊ هڪ گامًا' بيدل مسرور، 1970ع

106. 'لاٽ ٻرندي رهي'، نثار حسيني، 1970ع

107. 'ڏورانهون'، نذير ناظمي، 1970ع

108. 'اونداهي کان ٻاهر'، لڇمڻ ڪومل، 1970ع

109. 'جڏهن مان نه هوندس'، امر جليل، 1971ع

110. 'ڪشمڪش'، اي جي اُتم، 1971ع

111. 'جيئي سنڌ' (سنڌي ڪهاڻيون)، مرتب: اي جي اُتم، 1971ع

112. 'گيت اڄايل مورن جا'، ثميره زرين، 1971ع

113. 'ڪاٺ جي سانچي ۾'، ڪي ايس ٻالاڻي، 1971ع

114. 'سمرتين جي زنجير'، ڀڳوان ٿلواڻي، 1971ع

115. 'رت جا ڳوڙها'، منصور ويراڳي، 1971ع

116. 'مرڪ ۽ ممتا'، ڪلا پرڪاش، 1972ع

117. 'پيار جي ڳُهٽ'، الطاف شيخ، 1972ع

118. 'ڪاڪ محل' (ترتيب)، بيدل مسرور، 1972ع

119. 'پاڪستان ۾ هڪ اجنبي'، نظير شيخ، 1972ع

120. 'سفيد وحشي' (ڪهاڻيون)، شيخ اياز، 1972ع

121. 'چوٽيهون در'، نسيم کرل، 1973ع

122. 'ملڙي تو نه سڃاتو'، ڪرشن کٽواڻي، 1973ع

123. 'پنهنجي ئي گهر ۾' ايشور چندر، 1973ع

124. 'واٽون، راتيون ۽ رول'، عبدالقادر جوڻيجو، 1973ع

125. 'پٿر تي ليڪو'، نجم عباسي، 1973ع

126. 'اجهاڻل آس'، مشتاق ٻاگاڻي، 1973ع

127. 'پره کان پهرين'، ماهتاب محبوب، 1973ع

128. 'سرحد پار جون آکاڻيون'، مرتب: نبي بخش کوسو، 1973ع

129. 'سنڌي قومي ڪهاڻيون' مرتب: امداد محمد شاهه، 1973ع

130. 'امر سنڌي ڪهاڻيون'، نبي بخش کوسو، 1973ع

131. 'صبح جا ٽڪرا'، وشنو ڀاٽيا، 1973ع

132. 'شهناز'، پوپٽي هيرانندائي. 1973ع

133. 'سنڌ و ديش جون ڪهاڻيون'. مرتب: اي جي اتم 1973ع

134. 'دونهاتيل زندگي'، سليم ڪوراڻي. 1974ع

135. '... ۽ سنڌو وهندو رهيو'. قبول ابڙو 1974ع

136. 'مون توکي پيار ڪيو'، پوپٽي هيرانندائي. 1975ع

137. 'سچ، سک ۽ سور'، رشيد آخوند. 1975ع

138. 'زندگي ۽ ڪشمڪش'، هيرو شيوڪاڻي. 1975ع

139. 'پشو پاشا': جمال ابڙو 1976ع

140. 'روپ انوپ'، رحمان جعفري. 1976ع

141. 'قرض جي درخواست'، لعل پشپ. 1976ع

142. 'ساگر جي لهرين تي'، حفيظ شيخ. 1976ع

143. 'خزان جو دور پورو ٿيو'، پوپٽي هيرانندائي. 1976ع

144. 'چونڊ سنڌي افسانا' (ترتيب)، غلام علي الانا. 1976ع

145. 'ماضيءَ جا ڏنڏلا عڪس'، چيلو لالواڻي. 1976ع

146. 'تنهنجا منهنجا تجربا'، پروفيسر رام پنجواڻي. 1976ع

147. 'ڪارو ڪاروڻيار'، عبدالحق عالماڻي 1976ع

148. 'رج ۽ پڙاڏو'، مانڪ. 1976ع

149. 'ڪشمڪش'، سليم ڪوراڻي. 1976ع

150. 'چونڊ افسانا ۽ ڪهاڻيون'، اسد الله پٺو 1976ع

151. 'نڪور ڪهاڻيون'، اسلم لغاري 1977ع

152. 'ارچنا رچنا': هري همثاڻي. 1977ع

153. 'حليما': آسانند مامتورا: 1977ع

154. 'بلو دادا'، اياز قادري: 1977ع

155. 'ولين'، پريم پرڪاش: 1977ع

156. 'افق جي دوري' (ترتيب)، شيام جشنگاڻي: 1977ع

157. 'اندلٽ ريڪا'، مرتب: سراج جوکيو 1977ع

158. 'هڪ پيو ورهاڱو'. جهمون چگاڻي. 1977ع

159. 'گهٽيل خواهشون'، زيب سنڌي، 1977ع
160. 'زندگيءَ جو وهڪرو'، ممتاز مهر، 1977ع
161. 'انسان جي ڳولا'، رفيق سومرو، 1977ع
162. 'ٽيهن سالن جون چونڊ ڪهاڻيون' (ترتيب)، طارق اشرف، 1977ع
163. 'امن جي ناليءَ' رسول ميمڻ، 1977ع
164. 'شبنم شبنم ڪنول ڪنول'، نسيم کرل: 1978ع
165. 'ڳنوارڻ': آسا نند مامتورا، 1978ع
166. 'تڪل جذبن جو موت'، مشتاق شورو، 1978ع
167. 'سانجهيءَ جا پاڇولا'، آنند ٽهلراماڻي: 1978ع
168. 'ٽڏا چپ'، ايشور چندر، 1979ع
169. 'ٽٽل انسان'، مرتب: عزيز راهي: 1980ع
170. 'امرت منجهه ڪڙاڻ'، تنوير جوڻيجو: 1978ع
171. 'ٿهلجندڙ ريگستان'، هير ڪانت، 1978ع
172. 'مٽي تنهنجو سڏ'، علي محمد پرويز، 1978ع
173. 'ناچڻي'، تجمر عباسي، 1978ع
174. 'تخليق جو موت'، خير النساء جعفري، 1978ع
175. 'زندگي جو تنها مسافر'، طارق اشرف، 1978ع
176. 'رات منهنجي روح ۾'، غلام نبي مغل، 1978ع
177. 'همعصر ادب' (ڪهاڻيون، شاعري ۽ مضمون)، طارق اشرف، 1978ع
178. 'اڪڙيون آسر وند'، فتاح عابد، 1978ع
179. 'ٿهلجندڙ ريگستان'، هريڪانت، 1978ع
180. 'هن ديس جون ڪهاڻيون'، نظام عباسي، 1978ع
181. 'مون کي مڙس نه کپي'، قبول ابڙو 1978ع
182. 'پرڏيهي ڪهاڻيون' (ترتيب)، پريم نانڪ رام، 1978ع
183. 'بهترين ڪهاڻيڪارن جون بهترين ڪهاڻيون' (ترتيب)، طارق اشرف ۽ جهانگير، 1978ع
184. 'ٽيهن سالن جون چونڊ ڪهاڻيون' (پاڱو ٻيو)، طارق اشرف، 1978ع
185. 'گهرا گهرا گهاوَ'، ظفر عباسي، 1979ع

186. 'دوکو'، نجم عباسي: 1979ع

187. 'چوراڻل خوشي ۽ جو مک'، گوپ ڪمل: 1979ع

188. 'پوري'، سنڌري اتمچنداڻي 1979ع

189. 'نئين زماني ۾ ڪولمبس'، ايشور چندر 1979ع

190. 'هڪ دور جو ماتم'، انور جوکيو 1979ع

191. 'لڙڪ ۽ سپنا'، مقبول انجم ميمڻ 1979ع

192. 'اکيون ميگهه ملهار'، خديجه شيخ، 1979ع

193. 'تنهنجو پاڇ منهنجو پاڇ'، محمد دائود بلوچ، 1979ع

194. 'وري شل پيڙي پڌي'، محمد دائود بلوچ، 1979ع

195. 'پل تي ويٺل هڪ نوجوان'، ڪيهر شوڪت، 1979ع

196. 'ڪافر ديوتا'، رسول ميمڻ 1979ع

197. 'حياتي هوتن ري'، ڪلا پرڪاش: 1979ع

198. 'مٺي مراد'، ماهتاب محبوب، 1979ع

199. 'پن ڇڻ ڪانپوءِ' شرجيل، 1979ع

200. 'ساماڻي ته سک ويا'، نيلوفر جويو 1980ع

201. 'چوڏيهون در' (پيو ڇاپو)، نسيم کرل 1980ع

202. 'هوءِ موٽي آئي'، گوبند پنجابي 1980ع

203. 'رات، سانت ۽ سوچون'، طارق عالم ابڙو 1980ع

204. 'ڪهاڻي نمبر' (ترتيب)، محمد دائود بلوچ، 1980ع

205. 'هوءِ موٽي آئي'، گوبند پنجابي 1980ع

206. 'يادگار ڪهاڻيون' (ترتيب)، طارق اشرف، 1980ع

207. 'ٽين دنيا جون ڪهاڻيون'، ترتيب: ولي رام ولڀ، 1980ع

208. 'ماٺهوءَ جو پاڇ'، محمد ابراهيم جويو 1980ع

209. 'پکيڙا پرڏيهه ۾'، ڀڳوان ٿلواڻي 1980ع

210. 'اڪيلي'، ڪرشن کٽواڻي: 1980ع

211. 'پرديس'، ڪرشن کٽواڻي: 1980ع

212. 'سنڌي چونڊ ڪهاڻيون' (ڀاڱو پهريون)، مرتب: ڪرشن کٽواڻي، گنو سامتاڻي ۽
هريش واسواڻي، 1980ع

213. 'سميتا'، ڪيرت ٻاٻاڻي، 1980ع

214. 'دل اندر درياءُ'، مدد علي سنڌي، 1980ع

215. 'جلاوطن'، نور الهديٰ شاهه، 1980ع

216. 'ٻاڙي ناهي پروڙ'، بادل جمالي، 1980ع

217. 'ڏنگر ۽ ڏنڀل'، نجم عباسي، 1980ع

218. 'سهائي ءَ جي سوڀ'، رسول بخش درس، 1980ع

219. '... ۽ شباب لڙجندو رهيو'، عزيز مگسي، 1980ع

220. '40-80 ڪهاڻيون'، هريش واسواڻي، 1980ع

221. آخري وسيلو، حليم بروهي، 1980ع

222. 'گونگي ڌرتي ٻوڙو آڪاس'، شوڪت شورو، 1981ع

223. 'آءٌ اهائي مارئي'، ثميره زرين، 1981ع

224. 'ويريون'، حميد سنڌي، 1981ع

225. 'رات، سانت ۽ سوچون'، طارق عالم ابڙو، 1981ع

226. 'ماڻهو'، تيرٿ وسنت، 1981ع

227. 'چونڊ سنڌي ڪهاڻيون (ترتيب)، بادل جمالي، 1981ع

228. 'ڇهه انام ڪهاڻيون'، مالڪ، 1981ع

229. 'ادو عبدالرحمان'، امر لعل هِگوراڻي، 1981ع

230. 'پڇي جن پروڙ'، ابن حيات پنهور، 1981ع

231. 'زندگي درد جي ٻانهن ۾'، زيب سنڌي، 1981ع

232. 'سمنڊ اپسمنڊ'، قاضي خادم، 1981ع

233. 'ڇڇريل زندگين جا قافلا'، رسول ميمڻ، 1981ع

234. 'اها شام'، موهن ڪلپنا، 1981ع

235. 'بند دروازو'، لکمي کلاڻي، 1981ع

236. 'نه ڪر هار سينگار سکي'، عبدالجبار جوڻيجو، 1981ع

237. 'موٽي آيل ماضي'، ايشور چندر، 1981ع

238. 'پيار جو آئينو'، وشنو ڀاٽيا: 1981ع

239. 'رهيل قرض'، ظفر حسن، 1981ع

240. 'ڪربلا'، نور الهديٰ شاهہ، 1981ع

241. 'تتل شيشا ۽ آگريون'، نور گهلو 1981ع

242. 'رشتا ناتا'، نجم عباسي، 1981ع

243. 'چونڊ شاهڪار ڪهاڻيون' (ترتيب)، ڊاڪٽر عاشق حسين، 1981ع

244. 'ويرون'، حميد سنڌي 1981ع

245. 'موهن جي ڏڙي جو خزانو' (ترجمو ۽ ترتيب)، زيب سنڌي 1981ع

246. 'عيين هاڻي'، تنوير جوڻيجو: 1981ع

247. 'ڪوهيڙي ۾ ويڙهيل يادون'، محمود مغل، 1982ع

248. 'پوسٽ مارٽم'، جيئو لالواڻي، 1982ع

249. 'ڪهاڻي نمبر'، محمد دائود بلوچ، 1982ع

250. 'پولار'، رعنا شفيق، 1982ع

251. 'درد جا ڏينهن درد جون راتيون'، طارق اشرف، 1982ع

252. 'اڪيلا نہ آهيون'، نجم عباسي، 1982ع

253. 'سورج هوندي مرجهايل'، نجم عباسي، 1982ع

254. 'طوفان جي تمنا' (ٻيو ڇاپو)، نجم عباسي 1982ع

255. 'خدا ڏي خط' (ترجمو)، الطاف شيخ، 1982ع

256. 'روم ۾ هڪ رات'، چترو ناگپال، 1982ع

257. 'ارپنا'، آفتاب نظاماڻي، 1982ع

258. 'ڪليل آڪاس ۽ اڪيلو ماڻهو'، لائق سنڌي اشرف نانهيون منظور مگسي 1982ع

259. 'ٻنڌڻ'، سندر اتمچنداڻي، 1982ع

260. 'قلندر' (قرة العين جون ڪهاڻيون)، مترجم: مدد علي سنڌي: 1982ع

261. 'دي گيم'، وشنو ڀاٽيا، 1982ع

262. 'سياڻي جا ڏينهڙا'، نواز علي سمون: 1982ع

263. 'پوسٽ مارٽم'، جيئو لالواڻي 1982ع

264. 'سڪون ڪٿي آهي'، رزاق مهر، 1983ع

265. 'ڏرتي ۽ ڏڪاتا'، علي بابا، 1983ع

266. 'ٽڪل شريت' (ترجمو)، البرٽو موراويا، ولي رام ولڀ 1983ع

267. 'پٿر دل' (ترتيب)، زيب سنڌي، 1983ع

268. 'حويلي ۽ جا راز' (ايبو چاپيا)، مانڪ، 1983ع

269. 'ميلن جو سفر'، شيام جشنڪاڻي، 1983ع

270. 'منهنجو ڏس آسمان کان پڇو'، امر جليل: 1983ع

271. 'تاريخ جو ڪفن'، امر جليل، 1983ع

272. 'قمر شهباز جون چونڊ ڪهاڻيون'، قمر شهباز 1983ع

273. 'للڪار'، نجم عباسي، 1983ع

274. 'اکين ۾ ٽنگيل سپنا'، شوڪت شورو، 1983ع

275. 'پٿر تي ليڪ'، نجم عباسي: 1983ع

276. 'ايشور چندر جون ست ڪهاڻيون'، ايشور چندر 1983ع

277. 'ڪير جهڙي ڪاري'، سرور سيف، 1983ع

278. 'چار ڪهاڻيڪار چار نقاد'، مرتب: محمد دائود بلوچ، 1983ع

279. 'ڏرتي': هري موٽواڻي، 1983ع

280. 'درد'، الطاف قادري، 1983ع

281. 'اڻام'، رضيه ڪوڪر: 1983ع

282. 'منزل'، ممتاز مهر: 1983ع

283. 'حليم شو'، عبدالحليم بروهي، 1983ع

284. 'هر دل اندر هڪ ڪربلا'، خالد سنڌي، 1984ع

285. 'راڻا جي رجپوت'، حميد سنڌي 1984ع

286. 'نئين روشني': ٻي. سي. موٽواڻي، 1984ع

287. 'ساڳيو ئي سوال'، ايشور چندر 1984ع

288. 'سهڻا توهه'، غلام قادر سومرو 1984ع

289. 'ڏهين جو نوٽ' (ترجمو)، محمد دائود بلوچ، 1984ع

290. 'زندگي ڏي موٽ' (ترجمو)، مقصود گل قاضي، 1984ع

291. 'منهنجو ڏس آسمان کان پڇو'، امر جليل، 1984ع

292. 'پروفيسر'، نجم عباسي، 1984ع

293. 'پهاڙن پر پڪار' (خليل جبران جي ڪهاڻين جو ترجمو)، نجم عباسي: 1984ع

294. 'الون سر' (ترتيب)، شيام جئسنگاڻي، 1984ع

295. 'اڌوري اڏام'، بشير مورياڻي، 1984ع

296. 'پگهريل هٿ'، هري همٿاڻي، 1984ع

297. 'اندر جو جامڙو': ايشور چندر، 1984ع

298. 'حادثي کان پوءِ'، ڪملا گوڪلاڻي: 1984ع

299. 'سنڌو ڪناري' مس امير صديقي، 1984ع

300. 'اوهين سڀ ننگا نڪتا آهيو'، ڪيرت ٻاٻاڻي: 1984ع

301. 'من جي من پار'، اڪبر سومرو: 1984ع

302. 'اڏام'، رضيه سلطان ڪوڪر، 1984ع

303. 'وينديڙ وهي لهنديڙ سج'، عبدالقادر جوڻيجو 1984ع

304. 'پار سنڌي ڪهاڻيءَ پر'، مرتب: ولي رام ولڀ، 1984ع

305. 'ترقي پسند ادب (ڪهاڻيون: ترتيب)، خادم امام مغل، 1985ع

306. 'جياپي جو ساڌن': ڪرشن کٽواڻي، 1985ع

307. 'ڪنڊن جا ٻج'، ڀڳوان اٽلاڻي، 1985ع

308. 'الون مائهو'، سراج: 1985ع

309. 'ديس ستا، دل وارا جاڳيا'، رشيد ڀٽي، 1985ع

310. 'سياري جي رات'، رشيد ڀٽي: 1985ع

311. 'ڪجهه تڪل تڪل': هري همٿاڻي، 1985ع

312. 'دارون هن ديواني جو'، نجم عباسي، 1985ع

313. 'درد جو آواز'، رڪمڻي سندر چيتناڻي، 1985ع

314. 'گوري، گهاگهر ۽ گوندر' (ترجمو)، پون سنڌي، 1985ع

315. 'تو سنگ تو بن ڏينهڙا'، محمود مغل، 1984ع

316. 'لهر لهر زندگي'، ماهتاب محبوب، 1985ع

317. 'پسي ڳاڙها گل'، رسول بخش پليجو 1985ع

318. 'زندگي نه ڪرتا نه ڪهاڻي'، پوپٽي هيرانندڻي، 1985ع

319. 'ڌرتي روشن آهي': آغا سليم، 1985ع
320. 'نه مرڻ جو ڏک': ايشور چندر، 1985ع
321. 'جر پر سيون جيئن': نديم قاضي: 1985ع
322. 'فلسطيني ڪهاڻيون' (ترجمو)، زيب سنڌي: 1985ع
323. 'سونو روپو سج': عبدالقادر جوڻيجو 1986ع
324. 'الجهيل تندون ريشم جون': تارا مير چنداڻي 1986ع
325. 'چنڊ جا تمنائي': آغا سليم، 1986ع
326. 'فيصلو ٿيڻ تائين': ڪملا گوڪلاڻي: 1986ع
327. 'ڪشميري آکاڻيون': اختر معين الدين / ايشور چندر 1986ع
328. 'سندر ناري': آزاد بخاري 1986ع
329. 'شمع جلندي رهي': منوهر نهالاڻي: 1986ع
330. 'رت': ايشور چندر 1986ع
331. 'ٽيون وجود': امر جليل 1986ع
332. 'بيگار ڪئمپ': رحمت ماڇوٺي: 1986ع
333. 'يوگوسلاوي آکاڻيون': جڳت آڏواڻي 1986ع
334. 'نه ليليٰ نه مجنون': ڪيرت ٻاٻاڻي 1987ع
335. 'وقت جي رفتار': لعل پشپ: 1987ع
336. 'وارن جي سنوار تائين': زيب پني، 1987ع
337. 'ٽڪل جلبن جو موت': مشتاق احمد شورو 1987ع
338. 'سنگرام': بادل جمالي: 1987ع
339. 'رڃ ۾ رابيل': اخلاق انصاري: 1987ع
340. 'سهائيءَ جي سوڀ': رسول بخش درس: 1987ع
341. 'اوهيرا': آفتاب نظاماڻي: 1987ع
342. 'سڪل لوڻ وڻ': آنند ٽهلراماڻي: 1987ع
343. 'محبت جو مينهن': مايا راهي: 1987ع
344. 'گهٽناڻن جو چڪر': هري همٿاڻي: 1987ع
345. 'وقت جي رفتار': لعل پشپ: 1987ع

346. 'مٺيءَ ٿيل ميوو'، ريٽا شهاڻي، 1988ع
347. 'منهنجي سنڌ سڪار'، نجم عباسي، 1988ع
348. 'رڻ ۽ رڄ جو اتهاس'، نور الهديٰ شاهه، 1988ع
349. 'هت توهين، هت اسين'، پوپٽي هيرانندائي، 1988ع
350. 'پوگنا جو سفر'، بيدل مسرور، 1988ع
351. 'وڇوڙو'، سندري اتمچندائي، 1988ع
352. 'هڪ بيو ڏينهن'، شيام جشنگاڻي، 1988ع
353. 'مٽيءَ جي قيمت'، گوتم سنڌي، 1988ع
354. 'روشن چانورو'، شميره زرين، 1989ع
355. 'رحيم راجستاني'، پدم رام شرما، 1989ع
356. 'قسم پيار جو'، رڪمڻي سندرچنتاڻي، 1989ع
357. 'سٺ ستر اسي'، غلام نبي مغل، 1989ع
358. 'اڻون گهر'، قمر شهباز، 1989ع
359. 'رت جا ڦڙا'، علي محمد پروين، 1989ع
360. 'چونڊ سنڌي ڪهاڻيون' (ترتيب)، ڪيرت ٻاٻاڻي، 1989ع
361. 'يگانتر'، سندري اتمچندائي، 1989ع
362. 'ڳم ٿيل پاڇو'، شوڪت حسين شورو، 1989ع
363. 'موهن جي دڙي جي مهر'، لڇمڻ ڪمڪڙيجا، 1989ع
364. 'انگن چڙهيو انگ'، ضراب حيدر، 1989ع
365. 'اڻين ڪٿا'، موهن ڪلپنا، 1990ع
366. 'چيني انقلاب جون ڪهاڻيون'، يوسف سنڌي، 1989ع
367. 'ويٽنامي ڪهاڻيون' (حصو ٻيون)، آدرش/ يوسف سنڌي، 1989ع
368. 'زندگيءَ جا روپ انيڪ'، گوپي موٽواڻي، 1990ع
369. 'ٻيهري'، ڪرشن کٽواڻي، 1990ع
370. 'سنگسار'، انور بلوچ، 1990ع
371. 'ڌرتيءَ جو قرض'، يوسف سنڌي، 1990ع
372. 'هو جهان، هي جهان'، اي جي اتم، 1991ع

373. 'زندگي هڪ مرڪ' (مزاحيه ڪهاڻيون)، غلام رسول ڪلهوڙو، 1991ع

374. 'ڪپيل هٿ'، محمد انور بلوچ، 1991ع

375. 'آزادي خاطر'، فيروز احمد ميمڻ، 1991ع

376. 'پڇڻ کي پڇاءُ'، رينا شهاڻي: 1991ع

377. 'غيرت'، منصور ويراڳي، 1991ع

378. 'رشتن جي خوشبوءِ'، گوپال ٺڪر: 1991ع

379. 'پڙ-اپڙ'، پرم ابيچنداڻي، 1991ع

380. 'خوددار'، هري موٽواڻي: 1991ع

381. 'درد'، تارا مير چنداڻي، 1991ع

382. 'اڄ جو آدم' (چئن ڪهاڻيڪارن جون ڪهاڻيون): 1991ع

383. 'انيس جا افسانا'، انيس انصاري، 1992ع

384. 'تنهنجي ڳولا، تنهنجون ڳالهيون'، زرينه بلوچ، 1992ع

385. 'منهنجا مارو ٿرا'، ڪرشن کٽواڻي: 1992ع

386. 'بنگالي ڪهاڻيون'، ڀڳوان شاهاڻي 1992ع

387. 'مرڪ تي منع'، سندري اتمچنداڻي، 1992ع

388. 'ڪيڏيل ڌرتي'، سندري اتمچنداڻي، 1992ع

389. 'سچائيءَ جو سنڪٽ'، موتي لال جوتواڻي، 1992ع

390. 'پڇڻ کي پڇاءُ'، رينا شهاڻي، 1992ع

391. 'ڳر ٿيل محبتون'، عابد مظهر: 1992ع

392. 'تون خدا آهين'، ممتاز بخاري، 1992ع

393. 'روپ بهروپ' (پنجن ڪهاڻيڪارن جون ڪهاڻيون)، مرتب: اختر ٿانوري، 1992ع

394. 'شڪست'، ثاري پدمر: 1992ع

395. 'ست سنڌي ڪهاڻيون'، اتم، 1992ع

396. 'منا ڳنا جوئر جا'، ريلو مل چوڏري 'جوڳي': 1992ع

397. 'روپ بهروپ'، اختر ٿانوري، 1992ع

398. 'منهنجون ڪهاڻيون'، علي بابا، 1992ع

399. 'بند اکين ۾ ڪجهه يادون ۽ سپنا'، طارق اشرف، 1992ع

400. 'تتل شيشا ۽ آگريون'، نور گهلو: 1992ع

401. 'منهنجو تخليقي سفر'، خيرالنساء جعفري: 1992ع

402. 'ڪڏهن بهار ايندو'، سوپو گيانچنداڻي: 1993ع

403. 'اوهين سڀ ننگا آهيو'، ڪيرت ٻاٻاڻي: 1993ع

404. 'ٻاچا پوئين پهر جا'، محمد انور بلوچ: 1993ع

405. 'زندگيءَ جي ڦوڙي'، پوپٽي هيرانندائي: 1993ع

406. 'ڪهاڻي نمبر'، مرتب: محمد دائود بلوچ: 1993ع

407. 'جنم' (ترتيب)، زيب سنڌي ۽ تاج جويو: 1993ع

408. 'ابابيل جي اڏام' (علامتي ڪهاڻيون)، رسول ميمڻ: 1993ع

409. 'پنجين موسم ڪانپوءِ'، طارق قريشي: 1993ع

410. 'مون ڪي چند ڪيي'، رُڪمڻي سندرچندناڻي: 1993ع

411. 'اوچا ڳاٽ ڀهاڙن جا'، نجم عباسي: 1993ع

412. 'چونڊ سنڌي ڪهاڻيون' (ترتيب) ٿيون ياگو پريم پرڪاش 1993ع

413. 'ڏنڏلا چهرا'، ڪرشن کٽواڻي، 1993ع

414. 'وارن ۾ گل'، ڪلا پرڪاش: 1993ع

415. 'ڌرتيءَ تي وکريل تاندا'، مظهر ابڙو 1993ع

416. 'ڏکن سکن جي سونهن'، گل ڪونڌر: 1993ع

417. 'جيون اڌوري ڪهاڻي'، ساحر پريمي: 1993ع

418. 'اڇا وار ڪارا وار'، هري موٽواڻي: 1994ع

419. 'رني ڪوٽ جو خزانو'، امر جليل 1994ع

420. 'پلصراط تي هڪ وک'، انور بلوچ، 1994ع

421. 'ڪايا پلٽ'، پرم ابيچنداڻي، 1994ع

422. منهنجون ڪهاڻيون: علي بابا، 1994ع

423. 'مونجهارن ۾ ڦاٿل هڪ شخص'، ڊاڪٽر صالح ميمڻ: 1994ع

424. 'ڏنڏلا چهرا'، ڪرشن کٽواڻي: 1994ع

425. 'مالڪ موتي لعل'، غلام سڪينه شيخ، 1994ع

426. 'شهر جي ڳالهه'، اڪبر سومرو، 1994ع

427. 'سرها ساهه پرين ڄا'، طارق عزيز شيخ، 1994ع

428. 'صديءَ جو سفر'، طارق قريشي، 1994ع

429. 'ويهه' (ڪهاڻيون)، پريم پرڪاش، 1994ع

430. 'سخت جهري وارو ماڻهو'، ايشور چندر، 1994ع

431. 'پيار جي ڪهاڻي'، رياضت برڙو، 1994ع

432. 'پيرن جي گولا ۾ ٺڪتل بوٽ'، مجيب بڙدي، 1994ع

433. 'موهن جي دڙي جو خزانو' (ڪرشن چندر جون ڪهاڻيون)، مرتب: زيب سنڌي، 1994ع

434. 'سنڌي لاڙ ماڪيءَ'، گل ڪوڪڙ، 1994ع

435. 'ڪوڪڪو جيون سواليہ نشان'، ناهيد مغل، 1994ع

436. 'شاديءَ جي پهرين رات'، ناڪر جاوڙ، 1995ع

437. 'انجاتل شهر جو نقشو'، شبنم گل، 1995ع

438. 'مٽيءَ سنڌو مامرو'، رفيق سومرو، 1995ع

439. 'سچ لهڻ کان پوءِ به'، منظور ڪوهيار، 1995ع

440. 'درد جي تلاش'، موهن ڪلپنا، 1995ع

441. 'محمود مغل جون ڪهاڻيون'، محمود مغل، 1995ع

442. 'سچ منهنجي هٿن ۾'، سليم چنا، 1995ع

443. 'هڪ ڪانئر جو موت'، امير ابڙو، 1995ع

444. 'ٽين دنيا'، ظفر عباسي، 1995ع

445. 'ممتا جو موت'، لچمڻ ڀيياڻي، 1995ع

446. 'جاڳ ۾ تنهنجي جي دسان'، حميد سنڌي، 1996ع

447. 'سرهي مشڪ' پوپٽي هيرانندائي، 1996ع

448. 'سرهي مشڪ'، پوپٽي هيرانندائي، 1996ع

449. 'زندگي'، سليم چنا، 1996ع

450. 'دريءَ وٽ بيٺل هڪ ڇوڪري'، ذوالفقار ڪانڊرو، 1996ع

451. 'انيس جا افسانا'، انيس انصاري، 1996ع

452. 'ٽين اک'، طارق قريشي، 1996ع

453. 'مون کي محبت آهي'، خليل جبران، 1996ع
454. 'وساريان نه وسرن'، تارا ميرچنداڻي، 1996ع
455. 'امنگن جا آبشار'، ايشوري جوتواڻي، 1996ع
456. 'منجري'، اندرا واسواڻي: 1996ع
457. 'اچو ڪي واءِ پر' (شيخ حفيظ جون ڪهاڻيون ۽ مطالعو)، مرتب: نصير مرزا: 1997ع
458. 'سرحدن کان اڳتي'، ضراب حيدر، 1997ع
459. 'هڪ بيو ورهاڱو'، جهمون ڇڳاڻي: 1997ع
460. 'روشني'، سليم چنا، 1997ع
461. 'منهنجا ماروئڙا ۽ ٻيون ڪهاڻيون'، مرتب: اي جي اتم، 1997ع
462. 'اونده جو سج'، ستيش روهڙا، 1997ع
463. 'زيبرا ڪراسنگ تي'، هريڪانت، 1997ع
464. 'نئين سري کان'، موتي لال جوتواڻي، 1997ع
465. 'سچائيءَ جي ڳولا'، طارق عالم ابڙو، 1998ع
466. 'صحرا جو چنڊ'، سليم چنا، 1998ع
467. 'ڪارو پاڻي'، انور بلوچ، 1998ع
468. 'ڪال گرل'، اختر رند، 1998ع
469. 'سوال ئي سوال'، ريتا شاهاڻي، 1998ع
470. 'چونڊ نوبل ڪهاڻيون' (ترجمو)، ممتاز بخاري، 1998ع
471. 'هڪ ڇوڪري هئي'، ڪرشن کٽواڻي: 1998ع
472. 'جي تند برابر توريان'، شيخ اياز (ترتيب: انور نگار هڪڙو)، 1998ع
473. 'پيٽ تي گرهه'، پرما ابيچنداڻي، 1998ع
474. 'اوسيئڙو'، ڪيمن مولاڻي، 1998ع
475. 'ڪهاڻيون هنس جون'، هولارام هنس، 1998ع
476. 'سام'، ادا قاضي: 1998ع
477. 'ڪمري ۾ لڳل تصوير'، اعجاز سمون، 1998ع
478. محبت جي راهه تي: ع. ق. شيخ، 1998ع
479. 'سنڌ ۽ منهنجي ساهه ۾'، امر جليل، 1999ع

480. 'چانڊوڪيءَ جون تارون ۽ پرهه کان پهرين'، ماهتاب محبوب، 1999ع
481. 'اڻامڪا'، لطف شيخ، 1999ع
482. 'پاڇي'، مشتاق پرڪوزي، 1999ع
483. 'ڪارو چشمو'، رجب آزاد، 1999ع
484. 'آتمر وشواس'، سنڌري اتمچنداڻي، 1999ع
485. 'اوڇيهه سئو تيانس'، ڪليم لاشاري، 1999ع
486. 'وري ورندو وا'، غلام نبي ناشاد، 1999ع
487. 'آزاد فضائن پر'، هري موٽواڻي، 1999ع
488. 'پرونا جيل جون ڪهاڻيون'، رينا شهاڻي، 1999ع
489. 'مٽي جي مهڪ'، لکمي کلاڻي، 1999ع
490. 'تصوير جو درد'، عنايت لغاري، 1999ع
491. 'پٿرن تي رتو'، رتنا گوديا 'رولاڪ'، 1999ع
492. 'موتيءَ داڻا'، ڪلاڌر متوا، 1999ع
493. 'عبادت'، اندرا شبنم پوناوالا، 1999ع
494. 'نسيم کرل جون ڪهاڻيون'، نسيم کرل، 2000ع
495. 'زندگي هڪ مرڪ'، غلام رسول ڪلهوڙو، 2000ع
496. 'هن پار مان'، ڪرشن کٽواڻي، 2000ع
497. 'سير و پاڻي سنڌؤ جو'، انور بلوچ، 2000ع
498. 'ڪاوش ڪهاڻي' (ترتيب)، ڪاوش پبليڪيشن، 2000ع
499. 'ريشمي ڌاڳا'، راج ڏاسواڻي، 2000ع
500. 'منڊ جو ٽڙيل پهريون گلاب'، لکمي کلاڻي، 2000ع
501. 'ڪهاڻي نمبر'، ترتيب: سيد زوار نقوي، 2000ع
502. 'يونءِ مان نڪتل ماڻهو' (ترجمو)، ظفر، 2000ع
503. 'دنيا رنگ رنگيلي'، هرڪشن سامتاڻي، 2000ع
504. 'رڏي'، جيٺو لعلواڻي، 2000ع
505. 'سرد هوائون'، فاروق سولنگي، 2000ع
506. 'اڄ جون ڪهاڻيون'، ناڪر چاولا، 2000ع

507. 'سرد خاني ۾ رکيل خواب'، مظهر ابڙو 2000ع

508. 'ڪنوارا خواب'، اختر ونڊ 2000ع

509. 'اڏيس ڪهاڻيون'، رجب آزاد سولنگي 2000ع

510. 'دل وارن جي دنيا'، نجم عباسي 2001ع

511. 'چونڊ سنڌي ڪهاڻيون' (ترتيب)، پوپٽي/هيرو شيوڪاڻي 2001ع

512. 'خودڪشي جو رومانس'، انور ابڙو 2001ع

513. 'ڏنڌ ۾ گم ٿيل منظر'، زيب سنڌي 2001ع

514. 'رشتن جو انت'، وشنو ڀاٽيا 2001ع

515. 'نخريلئون'، سندري اتمچنداڻي 2001ع

516. 'اڌ وهي'، رزاق سهتو 2001ع

517. 'پياسي سپ سمنڊ ۾'، احمد علي صابر چانڊيو 2001ع

518. 'مرڪ واري ڇوڪري'، طارق خشڪ 2001ع

519. 'اداس سانجهي'، شبانا سنڌي 2001ع

520. 'پگل چوڙيون'، هري پنڪج 2001ع

521. 'درد وندي جو ديس'، حميد سنڌي 2002ع

522. 'سنڌيت جو پڙاڏو' (ترتيب): اي جي اتم 2002ع

523. 'ڪهاڻيون'، ادل سومرو 2002ع

524. 'ڪوجهي چنڊ جو غم'، سڪندر عباسي 2002ع

525. 'گٽلري مان ڪريل وڻ'، راز شر 2002ع

526. 'روين جو چهرو'، راجن مگريو 2002ع

527. 'دعا جا پير'، غلام نبي مغل 2002ع

528. 'تياس'، ادا قاضي 2002ع

529. 'حويليءَ ۾ گم ٿيل وجود'، نسرين سيد 2002ع

530. 'زنده مڃي'، شيام جشنگاڻي 2002ع

531. 'ٽڙ'، اندرا واسواڻي 2002ع

532. 'منيجر هڏي ويو روشن علي ٽيو 2002ع

533. 'جيون پيڙا ۽ پيار' (ترتيب): ڊاڪٽر بشير احمد شاد 2002ع

534. 'پنهنجا پراوا': ڪرشن کٽواڻي: 2002ع

535. 'رشتن جو انت'، وشنو ڀاٽيا، 2002ع

536. سنڌ رنگ ڊائجسٽ طوفان چيبل ڪهاڻي نمبر، اپريل 2002ع

537. سنڌي ادبي سنگت جو ڪهاڻي نمبر، 1993 / 2002ع

538. 'درياءَ جي ٻئي پار'، ابراهيم کرل، 2003ع

539. 'هڪ حوا ڪئين ڪهاڻيون'، فهميده حسين، 2003ع

540. 'حويليءَ جا راز'، مانڪ، 2003ع

541. 'ٽِلَ ٻِلَ ڍِهندڙ پاڇولا'، مشتاق احمد شورو، 2003ع

542. 'سچ لهڻ ڪانپوءِ'، منظور ڪوهيار، 2003ع

543. 'مان ڪائنات آهيان'، اخلاق انصاري، 2003ع

544. 'اڻ پورو اظهار'، ثريا سرهاڻ سومرو، 2003ع

545. 'سانوڻ گاهه'، ڪملا گوڪلاڻي: 2003ع

546. 'مشعل ٻرندي رهندي'، صنوبر سيد، 2003ع

547. 'جذبن جهوريو جيءُ'، ساجده جبين: 2003ع

548. 'گهر ٽيل ماڻهوءَ جو سفر نامو'، جان خاصخيلي، 2003ع

549. 'اڌ پوري'، هوندراج بلواڻي، 2003ع

550. 'لوڻ جو قرض'، ڪلادر متوا، 2003ع

551. 'آزاديءَ اسير'، ڊاڪٽر شمس الدين عرساڻي، 2003ع

552. 'خواب، ڪونا سڪا'، مظهر ابڙو 2003ع

553. 'قائيل پر بند ٿيل هڪ ڇوڪري'، اعجاز سومرو، 2003ع

554. 'داغ بي داغ'، رتنا گوديا رولاڪ، 2003ع

555. 'موڪش'، ڪلا پرڪاش: 2003ع

556. 'رنگ وڪرڻ ڪانپوءِ'، منور سراج، 2004ع

557. 'سنڌي ٻوليءَ امر آهي' لعل پشپ، 2004ع

558. 'منهنجو ڀڳوان'، ڪويتا انيل سڪيجا: 2004ع

559. 'مان ڪير آهيان'، غلام نبي گل، 2004ع

560. 'بهشت ۽ دوزخ' (پرڏيهي ڪهاڻيون: ترجمو)، ولي رام ولڀ، 2004ع

561. 'خيال، خوشبوءِ ۽ ستارا'، منظور جوکيو 2004ع

562. 'پيامبر سپ سمنڊ ۾'، احمد علي صابر چانڊيو 2004ع

563. 'سفر'، مشتاق پرگڙيو 2004ع

564. 'حسن جو سجدو'، نظير ملڪاڻي، 2004ع

565. 'جهجان پسو جهوڪ'، تاجل بيوس، 2004ع

566. 'اڪ چنبي جو ڦلاڻ'، امير بخاري 2004ع

567. 'ماڻڪ مٽ سندوم'، مرتب: ناز سنائي، 2004ع

568. 'اسان جي ڳلين ۾ اوهان جا حوالا'، نسرين سيد، 2004ع

569. 'جيءَ اندر جهاتيون' (ڪالمي ڪهاڻيون)؛ موتي پرڪاش، 2004ع

570. 'ايشيا جون لوڪ ڪهاڻيون'، مراد علي مرزا، 2005ع

571. 'روڳ'، عزيز ڪنگراڻي، 2005ع

572. 'رشتن جو رقص'، ريٽا شهاڻي، 2005ع

573. 'ساڻ جي موسم'، رسول بخش درس، 2005ع

574. 'حياتيءَ جي قاتل ورقن جون ڪتائون'، اصغر گگو/ ذوالفقار ڪانڊرو/ يوسف سنڌي، 2005ع

575. 'بي ساها خواب'، رئوف عباسي، 2005ع

576. 'ڪونج'، غلام علي چنه، 2005ع

577. 'اڌورا خواب'، سليم چنا، 2005ع

578. 'اداس سانجهي'، شبانه سنڌي، 2005ع

579. 'پنج ڏينهن' (ترجمو)، رضوان گل، 2005ع

580. 'هر ديگي چمچا'، گوبند خوشحالاڻي: 2005ع

581. 'اداس موسمن جو شهر'، جمن احمداڻي، 2005ع

582. 'ڪارو پاڻي'، سائين بخش رند، 2005ع

583. 'منزل کان اورتي'، مثل چانڊيو 2005ع

584. 'ڪارو چشمو'، رجب آزاد، 2005ع

585. 'مهراڻ جون چونڊ ڪهاڻيون'، سهيڙ: حميد سنڌي، 2005ع

586. 'وچايل مرڪ'، پروين 2005ع

587. 'ٿي تند وڄي تلوارن سان'، ڊاڪٽر حاجي خان ڪيريو 2005ع
588. 'جديد ناٽڪ جي جديد ڪهاڻي'، رمضان دلدار چنڙ 2005ع
589. 'چنڊ پيرين هيٺ'، عباس ڪوريجو 2005ع
590. '32'، انور ڪليم، 2005ع
591. 'هر ديگي چمچا'، گوبند خوشحالاڻي، 2005ع
592. 'پکي اڏاڻا پيار جا'، عباس سارنگ 2005ع
593. 'پکين جو وطن'، محمد صديق منگيو 2005ع
594. 'بي سکون خواب جو سچ'، احسان دانش، 2005ع
595. 'شبنم ڪهاڻي'، الحاج آغا غلام محمد، 2005ع
596. 'حياتيءَ جي ڦانگ ورق جون ڪتابون' (متفرقا)، 2005ع
597. 'وري ورندو واءُ'، سومرو شبير احمد، 2005ع
598. 'ڏينهن ڏٺي جا سپنا'، پاويل جوڻيجو 2005ع
599. 'پاڻيءَ تي پهرو'، راشد مورائي، 2006ع
600. 'آئيندو'، منظور جوکيو 2006ع
601. 'استمراري ۽ ٻيون ڪهاڻيون'، گوبند خوشحالاڻي، 2006ع
602. 'ٻه راتيون تي بيٺل چوڪري'، رمضان دلدار چنڙ 2006ع
603. 'وڇوڙي جي پن ڇڻ ۾'، فتاح ابڙو 2006ع
604. 'دل ڪليسا جي اڪيلي ڪنڊ آهي'، مراد قريشي 2006ع
605. 'وجود جا عذاب'، صديق منگيو 2006ع
606. 'ڪيرٿر تان اُڏار'، سهيڙ: سعيد سومرو 2006ع
607. 'تحفو'، حسن علي هڪڙو 2006ع
608. 'زاڻقان ذات'، حميرا نور، 2006ع
609. 'جيون تنهنجي نانءُ'، وفا اسلم شيخ، 2006ع
610. 'ڏال'، مايا راهي: 2006ع
611. 'ڪجهه آپ بيتي، ڪجهه جڳ بيتي'، موتي لال جوتواڻي، 2006ع
612. 'ياد'، هري همٿاڻي، 2006ع
613. 'ردي'، چيلو لالواڻي، 2006ع

614. 'اڻانگيون راهون'، هرڪشن سامتاڻي 2006ع

615. 'سنڌي ڪهاڻيون'، ڊاڪٽر چاولا 2006ع

616. 'ڏاچي واليان'، رام ڪڪڙيجا منوهر لال: 2006ع

617. 'سومون سي چمار'، حميد سنڌي 2007ع

618. 'ڪهاڻيون ساروڻيون'، سليم نور حسين 2007ع

619. 'ردي پنا'، مانڪ ڪنگراڻي 2007ع

620. 'بوتيڪ کان بيڊ روم تائين'، اڪبر سومرو 2007ع

621. 'فراق جي منزل' (ڪهاڻيون)، منظور ڪوهيار: 2007ع

622. 'پويٽ جهڙو پيار'، سهيڙ: يوسف سنڌي 2007ع

623. 'ڳالهيون ڪنڌي ڪاڪ جون'، پير عبيد راشدي 2007ع

624. 'منهنجو پاڻي بند نه ڪجانءِ'، پروين 2007ع

625. 'ماڃر جي حور'، پروين 2007ع

626. 'اونده ۾ رکيل آئينو'، لياقت رضوي 2007ع

627. 'ڪتا اپ ڪتا'، تهمينه مفتي 2007ع

628. 'ڪير ٿر تي صبح'، سهيڙ: سعيد سومرو 2007ع

629. 'ڪجهه به نه'، عزيز قاسماڻي 2007ع

630. 'ناريءَ جي جيون ياترا'، وينا شرنگي: 2007ع

631. 'رشتن جي سياست'، آنند کيماڻي 2007ع

632. 'ڪولاج ٿيل شخص جو پورٽريٽ'، نسيم پارس گاد 2007ع

633. 'جيجل منهنجي ماءُ'، امر جليل 2008ع

634. 'دل اندر درياءُ'، مدد علي سنڌي 2008ع

635. 'مٽيءَ ۾ ملاوٽ'، قاضي خادم 2008ع

636. 'ڪهاڻي هر دور جي'، اياز قادري 2008ع

637. 'زندگيءَ جو رستو'، بهادر ٽالپر 2008ع

638. 'دل جي دري'، پروين 2008ع

639. 'ڪارڻ جي تلاش'، هيرو شيوڪاڻي: 2008ع

640. 'اجهاميو پرن'، ماڪن شاه رضوي 2008ع

641. 'خوابن جي سرحد'، منور سراج، 2008ع

642. 'ملڙا پاڻ' (پرڏيهي ڪهاڻيون)، ولي رام ولڀ، 2008ع

643. 'پياسو درياهه پياسا ماڻهو'، سليم مگسي، 2008ع

644. 'رشتن جو رقص'، ريٽا شهاڻي، 2008ع

645. 'انتظار'، ڪلا پرڪاش، 2008ع

646. 'اڌوري تصوير' (ٻارن لاءِ ڪهاڻيون)، شوڪت چاچڙ، 2008ع

647. 'شيام جشنگهاڻيءَ جون ڪهاڻيون'، ترتيب: صاحب بجاڻي، 2008ع

648. 'سرد لاش جو سفر'، امر جليل، 2009ع

649. 'اندرا'، امر جليل، 2009ع

650. 'چنڊ وساڻي ويو'، امر جليل، 2009ع

651. 'رات جو رنگ'، شوڪت حسين شورو، 2009ع

652. 'ٻهندڙ ليڪا'، رزاق مهر، 2009ع

653. 'سفر'، مشتاق پرڳڙي، 2009ع

654. 'اونداهه ۾ رکيل آئينو'، لياقت رضوي، 2009ع

655. 'منهنجو چنڊ مارجي ويو'، انور ابڙو، 2009ع

656. 'فوٽو'، رسول ميمڻ، 2009ع

657. 'لهر لهر اڇار'، عدنان هاليپوٽو، 2009ع

658. 'مقدس مٽي'، عباس سارنگ، 2009ع

659. 'سچا ڪوڙا رشتا'، منظور ڪوهيار، 2009ع

660. 'سون ورنيون سوڍيون'، سهيڙ: پروين موسيٰ ميمڻ، 2009ع

661. 'ڪڏهن بهار ايندو'، سوڀو گيانچنداڻي، 2010ع

662. 'ادب ۽ سياست'، امر جليل، 2010ع

663. 'ڪرشن چندر جون ڪهاڻيون' (ترجمو): هيرو ٺڪر، 2010ع

664. 'جي پيار هجي ها پاڇولو'، قمر شهباز، 2010ع

665. 'سنڌي چونڊ ڪهاڻيون' (1991_2000)، محمود مغل، 2010ع

666. 'چونڊ سنڌي ڪهاڻيون' (ترتيب)، محمد صالح ڪهڙو، 2010ع

667. 'حيدرآباد 47 ڪلوميٽر'، زيب سنڌي، 2010ع

668. 'جيون آ مڏوين'، وليرام ڪشناڻي 2010ع

669. 'واريا سا وجود'، تصير ڪنير، 2010ع

670. 'زندگيءَ جي هڪ تصوير'، يوسف مجرم لغاري 2010ع

671. 'اڌورهي ڪاڏل وجود'، سيف الحق سيف، 2010ع

672. 'مان اوهان مان ناهيان'، عزيز قاسماڻي، 2010ع

673. 'تنهنجي دل ۾ هوندي اڪيلا'، ڊاڪٽر اعجاز سمون، 2010ع

674. 'جڏهن مان چوهٺ جو هوندس'، ممتاز مهر، 2010ع

675. 'فرشتن جي دنيا'، شهاب سومرو 2010ع

676. 'انگن جي راند'، هوش ڀٽي، 2010ع

677. 'شيدو'، محمد رفيق سهيو 2010ع

678. 'جيئڻ جو حق'، رمضان دلدار چدڙ 2010ع

679. لهندڙ سج جي لام، امر جليل 2010ع

680. 'چيني ۽ چريئه جون ڪهاڻيون'، امر جليل 2011ع

681. 'پيار جي هڪ ٻي صدي'، رفيق احمد سومرو 2011ع

682. 'بهارن کي چنجو'، قمر شهباز 2011ع

683. 'آب حيات'، غلام رباني آگرو 2011ع

684. 'ڀ ڪتاب'، ممتاز مهر، 2011ع

685. 'باشريءَ ۾ رکيل گلاب'، منصور پرڙي 2011ع

686. 'ڏکيو ڏيهه سندر سپنا'، آزاد جتوئي، 2011ع

687. 'پرندڙلڳ' (متفرقه ڪهاڻيڪار)، 2011ع

688. 'خوابن جي خودڪشي'، شگفته جبين، 2011ع

689. 'آسماني تارو'، سليم چنا، 2011ع

690. 'شينهن بنا ٻيلو'، سليم چنا، 2011ع

691. 'بند ٿي ويل دروازو'، ذوالفقار ڪانڌڙو 2011ع

692. 'تيتيهه سئو تيهه'، لياقت رضوي 2011ع

693. 'نه وڃڻ جو پڇتاءُ'، يوسف سنڌي 2011ع

694. 'ڪيل نڪ'، عباس سارنگ، 2011ع

695. 'ڳوڙهن جا ڪبوتر'، پروين، 2011ع

696. 'منزل ڇا هاڻا ماڻهو'، اڪبر اديب، 2011ع

697. 'امر جليل جي سنڌو'، امر جليل، 2012ع

698. جيجل منهنجي ما، امر جليل، 2012ع

699. اندرا، امر جليل، 2012ع

700. 'سنڌو بقا، مان فنا آهيان'، امر جليل، 2012ع

701. 'لهندڙ سج جي لام'، امر جليل، 2012ع

702. 'سنڌي ڪهاڻي'، سهيڙ: اسحاق انصاري، 2012ع

703. 'عجب اڪڙيون' (قرة العين حيدر / مدد علي سنڌي): 2012ع

704. 'سونو ڏند'، ڊاڪٽر رسول ميمڻ، 2012ع

705. 'اوڏويهه عورتون'، رسول ميمڻ، 2012ع

706. 'هڪ شام جو الميو'، علي محمد سولنگي، 2012ع

707. 'جنم جنم الميو'، يار محمد چانڊيو، 2012ع

708. 'زندگي مرجهي ويل گل جهڙي'، مصور حسين، 2012ع

709. 'پرينرن جي انتظار ۾'، منظور ڪوهيار، 2012ع

710. 'اوجاڳن جو سوڳ'، بيوس محرم مغيري، 2012ع

711. 'اڪيلو ماڻهو'، جمن احمداڻي، 2012ع

712. 'عجب اڪڙيون'، امرتا پريتم / مدد علي سنڌي، 2012ع

713. 'وڇوڙي جا ور'، امرتا پريتم / پروين، 2012ع

714. 'دست بن'، اڪبر سومرو، 2012ع

715. 'تڪڙ'، ڪلاڌر متوا، 2012ع

716. 'جمنا سان لي ڏينهن'، فتاح ملڪ، 2012ع

717. 'برسات ڪانپو'، اختر حفيظ، 2012ع

718. 'قيديءَ جي عيد'، ستار پتي، 2012ع

719. 'چوند'، سيد عرفان علي شاهه، 2013ع

720. 'جمود'، امر جليل، 2013ع

721. 'فيس بڪ'، منصور نادر، 2013ع

722. 'ماڻ هٿ جنهن ڏي ونڊدس'، امداد ڪاڪيپوٽو، 2013ع

723. 'اُپر ڇنڊ، پس پرهي'، نسيم ٿيبو (مهير)، دين محمد، 2013ع

724. 'درد جو انگاس'، انور شيخ، 2013ع

725. 'ڪريل گهڙيال'، رحمت الله ماڃوٺي، 2013ع

726. 'مٽيءَ جو عشق'، محمد صديق منگيو 2013ع

727. 'حليمان'، رسول ميمڻ، 2013ع

728. 'اوسيڙي ۾ اجڙيل آس'، عبدالسلام ٿهيم، 2013ع

729. 'ڪچ ڪچ ريت ۾ ڪيئي ڪهاڻيون'، حميد سنڌي، 2013ع

730. 'سانول جا شور'، اقبال بلوچ، 2013ع

731. 'اڻپورا وجود'، ممتاز لوهار، 2013ع

732. 'ڪهاڻيون ئي ڪهاڻيون'، محمد انور بلوچ، 2013ع

733. 'اوسيڙي ۾ جڙيل آس'، عبدالسلام ٿهيم، 2013ع

734. 'زندگيءَ جي ويڙهه ۾'، ناياب ڪوڪر، 2013ع

735. 'خواب نگر'، سليم چنا، 2013ع

736. 'ڌرتي، دريا، مستقبل'، سليم چنا، 2013ع

737. 'آئينهن ڏلي ڏيئو'، سليم چنا، 2013ع

738. 'ڪرشنچندر جون ڪهاڻيون'، زيب سنڌي، 2013ع

739. 'آرسي ڪهاڻيون'، ولي رام ولڀ/ ظفر حسن، 2013ع

740. 'ستين آسمان جا فرشتا'، مانڪ ڪنگراڻي، 2014ع

741. 'پسي ڳاڙها گل ۽ ڪورٽ ڪهاڻيون'، رسول بخش پليجو، 2014ع

742. 'ڪيڏارو'، نورالهدیٰ شاهه، 2014ع

743. 'درد ڪهاڻيون'، سراج، 2014ع

744. 'سهاڻيءَ جي سوپ'، رسول بخش درس، 2014ع

745. 'پرين ياد پيام'، رئوف عباسي، 2014ع

746. 'ستين آسمان جا فرشتا'، مانڪ ڪنگراڻي، 2014ع

747. 'نئون جهان جوڙجي'، اختر ملاح، 2014ع

748. 'درد ڪهاڻيون ۽ انوَن ماڻهو'، سراج، 2014ع

749. 'اي درد هلي آءُ'، سراج، 2014ع

750. 'پنهنجي ڌرتي'، عباس ڪوريجو 2014ع

751. 'اکين ۾ رهجي ويل عڪس'، پروين 2014ع
752. 'سپنن جو انت'، رضوان گل 2014ع
753. 'احساس جا رنگ'، فاطمه پرڪڙي 2014ع
754. 'مان سنڌ گهمڻ نه ويندس'، عبدالواحد سومرو 2014ع
755. سلسلتا ڪهاڻي نمبر: ايڊيٽر هوش پتي 2014ع
756. 'تخليق جو انت'، عابده گهانگهرو 2014ع
757. 'لکمي ڪلاڻيءَ جون چونڊ ڪهاڻيون': 2014ع
758. اسپيس اوڊيسي: سائنسي افسانا (ترجمو): ڪليم بٽ 2014ع
759. 'آزاديءَ جو صبح'، پروين 2015ع
760. گوري گهاگهر ۾ گوندر (ترجمو): پون سنڌي 2015ع
761. 'جيجل منهنجي تسمت'، دلبر چانڊيو 2015ع
762. پهرين جنوري: انور ابڙو 2015ع
763. 'ڪراڙو گدڙ'، امر جليل 2015ع
764. 'گل وزيران'، پروين 2015ع
765. 'پشو پاشا ۽ ٻيون ڪهاڻيون' (ٽئون ڇاپو)، جمال ابڙو 2015ع
766. 'مٺل مڪ'، عباس سارنگ 2015ع
767. 'تون منهنجي ساهه ۾ آهين'، طارق خشڪ 2015ع
768. 'ويتنامي ڪهاڻيون' (ٻيون ڇاپو)، رسول بخش پليجو 2015ع
769. 'هوءَ پڇي وٺي' (سهيڙ)، مختلف ڪهاڻيڪار 2015ع
770. 'درد جي پاڇي ۾'، نسرين سيد 2015ع
771. 'سنڌو'، زاهد ميراڻي 2015ع
772. 'محبوب ڳولي ڏس'، نظير ملڪاڻي 2015ع
773. 'ستارن پويان ٻوڙندڙ شخص' (پرڏيهي ڪهاڻيون/ ترجمو)، پون سنڌيءَ 2015ع
774. 'ناد وارو'، امر لغاري 2015ع
775. 'هوبهو'، جميلا هاشمي / شبير سومرو 2015ع
776. 'نسيم کرل جون ڪهاڻيون' (مرتب: دانش نواز)، 2015ع
777. 'تڙپ ۾ اٽڪيل سچ'، انور ڪاڪا، 2015ع
778. 'نجومي'، رسول ميمڻ 2015ع

779. درد جو آسيب: وصال ميمڻ 2015ع

780. پيار جو پيرو: اويس پنهور 20015ع

781. درد ڏيهو دلربا (پرڪيهي ڪهاڻيون): ترجمو: يوسف سنڌي 2015ع

782. 'سوچن جي ماڻوئي' پر: بهادر ٽالپر 2015ع

783. 'جبران جا افسانا' (ترجمو) غلام جعفر سومرو 2016ع

784. حيدرآباد 47 ڪلوميٽر: زيب سنڌي 2016ع

785. اندر جو آهاءُ: ابو ايليا، 2016ع

786. برف ۾ سڙندڙ ماڻهو: حڪيم عبدالرئوف عباسي 2016ع

787. محبت ماريا ماڻهو (ترجمو): يوسف سنڌي 2016ع

788. مان زنده رهندس: نور گهلو 2016ع

789. جيئڻ جنين ڪاڻ: اقبال بلوچ، 2016ع

790. معذرت سان (اختصاري ڪهاڻيون): علي رضا قاضي 2016ع

791. ٽارين جا جدا ٿيل گل: خادم گهراڻي 2016ع

792. خوابن جا رستا: منور سراج، 2016ع

793. سعادت حسن منٽو جون ڪهاڻيون (سهيڙ): جيرن زيب 2016ع

794. وجود جي ڳولا: فرزانه شاهين، 2016ع

795. ميندي لهڻ کان اڳ ۾: محمد علي پٺاڻ 2016ع

796. درد جو سفر: عزيز ڪينجهراڻي 2016ع

797. رام ڪهاڻي: فاطمه پرڳڙيه 2016ع

798. اڏيتن جي آس: جعفر شاهاڻي، 2016ع

799. گلن سان تعزيت: عبدالسلام تهيم، 2017ع

800. سئو سالن جون چونڊ ڪهاڻيون (مرتب): شوڪت حسين شورو 2017ع

801. اٺويهه عالمي ڪهاڻيون (ترجمو): عبدالخالق سنديلو 2017ع

802. اريڙ کان رهجي ويل محبت: وفا صالح راڄپر، 2017ع

803. هاريا ويچ ميانش: هدايت منگي، 2017ع

804. موٽي ايندس مان: براهيم ڪرل، 2017ع

805. عشق جي آخري سرحد: يارمحمد چانڊيو 2017ع

806. اندر ڪارو ڪانءُ: جبار آزاد منگي 2017ع

807. آخري ڏوهه: انور شيخ، 2017ع

808. پورتا پڇتاءَ: تسليم سحر، 2017ع

809. آئيني جي اوٽ: اصغر پتافي، 2017ع

810. اٿي اجهي لٽي جي گولا: ممتاز مصطفيٰ دوست، 2017ع

811. ترورو: ثميند ميمڻ، 2017ع

812. خالي هنج جو ڏک: شبنم گل، 2017ع

813. برف جون بيساکيون: امر لغاري 2017ع

814. ڌرتيءَ جو پٽ: عبدالواحد سومرو 2017ع

815. اڪيلو مسافر: بادل جمالي، 2017ع

816. ٽيهه منٽ: اختر حفيظ 2018ع

817. چونڊ شاهڪار ڪهاڻيون: سنڌيڪار جهانگير عباسي 2018ع

818. خوابن جا پاڇا: يوسف جميل لغاري 2018ع

819. پيار جي ڌرتي دل جو ديس: مثل چانڊيو 2018ع

820. سنڌيا شام جون ڪهاڻيون: شياڻ سنڌي 2018ع

821. ڪلجڳ جا رنگ: ڊاڪٽر غلام نبي [illegible]ايو 2018ع

822. خالي هٿ: انور ڪاڪا، 2018ع

823. اعتبار جي آسمان تان: غلام علي [illegible] 2018ع

824. ديبل جو سپاهي: ستار هليو 2018ع

825. اهو اجنبي: راجن مگريو 2018ع

826. مان انسان ٿيندس: دين محمد راجڙ 2018ع

827. عورت ۽ احساس: ڊاڪٽر آمنه سومرو 2018ع

828. اجڙيل آهيرو: غلام رسول پرهياڙ 2018ع

829. واجهائيندي ورهه ٿيا: شگفته شاهه 2018ع

830. اگهاڙيون اکيون: شبير لاکو 2018ع

831. ٽيون نسل: امداد رند، 2018ع

832. بدلي جي باهه: لڪشمڻ ديو بج[illegible]ني 2018ع

833. حيدرآباد: ضراب حيدر، 2018ع

834. متي ماٺي لاهيان: فرزانه شاهين، 2018ع

835. ميران جوگڻ: شميم مري 2018ع

836. نوهانئيل: تيارش بلوچ، 2018ع

837. مٽيءَ جو مان: حميد ابڙو 2018ع

838. محبتن جو شهر ٻڙڪا ميل، محمود مغل 2018ع

839. خواب ۽ حقيقيت: سيما ابڙو 2018ع

840. پيار ڪهاڻيون: محمود مغل 2019ع

841. روشنيءَ جو مينار: رسول ميمڻ 2019ع

842. اڌوريون خواهشون: ساجد حسين سومرو 2019ع

843. اوجاڳي جا خواب: رسول ميمڻ 2019ع

844. ڪرفيو ۾ اڏامندڙ ڪاغذ: رسول ميمڻ 2019ع

845. جيون تنهنجي نانءِ: وفا اسلم شيخ 2019ع

846. پراڻو قاض: ڪرشنچندر/پون سنڌي 2019ع

847. اگهاڙپ جو فلسفو: ڪرشنچندر/پون سنڌي 2019ع

848. سنڌ امڙ: ثاقب بلوچ 2019ع

849. سپنن جي پڌر ۾: مخدوم آسيہ قريشي 2019ع

850. درد جو معراج (ترجمو): شهناز شورو/ڊاڪٽر شير مهراڻي 2019ع

851. سبق: اويس ڀٽي 2019ع

852. چٽيل گل: ڊاڪٽر مقبول ماري 2019ع

853. سياسي مجاور: نور نبي راهوجو 2019ع

854. خوابن جي سرحد: منور سراج 2019ع

855. بارش کان بارش تائين: مجيب اوٺو 2019ع

856. پهر سچ کان پوءِ: اظهار ٻالاڊيہ 2019ع

857. ڪائنات جو موت: جعفر شاهاڻي 2019ع

858. احساس نگر (سهيڙ): احسان آڪاش 2019ع

859. عشق عبادت: اندرا شبنم پني والا 2019ع

860. ڪهاڻي نمبر (سلسليوار سنڌ واڻي): ايڊيٽر غلام مصطفيٰ سولنگي 2019ع

861. آخري پيار: اقبال بلوچ 2019ع

862. آسمان جا ٽو چشي: طارق قريشي 2019ع

863. پاڻبارو: ياسمين چانڊيو 2020ع

سنڌي سفرنامي جا ڪي اهم ڪتاب

1. ڏاڙهياري جبل جو سير: مرزا قليچ بيگ 1900ع
2. 'عراق ۽ شام جو سفرنامو' خواجا حسن جان سرهندي 1914ع
3. 'سير جو رنگ' لعلچند امرڏنيمل جڳتياڻي (1915ع)
4. 'گنجي ٽڪر جو سير' ميران محمد شاهه (1919ع).
5. 'سنڌ جو سيلاني' (پيرومل مهرچند آڏواڻي 1923ع)
6. 'مسافريءَ جو مزو' لعلچند امرڏنيمل جڳتياڻي (1923ع).
7. 'لطيفي سٿ' پيرومل مهرچند آڏواڻي (لطيف سائينءَ جي سفر تي آڌارت: 1926ع).
8. 'ڪشمير جو سٿ' پروفيسر نارائڻ داس ملڪاڻي (1926ع).
9. 'هند جو سٿ' پروفيسر نارائڻ داس ملڪاڻي (باتصوير: 1929ع)
10. 'هند جو سٿ' منوهر داس ڪوڙومل (1929ع).
11. 'گجرات جو سٿ' پروفيسر نارائڻ داس ملڪاڻي (1931ع).
12. 'موهين جي دڙي جو سير' هوتچند روچيرام (1932ع).
13. 'حج جي ياترا' مولانا عبدالڪريم چشتي (1932ع).
14. 'سنڌ جو سير ۽ ميلا' پروفيسر ماسانند (1936ع).
15. 'دنيا جو سٿ' سيٺ گنگارام تلوڪچند (1936ع).
16. 'هردوار جو اتهاس' روچيرام جيٺارام (1938ع).
17. 'زيارت نامو' سيد ثابت علي شاهه (1939ع).
18. 'هندستان جو سير' مکي سيرومل جاگيراڻي (ڊاڪٽر برنيئر جي سفرنامي جو ترجمو: 1940ع).
19. 'گليور جو سير ۽ سفر' مرزا قليچ بيگ (ترجمو: 1941ع).
20. 'سنڌ جو سفر' قادربخش نظاماڻي (لطف الله گجراتيءَ جي سفرنامي مان سنڌ وارو ترجمو ڪيل حصو: 1941ع).
21. 'سير ڪوهستان' الهه بچايو يار محمد سمو (1942ع)
22. 'سير لاڙ' الهه بچايو يار محمد سمو

23. 'سکر سونهارو' پرسرام مسند (1942ع).
24. 'دور مشرق' تيرٿ سانولاڻي (هندستان، چين ۽ جپان جي سير تي مشتمل 1943ع).
25. 'بلوچستان جا نظارا- اسپيلي جو سفر' ڊاڪٽر نبي بخش خان بلوچ (مهراڻ مئي جون جولاءِ 1946ع).
26. ايران، عراق (مشهد ۽ ڪربلا) جو سفرنامو دلشاد مرزا (الوحيد: 1947ع).
27. 'مسافر حجاز' آغا بدرالدين دراني 1950ع
28. 'سير ريگستان' محمد اسماعيل عرساڻي 1950ع
29. 'هندستان کان آمريڪا تائين سفر' (سنڌو رسالي ۾) ڊاڪٽر نبي بخش خان بلوچ 1950ع
30. 'الحمرا جو سير' سيد ميران محمد شاهه 1952ع
31. 'ننڍي آدم جو اتهاس' ارجن سڪايل 1956ع
32. 'سفر يورپ جي ڊائري' قاضي عبدالمجيد عابد 1960ع
33. 'لنڊن جو سفر' حاجي شاهنواز پيرزادو 1960ع
34. 'پرينءَ جو پار' حڪيم محمد احسن 1960ع
35. 'آمريڪا جو سفرنامو' ڪريم ڏني راڄپر 1961ع
36. سير ۽ سفر (آمريڪا جو سفر خطن ۾) سيد غلام مصطفىٰ شاهه 1962ع
37. 'ديس وٽ پرديس ۾' (روزاني خادم وطن ۾ قسطوار) طارق اشرف 1964ع
38. پڇمي ياترا (آمريڪا جو سفرنامو) منگهارام ملڪاڻي 1964ع
39. سنڌ کان سوات تائين، زيد اي شيخ 1964ع
40. سمونڊ جي سيني الطاف شيخ 1970ع
41. 'هنگلاج جو سفر' (ماهي مهراڻ ۾ ڇپيل) ڊاڪٽر نبي بخش خان بلوچ 1971ع
42. منهنجو ساگر منهنجو ساحل الطاف شيخ 1971ع
43. دنيا آهي ڪاڪ محل الطاف شيخ 1971ع
44. سمونڊ جن ساٿيهه الطاف شيخ 1972ع
45. 'مائو جي ملڪ ۾' (چين جو سفرنامو) عبدالجبار جوڻيجو 1973ع
46. وايون وڻجارن جون: الطاف شيخ: 1974ع
47. بندر بازاريون: الطاف شيخ: 1975ع
48. مون لينن جو ڏيهه ڏٺو: شيخ عزيز: 1975ع

49. بندر ديسان ديس: الطاف شيخ: 1976ع
50. سون ورني ڌرتي (لبيا جو سفر): ڊاڪٽر سليمان شيخ: 1976ع
51. شڪارتو سفر: لوڪرام ڏوڏيجا: 1976ع
52. ڪويت ڪنارا: الطاف شيخ: 1977ع
53. سيشي جون ڏينهن: الطاف شيخ: 1977ع
54. چا جو ديس، چا جو وديس: الطاف شيخ: 1978ع
55. ديارِ يار ۾ جي دم گذاريم: سردار علي شاهه 'ذاڪر': 1979ع
56. لنڊن تائين لفٽ: الطاف شيخ: 1980ع
57. وايون وڻجارن جون: الطاف شيخ، 1980ع
58. ڳالهيون ننهن جهان جون: الطاف شيخ: 1980ع
59. ٺئون ابن بطوطه (آمريڪا جو سفرنامو): محمد خان سيال: 1980ع
60. نيري آسمان هيٺان (انگلينڊ ۽ سعودي عرب جو سفرنامو) محمد خان سيال: 1980ع
61. دلي (سير سفر)، تيرٿ وسنت، 1980ع
62. لنڊن جو سفرنامو: فريده بشير: 1981ع
63. اندر جنين اُڄ (هندستان جو سفرنامو): ماهتاب محبوب: 1981ع
64. ساڻباهو سمونڊ جو: الطاف شيخ: 1982ع
65. سي پيڙيون رکين پاڄهه سين: الطاف شيخ: 1982ع
66. جاني تہ جهاز ۾: الطاف شيخ: 1982ع
67. جيان جن جي جيءَ سان: الطاف شيخ: 1982ع
68. جهان رس: الطاف شيخ: 1982ع
69. ڏوريم ڏيساور، عبدالحئي پليجو: 1982ع
70. جيڪي ڏٺو هو مون (سوويت يونين جو سفرنامو): ڪيرت ٻاٻاڻي: 1982ع
71. ديس پرديس (هندستان جو سفرنامو): سليم قريشي: 1982ع
72. سچ ۽ ساٿيهہ، قيمت هريسنگهاڻي: 1982ع
73. سنڌڙي ٿي سڏي گرڌاري لال 1982ع
74. هيو سانگ جو (برصغير جو سفر) ابراهيم خشڪ 1982ع
75. سڪ جو سفر عبدالڪريم لغاري 1982ع

76. ڏوريم ڏيساور (سينگاپور، ملائيشيا، جپان): عبدالحئي پليجو: 1983ع
77. هوائن جي آڌار تي: ڊاڪٽر فهميده حسين: 1983ع
78. بهترين سفرناما: الطاف شيخ: 1983ع
79. رنگا رنگ ملائيشيا الهورايو اداسي 1983ع
80. مارو ريءَ ملير (پارت ياترا: 'منهنجو تخليقي سفر' ڪتاب ۾ ڇپيل): خيرالنساء جعفري: 1983ع
81. موج نہ سهي مڪڙي: الطاف شيخ: 1984ع
82. پرين جي پرديس: عنايت بلوچ: 1984ع
83. ديسين وڃ پرديس ۾ (هندستان جو سفرنامو): عمر قاضي: 1984ع
84. من جا محل ـ ڪنبهر (يورپ جو سفر): لکمي کلاڻي: 1984ع
85. ڏوري ڏوري ڏيها لڌين ڪولامپور ۽ سينگاپور جو سفر) تنوير عباسي: 1984ع
86. هو جي وڃ ولات جا (هانگ ڪانگ فلپائين جو سفر): عبدالحئي پليجو: 1984ع
87. ڏونگر ڏوريو جن (لاهوت لامڪان جو سفرنامو): لاهوتي حسين بخش ڪانهيو: 1985ع
88. ڏاڍا ڏونگر ڏيهہ جا (پاڪستان جي اترين علائقن جو سفرنامو): محمد عالم نظاماڻي: 1985ع
89. سفر من اندر (پاڪستان جي مختلف علائقن جو سفر): نصير مرزا: 1985ع
90. سگهارو هماليا هيٺا ماٺهو: ف. م لاشاري: 1985ع
91. جيڪي ڏٺو هو مون (روس جو سفر) ڪيرت ٻاٻاڻي 1985ع
92. پنهڙڪي جي پڃ پڃ (يورپ جو سفرنامو): رينا شهاڻي: 1986ع
93. انگلنڊ جا اڍائي سال: لعل جوڻيجو: 1986ع
94. سينگاپور ويندي ويندي: الطاف شيخ: 1986ع
95. ديس بديس: عبدالحئي پليجو: 1986ع
96. مڪليءَ کان ملاڪا تائين (ملائيشيا جو سفرنامو): الطاف شيخ: 1986ع
97. ڪوالالمپور ڪجهہ ڪوهہ: الطاف شيخ: 1986ع
98. قدم ڪاپڙين جا فقير امداد علي سرائي 1987ع
99. ڳالهيون آهن ڳجهہ (ملائيشيا جو سفرنامو): 198/ع
100. مڪلي لڪڙيءَ جو سير: محمد اسماعيل عرساڻي: 1987ع

101. هوچي منه جي ڏيهه ۾: ڊاڪٽر علي احمد رند: 1987ع

102. مرهي مرهي مار: ماهتاب محبوب: 1987ع

103. نائجيريا ۾ سورنهن سال ڊاڪٽر احمد علي قريشي 1987ع

104. پرديسي ڪبوتر پرين (انگلنڊ جو سفرنامو): عنايت بلوچ: 1987ع

105. جي هيڻڙي ۾ هُرن (سنڌ جو سفرنامو): ڪلا پرڪاش: 1987ع

106. جڙيل جن سان سنڌ (سنڌ جو سفرنامو): هري موٽواڻي: 1988ع

107. سي سڀ سانڍيم ساهه ۾ (سنڌ جو سفرنامو): موتي پرڪاش: 1989ع

108. راهون چنڊ ستارا: ماهتاب محبوب: 1989ع

109. ارائونڊ دي ورلڊ: الطاف شيخ: 1989ع

110. تي مسافر ٽي شخص (ماسڪو دهلي جو سفرنامو: اختر بلوچ، اياز لطيف ۽ مريم پليجو): 1989ع

111. ونڊسر محل جو سفر: عبدالجبار جوڻيجو: نومبر 1989ع

112. واهه واهه ملائيشيا/ سينگاپور: عزيز راهي: 1989ع

113. چار گهڙيون چين ۾: احمد علي رند: 1990ع

114. مسافر (اولهه پاڪستان جو سير): قربان منگي، 1990ع

115. اي جرني ٽو ٿائيلينڊ: الطاف شيخ: 1990ع

116. روس جو سير جواهر لعل نهرو سنڌيڪار آزاد قاضي 1990ع

117. امريڪا ۽ يورپ جو سفرنامو علي مير شاهه 1990ع

118. ڪنوارين ۽ ڪنول (سينگاپور سيام ۽ ٿائيلينڊ جو سفرنامو): عبدالحق پليجو: 1991ع

119. لنڊن تنهنجا ڪيڏا روپ: طارق عالم ابڙو: 1991ع

120. واهه واهه ملائيشيا عزيز راهي 1991ع

121. دنيا پنهنجي ديس پرايا اياز لطيف پليجو 1991ع

122. ڏور به اوڏا سپرين (ڀارت جو سفرنامو): تاجل بيوس: 1992ع

123. خبرون ڪيڙائن جون (ملائيشيا جو سفرنامو): الطاف شيخ: 1992ع

124. پيڪنگ پچارون: ڊاڪٽر سليمان شيخ: 1992ع

125. اوهريا جي عميق ڏي (سينگاپور، ملايا، بئنڪاڪ، هانگ ڪانگ جو سفرنامو): الطاف شيخ: 1992ع

126. آمريڪا جا رنگ: ڊاڪٽر حيدر سنڌي: 1993ع
127. اسلام آباد ۾ 5 ڏينهن علي حسن جمالي 1993ع
128. ڌرتي سارو ڏيس (مختلف سفرنامن جا اقتباس ترتيب: تصير مرزا: 1994ع
129. زندگي تنهنجا رنگ هزار (آمريڪا جو سفرنامو): عبدالغفار تبسم: 1994ع
130. اچن جي ملڪ ۾ اسين ڪارا: الطاف شيخ: 1994ع
131. ملير کان مالمو (يورپ جو سفرنامو): الطاف شيخ: 1994ع
132. ڏوٿي اُنهي ڏيهه جا (ٿر جو سفر): انور ڏنگراڻي: 1994ع
133. جت برف پئي ٿي جام: الطاف شيخ: 1994ع
134. ڪراچيءَ کان ڪوبن هيگن: الطاف شيخ: 1995ع
135. سنڌ ۾ سدائين گڏ (انڊيا جو سفرنامو): قيمت سنڌي: 1995ع
136. سهسين ٿيا سارنگ (آسٽريليا جو سفرنامو): عنايت بلوچ: 1995ع
137. يورپ جا ڏينهن، يورپ جون راتيون: الطاف شيخ: 1996ع
138. نيپال: ڀڳوان جي ڀونءِ: بدر ابڙو: 1996ع
139. ميهڙ کان ماسڪو: سفرنامو: محبوب علي شيخ: 1996ع
140. لنڊڪيءَ کان لنڊن تائين: ڊاڪٽر محمد لائق زرداري: 1996ع
141. پنون ٿو ٽوڪيو: عبدالحئي پليجو: 1997ع
142. اي روڊ ٽو مدينا: الطاف شيخ: 1997ع
143. خوشبوءِ جو سفر (حج جو سفر): فقير غوث محمد 'گوهر': 1998ع
144. مزدڪ جي ملڪ ۾ (ايران جو سفرنامو): آفتاب سومرو: 1998ع
145. جت جر وهي ٿو جال: الطاف شيخ: 1998ع
146. افغانستان ۾ ڪجهه ڏينهن: خليل احمد لاکو: 1998ع
147. سامي سفر هليا: ڀيچو فقير: 1999ع
148. شام ولايت ۾: محمد اقبال دل: 1999ع
149. سردار لهج سار (حج سفرنامو): سيد عبدالله شاهه فتاحي: 1999ع
150. ديس بديس عبدالحئي پليجو 1999ع
151. آل اباٺوت سينگاپور: الطاف شيخ: 2000ع
152. مون کي اڳتي وڃڻو آهي (آمريڪا، يورپ ۽ دبئيءَ جو سفر): تنوير عباسي:

2000ع

153. جمنا ڪناري: علي احمد قريشي: 2000ع

154. ملائيشيا منهنجي من ۾ (ملائيشيا جو سفرنامو): الطاف شيخ: 2000ع

155. سينگاپور تو سنڌ ڪري: الطاف شيخ: 2000ع

156. جهولي لال (انڊيا، چين ۽ سرحد جو سفرنامو): آغا سليم: 2000ع

157. پلي پار تان پيرو (حج ۽ عمري جي سفر جو ساڃاهه): الطاف شيخ: 2000ع

158. آمريڪا (نئين دنيا، نئون ديس): الطاف شيخ: 2000ع

159. جهڙا ماڻهو تهڙو ويس شير محمد ڪهاوڙ 2000ع

160. تون سنڌ ۾ ئي رهي پئه (سنڌ جو سفرنامو): ناڪر چاولا: 2001ع

161. ڪولمبو منهنجو پيار (سريلنڪا جو سفرنامو): عبدالعزيز نظاماڻي: 2001ع

162. ڪڄل پنل نيڻ (يورپ ۽ آمريڪا جو سفرنامو): عبدالحئي پليجو: 2001ع

163. خيمي ۾ شام: تصير مرزا: 2001ع

164. ماڻهو منجهه ڌهي (سنڌ ياترا ۽ هانگ ڪانگ جو سفرنامو): هري موٽواڻي 'سنڌي': 2002ع

165. اديون ڏي اوهان جا ڏٺو هو (هند جو سفرنامو): تاجل بيوس: 2002ع

166. ايران جو سفر منظور حسين لغاري 2002ع

167. وايون وڻجارن جون وينا شرنگي (اسپين، پورچگال، پئرس، آمريڪا ۽ لنڊن جو سفرنامو) 2002ع

168. جتي منهنجا اوٺيڙا (سنڌ جو سفرنامو): ريتا شهاڻي: 2003ع

169. هي پيٽ هي ڪنارا (دنيا جي پيٽن جو سفرنامو): الطاف شيخ: 2003ع

170. ڪنگري، ڪاڪان ۽ ڪالام: غلام محمد لاڪ: 2004ع

171. تيستائين گڏ ٻاء: الطاف شيخ: 2004ع

172. سنڌ جو سفرنامو (تصوراتي سفرنامو): ڊاڪٽر ارجن سڪايل: 2004ع

173. ڪراچيءَ کان هنزا تائين: عائشه زرداري: 2004ع

174. پريان سندي پار ڏي (مڪي، مديني ۽ يورپ جو سفرنامو) عبدالحئي پليجو: 2004ع

175. برف جو دوزخ: گل حسن ڪلمتي: 2004ع

176. شهر صحرا پاڻيان (مصر جو سفرنامو): مدد علي سنڌي: 2004ع

177. هڪ ڪهڙي پيار جي (جپان جو سفرنامو): قربان منگي: 2004ع

178. ملائيشيا 12 سالن بعد (ملائيشيا جو سفرنامو): الطاف شيخ: 2004ع

179. ڪراچيءَ کان ڪوڪورا (جپان جو سفرنامو): الطاف شيخ: 2005ع

180. ياترا شري هنگلاج ماتا: پروفيسر محمد يوسف خان جروار: 2005ع

181. نئين دنيا، نوان رنگ (آمريڪا جو سفرنامو): محمد خان جروار: 2005ع

182. پنڌ مون ڏور ڪيا (روم ۽ يورپ جو سفرنامو) عبدالحق بلبجو: 2005ع

183. هندستان جو سفر: پروفيسر شيام داس جوشي: 2005ع

184. پلي پار جون زيارتون (زيارت حرمين شريفين، مساجد ايران، مساجد ڪربلا ۽ مقدس): فقير ميان علي محمد قادري فقير ميان غلام سرور قادري: 2006ع

185. دهليءَ جو درشن (هندستان جو سفرنامو): الطاف شيخ: 2006ع

186. ٿر (سنڌ جو سفر): پير غلام محمد سرهندي: 2006ع

187. آمريڪا جو سفرنامو: ايوب خاصخيلي: 2006ع

188. گولا ۽ گاليون: مولا بخش چانڊيو: 2006ع

189. اکيون پسي آئيون: رفيق جعفري: 2006ع

190. گلاب جي گلن جو ديس (سنڌ جو سفرنامو): هيرو شيوڪاڻي: 2007ع

191. هيرا موتي ان ميا (حج سفر جون جهلڪيون): حاجي خير محمد جوکيو: 2007ع

192. نيو هالا کان نيويارڪ (آمريڪا جو سفرنامو): الطاف شيخ: 2007ع

193. ڪراچي کان ڪيمبرو تائين (روس جو سفرنامو): منصور ملڪ: 2007ع

194. مسرح کان مديني تائين: مولوي محمد ياسين شورو: 2007ع

195. آمريڪا ياترا: ذوالفقار هاليپوٽو: 2008ع

196. پرين جن پار: اسحاق انصاري: 2008ع

197. بخشو لغاريءَ کان بالٽيمور (آمريڪا جو سفرنامو): الطاف شيخ: 2008ع

198. ايران ڏي اُتام (ايران جو سفرنامو): الطاف شيخ، پرين چانڊيو: 2008ع

199. سبحبڻي ياترا: انور پيرزادو: 2008ع

200. ترڪيءَ ۾ چار مسافر: ڊاڪٽر محبوب شيخ: 2009ع

201. موهن جو وسران سنڌ (سنڌ جو سفرنامو): جيئو لالواڻي: 2010ع

202. جو ڏٺم سو لکيم (اٿوپيا، ابوظهبي، شارجا، رنگون، بمبئي ۽ سريلنڪا جا سفر): ڪئپٽن عبداللطيف لاشاري: 2010ع

203. ڳر لڳي ڳالهيون ڪريون (يورپ جو سفرنامو) عبدالحئي پليجو: 2010ع

204. اڱڻ عجيبن جا (ٽورنٽو، ڪئناڊا، نياگرا، آٽوا، مسي ساگا ۽ لنڊن جو سفرنامو): پلديو بختراءِ مٽلاڻي: 2010ع

205. سفر در سفر (اوشو آشرم ۽ لنڊن جو سفرنامو): رينا شهاڻي: 2010ع

206. هلي ڏسجي هندستان: الطاف شيخ: 2010ع

207. اپسرائن جي شهر استنبول ۾: امتياز منگي: 2010ع

208. ڪيرٿر جو سفر (پاڳو پهريون): بدر ابڙو: 2010ع

209. ورهاڱي ۽ لاڏاڻي بعد سنڌ جو ديدار (سفرنامو): پريتم ورياڻي: 2010ع

210. مسافر ڪربلا جا: دلشاد مرزا: 2010ع

211. پکي اڏاڻا پرديس: الطاف شيخ: 2011ع

212. توکي ٿو آمريڪا: عبدالحئي پليجو: 2011ع

213. ممباسا، شيدي بادشاهه ممباسا (آفريڪا جو سفرنامو): الطاف شيخ: 2011ع

214. هل ته دهلي گهمون: يوسف سنڌي: 2011ع

215. سفرنامه ترڪي: صاحبزاده محمد ڪرم الله (دلبر سائين) 2011ع

216. نيل نديءَ ڪناري آفتاب ميمڻ (مصر جو سفرنامو) 2011ع

217. ڏيهه پرڏيهه جو سفر: الطاف شيخ: 2012ع

218. بمبئي منهنجي ياڪر ۾: الطاف شيخ: 2012ع

219. هليو آ، هليو آ، ملائيشيا: الطاف شيخ: 2012ع

220. سنڌياڻي ماسڪو ۾ اختر بلوچ 2012ع

221. اف آمريڪا سيد زين العابدين شاهه 2012ع

222. مون کي موهيو ملائيشيا: الطاف شيخ: 2013ع

223. هوا جي ديوار: منظور جوکيو: 2013ع

224. سفر ڪهاڻيون (ڪوريا، افغانستان، مالديپ، نيپال، ڪمبوڊيا جا سفرناما): نصير اعجاز: 2013ع

225. اڌ مهينو ايران ۾: يوسف سنڌي: 2013ع

226. نڪري پيس نيپال ڏانهن اسحاق انصاري 2013ع

227. سرتي راحت روح جي (حج جو سفر) پروفيسر محمد رحيم واتولائي: 2013ع

228. ڏور جنين جو ڏيهه: ڊاڪٽر ڊلديو متلاڻي: 2013ع

229. سفر ڪهاڻيون تصير اعجاز 2013ع

230. جن ڪي سچي مڪ (سعودي عرب جو سفرنامو): غلام جعفر سومرو: 2014ع

231. پونا ايڪسپريس (هندستان جو سير): موهن مدهوش: 2014ع

232. سعودي سعادت: محمد خان جروار: 2014ع

233. ڏور به اوڏا سپرين (دهلي ۽ جو سفرنامو): مهرالنساء لاڙڪ: 2014ع

234. هوائي ۽ جي هوائن مان (امريڪا جو سفرنامو) قربان منگي 2014ع

235. حيدرآباد کان هُنزه تائين مور اگر 2014ع

236. مون ڊاڪا اُڀرندي ڏٺو: ذوالفقار هاليپوٽو: 2015ع

237. ڏيهه پرڏيهه جو سفر الطاف شيخ بهريون 2015ع

238. بيجنگ کان بنڪاڪ جي بازارن تائين آفتاب سومرو 2016ع

239. سڪ سچو يار جي: حاجي عبدالڪريم سنگهار: 2016ع

240. شاعر جي اک سان آمريڪا جا عڪس ڊاڪٽر مشتاق ڦل 2016ع

241. لنڊن جا ڏينهن اسڪاٽ لينڊ جون راتيون عبدالحئي پليجو 2016ع

242. خانه بدوش جو خواب... گورک، سهيل ابڙو 2016ع

243. چوڏهون چڪر آمريڪا جو: آغا ثناءالله: 2016ع

244. ساهان اوڏا سپرين: عنايت بلوچ: 2016ع

245. سفر بخير مٺل جسڪاڻي 2016ع

246. اخوت جو سفر ڊاڪٽر امجد ثاقب، سنڌيڪار: يوسف سنڌي 2016ع

247. بنارس کان برموڊا الطاف شيخ 2016ع

248. گنگا، گوتم ۽ مان رمضان راهي 2016ع

249. يارن سان گڏ يورپ ۾ امتياز منگي

250. پکي پيار امن جا بشير منگي

251. آمريڪا جو نئون پنڌ فريد پتو 2017ع

252. پرين جي ديس ۾ پرديسي (ازبڪستان جو سفرنامو) امتياز منگي 2017ع

253. دلبر صحرا جي ديس ۾ مولوي عبيدالله چانهيون 2017ع

254. سوکي بندر ۽ اوونڌي شور منصور ٿلهو 2017ع

255. صحرا صحرا نيڻ ڊاڪٽر غلام نبي سڌايو 2017ع

256. تنهائين جو مسافر جاويد ميمڻ پهريون 2017ع

257. هل همثين سين هوت ڏي مختار جاتوري 2018ع

258. اسپين تنهنجا ڪيئي رنگ عبدالحئي پليجو 2018ع

259. لبيڪ الهم لبيڪ محمد انور بلوچ 2018ع

260. يورپ جو سفر شبير شر 2018ع

261. موران ملائيشيا مور ساگر 2018ع

262. سفرِ عشق شگفته شاهه 2018ع

263. نيو يورڪ کان نئين دهلي مڪيش بارتاڻي 2018ع

264. ياڳوندن جو ملڪ ملائيشيا ڊاڪٽر شاهمراد چانڊيو

265. پيتارو کان لنڊن تائين اسماعيل خشڪ 2019ع

266. اچو ته هندستان گهمون آغا ثناءالله 2019ع

267. سرهي سيج، پاسي پرين: عنايت بلوچ، 2019ع

268. ڳوٺ جرواڙ کان جپان: الطاف شيخ، 2019ع

269. سوريا استِ، نيپال مستِ: مڪيش بارتاڻي، 2019ع

سنڌي ناول: ڪُجھہ اهم ڪتاب

1. راسيلاس، منشي اُڌارام ٿانورداس ۽ ساڌو نولراءِ (ڊاڪٽر جانسن جي انگريزي ناول جو سنڌي ترجمو: 1870ع)
2. دلارام، مرزا قليچ بيگ، 1888ع
3. زينت، مرزا قليچ بيگ، 1890ع
4. طلسم (سر والٽر سڪاٽ جي ناول جو ترجمو): ٻولچند ڪوڙومل / ڪاڪو پيرومل 1891ع
5. عجيب پيٽ، ديوان پريتمداس حڪومت راءِ، 1892ع
6. چوٽ جو چنڊ يا پرم جي پلاٽي (سرسوتي رسالي ۾ قسطوار)، پيرو مل مهرچند، 1905ع
7. آنند سندريڪا، ڪاڪو پيرومل مهرچند، 1910ع
8. چندر ڪانتا سنتي (28 ڀاڱن ۾ قسطوار هندي تان ترجمو): مکي سيرومل ساگراڻي 1910ع
9. گلن جي ٽوڪري: مرزا قليچ بيگ، 1911ع
10. راجڪماري پتنا ۽ فيروز شاهه: هريسنگھہ 1912ع
11. سچو سک: مرزا قليچ بيگ 1912ع
12. آزار مان آرام: مرزا قليچ بيگ 1912ع
13. ٽي گھر: مرزا قليچ بيگ 1912ع
14. لڇمي: مرزا قليچ بيگ، 1913ع
15. لوسي (انگريزي ناول جو ترجمو): مرزا قليچ بيگ 1914ع
16. نور جهان، هوتچند مولچند گربخشاڻي، 1915ع
17. ورپل ۽ نعمت: ڪاڪو پيرومل، 1915ع
18. موهني ٻائي، ڪاڪو پيرومل مهرچند، 1917ع
19. ڪشنيءَ جو ڪشٽ، پيرومل مهرچند آڏواڻي، 1917ع

20. سندري: عبدالخالق خليق مورائي، 1922ع
21. ستيءَ جي سيتا: عبدالخالق خليق مورائي، 1923ع
22. چتر پتي: عبدالخالق خليق مورائي، 1923ع
23. سون ورنيون دليون (ترجمو): لعلچند امرڏنو مل، 1925ع
24. انتقام: مرزا علي نواز، 1928ع
25. حور دمشق: غلام احمد نظامي، 1929ع
26. بلو کوکر: صاحب سنگهه چندا سنگهه، 1930ع
27. ملڪ سرفراز: مرزا علي نواز، 1931ع
28. جهان آرا، عبدالرزاق عبدالسلام، 1931ع
29. حياتيءَ جو پهريون دور: محمد صديق ميمڻ، 1931ع
30. حياتيءَ جو ٻيو دور: محمد صديق ميمڻ، 1932ع
31. آشيرواد، شيوڪ ڀوڄراج، 1933ع
32. دادا شام، شيوڪ ڀوڄراج، 1934ع
33. آزاد خيال زالون، روچيرام سنڌائي، 1937ع
34. سشيلا، ميلارام واسواڻي، 1937ع
35. رتنا، ميلارام واسواڻي، 1939ع
36. سنجوتي، ميلارام واسواڻي، 1939ع
37. نور توحيد، م. ع. ڏيپلائي، 1939ع
38. نيل ڪنوار، محمد عثمان ڏيپلائي، 1941ع
39. شاعر، آسانند مامتورا، 1941ع
40. پتي ڀڳتي، ميلارام واسواڻي، 1941ع
41. اتحاد، گلي سدارنگاڻي، 1941ع
42. ڏکن ڀنيان سک، ٿهلرام آسودومل، 1942ع
43. زنده دل، چندومل جشنگهاڻي، 1942ع
44. سنڌي تلوار، منوهر داس ڪوڙومل، 1942ع
45. مالهڻ، نارائڻداس ڀنڀاڻي، 1942ع
46. وڏوا، نارائڻ داس ڀنڀاڻي، 1943ع

47. بينا، نرمل جيوتاڻي 1943ع
48. ڪشور موهني، ٿهڪل واسواڻي 1943ع
49. ڦيدي، رام پنجواڻي 1943ع
50. ميونسپل ڪائونسلر، چيلانند لعلواڻي 1944ع
51. ايراني شهزادي، محمد عثمان ڏيپلائي 1944ع
52. آخري اميد، محمد عثمان ڏيپلائي 1944ع
53. چين جو چنڊ، محمد عثمان ڏيپلائي 1944ع
54. شرميلا، رام پنجواڻي 1944ع
55. راجا اشوڪ: ميلارام واسواڻي 1944ع
56. دلوراءِ جي نگري، نرملداس فتحچند 1944ع
57. شير شاهه ۽ همايون، محمد عثمان ڏيپلائي 1945ع
58. آفريڪا جي شهزادي، محمد عثمان ڏيپلائي 1945ع
59. لطيف، رام پنجواڻي 1945ع
60. غريبن جو وارث، تاراچند داس پنياڻي 1946ع
61. اورنگزيب جو انصاف، محمد عثمان ڏيپلائي 1947ع
62. حُسن جي هار، حڪيم الله بخش 1947ع
63. راڻي، ڊي جي آهوجا 1947ع
64. شهنشاهه جهانگير، ارجن سامتاڻي 1947ع
65. قسطنطنيه جي شهزادي، محمد عثمان ڏيپلائي 1947ع
66. ميونسپل ڪائونسلر، چينا لعلواڻي 1947ع
67. ننڍي ڀيڻ، ايم. آر. مائيداساڻي 1947ع
68. پرديون، اندرا هميراجاڻي 1947ع
69. سلطان ٽيپو شهيد، محمد عثمان ڏيپلائي 1948ع
70. غازي احمد شاهه ابدالي، محمد عثمان ڏيپلائي 1949ع
71. مسلمان عورت، محمد عثمان ڏيپلائي 1949ع
72. مهاراڻي چندر راڻي چيتانند پاونداس 1949ع
73. مينا بازار محمد عثمان ڏيپلائي 1949ع

74. روم جي راڻي، محمد عثمان ڏيپلائي، 1950ع
75. منجو، پوپٽي هيرانندائي، 1950ع
76. ڪومايل ڪلي (پيو ڇاپو) تارا مير چندائي 1950ع
77. محبت ۽ فرض، محمد طيب ابڙو 1950ع
78. ماستر، پگوان لڪائي، 1951ع
79. آنسو، گوبند مالهي، 1952ع
80. اڙنگ، ڪماري راڻي، 1952ع
81. جنسار، قاضي فيض محمد، 1952ع.
82. باغي، ترجمو: محمد بخش جوهر، 1952ع
83. جيون ساٿي: گوبند مالهي، 1952ع
84. زندگي يا موت، رام پنجواڻي، 1952ع
85. زندگيءَ جي راهه تي گوبند مالهي، 1952ع
86. ڪاروان زندگي، انجم هالائي، 1952ع
87. ڪامنيءَ جو ڪتاب، ڪيشو مالتي، 1952ع
88. گناهه، عبداللطيف راز بلڙائي، 1952ع
89. لاش، ڊاڪٽر غلام علي الانا، 1952ع
90. افسانهٔ زندگي: قريشي عبدالحئي جهانگي، 1953ع
91. خوفناڪ قاتل: محمد بخش جوهر، 1953ع
92. آواره، موهن ڪلپنا، 1953ع
93. آنسو، گوبند مالهي، 1953ع
94. زندگيءَ جي راهه تي، گوبند مالهي، 1953ع
95. جيون ساٿي، گوبند مالهي، 1953ع
96. اگمان، شري رامنائي، 1953ع
97. پکيڙا ولر کان وڇڙيا، گوبند مالهي، 1953ع
98. من جو ميت، گوبند مالهي، 1953ع
99. شريف ڌاڙيل، پير بخش الهداد قريشي، 1953ع
100. ڪرنڌڙ ديوارون، سندري اتمچندائي، 1953ع

101. من جي جيت، گوبند مالهي، 1953ع
102. هاري، قربان علي نقشبندي، 1953ع
103. انڌيرو اجالو، موتي پرڪاش، 1954ع
104. اپاهج، هري همٿاڻي، 1954ع
105. سجو، آنند گولاڻي، 1954ع
106. جيون، پرم ابيچنداڻي، 1954ع
107. محبت ۽ فرض، محمد طيب نصرپوري، 1954ع
108. چنچل نگاهون، گوبند مالهي، 1954ع
109. لوڪ آهي لوڪ، گوبند مالهي، 1954ع
110. چيخ، داس طالب، 1954ع
111. لگن، موهن ڪلپنا، 1954ع
112. للڪار، گوبند مالهي، 1954ع
113. زنده دل، چندو لعل جشنگهاڻي، 1954ع
114. منهنجي شادي، چندو لعل جشنگهاڻي 1954ع
115. مجو، آنند گولاڻي، 1954ع
116. آهي نه آهي، رام پنجواڻي، 1955ع
117. اڃا رات باقي، موهن ڪلپنا، 1955ع
118. سنيتا: جتندر ڪمار/گوبند مالهي، 1955ع
119. آواره، انور هالائي، 1955ع
120. گناهه جي پتلي، محمد بخش جوهر، 1955ع
121. موني رات، هري همٿاڻي، 1955ع
122. آشا، هري همٿاڻي 1955ع
123. داغ بي داغ، ڪماري، 1955ع
124. ساهڙي، لڇمڻ ساٿي، 1955ع
125. عشق ناهي راند، گوبند مالهي، 1955ع
126. محبت جو تياڳ، ايشوري جوتواڻي، 1955ع
127. مداري، داس طالب، 1955ع

128. عورت، موهن ڪلپنا، 1956ع
129. بيوس بيوي، رسول بخش خمار، 1956ع
130. جنسار، قاضي فيض محمد، 1956ع
131. شانت اشانت، بي جي آهوجا، 1956ع
132. شرم پوتي، گوبند مالهي، 1956ع
133. گناهن جي رات، ڪيرت مهرچنداڻي 956ع
134. الفت جي آگ، ايشوري جوتواڻي 1956ع
135. نئين روشني (پاگوپيو)، عادل رشيد، ترجمو: چيلانند پاونداس 1956ع
136. پاويھ سو پاويھ، قاضي فيض محمد، 1956ع
137. پهروپي، شود رمناڻي 1956ع
138. نرس، آنند ٽهلراماڻي، 1956ع
139. عورت، موهن ڪلپنا، 1956ع
140. ديسي سيخ ڪجن، گوبند مالهي، 1956ع
141. سنڌوءَ ڪناري، گوبند مالهي 1956ع
142. هڪ انسان سؤ طوفان، گوبند مالهي، 1956ع
143. آشا، سرگواسي شيوا رام پگت، 1957ع
144. الفت جي آگ، ايشوري جتواڻي، 1957ع
145. پهاڙي چوٽيون، چندو لعل جشنگهاڻي، 1957ع
146. داغ، جارج آرناڊ، ترجمو: ڪرشن راهي، 1957ع
147. زندگي، موهن ڪلپنا، 1957ع
148. جواني ديواني، ڪيرت مهرچنداڻي، 1957ع
149. سندري، ساقي سجاولي، 1957ع
150. لوڪ آهي پوڪ، گوبند مالهي، 1957ع
151. آس نراس، هري همٿاڻي، 1957ع
152. واپس، گنو سامتاڻي 1957ع
153. هڪ دل هزار ارمان، ڪلا پرڪاش، 1957ع
154. ڏيئر نہ چمن، رام پنجواڻي، 1957ع

155. آپا، آنند ٽهلراماڻي، 1957ع
156. اجنبي، بشير مورياڻي، 1957ع
157. بولي، شيخ محمد حسن ڪنڀياري، 1958ع
158. پروفيسر، هري همٿاڻي، 1958ع
159. ديسي مين ڪجن، گوبند مالهي، 1958ع
160. سونيتي ديوي، محمد هاشم سومرو، 1958ع
161. ڪنوار جو آئينو، عبدالڪريم تراب، 1958ع
162. رات ڏينهن، ڪيرت مهرچنداڻي 1958ع
163. آرزو دل: اسلم اي ميمڻ مسافر، 1958ع
164. پتلي، گگومل دوداڻي، 1959ع
165. پدما، رام پنجواڻي، 1959ع
166. هٿ يوگي (2 ڀاڱا)، تارا ميرچنداڻي، 1959ع
167. پريت ڪٺي پيڙا ملي، جڳديش هري، 1959ع
168. راتيون جاڳڻ جي، ناصر موراڻي 1959ع
169. سنڌو، رام هنگوراڻي، 1959ع
170. وشواس، موهن ڪلپنا، 1959ع
171. آسمان جي هيٺ، خدا بخش مغل، 1960ع
172. الري وچ ڙي ڪونج، لڇمڻ ساٿي، 1960ع
173. چانڊوڪيءَ جو چمڪو رام پنجواڻي، 1960ع
174. پيار روٺي ڏنو، هري همٿاڻي، 1960ع
175. پيار جي شادي، محمد طيب نصرپوريه 1960ع
176. حسن، رسول بخش خمارل، 1960ع
177. دريا جي ڪپ تي، گل نصرپوريه 1960ع
178. حقيقي دوست، بيدار موراڻي، 1960ع
179. شيشي جي دل، ڪلا پرڪاش، 1960ع
180. ساڳئا جو سپنو، گني سدارنگاڻي 1960ع
181. سورج ڇانئون ڪيئون، محمد علي پٺاڻ، 1960ع

182. گردش افلاڪ، محمد طيب ابڙو، 1960ع
183. ڏيهي پرڏيهي، گوبند مالهي، 1961ع
184. اديون ڏيو صلاح، شوق سنڌي، 1961ع
185. عاشي (ترجمو): هينري رائيڊر/فضل احمد بچاڻي، 1961ع
186. امر پيار، ڪرشن کٽواڻي، 1961ع
187. چلولي، محمد حافظ شاهه حسيني، 1961ع
188. ڪاليجي ڇوڪري، محمد بخش جوهر، 1961ع
189. وندنا، داس طالب، 1961ع
190. ڪفن چور، خواجه احسان پرويز، 1961ع
191. نجمه، ماستر الله ورايو طارق صديقي، 1961ع
192. نوتبرون، احمد شاهه بچل شاهه رفيق، 1961ع
193. ور وطن جاڻي، شعبان بخت، 1961ع
194. جمهورياڻي جانور (ترجمو): محمد رمضان بلوچ، 1961ع
195. حسرتن جي تربت، پوپٽي هيراننداڻي، 1961ع
196. آتم مريادا، لعل پشپ، 1962ع
197. اُداسيءَ جون آهون، الله بخش ٽالپر، 1962ع
198. وساريان نہ وسرن، عمرالدين بيدار، 1962ع
199. پريت پراڻي ريت نراڻي، سندري اتم چنداڻي، 1962ع
200. پيار ۽ دوکو، لڇمڻ آميشر، 1962ع
201. پيار روئي ڏنو، هري همٿاڻي، 1962ع
202. جهرنا، پرم ابيچنداڻي، 1962ع
203. منهنجي منڙي سنڌ، ڪرشن کٽواڻي، 1962ع
204. ساڃنا جو خون، چندو لعل جشنگهاڻي، 1962ع
205. دردن ماري دل، وشنو ڀاٽيہ، 1963ع
206. سانگهڙ، م. ع ڏيپلائي، 1963ع
207. سپنو ۽ حقيقت، ڪيرت مهرچنداڻي، 1963ع
208. نئون صبح، ڪيرت مهرچنداڻي، 1963ع

209. نئون گيت، ڪيرت ٻٻرچنداڻي، 1963ع
210. اداسي ۽ جوڻ آهون، الهه بخش تالپر، 1963ع
211. سوري آ سينگار، عبدالجبار شاهه 1963ع
212. نادره، غلام علي ڪوڪر، 1963ع
213. زيرِدستي: محمد بخش جوهر، 1963ع
214. چندا عرف ترتحڪي، لڪشمي ٽي ديتائي جيوتي، 1964ع
215. روشني ۽ جي تلاش، آغا سليم، 1964ع
216. زخمي دل، لڇمي اميشر، 1964ع
217. سونهن پٿر ۽ پيار، طارق اشرف، 1964ع
218. عصمت، ڪاظم علي ڪاظمي، 1964ع
219. قسمت جا رنگ، شيام جشنگهاڻي، 1964ع
220. نراس ناري، ايسپ جين، 1964ع
221. ننگي پنج رنگي، چندر لعل جشنگهاڻي، 1964ع
222. نراس ناري، سندر حشمتراءِ، 1964ع
223. پيار جا سپنا، سندر حشمتراءِ، 1967ع
224. سڙيل زمانو بگڙيل پيار، سندر حشمتراءِ، 1967ع
225. وڇڙيل جو ميلو، سيد حافظ محمد حيات شاهه 1964ع
226. هڪ جي ٻه جيون، پرم ابيچنداڻي، 1964ع
227. مجاهد، منظور عرساڻي 1964ع
228. پريت جي راهه اڻانگي، ڪشنچند تاگراڻي 1965ع
229. جعلي پاسپورٽ، چندو لعل جشنگهاڻي 1965ع
230. هڪ سسئي سؤ شور، سندري اتمچنداڻي، 1965ع
231. جيون سپنا، ايمچيين، 1965ع
232. سوري جنين سيج، منصور ويراڳي، 1965ع
233. سلطانه بيگم، سيد حافظ محمد حيات شاهه 1965ع
234. ڪنول جاڳي اٿيا، سڳن آهوجا، 1965ع
235. رت ورني رات، مراد علي مرزا، 1965ع

236. ڪنڌن پريون راهون ارجن سڪايل، 1965ع
237. هڪ انسان سؤ طوفان، گوبند مالهي، 1965ع
238. ڪچا ڌاڳا، شيام جئسنگهاڻي، 1965ع
239. پوپٽ، گلاب هنگوراڻي، 1965ع
240. اڪڙيون اوجاڳيون، شعبان بخت، 1965ع
241. پوئتر آتر، چندو لعل جئسنگهاڻي، 1965ع
242. جوڳيءَ جا ڳاڻيوس، بيدار موراڻي، 1965ع
243. هنديءَ جو حوالو، گ. ل. ڏوڏيجا، 1966ع
244. خوني ڪير، گ. ل. ڏوڏيجا، 1967ع
245. اصلي نقلي، گ. ل. ڏوڏيجا، 1967ع
246. مهرو، عمرالدين بيدار، 1967ع
247. ڏيج ۽ پاڇا، موهن ڪلپنا، 1968ع
248. ساهيڙي، لڇمڻ ساٿي، 1968ع
249. هاءِ منهنجي دل، لکمي کلاڻي، 1968ع
250. ٽئين ليکڪا، سندر حشمتراءِ، 1969ع
251. سنڌوءَ ڪناري، گوبند مالهي، 1969ع
252. الفت جي آگ، پروفيسر ايشوري جوتواڻي، 1969ع
253. هڪ درد ديوار، لعل پشپ، 1969ع
254. تلاش، موهن ڪلپنا، 1970ع
255. ديوتا روئي ڏنو، سندر حشمتراءِ، 1970ع
256. زهريلا ڏنگ، بيدار موراڻي، 1970ع
257. هڪ شخص جي واسنا، آنند کيماڻي، 1970ع
258. پڙاڏو سو سڏ، سراج، 1971ع
259. راڻي (ناوليٽ)، بيدل مسرور بدوي، 1971ع
260. پن پن پن پن پر، چندو لعل جئسنگهاڻي، 1971ع
261. رت جا ڳوڙها، منصور ويراڳي، 1971ع
262. شفا خانو: تارا شنڪر/ تعلرام آزاد، 1971ع

263. پر ٿيان ڪير ٿو ڏيو: هري نارايڻ/ ججگت آڏواڻي، 1971ع

264. لڙهندڙ نسل (ناوليٽ)، مالڪ: 1972ع

265. چٻل، سندر خشمتراء، 1972ع

266. هڪ سپنو سڪن جو، ڪلا پرڪاش، 1972ع

267. ڪاهوڙي ڪچن، جام ساقي، 1973ع

268. ماءُ، موهن ڪلپنا، 1973ع

269. پيارا (ترجمو): جان پال سارتر/قاضي خادم، 1973ع

270. جيون جو سنگرام، موهن ڪلپنا، 1973ع

271. اڪيلي، ڊاڪٽر عبدالجبار جوڻيجو 1974ع

272. جلاوطني، موهن ڪلپنا، 1974ع

273. دشمن دليون، سندر خشمتراء، 1974ع

274. انتظار، ڪيرت مهرچنداڻي، 1974ع

275. امرت امرت، لکمي کلاڻي، 1974ع

276. جوڙجڪ، نامديو تاراچنداڻي، 1974ع

277. پيار ۽ پڇتاءُ، گل محمد چنا، 1974ع

278. من جي آتم جو موت، لعل پشپ، 1974ع

279. محبت جي راهه ۾، گوبند مالهي، 1975ع

280. اوڙاهه، حليم بروهي، 1975ع

281. تڏهن ۽ هاڻي، لعل پشپ، 1975ع

282. حياتي هوتن ريءَ، ڪلا پرڪاش، 1975ع

283. نارنگي ٽريفڪ لائيٽ تي، ڊاڪٽر موتي لعل جوتواڻي، 1975ع

284. رڃ ۽ پڙاڏا (ناوليٽ): مالڪ، 1976ع

285. جوئاري (ترجمو): دوستووسڪي/قاضي خادم، 1976ع

286. ڪاهيءَ جي چوطرف، شيام جئسنگهاڻي، 1976ع

287. بندي، چندو لعل جئسنگهاڻي، 1976ع

288. نارنگي ڪيلا: ياسين بروهي، 1976ع

289. محبت جي راهه تي، گوبند مالهي، 1976ع

290. پاتال ۾ بغاوت (ناوليٽ)، مائڪ، 1977ع
291. پيار ۽ سپنا، قاضي خادم 1977ع
292. ٻنل اکين جا خواب (ناول)، قبول ابڙو: 1977ع
293. ڪاهيءَ جي چوطرف، شيام جئسنگهاڻي، 1977ع
294. رات جون راڻيون، سندر ششمتراءِ، 1977ع
295. آيو نئون زمانو، رام پنجواڻي، 1978ع
296. اونداهي ڌرتي روشن هٿ، آغا سليم، 1978ع
297. جاسوسي جاني، رميش جيوتاڻي، 1978ع
298. حليما، آسانند مامتوراءِ، 1978ع
299. خون ڪستوري، جهمٽ مل خوبچند ڀاوناڻي، 1978ع
300. ياد هڪ پيار جي، ڪرشن کٽواڻي، 1978ع
301. آخري انقلاب، گلي سدارنگاڻي، 1979ع
302. ڀاڙيھ سٺو ڀاڙيھ: قاضي فيض محمد، 1979ع
303. وڙٽ زندگيون، ڪرشن کٽواڻي، 1979ع
304. ياد هڪ پيار جي، ڪرشن کٽواڻي، 1979ع
305. ميرو ڏاڙيل، طارق اشرف، 1980ع
306. ڀاڙيھ سٺو ڀاڙيھ، قاضي فيض محمد، 1980ع
307. انقلاب ايران: محمد عثمان ڏيپلائي، 1980ع
308. اها ديوار آسمان تائين، لعل پشپ، 1981ع
309. گل جلن پيا، هري همٿاڻي، 1981ع
310. پيار جو آئينو، وشنو ڀاٽيہ، 1981ع
311. قيدي، رام پنجواڻي، 1981ع
312. درد جي خوشبوءِ، قاضي خادم 1981ع
313. ڪانءُ ۽ سمنڊ، موهن ڪلپنا، 1981ع
314. ماڻُ، موهن ڪلپنا، 1981ع
315. سيلاب زندگيءَ جو، پوپٽي هيراننداڻي 1981ع
316. سر سينگاريو جن (ترجمو): نسيم حجازي/منظور احمد، 1981ع

317. پيو جي پيڙهي، رحمت الله ابڙو، 1982ع

318. سيتا هرڻ: قرت العين /وليرام ولڀ، 1982ع

319. مدارت (ترجمو): هرمن /فضل احمد بچاڻي، 1982ع

320. هي رشتا ناتا، ڊاڪٽر موتي لعل جوتواڻي، 1982ع

321. رات جو پيو پهر، هري همٿاڻي، 1982ع

322. ڪنهن نه ٿيڻ جو حادثو، لعل پشپ، 1982ع

323. رات جو پيو پهر، هري همٿاڻي، 1982ع

324. آسي (ترجمو) هينري رائيڊر/فضل بچاڻي، 1983ع

325. تپسيا ٽٽي پئي، ارجن سڪايل، 1983ع

326. ٽرانڊر ٽاڪ: سيد محمد بچل شاهه، 1983ع

327. بلنديون، نجم عباسي، 1984ع

328. چار ڏاڪا: خواجه احمد عباس/ابن حيات پنهور، 1984ع

329. اوڙاهه، غلام نبي مغل، 1984ع

330. بي داغ ديوتا، آنند ٽهلراماڻي، 1984ع

331. پيار ڪهاڻي، نجم عباسي، 1984ع

332. ڪنوار مارگريٽ (ترجمو): زارون/نور محمد عباسي، 1984ع

333. ٻه ننڍا ناول (روشني جي تلاش ۽ اڀوروانسان)، آغا سليم، 1985ع

334. اگني، چندو لعل جشنگهاڻي، 1985ع

335. شمشان گهاٽ وٽان لنگهندي، موهن ڪلپنا، 1985ع

336. ڪوٽ، ڊاڪٽر موتي لعل جوتواڻي، 1985ع

337. لڳ منهنجا لوهه، محبوب علي سولنگي، 1985ع

338. سوين ورني ڌرتي (ترجمو): پرل ايس بڪ/ عمر ميمڻ، 1985ع

339. مرڪ مون سين آ، سراج، 1985ع

340. موهن جو دڙو (ناول)، علي بابا، 1985ع

341. اڀوروانسان، آغا سليم، 1985ع

342. وڻا جا موتي، رستم علي سولنگي، 1985ع

343. همه اوست، آغا سليم، 1985ع

344. مان زنده رهندس: ڪرشن چندر / نظام عباسي 1985ع
345. ڦولن ديوي: نعمت بانو ميمڻ 1985ع
346. پنڇيءَ جي پڙ پڙ، ريٽا شهاڻي 1985ع
347. هٿ ـ ريکائن کان خالي، محمود مغل 1986ع
348. روپو وهامي راتڙي، نذير ناظر 1986ع
349. ساهه ٿٽ پر، مالڪ 1986ع
350. ڪوڙو دستاويز، علي نواز ٿنيو 1986ع
351. اڄهو، هري موٽواڻي 1986ع
352. اندر ۾ ابليس، ڪاظم علي ڪاظم 1987ع
353. سسي تيزي پاند: محمد عثمان ڏيپلائي 1987ع
354. تلاش، نجم عباسي 1987ع
355. ناري، شريمتي امالا ديوي 1987ع
356. ڌرتيءَ جي جنگ (ناول)، قبول ابڙو 1987ع
357. چنڊ اکين جا خواب: قبول ابڙو 1987ع
358. نيروليءَ جو ڪن، ملڪ آگاڻي 1987ع
359. سج کان چنڊ تائين، ريٽا شهاڻي 1987ع
360. انسانيت جا ديپ: جوبر نند ميگهاڻي / هريش واسواڻي 1987ع
361. سورج جي پهرين ڪرڻ، تارا ميرچنداڻي 1988ع
362. اٿين ٿي، پريم ابيچنداڻي 1988ع
363. آبو، هري موٽواڻي 1988ع
364. ست ڏينهن، ڪرشن کٽواڻي 1988ع
365. منهنجي دنيا هيڪل وياڪل، سراج الحق ميمڻ 1988ع
366. وقت، وٿيون ۽ وڇوٽيون، ڪلا پرڪاش 1988ع
367. سورج جي پهرين ڪرڻ، تارا ميرچنداڻي: 1988ع
368. زلزلو، نجم عباسي 1988ع
369. ماستريائي، نجم عباسي 1988ع
370. تنهنجي دنيا سپ رنگ سانول، سراج الحق ميمڻ 1989ع

371. درد نہ ڇاڻي ڪو، محمود يوسفاڻي، 1989ع

372. سرڳ جي ڳولا، موهن ڪلپنا، 1989ع

373. آسمان جي هيٺ، خدا بخش مغل، 1990ع

374. اڄهو، هري موٽواڻي سنڌي، 1990ع

375. پرمڙيو ٿي پوءِ: هولارام هنس، 1990ع

376. فراق، عنايت حسين رند، 1990ع

377. ڏونگر منجهہ ڏيئوا (ترجمو): بورس پوليوائي/پرويز 1990ع

378. منهنجي دنيا مرڳهہ ترشنا، سراج الحق ميمڻ 1990ع

379. اڻ ڄاڻ، قاضي فيض محمد، 1991ع

380. پکيئڙا ولر کان وڇڙيا، گوبند مالهي (سنڌ ۾ ٻيو دفعو)، 1991ع

381. پيار جو آئينو، وشنو ڀاٽيا (سنڌ ۾ پهريون دفعو)، 1991ع

382. جنم قيدي، يوسف بلوچ، 1991ع

383. پرهہ جا پياڪ، رينا شهاڻي، 1991ع

384. سنڌ جي زينت، نرجن دوداڻي، 1991ع

385. ماضيءَ جو ڏنگ، هري همٿاڻي 1991ع

386. منهنجي ملڙي سنڌ، ڪرشن کٽواڻي (سنڌ ۾ پهريون دفعو)، 1991ع

387. پيار جو آئينو، وشنو ڀاٽيا، 1991ع

388. پيغامبر (ترجمو): خليل جبران/م. ن محزون، 1991ع

389. پراڻا ڪکر پنهنجو ميٺهن، رحمت الله ابڙو 1992ع

390. درد جو درياهہ، موهن ڪلپنا (سنڌ ۾ پهريون دفعو)، 1992ع

391. ساهہ ميٽ ۾، مالڪ/منير سنڌي، 1992ع

392. سنڌ جي زينت، نرجن دوداڻي، 1992ع

393. سيما، هري همٿاڻي، 1992ع

394. پاپ ۽ پيڙا (ترجمو): رشيد ڀٽي 1992ع

395. لهرن جي گونج، تارا ميرچنداڻي 1992ع

396. اسين جيڪرا آهيون: محمود مغل 1992ع

397. ٽي ناولٽ، پڙاڏا، پاتال ۾ بغاوت ۽ لڙهندڙ سچ، مالڪ/منير سنڌي 1992ع

398. خوفناڪ سازش، ذوالفقار قادري، 1993ع

399. پر ڪٽيل پکي، عنايت حسين رند، 1993ع

400. ساپيائن کان رٺل سپنا (ناولٽ)، الطاف ملڪاڻي، 1993ع

401. سنڌ باد جو سفر، علي بابا، 1993ع

402. عورت ۽ پيار (ناولٽ)، غلام نبي مغل، 1993ع

403. مسافر، شيخ عبدالرزاق راز، 1993ع

404. بالڪ فورس ۽ ڀوت بنگلو، طارق قريشي، 1993ع

405. اڻ جاڻ، قاضي فيض محمد، 1993ع

406. تڪندڙ، قبول ابڙو، 1993ع

407. ڏکن سکن جي سونهن (ناولٽ)، گل ڪونڌر، 1993ع

408. نئون ڇنڊڇاڻ لکڻ: شمس الدين عرساڻي، 1993ع

409. آواره (پيو ڇاپو)، موهن ڪلپنا، 1994ع

410. آواره، موهن ڪلپنا (سنڌ ۾ ٻيهريون دفعو)، 1994ع

411. اوڙاهه: غلام نبي مغل 1994ع

412. پياسي ڌرتي رهندا بادل (ٽرياٽائجي)، سراج الحق ميمڻ، 1994ع

413. ڪاري رات اڇو ڏينهن، حسين بخش لغاري 1994ع

414. نيٺ گونگي ڳالهايو، امر جليل 1994ع

415. ٻاهر نڪرڻ جو رستو، هري موٽواڻي (سنڌ ۾ ٻيهريون دفعو) 1995ع

416. ملن جي ميار تي ڌڻن جي دهشت، نرجن دوناڻي، 1995ع

417. هڪ ڪانئر جو موت، امير ابڙو 1995ع

418. ديوي: عبدالقيوم شاد/فاطمه عباسي 1995ع

419. عشق (ترجمو): ليو ٽالسٽاءِ/مصطفيٰ نانگراج، 1996ع

420. دونهاٽيل راتيون ۽ رولاڪ، غلام نبي مغل، 1996ع

421. شهر جي ڳالهه، اڪبر سومرو 1996ع

422. ٻاهر نڪرڻ جو رستو، هري موٽواڻي، 1996ع

423. خواب خوشبو جو ڪري، ماهتاب محبوب، 1996ع

424. اڄوڪي واهه ۾ (ڪهاڻيون ۽ ناولٽ)، حفيظ شيخ، 1997ع

425. جيون پياسو سمنڊ، غلام نبي گل 1997ع
426. ڪن پل جو چانورو (ناوليٽ)، ممتاز بخاري 1997ع
427. گرپ وتي، نورالهديٰ شاهه 1997ع
428. موهن ڪلپنا جون تحريرون (ٻه ناول)، زندگي ۽ درد جو درياهه، موهن ڪلپنا 1997ع
429. ترنڊڙ بادل، ڪرشن کٽواڻي 1998ع
430. اسپارٽيڪس (ترجمو): هاورڊ فاسٽ/پرويز 1998ع
431. آڪاش کان اڳتي، محمد انور بلوچ 1998ع
432. هڪ ڇوڪري ڳُڻي: ڪرشن کٽواڻي 1998ع
433. تصيب: پروفيسر غلام زهره قريشي 1998ع
434. پکين جي پريت ۽ پيار، ڪلا پرڪاش 1999ع
435. چاهتن جي لڏ واڻي تي ۽ آهلويو (ٻه جاڙا ناول)، بيدل مسرور بدوي 1999ع
436. درد جو درياهه، موهن ڪلپنا (سنڌ ۾ پهريون دفعو) 1999ع
437. تيرهون سچ (ترجمو): امرتا پريتم/ساگر 1999ع
438. ستارن ۾ لڪيل سوڪيءَ جي ڪهاڻي (ترجمو): منور ٻٽ 2000ع
439. ٻاڪ ڦٽي جو سوجهرو، محمد انور بلوچ 2000ع
440. اڪيلائيءَ جا هڪ سئو سال (گلوشيا مارڪيز): ترجمو: مراد علي مرزا 2000ع
441. ڪايا پلٽ، پرم ابيچنداڻي 2000ع
442. جيون اجاڙ رستا، مظهر ابڙو 2000ع
443. خالي بينچ، اسحاق انصاري 2000ع
444. ڪوڙو سچ، هري موٽواڻي 2000ع
445. مريم وحشي: محمود آبادي 2000ع
446. سڌارٿ: هرمن هيس/منير سولنگي 2000ع
447. ڦرجهايل مرڪن جو قافلو: حفيظ هالار 2000ع
448. نرتڪي: هولارام هنس 2000ع
449. گونگي گگن سان گفتگو، ريتا شهاڻي 2001ع
450. پيار پناهون چانورا، ماهتاب محبوب 2001ع
451. تون خواب آهين، پرويز ابڙو 2001ع

452. شانتي، اميت ڪدر، 2001ع

453. ڌرتيءَ ساڻ هلندڙين هن، غلام نبي گل، 2001ع

454. ٿيريون اکيون سرمئي خواب، پرويز ابڙو، 2001ع

455. ياد ۾ سکون (ناوليٽ)، ڊاڪٽر محبت برڙو، 2001ع

456. اڻ چاول ياد ڏانهن خط (ترجمو): اوريانا فلاسي/فياض لطيف، 2001ع

457. پاڻ هر ٽڙيون مايون، گوبند خوشحالاڻي، 2002ع

458. رولو، نوشاد، 2002ع

459. ور چڙهي وڃڻ جي سزا (ترجمو): ڊاڪٽر غلام قادر سومرو، 2002ع

460. ڪارا ڪارا خواب، امتياز سومرو، 2002ع

461. جوڳي، غلام نبي گل، 2003ع

462. مون کي هوائن ۾ ڳولجان، طارق خشڪ، 2003ع

463. وارڊ نمبر تيرهن، نوشاد، 2003ع

464. رشتن جو ڏنڌ، آنند کيماڻي، 2003ع

465. اڻ لڌا ڙيل پيچرا، آنند کيماڻي 2003ع

466. هڪ دفعو وري، گوبند خوشحالاڻي، 2003ع

467. ڪاري رات اڃو ڏينهن (ترجمو): حسين بخش لغاري، 2003ع

468. سڙيا ٿي سچ (ترجمو): محمد اعظم هاشمي/ڪيپٽن محمد يوسف شيخ، 2003ع

469. پنگار، هري موٽواڻي، 2004ع

470. آرسي ۾ پيار، ڪلا پرڪاش، 2004ع

471. سمنڊ ڪنارو، ڪلا پرڪاش، 2004ع

472. مون کي ساهه کڻڻ ڏيو، غلام نبي مغل، 2004ع

473. اوڏ ٿي ڇا ڪوڏ، اشتياق انصاري 2004ع

474. فاصلا، غلام نبي مغل، 2004ع

475. ترڪندا تروڙا، ريٽا شهاڻي، 2004ع

476. گلستان غليظ ٿي رهيو آهي، گوبند خوشحالاڻي 2004ع

477. ملڪ تہ منهنجو، گوبند خوشحالاڻي، 2004ع

478. مون کي هوائن ۾ ڳولجان: طارق خشڪ، 2004ع

479. ازابيل، ڊاڪٽر هدايت پريم، 2005ع
480. اڪيلا ناهيون، موسيٰ منظور، 2005ع
481. اندر جي اجهل (ترجمو): ژان پال سارتر/ بدر اُجن، 2005ع
482. ميرا: هولارام هنس، 2005ع
483. پنهنجي ڌرتي پنهنجا ساهه (ٻارن لاءِ ناول)، اختر جانوري، 2005ع
484. پٿرن جو شهر، زاهد گوتم، 2005ع
485. جيون ليکا، منصور ٿلهو 2005ع
486. سپنو ساڀيان ساڻ، شبانه سنڌي، 2005ع
487. سچ اپرڻ ڪانئون (ٻارن لاءِ ناول)، خالد آزاد، 2005ع
488. سچ جا پاڇا، ملڪ آڪاش، 2005ع
489. موکي، امر لغاري، 2005ع
490. پيار پڻ ڀاڻ کهڙو: گوبند خوشحالاڻي، 2005ع
491. يونيورسٽي ۾ گم ٿيل خواب، عبدالرافع شيخ، 2005ع
492. الاوهي، اخلاق انصاري، 2006ع
493. جيون ليکا، منصور ٿلهو 2006ع
494. پيار پر اهو ڪهڙو، گوبند خوشحالاڻي، 2006ع
495. باک ڦٽيءَ جو سوجهرو، انور بلوچ، 2006ع
496. دوزخ مان دري، محمد انور بلوچ، 2006ع
497. رج، ج. ع منگهاڻي، 2006ع
498. لڙڪن آجا نيڻ، پروين، 2006ع
499. منهنجي چاهتن جي منزل، ڪرڀانو سنڌي، 2006ع
500. نه تہ ڇا، الينا لالواڻي، 2006ع
501. پاڇيارا پکي، هري موٽواڻي 2006ع
502. عشق جو آواز: جميله هاشمي/ لطيف اياز پنهور، 2006ع
503. ٽٽل شيشو، غلام نبي گل، 2006ع
504. ملڪ تہ منهنجو: گوبند خوشحالاڻي، 2006ع
505. زندگي پوگ، منصور ٿلهو 2007ع

506. دل ڪر درخت جي دستور، گوبند خوشحالاڻي، 2007ع

507. درد جي آزيار، مظهر ابڙو 2007ع

508. سحر، سليم چنا، 2007ع

509. برسات، سليم چنا، 2008ع

510. سچ ۽ پاچا، ملڪ آڪاڻي، 2008ع

511. تو جو پيار ڪيو، يوسف سنڌي 2008ع

512. جڏهن ٽڙندا ڳاڙها گل، شگفته شاهه 2008ع

513. ست سُر، ست ڏينهن، رينا شهاڻي، 2008ع

514. سامي سچ وڙاءِ، مراد علي مرزا، 2008ع

515. ڪويجن ڪلي آهيان، احمد علي صابر چانڊيو 2008ع

516. متي ۽ مهاڻا، منصور ٽلهو 2008ع

517. واويلا وٺڪار، غلام نبي مغل، 2008ع

518. وطن واويلا: غلام نبي مغل، 2008ع

519. وڪريل ماڻهو، فاروق سولنگي، 2008ع

520. پنڪي ويل سپنا، عزيز پنهيرو 2008ع

521. خوابن ۽ خيالن ۾ گم ٿيل ماڻهو، سليم چنا، 2009ع

522. ڪيئي خواب جهڙا، سليم چنا، 2009ع

523. متي ۽ مهاڻا، منصور ٽلهو 2009ع

524. اڪٽ ڪهاڻي ڪبير، رينا شهاڻي 2009ع

525. لفظن جي خواهش، حيدر دريا زئور 2009ع

526. ننهڻ چانو، الينا لالواڻي، 2009ع

527. بي زبان زبان، رينا شهاڻي، 2010ع

528. ڪارونڀار، نور زئور 2010ع

529. ڪيف ڏاران ڪي، منير چانڊيو 2010ع

530. اوڪا پنڌ پيار جا، ڪلا پرڪاش: 2010ع

531. پنهنجي گهر ۾ اجنبي، قبول ابڙو 2010ع

532. تو پڄاڻان، منير چانڊيو 2011ع

533. سيتا زينب، زيب سنڌي 2011ع

534. فاتح مرڪ، جاويد سومرو 2011ع

535. ڪابي اک جو خواب، منور سراج 2011ع

536. سنڌ جي زينت: ترنجن نوناري 2011ع

537. ڙ ج ج ع منگهاڻي 2011ع

538. ڪڪڙي هئي نمي ۽ سفر جون چاهتون (ناوليٽ)، شيام سنڌي 2011ع

539. اوڙيهه عورتون، رسول ميمڻ 2012ع

540. رشتن جي آزادي، حيدر دريا 2012ع

541. خليل جبران جا ناوليٽ (سنڌيڪار) مرن محزون 2012ع

542. هٿ اکيهين گڏ، حسيب ڪانهيو 2012ع

543. همه منصور هزار، غلام نبي مغل 2012ع

544. معصوم محبت جي ڪٿا، ليشنار سهرياڻي 2013ع

545. قالو بلي، رسول ميمڻ 2013ع

546. ڪلاس فور جي محبوبا، ممتاز بخاري 2013ع

547. مصافتون ياد جون (ڪوتا ناول)، محمد علي پٺاڻ 2013ع

548. يار، حيدر دريا زئور 2013ع

549. وطن مٽي ۽ خوشبو (ترجمو): سحر خليفا/مرن محزون 2014ع

550. گذري وئي برسات: منظور ٿهيم 2014ع

551. نجومي، رسول ميمڻ 2014ع

552. ايلشبا، محمد انور بلوچ: 2014ع

553. روپوش ليئن (ترجمو): نواز خان زئور 2014ع

554. موڪي، امر لغاري 2015ع

555. اُڃايو پراڻ: ظفر جوٹيجو 2015ع

556. محبتن جا ٻه ناوليٽ (سر ۽ هٿ ريکائن کان خالي): محمود مغل 2015ع

557. مڪي ۽ ڪان موڪلائي: شبنم گل 2015ع

558. اڻ سڃاتل: انور شيخ 2015ع

559. ڪيمياگر پائلو ڪوئلهو/ احرار يوسف (پيو) 2015ع

560. ڪو جو ڦهر ڪلاچ ۾: زاهد راڄپر، 2015ع

561. ڳالهيون منهنجي ڳوٺ جون: عبدالغني شر، 2015ع

562. اداس راهون مان تنها: ايس نرگس حق، 2015ع

563. وڇايل وارث: ايوب کوسو 2016ع

564. رشتا رسا يا لِيڪا: حبيب الرحمان ميمڻ 2016ع

565. جوالا: شرت چندر چٽرجي 2016ع

566. تقدير جو تماشو: عزيز پنهيري 2016ع

567. پنهون: منظور ٿهيم، 2017ع

568. هڪ مهمان ڇوڪري: انور ابڙو 2017ع

569. ماڻهو هڪ جهنگل آ: علي صفدر 2017ع

570. پٺاڻيءَ جو عشق: هوش محمد ڀٽي، 2017ع

571. محبت جي تنهائي: دليپ دوشي لوهاڻو 2017ع

572. ڪُماچ: اڪبر سومرو 2017ع

573. غدار (ترجمو): ڪرشن چندر/تنگر چنا، 2017ع

574. لال لهوءَ جي سرگرمي: سجاد اختر ٽالپر، 2017ع

575. ٻري ٿي پنهور ۾: منير چانڊيو، 2017ع

576. ٽي ناوليٽ: روشن علي ٿيٻو 2017ع

577. اڌ ماڻهو جو سچ: مشتاق سعيد، 2017ع

578. دنيا دم دريا: دادلو زهراڻي، 2017ع

579. مري جي ڏنوميين: ايوب کوسو 2018ع

580. راتيون ميرواهه جون (رفاقت حيات جي اردو ناول تا ترجمو): شبير سومرو 2018ع

581. عشق تمام برهه تمام: سحر گل، 2018ع

582. تنهنجو انتظار ڪرڻو آهي: ممتاز بخاري، 2018ع

583. موت جي منهن ۾ (ترجمو): ڊينيئل ڊيوڪا/طفيل مگسي، 2018ع

584. اسٽيل جا پنج گلاس: رسول ميمڻ، 2018ع

585. ڪچين جي ديس جا ماڻهو: ابراهيم ڪرل، 2018ع

586. ري اسٽور ٿيل ماڻهو: ناشاد رحم علي، 2018ع

587. واڄٽ وڃي وجود ۾: نور راهوجو 2018ع

588. اڌوري جيئڻ ڏکڙا (ترجمو): شرشيندو/ ممتاز لوهار 2018ع

589. بي انت خوشيءَ جي مملڪت (ارون ڌتي راءِ جي ناول تان ترجمو): پارس
نواز 2019ع

590. محبت رنگين پلصراط: زاهده ابڙو 2019ع

591. تاراس بلبا (ترجمو): علي عاجز شر، افضل شر 2019ع

592. رشتن جو درد: پارس صنم ڪاظمي 2019ع

593. محبت جي زنجير: دريا خان شنباڻي 2019ع

594. اک چنڀ: رسول ميمڻ 2019ع

595. دوزخ: ايوب عمراڻي 2019ع

596. طوائف: سليم جمالي 2019ع

597. پرادائيز پوائنٽ تي شام: منور سراج 2019ع

598. توهان ڪميٽو چوندا آهيو؟ نذير سومرو 2019ع

خاڪن بابت ڇپيل ڪجهه ڪتاب

1. اهي ڏينهن اهي شينهن (جلد پهريون): پير علي محمد راشدي 1966ع
2. سانگي ڪي ساريام (خاڪا): شيخ عبدالرزاق راز 1971ع
3. ڏيئا تيل ڦليل جا (خاڪا): علي احمد بروهي 1978ع
4. سڏن مٿي سڏڙا (خاڪا): علي احمد بروهي 1978ع
5. ماٺهو ميگهه ملهار عبدالواحد آريسر 1978ع
6. شڪليون (خاڪا): عبدالقادر جوڻيجو 1979ع
7. توان چار درويش (خاڪا): ناز سنائي 1989ع
8. جيءَ جهروڪا (خاڪا): ماهتاب محبوب 1982ع
9. چار چاموٺ چامڙا (خاڪا): علي احمد بروهي 1984ع
10. ماءِ ڪاهوڙي مليا (خاڪا): ناز سنائي 1984ع
11. وات ويندي (خاڪا): علي احمد بروهي 1986ع

12. ڏلي ڏيٺهون لباس (خاڪا)، موتي پرڪاش 1986ع
13. جيل گهاريم جن سان (خاڪا): طارق اشرف 1988ع
14. منهن تنين مشعل (خاڪا): تنوير عباسي 1990ع
15. سنڌ جا بر، بحر ۽ پهاڙ (خاڪا): غلام رباني آگرو 1997ع
16. سنڌ هيرن کاڻ (خاڪا: پاڳو پهريون)، رسول بخش درس 2005ع
17. چنڊ چهرا (ادبي خاڪا): ماهتاب محبوب، 2010ع
18. خاڪا ملهنجي من جا: منير پرڳڙي 2010ع
19. جڙيو جيون جن (مختلف شخصيتن جا خاڪا): سيد يار محمد شاهه 2011ع
20. ثاني جڳ لاثاني ماڻهو (خاڪا)، حميد سبزوئي، 2011ع
21. ساعت ڏيهه جا سرجڻهار (سوانحي خاڪا)، رضوان گل، 2011ع
22. آڪاش گنگا (ادبي ۽ مفڪرانا خاڪا): رينا شهاڻي 2012ع
23. سنڌو ذات جواب (رسول بخش پليجي بابت تاثراتي خاڪا)، مرتب: ادريس لغاري، 2012ع
24. ڪوڪيڻ نه ٻوڙي مقتل ڏي (قومي ڪارڪنن جا خاڪا)، نواز زئور 2013ع
25. سنڌ هيرن کاڻ (خاڪا: ٻاڳو ٻيو): رسول بخش درس، 2013ع
26. هي حسن (حسن درس جو تاثراتي خاڪو)، ماهتاب محبوب، 2013ع
27. زيرِ عشقِ پيشِ حُسن (خاڪا)، عزيز گوپانگ، 2013ع
28. عمر اوڻي اباڻن جا (خاڪا)، عزيز گوپانگ، 2013ع
29. گوندر گس پرينءَ جو (قاسم پٿر: شخصيت ۽ خدمتون)، مرتب: انجنيئر اوڀايو خشڪ، 2013ع
30. ڏور مَ ڏيکان ڏار: معشوق ڏاريجو 2013
31. سنڌ هيرن کاڻ (خاڪا: ٻاڳو ٽيون): رسول بخش درس، 2014ع
32. آرٽ ۽ خوشبو ميندڙيءَ جي (خاڪا): نواز زئور، 2014ع
33. مانجو ڪوهستان (خاڪا): ج. ع منگهاڻي، 2014ع
34. قافلو هلندو رهيو (خاڪا): بدر ابڙو 2014ع
35. ماڻهو سي مهان (خاڪا): عبدالخالق جوڻيجو 2014ع
36. جي مون سانديا ساهه ۾ (اديبن ۽ قومي ڪارڪنن جا خاڪا): علي نواز

آريسر: 2014ع

37. سنڌ جو سيوڪ (ماما رمضان ساريو)، مرتب: علي بخش پناهر، 2015ع
38. ڏاهپ ۽ ڏات جي لاٽ (خاڪا، تاثر): سراج، 2015ع
39. جي ويراڳي وڃڻا ها (خاڪا ۽ تاثر)، عبدالواحد آريسر، 2015ع
40. جديد دؤر جا نوان چار درويش (خاڪا)، عبدالواحد آريسر، 2016ع
41. سنڌي ادب ۾ عورتن جو حصو: علي نواز آريسر، 2016ع
42. سنڌي ادب(هڪ مٺو سنڌي ديپ): يوسف سنڌي، 2016ع
43. سنڌ هِتي سنڌ هُتي: علي نواز آريسر 2017ع
44. ساري ڌرتي پنهنجو ديس: ذوالفقار هاليپوٽو 2017ع
45. ٽڙ ٽڙ اندر ٽاڪ: پارومل امراڻي سوتهڙ 2018ع
46. جن سين لنئون لاڳي: انوار پيرزادو 2018ع
47. جتين جي گوڏڙين ۾ گل: هدايت منگي 2019ع
48. پولا مارو ڀٽ: امر راشسنگهه راجپوت 2019ع

خط نويسي: ڪي اهم ڪتاب

1. يورپ جي ڊائري، قاضي عبدالمجيد عابد (قسطن ۾ لکيل سفرنامو)، 1960ع
2. سير ۽ سفر [سيد غلام مصطفيٰ شاهه جا خط]، مرتب: احسان بدوي، 1962ع
3. جي ڪاڪ ڪکوريا ڪاپڙي (م. ا. ج ڏانهن خط)، شيخ اياز: 1965ع
4. رهاڻ [ميران محمد شاهه جا خط جي. ايم. سيد ڏانهن]، 1965ع
5. ساهڙ جا سينگار [علامه آءِ آءِ قاضيءَ جا خط جي. ايم. سيد ڏانهن]، 1969ع
6. خط ۽ مضمون [پير علي محمد راشديءَ جا خط جي. ايم. سيد ڏانهن (۽ ڪجهه مضمون)]، 1970ع
7. چوند ادبي مضمون ۽ ولايت جا خط، [1933ع کان 1960ع تائين جي. ايم. سيد جا شيخ عبدالمجيد سنڌيءَ ڏانهن لکيل خط]، مرتب: جي. ايم. سيد 1974ع
8. اڌ ملاقات، [طارق اشرف جا جيل مان لکيل خط]، 1977ع

9. اڄ ٻڌ ڄڪيم چاڪ [اديبن، قومي ڪارڪنن ۽ دوستن جا جي. ايم. سيد ڏانهن خط]، 1977ع

10. سنڌوءَ کان گنگا تائين [پوپٽي هيرا نندائيءَ ڏانهن سنڌ ۽ هند جي اديبن جا خط]، 1987ع

11. ڪجهه خط [هند سنڌ جي سياستدانن ۽ قومي اڳواڻن جا جي. ايم. سيد ڏانهن خط]، 1985ع

12. واڄٽ ويراڳين جا [محمد امين کوسي جا جي. ايم. سيد ڏانهن خط]، مرتب: عبدالواحد آريسر ۽ تاج جويو، 1987ع

13. واڄٽ ويراڳين جا ، ٻيو ڀاڱو [محمد امين کوسي جا جي. ايم. سيد ڏانهن لکيل خط]، مرتب: عبدالواحد آريسر ۽ تاج جويو، 1995ع

14. ڪينجهر رسالي جو خط نمبر [اديبن جا اديبن ڏانهن خط]، مرتب: ناز سنائي 1996ع

15. آريجن کان الهاس نگر [تاجل بيوس ڏانهن هند سنڌ جي اديبن جا خط]، 1997ع

16. ڏونگر سي ڏوريندي‌يون [جي. ايم. سيد ۽ جيجي دُرشهوار جا خط]، مرتب: آزاد قاضي، 1998ع

17. خط ٻن اديبن جا [عبدالقادر جوڻيجو- محمد ابراهيم جويو]، 1999ع

18. اکر اکر مان اتاهه محبت [اديبن ۽ ادب دوستن جا بشير سيتائيءَ ڏانهن لکيل خط]، 2001ع

19. جيءَ منهنجو جن سين [علمي ادبي مشاهيرن جا خط]، مرتب: حڪيم خليفو عبدالحميد چانڊيو 2001ع

20. مڪتوبات الامين [محمد امين کوسي جا سياستدانن، عالمن ڏانهن لکيل خط]، مرتب: نظام الدين کوسو 2001ع

21. ڪي وسرن نه مور [هند جي سنڌي اديبن جا خط]، مرتب: نورالدين سرڪي، 2001ع

22. خط ٻن استادن جا [محمد ابراهيم جويو- غلام علي چنا]، 2002ع

23. آيو ٽڙ تماچي، [رئيس ڪريم بخش نظاماڻي ۽ جي. ايم. سيد جا خط]، مرتب: آزاد قاضي، 2003ع

24. حاصل جنين جال. [جي. ايم. سيد جا محمد امين کوسي ڏانهن خط]. مرتب آزاد قاضي. 2004ع
25. سڏ پڙاڏو. [سائين جي. ايم. سيد ۽ محمد ابراهيم جويي جا خط]. مرتب: آزاد قاضي. 2004ع
26. سڏ پڙاڏو. [سائين جي. ايم. سيد ۽ م. ا. جويي جا خط]. 2004ع
27. سو سڏ سو پڙاڏو. [31 صديءَ جي خطن جو مجموعو ڪيرت ٻاٻاڻي ڏانهن لکيل]. مرتب: ڪيرت ٻاٻاڻي. 2004ع
28. پيارن جا پيغام. [ڊاڪٽر نبي بخش بلوچ ڏانهن لکيل خط ۽ هن جا جواب]. 2004ع
29. سو سڏ سو پڙاڏو [31 صديءَ جا خط: ڪيرت ٻاٻاڻي. 2004ع
30. سڄڻن جا سلام. [ڊاڪٽر بلوچ ڏانهن لکيل خط] مرتب: عنايت بلوچ. 2005ع
31. سڄڻ سار ڀنڌي. [ڊاڪٽر بلوچ جا لکيل خط ڀاڱو II]. مرتب: عنايت بلوچ. 2005ع
32. ماکي منا ماڪوءَ. [ماهتاب محبوب ڏانهن هند ۽ سنڌ جي اديبن جا خط]. 2005ع
33. سارون ۽ سنڀارون. [سيد اڪبر ۽ دوستن جا خط]. مرتب: قادر بخش ٽالپاڻي. 2005ع
34. ادبي زندگي (آتم ڪٿا). جڳديش لڇاڻي. 2005ع
35. آکيرا آڪاس ۾ (آتم ڪهاڻي). رام پنجواڻي [مترجم: قمر شهباز]. 2005ع
36. خيال خطن ۾ خواب اکين ۾ [منصور ملڪ جا دوستن ڏي خط]. 2005ع
37. تو لکيو، مون پڙهيو [منصور ملڪ ڏانهن اديبن جا خط]. 2007ع
38. شور سنيها- نيڻهن نياپا [اديبن جا خط]. مرتب: منصور ملڪ. 2007ع
39. سنيها سرير ۾ [دوستن ۽ اديبن جا خط]. مرتب: محمد ملوڪ اڄ. 2007ع
40. ڏئير هوت هٿن سين [ڪامريڊ روچيرام جا خط]. مرتب: نيل ڪنٺ. 2008ع
41. پيار، نياز ۽ ناتا [خط اُستاد ۽ شاگرد عرف پن دوستن (م. ا. جويي ۽ ابن حيات پنهور) جا]. 2008ع
42. ع. ق. شيخ جا خط [هن ڪتاب ۾ محمد ابراهيم جويي ڏانهن لکيل 68 خط آهن. ٻيا خط عبدالفتاح ماليوٽي ۽ مراد علي مرزا ڏانهن لکيل آهن]. مرتب: نسيم شيخ. 2010ع

43. ٽنب ٽ هيريو تيڙ [شيخ اياز جا م. ا. جويي ڏانهن لکيل خط]، 2010ع

44. خط غبار: غلام رباني آگري جا حڪيم اعجاز حسين چانڊيي ڏانهن خط 2010ع

45. پيارا فتاح [فتاح هاليپوٽي ڏانهن اديبن جا خط]، سهيڙيندڙ: نور گهلو 2011ع

46. اڻ ملاقات: ذوالفقار هاليپوٽي جا خيالي خط: 2011ع

47. چليون چندن واس (مختلف دوستن جا خط)، مرتب: علي محمد شاهه لڪياري، 2011ع

48. خط خوشيءَ مان ڪول، [507 دوستن، اديبن ۽ قومي اڳواڻن جا راشد مورائي ڏانهن خط]، مرتب: راشد مورائي، 2011ع

49. Dear Joyo Jee [جي. ايم. مهڪري ۽ جويي صاحب جي انگريزي خط و ڪتابت]، 2012ع

50. خط خوشبوءِ جهڙا [بشير سيتائيءَ جا بلوچ صحبت عليءَ ڏي لکيل خط]، مرتب: بلوچ صحبت علي، 2013ع

51. ڇچمڻ ڪومل جا خط: رڪيل مورائي 2016ع

52. سڄڻ ياد ڪيوم: مير حاجن مير، 2016ع

53. سنيها شيرين جا: عيسيٰ ميمڻ 2018ع

54. جيءَ منهنجو جن سين: نور حسين ڪلهوڙو 2018ع

55. سدائين گڏ: استاد راهي، 2019ع

56. لڙڪن سان ليريز خط: امر راءِ سنگهه راجپوت 2019ع

آتم ڪٿائن جا ڪجهه اهم ڪتاب

1. آتم ڪٿا۔ ستيه جا پريوگ (سچ جا تجربا : پاڱو پهريون): مهاتما گانڌي، ترجمو: نارائڻ داس رتنمل ملڪاڻي، 1932ع

2. آتم ڪٿا۔ ستيه جا پريوگ (پاڱو ٻيو): مهاتما گانڌي، ترجمو: نارائڻ داس رتنمل ملڪاڻي، 1932ع

3. منهنجي مختصر ڪهاڻي : ڊاڪٽر عمر بن محمد دائودپوٽو 1965ع

4. شيخاڻيءَ جي ڪهاڻي (تاريخ جو وساريل ورق): غلام فاطمه شيخ 1965ع
5. سانوڻ يا ڪارو پٽو (آتم ڪٿا): مرزا قليچ بيگ 1965ع
6. پنهنجي ڪهاڻي پنهنجي زباني (پهريان 25 سال): جي ايم سيد 1968ع
7. نرالي زندگي: پروفيسر نارائڻ داس رتن مل ملڪاڻي 1973ع
8. پنهنجي ڪهاڻي پنهنجي زباني (پهريان 25 سال): جي ايم سيد 1975ع
9. منهنجي ماضيءَ جا چند ورق: پير عالي شاهه جيلاني 1975ع
10. مئڪسم گورڪيءَ جي آتم ڪهاڻي (ننڍپڻ۔1): سنڌيڪار: اياز قادري 1977ع
11. مئڪسم گورڪيءَ جي آتم ڪهاڻي (تربيت۔2): سنڌيڪار: اياز قادري 1977ع
12. ڪيئي ڪتاب (آتم ڪهاڻي، جلد 1): رئيس ڪريم بخش نظاماڻي 1980ع
13. تان ڪي ڏونگر ڏوريان (آتم ڪهاڻي): محمد صادق ميمڻ 1981ع
14. منهنجي حياتيءَ جا سونا روپا ورق (آتم ڪهاڻي): پوپٽي هيرانندائي 1981ع
15. اڳي اڳين هياس (يادگيريون، جلد 1): فضل احمد بچاڻي 1981ع
16. پنهنجي ڳالهه (آتم ڪٿا): عبدالله چنا 1982ع
17. ڪيئي ڪتاب (آتم ڪهاڻي، جلد 2): رئيس ڪريم بخش نظاماڻي 1982ع
18. يڪ، عشق، ادب (مختصر آتم ڪٿا): موهن ڪلپنا 1984ع
19. ديپڪ ۽ ملهار (آتم ڪهاڻي۔1): عبدالجبار جوڻيجو 1984ع
20. سورن سانڍيياس (آتم ڪهاڻي): الهه بچايو مرڪاس 1984ع
21. اڳي اڳين هياس (يادگيريون، جلد 2): فضل احمد بچاڻي 1985ع
22. سکر سيئي ڏينهن (آتم ڪهاڻي): محمد اسماعيل عرساڻي 1985ع
23. ادب ۽ اديب (ڳالهيون منهنجي ڳوٺ جون۔ 1): گوبند مالهي 1987ع
24. چولو منهنجو چڪ پر (آتم ڪٿا: 1): هري دلگير 1987ع
25. ادب ۽ اديب (سنڌڙي منهنجي جندڙي۔2): گوبند مالهي 1988ع
26. مان ڏوهي آهيان (ذاتي ۽ سياسي زندگيءَ جا اعتراف): عزيز ننگواڻي 1988ع
27. هو ڏوٿي هو ڏينهن (يادگيريون): پير حسام الدين راشدي 1988ع

28. ادب ۽ اديب (ترواس ۽ آس ـ 3): گوبند مالهي 1989ع
29. شاگرد سياست (آتم ڪٿا ـ 1)، عبدالحئي پليجو 1989ع
30. جيون هڪ سفر آهي (آتم ڪٿا: ٻهريون ۽ ٽيون ڀاڱو گڏ ڪيل)، ڏني لقبي 1989ع
31. ادب ۽ اديب (زندگي هڪ سفر ـ 4): گوبند مالهي 1990ع
32. ادب ۽ اديب (عجب هي رشتا ناتا ـ 4): گوبند مالهي 1991ع
33. جيون هڪ جدوجهد (آتم ڪٿا)، رام ماڻتاڻي نول 1992ع
34. تنهنجي منهنجي ڪهاڻي (آتم ڪٿا: چترو ناگپال 1992ع
35. منهنجو ننڍپڻ [1919 ـ 1944]: مخدوم محمد زمان طالب المولى: 1993ع
36. گهنڊ چاڙ وڳو (آتم ڪٿا، حصو 1): ريٽا شهاڻي 1993ع
37. آتم ڪٿا جي نالي ۾: موتيلال جوتواڻي 1994ع
38. ڪٿي نہ پيچبو ٽڪ مسافر (ڀاڱو ٻهريون)، شيخ اياز 1995ع
39. ڀيهڙيءَ جا ٻہ پل (آتم ڪٿا، حصو 2): ريٽا شهاڻي 1995ع
40. منهنجي ڪهاڻي (آتم ڪهاڻي): لعل بن يوسف 1995ع
41. سرءَ جا پن (يادگيريون)، نارائڻ ڀارتي 1995ع
42. ڪٿي نہ پيچبو ٽڪ مسافر (ڀاڱو ٽيون)، شيخ اياز 1996ع
43. ناتون مل جون يادگيريون، سنڌي ادبي بورڊ ڄام شورو 1996ع
44. سي جي ورق ورايم (هڪ انوکي آتم ڪٿا): روپ ڪمار گهايل 1996ع
45. ڪٿي نہ پيچبو ٽڪ مسافر (ڀاڱو ٽيون)، شيخ اياز 1997ع
46. ڪجھ ٻڌايم، ڪجھ لڪايم (ڀاڱو ٻهريون): ڪيرت ٻاٻاڻي اپريل 1997ع
47. ڪجھ ٻڌايم، ڪجھ لڪايم (ڀاڱو ٻيو): ڪيرت ٻاٻاڻي جولاءِ 1997ع
48. ڪجھ ٻڌايم، ڪجھ لڪايم (ڀاڱو ٽيون): ڪيرت ٻاٻاڻي 1997ع
49. ڪجھ ٻڌايم، ڪجھ لڪايم (ڀاڱو چوٿون): ڪيرت ٻاٻاڻي 1997ع
50. آخري پنا (آتم ڪٿا): هري موٽواڻي سنڌي 1997ع
51. ڏسي ڏوهہ اکين سين (آتم ڪٿا: 1)، جمال ابڙو 1998ع
52. اوڻهي ڳالهہ اسرار جي (آتم ڪٿا: 2)، جمال ابڙو 1998ع
53. ڪٿي نہ پيچبو ٽڪ مسافر (ڀاڱو چوٿون)، شيخ اياز 1998ع
54. جيڪي ڏٺم جيڪي ٻڌم (يادگيريون)، محمد طالب پرٽ پنهور پرناڻي 1998ع

55. منهنجو سفر (آتم ڪهاڻي): قاضي فيض محمد، 1999ع
56. ٽوهر ۾ ڳاڙها گل (آتم ڪٿا ـ 3): جمال ابڙو 1999ع
57. ڳالهيون ڀيٽ وڙن ۾ (آتم ڪٿا): آپا شمس عباسي 1999ع
58. سيٺي سڪان ساريان (آتم ڪهاڻي): سيد اظهر گيلاني 1999ع
59. خود نوشت (آتم ڪهاڻي): سيد محمد علي شاهه ذريلائي، 2000ع
60. منهنجي زندگيءَ ۾ آيل عورتون ۽ مرد خوشونت سنگهه، سنڌيڪار رفيق ملاح 2000ع
61. اينڊو نه وري وڻجارو [illegible] ڪٿا ـ 4): جمال ابڙو 2001ع
62. لعل پشپ (آتم جيوني: ناول تاريخ ـ 1): لعل پشپ، 2002ع
63. ڏک سکن جي سونهن (آتم ڪهاڻي جلد 1): تاجل بيوس جون 2003ع
64. ڏک سکن جي سونهن (آتم ڪهاڻي جلد 2): تاجل بيوس ڊسمبر 2003ع
65. ڌرتي ڌڪاڻل (آتم جيوني: ناول ـ تاريخ): لعل پشپ، 2003ع
66. الهاس نگر واسي (آتم جيوني، ناول تاريخ ـ 3): لعل پشپ: 2003ع
67. حياتين جا حصا (آتم جيوني: ناول تاريخ ـ 4): لعل پشپ، 2003ع
68. گند منهنجي گوڏ ۾ (آتم ڪٿا: 2): هري دلگير، 2003ع
69. ڏک سکن جي سونهن (آتم ڪهاڻي جلد 3): تاجل بيوس، آگسٽ 2004ع
70. مر پيا مينهن وسن (آتم ڪٿا: 5): جمال ابڙو 2004ع
71. مون وٽ نڪا پيتي، نڪو ڪلف ڪنجي (آتم ڪهاڻي): پگت ڪيمچند آسناڻي، 2004ع
72. آتم ڪٿا هڪ اديب جي: هولارام هنس، 2004ع
73. ڀيهريءَ جا ڀ پل (آتم ڪٿا، ڀ پاڳا ڳڌ سڌاريل وڌايل سنڌ ۾ ڇپيل): ريٽا شهاڻي 2004ع
74. منهنجي ادبي زندگي (آتم ڪٿا): ڊاڪٽر جگديش لڇاڻي، 2005ع
75. مجاز (آتم ڪهاڻي ـ 2): عبدالجبار جوڻيجو 2005ع
76. منڪسر گورڪيءَ جي آتم ڪهاڻي (درسگاهه ـ 3): سنڌيڪار: اياز قادري 2005ع
77. سپنن جو ڏيهه (يادگيرين ڪهاڻين جي روپ ۾): خورشيد قائم خاني

2005ع

78. هيڪليون هلن جي (آتم ڪهاڻي): بيگم ڊاڪٽر اشرف عباسي، 2005ع
79. مان ۽ مان، رتنا گوديا رولاڻڪ 2005ع
80. پيرڙا جو سفر (آتم ڪٿا): حميده گهانگهرو 2006ع
81. يادِ ايام (آتم ڪٿا): ڊاڪٽر عبدالحليم قريشي 2006ع
82. وهي ڪاتي جا پنا (آتم ڪٿا: پاڳو پهريون): لڇمڻ ڪومل جنوري 2006ع
83. زندگيءَ جو سفر: تون ۽ مان ضراب حيدر 2006ع
84. ٻنڌڻ ٻاروچن جا (آتم ڪهاڻي): فقير عبدالغفور السٽي، 2007ع
85. جوڻيون جيءَ جهان جون (آتم ڪهاڻي: حصو پهريون): سرڪش سنڌي 2007ع
86. وهڻ مون نه وڙاءِ (آتم ڪٿا): عبدالرشيد لغاري 2008ع
87. مان ڪير آهيان؟ (يادگيريون): مشتاق چنگيزي 2008ع
88. ڪوڙيءَ جي ڪٿا (آتم ڪٿا): سوز هالائي 2008ع
89. وهي ڪاتي جا پنا (آتم ڪٿا: پاڳو ٻيو): لڇمڻ ڪومل، مئي 2008ع
90. وهي ڪاتي جا پنا (آتم ڪٿا: پاڳو ٽيون): لڇمڻ ڪومل، 2008ع
91. آپ بيتي جڳ بيتي: ايم ايڇ پنهور (سنڌيڪار: سيد حاڪم علي شاهه بخاري): 2008ع
92. پرهه جو پانڌيڙو (يادگيريون): خورشيد قائمخاني، 2008ع
93. گهاريل گهڙيون (آتم ڪٿا): عبدالحميد ميمڻ، 2008ع
94. منهنجون اهم يادگيريون (آتم ڪٿا): ڊاڪٽر سيد غلام حسين، 2008ع
95. منهنجو سورج مکي (ساروڻيون): شبنم گل، 2008ع
96. جوڻيون جيءَ جهان جون (آتم ڪهاڻي: حصو ٻيو): سرڪش سنڌي 2009ع
97. دل جي دفتر مان (ساروڻيون-1): قاضي خادم 2009ع
98. منهنجي ڪهاڻي ڪجهه نئين ڪجهه پراڻي: گليش بالاڻي، 2009ع
99. ساروڻيون: قاضي خادم 2009ع
100. ڪيڏن وساريان ويڙهيچن وينا شرنگي 2009ع
101. ماڻڪ چوڻو جن (سياست ۽ زندگي): سيد عالم شاهه 2009ع

102. پيهي جان پاڙ ۾ (آتم ڪهاڻي): پرويز، 2010ع

103. وساريان نه وسرن (يادگيريون): احمد خان جمالي، 2010ع

104. سچ ٿا مرڻ چون (آتم ڪهاڻي: حصو ٽيون): سرمڪش سنڌي 2010ع

105. سون سريکيون ساروڻيون: ڊاڪٽر پرتاڻ، 2010ع

106. منهنجي ڪهاڻي منهنجي زباني: پروفيسر شيام داس جوشي، 2010ع

107. پنهنجي ڪهاڻي پنهنجي زباني (1904 کان 1935)، (حصو پهريون): جي ايم سيد، 2010ع

108. عرش کان فرش تي (آتم ڪهاڻي)، سچانند چانڊواڻي، 2010ع

109. ع. ق. شيخ - ڪوهه قاف شيخ، مرتب: نصير مرزا، 2010ع

110. جل مشعل جل (آتم ڪٿا)، امداد اوڍو 2010ع

111. اسان پنڌ پرينءَ ڏي عبدالحئي پليجو 2010ع

112. جيون سفر سڪ جو (يادگيريون): الههِ ڪيو ڳوري 2011ع

113. جيڪي مون سکيو ۽ لکيو (آتم ڪٿائي ساروڻيون): ڊاڪٽر پرتاڻ 2011ع

114. ڪجهه يادون ڪجهه ڳالهيون (1984_1940): فضل الله قريشي، 2011ع

115. يادن جي ڳڙکيءَ مان (يادگيريون): عبدالرزاق سومرو 2011ع

116. پنهنجي ڪهاڻي پنهنجي زباني (1936 کان 1947: حصو ٻيو): جي ايم سيد، 2011ع

117. اندر روح رهيام (يادگيريون_2): قاضي خادم 2011ع

118. جتين پڙهايو پاڻ، خاڪي جويو: 2011ع

119. يادن جا ورق: علي احمد قريشي، 2012ع

120. پير اڃا مون پنڌ ۾ (يادگيريون_3): قاضي خادم 2012ع

121. رنگ رتول (آتم ڪٿا_3): ڊاڪٽر عبدالجبار جوڻيجو 2012ع

122. مختيار سدائين گڏ (مختيار اسد بيگ)، اسد بيگ مرزا، 2012ع

123. طارق ڪتاب (طارق عالم)، نصير مرزا: 2012ع

124. هاروچا پيا ٻه ڪهڻا (يادگيريون): گل محمد هوت، 2012ع

125. سچ جا ڪوڙ جا (آتم ڪٿا: ٻاگو پهريون): آنند کيماڻي، 2012ع

126. گذري جي ويا، سي زمانا ياد پيا: عبدالغفور پرگڙي 2013ع

127. آتم ڪٿا ـ آڏي پڇاڻي پر، امر جليل 2013ع
128. 13 جولاءِ (آتم ڪهاڻي): محبوب پتي، 2013ع
129. منهنجي حياتي (آتم ڪهاڻي): رئيس خدا بخش خان جسڪاڻي 2013ع
130. سفر زندگيءَ جو (جهونين يادون): قاضي علي محمد الهرڪيو ٽيڪاڻي 2014ع
131. حيات ڪوثر (آتم ڪهاڻي): مرزا علي بخش ڪوثر، 2014ع
132. آءُ جي آماڻي ذات (آتم ڪهاڻي): فاطمه زهره قاضي، 2014ع
133. ڳالهڙيون ڪنهين ناهن (يادگيريون ـ 4): قاضي خادم 2014ع
134. ياد ياد هڪ زندگي (ساروڻيون ـ 5): قاضي خادم 2014ع
135. آڪيرا آڪاس ۾ (آتم ڪهاڻي)، رام بخشاڻي (مترجم: قمر شهباز)، 2014ع
136. گونڊر ويا گذري (يادگيريون): جسٽس سيد ديدار حسين شاهه 2014ع
137. سچ جا ڪوڙ جا (آتم ڪٿا: پاڱو پهريون): آنند کيماڻي 2014ع
138. يادگيريون (جلد پهريون)، ڪامريڊ ولي محمد مگسي، 2014ع
139. يادگيريون (جلد ٻيو)، ڪامريڊ ولي محمد مگسي، 2015ع
140. وهي ڪاتي جا پنا (آتم ڪٿا: چار پاڱا گڏ): لڇمڻ ڪومل 2015ع
141. رائي پيو رت ڪيا (آتم ڪهاڻي)، امير بخش شر، 2015ع
142. ڪيڏي مختصر زندگي (آتم ڪٿا ـ 3): عبدالحئي پليجو 2015ع
143. جيون جي اڌ صدي (شڪست: آتم ڪٿا: پاڱو 1): حسن وسان 2015ع
144. محمد ابراهيم جويو ـ هڪ صديءَ جو پڙاڏو (آتم ڪٿا)، سيد مظهر جميل، سنڌيڪار: پروفيسر محمد سليم ميمڻ، 2015ع
145. يادگيريون، مجتبيٰ احمد غالب ملڪاڻي، 2015ع
146. ڳالهيون پيٽ وڙن ۾ (آتم ڪٿا)، منير احمد چنا، 2015ع
147. ڪتنيم سڀ جمار (آتم ڪهاڻي)، شمس جعفراڻي، 2015ع
148. پاتم جهاتي جهان ۾ (آتم ڪٿا: پاڱو پهريون)، شيام ڪمار، 2015ع
149. ڏکيا سکيا ڏينهن (آتم ڪٿا)، قادر بخش طالباڻي، 2015ع
150. فوٽوگرافر جي آتم ڪٿا خواجه غلام علي کوساڻي 2016ع
151. اقرار به انڪار به يوسف سنڌي 2016ع

152. رنگين بهارون: عطا محمد ڄـــڪاڻي 2016ع

153. سروس بخير: اقبال بلوچ. 2016ع

154. ڄوڙي آهيان سوڙي آهيان: عبدالقادر منگي 2017ع

155. اسان مرڻا ناهيون: اقبال ملاح 2017ع

156. اسان ھتِ اڪيلا: غلام عباس پيرو 2017ع

157. ڪتاب زندگيءَ جا ورق: پروانو ڀٽي 2017ع

158. حرف نہ ڄاڻان هيڪڙو: ڪرڇهو ڪنسٽيبل اڪبر ٻجير ٽري 2017ع

159. هڪ ٻي زندگي جي تمنا: عبدالحق پليجو 2018ع

160. منهنجي ڪهاڻي، منهنجي زباني: سيد يار محمد شاھ 2018ع

161. ڪجھ پنهنجا تصا ڪجھ ٻين جي ٻحار: شاهنواز مهيسر. 2019ع

162. مرڪون ۽ مهڪون: اقبال بلوچ. 2019ع

163. قصو ڪوتاھ: قاضي خادم 2019ع

164. جيڪي هلن هيڪليون: بيگم اشرف عباسي

165. زندگيءَ جو سفر: خاصخيلي محمد رحيم راولاڻي

سوانح عمريون/ سوانحي خاڪن تي ڪُجھ اهم ڪتاب

1. شاھ ڀٽائيءَ جي حياتي: جيٺمل پرسرام 1915ع
2. ڀائي ڪلاچند: جيٺمل پرسرام 1914ع
3. شيخ منصور حلاج: محمد صالح هالائي 1917ع
4. وڏوان ناريون: ٻولچند پرسرام 1920ع
5. شاھ حسين (پنجابي صوفي شاعر): آتمارام ميٺارام 1921ع
6. صوفي سڳورا: ليلارام پريمچند ۽ جيٺمل پرسرام 1921ع
7. صوفي سڳورا (فارسي ۽ سنڌي صوفي): ليلارام پريمچند ۽ جيٺمل پرسرام 1921ع
8. گوڪلي جي حياتي: تيجومل شهاڻي 1926ع
9. سنڌ جا سنت: ٿهلرام آسودومل 1930ع
10. هندستان جون راڻيون: دين محمد وفائي 1930ع
11. وڏوان ناريون (ٽي آدرشي استريون): ٻولچند پرسرام 1930ع

12. راجا رام موهن راءِ جو جيون چرتر: نرملداس گربخشاڻي 1930ع
13. هندو پرش ۽ ناريون: فتح چند ميگهراج، 1930ع
14. سنڌ جا سنت: ٺهلرام آسودومل، 1932ع
15. سنڌ جا مٺيا: نرمل داس گربخشاڻي: 1932ع
16. ساڌو ٽولراءِ جو جيون چرتر: نرملداس گربخشاڻي، 1932ع
17. ساڌو هيرانند جو جيون چرتر: واڌومل مولچند، 1933ع
18. سچاڻ ڳالهون: محمد صديق مسافر، 1934ع
19. قومي اڳواڻ: ايس آر ماڻيداساڻي: 1935ع
20. ابوالفضل ۽ فيضي: حڪيم فتح محمد سيوهاڻي، 1936ع
21. ديوان موتيرام شوقيرام جو جيون چيرتر: واڌومل مولچند، 1936ع
22. قرب قليچ: محمد صديق مسافر، 1936ع
23. مهارشي ديوندرناٿ جو جيون چرتر: نرملداس گربخشاڻي، 1938ع
24. راج رشي ڏيارام گدومل جو جيون چرتر: شيوارام فيرواڻي، 1938ع
25. جواهر جيوٽي (ٻه ڀاڱا: ترجمو)، تيرٿ وسنت، 1941ع
26. هند جي بلبل - شريمتي سروجني نئيڊو ديپچند تلوڪچند، 1945ع
27. ياد رفتگان (ٻيو ڇاپو)، طالب المولي، 1954ع
28. ڪنور (جيوٽي ڪنور ڀڳت)، تيرٿ وسنت، 1957ع
29. مهراڻ سوانح نمبر: ايڊيٽر غلام محمد گرامي، 1958ع
30. ڊاڪٽر هوتچند مولچند گربخشاڻي (جيون چرتر ۽ رچنائون)، مرتب: مرليڌر جيٽلي ۽ موتيلال جوتواڻي، 1963ع
31. سانگي (شخصيت ۽ فن): احسان بدوي، 1965ع
32. جديد سياست جا نورتن، جي ايم سيد، 1967ع
33. جنب گذاريم جن سين (ٻه ڀاڱا)، جي ايم سيد، 1967ع
34. گانڌيجي (جيوني: ڀاڱو 1)، تيرٿ بسنت، 1972ع
35. جهانيان خاندان، اي جي ملتاني، 1972ع
36. سنڌي صحافت ۽ مشهور مستشرقين: حبيب الله ڀٽو 1972ع
37. فنڪار ۽ فيلسوف (سڳن آهوجا جي ادبي زندگي): موهن ڪلپنا، 1973ع

38. مرد مومن (نائب محمد سلطان ميمڻ)، عنايت الله ڏنگيجو 1973ع
39. سفر زندگي جو (عبدالڪريم گدائي شخصيت ۽ سوانح) غلام نبي مغل 1975ع
40. عوننا سي حيات (شيخ عبدالمجيد سنڌي)، مرتب: خان محمد پنهور 1978ع
41. گانڌيجي (جيوني: ڀاڱو 2)، تيرٿ بسنت 1978ع
42. گانڌيجي (جيوني: ڀاڱو 3)، تيرٿ بسنت 1979ع
43. اسان جي آزاديءَ جا اڳواڻ: جي الانا 1980ع
44. پيرومل: هيرو ٺڪر 1980ع
45. پروفيسر رام پنجواڻي (اڀنندن گرنٿ)، مرتب: هري موٽواڻي، ٺاڪر چاولا، موتيرام ساجنداڻي، بلديو متلاڻي 1981ع
46. لالچند امرڏنومل: هرليلڙ جيٽلي 1985ع
47. اهي ڏينهن اهي شينهن (جلد پهريون) پير علي محمد راشدي 1980ع
48. اهي ڏينهن اهي شينهن (جلد ٻيو) پير علي محمد راشدي 1981ع
49. جهڄان جهانگير ڪاڻ (حبيب الله ڀٽي بابت مضمون)، مرتب: غلام محمد بروهي 1981ع
50. منگهارام ملڪاڻي: اي جي اتم 1985ع
51. تذڪره مشاهير سنڌ: مولانا دين محمد وفائي 1986ع
52. مشاهير اسلام: عبدالرحيم مگسي 1986ع
53. ليکراج عزيز: اي جي اتم 1986ع
54. سدا هجن هوت حيات (هري دلگير - فن ۽ شخصيت)، مرتب: ارجن حاسد 1986ع
55. سنڌ جا روشن ستارا: الحاج سردار محمد بخش ناريجو 1986ع
56. شهيد مالڪ خشڪ، مرتب: سڄي شيخ ۽ اسلم خيرپوري 1986ع
57. هجن هوت حيات (ڪرشن کٽواڻي: هڪ شخص هڪ تنڪار)، مرتب: ، 1987ع
58. چيتمل پرسرام: ديپ چندر ٻيلاڻي 1990ع
59. مخدوم نوح سرور جا سهيوگي: پروفيسر محبوب علي چنا 1991ع
60. سيريان سنڌي ڳالهڙي (سنڌي سنگيت ڪار: محمد يوسف): ممتاز مرزا 1991ع

61. هڪڙو پيارو ماڻهو (شخصيت، فن ۽ فڪر): قاضي منظر حيات، 1991ع

62. عرفان مهدي، مرتب: مقبول ميمڻ، 1992ع

63. سنڌ جا عظيم ورثا: اديب انقلابي، 1993ع

64. پري جن پاڙي (شيخ عبدالمجيد سنڌيءَ جون صحافتي، علمي ۽ ادبي خدمتون): خان محمد پنهور، 1995ع

65. رهبر منهنجي راهه جا (سوانحي مضمون): گوبند مالهي، 1996ع

66. هالا هيرن کاڻ، سيد اڪبر نماڻي، 1997ع

67. جوڳيئڙا جهان ۾ (مشاهير دادو): محمد امين مگسي، 1997ع

68. ساهه سيباڻا سپرين (پروفيسر منگهارام ملڪاڻي ۽ ليکراج عزيز)، مرتب: وينا شرنگي، 1998ع

69. شيخ اياز نمبر، تماهي مهراڻ، 1998ع

70. سنڌ جو ٻيجل- سرمد سنڌي، مرتب: علي حسن چانڊيو 1998ع

71. موهيا ڪنهن نه مال (الحاج سيد علي اڪبر شاهه سوانح ۽ علمي ادبي خدمتون)، حبيب الله ڏيرو 2000ع

72. شهيد الهه بخش سومرو (شخصيت ۽ سياست)، مرتب: آزاد قاضي، 2000ع

73. تنوير عباسي- هڪ مطالعو ڊاڪٽر عبدالجبار جوڻيجو 2000ع

74. سنڌ جو سرتاج (علامه غلام مصطفيٰ قاسميءَ بابت تاثراتي خاڪا)، مرتب: مولانا نظر محمد مصطفوي: 2001ع

75. شهيد زخمي چانڊيو (ماهوار ادب): ايڊيٽر: گل ڪونڌر، 2001ع

76. ماروئڙي ملير جا: خادم حسين چانڊيو 2001ع

77. ڊاڪٽر جيٺو لالواڻي (جيون ۽ فن ڪاريا)، مرتب: مدن جماڻي پڳوان ترنوش، 2001ع

78. ڊاڪٽر بلوچ هڪ مثالي عالم (ڀاڱو 1)، مرتب: تاج جويو 2001ع

79. ڊاڪٽر بلوچ هڪ مثالي عالم (ڀاڱو 2)، مرتب: تاج جويو 2001ع

80. احمد خان مدهوش (فن ۽ شخصيت)، مرتب: عبدالرزاق جمالي 2001ع

81. اندر روح رهيام (شخصيت، فن، فڪر)، ترتيب: مقصود گل 2002ع

82. عالمن جو آفتاب (علامه غلام مصطفيٰ قاسمي: شخصيت ۽ علمي خدمتون)، مرتب: تاج جويو 2002ع

83. راڄا ڏاهر (تاريخ ۽ زندگيءَ جو احوال): سرمد لطيف، 2003ع
84. ڏاهن ڏيهه جا تاريخي شخصيتون)، پروفيسر اعجاز قريشي 2002ع
85. گورڌن شرما گهايل (شخصيت ۽ فن)، مرتب: ديال آشا/ پالديو ملاڻي 2002ع
86. موحد شاعر مولانا حاجي احمد ملاح، مرتب: تاج جويو 2003ع
87. پسي تنهنجي تجلي (ڏڙي جا اديب): يوسف سنڌي 2003ع
88. سنڌي ثقافت جا امر آواز: ڪمال جامڙو 2003ع
89. سباجهو ساجهه ونڊ: محمد ابراهيم جويو (شخصيت، علمي ۽ ادبي خدمتون)، مرتب: تاج جويو 2003ع
90. انسان دوست اديب ۽ بيباڪ صحافي محمد عثمان ڏيپلائي، مرتب: تاج جويو 2003ع
91. نجم عباسي: فن ۽ شخصيت، يوسف سنڌي 2003ع
92. سنڌي آيا سنڌ ڏسڻ (هند جي اديبن جا سوانحي خاڪا): تاج جويو 2004ع
93. سيتا جا سدا بهار ماڻهو: بلوچ صحبت علي 2004ع
94. گهوٽڪيءَ جا گهوٽ: مولوي عبدالحق لنڊ، 2004ع
95. ڏاها ڏات ڌڻي (دادو ضلعي جي عالمن ۽ اديبن جي ڊائريڪٽري): بشير سيتائي 2004ع
96. مارو جي ملير جا (سوانحي خاڪا)، خادم حسين چانڊيو 2004ع
97. تذڪره مخاديم ڪهڙا شريف: پروفيسر مخدوم شبير احمد ابن مخدوم امير احمدؒ، 2005ع
98. آديسي اُستاد (استاد بخاري: سوانح ۽ شخصيت): علي دوست عاجز 2005ع
99. ڌرتيءَ جو شهيد سميع الله ڪلهوڙو، مرتب: آزاد انور ڪانڊڙو 2005ع
100. شري سيتلداس هرچنداڻيءَ جا خلق جي خدمت ۾ پنجاهه سال، مرتب: ٽيڪچند مست ۽ لتا ٿهلياڻي: 2006ع
101. سچائي جون سمرتيون (پروفيسر منگهارام ملڪاڻي: شخصيت ۽ يادگيريون)، وڏايل سڌاريل ڇاپو: ريٽا شهاڻي 2006ع
102. ڪاڪ ڇڏي ويا ڪنڌ تي (هيمن ناگواڻي، فن ۽ شخصيت)، مرتب: لڇمڻ ڪومل 2006ع
103. اعجاز علي جتوئي محب وطن سياستدان (شخصيت، ڪردار ۽ جدوجهد)،

مرتب: آزاد انور ڪانڌڙو، 2006ع

104. الحاج رحيم بخش قمر (شخصيت ۽ فن)، مرتب: بشير ميسائي 2006ع

105. مخدوم محمد هاشم ٺٽوي (سوانح حيات ۽ علمي خدمتون)، تحقيق: ڊاڪٽر عبدالرسول قادري 2006ع

106. علامه غلام مصطفيٰ قاسمي ۽ سنڌس همعصر عالم، مرتب: ڊاڪٽر قاضي خادم 2006ع

107. جيجي (زرينه بلوچ: شخصيت ۽ فن)، مرتب: نصير مرزا، 2006ع

108. ڊاڪٽر خان محمد هڪ عملي انسان مرتب: ثميه ميمڻ مجيد پنهور 2006ع

109. سنڌ جو سورهيه سپاهي دادا روچيرام ٿانوائي ترتيب: لتا ٿهلياڻي 2007ع

110. فن ۽ فنڪار (واليوم 1)، ڪوثر برڙو 2007ع

111. علامه غلام مصطفيٰ قاسمي ۽ سنڌس همعصر عالم ۽ اديب، مرتب: ڊاڪٽر قاضي خادم 2007ع

112. آزاديءَ جو پروانو: شهيد هيمون ڪالاڻي (باتصوير جيون جهاتڪي): چيلو لالواڻي 2007ع

113. جڏهن پرين ڪري ٿو پنڌ (دادا جشن واسواڻيءَ جي جيوني): ريتا شهاڻي، 2008ع

114. علامه غلام مصطفيٰ قاسمي ۽ سنڌس همعصر عالم ۽ مؤرخ، مرتب: ڊاڪٽر قاضي خادم 2008ع

115. سڄڻن جا ساريو سانگ [اي جي چانڊيي بابت]. مرتب: ذوالفقار هاليپوٽو 2008ع

116. جيئين جهونڊو واه جو (شهيد شاهه عنايت صوفيءَ کي ڀيٽا)، مرتب: تاج جويو، 2008ع

117. انيس انصاري فن ۽ شخصيتون: اشتياق انصاري 2008ع

118. قربان علي ٻگٽوئي (شخصيت، خدمت ۽ ليڊ ڪهاڻي): خالد چانڊيو 2008ع

119. سنڌيت جو آپامڪ اتم (جيوني): رڪمڻي سندر چنناڻي 2008ع

120. ڪي ماڻهو تاريخ ٿين ٿا (قاسم پٿر جي شخصيت)، مرتب: ڊاڪٽر محمد علي مانجهي 2008ع

121. شري پير پٿوري صاحب جو جيون چريتر: شري هرسنگهه سونا، 2009ع

122. علامه غلام مصطفيٰ قاسمي ۽ سندس همعصر عالم ۽ صحافي: ڊاڪٽر قاضي خادم، 2009ع

123. شيخ محمد حيات سنڌي (سوانح حيات، مذهبي خدمات ۽ تصنيفات)، ڊاڪٽر رفيق احمد مگريو، 2009ع

124. ڪوڙي عمرڪوٽ جا، مرتب: اڪبر لغاري، 2010ع

125. ڏاها منهنجي ڏيهه جا: سليم چنا، 2010ع

126. استاد منظور علي خان (فن ۽ شخصيت)، مرتب: ڪوثر برڙو، 2010ع

127. ماڻهو مٺيادار (پير الاهي بخش جي سوانح ۽ سياسي خدمتون)، مرتب: زوار نقوي، 2010ع

128. مانڪ موتي لعل (سوانح حيات سيد محمد شير شاهه ذاڪري، محمد شاهه ذاڪري ۽ سيد احمد شاهه ذاڪري): فقير عبدالرسول قادري، 2011ع

129. علامه غلام مصطفيٰ قاسمي (سوانح ۽ علمي ڪاوشون)، مرتب: ڊاڪٽر قاضي خادم، 2011ع

130. سنڌي ادب (سڀ اديبن جي سوانح ۽ ڪم): يوسف سنڌي، 2011ع

131. حسين بن منصور حلاج (شخصيت، زندگي ۽ جدوجهد): خالد ڀٽي، 2011ع

132. مولانا عبيدالله سنڌي ۽ سندس ڪجهه همعصر: ڊاڪٽر ابو سلمان شاهجهان پوري، سنڌيڪار: حافظ ابوالاديب سنڌي، 2011ع

133. تنوير عباسي: جون علمي ادبي خدمتون: مهر خادم، 2011ع

134. ارڙنگ السان- ڊاڪٽر غلام علي الانا، مرتب: محمد عثمان منگي، 2011ع

135. الله بخش سومرو: خادم حسين سومرو، 2011ع

136. شهيد غلام قادر ملاح، مرتب: سڪندر ملاح، 2011ع

137. دور ٿيندا وڃن روز جو گيئڙا (عادل سخيراڻي بابت تاثر ۽ مضمون)، مرتب: ملوڪ لنڊ، 2011ع

138. مولانا عبيدالله سنڌي ۽ سندس ڪجهه همعصر: ڊاڪٽر ابوسلمان شاهجهان پوري، سنڌيڪار: حافظ ابوالاديب سنڌي، 2011ع

139. ڪلا جو ڪوهنور- ماستر چندر، مرتب: ڊاڪٽر جيٺو لالواڻي ۽ نرمل

گوپلاڻي: 2011ع

140. ياس جا ورق (ادبي ۽ سوانحي خاڪا): ڊاڪٽر جڳديش لڇاڻي 2012ع

141. فن ۽ فنڪار (واليم 2)، ڪوثر ٻرڙو 2012ع

142. هڪ يادگار منصف فقير برڪت علي بلوچ، محمود مغل 2012ع

143. ويڙهه ڳچ چڙهي (ڪامريڊ احمد خان چانڊيو زندگي ۽ جدوجهد)، مرتب: هاشم کوسو 2012ع

144. شيخ اياز: شخصيت ۽ فن، غلام سڪينه حميده قاضي، 2012ع

145. ماڻهو شهر ڀنڀور جا: غلام رباني آگرو 2012ع

146. ٻري ٿي ڀنڀور ۾ (شخصيتن جا خاڪا)، غلام رباني آگرو 2012ع

147. سردار نواب ولي محمد خان لغاري، ڊاڪٽر عابد لغاري 2012ع

148. چونڊ سوانحي خاڪا: علامه غلام مصطفيٰ قاسمي، 2012ع

149. ڊاڪٽر نبي بخش خان بلوچ خاص نمبر (ٽماهي مهراڻ)، 2012ع

150. سنڌ جا املهه هيرا: مير نادر علي ابڙو 2012ع

151. سنڌ جو املهه هيرو ڪامريڊ تاج محمد ابڙو، سهيڙيندڙ: محمد ابراهيم جويو 2012ع

152. مهينءَ جو باغي (ڪامريڊ غلام قادر جوڻيجو): مسيح ڪاڪا 2012ع

153. توکي مون ساريو (يادگيريون خاڪا، انٽرويو ۽ جيون ڪٿائون)، زيب سنڌي 2012ع

154. سنڌري اتمچنداڻي: مولارام هنس، 2012ع

155. محمد جعفر بوبڪائي (سوانح: علمي ۽ ادبي خدمات)، ڊاڪٽر مولانا عبدالله کوسو 2012ع

156. سيد شاهه مردان شاهه ثاني پروفيسر محمد مبين وسارڻ 2013ع

157. دل جي دنيا (ادبي هستين جي زندگي ۽ فن): ڊاڪٽر جڳديش لڇاڻي 2013ع

158. شمشير الحيدري (شخصيت ۽ فن): مهرالنساءِ اڄڪ، 2013ع

159. مخدوم طالب المولىٰ خاص نمبر، مرتب: تاج جويو ٽماهي مهراڻ 2013ع

160. پيرل ٽنبر (تخليقڪارن جي آئيني ۾)، مرتب: ڪوڙل قربدار، 2013ع

161. شمشير الحيدري خاص نمبر، ٽماهي مهراڻ، 2013ع

162. لاهوتي لڏي ويا: ڊاڪٽر جڳديش لڇاڻي 2013ع

163. ريٽا شهاڻي: هند جي ڪهاڻي مرتب: موهن مدهوش 2013ع

164. ڇا ٿا پڇو ته ڇا هيو (سرڪش سنڌي؛ تي مختلف اديبن جا مضمون): ساجد جاڙيجو ۽ ناياب سرڪش 2013ع

165. سنڌ جو ديومالائي ڪردار- سراج، مرتب: تاج جويو 2013ع

166. ڪارونجهر ڪيام (ماستر محمد جمن: فن ۽ شخصيت): سوز هالائي 2013ع

167. تسير ڪرل وڏو ڪهاڻيڪار وڏو انسان مرتب: تاج جويو 2013ع

168. آچيي جي آجري ڀاڳ جا سپنا ڏسندڙ محمد ابراهيم جويو مرتب: تاج جويو 2014ع

169. جهڙا گل گلاب جا (خاڪا: حصو پهريون): غلام رباني آگرو، 1991ع

170. جهڙا گل گلاب جا (خاڪا: حصو ٻيو): غلام رباني آگرو، 1991ع

171. ڪيرت ٻاٻاڻي (شخصيت)، ليکڪ: مولارام هنس، 2014ع

172. چڪ جا چند هار (عالمن، سنتن، استادن، اديبن، شاعرن، فنڪارن ۽ سياستدانن جا سوانحي خاڪا): آزاد بخاري 2014ع

173. سيوهڻ جون شخصيتون: مير حاجن مير 2014ع

174. ڏاها منهنجي ڏيهه جا: سليم چنا 2014ع

175. تماهي مهراڻ محمد عثمان ڏيپلائي خاص نمبر، 2014ع

176. جديد سنڌ جو قومي سرواڻ الله بخش سومرو مرتب: محبوب علي سومرو 2014ع

177. ڏور ٻه اوڏا سپرين (غلام رباني آگرو: فن ۽ شخصيت)، مرتب: الطاف آگرو 2014ع

178. ڳليان پريم نگر ديان (سهراب فقير: فن ۽ شخصيت)، مرتب: ڪوثر برڙو 2014ع

179. سنڌ جون سون ورنيون دليون (سنڌي هندو اديبن بابت مضمون)، پروفيسر عبدالستار بلوچ، 2014ع

180. بيباڪ شخصيت (مطالعو معمور (يوسفاڻي) جو- جلد پهريون): بچايو مشتاق آريسر، 2014ع

181. خدا آباد جو ڪلهوڙي (فقير عبدالله خان ڪلهوڙو: شخصيت ۽ جدوجهد): محمد افضل ڪلهوڙو 2014ع

182. سونهان منهنجي سنڌ جا (جيون ڪٿائون ۽ خاڪا)، سليم چنا 2014ع

183. غلام سنڌ م نالو (غلام حالائي: فن ۽ شخصيت)، سهيل ابڙو 2014ع

184. ڀيٽي صاحب (غلام محمد ميمڻ مخدوم)، مرتب: نصير مرزا، 2014ع

185. مراد صاحب (مراد علي مرزا - اينٿالاجي)، مرتب: نصير مرزا، 2014ع

186. ناها من ڏيهه جا (سنڌ جون عظيم شخصيتون)، پروفيسر اعجاز قريشي 2014ع

187. ادامي روح ازل کان (مدد علي سنڌي: فن ۽ فڪر جو اڀياس)، مرتب: حيدار سولنگي 2014ع

188. ڏور ٻه اوڏا سپرين (غلام رباني آگرو: فن ۽ شخصيت)، مرتب: الطاف آگرو 2014ع

189. عبدالواحد آريسر (شخصيت): نواز خان زئور 2014ع

190. سڄڻ جي موڪلاڻي (سائين راشد مورائي ؒ کي ڀيٽا)، مرتب: تاج جويو 2014ع

191. قومي تحريڪ جا شهيد: علي نواز آريسر، 2014ع

192. محمد ابراهيم جويو خاص نمبر (ٽماهي مهراڻ)، 2014ع

193. محمد عثمان ڏيپلائي خاص نمبر، ٽماهي مهراڻ 2014ع

194. نسيم کرل ۽ سندس فن: پروفيسر ڪشمير سومرو 2014ع

195. امر جليل نمبر، مرتب: پروفيسر محمد سليم ميمڻ 2015ع

196. پاراٽي ادب جو مسيحا (اسرار شام)، مرتب: هاشم لطيفي، 2015ع

197. آواز جو شهنشاهه صالح محمد شاهه، مرتب: نصير مرزا، 2015ع

198. سانگيهه جا سينگار [ضلعي بينظير آباد (نوابشاهه) جا مٿيادار ماڻهو]، خادم حسين چانڊيو 2015ع

199. لهرن لوڏيا ڪينڪي (پير علي مير: شخصيت)، قادر بخش طالباڻي 2015ع

200. منهنجو سائين (نثار حسيني)، مرتب: نصير مرزا، 2015ع

201. سنڌ جو ڏاهو ڏات ڌڻي - محمد ابراهيم جويو (شخصيت، علمي ادبي ۽ قومي خدمتون)، مرتب: تاج جويو 2015ع.

202. هو سراپا عشق هو (عبدالواحد آريسر کي اديبن ۽ قومي ڪارڪنن جي ڀيٽا)، مرتب: تاج جويو 2015ع

203. تاريخ سان تعزيت (عبدالواحد آريسر کي اديبن ۽ قومي ڪارڪنن جي

پيتا)، مرتب: تاج جويو 2015ع

204. سنڌ جو داناءُ درويش ـ وتايو فقير [شخصيت، ڪردار ۽ گفتن بابت مقالا]، مرتب: عبدالقادر منگي، 2015ع

205. بئريسٽر مظهر سليمان قاضي (لنڊن آئار ۽ وطن واپسي ـ جيون ڪٿا)، منظور الحق قاضي مورائي، 2015ع

206. گل چنو گرنار جو (مقصود گل: شخصيت ۽ فن)، مرتب: ياسر قاضي 2015ع

207. دور حاضر ۾ ڪيري جا شاعر: استاد حڪيم امام بخش مگريو، 2015ع

208. شهيد هيمون ڪالاڻي (سنڌي سرويچ)، مرتب: ڊاڪٽر آزاد قاضي، 2015ع

209. مون مَنَ ڏٺا ماءِ (حضرت بيدل فقير سان "ڳاڀيل ڏ شخصيتون)، قادر مٺل مسرور، 2015ع

210. شخصيت ۽ شاعري (نارائڻ شيام)، مرتب: هري همٿاڻي، 2015ع

211. املهه هيرا (جيون ڪٿائون ۽ خاڪا)، سليم چنا، 2015ع

212. مهتاب (شخصيت، ڪردار، ميڙتا)، ترتيب: آفتاب ابڙو 2015ع

213. صادق فقير ـ تو کان ٿيندي ڏان مرتب: اسحاق سميجو 2015ع

214. چڱو پڻائي آءٌ هلان ٿو (صادق فقير جي پيتا)، مرتب: علي نواز آريسر ۽ زاهد اوڍو 2015ع

215. شاهه حيدر سنائي (تحقيق ۽ ترتيب): ڊاڪٽر ضيا شاهه 2015ع

216. محمد ابراهيم جويو: سنڌ جو آواز [سوانح ۽ ادبي خدمتون]، سهيڙيندڙ: پروفيسر محمد سليم ميمڻ، 2015ع

217. محمد ابراهيم جويو: سنڌ جو ڳاهوڻات ڏٺي مرتب: تاج جويو 2015ع

218. سجڻ تنهنجي سار (انور الدين جتوئي ـ شخصيت ۽ خدمتون)، مرتب: ادريس جتوئي، 2015ع

219. حال فقيري (سوانح حيات مائي بيگم فقيرياڻي)، اختر درگاهي، 2015ع

220. شمهي سک نہ ماڻيو سنيهو هميراڻي، 2015ع

221. جي ويراڳي ويٺا هئا، عبدالواحد آريسر، 2015ع

222. ڪير ڏارا (ڏيهي پرڏيهي ساهتڪارن جون جيوٽيون، خط وغيره)، ولي رام ولڀ، 2015ع

223. جديد دور جا چار درويش، عبدالواحد آريسر، 2016ع

224. محمد حسين ترڪ: ڳالهيون پڙهي ڇاتيون، مرتب: محمد عابد ترڪ، جنوري 2016ع

225. حشو ڪيولرامائي، مدد علي سنڌي، جولاءِ 2016ع

226. پيش جن پرک (غلام نبي سنڌايو): مرتضيٰ لغاري، 2017ع

227. روح جو رمتو (اقبال بلوچ: فن، فڪر ۽ شخصيت)، سهيڙ: غلام مصطفيٰ سولنگي، 2018ع

228. قاضي نذرالاسلام زندگي ۽ فن: منصور قادر جوڻيجو، 2018ع

سنڌي ڊرامو: ڪجهه اهم ڪتاب

سال ناٽڪ ناٽڪ نويس رچائيندڙ/ ڇپائيندڙ

1) 1880ع ليليٰ مجنون: مرزا قليچ بيگ، ماسٽر هريسنگ پبلشرز، سکر

2) 1885ع خورشيد: مرزا قليچ بيگ، سرڪاري بڪ ڊيپو، ڪراچي

3) 1888ع رتناولي: ڪوڙو مل چندن مل، رتن ساهتيه منڊل، ڪراچي

4) 1894ع نل دمينتي: جيٺانند ڪلشداس، سنڌ ڪاليج ناٽڪ منڊلي، ڪراچي

5) 1894ع بڪاولي: مرزا قليچ بيگ، ماسٽر هريسنگ پبلشرز

6) 1895ع هرشچندر: ليلارام وطڻ مل، سنڌ ڪاليج ناٽڪ منڊلي، ڪراچي

7) 1895ع لوپي ۽ نوگي: مرزا قليچ بيگ، سنڌ ڪاليج ناٽڪ منڊلي، ڪراچي

8) 1896ع موهن تارڪا: ليلارام وطڻ مل، سنڌ ڪاليج ناٽڪ منڊلي، ڪراچي

9) 1896ع شڪنتلا: مرزا قليچ بيگ، سنڌ ڪاليج ناٽڪ منڊلي، ڪراچي

10) 1896ع انڪوائري آفيسر: مرزا قليچ بيگ، سنڌ ڪاليج ناٽڪ منڊلي، ڪراچي

11) 1896ع نورجهان ۽ جهانگير: مرزا قليچ بيگ، ماسٽر هريسنگ پبلشرز، ڪراچي

12) 1897ع حسنا دلدار: مرزا قليچ بيگ، سنڌ ڪاليج ناٽڪ منڊلي، ڪراچي

13) 1897ع نيم طبيب خطره جان: مرزا قليچ بيگ، سنڌ ڪاليج ناٽڪ منڊلي، ڪراچي

14) 1897ع سورجن راڻا: ليلارام وطڻ مل، سنڌ ڪاليج ناٽڪ منڊلي، ڪراچي

15) 1897ع رام بنواس: ڏيئو مل گاڪنمل، سنڌ ڪاليج ناٽڪ منڊلي ڪراچي

16) 1897ع شڪنتلا وشنت: گاگن سنگهه آڏواڻي، ڌرم اپڪار پرنميٽڪ سوسائٽي، شڪارپور

17) 1897ع نادر شاهه: مرزا قليچ بيگ، ماستر هريسنگ پبلشرز سکر

18) 1898ع راماڻڻ: ليلارام وطڻ مل، سنڌ ڪاليج ناٽڪ منڊلي ڪراچي

19) 1899ع شيخ چلي ۽ اگهن مسخرو: مرزا قليچ بيگ، سنڌ ڪاليج ناٽڪ منڊلي، ڪراچي

20) 1900ع شاهه ايليا: مرزا قليچ بيگ، سنڌ ڪاليج ناٽڪ منڊلي، ڪراچي

21) 1901ع چندرا ولي: ديوان ناڪر داس، ڌرم اپڪار پرنميٽڪ سوسائٽي، شڪارپور

22) 1902ع ڪفينت: شيوا سنگهه اجواڻي، سنڌ ڪاليج ناٽڪ منڊلي ڪراچي

23) 1903ع نشائين ڪي نصيحت: لوڪسنگ وطڻ مل، سنڌ ڪاليج ناٽڪ منڊلي، ڪراچي

24) 1904ع مها انڌير: گاگن سنگهه آڏواڻي، ڌرم اپڪار پرنميٽڪ سوسائٽي، شڪارپور

25) 1905ع فيروز دل افروز: مرزا قليچ بيگ، سنڌ ڪاليج ناٽڪ منڊلي ڪراچي

26) 1905ع دروپدي: ليلارام وطڻ مل، سنڌ ڪاليج ناٽڪ منڊلي، ڪراچي

27) 1905ع سنگ جو پرسنگ: ڪوڙو مل چندن مل، سنڌ ڪاليج ناٽڪ منڊل، ڪراچي

28) 1905ع پارت چاوا، ۽ آٿ اٿي جاڳ: لعلچند امرڏنو مل، پندي ماترم ناٽڪ منڊلي، حيدرآباد

29) 1906ع ڪرشن جي گوپي: موتو مل گدواڻي، ڏيتي ليتي ناٽڪ منڊلي، حيدرآباد

30) 1906ع سيٺ ڪي ويڻ: لعلچند امرڏنو مل، ڏيتي ليتي ناٽڪ منڊلي، حيدرآباد

31) 1907ع خوبصورت بلا: ڪشنچند بيوس، چانڊڪا ايميچوئرس ڊرنميٽڪ سوسائٽي، لاڙڪاڻو

32) 1908ع شمشاد مرجان: مرزا قليچ بيگ، سنڌ ڪاليج ناٽڪ منڊلي ڪراچي

33) 1908ع گشت ڪي ڪشت: مرزا قليچ بيگ، سنڌ ڪاليج ناٽڪ منڊلي، ڪراچي
34) 1908ع شاهه عادل خان: ليلارام وطڻ مل، سنڌ ڪاليج ناٽڪ منڊلي، ڪراچي
35) 1908ع لوپي لاڪيٽا: ليلارام وطڻ مل، سنڌ ڪاليج ناٽڪ منڊلي، ڪراچي
36) 1908ع بلوا منگل: ڪشنچند بيوس، چانڊڪا ايميچوئرس ڊرميٽڪ سوسائٽي، لاڙڪاڻو
37) 1909ع راجا هرشچندر: ڪشنچند بيوس، چانڊڪا ايميچوئرس ڊرميٽڪ سوسائٽي، لاڙڪاڻو
38) 1909ع گلزار ۽ گلناز: مرزا قليچ بيگ، سنڌ ڪاليج ناٽڪ منڊلي، ڪراچي
39) 1909ع عزيز ۽ شريف: مرزا قليچ بيگ، سنڌ ڪاليج ناٽڪ منڊلي ڪراچي
40) 1910ع لک ڏيڍ ڪي لت: لعلچند امرڏنو مل، ڏيتي ليتي ناٽڪ منڊلي، حيدرآباد
41) 1911ع نيڪي ۽ بدي: مرزا قليچ بيگ، سنڌ ڪاليج ناٽڪ منڊلي ڪراچي
42) 1911ع حرڪت مان برڪت: لعلچند امرڏنو مل، سنڌ ڪاليج ناٽڪ منڊلي، ڪراچي
43) 1911ع نقد ڌرم: لعلچند امرڏنو مل، ڏيتي ليتي ناٽڪ منڊلي، حيدرآباد
44) 1912ع سوديش: ڪوڙومل چندن مل، ڏيتي ليتي ناٽڪ منڊلي، حيدرآباد
45) 1912ع حرص جو شڪار: پيرومل مهرچند آڏواڻي، سنڌ ڪاليج ناٽڪ منڊلي، ڪراچي
46) 1912ع ڪملا: جهمٽمل ٽڏاڻي، عامل يونين ڊرميٽڪ انسٽيٽيوٽ ڪراچي
47) 1913ع تريا چلتر: ديوان ٺاڪرداس، ڌرم اپڪار ڊرميٽڪ انسٽيٽيوٽ ڪراچي
48) 1914ع شهزادو بهرام: مرزا قليچ بيگ، سنڌ ڪاليج ناٽڪ منڊلي، ڪراچي
49) 1914ع فريبي فتنو: ٺاڪرام ڌرمداس، ايميچوئرس ڊرميٽڪ سوسائٽي حيدرآباد
50) 1915ع پرهيزجي ٽولي: مرزا قليچ بيگ، سنڌ ڪاليج ناٽڪ منڊلي ڪراچي

51) 1915ع ڊاڪٽر شام ناراڻ: گاگن سنگهه آڏواڻي، ڌرم اپڪار پرنٽنگ سوسائٽي، حيدرآباد

52) 1916ع نيڪ: ناتڪرام ڌرمداس، ايميچوئرس پرنٽنگ سوسائٽي، حيدرآباد

53) 1917ع چندر: چانڊومل کتري، ڌرم اپڪار پرنٽنگ سوسائٽي، حيدرآباد

54) 1917ع مهجور: چانڊومل کتري، ڌرم اپڪار پرنٽنگ سوسائٽي، حيدرآباد

55) 1917ع منوهر موهني: چانڊو مل کتري، سارسوت براهمڻ پرنٽنگ سوسائٽي، ڪراچي

56) 1918ع شهريار شهربانو: مرزا قليچ بيگ، سنڌ ڪاليج ناٽڪ منڊلي، ڪراچي

57) 1918ع بدر منير ۽ بينظير: مرزا قليچ بيگ، سنڌ ڪاليج ناٽڪ منڊلي، ڪراچي

58) 1918ع نول لڪشمي: هرومل پريمچند، سارسوت براهمڻ پرنٽنگ سوسائٽي، ڪراچي

59) 1918ع وهمي وڪار: چانڊو مل کتري، سارسوت براهمڻ پرنٽنگ سوسائٽي، ڪراچي

60) 1918ع جمشيد حميده: مرزا قليچ بيگ، نيشنل ڪاليج پرنٽنگ سوسائٽي، ڪراچي

61) 1918ع سورداس: ٿهلرام چانڊواڻي، ٿهلرام چانڊواڻي پبلشرز، ڪراچي

62) 1918ع نل دمينتي: چانڊو مل کتري، سارسوت براهمڻ پرنٽنگ سوسائٽي، ڪراچي

63) 1919ع گلاب جو گل: کانچند درياڻي، ڊيتي ليتي ناٽڪ منڊلي، حيدرآباد

64) 1920ع پتي شيوا: ناتڪرام ڌرمداس، ڊيتي ليتي ناٽڪ منڊلي، حيدرآباد

65) 1920ع تهري مان قهر: آوترام ٺاڪرداس، ينگ سٽيزنس پرنٽنگ سوسائٽي، حيدرآباد

66) 1920ع دو رنگي دنيا: ليلارام ماکيجاڻي، ينگ سٽيزنس پرنٽنگ سوسائٽي، حيدرآباد

67) 1920ع پريمي پتنگ: ليلارام ماکيجاڻي، ينگ سٽيزنس پرنٽنگ سوسائٽي، حيدرآباد

68) 1920ع بي وفا قاتل: ليلارام ماکيجاڻي، ينگ سنڌيز پرڏميٽڪ سوسائٽي، حيدرآباد
69) 1921ع ڪشور موهني: ليلارام ماکيجاڻي، ينگ سنڌيز پرڏميٽڪ سوسائٽي، حيدرآباد
70) 1921ع برازين جو ناٽڪ: پيرومل مهرچند، سنڌ ڪاليج ناٽڪ منڊلي، ڪراچي
71) 1921ع عملدار: ڪي رعيت آزار، لعلچند امرڏنو مل، بندي ماترم ناٽڪ منڊلي، حيدرآباد
72) 1921ع ستي ساوتري: نانڪرام ڌرمداس، نانڪرم ناٽڪ منڊلي حيدرآباد
73) 1921ع وڻشيا: تيجورام روچيرام، سناتن ڌرم سڀا پبلشرز ڪراچي
74) 1922ع ڪلجگ جا ڪال: ليلارام ماکيجاڻي
75) 2017ع حوا: آرٽس ڪائونسل خيرپور
76) 2017ع دردن پري قسمت: خالد پتي آرٽس ڪائونسل لاڙڪاڻو
77) 2017ع اونداهيءَ ۾ ٻوڙ: محمد علي، آرٽس ڪائونسل لاڙڪاڻو
78) 2017ع اعلان: زاهد ابڙو، آرٽس ڪائونسل لاڙڪاڻو
79) 2017ع انسان ڪٿي آ: سڌير ويسر، آرٽس ڪائونسل لاڙڪاڻو
80) 2017ع پيار درياهه آ: قربان شيخ، آرٽس ڪائونسل لاڙڪاڻو
81) 2017ع شعور جي ڳولا: گلاب شهاڻي، آرٽس ڪائونسل لاڙڪاڻو
82) 2017ع لاش جو سفر: نياز سنڌي، آرٽس ڪائونسل لاڙڪاڻو
83) 2017ع رواج: سليم شاهه راشدي، آرٽس ڪائونسل لاڙڪاڻو
84) 2017ع اڌورا خواب: علي روشن شيخ، آرٽس ڪائونسل لاڙڪاڻو
85) 2018ع سهڻي ميهار: شاهنواز پتي، پٽ شاهه تي پيش ڪيل
86) 2018ع اولڊ هائوس(ناٽڪ ۾ پيش ڪيل) ليکڪ علي روشن شيخ، هاف فرائي ٿيٽر گروپ لاڙڪاڻو
87) 2018ع وليداد ويل ۾: رشيد صابر، آرٽس ڪائونسل ڪراچي
88) 2018ع جهان خان: منظور کوهيار، آرٽس ڪائونسل لاڙڪاڻو
89) 2018ع عمر ماروي: احمد علي صابر، آرٽس ڪائونسل لاڙڪاڻو

90) 2018ع گنهگار ڪير؟ آرٽس ڪائونسل لاڙڪاڻو

91) 2019ع نوري ڄام تماچي: رفيق عيساڻي, پٺاڻي آرٽس ڪائونسل حيدرآباد

92) 2019ع نياڻي نماڻي: (ڊائريڪٽر) رفيق عيساڻي, پٺاڻي آرٽس ڪائونسل حيدرآباد

93) 2019ع ويري سماج: سانول ڳاهو آرٽس ڪائونسل خيرپور

94) 2019ع آخر ڇا ٿيندو؟ سانول ڳاهو آرٽس ڪائونسل خيرپور

95) 2019ع جذباتي فيصلا: رمشا شهزادي, آرٽس ڪائونسل خيرپور

96) 2019ع اڃا نه مارن ريت: آرٽس ڪائونسل خيرپور

97) 2019ع ستا اٿي جاڳ: لونگ شيخ, آرٽس ڪائونسل خيرپور

98) 2019ع راڻي جي آخري رات: آرٽس ڪائونسل خيرپور

99) 2019ع دودي سومري جو موت: (اوپيرا) شيخ اياز ميلو ۾ پيش ڪيل

سنڌيءَ ۾ ناٽڪن تي ڇپيل ڪجهه اهم ڪتاب

1. کهساڻي کهسان [ناٽڪ], ياڳسنگهه چيتسنگهه آڏواڻي, 1925ع
2. جيٺريءَ تي جيٺري, خانچند شيامداس درياڻي, 1926ع
3. قسمت [هڪ ڏينهن جو کيل: انگريزيءَ تان ترجمو], منگهارام ملڪاڻي, 1926ع
4. آڏيءَ جو انصاف [ڪوتا ۾ پهريون مذاقي ناٽڪ], ايڇ. سي. ٻلي, 1942ع
5. غريبان مار, ليکراج ڪشنچند. "ٻيڙ" 1951ع
6. ڪورٽ ناٽڪ, محمد عثمان ڏيپلائي, 1957ع
7. دلڪشا [دلچسپ ناٽڪ], محمد اسماعيل عرساڻي, 1960ع
8. سچا سيج پلنگ [ٽن ائڪٽن جو ڊرامو], چنا شبير ناز, 1964ع
9. جن جهونا ڳڙهه جلايو [تاريخي ڊرامو], ظهور انصاري, 1964ع
10. دولهه دريا خان [چئن ائڪٽن جو ناٽڪ], چنا شبير ناز, 1964ع
11. ڏِنن ڏيا لاگ [12 ننڍڙا ناٽڪ], محمد اسماعيل عرساڻي, 1966ع
12. عاشق زهر پيارڪ [سرمد شهيد تي پنج ائڪٽي ناٽڪ], رشيد ڀٽي, 1968ع

13. ٻيءَ جو پيار [ڊرامو]، مسيحي ادبي انجمن (پنجون ڇاپو)، 1979ع
14. ڳاڙهو لالٽين [چيني ڊرامو]، مترجم: نجم عباسي، 1980ع
15. سنڌي ناٽڪ صدي [1880_1980ع]، مرتب: غلام رباني آگرو، 1980ع
16. ميران [نون (9) ائڪٽن جو ناٽڪ]، تيرٿ وسنت، 1980ع
17. سنڌي ناٽڪ جي چونڊ تنقيد [مجموعو]، ايڊيٽر: پريم پرڪاش، 1980ع
18. نئين ڪنوار [ڇهه ناٽڪ]، مرتب: اي جي اتم، 1981ع
19. مونجهارو [مصري ناٽڪ THE SUTTAN DILEMA [ليکڪ توفيق الحڪم جو سنڌي ترجمو]، مراد علي مرزا، 1981ع
20. اسٽيج ڊراما، ڊاڪٽر محمد يوسف پنهور، 1981ع
21. رام پرورس، تاراچند راٺي، ملي، 1982ع
22. ڏڄ ڏيڻ جو [مذاقي ناٽڪ]، گ. ل. ڏوڏيجا، 1983ع
23. ناٽڪ ڪلا جو وڪاس، ڄيٺو لالواڻي، 1983ع
24. ناٽڪ ۽ اداڪاري، ارجن يمياڻي، 1983ع
25. ناٽڪ [ست ناٽڪ]، محمد عثمان ڏيپلائي، 1985ع
26. ماڇيس ڪٿي آهي؟ [ست ايڪانڪي ناٽڪ]، ايم ڪمل، 1985ع
27. ناٽڪ: تبصرا، مرتب: ڄيٺو لالواڻي، 1986ع
28. هڪ عجيب داستان [ٽي يڪ فصلا ناٽڪ]، سندر اگناڻي، 1986ع
29. ڪوتو سڪو [چار ايڪانڪي ناٽڪ]، ايم ڪمل، 1987ع
30. گستاخي معاف [پنج ننڍا ناٽڪ]، گوبند مالهي، 1988ع
31. هلندو هل [ناٽڪ]، آسو دولچواڻي، 1988ع
32. ڪاڪو ڪلومل [اصلوڪو طويل هڪ پاتري ناٽڪ: ONE ACTOR PLAY)، مدن جماڻي، 1990ع
33. فريم ۾ مڙهيل شخص [ايڪانڪيون]، ايم. ڪمل، 1991ع
34. سنڌي ناٽڪ جي تاريخ، محمد يوسف پنهور، 1992ع
35. اداڪاريءَ جو فن، ميگهراج ڳُرناڻي، 1995ع
36. سنڌوءَ جو سنگيت [ايڪانڪي]، گوبند مالهي، 1996ع
37. ڪنراڳ [اصلوڪو ڏه فصلو ناٽڪ]: هريڪانت، 1996ع

38. مدن جماڻي؛ جا بهترين ناٽڪ [اسٽيج، ريڊيو، ٽي وي کيڻيءَ- پتڪڙا ۽ هڪ ڪلاڪار جا ناٽڪ]، مدن جماڻي، 1996ع

39. منگهارام ملڪاڻي؛ جا چونڊ ننڍا ناٽڪ؛ منگهارام ملڪاڻي، 1996ع

40. ٽي ناٽڪ، ميگهراج گرناڻي، 1997ع

41. مون کان ناٽڪ نه ٿيندو، ميگهراج گرناڻي 1998ع

42. سنڌي ناٽڪ [ورهاڱي بعد سنڌي ناٽڪ، رنگ منچ جي چڪاس، اوسر ۽ سمالوچنا]، پريم پرڪاش، 1999ع

43. سنڌو [ناٽڪ]، سندري اُتمچنداڻي، 2000ع

44. مُڪتي [چار طويل ناٽڪ]، پريم پرڪاش، 2001ع

45. ترڪتال [ناٽڪ]، هريڪانت، 2001ع

46. سنڌي ناٽڪ [ورهاڱي بعد سنڌي ناٽڪ، اوسر ۽ سمالوچنا]، پريم پرڪاش، 2004ع

47. ڏرتيءَ جو سڏ [ٽه فصلو ناٽڪ]، ڪيرت ٻاٻاڻي، 2004ع

48. ڪوڙا ڦاس [طويل ناٽڪ]، لکمي کلاڻي، 2007ع

49. ڪردار [سنڌي ڪهاڻين جا ناٽڪ روپانتر]، پريم پرڪاش، 2007ع

50. ننڍي کنڊ جي ڊرامي جي تاريخ، غلام حيدر صديقي، 2008ع

51. آخرين سنڌي [ايڪانڪي ناٽڪن جو مجموعو]، جيٺو لالواڻي، 2009ع

52. سنڌي ناٽڪ جي ارتقا، پروفيسر سنڌيا چندر ڪندناڻي، 2010ع

53. ٽيلي ناٽڪ ڪيئن لکجي؟، ايوب گاد، 2011ع

54. سنڌي ناٽڪ پرمپرا، جيٺو لالواڻي، 2012ع

55. سنڌي ڊرامي جي مختصر تاريخ، مختيار احمد ملاح، 2012ع

56. پيريءَ پر [8 ايڪانڪي ناٽڪ]: هوندراج بلواڻي، 2012ع

57. اڇي رات ڪارو چنڊ [ٽي. وي ڊراما سيريز]، محمد علي پٺاڻ، 2016ع

58. ميونسپل ڪائونسلر [ٽي ايڪانڪي ناٽڪ] ايم ڪمل (سال؟)

59. هيمليٽ (وليم شيڪسپيئر): وحيد لاشاري، 2019ع

پي ٽي وي ءَ جا سنڌي ڊراما

(جنوري 1970ع کان ڊسمبر 2014ع تائين)

نمبر	نشر ٿيڻ جي تاريخ / سال	ڊرامي جو نالو	ناٽڪ نويس
1	12.02.1970	زينت	ناول: مرزا قليچ بيگ، ڊرامائي روپ: شمشير الحيدري
2	16.04.1970	هي جيون هي سپنا	علي بابا
3	14.05.1970	خواب جو سورج	آغا سليم
4	11.06.1970	اونداهه ۽ روشني	امر جليل
5	14.07.1970	ريت	ممتاز مرزا
6	18.08.1970	اداس پاڇا	مراد علي مرزا
7	15.09.1970	ليلى چنيسر	مس غزالا شاهين ڀٽو
8	13.10.1970	امانت	يوسف شاهين
9	10.11.1970	مٽيءَ جا ماڻهو	امر جليل (هڪ قسط
10	19.01.1971	هيڪل جنڊڙي	علي بابا
11	02.02.1971	محفل	ڪهاڻي: غلام رحمان، ڊرامائي روپ: عبدالڪريم بلوچ
12	30.04.1971	شيشي جو گهر	ڪهاڻي: غلام نبي مغل، ڊرامائي روپ: علي بابا
13	_	تصوير	ڪهاڻي: پرويز بشير موريائي، ڊرامائي روپ: شمشير الحيدري
14	_	سڪوريا نوت ماڻهو	علي بابا

15	21.05.1971	نڪ	ماهتاب محبوب
16	_	صبح ڏيڻ	ماهتاب محبوب
17	28.05.1971	گل ڇنو گلنار جو	آغا سليم
18	18.06.1971	چنڊ ۽ ماني	علي بابا
19	29.07.1971	سچائي جو عڪس	ممتاز مرزا
20	16.09.1971	بدمعاش	ڪهاڻي: جمال ابڙو ڊراماٽي روپ: آغا سليم
21	26.10.1971	ناسور	مراد علي مرزا
22	16.03.1972	هوندا سي حيات	امر جليل
23	14.04.1972	پرهه جا مسافر	آغا سليم
24	08.06.192	رت جا رشتا	علي بابا
25	28.07.1972	درد جي روشني	ڪهاڻي: ثميره زرين، ڊراماٽي روپ: آغا سليم
26	25.08.1972	دوزخ	امر جليل
27	22.09.1972	موٽ	ڪهاڻي: عبدالقادر جوڻيجو ڊراماٽي روپ: علي بابا
28	08.11.1972	عيد اچها آئي	عبدالڪريم بلوچ
29	15.12.1972	فرمانبردار	امر جليل
30	12.01.1973	هتو	علي بابا
31	01.04.1973	ظلم جو شڪار	تاج بلوچ
32	11.05.1973	پهرين مراد	ڪهاڻي: نسيم کرل. ڊراماٽي روپ: علي بابا
33	07.09.1973	رُڃ	ناصر موراڻي
34	19.12.1973	دل جي بستي	_
35	1974	لڪيو منجهه نراڙ	محمد دائود بلوچ

36	16.01.1974	ٽان جي شوخاڻي	علي محمد مجروح
37	30.01.1974	روح جا رشتا	عبدالڪريم بلوچ
38	06.02.1974	موتين جهڙو من	علي بابا
39	27.03.1974	پاڇا ۽ پڙلاءُ	قمر شهباز
40	–	بليڊن	ڪهاڻي: ماهتاب محبوب ڊرامائي روپ: غزالا شاهين پٺو
41	–	چار	غلام حيدر صديقي
42	15.05.1974	پاڳان	علي بابا
43	05.06.1974	سک جي وستي	آغا سليم
44	13.07.1974	درد جا پاڇا	ايوب سرحدي
45	21.07.1974	فنڪشن	امر جليل
46	03.08.1974	بخشو	مختار نقوي
47	10.08.1974	مهمان	علي محمد مجروح
48	24.08.1974	سوجهرو	شاهد ڪاظمي
49	31.08.1974	مونجهارن جو ماڳ	يوسف شاهين
50	26.09.1974	شور ۽ ساهه	شاهد ڪاظمي
51	14.09.1974	اندر جنين اڌ	ممتاز مرزا
52	–	سڙءُ جو پن	ڪهاڻي: بانو قدسيه ڊرامائي روپ: ممتاز مرزا
53	03.10.1974	اروڙ جو مست	امر جليل
54	16.10.1974	سچ جنين جو سيڙ	مراد علي مرزا
55	28.10.1974	ستين هتياڻون سچ جي	مراد علي مرزا
56	07.11.1974	ٺاهه	شمشير الحيدري
57	21.11.1974	ٻالي شاهي	علي بابا
58	25.11.1974	ٽيليفون	آغا سليم

59	12.12.1974	شڪست	تاشي خادم
60	23.12.1974	قربتون ۽ فاصلا	اسماعيل بن واصف
61	–	سڏين سيئي ڪي هون	اسماعيل بن واصف
62	30.12.1974	آئينو	مراد علي مرزا
63	1974	زندگيءَ جو سفر	مراد علي مرزا
64	1975	ڪهاڙو ۽ ڪنڌ	مراد علي مرزا
65	1975	زخم زندگيءَ جا	مراد علي مرزا
66	1975	نتيجو	مراد علي مرزا
67	1975	گنهگار	مراد علي مرزا
68	06.01.1975	سڪيلڏو	عبدالحق ابڙو
69	03.02.1975	پلئہ	شمشير الحيدري
70	24.02.1975	زخم زندگيءَ جا	سعيده ميمڻ
71	05.06.1975	گلن واري ڇوڪري	ناول: مرزا قليچ بيگ ڊرامائي روپ: علي بابا
72	01.10.1975	دنگيءَ منجهه درياءُ	علي بابا
73	06.10.1975	شڪست	قمر شهباز
74	07.10.1975	تلاش	عبدالقادر جوڻيجو
75	02.11.1975	علاج	شمشير الحيدري
76	–	ڪاري	قمر شهباز
77	08.07.1975	درد جا پڙلاءُ	آغا سليم
78	21.11.1975	تقدير	آغا نادر
79	09.12.1975	ڪنگلو	قمر شهباز
80	06.01.1976	ناٽڪ	امر جليل
81	30.01.1976	روشنيءَ جي تلاش	آغا نادر
82	06.02.1976	آس	امرتا بيدل
83	06.02.1976	واريءَ منڊ ڪوٽ	قمر شهباز

84	جنوري 1976	موت ۽ فاصلو	قاضي خادم
85	1976	لڙڪ لڙڪ زنجير	قاضي خادم
86	01.03.1976	انسپيڪشن بنگلو	رضيه صديقي
87	12.04.1976	مون ۾ آهين تون	عبدالقادر جوڻيجو
88	1976	لهرون لس ليٽ	علي بابا
89	08.04.1976	ڏاڏلو	قمر شهباز
90	مئي 1976	ڀڀڙ ڀاويهه	قمر شهباز
91	08.05.1976	پتنگ	عبدالقادر جوڻيجو
92	03.06.1976	جنين ڪاڻ جياس	امير صديقي
93	30.07.1976	لاڙو	ماهتاب محبوب
94	13.08.1976	فيصلو	ڪهاڻي: مرزا نادر بيگ ڊرامائي روپ: ممتاز مرزا
95	25.08.1976	ٻڙي من ۾ پيو ڏيرو	آغا سليم
96	21.09.1976	ماتا	شمشير الحيدري
97	15.10.1976	اڻ ڪٽ فاصلا	آغا سليم
98	18.11.1976	درد جو شهر	قمر شهباز
99	25.11.1976	موت جا پاڇولا	قاضي خادم
100	23.12.1976	نئون سج	قمر شهباز
101	04.02.1977	چڪمپين	منير احمد چانڊيو
102	11.02.1977	مائي مستاني	امر جليل
103	18.02.1977	دل ۽ دنيا	قمر شهباز
104	25.02.1977	روپ	علي محمد مجروح
105	01.04.1977	ڀاتهي	بيگم قمر واحد
106	12.04.1977	ماڻار	آغا سليم
107	25.03.1977	ڀوپاڙيءَ جا پاپا	آغا سليم
108	24.05.1977	سک جو سپنو	قاضي خادم

109	01.07.1977	ريڊيڪل من	منير احمد
110	23.07.1977	ڪانيو	فيض محمد ڀگهيو
111	30.07.1977	ڏاڍا ديوانا	عبدالحق ابڙو
112	15.08.1977	احساس	شوڪت حسين شورو
113	10.09.1977	سپنو ۽ تعبير	شوڪت حسين شورو
114	15.10.1977	چانڊوڪي جو زهر	آغا سليم
115	12.11.1977	ڪيڏو ڪارونڀار	زرينه بلوچ
116	07.12.1977	گردش	عبدالقادر جوڻيجو
117	13.12.1977	پورٽريٽ	آغا سليم
118	03.04.1978	آليون اکيون	فاروق سولنگي
119	02.05.1978	اُجرو من	مراد علي مرزا
120	09.05.1978	گهٽ	ڪيهر شوڪت
121	02.06.1978	پنهل ڪانڀوءِ	قمر شهباز
122	10.06.1978	ڏمچر	ساجده پروين
123	13.06.1978	پرواڻو	قاضي خادم
124	1978	منزلون ۽ مسافر	قاضي خادم
125	04.07.1978	ڏمچر	ساجده پروين
126	25.07.1978	هن وستيءَ ۾	عبدالقادر جوڻيجو
127	08.08.1978	نتيجو	مشتاق سومرو
128	18.08.1978	پاڇي جي تلاش	قمر شهباز
129	17.10.1978	سوداگر	منير احمد چانڊيو
130	26.10.1978	وصيت نامو	قاضي خادم
131	28.11.1978	ذات جي ڏيهه ۾	اياز عالم ابڙو
132	26.12.1978	شڪست ڪانڀوءِ	امر جليل
133	11.01.1979	چنڊ رهين ٿو دور	طارق عالم ابڙو
134	02.02.1979	دنيا ديواني (سيريل)	مراد علي مرزا

135	1979	الا مزميل سوئيٽر	شوڪت حسين شورو
136	17.02.1979	ڌرتيءَ جا تارا	شوڪت حسين شورو
137	02.03.1979	جنُ	در محمد پٺاڻ
138	04.05.1979	روشني	نور گهلو
139	مئي 1979	تماشو	آغا سليم
140	01.07.1977	وياڪل من	منير احمد مانڪ
141	مئي 1978	آيل ڙي اولاڻا	منير احمد مانڪ
142	27.07.1979	زندگي هڪ ڳُن	منير احمد مانڪ
143	1979	ٽئين سڙڪ	علي بابا
144	18.08.1979	عيد جو ناٽڪ	شمشير الحيدري
145	01.09.1979	اسڪاءِ ليب	اياز عالم ابڙو
146	05.09.1979	گهائل مرڪ	اياز عالم ابڙو
147	15.09.1979	جيون ڪا ئي چولي آهي	فدا حسين بلوچ
148	22.09.1979	جانچ (سيريل)	عبدالقادر جوڻيجو
149	15.10.1979	راڻي	فدا حسين بلوچ
150	29.10.1979	روانگي (ٻه قسطون)	شمشير الحيدري
151	01.11.1979	دم دم جا ديدار	شاهد ڪاظمي
152	12.11.1979	پٺي ٽٽي پامال	رضيه ڪوڪر
153	03.12.1979	ڪشمڪش	مقبول صديقي
154	05.12.1979	ڪشش	شاهد ڪاظمي
155	04.02.1980	هڪ شخص	ڪيهر شوڪت
156	18.02.1980	رابطو	رشيد صابر
157	03.03.1980	سچ ڪٿي نڪتي	ملڪ آڪاش

هي بيدل مسرور جو پهريون ڊرامو هو پر تڏهن هو اسسٽنٽ پروڊيوسر هو جنهن سبب هارون رند جي نالي سان ٽيليڪاسٽ ٿيو

158	17.03.1980	ڪي ويڇا ٿي ڇور	نور گهلو
159	17.04.1980	ٽُٽي ڪي تاڪو	ملڪ آگاڻي
160	23.05.1980	جيئڻ ڪارڻ جيڏيون	فيض محمد پگهيو
161	04.06.1980	چنڊ گرهڻ	ملڪ آگاڻي
162	09.06.1980	اَٽل	ڪيهر شوڪت
163	22.07.1980	پنهنجون پرائو	آغا رفيق
164	16.06.1980	شڪار (ٻه قسطون)	عبدالقادر جوڻيجو
165	30.06.1980	مورت	رضيه ڪوکر
166	08.07.1980	ناسور	آغا رفيق
167	11.07.1980	اکيون آرسيون (ٻه قسطون)	مقبول صديقي
168	22.07.1980	آيا اگهڙ عجيب	اياز عالم ابڙو
169	25.08.1980	تڙپ	ملڪ آگاڻي
170	31.10.1980	خان صاحب (سيريل)	عبدالقادر جوڻيجو
171	09.11.1980	واٽ	فدا حسين بلوچ
172	09.11.1980	عيدو	عبدالرزاق راز
173	07.01.1981	سانيهه جي سڪ	رضيه ڪوکر
174	15.01.1981	هارجيت	نور گهلو
175	29.01.1981	ساحل بنا ساگر	منير احمد چانڊيو
176	04.02.1981	راڻديڪو (سيريل)	نورالهديٰ شاهه
177	20.05.1981	سون ورنيون دليون	منير احمد چانڊيو
178	25.02.1981	ڪيڏا سپنا ڪيڏا خواب	آغا سليم
179	17.03.1981	سوچون جيون سپنا	نور گهلو
180	05.04.1981	منزل ڪاٿي	ملڪ آگاڻي
181	22.04.1981	دنگيءَ ٻر ديوانا	آغا سحر جلال

		(سيريل)	
182	16.07.1981	داستان	منير احمد چانڊيو
183	29.07.1981	عيد	عاشق حسين ماڙيائي
184	06.10.1981	رانيءَ جي ڪهاڻي (سيريل)	عبدالقادر جوڻيجو
185	03.12.1981	شوپيس	نور گهلو
186	19.12.1981	آئينو (هڪ قسط)	آغا رفيق
187	02.01.1982	رشتا	آغا رفيق
188	31.01.1982	سورن سوين صورتون	ڪيهر شوڪت
189	18.02.1982	تند مان	طارق عالم ابڙو
190	11.03.1982	جنين دود درد جو	نور گهلو
191	28.03.1982	روشن هٿ	ندا حسين بلوچ
192	30.03.1982	ستارن جي دوري	ڪيهر شوڪت
193	11.04.1982	ديسي سيٺ ڪچن	منير احمد چانڊيو
194	11.04.1982	رنگ رتا سپنا	طارق عالم ابڙو
195	03.05.1982	چهرو چهرو آئينو	طارق عالم ابڙو
196	08.05.1982	اڌورا خواب	نور گهلو
197	13.05.1982	اسين سڪون جن کي	ڪيهر شوڪت
198	27.05.1982	لمحن جون سرحدون	نور گهلو
199	02.06.1982	دونهان درد دکن	سحر قريشي
200	19.06.1982	تلاش (سيريل)	تاشي خادم
201	01.09.1982	گهڙيءَ پر شال	نور گهلو
202	16.09.1982	ڪارو چنڊ	نورالهديٰ شاهه
203	16.09.1982	آئيبيل	محمود مغل
204	21.10.1982	پرم	نور گهلو
205	03.11.1982	واپسي	نورالهديٰ شاهه

206	07.11.1982	هيو شخص (سيريل)	ڪيهر شوڪت
207	29.11.1982	روح جا مسافر (ٻه قسطون)	ڪيهر شوڪت
208	16.12.1982	پيئنگ گيسٽ (سيريل)	علي بابا
209	10.01.1983	خوشبو	محمود مغل
210	15.01.1983	رڃ جا مسافر	ڪيهر شوڪت
211	27.01.1983	زندگيءَ جي رڻ ۾ (سيريل)	نورالهديٰ شاهه
212	24.02.1983	سام (سيريل)	آغا رفيق
213	30.05.1983	جت لڪ لڳي (3 قسطون)	علي بابا
214	24.09.1983	آرسيون (سيريل)	امداد حسيني
215	18.10.1983	طالب جي تنوار	ڪيهر شوڪت
216	31.10.1983	رنج پريان رميو	نور گهلو
217	05.12.1983	لکيو منجهه نراڙ	محمد عثمان ميمڻ
218	07.12.1983	بچاءَ بند	ڪيهر شوڪت
219	21.12.1983	جوڳيءَ جا ڳايوس	علي محمد مجروح
220	27.12.1983	پاڻيءَ ڦوٽو	ڪيهر شوڪت
221	07.01.1984	جو وڙ جڙي جن سين	امداد حسيني
222	05.03.1984	آس نراس	محمد عثمان ميمڻ
223	12.03.1984	گفت	عبدالڪريم بلوچ
224	25.03.1984	مڙيل رستا	نور گهلو
225	18.04.1984	پنيوري (سيريل)	آغا رفيق
226	19.05.1984	اندر جو آواز	علي بابا
227	02.06.1984	ڳولا	نور گهلو

228	07.06.1984	طوفان ڪانپوءِ (سيريل)	طارق عالم ابڙو
229	13.06.1984	چنڊ ڪڏهن لٿو	اياز عالم ابڙو
230	24.06.1984	عيد جو تحفو	نور گهلو
231	16.08.1984	زندگيءَ جا اولڙا (سيريل)	علي بابا
232	27.11.1984	ٽڪنبا رشتا	نور گهلو
233	02.12.1984	ضمير جي سچائي	آغا رفيق
234	15.12.1984	تينهن نيايون	امان راهي
235	15.01.1985	اُڌمر	طارق عالم ابڙو
236	15.01.1985	خالي منظر	نور گهلو
237	20.01.1985	آتيو الين سور	محمد عثمان ميمڻ
238	27.01.1985	اڪيلو ماڻهو (سيريل)	ڪيهر شوڪت
239	12.03.1985	زمانو	نور گهلو
240	20.03.1985	پل ۽ پهر	اسحاق انصاري
241	27.03.1985	رنج	طارق عالم ابڙو
242	08.05.1985	گُڏي	زينت بروهي
243	22.05.1985	اڌ رات	فيروزالدين احساس
244	30.05.1985	زندگيءَ جو زهر	محمود مغل
245	05.06.1985	ڏاڏاڻي ڏيهه ۾	شاهنواز سوڍر
246	26.06.1985	گفت	عبدالڪريم بلوچ
247	21.07.1985	وڻندڙ پاڇا	الطاف احمد
248	29.07.1985	مينديءَ رتا خواب	امان راهي
249	09.08.1985	ڌرتيءَ ۾ چانڊ	امان راهي
250	15.08.1985	ڪر ٽيل گهڙي	انور جوکيو

251	04.09.1985	سج جو زهر	ڪيهر شوڪت
252	24.09.1985	روشن اونداهي (سيريل)	نور گهلو
253	05.10.1985	وڃايل منزلون	محمود مغل
254	09.10.1985	ڪنوار	زينت بروهي
255	26.10.1985	ٻور ۽ شورن ڇهڙا	اسلم پٽو
256	12.11.1985	ڪيمياگر	شمشير الحيدري
257	28.12.1985	خالي هٿ (سيريل)	محمود مغل
258	04.01.1986	زندگيءَ ڏانهن	رزاق مهر
259	19.01.1986	سرهاڻ	اسلم پٽو
260	22.01.1986	نيلي	بينا سرور
261	01.02.1986	حوصلو	انور سولنگي
262	12.02.1986	آئينو	روشن علي تنيو
263	20.02.1986	ڇهرا ڇهرا چنڊ	اسحاق انصاري
264	25.02.1986	نصيب	شاهنواز سوڍر
265	24.03.1986	سنڌ	ڪيهر شوڪت
266	12.04.1986	جيئري پيڙا	طارق عالم ابڙو
267	07.05.1986	وقت جو آواز	اياز عالم ابڙو
268	22.05.1986	واپسي	محمود مغل
269	27.05.1986	عيد ڪارڊ	شمشير الحيدري
270	01.06.1986	پرائي باهه	انور جوڪيو
271	23.06.1986	زنجيرون (17 قسطون)	امداد حسيني
272	15.11.1986	وڃايل پار	زيب سنڌي
273	24.11.1986	غرض	ڪيهر شوڪت
274	04.12.1986	وڃايل راهون	ملڪ آگاڻي

رزاق مهر	ٽيڙو	14.12.1986	275
زيب سنڌي	ماءُ	04.01.1987	276
طارق عالم ابڙو	روشن چانورو (6 قسطون)	06.01.1987	277
شمشير الحيدري	سنگيت	22.02.1987	278
رزاق مهر	چوڪيدارو	01.03.1987	279
نور گهلو	معاف	08.03.1987	280
گلناز کوکر	اندر تون اُجار	18.03.1987	281
ڪيهر شوڪت	زندگي	08.04.1987	282
گل حسن قريشي	ڇرتي ڦوٽو	19.04.1987	283
اسحاق انصاري	وڇايل مرڪ	19.04.1987	284
امداد حسيني	چانس	02.05.1987	285
زيب سنڌي	ڪورو ڪاغذ	06.05.1987	286
شمشير الحيدري	عيد آئي	16.05.1987	287
محمود مغل	بخشش	24.05.1987	288
بينا مسرور	ٽوپو	21.06.1987	289
طارق عالم ابڙو	پيوند	08.07.1987	290
روشن علي ٿيبو	ورهاست	08.07.1987	291
آغا رفيق	گهائل من	20.07.1987	292
شمشير الحيدري	عيد مبارڪ	01.08.1987	293
زينت سنڌي	جنت	16.08.1987	294
زيب سنڌي	مرڪ	18.08.1987	295
ڪيهر شوڪت	جنڊو پاڙو	07.09.1987	296
امداد حسيني	نتيجو	13.09.1987	297
روشن علي ٿيبو	تازان	06.10.1987	298
طارق عالم ابڙو	ڳالهه هڪ ملڪ جي	18.10.1987	299

300	04.11.1987	ڙڳهه	ڪيهر شوڪت
301	16.11.1983	وڃين ڇو وڻڪار	يار محمد شاهه
302	01.12.1987	واهه ماما واهه	محمد انور انصاري
303	12.12.1987	راهه جو پٿر	رزاق مهر
304	10.01.1988	پاتال	اشفاق انصاري
305	10.01.1988	عذاب	فيض محمد ٻگهيو
306	18.01.1988	مبارڪ	شمشير الحيدري
307	25.01.1988	ڇوڙو	ڪهاڻي: نجم عباسي ڊرامائي روپ: زيب سنڌي
308	01.02.1988	مور	امداد حسيني
309	08.02.1988	شڪست	امان راهي
310	20.02.1988	لالان	امداد حسيني
311	28.02.1988	واپسي	منظور ڏاهراڻ
312	13.03.1988	راڻي	ياسمين فيض
313	19.03.1988	ڪمدار	شمشير الحيدري
314	03.04.1988	گوندر	ڪيهر شوڪت
315	24.04.1988	ويچارو	اسلم پتو
316	02.05.1988	سمجهوتو	زيب سنڌي
317	05.05.1988	وڳو	يار محمد شاهه
318	14.05.1988	اُميد	عنايت ميمڻ
319	15.05.1988	پاڇولو	علي بابا
320	10.07.1988	اصلي عيد	يار محمد شاهه
321	07.1988	چوڪنبڙي ڌرتي	زاهد دارا ابڙو
322	31.07.1988	هٿ ملاءِ	شمشير الحيدري
323	15.08.1988	رڃ	ڪيهر شوڪت
324	17.09.1988	اور ٿاٿير مسافر خانو	شمشير الحيدري

		(سيريل)	
325	10.10.1988	ميڙ	روشن علي ٽنيو
326	01.11.1988	سمنڊ جون سرحدون (مني سيريل)	زيب سنڌي
327	07.01.1989	شڪليون (سيريل)	نور گهلو
328	27.02.1989	مهمان	اياز عالم ابڙو
329	04.03.1989	ويساهه	ڪيهر شوڪت
330	16.03.1989	مجنون (25 منٽن جو آخري ڊرامو)	ڪيهر شوڪت
331	26.03.1989	گونڌر وڏا گهاءُ (50 منٽن جو پهريون ڊرامو)	ماڪن شاهه رضوي
332	03.04.1989	سچ ۽ سانيهه	فاروق سولنگي
333	03.04.1989	سچ	ڪهاڻي: سڪينه سمون ڊرامائي روپ: ڪيهر شوڪت
334	27.04.1989	جيون ڪيئي روپ	فاروق سولنگي
335	29.04.1989	عيد ۽ بچت	نور گهلو
336	05.06.1989	ڊراپ ٽيل ڪيچ	اياز عالم ابڙو
337	06.08.1989	رهيا آهن روح ۾	—
338	24.08.1989	شهرت	عبدالقادر جوڻيجو
339	29.08.1989	آخري حل	شمشير الحيدري
340	07.09.1989	سوال (سيريل)	آغا رفيق
341	04.11.1989	سچ لهڻ کان اڳ	طارق عالم ابڙو
342	11.12.1989	ملڪيت (سيريل)	شوڪت حسين شورو

343	12.02.1990	پرم	عبدالقادر جوڻيجو
344	20.02.1990	چار (سيريل سيريل)	عبدالقادر جوڻيجو
345	15.08.1990	ريڪائون	اياز عالم ابڙو
346	21.08.1990	ڪُفارو	امداد حسيني
347	25.06.1990	ڳليون پريون رتام	نجم بلوچ
348	02.10.1990	آس نراس جي وچ ۾	محمود مغل
349	22.09.1990	ٽينهن ٽياپو	سحر قريشي
350	06.10.1990	آئينو	آغا رفيق
351	03.12.1990	ڏيئو	شوڪت حسين شورو
352	28.02.1991	مارئي (سيريل)	نورالهدي شاهه
353	18.06.1991	نيل ڪنول	عبدالڪريم بلوچ
354	30.06.1991	ميروئي محبوب	سليم جمالي
355	01.07.1991	سفر	رزاق مهر
356	09.07.1991	چنبيليءَ ول	ڪيهر شوڪت
357	14.07.1991	جياپو (سيريل)	رزاق مهر
358	21.10.1991	ڳُن ۽ ڪنارا (سيريل)	اياز عالم ابڙو
359	13.11.1991	باک (سيريل)	شوڪت حسين شورو
360	21.03.1992	اچا ڪي آهين (سيريل)	فاروق سولنگي
361	02.05.1992	سچ ڳرهڻ (سيريل)	ڪيهر شوڪت
362	22.07.1992	مٽيءَ جا ماڻهو (سيريل)	امر جليل
363	21.10.1992	پڇتاءُ	شمشيرالحيدري
364	01.11.1992	واچوڙو	ماڪن شاهه رضوي
365	1992	اولڙا ۽ عڪس	عزيز ڪنگراڻي

366	04.11.1992	وسڪاري ڪانئرو	عزيز ڪنگراڻي
367	07.12.1992	احساس	سليم قريشي
368	19.12.1992	وساريل واٽون (سيريل)	شمشيرالحيدري
369	20.12.1992	دروازو	رحمت الله ماڃوٺي
370	06.04.1993	ٽٽل تارون	رحمت الله ماڃوٺي
371	02.05.1993	مسافر	حفيظ ڪنڀر
372	06.05.1993	گلن جا گهاو	شوڪت حسين شورو
373	12.05.1993	فيصلو	حق نواز سمون
374	13.05.1993	شادي شان واري (سيريل)	رشيد صابر
375	27.05.1993	رشتو	محمود مغل
376	08.06.1993	زخم زندگيءَ جا	رزاق مهر
377	09.06.1993	جذبا سچن موتين جهڙا	محمود مغل
378	08.08.1993	مور اڏاڻا مور	حفيظ ڪنڀر
379	30.11.1993	غلام	نورالهديٰ شاهه
380	04.04.1994	وڇوڙيون	رزاق مهر
381	21.08.1994	آڙاهه	ڪيهر شوڪت
382	15.08.1994	خواب اڌورا	محمود مغل
383	30.08.1994	لهرن جو گيت	شبنم گل
384	1994	گنگهر	ماڪن شاهه رضوي
385	1994	بدنصيب ٿري	حفيظ ڪنڀر
386	02.02.1994	اڄ	حق نواز سمون
387	23.05.1994	گهر ڀاتي (سيريل)	زيب سنڌي
388	26.07.1995	روشن راهه	عزيز ڪنگراڻي

389	28.10.1995	سمنڊ تي لکيرون	عزيز ڪنگراڻي
390	1996	واھ مائين واھ	فاروق سولنگي
391	1996	هڪڙي ملندي آ زندگي	محمود مغل
392	1996	باک جي آس	انور ابڙو
393	1996	گوري ۽ غلام	شوڪت حسين شورو
394	1996	ڏنڊ ۽ گھر ٿيل منظر	زيب سنڌي
395	1996	آس (سيريل)	سيد ماڪن شاھ رضوي
396	1996	قربتون (سيريل)	رحمت الله ماڃوٺي
397	1996	چانٺ	نواز پنهور
398	1996	بوند بوند زهر	سيد ماڪن شاھ رضوي
399	1996	ڳوڙهن سندا گل	انور ابڙو
400	1996	اعتراف	رزاق مهر
401	1996	فيئر ويل	آغا رفيق
402	1996	ڪونج	صالح سنجراڻي
403	1996	پرھ ڪانپوڙ	اختر رند
404	1997	وڃي ٿيا خير (سيريل)	شمشير الحيدري
405	1997	ڪونج (سيريل)	عزيز ڪنگراڻي
406	1997	اوڙاھ (سيريل)	اختر رند
407	1997	سوڀ	دلشاد سهتو
408	1998	دنيا ديواني (سيريل)	فاروق سولنگي
409	1998	راندڀڪو	رحمت الله ماڃوٺي
410	1998	آس (سيريل)	سيد ماڪن شاھ رضوي
411	1998	موڪلاڻي	رحمت الله ماڃوٺي
412	1998	دنيا دل وارن جي	شمشير الحيدري

		(سيريل)	
413	1998	پوري	رزاق مهر
414	1998	اصل معاملو	عبدالقادر جوڻيجو
415	1998	جاتل اڄاتل	محمود مغل
416	1998	شناس	محمود مغل
417	1998	ثبوت	نور گهلو
418	1998	پيار جي صدقي	شمشير الحيدري
419	1998	ايذاء	سحر قريشي
420	1998	سونيتي (سيريل)	شوڪت حسين شورو
421	1998	ميراث	شاهه مراد مستوئي
422	1998	موت	نواز پنهور
423	1999	نبيرو (سيريل)	رزاق مهر
424	1999	پاراتو	اسلم پنهور
425	1999	دل جي دنيا (سيريل)	امر جليل
426	1999	شرناء	سحر قريشي
427	1999	مون محبت ڪئي آ	حق نواز سمون
428	1999	جاچڪ	رحمت الله ماڇوڻي
429	1999	اعتماد	رشيد صابر
430	2000	عيد ڪيئن ڪبي	سحر قريشي
431	2000	عروج	انور ابڙو
432	2000	ڪنهن ڪنهن ماڻهوءَ منجهه	محمود مغل
433	2000	رشتا ناتا	سحر قريشي
434	2000	پٿر جا خواب	حق نواز سمون
435	2000	قصاص	اعجاز سولنگي
436	2000	عورت ذات	عبدالقادر جوڻيجو

437	2000	دل جي ڳالهه	زيب سنڌي
438	2000	واهه ڦل واهه	منجهر قريشي
439	2000	امانت	رحمت الله ماڇوڪي
440	2000	جيڏدان	اختر رند
441	2000	جيون ڄاڙ	حفيظ ڪنبر
442	2000	اڪر پوري	شوڪت شورو
443	2000	پاڻ ئي پاڻ خيال	طارق عالم ابڙو
444	2000	پيڙهه جو پٿر	رضيه خان
445	2000	سج ۽ شور	شاهه مراد مستوئي
446	2001	ڪنوار جو سوال آ بابا	رشيد صابر
447	2001	ادل ولايت ويندو	اسلم پتو
448	2001	اکيون التجائون	منظور قادر
449	2001	شفق	عزيز ڪنگراڻي
450	2001	پولار (سيريل)	آغا رفيق
451	2001	وڏيرو بهلول خان (سيريل)	عبدالڪريم بلوچ
452	2001	ويلي جنين وٽ	انور سولنگي
453	2001	زندگيءَ جو امر گيت	عزيز ڪنگراڻي
454	2001	تنهنجي خوشيءَ خاطر	ايوب گاد
455	2001	منشور	قمر شهباز
456	2001	خواب خواب زندگي	سيد ماڪن شاهه رضوي
457	2001	خالي ڪئنواس	شبنم گل
458	2001	سچ سون ٿيان	اعجاز سولنگي
459	2001	آيا آس ٿيا	سحر قريشي

460	2001	بي رنگ موسم	رحمت الله ماڇولي
461	2001	پاڇولو ۽ پاڻي	آغا رفيق
462	2001	زندگيءَ جو صحرا	رزاق مهر
463	2001	ميڏا عشق وي تون	زيب سنڌي
464	2001	اي زمانن جا ضمير	شمشير الحيدري
465	2001	وڏو ماڻهو	رحمت الله ماڇولي
466	2001	گرين ڪارڊ	حق نواز سمون
467	2001	مينديءَ ۽ موڙ	سحر قريشي
468	2001	خواب ۽ خواهشون	نواز پنو
469	2001	معمو	بينا سرور
470	2001	پيار جو هڪ پل	سحر قريشي
471	2001	سودو	حفيظ ڪنڀر
472	2001	پراڻهون پنڌ	رحمت الله ماڇولي
473	2002	رشتا ۽ ناتا	نواز پنو
474	2002	سرابن جا مسافر	آغا سليم
475	2002	هوا محل	رشيد صابر
476	2002	پروموشن پارٽي	قمر شهباز
477	2002	فاصلو	رزاق مهر
478	2002	ساک (سيريل)	حفيظ ڪنڀر
479	2002	خواب خواهشون	ايوب گاد
480	2002	گولا	ايوب گاد
481	2002	سرچاهه (سيريل)	ايوب گاد
482	2002	مون ۾ تون موجود	ايوب گاد
483	2002	توبهه تو در	امر جليل
484	2002	ڏوهه (سيريل)	عبدالقادر جوڻيجو
485	2003	موز جا پڙ	علي راز شر

486	2003	راڄ ڀاڳ	عبدالقادر جوڻيجو
487	2003	آجپو	اياز عالم ابڙو
488	2003	توکي چاهيون ٿا	زيب سنڌي
489	2003	لڙڪ ۽ ٿرڪ	علي راز شر
490	2003	الاڏامي ترٽيان	حيات علي شاهه بخاري
491	2003	آيا اڱڻ عجيب	رشيد صابر
492	2004	عيد ڪٿي اڪيڙين	حيات علي شاهه بخاري
493	2004	نوري (سيريل)	علي راز شر
494	2004	چوڪارو (سيريل)	عزيز ڪنگراڻي
495	2004	ڪجل ڀنا نيڻ (سيريل)	سيد ماڪن شاهه رضوي
496	2005	نظارو نيڻن جو	سحر قريشي
497	2005	دادلو (سيريل)	حق نواز سمون
498	2005	ٽانگا ٽنڊ نه ڪن (سيريل)	شمشير الحيدري
499	2005	روبرو	محمود مغل
500	2005	حياتيءَ جو مقصد	محمود مغل
501	2006	ٽئون شخص	رحمت الله ماڃوٺي
502	2006	مس ڪال	شمشير الحيدري
503	2006	تون منهنجي حياتيءَ جو مقصد	محمود مغل
504	2006	گل ڇنو گرنار جو	علي راز شر
505	2006	محبت (سيريل)	محمود مغل
506	2006	خواب ۽ خواهشون	حيات علي شاهه بخاري
507	2006	ڪيمو فلاج	علي راز شر
508	2007	ڪنارو (سيريل)	عزيز ڪنگراڻي

509	29.5.2007	خواب ۽ خواهشون (سيريل)	حيات علي شاهه بخاري
510	7.2007	مهاتما	حبيب جتوئي
511	2007	عيد ٽي وي	رحمت الله ماڇرلي
512	2007	رينٽ اي بڪر	حيات علي شاهه بخاري
513	2008	ذهن ڏيئهن جي ڳالهه	شمشير الحيدري
514	2008	ڪاميڊي پلس	سحر قريشي
515	2008	ڪاميڊي ايڪسپريس	شمشير الحيدري
516	2008	سر جيس تان سُور	وفا دلدار چنجڻي
517	2008	پنهنجا ٿيا پراوا	عبدالرزاق
518	2009	ريشمي ڏور	مانڪ ڪنگراڻي
519	2009	خطا	اسلم پڻو
520	2009	احساس	رفيق آخوند
521	2009	پوري توسين پال	پنسار احمد
522	2009	ڪٿي آيا خير سان	رشيد صابر
523	2009	دل ۽ دنيا	عبدالقادر جوڻيجو
524	2009	عيد اسان جي	مانڪ ڪنگراڻي
525	2009	جوڳي	شمشير الحيدري
526	2009	غلط فهمي	امير يحييٰ پڻو
527	2010	پاٿو پڙنگ	صلاح الدين نظاماڻي
528	2010	هاءِ نوڪري	سيد مانڪن شاهه رضوي
529	2010	بي نشان	مانڪ ڪنگراڻي
530	2010	مايا	محمود مغل
531	2011	ناٽڪ منڊلي (سيريز)	علي راز شر / مانڪ ڪنگراڻي

532	2012	ڪنهن جو ناهي جي، جهريو	نثار ٻانيڻ
533	2012	انڌي ڇوڪري ۽ چور	شاهنواز
534	2012	سير تي سوا سير	سهراب سومرو
535	2012	جيون سپنا	اختر رند
536	2012	نيٺ عيد ٿي وئي	رحمت الله ماجوٺي
537	2012	جڏهن ٽڙندا ڳاڙها گل	اسلم پنو
538	2012	زندگي ۽ جا رنگ	نظير گل عباسي
539	2012	عيد مبارڪ	ايوب گل
540	2012	ڪڏهن ته ملنداسين	حسين شيخ
541	2013	رشتن جي رڻ ۾	رحمت الله ماجوٺي
542	2013	جمال الدين ٽيلرز	علي راز شر
543	2013	جيجل منهنجي قسمت	اختر رند
544	2013	راڻي مهاراڻي	طارق ڪوريجو
545	2013	آخري تحفو	عبدالحق قريشي
546	2013	دور جنون	حيدر قادري
547	2013	خالي گهر	مانڪ ڪنگراڻي
548	2013	اڪابر (مزاحيه سيريل)	مانڪ ڪنگراڻي
549	2013	ڳڌي	ايوب گل
550	2013	داروغو نصير خان	حفيظ ڪنير
551	2014	ترجي ڳُتي	حيدر قادري
552	2013	وفائن ڪانبوءِ	عزيز ڪنگراڻي
553	2014	خواب ۽ حقيقت	حليم الله شيخ
554	2014	زالن سان کيڏڙا ليکا	صلاح الدين تنيو

555	2014	نوبر انٽ نو لاس	اسلم پڻو
556	2014	ڪبوت ماروت	رحمت الله ماجوٺي
557	2014	ليلان	عبدالشڪور جهتيال
558	ڊسمبر 2014	ويچارو ڪبوت	رحمت الله ماجوٺي

Source: PhD thesis of Dr Qasim Rajpar

سنڌي ادب ۾ مضمون نگاري

1. پڪو پهه (مضمون): ڪوڙو مل چندن مل ڪلناڻي: 1862ع
2. مقالات الحڪمت: ترجمو: مرزا قليچ بيگ: 1877ع
3. علامات القرآن: قرآن شريف جو تمثيلون: مرزا قليچ بيگ: 1888ع
4. باغ ۽ باغباني: مرزا قليچ بيگ: 1895ع
5. حشرات الارض: مرزا قليچ بيگ: 1895ع
6. زمين پوکڻ جو علم ۽ هنر: مرزا قليچ بيگ: 1895ع
7. فرائض انساني: مرزا قليچ بيگ: 1904ع
8. حقائق الارواح: مرزا قليچ بيگ: 1905ع
9. آريہ ناري چرتر: بنگالي ڪتاب جي انگريزي ڇاپي جو سنڌي ترجمو: ديوان ڪوڙو مل: 1905ع
10. نوسنيهتا (ڪيشپ چندرسين جي مشهور ڪتاب جو سنڌي ترجمو): ديوان ڪوڙو مل چندن مل ڪلناڻي: 1905ع
11. زادالاخرت (غزالي ءَ تان): مرزا قليچ بيگ: 1906ع
12. حاجتمندي ۽ مان طاقت مندي: مرزا قليچ بيگ: 1906ع
13. انجيل (سنڌي ترجمو): مرزا قليچ بيگ: 1907ع
14. مهاتمائن جا درشن: ديوان ڪوڙو مل: 1907ع
15. گلدستو: ديوان ڏيارام وسطمل ۽ ليلارام پريمچند: 1907ع
16. پڳتن جون ساکيون: ديوان ڪوڙو مل: 1908ع
17. آرام مان آرام (James Allen s From Passion to Peace): مرزا

قليچ بيگ: 1909ع

18. تحفة النسوان: مرزا قليچ بيگ: 1912ع

19. علم تصوف: مرزا قليچ بيگ: 1912ع

20. ٿياسافي: مرزا قليچ بيگ: 1912ع

21. تهذيب الاخلاق: مرزا قليچ بيگ: 1913ع

22. ايمرسن جا عجيب نڪتا: مرزا قليچ بيگ: 1914ع

23. جوانيءَ جو اڪسير: مرزا قليچ بيگ: 1915ع

24. گلزار نثر: ڀيرو مل مهرچند آڏواڻي: 1919ع

25. قديم سنڌ: مرزا قليچ بيگ: 1921ع

26. تحفه اسماعيلي: مرزا قليچ بيگ: 1922ع

27. استاد جي قدمن وٽ (ڪرشنا مورتي جي ڪتاب All the feet of the Masters تان ورتل: مرزا قليچ بيگ: 1923ع

28. صلح ڪل جو پيغام (بهائي مذهب جي سمجهاڻيءَ ۽ اصول) مرزا قليچ بيگ: 1923ع

29. سنڌ جو سيلاني: ڀيرو مل مهرچند: 1923ع

30. وطن دوستي (ٻارن لاءِ وطن دوستيءَ جا مضمون): ويرو مل ملاڻي: 1923ع

31. ناري نروگ جيون: منوهر داس ڪوڙو مل: 1923ع

32. گهرو رواجي علاج: ڀهلاج راءِ واسواڻي: 1924ع

33. گل ڦل (ٻاراڻو ڀهريون): پرمانند ميوارام: 1925ع

34. گل ڦل (ٻاراڻو ڀيو): پرمانند ميوارام: 1926ع

35. هيري جون ڪڻيون: مرتب ساڌو هيرانند: 1926ع

36. لطيفي سير: ڀيرو مل مهرچند آڏواڻي: 1926ع

37. ڦلن مٺ: لعلچند امرڏنو مل جڳتياڻي: 1927ع

38. ڳوٺاڻي ڇهر: نارائڻداس ملڪاڻي: 1927ع

39. سنڌ جا هنر: پروفيسر نارائڻداس ملڪاڻي: 1927ع

40. هندستان جي بنگالي (آزاديءَ جي هلچل بابت مضمون): وشنو شرما: 1927ع

41. گلزار نثر: ڀيرو مل مهرچند: 1929ع

42. روحاني سمجهاڻيون (آتمڪ وياکيان): ديوندرناٿ ٽئگور جي ڪتاب جو

سنڌي ترجمو: ديوان ڪوڙومل: 1930ع

43. گوناڻي چهر: نارائڻ داس ملڪاڻي: 1931ع

44. بهارستان: ٺانڪرام ڌرمداس: 1932ع

45. ڦول ڦليل: ٺانڪ رام ڌرمداس: 1932ع

46. گلستان: ليکراج عزيز ۽ فتح چند واسواڻي: 1932ع

47. جوهر نثر: فتح چند ۽ ميلارام واسواڻي: 1932ع

48. مقدمو (شاهه جي رسالي جو مقدمو): ڊاڪٽر هه. م. گربخشاڻي: 1933ع

49. سرها گل: ڊاڪٽر عمر دائود پوٽو: 1933ع

50. چونڊ سنڌي نثر (جوت اخبار ۾ ڇپيل مضمون): 1935ع

51. چونڊ سنڌي نثر: ڏيارام وسڻ مل، جمناداس سنڌاڻي: 1935ع

52. مهاتما سان ڳالهيون: پروفيسر نارائڻداس ملڪاڻي: 1935ع

53. مهاتما گانڌي: غلام دستگير مرزا: 1935ع

54. درس عمل: عثمان علي انصاري: 1936

55. هر دوار جو اتهاس: روچيرام چيتڙا: 1938ع

56. هيرانند- سنڌ جي آتما: راج رشي ڏيارام گدومل [مترجم: مولچند منگهو مل واسواڻي]، 1938ع

57. چونڊ مضمون (شاگردن لاءِ)، اسد بيگ قليچ مرزا ۽ گرمک داس ايس نگراڻي، 1938ع

58. پنگتي انقلاب: ديوان واڌومل گنگارام: 1939ع

59. چونڊ سنڌي نثر ۽ نظم: ڊاڪٽر عمر بن دائودپوٽو: 1940ع

60. چونڊ سنڌي نثر ۽ نظم (ڀاڱو ٻيو)، ترتيب: ڊاڪٽر عمر بن دائودپوٽو 1960ع

61. اتار داڻ (نارائڻداس ملڪاڻي): 1940ع

62. ورق: گوبند ڀاٽيا: 1940ع

63. ناري ڌرم: ڪرشانند: 1940ع

64. چڻنگون: تيرٿ وسنت: 1940ع

65. ادبي آئينو: ليکراج عزيز: 1941ع

66. سنڌ جو مکر سونهارو: پرسرام ويرومل مسند: 1941ع

67. ننڍي آدم جو اتهاس: ارجن سڪايل: 1941ع

68. دور مشرق: تيرٿ سانولاڻي: 1943ع

69. ادبي انتخاب: عثمان علي انصاري: 1944ع

70. چڻنگون (مضمون)، تيرٿ وسنت، 1944ع

71. ادبي غنچو: نارائڻداس پنياڻي ۽ رام پنجواڻي: 1945ع

72. ويچار (ڊي. جي. سنڌ ڪاليج جي مسلمي جا چونڊ مضمون): مرتب: لالسنگھ اجواڻي: 1945ع

73. ادبي گلشن (ڀاڱو پهريون): مرتب: نارائڻداس ميوارام ڀمڀاڻي: 1945ع

74. ادبي گلشن: ڀاڱو ٻيو: مرتب: نارائڻداس ميوارام ڀمڀاڻي: 1945ع

75. ادبي گلشن: ڀاڱو ٽيون: نهالچند ريواچند چتاڻي ۽ نارائڻداس ميوارام ڀمڀاڻي: 1946ع

76. جوت جو گولڊن جوبلي پرچو: پرمانند ميوارام: 1946ع

77. فرياد سنڌ (سياسي مضمون): پير علي محمد راشدي: 1946ع

78. ڪلاڪار جي دنيا: پروفيسر خوشيرام واسواڻي: 1947ع

79. ڀارت جو بلوو (آزاديءَ بابت مضمون): رام ڪرشن آڏواڻي: 1947ع

80. گھر و حڪيم: سيد عمر شاه: 1947ع

81. گلدستو: ڏيارام وسطمل: 1947ع

82. اخلاقي مضمون: آغا تاج محمد: 1947ع

83. صحت سوڪڙي: ڊاڪٽر هرنامداس: 1947ع

84. نياريون وٿون: محمد اسماعيل عرساڻي

85. تحفه نثر و نظم: محمد صديق مسافر ۽ غلام محمد شهواڻي: 1948ع

86. نئين زندگي (مختلف ليکڪن جا مضمون): اجمير: 1949ع

87. ڪچ ڪوڏيون: عطا حسين شاه موسوي: 1950ع

88. مضمون مالها (شاگردن لاءِ): داس طالب: 1951ع

89. شاه: ڪلياڻ آڏواڻي، 1951ع

90. ادبي گل: موتي پرڪاش: 1951ع

91. سهڻي (مضمون): رام پنجواڻي

92. سامي: ڪلياڻ آڏواڻي، 1953ع

93. سنڌي سباجهڙا: محمد اسماعيل عرساڻي: 1953ع
94. سيجل: ڪلياڻ آڏواڻي، 1954ع
95. ڪتون: تيرٿ وسنت: 1957ع
96. واندڪائي جي وندر: محمد صالح پٽي (ٻئون ڇاپو: 1958ع)
97. ڪچ ۽ ڪرڙيون: پروفيسر عطا حسين شاهه موسوي (ڇاپو پنجون): 1959ع
98. وسنت ورکا (ادبي مضمون): تيرٿ وسنت: 1959ع
99. وسنت ورکا (مضمون)، تيرٿ وسنت، 1959ع
100. ساهتيه سار (ادبي اڀياس)، تيرٿ وسنت، 1960ع
101. ساهتڪ پشپ (ديوان ڪوڙومل): مرتب: منوهر داس ڪوڙومل: 1960ع
102. مهڪ پشپ، پنڌرهن پنکڙيون (عورتن بابت مضمون): پوپٽي هيراننداڻي: 1961ع
103. مان جا آهيان؛ (ويدانت بابت سمجهاڻي): پوپٽي هيراننداڻي: 1965ع
104. ماڪ پنا رابيل (نثين زندگيءَ ۽ چيبيل مضمونن ۽ مقالن جو انتخاب): ترتيب: پير حسام الدين راشدي: 1965ع
105. مهراڻ جون موجون (نثين زندگيءَ ۽ چيبيل مضمون): ترتيب: پير حسام الدين راشدي: 1965ع
106. ساهت جو سينگار (مختلف مضمون): منوهر داس ڪوڙومل: 1965ع
107. ڪک ۽ ڪانا (مضمون): ڊاڪٽر هرومل سدارنگاڻي: 1966ع
108. سونهري سخن (ناصحانا مضمون، شاگردن لاءِ): پوڙراج: 1966ع
109. ڪک ميان لک (علمي، ادبي ۽ معلوماتي مضمون) ڪريم ٽنوراجير: 1966ع
110. اتهاس درشن (اڀياس)، تيرٿ وسنت، 1967ع
111. پاپ جي مايا (شاگردن لاءِ مضمون): سنتداس جهانگياڻي: 1967ع
112. تقريرون ۽ تحريرون -1 (تقريرون ۽ مضمون): مرزا قليچ بيگ 1970ع
113. چرن، چٽڪن چت ۾ (مضمون)، پوپٽي هيرانندڻي، 1971ع
114. اچل (مهاڳ ۽ مضمون): لالسنگهه اجواڻي: 1972ع
115. چوند ادبي مضمون: جي. ايم. سيد، 1974ع
116. چار مقالا: محمد اسماعيل عرساڻي، 1974ع
117. چوند سياسي مضمون: جي. ايم. سيد، 1975ع

118. زندهه سا قوم رهندي (سنڌيت جي هلچل بابت مضمون): بردي ميرانڊائي: 1975ع

119. همڪار: ڊاڪٽر نواز علي شوق: 1975ع

120. هو ڏوٿي هو ڏينهن: پير حسام الدين راشدي: 1977ع

121. ساهتيه سرج (ادبي اپياس). تيرٿ وسنت 1978ع

122. خوشبوءِ (مضمون): تيرٿ وسنت: 1979ع

123. سارنگ (خاڪا ۽ مضمون): تيرٿ وسنت: 1979ع

124. پشپ مالها (درسي قسم جا مضمون): ميول آهوجا: 1980ع

125. للوارڙي (مختلف ليکڪن جا مضمون): اکل ڀارت سنڌي ساهتيه سڀا پوني: 1980ع

126. گلن مٺ (طبعزاد ۽ ترجمو ٿيل مضمون): مانسنگهه چوهڙمل: 1980ع

127. سچ ڇا آهي (فلسفياڻا مضمون). تيرٿ وسنت: 1980ع

128. مهاڀارت جو سار (اپياس). تيرٿ وسنت 1980ع

129. اهي ڏينهن اهي شينهن: پير علي محمد راشدي 1980ع

130. جيڪي ڏٺو مون: گرداس واڌواڻي: 1980ع

131. چونڊ سنڌي مضمون: مرتب: ڪيرت مهرچندائي: 1981ع

132. پکڙيل گل (شاگردن لاءِ مضمون): ڪيرت مهرچنداڻي: 1982ع

133. آتم بل (مضمون): تيرٿ وسنت: 1982ع

134. جيون جوت (اپياس). تيرٿ وسنت 1982ع

135. جيون رهسيه (اپياس). تيرٿ وسنت 1982ع

136. ادبي سرهاڻ (ادبي مضمون): جيٺو لالواڻي 1982ع

137. گل ڦل (شاگردن لاءِ): ڪيرت مهرچنداڻي: 1983ع

138. مهڪري جا مضمون: ترتيب ۽ ترجمو: محمد ابراهيم جويو: 1983ع

139. وکريل موتي (مضمون ۽ مقالا). پروفيسر عطا محمد حامي 1983ع

140. جام جاموٽ ۽ جامڙا (خاڪا ۽ مضمون): علي احمد بروهي: 1984ع

141. آئينو ۽ اولڙو: ڊاڪٽر در محمد پٺاڻ: 1984ع

142. نوان چونڊ مضمون: بلديو گاجرا: 1984ع

143. گوناگون مضمون: بلديو گاجرا: 1984ع

144. ساهت سگنڌ: ميول آهوجا: 1984ع
145. سڄاڳ سنڌ (سنڌ جي قومي هلچل بابت مضمون): اي جي اتم: 1984ع
146. هنج چڳن موتي (ادبي مضمون): آسانند مامتورا: 1985ع
147. وطن جي صدقي، چيتو لالواڻي: 1985ع
148. شل سيني کي ڏيئر چمن (مضمون): گوبند رامچنداڻي: 1986ع
149. ڏيئا تيل فليل جا: علي احمد بروهي: 1986ع
150. ساهت درپن: آشا درگاپوري: 1986ع
151. وات ويندي (خاڪا ۽ مضمون) علي احمد بروهي: 1986ع
152. سڏن مٿي سڏڙا (متفرق مضمون)، علي احمد بروهي: 1996ع
153. امن جي اڻق ڏانهن (مضمون)، ڪيرت ٻاٻاڻي، 1987ع
154. پيهي منجهه پاتال (مضمون ۽ مقالا): ڪيرت ٻاٻاڻي، 1987ع
155. ادب ۽ ماحول، در محمد پٺاڻ، 1987ع
156. تازا گل (پاونداس تلريجا)، 1988ع
157. رند ۽ پند: سيد حسين شاهه راشدي 1988ع
158. وکر سو وهاءِ: غلام حسين رنگريز: 1989ع
159. سنڌي ٻولي: ليلو رچنداڻي، 1989ع
160. بهترين سنڌي مضمون: مرتب: هيرو ٺڪر: 1990ع
161. چوليون (مضمون: شاگردن لاءِ)، ڏيپچند بيلاڻي: 1990ع
162. رنگ برنگي گل (مختلف ليکڪ)، مرتب: پروفيسر رام شرما، 1990ع
163. جيءَ جياريو جن (سوانحي مضمون)، رشيد ڀٽي: 1990ع
164. ڳجهه ڳجهاندر ڳالهڙيون: علي احمد بروهي: 1990ع
165. منهن تنين مشعل (سوانحي خاڪا ۽ مضمون)، تنوير عباسي: 1990ع
166. پکڙيل گل (مختلف مضمون): منوهر نهالاڻي، 1991ع
167. اسين مسافر پيار جا (مضمون ۽ خاڪا): ڊاڪٽر ادل سومرو، 1991ع
168. جيئمل پرسرام: سنڌس چونڊ لکڻيون ترتيب: موتيرام ايس رامواڻي 1991ع
169. تارا ٽڪنڊ ڪتيون (ادبي تاريخي مضمون): موتيرام رامواڻي: 1992ع
170. ڪشڪول: عطا حسين شاهه: 1992ع

171. ادب ۽ روايتون: قاضي خادم: 1992ع

172. ساگر جون سپون (فلسفيانا مضمون): نامديو لاڏلا: 1992ع

173. مهڪندڙ موتي (مذاقيہ موتي). موتيرام رامچنداڻي: 1992ع

174. مُٺ مُٺ موتين جي (مقتيوار هدايت ۾ ڇپيل مضمونن جي ترتيب): محمد ابراهيم جويو: 1992ع

175. امنگن جا آبشار (سير سفر ۽ سنڌيت هلچل بابت): ايشوري جوتواڻي: 1993ع

176. ڪجهہ فرصت ۾ (شخصي مضمون): نرملا آسناڻي: 1994ع

177. سنڌ ۽ سنڌي: پيرومل مهرچند آڏواڻي: 1994ع

178. ناريءَ جو سنگهرش: هيملتا ٻجاج: 1995ع

179. سگنڌ انجلي (سماجي مضمون): پشوڙا واڌواڻي: 1995ع

180. هوا جا ٽمڪي ٻاهڙي (مضمون ۽ ترجما): محمد ابراهيم جويو: 1995ع

181. ڪڪ پن: علي احمد بروهي: 1996ع

182. چمڪندڙ موتي (بياني): موتيرام رامچنداڻي: 1996ع

183. گل گرنار جا (تحقيقي مضمون). جينت ريلواڻي: 1996ع

184. ڪوڙ (پريل مالها). جينت ريلواڻي: 1996ع

185. رهبر منهنجي راهہ جا (سوانحي ادبي مضمون): گوبند مالهي: 1996ع

186. آواز (درسي ۽ ناصحانا مضمون). ديپا ٽيڪواڻي. 1996ع

187. انمول موتي (مذاقي ۽ طنزيہ مضمون). موتيرام رامچنداڻي: 1996ع

188. متفرق مضمون: تيج قابل: 1997ع

189. تخليق (طنزي ۽ مزاحيہ پهرويي چهرا): امل آهوجا: 1997ع

190. ٻوٽي ٻوٽي گل ٽڙيا: انيتا ڪيولراماڻي: 1997ع

191. سنڌي ٻولي، ادب ۽ تعليم: محمد ابراهيم جويو: 1998ع

192. ڪنڊن جو مربو (سياسي، ادبي، طنزيہ مضمون): چترو ناگپال: 1998ع

193. ڪرسي (ادب، تعليم، ثقافت ۽ اثر (بالاجيءَ بابت مضمون): عبدالقادر جوڻيجو: 1998ع

194. سونهن، عشق ۽ سنسار: انعام شيخ: 1998ع

195. انيپ موتي (مزاحيہ ۽ طنزي مضمون): موتيرام رامچنداڻي: 1999ع

196. روح جا ريلا (مضمون ۽ ڪالم)، عبدالواحد آريسر، 1999ع
197. سماج ۽ ادب: انعام شيخ: 1999ع
198. چنتن (نفسياتي ۽ ادبي مضمون)، روپ ڪمار گهايل، 2000ع
199. جا چتايم چت ۾ (ادبي مضمون)، موهن گيهاڻي، 2000ع
200. رهاڻ هيرن ڪاڻ (جلد پهريون): ڊاڪٽر نبي بخش خان بلوچ: 2000ع
201. سنڌي ٻوليءَ جا هزار سال (ترتيب): منوهر متلاڻي، 2000ع
202. رهاڻ هيرن ڪاڻ (جلد ٻيو): ڊاڪٽر نبي بخش خان بلوچ: 2001ع
203. پشپ جا موتي (ناصحانه مضمون) ڀڳوان سي. ٽڏاڻي، 2001ع
204. جيون ۽ ساهت (ادبي مضمون): ريتا شهاڻي: 2001ع
205. رچنا ياترا (3): لڪمي ڪلاڻي، 2001ع
206. رهاڻ هيرن ڪاڻ (جلد ٽيون): ڊاڪٽر نبي بخش خان بلوچ: 2002ع
207. ڪنمال: ڊاڪٽر عبدالجبار جوڻيجو: 2002ع
208. ساڳر محبتون: نثار کوکر: 2003ع
209. ويچارن جو جهڳٽو (سماجي ۽ ادبي مضمون)، آتمارام گوپالاڻي، 2003ع
210. سنڌيت وڏي يا ملڪ؟ (ٻولي، ادب ۽ سماج بابت مضمون): ڀڳوان اٿلاڻي 2004ع
211. سنڌيت جو سڌ: گيان هيمناڻي، 2004ع
212. آڳاٽو ادب: سنڌ و جوت، خاص پرچو مرتب: لڇمڻ ڀاٽيا: 2004ع
213. ڪنياس پنيور ۾، جينت ريلواڻي، 2004ع
214. رهاڻ هيرن ڪاڻ (جلد چوٿون): ڊاڪٽر نبي بخش خان بلوچ: 2003ع
215. رهاڻ هيرن ڪاڻ (جلد پنجون): ڊاڪٽر نبي بخش خان بلوچ: 2003ع
216. رهاڻ هيرن ڪاڻ (جلد ڇهون): ڊاڪٽر نبي بخش خان بلوچ: 2005ع
217. لفظ آهن ڪيڏونه (مضمون، ڪالم ۽ خاڪا)، مشتاق پرڪڙي: 2005ع
218. ڀاڻ پٽ ڪٺا (سوانحي ۽ تحقيقي مضمون): نورالعروز خواجه: 2005ع
219. رهاڻ هيرن ڪاڻ (جلد ستون): ڊاڪٽر نبي بخش خان بلوچ: 2006ع
220. سنڌ: ماضي، حال ۽ مستقبل: مرتب: ڊاڪٽر فهميده حسين: 2006ع
221. سارنگ سار لهيج: وينا شرنگي، 2006ع
222. سچ آسچ: ڊاڪٽر ستيش روهڙا، 2006ع

223. چا لکان (طنز، سياسي، سماجي ۽ ادبي مضمون): عبدالقادر جوڻيجو 2007ع

224. ادب، سياست ۽ سنڌي سماج: جامي چانڊيو 2007ع

225. گل ڦل. پرمانند ميوارام جو چونڊ: موتي پرڪاش: 2008ع

226. رهاڻ هيرن ڪاڻ (جلد اٺون): ڊاڪٽر نبي بخش خان بلوچ: 2008ع

227. لالچند امرڏنو مل: چونڊ رچنائون. سمپادڪ: مرليڌر جيٽلي 2008ع

228. سنڌي ٻوليءَ جو درست استعمال. ترتيب: تاج جويو: 2009ع

229. نشڪ ڪٿوري مڻ (سوانحي ۽ تحقيقي مضمون): ڊاڪٽر نور افروز خواجه: 2010ع

230. رهاڻ هيرن ڪاڻ (جلد نائون): ڊاڪٽر نبي بخش خان بلوچ: 2010ع

231. هڪ ليکڪ جو تخليقي سفر ـ امر جليل [1955ع کان 1974ع]. مرتب: مختيار ملاح. 2010ع

232. اڻين پلاڪيشن هوندو (مضمون ۽ ڪالم). 2010ع

233. زنبيل (مضمون ۽ مقالا). عبدالجبار جوڻيجو 2010ع

234. ڳوٺائن جون ڳالهيون (مضمون). قمر شهباز 2010ع

235. وکريل وٿون (عطا حسين شاهه موسويءَ جا مضمون). ترتيب: قريشي حامد علي خانائي: 2011ع

236. رهاڻ هيرن ڪاڻ (جلد ڏهون): ڊاڪٽر نبي بخش خان بلوچ: 2011ع

237. سنڌي ٻولي ـ مختلف لساني پهلو: ڊاڪٽر فهميده حسين: 2011ع

238. اديون آڌا اچاڻ (لطيفيات): ڊاڪٽر فهميده حسين: 2011ع

239. خواب نگر (100 ڪالم). محمود مغل 2011ع

240. مقالات سرفراز. سرفراز احمد پٽي. 2011ع

241. سنڌي ليکڪائن جي ادب ۾ همعصر موضوع: پروفيسر سنڌيا چندر ڪندناڻي: 2011ع

242. سيپتا جا سونهان (ثقافتي ۽ تاريخي مضمون). محمد حسين ڪاشف 2012ع

243. هڪ ليکڪ جو تخليقي سفر ـ امر جليل [1976ع کان 2000ع]. مرتب: مختيار ملاح. 2013ع

244. شاهه لطيف جا فڪري سرچشما: تاج جويو: 2014ع

245. جوان ڪيئن سنڌ آساڻي: عبدالرزاق عمراڻي، 2014ع

246. تيرٿ وسنت جون رچنائون، چونڊ ۽ ترتيب: صاحب بجاڻي، 2014ع

247. عظيم شاعر: استاد بخاري، مولارام هنس، 2015ع

248. سپيتا جا سونهان (مضمون)، محمد حسين ڪاشف، 2015ع

249. هڪ ليکڪ جو تخليقي سفر- امر جليل [2000ع کان 2010ع]، مرتب: مختيار ملاح، 2015ع

250. سنڌي ٻولي ۽ ان جو لاڙي لهجو (سهيڙ): علي نواز آريسر، 2016ع

251. قلم جا وارث: انور ابڙو 2017ع

252. الوداع اي محبوب دوست (سهيڙ): ساجد چانڊيو 2017ع

253. اناس شهر جي لُٽيل تاريخ: همير چانڊيو 2017ع

254. سنڌي مضمون: مشتاق گبول (سهيڙ) 2018ع

255. سرت سنڌو سوجهرو: عيسيٰ ميمڻ 2018ع

256. مٽيءَ جا شاهڪار: معصوم بخاري، 2018ع

257. مان ٻرڇي مان گهاءِ: مريم مجيدي، 2018ع

258. ڌرتي درد پڪارون: دولت رام ڪتري 2018ع

259. هڪ نظر ميڊانهن ٻ: احمد شاڪر 2019ع

اديبن جا اصل نالا

نمبر	ادبي نالو	اصل نالو
1	آثر نائن شاهي	غلام رسول سولنگي
2	آزاد قاضي	عبدالاحد قاضي
3	آڪاش انصاري	الهه بخش
4	احسان دانش	احسان الحق پنهور
5	ادل سومرو	عبدالڪريم
6	ارڏو اترادي	ارث الله باجڪاڻي
7	استاد بخاري	احمد شاهه
8	استاد لغاري	لقمان
9	امداد حسيني	سيد امداد علي شاهه
10	اميد خيرپوري	اميد علي جمالي
11	امر جليل	عبدالجليل قاضي
12	انور پيرزادو	محمد پريل
13	اياز گل	اياز علي دل
14	ايم. ايچ پنهور	محمد حسين
15	بادل جمالي	محمد سليمان جمالي
16	بردو سنڌي	محمد رمضان لاشاري
17	بسمل تڪڙائي	عبدالله ميمڻ
18	بيدل	قادر بخش
19	تاج بلوچ	تاج محمد ٻلو
20	تاج جويو	تاج محمد جويو
21	تاجل بيوس	تاج محمد سمون
22	تنوير عباسي	نور نبي عباسي
23	ثميره زرين	سڪينه اعوان
24	پروانو ڀٽي	ميوو خان

25	جامي چانڊيو	جاويد حسين
26	جوهر بروهي	عبدالقيوم بروهي
27	جي ايم سيد	سيد غلام مرتضيٰ شاهه
28	خاڪي جويو	خميسو خان جويو
29	خليق مورائي	عبدالخالق قاضي
30	راشد مورائي	سيد راشد علي شاهه
31	رضوان گل	رضوان الحق پناح
32	زخمي چانڊيو	ڄام خان
33	زيب سنڌي	محمد خان شيخ
34	ساجد سنڌي	امام بخش جاگيراڻي
35	سراج	سراج الحق ميمڻ
36	سرڪش سنڌي	عبدالمجيد چانڊيو
37	سرمد چانڊيو	سونو خان
38	سرويچ سجاولي	محمد صديق نارڙو
39	سوز هالائي	الهڏنو پنهور
40	شبنم گل	رضيه سلطانه لاشاري
41	شرجيل	عبدالفتاح هاليپوٽو
42	عبدالغفار تبسم	عبدالغفار پنهور
43	علي بابا	علي محمد رند
44	ع ق شيخ	عبدالله ولد قادر بخش
45	عنايت بلوچ	عنايت الله ڪوسو
46	ف م لاشاري	فقير محمد لاشاري
47	ڊاڪٽر فياض لطيف	بشير احمد چانڊيو
48	مختار گهمرو	غلام عمر گهمرو
49	مقصود گل	قاضي مقصود حيات
50	م ن محزون	محمد نواز پنهور
51	منير سولنگي	محمد پريل سولنگي
52	مهراڻ ڏامراهو	مسرت حسين

53	مولائي شيدائي	رحيمداد
54	مهر خادم	رحيم بخش مهر
55	ناز سنائي	محمد عثمان ميمڻ
56	ناظم منگي	امان الله منگي
57	نثار بزمي	قلندر بخش جوڻيجو
58	نثار حسيني	سيد نيڪ محمد شاهه
59	نشتر ناٿن شاهي	غازي الدين لغاري
60	مختيار ملڪ	مختيار حسين ملڪ
61	نياز پنهور	ذوالفقار علي
62	نياز همايوني	مشتاق احمد ميمڻ
63	واجد	محمد شعبان منگي
64	وسيم سومرو	محمد خان
65	وفا ناٿن شاهي	مشتاق احمد قريشي

پي ايڇ ڊيز جي فهرست

1. آزاد قاضي: سيد غلام مرتضيٰ شاهه جي لکڻين جو علمي ادبي جائزو (2014ع)
2. آفتاب ابڙو: شاهه عبداللطيف ڀٽائيءَ جي ٻوليءَ جو مطالعو
3. آمنا سومرو: انيس انصاريءَ جو ادبي خدمتون (2015ع)
4. احسان دانش: شاهه لطيف جي شاعريءَ جو سماجي ڪارج (2015ع)
5. ادل سومرو: سنڌي ادبي سنگت جي تاريخ ۽ ڪردار (1947ع کان 1997ع تائين)
6. اسحاق جمالي: سنڌي شاعريءَ جي فن ۽ فڪر جو تحقيقي اڀياس: 1843ع کان 1947ع تائين (2018ع)
7. اسحاق سميجو: سنڌي شاعريءَ ۾ ترقي پسند فڪر جو تحقيقي اڀياس: 1936ع کان 1970ع تائين (2014ع)
8. اسد الله شاهه "بيخود" حسيني: ايران ۾ تيمور دور ۾ مذهبي طبقن جو معاشري ۽ سياست تي اثر (1960ع)

9. الطاف حسين جوکيو: عربي سنڌي آئيويتا ۽ صورتخطي: جو ابياس (2015ع)
10. الهداد بوهيو: سنڌي ٻولي ۽ جو سماجي ڪارج (1977ع)
11. الهه وسايو سومرو: خانقاهه پرچونڊي شريف جي ادبي خدمتن جو سنڌي سماج جي سڌاري ۾ ڪردار: هڪ تحقيقي ابياس (2014ع)
12. انور فگار هڪڙو: شڪارپور شهر جو سنڌي ادب ۾ حصو
13. انيس فاطمه سومرو: شاهه عبداللطيف ڀٽائي ۽ جي دور ۾ سنڌ جون مذهبي ۽ علمي حالتون
14. اياز قادري: سنڌي غزل جي اوسر (1982ع)
15. ايچ ٽي سورلي: Shah Abdul Latif of Bhit (1940ع)
16. بدر اُجڻ: سنڌي ادب ۾ تنقيدنگاري
17. بدر ڏامراهو: ڊاڪٽر ميمڻ عبدالمجيد سنڌي ۽ جي علمي ادبي خدمتن جو تحقيقي جائزو (2014ع)
18. بشير احمد شاد: مولانا ثناءالله ثنائي ۽ جي شاعري ۽ جو تنقيدي جائزو (1989ع)
19. بلديو مٽلاڻي: شاهه ۽ سچل جو تقابلي ابياس (1994ع)
20. تنوير جوڻيجو: ملڪ جي سياسي صورتحال باعث سنڌ ۾ سماجي، ثقافتي تبديلي ۽ سنڌي ادب (سوشيالاجي: 2004ع)
21. تهمينه مفتي: سنڌي ڪهاڻي ۽ جو سماجي ڪارج (1995ع)
22. ثريا سوز ڏيپلائي: محمد عثمان ڏيپلائي ۽ جي شخصيت ۽ تحريرن جو سنڌ جي سماجي، سياسي ۽ ادبي زندگي ۽ تي اثر (2001ع)
23. پرسو گدواڻي: هندي ۽ سنڌي صوفي شاعرن جو تقابلي ابياس
24. پروين موسيٰ ميمڻ: سنڌي نثر جي ترقي ۾ عورت ليکڪائن جو حصو: تحقيقي ابياس (2014ع)
25. جيٺڻ خان ڪيريو: پير علي گوهر شاهه اصغر بحيثيت ڪافي ۽ جو شاعر: هڪ تحقيقي ابياس (2018ع)
26. جيٺو لالواڻي: ڀني جا سنڌي لوڪ گيت (1995ع)
27. حسين مسرت شاهه: سنڌي ناولن ۾ عورت جي خودمختياري ۽ جو تصور
28. حسن بانو سومرو: شاهه جي ڪلام جي روشني ۾ عورت جو مطالعو (1988ع)

29. حميده کهڙو: Making of Modern Sindh

30. حيدر سنڌي (غلام حيدر پرڙو): پاڪستان جي صوبائي ۽ علائقائي زبانن ۾ سنڌي زبان جي علمي، ادبي ۽ لساني حيثيت (1980ع)

31. داد محمد بروهي: سبي ضلعي ۾ سنڌي زبان جي محاورن جو لساني جائزو (1990ع)

32. درشهوار سيد: Universal Message of Shah Abdul Latif (1984ع)

33. درمحمد پٺاڻ: ڪراچي ضلعي جو سنڌي ادب جي ترقي ۾ حصو: انگريز دور (1979ع)

34. ذوالفقار سيال: مير علي نواز ناز جون علمي ادبي خدمتون (2018ع)

35. ذوالفقار قريشي: شاهه جي وائي: بڻ بڻياد، ارتقا ۽ اليڪٽرانڪ ميڊيا جو ڪردار (2016ع)

36. رحمت الله ابڙو: مولانا غلام عمر جتوئي جون فهمي ۽ علمي خدمتون (1987ع)

37. ريحانه نذير ملاح: نجم عباسي: جديد فڪر جو ترجمان (2015ع)

38. رخمان گل پالاري: شاهه جي ڪلام ۾ لوڪ ادب (2011ع)

39. رضيه سلطانه کوکر: عورت ۽ سنڌي شاعري

40. رقيما عالم: شاهه لطيف جي شاعريءَ ۾ سجاڳيءَ جو فلسفو

41. روي ورڪاش ٽيڪچنداڻي: سنڌي ڀاڪا: لسانياتي ۽ سماجي ثقافتي اڀياس

42. رياضت برڙو: سنڌي زبان ۾ لغت نويسيءَ جو تحقيقي اڀياس (2019ع)

43. روشن گولائي: ڊاڪٽر چيلي لالوائيءَ جي ساهتيه ۾ ڪٽنب ۽ سماج ۽ لوڪ ساهتيه تي ٿيل ڪم جو تنقيدي جائزو

44. ساجده پروين: جديد تنقيدي نظريا سنڌي ادب تي اثر (2015ع)

45. ستداس جهانگياڻي: Shah Abdul Latif and His Times (1984ع)

46. سحر امداد: جديد سنڌي شاعري: هڪ نئون ڪلاسڪ (2004ع)

47. سخي قبول محمد درازي: The Mysticism in Darazi School of Thought

48. سيد محمود شاهه: مولانا تاج محمد امروٽيءَ جون ادبي ۽ ديني خدمتون (1978ع)

49. سيد ممتاز حسين شاهه: سنڌ مدرسي جو سنڌي ادب ۾ حصو (1979ع)

50. سيده اُم ڪلثوم شاهه: شاهه لطيف جي شاعريءَ ۾ استعاره ۽ تشبيهه نگاريءَ جو تحقيقي جائزو (2001ع)

51. شازيا پٺاڻ: شاهه عبداللطيف ڀٽائيءَ جي شاعريءَ جو لساني جائزو (2014ع)

52. شاهنواز سوڍر: سنڌي ثقافت ۽ شاهه عبداللطيف (1987ع)

53. شڪنتلا سيوهاڻي: شاهه جي جمالياتي شاعريءَ جو تحقيقي جائزو (1992ع)

54. شمس الدين عرساڻي: آزاديءَ کانپوءِ سنڌي افسانوي ادب جي اوسر (1980ع)

55. شمس محسن عباسي (آپا شمس عباسي): مولانا حڪيم فتح محمد سيوهاڻيءَ جي شخصيت (1982ع)

56. شهناز سومرو: شاهه لطيف جي شاعريءَ ۾ جدوجهد (2009ع)

57. شير مهراڻي: شاهه لطيف جي شاعريءَ ۾ جماليات جو تصور (2013ع)

58. عابد مظهر: شاهه عبداللطيف ڀٽائيءَ جي دور ۾ تصوف جا سلسلا

59. عبدالجبار جوڻيجو: فارسي شاعريءَ جو سنڌي شاعريءَ تي اثر (1973ع)

60. عبدالجبار "عابد" لغاري: تاجپور جي لغاري نواب خاندان جون علمي ادبي خدمتون (1989ع)

61. عبدالجبار ايم مغل: ٽريننگ ڪاليج فار مين حيدرآباد جو سنڌي ادب ۾ حصو (1980ع)

62. عبدالحفيظ قريشي: شاهه جي ڪلام جو سماجي ۽ تاريخي اڀياس: سنڌ جي قديم ۽ وچين اتهاس جي روشنيءَ ۾: 5000 ق م کان 1834ع تائين (2018ع)

63. عبدالخالق "راز" سومرو: ميان علي نواز علوي شڪارپوري ۽ سندس شاعري (1971ع)

64. عبدالرحمان جسڪاڻي: شاهه عبداللطيف ڀٽائيءَ جي شاعريءَ ۾ اسلامي قدر (2008ع)

65. عبدالغفار سومرو: Shah Abdul Latif and his Sufistic Thought (1998ع)

66. عبدالڪريم سنديلو: لوڪ ادب جو تحقيقي جائزو (1974ع)

67. عبدالرحمان قريشي: سروري خاندان جون علمي ادبي ۽ ديني خدمتون (1977ع)

68. عزيز الرحمان بگهيو: سنڌي صحافت جي تاريخ (1983ع)
69. عزيز الله ميمڻ: خيرپور جي ادبي تاريخ (1978ع)
70. عصمت فاطمه: An Analytical Study of Sindhi VeragiPoetry (from Soomrato Talpur Period in Sindh) (2018ع)
71. عطا محمد حامي: خيرپور جي ميرن جو ادب، سياست ۽ ثقافت ۾ حصو (1978ع)
72. علي اڪبر اسير قريشي: ڊاڪٽر نبي بخش خان بلوچ ۽ ڊاڪٽر عبدالڪريم سنديلي جي لوڪ ادب جو تقابلي جائزو (2014ع)
73. عمر بن دائودپوٽو: عربي شاعريءَ جو فارسيءَ تي اثر (1927ع)
74. غفور ميمڻ: سنڌي ادب جو فڪري پس منظر (2000ع)
75. غلام حسين پٺاڻ: سنڌي ناول جي ارتقائي تاريخ (1977ع)
76. غلام حيدر چنو: شاهه عبداللطيف جي دور جون حالتون (1996ع).
77. غلام رسول بلوچ: سنڌي ڊرامي جي هڪ صديءَ جو تاريخي ۽ تنقيدي جائزو: 1880ع_ 1980ع (1983ع)
78. ڊاڪٽر غلام رسول سومرو: ضلعي لاڙڪاڻي جي ادبي تاريخ، ورهاڱي کان اڳ (1992ع)
79. غلام سڪينه ابڙو: سنڌي مضمون نويسيءَ جو ارتقائي اڀياس (2014ع)
80. غلام علي الانا: لاڙ جي ادبي ۽ ثقافتي تاريخ (1971ع)
81. غلام قادر سومرو: سنڌي ادب ۾ طنز ۽ مزاح (پڙ ياڱا: 1987ع)
82. غلام محمد لاکو: ڪلهوڙا دور حڪومت
83. غلام مصطفيٰ سولنگي: ٻارڙن جي رسالي گل ڦل جو تحقيقي ۽ تنقيدي جائزو (2019ع)
84. غلام مصطفيٰ کهڙو: شاهه لطيف تي ٿيل تحقيق جو جائزو (2004ع)
85. غلام نبي سڏايو: حضرت شاهه عبداللطيف ڀٽائيءَ جي شاعريءَ ۾ علامت نگاري (1988ع)
86. فرح بلوچ: علامه غلام مصطفيٰ قاسمي جون ادبي ۽ صحافتي خدمتون (2015ع)
87. فهميده حسين: شاهه لطيف جي شاعريءَ ۾ عورت جو روپ (1992ع)
88. فهميده شاهه: شاهه لطيف جي ٻوليءَ (Diction) جو تنقيدي جائزو (2007ع)

89. فياض لطيف: شيخ اياز جي سنڌي شاعريءَ ۾ جماليات (تحقيقي تنقيدي اڀياس: 2015ع)

90. ڦلومل ميگهواڙ: پاڪڪي لوڪ ادب جو لساني، سماجي ۽ ثقافتي اڀياس (2019ع)

91. قادر بخش مگسي: خليفو نبي بخش قاسم ۽ سندس شاعري (2008ع)

92. قاسم ٻگهيو: شهري ۽ ٻهراڙيءَ جي سنڌي بوليءَ جو سماجي لسانياتي تقابلي جائزو (1994ع)

93. قاسم راڄپر: سنڌي ٽي وي ڊرامي جو تاريخي، ثقافتي ۽ سماجي اڀياس

94. قاضي خادم: سنڌ جي نثري داستانن جو تنقيدي جائزو (1988ع)

95. قريشي حامد خاناڻي: ساهتيءَ جا قديم علمي مرڪز (1985ع)

96. قمر جهان مرزا: حيدرآباد جي ٽالپرن جو حيدرآباد جي علمي، ادبي سماجي ۽ ثقافتي تاريخ ۾ حصو (1983ع)

97. ڪليم الله لاشاري: اسلامي دور جي قديم عمارت سازي (2006ع)

98. ڪمال جامڙو: سنڌوءَ جا لوڪ گيت (2006ع)

99. ڪملا گوڪلاڻي: سنڌي شاعريءَ ۾ قدرت جو چٽ (1993ع)

100. گل محمد گلاڻي: ٿر جو سنڌي ادب ۾ حصو (1977ع)

101. لڇمڻ مولچند کوبچنداڻي: The Acculturation of Indian Sindhi to Hindi: A Study of Language in Contact (1963ع)

102. مبارڪ لاشاري: Linguistic analysis of Pakistani English novels (2017ع)

103. محمد ابراهيم (سمون) سنڌي: شاھ لطيف جي ڪلام ۾ مرد جو ڪلام (2008ع)

104. محمد اشرف منصور دائودپوٽو: غزل گو شعرا ڪرام ضلعو دادو (1980ع)

105. محمد جمن ٽالپر: سنڌ جا اسلامي درسگاھ (1978ع)

106. محمد اسحاق ابڙو: Editing and Exegesis of Diwan Sayyed Janullah Rizwi of Lohri (Rohri)

107. محمد صالح شاھ: رشيدالدين شاھ جهنڊي واري جو سنڌي ڪلام (1973ع)

108. محمد صالح گويانگ: پرائمري درسي ڪتابن جو تحقيقي جائزو: 1843ع کان 1960ع تائين (1993ع)
109. محمد علي مانجهي: صوفي شاهہ عنايت شهيد ۽ سنڌس سلسلي جا شاعر
110. محمد مارو خشڪ: شاهہ عبداللطيف ڀٽائيءَ جي مزاحمتي شاعريءَ جو تحقيقي اڀياس (2017ع)
111. موتي لال جوتواڻي: Shah Latif: His life and Works (1970ع)
112. مخدوم شبير احمد ڪهڙوي: راضي فقير جي سوانح حيات (1976ع)
113. مخمور بخاري: سچل سرمست جي شاعريءَ جو همعصر شاعرن تي اثر (2008ع)
114. مرزا امام علي افسر: سنڌي مرثيہ نويسيءَ جو تحقيقي جائزو (1995ع)
115. مرزا حبيب الله: مرزا قليچ بيگ: بحيثيت نثر نويس (1978ع)
116. مرليڌر جيٽلي: سنڌي ٻوليءَ لفظن جي بناوت (1965ع)
117. ممتاز حسين پٺاڻ: Arab Kingdom of Al_mansurah (1962ع)
118. منظور علي ويسريو: سنڌي ادبي تاريخون: تحقيقي ۽ تنقيدي جائزو (2015ع)
119. موتي پرڪاش: سنڌي شاعريءَ ۾ عورت جو عڪس (1981ع)
120. مهر خادم: سچل سرمست جي شاعريءَ ۾ انسان شناسيءَ واريون ڪيفيتون: تحقيقي ۽ تنقيدي مطالعو (2013ع)
121. ميمڻ عبدالغفور سنڌي: اڻويهين صديءَ جا نثر نويس (1983ع)
122. ميمڻ عبدالمجيد سنڌي: بيان العارفين_سنڌيءَ جي ترتيب ۽ اپٽار (1974ع)
123. نواب ڪاڪا: سنڌي ڪهاڻيءَ ۾ ڪردار نگاريءَ جو تحقيقي اڀياس (2015ع)
124. نواز علي شوق: فقير هدايت علي نجفي جو سنڌي ڪلام (1977ع)
125. نور افروز خواجا: ورهاڱي کان پوءِ سنڌي ناول جي اوسر (1996ع)
126. نور محمد شاهہ: شاهہ عبداللطيف ڀٽائيءَ جو نظريہ حيات (2018ع)
127. هدايت پريم: سنڌي ٻوليءَ جو پسمنظر (1995ع)
128. هرومل سدارنگاڻي: Persian Poets of Sindh (1956ع)

جديد ادب جا ڪي اهم شاعر ۽ نثر نويس

آتش سنڌي

(1953ع_2013ع)

اصل نالو: معشوق علي

ولد: ولي محمد شيخ

جنم: 17 جولاءِ 1953ع

جنم هنڌ: قنبر، ضلعو قنبر شهدادڪوٽ

تعليم: پرائمري

ادبي سڃاڻپ: مزاحمتي شاعر، قومي ڪارڪن

نوڪري: اسٽيل مل ڪراچيءَ ۾ ملازمت

وفات: 11 فيبروري 2013ع

ڇپيل ڪتاب:

1. تتل سج جا پانڌي (شاعري: 2013ع)

آثم ناٿن شاهي

(1937ع_2006ع)

اصل نالو: غلام رسول

ولد: الهه بخش سولنگي

جنم: 02 جنوري 1937ع

جنم هنڌ: ڳوٺ ڪاٺڙي ضلعو دادو

تعليم: سنڌي فائينل

ادبي سڃاڻپ: شاعر

وفات: 06 آڪٽوبر 2006ع

ڇپيل ڪتاب:

1. جڏهن الا اُپ پر (1994ع).
2. لهرون لهرون لاٽ (1998ع).
3. چا چيس آئيني (2006ع).
4. ڇُلڪيا نيڻ ڪٽورا (2006ع).
5. شاعري (2018ع).
6. مان به تخليقيان ڪجهه وينو (نثر: 2020ع)

آزاد بخاري
(1966ع)

اصل نالو: عبدالڪريم
ولد: عبدالغفار شاهه
جنم: پهرين مئي 1966ع
جنم هنڌ: چڪ، ضلعو شڪارپور
تعليم: ايم اي، ايم ايڊ
ادبي سڃاڻپ: شاعر، نثر نويس، آرٽسٽ
نوڪري: استاد
ڇپيل ڪتاب:

1. سندر ناري (ڪهاڻيون: 1986ع).
2. رواداري (ترجمو: 2007ع).
3. گل خوشبو پار (ٻارن لاءِ شاعري: 2008ع).
4. سيڪيولرازم ڇا آهي؟ (ترجمو: 2008ع).
5. بنياد پرستي ڇا آهي؟ (ترجمو: 2008ع).
6. ڪامريڊ ابو شوڪت حمزو (شخصيت ۽ جدوجهد: 2008ع).
7. نچنا ڪيڏنا ڪلنا ٻار (ٻارن لاءِ شاعري: 2011ع).
8. مري شال ملهايان (قومي شاعري: 2013ع).
9. چڪ جا چندن هار (خاڪا: 2014ع).

10. سائنس ڏنو موجهرو (هارون لاءِ سائنسي شاعري: 2015ع).
11. جهجيو جهانگين ڪاڻ (ابو شوڪت حمزي جي شخصيت ۽ شاعري: 2018ع).
12. حق سڃاڻ اي يار (هارون لاءِ شاعري: 2019ع)

ڊاڪٽر آزاد قاضي
(1956ع)

اصل نالو: عبدالاحد

ولد: محمد حسن جوڻيجو

جنم: 15 نومبر 1956ع

جنم هنڌ: ڳوٺ قاضي ديرا، تعلقو ڏوڪري، ضلعو لاڙڪاڻو

تعليم: سنڌي ادب ۾ پي ايڇ ڊي

پي ايڇ ڊي موضوع: سيد غلام مرتضيٰ جي ادبي خدمتن جو جائزو

ادبي سڃاڻپ: محقق، مترجم، نثر نويس

نوڪري: اسسٽنٽ پروفيسر (ر) سنڌ يونيورسٽي ڄامشورو

ڇپيل ڪتاب:

1. سوڀ سدائين سچ جي (تنقيد: 1990ع).
2. روس جو سير (ترجمو: 1990ع).
3. جي.ايم. سيد، ڊاڪٽر درشهوار سيد جي نظر ۾ (ترتيب: 1999ع).
4. سيد جو سائي: حفيظ قريشي (مرتب: 2001ع).
5. سلطان اولياءِ خواجا محمد زمان (ترتيب: 2002ع).
6. ختم اونداهه ٿي ويندي (سائين جي ايم سيد بابت: 2003ع).
7. سنڌ پڙاڏو (سائين جي ايم سيد ۽ ابراهيم جويي جا خط: 2004ع).
8. سمنڊ سوجهياڻون (ترتيب: 2004ع).
9. سنڌ جو قديم ورثو (مرتب: 2006ع).

10. سيد جي ڪهاڻي شاعر جي زباني (2006ع).
11. حاصل بجئين حال (خط مرتب: 2006ع).
12. شاهه عبداللطيف: سنڌي سماج جو ترجمان (لطيفيات: 2008ع).
13. ادب جي تعميري واٽ (مضمون: 2008ع).
14. وحدت نامه (ديوان ڪنڊ مل ترتيب ڏنل، ترتيب ۽ حاشيه آزاد قاضي، 2009ع
15. جي جيءَ ڪي جيئارين (مرتب: 2010ع).
16. شهيد دولهه دريا خان (سهيڙ: 2015ع).
17. شهيد مخدوم بلاول: سنڌي سرويچ (مرتب: 2015ع).
18. جيئڻ ڏنو آهي مون جو مطالعو (تحقيق: 2017ع).
19. سنڌين جي تنزل ۽ غلامي جا ڪارڻ (سائين جي ايم سيد جي ڪتاب جو مرتب: 2017ع).
20. لامون تنهن وڻ سنڌيون (جي ايم سيد بابت، ترتيب).
21. خلافت تحريڪ ۽ سنڌ (مرتب).
22. سنڌ جون انقلابي عورتون.
23. انقلابي ماءُ (ترجمو).
24. قول فيصل (ترجمو).
25. لبرل ازم ۽ انقلاب دشمني (سياسي تنقيد).
26. سنڌ جو آواز (ترتيب).
27. جي ايم سيد جي جدوجهد ۽ نيشنلزم (ترتيب).
28. گلابي گل
29. جام نظام الدين سمون (سوانح).
30. آيو تڙ تماچي (رئيس ڪريم بخش نظاماڻيءَ بابت، مرتب).
31. پير حسام الدين راشدي: سوانح، علمي ڪارناما ۽ حاصلات (سهيڙ).
32. خط ۽ خيال (سائين جي ايم سيد ۽ ڊاڪٽر نبي بخش بلوچ جا خط مرتب).
33. پٽواري: ڪيئن ۽ ڪنهن لاءِ

34. جي ايم سيد: رني ڪوٽ کي ٿروار ڪنڌ
35. سچل سرمست جو سي حرفيون (مرتب).
36. بيدل فقير: شخصيت ۽ شعر تي ڪي ويچار (ترتيب).
37. سنڌ جو آواز (سائين جي ايم سيد).
38. سنڌين جو اتحاد ۽ شرپسند ٽولا
39. شاهه عبداللطيف: هڪ مطالعو
40. ورچي نه ويئي
41. قومي حق خودداريت جو عالمي پسمنظر (2019ع).

آسي زميني
(1957ع)

اصل نالو: محمود نظاماڻي

ولد: محمد رحيم

جنم: 14 سيپٽمبر 1957ع

جنم هنڌ: ٽنڊو قيصر

تعليم: انٽر

نوڪري: اڪائونٽس ڪلارڪ (ايريگيشن)

ڇپيل ڪتاب:

1. ميتا جي ڏيج ۾ (شاعري: 1992ع).
2. ۾ شاعر ۾ ڪهاڻيڪار (1992ع).
3. سي ٿي سچ ساعتون (مرتب، عزيز نظاماڻي جو ڪلام: 2019ع).
4. مسيحي گهراڻي جا بنياد (ترجمو).
5. ليڊي ميلٽ وزيٽرس جو نصاب (ترجمو).

آغا سليم
(1935ع_2016ع)

اصل نالو: آغا خالد سليم

ولد: آغا عبدالڪريم خان پٺاڻ

ڄنم: 07 اپريل 1935ع

ڄنم هنڌ: ڳوٺ ڪڙي عطا محمد، ضلعو شڪارپور

تعليم: بي. اي

نوڪري: ريڊيو پاڪستان ۾ ڪنٽرولر جي عهدي تان رٽائر (1995ع)

صحافتي خدمتون: روزاني جاڳو ۽ سچ اخبار جو ايڊيٽر

پهريون ڇپيل افسانو: آهه (رسالي فردوس ۾ ڇپيل)

ايوارڊ: شاهه لطيف ايوارڊ (2006ع)

صدارتي تمغه حسن ڪارڪردگي (2013ع)

وفات: 12 اپريل 2016ع.

آخري آرامگاهه: ڀٽ شاهه

ڇپيل ڪتاب:

1. لذت گناهه (ڪهاڻيون).
2. روشني جي تلاش (ناوليٽ: 1964ع).
3. چنڊ جا ٽڪرا (ڪهاڻيون: 1963ع).
4. اونداهي ڌرتي روشن هٿ (ناول: 1978ع).
5. درد جو شهر (ڪهاڻيون).
6. بابا فريد شڪر گنج (ترجمو ۽ تحقيق: 1984ع).
7. همه اوست (ناول: 1985ع).
8. پناهه (ڊائريون).
9. ڌرتي روشن آهي (افسانا: 1985ع).
10. اڌورو انسان (ناول: 1985ع).

11. پن ڇڻ ۽ ڇنڊ (شاعري:1986ع).
12. ڍولا مارو (تحقيق).
13. لالن لال لطيف ڪهي (لطيف جي ڪلام جو منظوم اردو ترجمو).
14. شاهه جو رسالو (اردو، انگريزيءَ ۾ ترجمو: 1994ع)
15. جهولي لال (سفرنامو:2000ع).
16. صدين جي صدا (شيخ اياز متعلق مضمون:2005ع).
17. سنده ڪي موسيقي (اردو)
18. بابا فريد جا دوها
19. شاهه عبداللطيف ڀٽائي (منظوم ترجمہ: 2000ع).
20. Melodies of Shah Abdul Latif Vol.I, II. (انگريزي ترجمو:2007ع)
21. لات جا لطيف جي (لطيفيات: 2008ع).
22. سچل سچ هي سارا (ترجمو ۽ ترتيب، اردو: 2010ع).
23. سنڌي موسيقيءَ جي روايت ۽ شاهه عبداللطيف جا سُر (2011ع).
24. Alexanders Conquest of Indus valley (2012ع).
25. اردو، سنڌي ڊراما: ايڪ صدي
26. دشتِ وجود ڪي مسافت (اردو: 2012ع).
27. Selected verses of Sami (sings Vedanta) (2015ع).
28. فلسفي جون راحتون (ترجمو: 2016ع)

آغا سليم جي زندگي ۽ فن تي ڇپيل ڪتاب

29. جيئن سو تارو صبح جو (مرتب: نصير مرزا، 2016ع)
30. آغا سليم فن ۽ شخصيت (مرتب: ڊاڪٽر انور فگار هڪڙو 2019ع)

مشهور ڊراما:

1. خواب جو سورج (1970ع).
2. گل چنو گرنار جو (1971ع).
3. بدمعاش (جمال ابڙي جي ڪهاڻي: 1971ع).

4. پرهه جا مسافر (1972ع).
5. درد جي روشني (ثميره زرين جي ڪهاڻي: 1972ع)
6. سک جي وستي (1974ع).
7. ٽيليفون (1974ع).
8. درد جا پڙلاءُ (1975ع).
9. ٻُري هن پنيور پر (1976ع).
10. اڻ ڪٽ فاصلا (1976ع).
11. ماتار (1977ع).
12. پوپاڙي جا پاڇا (1977ع).
13. چانڊوڪيءَ جو زهر (1977ع).
14. پورٽريٽ (1977ع).
15. تماشو (1979ع).
16. ڪيڏا سپنا ڪيڏا خواب (1981ع).
17. سرابن جا مسافر (2002ع)

ڊاڪٽر آفتاب ابڙو
(1956ع)

اصل نالو: عبدالله

ولد: حافظ سعدالله ابڙو

جنم: پهرين مارچ 1956ع

جنم هنڌ: ڳوٺ گابر مسڻ، تعلقو ڏوڪري، ضلعو لاڙڪاڻو

تعليم: سنڌي ادب ۾ پي ايڇ ڊي

پي ايڇ ڊي موضوع: شاهه عبداللطيف ڀٽائيءَ جي ٻوليءَ جو مطالعو

ادبي سڃاڻپ: لسانيات ماهر، لطيف شناس

نوڪري: سيڪريٽري (ر)

باني: پيڪاڪ پبلشر اينڊ پرنٽرس ڪراچي

ڇپيل ڪتاب:

1. شاهه جي ٻولي (سوانح: 1990ع).
2. شاهه عبداللطيف بحيثيت مفڪر (ترتيب: 1990ع).
3. علامه آءِ آءِ قاضي (سوانح: 1990ع).
4. ماحولياتي چارٽ (1990ع).
5. جونيئر اسڪول ڊڪشنري (1992ع).
6. نم جو وڻ (1997ع).
7. ماحول بابت استادن جي سکيا (1997ع).
8. ماحول بابت سماجي ڪارڪنن جي سکيا (1997ع).
9. اسڪول ڊڪشنري (2006ع).
10. تاريخ اولياءِ سنڌ (اردو: 2012ع).
11. فيض: نقادن جي نظر ۾ (ترجمو: 2013ع).
12. سنڌو لکت (2015ع).
13. مهتاب: شخصيت، ڪردار، مجتا (سهيڙ: 2015ع).
14. جامع لغات لطيف (جلد پهريون: 2018ع).

آفتاب ميمڻ
(1950ع)

پورو نالو: آفتاب احمد

ولد: محمد موسيٰ

جنم: 19 جون 1950ع

تعليم: ائڊمنسٽريشن ۾ ماسٽرس

نوڪري: سيڪٽري (وفاقي کاتا)

ڇپيل ڪتاب:

1. هر پل صليب تي (مضمون: 2010ع).
2. نيل نديءَ ڪناري (2011ع).
3. نيٺ ته ڀڄندي (2012ع).
4. قابل رحم قوم (اردو: 2014ع).

آفتاب سومرو
(1956ع)

پورو نالو: آفتاب احمد

ولد: محمد اسحاق سومرو

جنم: 11 آڪٽوبر 1956ع

جنم هنڌ: ڳوٺ مريد ميتار، ضلعو شڪارپور

نوڪري: ڊائريڪٽر (نيشنل بوڪ ڪائونسل آف پاڪستان)

ڇپيل ڪتاب:

1. مزدڪ جي ملڪ ۾ (سفرنامو: 1998ع).
2. ايران جو سفرنامو (اردو).
3. بيجنگ کي بازارون سي بئنڪاڪ کي بازارون تڪ (سفرنامو اردو).
4. سچل جي سنڌي شاعري: فڪر، پارکو (هڪ مطالعو) (2017ع).

آڪاش انصاري
(1956ع)

اصل نالو: الهه بخش

جنم: 25 ڊسمبر 1956ع (ڳوٺ ابل جي وسي، ضلعو بدين)

تعليم: ايم بي بي ايس

ادبي سڃاڻپ: شاعر، صحافي

نوڪري: ڊاڪٽر

چيل ڪتاب:

1. ڪيٽن رهاڻ جلاوطن (1990ع).
2. اڏورا اڏورا

آمنہ خميساڻي
(1919ع_2007ع)

نالو: آمنہ خميساڻي

ولديت: علي بخش چنو

جنم: 16 اپريل 1919ع

جنم هنڌ: پاٽ، ضلعو دادو

تعليم: ايم اي (انگريزي ادب)

ادبي سڃاڻپ: تعليمدان، اديب

نوڪري: وزيٽنگ پروفيسر (سنڌ يونيورسٽي)

وفات: 12 ڊسمبر 2007ع

چيل ڪتاب:

1. Drama Between Two World Wars,
2. Casual Peeps at English Literature
3. Sindh's Contribution to English,
31. Resalo of Shah Abdul Latif Bhittai (2012ع).

ڊاڪٽر آمنہ سومرو
(1978ع)

پورو نالو: آمنہ

ولديت: محمد حسن سومرو

جنم: 01 اپريل 1978ع

جنم هنڌ: ڳوٺ عالي ڪبڙ، تعلقو وارهه، ضلعو قنبر شهدادڪوٽ

تعليم: پي ايچ ڊي (سنڌي ادب)

ادبي سڃاڻپ: ڪهاڻيڪار محقق

نوڪري: ليڪچرار

ڇپيل ڪتاب:

1. عورت ۽ احساس (ڪهاڻيون).

ابراهيم ڪرل

(1967ع)

پورو نالو: محمد ابراهيم

ولد: مولابخش ڪرل

جنم: 01 اپريل 1967ع

جنم هنڌ: دائود ڳوٺ، محلو سومر ڳوٺ، ضلعو خيرپور ميرس

تعليم: پي ايچ ڊي (سنڌي ادب)

پي ايچ ڊيءَ جو موضوع: نسيم کرل جي ڪهاڻين جو تنقيدي جائزو (2020ع)

ادبي سڃاڻپ: ڪهاڻيڪار، ناول نگار، شاعر

نوڪري: اسسٽنٽ پروفيسر

ڇپيل ڪتاب:

1. تنهنجي وٺي ڪانپو (شاعري، حبيب ساجد ۽ علي عابد سان گڏ: 1993ع).
2. روپ بهروپ (ڪهاڻيون، گڏيل چار ڪهاڻيڪار: 1994ع).
3. درياهه جي ٻِن پار (ڪهاڻيون: 2003ع).
4. سپني کان سهڻي ساڀيان (ڊاڪٽر تنوير عباسيءَ جون تقريرون، مرتب: 2006ع).
5. موتي ايندس مان (ڪهاڻيون: 2017ع).
6. ڪجين جي ديس جا ماڻهو (ناول: 2018ع).

7. رشتن جي خاڪ بدوشي (ناول: 2019ع).
8. نسيم _ 1 (نسيم کرل بابت مقالا ۽ ڪهاڻيون، مرتب: 2019ع).
9. جرڪندڙ جسم، اداس راتيون (ناول: 2020ع).

ابراهيم منشي
(1934ع_2003ع)

پورو نالو: محمد ابراهيم

ولد: محمد اسحاق سومرو

جنم: 15 جنوري 1934ع

جنم هنڌ: ڳوٺ جنهان سومرو، ضلعو ٽنڊو محمد خان

تعليم: پرائمري پنج درجا

ادبي سڃاڻپ: قومي شاعر

وفات: 31 جولاءِ 2003ع

ڇپيل ڪتاب:

1. پيغامِ مظلوم (1970ع).
2. وڳهه جا وريام (1971ع).
3. گوندر وينداگذري (1985ع).
4. ڌرتي دين ڌرم (1991ع).
5. ڌونري ڌينهن ڌاڙا (1995ع).
6. اڪر اڪر اڪ (2006ع).
7. چمر چمر چانورو (شاعري: 2014ع).

ابن حيات پنهور

(1920ع_2003ع)

اصل نالو: يار محمد

ولد: حيات پنهور

جنم سال: 1920ع

جنم هنڌ: ڳوٺ ڪارڙي، ضلعو دادو

نوڪري: پروف ريڊر (سنڌي ادبي بورڊ، ڄامشورو)

ادبي سڃاڻپ: مترجم، نثر نويس

اشاعتي ادارن جو بنياد:

اداره ادبي انجمن (1949ع)،

پرهه ڦٽي پبليڪيشن (1951ع)

وفات: 13 جنوري 2003ع

ڇپيل ڪتاب

1. پرهه ڦٽي (1952ع)،
2. اسان جو ادب ۽ اديب (ترتيب)،
3. قومي گيت (ترتيب)،
4. پيئي جن پروڙ (ترجمو ڪهاڻيون: 1981ع)،
5. چار دانا (ترجمو ڪهاڻيون: 1984ع)،
6. مارڪسي فلسفو
7. پڌوي قومون،
8. ايڏا ڪاهون (ناول)

ابن حيات پنهور تي ڇپيل ڪتاب

1. ابن حيات پنهور: زندگي، جدوجهد ۽ لکڻيون (سهيڙيندڙ: لطيف اياز پنهور)

اجمل بيگ اجمل مرزا
(1921ع_1984ع)

پورو نالو: اجمل بيگ

ولد: شمس العلماء مرزا قليچ بيگ

تخلص: اجمل

جنم: 21 اپريل 1921ع

جنم هنڌ: حيدرآباد

تعليم: ايم اي

ادبي سڃاڻپ: شاعر، نقاد

نوڪري: ڊپٽي ڊائريڪٽر (خوراڪ کاتو)

وفات: 26 مئي 1984ع.

چپيل ڪتاب:

1. شاهنامہ عرب عرف منظوم تاريخ اسلام (چار حصا: 65، 1964ع).
2. نيو ايٽلس جغرافيہ (اردو).
3. سُر حسيني (لطيفيات: 1951ع).
4. دنيا جي نئين جاگرافي (1952ع).
5. انگلينڊ جي تاريخ (1953ع).
6. تاريخ (1953ع).
7. ٽريل انگلش ڊڪشنري (سنڌي، اردو انگلش).
8. رنگين جاگرافي پاڪستان (1958ع).
9. علم بدن ۽ صحت
10. علم طبعي
11. انتخاب از گلستان و بوستان
12. سُر سارنگ (لطيفيات).
13. مهاڳ رباعيون (تنقيد).

احسان بدوي
1926ع_1965ع

پورو نالو: احسان احمد

ولد: پروفيسر لطف الله بدوي

جنم: مارچ 1926ع

جنم هنڌ: شڪارپور

تعليم: ايم. اي (سنڌي ۽ اردو)

ادبي سڃاڻپ: اديب، تنقيد نگار

ادبي وابستگي: سنڌي ادبي سنگت جي باني مان

نوڪري: پروفيسر

وفات: 22 نومبر 1965ع

ڇپيل ڪتاب:

1. ناظرِ حڪمت تنقيد (1954ع).
2. تنقيد ۽ تنقيدنگاري (1959ع).
3. ڀان ويست.
4. انقلاب جو فلسفو
5. منتخب ڪلام سانگي
6. تاريخ ۽ شريعت (1962ع).
7. سير ۽ سفر (سيد غلام مصطفيٰ شاهه جو سفرنامو، مرتب: 1962ع).
8. وڻندڙ اکيون (ٻارن لاءِ ڪهاڻيون: 1963ع).
9. سانگي (سوانح: 1965ع)
10. سنڌي ڇهون ڪتاب (1971ع).
11. اسلامي تعليم.
12. مذهبي تعليم

13. ڪرامازوف ڀائر (دوستو وسڪي جي ڪتاب جو ترجمو پاڳو پهريون 2005ع).

14. ڪرامازوف ڀائر (ترجمو ڀاڱو ٻيو: 2006ع).

ڊاڪٽر احسان دانش
(1974ع)

پورو نالو: احسان الحق

ولد: ڊاڪٽر بشير احمد شاد

جنم: 15 مارچ 1974ع

جنم هنڌ: لاڙڪاڻو

تعليم: پي ايڇ ڊي (سنڌي ادب)

پي ايڇ ڊيءَ جو موضوع: شاهه لطيف جي شاعريءَ جو سماجي ڪارج (2015ع)

نوڪري: اسسٽنٽ پروفيسر (ڊگري ڪاليج لاڙڪاڻو)

ڇپيل ڪتاب

1. لاڙڪاڻو: تاريخي ۽ تحقيقي مطالعو (سهيڙ: 2005ع).
2. بي سڪون خواب جو سچ (ڪهاڻيون: 2005ع).
3. ويل نه وسريام (سهيڙ: 2007ع).
4. لفظن جي خوشبوءِ (شاعري: 2010ع).
5. موهن جو دڙو: سنڌو سڀيتا جو عظيم ورثو (202ع).
6. پيهي پروڙيم (تنقيدي مضمون: 2017ع).
7. شاهه لطيف جي شاعريءَ جو سماجي ڪارج (پي ايڇ ڊي: 2016ع)

احمد خان آصف مصراڻي
(1922ع_1989ع)

پورو نالو: احمد خان

ولد: محمد اسماعيل مصراڻي

جنم: 08 جولاءِ 1922ع

جنم هنڌ: ڳوٺ مٺي پير، تعلقو خيرپورناٿن شاهه، ضلعو دادو

تعليم: اديب فاضل

ادبي سڃاڻپ: شاعر

نوڪري: استاد

شهادت: 15 جولاءِ 1989ع

ڇپيل ڪتاب:

1. ارمغان آصف،
2. سيرت خواجه اويس قرني،
3. سيرت حضرت بلال،
4. سيرت زيب النساءِ،
5. همايون نامون،
6. گلزار چنبيلي،
7. شڪسته حال شهزاديون،
8. روميءَ جون رهائيون،
9. گلزار چنبيلي (ٻه جلد)
10. ٻاراڻا ٻول (مرتب: 1997ع)
11. جاگرافي ضلعه دادو
12. جاگرافي ضلعو دادو (سوالن جوابن ۾)
13. جاگرافي تعلقو خيرپور ناٿن شاهه

14. املهه مائڪ
15. نعتن جو نذرانو
16. ميرل ڏاڻهن محبت نانا

احمد خان مدهوش
(1931ع_2010ع)

اصل نالو: احمد خان

ولد: حاجي فقير شغلي سومرو

ڄمڻ: 15 اپريل 1931ع

ڄمڻ هنڌ: ڳوٺ سلطان چانڊيو ضلعو دادو

تعليم: اديب فاضل

ادبي سڃاڻپ: شاعر

نوڪري: استاد

وفات: 26 جون 2010ع

ڇپيل ڪتاب:

1. دل جون ڳالهيون (1993ع).
2. نظر ۾ نظربند (2003ع).
3. اکين جا سنيها (2011ع)

احمد سلطان کوسو
(1964ع)

اصل نالو: احمد علي

ولد: رحيم بخش کوسو

ڄمڻ: 01 جنوري 1964ع

ڄمڻ هنڌ: لاڙڪاڻو

تعليم: ماسٽرس

ادبي سڃاڻپ: شاعر، تنقيد نگار

نوڪري: ڊپٽي ڪمشنر

ڇپيل ڪتاب:

1. سرچاءِ (شاعري: 2012ع).
2. شاهه مردان شاهه ثاني (پير پاڳاري جي سوانح: 2017ع)
3. منهنجو حبيب (شاعري: 2017ع).

احمد شاڪر
(1997ع)

پورو نالو: احمد علي گاڏهي

ولد: محمد خان گاڏهي

جنم: 05 فيبروري 1997ع

جنم هنڌ: سعودي عرب

تعليم: ايم اي سنڌي

ادبي سڃاڻپ: مترجم، شاعر، ايڊيٽر

ايڊيٽر: ابابيل ڪتابي سلسلو

ڇپيل ڪتاب:

1. قديم دور جون عظيم فلسفي عورتون (ملڪ اشفاق جي ڪتاب جو ترجمو: 2018ع).
2. ڪوتا جي ڪلا (ارسطو جي ڪتاب جو ترجمو: 2018ع).
3. هڪ نظر هيڏانهن به (مضمون: 2019ع).

ڊاڪٽر احمد علي رند
(1948ع)

نالو: احمد عليّ

ولد: محمد عمر رند

جنم: 1948ع

جنم هنڌ: ڳوٺ الهه بخش رند, تعلقو سڪرنڊ

تعليم: پي ايڇ ڊي (زراعت)

ادبي سڃاڻپ: سفرناما نگار

نوڪري: ڊپٽي ڊائريڪٽر (ڪپهه جو تحقيقي ادارو سڪرنڊ)

ڇپيل ڪتاب:

1. هوچي منهه جي ڏيهه ۾ (سفرنامو: 1987ع).
2. چار گهڙيون چين ۾ (سفرنامو: 1990ع).

احمد سولنگي
(1971ع)

پورو نالو: احمد حسين

ولد: رسول بخش سولنگي

جنم: 05 جنوري 1971ع

جنم هنڌ: مورو, ضلعو نوشهرو فيروز

تعليم: بي اي

ادبي سڃاڻپ: شاعر

ادبي خدمتون: سيڪريٽري جنرل (سنڌي ادبي سنگت سنڌ)

نوڪري: ڊائريڪٽر (ايڪسائيز اينڊ ٽيڪسيشن)

ڇپيل ڪتاب:

1. خواب آوارا پکي (شاعري)
2. شاعريءَ ۾ جيئندڙ شخص: احمد سولنگي: فن ۽ شخصيت (مرتب رڪيل موراڻي: 2018ع)

احمد علي صابر
(1952ع)

پورو نالو: احمد علي

ولد: نواب خان چانڊيو

ڄمڻ: 14 جولاءِ 1952ع

ڄمڻ هنڌ: ڳوٺ چاچڙ، تعلقو ميروخان، ضلعو قنبر شهدادڪوٽ

تعليم: ايم اي (سنڌي، پوليٽيڪل سائنس)، ايل ايل بي

ادبي سڃاڻپ: ناول نگار، ڪهاڻيڪار، شاعر

نوڪري: پي ٽي سي ايل ۾ آپريٽر (ر)

ڇپيل ڪتاب:

1. گهايل منهنجا گيت (شاعري: 1994ع).
2. پياسي سپ سمونڊ ۾ (ڪهاڻيون: 2001ع).
3. ڪويجن ڪلي آهيان (ناول: 2008ع).
4. ڪاڪ ڪڪوري آءُ (شاعري: 2008ع).
5. سورن سلا نسريا (مضمون ۽ مقالا: 2018ع)
6. عشق الانيو وحدت وائي (تصوف: 2019ع).

ڪي مشهور ناٽڪ:

1. دودا منهنجي ڌرتيءَ جا
2. ڪومائيل ڪنول
3. فرض ۽ پيار
4. دودو چنيسر
5. سورٺ راءِ ڏياچ
6. عيوضو
7. تربانتو قاتل

8. اُڀانڪيون اکيون
9. نئون سج،
10. ڏوهي ڪير
11. ڏکي ۽ ڏونگر
12. ديس ڏياڻي
13. سپ ڪو آهي سير
14. اونهو راز
15. دولت ۽ پيار
16. گمراهه
17. انسانيت
18. جهوري
19. لالچ جو لقاءُ
20. الامان ڪاري ناهيان
21. عمر ماروئڙ (2018ع).

اخلاق انصاري
(1957ع)

اصل نالو: اخلاق احمد

ولد: انيس انصاري

جنم: 24 اپريل 1957ع

جنم هنڌ: لاڙڪاڻو

تعليم: ماسٽرس (فزڪس)

ادبي سڃاڻپ: ڪهاڻيڪار

نوڪري: پروفيسر (ر)

پهرين ڪهاڻي: نياڳو (1975ع)

چيل ڪتاب:

1. رڃ ۾ رابيل (ڪهاڻيون: 1986ع).
2. مان ڪائنات آهيان (ڪهاڻيون: 2003ع).
3. اڌوهي (ناول: 2006ع).
4. مان پاڻ کي ڳولڻ نڪتو آهيان (ڪهاڻيون: 2020ع).

اختر بلوچ
(1951ع)

پورو نالو: زرين اختر

ماءُ جو نالو: جيجي زرينه بلوچ

جنم: 16 ڊسمبر 1951ع

جنم هنڌ: ٽنڊو ولي محمد، حيدرآباد

تعليم: ايم اي

ادبي سڃاڻپ: ليکڪ

نوڪري: ليڪچرار

چيل ڪتاب:

1. قيدياڻيءَ جي ڊائري (جيل ڊائري: 1972ع).

اختر درگاهي
(1964ع)

اصل نالو: اختر علي

ولد: عبدالرحمان درگاهي (درگاهي ميرائي)

جنم: 24 سيپٽمبر 1964ع

جنم هنڌ: روهڙيءَ سکر

تعليم: ايم اي (سنڌي ادب ۽ اڪنامڪس)

ادبي سڃاڻپ: محقق، راڳي

نوڪري: اي وي پي (زرعي ترقياتي بئنڪ)

خدمتون: مرڪزي خزانچي (1999ع کان 2000ع)

چپيل ڪتاب:

1. گل ۽ مکڙيون (ٻارن لاءِ شاعري:1989ع).
2. سنڌي سڪ پريں (مرتب:1992ع).
3. رنگ خوشبوءِ هوا (شاعري:1996ع).
4. تذڪره جانشاهي (تحقيق:2001ع).
5. بيدل جو اردو ڪلام (مرتب:1997ع).
6. شاعري مرڪي پئي (شاعري:2000ع).
7. ديوانِ بيڪس (مرتب:2003ع).
8. بيدل بيڪس سڪايل (تحقيق:2005ع).
9. جانشاهي بزرگن جو ڪلام (مرتب: 2011ع).
10. بيدل سائينءَ جو رسالو (مرتب: 2011ع).
11. حال فقيري (تحقيق:2015ع).
12. سچل سائين ۽ درازي فيض (2017ع).

اداسي جکراڻي
(1990ع)

اصل نالو: شاهه غلام

ولد: لشڪر خان جکراڻي

جنم: پهرين جنوري 1990ع

جنم هنڌ: رسالدار، تعلقو ڪنڊڪوٽ

تعليم: انٽر

ادبي سڃاڻپ: شاعر

چيل ڪتاب:

1. غزلن جي سرهاڻ (گڏيل شاعرن جو مجموعو: 2011ع).
2. چانڊوڪيءَ جي پاڪر ۾ (شاعري: 2013ع).
3. سانجهه لهي ٿي سوڳ ۾ (شاعري: 2014ع).
4. ڪوي ڪشمور جا (گڏيل شاعرن جو مجموعو: 2016ع).
5. مٿان ڪو سڏ اماڻين (شاعري: 2017ع).

ڊاڪٽر ادل سومرو
(1955ع)

اصل نالو: عبدالڪريم

ولد: محمد صالح سومرو

جنم: 15 آگسٽ 1955ع (سکر)

تعليم: سنڌيءَ ادب ۾ پي ايچ ڊي

پي ايچ ڊي موضوع: سنڌي ادبي سنگت: هڪ تحريڪ

ادبي سڃاڻپ: شاعر، نثر نويس، تعليمدان

نوڪري: رٽائر پروفيسر (شاهه عبداللطيف يونيورسٽي خيرپور)

چيل ڪتاب:

1. روز ٽڙن رابيل (ٻارن لاءِ شاعري: 1971ع).
2. چنڊ، پشم گولو (ٻارن لاءِ: 1979ع).
3. سنڌ الاجي ۽ ساميءَ جا مٽ (1981ع)
4. آچر جا احوال (ڪهاڻيون).
5. وليون وڻ ڦلاريا (1986ع).
6. پتلين جو تماشو (1987ع).
7. پتلين جو تماشو (1987ع).
8. نئين دور جا نوان سبق (نثر: 1990ع).

9. اسين مسافر پيار جا (نثري خاڪا ۽ مضمون: 1991ع).
10. سمنڊ جاڳي ٿو (شاعري:1994ع).
11. وساري نہ ڇڏجو (2004ع).
12. مٽيءَ جا راڻديڪا (2006ع).
13. تنوير عباسي فن ۽ شخصيت (2007ع).
14. پاڪستاني ادب: 1947ع کان 2008ع انتخاب سنڌي شاعري (اردو)
15. نيرولٽيءَ جو خواب (شاعري:2017ع).
16. سنڌي ادبي سنگت: هڪ تحريڪ (پي ايڇ ڊي ٿيسز: 2019ع)

اديب انقلابي
(1959ع)

اصل نالو: مظفر علي

ولد: علي حسن چانڊيو

جنم: 14 مارچ 1959ع

جنم هنڌ: ڳوٺ گاهي خان چانڊيو ضلعو قنبر شهدادڪوٽ

تعليم: ايم بي بي ايس

ادبي سڃاڻپ: شاعر، محقق، مزاح نگار

نوڪري: ڊاڪٽر

ڇپيل ڪتاب:

1. جساف جي ڏهہ سالا تاريخ (1982ع).
2. دنيا جا انقلابي پار (1982ع).
3. پشتو شاعريءَ جو سنڌي روپ (ترجمو: 1983ع).
4. دنيا جا انقلابي ڊاڪٽر (1984ع).
5. ڪن، نڪ، ڳلي جون عام بيماريون (1985ع).
6. سائين جي ايم سيد سان ڪچهريون (1985ع).

7. سنڌ جا عظيم ويچ (1993ع).
8. سنڌ جي حڪوبائي ڪٿا (1993ع).
9. تارڇر سيل جي شاعري (1996ع).
10. گستاخ ڪلامي (شاعري: 2006ع).

ارجن حاسد
(1930ع_2019ع)

اصل نالو: ارجن چيتانند تنواڻي

جنم: 07 جنوري 1930ع

جنم هنڌ: ڪنڊيارو ضلعو نوشهروفيروز

ادبي سڃاڻپ: شاعر

نوڪري: پوسٽ کاتي ۾ ملازمت

تخلص: حاسد

ورهاڱي کانپوءِ رهائش: احمد آباد هندستان

وفات: 26 ڊسمبر 2019ع

ڇپيل ڪتابن جو تفصيل:

1. واسن جي سرهاڻ (شاعري: 1966ع).
2. پٿر پٿر ڪنڊا ڪنڊا (شاعري:1974ع).
3. ميرو سچ (غزل: 1984ع).
4. موڳو (غزل:1992ع).
5. هُجن موت حيات (هري دلگير بابت، سهيڙ: 1996ع).
6. اُڃ (شاعري: 1999ع).
7. ساهي پٽجي وڃي (شاعري: 1999ع).
8. آزاديءَ کان پوءِ سنڌيءَ غزل جي اُٿلاڄي (2008ع)

ارجن حاسد بابت ڪي ڪتاب:

9. ارجن حاسد: هڪ اپاس (پريم پرڪاش: 1996ع).
10. اڻيي چنڊ جا (شيام رام ڪيالي: 1996ع).

ارجن شاد
(1924ع_2006ع)

اصل نالو: ارجن گوبندرام مير چنداڻي

جنم: 17 ڊسمبر 1924ع

جنم هنڌ: سنڌ

تعليم: پي ايڇ ڊي (سنڌي ادب)

موضوع: سنڌي غزل

نوڪري: ڄڻ ءِ نئد ڪاليج جو سربراهه

وفات: 2006ع

چيل ڪتاب:

1. آءُ ڪينئين جو ڳائيندڙ (شاعري: 1957ع).
2. ڏاڍيون ڏک ڏس (شاعري: 1962ع).
3. اندر ڏونهون (شاعري: 1982ع).
4. ڌرتيءَ جو درد (شاعري: 1997ع).
5. وولگا جي ڪناري (روسي شاعريءَ جو ترجمو: 1967ع).
6. بيوس ۽ ٿئون دور (ڪشچند بيوس بابت)

ارڏو اترادي
(1949ع)

اصل نالو: ارصلاح

ولد: ڪيهر باجڪاڻي

جنم: 17 اپريل 1949ع

جنم هنڌ: ڳوٺ گلوالي، ضلعو ڪنڌڪوٽ ايٽ ڪشمور

تعليم: ايم اي (سنڌي ادب)

ڇپيل ڪتاب:

1. جنگ جو اعلان (شاعري:1988ع).
2. ياد توکي ڪريان (شاعري: 2007ع).
3. تاريخ ۽ اسان (سوانح ادب: 2011ع).
4. ڪشمور ضلعي جي تاريخ (تحقيق:2013ع).
5. تون ڇا مونکي ماري سگهندين (شاعري).
6. تاريخ جا پيرا (شاعري: 2017ع).
7. سچ ۽ ساٿيهه (يادگيرون: 2018ع).
8. ساڃهه بنا کهڙي سنڌ (مضمون: 2020ع)

ارشاد سومرو
(1958ع)

اصل نالو: ارشاد

ولديت: محمد هاشم سومرو

جنم: 27 ڊسمبر 1958ع

جنم هنڌ: پيڙ محلا، رتوديرو

تعليم: ايم اي (سنڌي ادب)، ايم ايڊ

ادبي سڃاڻپ: شاعر، ڪالم نگار

نوڪري: ليڪچرار (بيڪن هائوس حيدرآباد)

ڇپيل ڪتاب:

1. گهڙي غمن جي پاري آ (شاعري: 2015ع).
2. درد جو ڇو انت نه آ؟ (شاعري: 2016ع).
3. ڌرتيءَ جي ڌانهن (مضمون: 2018ع).

اُرم محبوب
(1975ع)

نالو: ارم محبوب

ولديت: محبوب شيخ

جنم: 16 مارچ 1975ع

جنم هنڌ: حيدرآباد

تعليم: ايم اي (سوشيالاجي)

ڇپيل ڪتاب:

1. منهنجي ڌرتي (نثري نظم: 1991ع).
2. .....۽ پوءِ (نثري نظم).

اُستاد بخاري
(1930ع_1992ع)

اصل نالو: احمد شاهه

ولد: سيد حاجن شاهه

جنم: 16 جنوري 1930ع

جنم هنڌ: ڳوٺ غلام چانڊيو ضلعو دادو

تعليم: ايم اي (سنڌي ادب)

ادبي سڃاڻپ: شاعر

نوڪري: پروفيسر

وفات: 09 آڪٽوبر 1992ع

ڇپيل ڪتاب:

1. گيت اسان جا جيت اسان جي (1971ع).
2. هي گيت گلابي ٻارن جا (1980ع).

3. بارڙا ٻول (1981ع).
4. اوتون جوتون (1985ع).
5. ڪوڪڻ يا ڪلياڻ (1986ع).
6. سوچون، پٽڪا، واڪا (1990ع).
7. لهر لهر دريا (1990ع).
8. ڪاري ڪڪر هيٺ (1991ع).
9. ڌرتي سرتي (1991ع).
10. زندگي زندگي (1992ع).
11. نہ ڪر ٻيو نہ غم ٻيو (1993ع).
12. جستجو لاتقنطو (1993ع).
13. مانديءَ تيءَ نہ مارڻي (1994ع).
14. ولولو ۽ ووڪ (1994ع).
15. ميلا ملهالا (1996ع).
16. وطن ۽ ويساهہ (1997ع).
17. هي گجرا هي گولا (1997ع).
18. هڙئي هيج وطن جا (1998ع).
19. لهري لهري ۾ لالاڻ (1998ع).
20. ڳائي پيو جا ڳائي پيو (1999ع).
21. تڙ تڙ تيڏيان ڳاليهان (سرائڪي شاعري: 2001ع).
22. گلدستي ۾ گيت (2007ع).
23. پير نہ هٿن پوئتي (2007ع).
24. ڏوڙ دل تي درد جي (2007ع).
25. گبڙيا سي چڙهيا (2007ع).
26. بخاريءَ جا قطعا (2008ع).
27. پير نہ هٿن پوئتي (انگريزيءَ ۾ ترجمو: نادر جمالي، 2019ع)

28. گونڌر منهنجي گود پر (استاد جي ڊائري ۽ شاعري، مرتب علي دوست عاجز).

استاد بخاريءَ جي فن ۽ زندگيءَ تي ڪتاب

1. توم جوئي ٿي بول (استاد بخاريءَ جي فن ۽ شخصيت: تاج جويو 1993ع).
2. آديسي استاد (علي دوست عاجز: 2005ع).
3. سمي دريا، سمي صحرا (آزاد انور ڪانڌڙو: 2007ع).
4. اکر اکر آرسي (استاد بخاري جي شاعريءَ جي لغت: عزيز ڪنگراڻي 2009ع).
5. استاد بخاري: فن ۽ شخصيت (سهيڙ آزاد انور ڪانڌڙو: 2010ع).
6. استاد بخاري: سنڌ جي جوين جو شاعر (تاج جويو: 2012ع).

استاد حيدري چانڊيو
(1936ع)

اصل نالو: محمد مٺل

ولد: خدا بخش چانڊيو

جنم: 10 اپريل 1936ع

جنم هنڌ: سعدي پير، لڳ سنڌوجا، تعلقو مورو

تعليم: سنڌي فائينل

ادبي سڃاڻپ: محقق، لطيف شناس

نوڪري: استاد (ر)

ڇپيل ڪتاب:

1. ڌرتا اُٿي جاڳ (مضمون).
2. شاهه جون سورميون (تحقيق: 2017ع).
3. ساٿي ٿـ پسان سي (خاڪا).
4. منهنجي من اندر جون ڳالهيون (جيون ڪٿا: 2017ع).
5. شاهه ۽ سچل جا سنيها (مضمون: 2018ع).
6. شاهه سنڌ جو ساهه (2019ع).

استاد لغاري
(1956ع)

اصل نالو: لقمان

ولد: محمد عالم لغاري

جنم: 21 نومبر 1956ع

جنم هنڌ: ڳوٺ مولوي خير محمد احمداڻي، تعلقو سانگهڙ

تعليم: ايم اي، ايم ايڊ

نوڪري: استاد (ر)

ادبي سڃاڻپ: لطيف شناس، مترجم، مضمون نويس، محقق

ڇپيل ڪتاب:

1. آيو آيو سوجهرو (مضمون: 1982ع)،
2. شاهه دا رسالا (سرائڪي منظوم ترجمو: 2010ع)،
3. گنج (شاهه جو رسالو: 2011ع)،
4. شاهه جو رسالو (مرتب: 2013ع)،
5. موڪي متارا (لوڪ ادب: 2013ع)،
6. شاهه جو رسالو (مرتب، حمائل سائيز: 2015ع)،
7. لطيفي اسرار (لطيفيات، مضمون: 2016ع)،
8. شاهه جو رسالو (سٽ وار سمجهاڻي: 2017ع)،
9. ڪليات ٻاجهي (ٻاجهي فقير لغاري جو ڪلام سهيڙ: 2017ع)،
10. شاهه جو رسالو (پالڪي ۾ منظوم: 2018ع)،
11. شاهه لطيف جا چونڊ سُر (لطيفيات: 2018ع)،
12. صوفين ورتيون سٽون (شاهه جو ره الونثر ۾: 2018ع)،
13. جي ڪنڌي ڪاڪ ڪڪوريا (خاڪا: 2019ع)،
14. شاهه جو رسالو (الف ب وار: 2020ع)،
15. مون جيئن ماڳ ڏٺا (ماڳ مڪان: 2020ع)،
16. شاهه جو رسالو (الف ب وار: 2020ع)

اسحاق انصاري
(1960ع)

اصل نالو: اسحاق احمد

ولد: انيس انصاري

جنم: 04 مارچ 1960ع

جنم هنڌ: لاڙڪاڻو

تعليم: پي ايچ ڊي (سلوواڪ يوني ورسٽي)

ادبي سڃاڻپ: ناول نگار، ڪهاڻيڪار، سفرناما نگار

نوڪري: ايڊيشنل ڊائريڪٽر (اسٽيٽ بئنڪ)

ڇپيل ڪتاب:

1. خالي بئنچ (ناول: 2000ع).
2. پرين هن پار (سفرنامو: 2008ع).
3. سنڌي ڪهاڻي (سهيڙ: 2012ع).
4. نڪري پيس نيپال ڏانهن (سفرنامو: 2013ع).
5. ننڍڙو شهزادو (ترجمو ناول: 2016ع).

ڪن مشهور ڊرامن جو تفصيل

1. پل ۽ پهر (پي ٽي وي: 1985ع).
2. چهرا چهرا چنڊ (پي ٽي وي: 1986ع).
3. وڇايل موڪ (پي ٽي وي: 1987ع).

اسحاق راهي
(1935ع_1994ع)

اصل نالو: محمد اسحاق

ولد: محمد صالح سومرو

جنم: 09 اپريل 1935ع

جنم هنڌ: ميهڙ، ضلعو دادو

تعليم: مئٽرڪ

ادبي سڃاڻپ: شاعر

نوڪري: استاد

وفات: 06 جون 1994ع

ڇپيل ڪتاب:

1. گلدستو
2. مجموعه غزل
3. رباعيات راهي
4. گل اڏري طرح تا حوا ۾ لڏن (سهيڙ رحمت سومرو: 2017ع)

پروفيسر ڊاڪٽر اسحاق سميجو
(1975ع)

پورو نالو: محمد اسحاق

ولد: جاڙو خان سميجو

جنم: 18 مارچ 1975ع

جنم هنڌ: ڳوٺ فضل پور، ضلعو دادو

تعليم: سنڌي ادب ۾ پي ايڇ ڊي

پي ايڇ ڊي جو موضوع: سنڌي شاعريءَ ۾ ترقي پسند فڪر جو تحقيقي

اڀياس: 1936ع کان 1970ع تائين

ادبي سڃاڻپ: شاعر، نقاد

نوڪري: پروفيسر (سنڌي شعبو سنڌ يونيورسٽي)

ڊائريڪٽر (سنڌالاجي): 15 سيپٽمبر 2016ع کان ڊسمبر 2019ع تائين

چيئرمين: (سنڌي شعبو سنڌ يونيورسٽي ڄامشورو)

اعزازي ايڊيٽر: سارنگا (رسالو)

ڇپيل ڪتاب:

1. دنيا جون لوڪ آکاڻيون (ترتيب).
2. تاريخي ماڻهو تاريخي ڳالهيون (ترتيب).
3. صدا بيچين آهي (شاعري: 2001ع)
4. دل جو رستو (رومانوي شاعري، ترتيب: 2003ع).
5. گيڙو ويس غزل (شيخ اياز جي غزلن جو ڪليات، ترتيب: 2004ع).
6. شاعريءَ سان دشمني (تنقيد: 2005ع).
7. گناهه جا گيت (2005ع).
8. توکان ٽيندي ڊار (نامور راڳي صادق فقير بابت: 2015ع).
9. جنم ڏوهي، شمشان ڏوهي (علي بابا جون ڪهاڻيون، مرتب: 2017ع)
10. ميون شاهه عنات (ترتيب: 2018ع).

اسد الله شاهه بيخود حسيني
(1931ع_1981ع)

اصل نالو: سيد اسد الله شاهه

ولد: سيد الله بخش

تخلص: بيخود

جنم: 12 اپريل 1931ع

جنم هنڌ: لڪڙ، ضلعو ٽنڊو محمد خان

تعليم: پي ايڇ ڊي (فارسي)

پي ايڇ ڊيءَ جو موضوع: ايران ۾ تيمور دور ۾ مذهبي طبقن جو معاشري ۽ سياست تي اثر (1960ع)

ادبي سڃاڻپ: شاعر، محقق، تاريخدان

نوڪري: پروفيسر (فارسي: سنڌ يونيورسٽي ڄامشورو)

خدمتون: سيڪريٽري (سنڌي ادبي بورڊ ڄامشورو)

وفات: 24 جولاءِ 1981ع

چيل ڪتاب:

1. پيغام غمگسار عرف حافظ شاهه جو ڪلام (1954ع).
2. تذڪره شعراءِ تکڙ (1959ع).
3. تاريخ جو فلسفو (ابن خلدون جي انگريزي مقدمي تان ترجمو: 1966ع).
4. ڪليات دلگير (مرتب: 1968ع).
5. يادگار لطيف

اسد بيگ اسد مرزا
(1913ع_1990ع)

پورو نالو: اسد بيگ

ولد: شمس العلماء مرزا قليچ بيگ

جنم: 18 سيپٽمبر 1913ع

جنم هنڌ: ٽنڊو نور محمد، حيدرآباد

تعليم: مئٽرڪ

ادبي سڃاڻپ: شاعر، نثر نويس

نوڪري: سنڌ ڪو آپريٽو سوسائٽي ۾ ملازمت

وفات: 10 اپريل 1990ع

چيل ڪتاب:

1. ديوان قاسم (ترتيب ۽ مقدمو).
2. عجيب جواهر
3. ڪلام قليچ (شاعري).

اسماعيل بن واصف
(1931ع)

پورو نالو: محمد اسماعيل

ولد: محمد بخش واصف

جنم: 03 جون 1931ع

جنم هنڌ: حيدرآباد

تعليم: سنڌي فائينل

ادبي سڃاڻپ: نثر نويس

ڇپيل ڪتاب:

1. رهبر الدين الڪامل (مذهبيات: 1966ع)
2. خليفه اول (سوانح: 1966ع)
3. فاروق اعظم جا زرين فيصلا (تاريخ: 1966ع)
4. صراط المستقيم (مذهبيات: 1966ع)
5. سونهري ڳل (ٻاراڻو ادب: 1967ع)
6. ابتدائي سائنس (سائنس: 1971ع)
7. اسلامي تهذيب (ٻه ڀاڱا، مذهبيات)
8. اخلاقي ڪهاڻيون (اخلاقيات)
9. سچا موتي (اخلاقيات)
10. حضرت امير حمزه (سوانح)
11. چار درويش (قصو)
12. سنڌي گرامر (لسانيات)
13. بادشاهه جو خواب (ٻاراڻو ادب)
14. جانورن تي رحم ڪجي (ٻاراڻو ادب)

15. تنيڙو مجاهد (ٻاراڻو ادب)
16. پلوأٽ (ٻاراڻو ادب)
17. اُمت الحبيب (اخلاقيات)
18. ڪردارِ مارئي (اخلاقيات)
19. پونجي (اخلاقيات)
20. هٺ (ڪهاڻي)
21. ڏاج (ناٽڪ)
22. ڏوڏو چنيسر (قصو)
23. هن پار (ڪهاڻي)
24. عاليہ (ڪهاڻي)
25. چماٽ (طنز مزاح)
26. غلط نمبر (طنز مزاح)
27. شيرين فرهاد (ناٽڪ)
28. قلوپطره (ناٽڪ)
29. ڪوڙو پيار (ناٽڪ)
30. ماري (ڪهاڻي)
31. بادل ۽ برسات (فلمي ڪهاڻي
32. دلدار (فلمي ڪهاڻي)
33. مومل راڻو (فلمي ڪهاڻي)
34. پريت پراڻي ريت نياري (ناٽڪ)
35. ڌرتي ۽ آڪاش (فلم لاءِ ڊائلاگ، 1979ع

اسير امتياز
(1987ع)

پورو نالو: امتياز علي

ولد: الاهي بخش

جنم: 23 مارچ 1987ع

جنم هنڌ: ڳوٺ دودو برهماڻي، تعلقو جوهي، ضلعو دادو

تعليم: گريجوئيشن

ادبي سڃاڻپ: شاعر، ڪالم نگار، تنقيد نگار

ڇپيل ڪتاب:

1. نگاهون شام جو منظر (شاعري: 2008ع).
2. بيقراريءَ جو سمنڊ (شاعري ۽ نثر: 2009ع).
3. پنڌ اکيون آوارا سپنا (شاعري: 2012ع).
4. ڪاوا ڪاوا وات (تنقيد: 2014ع).
5. شاعريءَ جي مفلسي (تنقيد: 2019ع).

اشتياق انصاري
(1952ع)

پورو نالو: اشتياق احمد

ولد: انيس انصاري

جنم: 30 جنوري 1952ع

جنم هنڌ: لاڙڪاڻو

تعليم: سول انجنيئرنگ

ادبي سڃاڻپ: محقق، آرڪيالاجسٽ، ناول نگار

نوڪري: ايگزيڪيوٽو انجنيئر واپڊا (ر)

ڇپيل ڪتاب:

1. سنڌ جا ڪوٽ ۽ قلعا (تحقيق، پهرين ڀاڱو: 1996ع).
2. ڇپرا کاهوڙين (سفرنامو).
3. ڌرتي ماتا (هنگلاج ۽ لاهوت جو سفرنامو: 2001ع).
4. اوڏ مٽيءَ جا ڪوڏ (ناول: 2004ع)
5. گورک: سنڌ جو حسين تفريحي ماڳ (2009ع).
6. سنڌ جا ڪوٽ ۽ قلعا. (ٻيو ڀاڱو 2011ع).
7. وورِيم سپ وٿاڻ (سفرنامو).
8. انيس انصاري: فن ۽ شخصيت (سوانح).
9. جتي ماٺڪ ماڳ (مضمون).
10. قيد ڪهاڻي (جيل ڊائري: 2020ع).

اشرف پلي
(1985ع)

پورو نالو: محمد اشرف

ولد: عبدالغفور پلي

جنم: 30 جنوري 1985ع

جنم هنڌ: ڳوٺ لطف الله پلي، تعلقو ۽ ضلعو عمرڪوٽ

تعليم: ايم اي (سوشيالاجي ۽ سنڌي ادب)

ادبي سڃاڻپ: شاعر

نوڪري: پاپوليشن ويلفيئر ڊپارٽمينٽ ۾ اسٽينو گرافر

ڇپيل ڪتاب:

1. جوڀن ڀريان ڏينهن (شاعري: 2012ع).

ڊاڪٽر اعجاز سمون
(1963ع)

اصل نالو: اعجاز علي

ولد: فتح محمد سمون

جنم: 02 آگسٽ 1963ع

جنم هنڌ: خيرپور

تعليم: ايم بي بي ايس

ادبي سڃاڻپ: ڪهاڻيڪار ناول نگار ڪالم نويس

نوڪري: تعلقه هيلٿ آفيسر

ڇپيل ڪتاب:

1. ڪمري ۾ لڳل تصوير (ڪهاڻيون: 1994ع).
2. فائيل ۾ بند ٿيل هڪ ڇوڪري (ڪهاڻيون: 2000ع).
3. تنهنجيءَ دل ۾ هوندي به اڪيلا (ڪهاڻيون: 2012ع).
4. بي خوف هوائون (ناول: 2018ع).
5. منهنجي ڊيءِ ڏاهي آهي (ڪالم: 2020ع).

پروفيسر اعجاز قريشي
(1948ع)

نالو: اعجاز قريشي

ولد: علي احمد قريشي

جنم: 02 جنوري 1948ع

جنم هنڌ: ڳوٺ بختيارپور، تعلقو سيوهڻ

تعليم: ايم اي (معاشيات)

ادبي سڃاڻپ: مضمون نگار

نوڪري: پروفيسر

چيپل ڪتاب:

1. جنين ڊانڊ نه پيج (ترجمو).
2. سنڌ جو آواز (ڊاڪٽر مبارڪ علي جي ڪتاب جو ترجمو).
3. سنڌ جي تاريخ: ارغون ۽ ترخان دور (ايم اي جو مونوگراف).
4. سنڌ جي تاريخ ڪيئن لکجي (ڊاڪٽر مبارڪ علي جي ڪتاب جو ترجمو).
5. تاريخ جو سبق (ڊاڪٽر مبارڪ علي جي ڪتاب جو ترجمو).
6. ڏاها هن ڏيهه جا (خاڪا).
7. سنڌ اتهاس جي آئيني ۾
8. تاج صحرائي (سوانح).
9. ڪوميلا کان اورنگي تائين (اختر حميد خان جي سفرنامي جو ترجمو).
10. سنڌ جي اقتصاديات (شريڪ مصنف).
11. هي جي واڪا واءِ ۾ (مضمون: 2001ع).
12. سنڌ جي مسئلن بابت (مضمون: 2002ع).
13. چار مارچ ۽ اڄ جي سنڌ (ترتيب: 2003ع).
14. اڄوڪي نئين سنڌ جي تعمير ڪريون (مضمون: 2004ع).
15. سنڌي ٻولي جو ماضي، حال ۽ مستقبل (مرتب).
16. ون يونٽ ۽ سنڌ (مرتب).
17. محمد ابراهيم جويو: نئين سنڌ جو اڏيندڙ (مرتب: 2016ع).
18. پاڻيءَ جي وسيلن بابت ٽيڪنيڪل ڪميٽيءَ جي رپورٽ (2016ع).
19. ڪراچيءَ جو ڪيس
20. سنڌ ۾ آبپاشيءَ جا مسئلا
21. تخيل جو موت (ارنڌتي راءِ جي ڪتاب جو ترجمو: 2019ع).
22. چار مارچ ۽ سنڌي شاگرد جدوجهد (ترتيب: 2020ع).
23. Shah Latif: A poet for all times (مرتب: 1978ع).

Canal Irrigation in Sindh and its significance 24

The Economy of Modren Sindh 25

اعجاز منگي
(1965ع)

پورو نالو: اعجاز احمد

ولد: نجم الدين منگي

جنم: 12 آڪٽوبر 1965ع

جنم هنڌ: شڪارپور

تعليم: ايم اي (انگريزي ادب)

ادبي سڃاڻپ: شاعر، ڪالم نگار

خدمتون: سيڪريٽري (سنڌي ادبي بورڊ ڄامشورو: 2006ع کان 2008ع تائين)

ڇپيل ڪتاب:

1. اناالحق: اعجاز منگيءَ جا ڪالم (پهريون ڀاڱو: 2017ع).
2. مقتل ۾ محبت (اردو).
3. مڪليءَ مٿان وڄ (منظوم ڊرامو ماهوار پروڙ ۾ ڇپيل).

اظهر گيلاني
(1915ع_2006ع)

اصل نالو: سيد انور علي شاهه

ولد: اصغر علي شاهه گيلاني

جنم: 11 آڪٽوبر 1915ع

جنم هنڌ: لالو رائڪ، ضلعو قنبر شهدادڪوٽ

ادبي سڃاڻپ: شاعر، نثر نويس، صحافي

صحافتي خدمتون: روزاني عالمگير (سکر)، افلاطون، سچ ۽ طوفان جو ايڊيٽر

وفات: 22 جولاءِ 2006ع

ڇپيل ڪتاب:

1. آوازِ عشق (شاعري: 1940ع).
2. سخن بينظير (شاعري: 1947ع).
3. سريلا سخن.
4. دل جون ڳالهيون (1955ع).
5. ڪربلا جو ڪوس (مختلف شاعرن جو ڪلام، مرتب: 1960ع)
6. دفتر غم (1964ع).
7. دفترِ غم (1964ع).
8. رعدِ اظهر.
9. ذڪر و فڪر (شاعري)
10. شان نزول (لطيفيات)
11. مينا بازار ۾.
12. ڪليات ڪمال (فقير ڪمال جو ڪمال، ترتيب: 1967ع).
13. مقصدِ حسين (1968ع).
14. واردات، تارڪ نمبر.
15. لعلن لب.
16. حديثِ حسن.
17. پڳڙي جون پڳڙيون.
18. ٻارهن ڏينهن پنجاب ۾ (ڊائري: 1968ع)
19. دوست ڳهائي دادلا (سيد ثابت علي شاهه جو ڪلام، مرتب: 1972ع)
20. فڪرِ فيض (فيض بخشاپوري جي ڪلام جي شرح: 1978ع).
21. معجزه سيده (1979ع)
22. ڪورٽ کان جيل تائين (1981ع).
23. سلام ونوحجات (1985ع)
24. اندر رت ريلا (1986ع).

25. محشر خيال (1987ع).
26. تفسير ڪربلا جو (1987ع)
27. مهر عوامي عدالت ۾ (1988ع)
28. حق جو هوڪو (1991ع).
29. سيني سڪي ساريان (آتم ڪهاڻي: 1999ع.
30. ٻه ٻولا ها (نثر: 2000ع)
31. شاهه جي ڪلام ۾ پهاڪا ۽ محاورا. (2004ع)

افضل قادري
(1941ع_1990ع)

پورو نالو: محمد افضل

ولد: حافظ احمد رحمت الله قادري

جنم: 15 آگسٽ 1941ع

جنم هنڌ: ڳوٺ دودو سنهڙي، ضلعو لاڙڪاڻو

تعليم: مئٽرڪ

ادبي سڃاڻپ: شاعر

نوڪري: اسٽاڪ اسسٽنٽ (جانورن جو کاتو)

وفات: 12 مئي 1990ع

ڇپيل ڪتاب:

1. پريا رنگ رتول (شاعري)

اقبال بلوچ
(1956ع)

پورو نالو: محمد اقبال

ولد: حسن علي چانڊيو

جنم: 01 ڊسمبر 1956ع

جنم هنڌ: تلهار، ضلعو بدين

تعليم: ايم اي ايل ايل بي

ادبي سڃاڻپ: ڪهاڻيڪار، شاعر

نوڪري: اڪائونٽس آفيسر (ر)

چيل ڪتاب:

1. سانول جا سُور (ڪهاڻيون: 2013ع).
2. اي منهنجي شهر جي مٽي (شاعري: 2014ع).
3. جيئڻ جنين ڪارڻ (ڪهاڻيون: 2016ع).
4. سروس بخير (يادگيريون: 2016ع).
5. آخري پيار (ڪهاڻيون: 2019ع).
6. مرڪون، مهڪون ميڙيم (يادگيريون: 2019ع).

اقبال بلوچ جي فن ۽ شخصيت تي ڪتاب

1. روح جو رمتو (اديبن جي مضمونن جي ميڙ: غلام مصطفيٰ - رلڻڪي، 2018ع)

اڪبر جسڪاڻي
(1958ع_1999ع)

ولد: جام خان جسڪاڻي

جنم: پهرين سيپٽمبر 1958ع

جنم هنڌ: جوهي، ضلعو دادو

نوڪري: لائبررين (سنڌي ادبي بورڊ، ڄامشورو)

ادبي سڃاڻپ: ايڊيٽر، ڪهاڻيڪار، ناول نگار

ايڊيٽر: ماهوار گل ڦل ڄامشورو

وفات: 13 آگسٽ 1999ع

چونڊ ڪتاب:

1. رڻون پيٽي (ٻارن لاءِ ناول: 1983ع).
2. ٻتيهن واري ناني (ٻارن لاءِ ناوليٽ: 1984ع).
3. خيرو حجم (ڪهاڻيون: 1986ع).
4. گلڙن جو ڳهاءُ

اڪبر سومرو
(1959ع)

پورو نالو: اڪبر سومرو

ولد: عبدالڪريم سومرو

جنم: 25 جنوري 1959ع

تعليم: ايم ايس سي (زراعت)، سول انجنيئرنگ

نوڪري: اسسٽنٽ ڊائريڪٽر (نيشنل هاءِ وي)

ادبي سڃاڻپ: ڪهاڻيڪار، ناول نگار

چونڊ ڪتاب:

1. ڊائريءَ جا پنا (1981ع).
2. من جي من پار (ڪهاڻيون: 1984ع).
3. ڇهرا ڇهرا شهر (خط: 1991ع).
4. ڪيسو ڦل (ڊائري: 1992ع).
5. شهر جي ڳالهه (ناول: 1998ع).
6. ڪماچ (ناول: 2017ع).

اڪبر لغاري
(1963ع)

پورو نالو: غلام اڪبر

جنم: 30 نومبر 1963ع

جنم هنڌ: ڳوٺ تالهي خان لغاري، ضلعو مٽياري

تعليم: ماسٽرس (اڪنامڪس) ۽ ايل ايل بي

ادبي سڃاڻپ: نقاد، نثر نويس

نوڪري: سيڪريٽري (ثقافت)

ڇپيل ڪتاب:

1. سنڌي ادب جو مختصر جائزو
2. فلسفي جي مختصر تاريخ (2003ع).
3. ڪوي عمرڪوٽ جا (مرتب: 2010ع).
4. عمرڪوٽ ايامن کان (مرتب: 2010ع).
5. ادبي تنقيد جي تاريخ (2016ع).
6. شاهه جا اسرار (لطيفيات: سهيڙ 2016ع).
7. پنائي: هڪ آدرشي انسان (مرتب: 2017ع).

اڪرم انصاري
(1925ع_1985ع)

پورو نالو: محمد اڪرم

ولد: عبدالخالق

جنم: پهرين جنوري 1925ع

جنم هنڌ: پورڙيو ضلعو دادو

تعليم: ايم اي (انگريزي ادب)

ادبي سڃاڻپ: تعليمي ماهر، اديب، محقق

نوڪري: پروفيسر

تعليمي خدمتون:

پرنسپال (مختلف ڪاليجز)

ڊائريڪٽر آف ڪاليجز حيدرآباد

چيئرمين (سنڌ ٽيڪسٽ بورڊ ڄامشورو)

ميمبر (سنڌ پبلڪ سروس ڪميشن)

وفات: 31 ڊسمبر 1985ع

چيل ڪتاب:

1. Latif and Modern world
2. Latif's Philosophy of integration as expressed in yamman kalian
3. Symbolism in Latif's poetry
4. Story of Philosophy by Will Draunt
5. شر ڪنيات ۾ قرآني آيتون

ڊاڪٽر الطاف جوکيو
(1964ع)

پورو نالو: الطاف حسين

ولد: محبوب علي جوکيو

جنم: 22 نومبر 1964ع

جنم هنڌ: محرابپور، ضلعو نوشهرو فيروز

تعليم: پي ايچ ڊي (سنڌي ادب)

پي ايچ ڊيءَ جو موضوع: عربي، سنڌي صورتخطيءَ جي ترجيحي صورتن جو اڀياس (2015ع)

نوڪري: اسسٽنٽ پروفيسر

چيل ڪتاب:

1. عربي - سنڌي آئيوينا جو اڀياس (2016ع).
2. عربي - سنڌي صورتخطيءَ جي ترجيحي صورتن جو اڀياس (2018ع).

الطاف شيخ
(1944ع)

پورو نالو: الطاف احمد

ولد: گل محمد شيخ

جنم: 14 نومبر 1944ع

جنم هنڌ: نوان هالا، ضلعو مٽياري

تعليم: مئرين اڪيڊمي چٽگانگ مان انجنيئرنگ

ادبي سڃاڻپ: سفرناما نگار، اديب

نوڪري: انجنيئر (ر)

پهريون سفرنامو: منهنجو ساگر منهنجو ساحل (1971ع)

مليل خطاب: سنڌ جو ابن بطوطه، سنڌ جو ڪولمبس

ڇپيل ڪتاب:

1. انامِيڪا (ڪهاڻيون: 1961ع).
2. رُڃ آهي گهوٽ سان (پهاڪا ۽ چوڻيون: 1965ع).
3. منهنجو ساگر منهنجو ساحل (1969ع).
4. سمونڊ جي سيپين (1970ع).
5. منهنجو ساگر منهنجو ساحل (1971ع).
6. دنيا آهي ڪاڪ محل (1971ع).
7. سمونڊ جن سانڀيه (1972ع).
8. وايون وڻجارن جون (1974ع).
9. بندر بازاريون (ٿائيلينڊ، ملائيشيا ۽ سنگاپور جو سفر: 1975ع).
10. دنيا آهي ڪاڪ محل (1975ع).
11. بندر ديسان ديس (1976ع).
12. ڪويت ڪنارا (1977ع).

13. سيٽي جوين ڏينهن (1977ع).

14. ڇا جو ديس، ڇا جو وديس (1978ع).

15. سمونڊ جي ساٿيهه (1979ع).

16. لنڊن تائين لفٽ (1980ع).

17. وايون وڻجارن جون (1980ع).

18. ڪويت ڪنارا (1980ع).

19. ڳاليهيون تنهن جهان جون (1980ع).

20. سانباهو سمونڊ جو (1982ع).

21. پيار جي ڳهٽ (ڪهاڻيون: 1982ع)

22. سي پيڙيون رکين پاڇهه سين (1982ع).

23. جاني تہ جهاز ۾ (1982ع).

24. جهان جن جي جيءَ سان (1982ع).

25. جهان رس: (1982ع).

26. خدا ڏي خط (ترجمو: 1982ع)

27. بهترين سفر ناما (1983ع).

28. موج نہ سهي مڪڙي (1984ع).

29. سينگاپور ويندي ويندي (1986ع).

30. مڪليءَ کان ملاڪا تائين (ملائيشيا جو سفرنامو: 1986ع).

31. ڪوالالمپور ڪجهہ ڪوهہ (1986ع).

32. ماسٽر هرپام جو بشنڪاڪ وڃڻ (ترجمو ڪهاڻيون: 1987ع).

33. ڏنگي منجهہ دريا (1987ع).

34. لنڊن تائين لفٽ (1987ع).

35. اراٺونڊ دي ورلڊ (1989ع).

36. اي جرني ٽو ٿائيليند (1990ع).

37. آ روڊ ٽو مدينا (1990ع).

38. خبرون ڪيڏانهن جون (ملائيشيا جو سفرنامو: 1992ع).
39. اوهريا جي عميق ڏي (سينگاپور، ملايا، بئنڪاڪ، هانگ ڪانگ جو سفرنامو: 1992ع).
40. اچين جي ملڪ ۾ اسين ڪارا (1994ع).
41. ملير کان مالمو (يورپ جو سفرنامو: 1994ع).
42. جت برف پئي ٿي جام: (1994ع).
43. اي جرني ٽو ٿائيلينڊ (1994ع).
44. ڪراچيءَ کان ڪوپن هيگن (1995ع).
45. يورپ جا ڏينهن، يورپ جون راتيون (1996ع).
46. يادن جي انڊلٺ (1997ع).
47. جت جر وهي ٿو جال (1998ع).
48. ڏاهي جهرڪي (ترجمو ڪهاڻيون: 1998ع).
49. ٽوڪيو ٽو گيشا گرل (1998ع).
50. آل اباؤٽ سينگاپور (2000ع).
51. ملائيشيا منهنجي من ۾ (ملائيشيا جو سفرنامو: 2000ع).
52. سينگاپور ٿو سڏ ڪري (2000ع)
53. پلي پار تان پيرو (حج ۽ عمري جي سفر جو ساٿي: 2000ع).
54. آمريڪا (نئين دنيا، نئون ديس) (2000ع).
55. هي پيٽ هي ڪنارا (دنيا جي پيٽن جو سفرنامو: 2003ع).
56. ٽيسٽائين گڊ باءِ (2004ع).
57. ملائيشيا 12 سالن بعد (2004ع).
58. بوٽلن جو سفر (سفرنامو: 2004ع).
59. ڪراچيءَ کان ڪوڪورا (جپان جو سفرنامو: 2005ع).
60. دهليءَ جو درشن (هندستان جو سفرنامو: 2006ع).
61. نيو هالا کان نيويارڪ (آمريڪا جو سفرنامو: 2007ع).
62. بخشو لغاريءَ کان بالٽيمور (آمريڪا جو سفرنامو: 2008ع).

63. ايران ڏي اُڏام (2008ع).
64. چنڊ چوان يا سج (مضمون: 2009ع).
65. هلي ڏسجي هندستان (2010ع).
66. پکي اُڏاڻا پرديس (2011ع).
67. ڏيهه پرڏيهه جو سفر (2011ع).
68. ممباسا شيدي باچا همباشا (2011ع).
69. بمبئي منهنجي پاڪر پر (2012ع).
70. هليو آ، هليو آ، ملائيشيا (2012ع).
71. آل اباؤٽ سنگاپور (2012ع).
72. مون کي موهيو ملائيشيا (2013ع).
73. وسي پيو وڏ ڦڙو (2014ع).
74. ڏيهه پرڏيهه جو سفر (2015ع).
75. نه سي سڙهه سيڪاڻ (سنڌ هند کان چين تائين: 2015ع).
76. بنارس کان برمودا (2016ع).
77. برونائيءَ کان برازيل (2017ع).
78. ڪئمپس جا ڏينهڙا (2017ع).
79. گهاٽو گهر نه آئيا (مضمون: 2017ع).
80. تاريخ جو سفر (2018ع).
81. واٽ ويندي (هند سنڌ جو سفرنامو: 2018ع).
82. جيءَ اندر ۾ جهاتي (2018ع).
83. گوٺ جروار کان جپان: (2019ع).
84. جي ڏٺم تون جپان (2019ع).
85. دنيا رنگ رنگيلي (مضمون 2020ع)

الطاف عباسي
(1942ع_1978ع)

اصل نالو: الطاف نبي

ولد: گل محمد عباسي

جنم: 15 جولاءِ 1942ع

جنم هنڌ: سوڀوديرو ضلعو خيرپور

تعليم: ايم اي (سنڌي)، ايل ايل بي

ادبي سڃاڻپ: شاعر

نوڪري: ڊائريڪٽر (ايڪسائيز)

وفات: 06 فيبروري 1978ع

ڇپيل ڪتاب:

1. جاڙا چنڊ (1979ع)

الهه بخش ٽالپر
(1914ع_1976ع)

نالو: الهه بخش

ولد: حسين خان ٽالپر

جنم: 31 مارچ 1914ع

جنم هنڌ: ڳوٺ دريا خان عرف لٺيون، تعلقو هالا، ضلعو مٽياري

تعليم: سنڌي فائينل

ادبي سڃاڻپ: مضمون نگار، مترجم، ڪهاڻيڪار

نوڪري: استاد

وفات: 18 اپريل 1976ع

ڇپيل ڪتاب:

1. سر سهڻي (شرح: 1958ع).

2. پرديسي جو پيار (ناول: 1963ع).
3. ڪچڪول (مضمون: 1976ع).
4. راضي جو رمزون (شخصيات).
5. وڻايو نقير (سوانح).
6. اداسي جون آهون (افسانو).
7. ٻهاڪن جي پيڙهه (لوڪ ادب).
8. ٻڌا ٽهڪ (مزاحيات).
9. عجيب شادي
10. مالهڻ فيلسوف (ترجمو).
11. راهه بغاوت (ترجمو).

الهه بخش سرشار عقيلي
(1907ع_1972ع)

پورو نالو: الهه بخش

ولد: حافظ محمد صديق عقيلي

تخلص: سرشار

جنم: 21 جنوري1907 ع

جنم هنڌ: ڪراچي

تعليم: بي اي

ادبي سڃاڻپ: شاعر، صحافي، محقق، تنقيدنگار

نوڪري: ڪليڪٽر جي عهدي تان رٽائر (1958 ع)

باني: بزم طالب المولیٰ (1955ع)

وفات: 15 جنوري 1972ع

ڇپيل ڪتاب:

1. رموز النساء (آکاڻيون: 1920ع.

2. دعوت اسلام (ترجمو: 1923ع).
3. مناسڪ الحج (1924ع).
4. خالد بن وليد (ناول: 1929ع).
5. ادب ۾ مهدوي تحري (1952ع).
6. سنڌ جو ترانو (1954ع).
7. بزم طالب المولیٰ (تاريخ: 1958ع).
8. سنڌي راڳ جي مختصر تاريخ.
9. علم هيئت.
10. تذڪره سهروردي.
11. ديوان سرشار (2006ع)
12. قاضي قادن.
13. سنڌي ادب جي مختصر تاريخ.
14. تصوف جي مختصر تاريخ (تصوف).
15. سنڌي صورتخطيءَ جو بنياد (لسانيات).
16. سنڌ جو درويش (سوانح).
17. دعوتِ اسلام (مذهب).
18. انوارِ سهيلي.
19. علمِ هيئت.
20. تذڪره آل عقيل.

ڊاڪٽر الهداد ٻوهيو
(1934ع_1994ع)

پورو نالو: الهداد

ولد: محمد علي ٻوهيو

جنم: 18 آگسٽ 1934ع

جنم هنڌ: ڳوٺ پيرجوما، تعلقو وارهه، ضلعو قنبر شهدادڪوٽ

تعليم: پي ايڇ ڊي (سنڌي ادب)

پي ايڇ ڊيءَ جو موضوع: سنڌي ٻوليءَ جو سماجي ڪارج (1977ع)

ادبي سڃاڻپ: لسانيات ماهر، محقق، استاد

نوڪري: ڊائريڪٽر (تعليم کاتو)

شاعريءَ ۾ تخلص: عاصم

وفات: 16 جولاءِ 1994ع

ڇپيل ڪتاب:

1. 'تنقيدون' (1980ع).
2. 'ادب جا فڪري محرڪ' (1984ع).
3. سنڌي ٻوليءَ جو سماجي ڪارج (1987ع).
4. 'علم تحقيق' (1990ع).
5. **ٻوهيي جون تحريرون**

ڊاڪٽر الهه رکيو ٻٽ
(1946ع_2016ع)

پورو نالو: الهه رکيو

ولد: شاهه محمد ٻٽ

جنم: 01 ڊسمبر 1946ع

جنم هنڌ: ميهڙ

تعليم: پي ايڇ ڊي (لائبريري سائنس)

پي ايڇ ڊيءَ جو موضوع: 19Th century book trade in sindh, 1984_89

ادبي سڃاڻپ: محقق، تاريخدان

نوڪري: پروفيسر (ر)

خدمتون: چيئرمين (لائبريري ۽ انفارميشن سائنس شعبو سنڌ يونيورسٽي جامشورو)

وفات: 29 اپريل 2016ع

چيل ڪتاب:

1. سنڌي طبعات ۽ اشاعت جي تاريخ (تحقيق: 1980ع).
2. سنڌ ۾ ڪتبخانن جي تاريخ (تحقيق).
3. سنڌي رسالن جي تاريخ (تحقيق: 1981ع).
4. سماڻ (تحقيق: 1984ع).
5. شاهه جي رسالي ۾ هٿ جا هنر (سليم لطيفي ڇپائي سان گڏ: 2007ع).

الهنواز رڪناڻي
(1930ع_2007ع)

پورو نالو: الهنواز

ولد: محمد عرس رڪناڻي

جنم: 10 مئي 1930ع

جنم هنڌ: ڳوٺ رُڪڻ، ضلعو دادو

ادبي سڃاڻپ: محقق، لطيف شناس

نوڪري: استاد (ر)

وفات: 13 فيبروري 2007ع

چيل ڪتاب:

1. ڳليون منجهه چوليون (شاعري: 1998ع).
2. سنڌي ٻوليءَ جو درياهي لهجو (تحقيق: 2007ع).
3. دادو منهنجي دل (تحقيق: 2007ع)

امان الله شيخ
(1949ع)

پورو نالو: امان الله

ولد: حاجي گل محمد شيخ

جنم: 15 سيپٽمبر 1949ع

جنم هنڌ: لاڙڪاڻو

تعليم: ايل ايل بي

ادبي سڃاڻپ: دانشور، نقاد، ترجمي نگار

نوڪري: وڪالت

چپيل ڪتاب:

1. انقلابن جي تاريخ (ايم اين راءِ جي ڪتاب جو ترجمو: 1983ع).
2. ڏونگر ٿيڻ ڏرن (رنڌير سنگهه جي جيل ڊائريءَ جو ترجمو:1985ع).
3. جيئڻ جيئڻ تيي ڏينهن (ڪالم: 1999ع).
4. اسلام جو تواريخي ڪردار (ايم اين راءِ جي ڪتاب جو ترجمو:2010ع)
5. سنڌ بچايو برصغير بچايو (ترجمو: 2014ع).
6. ايڪويهين صدي ۾ شاهه لطيف (سهيڙ:2015ع).
7. فيض احمد فيض ۽ پاڪستاني ثقافت (ترجمو: 2015ع).
8. پنڌ ۾ پيچرا (ڪالم: 2019ع).
9. گيتانجلي (رابندر ناٿ ٽئگور جي ڪتاب جو ترجمو).
10. ڪبير جون صوفياڻيون سرمستيون (ترجمو).

امتياز دانش
(1985ع)

پورو نالو: امتياز علي

ولد: فيض محمد پٺاڻ

جنم: 19 فيبروري 1985ع

جنم هنڌ: ڳوٺ سيهڙ، تعلقو ڏوڪري، ضلعو لاڙڪاڻو

تعليم: ايم اي (سنڌي ادب)

ادبي سڃاڻپ: شاعر، مضمون نگار

نوڪري: ليڪچرار

چڇپيل ڪتاب:

1. پرينءَ جو عڪس (شاعري: 2012ع).

امداد حسيني
(1940ع)

پورو نالو: سيد امداد علي شاهه

ولد سيد فضل محمد شاهه

جنم 10 مارچ 1940ع

جنم هنڌ: ٽکڙ ضلعو ٽنڊو محمد خان

تعليم: ايم اي سنڌي

ادبي سڃاڻپ: شاعر، نثر نويس

ڪهاڻين ۾ تخلص: سانول

خدمتون: ٻه ڀيرا سنڌي ادبي بورڊ جو 1977ع ۽ 1991ع ۾ سيڪريٽري ۽ ٽه ماهي رسالي مهراڻ جو ايڊيٽر.

مشهور طويل نظم: شهر آشوب (حيدرآباد جي لساني فسادن بابت لکيل

ٽن سنڌي فلمن لاءِ گيت: ڌرتي لال ڪنوار، حاضر سائين ۽ مهڻا سائين

ايوارڊ: صدارتي تمغه براءِ حسن ڪارڪردگي (2002ع)

ڇپيل ڪتاب:

1. امداد آهه رول (1976ع).
2. شهر آشوب (طويل نظم: 2000ع).
3. هوا جي سامهون (2000ع).
4. ڪرڻي جهڙو پل (شاعري: 2012ع).
5. تنهنجي ساگر نيڻن ۾ (فيض احمد فيض، ترجمو: 2013ع).
6. هوءَ (شاعري: 2016ع)

7. منل ماڻهو جيئري پيڙا (مضمون ۽ انٽرويو منجهر امداد سان گڏ ترتيب)،

ترجما:

1. مشهور سنڌي رزميه دودو چنيسر (اردو ترجمو)
2. ناول زينت (مرزا قليچ بيگ) جو اردو ترجمو
3. بابا فريد جي شاعري ۽ مادو لعل حسين جي شاعريءَ جو سنڌي ترجمو

مرتب:

1. سنڌ جي ديني ادب جو ڪئٽلاگ (سنڌالاجي)
2. سنڌي ڪتابن جو ڪئٽلاگ (سنڌالاجي)

ڊرامن جو تفصيل:

1. آرسيون (پي ٽي وي) سيريل: 1983ع).
2. زنجيرون (پي ٽي وي) سيريل: 1986ع).
3. چانس (پي ٽي وي: 1987ع).
4. نتيجو (پي ٽي وي: 1987ع).
5. مور (پي ٽي وي: 1988ع).
6. لالان (پي ٽي وي: 1988ع).
7. ڪنارو (پي ٽي وي: 1990ع).

امداد سرائي

(1936ع_2002ع)

پورو نالو: امداد علي۔

ولد: عالم خان ڪانيو

جنم: 04 سيپٽمبر 1936ع

جنم هنڌ: نصير آباد ضلعو قنبر شهدادڪوٽ

تعليم: ايم اي (سنڌي ادب)، ايل ايل بي

ادبي سڃاڻپ: محقق، لطيفيات ماهر

نوڪري: سپرنٽينڊنٽ (ڪمشنر آفيس حيدرآباد)

وفات: 16 سيپٽمبر 2002ع

چپيل ڪتاب:

1. املهه انڻ تورا (شاهه لطيف جا اڻ ڇپيل بيت: 1985ع).
2. قدم ڪاپڙين جا (هندستان جو سفرنامو).
3. ڪشتي منجهه ڪٺا (لطيفيات).
4. ميرانپور جا مير (2007ع).

امر اقبال
(1974ع)

پورو نالو: محمد اقبال

ولد: الهورايو چنا

جنم: پهرين اپريل 1974ع

جنم هنڌ: ڳوٺ سوهو ڪناسرا، ضلعو خيرپور ميرس

تعليم: بي اي سول انجنيئرنگ، ايم فل (سنڌي)

مقالي جو عنوان: عطا محمد حاميءَ جي شاعريءَ جو تنقيدي ۽ تحقيقي اڀياس

چپيل ڪتاب:

1. سمنڊ اڪيلو آهي (غزل: 2004ع).
2. اکين مان ڪميل نظم (نظم: 2004ع).
3. چا رکيو آهي امر اقبال ۾؟ (2009ع).
4. ڪنهن مورتين جا (خاڪا: 2013ع).
5. سرگوشيون (روزاني ڪاوش ۾ لکيل ڪالم: 2014ع).
6. آءٌ اسان وٽ ويهه (انٽرويو: 2015ع).
7. انش تري (ريڊيو اسڪرپٽ: 2018ع).

امر تراءِ سام جٽسنگهاڻي
(1903ع_1988ع)

پورو نالو: ديوان امر تراءِ

ولد: حشمتراءِ

تخلص: سام

جنم: 03 جون 1903ع

جنم هنڌ: طيب، تعلقو ٽنڊو باگو ضلعو لاڙڪاڻو

بانيڪار: انگريزي رسالو نيو ايج

وفات: 12 فيبروري 1988ع

ڇپيل ڪتاب:

1. ديوان سام (1934ع).
2. پنهون جي....
3. آتم باغ
4. تون ۽ مان
5. دل جي مام سدا پريود

ديوان امر تراءِ سام جي شخصيت ۽ فن بابت ڪتاب

1. جيئانڙي جي ڊائري (ڊاڪٽر سرلا ديوي)

امر جليل
(1936ع)

اصل نالو: عبدالجليل

ولد: عبدالغني قاضي

جنم: 08 نومبر 1936ع

جنم هنڌ: روهڙي، ضلعو سکر

تعليم: ايم اي (اقتصاديات ۽ تاريخ)

ادبي سڃاڻپ: ڪهاڻيڪار، ناول نگار

خدمتون: وي سي (علامه اقبال اوپن يونيورسٽي اسلام آباد)

پهرين ڪهاڻي: اندرا (ماهوار ادا نوابشاه: 1956ع)

پهريون ڪهاڻي ڪتاب: دل جي دنيا

ڇپيل ڪتاب:

1. دل جي دنيا (ڪهاڻيون: 1969ع).
2. جڏهن مان نه هوندس (ڪهاڻيون: 1971ع).
3. تاريخ جو ڪفن (ڪهاڻيون: 1983ع).
4. تيون وجود (ڪهاڻيون: 1986ع).
5. منهنجو ڏس آسمان کان پڇو
6. رني ڪوٽ جو خزانو (1988ع).
7. سنڌو منهنجي ساھ ۾ (ڪهاڻيون: 1988ع).
8. جيجل منهنجي ماءُ
9. امر جليل جون اوائلي ڪهاڻيون
10. چنڊ وسامي ويو
11. رني ڪوٽ جو خزانو
12. چيني ۽ چريٽ جون ڪهاڻيون
13. ادب ۽ سياست (2010ع).
14. سنڌ نامو (2011ع).
15. هيءَ منهنجي سنڌ ته ناهي
16. فدا حسين ڦودني، ڏٺي بخش ڏني ۽ ڦندڙ جا ڪالم
17. سنڌو بقا، مان فنا آهيان (2013ع).
18. آڏي پڇائن ۾ (آتم ڪٿا: 2013ع).
19. منهنجي نصيبن ۾ تون نه آهين (ڪالم: 2014ع).

20. قانون جو ڪفن (2015ع).
21. امر جليل نمبر (ترتيب: سليم ميمڻ 2015ع).
22. ڪراڙو گدڙ (2015ع).
23. زوال جو عڪس (2015ع).
24. آتم ڪٿا (2015ع).
25. جمود (2015ع).
26. ادب ۽ سياست (ڪالم).
27. انڪار (2016ع).
28. آتم ڪٿا (ٽيون ڀاڱو: 2016ع).
29. اڪ دور ڪي ان ڪهي ڪهاني (اردو: 2019ع).
30. لاشعور ڪي سرحد (اردو افسانا: 2019ع).

ڊرامن جو تفصيل

1. انسان (اسٽيج ڊرامو 1963ع).
2. درياءَ تونئي دانهن (ريڊيو لاءِ: 1967ع).
3. ماءُ (پي ٽي وي: 1968ع).
4. نوري ڄام تماچي (فلم لاءِ ڊائلاگ: 1968ع)
5. سچ جو سفر هليا (1970ع).
6. اونداهه ۽ روشني (پي ٽي وي: 1970ع).
7. مٽيءَ جا مالهو (پي ٽي وي: 1970ع).
8. زخم زندگيءَ جا (1972ع).
9. هوندا سي حيات (پي ٽي وي: 1972ع).
10. دوزخ (پي ٽي وي: 1972ع).
11. فرمانبردار (پي ٽي وي: 1972ع).
12. فنڪشن (پي ٽي وي: 1974ع).
13. اروڙ جو مست (پي ٽي وي: 1974ع).

14. ناٽڪ (پي ٽي وي: 1974ع).
15. ماڻي مسڪاني (پي ٽي وي: 1977ع).
16. مٽيءَ جا ماڻهو (سيريل: 1992ع).
17. عيد ٽي وي.
18. گوليان گوليان مرلهان (1998ع).
19. دل جي دنيا (1999ع).
20. تويهه تو در (2002ع).
21. مسافتين (اردو).
22. سارنگ (اردو).
23. زيست (اردو).
24. پنور (اردو).

امر سنڌو
(1968ع)

اصل نالو: سلمي لغاري

ولديت: حسيب بخش

جنم: 28 آگسٽ 1968ع

جنم هنڌ: ڳوٺ دودو خان لغاري، تعلقو ميرپور خاص

تعليم: ايم اي (فلاسافي)

ادبي سڃاڻپ: نثر نويس، مضمون نگار، شاعر

نوڪري: پروفيسر (فلاسافي شعبو سنڌ يونيورسٽي ڄامشورو)

ڇپيل ڪتاب:

1. ڏينا ڏينا لاٽ اسان (گڏيل مجموعي ۾ شاعري، مرتب: مظفر چانڊيو)
2. اوجاڳيل اکين جا سپنا (نثري نظم: 29012ع).

اميد کيرپوري
(1929ع_2001ع)

پورو نالو: اميد علي

ولد: مراد علي جمالي

جنم: 14 آگسٽ 1929ع (کيرپور)

ادبي سڃاڻپ: قطعي جو بادشاهه، قادرالڪلام شاعر

ادبي وابستگي: بزم اميد جو باني

وفات: 07 جولاءِ 2001ع

ڇپيل ڪتاب:

1. ڏوراپو (قطعا، 1995ع)
2. اڪن تي پارو (شاعري: 2010ع)

امير بخاري
(1941ع_2007ع)

پورو نالو: سيد امير علي شاهه

ولد: سيد جعفر علي شاهه

جنم: 01 ڊسمبر 1941ع

جنم هنڌ: ڳوٺ پير ڙي، ضلعو گهوٽڪي

تعليم: بي اي

ادبي سڃاڻپ: شاعر، محقق، ڪالم نگار

صحافتي خدمتون:

ايڊيٽر: روزاني تعمير سنڌ (1995ع)

ايڊيٽر: هفتيوار: پرهه ڦٽي

وفات: 25 جنوري 2007ع

ڇپيل ڪتاب:

1. اسان جو قائداعظم (ڇاپو: 1990ع).
2. غازي صلاح الدين (ڇاپو: 1990ع).

3. طارق بن زياد (ٻارن لاءِ: 1990ع).
4. خالد الله جي تلوار (ٻارن لاءِ: 1990ع).
5. اشتراڪيت جو آئينو (ترجمو: 1991ع).
6. سنڌ ۽ سنڌين جي ڀلائي جي وات (مضمون: 1992ع).
7. اڪ چنبي جو ٽهلاءُ (ڪهاڻيون: 2004ع).
8. سنڌي واڻي/ ڪاڻي (سنڌي صوفيائي ڪلام جو منظوم اردو ترجمو: 2017ع).

امير صديقي
(1944ع)

پورو نالو: مس افروز

ولديت: حاجي امير علي صديقي

جنم: 21 جولاءِ 1944ع

جنم هنڌ: حيدرآباد

تعليم: ايم اي بي ايڊ

ادبي سڃاڻپ: ڪهاڻيڪار، ڊرامه نويس، تعليمي ماهر

نوڪري: پرنسپال (ر)

ڇپيل ڪتاب:

1. سنڌو ۽ ڪناري (ڪهاڻيون: 1984ع).

ڊرامن جو تفصيل

1. ملائي جي دنيا
2. واڄ جي چوري
3. انسپيڪشن بنگلو (1976ع).
4. جنين ڪاڻ جياس (پي ٽي وي: 1976ع).
5. البيلي (فلم).
6. ڏرتي دل وارن جي (فلم اسڪرين پلي)

انجنيئر عبدالوهاب سهتو
(1959ع)

پورو نالو: عبدالوهاب

ولد: محمد بچل سهتو

جنم: 05 مئي 1959ع

جنم هنڌ: ڳوٺ چاڪر نوراللہ، تعلقو ڪنڊيارو ضلعو نوشهرو فيروز

تعليم: بي اي (سول انجنيئرنگ)، ايم اي (سنڌي ادب)

ادبي سڃاڻپ: ڪهاڻيڪار، محقق

نوڪري: انجنيئر (ر)

چپيل ڪتاب:

1. هراس (ڪهاڻيون: 1979ع).
2. جڏهن بت ٿي چوي ڪافر (ڪهاڻيون: 1992ع).
3. مٽ جي وڏي (ڪهاڻيون: 1999ع).
4. نندڙي روپ وارا، چوڻيون ۽ پهاڪا (2002ع).
5. ورجيسون: پسمنظر ۽ ڪارج (2003ع).
6. موزون آکاڻين تي مشتمل پهاڪا ۽ چوڻيون (2004ع).
7. اترادي پهاڪا ۽ چوڻيون (2006ع).
8. عبدالڪريم گدائي: روايت ۽ بغاوت جو شاعر (ترتيب: 2006ع).
9. گل شڪر (2011ع).
10. تنقيدون ۽ تجزيا (پروفيسر نذير احمد سومرو، ترتيب: 2013ع).
11. موهيو مون کي جن (پروفيسر نذير احمد سومرو، ترتيب: 2015ع).
12. پهاڪن ۽ چوڻين بابت تنقيدي مضمون (ترتيب: 2015ع).
13. لاڙي پهاڪا ۽ چوڻيون (2015ع).
14. ڳوناٺو ڳُٽ (2015ع).

15. ماڳين مڪانن جي نالن تي مشتمل ٻهاڪا ۽ چوڻيون (2016ع).
16. طبي ٻهاڪا ۽ چوڻيون (2016ع).
17. چونڊ سنڌي چوڻيون (ترتيب ۽ تدوين: 2017ع).
18. ٽري ٻهاڪا ۽ چوڻيون (2017ع).
19. ٻهاڪن ۽ چوڻين بابت مقالا ۽ مضمون (ترتيب: 2017ع).
20. گهاگهر منجهه ساگر (تاليف ۽ تصنيف: 2018ع).
21. ٻهاڪن جي پاڇوڙ (ترتيب: 2018ع).
22. شاهه جي شاعريءَ جو ٻهاڪاتي پهلو (ترتيب: 2018ع).
23. نصيحت آموز آکاڻين وارا ٻهاڪا ۽ چوڻيون (2019ع).

اندرا شبنم پونا والا
(1956ع)

پورو نالو: اندرا ٽيڪچند شهدادپوري

جنم: 24 نومبر 1956ع

جنم هنڌ: ڪراچي

تعليم: ايم اي

ادبي سڃاڻپ: شاعره

ڇپيل ڪتاب:

1. شبنمي قطرا (شاعري: 1991ع).
2. ساڄ جو شڪ (شاعري: 2001ع).
3. تصويرون (هندي آزاد نظم: 2002ع).
4. ضمير پنهنجو پنهنجو (ڪهاڻيون: 1998ع).
5. عبادت (ڪهاڻيون: 1999ع).
6. عبادت (ڪهاڻيون، هندي: 2000ع).
7. سرگوشيان (هندي غزل: 2003ع).

8. مـلـڪ (هندي شاعري: 2003ع).
9. دستڪ (هندي شاعري: 2004ع).
10. سرگوشيان (اردو شاعري: 2004ع).
11. جاڳيل ضمير (شاعري: 2007ع).
12. ميري منتخب نظمين (اردو شاعري: 2008ع).
13. ضمير اپنا اپنا (اردو شاعري: 2008ع).
14. حقيقتين (اردو ۽ هنديءَ ۾ 2011ع).

انعام شيخ
(1962ع)

پورو نالو: انعام الله

ولد: حاجي گل محمد شيخ

جنم: 03 فيبروري 1962ع

جنم هنڌ: لاڙڪاڻو

تعليم: ايم اي (انٽرنيشنل رليشن)

ادبي سڃاڻپ: نقاد، مترجم، مضمون نگار

خدمتون:

سيڪريٽري: سنڌي ادبي بورڊ ڄامشورو (2003ع کان 2006ع تائين)

پروفيسر: انٽرنيشنل رليشن ڊپارٽمينٽ، سنڌ يونيورسٽي ڄامشورو

ريجنل ڊائريڪٽر: علامه اقبال اوپن يونيورسٽي

ڇپيل ڪتاب:

1. سوچ جو سفر (ترجمو: 1996ع).
2. اتهاس جا آواز (خاڪا: 1997ع).
3. سون ورنيون ڳالهيون (1998ع).
4. سونهن، عشق ۽ سنسار (ترجمو مضمون: 1998ع).

5. سنڌي سماج، ادب ۽ سياست (1999ع).
6. تاريخ جو وساريل ورق: پرمانند ميوارام (سهيڙ: 2017ع)

انور ابڙو
(1965ع)

پورو نالو: انور

جنم: 01 جنوري 1965ع

جنم هنڌ: ڳوٺ لالي جا پاڙ، ضلعو لاڙڪاڻو

تعليم: ايم اي (صحافت)

نوڪري: پي آر او (سنڌ مدرسته السلام ڪراچي)

صحافتي خدمتون: ايڊيٽر (ڪاوش مئگزين)

ڇپيل ڪتاب:

1. خودڪشيءَ جو رومانس (ڪهاڻيون: 2001ع).
2. پڳل رانديڪو (ٻارن لاءِ ناول: 2008ع).
3. منهنجو چنڊ مارجي ويو (ڪهاڻيون: 2009ع).
4. ٻڌو پڙهو ۽ رنگ ڀريو (ٻارن لاءِ قاعدو: 2009ع).
5. آڪسفورڊ فوٽو ڊڪشنري_ انگريزي سنڌي (آڪسفورڊ: 2011ع).
6. ڀهرين جنوري
7. عني ۽ ماٺو (ٻارن لاءِ ڪهاڻيون: 2016ع).
8. حسن علي آفندي (ٻارن لاءِ سوانح: 2016ع).
9. هڪ مهمان ڇوڪري (ناول: 2016ع).
10. قلم جا وارث (خاڪا: 2017ع).
11. چوڏاري چمڪاٽ (ٻاراڻو ادب: 2018ع).
12. ننڍڙو چنڊ (ٻارن لاءِ ناول: 2018ع).
13. روشني ڪي مينار_ حيدر بخش جتوئي (آڪسفورڊ، اردو: 2018ع).

14. ايڪيهين صديءَ جو ادب (2019ع).

15. اڄ صديءَ جو اوجاڳو

انور ابڙي جي لکيل ڪن مشهور ڊرامن جو تفصيل

1. پاڪ جي آس (پي ٽي وي: 1996ع).
2. ڳوڙهن ميندا ڳل (پي ٽي وي: 1996ع).
3. عروج (پي ٽي وي: 2000ع).

انور پيرزادو
(1945ع_2007ع)

اصل نالو: محمد پريل

ولد: شفيع محمد پيرزادو

جنم: 25 جنوري 1945ع

جنم هنڌ: پلهڙيجي، ضلعو لاڙڪاڻو

تعليم: ايم اي (انگريزي ادب)

ادبي سڃاڻپ: شاعر، مترجم، محقق، صحافي

چيل ڪتاب:

1. تاريخ مونکي بي ڏوهه قرار ڏيندي (فيڊرل ڪاسترو جي ڪتاب جو ترجمو)
2. شاهه جي رسالي جو سماجي ڪارج
3. اي چنڊ ڀٽائيءَ کي چئجان (شاعري).
4. متان وساريو (2007ع).
5. سنڌ (2008ع).
6. مهين جو دڙو (تاريخ: 2009ع).
7. انٽرويوءَ تقريرون (2010ع).
8. ڀٽائي (2006ع).

9. پرڻ ڇهڻ (2012ع).
10. جديد سنڌي ادب (مضمون).
11. Indus and delta (2018)
12. مبئي ياترا (سفرنامو: 2018ع).
13. The Editorials
14. Cuturals Heritags of Sindh
15. Sindh Scenario
16. Sindhi language and literature, A brief account
17. انور پيرزادو: گهڻ پاسائين شخصيت (مرتب).

انور ساگر ڪانڌڙو
(1973ع)

پورو نالو: علي انور

ولد: علي نواز ڪانڌڙو

جنم: 01 مئي 1973ع

جنم هنڌ: ڳوٺ الھ بچايو ڪانڌڙو لڳ مورو ضلعو نوشهرو فيروز

تعليم: ايم اي (سنڌي ادب، اردو)

ادبي سڃاڻپ: شاعر

نوڪري: اسسٽنٽ پروفيسر

ڇپيل ڪتاب:

1. دمادم مست قلندر (مقالا، ترتيب: 2008ع).
2. سماجي اڀياس (ضلعو دادو، ڄامشورو، لاڙڪاڻو).
3. مست و مست قلندر لعل (چونڊ شاعرن جو ڪلام، مرتب: 2015ع).

انور شيخ
(1969ع)

پورو نالو: انور علي

ولد: فتح محمد شيخ

جنم: 12 سيپٽمبر 1969ع

جنم هنڌ: شڪارپور

تعليم: گريجوئيشن

ادبي سڃاڻپ: ڪهاڻيڪار، ناول نگار، شاعر

نوڪري: ڊي ايس پي (سنڌ پوليس)

ڇپيل ڪتاب:

1. درد جو انگاس (ڪهاڻيون: 2013ع).
2. اڻ ڇيائل (ناول: 2015ع).
3. آخري ڏوهه (ڪهاڻيون: 2017ع).

پروفيسر ڊاڪٽر انور فگار هڪڙو
(1961ع)

پورو نالو: محمد انور

ولد: محمد صديق هڪڙو

جنم: 12 هين اپريل 1961ع

جنم هنڌ: شڪارپور

تعليم: پي ايڇ ڊي (سنڌي ادب)

پي ايڇ ڊي جو موضوع: شڪارپور شهر جو سنڌي ادب ۾ حصو

نوڪري: پروفيسر (سنڌي شعبو سنڌ يونيورسٽي ڄامشورو)

تعليمي خدمتون: چيئرمين (سنڌي شعبو سنڌ يونيورسٽي ڄامشورو)

ڊين فئڪلٽي آف آرٽس

ڇپيل ڪتاب:

1. سمنڊ سمايو بوند ۾ (ڪيئلداس فانيءَ جو ڪلام، سهيڙ: 1995ع).
2. سون برابر سڳڙا (علامه دائودپوٽي جا مضمون، سهيڙ: 1997ع).
3. جي تند برابر توريان (شيخ اياز جو ڪهاڻيون، سهيڙ: 1998ع).
4. جنم جنم جيت اياز (شيخ اياز جي سوانح: 1999ع).
5. پڻ جون ڳنڍيون ريشم ويڙهيا (ڊاڪٽر عبدالقيوم طراز جو ڪلام، سهيڙ: 2000ع).
6. سامي ساگر بوند ۾ (ساميءَ بابت، سهيڙ: 2002ع)
7. شڪارپور شهر جي صحافتي تاريخ (تحقيق: 2004ع).
8. سنڌ جي تاريخي شهرن جي تواريخ (مرتب: 2005ع).
9. شيخ اياز: هڪ منفرد تلمڪار (هدايت پريم سان گڏ مرتب: 2005ع).
10. ادب، سماج ۽ زندگي (مضمون: 2006ع).
11. سنڌي ٻوليءَ بابت مقالا ۽ مضمون (ترتيب: 2007ع).
12. شڪارپور شهر جو سنڌي ادب ۾ حصو (پي ايچ ڊي: 2009ع).
13. سچ جهڙا پرين (خاڪا: 2018ع).
14. ڪٿا ڪنيم ڪيچ مان (علامه قاسمي صاحب بابت مضمون، مرتب: 2018ع).
15. آغا سليم فن ۽ شخصيت (مرتب: ڊاڪٽر انور فگار هڪڙو 2019ع).
16. اُڀريو سورج سنڌ تي (مرزا قليچ بيگ بابت مقالا، سهيڙ: 2019ع).

انور ڪاڪا
(1978ع)

پورو نالو: انور الدين

جنم: 1978ع

جنم هنڌ: نيو سعيد آباد ضلعو مٽياري

تعليم: ايم اي (سنڌي ادب)

ادبي سڃاڻپ: ڪهاڻيڪار، شاعر

نوڪري: ليڪچرار

چونڊ ڪتاب:

1. وصيت نامو (نثري نظم: 2013ع).
2. نڙيءَ پر اٽڪيل سچ (ڪهاڻيون: 2015ع).
3. آليءَ واريءَ تي بارش (نثري نظم: 2017ع).
4. خالي هٿ (ڪهاڻيون: 2018ع).

انيس انصاري
(1923ع_2000ع)

اصل نالو: الهه بخش

ولد: احمد بخش انصاري

جنم: 26 جولاءِ 1923ع

جنم هنڌ: لاڙڪاڻو

نوڪري: ايڊيشنل ڊپٽي ڪمشنر (ر)

وفات: مارچ 2000ع

چونڊ ڪتاب:

1. انيس جا افسانا (ڪهاڻيون: 1996ع)
2. انيس انصاري: فن ۽ شخصيت (اشتياق انصاري)

اويس پنهور
(1988ع)

پورو نالو: اويس احمد

ولد: ارشاد احمد پنهور

جنم: 23 جنوري 1988ع

جنم هنڌ: ڳوٺ مبارڪپور، تعلقو ٺل، ضلعو جيڪب آباد

تعليم: ايم اي (سنڌي)، ايم ايڊ

نوڪري: سبجيڪٽ اسپيشلسٽ (سنڌي) سنڌ ٽيڪسٽ بُڪ بورڊ، ڄامشورو

ايوارڊ: صدارتي ايوارڊ 2019ع

ڇپيل ڪتاب:

1. جهرڪيءَ کان انٽرويو (ٻارن لاءِ ڪهاڻيون: 2012ع)
2. گلن مٺ (مضمون: 2013ع)
3. رانديڪو (ٻارن لاءِ ڪهاڻيون: 2014ع)
4. تعليمي ڪاميابي ڪيئن حاصل ڪجي؟ (تعليم: 2014ع)
5. پيار جو پيرو (ڪهاڻيون: 2015ع)
6. ٻهه ٻهه ڪندڙ پالڪ (ٻارن لاءِ شاعري: 2016ع)
7. ڪاميابيءَ جو راز (ٻارن لاءِ ڪهاڻيون: 2016ع)
8. دنيا جي حقيقت (مذهب)
9. سمنڊ ڪنارن جي ٻولي (شاعري: 2018ع)
10. اڻ توريو اڳهايو (سوانحي ادب، ترتيب: 2019ع)
11. مِٺي ڳالهه (مضمون: 2019ع)
12. ڄڃ ۽ جيارو (سيرت: 2019ع)
13. ڪِينُ (ٻارن لاءِ ڪهاڻيون: 2019ع)
14. سنڌي پهرين ڪتاب (ڪجهه سبق لکيل)
15. سنڌي ٻيو ڪتاب (ڪجهه سبق لکيل)
16. سنڌي ٽيون ڪتاب (ڪجهه سبق لکيل)
17. سنڌي لازمي (نائين ڪلاس لاءِ: ڪجهه سبق لکيل)

ڊاڪٽر اينميري شمل

پورو نالو: اينميري شمل

جنم: 1922ع

جنم هنڌ: جرمني

تعليم: پي ايڇ ڊي (اسلاميات)

ادبي سڃاڻپ: محقق

نوڪري: پروفيسر (هارورڊ يونيورسٽي)

ايوارڊ: ستاره قائداعظم (حڪومت پاڪستان: 1965ع)

هلالِ امتياز (حڪومتِ پاڪستان: 1983ع)

علامتي قبر: حسام الدين راشديءَ پرسان (مڪلي)

چونڊ ڪتاب:

1. Pearls from the Indus (1986ع).
2. سنڌي ادب جي ارتقا (ترجمو: حيدر سنڌي).
3. شاهه جو رسالو (جرمن ۾ منظوم ترجمو ۽ چونڊ)

اياز چانڊيو
(1967ع_2016ع)

پورو نالو: اياز حسين

ولد: قربان علي ميمڻ

جنم: 04 آڪٽوبر 1967ع

جنم هنڌ: لاڙڪاڻو

تعليم: ايم اي (سنڌي)

ادبي سڃاڻپ: شاعر، ايڊيٽر

نوڪري: ليڪچرار (سنڌي ادب)

ايڊيٽر: ماهوار همرچو

وفات: 06 جون 2016ع

چونڊ ڪتاب:

1. دراوڙ دل جي تنهائي (شاعري: 2016ع)

اياز امر شيخ
(1977ع)

پورو نالو: اياز حسين

جنم: 05 فيبروري 1977ع

جنم هنڌ: ڳوٺ گاهي خان شيخ، تعلقو سجاول

تعليم: ايم اي

ادبي سڃاڻپ: شاعر

ڇپيل ڪتاب:

1. سونهن موڙيون آرسيون (شاعري: 2005ع).
2. سنڌ جو چنڊ (شاعري: 2008ع).
3. ٽُٽل ٽڪرا وجود جا (نثري ٽڪرا: 2009ع).
4. ڪلا جي ڪائنات (شاعري: 2011ع).
5. صليب جو سڏ (شاعري: 2013ع).

اياز رضوي
(1971ع)

پورو نالو: اياز حسين

ولد: امداد حسين شاهه

جنم: 01 آڪٽوبر 1971ع

جنم هنڌ: روشن آباد

تعليم: ايم اي (سنڌي ادب)

ادبي سڃاڻپ: شاعر

نوڪري: استاد

ڇپيل ڪتاب:

1. اُڪيرُ ڪير ڳوڙها (شاعري: 2005ع).
2. بهارون سوڳواريءَ ۾ (شاعري: 2016ع).

ڊاڪٽر اياز قادري
(1927ع_1997ع)

اصل نالو: اياز حسين

ولد: فقير غلام سرور قادري

جنم: 19 جنوري 1927ع

جنم هنڌ: لاڙڪاڻو

تعليم: پي ايچ ڊي (سنڌي ادب)

پي ايچ ڊيءَ جو موضوع: سنڌي غزل جي اوسر

ادبي سڃاڻپ: محقق، اديب

نوڪري: پروفيسر (سنڌي شعبو ڪراچي يونيورسٽي)

باني ڊائريڪٽر: شاهه لطيف چيئر ڪراچي

سيڪريٽري جنرل: سنڌي ادبي سنگت سنڌ

وفات: 15 ڊسمبر 1997ع

چونڊ ڪتاب:

1. ٻلو دادا (ڪهاڻيون: 1956ع).
2. مٽيءَ لڌو مانُ (1970ع).
3. اسان جي آزاديءَ جا اڳواڻ (غلام علي الانا جي ڪتاب جو ترجمو: 1980ع)
4. سنڌي غزل جي اوسر (ٻه جلد: 1983ع).
5. پريين جون ڪهاڻيون (لوڪ ادب: 1981ع).
6. مشهور سنڌي ڳالهيون (عشقيه داستان: 1981ع).
7. مون مطالع سپرين (لطيفيات: 1995ع).
8. منتخب گورڪي (ٽي جلد: 2005ع).
9. زلف اياز (شاعري: 2007ع).
10. مشعل اياز (مضمون، مقالا ۽ يادگيريون: 2007ع).
11. لالہ رخ (ترجمو).

اياز گل
(1959ع)

پورو نالو: اياز علي

ولد: رجب علي دل

جنم: 06 مارچ 1959ع

جنم هنڌ: سکر

تعليم: ايم اي (سنڌي ادب)

ادبي سڃاڻپ: شاعر، نثر نويس

نوڪري: رٽائر پروفيسر (سنڌي شعبو شاهه عبداللطيف يونيورسٽي خيرپور)

خدمتون: ڊائريڪٽر (سنڌي شعبو شاهه لطيف يونيورسٽي)

سيڪريٽري جنرل: سنڌي ادبي سنگت سنڌ (1996ع کان 1998ع)

ايڊيٽر: پٽائي مخزن (سنڌي شعبو شاهه لطيف يونيورسٽي)

ڊائريڪٽر: سچل چيئر خيرپور

ڇپيل ڪتاب:

1. سوچون سرها گل (تاج جويي سان گڏ شاعري:1978ع).
2. گل ۽ تارا (ٻارن لاءِ شاعري: 1979ع).
3. پيلا گل پلاند ۾ (غزل:1980ع).
4. ڏينهن ڏٺي جا سپنا (1984ع).
5. توين کهڙا ڇانورا (1992ع).
6. دک جي ڌ پڇائي آ (1997ع).
7. سکر جون يادگيريون (سهيڙ:2001ع).
8. پوان ٿل قبول (تنوير عباسيءَ تي لکيل مقالن جي ترتيب:2006ع).
9. روشن آ سانجهي (ترتيب:2008ع).
10. ميلي جي تنهائي (شاعري:2012ع).

ايشور چندر
(1937ع_1992ع)

نالو: ايشور چندر

جنم: 20 جولاءِ 1937ع

جنم هنڌ: حيدرآباد

تعليم: مئٽرڪ

ادبي سڃاڻپ: ڪهاڻيڪار

نوڪري: ريلوي کاتي ۾ ملازم

وفات: 13 آگسٽ 1992ع

ڇپيل ڪتاب:

1. ٽڪا ڇپ (ڪهاڻيون: 1965ع).
2. ٽُٽل ماڪوڙو (1966ع).
3. پنهنجي ئي گهر ۾ (1973ع).
4. نئين زماني جو ڪوئو (1979ع).
5. سخت ڇهري وارو ماڻهو (1980ع).
6. موتي آيل ماضي (1981ع).
7. ايشور چندر جون ست ڪهاڻيون (1983ع).
8. ڇوڪرو ڇوڪري (1983ع).
9. اندر جو جامڙو (1984ع).
10. ساڳيو ئي سوال (1984ع).
11. هڪ بيمار غزل (1985ع).
12. رت (1986ع).
13. پر/شايد (1987ع).

ايشوري جوتواڻي
(1930ع_2013ع)

پورو نالو: ايشوري

جنم: 11 نومبر 1930ع

جنم هنڌ: سيوهڻ (سنڌ)

تعليم: ايم اي

ادبي سڃاڻپ: ڪهاڻيڪار ناول نگار مضمون نويس

نوڪري: پروفيسر

خدمتون: چيئر پرسن (سنڌي شعبو پونو يونيورسٽي انڊيا)

وفات: 06 فيبروري 2013ع

ڇپيل ڪتاب:

1. محبت جو تياڳ (ناول: 1951ع).
2. الفت جي آڳ (ناول: 1953ع).
3. ڪامل جون ڪهاڻيون (ڪهاڻيون: 1993ع).
4. چتر پٽي شوا جي (جيوني: 1996ع).
5. آڪاڻيون پورب ديس جون
6. امر چتر ڪٿا
7. ڪوتڪ گلدستو
8. ڪرامتي ڪوتڪ

ايم ايڇ پنهور
(1925ع_2007ع)

اصل نالو: محمد حسين

ولد: حاجي خان پنهور

جنم: 25 ڊسمبر 1925ع

جنم هنڌ: ڳوٺ ابراهيم پنهور، ضلعو دادو

تعليم: ايم ايس سي (زرعي انجنيئرنگ)

ادبي سڃاڻپ: محقق، تاريخدان، زراعت ماهر

خدمتون: وزيٽنگ پروفيسر (مهراڻ يونيورسٽي ڄامشورو)

اعزاز: ايم ايڇ پنهور چيئر سنڌ يونيورسٽي ڄامشورو

وفات: 21 اپريل 2007ع

ڇپيل ڪتاب:

1. مسلمان عورت (1945ع)،
2. سنڌ ۾ آبپاشيءَ جا پنج هزار سال،
3. گرائونڊ واٽر ان دادو ڊسٽرڪٽ (انگريزي: 1962ع)،
4. گرائونڊ واٽر ان حيدرآباد اينڊ خيرپور (1964ع،
5. ڪاز آف ڊس لائين آف پاڪستان (1975ع)،
6. مٽيريل آن سنڌ (1977ع)،
7. هيروڪ اسٽرگل اگينسٽ فريڊم: 1500ع_1843ع (1979ع)،
8. سنڌ ڪڇ رليشن (1980ع)،
9. سورس مٽيريل آن سنڌ (ترجمو: ڊاڪٽر محبت برڙو)
10. ڪرونيڪل ڊڪشنري آف سنڌ (ترجمو: ڊاڪٽر محبت برڙو 1983ع)،
11. ائن السٽريٽڊ اٽلس آف سومرا رولس ان سنڌ (انگريزي: 2004ع)،
12. تصوير سنڌ (سڏيڪار: عمر سومرو: 2006ع)،
13. آپ بيتي جگ بيتي (آتم ڪٿا، ترجمو سيد حاڪم علي شاهه: 2008ع)،
14. آڳاٽي سنڌ ۽ سنڌي ٻولي (ترجمو: ڊاڪٽر محبت برڙو 2010ع)،
15. سنڌ جي پيرائتي ڪٿا (2013ع)،
16. سنڌ شناسي (مقالا، مضمون، تقريرون ۽ انٽرويو مرتب ڊاڪٽر غلام محمد لاکو: 2018ع)،

ايم ڪمل

(1925ع_2010ع)

اصل نالو: مولچند منگهارام ٻندراڻي

جنم: 8 آگسٽ 1925ع

جنم هنڌ: ڪنڊيارو

تعليم: انٽر

ادبي سڃاڻپ: شاعر

وفات: 03 فيبروري 2010ع

ڇپيل ڪتاب:

1. ننڊ ۽ جاڳ (شاعري: 1965ع).
2. جهريل جيءُ (شاعري: 1971ع).
3. ڳرندڙ برف جا نقش (شاعري: 1975ع).
4. ميونسپل ڪائونسلر (ناٽڪ: 1979ع).
5. روشن راهون ڌنڌلا ماڳ (شاعري: 1981ع).
6. پنجاهه غزل (شاعري: 1983ع).
7. ماچيس ڪٿي آهي؟ (ناٽڪ: 1985ع).
8. باهه جا وارث (شاعري: 1986ع).
9. ميرانجهڙو ٽڪ (شاعري: 1988ع).
10. سوچ جا پاڇا (شاعري: 1989ع).
11. اجايل لهر (شاعري: 1989ع).
12. ڪوسي رڪ (شاعري: 1990ع).
13. خوشخبري (ناٽڪ: 1990ع).
14. فريم ۾ مڙهيل شخص' (ناٽڪ: 1991ع).
15. ميونسپل ڪائونسلر (ايڪانڪي ناٽڪن جا مجموعا).
16. سهميل شام (شاعري: 1992ع).

17. سورجهر و شام جو (شاعري: 1992ع).
18. ٻنهي پاسي پاڇيون (شاعري: 1994ع).
19. من مڙي ٿي ٿئو (شاعري: 1995ع).
20. آخري اڪام (شاعري: 1997ع).
21. لڪل اوجاڳا (شاعري: 1998ع)

ايوب عمراڻي
(1966ع_2019ع)

پورو نالو: محمد ايوب

جنم: 28 اپريل 1966ع

جنم هنڌ: سن، ضلعو ڄامشورو

تعليم: ايم اي (سنڌي ادب)

ادبي سڃاڻپ: ڪهاڻيڪار، ناول نگار

نوڪري: اسسٽنٽ پروفيسر

وفات: 02 فيبروري 2019ع

چيل ڪتاب:

1. ضميرن جي دڪان تي (ڪهاڻيون: 2019ع).
2. دوزخ (ناول: 2019ع).

ايوب ڳاد
(1960ع)

پورو نالو: محمد ايوب

جنم: 02 آڪٽوبر 1960ع

جنم هنڌ: لاڙڪاڻو

تعليم: ايم اي (سنڌي ادب)

ادبي سڃاڻپ: ڊراما نگار، ڪهاڻيڪار، شاعر، آرٽسٽ

نوڪري: استاد (ر)

چيل ڪتاب:

1. پيار جي چانڊ (شاعري: 1993ع).
2. ٿيلي ناٽڪ ڪيڏن ناهجي (2011ع).
3. پرين وس نہ پنهنجي (ڪهاڻيون: 2014ع).
4. اک اُلٽي ڏار (شاهہ لطيف جي بيتن جي شرح).
5. منهنجي روح اندر پناني (لطيفيات 2015ع).
6. جنهن سان پسجي پرين ءُ ڪي (لطيفيات).
7. جيئي لطيف جو جائزو (2017ع).

ڪي مشهور ڊراما

1. تنهنجي خوشيءَ خاطر (پي ٽي وي: 2001ع).
2. خواب خواهشون (پي ٽي وي: 2002ع).
3. ڳولا (پي ٽي وي: 2002ع).
4. سرچاءِ (پي ٽي وي: 2002ع).
5. مون ۾ تون موجود (پي ٽي وي، سيريل: 2002ع).
6. انتظار گاهہ
7. اوجاڳيل اکين جا خواب
8. بيوس (فلم).
9. دلاور خان (فلم).
10. ناسور (فلم).
11. مس 88 (فلم).

ايوب ڪوسو
(1971ع)

ڄالو: ايوب ڪوسو

ولد: محمد حسن ڪوسو

جنم: پهرين مئي 1971ع

جنم هنڌ: ڳوٺ حاجي احمد ڪوسو جهڏو ضلعو ميرپور خاص

تعليم: بي ايس سي

ادبي سڃاڻپ: شاعر، ناول نگار

ڪرت: زمينداري

ڇپيل ڪتاب:

1. گلابن جو ڪفن (شاعري:2002ع).
2. ديوارن جي دنيا پريان (ڇپيل ڊائري:2003ع.
3. اڪيلائيءَ جو آسمان (شاعري:2004ع).
4. بارش سوچي ٿي (نثري تڪرا:2005ع).
5. نگاهون نيرا گل (شاعري:2006ع).
6. درد جون مسافتون (2007ع).
7. ڪنارن تان سڏ (شاعري: 2008ع).
8. اوجاڳن جي پن ڇڻ (شاعري:2012ع).
9. وڇايل وارث (ناول:2016ع).
10. سهائي سپرين جي (لطيفيات: 2016ع).
11. ويساهن جو وڇن (خط: 2017ع).
12. رڻ تي چانڊوڪي (شاعري:2017ع).
13. مري جي ڏئوسين (ناول:2018ع).
14. اونداهه کان اڳتي (شاعري: 2019ع).

بادام ناتوان
(1920ع_1988ع)

پورو نالو: بادام

جنم: 1920ع

جنم هنڌ: شڪارپور

تعليم: مئٽرڪ (بمبئي يونيورسٽي)

ادبي سڃاڻپ: ڪهاڻيڪار

وفات: 08 فيبروري 1988ع

چيل ڪتاب:

1. شڪسته زندگي
2. خوش خصلت خاتون (عورتن جي تعليم بابت مضمون:1965ع).
3. قلبي اُڃ
4. نمائي نار
5. خلوت ۾
6. رنم رت ڦڙا

بادل جمالي
(1947ع)

اصل نالو: محمد سليمان

ولد: محمد علي جمالي

جنم: 29 مئي 1947ع

جنم هنڌ: ڳوٺ شهداد جمالي، ضلعو مٽياري

تعليم: ايم اي (سنڌي ادب)

ادبي سڃاڻپ: ڪهاڻيڪار براڊڪاسٽر

نوڪري: سينيئر پروڊيوسر (پي ٽي وي)

ڇپيل ڪتاب:

1. ٻاڙي ناهي پرورڙ (ڪهاڻيون: 1980ع).
2. ڪهاڻي نمبر (مرتب: 1981ع).
3. چار ڪهاڻيڪار، چار نقاد (مرتب: 1982ع).
4. چونڊ سنڌي ڪهاڻيون: 1975ع کان 1980ع تائين (مرتب).
5. ڪهاڻي نمبر (مرتب: 1982ع).
6. سنگرام (ڪهاڻيون: 1987ع).
7. اويلو مسافر (ڪهاڻيون: 2017ع).

بخشل باغي
(1975ع)

اصل نالو: الله بخش

ولد: محمد پريل خشڪ

جنم: 19 اپريل 1975ع

جنم هنڌ: نوابشاهه

تعليم: بي اي

ادبي سڃاڻپ: شاعر، نثر نويس

نوڪري: استاد

چيئرمين: سپ پبليڪيشن نوابشاهه

آڊيٽر: سنڌي ادبي سنگت سنڌ (2018ع_2020ع)

ڇپيل ڪتاب:

نيڻ جي ھُن پار (شاعري: 1999ع).

2. سپنو سنڌ و ديش جو (شاعري: 2000ع).
3. مٽيءَ جي خوشبوءِ (شاعري: 2003ع).
4. سپنا ساڳيءَ منڊ جا (نوابشاهه جي شاعرن بابت، وسيم سومرو سان گڏ سهيڙ: 2003ع).

5. آرسيءَ جا خواب (شاعري:2004ع).
6. هي روح ڄڃيرو حيرت جو (شيخ اياز جا غزل، سهيڙ:2004ع).
7. ڊسمبر جي اڪيلائي (شاعري:2006ع).
8. درد جي ساڳي ڪٿا (شاعري:2009ع).
9. سنڌو ديس مهان (قومي شاعري:2011ع).
10. هيرا تہ ڏسو (سهيڙ: شيخ اياز جا لکيل خاڪا:2011ع)

بخش مهراڻوي
(1964ع)

اصل نالو: محمد بخش

ولد: فقير محمد رحيم مهر

جنم: 18 آڪٽوبر 1964ع

جنم هنڌ: ڳوٺ فقير آباد، تعلقو سنجهورو ضلعو سانگهڙ

تعليم: ايم اي (سنڌي ادب)

ادبي سڃاڻپ: شاعر، ڪمپيئر

ڇپيل ڪتاب:

1. التجا (شاعري:2011ع)

بدر ابڙو
(1953ع)

ولد: جمال ابڙو

جنم: 19 ڊسمبر 1953ع

جنم هنڌ: لاڙڪاڻو

تعليم: بي ڪام

ادبي سڃاڻپ: لغت نويس، محقق، صحافي، نثر نويس

صحافتي خدمتون:

ايڊيٽر: روزاني ﭘڪار سکر (1990ع)

ايڊيٽر: ماهوار رسالو روح رهاڻ (1993ع)

ايڊيٽر: روزاني برسات ڪراچي (1997ع)

ادبي خدمتون:

پراجيڪٽ ڊائريڪٽر (سنڌي انسائيڪلوپيڊيا سنڌيانا: ﭘهريون جلد: 2009ع)

پراجيڪٽ ايڊيٽر: انگلش سنڌي ڊڪشنري (آڪسفورڊ)

ڇپيل ڪتاب:

1. تنقيدنگاري (1985ع).
2. رتي ڪوٽ (1989ع).
3. هنگلاج ۽ لاهوت (تحقيق: 1992ع).
4. رياست جهنگل جي آڪاٽي (ڪهاڻيون: 1992ع).
5. جيل جي ڊائري (1994ع).
6. سنڌوءَ جو سفر (1994ع).
7. ﭘگوانن جي ﭘونءِ (نيپال جو سفر نامو: 1996ع).
8. رتي ڪوٽ (اردو: 1996ع).
9. ماٺهو (1998ع).
10. سنڌ جو شاهه (ترجمو: 2000ع).
11. جهنگلي جيوت (تحقيق: 2009ع).
12. علامہ علي خان ابڙو: علمي خدمتون (ثنا الله سومرو سان گڏ سهيڙ: 2010ع).
13. ڪيرٿر جو سفر (ﭘاڳو ﭘهريون: 2010ع).
14. ڪوهستان جو سفر (تحقيق).
15. منڇر گورک گاج ٺنيا (تحقيق).
16. ڦاڻلو هلندو رهيو (خاڪا: 2014ع).
17. 1983ع جڏهن سنڌ ﭘرﭘاهه ﭘريءَ ايم آر ڊي جي ڪهاڻي

ڊاڪٽر بدر اُجڻ
(1947ع)

پورو نالو: بدرالدين

ولد: پير بخش

جنم: پهرين اپريل 1947ع

جنم هنڌ: شڪارپور

تعليم: پي ايچ ڊي (سنڌي ادب)

پي ايچ ڊي جو موضوع: سنڌي ادب ۾ تنقيدنگاري

ادبي سڃاڻپ: محقق

نوڪري: سيڪريٽري

چونڊ ڪتاب:

1. ٽي ايس ايلئٽ: فن ۽ فڪر (1989ع).
2. سنڌي ادب ۾ تنقيد نگاري (1999ع).
3. ڪاڪ ٽيل پارٽي (ترجمو).
4. سارتر: وجوديت واد ۽ انسان دوستي (ترجمو).
5. روسي ادب (ترجمو: 2012ع).
6. فيض احمد فيض: گهڻ پاسائين شخصيت (راحت سعيد سان گڏ: 2013ع)

آغا بدرالدين دراني
(1912ع_1965ع)

پورو نالو: آغا بدرالدين

ولد: آغا شمس الدين

جنم: 23 مارچ 1912ع

جنم هنڌ: ڳڙهي ياسين، ضلعو شڪارپور

تعليم: علي ڳڙهه يونيورسٽيءَ مان تعليم

ادبي سڃاڻپ: سفرنامانگار

سياسي خدمتون: اسپيڪر (سنڌ اسيمبلي:1949ع)

صحافتي خدمتون:

چيف ايڊيٽر: هفتيوار پيغام ضلع ڳڙهي ياسين

ايڊيٽر: رسالو آشيانه ادب ڳڙهي ياسين (1935ع)

باني ڪار: آشيانه ادب لائيبريري ڳڙهي ياسين (1940ع)

ميمبر: سنڌي ادبي بورڊ ڄامشورو

وفات: 26 جنوري 1965ع

ڇپيل ڪتاب:

1. مسافر حجاز (سفرنامو: 1950ع).
2. مسافر حجاز (اردو ۾ ترجمو: 1955ع).
3. معاشيات (اردو:1955ع).
4. تحفته الطاهرين (فارسي ايڊٽ ۽ مقدمو:1956ع)
5. تاريخ سنڌ (1959ع).
6. دنيا جون زبانون (قلمي).
7. صلاح الدين ايوبي (ترجمو: 1961ع).
8. سنڌ ۾ هتي جا مائهو

ڊرامن جو تفصيل

1. صيد هوس (حميد ڪاشميري جي ڊرامي جو الثو)
2. سسئي پنهون
3. انارڪلي

ڊاڪٽر بدر ڌامراهو
(1961ع)

پورو نالو: بدر الدين

ولد: عبدالمجيد ڌامراهه

جنم: 15 ڊسمبر 1961ع

جنم هنڌ: ڳوٺ ڏامراهه ضلعو لاڙڪاڻو

تعليم: پي ايچ ڊي (سنڌي ادب)

پي ايچ ڊي جو موضوع: ڊاڪٽر ميمڻ عبدالمجيد سنڌيءَ جي علمي ادبي خدمتن جو تحقيقي جائزو (2014ع)

ادبي سڃاڻپ: محقق، لغت نويس، تاريخدان

نوڪري: ڊپٽي ڊائريڪٽر اسڪولز (لاڙڪاڻو)

ڇپيل ڪتاب:

1. سنڌي ادب (ٻه حصا: 1992ع).
2. سنڌي ادب جو مقدمو (1995ع).
3. لاڙڪاڻو ماضي حال (سهيڙ: 2001ع).
4. ٽيچرس چونڊ گائيڊ (2004ع).
5. لطيفي انسائيڪلوپيڊيا (2007ع).
6. جعفر پنهور جو ڪلام (ترتيب: 2007ع).
7. سنسڪرت_سنڌي لغت (2008ع).
8. ٻالڪ انسائيڪلوپيڊيا (2009ع).
9. سنڌي اردو لغت (2011ع).
10. لغاتِ سچل سرمست (2017ع).
11. لغات بيدل ۽ بيڪس (2020ع).

بردو سنڌي
(1922ع_1988ع)

اصل نالو: محمد رمضان

ولد: خدا ڏنو لاشاري

جنم: 15 مارچ 1922ع

جنم هنڌ: ڳوٺ ماڪن ڪوريه تعلقو ميرپور ماٿيلو ضلعو گهوٽڪي

ادبي سڃاڻپ: شاعر

نوڪري: مختيارڪار

مليل لقب: گيت جو بادشاهه

وفات: 26 آڪٽوبر 1988ع

ڇپيل ڪتاب:

1. اکڙيون ميگهه ملهار (شاعري:1961ع).
2. بوندون بس نه ڪن (شاعري: 1988ع).

بشير احمد چنا
(1936ع)

پورو نالو: بشير احمد

تخلص: ناز

جنم: 20 جون 1936ع

جنم هنڌ: شڪارپور

ادبي سڃاڻپ: ڊراما نويس، نقاد محقق

ڊرامن جو تفصيل:

1. انقلاب(1955ع)
2. ڪلنڌي ڪلنڌي مري ويو (ترجمو:1958ع).
3. نئون صبح (1959ع).
4. شڃا سيج پلنگ(1964ع).
5. فراق جي وادي(1965ع).
6. دريا خان (1965ع).
7. ويٺي وهامي رات (1965ع).
8. ٽڙي ٽڙي تلاءُ (1966ع).
9. ڪاريگر شاعر (1970ع).

10. رازدار (1972ع).
11. درخواستون (1973ع).
12. دلين ديپ جلايا (1973ع).
13. ٽري ڪونل (1974ع).
14. رمندا بادل (1974ع).

ڊاڪٽر بشير احمد شاد
(1942ع)

ولد: آغا درمحمد پٺاڻ

جنم: 1 اپريل 1942ع

جنم هنڌ: شڪارپور

تعليم: پي ايچ ڊي (سنڌي ادب)

پي ايچ ڊيءَ جو موضوع: مولانا ثناءالله ثنائيءَ جي شاعريءَ جو تنقيدي جائزو (1989ع)

نوڪري: ائسوسيئيٽ پروفيسر (2002ع ۾ رٽائر)

ڇپيل ڪتاب:

1. امام شامل (ترجمو: 1976ع).
2. اوجاڳو اکڙين (شاعري: 1986ع).
3. پيهي منجهه پاتال (لطيفيات، مرتب: 1992ع).
4. شاهه عبداللطيف ڀٽائي (ڊاڪٽر بلوچ جي مقالن جي سهيڙ: 1990ع).
5. لاڙڪاڻو صدين کان (تحقيق ۽ ترتيب: 1995ع).
6. اسلامي تاريخ جون ناماريون عورتون (ترجمو: 1995ع).
7. پلاروپٽ جو گمونڊ (لطيفيات: 1997ع).
8. عرفانِ لطيف (لطيفيات: 1998ع).
9. جيون پيڙا پيار (لاڙڪاڻي جي چونڊ ڪهاڻيڪارن جون ڪهاڻيون: 2000ع).

10. ڀلارو ڀٽ ڌڻي لطيفيات: 2001ع.
11. شاهه لطيف هر دؤر جو شاعر (لطيفيات: 2008ع).
12. فڪرِ لطيف (لطيفيات).
13. الله سائينءَ جي ڳالهه ٻولهه ڊاچي (ترجمو).
14. حياتِ اقبال (ترجمو).

بشير سيتائي
(1949ع_2016ع)

اصل نالو: بخشل

ولد: آخوند محمد عرس پٽي

جنم: 08 جولاءِ 1949ع

جنم هنڌ: سيتا وليج، ضلعو دادو

تعليم: ايم اي (سنڌي ادب)، ايل ايل بي

ادبي سڃاڻپ: شاعر

وفات: 05 فيبروري 2016ع

ڇپيل ڪتاب:

1. سچ سريڪو سچ (1987ع).
2. ڳالهه نه ٿيندي مات (1993ع).
3. جُهرڻ منهنجو جيءُ (2000ع).
4. اکر اکر ۾ اٿاهه محبت (خط: 2001ع).
5. ڳاها ڳالهه ڌڻي (ضلعي دادو جي شاعرن جو تعارف: 2004ع).
6. فارسي گرامر (2006ع).
7. اداس من جي اُدس موسم (شاعري:2006).
8. رباعيون عمر خيام جون (سنڌي ۽ انگريزيءَ ۾ ترجمو:2007ع).
9. خط خوشبوءِ جهڙا (ترتيب: بلوچ صحبت).

بشير منگي
(1963ع)

پورو نالو: بشير احمد

ولد: محمد پنهل

جنم: پهرين اپريل 1963ع

جنم هنڌ: پنجوديرو ضلعو لاڙڪاڻو

تعليم: ايم اي (اڪنامڪس)

نوڪري: ايريگيشن کاتو

ادبي خدمتون: آڊيٽر (سنڌي ادبي سنگت سنڌ)

ڇپيل ڪتاب:

1. وڏنڙو (هائيڪا:2004ع).
2. سنسار سنڌ ۽ منهنجي سوچ (ڪالم: 2007ع).
3. منٽو جا سٺ سال (منٽو جي ڪهاڻين جو ترجمو:2012ع).
4. پکي پيار امن جا (سفرنامو: 2014ع).
5. ڪير ٿو مونکي سڏي (شاعري:2017ع).

بشير مورياڻي
(1935ع_2016ع)

پورو نالو: بشير احمد

جنم: 10 مارچ 1935ع

جنم هنڌ: شڪارپور

ادبي سڃاڻپ: ڪهاڻيڪار، شاعر، مترجم

نوڪري: سيڪريٽري (گهرو کاتو)

وفات: 26 فيبروري 2016ع

ڇپيل ڪتاب:

1. زندگيءَ جي راهه تي (ڪهاڻيون: 1953ع).
2. اصنام خيالي (شاعري: 1955ع).
3. اجنبي (ناول: 1958ع).
4. مشرقي يورپ جي شاعري
5. عالمي ادب
6. اڌوري آڌام (ڪهاڻيون: 1984ع).
7. چونڊ ترڪي ڪهاڻيون (ترجمو: 1989ع).
8. هنگريءَ جون ڪهاڻيون (ترجمو).
9. ڪڪر منجهه ڪپار (شاعري:1993ع).

بلاول پرديسي
(1931ع_1999ع)

پورو نالو: محمد بلاول

ولد: محمد يعقوب وگهامل

جنم: 29 مارچ 1931ع

جنم هنڌ: ڪاٺوٽ، تعلقو هالا، ضلعو مٽياري

تعليم: ايم اي

ادبي سڃاڻپ: شاعر

نوڪري: پرنسپال

وفات: 23 ڊسمبر 1999ع

ڇپيل ڪتاب:

1. دل سوز ڪائنيون (شاعري:1956ع).
2. ڪليات پرديسي
3. پڪار (شاعري).

4. سوني صندوق (ٻاراڻو ادب؛ 1956ع).
5. زندگي ۽ حادثا (افسانا؛ 1969ع).
6. جادوءَ جو گلاب (ٻاراڻو ادب).
7. رهبر دوستي (مضمون).
8. سچل جي شاعري
9. جماليات

بيخود بلوچ
(1971ع)

اصل نالو: فتح الله

ولد: نصرالله جسڪاڻي

جنم: 14 آگسٽ 1971ع

جنم هنڌ: ڳوٺ جمعو جسڪاڻي تعلقو پنو عاقل

تعليم: ايم اي (سنڌي ادب)

ادبي سڃاڻپ: شاعر

نوڪري: استاد

ڇپيل ڪتاب:

1. درد ۽ امنگ دل پر (شاعري؛ 1995ع).
2. پوليون لوليون ٻارن جون (ٻارن لاءِ شاعري؛ 1996ع).
3. هوا پر پرياسين (شاعري؛ 2005ع).
4. جاڳو ٻارو (ٻارن لاءِ شاعري).
5. اعتراض (شاعري؛ 2018ع).

بيدار سورائي
(1937ع_2013ع)

اصل نالو: فتح الدين سومرو

جنم: 05 فيبروري 1937ع

جنم هنڌ: مورو شهر

تعليم: مئٽرڪ

ادبي سڃاڻپ: نثر نگار

نوڪري: استاد

صحافتي خدمتون:

چيف ايڊيٽر: اصلاح (دادو)

وفات: 18 ڊسمبر 2013ع

ڇپيل ڪتاب:

1. حقيقي ايمان (ايمان جي حقيقت بابت: 1958ع).
2. حقيقي دوست (عارف ۽ عالم جي گفتگو: 1960ع).
3. ڇوٽڪارو (1961ع).
4. عشق جي پوکي (1963ع).
5. جوڳي جا ڳايوس (1965ع).
6. روحاني زندگي (1966ع).
7. برڪاتِ تبليغ (1968ع).
8. ڪامياب زندگي (1969ع).
9. راهِ نجاتِ (1969ع).
10. دنيا دم گذر (1970ع).
11. زهريلا ڏنگ (1970ع).
12. مينگهه ملهار (1971ع).
13. گنجينئہ حيات غفاري (سوانح 1974ع).
14. عشقِ حبيب (1980ع).
15. سڄاڳيءَ جو سڏ (1981ع).
16. دين جو درد (1981ع).
17. ستا اُٿي جاڳ (1982ع).

18. رڃ ۾ رهڻون (1983ع).

19. زهر ڀري زندگي (1984ع).

20. دهل وڄي، دوسو مڙي (غير رسمي رواج بابت: 1984ع).

21. ديدار بازي (مزاح ۽ اصلاح: 1984ع).

22. مڪتوبات نجيشه (سهڻا سائين جا خط (1985ع).

23. حضرت سهڻا سائين (سوانح ۽ پاڳا: 86_1985ع).

24. غنچئہ غفاريہ (1988ع).

25. بهار بخشيہ (1989ع).

26. تحفتہ الطاهرين (1991ع).

27. دوکي جي ديوار (1993ع).

28. ظلم جي زنجير (1995).

29. حقيقي علم (1995ع).

30. هيڏا هاڃا ٿين (1996ع).

31. ملفوظات طاهريہ (1996ع).

32. لڪل لعل (1997ع).

33. مالڪ موتي لال (1998ع).

34. انڌو گهوٽ ۽ ڪاڻي ڪنوار (1999ع).

35. آئينو (1999ع).

36. ڏوريندي ڏس (سفرنامو: 1999ع).

37. ڪاملن جو ڪلام (1999ع).

38. پيغمبر جي پيروي (1999ع).

39. مقالات طاهريہ (2002ع).

40. بوستان طاهريہ (2002ع).

41. بيدار جي ڪهاڻي سندس زباني (آتم ڪهاڻي).

بيدل مسرور
(1947ع)

اصل نالو: بيدل بخش مسرور

ولد: غلام علي مسرور

جنم: 11 جولاءِ 1947ع

جنم هنڌ: شڪارپور

تعليم: ايم اي (سنڌي ادب)

ادبي سڃاڻپ: فنڪار، ڊراما نگار، ڪهاڻيڪار، مترجم

نوڪري: سينيئر پروڊيوسر، پي ٽي وي (ر)

ادبي خدمتون:

گلشن سيريز پبليڪيشن شڪارپور (باني).

محل پبليڪيشن شڪارپور (باني).

ڇپيل ڪتاب:

1. راڻي (ناوليٽ: 1971ع).
2. پوڳنا جو سفر (ڪهاڻيون: 1988ع).
3. چاهتن جي چوواٽي تي (ناول: 1999ع).
4. آءِ لويو (ناول: 1999ع).
5. سپنن جو سنسار (ترجمو: 2007ع).
6. ڪُليات مسرور (پاڳو پهريون: 2007ع).
7. بيدل نامو
8. هير رانجهو (فقير غلام علي مسرور جي مثنوي، مرتب).
9. راڻول رمزن وارو (آخوند قادر بخش بيدل جي فن ۽ فڪر بابت مقالا ۽ مضمون 2011ع).
10. محبت به قيامت به (ڪرشن چندر جي ناول جو ترجمو: 2012ع).
11. چيڪلو (ڪرشن چندر جي ناوليٽ جو ترجمو: 2013ع).
12. پيار جو تڪندو (سهڪاري ناول، سهيڙ: 2014ع).

13. سلطاني سهاڳ: ٻه پيا مقالا (ليکڪ: فقير غلام علي مسرور، مرتب: 2016ع)
14. مسدس مسرور عرف هيرن جو هار (فقير غلام علي مسرور جو ڪلام، سهيڙ 2019ع).
15. قلوپطره (ناول، ماهوار ڪرڻا ۾ ڇپيل).

بيگم خديجه دائودپوٽو
(1918ع_2001ع)

پورو نالو: بيگم خديجه

ولديت: ڊاڪٽر شمس الدين شيخ

جنم: 1918ع

جنم هنڌ: حيدرآباد

ادبي سڃاڻپ: ليکڪا، ايڊيٽر

خدمتون: ماهوار اديون

وفات: 21 جولاءِ 2001ع

ڇپيل ڪتاب:

1. منهنجي مختصر آتم ڪهاڻي (علامه دائودپوٽي جي آتم ڪٿا، مرتب).
2. شاعرن جو سرتاج (شاهه لطيف بابت مقالا، ترتيب: 1963ع).
3. سنڌ جون لوڪ آکاڻيون (1985ع).

بيگم زينت عبدالله چنا
(1919ع_1974ع)

پورو نالو: بيگم زينت

ولديت: محمد صالح چنا

جنم: 04 جنوري 1914ع

جنم هنڌ: سيوهڻ، ضلعو ڄامشورو

ادبي سڃاڻپ: ڪهاڻيڪار، مضمون نگار، ايڊيٽر

نوڪري: استاد

صحافتي خدمتون: ايڊيٽر ماهوار مارئي (1956ع)

وفات: 12 جولاءِ 1974ع

چيل ڪتاب:

1. يادگارِ لطيف (شاهه عبداللطيف ڀٽائيءَ بابت مضمون، مرتب: 1958ع).

ڀانڀون خان شيخ
(1928ع_2008ع)

پورو نالو: ڀانڀون خان

جنم: 19 اپريل 1928ع

جنم هنڌ: ڀٽ شاهه ضلعو مٽياري

ادبي سڃاڻپ: لطيف شناس، محقق

نوڪري: رويني پر ڪٽائر آفيسر

وفات: 19 آڪٽوبر 2008ع

چيل ڪتاب:

1. شاهه جو رسالو- رسالي جو ڪلام (ڊاڪٽر بلوچ جي ڇپرايل رسالي تي تنقيد: 1997ع).
2. شاهه جو رسالو (مرتب، جلد پهريون: 2000ع).
3. شاهه جو رسالو (مرتب، جلد ٻيو: 2012ع).
4. شاهه جو رسالو (مرتب، جلد ٽيون: 2012ع).

ٻلديو گاجرا
(1909ع_1991ع)

پورو نالو: ٻلديو تارا چند گاجرا

جنم: 09 سيپٽمبر 1909ع

جنم هنڌ: شڪارپور

تخلص: گمنام

ادبي سڃاڻپ: شاعر، اديب، صحافي

صحافتي خدمتون:

ايڊيٽر: روزاني ڀارت واسي انڊيا (1953ع)

وفات: 1991ع

چونڊ ڪتاب:

1. گمنام صدا (1954ع).
2. ڦول ۽ ترانا (1956ع).
3. گانڌي گرنٿ (1972ع).
4. ادبي تنقيد (1984ع).
5. آزاديءَ جي پڌ ۾ سنڌ جو ڀاڱو (1985ع).
6. جنگي ترانا ۽ متفرق گيت
7. زندگيءَ جا ورق (آتم ڪٿا).
8. شاعر تہ بيوس (ڪشنچند بيوس بابت)

ٻلديو مٽلاڻي
(1952ع)

پورو نالو: ٻلديو

ولد: بخت راءِ مٽلاڻي

جنم: 24 ڊسمبر 1952ع

جنم هنڌ: لاڙڪاڻو

تعليم: پي ايچ ڊي (سنڌي ادب)

پي ايچ ڊيءَ جو موضوع: سچل سرمست جو ڪ...ر: فن ۽ فڪر

ادبي سڃاڻپ: محقق

نوڪري: پروفيسر (بمبئي يونيورسٽي انڊيا)

خدمتون: چيئرمين (سنڌي شعبو بمبئي يونيورسٽي)

چيدل ڪتاب:

1. سچل جون واديون (ايم فل جو مقالو: 1991ع).
2. فن تحقيق ۽ ان جا اصول (1997ع).
3. سنڌي لوڪ ادب (ترتيب: 1998ع).
4. Sindhi Medieval Literature (1998)
5. شاهه ۽ سچل جو تقابلي اڀياس (2003ع).
6. اڱڻ نه ڏٺو ڪڏهن (سفرنامو: 2004ع).

پارومل امراڻي سوڍهڙ
(1982ع)

نالو: پارومل

ولد: ڪانجي مل امراڻي

جنم: 17 فيبروري 1982ع

جنم هنڌ: ڇيلهار، تعلقو ڇاڇرو

تعليم: ايم اي سنڌي، ايل ايل بي

ادبي سڃاڻپ: محقق، شاعر

نوڪري: جي ايس ٽي (تعليم کاتو)

چيدل ڪتاب:

1. ٿر جو ديپ امر دليپ (مرتب: 2002ع).
2. گيت سانوڻ جا من پانوڻ جا (تحقيق: 2004ع).
3. مرڪن مالهائون (شاعري: 2004ع).
4. ڌرتي ڳائي ٿي (ٿر جا لوڪ گيت ۽ راسوڙا: 2018ع).
5. چتر بولي چارڻان (لوڪ ادب تحقيق ٿر جي چارڻ قبيلي جي تاريخ ۽ چارڻن جي ڏاهپ پري لوڪ شاعري 2018ع).

6. عمروٽ چانڊيي لوڪ ادب تحقيق، عمرڪوٽ جي پس منظر ۾ حقوق، باڪيداس چارڻ جي شاعري 2018ع).
7. ٿر ٿر اندر ٿاڪ (خاڪا: 2018ع).

ڀائو دُر محمد ڀرڙو
(1956ع)

پورو نالو: دُرمحمد

ولد: خير محمد ڀرڙو

جنم: 11 جنوري 1956ع

جنم هنڌ: قنبر

تعليم: سنڌي اديب ۽ انٽر آرٽس

ادبي سڃاڻپ: محقق، نثر نويس

باني‌ڪار: دُرمحمد ڀرڙو پبلڪ لائبريري قنبر

نوڪري: نادرا ملازم (ر)

ڇپيل ڪتاب:

1. ساٿ هلندو رهي (ترتيب: 2009ع).
2. قنبر شهدادڪوٽ ضلعو تاريخ جي ورقن ۾ (ترتيب: 2011ع).
3. سڄاڳيءَ جو سفر (ترتيب: 2016ع).
4. قنبر شهدادڪوٽ ضلعو تاريخ جي آئيني ۾ (2019ع).
5. ڏاڙهيارو جبل، ڪتي جي قبر (سنڌ جو تاريخي ۽ جاگرافيائي اهم حصو) (مرتب: 2019ع).

تاج بلوچ
(1942ع_2020ع)

پورو نالو: تاج محمد

ولد: نور احمد خان جتوئي

جنم: 25 مئي 1942ع

جنم هنڌ: ڳوٺ سردار محمد مراد خان ٻلو تعلقو پنو عاقل

تعليم: ايم اي (صحافت)

ادبي سڃاڻپ: شاعر، ايڊيٽر، ڪهاڻيڪار

ادبي خدمتون:

ايڊيٽر: ماهوار سوجهرو ڪراچي

باني ڪار: سوجهرو پبليڪيشن

نوڪري: ٽريزري آفيسر

اعزاز: صدارتي ايوارڊ حڪومتِ پاڪستان (2019ع)

وفات: 04 جون 2020ع

ڇپيل ڪتاب:

1. درد جو صحرا (شاعري: 1970ع).
2. خوشبو جو زهر (شاعري: 1987ع).
3. لفظن جو ماتم (شاعري: 1994ع).
4. دل جزيرو اداس موسمن جو (شاعري:2004ع).
5. ڇچريون ڇچريون خواب (ڪليات: 2011ع).
6. جديد ادب جو تجزيو (سوجهرو جا ايڊيٽوريل: 2014ع).
7. گريف ان ليٽرس (انگريزي ترجمو لطيف نوناري).

ڊرامن جو تفصيل

1. ظلم جو شڪار (پي ٽي وي: 1973ع).

تاج جويو
(1954ع)

پورو نالو: تاج محمد

ولد: حاجي جويو

ڄمڻ: 06 سيپٽمبر 1954ع

ڄمڻ هنڌ: ڳوٺ پير ڪولاچي ضلعو شهيد بينظير آباد

تعليم: ايم اي (سنڌي ادب)

ادبي سڃاڻپ: نثر نويس، شاعر

نوڪري: رٽائر سيڪريٽري (سنڌي لئنگئيج اٿارٽي حيدرآباد)

ادبي خدمتون:

سيڪريٽري جنرل: سنڌي ادبي سنگت سنڌ (چار پيرا)

سيڪريٽري: سنڌي لئنگيج اٿارٽي حيدرآباد (ٻه دفعا)

پراجيڪٽ ڊائريڪٽر: سنڌي ڊڪشنري بورڊ

ڇپيل ڪتاب:

1. سوچون سُرها گل (اياز گل سان گڏ شاعري: 1978ع).
2. سنڌي گيت (ايم. اي سنڌيءَ جو مونو گراف: 1978ع)
3. دنيا جون انقلابي عورتون (ترجمو: 1982ع).
4. قوم چوي ٿي ٻول (استاد بخاري: شخصيت ۽ شاعري).
5. نيڻ ميڻتي خيال جاڳيا (جديد سنڌي شاعريءَ جو اڀياس).
6. ٻاهيون ٻيراڳين جون (لطيفيات: 1991ع).
7. جنم (چونڊ ڪهاڻيون: زيب سنڌي سان گڏ ترتيب: 1992ع).
8. ٿلسين جي سرهاڻ (جديد سنڌي شاعريءَ جو اڀياس: 1996ع).
9. جَر ٻر ٿو جرڪان (شيخ اياز جي لطيف کي پيڻا: 1998ع).
10. سنڌ جي تاريخ جو مطالعو
11. اڃا رُڃ مان وڻ اچي ٿي (اخباري ڪالم).
12. مان ورڻو هان مان ورڻو هان (شيخ اياز جي شاعري ۽ شخصيت جو اڀياس: 2000ع).
13. ڊاڪٽر بلوچ - هڪ مثالي انسان (ڇلد پهريون ترتيب: 2001ع).
14. ڊاڪٽر بلوچ - هڪ مثالي انسان (ڇلد ٻيو ترتيب: 2002ع).
15. شاهه لطيف: تحرڪ ۽ تحريڪ (لطيفيات، ترتيب: 2002ع).

16. سُر رپ: هڪ مطالعو (لطيفيات: ترتيب: 2002ع).

17. عالمن جو آفتاب ـ علامه غلام مصطفيٰ قاسمي (ترتيب: 2002ع).

18. انسان دوست اديب ۽ بيباڪ صحافي ـ محمد عثمان ڏيپلائي (ترتيب: 2003ع).

19. آسمان جيڏو ڏرتيءَ جو شاعر (شيخ اياز بابت مضمونن جي ترتيب: 2003ع).

20. سپاجهو ماڃهه وڻ ـ محمد ابراهيم جويو (ترتيب: 2003ع).

21. سُر سورٺ (لطيفيات، ترتيب: 2003ع).

22. سنڌي آيا سنڌ ڏسڻ (هند جي اديبن جو تعارف: 2004ع).

23. سُر مومل راڻو (لطيفيات، ترتيب: 2004ع).

24. حسينيءَ جي هاڪ (سر حسيني جو مطالعو لطيفيات، ترتيب: 2005ع).

25. ديسي سيڻ ڪڇن (لطيفيات، ترتيب: 2005ع).

26. آءٌ درازا هل (شيخ اياز جو سچل سرمست کي خراج: ترتيب: 2007ع).

27. سنڌي ٻوليءَ جو درست استعمال (مرتب: 2009ع).

28. دل ۽ ڌرتيءَ جا گيت (نياز همايونيءَ جي شاعري: ترتيب ـ 2009ع).

29. استاد بخاري: سنڌ جي جوڀن جو شاعر (2012ع).

30. شاهه لطيف جا فڪري سرچشما (تحقيق: 2013ع).

31. سنڌ جو ديومالائي ڪردار: سراج (ترتيب: 2013ع).

32. قليچ بيگ (ترتيب).

33. ساميءَ تي هڪ نئين نظر (ترتيب).

34. موحد شاعر ـ حاجي احمد ملاح (ترتيب).

35. ساميءَ ويس سلوڪڙا (شيخ اياز جو ساميءَ کي خراج: ترتيب).

36. وڏو ڪهاڻيڪار وڏو انسان ـ نسيم کرل (ترتيب).

37. شڪل وڻ آءٌ صحرا جو (احسن الهاشميءَ جو ڪلام: ترتيب).

38. واڄٽ ويراڳين جا (پڙلاءُ: عبدالواحد آريسر سان ڳالهه ترتيب).

39. ڳچيءَ ڳانا لوهه جا (عبدالواحد آريسر جون جيل ڊائريون: نئين سر ترتيب).

40. جوڀن جهونڊو واءُ جو (شاهه عنايت راشد بابت تاثراتي ڪتاب: ترتيب).

41. سڄڻ جي موڪلاڻي (راشد موراڻي بابت تاثراتي ڪتاب، ترتيب: 2014ع).

42. سنڌ جو ڏاهو ذات ڏٺي: محمد ابراهيم جويو (ترتيب: 2014ع).

43. اُجري ڀاڪ جا سينا سرجيندڙ: محمد ابراهيم جويو: هڪ اڀياس (2014ع).

44. ترازن جي ترڪُوهمي رهي آهي (سچل جي شاعري جو فڪري اڀياس: 2015ع).

45. تاريخ سان تعزيت (عبدالواحد آريسر بابت مضمونن ۽ تاثرن جو ڪتاب: ترتيب: 2015ع).

46. مُون جو سراپا عشق هو (عبدالواحد آريسر بابت تاثراتي ڪتاب، ترتيب: 2015ع).

47. ذات ۽ ڏاهپ جي لاٽ (سراج ميمڻ جي خاڪن جو ڪتاب: ترتيب).

48. ويراڳي جي وڇڙا هٿا (عبدالواحد آريسر جي خاڪن جو ڪتاب: ترتيب).

49. انبلٽ ريکائون (عبدالواحد آريسر جي شاعري، نثري ٽڪرا ۽ ڊائري جا ورق، ترتيب).

50. نئين دور جا نوان چار درويش (عبدالواحد آريسر جي خاڪن جو ڪتاب: ترتيب، تعارف ۽ حاشيا).

51. ميري شاعري ميري صليب [شيخ اياز کي نثري نظمين اور اقتباسات: اردو ترتيب و تزئين].

52. خط (سنڌ ۽ ننڍي کنڊ جي سياستدانن جا جي. ايم سيد ڏانهن خط ترتيب).

53. اڄ پڻ چڪيم چاڪ (اديبن، عالمن ۽ دوستن جا جي. ايم سيد کي خط: ترتيب).

54. خطباتِ سيد (بزمِ صوفياءِ سنڌ جا خطبا: ترتيب).

55. سنڌ جي ڪهاڻي سيد جي زباني (تقريرون: ترتيب).

56. سنڌ ڳالهائي ٿي (سائين جي. ايم سيد جو عدالتي بيان، عبدالواحد آريسر سان گڏ تيار ڪيل).

57. مون جا سرجي ست (سراج جي ڪتاب جي مهيڙ: 2017ع).

58. رابيل رَت مايا نگر (2017ع).

59. انساني ضمير جو آواز: خاڪي جويو (ترتيب: 2017ع).

60. شهيد ڀڳت ڪنور رام (ترتيب: 2018ع).

تاج صحرائي
(1921ع_2002ع)

پورو نالو: تاج محمد

ولد: نور محمد ميمڻ

جنم: 11 سيپٽمبر 1921ع

جنم هنڌ: شڪارپور

تعليم: بي اي

ادبي سڃاڻپ: محقق، شاعر، آرڪيالاجسٽ

نوڪري: استاد

اعزاز: صدارتي ايوارڊ

وفات: 28 آڪٽوبر 2002ع

ڇپيل ڪتاب:

1. سنڌڙيءَ جو شهباز (مرتب: 1971ع).
2. سخي شهباز قلندر (مرتب: 1980ع).
3. سنڌو تهذيب (تحقيق: 1989ع).
4. ضلعو دادو: جاگرافي ۽ تاريخ جي آئيني ۾
5. ڪيرٿر جبل
6. پٺي لوڪ (مقالو: 1996ع).
7. گورک چوٽي (مقالو: 1997ع).
8. Lake Manchar (1997) (مقالو).
9. نيڻين ننڊ اکوڙ (شاهه عبداللطيف ڀٽائيءَ بابت مضمون: 2001ع).
10. سنڌ جا اسلوڪا رهاڪو

تارا ميرچنداڻي
(1930ع)

پورو نالو: تارا موتيرام

ولديت: ديوان ڏيارام هاسارام

جنم: 06 جولاءِ 1930ع

جنم هنڌ: حيدرآباد (سنڌ)

تعليم: انٽر آرٽس

ادبي سڃاڻپ: ناول نگار، ڪهاڻيڪار

ڇپيل ڪتاب:

1. ڪومائيل ڪلي (ناول: 1949ع).
2. آشا (ناول: 1950ع).
3. آئينو ۽ عڪس (ڪهاڻيون: 1965ع).
4. رهڙ جي گڏي (ڪهاڻيون: 1966ع).
5. اُلجهيل تندون ريشم جون (ڪهاڻيون: 1986ع).
6. هٿ يوگي (ناول ٻه ڀاڱا: 1990ع).
7. درد (ڪهاڻيون: 1991ع).
8. لهرن جي گونج (ناول: 1992ع).
9. وسريا نه وسرن (ڪهاڻيون: 1996ع).
10. سورج جي ڀرين ڪرڻ (ناول: 1998ع).

تاجل بيوس
(1938ع_2008ع)

پورو نالو: تاج محمد

ولد: محمد جعفر سمون

جنم: 22 سيپٽمبر 1938ع

جنم هنڌ: ڳوٺ پير درگاهه حيات شاهه، تعلقو سوڀوديرو ضلعو خيرپور

تعليم: ايم اي (اقتصاديات)

ادبي سڃاڻپ: شاعر، نثر نويس

نوڪري: رجسٽرار آف ڪمپنيز

وفات: 13 ڊسمبر 2008ع

چيل ڪتاب:

1. جڏهن پوڻ ۽ ٻٽي (شاعري: 1982ع)،
2. انبن جهليو ٻور (شاعري: 1983ع)،
3. سرجيندڙ ساڻيهه جا (شاعري: 1985ع)،
4. سنڌ منهنجي امان (شاعري: 1989ع)،
5. ڪاڇي مٿان ڪونج (نثري نظم: 1990ع)،
6. ڪنڌيءَ ڪنئور ترن (شاعري: 1991ع)،
7. ڏور ٻه اوڏا سپرين (ڀارت جو سفرنامو: 1992ع)،
8. ڪنڌيءَ اڪ ٿلاريا (شاعري: 1992ع)،
9. سرخ گلابون ڪي موسم مين (اردو شاعري: 1994ع)،
10. صحرا سنڌ جن (شاعري: 1995ع)،
11. تنهنجا نيڻ غزل (هڪ سئو غزل: 1996ع)،
12. ڏوريان ڏوريان مَ لهان (نئو شعري مجموعا گڏ: 1997ع)،
13. وڏا وڻ وڻڪار جا (شيخ اياز سان گڏ: 1997ع)،
14. انداز بيان اور (اردو شاعري: 1997ع)،
15. آريجن کان الهاس نگر (هند- سنڌ جي اديبن جا خط: 1997ع)،
16. اسين ڙي اوهان چا ڏلو (هند جو سفرنامو: 2002ع)،
17. چپ انجيل جي حاشين جهڙا (هڪ سئو غزل: 2003ع)،
18. ڏک سکن جي سُونهن (آتم ڪٿا، پاڱو پهريون: 2003ع)،

19. ڏک ڏکن جي ڳوڙهن (آتم ڪٿا، پاڳو پهريون: 2003ع).
20. ڏک ڏکن جي ڳوڙهن (آتم ڪٿا، پاڳو ٻيون: 2003ع).
21. سامي سودو پريم جو (سامي جا سلوڪ: 2003ع).
22. سج چنڊ تارا ڪتيون (خاڪا: 2004ع).
23. انگريزي شاعريءَ جي مختصر تاريخ (2004ع).
24. پکي ساڳئي پار جا (شاعري، 2004ع).
25. سون سريکا چار سين (شخصيات: 2004ع).
26. تاجل جو رسالو (شاعري: 2006ع).
27. گل چنو گرنار جو (2006ع).
28. جهڄان پسي جهوڪ (ڪهاڻيون: 2007ع).
29. مندرن، مجسمن ۽ محبتن جو ملڪ هندستان (سفرنامو: 2007ع).
30. ملير جي مارئي (شهيد بينظير ڀٽي جي منظوم پيتا: 2008ع).

تسليم سحر
(1979ع)

پورو نالو: تسليم خاتون

ولديت: نياز علي ابڙو

جنم: 08 مئي 1979ع

جنم هنڌ: ڳوٺ گلاب جيئل، تعلقو ڪنگري، ضلعو خيرپور ميرس

تعليم: ايم اي (سنڌي ادب)، ايل ايل بي

ادبي سڃاڻپ: ڪهاڻيڪار شاعر

نوڪري: قانون کاتي ۾ ملازم

ڇپيل ڪتاب:

1. پورتا (ڪهاڻيون: 2016ع).

ڊاڪٽر تنوير جوڻيجو
(1954ع)

پورو نالو: تنوير

ولديت: صدرالدين جوڻيجو

جنم: 06 فيبروري 1954ع

جنم هنڌ: ڀاڻ، ضلعو دادو

تعليم: پي ايچ ڊي (سوشيالاجي)

ادبي سڃاڻپ: ماهرِ سماجيات، ڪهاڻيڪار، مضمون نگار

نوڪري: پروفيسر (سوشيالاجي شعبو سنڌ يونيورسٽي ڄامشورو)

چيئر پرسن: سوشيالاجي شعبو

ڇپيل ڪتاب:

1. امرت منجھ ڪڙاڻ (ڪهاڻيون: 1974ع).
2. سماجيات جا اصول (1981ع).
3. عيبن هاڻي (ڪهاڻيون: 1981ع).
4. ٻارن لاءِ ديس بديس ڪهاڻيون (ترجمو: 1985ع).
5. سنڌ جا قديم آثار: ماڳ. (تحقيق: 1986ع).
6. عورت سماج ۽ ڏاڍ (مضمون: 2004ع).
7. سوشيالاجيءَ جي لغت (2004ع).
8. خيرالنساءِ جعفري: شخصيت ۽ فن (2006ع).
9. ڊاڪٽر سجيده مغل جي آتم ڪهاڻي (ترتيب: 2019ع).

ڊاڪٽر تنوير عباسي
(1934ع_1999ع)

اصل نالو: نور نبي

ولد: گل حسن عباسي

جنم: 07 ڊسمبر 1934ع

جنم هنڌ: ڳوٺ سوڀوديرو، ضلعو خيرپور

تعليم: ايم بي بي ايس

ادبي سڃاڻپ: شاعر، محقق، مترجم، سفرناما نگار.

نوڪري: ڊاڪٽر

مليل اعزاز: صدارتي ايوارڊ، پاڪستان رائيٽرس گلڊ ايوارڊ

مليل لقب: سنڌ جو ورڊ ورٿ

ڪارٽر: تنوير عباسي ڪارنر، شاهه لطيف يونيورسٽي خيرپور

وفات: 25 نومبر 1999ع

چپيل ڪتاب:

1. رڳون ٿيون رباب (شاعري: 1958ع).
2. شعر (1970ع).
3. جي ماريا نه موت (ويٽنامي ناول جو ترجمو: 1973ع).
4. پاراٺو ٻول (چونڊ ۽ ترتيب: 1973ع).
5. شاهه لطيف جي شاعري (جلد پهريون: 1976ع).
6. سج ترڻ هيٺان (شاعري: 1977ع).
7. سنڌ جا عظيم صوفي بزرگ (1981ع).
8. جديد سنڌي شاعري (چونڊ ۽ ترتيب: 1981ع).
9. نانڪ يوسف جو ڪلام (ترتيب: 1982ع).
10. خير محمد هيسباڻيءَ جو ڪلام (ترتيب: 1983ع).
11. ڏوري ڏوري ڏيهه (سفرنامو: 1984ع).
12. هيءَ ڌرتي (شاعري: 1985ع).
13. شاهه لطيف جي شاعري (جلد ٻيو: 1985ع).
14. ترورا (ادبي مضمون، خاڪا، يادگيريون، سفرنامو: 1988ع).
15. شاهه لطيف جي شاعري (ٻئي جلد گڏ: 1989ع).

16. سچل سرمست (انگريزي: 1989ع).
17. تنوير جڳي (شعري ڪليات: 1989ع).
18. ڦٽهن ٽنبين مشعل (خاڪا: 1990ع).
19. ساجن سونهن سرت (شاعري: 1996ع).
20. مون ڪي اڳتي وڃڻو آهي (سفرناما: 2000ع).
21. سپني کان سهڻي ساپيا (تقريرون ۽ ليڪچر، مرتب ابراهيم ڪرل: 2006ع).
22. راڳ صوفي ۽ سنڌ (2011ع).
23. سچل جو رسالو (ترتيب: اڻ ڇپيل).

تنوير عباسيءَ بابت ڇپيل ڪي اهم ڪتاب:

1. تنوير عباسي: هڪ مطالعو (ڊاڪٽر عبدالجبار جوڻيجو: 2000ع).
2. پوان شل قبول (اياز گل: 2008ع).
3. مان تنوير آهيان (مشتاق ڪلهوڙو).
4. روشن آ سانجهي (اياز گل: 2008ع).
5. تنوير عباسيءَ جون علمي ادبي خدمتون (مهر خادم).

ڊاڪٽر تهمينه مفتي
(1953ع)

پورو نالو: تهمينه

جنم: 07 جنوري 1953ع

جنم هنڌ: نوابشاهه

تعليم: پي ايڇ ڊي (سنڌي ادب)

پي ايڇ ڊيءَ جو موضوع: سنڌي ڪهاڻيءَ جو سماجي ڪارج (1995ع)

ادبي سڃاڻپ: محقق، ڪهاڻيڪار

نوڪري: چيئرپرسن (سنڌي شعبو سنڌ يونيورسٽي ڄامشورو)

ڇپيل ڪتاب:

1. ڪنا اُپ ڪنا (ڪهاڻيون: 2007ع).
2. شاهه جي ڪلام جو فلسفو (لطيفيات، مضمون: 2011ع).
3. سچل سرمست ۽ ساميءَ جو فلسفو (مضمون: 2015ع).

ڊاڪٽر ثريا سوز ڏيپلائي
(1945ع_2004ع)

اصل نالو: ثريا نسيم قاضي

ولديت: محمد عثمان ڏيپلائي

جنم: 25 نومبر 1945ع

جنم هنڌ: ڏيپلو

تعليم: پي ايڇ ڊي (سنڌي ادب)

پي ايڇ ڊيءَ جو موضوع: محمد عثمان ڏيپلائي بطور سماج سڌارڪ (200ع)

ادبي سڃاڻپ: محقق

نوڪري: ليڪچرار

وفات: 14 سيپٽمبر 2004ع

ڇپيل ڪتاب:

1. چمڪندڙ چنڊ (ٻارن لاءِ ڪهاڻيون: 1985ع).
2. نيٺن نند اُڏائي (ناول قسطوار اخبار ۾ ڇپيل).

ثميره زرين
(1944ع_1977ع)

اصل نالو: سڪينا

ولديت: محمد اعظم اعوان

جنم: 22 فيبروري 1944ع

جنم هنڌ: شڪارپور

تعليم: بي اي

ادبي سڃاڻپ: ڪهاڻيڪاره

پهرين ڪهاڻي: وطن (ماهوار نئين زندگي: 1954ع)

نوڪري: ريسرچ فيلو (سنڌ يونيورسٽي: 1976ع)

وفات: 13 آگسٽ 1977ع

ڇپيل ڪتاب:

1. مهراڻ جون ڇوليون (ماهوار نئين زندگيءَ ۾ شايع ٿيل ڪهاڻين جي چونڊ، مرتب: 1962ع).
2. گيت اڃايل مورن جا (ڪهاڻيون: 1971ع).
3. آءُ اُها ئي ماروئي (ڪهاڻيون: 1981ع).
4. روشن ڇانورو (ڪهاڻيون: 1989ع).
5. خاتونِ اول ڪهاڻيڪاره ثميره زرين (مرتب نصير مرزا: 2018ع).

ثناءُالله ثنائي
(1895ع_1976ع)

پورو نالو: مولوي ثناءُالله

ولد: الله بخش صوفي عباسي

ڄنم: 13اپريل 1895ع

ڄنم هنڌ: ڳوٺ ڪوهارا، تعلقو ڏوڪري، ضلعو لاڙڪاڻو

تعليم: فارغ التحصيل

ادبي سڃاڻپ: شاعر، عالمِ دين

تخلص: ثنائي

ثناءُالله ثنائي تي ڊاڪٽر بشير احمد شاد جي پي ايڇ ڊي جو عنوان:

مولانا ثناءُالله ثنائيءَ جي شاعريءَ جو تنقيدي جائزو (1989ع)

وفات: 31 ڊسمبر 1976ع

ڪتابن جو تفصيل			
نمبر	ڪتاب جو نالو	نمبر	ڪتاب جو نالو
1	ديوانِ ثنائي	11	قيامت نامو
2	عقائد نامہ	12	سچا موتي
3	خطباتِ ثنائي	13	محمود غزنوي
4	ملان ۽ مولوي	14	ٽيهہ اکري
5	اشعارِ ثنائي	15	پاڪستان
6	ليليٰ مجنون (قصو).	16	ترڪي ٽوپي
7	تاريخِ اسلام	17	گلشنِ ميلاد
8	سچو عاشق	18	ڪوئيٽا جو زلزلو
9	دردن جي دانهن	19	تحفي ڪوئيٽا
10	پيارِ صالح		

پارس حميد
(1957ع)

اصل نالو: حميد الحق

جنم: پهرين جنوري 1957ع

جنم هنڌ: ڳوٺ ڪاهي خان جلباڻي، ضلعو نوشهروفيروز

تعليم: ايم اي (ايڪنامڪس)، ايل ايل بي

ادبي سڃاڻپ: شاعر، نثرنگار

نوڪري: اسسٽنٽ ڊائريڪٽر (سيڊ ڪارپوريشن)

ڇپيل ڪتاب:

1. ديس پرديس (ترتيب: 1981ع).
2. هٿ ترين تي روشن ڏک (شاعري:2006ع).
3. امن پکيڙا (ڪهاڻيون، مرتب غلام مصطفيٰ سولنگي سال ڇپائي: 2020ع)

پريو وفا
(1915ع_2012ع)

پورو نالو: پريو جوتو مل چگاڻي

جنم: 19 سيپٽمبر 1915ع

جنم هنڌ: لاڙڪاڻو

تعليم: بي اي

ادبي سڃاڻپ: شاعر

وفات: 17 ڊسمبر 2012ع

ڇپيل ڪتاب:

1. جهنڪار (1955ع).
2. پرواز (شاعري: 1962ع).
3. سرخ گلاب، سرها خواب (پنجڪڙا: 1980ع).
4. پيغمبر جو پيغام (خليل جبران جي ڪتاب جو ترجمو: 1983ع).
5. مان ازل جي اُڃ آهيان (شاعري: 1990ع).
6. تون ساگر مان لهر (شاعري: 1993ع).
7. آئينا ۾ عڪس (ٽه سٽا/ هائيڪو: 1994ع).
8. سچ لهڻ تي آ (2000ع).

ڊاڪٽر پرسو گدوائي
(1937ع_2004ع)

پورو نالو: پرسو جيسو مل گدوائي

جنم: 13 آگسٽ 1937ع

جنم هنڌ: دادو

تعليم: پي ايچ ڊي (سنڌي ادب)

پي ايڇ ڊي؛ جو عنوان: هندي ۽ سنڌي صوفي شاعرن جو تقابلي اڀياس

ادبي سڃاڻپ: محقق

نوڪري: پروفيسر (پونو يونيورسٽي، انڊيا)

وفات: 24 نومبر 2004ع

چيل ڪتاب:

1. شاهه جو شعر (1973ع).
2. سنڌ جا ٽيهه سال (1979ع).
3. سنڌي ٻوليءَ جي زيارت (1989ع).
4. ڳيچ يا ڳيجهه (1990ع).
5. ڳجهارتون (1990ع).
6. سنڌي لوڪ ورثو (1992ع).
7. Similarties in Sindhi and Dravidian Languages (1996)
8. اچو ته سنڌي سکون (1997ع).
9. Let's Learn Sindhi (1998)
10. Sindhi Self Tutor
11. سنڌي اڀياشائن جاچونڊ لفظ (1999ع).
12. Glimpses of Sindhi Language (2001)
13. سنڌي لوڪ گيت: ٻولي ۽ اوسر (2007ع).

پروانو ڀٽي
(1934ع_2016ع)

اصل نالو: ميوو خان

ولد: گل محمد خان ڀٽي

جنم: 16 فيبروري 1934ع

جنم هنڌ: پيارو ڳوٺ، ضلعو دادو

تعليم: سنڌي فائينل

ادبي سڃاڻپ: صحافي، نثر نويس، شاعر

خدمتون: مرڪزي جوائنٽ سيڪريٽري (سنڌي ادبي سنگت سنڌ: 1963ع)

نوڪري: ٽيپيدار ۽ استاد

وفات: 03 نومبر 2016ع

چونڊ ڪتاب:

1. ٽڙندڙ مکڙيون (1959ع)،
2. سرهاڻ (ترتيب: 1959ع)،
3. ڪتاب زندگيءَ جا ورق (آتم ڪٿا: 2017ع)،

پروانو سيوهاڻي
(1963ع)

اصل نالو: منظور علي

ولد: گل محمد سومرو

جنم: 21 جولاءِ 1963ع

جنم هنڌ: سيوهڻ، ضلعو ڄامشورو

تعليم: ايم اي

ادبي سڃاڻپ: ڪهاڻيڪار، ناول نگار

نوڪري: استاد

باني ڪار: سرهاڻ پبليڪيشن سيوهڻ (1975ع)

چونڊ ڪتاب:

1. تياسيءَ جا ٽي ناٽڪ (ٻارن لاءِ ناٽڪ: 1983ع)،
2. تماشو (ٻارن لاءِ ڪهاڻيون: 1985ع)،
3. پکين جي ديس ۾ (ٻارن لاءِ ڪهاڻيون: 1986ع)،
4. چنڊ ۽ چڪور (ٻارن لاءِ ڪهاڻيون: 1989ع،

5. هل ته هلون چنڊ تي (سائنسي ناول: 1992ع).
6. منهنجون يادون منهنجو شايع (آتم ڪٿا: 1993ع).
7. ٻارن جون چونڊ ڪهاڻيون (ترتيب: 1994ع).
8. ٻارن جا گيت (شاعري: 1994ع).
9. خير و خيالي (ڪهاڻيون: 1995ع).
10. اڏام (ڪهاڻيون: 2001ع).
11. ڌرتيءَ جو تارو (ڪهاڻيون: 2004ع).
12. انڌي نقيرياڻي (ڪهاڻيون: 2004ع).
13. سهڻي صلاح (ڪهاڻيون: 2005ع).

پرويز
(1945ع)

اصل نالو: علي محمد

ولد: محمد سليمان ميمڻ

جنم: 02 سيپٽمبر 1945ع

جنم هنڌ: ڳوٺ لاکا، تعلقو ميرپور بٺورو

تعليم: بي ايس سي

ادبي سڃاڻپ: ڪهاڻيڪار، ناول نگار، ترجمي نگار

نوڪري: رسرچ اسسٽنٽ (زرعي يونيورسٽي ٽنڊو ڄام)

پهرين ڪهاڻي: اونداهي رات (ماهوار بادل: 1967ع)

ڇپيل ڪتاب:

1. شٽي سنڌي (ڪهاڻيون: 1978ع).
2. نئون ڳوٺ پراڻو ڳوٺ (طويل چيني ڪهاڻي، ترجمو: 1979ع).
3. پنڌ اڙانگا پب جا (ترجمو: 1986ع).
4. شاهراهه دهلي (سباش چندر بيس جون تقريرون، ترجمو: 1988ع).

5. فلسطين جدوجهد آزاد (ترجمو: 1989ع).
6. رت جا ترا (ڪهاڻيون: 1989ع).
7. ڈونگر منجهه ڏيئو (ترجمو ناول: 1990ع).
8. پيءُ جا ڌيءُ ڏي خط (نهرو جا اندرا گانڌيءَ ڏي خط).
9. اسپارٽيڪس (هاورڊ فاسٽ جي ناول جو ترجمو: 1998ع).
10. وڃايل ٽرڪ (ڪهاڻيون: 2006ع).
11. لڙڪن آجا نيڻ (ناول: 2006ع).
12. ماڃر جي حور (ڪهاڻيون: 2007ع).
13. منهنجو پاڻي بند نہ ڪجان (ڪهاڻيون: 2007ع).
14. دل جي دري (ڪهاڻيون: 2008ع).
15. پيهي جان پاڻ ۾ (آتم ڪهاڻي: 2010ع).
16. ڳوڙهن جا ڪبوتر (2011ع).
17. اکين ۾ رهجي ويل عڪس (ڪهاڻيون: 2014ع).
18. آزاديءَ جو صبح (ڪهاڻيون: 2015ع).
19. اسان اڌ جاڻان (ڪهاڻيون: 2018ع).
20. مونکي چو ڪڏيو ويو (ڪهاڻيون: 2019ع).

پرويز جي شخصيت ۽ فن بابت ڪتاب

1. ساٿين پرويز (يوسف سنڌي: 2019ع)

پرويز ابڙو
(1972ع)

پورو نالو: پرويز احمد

ولد: قبول ابڙو

جنم: 11 سيپٽمبر 1972ع

جنم هنڌ: ڳڙهي ياسين، ضلعو شڪارپور

ادبي سڃاڻپ: ناول نگار، ڪهاڻيڪار

چيدهه ڪتاب:

1. تيريون اکيون سرمئي خواب (ناول: 2001ع).
2. تون هڪ خواب آهين (ناول: 2002ع).
3. ملهار (ناول).
4. پنڌ اڙانگا پٻ جا (سفرنامو ۽ خط).
5. لاالله کان الاالله تائين (نثري نظم).
6. تون هڪ خواب آهين (ناول: 2018ع).

ڊاڪٽر پروين موسيٰ ميمڻ
(1958ع)

اصل نالو: پروين

ولديت: محمد موسيٰ ميمڻ

جنم: 20 نومبر 1958ع

جنم هنڌ: ڏيپلو

تعليم: پي ايڇ ڊي (سنڌي ادب)

پي ايڇ ڊيءَ جو موضوع: سنڌي نثر جي ترقيءَ ۾ عورت ليکڪائن جو حصو: تحقيقي اڀياس

ادبي سڃاڻپ: محقق، نثر نويس

نوڪري: اسسٽنٽ پروفيسر (ر)

چيدهه ڪتاب:

1. سنڌي ادب جو ادبي جائزو ۽ لطيفيات (2004ع).
2. سنڌي نثر جي ڪن صنفن جو اڀياس (2008ع).
3. اٿي رائو ريل (2008ع).
4. آديسن ادب آهي اکڙين ۾ (2009ع).

5. سون ورنيون سوڍيون (2009ع).
6. وکر سو وهاءِ (مضمون: 2009ع)
7. اخلاقي قدر (مضمون: 2010ع).
8. سنڌي ادب (ايم سي ڪيو: 2015ع).
9. عالم سڀ آباد ڪرين (لطيف شناسي: 2016ع).
10. پلئه پايو سچ (ادبي تحقيق: 2016ع).
11. سنڌي ادب: تحقيقي ۽ تنقيدي مطالعو (ادبي تاريخ: 2018ع).
12. گلدستو (مضمون).

پشپا ولڀ
(1963ع)

پورو نالو: پشپا

ولديت: ولي رام ولڀ

جنم: 15 جنوري 1963ع

جنم هنڌ: مٺي، ضلعو ٿرپارڪر

تعليم: ايم بي بي ايس

ادبي سڃاڻپ: مترجم، شاعر

نوڪري: ڊاڪٽر

چونڊ ڪتاب:

1. درد کان پاهر (شاعري: 1985ع).
2. بند اکين ۾ آسمان (شاعري: 2010ع).

پوپٽي هيراننداڻي
(1924ع_2005ع)

پورو نالو: پوپٽي هيرانندائي

ولديت: رامچند هيرانندائي

جنم: 17 سيپٽمبر 1924ع

جنم هنڌ: حيدرآباد (سنڌ)

تعليم: ايم اي (سنڌي)

ادبي سڃاڻپ: اسڪالر، نقاد، ناول نگار، ڪهاڻيڪار

نوڪري: پروفيسر (ڪامرس ڪاليج چرچ گيٽ انڊيا)

وفات: 16 ڊسمبر 2005ع

ڇپيل ڪتاب:

1. منجو (ناول: 1950ع).
2. رنگين زماني جون غمگين ڪهاڻيون (1953ع).
3. پڪار (ڪهاڻيون: 1953ع).
4. حسرتن جي تربت (ناول: 1961ع).
5. هڪ پشپ پندرهن پنکڙيون (1962ع).
6. ڀاشا شاستر (1962ع).
7. ڀارت جي استري (1963ع).
8. جيءَ ۾ جهوريءَ تن ۾ تات (ناول: 1966ع).
9. ڪلي گلاب جي، ساغر شراب جو (ڪهاڻيون: 1967ع).
10. سنڌي ٻولي 1970ع.
11. چرڻ چڪن چت ۾ (مضمون: 1971ع).
12. شهناز (ڪهاڻيون: 1973ع).
13. سنڌي ساهت جي جهلڪ (1974ع).

14. مون توکي پيار ڪيو (ڪهاڻيون: 1975ع).
15. خزان جو ڌوڙ پورو ٿيو (ڪهاڻيون: 1976ع).
16. زنده سا تريم رهندي (سنڌي مضمون: 1976ع).
17. روح سنڌي رچ (شاعري: 1976ع).
18. بولي منهنجي ماءُ (1977ع).
19. ڏهن ڏينهن ۾ سنڌي سکو (1977ع).
20. عزيز- شخص ۽ عالم (1978ع).
21. سنڌي هستيون (1980ع).
22. سنڌي مسلمان ڪوين جي هنديءَ ۾ ڪوتا (1981ع).
23. سيلاب زندگيءَ جو (ناول: 1981ع).
24. منهنجي حياتيءَ جا سونا روپا ورق (آتم ڪٿا: 1981ع).
25. مان سنڌڙ (شاعري: 1982ع).
26. پوپٽي ٿي شريسٽ ڪهاڻيان (مراٺيءَ ۾ ترجمو ٿيل ڪهاڻيون: 1983ع).
27. شاهه سنڌي تهذيب جو روح (1983ع).
28. تنقيدي مضمون (1983ع).
29. راڻي پدمڻي (ناٽڪ: 1984ع).
30. سنڌي ڪالهه ۽ اڄ (1985ع).
31. ڪٿن ڍهڪي زندگي مين (هنديءَ ۾ ترجمو ٿيل ڪهاڻيون: 1985ع).
32. زندگي نه ڪوتا، نه ڪهاڻي (ڪهاڻيون: 1985ع).
33. ڪٿ توهين هت اسين (ڪهاڻيون: 1988ع).
34. سنڌي شادي، ترتيب ناٽڪ (1988ع).
35. سنڌوءَ کان گنگا جمنا (خط، شعر، مضمون ۽ انٽرويو: 1991ع).
36. زندگيءَ جي ڦوٽڙي (ڪهاڻيون: 1993ع).
37. مانڪ موتي لال (شخصيتون: 1993ع).

38. سرهي مشڪ (تنقيدي ڪهاڻيون: 1996ع).
39. سچ تا مرد چون (1997ع).
40. سنڌي ريتون رسمون ۽ رواج (1998ع).
41. چونڊ سنڌي ڪهاڻيون (ترتيب نعيري شيرڪاڻي احسان گڏ 2001ع).
42. سنڌي نرتيہ ناٽڪائون ۽ پڳت (2001ع).
43. ڳاهي ٽرٽيان (مضمون: 2001ع).
44. مان ڇا آهيان (ويدانيت جي سمجهاڻي).
45. روح سنڌي رچ.
46. شاهه لطيف جا سورما ۽ سورميون.
47. ڌن هيئان ڏيلي (نظم).

پير حسام الدين راشدي
1911ع_1982ع

ولد: سيد محمد حامد شاهه راشدي

جنم: 20 سيپٽمبر 1911ع

جنم هنڌ: ڳوٺ بهمڻ تعلقو رتيديرو ضلعو لاڙڪاڻو

شاعريءَ ۾ تخلص: فدائي

صحافتي خدمتون: رسالي المنار جو ايڊيٽر (1929ع)

ماهوار اخبار پيغام جو نمائندو

سنڌ زميندار اخبار (سکر) جو ساٿي ايڊيٽر (1930ع)

سنڌ زميندار اخبار جو ايڊيٽر (1930ع کان 1934ع)

ستاره سنڌ اخبار جو ايڊيٽر (1934ع کان 1937ع)

ٽماهي رسالي مهراڻ جو ايڊيٽر (1957ع)

ايوارڊ: حڪومت پاڪستان طرفان تمغہ امتياز (1964ع)

شهنشاهه ايران طرفان نشان سپاس ـ درجه اول جو تمغو (1965ع)

تهران يونيورسٽيءَ طرفان ڊاڪٽريٽ جي اعزازي ڊگري

وفات: پهرين اپريل 1982ع (ڪينسر سبب)

مزار: مخدوم محمد هاشم ٺٽويءَ جي مزار جي احاطي ۾ مڪلي، ضلعو ٺٽو

چيل ڪتاب:

1. اسلامي ڪتب خانه (ترجمو: 1939ع).
2. سنڌي ادب (اردو ۾: 1952ع).
3. مهراڻ جون موجون (رسالي ٺٽين زندگي ۾ چيل مضمونن، افسانن ۽ شعرن جي سهيڙ: 1956ع).
4. مثنوي چنيسر نامه (ايڊٽ ڪيل: 1957ع).
5. مثنوي مظهر الآثار (ايڊٽ ڪيل: 1957ع).
6. مقالات الشعرا (ايڊٽ ڪيل: 1957ع).
7. تڪمله مقالات الشعرا (ايڊٽ ڪيل: 1958ع).
8. تذڪره اميرخاني (تحقيق: 1961ع).
9. مثنويات و قصائد قانع (ايڊٽ ڪيل: 1961ع).
10. تاريخ مظهر شاهجهاني (ايڊٽ ڪيل: 1962ع).
11. هشت بهشت (ايڊٽ ڪيل: 1963ع).
12. منشور الوصيت و دستور الحڪومت (ايڊٽ ڪيل: 1964ع).
13. ترخان نامه (ايڊٽ ڪيل: 1964ع).
14. ماڪ ڦڙا رابيل (ٺٽين زندگيءَ ۾ چيل مضمونن ۽ مقالن جو انتخاب: 1965ع).
15. مڪلي نامه (ايڊٽ ڪيل: 1957ع).
16. مرزا عيسيٰ ترخان (تحقيق: 1967ع).
17. هفت مقاله (ترتيب: اردو ۾ فارسي ادب متعلق چيل مقالن جو انتخاب: 1967ع).
18. حديقة الاوليا (ايڊٽ ڪيل: 1967ع).

19. تذڪره شعراءِ ڪشمير (ايڊٽ ڪيل:1967ع).
20. تذڪره شعراءِ ڪشمير (تحقيق، جلد اول: 1967ع.
21. تذڪره شعراءِ ڪشمير (جلد ٻيو:1968ع).
22. تذڪره شعراءِ ڪشمير (جلد ٽيون:1968ع).
23. احوال و آثار ملڪ الشعراءِ ابوالفيض فيضي (تحقيق: 1968ع).
24. تذڪره روضة السلاطين.
25. تذڪره جواهر العجائب.
26. ديوان فخري (ايڊٽ ڪيل:1968ع).
27. دود چراغ محفل (1969ع).
28. تذڪره شعراءِ ڪشمير (جلد چوٿون، تحقيق:1969ع).
29. مرزا غازي بيگ ترخان ۽ سندس ادبي بزم (تحقيق، اردو: 1970ع).
30. ديوان بيرم خان (ايڊٽ ڪيل: 1971ع).
31. تحفة الڪرام (ايڊٽ ڪيل: 1971ع).
32. تذڪره مشايخ سيوستان (ايڊٽ ڪيل: 1974ع).
33. مثنوي مهرو ماهه (ايڊٽ ڪيل:1974ع).
34. تذڪره مشاهير سنڌ (ايڊٽ ڪيل:1974ع).
35. ڦوٽڙي ڦو ڏينهن (تصنيف:1977ع).
36. تذڪره رياض العارفين (ايڊٽ ڪيل، جلد اول:1977ع).
37. مير محمد معصوم بکري (تحقيق:1979ع).
38. ڳالهيون ڳوٺ وڻن جون (مضمون ۽ مقالا: 1981ع).
39. سنڌي ادب (ترجمو ڊاڪٽر غلام محمد لاکو: 1981ع).
40. تذڪره رياض العارفين (ايڊٽ ڪيل: جلد ٻيو 1982ع).
41. مرآة الجمال (ترتيب: سنڌي اردو ۽ فارسي شعرن جو انتخاب:1984ع).

42. ڳالهيون منهنجي سنڌ جون (مضمون، خط، تقريرون ۽ انٽرويو، مرتب غلام محمد لاکو: 1992ع).

43. مقالات راشدي (اردو، مرتب: غلام محمد لاکو: 2002ع).

پير حسام الدين راشدي جي فن ۽ شخصيت بابت ڪتاب

1. پير حسام الدين راشدي نمبر (سنڌي پبلشرز: 1973ع).
2. پير حسام الدين راشدي نمبر، (ٽه ماهي مهراڻ: 1983ع، 1997ع).
3. پير حسام الدين راشدي (اردو: جميل الدين عالي، 1982ع).
4. پير حسام الدين راشدي (ڊاڪٽر فهميده حسين: 1990ع).

پير علي محمد شاهه راشدي
(1905ع_1987ع)

پورو نالو: علي محمد

ولد: سيد حامد شاهه راشدي

جنم: 05 آگسٽ 1905ع

جنم هنڌ: ڳوٺ ٻهمڻ، ضلعو لاڙڪاڻو

سڃاڻپ: اديب، صحافي، سياستدان

صحافتي خدمتون:

ايڊيٽر: هفتيوار الحزب (1925ع)

ايڊيٽر الراشد اخبار (1928ع)

ايڊيٽر: روزاني الامين سکر

ايڊيٽر: سنڌ زميندار اخبار سکر (1929ع)

باني ڪار: ستاره سنڌ سکر (1934ع)

باني ڪار: صبح سنڌ (1936ع)

باني ڪار: هفتيوار انگريزي اخبار مسلم وائيس (سکر: 1940ع)

ايڊيٽر: سنڌ آبزرو (1948ع)

باني ڪار: هفتيوار انگريزي اخبار اسٽيٽمسن (1952ع)
وفات: 14 مارچ 1987ع

چيل ڪتاب:

1. اُهي ڏينهن اُهي شينهن (ٽي جلد).
2. چين جي ڊائري (سفرنامو)
3. ون يونٽ ڪي ڪهاني (اردو)
4. جاگرداري جو خاتمو
5. سنڌ جي نئين وزارت
6. ٻوڏ جا امدادي مسئلا
7. فرياد سنڌ (ايڊيٽوريل)
8. خط ۽ مضمون (سائين جي ايم سيد ڏانهن: 1937ع کان 1958ع تائين).
9. روداد چمن (اردو).
10. Sindh: ways and days
11. رند ۽ پند (اخباري ڪالم: 1988ع)

پيرل قنبر
(1933ع-1994ع)

اصل نالو: پير محمد سومرو
ولد: امام بخش
جنم: 17 جولاءِ 1933ع
جنم هنڌ: ڳوٺ ٻڌي (مبارڪ ڪلهوڙو) ضلعو قنبر شهدادڪوٽ
تعليم: سنڌي فائينل
ادبي سڃاڻپ: شاعر
نوڪري: استاد
باني: بزم پيرل قنبر

سنڌي قلمن لاءِ لکيل گيت؛ هاريءَ پراڻي زمين، سوڙا پٽ سنڌ جا، منڍا شال

ملن، غيرت جو سوال، ۽ سورنه

وفات: 24 ڊسمبر 1994ع

چيل ڪتاب:

1. باغِ فردوس (شاعري:1968ع).
2. تصويرِ صنم (شاعري: 1968ع).
3. جذبهِ دل (شاعري: 1968ع).
4. سلامِ محبت (شاعري:1968ع).
5. اگهاڙا پير ڪانڊن تي (شاعري: 1968ع)
6. سجدو اداس آهي (شاعري:2007ع).
7. رهيل چار ڳوڙها (شاعري: 2017ع).

جامي چانڊيو
(1969ع)

اصل نالو: جاويد حسين

ولد: عبدالحئي چانڊيو

جنم: 11 مارچ 1969ع

جنم هنڌ: ڳوٺ ٺوڙهي ٻجار، تعلقو ڪنبر، ضلعو ڪنبر شهدادڪوٽ

تعليم: ايم ايس سي (فزڪس)

ادبي سڃاڻپ: نقاد، دانشور

خدمتون:

ايڊيٽر: ماهوار ٻختاور (1995ع)

ايڊيٽنگ ۽ ٽرانسليشن بيورو جو انچارج ڊائريڪٽر: سنڌي ادبي بورڊ (1997ع)

ايڊيٽر: روزاني عبرت حيدرآباد (1998ع)

چيل ڪتاب:

1. سنڌي ادب ۾ تنقيد: شيخ اياز (ترتيب: 1998ع).
2. سياسي ادب: رسول بخش پليجي جون لکڻيون (ٽي جلد: ترتيب: 2005ع).
3. تبديليءَ جا محرڪ ۽ سنڌ جو آئينده
4. اير ڪيو ايم جي سياست ۽ سنڌ (2007ع).
5. تنهن پاڻيءَ پنا ڏيهڙا.
6. ڪي ماڻهو تاريخ تئين ٿا (خاڪا: 2007ع).
7. ادب، سياست ۽ سنڌي سماج (2007ع).
8. سنڌي ادب ۾ تنقيد: افسانوي ۽ فڪري ادب (ترتيب).
9. لبرل ازم: هڪ اڀياس
10. سنڌي ادب ۾ تنقيد: ڪلاسيڪي ۽ جديد سنڌي شاعري
11. جمهوريت، صحافتي اخلاقيات ۽ ميڊيا (2007ع).
12. سنڌ ڪيس _1 (2009ع).
13. سنڌ ڪيس_2 (2009ع).
14. پاڪستان ۾ وفاقيت جمهوريت جو بحران ۽ قومي خودمختياري (2009ع).
15. آدرشي حياتيءَ جي هڪ صدي: محمد ابراهيم جويو (مضمون: 2016ع).
16. سنڌي جوڳيان ذات (2017ع).
17. ادبي تنقيد جا محرڪ ۽ سماجي ڪارج (2018ع).
18. سنڌي سماج: تاريخي ۽ تنقيدي اڀياس
19. پاڪستان ۾ جمهوري وفاقيت جو بحران ۽ قومي خودمختياري (2019ع).
20. نئين سنڌ لاءِ تدبيرون ۽ حڪمت عملي (2020ع).
21. سڌارٿ، سانت ۽ مان (نيپال جو سفرنامو: 2020ع).

جاويد شبير
(1977ع)

پورو نالو: جاويد

ولد: غلام شبير جاگيراڻي

جنم: 15 آڪٽوبر 1977ع

جنم هنڌ: ڳوٺ گل محمد جاگيراڻي (ميان شاهل محمد) ضلعو قنبر شهدادڪوٽ

تعليم: ايم اي (انگريزي ادب)

ادبي سڃاڻپ: شاعر

نوڪري: ڪمپيوٽر پروگرامر (لاڙڪاڻو انٽر ميڊيئيٽ)

چپيل ڪتاب:

1. روپ ۾ مايا پريت ۾ مايا (شاعري: 2001ع)،
2. تنا سواءِ سپ تنا (شاعري: 2014ع)،

جبار آزاد منگي
(1960ع)

پورو نالو: عبدالجبار

ولد: عبدالرحيم منگي

جنم: 18 مارچ 1960ع

جنم هنڌ: نصير آباد، ضلعو قنبر شهدادڪوٽ

تعليم: ايم اي (سنڌي)، ايل ايل بي

ادبي سڃاڻپ: ڪهاڻيڪار، مضمون نگار

چپيل ڪتاب:

1. لفظ هوا ۾ خوشبوءِ (ريڊيو اسڪرپٽ: 2016ع)،
2. اندر ڪارو ڪاڻ (ڪهاڻيون: 2017ع)،

3. ٿمون شرارتي (ٻارن لاءِ ڪهاڻيون: 2019ع).
4. تعلقي تصبير آباد جي بجاگراني (2019ع).
5. اي! عشق آواز (ريڊيو اسڪرپٽ: 2020ع).
6. انت بحر عميق جو (ترتيب: 2020ع).

اسٽيج ڊرامن جو تفصيل

1. اونداهيءَ پر لاٽ
2. ڪيسين ڳهنڊين
3. ڏونگر ڏري پون
4. مارو منجهه ٿرن
5. جنگ
6. عذاب
7. پڪار
8. دهشتگرد
9. آواز
10. اٽي ٽي چٽي (مزاحيه).
11. شهنشاهه چوڏو
12. چڙهي ويو چوڏيل ٽي
13. ڪڪڙ ڪرسيءَ ٽي
14. ولايت پاس
15. اندر جنين ٽا
16. صبح ٿيندو

جبار تاثير سومرو
(1953ع)

پورو نالو: عبدالجبار

ولد: محمد ادريس سومرو

جنم: 15 جون 1953ع

جنم هنڌ: نصير آباد، ضلعو قنبر شهدادڪوٽ

تعليم: ايم اي (اسلامڪ ڪلچر)

ادبي سڃاڻپ: شاعر

نوڪري: استاد (ر)

ڇپيل ڪتاب:

1. آس جا ڏيئا (شاعري: 2013ع).
2. اوسيئڙو ۽ آس (شاعري: 2017ع).
3. اڌوري آس (شاعري: 2020ع).

ج. ع منگهاڻي
(1948ع)

پورو نالو: جنت خاتون

ولديت: علي محمد ٻڪڪ

جنم: 25 ڊسمبر 1948ع

جنم هنڌ: ڳوٺ ٻڪڪ (ڪراچي)

ادبي سڃاڻپ: شاعر، محقق، لطيف شناس، ناول نگار

صحافتي خدمتون:

چيف ايڊيٽر: ماهوار سوجهرو (2003ع)

ڇپيل ڪتاب:

1. پتنگ پنيان ڊوڙ (ٻارن لاءِ ڪهاڻيون: 1986ع).
2. خوابن جو ايوان (شاعري: 1999ع).
3. چپر ڪين ڏي (لطيفيات: 2002ع).
4. شاهه لطيف جي ٻوليءَ جو تحقيقي جائزو (تحقيق: 2006ع).
5. رولاڪ خواب (شاعري: 2006ع).
6. رڃ (ناول: 2006ع).
7. مانجو ڪوهستان (خاڪا: 2014ع).
8. خستوريءَ خوشبوءِ (2016ع)

ج.ع منگهاڻي جي فن ۽ شخصيت بابت ڪتاب

1. جن عشق سين آگاهه (منظوم پيشڪش: درد هوش محمد)

جمال ابڙو
(1924ع_2004ع)

پورو نالو: جمال الدين
ولد: علي خان ابڙو
جنم: 02 مئي 1924ع
جنم هنڌ: ڳوٺ سانگي، تعلقو ميهڙ ضلعو دادو
تعليم: ايل ايل بي
ادبي سڃاڻپ: ڪهاڻيڪار
پهرين ڪهاڻي: مُوکُر هو (1949ع)
نوڪري: جج
وفات: 30 جون 2004ع
ڇپيل ڪتاب:

1. پشو پاشا (ڪهاڻيون: 1959ع).
2. جمال ابڙو: ڪهاڻيون مضمون ۽ شخصيت (1992ع).
3. ڏسي ڏوهه اکين سين (آتم ڪهاڻي: 1998ع).

4. اونهي ڳالهه اسرار جي (آتم ڪهاڻي: 1998ع).
5. ٽومر ۾ ڳاڙها گل (آتم ڪهاڻي: 1999ع).
6. اينڊو ٿه ورڪ مي وڻجارو (آتم ڪهاڻي: 2001ع).
7. جر پيا مينهن وسن (آتم ڪهاڻي: 2004ع).
8. آتم ڪٿا (ميڙي جلد گڏ: 2017ع).

جمال ابڙي جي فن ۽ شخصيت بابت ڪتاب

1. جمال ابڙو ۽ جديد سنڌي ڪهاڻي ادريس جتوئي: 2005ع).

جمن احمداڻي
(1971ع)

پورو نالو: محمد جمن

ولد: مسو خان احمداڻي

جنم: 03 مئي 1971ع

جنم هنڌ: ڳوٺ مسو خان، تعلقو ماتلي

تعليم: ايم اي (سنڌي ادب ۽ سماجيات)

ادبي سڃاڻپ: ڪهاڻيڪار

ڇپيل ڪتاب:

1. اداس موسمن جو شهر (ڪهاڻيون: 2004ع).
2. رڳو بارش ئي ڪهاڻيون پڙهي سگهي ٿي (ڪهاڻيون: 2010ع).
3. اڪيلو ماڻهو (ڪهاڻيون: 2012ع).

جمن دربدر
(1944ع)

پورو نالو: محمد جمن

ولد: عبدالرشيد سانند

جنم: 12 مئي 1944ع

جنم هنڌ: ڳوٺ روحل واهه، ضلعو عمرڪوٽ

تعليم: مئٽرڪ

ادبي سڃاڻپ: شاعر، صداڪار، ڊراما نويس

نوڪري: فيلڊ اسسٽنٽ (ر)

مشهور گيت: ولي هر هر جنم وربو

اسٽيج ڊرامن جو تفصيل:

1. بدنصيب ٽڙي
2. سڪن وارو سچ
3. گلن واري ڇوڪري
4. آس (طبعزاد)،
5. ڏک ۽ ڏڪار
6. چنڊ لڳي ٿو لولو
7. ترڙو عاشق (طبعزاد)،
8. لڳ ڀ منهنجا لوهه
9. جابر وڏيرو

جوهر بروهي
(1950ع)

اصل نالو: عبدالقيوم

جنم: 29 جنوري 1950ع

جنم هنڌ: ٽريچالي، تعلقو پنو عاقل

تعليم: مئٽرڪ

ادبي سڃاڻپ: محقق، شاعر، نثر نويس

نوڪري: استاد

ڇپيل ڪتاب:

1. احوالِ غم (براهوي شاعري: 1976ع).

2. گوريچ (براهوي نثر: 1980ع).
3. لولي (ٻارن لاءِ شاعري: 2000ع).
4. براهوي تخليقڪار اور سوانح (اردو: 2000ع).
5. گلدستہ سنڌ (سنڌ جا براهوي شاعر: 2001ع).
6. لطيفي تِوار (شاهہ جي رسالي براهوي ۾ منظوم ترجمو: 2006ع).
7. اتم انسان (شاعري: 2008ع).
8. امام العصر سائين پير وارو (2009ع).
9. روشني ئي روشني (مذهبي شاعري: 2011ع).
10. ڪاڇي پٽي ڪوٽنج (شاعري: 2011ع).
11. مردِ قلندر (ڊاڪٽر خالد محمود سومرو بابت: 2015ع).
12. نُورِ مُبين (مذهب: 2016ع).
13. ختمِ نبوت (مذهب).
14. استاد وريلداس جو ڪلام (مرتب).
15. غزلياتِ بيدل (ترجمو).

جوهر بروهي جي فن ۽ شخصيت بابت ڪتاب

1. ڏات ٻال جا چارا (مرتب: آزاد انور ڪانڊرُو: 2019ع).

جهان آرا سومرو

پورو نالو: جهان آرا

جنم هنڌ: رتوديرو

تعليم: ايم اي (سنڌي ادب ۽ اسلاميات)

ادبي سڃاڻپ: ڪهاڻيڪار

ڇپيل ڪتاب:

1. ماءُ منهنجو جندڙو (ڪهاڻيون: 2017ع).
2. سوغات (ناول: 2019

جي الانا
(1906ع_1985ع)

پورو نالو: غلام علي الانا

ولد: الهڏنو خواجا

تخلص: عاجز

جنم: 22 آگسٽ 1906ع

جنم هنڌ: ڪراچي

ادبي سڃاڻپ: شاعر، مترجم.

خدمتون:

چيئرمين: انساني حق ڪميشن

چيئرمين: اسٽينڊرڊ بئنڪ لميٽيڊ

ڊائريڪٽر: اسٽيٽ بئنڪ

لقب: ملڪ الشعراءِ عالم (يونائيٽيڊ لاريٽ ايسوسيئيشن منيلا: 1976ع)

وفات: 8 مارچ 1985ع

ڇپيل ڪتاب:

1. ديس پرديس (اردو سفرنامو).
2. ڪي پڙاڏا ڪي سڏ (شاعري، مرتب: عنايت بلوچ).
3. Shah jo Risalo (انگريزي ۾ ترجمو).
4. قائد اعظم: اسٽوري آف نيشن (انگريزي: 1967ع).
5. پاڪستاني شاعري
6. محبت ڪي مشرقي داستانين (اردو).
7. *Pakistan Movement: Historical Documents (1977)*
8. Our Freedom Fighters
9. Classical Poets of Sindh

10. Memories of Prince Ali Khan
11. *His Highness Aga Khan III*
12. *I had Reached your Door Steps* (a poem in English)
13. *Pilgrimage* (a poem in English)

جي ايم سيد
(1904ع)

اصل نالو: سيد غلام مرتضيٰ

ولد: سيد محمد شاهہ

جنم: 17 جنوري 1904ع

جنم هنڌ: سن، ضلعو ڄامشورو

تعليم: سنڌي ڇهہ درجا

ادبي سڃاڻپ: ليکڪ، محقق.

وفات: 25 اپريل 1995ع

ڇپيل ڪتاب:

1. محال منجهندن جو تعليمي ۽ تنظيمي پروگرام (1928ع).
2. هندستان جا مسلمان ۽ پاڪستان (ترجمو: 1941ع).
3. سنڌ جي عدالت جي انتظاميا کان جدائي (1946ع).
4. مسلم ليگ جي مخالفت ڇو؟
5. نئين سنڌ لاءِ جدوجهد (ٻہ ڀاڱا: 1950ع).
6. پيغام لطيف (لطيفيات: 1950ع).
7. موجوده سياسي مسئلا (1956ع).
8. پاڪستان ۾ قوميت جو مسئلو
9. سنڌ جي بمبئيءَ کان آزادي
10. سنڌ متحده محاذ ۽ ون يونٽ
11. شاهہ ڀٽائيءَ جون وايون ۽ ڪافيون (1968ع).

12. سنڌي ڪلچر (1973ع).
13. رهاڻ (سيد ميران محمد شاهه جا خط: 1965ع).
14. خطباتِ سيد (1966ع).
15. جنب گذاريم جن سين (ٻه ڀاڱا: 1967ع).
16. جيئن ڏٺو آهه مون (1967ع).
17. جديد سياست جا نوَ رتن (1967ع).
18. ساهڙ جا سينگار (علامه آءِ آءِ قاضيءَ جا خط: 1969ع).
19. خط ۽ مضمون (پير علي محمد راشديءَ جا خط: 1970ع).
20. پاڪستان جي ماضي ۽ حال تي طائرانه نظر (1971ع).
21. ديارِ دل ۽ داستانِ محبت (1973ع).
22. چونڊ ادبي مضمون (1974ع).
23. سنڌ جا سورما (1974ع).
24. سنڌو ديش ڇو ۽ ڇالاءِ (1974ع).
25. چونڊ سياسي مضمون (ٽيرهن مضمون: 1975ع).
26. سنڌ جي ڪهاڻي سيد جي زباني (تقريرون: 1975ع).
27. بزمِ صوفياءِ سنڌ جو آئين ۽ خطبا
28. اڄ پڻ ڇڪيم چاڪ (سيد غلام مصطفيٰ شاهه جا خط: 1977ع).
29. جديد عالمي سياست (1978ع).
30. سنڌوءَ جي ساڃاهه (ٻه جلد: 1982ع).
31. مسلم سربراهه ڪانفرنس جو تجربو
32. ڦهڙا ڦاڃا ٿين (پمفليٽن جو مجموعو).
33. ڪجهه خط (برصغير جي سياستدانن جا خط: 1985ع).
34. واجهون ويراڳين جا (محمد امين کوسي جا جي ايم سيد کي خط: ٻه ڀاڱا: 1987ع).
35. سنڌ ڳالهائي ٿي (1993ع).
36. پنهنجي ڪهاڻي پنهنجي زباني (جلد پهريون: 2003ع).
37. پنهنجي ڪهاڻي پنهنجي زباني (جلد ٻيو: 2003ع).

38. سڌ پڙاڏو (جي ايم سيد ۽ محمد ابراهيم جويي جا خط).
39. پيامِ عمل
40. حاصل جنين حال (جي ايم سيد جا امين کوسي کي خط مرتب: آزاد قاضي: 2004ع).
41. آيو تڙ تماچي (رئيس ڪريم بخش نظاماڻيءَ جا خط).
42. جي ايم سيد جون تحريرون
43. رهبر (2000ع).
44. مٽياري ۽ سنائي سيدن جي تاريخ ۽ شجرا
45. تاريخ متعلوي ۽ ساداتِ شجره
46. ڏونگر سي ڏوريندين (جيجي درشهوار جا سائين جي ايم سيد کي خط مرتب: ضيا شاهه)
47. پرهه جو پيغمبر (سائين جي ايم سيد جون يادگار تقريرون. مرتب: سميع ڪلاڻي. 2012ع).
48. خط ۽ خيال (سائين جي ايم سيد ۽ ڊاڪٽر نبي بخش بلوچ جا تعلقات. مرتب. آزاد قاضي: 2015ع)

سائين جي ايم سيد جي فن ۽ شخصيت تي ڪي اهم ڪتاب:

1. سائين جي ايم سيد جون ادبي خدمتون (ايم فل جو مقالو ساجده پروين: 2009ع).
2. تاريخ جو پڙاڏو (واحد ڪانڌڙو: 2017ع).

جيجي زرينه بلوچ
(1934ع_2005ع)

اصل نالو: آمنه

ولديت: محمد موسيٰ جلالاڻي (بلوچ)

جنم: 29 ڊسمبر 1934ع

جنم هنڌ: ڳوٺ الهداد چنڊ، ضلعو حيدرآباد

تعليم: عالم، فاضل

ادبي سڃاڻپ: مترجم، ڊراما نويس، ڪهاڻيڪار، فنڪاره

نوڪري: استاد

پهرين ڪهاڻي: مان توکي گيت ڏيان او ڌرتي (ماهوار روح رهاڻ)

وفات: 25 آڪٽوبر 2005ع

چيل ڪتاب:

1. تنهنجي ڳولا، تنهنجون ڳالهيون (ترجمو ڪهاڻيون)،
2. ڪيڏو ڪارونڀار (پي ٽي وي، ڊرامو: 1977ع)،

جيجي زرينه بلوچ جي فن ۽ شخصيت بابت ڪتاب

1. جيجي (مرتب: نصير مرزا)

ڊاڪٽر چينو لالواڻي
(1945ع)

پورو نالو: چينو لالواڻي

ولد: ماڌوداس داتي مل لالواڻي

جنم: 08 مارچ 1945ع

جنم هنڌ: ڪنڊيارو ضلعو نوشهرو فيروز

تعليم: پي ايڇ ڊي (سنڌي ادب)

پي ايڇ ڊي ۽ جو موضوع: هني جا سنڌي لوڪ گيت (1995ع)

ادبي سڃاڻپ: ڪهاڻيڪار، ناٽڪ نگار، مضمون نگار

نوڪري: پروفيسر

چيل ڪتاب:

1. ماضيءَ جا ڏنڌلا عڪس (ڪهاڻيون: 1976ع)،
2. ويچار (ادبي مضمون: 1976ع)،
3. فلم اسٽار (فلم اسٽارن جا انٽرويو: 1977ع)،

4. تنهنجا غم منهنجا آهن (هڪ ايڪٽ ناٽڪ: 1980ع).
5. ناٽڪ ۽ رنگ منچ ڪلا (1981ع).
6. پوسٽ مارٽم (ڪهاڻيون: 1982ع).
7. ادبي سمرهاڻ (ادبي مضمون: 1982ع.
8. ماءُ (صحت: 1982ع).
9. ڪٽنبي صحت (1982ع).
10. آڪاشي ياترا (ٻاراڻو سائنس فڪشن: 1982ع).
11. ناٽڪ ڪلا جو وڪاس (سنڌي اسٽيج ناٽڪ جي ترقي: 1983ع).
12. سنڌو ناٽيه درشن (سنڌي ناٽڪ جي تاريخ: 1984ع).
13. اوپاريون لهواريون (ريڊيو ناٽڪ: 1984ع).
14. شاديرڪ تعليم - بدني سکيا (ورزش: 1984ع).
15. ڀٽيءَ جو سنڌي لوڪ ادب (1992ع).
16. سنڌي پروليون (لوڪ ادب: 1995ع).
17. سنڌي لوڪ ناٽڪ (1995ع).
18. حادثو (ريڊيو ناٽڪ: 1996ع).
19. سنڌي لوڪ لور (1998ع).
20. ادبي ويچار (تحقيقي مضمون: 1998ع).
21. اسان جو ورثو (لوڪ ادب: 2001ع).
22. ڀنيءَ جا سنڌي لوڪ گيت (2002ع).
23. سنڌي لوڪ رنگ (لوڪ ادب: 2004ع).
24. رڏي (ڪهاڻيون: 2006ع).
25. آزاديءَ جو پروانو: شهيد هيمون ڪالاڻي (2007ع).
26. ڪتابي ڪيڙو (ٻاراڻيون ڪهاڻيون: 2008ع).
27. سنڌي ٻال رنگ منچ.
28. آخرين سنڌي (هڪ ايڪٽ ناٽڪ: 2009ع).
29. ٿيٽر ۽ وسران سنڌ (سنڌ جو سفرنامو: 2010ع).

30. ادبي غنچو (مختلف سيمينارن ۾ پڙهيل مقالا، 2010ع).
31. وطن جي صدقي (مضمون).
32. ادبي سرهاڻ (مضمون).

چندر ڪيسواڻي
(1973ع)

پورو نالو: چندر پرڪاش ڪيسواڻي

ولد: روپچند

جنم: 04 اپريل 1973ع

جنم هنڌ: ڪشمور

تعليم: ايم اي سي

ادبي سڃاڻپ: شاعر، اديب، نقاد

ڇپيل ڪتاب:

1. زندگي، خواب، خودڪشي
2. روپوش محبت (شاعري: 2005ع).
3. نئون ادب نيون ڳالهيون (مضمون: 2013ع).

چنا شبير ناز
(1936ع _2007ع)

پورو نالو: شبير احمد

ولد: عبدالستار چنو

تخلص: ناز

جنم: 20 جون 1936ع

جنم هنڌ: شڪارپور

تعليم: گريجوئيشن

ادبي سڃاڻپ: شاعر، ناٽڪ نويس

نوڪري: فاريسٽ آفيسر (پيلو ڪاٽو)

باني: سنڌي ڊراما پبليڪيشن شڪارپور (1964ع)

وفات: 03 جولاءِ 2007ع

ڇپيل ڪتاب:

1. ڪلندي ڪلندي مري ويو (چيخوف جي ڊرامي جو ترجمو: 1958ع).
2. انقلاب (ريڊيائي ناٽڪ: 1960ع).
3. نئون صبح (ماهوار نئين زندگي ۾ ڇپيل: 1959ع)
4. شيجا سيج پلنگ (ناٽڪ: 1964ع).
5. دريا خان (ناٽڪ: 1965ع).
6. فراق جي وادي (طبعزاد ناٽڪ: 1965ع).
7. ڏڙي ڏڙي تلاءُ (سماجي ناٽڪ، ماهوار نئين زندگي ۾ ڇپيل: 1965ع).
8. ڪاريگر شاعر (سماجي ناٽڪ، ٽه ماهي مهراڻ ۾ ڇپيل: 1970ع).
9. راز (ناٽڪ: 1972ع).
10. دلين ديپ جلايا (ناٽڪ: 1973ع).
11. درخواستون (1973ع).
12. دلڙي ڪنل (ناٽڪ: 1974ع).
13. رمندا بادل (ناٽڪ: 1974ع).
14. ويئي رات وهامي (ناٽڪ).
15. پينو فقير جي دل (ميڪسم گورڪي جي ڊرامي جو ترجمو).

چيزل شاهه
(1914ع_1984ع)

اصل نالو: سيد عبدالعزيز

ولد: رڪيل شاهه

جنم: 1914ع

جنم هنڌ: فتحپور، تعلقو گنداواهه (بلوچستان)

ادبي سڃاڻپ: صوفي شاعر

وفات: 16 مئي 1984ع

ڇپيل ڪتاب:

1. بحر العميق (شاعري: 1987ع)

حاجي حقير ابن مڱڻ
(1901ع_1981ع)

پورو نالو: حاجي حقير

ولد: مڱڻ خاصخيلي

جنم: 18 اپريل 1901ع

جنم هنڌ: ٽنڊو قيصر ضلعو حيدرآباد

تعليم: ڪجهه درجا سنڌي

ادبي سڃاڻپ: شاعر

ڌنڌو: حڪمت

وفات: 30 مارچ 1981ع.

ڇپيل ڪتاب:

1. مومل ۽ مينڌرو (منظوم تصو: 1946ع).
2. مظهرالحق (مذهبيات: 1946ع).
3. شاهه عرب (مذهبيات: 1946ع.
4. عمر مارئيءَ جون ٽيهه راتيون (منظوم تصو: 1955ع).
5. رسومات تباهي (1958ع).
6. شهزادو صبر ۽ سون پري (ٻارن لاءِ: 1958ع).
7. ڪيهر شينهن جي ڏيءَ (ٻارن لاءِ: 1958ع).
8. پنج پيشرون (ٻارن لاءِ: 1958ع).
9. دادلو شهزادو (ٻارن لاءِ: 1858ع).

10. سليماني گل جي ڏل (ٻارن لاءِ: 1958ع).
11. راڻي ناز بيگم ۽ طوطا مئنا (ٻارن لاءِ: 1963ع).
12. بيوقوف بادشاهه ۽ عقلمند وزير (ٻارن لاءِ: 1966ع).
13. ڪُل ۽ خوشي (ٻارن لاءِ: 1967ع).
14. سهڻي ميهار (منظوم قصو: 1964ع).
15. سسئي پنهون (منظوم قصو).
16. وڏو قصو دوڏو چنيسر.
17. وڏو قصو سسئي پنهون جو
18. سوز حقير (شاعري).
19. سچل جو رسالو (ترتيب).
20. الف ليلىٰ (چار ڀاڱا: قصو: 1961ع).
21. سيتلا (علم صحت).
22. عاشقانه خط عرف محبت جا گل.
23. طبي صلاحڪار.
24. ليلىٰ مجنون (قصو).

حافظ عبدالستار ڪوريجو
(1958ع)

پورو نالو: عبدالستار

ولد: نظام الدين ڪوريجو

جنم: 08 ڊسمبر 1958ع

جنم هنڌ: ڳوٺ ڪوريجا، تعلقو رتوديرو ضلعو لاڙڪاڻو

تعليم: ايم اي ايم ايڊ

ادبي سڃاڻپ: محقق، تاريخدان

نوڪري: استاد (ر)

چيل ڪتاب:

1. رني ڪوٽ يا راڻي ڪوٽ (تحقيق: 2007ع).
2. تاريخ سنڌ ساڪر (تحقيق: 2009ع).
3. رجال السنڌ و الهند (ترجمو: 2016ع).
4. سنڌ جون رياستون ۽ شهر (تحقيق).
5. سنڌ ۾ سلطنت جا نگر ۽ ڪوٽ (تاريخ: 2019ع).

حافظ محمد احسن چنا
(1900ع_1986ع)

پورو نالو: محمد احسن

ولد: جمعا خان چنا

جنم: 12 اپريل 1900ع

جنم هنڌ: ڳوٺ ملڪاڻي، ضلعو دادو

تعليم: سنڌي فائينل

ادبي سڃاڻپ: قادرالڪلام شاعر

تخلص: احسن

صحافتي خدمتون:

باني: هفتيوار اخبار آوازِ سنڌ (دادو).

ايوارڊ: صدارتي ايوارڊ (حڪومتِ پاڪستان: 1986ع)

وفات: 19 جون 1986ع

چيل ڪتاب:

1. شاهه جو پيغام (نثر).
2. قصص الانبياء (ترجمو).
3. ديوان احسن (شاعري: 1933ع).
4. احسن الاخلاق (1935ع).

5. گلزارِ شعر (شاعري).
6. رباعياتِ احسن (شاعري: 1955ع).
7. سوانح مخدوم بلاول باغباني (سوانح: 1955ع).
8. سچن تي ستم (نثر: 1960ع).
9. مظاهرِ مصطفوي (مذهب: 1962ع).
10. گلدستهء احسن (شاعري:1964ع).
11. ، توبِ جنت (شخصيات:1971ع).
12. مختصر آتم ڪهاڻي (منظوم: 1979ع).
13. سنڌي گرامر
14. لطيفي لاٽ (لطيفيات).
15. اصلاح المسلمين (اخلاقيات).
16. سراپا رسول (مذهب).
17. افضل الاذڪار (مذهبيات).
18. بناتِ الرسول (مذهبيات).
19. جاگرافي ضلعه دادو (تاريخ).
20. جاگرافي تعلقه دادو (تاريخ).
21. ڏونگر سي ڏوريندي
22. سنڌي سونهون (پهرين ڪلاس کان پنجين ڪلاس تائين).
23. اسلامي سونهون (ٻه ڀاڱا).

حاڪم علي شاهه بخاري
(1938ع)

پورو نالو: سيد حاڪم علي شاهه

ولد: سيد حاجن شاهه

جنم: 15 فيبروري 1938ع

جنم هنڌ: ڳوٺ غلام چانڊيو، ضلعو دادو

تعليم: ايم اي (آرڪيالاجي)

ادبي سڃاڻپ: محقق، تاريخدان، آرڪيالاجسٽ

چيل ڪتاب:

1. سنگيت سنسار (محمد عثمان ميمڻ سان گڏ: 2008ع).
2. سنڌ جي قديم آثارن جي ڊڪشنري (محمد عثمان ميمڻ سان گڏ: 2008ع).
3. آپ بيتي جڳ بيتي (ايم ايڇ پنهور جي آتم ڪٿا جو انگريزيءَ مان ترجمو).
4. تعميرات جي لغت (محمد عثمان ميمڻ سان گڏ).
5. ڏيهي پرڏيهي ساز (محمد عثمان ميمڻ سان گڏ).
6. ڏکڻ ايشيا جي ٻولين جي ڊاڪشنري (محمد عثمان ميمڻ سان گڏ)
7. ڀرتڪاري ۽ واپار جي لغت (محمد عثمان ميمڻ سان گڏ)
8. بلوچستان جي قديم آثارن جي ڊاڪشنري (محمد عثمان ميمڻ سان گڏ)

حبدار سولنگي

(1978ع)

پورو نالو: حبدار علي

ولد: علي بخش سولنگي

جنم: 01 مارچ 1978ع

جنم هنڌ: ڳيريلو تعلقو ڏوڪري، ضلعو لاڙڪاڻو

تعليم: ايم اي (سنڌي ادب)

ادبي سڃاڻپ: شاعر، مرتب

نوڪري: استاد

چيل ڪتاب:

1. سانت جو آواز (شاعري: 2004ع).
2. روشني اجهڻ ريکائون (ڳيريلي جا شاعر، مرتب: ياسين چانڊيي سان گڏ: 2013ع).
3. خواب ٿا ڪڏهن اکيون (شاعري: 2015ع).

4. اُداس روح ازل کان (مدد علي سنڌي، بابت، مرتب: 2014ع).
5. صبح جو ستارو (طارق عالم بابت، مرتب: 2015ع).
6. سنڌي غزل جو اڀياس (مرتب: 2018ع).
7. دک جا ننڊاکا پاڇا (نثري نظم: 2018ع).
8. منڊ بوڙيو مهراڻ (شاعري: 2019ع).
9. آڳرين ۾ عمر پاري (تنقيد).

حبيب الله ڀٽو
(1917ع_1988ع)

پورو نالو: حبيب الله

ولد: مولابخش مسڪين ڀٽو

جنم: 01 نومبر 1917ع

جنم هنڌ: شڪارپور

تعليم: ايم اي

ادبي سڃاڻپ: شاعر، مضمون نگار

نوڪري: استاد

وفات: 18 اپريل 1980ع

ڇپيل ڪتاب:

1. رسول مقبول (سوانح: 1956ع).
2. اقوالِ دانش (قائد اعظم جا قول: 1958ع).
3. سنڌي بيت ۽ ان جي ارتقا (تحقيق).
4. اسان جي جدوجهد
5. شاهه انسانيت جو شاعر (لطيفيات: 1970ع).
6. شاهه صاحب جا همعصر (لطيفيات).
7. سنڌي ساهت ۽ مشرقين (تنقيد: 1973ع).

حبيب الله صديقي

(1937ع)

پورو نالو: حبيب الله

ولد: ڪريم بخش صديقي

جنم: 01 جنوري 1937ع

جنم هنڌ: پاٽ، ضلعو دادو

تعليم: پي ايچ ڊي (مسلم هسٽري)

ادبي سڃاڻپ: شاعر، تاريخدان

نوڪري: ڊائريڪٽر (بيورو آف ڪريڪيولم ڄامشورو)

خدمتون: سيڪريٽري (سنڌي ادبي بورڊ ڄامشورو: 1988ع)

چيئرمين: سنڌ ٽيڪسٽ بوڪ بورڊ ڄامشورو (1994ع)

ڇپيل ڪتاب:

1. درياهه ۽ سامونڊي ڪنارن سان زندگي (1981ع).
2. رچنائون (1986ع).
3. Education in Sindh: past and present (1987)
4. علامه آءِ آءِ قاضي (سوانح: 1989ع).
5. پٽي چيو (1995ع).
6. باب السلام سنڌ (1996ع).
7. Pieces and sugar candy (طالب المولىٰ جي ڪتاب مصري ۽ جو ٽڪرن جو انگريزي ترجمو: 1997ع)
8. واردائون (2007ع).
9. انسان جي تاريخ (جلد پهريون: 2002ع).
10. انسان جي تاريخ (جلد ٻيو: 2008ع).
11. Education problems of Pakistan with special References of Sindh province (2008)

12. Son of desert (شهيد ذوالفقار علي ڀٽو بابت: 2010ع)،
13. تازو ڪلام (شاعري)

حزب الله آءِ سومرو
(1966ع)

پورو نالو: حزب الله

ولد: الاهي بخش سومرو

جنم: 15 مئي 1966ع

جنم هنڌ: ٺل واهڻ، ضلعو خيرپور

تعليم: ايم اي (اسلامڪ ڪلچر)

ادبي سڃاڻپ: تنقيدنگار، محقق

نوڪري: ليڪچرار

ڇپيل ڪتاب:

1. اقوال خلفاءِ راشدين،
2. شناختي ڪارڊ ۾ مذهب جو خانو،
3. ڏند ڏ چيڪ (لطيفا)،
4. ڏند ڏ چيڪ (مزاحيه شاعري)،
5. شاهه عثمان قريشي،
6. اسلام تي اعتراضن جي ڇنڊڇاڻ،
7. تنقيدي جائزا،
8. سچل جو فڪر (مضمون: 2011ع)،
9. اک اُلٽي ڏار (تنقيدي مضمون: 2017ع)،
10. موتين مالها
11. سچل سرمست جي گهڙولي (مرتب: 2019ع)،

حسن درس
(1966ع_2011ع)

پورو نالو: محمد حسن

ولد: غلام رسول درس

جنم: 05 سيپٽمبر 1966ع

جنم هنڌ: ڳوٺ مشائخ هوٿي، ضلعو ٽنڊو الهيار

تعليم: ايم اي (سنڌي ادب)

ادبي سڃاڻپ: شاعر

وفات: 16 جون 2011ع

ڇپيل ڪتاب:

1. ڏيئا ڏيئا لاٽ (ڳڏيل شاعرن جي شاعريءَ جو مجموعو سهيڙ مظفر چانڊيو: 1992ع).
2. حسن درس جو رسالو (شاعري: 2011ع).
3. الائي تون ڪٿي آهين (شاعري: 2012ع)
4. ساري سنڌ پرينءَ جو پاڇو (شاعري: 2018ع).

حسن درس جي فن ۽ شخصيت تي ڪتاب

1. ڀي حسن (ماهتاب محبوب)

حفيظ شيخ
(1931ع_1971ع)

پورو نالو: محمد حفيظ

ولد: عبدالرسول شيخ

جنم: 01 ڊسمبر 1931ع

جنم هنڌ: گنبت، ضلعو خيرپور ميرس

تعليم: ايم اي (صحافت)

ادبي سڃاڻپ: ڪهاڻيڪار

نوڪري: ايگزيڪيوٽو آفيسر (فيملي پلاننگ)

وفات: 09 نومبر 1971ع

آخري آرامگاهه: اميد پريو قبرستان (حيدرآباد)

ڇپيل ڪتاب:

1. ساگر جي لهرن تي (ڪهاڻيون: 1976ع).
2. اڳتي قدم (حفيظ شيخ نمبر). (ايڊيٽر، مدد علي سنڌي: 1972ع).
3. حفيظ شيخ (مرتب، ناز سنائي: 1987ع).
4. اڇو پکي واءِ پر (مرتب: نصير مرزا، 1997ع).
5. ساگر جي لهرن تي (آتم ڪهاڻي سميت، مرتب، ناز سنائي: 1991ع).

حفيظ ڪنير
(1964ع)

پورو نالو: عبدالحفيظ

ولد: محمد الياس ڪنير

جنم: 27 جولاءِ 1964ع

جنم هنڌ: ڳوٺ حاجي عرس ڪالرو تعلقو ڪوٽ غلام محمد

تعليم: ايم اي (انگريزي ادب)

ادبي سڃاڻپ: ڪهاڻيڪار، ڊراما نگار

نوڪري: پروفيسر

ڊرامن جو تفصيل:

1. مسافر (پي ٽي وي: 1993ع).
2. مور اُڏاڻا مور (پي ٽي وي: 1993ع).
3. بدنصيب ٽري (پي ٽي وي: 1994ع).
4. جيون جاڙ (پي ٽي وي: 2000ع).

5. سودو (پي ٽي وي: 2001ع).
6. ساک (پي ٽي وي، سيريل: 2002ع).
7. داروغو نصير خان (پي ٽي وي: 2013ع).
8. هٿين گل ميندي (پي ٽي وي).

حليم باغي
(1963ع)

پورو نالو: عبدالحليم

ولد: محمد سومار ساند

جنم: 13 مارچ 1963ع

جنم هنڌ: ڳوٺ روحل واهه، ضلعو عمرڪوٽ

تعليم: ايم اي (سنڌي ادب)، بي فارميسي

ادبي سڃاڻپ: مزاحمتي شاعر

نوڪري: استاد

ڇپيل ڪتاب:

1. اڙي شهرِ جانان (شاعري: 2001ع).

حليم بروهي
(1936ع_2010ع)

پورو نالو: عبدالحليم

ولد: عبدالعزيز

جنم: 05 آگسٽ 1936ع

جنم هنڌ: حيدرآباد

تعليم: بي اي (آنرز)، ايل ايل بي

ادبي سڃاڻپ: ناول نگار، مزاح نگار، ڪالم نويس

نوڪري: چيف اڪائونٽنٽ (سنڌ يونيورسٽي ڄامشورو)

وفات: 28 جولاءِ 2010ع

ڇپيل ڪتاب:

1. Nothing in particular (انگريزي: 1967ع).
2. Solo Decayed (انگريزي: 1967ع).
3. Nothing in Earnest (انگريزي: 1967ع).
4. هٽلر جي ڪهاڻي (سوانح: 1972ع).
5. هٽلر لکيو (1972ع).
6. اوڙاهه (ناول: 1975ع).
7. آخري وسيلو (ڪهاڻيون: 1980ع).
8. حليم شو (مزاحيات: 1983ع).
9. جيڪي مون لکيون (مضمون ۽ ڪالم: 2002ع).
10. Roman Sindhi Script

حميد سنڌي
(1939ع_2020ع)

پورو نالو: عبدالحميد

ولد: محمد اسماعيل ميمڻ

جنم: 12 آڪٽوبر 1939ع

جنم هنڌ: نوشهروفيروز

تعليم: ايم اي (زرعي اقتصاديات)، ايل ايل بي

ادبي سڃاڻپ: ڪهاڻيڪار، ايڊيٽر

صحافتي خدمتون:

ايڊيٽر: ماهوار روح رهاڻ، مارئي، لطيف ڊائجسٽ

تعليمي خدمتون:

وي سي: شاهه عبداللطيف يونيورسٽي خيرپور (1991ع کان 1995ع)

وي سي: زرعي يونيورسٽي ٽنڊو ڄام

چيئرمين: سنڌ ٽيڪسٽ بورڊ ڄامشورو (1997ع)

چيئرمين: سنڌي لئنگيج اٿارٽي حيدرآباد (1997ع)

ايوارڊ: تمغہ امتياز (حڪومتِ پاڪستان: 1990ع)

وفات: 03 جنوري 2020ع

ڇپيل ڪتاب:

1. سيمي (ڪهاڻيون: 1958ع).
2. اداس واديون (ڪهاڻيون: 1959ع).
3. راڻا جي رجپوت (ڪهاڻيون: 1990ع).
4. ويريون (ڪهاڻيون: 1981ع).
5. جاڳ ته تنهنجي جيءَ سان (ڪهاڻيون: 1996ع).
6. سوني زنجير (جپاني ڪهاڻين جو ترجمو).
7. سوڪي ڌرتي (اردو ڪهاڻيون).
8. دردوندڙيءَ جو ديس (ڪهاڻيون: 2002ع).
9. آري شال اچن (سچليات، مقالا).
10. تماهي مهراڻ جو چونڊ ڪهاڻيون (مرتب).
11. ڪڻ ڪڻ ريت ۾ ڪيئي ڪهاڻيون
12. سو مون سڀ ڄمار
13. حميد سنڌي: هڪ اڻٿڪ انسان (مرتب، نصير مرزا: 2016ع).
14. اسان جو قلم هڪ علم (مرتب: 2018ع).
15. سنڌ جا سونهان: شاهه سچل (مقالا: 2019ع).

شاهه لطيف جي سُرن تي ترتيب ڏنل ڪتاب

1. سُر ليلا چنيسر (1986ع).
2. سُر گهاتو (1987ع).

3. سُر ڪامود (1988ع).
4. سُر مارئي (1990ع).
5. سُر ڪاپائتي (1991ع).
6. سُر بلاول (1992ع).
7. سُر رامڪلي (1993ع).
8. سُر ڪاموڏي (1994ع).
9. سُر برووسنڌي (1995ع).
10. سُر ڪارايل (1996ع).
11. سُر سامونڊي (1997ع).
12. سُر سارنگ (1998ع).

ڊاڪٽر حميده کهڙو
(1936ع_2017ع)

نالو: حميده کهڙو

ولديت: محمد ايوب کهڙو

جنم: 13 آگسٽ 1936ع

جنم هنڌ: لاڙڪاڻو

تعليم: پي ايڇ ڊي (تاريخ)

پي ايڇ ڊيءَ جو موضوع: Making of Modern Sindh (لنڊن يونيورسٽي)

ادبي سڃاڻپ: ماهرِ تعليم، تاريخدان، محقق، دانشور

وفات: 12 فيبروري 2017ع

چيل ڪتاب:

1. Sindh Through Centuries (1973)
2. Pakistan Experiment in Democracy (1973)
3. Documentation of the Suppression of Sindh (1982)

4. Karachi: a Mega city (1988)
5. A Biography of Ayoob Khan
6. سنڌ، ماضي، حال ۽ مستقبل
7. محمد ايوب کهڙو (پاڱو پهريون: 1997ع).
8. محمد ايوب کهڙو (پاڱو ٻيو: 1999ع).
9. محمد ايوب کهڙو: جرئتمندانه سياسي زندگي (سوانح).

حُميره نور
(1969ع)

پورو نالو: حُميره شمس شيخ

ولد: پروفيسر شمس الدين شيخ

جنم: 21 آڪٽوبر 1969ع

جنم هنڌ: پنو عاقل

ادبي سڃاڻپ: شاعر، مضمون نگار

چيل ڪتاب:

1. درد جي خوشبو (شاعري: 2004ع).
2. زائقان ذات (ڪالم: 2006ع).
3. تون ۽ مان (شاعري: 2011ع).
4. گونگيون زندگيون (مضمون: 2019ع).

ڪامريڊ حيدر بخش جتوئي
(1901ع_1970ع)

پورو نالو: حيدر بخش

ولد: الهداد جتوئي

جنم: 10 آڪٽوبر 1901ع

جنم هنڌ: بکوديرو تعلقو ڏوڪري ضلعو لاڙڪاڻو

تعليم: بي اي (آنرس)

ادبي سڃاڻپ: قومي شاعر

نوڪري: ڊپٽي ڪليڪٽر

لقب: باباءِ سنڌ، هاري ڪاميٽي

صحافتي خدمتون:

ايڊيٽر: اخبار هاري حقدار حيدرآباد

وفات: 21 مئي 1970ع

آخري آرام گاهه: غلام شاهه ڪلهوڙي جي پرسان (حيدرآباد)

چيبل ڪتاب:

1. تحفه سنڌ (شاعري: 1930ع).
2. آزادي قوم (طويل نظم: 1942ع).
3. هاري ڪهاڻيون (1950ع).
4. هاري انقلاب (نثر: 1953ع).
5. هاري گيت (شاعري: 1953ع).
6. ڪمدار جا ڪارناما (1953ع).
7. جيئي سنڌ، جيئي سنڌ (ڪليات: 1988ع).
8. Sind Assembly Election petition (1950)
9. Bill to Amend Sind Tenancy Act (1951)
10. An Appeal to the people Of Pakistan (1951)
11. Democracy or Dictatorship in Pakistan (1955)
12. Democracy and justice of chief justice (1956)
13. Shall Sindhi language stay in Karachi (1957)
14. In Justice to Sindh (2 part)
15. Un just land Assessesent rates in Sind Districts (1957)

16. The proposal of Evacuee property (1957)

17. Review of the Holy Quran

حيدر دريا زنئور
(1961ع)

اصل نالو: غلام حيدر

ولد: عرس زنئور

جنم: 02 فيبروري 1961ع

جنم هنڌ: ڳوٺ احمد خان زنئور، تعلقو ميرپور بٺورو

تعليم: بي اي

ادبي سڃاڻپ: ڪهاڻيڪار، ناول نگار

نوڪري: استاد

ڇپيل ڪتاب:

1. لفظن جي خواهش (ناول: 2011ع)،
2. رشتن جي آزادي (ناول: 2012ع)،
3. يار (ناول: 2013ع)،
4. ڳاڙها لفظ (ڪهاڻيون: 2017ع)،
5. صحرا سمجي نٿو (عبدالواحد آريسر جون يادگيريون: 2019ع)،

ڊاڪٽر حيدر سنڌي
(1939ع)

پورو نالو: غلام حيدر

ولد: حاجي علي مراد ٻرڙو

جنم: 05 آڪٽوبر 1939ع

جنم هنڌ: ڳوٺ مبارڪ ٻرڙو تعلقو مورو ضلعو نوشهرو فيروز

تعليم: پي ايچ ڊي

پي ايچ ڊيءَ جو موضوع: پاڪستان جي صوبائي ۽ علائقائي زبانن ۾ سنڌيءَ جي علمي، ادبي ۽ لساني حيثيت

ادبي سڃاڻپ: محقق

نوڪري: پروفيسر (پاڪستان اسٽڊيز، سنڌ يونيورسٽي ڄامشورو)

ڇپيل ڪتاب:

1. ٻوليءَ جا سرچشما (لسانيات: 1979ع).
2. همارا لساني و ادبي ورثه (اردو 1995ع).
3. آمريڪا جا رنگ (سفرنامو: 1993ع).
4. سنڌ جون چند ذاتيون (تحقيق).
5. پاڪستاني ٻوليون (لسانيات).
6. شاهه: آفاقي شاعر (لطيفيات).
7. ٽه زباني لغت
8. ديسي پرديسي گل (ترتيب، افسانا).
9. سنڌي زبان و ادب ڪا ارتقا (اردو).
10. پاڪستان ڪا لساني ورثا (اردو).
11. سنڌي ادب جي ارتقا (ائنميري شمل جي انگريزي ڪتاب جو ترجمو).

حيدر علي لغاري
(1934ع _ 2008ع)

پورو نالو: حيدر علي

ولد: قنبر علي لغاري

جنم: 11 آگسٽ 1934ع

جنم هنڌ: تاجپور، ضلعو حيدرآباد

تعليم: ايم اي (مسلم هسٽري)

ادبي سڃاڻپ: نقاد، لطيف شناس،

نوڪري: سبجيڪٽ اسپيشلسٽ

وفات: 25 آگسٽ 2008ع

چيل ڪتاب:

1. سنڌي ڪتاب (محمد نواز نوناريءَ سان گڏ: 1995ع).
2. اندر ملهه املهه (مضمون: 1998ع).
3. ڳڇان ڳجاڙو (مضمون: 2007ع).
4. سوز و ساز لطيف (اردو ترجمو: شهناز شورو 2009ع).

خادم حسين چانڊيو
(1961ع)

پورو نالو: خادم حسين

ولد: اميد علي خان چانڊيو

جنم: 01 سيپٽمبر 1961ع

جنم هنڌ: ڳوٺ شادي خان چانڊيو تعلقو سڪرنڊ، ضلعو شهيد بينظير آباد

تعليم: ايم اي (سنڌي ادب)

ادبي سڃاڻپ: محقق، تاريخدان، مرتب

نوڪري: واٽر مئنيجمينٽ ۾ ملازم

چيل ڪتاب:

1. ماروجي ملير جا (خاڪا: 2003ع).
2. سنڌ سڄي سرهاڻ (تاريخ: 2010ع).
3. هوندا سي حيات (قيصر خان چانڊيو سوانح).
4. نوابشاهه کان شهيد بينظير آباد تائين (تاريخ: 2013ع).

ڊاڪٽر خادم منگي
(1969ع)

پورو نالو: خادم علي

جنم: 15 اپريل 1969ع (ڳوٺ دودو ڏيٿو تعلقو ڳڙهي ياسين)

سڃاڻپ: شاعر، ڪهاڻيڪار، نقاد، ايڊيٽر، مترجم

تعليم: ايم بي بي ايس

خدمتون: سينيئر ليڪچرار (غلام محمد ميڊيڪل ڪاليج سکر)

ڇپيل ڪتاب:

1. پرهه باکون ڪڍيون (شاعري: 2005ع)
2. ڪُنبها ڪنديس ڪپڙا (2010ع)

خاڪي جويو
(1942ع_2017ع)

اصل نالو: عميسو خان

ولد: حاجي جويو

جنم: 08 مارچ 1942ع

جنم هنڌ: ڳوٺ ڪاٺيا، تعلقو خيرپور ناٿن شاهه، ضلعو دادو

تعليم: ڪجهه درجا سنڌي

ادبي سڃاڻپ: نقاد، شاعر، ايڊيٽر،

صحافتي خدمتون:

ايڊيٽر: ماهوار ساڃاهه حيدرآباد

وفات: 02 مئي 2017ع

ڇپيل ڪتاب:

1. آزاد گهرجي وطن (طويل نظم: مارچ 1973ع)،

2. اڄ خاڪيءَ جو خيال (شاعري:1982ع).
3. ڪيڏارو (مزاحمتي بيت:1984ع).
4. آسڻ جن اريج (ايم. آر. ڊي متعلق طويل نظم: 1985ع.
5. قومي سوال جو نظرياتي جائزو (1986ع).
6. ترقي پسند ادب جا معيار (1986ع).
7. ڪابي ڏر جي موقعي پرستي (1986ع).
8. پنجابي دانشور ۽ مظلوم قومون (1988ع).
9. قومي عليحدگيءَ جو سوشلسٽ جمهوري حق (1987ع).
10. قومي سوال جو تنقيدي جائزو (لينن: ترجمو 1988ع).
11. بينڪيت ڇا آهي؟ (1988ع).
12. قومي ڪارڪنن لاءِ تدريسي ڪورس (1988ع).
13. انقلاب جي واٽ (1988ع).
14. ڦريا ڦسي ڦيڻ (سياسي تنقيد: 2000ع).
15. عشق، حب الوطني ۽ انسانيت (2001ع).
16. سنڌ ۾ اردو آباديءَ جو مستقبل (2001ع).
17. آزاديءَ جو حق (سائين جي. ايم. سيد جا انٽرويو- ترتيب، ٻه جلد ڀريون: 2003ع).
18. سورهيه بادشاهه جو سنڌ جي آزاديءَ جو خواب (2003ع).
19. تاريخ ۾ فرد جو ڪردار (گارگي پليخانوف- ترجمو: 2006ع).
20. سونهان پائين، سَڌُ نه ڏين (سياسي تنقيد:2007ع).
21. جديد قومي ۽ بين الاقوامي نظام (2007ع).
22. سنڌي ۽ اردو آباديءَ جي تاريخي ضرورت (2007ع).
23. ادب جو قومي ڪردار (2008ع).
24. تنظيم ڪاريءَ جا اصول (2008ع).
25. اردو آبادي، سائين جي. ايم. سيد جي نظر ۾.

26. سوشل شاونزم ۽ مظلوم قومون (آگسٽ 2008ع).
27. وطن ۽ قوم جي سياست.
28. تاريخي عمل جي روحاني زندگي (ترجمو: 2009ع).
29. آزاديءَ جو حق پاڳوپيو (سائين جي ايم سيد جا انٽرويو- ترتيب: 2010ع).
30. جن پڙهايو پاڻ (آتم ڪٿا: 2010ع).
31. اي خاڪي خيال (مضمون: 2018ع).

خاڪي جويي جي فن ۽ شخصيت تي ڪتاب

1. انساني ضمير جو آواز: خاڪي جويو (ترتيب: تاج جويو 2017ع).

خالد آزاد
(1978ع)

پورو نالو: خالد حسين

ولد: حاجي جڙيو وگهيو

جنم: پهرين جنوري 1978ع

جنم هنڌ: ڳوٺ جلال وگهيون پرسان مسو ڀرڳڙي، ضلعو مٽياري

تعليم: ايم اي (سنڌي ادب)

ادبي سڃاڻپ: محقق، نثر نويس، ناول نگار.

نوڪري: پبليڪيشن آفيسر (سنڌي لئنگئيج اٿارٽي حيدرآباد)

ڇپيل ڪتاب:

1. جيجل جي هنج ۾ (ٻارن لاءِ ڪهاڻيون: 2001ع).
2. جانورن جو بادشاهه (ٻارن لاءِ ترجمو ڪهاڻيون خيرمحمد لغاري سان گڏ: 2001ع).
3. ناٺا ٻائر (عطا محمد ڀنڀري ٻاران ٻارن لاءِ ترجمو ڪيل ڪهاڻيون ترتيب: 2001ع).
4. سچ اُڀرڻ کان پوءِ (ٻارن لاءِ ناول: 2005ع).
5. شاهه لطيف، سنڌي ٻولي ۽ سماج (ترتيب، مضمون: 2007ع).
6. دفتري لغت (خان محمد جروار سان گڏ: 2010ع).

7. مڪتبي جا ڦُلَ (ٻارن لاءِ ترجمو ڪهاڻيون: 2013ع).
8. سنڌي ٻاراڻي ادب جي تاريخ (جُلد پهريون: 2016ع).
9. سنڌي ٻاراڻي ادب جي تاريخ (جُلد ٻيو: 2016ع).
10. سنڌي ٻاراڻي ادب جي تاريخ (جُلد ٽيون: 2016ع).

خالد ڀٽي
(1968ع)

پورو نالو: خالد سيف الله

ولد: مولوي محمد مراد ڀٽي

جنم: پهرين سيپٽمبر 1968ع

جنم هنڌ: شڪارپور

تعليم: ايم اي (اسلامڪ ڪلچر)

ادبي سڃاڻپ: ڪهاڻيڪار، مترجم، ايڊيٽر

خدمتون:

ايڊيٽر: ماهوار گلڙا شڪارپور (1992ع).

ايڊيٽر: ماهوار خرچي (1999ع).

ايڊيٽر: ماهوار سنگتي (2000ع).

ايڊيٽر: سونهن

نوڪري: استاد

ڇپيل ڪتاب:

1. ڇهن سالن جو پوڙهو (ڪهاڻيون: 1992ع).
2. حديث پاڪ جا پارڙا (ٻارن لاءِ چونڊ حديثون: 1996ع).
3. شيطان جون ڪهاڻيون (ٻارن لاءِ ڪهاڻيون: 1996ع).
4. شيطان جون شرارتون (ٻارن لاءِ ڪهاڻيون: 1997ع).
5. نصيحت ڀريون ڪهاڻيون (قصا ڪهاڻيون، ٽي حصا).

6. گلڙن جون ڳالهيون (ترجمو ۽ ترتيب: 1998ع).
7. ڇا، ڇو ۽ ڪيئن؟ (سائنسي ڄاڻ: 1998ع).
8. منڙو محمد ﷺ (ترجمو۔ سيرت النبي: 1998ع).
9. ڇا، ڇو ۽ ڪيئن؟ (جاندارن بابت ڄاڻ: 2001ع).
10. واندڪائيءَ جي وندر (لوڪ ادب: 2007ع).
11. عورت جي نفسيات (نفسيات: 2007ع).
12. صوفين جون صدائون (تصوف: 2007ع).
13. روشني روشني (ٻارن لاءِ ڪهاڻيون. ترجمو: 2009ع).
14. ڳالهيون حسن ۽ حسين جون (سوانح: 2010ع).
15. ڪائنات جون ڪهاڻيون (اخلاقيات: 2011ع).
16. دلچسپ (تصا ڪهاڻيون: 2012ع).
17. ڪوڙ جي ننهن ۾ ڏوڙ (ترجمو: 2012ع).
18. جيڏي وڏي سوچ تيڏي وڏي ڪاميابي (ترجمو: نياز مسرور سان گڏ، 2012ع).
19. حسين بن منصور حلاج (ترجمو: 2012ع).
20. قومن جي تباهيءَ جي تاريخ (تاريخ: 2012ع).
21. انسانيت جي تعمير (ترجمو: 2015ع).
22. سک ۽ سلامتي واري زندگي ڪيئن گذارجي؟ (ترجمو: 2016ع).
23. صوفي: هڪ راز (ترجمو: 2018ع).
24. قصص القرآن (ترجمو: 2018ع).

خان محمد پنهور
(1949ع_1999ع)

پورو نالو: خان محمد

ولد: يعقوب پنهور

جنم: 27 جون 1949ع

جنم هنڌ: آراضي، سيوهڻ، ضلعو ڄامشورو

تعليم: پي ايڇ ڊي (صحافت)

پي ايڇ ڊيءَ جو موضوع: الوحيد اخبار جو سنڌي صحافت، سياست ۽ علم ۽ ادب ۾ حصو

ادبي سڃاڻپ: صحافي، محقق

نوڪري: ايسوسيئيٽ پروفيسر (ماس ڪميونيڪيشن شعبو سنڌ يونيورسٽي ڄامشورو)

خدمتون: باني چيئرمين (ماس ڪميونيڪيشن شعبو سنڌ يونيورسٽي ڄامشورو 1981ع).

باني ايڊيٽر: پارس رسالو

وفات: 27 مئي 1999ع

ڇپيل ڪتاب:

1. لطيفي لاٽ (لطيفيات، مرتب: 1987ع).
2. نعره مستانه (شيخ عبدالمجيد سنڌيءَ جا ڪالم: 1988ع).
3. ٻري جن ٻاري (شيخ عبدالمجيد سنڌيءَ جون صحافتي خدمتون: 1995ع).
4. الوحيد جو سنڌي صحافت، سياست ۽ علم ۽ ادب ۾ حصو
5. هوندا سي حيات (شيخ عبدالمجيد سنڌي جي فن ۽ سوانح بابت).

خان محمد پنهور جي فن ۽ شخصيت تي ڪتاب

1. خان محمد پنهور (مرتب: ناصر پنهور، 2004ع).

خاوند ڏنو لاڙڪ
(1984ع)

پورو نالو: خاوند ڏنو

ولد: محمد ڇٽل لاڙڪ

جنم: 08 فيبروري 1984ع

جنم هنڌ: ڳوٺ پولي لاڙڪ، تعلقو سوڀوديرو، ضلعو خيرپور ميرس

تعليم: ايم فل (سنڌي ادب)

ايم فل جو موضوع: سيد مهدي شاهه جهانيان ۽ سنڌس سلسلي جا شاعر: تحقيقي ۽ تنقيدي جائزو

ادبي سڃاڻپ: شاعر، محقق

نوڪري: ٽيچنگ اسسٽنٽ (سنڌي شعبو خيرپور يونيورسٽي)

ڇپيل ڪتاب:

1. سوڀيديري جا ڏات ڌڻي (تحقيق: 2009ع).
2. مائڪ ميڙيا مون (مضمون: 2019ع).

خليل عارف سومرو
(1965ع)

پورو نالو: خليل حسين

ولد: احمد خان مدهوش

جنم: 18 نومبر 1965ع

جنم هنڌ: جوهي، ضلعو دادو

تعليم: ايم اي (سنڌي ادب)

ادبي سڃاڻپ: شاعر

نوڪري: استاد (ر)

ڇپيل ڪتاب:

1. مهڪار (ٻارن لاءِ شاعري: 1984ع).
2. موتي ۽ مکڙيون (ٻارن لاءِ شاعري: 2010ع).
3. چوٽا تيل چنبيليا (شاعري: 2013ع).
4. روشني آهيون اسين (شاعري: 2018ع).

خليل مورياڻي

(1949ع_2019ع)

پورو نالو: خليل الرحمان

ولد: هدايت الله مورياڻي

جنم: 18 جنوري 1949ع

جنم هنڌ: شڪارپور

تعليم: ايم اي (پوليٽيڪل سائنس)

ادبي سڃاڻپ: محقق، تاريخدان، مرتب

نوڪري: ڊسٽرڪٽ فوڊ آفيسر (ر)

وفات: 26 نومبر 2019ع

ڇپيل ڪتاب:

1. شڪارپور سونهن جو شهر (مرتب: 1996ع).
2. شڪارپور: تاريخ ۽ تحقيق (2004ع).
3. ڳالهيون نعمت ياءَ جون (2010ع).
4. موهن جو دڙو: پراچين سڀيتا ۽ نئين تهذيب جي دائري پر (مرتب: 2011ع).
5. سنڌ جو ڪنول: ڀڳت ڪنور رام (مرتب: 2014ع).

خيرالنساءَ جعفري

(1947ع_1998ع)

نالو: خيرالنساءَ

جنم: 17 آگسٽ 1947ع

جنم هنڌ: حيدرآباد

تعليم: ايم اي (نفسيات)

ادبي سڃاڻپ: ڪهاڻيڪار ۽ نقاد

نوڪري: پروفيسر (نفسيات شعبو سنڌ يونيورسٽي ڄامشورو)

ٻهرين ڪهاڻي: پيڙا جو پڙلاءُ (ماهوار سوجهرو: 1974ع)

وفات: 4 مارچ 1998ع

ڇپيل ڪتاب:

1. تخليق جو موت (1978ع).
2. مارو ڙن جا ملير (هندستان جو سفرنامو: قسطوار آرسي ۾ ڇپيل: 1983ع).
3. منهنجو تخليقي سفر (1992ع).

خيرالنساء جعفري جي فن ۽ شخصيت بابت ڪتاب

1. خيرالنساء جعفري: شخصيت ۽ فن (ڊاڪٽر تنوير جونيجو: 2006ع).
2. پيڙا جو پڙلاءُ (اينٿالاجي، مرتب: نصير مرزا: 2017ع).

دادا سنڌي
(1945ع_1998ع)

اصل نالو: ڪريم بخش

ولد: محمد قاسم سومرو

جنم: 05 جولاءِ 1945ع

جنم هنڌ: داد لغاري، ڏهرڪي

تعليم: ايم اي (سوشيالاجي)

ادبي سڃاڻپ: محقق، مورخ

نوڪري: سبجيڪٽ اسپيشلسٽ

وفات: 11 جنوري 1998ع

ڇپيل ڪتاب:

1. ڏيٺي ڏنيءَ ڏڏن (تاريخ، فلسفو ۽ سياست: 1983ع).
2. سنڌين جي فوجي مهارت
3. سنڌ جون تاريخي ڪهاڻيون (ٻارن لاءِ ڪهاڻيون).
4. 1957ع جي جنگِ آزادي ۽ سنڌ (1987ع).

5. اڳوڻن سنڌين جو ڏيساور سان واپار (تحقيق: 1988ع).
6. سومرن جي دور جا سورما (تاريخ: 1989ع).
7. سنڌ جي عالمن جا سونهري ڪارناما (1989ع).
8. تاريخي مائهو_ تاريخي ڳالهيون (1992ع).
9. مٺو محبوب ﷺ: غير مسلمانن جي نظر ۾ (1994ع).
10. اسلامي شخصيتون (مولانا سيد ابوالحسن علي ندوي جي ڪتاب جو ترجمو: 1996ع).
11. سنڌ جا عوامي ڪردار (1996ع).
12. خوشحال سنڌ (2008ع).
13. سنڌ گهمنڊ سيلاني (تحقيق: 2009ع).

ڊاڪٽر داد محمد خادم بروهي
(1940ع_2014ع)

نالو: داد محمد

ولد: نيڪ محمد بروهي

جنم: 04 مارچ 1940ع

جنم هنڌ: جيڪب آباد

تعليم: پي ايچ ڊي (سنڌي ادب)

پي ايچ ڊيءَ جو موضوع: سبي خطي ۾ سنڌي ٻوليءَ جي محاورن جو لساني جائزو (1991ع)

ادبي سڃاڻپ: محقق، لسانيات ماهر

وفات: 10 مئي 2014ع

ڇپيل ڪتاب:

1. سبيءَ جي ٻولي (1992ع).
2. سنڌي ۽ براهوي ٻوليءَ جو تقابلي جائزو (1994ع).
3. مٺڙا مارو (جيڪب آباد جون شخصيتون: 2002ع).

4. سنڌي براهوي لغت (2004ع).
5. بلوچستان ۾ سنڌي ٻولي ۽ ادب جو اڀياس (پي ايچ ڊي)

دادن فقير
(1906ع_1979ع)

پورو نالو: داد محمد
ولد: ڏني بخش جويو
جنم: 17 جنوري 1906ع
جنم هنڌ: ڳوٺ مياڻداد جنجهي، تعلقو وارهه ضلعو تنهن شهدادڪوٽ
ادبي سڃاڻپ: صوفي شاعر
وفات: 19 آڪٽوبر 1979ع
ڇپيل ڪتاب:
1. آفتاب عشق (مرتب: فقير سلطان سولنگي).
2. هڙ ڪڙ (شاعري).
3. دادن فقير جو ڪلام (مرتب: اياز لاکير، 2005ع).

ڊاڪٽر درشهوار سيد
(1942ع_1997ع)

نالو: درشهوار سيد
ولديت: جي ايم سيد
جنم: 21 مارچ 1942ع
جنم هنڌ: سن، ضلعو ڄامشورو
تعليم: پي ايچ ڊي (سنڌي ادب)
پي ايچ ڊي جو موضوع: دي پوئٽري آف شاهه عبداللطيف (1984ع)
ادبي سڃاڻپ: محقق

نوڪري: اسسٽنٽ پروفيسر (پاڪستان اسٽڊيز، ڪراچي يونيورسٽي)

خدمتون: ڊائريڪٽر: شاهه عبداللطيف ڀٽائي چيئر ڪراچي

وفات: 26 ڊسمبر 1997ع

ڇپيل ڪتاب:

1. Universal Message of Shah Abdul Latif (1986ع)
2. شاهه عبداللطيف ڀٽائيءَ جي موسيقي (1992ع).
3. لطيفي ڪهاڻيان (اردو: 1993ع).
4. تحقيق جو طريقيڪار (مرتب: 1995ع).
5. شاهه لطيف تي تحقيق (مرتب: 1995ع).
6. ببليو گرافي آف شاهه عبداللطيف (انگريزي: 1996ع).
7. شاهه جو رسالو (چئن ٻولين ۾: 1994ع).
8. شاهه عبداللطيف تي ببليوگرافي (مرتب: 1996ع).
9. ڏونگر سي ڏوريندين (سائين جي ايم سيد ۽ درشهوار جا خط مرتب: سيد ضيا شاهه ۽ منير شاهه: 1998ع).
10. سائين جي ايم سيد: ڊاڪٽر درشهوار سيد جي نظر ۾ (مرتب: ڊاڪٽر آزاد قاضي، 1999ع).
11. شور ورهايان سرتيون (مضمون ۽ انٽرويو مرتب: ڊاڪٽر آزاد قاضي).

ڊاڪٽر دُر محمد پٺاڻ
(1945ع)

پورو نالو: دُرمحمد

ولد: حاجي خان پٺاڻ

ڄم: 25 مئي 1945ع

جنم هنڌ: ڳوٺ آريجا، تعلقو باڊهه(؟)، ضلعو لاڙڪاڻو

تعليم: پي ايڇ ڊي (سنڌي ادب)

پي ايچ ڊي: جو موضوع: ڪراچي ضلعي جو سنڌي ٻولي ۽ علم ادب جي ترقي ۾ حصو (1979ع)

ادبي سڃاڻپ: محقق، نقاد، شاعر

نوڪري: ايسوسيئيٽ پروفيسر (ر)

شاعري ۾ تخلص: دُرل

خدمتون: ڊائريڪٽر (سنڌالاجي)

پرنسپال: گورنمينٽ ڊگري ڪاليج ڏوڪري (1991ع)

پرنسپال: زيبسٽ (لاڙڪاڻو)

باني‌ڪار: گل حيات انسٽيٽيوٽ (1990ع)

ڇپيل ڪتاب:

1. موتي مور ملوڪ جا (سگهڙ ملوڪ عباسي جو ڪلام، ترتيب: 1981ع).
2. اسان جا اديب (1983ع).
3. جو ڪيو مطالعو مون (1983ع).
4. آئينو ۽ اولڙو (1984ع).
5. ذهني آزمائش (ٻارن لاءِ: 1984ع).
6. ڇيلڙي وارو شهزادو (ٻارن لاءِ: 1984ع).
7. آدرش رنگ (شاعري: 1985ع).
8. سنڌ ۾ سياسي چُرپُر (1985ع).
9. مولانا عُبيدالله سنڌي (ٻارن لاءِ: 1985ع).
10. ادب ۽ ماحول (1987ع).
11. سنڌالاجي جو سوويئنر (1987ع).
12. جهڙا گل گلاب جا (هندو شاعرن جو ڪلام: 1988ع).
13. علامه آءِ آءِ قاضي (سوويئنر، ترتيب: 1989ع).
14. موتين ٿٺ ملوڪ جي (سگهڙ ملوڪ عباسي جو ڪلام: 1990ع).
15. سنڌي ادبي بورڊ جي ڪارڪردگي (ڪتابڙو: 1991ع).

16. لاٽيون شرط لقمان جون (سگهڙ محمد لقمان جو ڪلام، ترتيب: 1995ع).
17. حاجي غلام حسين اثر (2014ع).

دلبر چانڊيو
(1972ع_2008ع)

اصل نالو: عنايت الله

ولد: امام بخش چانڊيو

جنم: 23 ڊسمبر 1972ع

جنم هنڌ: ڳوٺ امام بخش چانڊيو لڳ ڏکڻ، ضلعو شڪارپور

تعليم: ايم. ي

ادبي سڃاڻپ: ڪهاڻيڪار شاعر، ڪالم نگار

خدمتون: ريڊيو پاڪستان ۾ ڪمپيئر

وفات: 26 جنوري 2008ع

ڇپيل ڪتاب:

1. جيجل منهنجي قسمت (ڪهاڻيون: سهيڙ يار محمد چانڊيو: 2015ع).

ريڊيو ڊرامن جو تفصيل

1. عمر مارئي (گيتن ڀريون ڪهاڻي: 2005ع).
2. سسئي پنهون (گيتن ڀري ڪهاڻي: 2005ع).
3. ليلان چنيسر (گيتن ڀري ڪهاڻي: 2005ع).
4. سورٺ راءِ ڏياچ (گيتن ڀري ڪهاڻي: 2005ع).
5. مومل راڻو (گيتن ڀري ڪهاڻي: 2005ع).
6. مون ۾ آهين تون (ڊرامو: 2006ع).
7. مرڪ (ڊرامو: 2006ع).

ذوالفقار راشدي
(1938ع_1986ع)

پورو نالو: سيد ذوالفقار علي

ولد: سيد محمد امام شاهه راشدي

جنم: 10 مارچ 1938ع

جنم هنڌ: پير جو ڳوٺ، ضلعو لاڙڪاڻو

ادبي سڃاڻپ: شاعر، مضمون نگار، صحافي

صحافتي خدمتون:

ايڊيٽر: هفتيوار اخبار هاري لاڙڪاڻو (1953ع)

باني: هفتيوار اخبار مذهب انسانيت لاڙڪاڻو (1960ع)

وفات: 27 آگسٽ 1986ع

ڇپيل ڪتاب:

1. ڪسوٽي (شاعري، 1982ع).
2. سوچ کي لوچ (شاعري، 1988ع).

ڊاڪٽر ذوالفقار سيال
(1957ع)

پورو نالو: ذوالفقار علي

ولد: سرائي محمد خان سيال

جنم: 28 مئي 1957ع

جنم هنڌ: ڳوٺ فريد آباد ضلعو لاڙڪاڻو

تعليم: ايم بي بي ايس، پي ايڇ ڊي (سنڌي ادب)

پي ايڇ ڊي جو موضوع: مير علي نواز ناز جون علمي ادبي خدمتون

ادبي سڃاڻپ: شاعر

خدمتون:

سيڪريٽري جنرل (سنڌي ادبي سنگت سنڌ)

نوڪري: ڊاڪٽر (ر)

ڇپيل ڪتاب:

1. رڃ سڃورت ڦڙا (شاعري: 1977ع).
2. مکڙين مالها (ٻارن لاءِ شاعري: 1979ع).
3. ڳاڙها مٽ پيلا چهرا (1981ع).
4. منهنجي ديس جا ٻار (ٻارن لاءِ شاعري: 1982ع).
5. گلڙن جهڙا گيت (ٻارن لاءِ شاعري:1987ع).
6. لفظن جا رانديڪا (1989ع).
7. اکر اکر سرهاڻ (شاعري).
8. چهرا چنڊ گلابن جهڙا (شاعري: 2003ع).
9. سنڌي شاعريءَ جو سفر (مرتب: 2013ع).
10. پنهنجي پيلي پياري ٻولي (ٻارن لاءِ گيت: 2013ع).
11. ننڍڙا فرشتا، پياريون پريون (ٻارن لاءِ شاعري: 2019ع).
12. چنڊ ۽ منهنجو رانديڪو (ٻارن لاءِ شاعري: 2020ع)
13. لفظ لفظ خوشبوءِ (شاعري: 2020ع)

ڊاڪٽر ذوالفقار سيال جي فن ۽ شخصيت بابت ڪتاب

1. ڊاڪٽر ذوالفقار سيال: ادب ۽ شخصيت (مرتب: ساجد سنڌي 2020ع)

ذوالفقار گاڏهي
(1966ع)

اصل نالو: ذوالفقار علي

ڄمڻ: 01 سيپٽمبر 1966ع

جنم هنڌ: ڳوٺ شير محمد ڪاڪي، تعلقو ڪي اين شاهه، ضلعو دادو

ادبي سڃاڻپ: شاعر، مترجم

ڇپيل ڪتاب:

1. موڪي، مت اُپٽيا (مرتب).
2. دور ازڪار افسانا (اردو مرتب).
3. مان اماس جو چنڊ (شاعري).
4. هينئڙو پيڙي، جان (شاعري).
5. دريچا بي صدا (اردو).
6. هڪ وک جو سفر (نسيم انجم جي ڪهاڻين جو ترجمو).
7. چوپال (زيب اذڪار جي ڪهاڻين جو ترجمو: 2015ع).

راز بلڙائي
(1923ع_1973ع)

اصل نالو: عبداللطيف

ولد: عبدالستار ڪوريجو

جنم: 12 ڊسمبر 1923ع

جنم هنڌ: درويش، تعلقو گهوڙا باري، ضلعو ٺٽو

ادبي سڃاڻپ: ڪهاڻيڪار، ناول نگار

نوڪري: استاد

وفات: 1973ع

ڇپيل ڪتاب:

1. گناهه (ناول: 1952ع).
2. شرابي (ناول: 1952ع).
3. ٻڪ ۾ بيڪاري (ڪهاڻيون:1952ع).
4. گلبدن (ڪهاڻيون: 1955ع).

رازشاهاڻي
(1976ع)

اصل نالو: ربڏنو

ولد: سائين بخش شاهاڻي

جنم: 15 جولاءِ 1976ع

جنم هنڌ: ڳوٺ حمل خان شاهاڻي، ضلعو دادو

تعليم: ايم فل (سنڌي ادب)

ادبي سڃاڻپ: محقق،

نوڪري: ايڊيٽر (پائيٽ نوابشاهه)

ڇپيل ڪتاب:

1. بلوچ ۽ عشق
2. لطيفي معلومات
3. سهڻا قول (2003ع).
4. پارڻن جو شاهه (مرتب: 2014ع).
5. ڪلاسيڪي شاعري: تاريخ ۽ فلسفو (2019ع).

راشد مورائي
(1944ع_2014ع)

پورو نالو: سيد راشد علي شاهه

ولد: سعيد علي شاهه 'خادم'

جنم: 05 مارچ 1944ع

جنم هنڌ: جوڻالو، تعلقو مورو ضلعو نوشهري فيروز

تعليم: ايم اي (سنڌي ادب)

ادبي سڃاڻپ: شاعر، ڪهاڻيڪار

نوڪري: استاد

وفات: 24مارچ 2014ع

چيل ڪتاب:

1. سنڌڙيءَ جو سودا، (شاعري: 1970ع).
2. مينديءَ سندا گيت (شاعري: 1985ع).
3. دل جو شهر (شاعري: 1993ع).
4. شعلا شعلا واءُ پر (شاعري: 2005ع).
5. ديوان راشد (شاعري: 2005ع).
6. اڳتي تاڻ امنگ جي (مضمون، خاڪا: 2006ع).
7. پائيءَ تي پهرو (ڪهاڻيون: 2006ع).
8. ڪافيون، گيت، غزل (2008ع).
9. راشد سان رهاڻ (انٽرويو: 2009ع).
10. دل جي دلجوئي (شاعري: 2011ع).
11. خط خوشيءَ مان ڪول (خط: 2011ع).

راشد مورائي جي فن ۽ شخصيت بابت ڪتاب

1. ذات جي ڏيهه پر (سهيڙ رزاق مستوئي: 2001ع)
2. سڄڻن جي موڪلائي (سهيڙ: تاج جويو 2014ع)

رام پنجواڻي
(1911ع_1987ع)

پورو نالو: رام پرتاب راءِ پنجواڻي

جنم: 20 نومبر 1911ع

جنم هنڌ: لاڙڪاڻو

تعليم: ايم اي

ادبي سڃاڻپ: ڪهاڻيڪار، ناول نگار، شاعر

نوڪري: پروفيسر (ر)

وفات: 1987ع

چونڊ ڪتاب:

1. قيدي (ناول: 1943ع)،
2. شرميلا (ناول: 1944ع)،
3. لطيفا (ناول: 1945ع)،
4. اسان جو گھر (ناول: 1946ع)،
5. چانديءَ جو چمڪو (ناول: 1947ع)،
6. زندگي يا موت (ناول: 1952ع)،
7. آهي نه آهي (ناول: 1955ع)،
8. شل ڏيئر نه ڇمن (ناول: 1957ع)،
9. انوکا آزمودا (ڪهاڻيون)،
10. وچتر واقعا (ڪهاڻيون)،
11. تنهنجا منهنجا تجربا (ڪهاڻيون: 1976ع)

رائچند هريجن
(1912ع_1968ع)

نالو: رائچند هريجن

جنم: 08 نومبر 1912ع

جنم هنڌ: چيلهار ضلعو مٺي

تعليم: سنڌي فائينل

ادبي سڃاڻپ: محقق، تاريخدان

نوڪري: استاد

وفات: 31 مئي 1968ع

چونڊ ڪتاب:

1. تاريخ ريگستان (تاريخ: 1956ع)،
2. تاريخ ريگستان (تاريخ: 1975ع)،

رجب آزاد
(1961ع)

پورو نالو: رجب علي

ولد: محمد بچل سولنگي

جنم: 15 سيپٽمبر 1961ع

جنم هنڌ: ڳوٺ سيتا، ضلعو دادو

تعليم: ايم اي (ايڪنامڪس)

ادبي سڃاڻپ: شاعر، ڊراما نگار

نوڪري: استاد

ڇپيل ڪتاب:

1. رانيوٽا (مزاحيا شاعري: 1998ع)،
2. ڏمچر (مزاحيا شاعري: 1999ع)،
3. ڪازو چشمو (مزاحيا ڪهاڻيون: 1999ع)،

ڊرامن جو تفصيل

1. پهاڄ
2. اعتبار
3. ويساهه
4. ماني

رحمت الله شوق شڪارپوري
(1926ع_2001ع)

نالو: رحمت الله

ولد: آخوند اسد الله قريشي

جنم: 18 جون 1926ع

جنم هنڌ: ڳوٺ گهمرا، ضلعو سکر

ادبي سڃاڻپ: شاعر

وفات: 17 جنوري 2001ع

ڇپيل ڪتاب:

1. ديوانِ شوق شڪارپوري (شاعري).
2. ثناءِ رسول ﷺ (نعتيه ڪلام).
3. صداءِ شوق (شاعري).
4. نواءِ شوق (شاعري).
5. برهه جون باتيون شوق جون تڪليفون (شاعري).
6. نعتِ رسول ﷺ
7. ساموندي لهر موتين سان پرپور
8. جامِ محبت (شاعري).
9. تصور ڪربلاءِ
10. نظمِ شوق بنام رهبرِ شاعري

رحمت الله ماڃوٺي
(1957ع)

پورو نالو: رحمت الله

ولد: عبدالرحمان ماڃوٺي

جنم: 25 مارچ 1957ع

جنم هنڌ: ڇوهڙ جمالي، ضلعو ٺٽو

تعليم: ايم اي (آئي آر)

ادبي سڃاڻپ: ڪهاڻيڪار، ڊراما نويس، مزاح نگار

ڇپيل ڪتاب:

1. بيگار ڪئمپ (ڪهاڻيون).
2. ڪاملي (ڪهاڻيون).

3. ٽوان رستا، ٽيون راهون (مضمون).
4. گولا ناوليٽ، 2012ع).
5. ڪريل گهڙيال (ڪهاڻيون، 2013ع).

ڪي مشهور ڊراما:

1. دروازو (1992ع).
2. ٽٽل تارون (1993ع).
3. ٽريٽون (سيريل: 1997ع).
4. رانديڪو (1998ع).
5. موڪلاڻي (1998ع).
6. جاجڪ (1999ع).
7. امانت (2000ع).
8. بي رنگ موسم (2001ع).
9. وڏو ماڻهو (2001ع).
10. پرانهون پنڌ (2001ع).
11. نئون شخص (2006ع).
12. عيد ٿي وئي (2007ع).
13. ٻيهر عيد ٿي وئي (2012ع).
14. رشتن جي رڄ ۾ (2013

رحمت پيرزادو
(1978ع)

پورو نالو: رحمت الله

ولد: مير محمد پيرزادو

جنم: 01 فيبروري 1978ع

جنم هنڌ: سڪرنڊ، ضلعو نوابشاهه

تعليم: ايم ايس سي (زراعت)، ايم اي (سنڌي ادب)

ادبي سڃاڻپ: شاعر، مرتب

نوڪري: واٽر مئنيجمينٽ ۾ آفيسر

ڇپيل ڪتاب:

1. ڪليسا جي دريءَ مان (شاعري: 2005ع).
2. ڪئنڊل لائيٽ (شاعري: 2008ع).
3. خدائي رقص ۾ آهي (شاعري: 2014ع).
4. ساحل مٿان هوائون (شاعري).
5. دلين جا داخلي رستا.
6. دل جا رستا
7. هوا جو رنگ ناسي آ (شاعري).
8. سونهن جو ردعمل (مرتب: 2019ع).

رحمت سومرو
(1989ع)

پورو نالو: رحمت الله

ولد: هدايت الله سومرو

جنم: 01 جنوري 1989ع

جنم هنڌ: ميهڙ ضلعو دادو

تعليم: ماسٽرس آف سائنس ان پبلڪ هيلٿ

ادبي سڃاڻپ: شاعر، مترجم

نوڪري: نرسنگ شعبو (صحت کاتو)

ڇپيل ڪتاب:

1. نيڻ آلا ٿي ويا (شاعري: 2012ع).
2. گل اهڙي طرح ٿا هوا ۾ لُڏن (اسحاق راهي جو ڪلام، ترتيب: 2017ع).
3. ين چڻ رُت جو پيار (شاعري: 2018ع).
4. ڪرنل کي ڪير به خط نه ٿو لکي (گارشيا مارڪيز جي ناول جو ترجمو: 2019ع).

رحيم بخش قمر
(1933ع_1993ع)

نالو: رحيم بخش

ولد: محمد عيسيٰ لاکو

جنم: 22 نومبر 1933ع

جنم هنڌ: ڳوٺ عمر راهو، تعلقو دولت پور صفن، ضلعو نوابشاهه

تعليم: فارغ التحصيل

ادبي سڃاڻپ: شاعر

خدمتون: خطيب

ايوارڊ: صدارتي سيرت ايوارڊ (حڪومتِ پاڪستان)

وفات: 26 ڊسمبر 1993ع

ڇپيل ڪتاب:

1. جمال مصطفيٰ (1961ع).
2. آخرت جي پوک (1962ع).
3. دربارِ مدينه (1967ع).
4. ديوان قمر (1967ع).
5. دربار ڪربلا (1968ع).
6. فضائل قرآن (1968ع).
7. جواهر القمر (1968ع).
8. ڪٿي نيڻ خمار مان (1978ع).
9. سڄڻ آيو سهڻج ٿيا.

10. زيب الرجان عرف ڏاڙهي (طنز ۽ مزاح)،
11. ڪلاڻيندڙ لطيفا (طنز ۽ مزاح)،
12. صحبت اولياءِ،
13. لائوڊ اسپيڪر تي نماز (تنقيد)،
14. خطابت روح اسلام،
15. تندون جي طلب جون،
16. ڳاڙهيندين ڳوڙها،
17. چنڊ تنهنجي ذات،
18. گهايا گهٽا گهوٽ،
19. آءٌ نہ ڳڻي پريںءَ کي،
20. محبت جي ميدان ۾ (1981ع)،
21. محبت جي ميدان ۾ (1981ع)،
22. سهرا ۽ سيج (1982ع)،
23. سيرت خاتم الانبياءِ (1985ع)،
24. ساٿيهہ جي ساراهہ،
25. تنوير الاسلام،
26. سگهڙ جي سوغات (1992ع)،
27. شهيدن جي شان ۾ (1992ع)،
28. روضي پاڪ رسول جي (1993ع)،
29. مائڪ موتي

رحيمداد جوڳي
(1975ع)

پورو نالو: رحيمداد

ولد: سنجر خان جوڳي

جنم: 18 آڪٽوبر 1975ع

جنم هنڌ: ٺري ميرواهه ضلعو خيرپور

تعليم: ايم اي (سنڌي ادب)

ادبي سڃاڻپ: شاعر

چيل ڪتاب:

1. رڃ ۾ رات ٺري (شاعري: 2012ع).
2. صحرا جي پاڪر ۾ (نثري نظم: 2018ع).
3. ڪوتا تار تي ويٺل پنڇي (نثري نظم).

رحيمداد مولائي شيدائي
(1894ع_1978ع)

پورو نالو: رحيمداد خان

ولد: شير محمد خان (بروهي) بلوچ

جنم: 1894ع

جنم هنڌ: سکر

تخلص: شيدائي

تعليم: ڇهه درجا (انگريزي)

ادبي سڃاڻپ: محقق، مورخ، شاعر

نوڪري: گارڊ (ريلوي)

صحافتي خدمتون:

چيف ايڊيٽر: روزاني هلال پاڪستان ڪراچي

وفات: 12 فيبروري 1978ع

چيل ڪتاب:

1. مختصر تاريخ بلوچستان (1941ع)
2. مهدوي تحريڪ (1952ع).
3. جنت السنڌ (تاريخ: 1958ع).

4. تاريخ هندستان (ترجمو).
5. تاريخ تمدن سنڌ (تاريخ: 1959ع).
6. سنڌ جا پراڻا شهر
7. سنڌ جي سياست
8. تاريخ خاصخيلي (1961ع).
9. تاريخ ٽالپر (1983ع).
10. سنڌ جا قديم شهر (1983ع).
11. تاريخ قلات (اردو: 1983ع).
12. تاريخ سکر (تحقيق: 1992ع).
13. سفينته النوح عرف پيغامِ نوح (1993ع).
14. تاريخ بکر
15. موسوين جي تاريخ
16. سنڌ جي اقتصادي ۽ تجارتي تاريخ
17. روضته السنڌ
18. انسائيڪلوپيڊيا آف بلوچستان (سنڌي).
19. مقالاتِ شيدائي
20. تاريخ ترڪستان
21. مئخانه شيدائي (خط).
22. سر غلام حسين هدايت الله (سوانح).
23. اقاليمِ اسلام (ٽي جلد).

رخسانه پريت چنڙ
(1967ع)

نالو: رخسانه

ولديت: محمد صديق چنڙ

جنم: 23 آگسٽ 1967ع

جنم هنڌ: حيدرآباد

تعليم: ايم بي بي ايس

ادبي سڃاڻپ: شاعره

نوڪري: ميڊيڪل آفيسر

ڇپيل ڪتاب:

1. پياسي ساڀيان جل ٿل خواب (شاعري: 1997ع).
2. نگاهن جا سجده (شاعري: 2014ع).

رزاق مهتو
(1962ع)

پورو نالو: عبدالرزاق

ولد: الهه وسايو مهتو

جنم: 01 اپريل 1962ع

جنم هنڌ: ڳوٺ صوفياڻي تعلقو ٺري ميرواهه ضلعو خيرپور ميرس

تعليم: بي ڪام

ادبي سڃاڻپ: ڪهاڻيڪار، ڊراما نگار

نوڪري: اسٽيٽ بئنڪ ۾ ملازمت

ڇپيل ڪتاب:

1. اڌ وهي (ڪهاڻيون: 2001ع).
2. لمحي جو سواد (ڪهاڻيون: 2017ع).

ڊرامن جو تفصيل

1. شام (سيريل).
2. سهارو (آرٽ پلي).
3. اعلان (اردو ٽيلي فلم).

رزاق مهر
(1954ع_2002ع)

پورو نالو: عبدالرزاق

ولد: رانجهو خان مهر

جنم: 20 جولاءِ 1954ع

جنم هنڌ: لاڙڪاڻو

تعليم: ايم اي (سنڌي ادب)

ادبي سڃاڻپ: ڪهاڻيڪار ڊراما نگار

نوڪري: پروفيسر

پهرين ڪهاڻي: ڪرشن هاٿيءَ جي اکيان (1974ع)

صحافتي خدمتون:

ايڊيٽر: ماهوار نئين دنيا ۽ ڪونج لاڙڪاڻو

وفات: 15 آگسٽ 2002ع

ڇپيل ڪتاب:

1. سڪون ڪٿي آهي (ڪهاڻيون:1983ع).
2. ڀنڊڙ ليڪا (ڪهاڻيون: 2009ع).
3. ٽارچر ڪئمپ مان نڪتل دانهن (ناول: اڻ ڇپيل)

ڊرامن جو تفصيل

1. زندگيءَ ڏانهن (پي ٽي وي: 1986ع)
2. ڦيرو (پي ٽي وي: 1986ع).
3. چوٽڪارو (پي ٽي وي: 1987ع).
4. راهه جو پٿر (پي ٽي وي: 1987ع).
5. جياپو (پي ٽي وي ڊگهه سيريل: 1991ع).
6. سفر (پي ٽي وي: 1991ع).
7. زخم زندگيءَ جا (پي ٽي وي: 1993ع).

8. وڇوٽيون (پي ٽي وي: 1994ع).
9. اعتراف (پي ٽي وي: 1996ع).
10. پاتال (پي ٽي وي: 1996ع).
11. پوري (پي ٽي وي: 1998ع).
12. ٽيبيرو (پي ٽي وي، سيريل: 1999ع).
13. زندگيءَ جو صحرا (پي ٽي وي، 2001ع).
14. فاصلو (پي ٽي وي: 2002ع).
15. ڌرتي ڌڻي (ٽي وي ڊرامو).
16. بدحواس هيڊڪلرڪ (اسٽيج ڊرامو).
17. ٽي خانداني بي روزگار (اسٽيج ڊرامو).
18. ايف آءِ آر (اسٽيج ڊرامو).
19. مولوءَ مت وڃائي (اسٽيج ڊرامو).

رسول بخش پليجو
(1930ع_2018ع)

پورو نالو: رسول بخش

ولد: علي محمد پليجو

جنم: 20 جنوري 1930ع

جنم هنڌ: جنگشاهي، ضلعو ٺٽو

تعليم: ايل ايل بي

ادبي سڃاڻپ: نقاد، تنقيد نگار، مترجم، دانشور، ڪهاڻيڪار

باني: عوامي تحريڪ

وفات: 07 جون 2018ع

چيل ڪتاب:

1. انڌا اونڌا ويڄ (تنقيد: 1961ع).
2. مائوزي تنگ (سوانح: 1972ع).
3. هوچي منهه جي آتم ڪهاڻي (ترجمو: 1972ع).

4. جيڪي بنگال سان ٿيو (ترجمو: 1973ع).
5. انقلابي قومي جدوجهد ۾ ادب ۽ فن جي اهميت (ترجمو: 1974ع).
6. صبح ٿيندو (سياست: 1974ع).
7. سنڌي ذات هجن (تنقيد: 1983ع).
8. پسي ڳاڙها گل (ڪهاڻيون: 1985ع).
9. ڇا وفاقي سياست سنڌين لاءِ حرام آهي؟
10. واٽون ويهه ٿيون
11. ڏراڙن جا ڏک
12. جن جهونا ڳڙه جلايو (مضمون).
13. ويهڻ مون نه وڙاءِ (انٽرويو ۽ مضمون).
14. اوهان جي پڇاڻان (عالمي شاعرن جي شاعريءَ جو ترجمو: 1991ع).
15. ڪوٽ لکپت جو قيدي (جيل ڊائري).
16. وڳ ڪيئن وسرياءِ (خط).
17. سياسي ادب (ٽي جلد، مرتب جامي چانڊيو: 2005ع).
18. هرڻ هليلا بيٺا سوچين (ڪالم).
19. ڪورٽ ڪهاڻيون (ڪهاڻيون: 2012ع).
20. تخليقي ۽ تنقيدي ادب (سهيڙ: جامي چانڊيو: 2012ع).
21. ويتنامي ڪهاڻيون (ترجمو: 2015ع).
22. تنين ماٺڪ ميڙيا (لطيفيات).
23. عالمي سياست جو منظر نامو
24. فڪرِ پليجو (سهيڙ: اسماعيل خاصخيلي: 2018ع).

رسول بخش درس
(1953ع)

پورو نالو: رسول بخش

ولد: محمد اسماعيل درس

جنم: 10 جون 1953ع

جنم هنڌ: جهمپير، ضلعو ٺٽو

تعليم: ايم اي (سنڌي)

ادبي سڃاڻپ: ڪهاڻيڪار

نوڪري: استاد (ر)

خدمتون: خزانچي (سنڌي ادبي سنگت سنڌ: 1985ع)

چيل ڪتاب:

1. سهائيءَ جي سوڀ (ڪهاڻيون: 1980ع).
2. ساڻ جي موسم (ڪهاڻيون: 2005ع).
3. سنڌ هيرن ڪاڻ (ٻُجلد پهريون، خاڪا: 2005ع).
4. سنڌ هيرن ڪاڻ (ٻُجلد ٻيو، خاڪا: 2012ع).
5. سهائيءَ جي سوڀ (ڪهاڻيون: 2014ع).

رسول ميمڻ
(1956ع)

اصل نالو: غلام رسول

ولد: محمد يعقوب ميمڻ

جنم: 01 جنوري 1956ع

جنم هنڌ: سکر

تعليم: ايم بي بي ايس

ادبي سڃاڻپ: ڪهاڻيڪار

نوڪري: ڊپٽي ميڊيڪل سپرينٽنڊنٽ

ڇپيل ڪتاب:

1. امن جي نالي (ڪهاڻيون: 1977ع).
2. ڪافر ديوتا (ڪهاڻيون: 1979ع).

3. اُوشا جي آشا (شاعري: 1979ع).
4. چچريل زندگين جا قافلا (ڪهاڻيون: 1981ع).
5. ماڻهو جيڪي مرڻا ناهن (ترجمو خاڪا: 1988ع).
6. ابابيل جي آڏامَ (علامتي ڪهاڻيون: 1993ع).
7. فونو (ڪهاڻيون: 2009ع).
8. فونو (ڪهاڻيون: 2010ع).
9. ٽهڪن ۽ فراموشين جو ڪتاب (ترجمو: 2010ع).
10. سونو ڏند (ڪهاڻيون: 2012ع).
11. قالوبلا (ناول: 2013ع).
12. حليمان (ڪهاڻيون: 2013ع).
13. نجومي (ناول: 2014ع).
14. عشق جي آسيب (ڪهاڻيون: 2015ع).
15. اٺويهه عورتون (ناول: 2017ع).
16. الف کان اڳ (تاريخ، فلسفو: 2019ع).
17. اک ڇنڀ (ناول: 2019ع).
18. ساڌيلي جا گيت (شاعري: 2019ع).
19. روشنيءَ جو مينار (ڪهاڻيون: 2019ع).
20. اوجاڳي جا خواب (ڪهاڻيون: 2019ع).
21. ڪرفيوءَ ۾ اُڏامندڙ ڪاغذ (ڪهاڻيون: 2019ع).
22. وطن، پرين ۽ موت (ڪالم: 2019ع).
23. ڪليل دري (ڪهاڻيون: 2020ع).
24. گارشيا گذاري ويو (ڪالم: 2020ع).
25. نوسيبو (تاريخ، فلسفو: 2020ع).
26. وقت جو بادشاهه (ڪهاڻيون: 2020ع).
27. عجيب وارتائون (ڪهاڻيون: 2020ع).

رشيد احمد لاشاري
(1922ع_1970ع)

پورو نالو: رشيد احمد

ولد: زرڪ خان لاشاري

جنم: 16 مئي 1922ع

جنم هنڌ: ڳوٺ ملگلزار، تعلقو نصير آباد، (بلوچستان)

تعليم: ورنيڪيولر فائينل

ادبي سڃاڻپ: شاعر، تنقيد نگار، محقق

نوڪري: ليڪچرار

قلمي لاءِ گيت ۽ مڪالما: مستي پنهون، شهروفيرون عمر مارئي، پرديسي، چانڊوڪي، پنو عاقل، هماري زبان (اردو)، نئين ڪرن (اردو)

وفات: 19 سيپٽمبر 1970ع

چيل ڪتاب:

1. معلم اردو (لسانيات: 1951ع)،
2. اردو اصول (لسانيات: 1951ع)،
3. لطيف باغ جو سير (1952ع)،
4. شرح سُر ڪلياڻ عرف تصوف جو آئينو (1954ع)،
5. شرح سُر مومل راڻو
6. شرح سُر حسيني (1954ع)،
7. تاريخ اسلام (ٻه حصا: 1954ع)،
8. روح لطيف (1954ع)،
9. شاهه عبداللطيف ڀٽائي (سوانح: 1955ع)،
10. ڪليات گدا (ترتيب: 1957ع)،
11. سچل جو سرائيڪي ڪلام (ترتيب: 1958ع)،

12. مثنوي نل دمنيتي (ناٽڪ: 1959ع).
13. شرح سُر مارئي (1960ع).
14. بيدل جون چونڊ وايون (1961ع).
15. شاهه جون وايون (1962ع).
16. منتخب شاهه جو رسالو (1962ع).
17. بلهي شاهه جون ڪافيون (ترتيب: 1962ع).
18. يوسف زليخا (قصو: 1964ع).
19. محسن اعظم ۽ محسنين (1964ع).
20. حضرت سلطان باهو (1964ع).
21. سچل جو رسالو (ترتيب: 1965ع).
22. شڪنتلا (ناٽڪ).
23. شاهه جون چونڊ ڪافيون.
24. ادب ڪي آڙميين.
25. سنڌي اردو گائيڊ.
26. تاريخ اسلام (ٻه ڀاڱا).
27. شرح سُر سارنگ.
28. شرح سُر سسئي آبري.
29. شرح سُر ڪنڀات.
30. رسالو خواجه غلام فريد (مرتب).
31. سوغاتِ رشيد (شاعري).
32. رياضِ رشيد (اردو پنجابي بلوچي، پشتو ۽ فارسي ڪلام: 1991ع).
33. ديوانِ رشيد (شاعري).
34. لڙڪ ۽ مرڪ (شاعري: 2000ع).
35. ارمغانِ لطيف (سُر ڪلياڻ جو منظوم اردو ترجمو).

رشيد ڀٽي
(1933ع_1988ع)

پورو نالو: عبدالرشيد

ولد: عبدالحميد ڀٽي

جنم: 06 جولاءِ 1933ع

جنم هنڌ: سکر

تعليم: ايم اي (سنڌي ادب)، ايل ايل بي

ادبي سڃاڻپ: ڪهاڻيڪار، شاعر، نقاد، مترجم، ناول نگار

نوڪري: وڪالت

خدمتون: سيڪريٽري جنرل (سنڌي ادبي سنگت سنڌ)

وفات: 16 فيبروري 1988ع

چيل ڪتاب:

1. آدرشي (طنز ۽ مزاح: 1962ع).
2. گهڙي گهڙي هڪ گهاءُ (ڪهاڻيون: 1963ع).
3. دنيا جا عظيم افسانا (ترجمو: 1966ع).
4. آڏي ڀال مَ ڀار (چونڊ قومي ۽ رزميه شاعري، ترتيب: 1966ع).
5. عاشق زهر پياڪ (ناٽڪ: 1968ع).
6. رياست ۽ آزادي (ترجمو: 1968ع).
7. چترليکا (ترجمو هندي ناول: 1973ع).
8. ڪميونسٽ پڌرنامو (ترجمو: 1975ع).
9. پاڪستان جا پراڻا شهر (تاريخ: 1981ع).
10. ديس ستا، دل وارا جاڳيا (ڪهاڻيون: 1985ع).
11. اوڀاريون لهواريون (تقريرون: 1985ع).
12. سياري جي رات (طنزيه ۽ مزاحيه ڪهاڻيون: 1985ع).

13. سياسي مسئلن جو حل (مضمون).
14. سچ جو فلسفو (ترجمو: 1985ع).
15. جڏهن جهوڪ جهريو (تاريخ: 1985ع).
16. ويرن جي وسندي (ترجمو ويٽنامي ناول: 1986ع).
17. تضادن بابت (تضادن جو فلسفو: 1986ع).
18. سنڌ جا پراڻا شهر (ليکڪ مولائي شيدائي، سهيڙ).
19. ڀلاري ڀونءِ (ترجمو ناول).
20. پاپ ۽ پيڙا (ناول: 1988ع).
21. باغي (نذرالسلام ترجمو).
22. اسين لوچون لوهه ۾ (جيل ڊائري: 1989ع).
23. جيءَ جيئاريو جن (1990ع).
24. برٿ آف گريٽ پوئٽ: ڪلهوڙا پيريڊ 1700ع_1784ع (انگريزي: 2002ع).
25. بين الاقوامي انقلاب جو راهه عمل
26. ڪليمنجارو جي برف (ترجمو ناول: 2005ع).
27. تصوف اور ڪلاسيڪي سنڌي شاعري (اردو: 2010ع).

رضا بخاري
(1980ع)

پورو نالو: علي رضا

ولد: سيد مدد علي شاهه منظر

جنم: 07 آگسٽ 1980ع

جنم هنڌ: لاڙڪاڻو

تعليم: بي اي

ادبي سڃاڻپ: شاعر

نوڪري: بهبودي آبادي کاتي ۾ ملازم

ڇپيل ڪتاب:

1. شاعري تنهنجو بدن (شاعري: 2004ع).
2. هوا جي بانسري (شاعري: 2006ع).
3. چانڊوڪيءَ جو آبشار (ترويئيون: 2011ع).

رضوان گل
(1977ع)

پورو نالو: رضوان الحق

ولد: ڊاڪٽر بشير احمد شاد

ڄمڻ: 13 فيبروري 1977ع

ڄمڻ هنڌ: لاڙڪاڻو

تعليم: ايم فل (جاگرافي)

ادبي سڃاڻپ: شاعر، ڪهاڻيڪار، مضمون نگار

نوڪري: ليڪچرار (جاگرافي)

ڇپيل ڪتاب:

1. پنج ڏينهن (سعادت حسين منٽو جي ڪهاڻين جو ترجمو: 2005ع).
2. ساهت ڏيهه جا سرجڻهار (خاڪا: 2010ع).
3. پيار جي ڀِڄيل بارش (شاعري: 2012ع).
4. جاگرافيءَ جي لغت (2012ع).
5. سپنن جو انت (ڪهاڻيون: 2014ع)
6. لاڙڪاڻو تاريخ جي روشنيءَ ۾ (مرتب: 2014ع).

ڊاڪٽر رضيه سلطانه کوکر

پورو نالو: رضيه سلطانه

ولديت: غلام علي کوکر

جنم هنڌ: سکر

تعليم: پي ايچ ڊي (سنڌي ادب)

پي ايچ ڊي: جو موضوع: عورت ۽ سنڌي شاعري

ادبي سڃاڻپ: محقق، ڪهاڻيڪار، ڊراما نويس

نوڪري: پرنسپال

ڇپيل ڪتاب:

1. آڏام (ڪهاڻيون: 1984ع)

ڊرامن جو تفصيل:

1. پٿي ٿئي پامال (پي ٽي وي: 1979ع).
2. عورت (پي ٽي وي: 1980ع).
3. سانيھ جي سڪ (پي ٽي وي: 1981ع).

رکيل موراڻي
(1965ع)

اصل نالو: الھ رکيو

ولد: جاڙو خان سولنگي

جنم: 10 اپريل 1965ع

جنم هنڌ: ڳوٺ مالڪ ڏنو سولنگي، تعلقو مورو، ضلعو نوشهرو فيروز

تعليم: مئٽرڪ

ادبي سڃاڻپ: شاعر، محقق، مرتب، نثر نگار

ڇپيل ڪتاب:

1. ڪوڙين ڪن سلام (پٽائي ۽ ڪي شاعرن جي منظوم پيشڪش، مرتب: 2008ع).
2. ٻولي ۽ لپي ۽ جو اتهاس (جيرام داس دولترام، مرتب: 2009ع).
3. سنڌ جو سرمست (سچل سرمست بابت مقالن جي ترتيب: 2009ع).
4. مان جي ڦش پنڌ پر (شهيد بينظير ڀٽو کي شاعرن جي منظوم پيشڪش، ترتيب: 2010ع).

5. سنڌي شاعريءَ جو وهائو تارو (عبدالڪريم پلڙيءَ وارو، ترتيب: 2012ع).
6. شاھ عبداللطيف: هڪ تحقيقي ۽ تخليقي اڀياس (مرتب: 2015ع).
7. لڇمڻ ڪومل جا خط (مرتب: 2016ع).
8. شاعريءَ ۾ جيئندڙ شخص: احمد سولنگي (مرتب: 2018ع).
9. ڪارڪن کان اڳواڻ تائين: سيد خورشيد احمد شاھ (ترتيب: 2020ع).

رئوف عباسي
(1968ع)

پورو نالو: عبدالرئوف

ولد: عبدالغفار عباسي

جنم: 04 مئي 1968ع

جنم هنڌ: لاڙڪاڻو

تعليم: ايم اي

ادبي سڃاڻپ: ڪهاڻيڪار، مضمون نويس

نوڪري: استاد

ڇپيل ڪتاب:

1. بي ساهو خواب (ڪهاڻيون: 2004ع).
2. پرين ياد پيام (2010ع).

رمضان نول
(1961ع_2005ع)

پورو نالو: محمد رمضان

ولد: محمد موسيٰ نول

جنم: 20 جولاءِ 1961ع

جنم هنڌ: مورو

تعليم: ايم اي (سياسيات)

ادبي سڃاڻپ: شاعر.

وفات: 28 جولاءِ 2005ع

چيل ڪتاب

1. جهيڙي روشنيءَ جا نظم (نثري نظم: 1993ع).
2. روح جا سجدا (نثري نظم: 1999ع).

روبينا ابڙو
(1971ع)

پورو نالو: روبينا

جنم: 24 آڪٽوبر 1971ع

جنم هنڌ: ڳيريلو تعلقو ڏوڪري ضلعو لاڙڪاڻو

تعليم: ايم اي (سنڌي ادب ۽ ايڪنامڪس)

ادبي سڃاڻپ: شاعره

نوڪري: استاد

چيل ڪتاب:

1. قدم ڪان هدم تائين (شاعري: 2015ع).

روشن تبسم ميمڻ
(1959ع)

پورو نالو: روشن تبسم

تخلص: تبسم

جنم: 26 جنوري 1959ع

جنم هنڌ: ٽنڊو ڄام ضلعو حيدرآباد

تعليم: ماسٽرس

ادبي سڃاڻپ: شاعر، ڪهاڻيڪار

نوڪري: ڊائريڪٽر (اطلاعات کاتو)

چونڊ ڪتاب:

1. سوچن جي صليب تي (ڪهاڻيون: 1987ع).
2. مارئي ۽ مان (ڪهاڻيون: 1989ع).
3. رڻ گجيو راڙو ٿيو (شاعري).
4. سپنا ۽ رابيل (شاعري).
5. اکين ۾ ٿي ويھ (شاعري).
6. مون ۾ آھين تون (شاعري).

روشن شيخ
(1982ع)

اصل نالو: غلام رسول

ولد: غلام حسين شيخ

جنم: 01 فيبروري 1982ع

جنم هنڌ: ڳوٺ پير حاجناشاھ ضلعو خيرپور

تعليم: بي اي

ادبي سڃاڻپ: شاعر، ڪالم نگار

نوڪري: ٽريزري آفيس ۾ ملازم

چونڊ ڪتاب:

1. ماڻهو ته مٽيءَ جو آ (سجاد ميرانيءَ بابت).
2. زندگيءَ تان رٽائرمينٽ (نثري نظم: 2019ع).

روشن علي تنيو
(1936ع_1997ع)

پورو نالو: روشن علي

جنم: 01 اپريل 1936ع

جنم هنڌ: ڳوٺ يارو ديرو ضلعو قنبر شهدادڪوٽ

ادبي سڃاڻپ: ڪهاڻيڪار

وفات: 09 جنوري 1997ع

ڇپيل ڪتاب:

1. رت ۽ پوپٽ (ناوليٽ: 1973ع).
2. منجهه ٻڌي ويو (ڪهاڻيون: 2001ع).
3. ميرن جو مقابر (ناول).
4. وهاڻ (ڊائري).
5. ٽي ناوليٽ (2017ع).
6. دروازه کول (اردو ترجمو: نگر چنا).

ڊرامن جو تفصيل

1. آئينو (پي ٽي وي).
2. ورهاست (پي ٽي وي).
3. نازان (پي ٽي وي).
4. ميڙ (پي ٽي وي).

ڊاڪٽر روشن گولاٽي
(1972ع)

پورو نالو: روشن لکميچند

جنم: 29 مئي 1972ع

جنم هنڌ: احمد آباد، گجرات (هندستان)

تعليم: پي ايچ ڊي (سنڌي ادب)

پي ايچ ڊيءَ جو موضوع: ڊاڪٽر ڄيٺي لالوائيءَ جي ساهتيه ۾ ڪٿنب ۽ سماج ۽ لوڪ ساهتيه تي ٿيل ڪم جو تنقيدي جائزو

ادبي سڃاڻپ: محقق، شاعر

ڇپيل ڪتاب:

1. سنڌي ورثو (1994ع).
2. رنگ برنگي پوپٽ (ٻاراڻي شاعري: 2006ع).
3. رنگ برنگي گل (ٻارن لاءِ: 2007ع).
4. منڙي منڙي لاٽ (ٻارن لاءِ: 2008ع).
5. روشن آواز (شاعري: 2011ع).
6. روشن تارا (ٻارن لاءِ: 2012ع).
7. ڊاڪٽر ڄيٺي لالوائيءَ جي ساهتيه ۾ ڪٿنب ۽ سماج ۽ لوڪ ساهتيه تي ٿيل ڪم جو تنقيدي جائزو (پي ايچ ڊي: 2014ع).
8. سنگهه درشن (2014ع).
9. ادبي تبصرا (2015ع).
10. سنڌي ادبي اخبار نويسي (2015ع).
11. روشن ٻاراڻا ٻول (ٻارن لاءِ: 2015ع).
12. ٻال گلشن (ٻارن لاءِ: 2017ع).
13. ادبي تنقيد (2017ع).
14. ڪاغذ جي ٻيڙي (ٻارن لاءِ شاعري: 2019ع).

رئوف نظاماڻي
(1954ع)

پورو نالو: عبدالرئوف

جنم: 02 جولاءِ 1954ع

جنم هنڌ: ڪراچي

تعليم: ايم اي (ايڪنامڪس)

ادبي سڃاڻپ: مترجم، نقاد

نوڪري: جوائنٽ ڊائريڪٽر (اسٽيٽ بئنڪ)

ڇپيل ڪتاب:

1. فلسطين ۽ سامراج (1981ع).
2. مصر: جدوجهد جي آخري مرحلي ۾.
3. ٽين دنيا ۾ فوجي آمريتون (ترجمو).
4. گوڙن ۾ نہ جهڪندا سين (ترجمو).
5. سامراج ۽ عوام (فيڊرل ڪاسترو جي تقرير جو ترجمو).
6. سرد جنگ جا 50 سال (گرميڪو جون يادگيريون: ترجمو).
7. جديد سنڌي ڪهاڻي (تنقيد: 2003ع).
8. ڊاڪٽر ژواگو (بورس پيسٽرنڪ جي ناول جو ترجمو).
9. گل گل مهڪار (مضمون: 2014ع).
10. قومپرست سياست: سنڌ ۽ سنڌي ماڻهو
11. گوڙن ۾ نہ جُهڪندا سين (روڊريجو روجاس جي آتم ڪهاڻيءَ جو ترجمو: 2016ع).

ڊاڪٽر رياضت ٻرڙو
(1970ع)

پورو نالو: رياضت

ولد: شوڪت علي ٻرڙو

جنم: 27 فيبروري 1970ع

جنم هنڌ: قنبر

تعليم: پي ايڇ ڊي (سنڌي ادب)

پي ايڇ ڊيءَ جو موضوع: سنڌي زبان ۾ لغت نويسيءَ جو تحقيقي مطالعو (2019ع)

ادبي سڃاڻپ: محقق، شاعر، نثر نويس

نوڪري: اسسٽنٽ پروفيسر

ڇپيل ڪتاب:

1. پيار جي ڪهاڻي (ڪهاڻيون: 1994ع).
2. سائنسي جاچ (1994ع).
3. سچاڻ (1994ع).
4. سائنسي سوال- جواب (عبدالخالق ميمڻ سان گڏ: 1994ع).
5. سائنسي معلومات (1995ع).
6. انسائيڪلوپيڊيا سنڌيڪا (ڊاڪٽر محبت ٻرڙي جا لکيل مضمون، ترتيب: 1998ع).
7. ماڻهو ۽ ماڻهپو (ڊاڪٽر محبت ٻرڙي جا مضمون، ترتيب: 1999ع).
8. ٻوليءَ جو ٻڄ (ڊاڪٽر محبت ٻرڙو، ترتيب: 2002ع).
9. يادون ۽ سُڪونُ (ڊاڪٽر محبت ٻرڙي جون ڪهاڻيون ترتيب: 2001ع).
10. سنڌي ٻولي: لفظ لغت ۽ لکيت (ڊاڪٽر محبت ٻرڙي جا مضمون ۽ مقالا، ترتيب: 2003ع).
11. شام جي هوا (شاعري: 2004ع).
12. شعور (ڊاڪٽر محبت ٻرڙو، ترتيب: 2004ع).
13. گريٽر ٿل ڪئنال ۽ ڪالا باغ ڊيم (محمد ادريس راجپوت جا مضمون، ترتيب: 2004ع).
14. ديوان رياضت (شاعري 2005ع).
15. سنڌ: حڪمران، ايم ڪيو ايم ۽ سنڌي عوام (ڊاڪٽر محبت ٻرڙي جا مضمون، ترتيب: 2006ع).
16. تحفو (حسن علي ههڪڙي جون ڪهاڻيون، ترتيب: 2006ع).
17. قنبر: هڪ اڀياس (ترتيب ۽ تدوين: 2006ع).
18. چانڊوڻا چمڪن (سنڌي ادبي سنگت قنبر شاخ جي شاعرن جي شاعري، ترتيب: 2007ع).

19. ٻول جو ٻج (ڊاڪٽر محبت ٻرڙو ترتيب: 2007ع).
20. ڏات ڏيئا ٻاريا (لاڙڪاڻي ضلعي جي شاعرن جي شاعري ترتيب: 2010ع).
21. جدلي ماديت جا بنيادي اصول (ڊاڪٽر محبت ٻرڙي جو ترجمو ڪيل ڪتاب، ترتيب: 2008ع).
22. ڌرتي منهنجو گهر (ڊاڪٽر محبت ٻرڙو ترتيب: 2009ع).
23. آڳاٽي سنڌ ۽ سنڌي ٻولي (ڊاڪٽر محبت ٻرڙي ڀاران ايم ايڇ پنهور جي مضمونن ۽ مقالن جو ترجمو ترتيب: 2010ع).
24. موسيٰ کان مارڪس تائين (گڏيل مترجم: 2010ع).
25. ڏاهپ جو جنم (گڏيل مترجم: 2011ع).
26. مون ڏات انوکي آندي آ (لاڙڪاڻي ضلعي جي شاعرن جي شاعري، ترتيب: 2012ع).
27. واهه وکيريا خيال (ريڊيو اسڪرپٽ: 2012ع).
28. فلسفو: هڪ مطالعو (ڊاڪٽر محبت ٻرڙي جا ٻه نيا ڪتاب، ترتيب: 2012ع).
29. ضميري پچاڙيون (ڊاڪٽر محبت ٻرڙو ترتيب: 2013ع).
30. ڊاڪٽر محبت ٻرڙو: شخصيت، فڪر ۽ فن (2014ع).
31. اهنجي ڌرتي (ڊاڪٽر محبت ٻرڙي جا ترجمو ڪيل مضمون ترتيب: 2014ع).
32. فطرت، سائنس ۽ سماج (ڊاڪٽر محبت ٻرڙي جا لکيل مضمون ۽ مقالا، ترتيب: 2015ع).
33. محبت جا خط (ڊاڪٽر محبت ٻرڙي جا لکيل خط ترتيب: 2016ع).
34. جمعو فقير: لاڙڪاڻي جو وتايو (ترتيب: 2016ع).
35. لاڙڪاڻو راڄ راڻو (ترتيب: 2017ع).
36. محبت جن جي من (ڊاڪٽر محبت ٻرڙي بابت مضمون، مقالا، ترتيب: 2017ع).
37. انسائيڪلوپيڊيا سنڌيڪا ۽ سنڌي ٻولي (ڊاڪٽر محبت ٻرڙي جا مقالا ۽ مضمون، ترتيب: 2018ع).
38. لغت نويسيءَ بابت مضمون ۽ مقالا (ترتيب: 2018ع).

ريٽا شهاڻي
(1934ع_2013ع)

نالو: ريٽا

ولديت: هالمچند اُڏارام

جنم: 24 آگسٽ 1934ع

جنم هنڌ: حيدرآباد

ادبي سڃاڻپ: شاعره، ڪهاڻيڪار، ناول نگار

وفات: 15 سيپٽمبر 2013ع

ڇپيل ڪتاب:

1. پنک وڃائين شنک (شاعري: 1982ع).
2. منهنجي حد آڪاش (شاعري: 1984ع)
3. پنڀرڪي جي پُڻ پُڻ (ناول: 1985ع).
4. ڪشوريءَ جي ڪاڻ (سفرنامو: 1986ع).
5. گيت رامايڻ (مرهٽي گيت_رامائڻ جو سنڌي منظوم ترجمو: 1987ع).
6. سوريه ياترا (شاعري: 1987ع).
7. منع ٿيل ميوو (ڪهاڻيون: 1988ع).
8. سچ ڪاڻ چنڊ ٽائين (ناول: 1989ع).
9. سڄاڻ جوڻ سمرتيون (منگهارام ملڪاڻيءَ جي سوانح: 1990ع).
10. پرهه جا پياڪ (ناول: 1991ع).
11. پچڻ ڪي پچاءِ (ڪهاڻيون: 1992ع).
12. ڪه · · ; ڇاڻ وڳو (آتم ڪٿا، ڀاڱو پهريون: 1993ع).
13. ڀيهريءَ جا پهه پل (آتم ڪٿا، ڀاڱو ٻيو: 1994ع).
14. ڇُهي مُئي (ناول: 1995ع).
15. ارٿ جو آواز (شاعري: 1996ع).

16. ٻبلي ۽ جون آکاڻيون (ٻاراڻو ادب: 1996ع).
17. لب پر مهراڻ (ادبي مضمون: 1997ع).
18. سوال ئي سوال (ڪهاڻيون: 1998ع).
19. پروڙا جيل جون ڪهاڻيون (سوانح: 2000ع).
20. ڄڀيون ۽ ساهت (ادبي مضمون: 2001ع).
21. گونگي گگن سان گفتگو (ناول: 2001ع).
22. ميران ٻائي ۽ سان وارتا لاپ (مڪالماتي گفتگو: 2002ع).
23. جتي منهنجا اوڏيتڙا (سفرنامو: 2003ع).
24. ترڪنڊا ترورا (ناول: 2004ع).
25. ٻيپهريءَ جا ٻه پل (آتم ڪٿا ٻئي ڀاڱا گڏ، سنڌ ۾ ڇپيل، 2004ع).
26. رشتن جو رقص (ڪهاڻيون: 2005ع).
27. سنت سر، ست رنگ (ناول: 2008ع).
28. جڏهن پرين ڪري ٿو پنڌ (دادا جشن جي سوانح: 2008ع).
29. اڪٿ ڪهاڻي ڪبير (سوانح: 2008ع).
30. سفر در سفر (سفرنامو: 2010ع).
31. بي زبان زبان (ناول: 2010ع).
32. بي زبان زبان (ناول: 2011ع).
33. روپرو (سوانح: 2012ع).
34. آڪاش گنگا (مضمون: 2012ع).
35. اڪٿ ڪهاڻي ڪبير (اردو: 2013ع).

زاهد شيخ
(1964ع)

اصل نالو: حاڪم علي

ولد: گل محمد شيخ

ڄم: 01 جنوري 1964ع

ڄم هنڌ: ڳوٺ شاهه لڪاڻي، ضلعو خيرپور ميرس

تعليم: ايم اي (آئي آر)

ادبي سڃاڻپ: عوامي شاعر

ڇپيل ڪتاب:

1. جيجل تنهنجي جهول ۾ (شاعري: 1986ع).
2. سپنا سورج ڪرڻا (شاعري).
3. ڳڀاون مٿان ڳل (شاعري: 1996ع).
4. امن جو مسافر (شاعري: 2000ع).
5. دلبر، ديس ۽ دل (شاعري).

زاهده تاج ابڙو
(1966ع)

پورو نالو: زاهده

ولديت: ڪامريڊ تاج محمد ابڙو

ڄم: 29 مئي 1966ع

ڄم هنڌ: لاڙڪاڻو

تعليم: ايم اي

سڃاڻپ: شاعر، ڪهاڻيڪار، ناول نگار، ڪمپيئر، ڪالم نگار

نوڪري: اسسٽنٽ پروفيسر (مسلم هسٽري)

ڇپيل ڪتاب:

1. دنيا آڪيرو (شاعري: 2016ع).
2. عشق لامحدود (ناول: 2016ع).
3. محبت رنگين پلصراط (ناول: 2019ع).

زبير سومرو
(1975ع)

نالو: زبير

ولد: عبدالمجيد سومرو

جنم: 27 نومبر 1975ع

جنم هنڌ: شڪارپور

تعليم: ايم فل (سنڌي ادب)

ادبي سڃاڻپ: شاعر، محقق، مضمون نگار

ڇپيل ڪتاب:

1. سامي ءَ مٽ اُپٽيا (بيت: 2006ع)،
2. اڃا ڏيٺي ڪي پرٽو آ (شاعري: 2012ع)،
3. پوءِ به چند اڪيلو (شاعري: 2014ع)،

زخمي چانڊيو
(1961ع_2000ع)

اصل نالو: جام خان

ولد: مولابخش چانڊيو

جنم: پهرين مئي 1961ع

سڃاڻپ: مزاحمتي شاعر، ڪهاڻيڪار، سماج سڌارڪ، مضمون نگار

نوڪري: استاد

شهادت: 24 آڪٽوبر 2000ع

ڇپيل ڪتاب:

1. شهر شهر زخمي (شاعري: 2001ع)
2. ڏاڍو ساريندين (شاعري: 2006ع)

3. منهنجي ڦٽي ڪانيرو (شاعري: 2016ع)
4. منڙا ٻارڙا (ٻارن لاءِ شاعري: 2017ع)

زخمي چانڊيي جي فن ۽ شخصيت تي ٿيل تحقيق

1. زخمي چانڊيي جي شخصيت ۽ فن: هڪ جائزو (ساجد چانڊيو ماسٽرس جو مونو گراف)
2. زخمي چانڊيو جي لکڻين جو تحقيقي ۽ تنقيدي جائزو (ايم فل: يارمحمد چانڊيو)

زوار نقوي
(1962ع)

پورو نالو: زوار حسين

ولد: سيد ويڙل شاهه

جنم: 15 جنوري 1962ع

جنم هنڌ: حيدرآباد

تعليم: ايم اي ايل ايل بي

ادبي سڃاڻپ: ڪهاڻيڪار شاعر

نوڪري: پروفيسر

خدمتون:

سيڪريٽري: سنڌي ادبي بورڊ ڄامشورو ()

ايڊيٽر: ماهوار نئين زندگي حيدرآباد

ڇپيل ڪتاب:

1. زندگي او زندگي (ڪهاڻيون).
2. پل پل چراغ شام (شاعري).
3. پل پل (شاعري).
4. رات رني ڪوٽ پر (ناوليٽ).

5. ڪهاڻيون (ترتيب: 2000ع).
6. مزاحيه ڪهاڻيون (ترتيب: 2000ع).
7. ماڻهو مٿيادار (سوانح: 2010ع).

زيب سنڌي
(1957ع)

اصل نالو: محمد خان

ولد: عبدالستار شيخ

جنم: 07 سيپٽمبر 1957ع

جنم هنڌ: لاڙڪاڻو

تعليم: ايم اي (سنڌي ادب)

ادبي سڃاڻپ: ڪهاڻيڪار، ناول نگار، ڊراما نويس، مترجم

نوڪري: پروفيسر (ر)

پهرين ڪهاڻي: زخمي دل (رهبر ڊائجسٽ: 1974ع)

باني چيئرمين: سگنڌ پبليڪيشن لاڙڪاڻو (1982ع)

ڇپيل ڪتاب:

1. گهٽيل خواهشون (ڪهاڻيون: 1977ع).
2. زندگي درد جي ٻانهن ۾ (ڪهاڻيون: 1981ع).
3. اسان زنده رهنداسين (ليليٰ خالد جي ڪتاب ترجمو: 1983ع).
4. پٿر دل (ترتيب: 1983ع).
5. ڌرتي ماءُ (چنگيز اعتماتوف جو ناول، ترجمو: 1984ع).
6. فلسطيني ڪهاڻيون (ترتيب: 1985ع).
7. جشن (تاج جويو سان گڏ ترتيب: 1992ع).
8. ڪنوار جي سيج (خليل جبران جي جيون ڪتاب، ترجمو: 1992ع).
9. ڌنڌ ۾ گم ٿيل منظر (ڪهاڻيون: 2001ع).

10. ڪيفي قليچ (مختلف اديبن جا انٽرويوز: 2009ع).

11. حيدرآباد 47 ڪلوميٽر (ڪهاڻيون: 2010ع).

12. سيتا زينب (ناول: 2012ع).

13. توکي مون ساريو (نثري تحريرون: 2012ع).

14. سنڌ جي ڳالهه (ڪالم: 2015ع).

15. جپسي (يورپ جا خانہ بدوش سنڌي، ترتيب: 2015ع).

16. آخري ماڻهو (ڪهاڻيون: 2018ع).

ڊرامن جو تفصيل:

1. وڇايل ٻار (پي ٽي وي: 1986ع).
2. ماءُ (پي ٽي وي: 1987ع).
3. ڪورو ڪاغذ (پي ٽي وي: 1987ع).
4. جنت (پي ٽي وي: 1987ع).
5. مرڪ (پي ٽي وي: 1987ع).
6. چوڏو (نجم عباسي جي ڪهاڻي: 1987ع).
7. سمجهوتو (پي ٽي وي: 1988ع).
8. سمنڊ جون سرحدون (مني سيريل: 1988ع).
9. گهر ياتي (سيريل: 1994ع).
10. ڏنڏ ۾ گم ٽيلي منظر (1996ع).
11. دل جي ڳالهه (2000ع).
12. ميڏا عشق وي تون (پي ٽي وي: 2001ع).
13. خالي گهر (سنڌي).
14. توکي چاهيون ٿا (پي ٽي وي: 2003ع).
15. بند دروازو
16. درد جي موسم (سيريل).
17. سيتا زينب (ٽيلي فلم).

18. جانشين (اردو: 2000ع).

19. چال (اردو).

20. انجاني راستي (اردو).

زيب ڪنگو
(1960ع)

پورو نالو: اورنگزيب

ولد: قادر ڏنو خان ڪنگو

جنم: 01 مارچ 1960ع

جنم هنڌ: ڳوٺ ڪنگا، ضلعو لاڙڪاڻو

ادبي سڃاڻپ: شاعر

نوڪري: جيل سپرنٽينڊنٽ (ر)

ڇپيل ڪتاب:

1. احساس جون ڪتڪتايون (شاعري: 2003ع).
2. خواب رقص ۾ (شاعري: 2020ع)
3. [illegible] (شاعري 2023)

ساجد چانڊيو
(1984ع)

پورو نالو: ساجد حسين

ولد: زخمي چانڊيو

جنم: 10 آڪٽوبر 1984ع

جنم هنڌ: ڳوٺ جوابيو چانڊيو لڳ وڪيل تعلقو ڳڙهي ياسين، ضلعو شڪارپور

تعليم: ايم فل (سنڌي ادب)

خدمتون: ريسرچ فيلو/ ايڊيٽر (سنڌي انسائيڪلوپيڊيا سنڌيانا)

ڇپيل ڪتاب:

1. ڇا ٿا ٻڌو ته ڇا هيو (سرڪش سنڌيءَ بابت مضمون. ناياب سرڪش سان گڏ سهيڙ: 2013ع).
2. ڦٽهنجي ڦٽي ڪاٺيءَ (مزاحمتي شاعر زخمي چانڊيي جي شاعريءَ جو ڪليات: 2013ع).
3. الوداع اي محبوب دوست (نامور صحافي ۽ اديب مزار خان چانڊيو بابت مضمون. سهيڙ: 2017ع).
4. شاهه جو رسالو (محمد عثمان ڏيپلائي. ايڊيٽنگ. پروفنگ: 2018ع).
5. سنڌي اشتقاق جي لغت (سنڌي لئنگيج اٿارٽي، ڇپائيءَ هيٺ).
6. ڪليات نثار بزمي (سنڌي ادبي بورڊ وٽ ڇپائيءَ ۾ پيل)

پروفيسر ساجد سومرو

پورو نالو: ساجد حسين

جنم هنڌ: ٺل ضلعو جيڪب آباد

تعليم: ايم فل (سنڌي ادب)

ادبي سڃاڻپ: شاعر، نقاد، فلسفي

نوڪري: پروفيسر (سنڌي شعبو شاهه لطيف يونيورسٽي خيرپور)

ڇپيل ڪتاب:

1. سڪي پيا ڪي ملي ته چنجان (شاعري).
2. ادب، سماج ۽ سائنسي فلسفي جي ارتقا (مضمون: 2018ع).
3. شاهه لطيف ۽ سوشل سائنس (مضمون: 2019ع).

ساجد سومرو
(1980ع)

اصل نالو: غلام عباس ساجد

ولد: غلام فاروق سومرو

جنم: 04 مارچ 1980ع

جنم هنڌ: ڳاڙهي موري، ضلعو خيرپور

تعليم: ايم اي (سنڌي ادب)

ادبي سڃاڻپ: ڪهاڻيڪار، ناول نگار

نوڪري: ليڪچرار (اي پي ايس حيدرآباد)

ڇپيل ڪتاب:

1. ڪئمپس رولاڪي ۽ ڄامشورو (ساروڻيون: 2011ع).
2. بِڇهڙي آنکھ ڪا ماتم (اردو ناول: 2017ع).
3. ڪهاني سانس ليتي هي (اردو ڪهاڻيون: 2019ع).
4. اڌوريون خواهشون (ڪهاڻيون: 2019ع).

ڊاڪٽر ساجده پروين
(1982ع)

پورو نالو: ساجده پروين

ولديت: عاشق علي ٻهڻ

جنم: 05 جولاءِ 1982ع

جنم هنڌ: ڳوٺ مهتاڻا، تعلقو گنبٽ، ضلعو خيرپور ميرس

تعليم: پي ايڇ ڊي (سنڌي ادب)

پي ايڇ ڊيءَ جو موضوع: جديد تنقيدي نظرين ۽ لاڙن جو سنڌي ادب تي اثر (2015ع)

ادبي سڃاڻپ: محقق، نثر نويس

نوڪري: اسسٽنٽ پروفيسر (سنڌي شعبو، ڪراچي يونيورسٽي)

ڇپيل ڪتاب:

1. سائين جي ايم سيد جون ادبي خدمتون (ايم فل جو موضوع: 2009ع).
2. جديد تنقيدي نظرين جو سنڌي ادب تي اثر (پي ايڇ ڊي: 2016ع).
3. شاهه عبداللطيف ۽ وليم ورڊس ورٿ جي شاعريءَ ۾ رومانوي: تقابلي جائزو (ايم اي جو مونوگراف: 2017ع).

ساجده جبين
(1978ع)

پورو نالو: ساجده شاهه

ولديت: غلام سرور شاهه

جنم: 27 مارچ 1978ع

جنم هنڌ: باجاره، تعلقو سيوهڻ، ضلعو ڄامشورو

تعليم: گريجوئيشن

ادبي سڃاڻپ: ڪهاڻيڪار

نوڪري: استاد

ڇپيل ڪتاب:

1. جذبن جهوريو جيءُ (ڪهاڻيون: 2004ع).
2. مشتاق جي پارت ٿو (مرتب: 2019ع).

ساجد سنڌي
(1978ع)

اصل نالو: مير امام بخش

ولد: محمد صادق جاگيراڻي

جنم: 05 مارچ 1978ع

جنم هنڌ: سچي بخش جاگيراڻي، ضلعو لاڙڪاڻو

تعليم: بي اي

ادبي سڃاڻپ: شاعر، پبلشر، نثر نويس، مرتب

باني: سمبارا پبليڪيشن حيدرآباد

ڇپيل ڪتاب:

1. تون، مان ۽ خدا (شاعري: 2004ع).
2. هاڻ هنيلا هوڏي پريتم (صحافي جاويد جوکيو بابت مضمون، مرتب: 2014ع).
3. سمبارا (شاعري: 2017ع)
4. ذوالفقار سيال: ادب ۽ شخصيت (مرتب: 2019ع).

ساحر راھو
(1963ع)

اصل نالو: عبدالرحمان

ولد: احمد خان راھو

جنم: 01 آڪٽوبر 1963ع

جنم هنڌ: ڳوٺ شهمير راھو ضلعو مٽياري

تعليم: انٽر

ادبي سڃاڻپ: شاعر

نوڪري: صحت کاتي ۾ ملازمت

ڇپيل ڪتاب:

1. خواب ڪٽوري چنڊ (شاعري: 1996ع).
2. سانوري شام (غزل: 2000ع).
3. نيڻ سجدي ۾ (شاعري: 2004ع).
4. خوابن جي خودڪشين کان پوءِ (شاعري: 2007ع).
5. وهي پٽ جهڙ هي آنکهون ۾ (اردو شاعري: 2011ع).
6. دل جي ڳلي (شاعري).

سانول ميرالي
(1967ع)

پورو نالو: سانول خان

ولد: محمد افضل ميرالي

جنم: 05 جولاءِ 1967ع

جنم هنڌ: ڳوٺ مير خدا بخش ميرالي، تعلقو ڳڙهي ياسين، ضلعو شڪارپور

تعليم: انٽر

ادبي سڃاڻپ: شاعر

نوڪري: اي ايس آءِ (سنڌ پوليس)

ڇپيل ڪتاب:

1. تيرهن آلا رهيا (شاعري: 2003ع).

سائل پيرزادو
(1978ع)

اصل نالو: غلام حسين

ولد: هادي بخش پيرزادو

جنم: 04 اپريل 1978ع

جنم هنڌ: سڪرنڊ، ضلعو نوابشاهه (شهيد بينظير آباد)

تعليم: مئٽرڪ

ادبي سڃاڻپ: شاعر، مضمون نگار

نوڪري: اسسٽنٽ (لائيو اسٽاڪ کاتو)

ڇپيل ڪتاب:

1. سمنڊ ڪناري ڪوڙ (شاعري: 2005ع).
2. خوشبوءِ پرڏيهه جا پنڇي (شاعري).
3. اکين جي منڊ مينهوڳي (شاعري: 2016ع).

سائينداد ساند
(1960ع)

پورو نالو: سائينداد

ولد: محمد حسن

جنم: 01 مارچ 1960ع

جنم هنڌ: ڳوٺ مٺاري ساند، تعلقو مٺي، ضلعو ٿرپارڪر

تعليم: ايم اي (سنڌي ادب)

ادبي سڃاڻپ: شاعر

نوڪري: پروفيسر

چيل ڪتاب:

1. ڳوڙهن ڳالهايو (شاعري: 1995ع).
2. سنڌ ڪُرو ڪيتر جيان (شاعري: 2008ع).
3. خيالن جا پکي (نثري خيال ۽ انٽرويو: 2009ع).
4. دل جي تاريخ (شاعري: 2011ع).

ستار پيرزادو
(1950ع_2020ع)

پورو نالو: عبدالستار

ولد: دوست علي پيرزادو

جنم: 29 جنوري 1950ع

جنم هنڌ: ڀلڙيجي، تعلقو ڏوڪري، ضلعو لاڙڪاڻو

تعليم: بي اي

ادبي سڃاڻپ: شاعر، مترجم، مرتب، صحافي

وفات: 21 جنوري 2020ع

چيل ڪتاب:

1. پيغامبر (خليل جبران جو ترجمو: 1985ع).
2. مونکي محبت آهي (خليل جبران، ترجمو: 1996ع).
3. شاهه جي شرح (يارمحمد فقير، ترجمو: 1998ع).
4. تيرهون سچ (امرتا پريتم جي ڪهاڻين جو ترجمو: 1999ع).
5. سرمد شهيد (ڊاڪٽر حبيب منگيءَ جي ڪتاب جو ترجمو: 2002ع).
6. آواره (شيخ اياز جي ڪهاڻين جو اردو ترجمو: 2009ع).

7. سيڪي جوين ڳڙهون (ڪهاڻيون: 2008ع).
8. سورن سانباهو (شاعري: 2010ع).
9. سنڌوءَ ڪناري سنگيت (خاڪا: 2012ع).
10. آڪاس (چونڊ ڪهاڻيون، مرتب).
11. ڪنل ڪرڪاري (علي احمد بروهي، مرتب: 2016ع).
12. شيخ اياز جا تنقيدي مضمون (مرتب: 2018ع).

ستار سروهي
(1981ع)

پورو نالو: عبدالستار

ولد: عبدالحق سروهي

جنم: 23 مارچ 1981ع

جنم هنڌ: ڳوٺ علي بخش سروهي، تعلقو ڪنڀٽ، ضلعو خيرپور ميرس

تعليم: ايم فل (سنڌي ادب)

تحقيقي مقالي موضوع: استاد بخاري جي شاعريءَ ۾ سماجي شعور

ادبي سڃاڻپ: شاعر، ڪالم نگار، صحافي

ڇپيل ڪتاب:

1. يادگيرين جو ڪفن (شاعري: 2016ع).
2. باغي منهنجو روح ازل کان (نثري نظم: 2020ع).

ستار سندر
(1982ع)

پورو نالو: عبدالستار

ولد: حضور بخش مري

جنم: 08 مارچ 1982ع

جنم هنڌ: ڳوٺ واحد بخش مري ضلعو نوابشاهه

ادبي سڃاڻپ: شاعر، مضمون نويس

چيل ڪتاب:

1. رنگ پنهنجي پيار جا (شاعري: 2003ع).
2. ازل کان آوارا (شاعري: 2012ع).
3. ماءُ توکان ڦور ته مرتوهان (شهيد بشير خان بابت مضمون، ترتيب: 2012ع).
4. شهيد توسان آ وچن (شهيد بشر خان بابت، ترتيب: 2012ع).

سجاد مهر

(1969ع)

اصل نالو: الهه ورايو

ولد: شمس الدين مهر

جنم: 30 مئي 1969ع

جنم هنڌ: شڪارپور

تعليم: ايم اي (انگلش ۽ پوليٽيڪل سائنس)، ايم ايڊ

ادبي سڃاڻپ: ڪالم نگار، شاعر، ڪهاڻيڪار

نوڪري: استاد (ر)

چيل ڪتاب:

1. رقص منهنجي روح جو (شاعري: 2014ع).
2. اکيون پير ڪري (شاعري: 2019ع).

سجاد ميراڻي

(1956ع)

اصل نالو: غلام حسين

ولد: علي بخش ميراڻي

جنم: 01 مارچ 1956ع

جنم هنڌ: ٻرڙيالو، ضلعو خيرپور ميرس

تعليم: ايم اي (سنڌي ادب)، ايم ايڊ

ادبي سڃاڻپ: شاعر

نوڪري: استاد (ر)

خدمتون: مرڪزي اڳواڻ (سنڌي ادبي سنگت سنڌ)

ڇپيل ڪتاب:

1. دلدار وڏي شيء آ (شاعري: 2005ع).
2. مان تنهنجو هان (شاعري: 2010ع).
3. جيء جياريو جن (شاعري: 2011ع).

ڊاڪٽر سحر امداد حسيني
(1951ع)

پورو نالو: سحر نگار

ولديت: صلاح الدين بلوچ

جنم: 20 جولاء 1951ع

جنم هنڌ: حيدرآباد

تعليم: پي ايڇ ڊي (سنڌي ادب)

پي ايڇ ڊيءَ جو موضوع: جديد سنڌي شاعري: هڪ نئون ڪلاسڪ (2004ع)

ادبي سڃاڻپ: محقق، شاعر.

نوڪري: پروفيسر (سنڌي شعبو سنڌ يونيورسٽي ڄامشورو)

ڇپيل ڪتاب:

1. چوڌهينءَ چنڊ آڪاس (شاعري: 2003ع).
2. مٺل ماٺهو جيٺري پيڙا (مضمون ۽ انٽرويو: امداد حسيني سان گڏ).
3. شعور شاعر شاعري (مضمون: 2008ع).
4. ڪي وسرن نه ٿور (فيض احمد فيض جو ياداوون، ترجمو: 2012ع).

سراج
(1933ع_2013ع)

پورو نالو: سراج الحق

ولد: محمد يعقوب نياز ميمڻ

جنم: 24 آڪٽوبر 1933ع

جنم هنڌ: ٽنڊو ڄام، ضلعو حيدرآباد

تعليم: ايم اي (ايڪنامڪس)، ايل ايل بي

ادبي سڃاڻپ: ڪهاڻيڪار، ناول نگار، لسانيات ماهر، محقق

نوڪري: انڪم ٽيڪس ڪمشنر (ر)

خدمتون: ايڊيٽر روزاني هلال پاڪستان ڪراچي (1971ع)

وفات: 02 فيبروري 2013ع

ڇپيل ڪتاب:

1. ڏکڻ مان ٿو سج اڀري (ڪرشن چندر جي ناول جو ترجمو: 1953ع).
2. سنڌ جي اقتصادي تاريخ (ايس پي ڇبلاڻيءَ جي ڪتاب جو ترجمو: 1958ع).
3. چونڊ امريڪي افسانا (ترجمو غلام رباني آگري سان گڏ: 1958ع).
4. اي درد هلي آ (ڪهاڻيون: 1962ع).
5. سنڌي ٻولي (لسانيات: 1964ع).
6. علم معاشيات (1964ع).
7. پڙاڏو سوئي سڏ (ناول: 1970ع).
8. اڱون ماڻهون (ڪهاڻيون: 1985ع).
9. مرڻ مون سين آءُ (ناول: 1988ع).
10. منهنجي دنيا مر گهه ترشنا (ناول).
11. منهنجي دنيا هيڪل وياڪل (ناول).
12. تنهنجي دنيا سپ رنگ سانول (ناول).

13. پياسي ڌرتي رمندا بادل (ثريا لاجي، نشي ناول گڏ).
14. ذوالفقار علي ڀٽو (ڀارن لاءِ: 1990ع).
15. درد (ڪهاڻيون: 2012ع).
16. سياسي منظرنامو (پهريون ڀاڱو: 2015ع).
17. ڏاهپ ۽ ڏات جي لات (خاڪا: 2015ع).
18. تنهنجي تند تنوار (شاعري: 2015ع).
19. سياسي منظرنامو (چونڊ ڪالم، ٻيو ڀاڱو: 2019ع).
20. ملان جي ڊوڙ (ڪالم).
21. شاهه لطيف جي آفاقيت (لطيفيات).
22. رتيءَ جي رهاڻ (ڪالم: 2017ع).
23. مون جا سر جي سٽ
24. شيڪسپيئر جون آکاڻيون (ترجمو).

سراج جي فن ۽ شخصيت تي ڪتاب

1. سراج: سنڌي ٻولي ۽ ادب جو اهڃاڻ (مرتب: خالد چانڊيو: 2013ع).
2. سنڌ جو ديومالائي ڪردار سراج (مرتب: تاج جويو 2013ع).

سرتاج جاڳيراڻي
(1966ع)

پورو نالو: سرتاج جاڳيراڻي

ولد: محمد نواز

جنم: 15 نومبر 1966ع

جنم هنڌ: ڳوٺ گل محمد جاڳيراڻي، لڳ ميان شاهل محمد، تعلقو ٿنبر

تعليم: ايم اي

ادبي سڃاڻپ: شاعر

نوڪري: انسپيڪٽر (سنڌ پوليس)

چپيل ڪتاب:

1. ميٽي پر منسار (شاعري: 2001ع).
2. اکين جي شهر ۾ (شاعري: 2010ع).
3. هجوم درد جو (شاعري: 2013ع).

سردار شاهه
(1974ع)

پورو نالو: سيد سردار علي

ولد: سيد علي مراد شاهه

جنم: 12 اپريل 1974ع

جنم هنڌ: ڳوٺ ڪاروڙي ضلعو عمرڪوٽ

سڃاڻپ: شاعر، ڪالم نگار، سياستدان

چپيل ڪتاب:

1. مي رقصم (ڪالم: 2011ع).

سرفراز راڄڙ
(1952ع)

نالو: سرفراز

ولد: نور محمد راڄڙ

جنم: 01 مارچ 1952ع

جنم هنڌ: ڳوٺ ڪالي راڄڙ ضلعو سانگهڙ

تعليم: ايم اي

ادبي سڃاڻپ: شاعر

خدمتون: نگران چيئرمين (سنڌي لئنگئيج اٿارٽي حيدرآباد)

ڇپيل ڪتاب:

1. ٽيٽهن ساڳين نگاهون ساڳيون (شاعري).
2. آڌي ڏال پرواز (ڪالم).

سرڪش سنڌي
(1940ع_2012ع)

اصل نالو: عبدالمجيد

ولد: مولانا عبدالله چانڊيو

جنم: پهرين آڪٽوبر 1940ع

جنم هنڌ: ڳوٺ ملان چانڊيو لڳ ڏکڻ ضلعو شڪارپور

تعليم: بي اي بي ايڊ

ادبي سڃاڻپ: مزاحمتي شاعر، ڪهاڻيڪار، مضمون نگار.

نوڪري: استاد (ر)

وفات: 05 مارچ 2012ع

ڇپيل ڪتاب:

1. درد دل (شاعري: 1984ع).
2. امن آب حيات (شاعري:1987ع).
3. پيار ۽ آزادي (شاعري: 1990ع).
4. سنڌو ڳائي ٿي (شاعري:2000ع).
5. سمنڊ، ڇوليون ٽهڪ (شاعري: 2003ع).
6. جوڙيون جي ۽ جهان جون (آتم ڪٿا، جلد پهريون: 2007ع).
7. جوڙيون جي ۽ جهان جون (آتم ڪٿا، جلد ٻيو: 2009ع).
8. سچ ۽ مرد چوڻ (نثر 2009ع).
9. ڏرتي دل، ڏوهر (قسطوار ناول، روزاني سوڀ 2009ع).
10. زندگي ۽ جي گونج (شاعري: 2010ع).
11. چاتا پچوت چا هيو (مرتب ساجد چانڊيو ۽ ناياب سرڪش: 2013ع).
12. سمنڊ پر سپ (شاعري: 2015ع).

ڊاڪٽر سرلا ديوي
(1915ع_1975ع)

نالو: سرلا ديوي

جنم: 09اپريل 1915ع

جنم هنڌ: شڪارپور

تعليم: ايم بي بي ايس

ادبي سڃاڻپ: نثر نويس

نوڪري: ڊاڪٽر

وفات: 11 فيبروري 1975ع

ڇپيل ڪتاب:

1. جيتامڙي جي ڊائري (پهريون ڀاڱو: 1965ع).
2. سار سان ٻه گهڙيون (1965ع).
3. جيتامڙي جي ڊائري (ٽئين جلد: 1982ع).

سرمد چانڊيو
(1947ع)

اصل نالو: سونو خان

ولد: جمعو خان چانڊيو

جنم: 20 جولاءِ 1947ع

جنم هنڌ: ڳوٺ جمال چانڊيو ضلعو قنبر شهدادڪوٽ

تعليم: پرائمري

ادبي سڃاڻپ: شاعر، محقق، لطيف شناس، ناول نگار

ڇپيل ڪتاب:

1. ڪارا ڪڪرَ ڪٽجي ريتا گيت (شاعري: 1995ع).

2. مون کي سڏ اروڙيا (شاعري: 1999ع).
3. ساڻوڪ پهرين بوند (شاعري: 2006ع).
4. جمهوريت جو چنڊ (ذوالفقار علي ڀٽي کي منظوم خراج: 2007ع).
5. جمهوريت جي شهزادي (شهيد بينظير ڀٽي کي منظوم خراج: 2008ع).
6. جمهوريت ڪي نويد (اردو: 2009ع).
7. ڪلامِ عثمان فقير مانگي (مهيڙ: 2013ع).
8. حضرت شاهه عبداللطيف ڀٽائي: ڇند وديا (علم ڇند وديا: 2016ع).
9. اوهان جي سونهن ساکي آ (ديوانِ سرمد: 2018ع).
10. سنڌي ڪلاسيڪل راڳ، راڳ ويراڳ (2019ع)
11. ڇند وديا جي سکيا ۽ اصول (2020ع).

سرويچ سجاولي
(1937ع_2007ع)

اصل نالو: محمد صديق

ولد: خميسو خان تارڙو

جنم: 14 مارچ 1937ع

جنم هنڌ: ڳوٺ ابراهيم تارڙو ضلعو سجاول

تعليم: سنڌي فائينل

ادبي سڃاڻپ: مزاحمتي شاعر

نوڪري: ايڊمنسٽريٽر (ٽائون ڪاميٽي)

وفات: 22 آڪٽوبر 2007ع

ڇپيل ڪتاب:

1. آليون اکيون اٿيا وار (شاعري: 1972ع).
2. ٻئي ڪنڌيون مهراڻ جون (شاعري: 2008ع).

سروائڻ سنڌي
(1979ع)

اصل نالو: شوڪت علي

ولد: نذير احمد چانڊيو

جنم: 27 مئي 1979ع

جنم هنڌ: ڳوٺ فريد خان چانڊيو ضلعو بدين

تعليم: ايم اي (ماس ڪميونيڪيشن)

ادبي سڃاڻپ: شاعر، تنقيد نگار، ناول نگار، ڪهاڻيڪار

نوڪري: اي پي پي اسلام آباد ۾ سنڌي سروس جو انچارج

ڇپيل ڪتاب:

1. هنج نه آيا هيل (شاعري: 2017ع).
2. مند بنا موتيا (شاعري: 2018ع).
3. روم تمبر مورنهن (ناول: 2020ع).

سعيد سومرو
(1977ع)

پورو نالو: سعيد احمد

ولد: حاجي گل محمد سومرو

جنم: 04 فيبروري 1977ع

جنم هنڌ: قنبر

تعليم: ايم اي (اردو ادب)

ادبي سڃاڻپ: شاعر، نثر نويس، پبلشر

باني چيئرمين: ڪنول پبليڪيشن قنبر

ڇپيل ڪتاب:

1. مرڪ جي اداس سانجهه (شاعري: 2000ع).
2. درد جي باک (شاعري: 2001ع).

3. دعا مان ڪريل لفظ (شاعري ۽ نثر: 2006ع).
4. اڌ خيال جي خاڪ
5. ڪيرڙ تان اڏام (چونڊ سنڌي ڪهاڻيون، ترتيب).
6. ڪيرڙ تي صبح (چونڊ سنڌي ڪهاڻيون، ترتيب).
7. ڇپيل گلن تي صبح (شاعري: 2017ع).
8. سنڌي ڊائري ۽ تي وڏا خيال (نثر).
9. من مسافتن جي مصوري (شاعري).
10. پنهنجي ڊائري ۽ تي پراوا خيال (نثر، ترتيب).

سعيد ميمڻ
(1968ع_2016ع)

پورو نالو: سعيد احمد

ولد: مولوي بشير احمد ميمڻ

جنم: 08 نومبر 1968ع

جنم هنڌ: عاقل، ضلعو لاڙڪاڻو

تعليم: ايم اي، ايم ايڊ

ادبي سڃاڻپ: شاعر، نثر نويس

نوڪري: استاد

وفات: 17 ڊسمبر 2016ع

ڇپيل ڪتاب:

1. نيڻ سفر ۾ (شاعري: 1998ع).
2. ڪاري بڙ ۾ چنڊ (شاعري).
3. خواب چارا (شاعري: 2005ع).
4. درد جون آيتون (شاعري: 2009ع).
5. اسان جو عشق اڻپورو (شاعري).

6. دل دنبورو (شاعري: 2011ع).
7. آن ۽ لهر سمونڊ جي (شاعري:2014ع).
8. ازل جو آڌاڻو (شاعري: 2016ع).
9. خالي آکيرو (شاعري: 2017ع).

سڪندر عباسي
(1974ع)

پورو نالو: سڪندر علي

ولد: محمد رمضان عباسي

جنم: 13 جنوري 1974ع

جنم هنڌ: لاڙڪاڻو

تعليم: ايم اي (پوليٽيڪل سائنس)

ادبي سڃاڻپ: ڪهاڻيڪار ڊراما نگار ڪالم نگار

نوڪري: انڪم ٽيڪس ۾ ملازمت

ڇپيل ڪتاب:

1. پيار جو پهريون نظر (ڪهاڻيون).
2. ڪونجهي چنڊ جو غم (ڪهاڻيون: 2002ع).
3. محبت ئي خدا آهي (ترجمو).

مشهور ڊراما

1. زندگي واريءَ جون واڪون
2. خالي آسمان
3. خواب نگر
4. انڌاري
5. سانورا گلاب دل جا
6. ميرا ساجن ميرا سسرال (اردو).

7. رشڪ (اردو).
8. ناياب نسخہ (اردو).
9. چوٿي مان (اردو).

سڪندر علي مرزا
(1940ع_2012ع)

پورو نالو: سڪندر علي بيگ

ولد: مرزا عباس علي بيگ

جنم: 05 جنوري 1940ع

جنم هنڌ: حيدرآباد

تعليم: بي اي

ادبي سڃاڻپ: محقق، شاعر

نوڪري: ريڊيو پاڪستان حيدرآباد ۾ ملازمت (ر)

وفات: 04 مئي 2012ع

ڇپيل ڪتاب:

1. سنڌي فصاحت و بلاغت (1975ع).
2. سنڌي شعر جي اصلاح جا طريقا (1976ع).
3. رهنمائي فارسي (1978ع).
4. ڪلياتِ سڪندر (شاعري: 1980ع).
5. سنڌيءَ جو عروض (1986ع).
6. قافيو ۽ رديف
7. رياض جرار
8. ديوانِ سڪندر

سلطانه وقاصي
(1951ع)

اصل نالو: اڪرم سلطانه

ولديت: عبدالحق وڪو

جنم: 20 مئي 1951ع

جنم هنڌ: لاڙڪاڻو

تعليم: ايم اي (سنڌي ادب)

ادبي سڃاڻپ: شاعر، مضمون نگار

نوڪري: پروفيسر (ر)

ڇپيل ڪتاب:

1. دونهاٽيل درشن (شاعري: 1984ع).
2. ڳالهيون پيٽ ورن ۾ (مضمون پاڳو پهريون: 2015ع).
3. ڳالهيون پيٽ ورن ۾ (پاڳو ٻيو: 2015ع).
4. سوال (شاعري: 2016ع).
5. پنهوارن پاڻوهيو (خاڪا: 2019ع).
6. جانور (ڪهاڻيون: 2019ع).
7. خوابن جو سفر (سنڌ جو سفرنامو: 2019ع).

ڊاڪٽر سليمان شيخ
(1942ع)

پورو نالو: محمد سليمان

ولد: محمد حسن شيخ

جنم: 04 جون 1942ع

جنم هنڌ: هالا، ضلعو مٽياري

تعليم: ايم بي بي ايس

ادبي سڃاڻپ: سفرناما نگار، ليکڪ

نوڪري: ڊاڪٽر

باني: سنڌ گريجوئيشن ايسوسيئيشن (سگا)

چيل ڪتاب:

1. اڪرين اڃايون (ڪهاڻيون: 1964ع).
2. انسان جا پُراسرار دشمن (1974ع).
3. سرن ورنيءَ ڌرتي (لبيا جو سفرنامو: 1974ع).
4. گلن جهڙا ٻارڙا ڦلن جيئن نپجن (1978ع).
5. چمڙيءَ جون بيماريون (1982ع).
6. پيڪنگ پچارون (چائنا جو سفرنامو: 1992ع).
7. ويهه ڏرو ساريج (سفرنامو: 1998ع).
8. منهنجي دنيا (ڪالم: 2014ع).

سليم چنو لطيفي
(1961ع)

پورو نالو: محمد سليم

ولد: محمد عظيم چنو

جنم: 01 آڪٽوبر 1961ع

جنم هنڌ: ڳوٺ ٻيلي پتڙ، تعلقو خيرپور ناٿن شاهه، ضلعو دادو

تعليم: ايم اي (انگريزي ادب)

ادبي سڃاڻپ: محقق، لطيف شناس

نوڪري: ڊائريڪٽر (انڪم ٽيڪس)

چيل ڪتاب:

1. شاهه سائين جي شاعريءَ جو جديد فڪر (1990ع).

2. Shah Abdul Latif Bhitai_A Star just before the down (1992)
3. شاهه جي شاعري جو سچ (1993ع).
4. Horizons of Shah Latif poetry (1994)
5. لاٽ جا لطيف جي (1994ع).
6. حقيقت هن حال جي (چار جلد: 1995ع).
7. ڀهڙا سپرين سڏيو (2003ع).
8. قدر ڪيميا ان جو (2005ع).
9. شاهه سائين جي رسالي جي ڇپيل ۽ اڻ ڇپيل رسالن جو تحقيقي ۽ تنقيدي اڀياس (2007ع).
10. شاهه جي شاعري ۾ سنڌ جا هنر (الهه رکيو ٻٽ سان گڏ: 2008ع).
11. اسان جو شاهه لطيف (پنج جلد: 2009ع).
12. سائو هلن سامهان (2009ع).
13. ڳالهه پريان ڳجهه جي (2013ع).

سليم چنا
(1954ع)

پورو نالو: سليم

ولد: نجم الدين چنا

جنم: 05 اپريل 1954ع

جنم هنڌ: حيدرآباد

تعليم: ايم اي (سنڌي ادب)

ادبي سڃاڻپ: ڪهاڻيڪار، ناول نگار، شاعر

نوڪري: ڪسٽم انسپيڪٽر (فيڊرل ايڪسائيز)

ڇپيل ڪتاب:

1. سچ منهنجي هٿن ۾ (ڪهاڻيون: 1995ع).
2. زندگي (ڪهاڻيون: 1996ع).

3. روشني (ڪهاڻيون: 1997ع).
4. صحرا جو چنڊ (ڪهاڻيون: 1998ع).
5. آوارا آواز (شاعري: 1999ع).
6. اڌورا خواب (ڪهاڻيون: 2005ع).
7. سحر (ناول: 2007ع).
8. برسات (ناول: 2008ع).
9. گم ٿيل ماڻهو (ناول: 2009ع).
10. ڪيت خواب جهڙا (ناول: 2009ع).
11. تيرڻ نهار (شاعري: 2009ع).
12. تيڊ پکي (نثري نظم: 2010ع).
13. اسين اڃا سوچيون ويٺا (نثري نظم: 2010ع).
14. سنڌوءَ ڪناري (نثري نظم: 2010ع).
15. ڏاها منهنجي ڏيهه جا (خاڪا: 2010ع).
16. آسماني تارو (شاعري، ڪهاڻيون: 2011ع).
17. شينهن بنا ٻيلو (ڪهاڻيون: 2011ع).
18. خواب نگر (ڪهاڻيون: 2013ع).
19. ڏينهن ڏٺي ڏيئو (ڪهاڻيون: 2013ع).
20. سٽ سٽ قصو ڪٿا، ڪهاڻي (2013ع).
21. سٽ سٽ ڪهاڻي (ڪهاڻيون: 2013ع).
22. هڪ هڪ سٽيون هڪ سٽو ڪهاڻيون (2014ع).
23. سونهن، خوشبوءِ، عشق (ڪهاڻيون: 2019ع).

سليم ڳاڙهوي
(1925ع_1987ع)

اصل نالو: الهورايو

ولد: حاجي الهڏنو مهر

تخلص: سليم

ڄمڻ: 15 مارچ 1925ع

ڄمڻ هنڌ: ڳوٺ ڳاڙهو ضلعو خيرپور ميرس

تعليم: سنڌي فائينل

ادبي سڃاڻپ: شاعر

وفات: 04 سيپٽمبر 1987ع

سليم ميمڻ
(1950ع)

پورو نالو: محمد سليم

ولد: عبدالقادر ميمڻ

ڄمڻ: 29 مئي 1950ع

ڄمڻ هنڌ: ڪراچي

تعليم: ايم اي (سنڌي ادب)

ادبي سڃاڻپ: محقق، مترجم

نوڪري: پروفيسر (سنڌي شعبو ڪراچي يونيورسٽي)

خدمتون: ڊين فيڪلٽي آف آرٽس (ڪراچي يونيورسٽي)

ڊائريڪٽر: شاهه عبداللطيف ڀٽائي چيئر (ڪراچي يونيورسٽي)

ايڊيٽر: ڪلاچي جنرل (سنڌي شعبو ڪراچي يونيورسٽي: 2008ع)

ڇپيل ڪتاب:

1. وکريل ورق (مضمون: 2010ع).
2. نيض سان رهاڻيون (فيض احمد فيض ترجمو: 2010ع).
3. ڊاڪٽر نبي بخش خان بلوچ شخصيت، فن ۽ فڪر (سهيڙ: 2011ع).
4. شاهه عبداللطيف ڀٽائيءَ جي پيغام جو موجوده حالتن تي اطلاق (مقالا، سهيڙ: 2012ع).

5. تم جيت گئي هم هار گئي (محترمه بينظير ڀٽو جا انٽرويو: 2012ع)
6. فيض: يادون، ڳالهيون (فيض احمد فيض ترجمو: 2013ع).
7. جن کي عشق جي ڏوهه تي ناز هو (فيض احمد فيض ترجمو: 2013ع).
8. شاهه لطيف جي شاعريءَ ۾ فطرت جا رنگ (مرتب: 2014ع).
9. ڏاهپ ساري ڏيهه جي (محمد ابراهيم جويو ترجمو).
10. سڏ ۽ پڙاڏو (محمد ابراهيم جويو ڏي اديبن جا خط: سهيڙ).

سليم هالائي
(1918ع_1992ع)

اصل نالو: قاضي عبدالحئي

ولد: مسليم هالائي

جنم: 12 نومبر 1918ع

جنم هنڌ: هالا، ضلعو مٽياري

تعليم: بي اي، ايل ايل بي

ادبي سڃاڻپ: شاعر، نثر نويس، صحافي

نوڪري: انفارميشن آفيسر (اطلاعات کاتو)

خدمتون: پرنسپال: سروري اسلاميا ڪاليج هالا

وفات: 23 آگسٽ 1992ع

چيل ڪتاب:

1. تذڪره شعره هالا (1944ع).
2. بهارِ لطيف (1949ع).
3. رباعياتِ طالب (ترتيب: 1949ع).
4. ڪيميا جو نسخو (مذهبيات: 1951ع).
5. شاهه جو چونڊ ڪلام (1969ع).
6. تاريخ اسلام

7. گل بانو (ٻاراڻو ادب).
8. شڪوه سنڌ (شاعري).
9. شهناز (ناول).
10. رسول پاڪ

سميع ساجد جوڻيجو
(1963ع)

اصل نالو: سميع احمد

ولد: غلام سرور حاذق جوڻيجو

جنم: 01اپريل 1963ع

جنم هنڌ: ڳوٺ نم شريف، تعلقو ڳڙهي ياسين، ضلعو شڪارپور

تعليم: ايم اي (پوليٽيڪل سائنس)

ادبي سڃاڻپ: شاعر

نوڪري: استاد

ڇپيل ڪتاب:

1. لفظن جا پوپٽ (ٻارن لاءِ شاعري: 2007ع).

سنڌري اُتمچنداڻي
(1924ع_2013ع)

پورو نالو: سنڌري آسنداس اُتمچنداڻي

جنم: 28 سيپٽمبر 1924ع

جنم هنڌ: حيدرآباد

تعليم: ايم اي (انگريزي ۽ سنڌي ادب)

ادبي سڃاڻپ: ڪهاڻيڪار، ناول نگار، ناٽڪ نگار

نوڪري: ليڪچرار

وفات: 08 جولاءِ 2013ع

چيل ڪتاب:

1. ڪرندڙ ديوارون (ناول: 1953ع).
2. ٽٽل ساز (ميڪسم گورڪي جي ناول جو ترجمو: 1956ع).
3. پياسي ڌرتي پياسي دلڙيون (ڪرشن چندر جي ناول جو ترجمو: 1956ع).
4. اڇا وار ڳاڙها گل (ڪهاڻيون: 1965ع).
5. امن سڏي ٿو (ترجمو منظوم شاعري: 1965ع).
6. ترجنين جي تات (ڪهاڻيون: 1970ع).
7. ڀارت روس ڀائرن ڀيلي (مضمون: 1975ع).
8. شولو خوف جي جهلڪ (ترجمو: 1975ع).
9. نئون جنم (1978ع).
10. ڪنواري ڌرتي (1979ع).
11. پوري (ڪهاڻيون: 1979ع).
12. نئين سپيتا جو درشن (روس جو سفرنامو: 1980ع).
13. بنڌن (ڪهاڻيون: 1982ع).
14. وڇوڙو (ڪهاڻيون: 1985ع).
15. پريت پراڻي ريت نرالي (ناول: 1986ع).
16. يگانتر (ڪهاڻيون: 1989ع).
17. ڪيڏيل ڌرتي (ڪهاڻيون: 1992ع).
18. مرڪ تي منع (ڪهاڻيون: 1992ع).
19. مُڳاءُ (شاعري: 1993ع).
20. آتم وشواس (ڪهاڻيون: 1999ع).
21. سنڌو (ناٽڪ: 2000ع).
22. نخريليون (ڪهاڻيون: 2001ع).
23. ذات ٻٽي لات (شاعري: 2004ع).
24. هڪ مسئي مسؤ مر (امرتا پريتم ترجمو).

25. ساگر جي سنتان (ترجمو ناول).

26. اماهه مالڪن جو واپار (ناٽڪ).

27. ساهيڙي (ناٽڪ).

سنڌيا چندر ڪندناڻي

نالو: سنڌيا چندر

تعليم: ايم اي (سنڌي ادب)

ادبي سڃاڻپ: محقق، شاعر

نوڪري: هيڊ آف سنڌي ڊپارٽمينٽ (شريمتي چانديبائي همتمل منسکاڻي ڪاليج انڊيا)

ڇپيل ڪتاب:

1. مدن جماڻي جي شخصيت (سوانح: 2008ع).
2. سنڌي ساهتيه جا محقق (سنڌي ۽ ديوناگري: 2009ع).
3. سنڌي ناٽڪ جي ارتقا (سنڌي ۽ ديوناگري: 2010ع).
4. سنڌي ليکڪائن جي ادب ۾ همعصر موضوع (سنڌي ۽ ديوناگري: 2011ع).
5. هاشيه گواهه (پڳوان اٿلاڻي: هندي ۾ مان سنڌي ترجمو: 2011ع).
6. سنڌي ساهتيه سيمينار (2011ع).
7. سچ لهڻ کان پوءِ (پڳوان اٿلاڻي: هندي ۾ مان سنڌي ترجمو: 2012ع).
8. ڪڪتي (ڊراما: سنڌي ۾ مان هندي ترجمو: 2012ع).
9. گرديو ٽئگور جي لکڻين جا سنڌي ادب ۾ ترجما (هندي: 2013ع).
10. سنڌي اڏيڪاريا آهن (سنڌي ۾ مان هندي ۾ ترجمو: 2014ع).
11. ايڪ پيايت ويڪتي (شوڪت حسين شوري جي ڪهاڻين جو سنڌي ۾ مان هندي ترجمو: 2015ع).
12. ادبي مقالا (سنڌي قومي سيمينار).

13. ڪوئي هوئي پرڇائي (2017ع).
14. سنڌ هند جون عظيم شخصيتون (خاڪا: 2017ع).

سوڀو گيانچنداڻي
(1920ع_2014ع)

پورو نالو: سوڀراج

ولد: ڏنومل گيانچنداڻي

جنم: 03 مئي 1920ع

جنم هنڌ: ٻنڊي، تعلقو ڏوڪري، ضلعو لاڙڪاڻو

تعليم: گريجوئيشن (شانتي نڪيتن، ڪلڪتو)، ايل ايل بي

ادبي سڃاڻپ: مضمون نگار، ڪهاڻيڪار

لقب: موهن جي دڙي جو ماڻهو

وفات: 08 ڊسمبر 2014ع

چونڊ ڪتاب:

1. تاريخ جا وساريل ورق (ڪالم: 1992ع).
2. ڪڏهن بهار ايندو (ڪهاڻيون: 1993ع).
3. تاريخ ڳالهائي ٿي (مضمون، ڪالم: 1994ع).
4. وڏي وٽ هشام (ڪالم، خاڪا: 1997ع).
5. سوڀي جون تحريرون (گڏيل ڪتاب: 2010ع).
6. روشنيءَ جي ڀنڊ ۾ (آتم ڪٿا: 2013ع).
7. اڪر اڪر تاريخ (ڪهاڻيون، يادگيريون، خاڪا، مرتب: انور ابڙو: 2014ع).

سوڀي گيانچنداڻيءَ جي فن ۽ شخصيت بابت ڪتاب

1. موهن دڙو ڪا جوڳي (اردو، ڊاڪٽر شاهه محمد مري: 1996ع).
2. سوڀو گيانچنداڻي: فن اور شخصيت (سيد مظهر جميل: 2006ع).
3. مهين جو ماڻهو (انور ڪنگراڻي: 2006ع).

سوز هالائي
(1937ع_2018ع)

اصل نالو: الهڏنو

ولد: محمد پنيرو

ڄنم: 05 ڊسمبر 1937ع

ڄنم هنڌ: هالا، ضلعو مٽياري

تعليم: ايم اي (سنڌي ادب)، ايل ايل بي

ادبي سڃاڻپ: شاعر

نوڪري: اسسٽنٽ مختيارڪار (ر)

وفات: 21 فيبروري 2018ع

ڇپيل ڪتاب:

1. رنگ رتا پيچرا (شاعري: 1981ع)،
2. درشن ڏارو ڏار (شاعري: 1992ع)،
3. ڪارون وس ڪيام (استاد محمد جمن، سوانح: 2003ع)،
4. ڪوڙ جي ڪٿا (آتم ڪٿا)،
5. سازءِ آواز (خاڪا: 2017ع)،

سيد سردار علي شاهہ ذاڪر
(1928ع_1988ع)

پورو نالو: سيد سردار علي شاهہ

ولد: سيد جعفر شاهہ بخاري

تخلص: ذاڪر

ڄنم: 01 جنوري 1928ع

ڄنم هنڌ: ڳوٺ بخارا پيرزئي، ضلعو گهوٽڪي

تعليم: بي اي

ادبي سڃاڻپ: شاعر، صحافي

خدمتون: ايڊيٽر اخبار ڪاروان (1952ع)

ايڊيٽر: روزاني مهراڻ (1957ع)

مليل لقب: سردارِ صحافت، پاسبان آبروءِ قلم

وفات: 11 مئي 1988ع

ڇپيل ڪتاب:

1. فلسفئه اسلام (ترجمو: 1953ع)،
2. رت جا ڳوڙها
3. سنڌي زبان جي حيثيت ۽ ان جو مستقبل (1972ع)،
4. ديار ياءِ پر دم دم گذاريم (حج جو سفرنامو)،
5. وارداتِ عشق عرف زاد ذاڪر (نعتيه ڪلام: 1983ع)،
6. نعتيه ڪلام (1983ع)،

سيد غلام مصطفيٰ شاهه
(1918ع_1999ع)

پورو نالو: سيد غلام مصطفيٰ

ولد: سيد غلام علي شاهه

جنم: 18 آڪٽوبر 1918ع

جنم هنڌ: ڳوٺ قادر ڏنو سجاول

تعليم: ايم اي (سياسيات)، ايل ايل بي

ادبي سڃاڻپ: محقق، تعليمدان

نوڪري: پروفيسر

خدمتون: وائيس چانسلر (سنڌ يونيورسٽي ڄامشورو: 1969ع کان 1973ع)

وفاقي وزير (تعليم کاتو: 1988ع کان 1990ع)

باني چيئرمين: شاهه عبداللطيف ڪلچرل سوسائٽي (1972ع)
ايڊيٽر: سنڌ ڪنارٽرلي (ٽه ماهي مئگزين: 1975ع)
وفات: 09 آڪٽوبر 1999ع

چيپل ڪتاب:

1. سير سفر (خطن تي مشتمل آمريڪا ۽ يورپ جو سفرنامو: 1962ع).
2. انگريزي سنڌي لغت (دفتري سنڌي: 1972ع).
3. معاشرو ۽ تعليم (ڇهه تقريرون: 1974ع).
4. سنڌي زبان جي بنيادي لغت (1976ع).
5. سنڌي معاشرو ۽ ان جو مستقبل (1978ع).
6. سنڌي ڪامورو (1981ع).
7. سنڌ: اڄ ۽ سڀاڻي (1981ع).
8. سنڌي عورت ڪانفرنس (رپورٽ: 1981ع).
9. شاهه عبداللطيف ۽ نوجوان (1981ع).
10. پاڪستان جو تعليمي نظام (ترجمو: محمد ابراهيم جويو ۽ حبيب الله صديقي: 1990ع).
11. تاريخ جا سبق (ول ڊيورانٽ جي ڪتاب جو ترجمو. گهرواري عزيزه سان گڏ: 1994ع).
12. بدنصيب ٽري (محمد اسماعيل عرساڻي، مرتب: 1998ع).
13. سنڌي سڀاجهڙا (محمد اسماعيل عرساڻي، 1998ع).
14. Towards Understating the Muslims of Sindh (1943ع)
15. A Principals' Papers (1960ع)
16. Legacy of Britain
17. Cross in the Subcontinent (The British in the subcontinent)
18. Education of Pakistan: An appeal and a prayer

19. Bhutto: The Man and the Martyer
20. General Zia: His Winged Death and the Aftermath
21. Indus Basin: Tragic Sale of Pakistan Waters and Kalabagh Dam
22. Aboriginal tribes of India (Edit)
23. Corpus of Indus seals and Inscriptions (Co_editor) Vol.02, Helsinki
24. The Corpus of Indus seals and Inscriptions (CISI) (1987ع)

سيد غلام مصطفيٰ جي فن ۽ شخصيت بابت ڪتاب

1. سيد غلام مصطفيٰ شاهه يادگار نمبر (سنڌ ڪنارڙي: 2000ع).

سيد مرتضيٰ شاهه ڏاڏاهي
(1939ع)

نالو: سيد مرتضيٰ ڏاڏاهي

ولد: سيد امام الله شاهه

جنم: 26 نومبر 1939ع

جنم هنڌ: ڳوٺ ڏاڏاهه، تعلقو ٽنڊو باگو ضلعو بدين

سڃاڻپ: شاعر، صحافي

ڇپيل ڪتاب:

1. زهر و زم زم (شاعري: 1984ع).
2. تون پارس آئون لوهه (شاعري: 1994ع).
3. مهڪا شرما گل (شاعري: 1996ع).
4. مان ذرو تون ماهتاب (شاعري: 2011ع).
5. ٿورا ئي ٿورا (مرتب جاويد مرتضيٰ، شاعري ۽ شخصيت: 2015ع).

6. نه هِن پاسي نه هُن پاسي (مزاحيه ڪالم، مرتب: جاويد مرتضيٰ: 2017ع).
7. ڏاڏاهيءَ جا ڏوهه هزار (مرتب: جاويد مرتضيٰ: 2017ع).
8. چڱو ٿيو اوهان کي به وسري وياسين (ڪافيون: 2019ع).

سيد منظور نقوي
(1924ع_1997ع)

پورو نالو: سيد لطف علي شاهه

ولد: سيد حسين علي شاهه

جنم: 17 مئي 1924ع

جنم هنڌ: ٽنڊو جهانيان، حيدرآباد

تعليم: مئٽرڪ، ڪامل الاطباءُ (1944ع)

ادبي سڃاڻپ: شاعر، ڊراما نويس، مصور

وفات: 10 آڪٽوبر 1997ع

ڇپيل ڪتاب:

1. سنڌ جي مدنيت (سنڌ جي ريتن رسمن بابت: 1969ع).
2. سنڌي راڳ ۽ تال (موسيقيءَ بابت).
3. جڙاو
4. ڪافي صنف
5. ڪلاسيڪل راڳ
6. ملهه ۽ پهلوان (راندين).

ڊرامن جو تفصيل

1. ليلا چنيسر (ڊرامو: 1957ع).
2. روٺي جيرو (ڊرامو).
3. هُو
4. شابا (ريڊيائي ناٽڪ: 1965ع).

5. جيٿرو ٽٽ (ريڊيائي ناٽڪ).
6. پوت

سيد نجف علي شاهه ڪمتر
(1923ع_1984ع)

پورو نالو: سيد نجف علي شاهه نقوي

ولد: حسين علي شاهه

تخلص: ڪمتر

جنم: 21 اپريل 1923ع

جنم هنڌ: ٽنڊو جهانيان، حيدرآباد

تعليم: مئٽرڪ

ادبي سڃاڻپ: شاعر، محقق، لطيف شناس

وفات: 13 سيپٽمبر 1984ع

ڇپيل ڪتاب:

1. ٻاروچي ٻولي (شاهه لطيف جي ٻوليءَ جي لغت: 1984ع).
2. جهانيان خاندان (تحقيق).
3. جفر جامع (قلمي).

ڊاڪٽر سيده اُم ڪلثوم شاهه
(1956ع)

پورو نالو: سيده اُم ڪلثوم

ولديت: سيد جلال الدين شاهه

جنم: 15 مارچ 1956ع

جنم هنڌ: نوابشاهه، ضلعو شهيد بينظير آباد

تعليم: پي ايڇ ڊي (سنڌي ادب)

پي ايڇ ڊي، جو موضوع: شاهه عبداللطيف ڀٽائي، جي شاعريءَ ۾ استعاره ۽ تشبيهه نگاريءَ جو جائزو (2002ع)

ادبي سڃاڻپ: محقق

نوڪري: پرنسپال

ڇپيل ڪتاب:

1. شاهه عبداللطيف ڀٽائي، جي شاعريءَ ۾ استعاره ۽ تشبيهه نگاريءَ جو جائزو (2004ع).

سيد گل محمد شاهه بخاري
(1960ع)

پورو نالو: سيد گل محمد شاهه

ولد: سيد غلام شاهه بخاري

جنم: 21 آگسٽ 1960ع

جنم هنڌ: شهدادڪوٽ

تعليم: ايم اي

ادبي سڃاڻپ: محقق، نعت گو شاعر

نوڪري: پروفيسر

ايوارڊ: سيرت ايوارڊ (حڪومت پاڪستان: 1991ع، 1993ع، 1995ع، 1999ع ۾ ڪيترائي)

ڇپيل ڪتاب:

1. رهبر اعظم ﷺ (سوال جواب: 1989ع).
2. تاريخ جا پڌ ورق (ترجمو: 1989ع).
3. پيغمبري فرمان (1990ع).
4. ذڪر رسول (نعتيه شاعري: 1990ع).
5. تعارف القرآن (سوالن جوابن ۾: 1991ع).

6. سرور عالم ﷺ (نعتيه شاعري: 1991ع).
7. شهدادڪوٽ جو علمي جائزو (تحقيق: 1992ع).
8. ذڪرِ حبيب (مولانا حبيب الله شهدادڪوٽي جو ڪلام، ترتيب: 1992ع).
9. نبوي دعائون (1993ع).
10. طبِ نبوي (1994ع).
11. ثناءِ محمد (نعتيه شاعري: 1995ع).
12. ديوانِ گل بخاري (شاعري: 1995ع).
13. آبِ ڪوثر (نعتيه ديوان: 1997ع).
14. سيرت النبي قرآن جي آئيني ۾ (تحقيق: 1998ع).
15. سنڌي ۾ حديث نگاري (تحقيق: 1999ع).
16. شهدادڪوٽ جا قلمڪار ۽ شاعر (تحقيق: 2000ع).
17. سبحان جي راهه (حمديه ديوان).
18. اسماءِ الرسول ﷺ والقابه (سيرت).

سيما ابڙو
(1977ع)

پورو نالو: سيما ابڙو

ولديت: قبول ابڙو

جنم: 15 جنوري 1977ع

جنم هنڌ: شڪارپور

تعليم: ايم اي (سنڌي ادب)

ادبي سڃاڻپ: ڪهاڻيڪار، محقق

نوڪري: اسسٽنٽ پروفيسر (وفاقي اردو يونيورسٽي ڪراچي)

ڇپيل ڪتاب:

1. خواب ۽ حقيقت (ڪهاڻيون: 2018ع).
2. سنڌي ادب جو جائزو (تحقيق: 2019ع).

سيما عباسي
(1973ع)

پورو نالو: سيما پروين

جنم: 18 اپريل 1973ع (لاڙڪاڻو)

ولد: لعل محمد عباسي

تعليم: ايم فل

نوڪري: ليڪچرار (اردو)

ڇپيل ڪتاب:

1. لفظن پوڳيو آ بنواس (شاعري: 2015ع)
2. لاشا لڙڪن جا (شاعري: 2018ع)
3. ذات جي ديوي (سيما عباسي تي مضمون مرتب: غلام مصطفيٰ سولنگي: 2018ع)
4. تو سيما ناهن ٻڌو آهي؟ (سيما عباسي تي مضمون سهيڙ: غلام مصطفيٰ سولنگي 2019ع)
5. رُڏالي (ڪهاڻيون: 2020ع)

ڊاڪٽر شازيا پتافي
(1981ع)

نالو: شازيا

ولديت: ديدار حسين پتافي

جنم: 20 آگسٽ 1981ع

جنم هنڌ: ڳوٺ رسول بخش پتافي، تعلقو سوڀوديرو ضلعو خيرپور ميرس

تعليم: پي ايڇ ڊي (سنڌي ادب)

پي ايڇ ڊي جو موضوع: شاهه عبداللطيف ڀٽائيءَ جي شاعريءَ جو لساني جائزو (2014ع)

ادبي سڃاڻپ: محقق، لسانيات ماهر

نوڪري: اسسٽنٽ پروفيسر (سنڌي شعبو سنڌ يونيورسٽي ڄامشورو)

چيل ڪتاب:

1. سنڌي ٻوليءَ ۾ گرامر نويسيءَ جي ارتقا (2009ع).
2. شاهه عبداللطيف ڀٽائيءَ جي شاعريءَ جو لساني جائزو

شالني ساگر

نالو: شالني ساگر

ولديت: مهراج گوپي ڪرشن

جنم: 22 فيبروري

جنم هنڌ: شهدادڪوٽ، ضلعو قنبر شهدادڪوٽ

تعليم: گريجوئيشن

ادبي سڃاڻپ: شاعر، ڪهاڻيڪار

چيل ڪتاب:

1. تنهائي (شاعري).
2. ڪيئن وساريان ويڙهيچن (ترجمو).
3. حوصلو (نظم: 2012ع).

ڊاڪٽر شاهنواز سوڍر
(1940ع_2003ع)

پورو نالو: شاهنواز

ولد: ڏرمحمد سوڍر

جنم: 10 مئي 1940ع

جنم هنڌ: ڳوٺ ٿالو سوڍر، تعلقو وارهه، ضلعو قنبر شهدادڪوٽ

تعليم: پي ايڇ ڊي (سنڌي ادب)

پي ايڇ ڊيءَ جو موضوع: سنڌي ثقافت ۽ شاهه عبداللطيف (1988ع)

ادبي سڃاڻپ: محقق، لطيف شناس، ڊراما نگار

نوڪري: پروفيسر

وفات: 15 مارچ 2003ع

ڇپيل ڪتاب:

1. شاھ عبداللطيف ڀٽائي (هارن لاءِ: 1990ع).
2. ثقافت ۽ شاھ لطيف (1991ع).
3. اوجاڳي اجاريا (لطيفيات، مضمون: 2000ع).

ڪي مشهور ڊراما

1. ڏاڏاڻي ڏيهه ۾ (1985ع).
2. نصيب (1986ع).

شاهنواز شاھ عارف المولي (1922ع_1978ع)

اصل نالو: پير شاهنواز شاھ

ولد: ڏنل شاھ

جنم: 1922ع

جنم هنڌ: ڳوٺ سبحان علي شاھ، لڳ ٻڏڙيءَ تعلقو شهدادپور

ادبي سڃاڻپ: شاعر

وفات: 31 مئي 1978ع

ڇپيل ڪتاب:

1. ڪلام حسن بخش شاھ (ترتيب: 1967ع).
2. ڪشتيءَ منجهه ڪنا (شاعري: 1994ع).
3. پٺي پراڻو نه ٿئي (مضمون، ترتيب احسان لغاري: 2013ع).

شبانہ سنڌي
(1976ع)

پورو نالو: سيده شبانہ شاھ

والديت: سيد عطا محمد شاھ ڪاظمي

جنم: 20 مارچ 1976ع

جنم هنڌ: ٻاجارو، تعلقو سيوهڻ

تعليم: ايم اي (سنڌي ادب)

ادبي سڃاڻپ: شاعر، ڪهاڻيڪار، ناول نگار

نوڪري: استاد

ڇپيل ڪتاب:

1. اُداس سانجهي (ڪهاڻيون: 2001ع)،
2. سپنو ساڀيان سارڳ (ناوليٽ: 2005ع)،
3. چنڊ، سمنڊ ۽ مان (شاعري: 2006ع)،
4. ٻہ ناوليٽ (ناول: 2011ع)،
5. سنڌيا شاھ جون ڪهاڻيون، مرتب: 2018ع)،

شبنم گل
(1963ع)

اصل نالو: رضيہ سلطانہ

ولديت: ڊاڪٽر بشير احمد لاشاري

جنم: 15 جولاءِ 1963ع

جنم هنڌ: دادو

تعليم: ايم اي (انگريزي ادب)

ادبي سڃاڻپ: ڪهاڻيڪار، شاعر، مترجم، ڪمپيئر

نوڪري: اسسٽنٽ پروفيسر

خدمتون: سيڪريٽري (سنڌي لئنگيج اٿارٽي حيدرآباد)

ڇپيل ڪتاب:

1. منهنجو سورج ٻُڪي (يادگيريون: 1988ع).
2. آخري لفظ (شاعري: 1993ع).
3. اڻ ڄاتل شهر جو نقشو (ڪهاڻيون: 1995ع).
4. ھڪيءَ کان موڪلائي (ناول: 2015ع).
5. خالي هنج جو ڏک (ڪهاڻيون: 2017ع).
6. لفظن جا ديپ (مضمون: 2019ع).
7. درد کي لئه (شاعري: 2020ع).
8. خودشناسي جو جوهر (سماجي نفسيات: 2020ع).

شبنم گل جي ڊرامن جو تفصيل

1. لهرن جو گيت (پي ٽي وي: 1994ع).
2. خالي ڪينواس (پي ٽي وي: 2001ع).

شبير هاليپوٽو
(1974ع_2014ع)

پورو نالو: غلام شبير

جنم: 24 فيبروري 1974ع

جنم هنڌ: ڳوٺ عبدالمجيد هاليپوٽو تعلقو هالاڻي، ضلعو نوشهرو فيروز

تعليم: ايم اي (سنڌي ادب)

ادبي سڃاڻپ: شاعر

نوڪري: ليڪچرار

وفات: 09 مئي 2014ع

ڇپيل ڪتاب:

1. گيت منهنجا ميت (شاعري).

2. هينئڙو هيرڻ ين (شاعري: 2011ع).
3. تون ڪجهه ين نه مان (شاعري).

شرجيل
(1938ع)

اصل نالو: عبدالفتاح

ولد: ڪرڙ خان هاليپوٽو

جنم: 13 ڊسمبر 1938ع

جنم هنڌ: قاضي احمد، ضلعو نوابشاهه (شهيد بينظير آباد)

ادبي سڃاڻپ: شاعر، مصور.

نوڪري: ڊرائنگ جو استاد

ڇپيل ڪتاب:

1. پن ڇڻ ڪانپوءِ (ڪهاڻيون: 1979ع).
2. ڇوليون (نثري نظم: 1984ع).
3. پيارا فتاح (خط، مرتب، نور گهلو: 2011ع).

شعبان بخت
(1933ع)

اصل نالو: الله بخش

ولد: رسول بخش منگي

جنم: 01 جنوري 1933ع

جنم هنڌ: ڪشمور

تعليم: مئٽرڪ

ادبي سڃاڻپ: شاعر، ناول نويس، ڪهاڻيڪار، صحافي

صحافتي خدمتون: جوائنٽ ايڊيٽر ماهوار نئين زندگي (1975ع)

چپيل ڪتاب:

1. ور وطن ڇانئي (ناول: 1961ع).
2. اکڙيون اوجاڳيون (ناوليٽ: 1965ع).
3. شغلِ شباب (شاعري).
4. سنڌي گائيڊ
5. اسان اوهان جا ٿيون (شاعري).
6. جڳ ڄاتي جڳ والي ڄاتي (سرائيڪي شاعري).
7. جميلا (ناول).

ناٽڪن ۽ ڊرامن جو تفصيل

1. سهڻي ميهار (ناٽڪ).
2. عمر مارئي (ناٽڪ).
3. مصور مجاهد (ناٽڪ).

شگفته شاهه
(1965ع)

پورو نالو: سيد شگفته شاهه

جنم: 2 اپريل 1965ع

جنم هنڌ: حيدرآباد

تعليم: ايم اي (سنڌي ادب)، ايم ايڊ

ادبي سڃاڻپ: ڪهاڻيڪار، ناول نگار، مصور، شاعر

نوڪري: استاد

ڇپيل ڪتاب:

1. ڄڃهن لڙندا گل (ناول: 2008ع).
2. واجهائيندي ورهيه ٿيا (ڪهاڻيون: 2018ع).
3. خالي ڪئنواس (شاعري: 2018ع).
4. سفرِ عشق (اردو سفرنامو: 2018ع).

ڊاڪٽر شمس الدين عرساڻي
(1939ع_2017ع)

پورو نالو: شمس الدين

ولد: نور محمد عرساڻي

جنم: 04 اپريل 1939ع

جنم هنڌ: نوان هالا، ضلعو مٽياري

تعليم: پي ايچ ڊي (سنڌي ادب)

پي ايچ ڊي جو موضوع: آزاديءَ کانپوءِ سنڌي افسانوي ادب جي اوسر (1980ع)

ادبي سڃاڻپ: محقق، ڪهاڻيڪار، نقاد

نوڪري: پروفيسر

وفات: 22 آگسٽ 2017ع

ڇپيل ڪتاب:

1. سنڌي ادب تي تنقيد (1965ع).
2. آزاديءَ کانپوءِ سنڌي افسانوي ادب جي اوسر (1981ع).
3. سنڌي ٻوليءَ جي سکيا (بي. ايڊ جي شاگردن لاءِ: 1982ع).
4. لاکو ڦلاڻي (ٻاراڻو ناول: 1986).
5. نئون ڇنڊڇاڻ لکڻ (ٻاراڻو ادب: 1997ع).
6. سنڌي ورجيسي ٻولي (1999ع).
7. سنڌي ٻوليءَ جي جهان جي کوجنا (2001ع).
8. فن، شخصيت ۽ انداز (خاڪا: 2003ع).
9. آزاديءَ ۾ اسير (ڪهاڻيون: 2003ع).
10. بنيادي سائنس (پهرين درجي لاءِ) هٿ
11. سنڌي ادب جي ارتقائي تاريخ.
12. ٻه _ ڪهاڻيون ٻڪر ٻاراڻو (ٻاراڻو ادب).
13. ڀاڪائي لغت (2015ع).

شمشير الحيدري
(1931ع_2012ع)

پورو نالو: شمشير علي

ولد: امام ڏنو خواجا

جنم: 15 سيپٽمبر 1931ع

جنم هنڌ: ڪلوئي، ضلعو بدين

تعليم: ايم اي (سنڌي ادب)

ادبي سڃاڻپ: شاعر، صحافي، ڊراما نويس

نوڪري: پراونشل چيف (يوٿ انويسٽمينٽ پروميشن بيورو)

صحافتي خدمتون:

اسسٽنٽ ايڊيٽر: ٽه ماهي مهراڻ (1956ع کان 1966ع تائين)

ايڊيٽر: ماهوار نئين زندگي (1965ع کان 1977ع تائين)

ايڊيٽر: روزاني مهراڻ حيدرآباد (1983ع)

ايڊيٽر: روزاني هلال پاڪستان (1989ع)

ادبي خدمتون: سيڪريٽري جنرل (سنڌي ادبي سنگت سنڌ: 1956ع)

وفات: 10 آگسٽ 2012ع

چيل ڪتاب:

1. انسان ڪامل (شخصيتون: 1953ع).
2. ڪاروان ڪربلا (تاريخ: 1954ع).
3. پورس جا هاٿي (ڪهاڻيون: 1958ع).
4. تنهنجون منهنجون ڳالهيون سڄڻ (ڪهاڻيون، ترتيب: 1961ع).
5. لاٽ (شاعري: 1962ع).
6. تاريخ سنڌ: ڪلهوڙا دور (ٻه جلد، ترجمو: 1963ع ٻيو ڇاپو 2016ع).
7. آمريڪا جو سياسي سرشتو (ترجمو: 1963ع).

8. موکڙي (سنڌي شعبي جو مخزن، ترتيب: 1964ع).
9. سنڌي ادب ۾ آزاد نظم جي اوسر (تحقيق: 1964ع).
10. جرڪ تک تنوار (لطيفيات، انور هالائيءَ سان گڏ مرتب: 1978ع)
11. بهترين سنڌي ادب (افسانا: 1969ع).
12. تاريخ جو ڪچرو (شاعري: 1995ع).
13. Flame and Flute (انور پيرزادي سان گڏ شاهه لطيف بابت مهيز: 2003ع).
14. سنڌ اپڊيٽ (انگريزي: 2003ع).
15. سنڌي شاعريءَ جو اڀياس (تحقيق: 2012ع).
16. مولا تي ننگ (2012ع).
17. روشن تارا (هارن لاءِ گيت: 2012ع).
18. پيار جا ٽو گيت (جرمن شاعريءَ جو منظوم ترجمو).

ڊرامن جو تفصيل

1. زينت (مرزا قليچ بيگ جي ناول کي ڊراماٽائيز: 1970ع).
2. تصوير (بشير موريائي جي ڪهاڻي ڊراماٽائيز: 1972ع).
3. علاج (پي ٽي وي: 1975ع).
4. ممتا (پي ٽي وي: 1976ع).
5. منزل ناهي دور (1976ع).
6. ناهه (پي ٽي وي: 1974ع).
7. پلٽو (پي ٽي وي: 1975ع).
8. مومل راڻو (1978ع).
9. عيد جو ناٽڪ (پي ٽي وي: 1979ع).
10. روانگي (پي ٽي وي: 1979ع).
11. ڪيمياگر (1985ع).
12. عيد ڪارڊ (پي ٽي وي: 1986ع).
13. سنگيت (پي ٽي وي: 1987ع).

14. عيد آئي (پي ٽي وي: 1987ع).
15. عيد مبارڪ (پي ٽي وي: 1987ع).
16. مبارڪ (پي ٽي وي: 1988ع).
17. ڪاڪ محل (ڊرامو: 1988ع).
18. ڪمدار (پي ٽي وي:1988ع).
19. هٽ ملاءِ (پي ٽي وي: 1988ع).
20. اوور ٽائيم مسافر خانو (پي ٽي وي، سيريل: 1988ع).
21. آخري حل (پي ٽي وي: 1989ع).
22. تماشو (1990ع).
23. شادي ڪارڊ (1992ع).
24. پڇتاءُ (پي ٽي وي: 1992ع).
25. وساريل واٽون (پي ٽي وي، سيريل: 1992ع).
26. وڃي ٿيا خير (پي ٽي وي، سيريل: 1997ع).
27. دنيا دل وارن جي (پي ٽي وي، سيريل: 1998ع).
28. پيار جي صدقي (پي ٽي وي: 1998ع).
29. اي زمانن جا ضمير (پي ٽي وي: 2001ع).
30. ناڳا نند نہ ڪن (پي ٽي وي، سيريل: 2005ع).
31. مس ڪال (پي ٽي وي: 2006ع).
32. ڏهن ڏينهن جي ڳالهہ (پي ٽي وي: 2008ع).
33. ڪاميڊي ايڪسپريس (پي ٽي وي: 2008ع).
34. جوڳي (پي ٽي وي: 2009ع).

شمشير الحيدري جي فن ۽ شخصيت بابت ڪتاب

1. شمشير الحيدري: فن ۽ شخصيت (مهرالنساء لاڙڪ: 2013ع).
2. شمشير الحيدري نمبر (ٽہ ماهي مهراڻ: 2013ع).

شوڪت چاچڙ
(1986ع)

پورو نالو: شوڪت علي

جنم: 03 مارچ 1986ع

جنم هنڌ: پنو عاقل

تعليم: ماسٽرس

ادبي سڃاڻپ: شعر، ڪهاڻيڪار

نوڪري: سب ايڊيٽر (سنڌي ٻولي جرنل، سنڌي لئنگيج اٿارٽي حيدرآباد)

ڇپيل ڪتاب:

1. اڌوري تصوير (ٻارن لاءِ ڪهاڻيون: 2008ع).
2. گنج (شاهه جو رسالو الف ب وار صفدر ميرزا سان گڏ: 2012ع).

شوڪت حسين شورو
(1947ع)

پورو نالو: شوڪت حسين

ولد: عبدالڪريم شورو

جنم: 04 جولاءِ 1947ع

جنم هنڌ: ڳوٺ حاجي نور محمد شورو، تعلقو سجاول

تعليم: ايم اي (سنڌي ادب)

ادبي سڃاڻپ: ڪهاڻيڪار، ڊراما نگار

نوڪري: ڊائريڪٽر (سنڌالاجي، ڄامشورو)

پهرين ڪهاڻي: اکيون روئي پيون (روح رهاڻ: 1964ع)

ڇپيل ڪتاب:

1. گونگي ڌرتي ٻوڙو آڪاس (ڪهاڻيڪار: 1981ع).

2. اکين ۾ ٽنگيل سپنا (ڪهاڻيون: 1983ع).
3. گم ٿيل پاڇو (ڪهاڻيون: 1989ع).
4. شوڪت حسين شورو جون لکيل چونڊ ڪهاڻيون (2007ع).
5. رات جو رنگ (ڪهاڻيون: 2010ع).
6. ايڪ پياپيت ويڪتي (سنڌيءَ مان هندي ترجمو سنڌيا چندر ڪندناڻي: 2015ع).
7. سٺ سالن جون چونڊ سنڌي ڪهاڻيون (پاڳو پهريون، مرتب: 2016ع).

ڊرامن جو تفصيل

1. ٻاڪ
2. اڌ مڙهيل سونهن
3. سفر
4. ڏيڙ
5. سونيتي
6. احساس (1977ع).
7. ڌرتيءَ جا تارا (1978ع).
8. ملڪيت (1989ع).
9. ديوار

شوڪت حسين شوري جي فن ۽ شخصيت بابت ڪتاب

1. شوڪت حسين شورو: شخصيت ۽ فن (مرتب، عثمان منگي: 2001ع).

شيام ڄيسنگهاڻي
(1937ع_ 2009ع)

پورو نالو: شيام

جنم: 12 فيبروري 1937ع

جنم هنڌ: ڪوئيٽا (بلوچستان)

تعليم: بي اي

ادبي سڃاڻپ: ڪهاڻيڪار، ناول نگار، ڊراما نگار

نوڪري: اسسٽنٽ ايڊيٽر: ممبئي ساهتيه اڪيڊمي

وفات: 22 مارچ 2009ع

ڇپيل ڪتاب:

1. تنگو آسمان (ڪهاڻيون: 1966ع).
2. نونگو (ڪهاڻيون: 1970ع).
3. ڪچا ڌاڳا (ناول: 1965ع).
4. ڪاهي ۽ جي چوطرف (ناول: 1976ع).
5. نوان افق (تنقيد: 1975ع).
6. افق جي دوري (1978ع).
7. وڇوڙيون (ڪوتا: 1980ع).
8. گوناگي منظر (ڪوتا: 1987ع).
9. منهنجي ممبئي (ڪوتا: 1998ع).

شيام ڄيسنگهاڻي جي فن ۽ شخصيت بابت ڪتاب

1. وجود ئي وٺڪار (مرتب: نند ڇڳاڻي)

شيخ اياز
(1923ع_1997ع)

اصل نالو: مبارڪ علي

ولد: شيخ غلام حسين

جنم: 02 مارچ 1923ع

جنم هنڌ: شڪارپور

تعليم: ايل ايل بي

ادبي سڃاڻپ: شاعر، ڪهاڻيڪار، جديد سنڌي شاعريءَ باني

وائيس چانسلر: سنڌ يونيورسٽي ڄامشورو

بانيڪارن مان: سنڌي ادبي سنگت

وفات: 28 ڊسمبر 1997ع

آخري آرامگاهه: ڀٽ شاهه (ڪراڙ ڍنڍ جي ڪنڌيءَ تي)

چيل ڪتاب:

1. سفيد وحشي (ڪهاڻيون: 1946ع).
2. اسان جي سنڌ (ڪهاڻيون، ترتيب: 1947ع).
3. بوءِ گل نالهء دل (اردو شاعري: 1954ع).
4. پنهل کانپوءِ (ڪهاڻيون: 1954ع).
5. ڀونر ڀري آڪاس (شاعري: 1962ع).
6. جي ڪاڪ ڪکوريا ڪاپڙي (خط ۽ نوٽ بوڪ جا نثري ٽڪرا: 1962ع).
7. ڪلهي پاتم ڪينرو (شاعري: 1963ع).
8. شاهه جو رسالو (منظوم اردو ترجمو: 1963ع).
9. اڪ جون ڦلڙيون، پيچ پني (نثري شاعري: 1965ع).
10. ڪي جو ٻيجل ٻوليو (شاعري: 1970ع).
11. وڄون وسڻ آئيون (شاعري: 1973ع).

12. حلقہ میری زنجیر کا (منظوم اردو ترجمو/ حمیده ریاض: 1974ع).
13. کپر ٿو ڪُن ڪري (شاعري: 1975ع).
14. لڙيو سج لڪن ۾ (شاعري: 1980ع).
15. پتڻ ٿو پُور ڪري (شاعري: 1982ع).
16. تکرا (ڦٽل صليب جا (نثري شاعري: 1984ع).
17. جڳ مڙوئي سپنو (آتم ڪٿائي يادون: 1985ع).
18. چنڊ چنبيليءَ ول (شاعري: 1985ع).
19. پن ڇڻ پڇاڻان (شاعري: 1985ع).
20. رڃ تي رم جهم (شاعري: 1986ع).
21. ڀڳت سنگهه کي ڦاسي (سنگيت ناٽڪ: 1986ع).
22. ساهيوال جيل جي ڊائري (1986ع).
23. خط انٽرويو تقريرون (جُلد پهريون: 1987ع).
24. اکن نيرا ڦُليا (شاعري: 1988ع).
25. نيل ڪنٺ اور نيم کي پتي (اردو شاعري: 1988ع).
26. ٻڙ جي ڇانو اڳي کان گهاٽي (شاعري: 1988ع).
27. ڪراچيءَ جا ڏينهن ۽ راتيون (يادون: 1989ع).
28. جُهڙ نيڻان نہ لهي (شاعري: 1989ع).
29. اُپر چنڊ پس پرين (شاعري: 1990ع).
30. خط انٽرويو تقريرون (جُلد ٻيو: 1991ع).
31. هيئنڙو ڏاڙهون گل جيئن (شاعري: 1991ع).
32. الوداعي گيت (1991ع).
33. ننڊ وليون (شاعري: 1992ع).
34. ڪتين ڪر موڙيا جڏهن (ڀاڱو پهريون شاعري: 1992ع).
35. ڪتين ڪر موڙيا جڏهن (ڀاڱو ٻيو شاعري: 1992ع).
36. جر ڏيئا جهمڪن (شاعري: 1993ع).

37. سر لوهيڙا ڳيا (شاعري: 1993ع).
38. سورج مکي سانجهه (شاعري: 1993ع).
39. چوليون پوليون سمنڊ جون (شاعري: 1993ع).
40. هرڻ اکي ڪيڏانهن (شاعري: 1994ع).
41. تون چيٽ تون چانڊوڪي (شاعري: 1995ع).
42. چنڊ ڳليون (شاعري: 1995ع).
43. گهاٽ مٿان گهنگهور گهٽا (شاعري: 1996ع).
44. ڪٿي ته پهچبو ٿڪ مسافر (آتم ڪٿا، جلد پهريون: 1995ع).
45. سانجهي سمنڊ سپون (شاعري: 1996ع).
46. ڪٿي ته پهچبو ٿڪ مسافر (آتم ڪٿا، جلد ٻيو: 1996ع).
47. ڪٿي ته پهچبو ٿڪ مسافر (آتم ڪٿا، جلد ٽيون: 1997ع).
48. ڪونجون ڪرڪن روهه تي (شاعري: 1997ع).
49. وڏا وڻ وڻڪار جا (تاجل بيوس سان گڏ، شاعري: 1997ع).
50. ڪٿي ته پهچبو ٿڪ مسافر (آتم ڪٿا، جلد چوٿون: 1998ع).
51. ڪاري رات ڪهنگ (شاعري: 1998ع).
52. آئي اور الله سان (دعائون: 1998ع).
53. جر پر ٿو جرڪان (ترتيب، تاج جويو: 1998ع).
54. جي تند برابر توريان (ڪهاڻيون، مرتب انور فگار هڪڙو: 1998ع).
55. سينهن ڪٽيون (شاعري: 1999ع).
56. پکي ساڳئي پار جا (تاجل بيوس سان گڏ: 2004ع).
57. گيڙو ويس غزل (غزلن جو ڪليات، مرتب اسحاق سميجو: 2004ع).
58. هي روح جزيرو حيرت جو (غزلن جو ڪليات، مرتب بخشل باغي: 2004ع).
59. شيخ اياز ۽ صحافت (2010ع).
60. هي جي نهرون نند جون (چوسٽا: 2017ع).
61. اياز جا سنگيت ناٽڪ (مرتب: اسحاق سميجو: 2017ع).

62. شيخ اياز جا تنقيدي مضمون (سهيڙ: منظور ميرزادو 2018ع).

63. شيخ اياز جا دوها (مرتب: ڊاڪٽر فياض لطيف: 2018ع).

شيخ اياز جي فن ۽ شخصيت بابت ڪتاب

1. شيخ اياز: شخصيت ۽ فن (گوردڻو ڪاڪاڻي: 1998ع).
2. شاعر جي خوابن جي خوشبو (پروفيسر ڊاڪٽر نديم ملڪ: 1998ع).
3. شيخ اياز: هڪ مطالعو (ڊاڪٽر عبدالجبار جوڻيجو: 1999ع).
4. شيخ اياز: هڪ منفرد قلمڪار (مرتب: هدايت پريم/انور نگار هڪڙو: 2005ع).
5. آءٌ دراز ا هل (شيخ اياز جا سچل سرمست بابت مضمون ۽ شعر، مرتب: تاج جويو: 2007ع).
6. شيخ اياز: شخصيت ۽ فن (حميده قاضي: 2012ع).
7. شيخ اياز جي شاعريءَ جو جديد مطالعو (اديبن جا مقالا، سهيڙ ڊاڪٽر فياض لطيف: 2017ع).
8. شيخ اياز جي سنڌي شاعريءَ ۾ جماليات (پي ايڇ ڊي، ڊاڪٽر فياض لطيف: 2018ع).
9. شيخ اياز: صدين جو سرجڻهار (ڊاڪٽر عابده گهانگهرو).
10. رابيل رُت، مايا نگر (شيخ اياز: هڪ مطالعو (تاج جويو: 2017ع).
11. گونج ۾ ڪائي ڪونج (ساروڻيون، مدد علي سنڌي: 2017ع).
12. مون کي ڏسي پاڻ ۾ (اياز شناسي)، انور احمد جنجهي: 2019ع).
13. شيخ اياز جي غزل جو فن (عزيز قاسماڻي: 2020ع).

شيخ عبدالحليم جوش
(1932ع)

پورو نالو: عبدالحليم

ولد: شيخ عبدالله عبد

جنم: 01 مارچ 1932ع

جنم هنڌ: ڪراچي

ادبي سڃاڻپ: شاعر، صحافي

نوڪري: استاد

چيل ڪتاب:

1. اوندهه ۾ لاٽ (شاعري: 2009ع).

شيخ عبدالرزاق راز
(1919ع_1983ع)

نالو: عبدالرزاق

ولد: عبدالرئوف شيخ

جنم: جنوري 1919ع

جنم هنڌ: پراڻو سکر

تعليم: ايم اي (سنڌي)

ادبي سڃاڻپ: شاعر

نوڪري: پروفيسر (سنڌي ۽ اسلامي تاريخ)

خدمتون: انچارج ايڊيٽر اخبار الوحيد (1947ع)

بانيڪار: حبيب پبليڪيشن (1954ع)

پرنسپال: گورنمينٽ ڊگري ڪاليج روهڙي

باني: جديد آزاد نظم

وفات: 06 ڊسمبر 1983ع

چيل ڪتاب:

1. ڊاڪ بنگلو (ڪهاڻيون: 1954ع).
2. سارنگ (شاعري: 1954ع).
3. فاتح سنڌ (ڊرامو: 1955ع).
4. شرح شريمن ڪلياڻ (لطيفيات: 1957ع).

5. شرح ڪلامِ گرهوڙي (مرتب: 1959ع).
6. شرح ديوانِ گل (مرتب: 1959ع).
7. پنهنجي منجهه پاتال (شاعري: 1962ع).
8. سڄڻ سفر هليا (شاعري: 1967ع).
9. ڏڪنين (اردو شاعري)
10. نئون آدمي (ناول).
11. تاريخ سلطنت دهلي تاريخ: 1961ع).
12. تنقيد ۽ تجزيو (تنقيد: 1966ع).
13. نئون آدمي (ناول: 1966ع).
14. سانگي ڪي ساريام (خاڪا: 1972ع).
15. غزل (شاعري: 1972ع).
16. سنڌي غزل جو تجزيو (سنڌي غزل جي تاريخ: 2004ع).
17. سکر: پاسٽ اينڊ پريزنٽ (انگريزي).
18. ماروي ڪي ديس مين (لطيفيات: اردو).
19. مسافر (ناول).

شيخ عزيز
(1938ع_2018ع)

پورو نالو: عبدالعزيز

ولد: احمد شيخ

جنم: 09 ڊسمبر 1938ع

جنم هنڌ: حيدرآباد

تعليم: گريجوئيشن

ادبي سڃاڻپ: صحافي،

صحافتي خدمتون:

ايڊيٽر: پندرهن روزه عبرت مئگزين (1975ع)، هفتيوار اخبار آزرو (1976ع)، روزاني سنڌ نيوز(1977ع)، روزاني ڊان(انگريزي 1989ع).

خدمتون: وزيٽنگ پروفيسر (ماس ڪميونيڪيشن سنڌ يونيورسٽي ڄامشورو)

وائيس چيئرمين (سنڌي ادبي بورڊ ڄامشورو: 2008ع کان 2010ع)

وفات: 07 آڪٽوبر 2018ع

آخري آرام گاهه: پهلوان ڳوٺ ڪراچي

چيل ڪتاب:

1. سنڌ جون پراسرار ڪهاڻيون (سچيون ڪهاڻيون: 1960ع).
2. الحمرا جا داستان (ترجمو واشنگٽن ارونگ: 1961ع).
3. نقش لطيف (مضمون مرتب ۽ ايڊيٽنگ: 1969ع).
4. عملي صحافت (صحافت ۽ ڪيا بابت: 1975ع).
5. مون لينن جو ڏيهه ڏٺو (روس ۽ سفرنامو: 1976ع).
6. ملهه (1978ع).
7. پنڌ (ترجمو يادون: 1993ع
8. اٿن السٽريٽڊ اٽلس آف موهن جو دڙو رولس ان سنڌ (انگريزي، ايم ايچ پنهور ايڊيٽنگ: 2004ع).
9. ڪيرٿر (انگريزي ايڊيٽنگ: 2006ع).
10. دي ٽريبيوٽ (انگريزي سوانحي خاڪا: 2007ع).
11. ننڍي کنڊ ۾ ڊرامي جي تاريخ (ايڊيٽنگ: 2007ع).
12. تقسيم کان تقسيم تائين (سياسي تاريخ، ڀاڱو پهريون: 2008ع).
13. دي اوريجن اينڊ ايووليوشن آف سنڌي ميوزڪ (انگريزي ۾ سنڌي موسيقيءَ تي تحقيق: 2008ع).
14. هسٽري آف سنڌي لٽريچر (انگريزي: 2008ع).
15. سنڌ کي محلاتي داستانين (اردو: 2009ع)
16. نوٽس آن سنڌ (انگريزي: 2009ع).

17. ميوزيڪل نوٽس (انگريزيءَ موسيقيءَ تي مقالا: 2009ع).
18. پٿي کان ضياءَ تائين (سياسي تاريخ، ٻيو حصو: 2010ع).
19. پيليشل ٽيلس فرام سنڌ (انگريزي: 2012ع).
20. نارون ۽ ڪارون (آتم ڪٿا: 2020ع).

شيخ عزيز جي فن ۽ شخصيت بابت ڪتاب

1. يادون ۽ ڳالهيون (مرتب، طارق عزيز شيخ: 2019ع).

ڊاڪٽر شيخ محمد ابراهيم خليل
(1900ع_1982ع)

پورو نالو: محمد ابراهيم
ولد: محمد يوسف شيخ
تخلص: خليل
جنم: 24 ڊسمبر 1900ع
جنم هنڌ: ڪراچي
تعليم: ايم بي بي ايس
ادبي سڃاڻپ: شاعر، ڪهاڻيڪار، نقاد
نوڪري: ڊائريڪٽر آف هيلٿ (ر)
مليل لقب: تاج الشعراءِ، باباءِ اردو سنڌ
وفات: 19 نومبر 1982ع
ڇپيل ڪتاب:

1. بيت الله مسجد نبويءَ جي مختصر تاريخ (1933ع).
2. رهنماءِ شاعري (ٽي ڀاڱا: 1935ع).
3. ادب ۽ تنقيد (تنقيد: 1949ع).
4. بلبل سنڌ (سوانح: 1951ع).
5. عبرت ڪده (ڪهاڻيون، ٻاگو ٻهريون: 1961ع).

6. عبرت ڪده (ڪهاڻيون، ڀاڱو ٻيو: 1962ع)،
7. عبرت ڪده (ڪهاڻيون، ڀاڱو ٽيون: 1971ع)،
8. عمرو بن عاص
9. علم قافيه
10. اقبال حيات اور افڪار (اردو)،
11. سنڌي مثنوي جي ارتقا
12. سنڌي رباعيءَ جي تاريخ
13. رباعيءَ جو فن
14. تذڪره قديم شعراءِ سنڌ
15. ڪليات خليل (سنڌي شاعري)،
16. گلزارِ خليل (اردو شاعري)،
17. رباعيات خليل
18. انتخابِ خليل
19. پنهنجا افسانا
20. پروا افسانا
21. اسلامي افسانا

ڊاڪٽر شير مهراڻي
(1980ع)

اصل نالو: شير محمد

ولد: پير بخش مهراڻي

جنم: 01 مارچ 1980ع

جنم هنڌ: ڳوٺ احدي خان راڄپر، ضلعو خيرپور ميرس

ادبي سڃاڻپ: محقق، اسڪالر، نقاد، لطيف شناس، شاعر

تعليم: پي ايچ ڊي (سنڌي ادب)

پي ايچ ڊيءَ جو موضوع: شاهه لطيف جي شاعريءَ ۾ جماليات جو تصور (2013ع)

نوڪري: اسسٽنٽ پروفيسر (ڪراچي يونيورسٽي)

ايوارڊ: شاهه لطيف تصوف ايوارڊ اڪيڊمي آف ليٽرس اسلام آباد 2013ع

بهترين محقق ايوارڊ: سنڌي لئنگيج اٿارٽي حيدرآباد 2014ع

شاهه لطيف ايوارڊ سنڌ ثقافت کاتو 2018ع.

چيل ڪتاب:

1. شاهه لطيف جي شاعريءَ ۾ جماليات جو تصور (پي ايچ ڊي، 2013ع)
2. شاهه لطيف جي شاعريءَ جو جديد اڀياس (لطيفيات، 2014ع)
3. جماليات: تنقيدي جائزو (2016ع)
4. پوئٽڪس (ترجمو شاعريءَ جو فن، ترجمو: 2018ع)
5. درد جو جمال (ڪهاڻيڪاره شهناز شورو جي ڪهاڻين جو ترجمو: 2019ع)
6. لطيفيات جو تنقيدي اڀياس (2019ع)

صوفي نيبراج
(1933ع_1988ع)

اصل نالو: نيبراج

ولد: گنگومل سوٺهڙ

جنم: 14 مارچ 1933ع

جنم هنڌ: ڳوٺ موري منگر، ضلعو حيدرآباد

تعليم: اديب فاضل

ادبي سڃاڻپ: شاعر

نوڪري: استاد

وفات: 16 ڊسمبر 1988ع

چيل ڪتاب:

1. صوفيءَ جي صدا (شاعري، سهيڙ: ڊاڪٽر ڪرشن لعل: 2016ع).
2. گفتگو گمنام جي (شاعري، سهيڙ: ڊاڪٽر ڪرشن لعل صوفي: 2019ع).

ضراب حيدر
(1967ع)

جنم: 12اپريل 1967ع

ولد: غلام حيدر ڪليار

تعليم: بي اي فارميسي (ماسٽرس: سنڌي ۽ اردو)

خدمتون: جوائنٽ سيڪريٽري (س.ا.س سنڌ، 1998ع)

نوڪري: ريسرچ آفيسر (ڊڪشنري بورڊ سنڌي لئنگيج اٿارٽي)

ڇپيل ڪتاب:

1. انگن چڙهيو انگ (ڪهاڻيون، 1989ع)
2. سرحدن کان اڳتي (ڪهاڻيون: 1996ع)
3. زندگيءَ جو سفر: تون ۽ مان (آتم ڪٿائي ناول: 2006ع)
4. حيدرآباد (ڪهاڻيون، 2019ع)

ضمير ڪرل
(1971ع_2019ع)

پورو نالو: ضمير حسين

ولد: غلام محمد ڪرل

جنم: 1971ع

جنم هنڌ: شهدادڪوٽ

تعليم: ايم اي

سڃاڻپ: شاعر، صحافي

وفات: 19 سيپٽمبر 2019ع

ڇپيل ڪتاب:

1. خاڪ ۾ گل (شاعري: 2005ع).

طارق اشرف
(1940ع_1992ع)

پورو نالو: سيد اشرف شاهه

ولد: سيد لطف علي شاهه

جنم: 5 جولاءِ 1940ع

جنم هنڌ: حيدرآباد

تعليم: ايم اي (سنڌي)

خدمتون: اشاعتي اداري اداره ادب نو جو بنياد (غلام نبي مغل سان گڏ 1960ع) سهڻي پبليڪيشن (1966ع)، ماهوار سهڻي رسالي جو اجراءُ، تخليق پبليڪيشن: 1978ع

پهرين ڪهاڻي: دري (ماهوار عبرت 1960ع)

وفات: 14 اپريل 1992ع

ڇپيل ڪتاب:

1. سونهن پٿر ۾ پيار (ڪهاڻيون، 1964ع)
2. زندگيءَ جو تنها مسافر (ڪهاڻيون: 1978ع)
3. همعصر ادب (ترتيب: 1978ع)
4. بهترين ڪهاڻيڪارن جون بهترين ڪهاڻيون (ترتيب جهانگير سان گڏ: 1978ع)
5. ٽيهن سالن جون چونڊ ڪهاڻيون (ترتيب، پاڳو پيو: 1978ع)،
6. چار مارچ ۾ سنڌي جوڌا (مرتب: 1978ع)،
7. يادگار ڪهاڻيون (ترتيب: 1980ع)
8. درد جا ڏينهن، درد جون راتيون (ڪهاڻيون: 1982ع)
9. بند اکين ۾ ڪجهه سپنا، ڪجهه يادون (سڀني ڪتابن جو ڪليات: 1992ع)
10. ٻاويهه مهينا جيل ۾ (ڇپيا ناهن)،
11. جيل گهاريم جن سين، (1977ع)
12. اڌ ملاقات، (خط)

13. ميرو ڏاڙيل (ڏاڙيل مير محمد لانگاهه بابت ڪتابي ... ( )
14. آخري ڪتاب (ڪهاڻيون، ترتيب: 1979ع)
15. هٿين هٿ ڪڙول (اجيل ڊائري: 1985ع)
16. ڇڳو ادب (ترتيب)
17. سهيوڳي ادب (ترتيب)
18. ڪليا ڪٽهار (ڪهاڻيون: ترتيب)
19. چونڊ ڪهاڻيون، انٽرويو (ترتيب)
20. بنگال ۾ هڪ اجنبي (ابراهيم جليس جي سفر نامي جو ترجمو)
21. زندگيءَ جو تنها مسافر

طارق خشڪ
(1977ع)

پورو نالو: طارق حسين
ولد: ڪمال خان خشڪ
جنم: 29 آڪٽوبر 1977ع
جنم هنڌ: شهدادڪوٽ
تعليم: ايم اي (سنڌي ادب)
ادبي سڃاڻپ: ڪهاڻيڪار، ناول نگار، ڊراما نويس
نوڪري: ليڪچرار (سنڌي ادب)
ڇپيل ڪتاب:
1. مورڪ واري چوڪري (ڪهاڻيون: 2001ع).
2. مونکي هوائن ۾ ڳولجان (ناول: 2004ع).
3. تون منهنجي ساهه ۾ آهين (ڪهاڻيون: 2015ع).

ٽي وي ڊرامن جو تفصيل
1. جنهن سان دلڙي لڳي (ڪي ٽي اين).
2. جتي لڳ لڳي (ڪي ٽي اين).

طارق عالم ابڙو
(1958ع_2011ع)

نالو: طارق عالم

ولد: محمد عالم ابڙو

جنم: 10 اپريل 1958ع

جنم هنڌ: ٺٽو

تعليم: ايم اي (سنڌي ادب)

ادبي سڃاڻپ: ڪهاڻيڪار، ناول نگار، ڊراما نگار، مصور

نوڪري: سنڌي ادبي بورڊ ۾ ملازمت

پهرين ڪهاڻي: پاڻلي (1978ع)

خدمتون: ايڊيٽر گل ڦل، ٽه ماهي مهراڻ

وفات: 11 اپريل 2011ع

ڇپيل ڪتاب:

1. رات سانت ۽ سوچون (ڪهاڻيون: 1981ع).
2. رهجي ويل منظر (ناول: 1984ع).
3. مورن اوچا ڳاٽ (هائيڪا: 1990ع).
4. لنڊن تنهنجا ڪيڏا روپ (سفرنامو: 1990ع).
5. سڃاڻپ جي ڳولا ۾ (ڪهاڻيون: 1998ع).
6. لفظن جو ناراض نسل.
7. چنڊ رهين ٿو دور (ٽيلي ناٽڪ: 2015ع).

طارق عالم جي فن ۽ شخصيت بابت ڪتاب

1. صبح جو ستارو (مرتب، حبدار سولنگي: 2018ع).
2. طارق (مرتب: نصير مرزا)

ڊرامن جو تفصيل

1. چنڊ رهيس ٿو دور (پي ٽي وي: 1979ع).
2. ٽن ملن (پي ٽي وي: 1982ع).
3. رنگ رتا سپنا (پي ٽي وي: 1982ع).
4. چهرو چهرو آئينو (پي ٽي وي: 1982ع).
5. طوفان ڪانپوءِ (پي ٽي وي، سيريل: 1984ع).
6. چانورو
7. آدم (پي ٽي وي: 1985ع).
8. داغ (1985ع).
9. رنج (پي ٽي وي: 1985ع).
10. جيئري پيڙا (پي ٽي وي: 1986ع).
11. روشن چانورو (پي ٽي وي، ڇهه قسطون: 1986ع).
12. پيوند (پي ٽي وي: 1987ع).
13. ڳالهه هڪ ماءُ جي (پي ٽي وي: 1987ع).
14. سچ لهڻ کان اڳ (پي ٽي وي: 1989ع).
15. خالي فريم
16. پاڻ ئي پاڻ خيال (پي ٽي وي: 2000ع).

طارق عزيز شيخ
(1971ع)

پورو نالو: طارق عزيز

ولد: شيخ عزيز

جنم: 19 ڊسمبر 1971ع

جنم هنڌ: حيدرآباد

تعليم: ايم فل (سنڌي ادب)

موضوع: ممتاز مرزا جي ادبي ۽ ثقافتي خدمتن جو تحقيقي جائزو

سجاڳپ: ڪهاڻيڪار، محقق، مقالا نگار، صحافي

نوڪري: اسسٽنٽ پروفيسر

چيل ڪتاب:

1. سرها ساهه پرينءَ جا (ڪهاڻيون: 1994ع).
2. شاهه عبداللطيف ڀٽائي ۽ پاڪستاني ٻولين جا صوفي شاعر (ڪمال جامڙي سان گڏ: 1998ع).
3. سنڌي ادب جو تنقيدي ۽ تحقيقي جائزو (2001ع).
4. مهراڻ جا موتي (ٻارهين ڪلاس جي گائيڊ: 2002ع).
5. يادون ۽ ڳالهيون (شيخ عزيز بابت، مرتب: 2019ع).

طارق قريشي
(1969ع)

پورو نالو: طارق

جنم: 17 سيپٽمبر 1969ع

جنم هنڌ: دادو

تعليم: ايم اي (سوشيالاجي)

ادبي سڃاڻپ: ڪهاڻيڪار، ڊراما نگار

چيل ڪتاب:

1. نه شاعر، نه ڪهاڻيڪار (1992ع).
2. ٻالڪ فورس ۽ ڀوت بلڊنگ (ٻارن لاءِ ناول: 1993ع).
3. پنجين موسم ڪانپوءِ (ڪهاڻيون: 1993ع).
4. صديءَ جو سفر (ڪهاڻيون: 1993ع).
5. ٽين اک (ڪهاڻيون: 1996ع).
6. سپر مين (ڪهاڻيون: 2015ع).
7. آسمان جا ٽوٽڪي (ڪهاڻيون: 2019ع).

مخدوم طالب المولىٰ
(1919ع_1993ع)

پورو نالو: مخدوم محمد زمان

ادبي نالو: طالب المولىٰ

ولد: مخدوم غلام محمد

جنم: 04 آڪٽوبر 1919ع

جنم هنڌ: هالا، ضلعو مٽياري

ادبي سڃاڻپ: شاعر، محقق

سجاده نشين: مخدوم نوح سروري درگاهه هالا (ستر هون)

خدمتون: چيئرمين (سنڌي ادبي بورڊ ڄامشورو)

ايوارڊ: تمغه امتياز (1965ع)، هلال پاڪستان (1992ع)

وفات: 11 جنوري 1993ع

ڇپيل ڪتاب:

1. بهار طالب (شاعري:1946ع).
2. رباعيت طالب (شاعري: 1949ع).
3. اسلامي تصوف (مرتب:1951ع).
4. شيطان ابو الجنان (ترتيب،1951ع).
5. خود شناسي (ترجمو: 1952ع).
6. امام غزالي جا خط (امام غزالي جي خطن جو ترجمو:1953ع).
7. ياد رفتگان (مرتب:1953ع).
8. مثنوي عقل ۽ عشق (1955ع)..
9. ڪچڪول (شاعري: 1955ع).
10. ڪافي (تحقيق:1958ع).
11. شانِ سروري (شاعري:1958ع).

12. چيھ ۾ چڙيون (شاعري: 1971ع).
13. سنڌ جو سانوڻ (مثنوي:1982ع).
14. ديوان طالب المولىٰ (شاعري:1982ع).
15. آءُ ڪانگا ڪر ڳالھ (1982ع).
16. شام ۽ صبح (1982ع).
17. ٻي ٻير اکيون (شاعري: 1987ع).
18. مصري جون تڙون (ملفوظات: 1990ع).
19. سندا وسين سنڌڙي (شاعري:1990ع).
20. آب حيات (بيت ۽ ڪافيون: 1990ع).
21. لغات سنڌي مخففات (1991ع).
22. ڇھنڊڙيون (شاعري: 1992ع).
23. منھنجو نئڊ پڻ (يادگيريون:1993ع).
24. مضامين طالب المولىٰ (علمي ۽ ادبي مضمون: 1996ع).
25. بھارستان (شاعري: 1994ع).
26. شانِ حسين ع (مرثيا:2007ع).

مخدوم طالب المولىٰ جي فن ۽ شخصيت بابت ڪتاب

1. مخدوم طالب المولىٰ (پروفيسر محبوب علي چنا: 1999ع).

ظفر جوڻيجو
(1965ع)

نالو: ظفر جوڻيجو

جنم: 01 جون 1965ع

جنم هنڌ: ڳوٺ ٻوڙڙي، ضلعو دادو

تعليم: ماسٽرس (ڪمپيوٽر ٽيڪنالاجي ۽ رورل ڊولپمينٽ)

ادبي سڃاڻپ: ڪهاڻيڪار، ناول نگار

ڇپيل ڪتاب:

1. اُبهاميو پران (ناول: 2015ع).
2.

ظفر حسن
(1937ع_1998ع)

پورو نالو: سيد ظفر حسن

ولد: سيد نظر علي شاهه

جنم: 14 آگسٽ 1937ع

جنم هنڌ: حيدرآباد

تعليم: ايم اي (جاگرافي)

ادبي سڃاڻپ: ڪهاڻيڪار

نوڪري: پروفيسر (جاگرافي شعبو سنڌ يونيورسٽي ڄامشورو)

صحافتي خدمتون: ايڊيٽر ماهوار آرسي (1983ع) ۽ ترقي رسالو (1974ع)

خدمتون: سيڪريٽري: سنڌي ادبي بورڊ ڄامشورو (1977ع کان 1979ع)

چيئرمين جاگرافي شعبو (سنڌ يونيورسٽي ڄامشورو)

وفات: 1998ع

ڇپيل ڪتاب:

1. رهيل قرض (ڪهاڻيون: 1966ع).
2. ظفر حسن جي ڊائري (مرتب: ولي رام ولڀ ۽ ظفر جوڻيجو: 2003ع).

ڊاڪٽر ظفر عباسي
(1964ع)

پورو نالو: ظفر الدين

جنم: 02 اپريل 1964ع

جنم هنڌ: ڳوٺ آباد، تعلقو ڪنڊيارو ضلعو نوشهرو فيروز

تعليم: ايم بي بي ايس

ادبي سڃاڻپ: ڪهاڻيڪار، محقق، صحافي

نوڪري: ڊاڪٽر

صحافتي خدمتون: ايڊيٽر سرواڻ مئگزين (1989ع)، هفتيوار ڪاوش فيملي مئگزين (1994ع)، ماهوار سنڌ رنگ ڊائجسٽ (1998ع کان 2005ع)، ماهوار هالار ڊائجسٽ.

ڇپيل ڪتاب:

1. گهرا گهرا گهاء (ڪهاڻيون: 1979ع).
2. تارا تارن هيٺ (ٻارن ۽ ڪهاڻيون: 1981ع).
3. سوال چهرا، جواب - ڪهاڻيون: 1982ع).
4. شاعريءَ جون صنفون (تحقيق: 1993ع).
5. نئين دنيا (ڪهاڻيون: 1996ع).
6. گناهن ڀريو ديوتا (ناول ترجمو: 1998ع).
7. سي آواز گولي (ناول ترجمو: 1999ع).
8. تو ته ڇيو هو... (شاعري: 2005ع).
9. تون ئي تون (شاعري: 2007ع).
10. مون ۾ تون (شاعري: 2007ع).
11. سنڌيءَ ۾ شاعريءَ جون صنفون ۽ صنعتون (تحقيق: 2007ع).

عابد ڪاظمي
(1969ع)

پورو نالو: سيد عابد عباس ڪاظمي

جنم: 27 جنوري 1969ع

جنم هنڌ: مدئجي، ضلعو شڪارپور

تعليم: ايم اي (ڪيمسٽري)، ايل ايل بي

ادبي سڃاڻپ: شاعر، ڪهاڻيڪار، ڪالم نگار، براڊ ڪاسٽر

نوڪري: اسٽيشن ڊائريڪٽر (ريڊيو پاڪستان)

چپيل ڪتاب:

1. وساوڙتي (ريڊيو فيچر: 2009ع).
2. خواب هوائين (اردو شاعري: 2012ع).
3. نظمن جو گليون (شاعري: 2019ع).

پروفيسر ڊاڪٽر عابد مظهر
(1953ع)

پورو نالو: محمد عابد شاهه

ولد: غلام مصطفيٰ شاهه مظهر

جنم: 1953ع

جنم هنڌ: ڳوٺ باجارا، تعلقو سيوهڻ، ضلعو ڄامشورو.

تعليم: پي ايڇ ڊي (سنڌي ادب)

پي ايڇ ڊيءَ جو موضوع: شاهه عبداللطيف ڀٽائيءَ جي دور ۾ تصوف جا سلسلا

ادبي سڃاڻپ: ڪهاڻيڪار، محقق

نوڪري: پروفيسر (ر)

چپيل ڪتاب:

1. وڇوڙي جو آٽوگراف (شاعري).
2. گم ٿيل محبتون (ڪهاڻيون: 1992ع)
3. شاهه عبداللطيف ڀٽائيءَ جي دور ۾ تصوف جا سلسلا (پي ايڇ ڊي: 2012ع).

عادل سخيرائي
(1957ع_1992ع)

اصل نالو: غلام رسول

ولد: محمد خان سخيرائي

جنم: 10 مارچ 1957ع

جنم هنڌ: دادو

تعليم: ايم اي

ادبي سڃاڻپ: شاعر، محقق

نوڪري: آفيس اسسٽنٽ (سنڌ ايگريڪلچر)

وفات: 23 مارچ 1992ع

ڇپيل ڪتاب:

1. نيڻ ٽڪجي پيا (شاعري: 1902ع).
2. سنڌ هون رانديون (تحقيق: 2010ع).

عادل سخيراڻي جي فن ۽ شخصيت بابت ڪتاب

1. ڏور ٿيندا وڃن روز جوڳيڙا (مرتب، ملوڪ لنڊ: 2011ع).

عاشق چانڊيو
(1969ع)

اصل نالو: احمد علي

ولد: محمد سليمان چانڊيو

جنم: 05 فيبروري 1969ع

جنم هنڌ: ڳوٺ ايوب چانڊيو ڏکڻ ضلعو شڪارپور

تعليم: مڊل

ادبي سڃاڻپ: شاعر

نوڪري: هيڊ ڪانسٽيبل (سنڌ پوليس)

ڇپيل ڪتاب:

1. دل جي آڳر تي (شاعري: 2003ع).
2. لفظن جو رقص (شاعري: 2009ع).

عامر سيال
(1980ع)

نالو: عامر سيال

ولد: محمد خان سيال

جنم: 20 جنوري 1980ع

جنم هنڌ: ڪراچي

تعليم: ايم اي (سنڌي ادب)

ادبي سڃاڻپ: شاعر، نثر نويس

نوڪري: ليڪچرار

ڇپيل ڪتاب:

1. ڇورايل خوشيءَ جو سڪ (هند جي ڪهاڻيڪارن جون چونڊ ڪهاڻيون، ترتيب: 1998ع).
2. سمنڊ اکين ۾ (شاعري: 2004ع).
3. اڪرين ڏيل ڏيٺا (شاعري: 2008ع).

عباس سارنگ
(1972ع)

پورو نالو: عباس علي

ولد: رسول بخش سومرو

جنم: 12 آگسٽ 1972ع

جنم هنڌ: جيڪب آباد

تعليم: ايل ايل بي

ادبي سڃاڻپ: ڪهاڻيڪار

ڇپيل ڪتاب:

1. پکي اُڏامڻ پيار جا (ڪهاڻيون: 2005ع).

2. مقدس مٽي (ڪهاڻيون: 2008ع).
3. ڪپيل نڪ (ڪهاڻيون: 2011ع).
4. مَٽل مک (ڪهاڻيون: 2015ع).
5. مٽي جو هاڻي (ڪهاڻيون).

عباس ڪوريجو
(1983ع)

پورو نالو: غلام عباس

ولد: حاڪم علي ڪوريجو

جنم: 16 سيپٽمبر 1983ع

جنم هنڌ: ڳوٺ ڪوريجا، تعلقو قنبر، ضلعو قنبر شهدادڪوٽ

تعليم: ايم اي (سنڌي ادب)

ادبي سڃاڻپ: ڪهاڻيڪار، محقق

ڇپيل ڪتاب:

1. چنڊ پيرن هيٺ (ڪهاڻيون: 2005ع).
2. پنهنجي ڌرتي (ڪهاڻيون: 2014ع).
3. جديد ڪهاڻي: فن ۽ موضوع (تحقيق: 2014ع).

پروفيسر ڊاڪٽر عبدالجبار جوڻيجو
(1935ع_2011ع)

پورو نالو: عبدالجبار

ولد: سلطان احمد جوڻيجو

جنم: 26 نومبر 1935ع

جنم هنڌ: ڳوٺ پير فتح محمد شاهه، ضلعو بدين

تعليم: پي ايڇ ڊي (سنڌي ادب)

پي ايڇ ڊي جو موضوع: سنڌي شاعريءَ تي فارسي شاعريءَ جو اثر (1974ع)

ادبي سڃاڻپ: محقق، اسڪالر، مترجم، شاعر

تخلص: شام

نوڪري: پروفيسر (سنڌي شعبو سنڌ يونيورسٽي ڄامشورو)

خدمتون: چيئرمين (سنڌي شعبو سنڌ يونيورسٽي ڄامشورو)

چيئرمين: سنڌي ادبي بورڊ ڄامشورو (1993ع کان 31 آڪٽوبر 1994ع)

وفات: 12 جون 2011ع

ڇپيل ڪتاب:

1. سوڪڙي (بيت ۽ ڪهاڻيون: 1956ع).
2. اباڻو گهر (ڪهاڻيون: 1958ع).
3. دانشمندي (ايڊٽ: 1958ع).
4. ڪنزاللطيف (لطيفيات: 1961ع).
5. سورِي آ سينگار (ناول: 1963ع).
6. غزلن جو غنچو (علي نواز حاجن جتوئي سان گڏ، ترتيب: 1963ع).
7. سنڌيون (مذهبي شعر بابت، ايم جو مونو گراف: 1970ع).
8. پيغمبرِ اسلام (مذهبيات: 1971ع).
9. مائوءَ جي ملڪ ۾ (چين جو سفرنامو: 1973ع).
10. سنڌي ادب جي مختصر تاريخ (1973ع).
11. سنڌي پيو ڪتاب (1973ع).
12. اڪيلي (ترجمو ناول: 1974ع).
13. لاڙ جي لغات (1975ع).
14. مرگهه ترشنا (شاعري: 1976ع).
15. لطيفيات (ببليوگرافي: 1977ع).
16. لطيف ڪوئز (سوال جواب: 1978ع).
17. سنڌي شاعريءَ تي فارسي شاعريءَ جو اثر (1980ع).

18. سجل نامو (ببليو گرافي: 1981ع).

19. نه ڪر هار سينگار سکي (ڪهاڻيون: 1981ع).

20. ديپڪ ۽ ملهار (آتم ڪٿا: 1984ع).

21. چونڊ ڪلام (ترتيب: 1984ع).

22. سنڌي لوڪ گيت (اردو: 1985ع).

23. ونڊسر محل جو مسافر (سفرنامو: 1987ع).

24. محمد سومار شيخ: فن ۽ شخصيت (1988ع).

25. مقالا (ڊاڪٽر قاسم ٻگهيي سان گڏ، ترتيب: 1988ع).

26. ترتي تند نياز سين (شاهه لطيف بابت مقالا، ڊاڪٽر قاسم ٻگهيي سان گڏ، مرتب: 1988ع).

27. ڪلچرل هيريٽيج آف سنڌ (ڊاڪٽر قاسم ٻگهيي سان گڏ، ترتيب).

28. سليس سنڌي (1989ع).

29. سنڌ ڪوئيز (معلومات: 1989ع).

30. لاڙ جو مطالعو (ترتيب: 1991ع).

31. ترجي ٻولي (هدايت پريم سان گڏ: 1994ع).

32. ڪشف الابيات (1995ع).

33. ڊاڪٽر بلوچ: هڪ مطالعو (1998ع).

34. شيخ اياز: هڪ مطالعو (1999ع).

35. سرائيڪي شاعري: هڪ مطالعو (1999ع).

36. تنوير عباسي: هڪ مطالعو (2000ع).

37. محمد سومار شيخ: هڪ مطالعو (2001ع).

38. سرائيڪي شاعري: ايڪ مطالعه (اردو: 2001ع).

39. لاڙ صدين کان (ترتيب: 2001ع).

40. ميرا عشق ڀي تو (اردو: 2001ع).

41. ڊاڪٽر سنڌيلو: هڪ مطالعو (2002ع).

42. درسي ٻيو ڪتاب (2002ع).
43. ڪنمال (مضمون: 2002ع).
44. ڪانيان (اردو: 2003ع).
45. بدين (ترتيب: 2004ع).
46. وتايو فقير (ترتيب ۽ ترجمو: 2004ع).
47. سنڌي ادب جي تاريخ (حصو پهريون: 2004ع).
48. سنڌي ادب جي تاريخ (حصو ٻيو: 2005ع).
49. مجاز (2005ع).
50. شاهه عبداللطيف (اردو: 2005ع).
51. شاهه جي رسالي جو مطالعو (مضمون: 2005ع).
52. سنڌي ادب جي تاريخ (حصو ٽيون: 2006ع).
53. ڊاڪٽر نبي بخش خان بلوچ: حيات اور خدمات (اردو: 2006ع).
54. سچل سرمست: هڪ مطالعو (2006ع).
55. بابا بلهي شاهه (اردو: 2007ع).
56. صوفيانه موسيقي (اردو: 2007ع).
57. سنڌي زبان جي ماهيت (2007ع).
58. سچل سرمست: شخصيت اور فن (2008ع).
59. لاڙ ۽ ڪڇي (2008ع).
60. جلترنگ (2008ع).
61. زنبيل (گڏيل مضمون: 2010ع).
62. شڪار (2011ع).
63. مڏو بالا (2011ع).
64. شاهه عبداللطيف: مدبر، معلم ۽ مهربان (2012ع).
65. رنگ رتول (آتم ڪٿا، حصو ٽيون: 2012ع).

ڊاڪٽر عبدالجبار عابد لغاري
(1944ع)

پورو نالو: عبدالجبار

ولد: محمد علي لغاري

تخلص: عابد

جنم: 11 مئي 1944ع

جنم هنڌ: تاجپور ضلعو مٽياري

تعليم: پي ايڇ ڊي (سنڌي ادب)

پي ايڇ ڊيءَ جو موضوع: تاجپور جي لغاري خاندان جون علمي خدمتون

ادبي سڃاڻپ: محقق، ڪهاڻيڪار، مضمون نويس

چيل ڪتاب:

1. شيشي جي ديوار (ڪهاڻيون: 1975ع).
2. ننگي لاش جو سفر (ناول: 1977ع).
3. شاهه ولي الله محدث دهلوي (سوانح: 2007ع).
4. سنڌ جا صوفي شعراءِ ڪرام (2008ع).
5. ڊاڪٽر نبي بخش خان بلوچ: سوانح ۽ علمي ادبي خدمتون (2012ع).
6. جامن سندو جام: ڊاڪٽر بلوچ (2012ع).
7. سنڌي شاعريءَ جي مختصر تاريخ (تحقيق).
8. سُرها گل سنڌ جا (خاڪا).
9. والي واحد وحده: حمديه ديوان (شاعري).
10. ادبي جواهر
11. سنڌي زبان
12. عشق جي عميق مان (مثنوين ۽ بيتن جو تجزيو).
13. رسيلا گل_بياض عابد (شاعري).
14. جهڙو پسڻ پرينءَ جو_بياض عابد (شاعري).
15. سنڌ: تاريخ ۽ ثقافت جي آئيني ۾ (تاريخي سفرنامو).

عبدالجبار عبد سومرو
(1960ع)

پورو نالو: عبدالجبار

ولد: جان محمد سومرو

جنم: 20 ڊسمبر 1960ع

جنم هنڌ: ڳوٺ مريد ميبار، ضلعو شڪارپور

تعليم: ايم اي (سنڌي ادب)

ادبي سڃاڻپ: مترجم، نثر نويس، شاعر

نوڪري: سبجيڪٽ اسپيشلسٽ (سنڌي)

ڇپيل ڪتاب:

1. حضرت خواجه غلام فريد (سهيڙ).
2. ظلم جي زنجير (هارن لاءِ ڪهاڻيون).
3. سرزمين سمرقند ۽ بخارا
4. حيران هزارين
5. حضرت بابا بلهي شاهه (سهيڙ).
6. تصوف جي تاريخ (ترجمو).
7. اسلام ۾ حلال ۽ حرام
8. سنڌي اديبن جي ڊائريڪٽري
9. چل پل جو چٽڪو (پسند علي چانڊيي جو ڪلام سهيڙ).

سيد عبدالحسين موسوي
(1902ع_1967ع)

پورو نالو: عبدالحسين

ولد: سيد ويڏل شاهه موسوي

جنم: 02 جنوري 1902ع

جنم هنڌ: روهڙي

تعليم: بي اي بي ٽي

ادبي سڃاڻپ: مضمون نگار

نوڪري: ايجوڪيشن آفيسر

خدمتون: پرنسيپال (سنڌ مدرسة السلام ڪراچي)

وفات: 17 جنوري 1967ع

چيل ڪتاب:

1. تعريف ۽ تقطيع (محمد ابراهيم عباسي ءَ سان گڏ، علمِ عروض: 1934ع).
2. جاميٽري (1936ع).
3. تاريخ اسلام (مذهبيات: 1950ع).
4. سگند (لوڪ ادب بابت مضمون، محمد ابراهيم عباسي ءَ سان گڏ: 1950ع).
5. ديوانِ بيدل (مرتب: 1954ع).
6. سرهاڻ (لوڪ ادب: 1958ع).
7. ديوان بيڪس (مرتب: 1965ع).
8. وکريل وٿون (مضمون، مرتب حامد خانائي)

عبدالحق عالماڻي
(1941ع_1975ع)

پورو نالو: عبدالحق

جنم: 01 جنوري 1941ع

جنم هنڌ: ڳوٺ حسين خان عالماڻي، ضلعو ٽنڊو محمد خان

تعليم: ايم اي (سنڌي ادب)

ادبي سڃاڻپ: ڪهاڻيڪار، ناول نگار

نوڪري: ليڪچرار

وفات: 24 اپريل 1975ع

ڇپيل ڪتاب:

1. ڪارونڀار (ڪهاڻيون: 1976ع).
2. هي جيون، هي سپنا (ناول، اڻ ڇپيل).

عبدالحڪيم ارشد
(1939ع_2018ع)

اصل نالو: عبدالحڪيم

ولد: حاجي يار محمد لکمير

جنم: 13 جون 1939ع

تخلص: ارشد

جنم هنڌ: ڳوٺ ڪبڙ لکمير، ضلعو نوابشاهه (شهيد بينظير آباد)

تعليم: مولوي عالم

ادبي سڃاڻپ: مزاحمتي شاعر

نوڪري: استاد (عربي مضمون جو)

وفات: 06 فيبروري 2018ع

چيل ڪتاب:

1. مٺڪڙيون (ناول).
2. ڏيئا ڏات جا (شاعري: 1976ع).
3. رڇن پرور (نثري ٽڪرا: 1980ع).
4. آجپي جي گيت جهڙي شاعري (شاعري: 2011ع).
5. مون ڏينهن ڏيابو ڏرتيءَ سان (تقريرون: 2012ع).
6. ٽٽل عڪس سونهن جا (شاعري: 2013ع).
7. آواز اندر جو (شاعري).
8. ڳالهيون من اندر جون (خاڪا: 2020ع).

عبدالحئي پتو
(1975ع)

پورو نالو: عبدالحئي

ولد: مولوي محمد پتو

جنم: 02 آگسٽ 1975ع

جنم هنڌ: مومل جي ماڙي، ضلعو گهوٽڪي

تعليم: ايم اي

ادبي سڃاڻپ: ڪهاڻيڪار، شاعر، مضمون نگار

نوڪري: استاد

چيل ڪتاب:

1. گلابن جي خوشبوءِ (ٻارن لاءِ ڪهاڻيون: 2000ع).
2. سهڻا ٻالڪ سنڌ جا (ٻارن لاءِ شاعري: 2010ع).
3. ماڻڪ هر هڪ هٽ ۾ (مضمون: 2013ع).

عبدالحئي پليجو
(1945ع)

پورو نالو: عبدالحئي

ولد: نورمحمد پليجو

جنم: 31 جنوري 1945ع

جنم هنڌ: ٻنون، ضلعو ٺٽو

تعليم: ايل ايل بي

ادبي سڃاڻپ: سفرناما نگار

چيل ڪتاب:

1. سنڌي شاگرد سياست (1989ع).
2. ڏوريم ڏيساور (سفرنامو: 1983ع).
3. هُو جي وڻ ولات جا (هانگ ڪانگ جو سفرنامو: 1984ع).
4. ڪنواريون ۽ ڪنول (سفرنامو: 1985ع).
5. ديس بديس (سفرنامو: 1987ع).
6. ڪنواريون ۽ ڪنول (سفرنامو: 1991ع).
7. ٻنون کان ٽوڪيو (سفرنامو: 1997ع).
8. ڪجل ڀنل نيڻ (يورپ جو سفرنامو: 2001ع).
9. اُتر لڳا آءُ پرين (سفرنامو: 2002ع).
10. پريان سندي پار ڏي (مديني ۽ يورپ جو سفرنامو: 2004ع).
11. عجائب عالم (دنيا جا عجائبات: 2005ع).
12. بندر مون ڏور ٿيا (روم ۽ يورپ جو سفرنامو: 2005ع).
13. اسان پنڌ پرين ڏي (آتم ڪهاڻي: 2010).
14. ڳر لڳي ڳالهيون ڪريون (يورپ، لنڊن جو سفرنامو: 2010ع).
15. ٽوڪيو کان آمريڪا (سفرنامو: 2011ع).

16. هي ورڪ نه ورندو وڻجارو (ترتيب).
17. ڪيڏي نه مختصر زندگي (آتم ڪٿا: 2015ع).
18. لنڊن جا ڏينهن اسڪاٽ لينڊ جو راتيون (سفرنامو: 2017ع).
19. واقعاتِ عالم (دنيا جي واقعن بابت: 2017ع).
20. تن سپون سرجهي ڪليون (مضمون، سفرنامو: 2016ع)
21. هڪ ئي زندگي جي ئي تمنا (آتم ڪٿا: 2018ع).
22. اسپين تنهنجا ڪيئي رنگ (سفرنامو: 2018ع).
23. هنگري ٿو جرمني وايا پراگ (سفرنامو).
24. دنيا جا مشهور شهر (تاريخ).
25. چار مارچ (تاريخ).
26. They Ruled Sind For Fifteen Years: 1955_1970

ڊاڪٽر عبدالخالق راز سومرو
(1949ع_2011ع)

نالو: عبدالخالق

ولد: آخوند محمد حسن مسڪين سومرو

جنم: 18 آگسٽ 1949ع

جنم هنڌ: ڳوٺ حاجي خان ڪلهوڙو، تعلقو خانپور، ضلعو شڪارپور

تعليم: پي ايڇ ڊي (سنڌي ادب)

پي ايڇ ڊي جو موضوع: علي نواز علوي ۽ سندس شاعري (1978ع)

ادبي سڃاڻپ: محقق، نثر نويس

نوڪري: استاد

وفات: 29 جولاءِ 2011ع

ڇپيل ڪتاب:

1. ڪلياتِ علوي (مير علي نواز ناز جو ڪلام مرتب: 1993ع).

2. شڪارپور صدين کان (مرتب: 1988ع).
3. بکر جي تاريخ
4. تاريخ شڪارپور (مرتب شريف شاد سومرو: 2017ع).
5. وسي شال سنڌڙوا جو ڪتاروا شاعري مرتب شريف شاد سومرو 2018ع.

عبدالسلام ٿهيم
(1980ع)

اصل نالو: عبدالسلام

ولد: محمد مبارڪ ٿهيم

جنم: 15 مارچ 1980ع

جنم هنڌ: جاتي ٽائون، تعلقو جاتي، ضلعو سجاول

تعليم: ايم اي (سنڌي ادب)، ايم ايڊ

ادبي سڃاڻپ: شاعر، ڪهاڻيڪار، ڊراما نويس، ايڊيٽر

نوڪري: استاد

صحافتي خدمتون: ايڊيٽر ماهوار رسالو روشن تارا جاتي

ڇپيل ڪتاب:

1. اوسيئڙي پر جڙيل آس (ڪهاڻيون: 2013ع).
2. گلن سان تعزيت (ڪهاڻيون: 2017ع).
3. مينهن آيو ڊوڙي (ٻارن لاءِ ڪهاڻيون: 2018ع).
4. نگر نگر پراوهان جي خوشبوءِ (نورالدين نفيس جي شاعري مرتب: 2018ع).

اسٽيج ڊرامن جو تفصيل

1. راز (1997ع).
2. دجال (1998ع).
3. نيٺ ته ٿيندو سوجهرو (2018ع).
4. جهالت سان جهيڙو (2019ع).

عبدالغفار تبسم
(1951ع)

پورو نالو: عبدالغفار

ولد: قادر بخش پتي

تخلص: تبسم

جنم: 20 نومبر 1951ع

جنم هنڌ: مير پور پتي تعلقو ٽنڊو باگو ضلعو بدين

تعليم: ايم اي (آئي آر)

ادبي سڃاڻپ: شاعر، سفرناما نويس، اداڪار

نوڪري: ڪارگو آفيسر (پي آئي اي)

ڇپيل ڪتاب:

1. گلن جهڙا ڳل (شاعري: 1966ع).
2. شفق وارا چانورا (شاعري: 1982ع).
3. متيءَ جا شر (شاعري: 1991ع).
4. زندگي تنهنجا رنگ هزار (لنڊن ۽ آمريڪا جو سفرنامو: 1994ع).
5. هُوجي جوين ڏينهڙا (آتم ڪٿا: 1994ع).
6. سوچون، صحرا، سراب (شاعري: 1995ع).
7. نيڻن جي آڳر ۾ (شاعري: 1996ع).
8. تنها ڪنڌيءَ مسافر (شاعري: 1999ع).
9. اُپ هيئان اجارا گيت لُڇن (شاعري: 2001ع).
10. موسيقي، موسم ۽ تبسم (2004ع).
11. سڄ آرسيءَ ۾ (شاعري: 2005ع).
12. پل جهومي جهول ۾ (شاعري: 2006ع).
13. سونهن ڪٿي ساٿيهه ڇميو (شاعري).

14. پتڻ جون پڪارون (شاعري).

ڊرامن جو تفصيل

1. ٻوڙي ٻن ٻيڙو ٻم (1978ع).
2. برسات جي رات (سنڌي فلم: 1982ع).
3. سهڻا سائين (سنڌي فلم: 1984ع).

ڊاڪٽر عبدالغفار سومرو
(1951ع)

پورو نالو: عبدالغفار

ولد: محمد پريل سومرو

جنم: 01 سيپٽمبر 1951ع

جنم هنڌ: ڳوٺ خيرپور جوسو ضلعو قنبر شهدادڪوٽ

تعليم: پي ايچ ڊي (سنڌي ادب)

پي ايچ ڊي جو موضوع: Shah Abdul Latif and his Sufistic Thought (1988ع)

ادبي سڃاڻپ: محقق

نوڪري: ڪمشنر

ڇپيل ڪتاب:

1. پراسرار ڪائنات (جيمس جينس جي ڪتاب جو ترجمو: 1970ع).
2. اسلامي فڪر جي جديد تشڪيل (علامه اقبال جي ڪتاب جو ترجمو: 1982ع).
3. فلڪيات (سائنس: 1982ع).
4. The Sukkur Barrage Lands..Figures Speak (سنڌي: 1989ع).
5. Sindh Land Revenue Act 1967 (انگريزي: 1993ع).
6. دنيا جو بي مثال شاعر (شاهه عبداللطيف ڀٽائي بابت، ترجمو: 1993ع).
7. صوفي لاڪوفي (علامه آءِ آءِ قاضي جي تحريرن ۽ تقريرن جو ترجمو: 1995ع).

8. بيان العارفين و تنبيهه الغافلين (شاهه عبدالڪريم بلڙي واري جي ڪلام جي تشريح: 2007ع).
9. چوراسي عارفانه بيت (خواجا محمد زمان جي بيتن جي تشريح: 2016ع).
10. معارف: سلطان الاولياءِ خواجه محمد زمان لنواري) وارو (مولانا حافظ محمد رمضان تحقيق: 2018ع).

عبدالغفور الستي
(1931ع_2014ع)

پورو نالو: عبدالغفور

ولد: محمد صالح ميمڻ

تخلص: الستي

جنم: 21 جنوري 1931ع

جنم هنڌ: دڙو ضلعو ٺٽو

تعليم: مئٽرڪ

ادبي سڃاڻپ: محقق.

نوڪري: استاد

وفات: 30 آڪٽوبر 2014ع

ڇپيل ڪتاب:

1. او سنڌ جون عورتون اٿو (نثر: 1969ع).
2. سنڌي بولي (نثر: 1971ع).
3. هي بيت ستايل سانگين جا (شاعري: 1971ع).
4. سنڌي بوليءَ کي للڪار (مضمون، ترتيب: 1973ع).
5. Celestial sunrise from Sindh (شاهه عبداللطيف جي ڪلام جو انگريزي ترجمو: 1986ع).
6. سنڌي ٻارن کي تعليم ڪيئن ملندي؟ (ڊرامو).

7. سنڌي استادن کي سڌ (استائن لاءِ).
8. پهريون ڪتاب (ٻارن لاءِ: 2004ع).
9. پلي آئين پلا پرين (محمد ابراهيم جويي بابت: 2007ع).
10. ٻنڌڻ ٻاروچن مين (آتم ڪٿا: 2008ع).

عبدالقادر جوڻيجو
(1945ع_2020ع)

پورو نالو: عبدالقادر

ولد: همير عرف مريد حسين جوڻيجو

ڄمڻ: پهرين نومبر 1945ع

ڄمڻ هنڌ: ڳوٺ جنهان جوڻيجو ضلعو ٿرپارڪر

تعليم: ايم اي (سوشيالاجي)

خدمتون: ڊائريڪٽر (انسٽيٽيوٽ آف سنڌالاجي، ڄامشورو: 2005ع)

چيئرمين: سنڌي لئنگيج اٿارٽي حيدرآباد (15 سيپٽمبر 2005ع کان 10 مئي 2008ع تائين)

ڇپيل پهرين ڪهاڻي: واٽون، راتيون ۽ رول (ماهوار روح رهاڻ، 1965ع)

ايوارڊ: صدارتي ايوارڊ 1989ع (صدر غلام اسحاق هٿان)

ٻيو صدارتي ايوارڊ: (2006ع پرويز مشرف هٿان)

وفات: 30 مارچ 2020ع

ڇپيل ڪتاب:

1. واٽون، راتيون ۽ رول (ڪهاڻيون: 1973ع).
2. شڪليون (خاڪا: 1979ع).
3. ويندڙ وهي، لهندڙ سج (ڪهاڻيون: 1984ع).
4. وڏا اديب، وڏيون ڳالهيون (ترجمو: 1986ع).
5. سونو روپو سج (ڪهاڻيون: 1986ع).

6. ايورسٽ تي چڙهائي (ترجمو: 1987ع).
7. ڪرمس (1998ع).
8. چو چاڻ ڪيئن (مضمون: 1999ع).
9. خط ئي اديبن جا: محمد ابراهيم جويو ۽ عبدالقادر جوڻيجو جا ھڪٻئي ڏي لکيل (سهيڙ: جامي چانڊيو 1999ع).
10. در در جا مسافر (مضمون: 2001ع).
11. وڻ وڻ جي ڪاني (ترجمو: 2002ع).
12. چا لکان (مضمون: 2007ع).
13. ايئن پلا ڪيئن هوندو (2010ع).
14. ادب: انڊر ۽ ويئل جن پوت (ترجمو ۽ ترتيب، 2014ع).
15. THE DEAD RIVER (2014)
16. RUSTICS (NOVEL)

ڊرامن جو تفصيل:

1. موت (ڊراماٽائيز علي بابا: 1972ع).
2. تلاش (پي ٽي وي: 1975ع).
3. مون ۾ آهين تون (پي ٽي وي: 1976ع).
4. پتنگ (پي ٽي وي: 1976ع).
5. گردش (پي ٽي وي: 1977ع).
6. هن وستيءَ ۾ (پي ٽي وي: 1978ع).
7. جانچ (پي ٽي وي، سيريل: 1979ع).
8. شڪار (پي ٽي وي: 1980ع).
9. خانصاحب (پي ٽي وي، سيريل: 1980ع).
10. راڻي جي ڪهاڻي (پي ٽي وي، سيريل: 1981ع).
11. ديوارين (اردو: 1983ع).
12. ڪاروان (اردو: 1985ع).

13. شهرت (پي ٽي وي: 1989ع).
14. وڏي مڇي (سنڌي: 1990ع).
15. پرم (پي ٽي وي: 1990ع).
16. چار (پي ٽي وي، سيريل: 1990ع).
17. اصل معاملو (پي ٽي وي: 1998ع).
18. عورت ذات (پي ٽي وي: 2000ع).
19. ڏوھ (پي ٽي وي، سيريل: 2002ع).
20. راڄ ڀاڳ (پي ٽي وي: 2003ع).
21. دل ۾ دنيا (پي ٽي وي: 2009ع).
22. ويندڙ وھي (سنڌي).
23. ڳولا (سنڌي).
24. ڇوٽي سي دنيا (اردو).
25. سيڙيا (اردو).
26. ڊک سک (اردو).
27. ٿوڙي خوشي ٿوڙا غم (اردو).

عبدالقادر منگي
(1947ع)

پورو نالو: عبدالقادر

ولد: علي شير خان منگي

جنم: 26 نومبر 1947ع

جنم هنڌ: رتوديرو ضلعو لاڙڪاڻو

تعليم: ايم اي (انگريزي ادب)، ايل ايل بي

ادبي سڃاڻپ: نثر نگار، مرتب

نوڪري: سيڪريٽري

خدمتون: سيڪريٽري: ثقافت کاتو سنڌ

چيف ايگزيڪيوٽو آفيس (CEO) : ڌارتي ٽي وي (2007ع)

چيل ڪتاب:

1. ٿر ۽ پارڪر (مرتب: 1992ع).
2. رتايو نقير (مرتب: 2005ع).
3. پنهور ۽ ديبل (مرتب: 2012ع).
4. مون جي گهاريا ٿر ۾ (يادگيريون: 2017ع).
5. جوئي آهيان سوئي آهيان (آتم ڪٿا: 2017ع).

عبدالقيوم صائب
(1927ع_2018ع)

پورو نالو: عبدالقيوم

ولد: نبي بخش پيرزادو

تخلص: صائب

جنم: 27 جولاءِ 1927ع

جنم هنڌ: حيدرآباد

تعليم: ايل ايل بي

ادبي سڃاڻپ: شاعر، محقق، تنقيد نگار

نوڪري: ليڪچرار (لا ڪاليج)، وڪالت

وفات: 24 آڪٽوبر 2018ع

چيل ڪتاب:

1. پاڪستان جي تاريخ (1961ع).
2. فتوحاتِ بابر (تاريخ: 1961ع).
3. بهارِ ادب (ڪهاڻيون، ترتيب: 1962ع).
4. پيرن مندين پاڻيون (ڪهاڻيون، ترتيب: 1963ع).

5. ڦوڳ ڦلاريا (ڪهاڻيون، ترتيب: 1963ع).
6. ونڪار (ترتيب: 1963ع).
7. سلطان محمود غزنوي (سوانح: 1964ع).
8. ڪومائتا ڪنول (ناول: 1968ع).
9. سياست جا اصول (سياسيات: 1972ع).
10. عروض جا اهڃاڻ (1987ع).
11. ڪنول ڪنڌوريون (شاعري).
12. نظام الملڪ طوسي جو سياست نامي جي چند بابن جو ترجمو (سياسيات).
13. اسلامي سياسيات (مذهب).
14. سُر مومل راڻو (لطيفيات).
15. سُر سارنگ (لطيفيات).
16. حقيقي پيچرو (اخلاقيات).
17. حافظ شيرازي (پنجاهه غزلن جو ترجمو ۽ سمجهاڻي).
18. ڏُکندو ڏور ٿئي (شاعري: 1995ع).
19. سنڌي ٻوليءَ ۾ ناول نويسي (مضمون).

عبدالڪريم پلي
(1940ع_1991ع)

پورو نالو: عبدالڪريم

ولد: خانصاحب عطا محمد پلي

جنم: 21 آگسٽ 1940ع

جنم هنڌ: ڳوٺ عطا محمد پلي، تعلقو عمرڪوٽ

تعليم: بي اي

ادبي سڃاڻپ: شاعر

وفات: 04 نومبر 1991ع

چيل ڪتاب:

1. وڻجارن وايون (مختلف شاعرن جون چونڊ سنڌي ڪافيون، ترتيب: 1961ع).
2. ڪيا سانگ سانون (شاعري، ترتيب: اسد جمال پلي: 1999ع).
3. چنڊ جهڙا پرين (ترتيب، اسد جمال پلي، شاعري، 1999ع).

ڊاڪٽر عبدالڪريم سنديلو
(1919ع_1990ع)

پورو نالو: عبدالڪريم

ولد: محراب خان سنديلو

جنم: 06 اپريل 1919ع

جنم هنڌ: ڳوٺ محراب خان سنديلو تعلقو ڏوڪري ضلعو لاڙڪاڻو

تعليم: پي ايڇ ڊي (سنڌي ادب)

پي ايڇ ڊي جو موضوع: لوڪ ادب جو تحقيقي جائزو (1973ع)

ادبي سڃاڻپ: محقق، لوڪ ادب پارکو

نوڪري: پرنسپال (ر)

وفات: 02 جنوري 1990ع

چيل ڪتاب:

1. علمِ بديع (لسانيات: 1951ع).
2. ويچار (لوڪ ادب: 1951ع).
3. تحقيق اللغات سنڌي (1955ع).
4. سنڌ جو سينگار (1956ع).
5. رهبرِ روح رهاڻ (شرح: 1956ع).
6. رهبر سيرِ ڪوهستان (1956ع).
7. رهبر ديوانِ گل (1957ع).
8. انگي اصول (رياضي: 1957ع).

9. نئون سنڌي گرامر (1957ع).
10. ترڪيب ۽ تفريق جي وات (1957ع).
11. اسلامي تاريخ (1958ع).
12. ڏهن نامو (1969ع).
13. پهاڪن جي پاڙ (1969ع).
14. ڪُلياتِ حسين ديدڙ (سهيڙ: 1971ع).
15. اصطلاحن جي اصليت (1974ع).
16. سامي ۽ سنڌيون سپون (1975ع).
17. ڪُلياتِ حاجي خانڻ چنجڻي (سهيڙ: 1977ع).
18. ڪُليات شاھ محمد ديدڙ (سهيڙ: 1977ع).
19. سامي ڏاتو ڪوش (سامي جي شاعريءَ جي لغت: 1978ع).
20. سچل اللغات (1984ع).
21. لوڪ ادب جو تحقيقي جائزو (1986ع).
22. ابتدائي سائنس
23. ابتدائي اصول
24. لاڙڪاڻي ادب جي تاريخ (مونو گراف).

عبدالڪريم گدائي
(1901ع_1978ع)

پورو نالو: عبدالڪريم

ولد: بجار خان لاشاري

جنم: 01 جنوري 1901ع

جنم هنڌ: ڳوٺ ڪريم آباد، تعلقو ٿل، ضلعو جيڪب آباد

تعليم: مئترڪ

ادبي سڃاڻپ: مزاحمتي شاعر

تخلص: گدائي

وفات: 28 جنوري 1978ع

ڇپيل ڪتاب:

1. سانيھ جا سور (شاعري: 1965ع).
2. پيماني تي پيمانو (شاعري:1974ع).
3. پکڙا ۾ پنهوار (شاعري:1975ع).
4. خانگڙهه کان جيڪب آباد تائين (تاريخ).

مولوي عبدالله اثر چانڊيو
(1920ع_1976ع)

پورو نالو: عبدالله

ولد: مولوي الهڏنو چانڊيو

جنم: 14 جولاءِ 1920ع

جنم هنڌ: ڳوٺ پيڙو چانڊيو ضلعو لاڙڪاڻو

تعليم: ايم اي (سنڌي ادب)

ادبي سڃاڻپ: شاعر

تخلص: اثر

نوڪري: استاد

وفات: 26 ڊسمبر 1976ع

ڇپيل ڪتاب:

1. نعتيه ديوان
2. ذڪر حبيب
3. سيرت سعدي (نثر).
4. سچ جو سفر (نثر).
5. جام ڪوثر (نظم).

6. ساموندي سوداگر (نثر).
7. ثالث فراق (نثر).
8. قصيده برده
9. قصيده غوثيه

مولانا عبدالله عبد چانڊيو
(1902ع_1982ع)

پورو نالو: عبدالله

ولد: غلام حيدر چانڊيو

جنم: 19 فيبروري 1902ع

جنم هنڌ: ڳوٺ ملان چانڊيو (جوابپور چانڊيو)، ڏکڻ، ضلعو شڪارپور

تعليم: فارغ التحصيل

ادبي سڃاڻپ: شاعر، عالم

وفات: 04 اپريل 1984ع

ڇپيل ڪتاب:

1. تفسير سورت ياسين
2. حق الاظهار
3. معراج نامه
4. افڪارِ عبدي
5. خلفاءِ ثلاثه
6. مقابلات (1984ع).
7. قرآن مجيد جو تفسير
8. الظهور، تفسير سورت نور
9. احمد ساڻ اپار (مرتب، عبدالحئي چاچڙ: 2018ع).

پروفيسر عبدالله مگسي
(1947ع_1993ع)

پورو نالو: عبدالله خان

ولد: ڏني بخش مگسي

جنم: 17 ڊسمبر 1947ع

جنم هنڌ: ڳوٺ گل محمد مگسي، ضلعو دادو

تعليم: ايم اي (سنڌي ادب)

ادبي سڃاڻپ: محقق.

نوڪري: پروفيسر

وفات: 01 اپريل 1993ع

ڇپيل ڪتاب:

1. عالمي امن ۾ سنڌي اديبن جو حصو (1988ع).
2. سنڌ جي تاريخ جو جديد مطالعو (1994ع).
3. جان جان مٺي جيڏي (1995ع).

عبدالواحد آريسر
(1949ع_2015ع)

پورو نالو: عبدالواحد

ولد: جادو آريسر

جنم: 11 آڪٽوبر 1949ع

جنم هنڌ: واٺوڙي/اتڙآباد (عمرڪوٽ)

ادبي سڃاڻپ: ليکڪ، نقاد، تاريخدان، محقق ۽ دانشور

خدمتون: چيئرمين (جيئي سنڌ قومي محاذ)

باني چيئرمين (جيئي سنڌ قومي محاذ آريسر گروپ)

صحافتي خدمتون:

ايڊيٽر: ماهوار پيغام

وفات: 03 مئي 2015ع

ڇپيل ڪتاب:

1. پرھ جو پيغام (1974ع).
2. صدين جون صدائون (1974ع).
3. جي ايم سيد (1976ع).
4. سر پر سانجهيءَ وير (1979ع).
5. وريا واھر و (لطيفيات: 1981ع).
6. مٽيءَ ھاڻا ماڻھو (ترجمو: فرانز فينن جو ڪتاب: 1983ع).
7. ٿرم ياترا (1985ع).
8. تهڪي نڪتا ٿوھر (1985ع).
9. سنڌي سماج جو جائزو (1985ع).
10. ٿي نہ محبت مات (1986ع).
11. وطن پرستي (1987ع).
12. چانڊوڪيون ۽ چيٽ (1987ع).
13. ابو الڪلام آزاد ۽ سرمد شهيد (1988ع).
14. ماڻھو ميگھ ملھار (1988ع).
15. تقريرون (1989ع).
16. ماڙين ماريس ڪينڪي (1989ع).
17. قومي تحريڪ (1989ع).
18. قومي تحريڪ ۾ رڪاوٽون (1990ع).
19. اسان جيئڻ جيئڻ ڪو (جيل ڊائري: 1998ع).
20. وَرح جا ريلا (ڪالم: 1999ع).
21. مير جي صدا شر ۾ (تقريرون / مقالا: 2000ع).

22. ڇا ته شخص هو (2004ع).
23. سچ وڏو ڏوهاري آ (بلاولي تحريڪ: 2006ع).
24. ڳچي ڳانا لوهه جا (تيئي جيل ڊائريون گڏيل: 2006ع).
25. اُميد جو قتل (بينظير ڀٽي جي شهادت تي مضمون: 2008ع).
26. رُڃ داه هڪ رات جي (2008ع).
27. زندگي آزادي ۽ محبت (تقريرون، تحريرون ۽ انٽرويو: 2009ع).
28. ڪنڊيءَ تڙن ڪنول (گڏيل ڪتابن جو مجموعو: 2012ع).
29. ڪنٺهار ڪِرڻا (گڏيل ڪتابن جو مجموعو: 2012ع).
30. ٿنهنجي اگڻ ڦساڳ جو وڻ (چونڊ نثري ٽُڪرا: 2013ع).
31. تاريخ جي ڇِهروڪي مان (گڏيل ڪتابن جو مجموعو: 2013ع).
32. ورق ورق تاريخ (چونڊ نثري ٽُڪرا: 2015ع).
33. ويراڳي جي ويڄڻا ها (خاڪا: 2015ع).
34. اندر رُوح رَهيام (تقريرون ۽ مضمون: 2015ع).
35. ڌرتيءَ جي ڌڙڪن (گڏيل ڪتابن جو مجموعو: 2015ع).
36. انڊلٺ ريکائون: (شاعري ۽ نثري ٽڪرا: 2015ع).
37. نئين دور جا نوان چار درويش (خاڪا: 2016ع).
38. وطن يا ڪفن
39. پارٽي ۽ سياست (اڻ ڇپيل).
40. واجهه ويراڳين جا (تاج جويي سان گڏ ترتيب).
41. مجيب ۽ پٽو
42. قومي تحريڪ ۾ رڪاوٽون

عبدالواحد آريسر جي زندگيءَ ۽ فن بابت ڪتاب

1. تاريخ سان تعزيت (مرتب، تاج جويو: 2015ع).
2. هُو جو سراپا عشق هو (مرتب، تاج جويو: 2015ع).

عبدالواحد سنڌي
(1912ع_1988ع)

پورو نالو: عبدالواحد

ولد: عبدالوارث عرف وارث ڏنو انڊڙ

جنم: 1912ع

جنم هنڌ: ڳوٺ پليڏنو، تعلقو پنو عاقل

ادبي سڃاڻپ: نثر نويس، ايڊيٽر

صحافتي خدمتون: ايڊيٽر ماهوار نئين زندگي (1950ع کان 1966ع)

وفات: 03 جنوري 1988ع

ڇپيل ڪتاب:

1. رسول پاڪ ڪون ٿي، ڪيسي ٿي، ڪيا سڪايا
2. قرآن پاڪ ڪيا هي اور اس ني ڪيا ڪر دکايا

عزيز قاسماڻي
(1971ع)

پورو نالو: عبدالعزيز

ولد: سرمد چانڊيو

جنم: 16 مارچ 1971ع

جنم هنڌ: ڳوٺ جمعو خان چانڊيو ضلعو قنبر شهدادڪوٽ

تعليم: ايم فل (سنڌي ادب)

ادبي سڃاڻپ: ڪهاڻيڪار

نوڪري: ليڪچرار

ڇپيل ڪتاب:

1. ڪجهه بہ نہ (ڪهاڻيون: 2007ع).

2. ڪيرٿر تان آڏار (گڏيل ڪهاڻيون: 2007ع).
3. مان اوهان مان ناهيان (ڪهاڻيون: 2010ع).
4. شيخ اياز جي غزل جو فن (تحقيق: 2020ع).

عزيز ڪنگراڻي
(1958ع)

پورو نالو: عزيز الله

ولد: سومار خان

جنم: 04 جنوري 1958ع

جنم هنڌ: ڳوٺ مالڪ خان ڪنگراڻي، تعلقو جوهي ضلعو دادو

تعليم: ايم اي (اسلامڪ ڪلچر)

ادبي سڃاڻپ: ڪهاڻيڪار، ڊراما نويس

نوڪري: پروفيسر

ڇپيل ڪتاب:

1. سنڌ پري (ٻارن لاءِ ڪهاڻيون: 1999ع).
2. روڳ (ڪهاڻيون: 2005ع).
3. تڙ تڙ تي طوفان (شاعري: 2005ع).
4. ڪاڇو هڪ اڀياس (تحقيق: 2009ع).
5. اکر اکر آرسي (استاد بخاري جي شاعريءَ جي لغت: 2009ع).
6. سنڌ ٽوئرازم- آرڪيالوجيڪل جرني، (2012ع).
7. گوڙڪ مٿي چنڊ (شاعري: 2016ع).
8. تاريخ جا ترورا (مضمون: 2016ع).
9. پيار ڳرهڻ (ڪهاڻيون: 2017ع).
10. نئيگ شريف (تحقيق: 2017ع).
11. محبتن جو الميو (2018ع).

12. عشق عقل استاد (2018ع).
13. اي گلمپس ان ٽو هسٽري آف سنڌ (2019ع).
14. انڊس اسڪرپٽ ان اسٽونز (2019ع).

ڊرامن جو تفصيل

1. پنجوڙ (ريڊيو ڊرامو: 1989ع).
2. اولڙا ۽ عڪس (ٽي وي ڊرامو: 1992ع).
3. وسڪاري ڪانئوءَ (پي ٽي وي: 1992ع).
4. روشن راهه (پي ٽي وي: 1995ع).
5. سمنڊ تي لڪيرون (پي ٽي وي: 1995ع).
6. ڪونج (پي ٽي وي، سيريل: 1997ع).
7. شفق (پي ٽي وي: 2001ع).
8. زندگيءَ جو امر گيت (پي ٽي وي: 2001ع).
9. محبتن جو الميو
10. پاڻيءَ تي ليڪا
11. چوٽڪارو (پي ٽي وي، سيريل: 2004ع).
12. ڪنارو (پي ٽي وي، سيريل: 2007ع).
13. ناٽڪ منڊلي (علي راز شر سان گڏ پي ٽي وي: 2011ع).
14. وڻائن ڪانئوءَ (پي ٽي وي: 2013ع).
15. ڪڏهن ته ملنداسين (ڪي ٽي اين، سيريل)
16. ڳاڙهي (ڪي ٽي اين).
17. پيار گرهڻ (ڪي ٽي اين).
18. ڪارو سچ (ڪي ٽي اين).
19. ڪا سار ته لهبي آ (ڪي ٽي اين).
20. عشق آتش
21. ويڇوڙي جي لڪير

عزيز گوپانگ
(1962ع)

اصل نالو: حيدر بخش

ولد: ڊاڪٽر محمد صالح گوپانگ

جنم: 14 جولاءِ 1962ع

جنم هنڌ: ڳوٺ حاجي خان گوپانگ

تعليم: ايم اي (سنڌي ادب، پوليٽيڪل سائنس)، ايل ايل بي

ادبي سڃاڻپ: شاعر، ڪالم نگار، مضمون نويس

ڇپيل ڪتاب:

1. هڪ وصال جا آخري ڏينهن (شاعري: 2007ع).
2. عمر اوٺي اباڻن جا (خاڪا: 2013ع).
3. زير عشق پيش حُسن (خاڪا).
4. اڪ ڌاڳا درد ڪا (اردو شاعري)

عطا محمد ڀنڀرو
(1937ع_2020ع)

پورو نالو: عطا محمد

ولد: محمد بخش ڀنڀرو

جنم: 01 فيبروري 1937ع

جنم هنڌ: ڳوٺ بچل ڀنڀرو، تعلقو سوڀوديرو ضلعو خيرپور ميرس

تعليم: بي اي، ايل ايل بي

ادبي سڃاڻپ: محقق، تاريخدان، مترجم، مضمون نگار

باني ايڊيٽر: هوشو رسالو (1967ع)

وفات: 03 جون 2020ع

چيل ڪتاب:

1. پٽ جو شاهه (ايڇ. ٽي. سورلي جي ڪتاب جو ترجمو: 1992ع).
2. سنڌو لکت ۽ ٻولي (ايس. آر. راءِ جي ڪتاب جو ترجمو: 1994ع).
3. سنڌ جو مهراڻ (ايڇ. جي. راورٽي جي ڪتاب جو ترجمو: 1995ع).
4. سنڌ جا قديم آثار (هينري ڪزنس جي ڪتاب جو ترجمو: 1995ع).
5. سياڻو ڪوري (1995ع).
6. سنڌو لکت جون بين القوامي لکتن سان لاڳاپو (جي. آر. هنٽر جي ڪتاب جو ترجمو: 1995ع).
7. سنڌ ۾ قديم ڪتبن جي ڪوتائي (اين. جي. مجمدار جي ڪتاب جو ترجمو: 1997ع).
8. سنڌوءَ جو سفر (اليگزينڊر برنس جي ڪتاب جو ترجمو: 1998ع).
9. سنڌ ۾ انگريزن جي حڪمت عملي (ڊاڪٽر ايڊرين ڊيورٽي جي ڪتاب جو ترجمو: 1998ع).
10. سنڌو شينهن درياهه (جيئن فيئرلي جي ڪتاب جو ترجمو: 1999ع).
11. سنڌ بابت انگريزن جي حڪمت عملي (سي. ايل. ماڙيوالا جي ڪتاب جو ترجمو: 1999ع).
12. حر گوريلا جنگ (ايڇ. ٽي. لئمبرڪ جي ڪتاب جو ترجمو: 2000ع).
13. ڏاها پاڻ (2000ع).
14. سنڌ جي تاريخ مؤرخن جي زباني (ايڇ. ايم. اليٽ جي ڪتاب جو ترجمو: 2000ع).
15. سڪندر جي ڪاهه (ايرين جي ڪتاب جو ترجمو: 2000ع).
16. سنڌ جي فتح (ليفٽيننٽ آئوٽرام جي ڪتاب جو ترجمو: 2001ع).
17. بينظير ڀٽو جدوجهد جي ڪهاڻي (محمد علي جي ڪتاب جو ترجمو: 2001ع).
18. سنڌوءَ جو موهه (جنرل سر جارج ميڪمين جي ڪتاب جو ترجمو: 2002ع).
19. تاريخ جا سبق (ول ڊيورانٽ جي ڪتاب جو ترجمو: 2002ع).
20. سر تاج شاعر (ايڇ. ٽي. سورلي جي ڪتاب جو ترجمو: 2002ع).

21. سنڌ جا قديم آثار (هينري ڪزنس جي ڪتاب جو ترجمو: 2004ع).

22. ٺٽي جا قديم اسلامي يادگار (ڊاڪٽر احمد حسن داني جي ڪتاب جو ترجمو: 2004ع).

23. ٺٽي جا ڪاتب (محمد عبدالغفور جي ڪتاب جو ترجمو: 2004ع).

24. سنڌ جيئن مون ڏٺي (ٽي. پوسٽنس جي ڪتاب جو ترجمو: 2005ع).

25. سنڌ ۽ ڪناري وسايل شهر (مائيڪل جيڪسن جي ڪتاب جو ترجمو: 2005ع).

26. سنڌ ڏکوئيل ماٿري (رچرڊ برٽن جي ڪتاب جو ترجمو: 2006ع).

27. سنڌ هند جي قديم جاگرافي (اليگزينڊر ڪننگهام جي ڪتاب جو ترجمو: 2007ع).

28. آمريڪا جا سنڌي (جان ڪوليئر جي ڪتاب جو ترجمو: 2014ع).

29. شڪاري سنڌ، ڏکارا ماڻهو (جيمس منٽگمري جي ڪتاب جو ترجمو).

30. سنڌ ۽ سيپتاءِ ان جي لڪت (گريگوري ايل پوسيل جي ڪتاب جو ترجمو: 2017ع).

31. سنڌ منهنجي نظر ۾ (رچرڊ ايف برٽن جي ڪتاب جو ترجمو).

32. نسلن جو بڻ بڻياد (چارلس ڊارون جي ڪتاب جو ترجمو).

33. ويڙهه جو فن (سن زو جي ڪتاب جو ترجمو).

34. دماغي طاقت جا راز (ترجمو).

35. سئو ڪميونسٽ ڪيئن ٿجي؟ (ترجمو).

36. سنڌ جي چوڙ واري علائقي جا جت (ڊاڪٽر ڊيسگرڊ ويسٽفل هيلبش جي ڪتاب جو ترجمو).

37. سنڌ ڌرتي مذهبن جي ماءُ (اٿن مورا جي ڪتاب جو ترجمو).

38. سائنس جي تاريخ (گروو ولسن جي ڪتاب جو ترجمو).

ڊاڪٽر عطا محمد حامي
(1919ع _ 1982ع)

پورو نالو: عطا محمد

ولد: تاج الدين سوهو

تخلص: حامي

جنم: 01 جنوري 1919ع

جنم هنڌ: ڳوٺ سوهو ڦناصرا، تعلقو خيرپور ميرس

تعليم: پي ايچ ڊي (سنڌي ادب)

پي ايچ ڊيءَ جو موضوع: خيرپور جي ميرن جو ادب، سياست ۽ ثقافت ۾ حصو (1978ع)

ادبي سڃاڻپ: شاعر، محقق

نوڪري: پروفيسر (ر)

وفات: 03 جون 1982ع

ڇپيل ڪتاب:

1. ثمر حيات (مضمون: 1953ع).
2. درازن جا درويش (مقالو: 1959ع).
3. سچل سرمست (ترتيب: 1964ع).
4. سنڌ جي ڪلاسيڪي شاعري (تحقيق: 1981ع).
5. نينهن جا نعرا (سچل سرمست جي فارسي مثنوين جو سنڌي ترجمو: 1983ع).
6. وکريل موتي (مضمون ۽ مقالا: 1983ع).
7. حاميءَ جو ڪلام (مرتب: محمد علي حداد، 1994ع).
8. خيرپور جي ميرن جو ادب، سياست ۽ ثقافت ۾ حصو (1995ع).
9. ڪُليات ناز (ترتيب).
10. آدم جي تخليق (ترجمو: 2010ع).
11. ڪشف المحجوب (ترجمو).
12. سچل سرمست جو آفاقي پيغام (مرتب ڊاڪٽر مخمور بخاري: 2013ع).

عطيہ دائود
(1958ع)

نالو: عطيہ

ولديت: محمد دائود لاڙڪ

جنم: 01اپريل 1958ع

جنم هنڌ: ڳوٺ مولڊنو لاڙڪ، ضلعو نوشهرو فيروز

تعليم: ايم اي

سڃاڻپ: ڊراما نويس، ليکڪ، عورت اڳواڻ

ڇپيل ڪتاب:

1. شرافت جي پلصراط (آزاد نظم: 1997ع).
2. اڻ پوري چادر (شاعري: 2002ع).
3. سنڌي عورت ڪي ڪهاني (اردو ۾ مضمون).
4. سنڌ ڪي عورت سپني سي سچ تڪ (اردو مضمون).
5. اوهان جو جسم ۽ صحت
6. سنڌي ادب ڪي مختصر تاريخ (اردو: 2019ع).

ع. ق شيخ
(1914ع_1991ع)

پورو نالو: عبدالله شيخ

ولد: قادر بخش شيخ

جنم: 08 مارچ 1914ع

جنم هنڌ: ڳاڙهو ضلعو ٿرپارڪر

تعليم: ايم اي (سنڌي ادب)، ايل ايل بي

ادبي سڃاڻپ: ڪهاڻيڪار، مصور

نوڪري: استاد

وفات: 15 آگسٽ 1991ع

ڇپيل ڪتاب:

1. ڪهه ۽ ڪٿوري (ڪهاڻيون: 1950ع).
2. اسان جي مصوري (فنونِ لطيف).
3. داستانِ اندلس (تاريخ).
4. تاريخ اسلام
5. سماجي اپياس (ترجمو).
6. سنڌي ستون ڪتاب
7. نازو (ڪهاڻيون).
8. روح رهاڻ (متفرقا).
9. محبت جي راهه تي (ڪهاڻيون، خاڪا ۽ ٻيو مواد: 1998ع).
10. خط: ع ق شيخ (مرتب، نجم شيخ: 2010ع).

ع ق شيخ جي فن ۽ شخصيت بابت ڪتاب:

1. ع ق شيخ: ڪوهه ڪاف شيخ (مرتب، نصير مرزا: 2010ع).

علي آڪاش
(1975ع)

اصل نالو: معشوق علي

ولد: جان محمد گوپانگ

جنم: 15 اپريل 1975ع

جنم هنڌ: قنبر ضلعو قنبر شهدادڪوٽ

تعليم: ايم اي (اردو ادب ۽ سوشيالاجي)

ادبي سڃاڻپ: شاعر، تنقيد نگار

ڇپيل ڪتاب:

1. ڪاڪ ڪڪاري شام (شاعري: 1998ع).
2. هينئڙو اوٺي وڳ جيئن (شاعري: 2017ع).
3. شاعريءَ جي بچاءَ ۾ (تنقيدي مضمون: 2017ع).
4. پڪار ڪنيار جا (شاعري: 2018ع).
5. نئين ڪويتا جو بحث ۽ ٻيا مضمون (تنقيدي مضمون: 2018ع).
6. درويش جي تنهائي (شاعري: 2019ع).
7. ڳاڙهي اگهڙي ويندڙ راهه (دنيا جي مشهور شاعري جي شاعريءَ جو ترجمو)

علي احمد بروهي
(1921ع_2003ع)

پورو نالو: علي احمد

ولد: ڪريم بخش بروهي

جنم: 11 نومبر 1921ع

جنم هنڌ: ڳوٺ ياسين، ضلعو شڪارپور

تعليم: ميٽرڪ

ادبي سڃاڻپ: خاڪا نويس، مزاح نگار ڪهاڻيڪار، صحافي

نوڪري: ڊائريڪٽر (اطلاعات کاتو)

صحافتي خدمتون:

ايڊيٽر: روزاني انقلاب سکر، هفتيوار منشور سکر، قرباني، صدائي سنڌ

وفات: 01 ڊسمبر 2003ع

ڇپيل ڪتاب:

1. ڇام ڇاموٽ ۽ ڇامڙا (خاڪا: 1984ع).
2. واٽ ويندي (اخباري ڪالم: 1986ع).
3. سڏن مٿي سڏڙا (مضمون: 1987ع).
4. ڏينا تيل قليل جا (1987ع).

5. History on Tombstones Sind and Balochistan (انگريزي تحقيق: 1987ع)
6. ڳجهه ڳجهاندر ڳالهڙيون (1990ع).
7. سنڌي اخبارن جي ٻولي؛ تي سرسري نظر (جنهن ليکڪن جو هڪ هڪ مضمون، 1995ع).
8. ڪک پن (ڪهاڻيون: 1996ع)
9. The Temple of sun God (1998ع)
10. لاهوتي للڏي ويا
11. وتايو فقير (سوانح: 2004ع).
12. ڳنڍل ڪوڪاري (سهيڙ: ستار پيرزادو 2016ع)

علي احمد قاضي
(1897ع_1970ع)

پورو نالو: علي احمد

جنم: 30 سيپٽمبر 1897ع

جنم هنڌ: حيدرآباد

تعليم: ايل سي پي ايس (ايم بي بي ايس)

ادبي سڃاڻپ: محقق

نوڪري: ڊائريڪٽر (هيلٿ سروس)

وفات: 27 جنوري 1970ع

ڇپيل ڪتاب:

1. علم بدن (پهريون ڇاپو: 1933ع).
2. تندرستي (1940ع).
3. مختصر دائيپو يا ويم جي وات (ترجمو: 1940ع).
4. تن ۽ تندرستي (علم صحت: 1957ع).

5. جنرل سائنس (1965ع).
6. نفسيات (پاڻ سڃاڻ: 1969ع).
7. حيات النبي (سيرت).

علي اڪبر درازي
(1895ع_1981ع)

پورو نالو: علي اڪبر

ولد: قاضي علي محمد قاضي

جنم: 28 جولاءِ 1895ع

جنم هنڌ: روهڙي

تعليم: مئٽرڪ

تخلص: غلام اڪبر

ادبي سڃاڻپ: شاعر، سچل شناس، مرتب، محقق

نوڪري: ٽريزري آفيسر (ر)

وفات: 30 آڪٽوبر 1981ع

ڇپيل ڪتاب:

1. دولهه درازي (سچليات: 1961ع).
2. قرت العين الرسول ﷺ (مذهبيات: 1961ع).
3. بيعت الرضوان (مذهبيات: 1961ع).
4. ديوان ڪوجهي (مرتب: 1961ع).
5. داتا درازي (سچليات: 1962ع).
6. مثنوي عشق نامه (ترجمو: 1962ع).
7. مثنوي گداز نامه (ترجمو: 1962ع).
8. ديوان اڪبر (شاعري: 1962ع).
9. سچل سرمست عظيم شاعر و مفڪر (1962ع).

10. مثنوي تار نامه (ترجمو: 1963ع).
11. مثنوي درد نامه (ترجمو: 1963ع).
12. مثنوي رهبر نامه (ترتيب: 1964ع).
13. مثنوي وصلت نامه (مرتب، ترجمو: 1965ع).
14. مثنوي بحرِ طويل (مرتب: 1966ع).
15. سچل سرمست: شاعر هفتِ زبان (اردو: 1966ع).
16. سچل سرمست: شهنشاهِ عشق (1968ع).
17. مثنوي راز نامه مع ديوانِ خدائي (ترجمو: 1968ع ٻيو ڇاپو 1979ع).
18. عشقِ حبيب (مضمون: 1969ع).
19. فاتح سنڌ (محمد بن قاسم سوانح: 1969ع).
20. سچل سرمست: سرتاج الشعراء شاعر (مضمون: 1971ع).
21. انتخاب سنڌي ڪلام سچل سرمست (ترتيب: 1971ع).
22. سفرنامه ايران و عراق (1972ع).
23. انتخاب سرائڪي ڪلام سچل سرمست (1973ع).
24. عشقِ عجيب اسرار (1973ع).
25. شاعرِ اعظم (سچل سرمست بابت مقالا: 1974ع).
26. انٽرنيشنل پوئٽ (سچليات، انگريزي: 1974ع).
27. شاعرِ هفتِ زبان: فخرِ پاڪستان (مضمون: 1976ع).
28. مڪمل سوانح حيات سچل سرمست (مضمون: 1976ع).
29. فيضِ فاروقي (1976ع).
30. الله ۽ دنيا (مذهبيات: 1976ع).
31. درد جو داستان (1976ع).
32. حق جي راهه پر (1977ع).
33. دولهه درازي جي دربار جا در (تحقيق: 1977ع).
34. سخي سرتاج (قبول محمد درازي جي سوانح: 1977ع).

35. سدا حيات شاعر ۽ ولي الله (سچليات، پيو ڇاپو: 1978ع).
36. سچل سرمست: صاحبِ شريعت (1979ع).
37. سچل سرمست: عاشقِ رسول الله ﷺ (1979ع).
38. ديوانِ آشڪار (ترجمو: 1981ع).
39. آياتِ قرآني جو سنڌي ترجمو (1982ع).

علي بابا
(1940ع_2016ع)

اصل نالو: علي محمد

ولد: محمد رمضان رند بلوچ

جنم: 1940ع

جنم هنڌ: ڪوٽڙي

تعليم: مئٽرڪ

ادبي سڃاڻپ: ڪهاڻيڪار، ناول نگار، ڊراما نويس

ايوارڊ: صدارتي ايوارڊ (حڪومتِ پاڪستان)

وفات: 08 آگسٽ 2016ع

ڇپيل ڪتاب:

1. ڊرتي ڌڪاڻا (ڪهاڻيون: 1983ع).
2. آيل ڙي اولاڻا (ڪهاڻيون: 1984ع).
3. موهن جو دڙو (حصو پهريون، ناول: 1985ع).
4. سنڌباد جو سفر (ناول: 1993ع).
5. منهنجون ڪهاڻيون (ڪهاڻيون: 1994ع).
6. جنم پومي، شمشان پومي (نيون ڪهاڻيون مرتب: ڊاڪٽر اسحاق سميجو: 2017ع).
7. سون نگر (علي بابا جون يادگيريون، مضمون ۽ انٽرويو، مرتب: اسحاق سميجو 2020ع)

ڪن مشهور ڊرامن جو تفصيل

1. هي جيون جا سپنا (پي ٽي وي: 1970ع).
2. هيڪل چنڊڙي (پي ٽي وي: 1971ع).
3. شيشي جو گهر (غلام نبي مغل جي ڪهاڻي: 1971ع).
4. سئو ريا توت ماٺهو (پي ٽي وي).
5. گل چنو گرنار جو (پي ٽي وي: 1971ع).
6. چنڊ ۽ ماڻي (پي ٽي وي: 1971ع).
7. رت جا رشتا (پي ٽي وي: 1972ع).
8. موت (عبدالقادر جوڻيجي جي ڪهاڻي: 1972ع).
9. ستو (پي ٽي وي: 1973ع).
10. پهرين مراد (نسيم کرل جي ڪهاڻي: 1973ع).
11. موتئي جهڙو من (پي ٽي وي: 1974ع).
12. پاڳان (پي ٽي وي: 1974ع).
13. پالي شاهي (پي ٽي وي: 1974ع).
14. گلن واري ڇوڪري (مرزا قليچ بيگ: 1975ع)
15. زندگيءَ منجهه درياهه (پي ٽي وي، سيريل: 1975ع).
16. لهرون لس ليٽ (پي ٽي وي: 1976ع).
17. ڪارونجهر جي ڪور (1978ع).
18. نئين سڙڪ (پي ٽي وي: 1979ع).
19. پيئنگ گيسٽ (پي ٽي وي: 1982ع).
20. جت لڪ لڳي (ٽي قسطون پي ٽي وي: 1983ع).
21. اندر جو آواز (پي ٽي وي: 1984ع).
22. زندگيءَ جا اولڙا (پي ٽي وي، سيريل: 1984ع).
23. پاڇولو (پي ٽي وي: 1988ع).

علي دوست عاجز

(1964ع)

پورو نالو: علي دوست

ولد: محمد خان گاتنجو

تخلص: عاجز

جنم: 02 سيپٽمبر 1964ع

جنم هنڌ: فريدآباد تعلقو ميهڙ ضلعو دادو

تعليم: ايم اي (رياضي)

ادبي سڃاڻپ: شاعر، نقاد، خاڪا نويس

نوڪري: ڊپٽي ڪمشنر (انليند روينيو ڪاتو حيدرآباد)

ڇپيل ڪتاب:

1. خوشبو خوشبو خواب (شاعري: 2000ع).
2. جهڙا تارا جرڪنا (ٻارن لاءِ شاعري: 2002ع).
3. اڃن پوئر پنيوليا (2003ع).
4. سوني باگو (2004ع).
5. آديسي استاد (استاد بخاري: فن ۽ شخصيت: 2005ع).
6. رنگ رتو آڪاس (شاعري: 2009ع).
7. ساڻر جو سوداءُ (شاعري: 2013ع).
8. رتا روهيڙا (شاعري: 2017ع).
9. ڪونجان (اوپيرا: 2018ع).
10. ٽانڊاٽا ٽانڊاٽا رات (ٻارن لاءِ شاعري: 2018ع).
11. موتيءَ چڙن چوريو (گيت: 2019ع).
12. مٽي ڪلهن ڪيترا (خاڪا: 2020ع).
13. خوبصورت خيال جا سپنا (استاد بخاري جا غزل، مرتب).
14. گونڌر منهنجي گود ۾ (استاد بخاري جي لنڊن جي ڊائري ۽ شاعري).

علي زاهد
(1973ع)

پورو نالو: زاهد علي

ولد: غلام محمد عباسي

جنم: 15 آگسٽ 1973ع

جنم هنڌ: خانپور، تعلقو خيرپور ناٿن شاهه ضلعو دادو

تعليم: گريجوئيشن

ادبي سڃاڻپ: شاعر، مترجم، ڪالم نگار، صحافي، اداڪار

ڇپيل ڪتاب:

1. ناچڻي (شاعري:2011ع).

علي محمد سولنگي
(1965ع)

پورو نالو: علي محمد

ولد: مير محمد سولنگي

جنم: 21 نومبر 1965ع

جنم هنڌ: ڳوٺ قاضي پير محمد، قلجي اسٽيشن، ضلعو دادو

تعليم: ايم اي

ادبي سڃاڻپ: شاعر، نثر نويس

صحافتي خدمتون: ايڊيٽر (رسالو خوشبوءِ، نئين خوشبوءِ)

ڇپيل ڪتاب:

1. ٻار گلن جا هار (ٻارن لاءِ شاعري: 2005ع).
2. چاهتن جا گلاب (شاعري: 2006ع).
3. چاهتن جي موٽ (شاعري: 2008ع).

4. هڪ شام جو الميو (ڪهاڻيون: 2012ع).
5. سهڻا يار (ٻارن لاءِ شاعري: 2012ع).
6. موتين داڻا (ٻارن لاءِ شاعري: 2017ع).
7. ڪاش (شاعري: 2019ع).
8. قلم جنين جي هٿ ۾ (خاڪا: 2020ع)

علي محمد شاهه لڪياري
(1954ع_2020ع)

پورو نالو: سيد علي محمد شاهه

ولد: سيد عمر شاهه لڪياري

جنم: 03اپريل 1954ع

جنم هنڌ: ڳوٺ سيد جادل شاهه ضلعو نوابشاهه (شهيد بينظير آباد)

تعليم: ايم اي (بين القوامي تعلقات)

ادبي سڃاڻپ: نثر نويس، صحافي

وفات: 21 جون 2020ع

چيل ڪتاب:

1. ڪايا منجهه ڪڙن (جيل ڊائري: 2009ع).
2. اڄ ٿر پسان مي (مضمون).
3. ڇٽيون چنڊن واس (جيل ۾ آيل خط: 2011ع).

علي محمد ڪاڪيپوٽو
(1900ع_1967ع)

پورو نالو: علي محمد

ولد: بهادر خان ڪاڪيپوٽو

جنم: 1900ع

جنم هنڌ: ڳوٺ مارو ڪاڪيپوٽا، تعلقو ڳڙهي ياسين، ضلعو شڪارپور

تعليم: مولوي فاضل، منشي فاضل

ادبي سڃاڻپ: فلسفي، عالم، اسڪالر

نوڪري: فيلو (اورينٽل ڪاليج لاهور)

خدمتون: فلسفي ۾ علامه اقبال ۽ اينمري شمل جو استاد

وفات: 01 مارچ 1967ع

علي محمد مجروح
(1926ع_1997ع)

پورو نالو: علي محمد

ولد: خير محمد پنهور

تخلص: مجروح

جنم: 1926ع

جنم هنڌ: ڪراچي

سڃاڻپ: شاعر، صحافي، ڊراما نويس

نوڪري: اطلاعات کاتي ۾ ملازمت

ايوارڊ: صدارتي ايوارڊ (حڪومتِ پاڪستان: 1995ع)

وفات: 06 فيبروري 1997ع

ڇپيل ڪتاب:

1. سڪ جو سمونڊ (شاعري: 1993ع).

ڊرامن جو تفصيل

1. ٿان جي شوخائي (پي ٽي وي: 1974ع).
2. مهمان (پي ٽي وي: 1974ع).
3. روپ (پي ٽي وي: 1977ع).
4. جوڳيءَ جا ڳايوس (پي ٽي وي: 1983ع).

ڊاڪٽر علي مرتضيٰ ڌاريجو
(1950ع)

پورو نالو: علي مرتضيٰ

ولد: علي حسن ڌاريجو

جنم: 02 سيپٽمبر 1950ع

جنم هنڌ: لاڙڪاڻو

تعليم: پي ايڇ ڊي (زولاجي)

ادبي سڃاڻپ: مترجم، مضمون نگار

نوڪري: پروفيسر (زولاجي)

خدمتون: چيئرمين (زولاجي شعبو سنڌ يونيورسٽي ڄامشورو)

ڇپيل ڪتاب:

1. انوکا گرهہ (1982ع).
2. ڪينسر (1982ع).
3. فرسٽ ايڊ (1983ع).
4. هيلٿ ٽيڪنيشن ٽريننگ گائيڊ بوڪ (ٽي ڀاڱا: 1990ع).
5. جنس جي سائنسي ڄاڻ (1991ع).
6. ڇاتين جي سائنسي ڄاڻ (1994ع).
7. ڪينسري بيماريون (1995ع).
8. سنڌ هڪ نظر ۾
9. سرير جي آتم ڪهاڻي (1996ع).
10. قرآن ۽ سائنس (2006ع).
11. تحفظ ماحول ۽ اسلام (2009ع).
12. سنڌ ۾ ماحولي خطو
13. ناياب جهنگلي وسيلن کي بچائڻ ۾ فخر محسوس ڪريو (2009ع).

14. موسمي تبديلي جا آهي (2010ع).
15. جتي وڃ ت طبيب (2011ع).
16. تپندڙ ڌرتي ۽ مٽجندڙ ڦندون (2011ع).
17. ڪائنات جو مڪمل نظريو (اسٽيفن هاڪنگ جي ڪتاب جو ترجمو: 2019ع).

علي نواز آريسر
(1982ع)

نالو: علي نواز

ولد: محمد قاسم آريسر

جنم: 03 مارچ 1982ع

جنم هنڌ: انڙ آباد ضلعو عمرڪوٽ

تعليم: ايم فل (سنڌي ادب)

ملازمت: پروگرام اسسٽنٽ (سنڌي لئنگيج اٿارٽي)

خدمتون: سنجها پبليڪيشن، ماهوار ڪينجهر حيدرآباد (سب ايڊيٽر)

ڇپيل ڪتاب:

1. زندگي، آزادي ۽ محبت (ليکڪ عبدالواحد آريسر، ترتيب: 2009ع)
2. مانجهي مٺيادار (سوانح: 2011ع)
3. قومي تحريڪ جا شهيد (خاڪا، 2014ع)
4. جي مون سانديا ساهه (خاڪا، 2014ع)
5. بهار آندا پٽن جا لاشا (مرتب: 2014ع)
6. چڱو ڀتائي آئون هلان ٿو (راڳي صادق فقير بابت، مرتب: 2015ع)
7. سنڌي ادب ۾ عورتن جو حصو (ادبي تاريخ: 2016ع)
8. عشق ۽ محبت جو سفير (مرتب: 2016ع)
9. سنڌ هِتي، سنڌ هُتي (ادبي تاريخ: 2017ع)
10. ويو وڻجارو اوهري (چاچا قاسم سومرو بابت، ترتيب: 2018ع)
11. سنڌي ٻولي ۽ لاڙي لهجو 2019ع

پروفيسر علي نواز حاجن جتوئي
(1914ع_1996ع)

پورو نالو: علي نواز

ولد: حاجن خان

جنم: 11 جولاءِ 1914ع

جنم هنڌ: پراڻا جتوئي، تعلقو مورو، ضلعو نوشهرو فيروز

تعليم: ايم اي (سنڌي ادب)

ادبي سڃاڻپ: لسانيات ماهر، محقق، شاعر

نوڪري: پروفيسر (سنڌي شعبو سنڌ يونيورسٽي ڄامشورو)

وفات: 29 سيپٽمبر 1996ع

ڇپيل ڪتاب:

1. ميان عبدالرحيم گرهوڙيءَ جو سنڌي ڪلام (ترتيب: 1956ع).
2. ديوان حافظ
3. سياست نامو (ترجمو: 1957ع).
4. اخلاق محسن (ترجمو: 1957ع).
5. سنڌي صحيفو (مقالو: 1962ع).
6. غزلن جو غنچو (عبدالجبار جوڻيجي سان گڏ ترتيب: 1963ع).
7. لطيفي لهرون.
8. علم اللسان سنڌي زبان (لسانيات: 1968ع).
9. ويرون ۽ وهڪرا (مقالا: 1993ع).
10. ميڪده مصطفائي
11. رنگ رباني

علي نواز وفائي
(1925ع_2000ع)

پورو نالو: علي نواز

ولد: دين محمد وفائي

جنم: 24 مئي 1925ع

جنم هنڌ: سکر

تعليم: فائينل

ادبي سڃاڻپ: مضمون نگار، صحافي

صحافتي خدمتون: ماهوار رسالو توحيد، هفتيوار اخبار آزاد

وفات: 28 مئي 2000ع

ڇپيل ڪتاب:

1. سورهين ڏاڍهن سنيهو (سياسيات).
2. پلئه پايو سچ (مضمون).
3. رتيءَ جي رهاڻ (مضمون: 1979ع).
4. وفائيءَ جا خط (مولانا دين محمد وفائيءَ ذي خط مرتب: 1982ع).

علي گل سانگي
(1952ع_2014ع)

پورو نالو: علي گل

ولد: روشن علي سانگي

جنم: 14 سيپٽمبر 1952ع

جنم هنڌ: ڳوٺ دودائي، ضلعو لاڙڪاڻو

تعليم: گريجوئيشن

ادبي سڃاڻپ: عوامي شاعر، صحافي

وفات: 29 اپريل 2014ع

چيل ڪتاب:

1. پير پرينگھه (شاعري: 1992ع).
2. ڪنڌيءَ ٿمريا ڪانھ (شاعري: 1994ع).
3. پيرين پنڌ ڪنديانس (شاعري: 1995ع).
4. نيڻ ڳالهائن ٿا (شاعري: 1997ع).
5. ڳجر پاڻي گج (لوڪ گيت: 1998ع).

عمر الدين بيدار
(1929ع_2004ع)

پورو نالو: عمرالدين

ولد: محمد آچر سهتو

تخلص: بيدار

جنم: 10اپريل 1929ع

جنم هنڌ: ڳوٺ دليپوٽا، ضلعو نوشهرو فيروز

تعليم: بي اي

ادبي سڃاڻپ: ناول نگار، شاعر، ڪهاڻيڪار، صحافي

نوڪري: استاد .

صحافتي خدمتون:

باني ايڊيٽر: ماهوار بادل (1965ع)، اديون ۽ انڊس ڊائجسٽ، سنڌ رسالو

وفات: 11مئي 2004ع

چيل ڪتاب:

1. وساريان نه وسرن (ناول: 1962ع).
2. ماحول جي مهرباني (شاعري: 1962ع).
3. ماهرو (ناول: 1967ع).
4. ڪچڪول (ڪهاڻيون: 1973ع).

5. نارو شاهه چنگيزي (ناول).
6. حقيقت حال (شاعري: 1988ع).
7. اڪوڻا ناميارا سنڌي

عنايت بلوچ
(1941ع)

پورو نالو: عنايت الله

ولد: غلام نبي ادامي ڪوسو

جنم: 03 آڪٽوبر 1941ع

جنم هنڌ: ڳوٺ حاجي يارمحمد ڪوسو لڳ احمد پور، ضلعو خيرپور ميرس

تعليم: ايم اي (اسلامڪ هسٽري)

ادبي سڃاڻپ: شاعر، محقق، مترجم

نوڪري: ڪنٽرولر (ريڊيو پاڪستان)

ڇپيل ڪتاب:

1. سڀ پرٿون پاڻ (مير سڪندر خان ڪوسي جو ڪلام، ترتيب: 1974ع).
2. ڪنارو ڪنڌ (شاعري: 1981ع).
3. ڪي پڙاڏا، ڪي سڏ (جي الانا جي شاعري، ترتيب: 1981ع).
4. پرين جي پرديس (سفرنامو: 1984ع).
5. پرديسي ڪهڙا پرين (سفرنامو: 1987ع).
6. سهسين ٿيا سارنگ (سفرنامو: 1995ع).
7. پيارن جا پيغام (ڊاڪٽر نبي بخش خان بلوچ جا خط ترتيب: 2008ع).
8. روم جي شهنشاهت جو زوال ۽ خاتمو (پهريون ڀاڱو ترجمو: 2010ع).
9. روم جي شهنشاهت جو زوال ۽ خاتمو (ٻيو ڀاڱو ترجمو: 2012ع).
10. ماڻگين سنيارون (ڊاڪٽر نبي بخش خان بلوچ ڏي خط ۽ جواب، سهيڙ: 2013ع).
11. ساهان اوڏا سُپرين (ٻه گڏيل سفرناما: 2016ع).
12. سنڌ جي تاريخ (ڊاڪٽر نبي بخش خان بلوچ جا تحقيقي مقالا، ترجمو،

عيسيٰ ميمڻ
(1985ع)

اصل نالو: محمد عيسيٰ

ولديت: الله ڏنو ميمڻ

جنم: 9 جولاءِ 1985ع

جنم هنڌ: ڳوٺ ڪوهارا، تعلقو باقراڻي، ضلعو لاڙڪاڻو

تعليم: ايم فل (جيل پر سرجيل سنڌي ادب)

نوڪري: استاد

ڇپيل ڪتاب:

1. سياست، تاريخ ۽ ڪردار (مضمون ۽ مقالا: 2013ع)
2. سنيها سپرين جا (خط: 2017ع)
3. سنڌي ادبي سنگت شاخ ڏوڪري ۽ لاڙڪاڻي جي ڪارڪردگي رپوٽ (2018ع)
4. سرت سنڌو سوجهرو (مضمون ۽ مقالا: 2019ع)

پروفيسر ڊاڪٽر غفور ميمڻ
(1962ع)

پورو نالو: عبدالغفور

ولد: محمد اسماعيل ميمڻ

جنم: 25 آگسٽ 1962ع

جنم هنڌ: دڙو ضلعو سجاول

تعليم: پي ايڇ ڊي (سنڌي ادب)

پي ايڇ ڊيءَ جو موضوع: سنڌي ادب جو فڪري پس منظر (2000ع)

ادبي سڃاڻپ: ڪهاڻيڪار، محقق

نوڪري: پروفيسر (سنڌي شعبو ڪراچي يونيورسٽي)

خدمتون: چيئرمين سنڌي شعبو (ڪراچي يونيورسٽي: 2014ع)
چيئرمين: سنڌي لئنگئيج اٿارٽي حيدرآباد (2016ع)

چيل ڪتاب:

1. جتي نيڻهن اُجل (ڪهاڻيون: 1995ع).
2. سنڌي ادب جو فڪري پس منظر (پي ايچ ڊي: 2002ع).
3. گلدستو (نصابي ڪتاب: 2004ع).
4. انسان سماج ۽ فطرت (مضمون: 2005ع).
5. شاهه لطيف جا فڪري رخ (لطيفيات: 2015ع).
6. جديديت پڇاڻان (تنقيد: 2016ع).
7. سنڌي سماج: نفسياتي اصطلاحن جي آئيني ۾ (2017ع).

پروفيسر ڊاڪٽر غلام حسين پناهڻ
(1935ع)

پورو نالو: غلام حسين

جنم: 20 ڊسمبر 1935ع

جنم هنڌ: پناهڻ ڳوٺ، حسين آباد، حيدرآباد

تعليم: پي ايچ ڊي (سنڌي ادب)

پي ايچ ڊيءَ جو موضوع: سنڌي ناول جي ارتقائي تاريخ (1977ع)

ادبي سڃاڻپ: محقق

نوڪري: پروفيسر (سنڌي شعبو سنڌ يونيورسٽي ڄامشورو)

چيل ڪتاب:

1. سنڌي ناول جي ارتقائي تاريخ (1982ع).
2. تحقيق جو فن (1983ع).
3. شاهه جي ڪلام ۾ هدايتون (لطيفيات: 2007ع).

پروفيسر غلام حسين جلباڻيؒ
(1914ع_1989ع)

پورو نالو: غلام حسين

ولد: نظر محمد جلباڻي

ڄم: 02 فيبروري 1914ع

ڄم هنڌ: جلباڻي ڳوٺ، ضلعو نوشهروفيروز

تعليم: ايم اي (عربي)

ادبي سڃاڻپ: محقق

نوڪري: پروفيسر (سنڌ يونيورسٽي ڄامشورو)

خدمتون: چيئرمين (عربي شعبو سنڌ يونيورسٽي)

وفات: 1989ع

چيل ڪتاب:

1. ڪاميابي (ابن طفيل جي ڪتاب 'حَيّ بن يقظان' جو سنڌي ترجمو: 1959ع).
2. چونڪارو (امام غزالي جي ڪتاب جو ترجمو: 1959ع).
3. ڪيمياءِ سعادت (امام غزالي جي ڪتاب جو ترجمو: 1960ع).
4. شاهه ولي الله جي تعليم (1961ع).
5. پکين جي پارليامينٽ (شيخ فريد الدين عطار جي ڪتاب 'منطق الطير' جو سنڌي ترجمو: 1962ع).
6. خوابنامو (ابن سيرين جي ڪتاب جو ترجمو: 1962ع).
7. سلامان ۽ ابسال (جامي جي ڪتاب جو ترجمو: 1963ع).
8. تاويل الاحاديث (1964ع).
9. عقد الجيد (1966ع).
10. نهج الجديد (1972ع).
11. شاهه ولي الله جي زندگي (1973ع).

12. عربي سنڌي ڊڪشنري (ٻاگو ڀاڱو: الف کان ظ، 1988ع).
13. عربي سنڌي لغت (ٻاگو ڀاڱو: ع کان ي، 1990ع).
14. سطعات.
15. لمحات.
16. الطاف القدس.
17. Life of the Holy Prophet
18. Teaching of Shah Wali ullah Delhi

غلام حسين رنگريز
(1945ع)

پورو نالو: غلام حسين
ولد: شفيع محمد کٽي
جنم: 18 اپريل 1945ع
جنم هنڌ: ميرپور بٺورو ضلعو ٺٽو
تعليم: ايم اي (پوليٽيڪل سائنس)، ايل ايل بي
ادبي سڃاڻپ: شاعر، مترجم
نوڪري: ليڪچرار (ر)
خدمتون: سيڪريٽري جنرل (سنڌي ادبي سنگت سنڌ: 1988ع)
ڇپيل ڪتاب:

1. سرمد ڇا ٿو سوچي (مضمون).
2. وکر سو وهاءِ (مضمون: 1989ع).
3. غلام جا ٽهڪڙا (ناٽڪ، ترجمو: 1990ع).
4. اکين اُڃ اپار (شاعري: 2005ع).
5. ورق ورق زندگي (ڊائري: 2010ع).
6. سونهن، سهائي، سوچ (مضمون: 2014ع).

7. تصوف هڪ تحريڪ (2016ع).
8. خانا بدوش روح جي ڪٿا (آتم ڪٿا: 2017ع).
9. رهيو روح رباب (آتم ڪٿا: 2019ع).
10. فن تحرير جي تاريخ (ترجمو).

غلام رباني آگرو
(1933ع_2010ع)

پورو نالو: غلام رباني

ولد: عبداللطيف آگرو

جنم: 05 نومبر 1933ع

جنم هنڌ: ڳوٺ محمد خان آگرو تعلقو ڪنڊياري ضلعو نوشهروفيروز

تعليم: بي اي

ادبي سڃاڻپ: ڪهاڻيڪار، خاڪا نويس.

خدمتون: ايڊيٽر: ماهوار گل ڦل (1959ع کان 1964ع)

سيڪريٽري: سنڌي ادبي بورڊ ڄامشورو (1959ع)

پرو وائيس چانسلر: سنڌ يونيورسٽي ڄامشورو (1976ع)

سيڪريٽري: سنڌي ادبي بورڊ ڄامشورو (1980ع)

ڊائريڪٽر جنرل: اڪادمي ادبيات پاڪستان، اسلام آباد (1984ع)

چيئرمين: اڪادمي ادبيات پاڪستان، اسلام آباد (1990ع).

اعزازي چيئرمين: اردو سائنس بورڊ لاهور

چيئرمين: سنڌي ادبي بورڊ ڄامشورو (13 جولاءِ 2002ع کان سيپٽمبر 2003ع تائين)

ايوارڊ: تمغہ امتياز (حڪومتِ پاڪستان: 1986ع)

حُسن ڪارڪردگي ايوارڊ (حڪومتِ پاڪستان)

وفات: 18 جنوري 2010ع

چيدهه ڪتاب:

1. چونڊ آمريڪي افسانا (سراج سان گڏ: 1958ع).
2. آب حيات (ڪهاڻيون: 1960ع).
3. سنڌ ۾ پکين ۽ جانورن جو شڪار (محمد اسماعيل عرساڻي سان گڏ: 1961ع).
4. جهڙا گل گلاب جا (خاڪا، ٻه جلد: 1991ع).
5. سنڌ جا بر، بحر ۽ پهاڙ (سوانح: 1997ع).
6. سنڌي ڪلچر (تاريخ: 2011ع).
7. ماٺيون شهر ڀنڀور جا (سوانح: 2012ع).
8. هنگلاج ۾ چانڊوڪي (سفرنامو: 2012ع).
9. سنڌي ادب تي ترقي پسند تحريڪ جو اثر (2013ع)
10. ٿيا قلب قرار (مضمون ۽ مقالا، مرتب: نصير مرزا، 2013ع).

غلام رباني جي شخصيت تي ڪتاب

1. ڏور ٻه اوڏا سڄڻين (مرتب: الطاف آگرو: 2014ع).
2. سڏ پڙاڏو (جهڙا گل گلاب تي همعصرن جا مقالا، مرتب: نصير مرزا: 1993ع).

غلام رسول ڪلهوڙو
(1941ع_2013ع)

پورو نالو: غلام رسول

جنم: 03 جنوري 1941ع

جنم هنڌ: جيڪب آباد

ادبي سڃاڻپ: ڪهاڻيڪار، مزاح نگار

وفات: 03 جولاءِ 2013ع

چيدهه ڪتاب:

1. ويرن ۽ لهرن (ڪهاڻيون).
2. زندگي هڪ مرڪ (ڪهاڻيون: 2000ع).
3. آئينو ۽ تصوير (ڪهاڻيون).
4. سنڌ سڄي آهي سرهاڻ (2005ع).

ڊاڪٽر غلام علي الانا
(1930ع)

پورو نالو: غلام علي الانا

والد: الهڏنو خواجا

جنم: 15 مارچ 1930ع

جنم هنڌ: ڳوٺ ٽڙ خواجا، تعلقو جاتي، ضلعو سجاول

تعليم: پي ايڇ ڊي (سنڌي ادب)

پي ايڇ ڊيءَ جو موضوع: لاڙ جي ادبي ۽ ثقافتي تاريخ (1971ع)

خدمتون: جولاءِ 1963ع ۾ انسٽيٽيوٽ آف سنڌالاجيءَ جو اسسٽنٽ ڊائريڪٽر ۽ پوءِ پروفيسر انچارج، سنڌ يونيورسٽيءَ جي آرٽس فئڪلٽيءَ جو ڊين، سنڌ يونيورسٽيءَ جو وائس چانسلر، علامه اقبال اوپن يونيورسٽيءَ اسلام آباد جو وائيس چانسلر، سنڌي ٻوليءَ جي بااختيار اداري جو چيئرمين.

ايوارڊ: ستاره امتياز (حڪومتِ پاڪستان: 1993ع)

ڇپيل ڪتاب:

1. لاٽ (ناول:1952ع).
2. چور (ڪهاڻيون: 1954ع).
3. ناصر خسرو ايراني (سوانح:1961ع).
4. منتخب ديوان فاضل (ترتيب: 1964ع).
5. سنڌي صورتخطي (لسانيات: 1964ع).
6. سنڌي نثر جي تاريخ (ادبي تاريخ: 1966ع).
7. ادبي اوسر (ترتيب: 1967ع).
8. سنڌي صوتيات (لسانيات:1967ع).
9. سنڌ جي ديني ادب جو ڪئٽلاگ (مرتب:1971ع).
10. علمي آئينو (ترتيب:1971ع).
11. سنڌي زبان جي بنيادي لغت (ساٿي ايڊيٽر: 1973ع).
12. سنڌي زبان جي وڏايل بنيادي لغت (1973ع).

13. سنڌي زبان جي ڪاروباري لغت (ساٿي ايڊيٽر: 1973ع).
14. سنڌي ٻوليءَ جو بڻ بنياد (لسانيات: 1974ع).
15. سنڌي ليکڪن جي ڊائريڪٽري (1974ع).
16. سنڌي پهريون ڪتاب (1974ع).
17. لاڙ جي ادبي ۽ ثقافتي تاريخ (1977ع).
18. سنڌ جي لساني جاگرافي (1979ع).
19. سنڌي ٻوليءَ جو اڀياس (1987ع).
20. زبان اور ثقافت (1987ع.
21. سنڌي معلم (1991ع).
22. سنڌي صورتخطي (لسانيات: 1993ع).
23. ثقافتي ورثو (1999ع).
24. سنڌي لنگافون (1999ع).
25. سنڌي درسي ڪتاب (پاڱو پهريون: 2000ع).
26. سنڌي درسي ڪتاب (پاڱو ٻيو: 2000ع).
27. سنڌي لنگافون پيڪيج (2001ع).
28. سنڌي ٻوليءَ جي ارتقا (2006ع).
29. استادن لاءِ هدايتون (ٻه جلد: 2000ع.
30. سنڌي ٻوليءَ جي ارتقا (2007ع).
31. سنڌي صوتيات (2009ع).
32. سنڌي ٻوليءَ جو تشريحي گرامر (2010ع).
33. تحريڪِ پاڪستان ۾ سنڌ ڪا حصا (اردو).
34. Introduction of Sindhi literature (1991)
35. Linguistic & Papers on Sindhi Language
36. History of Sindhi Language and Literature at a Glance
37. Sindhi Society and culture (2010ع).

ناٽڪن جو تفصيل

1. ماستر (اصلاحي ناٽڪ: 1958ع).

غلام فاطمہ شيخ
(1887ع_1981ع)

پورو نالو: غلام فاطمہ

والد: شيخ عبدالرحيم سنڌي

مڙس جو نالو: ڊاڪٽر شيخ شمس الدين

جنم: 1887ع

جنم هنڌ: حيدرآباد

تعليم: نرسنگ (طبيہ ڪاليج دهلي)

ادبي سڃاڻپ: نثر نويس

نوڪري: ڊاڪٽر

وفات: 13 اپريل 1981ع

ڇپيل ڪتاب:

1. شيخياڻيءَ جي ڊائري (آتم ڪٿا: 1965ع).

ڊاڪٽر غلام قادر سومرو
(1933ع_2005ع)

پورو نالو: غلام قادر

ولديت: نبي بخش سومرو

جنم: 15 فيبروري 1933ع

جنم هنڌ: ڳوٺ ڏيتا، تعلقو ڪنڊيارو، ضلعو نوشهروفيروز

تعليم: پي ايچ ڊي (سنڌي ادب)

پي ايچ ڊيءَ جو موضوع: سنڌي ادب ۾ طنز ۽ مزاح

ادبي سڃاڻپ: محقق، مترجم، ڪهاڻيڪار، لسانيات ماهر

نوڪري: پرنسپال (سنڌ مدرسة الاسلام ڪراچي)

وفات: 09 آڪٽوبر 2005ع

چيل ڪتاب:

1. مانئوع (راٿيبو هيگرڊ جي ڪتاب جو ترجمو: 1961ع).
2. ...ع ڏوڙيا پنهنجي ويا (مزاحيا ڪهاڻيون: 1965ع).
3. سهڻا توهه (1975ع).
4. ور چڙهي وڃڻ جي پيڙا (آفريڪي ناول جو ترجمو).
5. سنڌي ٻٽن لفظن جي لغت (1996ع).
6. سنڌي ٻوليءَ ۾ انگن جو ڪارج (2003ع).
7. سنگيت آچاريا ماستر چندر (2007ع).
8. سنڌي ادب ۾ طنز ۽ مزاح (2013ع).
9. English to Sindhi Dictionary

غلام محمد غازي
(1958ع)

پورو نالو: غلام محمد

ولد: محمد سومر مهر

تخلص: غازي

جنم: 09 اپريل 1955ع

جنم هنڌ: عبدي ضلعو شڪارپور

تعليم: ايم اي (آئي آر)

ادبي سڃاڻپ: ٻارن جو ليکڪ

نوڪري: استاد (ر)

ايوارڊ: سيرت ايوارڊ (حڪومتِ پاڪستان: 2019ع)

ڇپيل ڪتاب:

1. ٻار گلن جا هار (ٻارن لاءِ شاعري: 1992ع).
2. سائينءَ بخشي سونهن (ٻارن لاءِ شاعري: 1993ع).

3. مرڪندڙ مکڙيون (ٻارن لاءِ شاعري: 1997ع).
4. سائنس پڻ سمجهاڻي (ٻارن لاءِ شاعري: 1999ع).
5. وطن گل آ مون لئه (ٻارن لاءِ شاعري: 2002ع).
6. سائنس پڻ سمجهاڻي (ٻارن لاءِ شاعري: 2003ع).
7. رانديڪن سان راند (ٻارن لاءِ شاعري: 2003ع).
8. گيت پنهنجي ديس جا (ٻارن لاءِ شاعري: 2004ع).
9. رنگا رنگي گيت (ٻارن لاءِ شاعري: 2006ع).
10. پنپوري (ٻارن لاءِ: 2007ع).
11. ڌرتيءَ تارا (نثار بزمي جي ٻارن لاءِ شاعري، مرتب: 2008ع).
12. مرڪون (ٻارن لاءِ: 2009ع).
13. سنڌي گيت (ٻارن لاءِ شاعري: 2014ع).
14. اسان جي ڌرتي (ٻارن لاءِ شاعري).
15. تند تنوار (شاعري: 2015ع).
16. زنجير ٽُٽي پوندا (شاعري).
17. محبوب مٺا (مذهبي شاعري: 2019ع).

غلام محمد گرامي
(1920ع_1976ع)

پورو نالو: غلام محمد

ولد: جاڙو خان لغاري بلوچ

جنم: 20 ڊسمبر 1920ع

جنم هنڌ: ميهڙ ضلعو دادو

ادبي سڃاڻپ: شاعر، عالم، صحافي.

ادبي خدمتون: چيئرمين (سنڌي ادبي بورڊ ڄامشورو: 1978ع کان 1989ع تائين)

چيئرمين: شاهه ولي الله اڪيڊمي حيدرآباد

صحافتي خدمتون: ايڊيٽر روزاني آفتاب ڪراچي، عرفانِ لطيف حيدرآباد، پاسبان هالا، الزمان هالا، ترجمان ميرپور خاص، ماهوار رسالو شاعر حيدرآباد، ٽماهي مهراڻ ڄامشورو (1955ع کان 1976ع).

وفات: 15 سيپٽمبر 1976ع

چيل ڪتاب:

1. الله جو وجود (1953ع).
2. رفيقِ حيات (1957ع).
3. ڪلياتِ بلبل (ترتيب: 1969ع).
4. ديوانِ بلبل (ترتيب: 1969ع).
5. اسان جو پيارو دين (1971ع).
6. ويا سي وينجهار (خاڪا: 1977ع).
7. ادبي اهڃاڻ (تنقيد).
8. پاڪ جمهوريت
9. اسلامي تاريخي ڪهاڻيون
10. مزاحيات (مرتب: 1977ع).
11. دينيات (ائين ڪلاس لاءِ).
12. مسلمانن ۾ تعليم (مرتب: 1977ع).
13. جام جم (ترتيب: 1977ع).
14. قائداعظم جون تقريرون
15. مشرقي شاعريءَ جا فني قدر ۽ رجحانات

ڊاڪٽر غلام محمد لاکو
(1954ع)

پورو نالو: غلام محمد

ولد: محمد ابراهيم لاکو

جنم: 06 جولاءِ 1954ع

جنم هنڌ: ڳوٺ مٺا خان جوکيو تعلقو دولت پور ضلعو نوابشاهه (شهيد بينظير آباد)

تعليم: پي ايڇ ڊي (تاريخ)

پي ايڇ ڊيءَ جو موضوع: ڪلهوڙا دور حڪومت

ادبي سڃاڻپ: محقق، تاريخدان

نوڪري: پروفيسر (تاريخ شعبو، سنڌ يونيورسٽي ڄامشورو)

ڇپيل ڪتاب:

1. سنڌ صدين کان (تاريخ: 1980ع).
2. سنڌي ادب (پير حسام الدين راشدي، ترجمو: 1981ع).
3. تاريخ جو سبق (تاريخ: 1984ع).
4. مياں نور محمد ڪلهوڙو (انگريزي: 1987ع).
5. سمن جي سلطنت (تاريخ: 1987ع).
6. دولهه دريا خان (پارن لاءِ: 1990ع).
7. تفسير آيت الڪرسي (ترتيب: 1990ع).
8. مطالعو سنڌ جو (تاريخ: 1992ع).
9. ڳالهيون منهنجي سنڌ جون (پير حسام الدين راشديءَ جا مقالا، مرتب: 1992ع).
10. سنڌ جو تاريخي ۽ تحقيقي جائزو (مضمون ۽ مقالا: 1997ع).
11. مقالات راشدي (اردو، مرتب: غلام محمد لاکو: 2002ع).
12. سنڌ شناسي (ايڇ ايڇ پنهور مقالا، مضمون، تقريرون ۽ انٽرويو، مرتب: 2018ع).

ڊاڪٽر غلام مصطفيٰ سولنگي
(1971ع)

پورو نالو: غلام مصطفيٰ

ولد: غلام حيدر سولنگي

جنم: 01 آگسٽ 1971ع

جنم هنڌ: ڳوٺ سهتا، تعلقو ڳڙهي ياسين، ضلعو شڪارپور

تعليم: پي ايڇ ڊي (سنڌي ادب)

پي ايڇ ڊيءَ جو موضوع: ٻارڙن جي رسالي گل ڦل جو تحقيقي ۽ تنقيدي جائزو (2019ع)

ادبي سڃاڻپ: ڪهاڻيڪار، محقق، ٻارن جو ليکڪ

نوڪري: پروڊيوسر (پي ٽي وي)

ڇپيل ڪتاب:

1. عقلمند قاضي (ٻارن لاءِ ڪهاڻيون: 1990ع).
2. مايوس ڇوڪريءَ جي آڪاڻي (ٻارن لاءِ: 1992ع).
3. سياڻو شاگرد (ٻارن لاءِ ڪهاڻيون: 2001ع).
4. ٽي ڪارڪون (ٻارن لاءِ: 2001ع).
5. اسلامي رياست ۾ تعليمي نظام (2001ع).
6. عورتن خلاف تشدد (2012ع).
7. ڳائيندڙ ڪنب (ٻاراڻيون ڪهاڻيون: 2014ع).
8. پوپٽ (ٻارن لاءِ ڪهاڻيون: 2019ع).
9. پروفيسر ڀلو (ٻارن لاءِ ڪهاڻيون: 2019ع).
10. موتين هار (2019ع).
11. نرالا مضمون (2019ع).
12. ڏنڊڙي ساٿي ريل (ٻارن لاءِ ناول: 2019ع).

13. بابا جي دعا (بارن لاءِ: 2019ع).
14. آخري ڪلاس (بارن لاءِ: 2019ع).
15. جهرڪي ۽ جو ٻچڙو (بارن لاءِ: 2019ع).
16. ڪارڪ ۽ واليا جي عجيب وغريب مهم (بارن لاءِ: 2019ع).
17. ٻارن سان ڳالهيون (2019ع).
18. اسلام ۾ تفريح جو تصور (2020ع).
19. اسلام ۽ هلندڙ دور جا مسئلا (2020ع).
20. مسلمان عورت (2020ع).
21. Pakistani Ties with central Asia (1994)
22. Sindhica English Sindhi Dictionary (1996)
23. Sindhica Advanced Dictionary (2006)
24. Sindhica Standard English (2008)
25. Sindhica Advanced Dictionary (2013)

علامه غلام مصطفيٰ قاسمي
(1924ع_2003ع)

پورو نالو: غلام مصطفيٰ

ولد: حافظ محمود چانڊيو

جنم: 24 جون 1924ع

جنم هنڌ: ڳوٺ پنهو خان چانڊيو ضلعو قنبر شهدادڪوٽ

ادبي سڃاڻپ: عالم، محقق

خدمتون: چيئرمين (سنڌي ادبي بورڊ، ڄامشورو: 1978ع کان 1989ع)

ڊائريڪٽر: (شاهه ولي الله اڪيڊمي حيدرآباد)

ڪيترن ئي اسڪالرن کي پي ايڇ ڊي ڪرايائين

ايوارڊ: تمغهء امتياز (حڪومتِ پاڪستان: 1978ع)

يادگار قائم ڪيل چيئر: علامه غلام مصطفيٰ قاسمي چيئر، سنڌ يونيورسٽي
وفات: 09 ڊسمبر 2003ع

چونڊ ڪتاب:

1. شاهه جو رسالو (معنيٰ سميت: 1951ع).
2. مقالات قاسمي (مرتب ڊاڪٽر مظهرالدين سومرو).
3. منو مرسل (سهيڙ).
4. مفيد الطلباء في شرح تعريفات الاشياء (عربي).
5. سطعات (فارسي، شاهه ولي الله، سنڌي ترجمو).
6. ڪچڪول نامه (مخدوم ابوالحسن ڏاهري، مرتب).
7. الانصاف في بيان سبب الاختلاف (شاهه ولي الله، ترجمو).
8. تفسير سورت سبا (مولانا عبيدالله سنڌي، مرتب).
9. المتانت في المرمت عن خزانت (مخدوم محمد جعفر، مقدمو).
10. خُلاصت القرآن (مولانا عبيدالله سنڌي، مرتب).
11. فتوي المائه (علامه بوبڪاني سنڌي).
12. مولانا عبيدالله سنڌي و ديگر مشاهير (اردو، مرتب: محمد حنيف شاهد).
13. التمهيد (عربي، مولانا عبيدالله سنڌي تصحيح ۽ مقدمو).
14. امعان النظر شرح نخبته الفڪر (قاضي محمد اڪرم نصرپوري السنڌي، ايڊيٽنگ، مقدمو).
15. شرح مختصر القدوري (عربي، احمد بن محمد القدوري بغدادي، ايڊيٽنگ، مقدمو).
16. رسالت في مصطلح الحديث و شرح بعض عبارات النخبته (مولانا عُبيدالله سنڌي).
17. مُفيدالطلباء في شرح تعريفاتُ الاشياء (عربي).
18. قرائتي السلام (مخدوم محمد هاشم ٺٽوي، مرتب).

19. بهجة النظر شرح علي نخبة الفكر (عربي، ابو الحسين صغير تحقيق، تصحيح ۽ مقدمو).
20. الهام الرحمان في تفسير القرآن (مولانا عُبيدالله سنڌي، تحقيق ۽ ترتيب).
21. پاره الف لام ميم (شاھ ولي الله دهلوي، ترجمو).
22. پاره عم (شاھ ولي الله دهلوي، ترجمو).
23. سنڌي تفسير قرآن مجيد (شاھ ولي الله دهلوي، ترجمو).
24. قرآن مجيد: سنڌي ترجمي سان (مولانا محمد مدني، ترجمو حاشيا).
25. شاھ جو رسالو (علامه دائود پوٽي وارو 13 سُرن سميت معنيٰ).
26. سنڌي تفسير سورت فاتحه ۽ سورت بقره (مولانا عُبيدالله سنڌي، ترجمو).
27. همعات (عربي، شاھ ولي الله دهلوي، تحقيق ۽ مقدمو).
28. لمعات (عربي، شاھ ولي الله، تحقيق ۽ مقدمو).
29. تاويل الحاديث (عربي، شاھ ولي الله، ترجمو).
30. قصص انبياء: رموز اور ان کي حکمتين (شاھ ولي الله دهلوي، اردو ترجمو).
31. مخدوم محمد هاشم ٺٽوي (سوانح: 1988ع).
32. سماجي انصاف اور اجتماعيت، شاھ ولي الله کي نظر پر (اردو).
33. قرآن پاڪ: فارسي ترجمو (مخدوم نوح، ايڊيٽنگ ۽ مقدمو).
34. قرآن پاڪ: فارسي ترجمو (شاھ ولي الله دهلوي).
35. فتح الفضل: ملفوظات (خواجا محمد زمان لنواري وارن، سنڌي ترجمو).
36. وسيلت الغريب الي جناب الحبيب (محمد هاشم ٺٽوي، اردو ترجمو).
37. وسيلت الغريب الي جناب الحبيب (محمد هاشم ٺٽوي، سنڌي ترجمو).
38. الخير ڪثير (شاھ ولي الله، اردو ترجمو).
39. غنية البشر (عربي، محمد ابراهيم سنڌي، تحقيق ۽ مقدمو).
40. ذريعة الوصول الي جناب الرسول (عربي، محمد هاشم ٺٽوي، ترتيب ۽ مقدمو).
41. ديني ڪتابن جو ڪئٽلاگ (تحقيق ۽ ترتيب).
42. تمدن عرب (مولانا عُبيدالله سنڌي، ترتيب).

43. قرآن مجيد جون خصوصيتون (مولانا ڪوثر نيازي، سنڌي ترجمو).

44. مقالات سرفراز (2011ع).

45. چونڊ علمي مضمون (مرتب، قاضي خادم: 2018ع).

46. ايڏو شان شعور (الرحيم رسالي جا ايڊيٽوريل).

47. شذرات (اردو رسالي 'الولي' جا ايڊيٽوريل، ڀاڱو پهريون).

48. شذرات (اردو رسالي 'الولي' جا ايڊيٽوريل، ڀاڱو ٻيو).

49. شذرات (اردو رسالي 'الولي' جا ايڊيٽوريل، ڀاڱو ٽيون).

علامه غلام مصطفيٰ قاسمي جي فن ۽ شخصيت بابت ڪتاب

1. علامه غلام مصطفيٰ قاسمي (مرتب: ڊاڪٽر مظهرالدين سومرو: 2000ع).
2. عالمن جو آفتاب (مرتب: تاج جويو: 2002ع).
3. علامه غلام مصطفيٰ قاسمي ۽ سنڌس همعصر (مرتب: قاضي خادم: 2006ع).
4. علامه غلام مصطفيٰ قاسمي ۽ سنڌس همعصر عالم ۽ اديب (مرتب: قاضي خادم: 2007ع).
5. علامه غلام مصطفيٰ قاسمي ۽ سنڌس همعصر عالم ۽ مؤرخ (مرتب: قاضي خادم: 2008ع).
6. علامه غلام مصطفيٰ قاسمي، همعصر عالم ۽ صحافي (مرتب: قاضي خادم: 2009ع).
7. علامه غلام مصطفيٰ قاسمي: سوانح ۽ علمي ڪاوشون (مرتب: قاضي خادم: 2011ع).
8. علامه غلام مصطفيٰ قاسمي جون ادبي ۽ صحافتي خدمتون (پي ايڇ ڊي، ڊاڪٽر فرح بلوچ: 2015ع)
9. علامه غلام مصطفيٰ قاسمي سوانح اور علمي ڪارنامي (ايم فل جو مقالو، عرفان سنڌيلو: 2017ع).
10. ڪٿا ڪنيم ڪيچ مان (مضمون، مرتب: 2018ع).

غلام نبي گل
(1932ع_2016ع)

پورو نالو: غلام نبي

ولد: عبدالواسع پرڙو

جنم: 10 سيپٽمبر 1932ع

جنم هنڌ: گنهڙ، ضلعو قنبر شهدادڪوٽ

تعليم: گريجوئيشن

ادبي سڃاڻپ: شاعر، ڪهاڻيڪار، ناول نگار

نوڪري: استاد

وفات: 17 نومبر 2016ع

ڇپيل ڪتاب:

1. آواز جي خوشبوءِ (شاعري: 1957ع).
2. رات باقي آ (شاعري: 1980ع).
3. جيون پياسو سمنڊ (ناول: 1997ع).
4. آخري شام (شاعري: 2001ع).
5. دعا جا پير (ڪهاڻيون: 2002ع).
6. جوڳي (ناول: 2003ع).
7. لمحن جو درد (2003ع).
8. مان ڪير آهيان (ڪهاڻيون: 2004ع).
9. پيو جنم (ناول: 2004ع).
10. گگن گونگو ڇڏائي ڇا؟ (شاعري: 2013ع).
11. درد جو چنڊ (شاعري).
12. آئينو چپ آ (شاعري).
13. اجا تازي قبر آهي (شاعري).

14. ڏراهون ساٿ ملنديون هن (ناول).
15. تتل شيشو (ناول).
16. خدا جي سرگوشي (شاعري).
17. تنهائي (شاعري).
18. خيالن ۾ سفر (شاعري).
19. بکھري منظر (اردو).
20. ابھي قبر تازه هي (اردو).
21. راستي ساٿ نهي چلتي (اردو).
22. فاصلي (اردو).
23. توبه کي بعد (اردو کهانيون).

پروفيسر ڊاڪٽر غلام نبي سڌايو
(1948ع)

پورو نالو: غلام نبي

ولد: محمد بخش سڌايو

تخلص: صابر

جنم: 01 سيپٽمبر 1948ع

جنم هنڌ: ڳوٺ ڊرب، ضلعو جيڪب آباد

تعليم: پي ايچ ڊي (سنڌي ادب)

پي ايچ ڊيءَ جو موضوع: حضرت شاهه عبداللطيف ڀٽائيءَ جي شاعريءَ ۾ علامت نگاري (1989ع)

ادبي سڃاڻپ: محقق، شاعر، تنقيد نگار

نوڪري: پروفيسر (ر)

پهرين ڪهاڻي: آخري سهارو (ماهوار اديون: 1970ع)

ڇپيل ڪتاب:

1. شاھ عبداللطيف جي شاعريءَ ۾ علامت نگاري (پي ايچ ڊي).
2. شاھ عبداللطيف جو عوامي شعور (تحقيق).
3. سفر زندگيءَ جو (عبدالڪريم گدائيءَ بابت، ترتيب: 1985ع).
4. نئين روشني (عبدالڪريم گدائيءَ جي شاعريءَ تي تنقيد).
5. سچ سونهن ۽ وريام جي روتهه (لوڪ ادب).
6. سنگ سچ جو (لوڪ ادب).
7. غريبن جو ورثو: هڪ مطالعو (تنقيد ۽ تحقيق).
8. چونڊ سنڌي افسانا: هڪ مطالعو (تحقيق).
9. سنڌي ادب جي مختصر تاريخ (ادبي تاريخ).
10. سنڌي مضمون نگاري.
11. جيڪب آباد ۽ جان جيڪب (ترتيب).
12. تا چنگ چُرن چاهت جا (نظم، ترتيب).
13. نعرهء حق (صوفي بيدل فقير جي ڪلام جو نثري اردو ترجمو ۽ ترتيب).
14. صحرا صحرا ٿيڻ (ٿر جو سفرنامو: 2017ع).
15. ڪلجُگ جا رنگ (ڪهاڻيون: 2018ع).
16. Jecobstown Jacobabad (ترتيب)

غلام نبي سڏائي جي فن ۽ شخصيت تي ڪتاب

1. پيشي جن پرک: ڊاڪٽر غلام نبي سڏايو علمي ۽ ادبي شخصيت (مرتب: مرتضيٰ لغاري: 2018ع).

غلام نبي مغل
(1944ع)

پورو نالو: غلام نبي مغل

جنم: 12 مارچ 1944ع

جنم هنڌ: حيدرآباد

تعليم: بي ايڊ ايل ايل بي

ادبي سڃاڻپ: ڪهاڻيڪار، ناول نگار، مضمون نويس

نوڪري: ڊپٽي ڊائريڪٽر (خوراڪ کاتو)

پهرين ڪهاڻي: تن (ماهوار روح رهاڻ: 1960ع).

ٻي ڪهاڻي: شيشي جو گهر (1962ع).

خدمتون: اداره ادب نو (پبلشنگ ادارو طارق اشرف سان گڏ: 1959ع)

ڇپيل ڪتاب:

1. نئون شهر (ڪهاڻيون: 1964ع).
2. رات جا نيڻ (ڪهاڻيون: 1969ع).
3. رات منهنجي روح پر (ڪهاڻيون: 1979ع).
4. سٽ سٽر اسي (چونڊ ڪهاڻيون: 1990ع).
5. عورت ۽ پيار (فرينچ ليکڪ پيري لوئي جي ناوليٽ جو ترجمو: 1994ع).
6. اوڙاهه (ناول: 1994ع).
7. قيدي (فخر زمان جي ناول جو ترجمو: 1995ع).
8. دوهانتيل راتيون ۽ رولاڪ (ناول: 1996ع).
9. مونکي ساهه کڻڻ ڏيو (ناول: 2001ع).
10. وطن واويلا (ناول: 2008ع).
11. همه منصور هزار (ناول: 2012ع).

غمدل فقير

(1887ع_1972ع)

اصل نالو: عبدالخالق

ولد: پير بخش دايو

جنم: 14 مئي 1887ع

جنم هنڌ: ڳوٺ ڪچا چاچڙ، تعلقو پنو عاقل، ضلعو سکر

ادبي سڃاڻپ: صوفي بزرگ ۽ سچل جي سلسلي جو شاعر

مشهور ڪافي: ٻليان پريم نگر ديان

وفات: 15 مئي 1972ع

آخري آرامگاهه: ڳوٺ نبي شاهه وڳڻ، تعلقو ڪڙهي ياسين

ڇپيل ڪتاب:

1. ديوان گلزار غمدل (مرتب: لطف علي، 1989ع).

فتاح ملڪ
(1939ع)

پورو نالو: عبدالفتاح

جنم: 03 مارچ 1939ع

جنم هنڌ: پنو عاقل، ضلعو سکر

تعليم: ايل ايل بي

ادبي سڃاڻپ: شاعر

نوڪري: وڪالت

ڇپيل ڪتاب:

1. ڪنول پاڙون پاتال ۾ (شاعري: 1976ع).
2. اسان آونگ چاڙهيا (شاعري).
3. پينڊ هن پنيور ۾ (اخباري ڪالم: 1996ع).
4. جيڪي ياد ڪيوم (آتم ڪٿا).

فرحان اُچڻ
(1987ع)

اصل نالو: الاهي بخش

ولد: غلام محمد اُچڻ

جنم: 15 جولاءِ 1987ع

جنم هنڌ: حيدرآباد

تعليم: ايم فل (سنڌي ادب)

ايم فل جو موضوع: قمر شهباز جي تخليقن ۾ قوميت جو نظريو (2020ع)

ادبي سڃاڻپ: شاعر، محقق

نوڪري: استاد

ڇپيل ڪتاب:

1. سار جا رستا (شاعري: 2017ع).

فرزانه شاهين

(1970ع)

پورو نالو: فرزانه

ولديت: عبدالرشيد مگنيجو

جنم: 28 نومبر 1970ع

جنم هنڌ: سکر

تعليم: ايم اي (صحافت)، ايم ايس سي (ڪيميسٽري)

ادبي سڃاڻپ: ڪهاڻيڪار، شاعر

نوڪري: ايسوسيئيٽ پروفيسر

ڇپيل ڪتاب:

1. نيڻ آسائتا (شاعري: 2016ع).
2. وجود جي ڳولا (ڪهاڻيون: 2016ع).
3. پهڻ پير پٿون ڪيا (شاعري: 2018ع).
4. نينهن جو نوحو (شاعري: 2018ع).
5. مٽي ماٽي لاهيان (ڪهاڻيون: 2019ع).

فضا غزل
(1974ع)

پورو نالو: فضا

ولديت: سيد غلام سرور شاهه ڪاظمي

جنم: 22 سيپٽمبر 1974ع

جنم هنڌ: باجاره، تعلقو سيوهڻ، ضلعو ڄامشورو

تعليم: ايم اي (سنڌي ادب)، ايم ايڊ

ادبي سڃاڻپ: شاعر

نوڪري: استاد

ڇپيل ڪتاب:

1. چنڊ ۽ چاهتون (شاعري: 2001ع).

فضل احمد بچاڻي
(1934ع_1987ع)

پورو نالو: فضل احمد

ولد: محمد چنل بچاڻي

جنم: 11 اپريل 1934ع

جنم هنڌ: ٽنبو الهيار

تعليم: ايم اي (انگريزي ادب)

ادبي سڃاڻپ: شاعر، ڪهاڻيڪار، ناول نويس، مترجم، صحافي

وفات: 23 آگسٽ 1987ع

ڇپيل ڪتاب:

1. سپون (خليل جبران جا چونڊ افسانا: 1961ع).
2. عاشي (هينري رائڊر هيگرڊ جي ڪتاب SHE جو ترجمو: 1961ع).
3. روح جي ڳولا (ترجمو ناول: 1961ع).
4. نازبو (ڪهاڻيون: 1962ع).

5. عجيب اسرار (ترجمو: 1962ع).
6. سڌارٿ (هرمن هيس جي نوبل انعام يافته ناول جو ترجمو: 1982ع).
7. سزا جا مک (آسڪر وائلڊ جي خطن ۽ مضمونن جو ترجمو: 1983ع).
8. آسيه: عاشق جي واپسي (هينري رائڊر هيگرڊ جي ڪتاب Aesha : the Return of She جو ترجمو: 1983ع).
9. تصوير جو خون (آسڪر وائلڊ جي ناول Picture of Dorian Gray جو ترجمو: 1983ع).
10. سورن ماڻدياس (وڪٽر هيوگو جي ناول La_miserable جو ترجمو).
11. اڳي ايئن هياس (يادگيريون: پهريون ڀاڱو: 1984ع).
12. اڳي ايئن هياس (يادگيريون: ٻيو ڀاڱو: 1985ع).

فقير محمد سنڌي
(1983ع)

پورو نالو: فقير محمد

جنم: 07 جنوري 1983ع

جنم هنڌ: لاڙڪاڻو

تعليم: ايم اي (سنڌي ادب)

ادبي سڃاڻپ: شاعر، محقق، ڪالم نگار

صحافتي خدمتون: ايڊيٽر قلمڪار مئگزين

ڇپيل ڪتاب:

1. وڇن ونا جا (شاعري: 2004ع).
2. جاني جيون جوڙ (2008ع).
3. قلمڪار ڪوي (2009ع).
4. عظيم هستين جا عظيم قول (2012ع).
5. سنڌ جي تاريخ (تحقيق: 2013ع).
6. سونهن سمبارا (ريڊيو اسڪرپٽ: 2016ع).

فقير محمد لاشاري
(1951ع_1993ع)

پورو نالو: فقير محمد

ولد: محمد حسن لاشاري

جنم: 04 سيپٽمبر 1951ع

جنم هنڌ: ڳاجي کهاوڙ ضلعو ۽ تعلقو شهدادڪوٽ

تعليم: ايم اي (ايڪنامڪس)، ايل ايل بي

ادبي سڃاڻپ: ڪالم نگار صحافي

صحافتي خدمتون: چيف ايڊيٽر روزاني عوامي آواز (1988ع)، ايڊيٽر روزاني اخبار جاڳو (1991ع)

ايوارڊ: ستاره امتياز (حڪومت پاڪستان: 1994ع)

وفات: 17 جولاءِ 1993ع

ڇپيل ڪتاب:

1. سڳهارو هماليا، ميٺا مانهو (نيپال جو سفرنامو: 1985ع).
2. سنڌ جا سور (مضمون: 1986ع).
3. ڌرتيءَ جي دانهن (مضمون: 1988ع).
4. سنڌ پيپلزپارٽيءَ کان ڄام صادق تائين (ايڊيٽوريل ۽ مضمون).
5. رڃ جهڙي سماج ۾ مور جهڙي رڙ (پهريون جلد: 1991ع).
6. ڇپر جا سونهان (مضمون: 1994ع).
7. رڃ جهڙي سماج ۾ مور جهڙي رڙ (ٻيو جلد: 1999ع).

پروفيسر ڊاڪٽر فهميده حسين
(1948ع)

پورو نالو: فهميده

ولديت: محمد يعقوب ميمڻ نياز

جنم: 05 جولاءِ 1948ع

جنم هنڌ: ٽنڊو ڄام ضلعو حيدرآباد

تعليم: پي ايچ ڊي (سنڌي ادب)

پي ايچ ڊيءَ جو موضوع: شاهه لطيف جي شاعريءَ ۾ عورت جو روپ (1992ع)

ادبي سڃاڻپ: محقق، نقاد، اسڪالر، تنقيد نگار

نوڪري: پروفيسر (سنڌي شعبو ڪراچي يونيورسٽي)

خدمتون: چيئرپرسن: سنڌي شعبو ڪراچي يونيورسٽي

ڊائريڪٽر: شاهه عبداللطيف ڀٽائي چيئر، سنڌي شعبو ڪراچي يونيورسٽي

چيئرپرسن: سنڌي لئنگئيج اٿارٽي حيدرآباد

باني ڪار: سراج انسٽيٽيوٽ ڪراچي

چيف ايڊيٽر: سنڌي انسائيڪلو پيڊيا سنڌيانا (12 جلد)

ڇپيل ڪتاب:

1. هوائن جي آڌار (سفرنامو: 1983ع.
2. پير حسام الدين راشدي (پارن لاءِ: 1990ع.
3. شاهه لطيف جي شاعريءَ ۾ عورت جو روپ (پي ايچ. ڊي ٿيسز: 1993ع
4. ادبي تنقيد، فن ۽ تاريخ (1996ع).
5. شاهه لطيف ڪي شاعري مين عورت ڪا روپ (اردو: 1996ع.
6. شاهه ۽ سنڌ (مرتب، ڀاڱو پهريون: 1998ع).
7. شاهه ۽ سنڌ (مرتب، ڀاڱو ٻيو: 1998ع).

8. برصغير جي ٻولين جو لسانياتي جائزو (جارج گريئرسن جي ڪتاب جي اٺين جلد جو ترجمو، 2000ع).
9. Image of Woman in the Poetry of Shah Latif, 2002 (انگريزي ترجمو: ڊاڪٽر امجد سراج).
10. هڪ جوا ڪٿين ڪهاڻيون (ڪهاڻيون: 2003ع).
11. سنڌي ڪلاسيڪل شاعرن جي لغت (ترتيب: 2005ع).
12. سنڌ، ماضي، حال ۽ مستقبل (ترتيب: 2006ع).
13. دنيا جون شاعر عورتون (سنڌي ترجمو: 2006ع).
14. شاهه عبداللطيف ڀٽائي (زندگي، شاعري ۽ فلسفو: اردو 2008ع).
15. اديون آءُ اچان (لطيفيات: 2012ع).
16. سنڌي ٻولي: مختلف لساني پهلو (مقالا: 2012ع).
17. تعليم ۾ ٻوليءَ جو جبر (ترجمو: 2017ع).

فياض ڏاهري
(1971ع)

اصل نالو: غلام حسين

ولد: روشن علي ڏاهري

جنم: 05 جنوري 1971ع

جنم هنڌ: ڳوٺ محمد چنگل ڏاهري، دربيلو ضلعو نوشهرو فيروز

تعليم: گريجوئيشن

ادبي سڃاڻپ: شاعر

نوڪري: ڊي ايس پي (سنڌ پوليس)

ڇپيل ڪتاب:

1. آلا نيڻ بهارن جا (شاعري: 2006ع).
2. هٿنگ اوور (نثري نظم: 2016ع).

ڊاڪٽر فياض لطيف
(1972ع)

اصل نالو: بشير احمد

ولد: محمد حسن چانڊيو

جنم: 01 اپريل 1972ع

جنم هنڌ: ڳڙهيلو ضلعو لاڙڪاڻو

تعليم: پي ايڇ ڊي (سنڌي ادب)

پي ايڇ ڊيءَ جو موضوع: شيخ اياز جي سنڌي شاعريءَ ۾ جماليات (2015ع)

ادبي سڃاڻپ: محقق، شاعر، مترجم، تنقيد نگار

نوڪري: اسسٽنٽ پروفيسر (سنڌي شعبو سنڌ يونيورسٽي ڄامشورو)

ڇپيل ڪتاب:

1. خدا، زندگي، محبت ۽ موت (رجنيش اوشو جا چونڊ ليڪچر، ترجمو: 2000ع).
2. اڌ چاوَل ٻار ڏانهن خط (اوريانا فلاسيءَ جي ناول جو ترجمو: 2001ع).
3. چنڊ ڪڪر جي اوٽ (شاعري: 2002ع).
4. اوشو جي آتم ڪهاڻي (ترجمو: 2003ع).
5. خط خوشبوءِ خواب (خط: 2010ع).
6. دل جي خانه بدوشي (شاعري: 2013ع).
7. شاهه لطيف جي شاعريءَ ۾ درد جو جمال (مرتب: 2017ع).
8. شيخ اياز جي شاعريءَ جو جديد مطالعو (مرتب: 2017ع).
9. شيخ اياز جي سنڌي شاعريءَ ۾ جماليات (پي ايڇ ڊي: 2018ع).
10. شيخ اياز جا دوها (مرتب: 2018ع).
11. ڪتين جو ڪنمال (تنقيد: 2020ع).

فيض بخشاپوري
(1922ع_1992ع)

پورو نالو: فيض الله خان

ولد: مصري خان ٻرڙو

تخلص: فيض

جنم: 13 فيبروري 1922ع

جنم هنڌ: بخشاپور ضلعو جيڪب آباد

ادبي سڃاڻپ: غزل گو شاعر، صحافي

مليل لقب: غالبِ سنڌ (جميعت الشعراءِ ياران)

صحافتي خدمتون: هفتيوار اخبار مساوات جيڪب آباد (1956ع)

ايوارڊ: صدارتي ايوارڊ (حڪومتِ پاڪستان: 1987ع)

وفات: 14 مئي 1992ع

ڇپيل ڪتاب:

1. شعلئہ عشق (شاعري: 1958ع).
2. خمخانئہ فيض (شاعري: 1967ع).
3. گنجينئہ فيض (شاعري).
4. ڪُليات فيض (2010ع)

ڊاڪٽر قادر بخش مگسي
(1959ع)

پورو نالو: قادر بخش

ولد: الهہ بخش مگسي

جنم: 01 جنوري 1959ع

جنم هنڌ: ڳوٺ حاجي الهہ بخش مگسي، ضلعو ٽنڊو محمد خان

تعليم: پي ايڇ ڊي (سنڌي ادب)

پي ايچ ڊي جو موضوع: خليفو نبي بخش قاسم ۽ سندس شاعري(2008ع)
ادبي سڃاڻپ: محقق، شاعر
نوڪري: پروفيسر (ر)
خدمتون: پرنسپال (ڊگري ڪاليج ٽنڊو محمد خان)
ڇپيل ڪتاب:

1. پردن پٺيان (نثري نظم: 1986ع).
2. خليفي نبي بخش قاسم جي مثنوي (سرائڪي ٻولي ۾) (تحقيق: 2015ع).

پروفيسر ڊاڪٽر قاسم ٻگهيو
(1954ع)

پورو نالو: محمد قاسم
ولد: مراد علي ٻگهيو
جنم: 01 جنوري 1954ع
جنم هنڌ: باڊهه ضلعو لاڙڪاڻو
تعليم: پي ايچ ڊي (لسانيات)
پي ايچ ڊي جو موضوع: شهري ۽ ٻهراڙيءَ جي سنڌي ٻوليءَ جو سماجي لسانياتي تقابلي جائزو (1994ع)
ادبي سڃاڻپ: محقق، لسانيات ماهر
نوڪري: پروفيسر (سنڌي شعبو سنڌ يونيورسٽي ڄامشورو)
خدمتون: چيئرمين: سنڌي شعبو سنڌ يونيورسٽي ڄامشورو
چيئرمين: سنڌي لئنگئيج اٿارٽي حيدرآباد (2001ع کان 2005ع)
ڊين: فيڪلٽي آف آرٽس، سنڌ يونيورسٽي ڄامشورو
چيئرمين: اڪيڊمي آف ادبيات
ڇپيل ڪتاب:

1. مرزا قليچ بيگ (ٻارن لاءِ: 1984ع).

2. مقالا (مرتب ڊاڪٽر عبدالجبار جوڻيجي سان گڏ: 1988ع).
3. ٽرتي ٽتند ٿياز ميين (مرتب، لطيفيات، ڊاڪٽر عبدالجبار جوڻيجي سان گڏ: 1988ع).
4. ڪلچرل هيريٽيج آف سنڌ (ڊاڪٽر عبدالجبار جوڻيجي سان گڏ ترتيب).
5. سنڌي ٻولي: لسانيات کان سماجي لسانيات تائين (لسانيات: 1998ع).
6. لسانيات تا سماجي لسانيات (اردو ترجمو: 2019ع).

قاضي خادم
(1945ع)

پورو نالو: خادم حسين

ولد: محمد لائق قريشي

جنم: 11 نومبر 1945ع

جنم هنڌ: ڳوٺ الهداد چنه، ضلعو حيدرآباد

تعليم: پي ايچ ڊي (سنڌي ادب)

پي ايچ ڊيءَ جو موضوع: سنڌ جي نثري داستانن جو تنقيدي جائزو (1989ع)

ادبي سڃاڻپ: ڪهاڻيڪار، ڊراما نگار، محقق.

نوڪري: پروفيسر (ر)

خدمتون: چيئرمين (سنڌي شعبو، سنڌ يونيورسٽي ڄامشورو)

ڇپيل ڪتاب:

1. شمع هر رنگ پر جلتي هي سحر هوني تڪ (اردو ناول: 1962ع).
2. گڏ ٻاءِ مسٽر چپس (جيمز هلٽن جو ناول، ترجمو: 1964ع).
3. زوال (البر ڪامئو جو ناول، ترجمو: 1966ع).
4. سونهن جي ديوي (پيري لوئيءَ جي ناول 'ايفروڊائيٽ' جو ترجمو: 1972ع).
5. جوئاري (دوستو وسڪيءَ جي ناول 'The Gambler' جو ترجمو: 1976ع).
6. پيارا سپنا (ناول: 1977ع).

7. پيار (جان پال سارتر جي ناوليٽ جو ترجمو: 1978ع)
8. درد جي خوشبوءِ (ناول: 1981ع).
9. سمنڊ اپسمنڊ (ڪهاڻيون: 1981ع).
10. شهري حياتي ۽ ڳوٺاڻي حياتي (1981ع).
11. لڙڪ لڙڪ زنجير (ڊراما: 1988ع).
12. سنڌ جا نثري داستان (پي. ايڇ. ڊي جو مقالو: 1990ع).
13. ادب ۽ روايتون (مضمون: 1992ع).
14. The Glorious Past (42 سنڌي آتم ڪهاڻين تي انگريزي ۾ تبصرو: 2006ع).
15. علامه غلام مصطفيٰ قاسمي ۽ سندس همعصر (مرتب: 2006ع).
16. علامه غلام مصطفيٰ قاسمي: سوانح ۽ علمي ڪاوشون (مرتب).
17. علامه غلام مصطفيٰ قاسمي ۽ سندس همعصر عالم ۽ اديب (مرتب: 2007ع).
18. مٽيءَ ۾ ملاوٽ (ڪهاڻيون: 2008ع).
19. علامه غلام مصطفيٰ قاسمي ۽ سندس همعصر عالم ۽ مؤرخ (مرتب: 2008ع).
20. علامه غلام مصطفيٰ قاسمي همعصر عالم ۽ صحافي (مرتب: 2009ع).
21. دل جي دفتر مان (يادگيريون: 2009ع).
22. ساروڻيون (ساروڻيون: 2010ع)
23. علامه غلام مصطفيٰ قاسمي: سوانح ۽ علمي ڪاوشون (مرتب: 2011ع).
24. اندر روح رهيام (ساروڻيون: 2011ع).
25. پيرا اڃا مون پنڌ ۾ (يادگيريون ـ حصو ٽيون: 2012ع).
26. ڳالهڙيون ڪئيون ناهن (يادگيريون، حصو چوٿون: 2014ع).
27. ياد ياد هڪ زندگي (ساروڻيون ـ حصو پنجون: 2014ع).
28. چونڊ علمي مضمون (مرتب، قاسمي صاحب بابت مقالا: 2018ع).
29. اڌورا داستان (يادگيريون: 2018ع).
30. قصو ڪوتاهه (ياگيريون: 2019ع).

ڊرامن جو تفصيل

1. شڪست (پي ٽي وي ڊرامو: 1974ع).
2. موت ۽ فاصلو (پي ٽي وي: 1976ع).
3. ٽڙڪ ٽڙڪ زنجير (پي ٽي وي: 1976ع).
4. موت جا پاڇولا (پي ٽي وي: 1976ع).
5. سک جو سپنو (پي ٽي وي: 1977ع).
6. پرواتو (پي ٽي وي: 1978ع).
7. منزلون ۽ مسافر (پي ٽي وي: 1978ع).
8. وصيت نامو (پي ٽي وي: 1978ع).
9. تلاش (سيريل: 1982ع).

قاضي فيض محمد
(1908ع_1982ع)

پورو نالو: فيض محمد

ولد: نبي بخش قاضي

جنم: 23 نومبر 1908ع

جنم هنڌ: هالاڻي، ضلعو نوشهرو فيروز

تعليم: ايل ايل بي

ادبي سڃاڻپ: ناول نگار، شاعر، مترجم

وفات: 13 آڪٽوبر 1982ع

ڇپيل ڪتاب:

1. جنسار (ناول: 1956ع).
2. سورن سنڌي سيج (مضمون ۽ خط: 1970ع).
3. پاويهه سئو پاويهه (ناول: 1979ع).
4. Lateefee Sindh in Search of Truth (1979ع)

5. ڌرتي منڊل داستان (شاعري، حصو پهريون: 1980ع).
6. ڌرتي منڊل داستان (شاعري، حصو ٻيو: 1982ع).
7. علامه آءِ آءِ قاضي (1983ع).
8. هاري ڪميٽي ۽ الائي تحريڪ (1983ع).
9. اڻ چاڻ (ناول: 1993ع).
10. منهنجو سفر (آتم ڪٿا: 1999ع).

قاضي فيض محمد جي فن ۽ شخصيت بابت ڪتاب

1. قاضي فيض محمد (رڪ سنڌي: 2010ع).

قاضي منظر حيات
(1967ع)

پورو نالو: قاضي منظر حيات

ولد: قاضي عبدالحئي قائل

جنم: 01 آڪٽوبر 1967ع

جنم هنڌ: رتوديرو ضلعو لاڙڪاڻو

تعليم: ايم بي بي ايس

ادبي سڃاڻپ: شاعر، نثر نويس

نوڪري: چيف ميڊيڪل آفيسر

ڇپيل ڪتاب:

1. هڪڙو پيارو ماڻهو (قاضي عبدالحئي قائل بابت: 1990ع).
2. ناميارا سائنسدان (جلد پهريون، پارن لاءِ ترجمو: 2009ع).
3. ناميارا سائنسدان (جلد ٻيو پارن لاءِ ترجمو: 2009ع).
4. ناميارا سائنسدان (جلد ٽيون پارن لاءِ ترجمو: 2009ع).
5. وقت ۽ امتحان (جي گلينوڊ ڪلارڪ جي ناوليٽ جو ترجمو: 2010ع).
6. سائنسي چاڪ (پارن لاءِ ترجمو: 2012ع).

قبول ابڙو
(1948ع_2013ع)

پورو نالو: قبول محمد

جنم: 01 جولاءِ 1948ع

جنم هنڌ: ڳڙهي ياسين، ضلعو شڪارپور

ادبي سڃاڻپ: ناول نگار، ڪهاڻيڪار

وفات: 16 ڊسمبر 2013ع

چيل ڪتاب:

1. شڪر آ مڙس نه مليو (ترجمو ڪهاڻيون: 1973ع).
2. ۽ سنڌو وهندو رهيو (ڪهاڻيون: 1974ع).
3. ٻڌل اکين جا خواب (ناول: 1987ع).
4. ڌرتيءَ جي جنگ (ناول: 1987ع).
5. ٽڪنڊو (ناول: 1993ع).
6. جيون سڏڪا سڏڪا (ناول).
7. مون کي مڙس نه کپي (ڪهاڻيون).
8. رات جو ٻارهين وڳي (ڪهاڻيون).
9. پنهنجي گهر ۾ اجنبي (2019ع).

قبول ابڙي جي فن ۽ شخصيت بابت تحقيق

1. قبول ابڙو جون سنڌي ادب ۾ خدمتون (رياض کهاوڙ)

قربان منگي
(1961ع)

پورو نالو: قربان علي

ولد: حسين بخش منگي

جنم: 01 اپريل 1961ع

جنم هنڌ: خيرپور ميرس

تعليم: ايم اي (ايڪنامڪس)

ادبي سڃاڻپ: سفرناما نگار، مضمون نويس

نوڪري: ڊائريڪٽر اسٽڊ چلڊرينس اڪيڊمي (خيرپور)

باني چيئرمين: پوئٽ پبلشنگ اڪيڊمي خيرپور

ڇپيل ڪتاب:

1. ۽ هوءَ ملي وئي (ڪهاڻيون: 1980ع).
2. راهن جو رولاڪ (ڪهاڻيون ۽ شاعري: 1987ع).
3. مسافر (سفرنامو: 1990ع).
4. هڪ گهڙي پيار جي (سفرنامو: 2004ع).
5. آمريڪا ۾ ايڪيهه ڏينهن (سفرنامو: 2009ع).
6. سچل سرمست يادگار ڪاميٽي: تعارف ۽ پس منظر (تحقيق ۽ ترتيب: 2010ع).
7. هوائن جي هوائن مان (سفرنامو: 2014ع).
8. چائنا ۾ چوويهه ڏينهن (سفرنامو: 2020ع).

ڊاڪٽر قريشي حامد علي خانائي

(1934ع_2010ع)

پورو نالو: حامد علي

ولد: محمد يعقوب

جنم: 06 جنوري 1934ع

جنم هنڌ: خانواهڻ، ضلعو نوشهروفيروز

تعليم: پي ايڇ ڊي (سنڌي ادب)

پي ايڇ ڊيءَ جو موضوع: ساهتيءَ جا قديم علمي مرڪز (1986ع)

ادبي سڃاڻپ: محقق، تاريخدان

نوڪري: اسسٽنٽ پروفيسر (ر)

وفات: 15 مارچ 2010ع

ڇپيل ڪتاب:

1. ضلعو نوابشاهه تاريخي شهر ۽ شخصيتون (تحقيق: 1987ع).
2. تذڪره ڪرماني سادات روهڙي (تحقيق: 1998ع).
3. تذڪره پوراني سادات سکر (تحقيق: 2001ع).
4. الزليخا (پير حسام الدين راشديءَ جي ناوليٽ بابت تحقيق: 2003ع).
5. ايم ايچ خواجا: هڪ مثالي استاد (سوانح: 2003ع).
6. مقالاتِ خاناڻي (شخصيات: 2006ع).
7. وڪريل وڻون (عطا حسين شاهه موسويءَ جا مضمون: 2011ع).

قمر شهباز
(1938ع-2009ع)

پورو نالو: قمرالدين پگهيو

ولد: محمد مقبول پگهيو

جنم: 13 اپريل 1938ع (نوابشاهه)

تعليم: ايم اي (انگريزي ادب)

نوڪري: ايڪسپو پروموٽنگ زون ۾ بطور چيئرمين تان رٽائر (2005ع)

ايوارڊ: صدارتي ايوارڊ 2010ع

وفات: 05 مئي 2009ع

آخري آرامگاهه: گزري ڪراچي

ڇپيل ڪتاب:

1. قمر شهباز جون چونڊ ڪهاڻيون (1982ع).
2. چنڊ رهين ٿو دور (شاعري: 1988ع).

3. واچوڙن ۾ لاٽ (ڊراما: 1967ع).
4. اڻون گهر (افسانا: 1989ع).
5. ضمير جو موت (خاڪا ۽ ڪالم: 1992ع).
6. آڪيرا آڪاس ۾ (رام بخشاڻيءَ جي انگريزيءَ ۾ لکيل آتم ڪهاڻيءَ جو سنڌي ترجمو: 2005ع)
7. ڳلوانن جون ڳالهيون (مضمون: 2010ع).
8. جي پيار مجي ها پاڇولو (ڪهاڻيون: 2010ع).
9. بهارن کي چنجو (شاعري: 2010ع).
10. چيچ پرائي (ڪالم: 2010ع).

ريڊيو ڊراما:

1. واچوڙن ۾ لاٽ.
2. قرض، مرض ۽ فرض
3. تنهنجون ڳالهيون
4. ڪاري
5. رشتا
6. مان ۽ منهنجو ساٿي ۽ بيا

ٽي وي ڊراما:

1. پاڇا ۽ پڙلاءُ (پي ٽي وي: 1974ع).
2. شڪست (پي ٽي وي: 1975ع).
3. ڪاري (پي ٽي وي).
4. ڪنگلو (پي ٽي وي: 1975ع).
5. واري مندو ڪوٽ (پي ٽي وي: 1976ع).
6. ٻه ۽ ٻه ٻاويهه (پي ٽي وي: 1976ع).
7. دادلو (پي ٽي وي: 1976ع).
8. درد جو شهر (پي ٽي وي: 1976ع).
9. نئون سج (پي ٽي وي: 1976ع).

10. ٻن ۾ دنيا (پي ٽي وي: 1977ع).

11. انٽرويو

12. پٿيل ڳانڍاپو (پي ٽي وي: 1978ع).

13. پاڇي جي تلاش (پي ٽي وي: 1978ع).

14. منشور (پي ٽي وي: 2001ع).

15. پروموشن پارٽي (پي ٽي وي: 2002ع).

16. راهون جدا جدا

ڊاڪٽر قمر جهان مرزا
(1952ع)

پورو نالو: قمر جهان

ولديت: مرزا غلام حسين

جنم: 14 آگسٽ 1952ع

جنم هنڌ: حيدرآباد

تعليم: پي ايڇ ڊي (سنڌي ادب)

پي ايڇ ڊي جو موضوع: حيدرآباد جي ٽالپرن جي علمي، سماجي ۽ سياسي تاريخ ۾ حصو (1983ع)

ادبي سڃاڻپ: محقق

نوڪري: پروفيسر

ڇپيل ڪتاب:

1. حيدرآباد شهر ٽالپرن جي دور ۾ (پي ايڇ ڊي).

ڪرشن راهي
(1932ع_2009ع)

پورو نالو: ڪرشن سندرداس وڇاڻي

جنم: 25 مئي 1932ع

جنم هنڌ: ڳوٺ آباد ضلعو لاڙڪاڻو

تعليم: بي اي

ادبي سڃاڻپ: ڪهاڻيڪار شاعر

چيدل ڪتاب:

1. لڙڪ ۽ مرڪ (ڪهاڻيون: 1956ع).
2. ڪماچ (شاعري: 1969ع).
3. وسڻ سندا ويس (شاعري: 1987ع).
4. ورق سڀ وسار (تنقيدي مقالا: 2003ع).
5. پيهي پيو پڙلاءُ (شاعري: 2009ع).

ڪرشن کٽواڻي
(1927ع_2007ع)

پورو نالو: ڪرشن عيدن داس کٽواڻي

جنم: 07 نومبر 1927ع

جنم هنڌ: ٺارو شاهه ضلعو نوشهروفيروز

ادبي سڃاڻپ: ناول نگار ڪهاڻيڪار

وفات: 11 آڪٽوبر 2007ع

چيدل ڪتاب:

1. ٽٽل تارون (ڪهاڻيون: 1943ع).
2. سياسي مدبر (1943ع).
3. وندري ۽ ٻيون ڪهاڻيون (ڪهاڻيون).
4. امر پيار (ناول: 1961ع).
5. بندري (ڪهاڻيون: 1962ع).
6. منهنجي مٺڙي سنڌ (ناول: 1962ع).
7. مٺڙي تو نه ڄاتو (ناول: 1973ع).
8. آشيانو (ناٽڪ: 1976ع).

9. ياد هڪ پيار جي (ناول: 1978ع).
10. ونڊڙ زندگيون (ناول: 1978ع).
11. پرديس (ڪهاڻيون: 1980ع).
12. اڪيلي (ڪهاڻيون: 1980ع).
13. جياپي جو ساڳر (ڪهاڻيون: 1985ع).
14. ست ڏينهن (ناول: 1985ع).
15. رات کي گذرڻ نه ڏي (ڪونج پر ڪويتائون: 1985ع).
16. سرحد کان هن پار (ناول: 1990ع).
17. پيهري اچونڊ ڪهاڻيون: 1990ع).
18. منهنجا ماروئڙا (1992ع).
19. هڪ ڇوڪري هئي (ڪهاڻيون).
20. هڪ ڏکيي ساعت (ڪويتائون).
21. ترنڊڙ بادل (ناوليٽ: 1996ع).

ڪريم بخش خالد
(1928ع_2003ع)

پورو نالو: ڪريم بخش

ولد: محمد عثمان ميمڻ

جنم: 15 ڊسمبر 1928ع

جنم هنڌ: ڳڙهي ياسين، ضلعو شڪارپور

تعليم: بي اي، ڊپلوما (صحافت)

ادبي سڃاڻپ:

نوڪري: ڊائريڪٽر (اطلاعات کاتو)

صحافتي خدمتون: ايڊيٽر ماهوار پيغام ڪراچي

وفات: 17 مارچ 2003ع

ڇپيل ڪتاب:

1. شاه عبداللطيف ڀٽائي (لطيفيات: 1954ع).
2. سنڌ ۾ تعليم ۽ امداد باهمي (سماجيات: 1954ع)
3. سنڌي صحافت (تاريخ: 1955ع).
4. خوشحاليءَ جو دور (عمرانيات: 1955ع).
5. ون يونٽ خلاف جدوجهد (مرتب: 1954ع).
6. خيرپور جو نئون دور (عمرانات: 1959ع).
7. حيدرآباد ڊويزن ۾ انگريزي (عمرانيات: 1961ع).
8. گلستانِ لطيف (مرتب، مقالا: 1962ع).
9. بنيادي جمهوريتون (1964ع).
10. آثار لطيف (انگريزي: 1967ع).
11. سچل سرمست (انگريزي، سوانح: 1971ع).
12. قلندر شهباز (انگريزي: 1971ع).
13. سنڌ جو سالنامو (انگريزي: 1971ع).
14. عوامي دور (ٻارهن ڪتاب: 1972ع).
15. ڳوٺاڻي ترقي (پنج حصا، سماجيات: 1972ع).
16. نظارو نيڻن جو (سيرت حسين ع: 1982ع).
17. سچل سائين (تحقيق: 1983ع).
18. سنڌ صوبائي مسلم ليگ ڪانفرنس (اردو: 1983ع).
19. وتايو فقير (سوانح: 1985ع).
20. جاڳو جاڳو (ثاقب رحيم الدين جي ڪهاڻين جو ترجمو: 1992ع).

رئيس ڪريم بخش نظاماڻي
(1909ع_1982ع)

پورو نالو: ڪريم بخش

ولد: غلام محمد نظاماڻي

ڄم: 1909ع

جنم هنڌ: ماتلي، ضلعو بدين

تعليم: چار درجا (انگريزي)

سڃاڻپ: اديب اداڪار

خدمتون: باني: فلم ڪمپني سنڌ ساگر موويٽون

پهرين سنڌي فلم ايڪتا (1942ع)

مليل لقب: بابائو ثقافت

وفات: 31 ڊسمبر 1982ع

چيل ڪتاب:

1. ڪيڏي ڪتاب (آتم ڪٿا، ٻه جلد: 1980ع).
2. آيو تڙ تماچي (رئيس ڪريم بخش نظاماڻي ۽ سائين جي ايم سيد جا خط)

ڪريم ڏنو راڄپر

پورو نالو: ڪريم ڏنو

ادبي سڃاڻپ: سفرناما نگار، مضمون نگار

نوڪري: زرعي ماهر

چيل ڪتاب:

1. مون وس واڪا (مضمون).
2. آمريڪا جو سفرنامو (سفرنامو: 1961ع)
3. هيئن سان هنباء (مضمون: 1962ع).
4. ڪک هيٺان لک (مضمون: 1966ع).

ڪلا پرڪاش
(1934ع _ 2018ع)

پورو نالو: ڪلا پرڪاش

ولديت: پارومل چاندواڻي

جنم: 02 جنوري 1934ع

جنم هنڌ: ڪراچي (سنڌ)

تعليم: ايم اي (سنڌي ادب)

ادبي سڃاڻپ: ڪهاڻيڪار شاعر

نوڪري: ليڪچرار

وفات: 05 آگسٽ 2018ع.

ڇپيل ڪتاب:

1. ڏوهي ٻيا ڏوهي (ڪهاڻيون: 1953ع).
2. هڪ دل هزار ارمان (ناول: 1957ع).
3. ممتا جون لهرون (نثري نظم: 1963ع).
4. شيشي جي دل (ناول: 1970ع).
5. هڪ سپنو سکڻ جو (ناول: 1971ع).
6. ڌرتي ۽ ممتا (ڪهاڻيون: 1973ع).
7. حياتي هوتن ريءَ (ناول: 1980ع).
8. هينئڙي منجهه هُرڙ (سفرنامو: سنڌ ۾ ڇپيل 1987ع).
9. وقت وڻيون ۽ وڇوڙيون (ناول: 1988ع).
10. آرسيءَ آڏو (ناول: 1992ع).
11. وارن ۾ گل (ڪهاڻيون: 1993ع).
12. پيار (1997ع).
13. پکن جي پريت (1998ع).
14. ممتا جون لهرون (حصو ٻيو_ نثري نظم: 2006ع).
15. سمنڊ ۽ ڪنارو (ناول: 2006ع).
16. انتظار (ڪهاڻيون: 2007ع).
17. اوڪا پنڌ پيار جا (ناول: سنڌ ۾ ڇپيل 2010ع).
18. پکي، پريت ۽ پيار

ڪليانڻ آڏواڻي
(1911ع_1994ع)

پورو نالو: ڪليانڻ بولچند

ولد: چترامداس آڏواڻي

جنم: 10 ڊسمبر 1911ع

جنم هنڌ: حيدرآباد

تعليم: ايم اي

ادبي سڃاڻپ: محقق لطيفيات ماهر

نوڪري: پروفيسر

وفات: 27 مئي 1994ع

ڇپيل ڪتاب:

1. شڪنتلا (ترجمو: 1948ع).
2. ڪاليداس (ترجمو ناول: 1951ع).
3. شاهه (تنقيد: 1951ع).
4. سامي (سوانح: 1953ع).
5. سچل (سوانح: 1954ع).
6. شاهه جو رسالو (1958ع).
7. راز و نياز (شاعري: 1960ع).
8. شاهه لطيف (انگريزي مونو گراف: 1970ع).
9. سچل سرمست (انگريزي: 1971ع).
10. سچل جو چونڊ ڪلام (1979ع).
11. روحاني مشاهدا 1979ع).

ڪليم ٻٽ
(1984ع)

پورو نالو: ڪليم الله

ولد: الهه رکيو ٻٽ

جنم: 07 اپريل 1984ع

جنم هنڌ: ميهڙ

تعليم: ايم فل (ميڊيا اسٽڊيز)

ادبي سڃاڻپ: ڪهاڻيڪار، ناول نگار

ڇپيل ڪتاب:

1. ڏاهر (ناول: 2015ع).
2. وطن جن وساريو (ناول: 2017ع).
3. آزادي جي اُپٽار (ناول: 2017ع).
4. مري نه ٿيا مات (ناول: 2017ع).
5. امن لاءِ اتحاد (سائنسي افسانو: 2018ع).
6. اسپيس اوڊيسي (ترجمو افسانا: 2018ع).
7. راءِ ڏياچ (ناول: 2019ع).

ڊاڪٽر ڪليم لاشاري
(1953ع)

پورو نالو: ڪليم الله

ولد: محمد علي جوهر

جنم: 03 جون 1953ع

جنم هنڌ: لاڙڪاڻو

تعليم: پي ايڇ ڊي

پي ايڇ ڊي: جو موضوع: اسلامي دور جي قديم عمارت سازي (2006ع)

ادبي سڃاڻپ: ڪهاڻيڪار، مترجم، محقق، آثار قديمه ماهر

نوڪري: سيڪريٽري

ايوارڊ: ستاره امتياز (حڪومت پاڪستان: 2019ع)

ڇپيل ڪتاب:

1. خطن جي تشريح (1994ع).
2. اوڻويهه سوچوراسي (ڪهاڻيون: 1999ع).
3. عشق ڪيئن اظهار (بيدل جي اينٿالاجي، مرتب: 2001ع).
4. خطن جو سوانحي جائزو (تحقيق).
5. سکر تاريخ ۽ سماج (2001ع).
6. چوکنڊي اور ٿباٿلي قبرين (اردو: 2012ع).
7. مڪلي (2018ع).
8. موهن جو دڙو (2017ع).
9. A Study of Stone carved Graves (1996)
10. Nineteen Eighty_three (1999)
11. Study of mural ceramics of Sukkur Recent Archaeological investigation in umer kot
12. Sukkur History and society (2001)
13. Study of stones carved graves (2012)

ڊاڪٽر ڪمال ڄامڙو
(1972ع)

پورو نالو: ڪمال الدين

ولد: لونگ خان ڄامڙو

ڄنم: 01 آگسٽ 1972ع

ڄمڻ هنڌ: ڳوٺ گل محمد چاهڙ، رانيپور، ضلعو خيرپور

تعليم: پي ايڇ ڊي (سنڌي ادب)

پي ايڇ ڊي جو موضوع: سنڌي لوڪ گيتن جو تحقيقي جائزو (2006ع)

ادبي سڃاڻپ: محقق

نوڪري: پروفيسر

خدمتون: چيئرمين وفاقي اردو يونيورسٽي ڪراچي

چيف ايڊيٽر: ڪارونجهر (سنڌي شعبو اردو وفاقي يونيورسٽي)

ڇپيل ڪتاب:

1. شاهه عبداللطيف ۽ پاڪستاني ٻولين جا صوفي شاعر (طارق عزيز شيخ سان گڏ: 1998ع).
2. سنڌي ثقافت جا امر آواز (2003ع).
3. سنڌوءَ جا گيت (پي ايڇ ڊي: 2010ع).
4. ڪڇهريءَ جا مور (تحقيق: 2013ع).
5. رسالو ڳجهارت (لوڪ ادب: 2015ع).
6. هندي ٻولي ۽ ثقافت (2019ع).
7. پناڻي ۽ پوڙهه (چوڻ بيتن جي سمجهاڻي: 2019ع).
8. سنڌي مادري ٻولي (مرتب: 2020ع).
9. ڊاڪٽر نبي بخش خان بلوچ سگهڙائپ
10. ڪتيم ڪين ڪي
11. سنڌي لوڪ ادب جو تحقيق اڀياس (تحقيق).
12. لطيفي ذهني چٽاڀيٽي (سوال جواب).
13. ڪراچيءَ جا اديب ۽ شاعر
14. سنڌي ثقافت ڪا نيا دور (اردو).
15. پاڪستاني زبانون ڪا لوڪ ادب (اردو).
16. سنڌي لوڪ ادب: مضمون ۽ مقالا (سهيڙ).

17. لوڪ رنگ لقمان جا (سڳهڙ لقمان ڪوڪر جو ڪلام، سهيڙ).
18. عشق بي عنايت (فقير علي گوهر جو ڪلام، سهيڙ).

ڊاڪٽر ڪملا گوڪلاڻي
(1950ع)

پورو نالو: ڪملا

ولديت: نارائڻداس ڏنجاڻي

جنم: 16 جون 1950ع

جنم هنڌ: اجمير (راجستان)

تعليم: پي ايڇ ڊي (سنڌي ادب)

پي ايڇ ڊيءَ جو موضوع: سنڌي شاعريءَ ۾ قدرت جو چٽ (1993ع)

ادبي سڃاڻپ: محقق، ڪهاڻيڪار.

نوڪري: ليڪچرار

ڇپيل ڪتاب:

1. حادثي کانپوءِ (ڪهاڻيون: 1984ع).
2. راجستان جي سنڌي ساهتيه جو جائزو (تنقيد: 1985ع).
3. فيصلو ٿيڻ تائين (ڪهاڻيون: 1986ع).
4. هوندا سي حيات (سوانح: 1987ع).
5. اپني اپني رواستا (ڪهاڻيون، سنڌيءَ مان هندي ترجمو: 1987ع).
6. نظرثاني (تنقيد: 1989ع).
7. سنڌي درسي ڪتاب (ڇهين ڪان اٺين تائين: 1991ع).
8. مخروت مئون (هندي ڪهاڻيون: 1992ع).
9. ڊائريا جو سچ (تنقيد: 1993ع).
10. سنڌي ڪوتا ۾ ويدانيت (سنڌيءَ مان هنديءَ ۾ تحقيقي مقالا ترجمو: 1993ع).

11. نظر ثاني (مضمون: 1995ع).
12. اظهار (مضمون: 1996ع).
13. ادبي تاثرات (تنقيد: 1998ع).
14. سنڌي ساهتيه ۾ سمپردائڪ سدڀاو (هندي ۾ تحقيق: 1999ع).
15. سنڌي ڪوتا ۾ قدرت جو چٽ (پي ايڇ ڊي: 2001ع).
16. ادبي ڪٿ (تنقيد: 2002ع).
17. سائو ٿيل گاهه (ڪهاڻيون: 2003ع).
18. ڪبير وچناولي (هنديءَ مان سنڌيءَ ۾ ترجمو: 2004ع).
19. سنڌي ڪهاڻي (ڪي آر ملڪاڻي، ترجمو: 2005ع).
20. شاهه جو شعر (ادبي تنقيد: 2007ع).
21. ساهتيڪ ڪهاڻيون (2007ع).
22. اولهه راجستاني ۽ سنڌي (ادبي تنقيد: 2010ع).
23. تون نه اڪيلي (شاعري: ديوناگري شاعري: 2011ع).
24. سنت ڪبير (هنديءَ مان سنڌي ترجمو: 2011ع).
25. سائو ٿيل گاهه (ديوناگري ڪهاڻيون: 2012ع).
26. شهيد هيمون ڪالاڻي (سنڌيءَ مان هندي ترجمو: 2012ع).
27. متان ڪرين مات (ديوناگري ۽ سنڌي ڪهاڻيون: 2014ع).

ڪوثر ٻرڙو
(1958ع)

اصل نالو: غلام قاسم

ولد: نبي بخش ٻرڙو

جنم: 01 سيپٽمبر 1958ع

جنم هنڌ: ڳوٺ جاني ٻرڙو، تعلقو ڪوٽڏيجي، ضلعو خيرپور ميرس

تعليم: ايم اي (بين الاقوامي تعلقات)

ادبي سڃاڻپ: شاعر، محقق، مرتب ۽ براڊڪاسٽر

نوڪري: ڊائريڪٽر پروگرام (ڊي پي، ريڊيو پاڪستان)

ڇپيل ڪتاب:

1. اوجاڳا ۽ خواب (شاعري: 2000ع).
2. ياد گهر (ساروڻين ۾ خط: 2002ع).
3. تنهن عشق کي شاباس (لوڪ داستان: 2004ع).
4. تون منهنجو صنم آهين (شاعري: 2005ع).
5. امر راڳي امر گيت (سرمد سنڌي جا ڳايل ڪلام ترتيب: 2005ع).
6. فن ۽ فنڪار (حصو پهريون انٽرويو: 2007ع).
7. اڌورا احساس (ريڊيو اسڪرپٽ: 2009ع).
8. استاد منظور علي خان: فن ۽ شخصيت (سهيڙ: 2010ع).
9. سفر چاهتن جو (مشتاق بخاريءَ سان گڏ شاعري: 2012ع).
10. فن ۽ فنڪار (حصو ٻيو انٽرويو: 2012ع).
11. سرجڻهار (خيرپور جا شاعر: 2013ع).
12. پيشڪار (براڊڪاسٽرن جا انٽرويوز: 2013ع).
13. ڳليان پريم نگر ديان (سهراب فقير بابت سهيڙ: 2014ع).
14. لفظ آوارا بادل (ريڊيو اسڪرپٽ: 2016ع).
15. پنهنجون پرايون ڳالهيون (ساروڻيون: 2016ع).
16. ڪيڏو مان اڪيلو تو بن (شاعري: 2018ع).
17. سرجڻهار (حصو ٻيو خيرپور جا شاعر: 2019ع).
18. ادب سراءِ (نثري تحريرون: 2019ع).
19. سرمد جون ساروڻيون (سرمد سنڌيءَ بابت: 2020ع).

ڪي ايس ناگپال
(1951ع)

اصل نالو: ڪنهيا لال ايس ناگپال

جنم: 15 اپريل 1951ع

جنم هنڌ: شهدادڪوٽ، ضلعو قنبر شهدادڪوٽ

ادبي سڃاڻپ: شاعر، محقق، ماهر تعليم، فلسفي

نوڪري: پروفيسر

ڇپيل ڪتاب:

1. جيون تاڻي تڻيءِ جو (شاعري)،
2. دک پنڇي (روحانيت بابت)،
3. جپ صاحب (روحانيت بابت)،
4. صوفي لاڪوني (تصوف: 2018ع)،
5. پنهنجو پاڻ سڃاڻ (سچل سرمست ۽ گرو نانڪ جا اقتباس)
6. Life in Dreams (poetry)
7. Karl Marx (Biography)
8. A hand book of English
9. Sufi is of Indus valley
10. Oneness (Articles)
11. Sufism Religion 21st century (Articles)

ڪيرت ٻاٻاڻي
(1922ع_2007ع)

پورو نالو: ڪيرت چوئٿرام ٻاٻاڻي

جنم: 03 جنوري 1922ع

جنم هنڌ: ڳوٺ موريو لاکو، تعلقو سڪرنڊ، ضلعو نوابشاهه (شهيد بينظير آباد)

تعليم: بي اي، ايل ايل بي

ادبي سڃاڻپ: ڪهاڻيڪار، شاعر، صحافي

وفات: 07 مئي 2007ع

چيدہ ڪتاب:

1. هوا (ڪهاڻيون: 1956ع).
2. مالوا (مئڪسم گورڪيءَ جي ناول جو ترجمو: 1958ع).
3. ڪُلي (ملڪ راج آنند جي ناول جو ترجمو: 1960ع).
4. جو درد دل ۾ سمائجي نه سگهيو (ڪهاڻيون: 1966ع).
5. سوريءَ سڏ ڪيو (ناٽڪ: 1972ع).
6. ادب ۾ قدرن جو سوال (تنقيد: 1974ع).
7. لينن دنيا جي عظيم انقلابي شخصيت (1980ع).
8. اوک ٻوک (تنقيد: 1981ع).
9. چونڊ سنڌي مضمون (ترتيب: 1981ع).
10. جيڪي ڏٺو هو مون (روس جو سفرنامو: 1982ع).
11. ابول راڻي (الوڪ ڪهاڻيون: 1982ع).
12. ورهاڱي کان پوءِ سنڌي ڪهاڻيءَ جو جائزو: (1986ع).
13. امن جي اڱڻ ڏانهن (مضمون: 1987ع).
14. پيڙهي منجهه پاتال (مضمون: 1987ع).
15. جيئي سنڌ سدا جيئي (ڪهاڻيون).
16. نه ليليٰ نه مجنون (ڪهاڻيون: 1987ع).
17. چونڊ سنڌي ڪهاڻيون (ترتيب: 1989ع).
18. چونڊ سنڌي مضمون (ترتيب: 1991ع).
19. اوهين سڀ ننگا نڪتا آهيو (ڪهاڻيون: 1993ع).
20. ڪجهه ٻڌايم ڪجهه لڪايم (آتم ڪٿا، چار جلد: 1997ع).
21. لڪيو لياڪا پائين (شاعري: 2000ع).

22. ڌرتي ۽ جو منڍ (ناٽڪ: 2004ع).
23. منو سنڌ سو پڙاڏو (خط: 2004ع).
24. سنڌين جو سفر (سنڌي ٻولي هلچل جو دستاويز: 2007ع).
25. مراٺي ادب جي تاريخ (ترجمو).

ڪيهر شوڪت
(1951ع_1999ع)

پورو نالو: شوڪت علي
ولد: غلام عباس ڪيهر
جنم: 02 فيبروري 1951ع
جنم هنڌ: ڳوٺ آگاڻي ضلعو لاڙڪاڻو
تعليم: ايم اي (سنڌي ادب)، ايل ايل بي
ادبي سڃاڻپ: ڪهاڻيڪار ڊراما نويس
نوڪري: ڊپٽي اٽارني (قانون گائو)
وفات: 24 اپريل 1999ع

ڇپيل ڪتاب:

1. پل تي ويٺل هڪ نوجوان (ڪهاڻيون: 1979ع).

ڪي مشهور ڊراما:

1. ڳهٽ (پي ٽي وي: 1978ع).
2. هڪ شخص (پي ٽي وي: 1980ع).
3. اُتل (پي ٽي وي: 1980ع).
4. سورن سوين صورتون (پي ٽي وي: 1982ع).
5. ستارن جي دوري (پي ٽي وي: 1982ع).
6. اسين سڪون جن کي (پي ٽي وي: 1982ع).
7. ٻيو شخص (پي ٽي ويءِ سيريل: 1982ع).

8. روح جا مسافر (پي ٽي وي: 1982ع).
9. رُج جا مسافر (پي ٽي وي: 1983ع).
10. طلب جي تنوار (پي ٽي وي: 1983ع).
11. بچاءُ بند (پي ٽي وي: 1983ع).
12. پاڻيءَ ڦوٽو (پي ٽي وي: 1983ع).
13. اڪيلو ماڻهو (پي ٽي وي، سيريل: 1985ع).
14. سچ جو زهر (پي ٽي وي: 1985ع).
15. سَنڌُ (پي ٽي وي: 1986ع).
16. غرض (پي ٽي وي: 1986ع).
17. زندگي (پي ٽي وي: 1987ع).
18. جنڊو پاڙو (پي ٽي وي: 1987ع).
19. ڏُک (پي ٽي وي: 1987ع).
20. گوندر (پي ٽي وي: 1988ع).
21. رُج (پي ٽي وي: 1988ع).
22. ويساهه (پي ٽي وي: 1989ع).
23. جنون (پي ٽي وي: 1989ع).
24. سچ (سڪينه سموں جي ڪهاڻي: 1989ع).
25. چنبيليءَ ول (پي ٽي وي: 1991ع).
26. سچ گرهڻ (پي ٽي وي، سيريل: 1992ع).
27. آڙاهه (پي ٽي وي: 1994ع).

ڪيئل داس فاني
(1914ع_1995ع)

پورو نالو: ڪيئل داس

ولد: وليرام بيگواڻي

تخلص: فاني

جنم: 04 اپريل 1914ع

جنم هنڌ: ميان جو ڳوٺ، ضلعو شڪارپور (سنڌ)

تعليم: مئٽرڪ

ادبي سڃاڻپ: شاعر

نوڪري: استاد

وفات: 08 اپريل 1995ع

ڇپيل ڪتاب:

1. ساموندي لهرون (شاعري: 1951ع).
2. سڪ سوز ۽ ساز (شاعري: 1983ع).
3. خزان جي خوشبوءِ ۾ پيلا پن (شاعري: 1994ع).
4. سمنڊ سمايو بوند ۾ (مرتب: انور نگار هڪڙو: 1995ع).
5. مڪتي مارگ
6. پڇتاءَ جا ڳوڙها
7. احساس جو آئينو

گرداس واڌواڻي
(1911ع_1991ع)

پورو نالو: گرداس واڌواڻي

جنم: 07 جون 1911ع

جنم هنڌ: حيدرآباد

تعليم: مئٽرڪ

ادبي سڃاڻپ: ڪالم نگار، صحافي

صحافتي خدمتون:

ايڊيٽر: روزاني اخبار ديش مترَ (1939ع)

وفات: 1991ع

چيپل ڪتاب:

1. جيڪي ڏنو سون (ڪالم: 1980ع).
2. ساروٽيون (1981ع).
3. ڳالهه پوليه (1982ع).
4. جڏهن آدم آيو (1987ع).

گل حسن شاد گوپانگ
(1933ع_1997ع)

پورو نالو: گل حسن

ولد: جمع خان

تخلص: شاد

جنم: 01 جنوري 1933ع

جنم هنڌ: ڳوٺ ڪرم خان گوپانگ، تعلقو ميرو خان، ضلعو قنبر شهدادڪوٽ

تعليم: سنڌي فائينل

ادبي سڃاڻپ: شاعر، مزاح نگار

نوڪري: استاد (ر)

وفات: 1997ع

چيپل ڪتاب:

1. ديوان شاد (شاعري).
2. شان رسول ﷺ (نعتيه ديوان: 1993ع).
3. تحفئه عشق (غزل).
4. شانِ پجتن (شاعري).
5. ڪوثر جا ڍُڪ (شاعري).

گل ڪونڌر
(1963ع)

پورو نالو: گل محمد

ولد: بشير احمد ڪونڌر

جنم: 05 سيپٽمبر 1963ع

جنم هنڌ: ڳوٺ مڏ ڪونڌر، خانواهڻ ضلعو نوشهرو فيروز

تعليم: ايم اي (ايڪنامڪس)، ايم ڪام، ايل ايل بي

ادبي سڃاڻپ: شاعر، ڪهاڻيڪار، ناول نويس

نوڪري: پروفيسر

خدمتون: ايڊيٽر: ماهوار ادب حيدرآباد (138 پرچا: 1995ع)

جوائنٽ سيڪريٽري: سنڌي ادبي سنگت سنڌ

پرنسپال: گورنمينٽ ڊگري ڪاليج لطيف آباد 11 نمبر، حيدرآباد

ڇپيل ڪتاب:

1. ڏک سکن جي سونهن (ڪهاڻيون: 1993ع).
2. سنڌيءَ لار ماڪي (ڪهاڻيون: 1994ع).
3. شفق جي پار (شاعري: 1996ع).
4. تنهنجي آڻي پرين (شاعري: 2011ع).
5. ماڻي مڃاور (ڪهاڻيون: 2019ع).

گُلي سدا رنگاڻي
(بهرين سنڌي عورت ناول نگار)

ڇپيل ڪتابن جو تفصيل:

1. جواهر لال نهروءَ جا ڌيءَ ڏانهن خط (ترجمو: 1936ع).
2. گورا (رابندر ناٿ ٽئگور جي ناول جو ترجمو: 1938ع).

3. اتحاد (ناول: 1941ع).
4. ساڌنا جو سيتو (ناول).
5. آخرين انقلاب (ناول).

گنگارام سمراٽ
(1918ع)

پورو نالو: گنگا گيانچند سمراٽ

جنم: 15 سيپٽمبر 1915ع

جنم هنڌ: سن

ادبي سڃاڻپ: لسانيات ماهر

چيل ڪتاب:

1. آريا ورت (1947ع).
2. ڀارت ورش (1966ع).
3. سمراٽ چندر گپت (1974ع).
4. گيان گنگا (1975ع).
5. سنڌو سؤير (سنڌ جو پراچين اتهاس: 1979ع).
6. شڌ رامائڻ (والميڪي: 1989ع).
7. نئون چچنامو- پينڪر دوڪر (1991ع).
8. موهن جو دڙو (1992ع).
9. گهر گرهست- گيان ساگر (1993ع).

گوبند پنجابي
(1918ع_2009ع)

پورو نالو: گوبند پنجابي

جنم: 10 ڊسمبر 1918ع

جنم هنڌ: شڪارپور (سنڌ)

ادبي سڃاڻپ: ڪهاڻيڪار، ناول نگار

باني: نئين دنيا ڪتاب گهر شڪارپور (1940ع)

وفات: 2009ع

ڇپيل ڪتاب:

1. سرد آهون (ڪهاڻيون: 1940ع).
2. ريگستاني ڦول (ڪهاڻيون، ترتيب: 1944ع).
3. سورج مکي (ڪهاڻيون: 1960ع).
4. هوا موٽي آئي (ڪهاڻيون: 1970ع).
5. چانڊوڻي راتيون (دوستو وسڪي جي ناول جو ترجمو: 1983ع).
6. مارڪسواد ڇا آهي (مضمون).
7. سوويت ديس جا عام لوڪ (مضمون).
8. جنگ يا امن (مضمون).
9. روس جي پرولتاري سوپ (مضمون).
10. سما جواد (مضمون).
11. سنڌي ليکڪ (مضمون).
12. سڃاڻپ جو سڌ (مضمون).

گوبند مالهي
(1921ع_2001ع)

پورو نالو: گوبند مالهي

جنم: 05 آگسٽ 1921ع

جنم هنڌ: نارو شاهه، ضلعو نوشهرو فيروز

تعليم: مئٽرڪ

ادبي سڃاڻپ: ناول نگار

خدمتون: باني (سنڌي ادبي سنگت)

وفات: 10 فيبروري 2001ع

چيل ڪتاب:

1. آنسو (ناول: 1952ع).
2. زندگيءَ جي راهه تي (ناول: 1952ع).
3. جيون ساٿي (ناول: 1952ع).
4. من جو ميت (ناول: 1953ع).
5. پکيڙا ولر کان وڇڙيا (ناول: 1953ع).
6. پيار جي پياس (ناول: 1953ع).
7. چنچل نگاهون (ناول: 1954ع).
8. للڪار (ناول: 1954ع).
9. عشق ناهي رانڊ (ناول: 1955ع).
10. شرم ٻوٽي (ناول: 1956ع).
11. لوڪ آهي ٻوڪ (ناول: 1957ع).
12. ديسي سيڻ ڪجن (ناول: 1958ع).
13. ڏيهي ٿيا پرڏيهي (ناول: 1961ع).
14. پيار جي شڪست (ناول: 1961ع).
15. سنڌوءَ ڪناري (ناول: 1961ع).
16. هڪ انسان سئو طوفان (ناول: 1965ع).
17. پريتم ويو پرديس (1968ع).
18. محبت جي راهه پر (ناول: 1975ع).
19. جي سوري پانئين سيج (ناول).
20. پرديسي پريتم (ناول).
21. انقلابي سپاهي (ناول).
22. سونهن جا سوداگر (ناول).
23. تون مان هوءَ (ناول).

24. مسوري ۽ جي راتي (ناول).
25. ڳالهيون منهنجي ڳوٺ جون (آتم ڪهاڻي).
26. ادب ۽ اديب (آتم ڪهاڻي حصو پهريون: 1987ع).
27. ادب ۽ اديب (آتم ڪهاڻي حصو ٻيو: 1988ع)
28. ادب ۽ اديب (آتم ڪهاڻي حصو ٽيون: 1989ع).
29. ادب ۽ اديب (آتم ڪهاڻي حصو چوٿون: 1990ع).
30. ادب ۽ اديب (آتم ڪهاڻي حصو پنجون: 1991ع).
31. سنڌڙي منهنجي جندڙي (آتم ڪهاڻي سنڌ بر هن نالي سان ڇپيل).
32. ڌرتي ماتا (تاراشنڪر بئنر جي جي ڪتاب جو ترجمو).
33. سنيتا (جيئندر ڪمار جي ڪتاب جو ترجمو).
34. تائي (لن يو تانگ جي ڪتاب جو ترجمو).
35. ماءُ (مئڪسم گورڪي جي ڪتاب جو ترجمو) ۽
36. ساٿي (يشپال جي ڪتاب جو ترجمو).
37. انقلابي شاهراهه (آنچل جي ڪتاب جو ترجمو).
38. چانڊوڪي رات (دوستو وسڪي جي ڪتاب جو ترجمو).
39. اها به آڪاٽي آهي (ڪهاڻيون).
40. اڳتي قدم (ڪهاڻيون).
41. گستاخي معاف

ڪي مشهور ناٽڪ

1. نمي (اصلوڪو).
2. گستاخي معاف (اصلوڪو).
3. گهوٽ ڪنوار راضي (اصلوڪو).

گوردن ڀارتي
(1929ع_2010ع)

پورو نالو: گوردن

ولد: آسومل محبوباڻي لوهاڻو

جنم: 13 جنوري 1929ع

جنم هنڌ: ڳوٺ آراضي، تعلقو سيوهڻ، ضلعو ڄامشورو

تعليم: ايم اي

ادبي سڃاڻپ: شاعر، ڪهاڻيڪار، ڊراما نويس، اداڪار

نوڪري: سب هيڊ (ٽريننگ اڪائونٽس)

وفات: 2010ع

ڇپيل ڪتاب:

1. عمر مارئي (هندي ڊرامو).
2. گل ۽ مکڙيون (شاعري).
3. پيلو چنڊ لال داغ (ڪهاڻيون).
4. آنا مينهن ملير ۾ (شاعري).
5. طوفاني رات (ناٽڪ).
6. لاتيون (ٻارن لاءِ شاعري).
7. نئين بستي (ٻارن لاءِ ڪهاڻيون).
8. ٻانڌي پرالو نئين وات (ڪهاڻيون).
9. اکڙين جو اکوارو (ناٽڪ).
10. آءٌ ڪٿي ڪاهي (ناٽڪ).
11. ڪالويي اکهائو (ناٽڪ).
12. ڪتا آڏيري لال جي
13. لاتري لکن جي (ناٽڪ).

14. اوراما پير (ناٽڪ)،
15. پيڪي هلي وڃڻ ڏي ماڻهو (ناٽڪ)،
16. شيطانن جو سردار (ناٽڪ)،
17. ڪنوار (ناٽڪ)،
18. شيشي جو گهر
19. سون جهڙي مڇلي (ناٽڪ)،
20. آڏر پکي البيلا (ناٽڪ)،
21. آنا ميٺهن ملير (ناٽڪ)،

ڊرامن ۽ فلمن جو تفصيل

1. شل ڏيئر نہ ڇڻن (فلم، اداڪاري)،
2. هو جهالو (فلم، اداڪاري)،
3. بگڙيل گهر (اصلوڪو ناٽڪ)،
4. طوفاني رات (اصلوڪو ناٽڪ)،
5. عزت (اصلوڪو ناٽڪ)،

گوهر سنڌي
(1961ع)

پورو نالو: علي گوهر

ولد: غلام محمد سومرو

جنم: 01 فيبروري 1961ع

جنم هنڌ: رستم، ضلعو شڪارپور

تعليم: ايم اي (سنڌي ادب)، ايم ايڊ

ادبي سڃاڻپ: شاعر، مضمون نويس

نوڪري: استاد

ڇپيل ڪتاب:

1. امن موناڻي ڏيو (شاعري: 2011ع).
2. جاڳ اوباڪ (ٻارن لاءِ شاعري: 2014ع).
3. چنڊ روئي ڏئو (شاعري: 2014ع).
4. نيڻهن ڪيو نروار (2014ع).

لڇمڻ ڪومل
(1936ع_2014ع)

اصل نالو: لوڪومل

ولد: چيلارام پاٻيا

جنم: 26 مارچ 1936ع

جنم هنڌ: ڪنڊيارو ضلعو نوشهروفيروز

تعليم: ڊپلوما (صحافت)

ادبي سڃاڻپ: شاعر، ناٽڪ نويس.

وفات: 23 ڊسمبر 2014ع

ڇپيل ڪتاب:

1. هڪڙو هو راجا (ٻارائو ادب: 1965ع).
2. Folk Literature of Pakistan (1971ع).
3. نئين صبح (مايا ڪووسڪيءَ جي شاعريءَ جو ترجمو: 1974ع).
4. جيءَ جهروڪا (1975ع).
5. ميري چادر (راجندر سنگھ بيديءَ جي ناول جو ترجمو: 1978ع).
6. ميران ٻائي (مونوگراف: 1980ع).
7. بلي شاهه (مونوگراف).
8. ڪاڪ ڇڏي ويا ڪنڌيءَ تي (هيمر ناگوانيءَ بابت، مرتب 1986ع).
9. پن ڇڻ جو پڙلاءُ (قرت العين حيدر جي ناول ترجمو: 1996ع).
10. وهي ڪاتي جا پنا (آتم ڪٿا، ٻاڳو ٻهريون: 2006ع).

11. وهي ڪاتي جا پنا (آتم ڪٿا، پاڱو ٻيو: 2008ع).
12. وهي ڪاتي جا پنا (آتم ڪٿا، پاڱو ٽيون).
13. وهي ڪاتي جا پنا (آتم ڪٿا، پاڱو چوٿون).
14. وهي ڪاتي جا پنا (سياسي جلد ڇهون: 2015ع).
15. خط (مرتب وڪيل مورائي، 2019ع)

پروفيسر لطف الله بدوي
(1904ع_1968ع)

پورو نالو: لطف الله

ولد: حاجي امام بخش خادم بدوي

تخلص: جوڳي

جنم: 04 جولاءِ 1904ع

جنم هنڌ: شڪارپور

تعليم: بي اي

ادبي سڃاڻپ: محقق، ناول نگار، مترجم

نوڪري: پروفيسر

وفات: 19 نومبر 1968ع

ڇپيل ڪتاب:

1. نغمهٔ مستانا (شاعري: 1924ع).
2. گيتا نجلي (1925ع).
3. ڪامني (1927ع).
4. سيدنا علي المرتضيٰ (1930ع).
5. رت جو ڳوڙها (ناول: 1935ع).
6. عروس عجم (ناول: 1941ع).
7. تذڪره لطيفي (تحقيق، جلد پهريون: 1943ع).

8. تذڪره لطيفي (تحقيق، جلد پهريون: 1946ع).
9. تاريخ پاڪ و هند (جلد پهريون: 1948ع).
10. تاريخ پاڪ و هند (جلد ٻيو: 1952ع).
11. حياتِ اقبال (سوانح، علامه اقبال: 1952ع).
12. تذڪره لطيفي (تحقيق، جلد ٽيون: 1953ع).
13. مير بهرام (ناٽڪ: 1953ع).
14. پاڪستان جي شهريت. (1954ع).
15. تاريخ اندلس (1955ع).
16. ڊوڊو چنيسر (1957ع).
17. ڪُليات خادم (ترتيب: 1958ع).
18. ايپلا (1959ع).
19. چار درويش (ترجمو امام بخش خادم ترتيب: 1960ع).
20. سيف الملوڪ عرف سيف نامو (1960ع).
21. مجاهدين (1962ع).
22. ڪنڊڙيءَ وارن جو ڪلام (ترتيب: 1963ع).
23. اسرار نامو (ترجمو: 1965ع).
24. هير رانجهو (قصو).
25. جاويد نامه اقبال (علامه اقبال جي ڪلام جو ترجمو).
26. ارمغان حجاز (علامه اقبال جي شاعريءَ جو ترجمو).
27. وصالِ جانان (شاعري).
28. ديوان بدوي (قلمي).
29. رسالو لطف الله بدوي (قلمي).
30. سنڌ ۾ تصوف
31. صوفيانه شاعري (ٽي جلد).
32. شاهنامه فردوسي (منظوم).

33. انساني تمدن جو مطالعو
34. سنڌ جي تاريخ: انگريز دور.
35. تاريخ شڪارپور (تاريخ).

مارو جمالي
(1970ع)

اصل نالو: سڪندر علي

ولد: فيروز خان جمالي

جنم: 01 مارچ 1970ع

جنم هنڌ: ڳوٺ فقير محمد لاشاري، تعلقو جوهي، ضلعو دادو

تعليم: ايم اي (اردو ادب)

ادبي سڃاڻپ: شاعر

نوڪري: استاد

ڇپيل ڪتاب:

1. پرينءَ جون اکيون (شاعري: 2000ع).
2. سسنار وڏو مٺڙا آ (شاعري: 2006ع).
3. ڪوڪ ڪڪوريو چنگ (شاعري: 2011ع).
4. چوٽا تيل چنبيليا (شاعري: 2013ع).
5. مٺيادار ماڻهو (2014ع).

ماڪن شاهه رضوي
(1960ع)

پورو نالو: سيد ماڪن شاهه

ولد: سيد جيئل شاهه

جنم: 11 نومبر 1960ع

ڄمڻ هنڌ: جهڏو، ضلعو ميرپور خاص

ادبي سڃاڻپ: ڪهاڻيڪار، شاعر، ريڊيو ڪمپيئر

ڇپيل ڪتاب:

1. زهر جهڙي زندگي (ڪهاڻيون).
2. اجهاميو ٻرن (ڪهاڻيون: 2008ع).
3. آواز نگر ۾ ايڪٽيهه سال (ريڊيو اسڪرپٽ: 2018ع).
4. ڊرامن جو تفصيل:
5. گندگهر (پي ٽي وي: 1994ع).
6. آس (پي ٽي وي، سيريل: 1996ع).
7. ٻوند ٻوند زهر (پي ٽي وي: 1996ع).
8. آس (پي ٽي وي: 1998ع).
9. خواب خواب زندگي (پي ٽي وي: 2001ع).
10. ڪجل ڀنا نيڻ (پي ٽي وي، سيريل: 2004ع).
11. هاءِ نوڪري (پي ٽي وي: 2010ع).

ماڻڪ

(1943ع_1982ع)

اصل نالو: منير احمد ميمڻ

ولد: ادريس ميمڻ

ڄمڻ: 5 مارچ 1943ع

ڄمڻ هنڌ: نوشهروفيروز

تعليم: ايم اي (سوشيالاجي)، ايم ايڊ، ايل ايل بي

ادبي سڃاڻپ: ڪهاڻيڪار، ناول نويس

وفات: 26 جنوري 1982ع

ڇپيل ڪتاب:

1. حويلي جا راز (ڪهاڻيون: 1969ع)
2. لڙهندڙ نسل (ناوليٽ: 1972ع)
3. پاتال ۾ بغاوت (ناول: 1977ع)
4. رڃ ۾ پڙاڏا (ناوليٽ ۽ ڪهاڻيون: 1977ع)
5. ڇهه انام ڪهاڻيون (1981ع)
6. ساهه ڌٽ ۾ (ناول: 1986ع)
7. ٽي ناوليٽ (رڃ ۾ پڙاڏا، پاتال ۾ بغاوت ۽ لڙهندڙ نسل: 1992ع)
8. ماڻڪ مٽ منڊوم (ڪهاڻين ۽ ناولن جو ڪليات: 2004ع)
9. ماڻڪ جي بريف ڪيس مان (خط مرتب: منور سراج، 2014ع)
10. ڪي مشهور ڊراما:
11. وياڪل من (پي ٽي وي: 1977ع).
12. سنڌڙي جا سپوت (ناٽڪ).
13. ڪلاچيءَ جي ڳن ۾ (ناٽڪ).
14. تنهن پاڻي پنا ڏينهڙا (ناٽڪ).
15. مائي بختاور (ناٽڪ).
16. زندگي هڪ ڳن (پي ٽي وي: 1979ع).

ماهتاب محبوب
(1949ع)

پورو نالو: ماهتاب منور بيگم

جنم: 14 جولاءِ 1949ع

جنم هنڌ: ڪراچي

تعليم: گريجوئيشن

ادبي سڃاڻپ: ڪهاڻيڪار، ناول نگار

چونڊ ڪتاب:

1. چانڊوڪي تارون (ڪهاڻيون: 1970ع).
2. پرهه کان پهرين (ڪهاڻيون: 1973ع).
3. مٺي مراد (ڪهاڻيون: 1979ع).
4. لهر لهر زندگي (ڪهاڻيون).
5. اندر جنين اُڃ (هندستان جو سفرنامو: 1981ع).
6. سرهي سرهي سار (سفرنامو: 1987ع).
7. راهون چنڊ ستارا (سفرنامو: 1989ع).
8. جيءَ جهروڪا (خاڪا).
9. ورهاڱي جو ورجاءُ (ڪالم: 1992ع).
10. چنڊ چهرا (خاڪا: 2001ع).
11. خواب خوشبوءِ ڇوڪري (ناول).
12. پيار پناهون چانورا (ناول: 2001ع).
13. پلصراط (اردو ڪهاڻيون).
14. هيءَ حسن (حسن درس بابت: 2014ع).
15. سوچون سمنڊ سمان (2018ع).
16. ماهتاب محبوب جي فن ۽ شخصيت بابت ڪتاب
17. ماهتاب سنڌ (مرتب: ارم محبوب).

ماهين هيسباڻي
(1976ع)

پورو نالو: ماهين

جنم: 10 اپريل 1976ع

جنم هنڌ: ٺارو شاهه، ضلعو نوشهرو فيروز

تعليم: ايم اي (سنڌي ادب)

ادبي سڃاڻپ: شاعر، ڪمپيئر

چيڪل ڪتاب:

1. تون (شاعري، 2005ع).
2. شهيد بينظير ڀٽو جون تقريرون (ترتيب 2008ع).

ڊاڪٽر مبارڪ لاشاري
(1978ع)

پورو نالو: مبارڪ علي

ولد: پرويز لاشاري

جنم: 8 جنوري 1978ع

جنم هنڌ: ڳوٺ بخش علي لاشاري، ضلعو گهوٽڪي

تعليم: پي ايڇ ڊي (انگريزي ادب)

پي ايڇ ڊي جو موضوع: Linguistic analysis of Pakistani English novels (2017ع)

ادبي سڃاڻپ: نثر نويس، تنقيد نگار

نوڪري: اسسٽنٽ پروفيسر (انگريزي شعبو سنڌ يونيورسٽي ڄامشورو)

چيڪل ڪتاب:

1. جديديت پڇاڻان ۽ بينڪيت پڇاڻان (2011ع).
2. جديد ادبي تنقيدي نظريا (2013ع).
3. ڪٿيس ڳوڙهن (2016ع).
4. جديد تنقيد، ٻولي ۽ ادب (2016ع).
5. سماج ۽ سياست جو گرامر (2019ع).

منل جسڪاڻي
(1961ع)

پورو نالو: محمد منل

ولد: محمد عمر جسڪاڻي

جنم: 15 جنوري 1961ع

جنم هنڌ: ڳوٺ ٽکوتر خان جسڪاڻي، لڳ ٽنڊو ڄام ضلعو حيدرآباد

تعليم: ايم ايس سي (زراعت)

سڃاڻپ: ليکڪ، زرعي ماهر

نوڪري: پروفيسر (زرعي يونيورسٽي ٽنڊو ڄام)

ڇپيل ڪتاب:

1. جديد زرعي رهنما (ڊاڪٽر الاهي بخش ايم. پٺي سان گڏ: 1996ع).
2. A Brief outline THE FUNGI (Cultivation of mushrooms), 1999
3. ماحول دوست پيداواري طريقا: ڪڻڪ ۽ ڀاڄيون (2009ع).
4. ماحول دوست پيداواري طريقا: وونئڻ (2009ع).
5. سفر بخير (سفرنامو: 2016ع).
6. زرعي سونهون (بنيادي زرعي ڄاڻ: 2018ع).

مٺل چانڊيو
(1973ع)

پورو نالو: محمد مٺل

ولد: غلام حيدر چانڊيو

جنم: 03 اپريل 1973ع

جنم هنڌ: ڳوٺ عالم خان چانڊيو، لڳ ڍڪڻ، تعلقو ڳڙهي ياسين، ضلعو شڪارپور

تعليم: ايم اي، بي ايڊ

ادبي سڃاڻپ: ڪهاڻيڪار، شاعر

نوڪري: استاد

ڇپيل ڪتاب:

1. منزل ڪان اورتي (ڪهاڻيون: 2002ع).
2. پيار جي ڌرتي دل جو ديس (ڪهاڻيون: 2018ع).

ڊاڪٽر محبت ٻرڙو
(1952ع_1997ع)

ولد: شوڪت علي شوڪت ٻرڙو

جنم: 25 مارچ 1952ع

جنم هنڌ: ٿنڀر

تعليم: ايم بي بي ايس

ملازمت: ڪئپٽن ڊاڪٽر (1980ع)

پهرين لکڻي: ڪهاڻي (ڊاڪٽر) 1973ع

باني: ڏاهپ پبليڪيشن ٿنڀر (1978ع)

وفات: 09 اپريل 1997ع

ڇپيل ڪتاب:

1. جيڪو سچ چوي (تنقيد: 1988ع)
2. هٿ وڏايو ـــ سنڌ بچايو (1988ع)
3. سنڌي ٻوليءَ جو دشمن نمبر پهريون ڪير؟ (1988ع)
4. سنڌي قوم جو اردو ڳالهائيندڙ حصو سنڌ تي ميري نظر رکي ٿو (1988ع)
5. جاڳي سجاڳي ويهان ڪيئن مات ڪري (مارچ 1988ع)
6. سنڌي عوام جو قومي اتحاد ۽ ڪي سازشي (مارچ 1988ع)
7. ڇا ايم ڪيو ايم ـ پ پ پ ٿاهر سنڌي ماڻهن خلاف خوفناڪ تباهه ڪندڙ ۽ موتمار سازش ناهي؟ (جنوري 1989ع
8. پ پ پ حڪومت جا پهريان ٽيهه ڏينهن (1989ع)
9. سنڌيو سجاڳ ٿيو: سنڌ دشمن ۽ سنڌي دشمن سازشن کان هر گهڙي خبردار رهو (1989ع)
10. سنڌي مار سورما (فيبروري 1990ع
11. سنڌين جا اتحاد (1990ع) (اڻڇپيل ڪتاب فرضي نالي سان)

12. چين مٿان ڳاڙهو تارو (ترجمو: ليکڪ: ايڊگر سنو)
13. اٺڪ قلعي کان (ترجمو: مئي 1990ع)
14. موسيٰ کان مارڪس تائين (ترجمو: اپريل 2006ع).
15. جدلي ماديت جا بنيادي اصول (ترجمو: اپريل 2008ع).
16. انقلاب (ترجمو: ليکڪ: جارج آرويل. ناول جو اختصار)
17. ٻولي جو ٻڙ
18. ٻوليءَ جو ٻڙ
19. ڌرتي منهنجو گهر
20. ڪرانالاجيڪل ڊڪشنري آف سنڌ (ترجمو ليکڪ: ايم ايچ پنهور).
21. سورس مٽيريل آن سنڌ (ترجمو ليکڪ: ايم ايچ پنهور)
22. ڪوٽيشنس/اقتباسات (ترجمو)
23. انسائيڪلوپيڊيا سنڌيڪا (1998ع
24. ماٺيون ۽ ماٺيون (1999ع. مقالا ۽ مضمون)
25. اچو ته پنهنجي سنڌي لکت سنواريون (2000ع. مقالا ۽ مضمون)
26. يادون ۽ شڪون (2001ع انٽرويو، ڪهاڻيون، طنز مزاح ۽ ننڍا ناول)
27. ٻوليءَ جو ٻڙ (2002ع. تحقيق)
28. سنڌي ٻولي: لفظ لغت ۽ لکيت (2003ع. لسانيات)
29. شعور (2004ع)
30. سنڌ: حڪمران، ايم ڪيو ايم ۽ سنڌي عوام (2006ع)
31. ٻولي جو ٻڙ (2007ع)
32. آڳاٽي سنڌ ۽ سنڌي ٻولي (ترجمو: 2010ع ليکڪ: ايم. ايچ. پنهور)
33. ڏاهپ جو جنم (2011ع. ترجمو)
34. فلسفو: هڪ مطالعو (2012ع)
35. ضميري پڇاڙيون (2013ع. لسانيات)
36. اڻنجي ڌرتي (2014ع. ترجمو)

37. فطرت، سائنس ۽ سماج (2015ع)
38. محبت جا خط (2016ع)
39. محبت جن جي من (2017ع).

محبوب سروري
(1934ع_2018ع)

اصل نالو: محمد بچل

ولد: محمد صديق پنوهر (پنهور)

جنم: 08 جنوري 1934ع

جنم هنڌ: ڳوٺ جاڙو پنوهر، لڳ مومڙي، تعلقو حيدرآباد

تعليم: ايم اي

ادبي سڃاڻپ: شاعر

نوڪري: پروفيسر

وفات: 12 اپريل 2018ع

ڇپيل ڪتاب:

1. يار خاطر (چونڊ شاعري مرتب- 1959ع).
2. شاهه جا سوا سئو بيت (1961ع).
3. نالنامو (لطيفيات).
4. ڪلام محبوب سروري (مرتب، شاهه محمد بلوچ: 1992ع).
5. حضرت طالب المولى جا خط: بنام محبوب سروري (خط مرتب، شاهه محمد ڳاڏهي).

محبوب سروري جي فن ۽ شخصيت بابت ڪتاب

1. محبوب سروري: بحيثيت نثر نويس (شاهه محمد ڳاڏهي).

پروفيسر محبوب علي چنا
(1922ع_1977ع)

پورو نالو: محبوب علي

ولد: محمد صالح چنا

جنم: 12 مارچ 1922ع

جنم هنڌ: سيوهڻ

تعليم: ايم اي (سنڌيءَ عربي، فارسي)

ادبي سڃاڻپ: شاعر، مرتب

نوڪري: پروفيسر

خدمتون: چيئرمين: سنڌي شعبو سنڌ يونيورسٽي ڄامشورو (1953ع کان 1955ع)

پرنسپال: سروري ڪاليج هالا

سيڪريٽري: نيشنل بوڪ ڪائونسل اسلام آباد

ايڊيٽر: ماهوار رسالو فردوس هالا

وفات: 24 نومبر 1977ع (مڪه شريف)

ڇپيل ڪتاب:

2. لطيفي لنئون (مقالا: 1951ع).
3. مسلمانن جي شاديءَ جو قانون (1961ع).
4. قلندر شهباز (سوانح: 1962ع).
5. سرمست درازي (سچليات: 1964ع).
6. ضياءِ قلندر (1965ع).
7. ڪليات امين (محمد امين ثالث جو ڪلام مرتب: 1966ع).
8. اسلامي تاريخ جو مطالعو (1967ع).
9. سردار قلندر (سوانح: 1967ع).
10. هڪ شخص ۽ پهلو (1968ع).

11. ڪليات نورل (مرتب: 1970ع).
12. ڪچڪول (مخدوم طالب المولي، مرتب: 1970ع).
13. حضرت عثمان مروندي تي هڪ تحقيقي جائزو (1972ع).
14. سيوهاڻي بادشاهه (قلندر لعل شهباز بابت: 1972ع).
15. سنڌي ادب جا جديد رجحانات
16. استادن جو ادب (1981ع).
17. مڪلي ٽڪريءَ جو سير (1987ع).
18. حضرت نوح سرور رح جا سيهوڳي (1991ع).
19. مخدوم محمد زمان طالب المولي (سوانح: 1999ع).
20. تذڪره شيخ عثمان مروندي
21. سنڌي ادب سرسري جائزو (سنڌي، اردو، انگريزي ۾).

محسن ڪڪڙائي
(1937ع_2005ع)

اصل نالو: سيد نياز حسين شاهه

ولد: سيد احمد شاهه

جنم: 04 جولاءِ 1937ع

جنم هنڌ: ڪڪڙ ضلعو دادو

تعليم: ايم اي

ادبي سڃاڻپ: شاعر، مضمون نگار

نوڪري: استاد

وفات: 02 اپريل 2005ع

ڇپيل ڪتاب:

1. امنگون (شاعري: 1960ع).
2. ڪنهن جي ڳالهه ڳرائڻي (شاعري).

3. سوريءَ چڙهيو سچ (ڪهاڻيون).
4. ليلئن جا خط (شيخ اياز ڏي فرضي نالي سان لکيل خط).
5. سوتهن جي ساڃاهه (شاعري: 2005ع).
6. ڪنهن جي ماڻ ميار (شاعري: 2012ع).

محمد ابراهيم جويو
(1915ع_2017ع)

پورو نالو: محمد ابراهيم

ولد: محمد خان جويو

جنم: 13 آگسٽ 1915ع

جنم هنڌ: ڳوٺ آباد، لڳ لڪي شاهه صدر، ضلعو ڄامشورو

تعليم: بي اي

ادبي سڃاڻپ:

خدمتون: ايڊيٽر: ٽه ماهي مهراڻ ڄامشورو (1955ع)

اعزازي سيڪريٽري: سنڌي ادبي بورڊ ڄامشورو (1963ع کان 1967ع)

سيڪريٽري: سنڌ ٽيڪسٽ بوڪ بورڊ ڄامشورو (1971ع)

اعزازي چيئرمين: سنڌي ادبي بورڊ ڄامشورو (1997ع کان 2002ع)

وفات: 09 نومبر 2017ع

چيدل ڪتاب:

1. اسلام جو تاريخي ڪارنامو (ايم. اين راءِ جي ڪتاب Historical Role of Islam جو سنڌي ترجمو: 1945ع).
2. Save Sindh Save the continent: 1947
3. ايميلي عرف تعليم (جي. جي. روسو جي ڪتاب: 'Emile or Education' جي ڪتاب جو ترجمو: 1954ع).
4. تواريخ پاڪستان (ترجمو: 1962ع).

5. The Sindhi Instructor Munshi Anandram (Revised 1971)
6. ٻارن جي تعليم (پليو ٽارج جي ڪتاب 'Education of Child' جو سنڌي ترجمو: 1972ع).
7. وحشي جيوت جا نشان (هاورڊ موئر جي ڪتاب 'Savage Survivals' جو ترجمو: 1976ع).
8. سنڌي زبان جي بنيادي لغت (1976ع).
9. گليلو (برٽالٽ بريخت جي ڊرامي جي ڪتاب 'life of Gallileo' جو ترجمو 1977ع).
10. ڪنڊيڊ (تصحيح، تعارف ۽ نوٽ: 1977ع).
11. فڪر جي آزادي (اسٽيفن زويگ جي ڪتاب 'The right to heresy' جو ترجمو: 1977ع).
12. National Unity: G.M. Syed, (Translation 1978
13. شاهه سچل سامي (1978ع).
14. ٻارن جو مسيح (اينڊ بلائٽن جي ڪتاب 'Children's Life of Christ' جو ترجمو: 1980ع).
15. ماٺهوءَ جو پاڳ (ناٽڪ، لوڪ ڪهاڻيون، شاعري: 1980ع).
16. عورتازاد (ترتيب ۽ ترجمو: 1983ع).
17. فلسفي جو ابتدائي ڪورس (جارج پوليزر جي فرينچ ٻوليءَ ۾ لکيل ڪتاب جي انگريزي ترجمي: An Elementary Course in Philosophy جو سنڌي ترجمو: 1984ع).
18. علم تدريس مظلومن لاءِ (پائلو فراري جي ڪتاب 'Pedagogy of the Oppressed' جو ترجمو: 1984ع).
19. محڪريءَ جا مضمون (ترجمو، ترتيب ۽ پيش لفظ: 1983ع).
20. اسان جي ٻولي اسان جي تعليم (ترتيب: 1985ع).
21. Sorrows of Sindh': Dr. G. M. Mehkri (Compilation and Introduction (1987)

22. فرينچ انقلاب (ايميل ايرڪمن ۽ اليگزانڊر چيٽريان، ترجمو: 1990ع).

23. ٽٽ ٽٽ موتين جي (1992ع).

24. هوءَ جا تمڪي باهڙي (پهريون جلد: مضمون ۽ ترجما: 1995ع).

25. سنڌ کي صوفي شاعر: شاهه سچل اور سامي (اردو ترجمو: 1997ع).

26. ادب، ٻولي، تعليم ('هوءَ جا تمڪي باهڙي' جلد ٻيو: 1998ع).

27. خط ٻن اديبن جا (عبدالقادر جوڻيجو ۽ محمد ابراهيم جويو: 1999ع).

28. ڳالهيون ڪتابن جون ڀاڱو پهريون: 2002ع).

29. ڳالهيون ڪتابن جون (ڀاڱو ٻيو 34 ڪتابن جا پيش لفظ: 2003ع).

30. خط ٻن اُستادن جا (محمد ابراهيم جويو غلام علي چنا: 2003ع).

31. Sindhu Desh, The Nation in Chains: G. M. Syed (Translation & Foreword), 2003

32. A Manual of Sindhi by Dulamal Bulchand, revised (2003)

33. سڏ پڙاڏو (سائين جي ايم سيد ۽ محمد ابراهيم جويي جا خط مرتب: آزاد قاضي: 2004ع).

34. سنڌ جو املهه هيرو: تاج محمد ابڙو (مرتب: 2004ع).

35. The betrayal Sindh Bides Day for Freedom, Vol: 1, (2005ع).

36. The Betrayal Sindh Bides Days for Freedom, Vol: II, (2005ع).

37. بقول زرتشت (ترجمو: عبدالعزيز قنڌاري، نظرثاني: 2007ع).

38. سيڪيولرزم ۽ عقليت پسندي (2007ع).

39. سنڌ، سنڌي ٻولي ۽ سنڌي شاعري: آڳاٽو دور (پروفيسر محرم خان وگهامل مرتب 2007ع).

40. پيار نبار ۽ اٿاهه (خط ع ق شيخ ۽ م ا جويي جا: 2008ع).

41. سنڌ منهنجي خوابن جي (2008ع).

42. مارئي مارو ۽ مليرُ (شهيد بينظير ڀٽي بابت سنڌيڪار: 2010ع).

43. ڇا ڪراچيءَ ۾ سنڌي ٻولي رهندي يا نه؟ (حيدربخش جتوئيءَ جي ڪتابچي 'Shall Sindhi Language stay in Karachi or not' (1957ع) جو سنڌي ترجمو: 2011ع).

44. سنڌ جا مون سپنن ۾ سوچي (سهيڙ: محسن جويو: 2012ع).

45. On Sindh (Articles): Dr. G. M. Mehkri, Edited & compiled (2012ع).

46. Dear Joyo Ji (Correspondence Between G M Mehkri & Mohammad Ibrahim Joyo) (2012ع).

47. مون ڏات اتوکي آندي آ (شيخ اياز جي ڪتابن تي لکيل مهاڳ ۽ مضمون، مهيڙيندڙ: ڊاڪٽر محمد علي مانجهي: 2012ع).

48. سنڌ بچايو، کنڊ بچايو (ترجمو: 2014ع).

49. سنڌ بچايو برصغير بچايو ('Save Sindh, Save Continent'، جو ترجمو امان الله شيخ: 2014ع).

50. ڏاهپ ساري ڏيهه جي (ترجمو سليم ميمڻ).

51. سڏ ۽ پڙاڏو (محمد ابراهيم جويو ڏي اديبن جا خط: سهيڙ سليم ميمڻ).

52. منهنجا بزرگ، دوست ۽ ساٿي (خاڪا: 2019ع).

محمد ابراهيم جويي جي فن ۽ شخصيت بابت ڪتاب

1. سباجهو ساڃاهه وند: محمد ابراهيم جويو (تاج جويو: 2003ع).
2. ماستر مائينڊ: محمد ابراهيم جويو (غلام علي چنا: 2005ع).
3. پلي آئين پلا پرين (عبدالغفور الستي: 2007ع).
4. محمد ابراهيم جويو: ايڪ صدي ڪي آواز (سيد مظهر جميل: 2012ع).
5. محمد ابراهيم جويو نمبر (ٽه ماهي مهراڻ: 2014ع).
6. سنڌ جو ڏاهو ڏات ڌڻي: محمد ابراهيم جويو (ترتيب، تاج جويو: 2014ع).
7. اُجري ٻاک جا سپنا سرجيندڙ: محمد ابراهيم جويو: هڪ اڀياس (تاج جويو: 2014ع).
8. آدرش حياتي ۽ جي هڪ صدي: محمد ابراهيم جويو (جامي چانڊيو: 2016ع).

محمد اسماعيل عرساڻي
(1906ع_1986ع)

پورو نالو: محمد اسماعيل

ولد: محمد هاشم ميمڻ

تخلص: ندا

جنم: 17 سيپٽمبر 1906ع

جنم هنڌ: هالا نوان، ضلعو مٽياري

تعليم: بي اي

ادبي سڃاڻپ: شاعر، ڊراما نويس،

نوڪري: اسسٽنٽ ڊائريڪٽر (تعليم کاتو)

وفات: نومبر 1986ع

چيل ڪتاب:

1. نقشِ عمل (1950ع)،
2. خيال خاطر (1951ع)،
3. ڪُلياتِ ندا (شاعري)،
4. سيرِ ريگستان (1952ع، 1976ع)،
5. ٻڙن ڊائلاگ (1952ع)،
6. سنڌي سڀاڄهڙا (ماهوار توحيد لاءِ لکيل مضمون: 1953ع)،
7. سورٺ راءِ ڏياچ (1955ع)،
8. سنڌي ڊراما ۽ ناول (1955ع)،
9. حسن پروين (1956ع)،
10. دلڪشا (1960ع)،
11. پنج داستان (1961ع)،
12. محنت جو ڦل

13. سنڌ ۾ پکين ۽ جانورن جو شڪار (غلام رباني آگرو سان گڏ: 1961ع).
14. چار مقالا (1974ع).
15. بدنصيب ٽري (ڊرامو: 1974ع).
16. نياريون وٽون: هڪ سئو ننڍڙا مضمون (1980ع).
17. جبلن، رڻن پٽن ۾ انساني زندگي (1981ع).
18. ننڍا ناٽڪ (1981ع).
19. سڪر سيئي ڏينهن (آتم ڪٿا: 1985ع).

محمد انور بلوچ
(1952ع)

پورو نالو: محمد انور

جنم: 16 اپريل 1956ع

جنم هنڌ: ڳوٺ محمد حسين بليدي، ضلعو قنبر شهدادڪوٽ

تعليم: ايم اي (ايڪنامڪس)

نوڪري: فاريسٽ آفيسر

ڇپيل ڪتاب:

1. سنگسار (ڪهاڻيون: 1990ع).
2. ڪپيل هٿ (ڪهاڻيون: 1991ع).
3. پاڇا پوئين پهر جا (ڪهاڻيون: 1994ع).
4. اي ٽرپ ٽو آمريڪا (سفرنامو: 1996ع).
5. پلصراط تي هڪ وک (ڪهاڻيون: 1996ع).
6. ٿوهر ڳاڙها گل (جلد پهريون: 1998ع).
7. ڪارو پاڻي (ڪهاڻيون: 1998ع).
8. آڪاش ڪان اڳتي (ناول: 1998ع).

9. ميرو پاڻي سنڌ وارو جو (ڪهاڻيون: 2000ع).
10. مان ته منصور ناهيان پر... (مضمون، مقالا: 2004ع).
11. توهر ڳاڙها گل (جلد پهريو، نوٽ بوڪ تان: 2004ع).
12. دوزخ مان دري (ناول: 2006ع).
13. ديس نماڻو ارڏا ماڻهو (مضمون، مقالا، مهاڳ: 2009ع).
14. اينشيا (ناول: 2009ع).
15. پاڪ ڌرتيءَ جو سوجهرو (ناول: 2009ع).
16. پيار جي سيما (ڪهاڻيون).
17. رابيل مڪڙي
18. گونج ڌرتي تا
19. ڪهاڻيون ئي ڪهاڻيون (ڪهاڻيون: 2013ع).
20. لبيڪ الهم لبيڪ (مڪي جو سفرنامو: 2018).

محمد بخش جوهر
(1919ع_2010ع)

نالو: محمد بخش

ولد: محمد وريام جتوئي

تخلص: جوهر

جنم: 01 اپريل 1919ع

جنم هنڌ: حيدرآباد

ادبي سڃاڻپ: ناول نويس، صحافي

وفات: جون 2010ع

ڇپيل ڪتاب:

1. شيطان جي ناني (ناول: 1952ع).
2. باغي (ناول: 1952ع).

3. غيبي انسان عرف اڏامندڙ يوت (ناول 1952ع)،
4. گناهه جون راتيون (ناول 1953ع)،
5. زيردستي (ناول: 1953ع)،
6. خوفناڪ قاتل (ناول: 1953ع)،
7. گناهه جي پتلي (ناول: 1955ع)،
8. اڏامندڙ تالهيون (ناول: 1956ع)،
9. هير رانجهو (قصو: 1956ع)،
10. جادوءَ جو پنکو ڪاري ٻلي، عجيب واقعو (1956ع)،
11. شهزادو گل منير (اصل وڏو قصو: 1957ع)،
12. خزانو (ناول: 1957ع)،
13. خوفناڪ اسرار (ناول: 1957ع)،
14. هڪ غريب خدا جي دربار ۾ (ڪهاڻيون: 1957ع)،
15. خوفناڪ هٽ (ناول: 1957ع)،
16. مُڙدن جي راتي (ناول: 1957ع)،
17. بهادر عورت (1958ع)،
18. خوني آڪاٽيون (1958ع)،
19. تي سونهري وار (ناول: 1958ع)،
20. دغابازي (ناول: 1958ع)،
21. ماڪوڙن جي فوج (ناول: 1958ع)،
22. اڏامر ڪٽولو (ناول: 1959ع)،
23. شرلاڪ هومز جاسوس جا ڪارناما (ناول: 1959ع)،
24. خوني پڃرو (ناول: 1959ع)،
25. جانِ عالم ۽ انجمن آرا (ناول، ڇاپو ٽيون: 1959ع)،
26. خوفناڪ ڪتو (ناول: 1960ع)،
27. ڪلامِ بسمل (ترتيب: 1960ع)،

28. بيوقوفن جو بادشاهه (ناول: 1961ع).
29. ڪاليجي ڇوڪري (ناول: 1961ع).
30. چرڻي جا چرچا (1963ع).
31. ڇڪو بدمعاش (ناول: 1964ع).
32. حيرت انگيز سفرنامو (ترتيب: 1964ع).
33. سائنس ۽ جادو (1965ع).
34. ڳجهارتون (1965ع).
35. مومل راڻو (قصو: 1970ع).
36. موتمار ترورو (ناول).
37. باهه جي راڻي (ناول).
38. سمٽ جو خون (ترجمو ناول).
39. هيبتناڪ چمڪات (ناول).
40. شرلاڪ هومز کي ڦاسي (ترجمو ناول).
41. آرسين لوپن جو انتقام (ناول).
42. بلئڪ جاسوس کي ڇهه مهينا ٽيپ (ناول).
43. خطرناڪ ڦوهارو (ناول).
44. نقاب پوش (ناول).
45. چمڪندڙ بجلي (ناول).
46. جاسوس ڇوڪري (ناول).
47. راسپوٽين (ٻه ڀاڱا، ناول).
48. انساني کوپڙي (ناول).
49. خوفناڪ خوني (ناول).
50. ڏوهه ۽ سزا جي تاريخ
51. باغي (ناول).
52. راج محل جا راز (ناول).

53. سڪن سان لڙائي (ناول).
54. شرلاڪ هومز جاسوس (ناول).
55. لعل چڪرو (ناول).
56. خوني خزانو (ناول).
57. راز پليان راز (ناول).

محمد جمن هالو
(1911ع_1977ع)

پورو نالو: محمد جمن

ولد: احمد هالو

جنم: 22 فيبروري 1911ع

جنم هنڌ: ٺٽو

ادبي سڃاڻپ: شاعر

وفات: 24 آگسٽ 1977ع

ڇپيل ڪتاب:

1. سوز ۽ عشق (شاعري).
2. ونڊر ۽ ورلاپ (شاعري: 1991ع).
3. چنڊ کان چهرو وڌيڪ (شاعري: 1999ع).

محمد حسين ڪاشف
(1930ع)

پورو نالو: محمد حسين

ولد: حافظ محمد عمر ڪنڀار

تخلص: ڪاشف

جنم: 03 فيبروري 1930ع

جنم هنڌ: چمبڙ، تعلقو ٽنڊو الهيار

تعليم: سنڌي فائينل

ادبي سڃاڻپ: محقق، لطيفيات ماهر

نوڪري: استاد

ڇپيل ڪتاب:

1. ڪنڌيءَ ڪونئر ٽڙن (لطيفيات: 1989ع).
2. سنڌي ٻيو ڪتاب
3. سماجي اڀياس (ڪلاس ٽيون)
4. وتايو فقير (مرتب).
5. لطيفي فڪر ۽ شرن جي ساڄاهه (2005ع).
6. شاهه جي رسالي جي سڃاڻپ (پاڱو پهريون:2010ع).
7. شاهه جي رسالي سڃاڻپ (پاڱو ٻيو: 2011ع).
8. شاهه لطيف ۽ خليفو قاسم (تحقيق).
9. سنڌ ۾ ڪنيار ڪوڪر
10. شاهه جو ڪلام: مقدار يا معيار
11. سپيتا جا سونهان

محمد حنيف صديقي
(1904ع_1976ع)

پورو نالو: محمد حنيف

ولد: حاجي محمد صالح صديقي

جنم: 19 اپريل 1904 ع

جنم هنڌ: شڪارپور

تعليم: بي اي ايل ايل بي

ادبي سڃاڻپ: مترجم، محقق

نوڪري: سيڪريٽري (قانون کاتو)

خدمتون: اعزازي ڊائريڪٽر (سنڌالاجي ڄامشورو)

بانيڪار: سنڌالاجي (1962ع)

وفات: 26 فيبروري 1976ع

چونڊ ڪتاب:

1. سنڌ جي دربار (جيمس برنس جي ڪتاب A Narrative of a Visit to the Court of Sindh جو ترجمو: 1964ع).
2. يادگيريون (سيٺ نائونمل جي ڪتاب Memories of Seth Naumal جو ترجمو: 1968ع).
3. سنڌ ۽ سنڌو ماٿريءَ ۾ وسندڙ قومون (رچرڊ برٽن جي ڪتاب A Sindh and the Races that in Inhabit the valley of the Indus جو ترجمو: 1971ع).
4. سنڌ ۽ بلوچستان جو سير سفر (هينري پاٽنجر جي ڪتاب Traveles in Balochistan and Sindh جو ترجمو: 1976ع).
5. ميرن جي دربار (جيمس برنس جي ڪتاب جو ترجمو).

محمد خان سيال
(1949ع)

پورو نالو: محمد خان

ولد: محمد بخش سيال

جنم: 01 اپريل 1949ع

جنم هنڌ: ڳوٺ سيد حاجي ابراهيم شاهه، ضلعو نوابشاهه

تعليم: ايم اي (سنڌي ادب، پوليٽيڪل سائنس ۽ آئي آر)

ادبي سڃاڻپ: ليکڪ، سفرناما نگار

نوڪري: ڪنٽري مئنيجر (پي آئي اي)

چونڊ ڪتاب:

1. چڻنگ (ترتيب).

2. سرحد جي هُن پار (هندستاني اديبن جون ڪهاڻيون ترتيب: 1973ع).
3. نئون ابن بطوطا (سفرنامو: 1980ع).
4. نيري آسمان هيٺان (سفرنامو: 1981ع).
5. اراؤنڊ دي ورلڊ (سفرنامو: 1998ع).
6. آمريڪا :نئين دنيا، نئون ديس (سفرنامو: 2000ع).

محمد خان غني
(1903ع_1979ع)

پورو نالو: محمد خان

ولد: محمد دائود ميمڻ

جنم: 03 مارچ 1903ع

جنم هنڌ: ڳوٺ لڪڙ ضلعو ٽنڊو محمد خان

تعليم: سنڌي فائينل

ادبي سڃاڻپ: شاعر

نوڪري: استاد، تپيدار

وفات: 01 مارچ 1979ع

چيل ڪتاب:

1. مسلمان (تنقيد: 1943ع).
2. ارمغان حامد ترتيب، چوٿون ڇاپو: 1949ع).
3. بادل ۽ بوندون (شاعري: 1960ع).
4. مثنوي فاتح سنڌ (شاعري).
5. مثنوي گلزار غني
6. سوانح حضرت عمر رضہ (سوانح).
7. قديم سنڌ
8. مسدس حالي (ترجمو).

محمد خان مجيدي
(1918ع_2003ع)

پورو نالو: محمد خان

ولد: قيصر خان جتوئي

جنم: 05 جنوري 1918ع

جنم هنڌ: ڳوٺ شادمان جتوئي، لڳ جهوڪ شريف، تعلقو ميرپور بٺورو

تعليم: سنڌي فائينل

ادبي سڃاڻپ: شاعر

نوڪري: استاد

وفات: 07 اپريل 2003ع

چيل ڪتاب:

1. سنڌڙي ۽ ان جون قومون (طويل نظم: 1962ع).
2. مٽي منهنجي مٽي آهي (شاعري: 2000ع).

محمد دائود بلوچ
(1938ع_1996ع)

نالو: محمد دائود

ولد: شير محمد خان جمالي بلوچ

جنم: 1938ع

جنم هنڌ: ڳوٺ پاهڙ خان جمالي، ضلعو مٽياري

تعليم: بي اي

ادبي سڃاڻپ: ڪهاڻيڪار

نوڪري: استاد

باني چيئرمين: منصور پبليڪيشن

وفات: 14 آڪٽوبر 1996ع

چيپل ڪتاب:

1. منهنجا پاڳ ڌڻي جا پاڳ (ڪهاڻيون).

2. اڪرين مون اُجاريون (ڪهاڻيون).

3. انصاف ڪٿي آهي (ڪهاڻيون: 1962ع).

4. ڌمين جو نوٽ (ترجمو).

5. وفادار دوست (ترجمو).

6. ڪهاڻي (مرتب: 1980ع).

7. ڪهاڻي نمبر (مرتب: 1982ع).

8. چار ڪهاڻيڪار چار نقاد (مرتب).

برامن جو تفصيل:

1. لکيو منجهه ترارُ (پي ٽي وي: 1974ع).

محمد سومار شيخ
(1935ع_1986ع)

پورو نالو: محمد سومار

ولد: الهه بچايو شيخ

جنم: 01 جنوري 1935ع

جنم هنڌ: ڳوٺ ترهيو پانڌاري، ضلعو بدين

تعليم: سنڌي فائينل

ادبي سڃاڻپ: محقق.

نوڪري: استاد

وفات: 24 آڪٽوبر 1986ع

چيپل ڪتاب:

1. پرڏيهن ڏانهن پيغام (شاعري: 1954ع).

2. آڌي رات (1956ع).

3. شاهه جا گم ٿيل بيت (سُر مارئي: 1956ع).

4. تاريخ الشعراء ٽي ڀاڱا (1956ع).

5. شاهه جا گم ٿيل بيت (ٿر شر: 1957ع).

6. هڪ ندي ٻه ڪنارا (ناول: 1958ع).

7. ڪليات فاروقي (ترتيب: 1958ع).

8. حقيقتن جهڙا افسانا (ڪهاڻيون: 1960ع).

9. حسينيت (مذهبيات).

10. سانوڻ فقير (سوانح).

11. موليٰ جا متوالا

12. پڙاڏو (1969ع).

13. سنڌي آوازن جا تبادلا (لسانيات: 1969ع، 1992ع).

14. پير شيخ ڪرميو پاندباري (تحقيق: 1970ع).

15. دوها ۽ دونهيا (شاعري: 1971ع).

16. ڪلام مرڪان شيخ (1971ع).

17. ڪوڙن ڪُني آهيان (ترتيب: 1971ع).

18. روپا ماڙي (1971ع).

19. غزلياتِ احمد (ترتيب: 1972ع).

20. بدين جي ثقافتي تاريخ (تحقيق: 1975ع).

21. پکين جي پچار (لطيفيات: 1976ع).

22. ڪچين جا قول (1977ع).

23. بدين (سهيڙ مقالا: 1979ع).

24. بدين ضلعي جو مطالعو (تحقيق: 1985ع).

25. لطيف سائينءَ جا لاڙ تان پيرا (1986ع).

26. سنڌ جا زيور (1989ع).

27. لاڙ جا ماڳ مڪان (تحقيق: 2006ع).

28. ڪڇ جو رڻ (2006ع).

29. روحاني ابيات.

30. ڪليات شيخ الهبچايو (ترتيب).

31. گوگو چوهاڻ.

32. چوليون.

33. سنڌي آوازن جا تبادلا.

34. بو علي قلندر.

35. دوها ۽ دوتهان.

36. ڪلام پير پاون علي شاهه ساقي.

37. جرائيس جيري.

38. پيرو فقير جو ڪلام.

39. عبراني.

40. شيخ فرمشي پانداريءَ کي ڳائيندڙ شاعر.

41. بدين: واهه بديئا تنهنجا ڀاڳ.

42. بدين ضلعي جي اديبن شاعرن ۽ فنڪارن کي تحسين.

43. منتخب ڪلام رئيس عالم خان نظاماڻي.

44. بدين ضلعي جا مشاهير.

45. بدين ضلعي جو مطالعو

46. بدين ثقافتي ميلي جي ڪهاڻي.

47. سنڌ جون سورميون.

48. شفا بخش پاڻي.

49. تيڙُو أپا تي.

50. اڻ مٽ نقش.

51. مسٽر حاجي.

52. ڪلام جڙيل عباسي،
53. پير شاهه قادري،
54. ماهه ذوالحج،
55. مناجات ساقي،
56. پارس،
57. پڪرو وچور،
58. پرڏيهين جا پيغام
59. ڪلام الهه بچايو شيخ،
60. برج پاشا جو گرامر (ٽه ماهي مهراڻ ۾ ڇپيل)

محمد سومار شيخ جي فن ۽ شخصيت بابت ڪتاب

1. محمد سومار شيخ: هڪ مطالعو (ڊاڪٽر عبدالجبار جوڻيجو: 2001ع)،

پروفيسر محمد شريف شاد سومرو
(1960ع)

پورو نالو: محمد شريف

ولد: عبدالقادر سومرو

جنم: 18 آگسٽ 1960 ع

جنم هنڌ: رستم، تعلقو لکي، ضلعو شڪارپور

تعليم: ايم فل (سنڌي ادب)

موضوع: سنڌي ادب ۾ نثري نظم جي ارتقا جو تحقيقي اڀياس (1999ع)

پي ايچ ڊي جو موضوع: سنڌي نظم جي ارتقا جو تحقيقي اڀياس

ادبي سڃاڻپ: محقق، شاعر، ڪهاڻيڪار

نوڪري: اسسٽنٽ پروفيسر

ڇپيل ڪتاب:

1. ڪلام طالب (محمد طالب جو ڪلام مرتب: 1985ع)،

2. ادبي تاريخ تعلقي لکي ۽ جي (تحقيق: 2017ع).

3. تاريخ شڪارپور (ڊاڪٽر عبدالخالق راز سومرو مرتب: 2017ع).

4. وسي شال سنڌڙو جو ڪنارو (ڊاڪٽر عبدالخالق راز سومري جي شاعري مرتب: 2018ع).

5. مخدوم شاه عثمان قريشي رح تي ڪيل تحقيق جو ارتقائي جائزو (تحقيق: 2020ع)

ڊاڪٽر محمد صالح گوپانگ
(1932ع_2005ع)

پورو نالو: محمد صالح

ولد: حاجي خان گوپانگ

جنم: 11 نومبر 1932ع

تعليم: پي ايچ ڊي

پي ايچ ڊي ۽ جو موضوع: پرائمري درسي ڪتابن جو تحقيقي جائزو (1843ع کان 1960ع تائين)

ادبي سڃاڻپ: محقق

نوڪري: ايڊيشنل سيڪريٽري

خدمتون: چيئرمين (سنڌ ٽيڪسٽ بوڪ بورڊ ڄامشورو)

وفات: 24 فيبروري 2005ع

ڇپيل ڪتاب:

1. پرائمري درسي ڪتابن جو تحقيقي جائزو

محمد عثمان ڏيپلائي
(1908ع_1981ع)

پورو نالو: محمد عثمان

ولد: حبيب الله ميمڻ

تخلص: شائق

جنم: 13 جون 1908ع

جنم هنڌ: ڏيپلو ضلعو ٿرپارڪر

تعليم: مئٽرڪ

ادبي سڃاڻپ: ناول نگار، مترجم، شاعر، صحافي

خدمتون: بانيڪار: هفتيوار عبرت حيدرآباد (1943ع)، ماهوار انسان (1952ع)

وفات: 07 فيبروري 1981ع

چيل ڪتاب:

1. قرآني آيتون (1934ع).
2. سنگدل شهزادي (ناول: 1938ع).
3. آخري اميد (ناول: 1939ع).
4. گلستان حسن عرف ڪوهه ڪاف جي پري (1939ع).
5. نازنين سمرنا (1940ع).
6. ڏاهري محل (ناول: 1942ع).
7. سوڊان جي سونهن (1942ع).
8. گمراهه مسلمان عرف هندو مسلمان اتحاد (1943ع).
9. روم جي راڻي (ناول: 1944ع).
10. چين جو چنڊ (ناول: 1944ع).
11. عيد جو چنڊ (ناو: 1944ع).

12. انقلابِ سنڌ عرف فتح پاڪستان (1944ع).
13. شوڪت اسلام (ناول، حصو پهريون: 1944ع).
14. شوڪت اسلام (ناول، حصو ٻيو: 1944ع).
15. شير شاهه ۽ همايون (ناول: 1944ع).
16. عروج اسلام (1945ع).
17. بلبل ايران (1946ع).
18. قرآني خزانو (مذهبيات: 1946ع).
19. اوليائن جي مار (1947ع).
20. قلندر جو هندورو (1947ع).
21. دستگير جي يارهين (1947ع).
22. قسطنطنيه جي شهزادي (1947ع).
23. سيرت محمدي ﷺ (1948ع).
24. ٽيپو سلطان شهيد (1948ع).
25. سيرت الحيدر (1948ع).
26. مجاهدِ ڪشمير (1948ع).
27. غازي احمد شاهه ابدالي (1949ع).
28. مينا بازار (1949ع).
29. شاهه جي رسالي جو رهبر عرف ککر ۾ ڪڙو (لطيفيات:1950ع).
30. خيرن جون خوبانيون (1951ع).
31. سمرقند جو صوف (ناول: 1952ع).
32. نت جو صبح (ناول: 1952ع).
33. مرشد جي ڏاڙهي (ناول: 1952ع).
34. گلستانِ حسن (1952ع).
35. ٽيٽياڻي (ناول: 1953ع).

36. مسٽي نيزي پانڊ (ترجمو ناول: 1957ع)،
37. شاهه جا گم ٿيل بيت (شيخ محمد سومار سان گڏ: 1957ع)،
38. غازي انور پاشا (1957ع)،
39. جاپاني گڏي (1957ع)،
40. پلي ولايت (1957ع)،
41. مجاهدين ڪشمير (1958ع)،
42. امڙ (ميڪسم گورڪي جي ناول جو ترجمو: 1957ع)،
43. سانگهڙ (ناول: 1961ع)،
44. شيخ المشائخ (تنقيدي مضمون: 1975ع)،
45. شان القرآن،
46. ارشاد الخلفا،
47. اسلام ۽ ايمان (ترجمو)،
48. اسلامي انقلاب (ترجمو)،
49. انتخاب صحيح بخاري (حصو اول)،
50. انتخاب صحيح بخاري (حصو ٻيو)،
51. انساني حق،
52. ايمان جي ڪسوٽي،
53. ايمان مفصل (ترجمو)،
54. پنج سورتون تفصيل سان،
55. تعليم القرآن،
56. جهاد جي حقيقت (ترجمو)،
57. حج جي حقيقت،
58. حقيقت اسلام،
59. حقيقت قادياني،

60. خطبات اسلام (پاڱو پهريون ترجمو).
61. خطبات اسلام (پاڱو ٻيو ترجمو).
62. خطبات اسلام (پاڱو ٽيون ترجمو).
63. دين شريعت.
64. دينيات.
65. روزي جي حقيقت.
66. زڪوات ۽ خيرات.
67. سلامتي جو رستو.
68. سچو ايمان.
69. سرفروشان اسلام.
70. عبادتون ڪلمون پاڪ ۽ ڪلمو پليت.
71. ڪلمي پاڪ جي حقيقت.
72. ڪلمي پاڪ جي معنيٰ ۽ تفسير.
73. ڪفر ناس.
74. قرآن انقلابي.
75. قرآني دعائون يا والي ۽ در وينتيون.
76. گلشن عبرت عرف شان مسلم.
77. مسلمان ٿيڻ جي لاءِ علم جي ضرورت.
78. مسلمان عورت.
79. نبوت محمدي ص.
80. نماز جي حقيقت.
81. يارهن سورتون
82. نماز سولي سنڌي سان.
83. راحت پري زندگي.

84. مسلم ليگ جي بهتري.
85. سنڌي استاد.
86. اردو استاد.
87. انشر جي تاريخ.
88. انسان جي تاريخ.
89. دنيا جي تاريخ.
90. يونان کان اڄ تائين جي تاريخ.
91. آزاد چونڊ.
92. ابتو ڦيرو.
93. اسپيني شهزادو.
94. اسپيشل امام.
95. انضل مهيه.
96. اقبال جي پيڙ.
97. اکيلو منارو.
98. اورنگزيب جو انصاف.
99. بابر جو هل.
100. بخار جو خيمو.
101. بزدل نورجهان.
102. سومار شاهه جو پٽي گدڙ.
103. پارس.
104. پٿر دل.
105. پنج گڏيون.
106. پوڙهو اُٺ.
107. پگل موٽر.

108. ٻلي ولايت.

109. ٻل اکيون.

110. تپيدار جي رپورٽ.

111. ٺاڪر جي ٽڪي.

112. ٽٽي جا ڏاڙهون.

113. ٽٽ شاهه.

114. جيل جو تيل.

115. جيل جو ڊاڪٽر.

116. جن جو موت.

117. جوڙي (ترجمو).

118. حضرت خالد جو روزو.

119. طرف شرڪ برباد.

120. چنڊ جو جبل.

121. چند سهڻيا انسان.

122. چوڏهين صديءَ جا چار درويش.

123. حق جو رعب.

124. درگاهه شريف.

125. ڏاڏا جي سارنگي.

126. ڏاڙهن ڏڱن جو لشڪر.

127. راضي شاهه جي روڪ.

128. رڍ بيبي.

129. رنگا رنگي دنيا.

130. سائنس جو ڀٽ.

131. سُڄي جو سير.

132. سستي رڍ.
133. شاهه جي ڏڳري.
134. شاهي پروانو.
135. شرڪ ٽوڙ.
136. شرڪ ناس.
137. طاقت جو بينظير نسخو.
138. علماءِ حق جو شان.
139. غدار دکن.
140. غدار جي عزت.
141. غيرت جو ٽڪو.
142. ٿر جي ڪهاڙي.
143. ڪارا ڪانئر.
144. ڪاڪوس هڙتال.
145. ڪاليءَ جي ڪرپا.
146. ڪاوڙيل مريدياڻي.
147. ڪنواري ماءُ.
148. ڪنواري ڪلي.
149. ڪنيز السلام.
150. ڪدڙي جي گادي عرف مرشد جي ڪڪي.
151. ڪنڌ جون ڳوٺيون.
152. ڪيت پاروهڪر.
153. گڏهه جو پيءُ گنهگار.
154. ڳري جي ڳاله.
155. ڳاڙها مرچ.
156. ڳڙ جو سير.

157. لال جهنڊو لڏيندڙ جون نشانيون،

158. مرشد جو اُٺ،

159. مرشد جو ٻڪر،

160. مرشد جون ٽنگون،

161. مرشد جو چاليهو،

162. مرشد جو حج،

163. مرشد جو ڪهاڙو،

164. مرشد جو ڪنڊو،

165. مرشد جو گهوڙو،

166. مرشد جو وڻ،

167. مرشد جي پڳڙي،

168. مرشد جي درگاهہ،

169. مرشد جي ديڳ،

170. مرشد جي ڏيءُ،

171. مرشد جي ڏاڙهي،

172. مرشد جي سزا،

173. مرشد جا قدم،

174. مرشد جي ڪانچ،

175. مرشد جي مار،

176. مرشد جي ننڊ،

177. مرشد جي نئهن،

178. مرشد جي وهر،

179. مزيدار ڪڪڙ،

180. مسلمانن لاءِ نهايت نازڪ وقت،

181. مصري مومل،

182. معصوم مجاهد.

183. پانگ ۽ لوڻ.

184. نانگي شاهه جو ڪنڊو.

185. سياڻي مريدياڻي.

186. نياڻي مڱ.

187. نٿ جو حج.

188. نر مادي جو فرق.

189. نغارن جا ٽيدي.

190. نيت جو ڦل.

191. وڏي پاءُ جو ڪم.

192. وڏيري جي رات.

193. وطن فروش.

194. ووٽن جي پيٽي.

195. هندستان کان پاڪستان.

196. ۽ آواز ايندو رهيو ۽ متر ڏرجي ويو.

197. يزيد جو پيٽوڙو.

198. آخري سبق (ناول).

199. آفريقا جي شهزادي (ناول).

200. افضل شهيد (ناول).

201. ايراني شهزادي (ناول).

202. بهادر طارق عرف فتح اسپين (ناول).

203. حور بغداد (ناول).

204. حيدر علي (ناول).

205. جلوه اسلام (ناول).

206. جنگ ترڪ و جرمن (ناول).

207. دفتر اسلام (ناول).
208. دمشقي شهزادي (ناول).
209. ڊڳن جو لشڪر (ناول).
210. راجا هري سنگهه جي دربار (ناول).
211. رت پياڪ رهزن (ناول).
212. ستيارٿ ستياگره (ناول).
213. سلطان ٽيپو شهيد (ناول).
214. سلطان سبڪتگين ۽ جئپال (ناول).
215. سلطان صلاح الدين (ناول).
216. سومناٿ سندري (ناول).
217. سوڊان جي سونهن (ناول).
218. شاهه امان الله (ناول).
219. شڪست چين (ناول).
220. شهيد ڪربلا (ناول).
221. شيوا جي شيش محل.
222. عرب جي لاڏي.
223. عروج اسلام (ٻه ڀاڱا).
224. عصمت جي قيمت.
225. غازي انور پاشا (چار حصا).
226. غازي اورنگزيب عالمگير.
227. غازي مصطفيٰ ڪمال.
228. فتح اسلام.
229. فتح فلسطين.
230. فتح يرموڪ.
231. فتح العرب.

232. ڪاشي جا پاپڙ.
233. ڪاڪ ۽ جهليا ڪاپڙي.
234. ڪتي جو......
235. ڪفر و اسلام.
236. ڪراچي جو ڪوس.
237. ڪوريا جي ڪنوار.
238. گمراهه مسافر.
239. محمد بن عبدالوهاب.
240. محمود غزنوي.
241. مجاهد اسلام.
242. مجاهد مصر.
243. مسلمان بادشاهه.
244. ناتال تحقق.
245. نازنين يورپ.
246. نور توحيد (چار پاڱا).
247. نيل ڪنوار.
248. وهابين جو بابو.
249. هندو مسلمان اتحاد.
250. هوشربا جي شهزادي.
251. 1957ع جي جنگ آزادي (ٻه پاڱا).
252. بهادر مسلمان (آڪاٽيون).
253. درد دل (آڪاٽيون).
254. رنگا رنگي دنيا (آڪاڻيون).
255. ڪنواريون مائون (مضمون).
256. تاريخ بهادران اسلام (ٻه پاڱا).

257. جنگ بدر.
258. روسي مسلمان.
259. فتح ايران (ٻه ڀاڱا).
260. فتح شام فتوحات اسلام (ٻه ڀاڱا).
261. ڪربلا کان پوءِ.
262. هندستان جي اسلامي تاريخ.
263. هندستان جي سچي تاريخ (ويدن جو زمانو).
264. سيرت الرسول.
265. سيرت الصديقي.
266. سيرت عثمان.
267. سيرت الفاطمه.
268. سيرت امام حسين.
269. شاهه جيلاني.
270. انقلاب ايران

ڪي مشهور ناٽڪ:

1. ڪانگريس (1945ع).
2. ڪانگريسي راڄ (1946ع).
3. نجومي (1948ع).
4. اسلام تي مقدمو (ناٽڪ: 1949ع).
5. سچائي موڙي (ناٽڪ: 1951ع).
6. شاهدي (ناٽڪ: 1955ع).
7. ڏڪار (ناٽڪ: 1956ع).
8. واپيئڙو (1956ع)
9. ڊاڪٽر (ناٽڪ: 1957ع).
10. ڪورٽ (1957ع)
11. پنچائتي پدڙي (ناٽڪ: 1959ع).

12. عجيب شاهدي (ناٽڪ).
13. غيرت عرف نورجهان جو پٽ (ناٽڪ).
14. مرزا غازي بيگ.

محمد عثمان ڏيپلائي جي فن ۽ شخصيت بابت ڪتاب

1. محمد عثمان ڏيپلائي بطور سماج سڌارڪ (پي ايچ ڊي ٿريا سوز ڏيپلائي:2003ع)
2. محمد عثمان ڏيپلائي نمبر (ٽه ماهي مهراڻ: 2014ع).

محمد عثمان ميمڻ
(1952ع)

1. پورو نالو: محمد عثمان
2. جنم: پهرين اپريل 1952ع
3. جنم هنڌ: بوبڪ، ضلعو دادو
4. تعليم: ايم اي (سنڌي ادب)
5. ادبي سڃاڻپ: ڊراما نويس، محقق
6. ادبي خدمتون: پراجيڪٽ ڊائريڪٽر (سنڌي انسائيڪلو پيڊيا: 2009ع کان 2019ع)
7. چونڊ ڪتاب:
8. سنڌ جي قديم آثارن جي ڊائريڪٽري (سيد حاڪم شاهه بخاري سان گڏ: 2008ع).
9. سنگيت سنسار (سيد حاڪم شاهه بخاري سان گڏ: 2008ع).
10. ڏکڻ ايشيا جي ٻولين ۽ لپين جي ڊائريڪٽري (سيد حاڪم شاهه بخاري سان گڏ: 2010ع).
11. تعميرات جي لغت (سيد حاڪم شاهه بخاري سان گڏ: 2010ع).
12. ڏيهي پرڏيهي ساز (سيد حاڪم شاهه بخاريءَ سان گڏ: 2011ع).

13. ٻڌڪاري ۽ واپار جي لغت (سيد حاڪم شاهه بخاري) سال ڇپائي: 2011ع).
14. بلوچستان جي قديم آثارن جي ڊائريڪٽري (سيد حاڪم شاهه بخاري) سال ڇپائي: 2013ع).
15. مشهور ڊراما:
16. پسي ڳاڙها گل (1975ع).
17. لکيو منجهه نراڙ (پي ٽي وي: 1983ع).
18. آس نراس (پي ٽي وي: 1984ع).
19. اُٿيو اٿيئن شور (پي ٽي وي: 1985ع).

محمد عظيم شيدا
(1883ع_1988ع)

20. پورو نالو: محمد عظيم
21. ولد: لعل بخش سولنگي
22. تخلص: شيدا
23. جنم: 1883ع
24. جنم هنڌ: ڳوٺ گل پرڙي تعلقو وارهه ضلعو قنبر شهدادڪوٽ
25. تعليم: فارغ التحصيل
26. ادبي سڃاڻپ: شاعر
27. وفات: 06 آڪٽوبر 1988ع
28. ڇپيل ڪتاب:
29. سيرت مصطفيٰ ﷺ (1976ع).

محمد علي پٺاڻ
(1962ع)

پورو نالو: محمد علي

ولد: حبيب الله پٺاڻ

جنم: 03 فيبروري 1962ع

جنم هنڌ: لاڙڪاڻو

تعليم: ايم اي (سنڌي ادب)

ادبي سڃاڻپ: شاعر، ڪهاڻيڪار

نوڪري: پروفيسر

ڇپيل ڪتاب:

1. اکيون آلا چنڊ (شاعري: 1988ع).
2. عاشورا آهن (شاعري: 1995ع).
3. اگهيا اوجاڳا (شاعري: 2000ع).
4. پکو آرس اکين (شاعري: 2001ع).
5. سامين سمر سور (ٽي وي ڊراما سيريل: 2018ع).
6. سئو لفظ سئو ڪهاڻيون (ڪهاڻيون: 2018ع).
7. دنيا کان اڳتي (ڪهاڻيون: 2019ع).
8. جان جيئان تان پاڙيان (شاعري: 2019ع).
9. طوفان ۾ ڪڪائون گهر (ڪهاڻيون: 2020ع).
10. مينڌي لهڻ کان اڳ (ڪهاڻيون: سال؟).
11. اڃي رات ڪارو چنڊ (موضوع ۽ سال؟).
12. جي هلن هيڪليون (بيگم اشرف عباسيءَ جي آتم ڪٿا، ترتيب).

ڊاڪٽر محمد علي مانجهي
(1968ع)

پورو نالو: محمد علي جماري

ولد: شهمند جماري

جنم: 03 فيبروري 1968ع

جنم هنڌ: ڳوٺ ديبار، ضلعو ٺٽو

تعليم: پي ايچ ڊي (سنڌي ادب)

پي ايچ ڊيءَ جو موضوع: صوفي شاه عنايت شهيد ۽ سندس سلسلي جا شاعر

ادبي سڃاڻپ: محقق، شاعر

نوڪري: پروفيسر

چيل ڪتاب:

1. مڪلي ۽ مانجهي (شاعري: 2001ع).
2. جهڙي سج ڪڪور (شاعري).
3. سدا سُرها گل: شاه عنايت شهيد جي سلسلي جا روهڙيءَ جا شاعر (ترتيب، نواز علي شوق: 2001ع).
4. ڪي ماڻهو تاريخ ٿين ٿا (قاسم پٿر بابت، مرتب: 2008ع).
5. سُر آسا (لطيفيات، مرتب: 2009ع).
6. سُر پرڀاتي (لطيفيات، مرتب: 2010ع).
7. نگر ٺٽو: هڪ مطالعو (2010ع).
8. سُر پرڀاتي (لطيفيات، مرتب: 2010ع).
9. صوفي شاه عنايت شهيد ۽ سندس سلسلي جا شاعر (پي ايچ ڊي: 2010ع).
10. سُر پورب (لطيفيات، مرتب: 2011ع).
11. جهڙي سونهن سنڌياس (لطيفيات، مرتب: 2012ع).
12. سنڌ جا قديم آثار ۽ تاريخ (ڊاڪٽر نبي بخش خان بلوچ، مرتب: 2012ع).
13. شاه عبداللطيف ڀٽائي: مقالا (ڊاڪٽر نبي بخش بلوچ، ترتيب: 2012ع).
14. مون ۾ تون موجود (لطيفيات، مرتب: 2012ع).
15. مون ڏات انوکي آندي آ (شيخ اياز جي ڪتابن تي محمد ابراهيم جويي جا لکيل مهاڳ ۽ مضمون، مرتب: 2012ع).

محمد عمر چنڊ
(1944ع)

پورو نالو: محمد عمر

ولد: حاجي محمد خان چنڊ

جنم: 12 سيپٽمبر 1944ع

جنم هنڌ: ڳوٺ نئون آباد، تعلقو جام نواز علي، ضلعو سانگهڙ

تعليم: ايم اي (انگريزي ادب)

ادبي سڃاڻپ: محقق

نوڪري: پروفيسر

ڇپيل ڪتاب:

1. Using Question_ Answer Techniques (1985)
2. سنڌي ٻوليءَ جو آراڌايون (لسانيات: 1989ع)،
3. حُر تحريڪ (2002ع)،
4. World of Work, Iredicatment of a Scholar (2007ع)،
5. سنڌ جو ذهين ٻار: ڊاڪٽر نبي بخش خان بلوچ (مقالا)،

ڊاڪٽر محمد لائق زرداري
(193ع _ 2017ع)

پورو نالو: محمد لائق

ولد: احمد خان زرداري

جنم: 23 آگسٽ 1943ع

جنم هنڌ: ڳوٺ موسيٰ زرداري، تعلقو مورو

تعليم: پي ايڇ ڊي (سياسيات)

پي ايڇ ڊيءَ جو موضوع: تحريڪِ پاڪستان ۾ سنڌ جو حصو (1982ع)

ادبي سڃاڻپ: محقق.

نوڪري: پروفيسر

وفات: 03 جولاءِ 2017ع

چيل ڪتاب:

1. سنڌ جي سياسي جدوجهد (1983ع).
2. تحريڪِ پاڪستان ۾ سنڌ جو حصو (پي ايچ ڊي).
3. واليءِ سنڌ ميان نور محمد ڪلهوڙو (تاريخ: 1991ع).
4. غدارِ سنڌ (اردو: 1993ع).
5. مجذوب حافظ علي مراد زرداري (سوانح: 1996ع).
6. لنڊن کيءَ کان لنڊن تائين (سفرنامو: 1997ع).
7. تاريخ ضلعو نوابشاھ (تاريخ: 2001ع).
8. هسٽري آف سنڌ (ٻه جلد، انگريزي).
9. ڪير روح رهاڻ (آتم ڪٿا: 2001ع).
10. مورو جا مڻيادار (مرتب: 2016ع).
11. تاريخ جا ورق (مضمون ۽ مقالا: 2019ع).

محمود مغل
(1961ع)

پورو نالو: محمود الحسن

ولد: ميان نور محمد مغل

جنم: 27 نومبر 1961ع

جنم هنڌ: سيوهڻ، ضلعو ڄامشورو

تعليم: ايم بي بي ايس

سڃاڻپ: ڊراما نويس، مضمون نگار، ناول نويس، ڪمپيئر

نوڪري: ڊائريڪٽر (سنڌالاجي)

چيل ڪتاب:

1. ڪوهيڙي ۾ ويڙهيل يادون (ڪهاڻيون: 1982ع).

2. تو سنگ تورين ڏينهڙا (ڪهاڻيون: 1985ع).
3. هٿ ريکائن کان خالي (ناوليٽ: 1991ع).
4. اسين جيئرا آهيون (برطانوي ليکڪ پٽيرز پال ريڊ جي ناول جو ترجمو: 1992ع).
5. محمود مغل جون ڪهاڻيون (ڪهاڻيون: 1995ع).
6. سرءُ (ناوليٽ).
7. جون آف آرڪ (ترجمو ناول: 1997ع).
8. خواب نگر (ڪالم: 2007ع).
9. سنڌي چونڊ ڪهاڻيون (ترتيب: 2010ع).
10. هڪ يادگار مصنف: برڪت فقير (سوانح: 2014ع).
11. سنڌ ٽاڪيز (سنڌي فلم جي تاريخ: 2015ع).
12. محبتن جا ٻه ناوليٽ (سرءُ ۽ هٿ ريکائن کان خالي گڏيل: 2015ع).
13. زيب النساء (ناول: 2016ع).
14. زندگي محسوس ڪيو (ترجمو: 2017ع).
15. محبتن جو شهر ٻڏي ميل (ناول: 2018ع).

ڊرامن جو تفصيل:

1. آئيڊيل (پي ٽي وي: 1982ع).
2. خوشبوءِ (پي ٽي وي: 1983ع).
3. زندگيءَ جو زهر (پي ٽي وي: 1985ع).
4. وڇايل منزلون (پي ٽي وي: 1985ع).
5. خالي هٿ (پي ٽي وي ڊرامه سيريل: 1985ع).
6. واپسي (پي ٽي وي: 1986ع).
7. بخشش (پي ٽي وي: 1987ع).
8. آس نراس جي وچ تي (پي ٽي وي: 1990ع).
9. رشتو (پي ٽي وي: 1993ع).

10. جذبا سچن موتين جهڙا (پي ٽي وي: 1993ع).
11. خواب اڌورو (پي ٽي وي: 1994ع).
12. مڪڙي ملندي آ زندگي (پي ٽي وي: 1996ع).
13. جاتل انجاتل (پي ٽي وي: 1998ع).
14. شناس (پي ٽي وي: 1998ع).
15. ڪنهن ڪنهن ماڻهوءَ منجهه (پي ٽي وي: 2000ع).
16. روبرو (پي ٽيوي: 2005ع).
17. حياتيءَ جو مقصد (پي ٽي وي: 2005ع).
18. تون منهن جي حياتيءَ جو مقصد (پي ٽي وي: 2006ع).
19. محبت (پي ٽي وي، سيريل: 2006ع).
20. مايا (پي ٽي وي: 2010ع).

مصور حسين
(1985ع)

اصل نالو: عبدالغفور

ولد: جانب علي

جنم: 1985ع

جنم هنڌ: ڳوٺ جوابپور چانڊيو تعلقو ڳڙهي ياسين، ضلعو شڪارپور

تعليم: ايم فل (سنڌي ادب)

ادبي سڃاڻپ: ڪهاڻيڪار شاعر، محقق

نوڪري: ليڪچرار (ڪيڊٽ ڪاليج لاڙڪاڻو)

ڇپيل ڪتاب:

1. زندگي مرجهي ويل گل جهڙي (ڪهاڻيون ناوليٽ: 2012ع).
2. اي اکين جا انتظار (شاعري: 2016ع).

مختار گهمرو
(1955ع_2009ع)

اصل نالو: غلام عمر

ولد: الهڏنو گهمرو

ڄنم: 5- مارچ 1955ع

جنم هنڌ: ڳوٺ ڪيٽي مير محمد گهمرو ضلعو خيرپور ميرس

تعليم: ايم اي (سنڌي ادب)

ادبي سڃاڻپ: شاعر، مضمون نويس

نوڪري: ليڪچرار.

وفات: 09 جون 2009ع

ڇپيل ڪتاب:

1. زندگيءَ ڏي موٽ (ڪرشن چندر جون ڪهاڻيون ترجمو مقصود گل سان گڏ: 1985ع).
2. چنڊ ستارا جهوليءَ ۾ (ٻارن لاءِ شاعري: 2001ع).

مختيار احمد ملاح
(1975ع)

پورو نالو: مختيار احمد

ولد: امير بخش ملاح

جنم: 01 جون 1975ع

جنم هنڌ: ڳوٺ اڳڙا، تعلقو ڪنبٽ، ضلعو خيرپور

تعليم: ايم اي (انگلش)، ايل ايل بي

ادبي سڃاڻپ: محقق، تاريخدان.

نوڪري: سيڪشن آفيسر

ڇپيل ڪتاب:

1. سنڌي ادب تي هڪ نظر (ادبي تاريخ: 2000ع).
2. سنڌي ادب جي تاريخ جو مطالعو (ادبي تاريخ: 2005ع).
3. جنرل سنڌي (2008ع).
4. امله موتي مهراڻ جا (انٽر جي گائيڊ: 2010ع).
5. سنڌي ٻوليءَ بابت مضمون ۽ مقالا (مرتب: 2011ع).
6. هڪ ليکڪ جو تخليقي سفر (امر جليل بابت مقالا، پاڱو پهريون، مرتب: 2010ع).
7. سنڌي ناول جي مختصر تاريخ (ادبي تاريخ: 2012ع).
8. سنڌي ڊرامي جي مختصر تاريخ (ادبي تاريخ: 2012ع).
9. سنڌي رسم الخط جي مختصر تاريخ (2012ع).
10. مغربي سنڌ شناس (2013ع).
11. هڪ ليکڪ جو تخليقي سفر (امر جليل بابت مقالا، پاڱو ٻيو، مرتب: 2013ع).
12. هڪ ليکڪ جو تخليقي سفر (امر جليل بابت مقالا، پاڱو ٽيون، مرتب: 2014ع).
13. سنڌي ڪهاڻيءَ جي مختصر تاريخ (2015ع).
14. سنڌي رسم الخط بابت مضمون ۽ مقالا (مرتب: 2016ع).
15. هڪ ليکڪ جو تخليقي سفر (امر جليل بابت، پاڱو چوٿون، مرتب: 2017ع).
16. مشرقي سنڌ شناس (2017ع).
17. اٺوهين صديءَ جي سنڌي نثر جي تاريخ (2017ع).
18. خداوادي رسم الخط: سنڌي ٻوليءَ جي تاريخ جو هڪ وساريل ورق (2018ع).
19. اڻويهين صديءَ ۾ سنڌ جي تعليم جي ترقي (2019ع).
20. سنڌي ۾ عالمي ادب جي ترجمي نگاريءَ جي تاريخ (اڻ ڇپيل).
21. General Ability Test (MCQ) (انگريزي: 2000ع).
22. PCS Guide (انگريزي: 2002ع).
23. A Global Approach to Intermediate (انگريزي: 2003ع).

24. A Comprehensive Book of English (انگريزي: 2003ع).

25. ASI Guide (MCQ) (انگريزي:2002ع).

26. Mukhtiarkar Guide (انگريزي:2002ع).

27. Global Approach to Graduate (انگريزي: 2003ع).

28. An Analytical Approach to Pakistan Affair (انگريزي:2003ع).

29. Islamic Studies Glance (2003ع).

30. Who is Who What s What (2004ع).

31. Rules of Spelling (with Sindhi and English Illustration) (انگريزي: 2005ع).

32. Active and Passive Voice (with Sindhi and English Illustration) (انگريزي: 2005ع).

33. Direct and Indirect Narration (with Sindhi and English Illustration) (انگريزي: 2005ع).

34. Parts of Speech (with Sindhi and English illustration) (انگريزي:2005ع).

35. The Tenses with Sindhi and English Illustration (انگريزي: 2005ع).

36. Essays, Paragraphs, Letters and Applications (انگريزي: 2005ع).

37. The World General Knowledge (MCQ) (انگريزي:2007ع).

38. Times to Time Who is Who (انگريزي: 2008ع).

39. Pakistan Study (MCQ) (انگريزي: 2010ع).

40. Potential of Tourism in Sindh (انگريزي:2012ع).

41. Contribution of Sindh Historical Society

مختيار سمون
(1960ع)

پورو نالو: مختيار احمد

ولد: يارمحمد سمون

ڄمڻ: 18 آگسٽ 1960ع

ڄمڻ هنڌ: ڏوڪري، ضلعو لاڙڪاڻو

ادبي سڃاڻپ: شاعر، مضمون نويس

نوڪري: پروفيسر

باني ڪار: ناليج سينٽر (لاڙڪاڻو)

ڇپيل ڪتاب:

1. دنيا آهي گول (ٻارن لاءِ شاعري: 1985ع).
2. ڌرتي روشن ٿيندي (ٻارن لاءِ شاعري: 1991ع).
3. وفائون منتظر آهن (شاعري: 1997ع).
4. دنيا جون درسگاهون (پاڱو پهريون: 2018ع).
5. دنيا جون درسگاهون (پاڱو ٻيو: 2020ع).

مختيار ملڪ
(1959ع)

پورو نالو: مختيار حسين

ولد: شفيع محمد ملڪ

ڄمڻ: 21 ڊسمبر 1959ع

ڄمڻ هنڌ: خيرپور

تعليم: ايم اي (سنڌي ادب ۽ صحافت)

ادبي سڃاڻپ: شاعر، براڊڪاسٽر

نوڪري: ڪنٽرولر (ريڊيو پاڪستان)

خدمتون: سيڪريٽري جنرل سنڌي ادبي سنگت سنڌ (1999ع)

ڇپيل ڪتاب:

1. ترنم ٽانڊاڻا (ٻارن لاءِ شاعري: 1981ع).
2. اماس پر به سوجهرو (شاعري: 2001ع).

مخدوم امين فهيم
(1939ع_2015ع)

پورو نالو: محمد امين

ولد: مخدوم محمد زمان طالب المولیٰ

جنم: 04 آگسٽ 1939ع

جنم هنڌ: هالا، ضلعو مٽياري

تعليم: ايم اي ايل ايل بي

ادبي سڃاڻپ: شاعر

سجاده نشين: مخدوم نوح سرور درگاهه هالا (سترهون)

وفات: 21 نومبر 20015ع

ڇپيل ڪتاب:

1. پيغام (شاعري: 1990ع)
2.

مخدوم جميل الزمان
(1961ع)

پورو نالو: مخدوم جميل الزمان

ولد: مخدوم امين فهيم

جنم: 27 جولاءِ 1961ع

جنم هنڌ: هالا، ضلعو مٽياري

سڃاڻپ: شاعر، سياستدان

خدمتون: چيئرمين (سنڌي ادبي بورڊ ڄامشورو)

ڇپيل ڪتاب:

1. اتر لڳا آءُ پرين (شاعري).
2. دلربا دلربا (شاعري).
3. سنڌ جي واقعاتي تاريخ (تحقيق).
4. تذڪره مخدومانِ هالا (تحقيق: 2001ع).
5. خير شيرازي (لغت).
6. ملاقات (شاعري).
7. محبت پاڻي من پر (شاعري: 2006ع).
8. سيد فتح محمد شاهه اجناڻي (سوانح ۽ ڪلام: 1993ع).
9. انهن سنڌي ڳالهڙي (ترتيب).
10. مُنهنجو تنڌيڙ (مخدوم طالب المولىٰ جي آتم ڪٿا: ترتيب ايڊيٽنگ).
11. صبوحي (ترتيب).
12. سچ وڙاءِ (شاهه جي بيتن جو انتخاب، ترتيب).
13. ٿانيا ڪوش (لغت: 2010ع).
14. The days dates (2010)

ڊاڪٽر مخمور بخاري
(1979ع)

اصل نالو: سيد رُشدالله

ولد: سيد ممتاز حسين شاهه

جنم: 30 مارچ 1979ع

جنم هنڌ: هالا نوان، ضلعو مٽياري

تعليم: پي ايڇ ڊي (سنڌي ادب)

پي ايڇ ڊي، جو موضوع: سچل سرمست جي شاعريءَ جو همعصر شاعرن تي اثر (2008ع)

ادبي سڃاڻپ: محقق

نوڪري: اسسٽنٽ پروفيسر (سنڌي شعبو سنڌ يونيورسٽي ڄامشورو)

ڇپيل ڪتاب:

1. هالا جي ادبي تنظيمن جو تحقيقي ۽ تنقيدي جائزو (2004ع).
2. سچل، ساڃاهه، شعور (سچليات: 2011ع).
3. علم جي دولت (ترتيب: 2011ع).
4. سچل سرمست: سچ جو شاعر (تحقيقي مقالا: 2012ع).
5. رسالو سچل سرمست (محمد صادق رانيپوري جي مرتب جو مرتب ۽ مقدمو: 2012ع).
6. سچل سرمست جو آفاقي پيغام (ڊاڪٽر عطا محمد حامي ترتيب: 2013ع).
7. سچل سرمست جي شاعريءَ جو همعصر شاعرن تي اثر (پي ايڇ ڊي: 13-ع).
8. قلندر ۽ قلندري فڪر (2014ع).
9. سچل سرمست جو مرثيو (تحقيق: 2014ع).
10. نانڪ يوسف جو ڪلام (ڊاڪٽر تنوير عباسي، ترتيب: 2014ع).
11. لڙج لات لطيف جي (2014ع).
12. جلي منهنجي جاڳ (تحقيقي مضمون: 2015ع).

مدد علي سنڌي
(1950ع)

پورو نالو: مدد علي

ولد: الله بخش قريشي

تخلص: سانگي

جنم: 12 آڪٽوبر 1950ع

جنم هنڌ: حيدرآباد

تعليم: بي اي

ادبي سڃاڻپ: ڪهاڻيڪار ناول نگار مضمون نويس.

خدمتون:

ايڊيٽر: ماهوار اڳتي قدم (1970ع)

ايڊيٽر: روزاني سنڌ نيوز (1980ع)

ايڊيٽر: روزاني بختور

ڊائريڪٽر: سنڌي ڊڪشنري بورڊ (سنڌي لئنگيج اٿارٽي)

ڇپيل پهرين ڪهاڻي: ويا گذري ڏينهڙا (ماهور سهڻي: 1970ع)

ڇپيل ڪتاب:

1. دل اندر درياءُ (ڪهاڻيون: 1980ع).
2. هستيءَ جي اجاڙ جيون پر (ڪهاڻيون).
3. هوجي مٿا ماڳ پر (ناوليٽ).
4. پنر ملن (شاعري: 1982ع).
5. شهر صحرا پاڻيان (سفرنامو: 2003ع).
6. قلندر (قرت العين جون ڪهاڻيون، ترجمو).

7. دل اندر درياءُ (مضمون ڪتاب ڪڏهن: 2008ع).
8. حشو ڪيولرامائي: نه وسرندڙ شخصيت (سوانح: 2016ع).
9. منصوريءَ جي موج ۾ (سچل سرمست بابت مقالا، ترتيب: 2017ع).
10. گونج ۾ ڪاني ڪونج (شيخ اياز بابت ساروڻيون: 2017ع).
11. شڪارپور: هڪ شهر هڪ تهذيب (مرتب: 2018ع).

مدد علي سنڌيءَ جي شخصيت ۽ فن بابت ڪتاب

1. اداس روح ازل کان (ترتيب، حبدار سولنگي: 2014ع).

مراد علي مرزا
(1929ع_2011ع)

پورو نالو: مراد علي مرزا

ولد: مهر علي بيگ

جنم: 27 آگسٽ 1929ع

جنم هنڌ: ٽنڊو آغا، حيدرآباد

تعليم: ايم اي (سنڌي ادب)

ادبي سڃاڻپ: ڊراما نويس، مترجم، ڪهاڻيڪار

نوڪري: پروگرام مئنيجر (ريڊيو پاڪستان)

خدمتون: سيڪريٽري: سنڌي لئنگيج اٿارٽي حيدرآباد (1991ع)

سيڪريٽري: سنڌي ادبي بورڊ ڄامشورو (1995ع)

ايوارڊ: صدارتي ايوارڊ (حڪومتِ پاڪستان: 1994ع)

وفات: 01 مارچ 2011ع

ڇپيل ڪتاب:

1. عالمي افسانا (ترجمو: 1968ع).

2. ٻارن لاءِ آکاڻيون (1977ع).
3. شاهه عبداللطيف ڀٽائي (ٻارن لاءِ: 1984ع).
4. ايشيا جون لوڪ ڪهاڻيون (ترجمو: 1984ع).
5. اڪيلائيءَ جا سئو سال (گارسيا مارڪوئيز جي ناول Hundred years of Solitude جي ناول جو ترجمو: 2000ع).
6. سامي سچ وڙاءِ (ناول: 2008ع).
7. پورب جائي (شهيد بينظير ڀٽي جي ڪتاب جو ترجمو).
8. تنقيد جا اصول
9. موئنجهارو (مصري ناٽڪ).
10. ڊاڪٽر رٿ فائو جي سوانح حيات
11. بينظير ڀٽو جون تحريرون ۽ تقريرون

ڊرامن جو تفصيل:

1. اداس ڇاڇا (پي ٽي وي: 1970ع).
2. ناسور (پي ٽي وي: 1971ع).
3. سچ جنين جو سير (پي ٽي وي: 1974ع).
4. سنئين هنيائون سچ جي (پي ٽي وي: 1974ع).
5. آئينو (پي ٽي وي: 1974ع).
6. زندگيءَ جو سفر (پي ٽي وي: 1974ع).
7. ڪهاڙو ۽ ڪنڌ (پي ٽي وي: 1975ع).
8. زخم زندگيءَ جا (پي ٽي وي: 1975ع).
9. نتيجو (پي ٽي وي: 1975ع).
10. گنهگار (پي ٽي وي: 1975ع).
11. اجرو من (پي ٽي وي: 1978ع).

12. دنيا ديواني (پي ٽي وي ڊگهو سيريل: 1979ع).
13. قيدخانو (ريڊيو ڊرامو).
14. زنجير (ريڊيو ڊرامو).
15. پنگار ڪئمپ (ريڊيو ڊرامو).
16. اداس پاڇا (ريڊيو ڊرامو).
17. چوراهو (ريڊيو ڊرامو)

مراد علي مرزا جي فن ۽ شخصيت بابت ڪتاب:

1. مراد صاحب (نصير مرزا: 2014ع).

ڊاڪٽر مرليڌر جيٽلي
(1930ع)

پورو نالو: مرليڌر
ولد: ڪشنچند جيٽلي
جنم: 07 نومبر 1930ع
جنم هنڌ: حيدرآباد (سنڌ)
تعليم: پي ايچ ڊي (لسانيات)
پي ايچ ڊي ۽ جو موضوع: سنڌي ٻوليءَ لفظن جي بناوت (1965ع)
ادبي سڃاڻپ: لسانيات ماهر، محقق
نوڪري: پروفيسر

چيل ڪتاب:

1. لالچند امرڏنو مل جڳتياڻي (سوانح: 1965ع).
2. ساهتيه جو اتهاس (1972ع).
3. ميگهه دوت (ڪاليداس جي ڪوتا جي وياکيا: 1981ع).
4. هوتچند مولچند گربخشاڻي (موتي لال جوتواڻيءَ سان گڏ: 1985ع).

5. اوائلي شاعر ٽيل سنڌي لوڪ ڪهاڻيون (1986ع).
6. سنڌوءَ جون لهرون (سنڌو رسالي جا ليک: 1989ع).
7. جيٺمل پرسرام گلراجاڻيءَ جو جيون ۽ رچناتون (1990ع).
8. شاهه جي رسالي جو اڀياس (لطيفيات: 1992ع).
9. سنڌي ٻهاڪا ۽ محاورا (1993ع).
10. سنڌي ڀاشا وياڪرڻ (هندي: 1997ع).
11. سنڌي ٻوليءَ جو سرشتو ۽ لکاوٽ (1999ع).
12. سنڌي ڀڳت (هندي: 1999ع).
13. سنڌي ساهت جي جهلڪ (تنقيدي مضمون: 2000ع).
14. سنڌي ڌوني وگيان (لسانيات: 2000ع).
15. ڀارتي ساهتيه ڪوش (سئو سنڌي ليکڪن جا پروفائيل).
16. ڀارتيه ڪهاوت (وشوناٿ دنڪر نروڻيءَ جي ايڊيٽرشپ ۾ تيار ٿيل ٽن ڀاڱن واري هن ڪتاب ۾ ڊاڪٽر مرليڌر سنڌيءَ جا 1200 ٻهاڪا هندي ۽ انگريزيءَ ۾ ترجمو ڪري ڏنا آهن).
17. هندي- سنڌي شبد ڪوش

مريم مجيدي
(1943ع)

پورو نالو: مريم

ولديت: محمد خان مجيدي

جنم: 15 جون 1943ع

جنم هنڌ: ميرانپور، تعلقو ميرپور بٺورو

تعليم: ايم اي، بي ايڊ

ادبي سڃاڻپ: شاعر

نوڪري: ايس ڊي او (تعليم کاتو)

چيل ڪتاب:

1. مروم دکم دکم (شاعري).
2. نيراناٿي نيڻ (شاعري: 2012ع).
3. مان برچي مان گهاءِ (ڪالم: 2018ع).

مسرور پيرزادو
(1976ع)

اصل نالو: گلزار علي

ولد: محمد سليمان پيرزادو

جنم: 15 مئي 1976ع

جنم هنڌ: پلهڙيجي، تعلقو ڏوڪري، ضلعو لاڙڪاڻو

تعليم: ڊي وي ايم

ادبي سڃاڻپ: شاعر

نوڪري: وٽنري ڊاڪٽر

ڇپيل ڪتاب:

1. چانڊوڪي تو سوا نہ ٿيندي (شاعري: 2001ع).
2. سرور (شاعري: 2008ع).
3. منفرد (شاعري: 2014ع).
4. سپون سوجهي ڪڍيون (دنيا جي عظيم شاعرن جي شاعريءَ ترجمو: 2015ع).

مشتاق باگائي
(1949ع)

پورو نالو: مشتاق احمد

ولد: گل حسن لغاري

جنم: 12 اپريل 1949ع

جنم هنڌ: ڳوٺ حاجي علي بخش لغاري، تعلقو مورو، ضلعو نوشهرو فيروز

تعليم: پي ايڇ ڊي (سوشيالاجي)

ادبي سڃاڻپ: ڪهاڻيڪار، شاعر

نوڪري: ليبر آفيسر (مزدورن جو کاتو)

ڇپيل ڪتاب:

1. اجهايل آس (ڪهاڻيون: 1973ع).
2. هُو جي ٻول ٻريا (شاعري: 1980ع).
3. لڙهندڙ ونجهه اُڀريون لهرون (شاعري: 1982ع).
4. هُو جي پهڻ پٻ جا (شاعري: 1982ع).
5. لاڙ جا ڏينهن لاڙ جون راتيون (يادگيريون: 1983ع).
6. ڪاري رات اتر ۾ ڪانيو (اڻ ڇپيل).

مشتاق بخاري
(1969ع)

پورو نالو: سيد مشتاق احمد شاهه

ولد: غلام علي شاهه

جنم: 27 آڪٽوبر 1969ع

جنم هنڌ: ڳوٺ لونگائي، لڳ ڍڪڻ، تعلقو ڳڙهي ياسين، ضلعو شڪارپور

تعليم: ايم اي (سنڌي ادب)

ادبي سڃاڻپ: شاعر، محقق، مضمون نويس

خدمتون: جوائنٽ سيڪريٽري (سنڌي ادبي سنگت، سنڌ)

نوڪري: استاد (ر)

خدمتون: جوائنٽ سيڪريٽري: سنڌي ادبي سنگت سنڌ

ايڊيٽر: ماهوار همڪار، نئون چنڊ

باني ڪار: آجيان پبليڪيشن ڏڪڻ

ڇپيل ڪتاب:

1. گيتن جهڙا پار (ٻارن لاءِ شاعري: 1998ع).
2. پيار جي موٽ ۾ (شاعري: 1999ع).
3. سونهن سنسار جي (ٻارن لاءِ شاعري: 2001ع).
4. سار جي خوشبوءِ (شاعري: 2004ع).
5. هڪ وجود ڪيئي وجود (ڪوثر ٻرڙي بابت: 2009ع).
6. سفر چاهتن جو (ڪوثر ٻرڙي سان گڏ: 2012ع).
7. هليو وڃبو هاڻ (نامور شاعر قمر ڪوسي بابت، مرتب: 2019ع).
8. باجارا جا تخليقڪار ۽ مان (2019ع).

مشتاق بخاريءَ جي فن ۽ شخصيت بابت ڪتاب:

1. من گهريو مشتاق بخاري (مرتب، احسان راهوجو: 2017ع).
2. تنهنجو مشتاق ديد ماري ٿو (مرتب، غلام مصطفيٰ سولنگي).
3. مشتاق جي پارت ٿو (مرتب، ساجده جبين: 2019ع).

مشتاق پرگڙي
(1974ع_2007ع)

پورو نالو: مشتاق علي

ولد: محمد ڇٽل پرگڙي

جنم: 16 سيپٽمبر 1974ع

جنم هنڌ: الڻين شاخ، لڳ جوهي، ضلعو دادو

تعليم: ايم اي (بين القوامي تعلقات)

ادبي سڃاڻپ: ڪهاڻيڪار، ڪالم نويس، ايڊيٽر

ايڊيٽر: ماهوار رم جهم دادو

وفات: 2007ع

چيل ڪتاب:

1. پاڇي (ڪهاڻيون: 1999ع).
2. لفظ ناهن ڪيڏوڻا (ڪالم: 2005ع).
3. موڪيءَ مٽ اُپٽيا (ٽن شاعرن سان گڏ ڪلام: 2005ع).
4. سفر (ڪهاڻيون: 2009ع).

مشتاق شورو
(1952ع)

پورو نالو: مشتاق احمد

ولد: عبدالڪريم شورو

جنم: 10 مئي 1952ع

جنم هنڌ: ڳوٺ حاجي نور محمد شورو ضلعو سجاول

ادبي سڃاڻپ: ڪهاڻيڪار

چيل ڪتاب:

1. ٽڪل جذبن جو موت (ڪهاڻيون: 1978ع).
2. ٻئل نهندڙ پاڇولا (ڪهاڻيون: 2003ع).
3. هستيءَ جو گم ٿيل ٽڪرو (ڪهاڻيون).

ڊاڪٽر مشتاق ڦل
(1966ع)

پورو نالو: مشتاق حسين

ولد: خان محمد ڦل

جنم: 20 اپريل 1966ع

جنم هنڌ: ٺاليو واڙا، ضلعو خيرپور

تعليم: ايم بي بي ايس

ادبي سڃاڻپ: شاعر، مضمون نويس

نوڪري: ڊاڪٽر

خدمتون: سيڪريٽري جنرل (سنڌي ادبي سنگت سنڌ، ٽي دفعا)

ڇپيل ڪتاب:

1. هوءِ مان ۽ ڄامشورو (شاعري: 2000ع).
2. دل ته چوي ٿي (شاعري:2010ع).
3. ڪلنگي جو ڪپار (ترتيب، مضمون: 2012ع).
4. شاعر جي اک سان آمريڪا جا عڪس (سفرنامو: 2016ع).
5. تخليقڪارن سان ڪچهري پل (مرتب: 2018ع).
6. رستي ۾ آهيان (شاعري: 2019ع).

مشتاق گبول
(1977ع)

پورو نالو: مشتاق احمد

ولد: گل محمد گبول

جنم: 01 جنوري 1977ع

جنم هنڌ: ميرپور ماٿيلو ضلعو گهوٽڪي

تعليم: ايم اي (سنڌي ادب)

ادبي سڃاڻپ: شاعر، محقق، نثر نويس

نوڪري: ليڪچرار (فيڊرل گورنمينٽ ڪاليج حيدرآباد)

ڇپيل ڪتاب:

1. چوڙين جو سڏڪو (شاعري: 2006ع).

2. خوابن جا رنگ (شاعري: 2010ع).
3. شاعريءَ جون صنفون (تحقيق: 2017ع).
4. سنڌ جي صوفياڻي شاعري (ترتيب: 2017ع).
5. سنڌي مضمون (ترتيب: 2018ع).

مظهر ابڙو
(1971ع)

پورو نالو: مظهر حسين

ولد: منظور حسين ابڙو

جنم: 25 اپريل 1971ع

جنم هنڌ: ڪولاب جيئل، ضلعو خيرپور ميرس

تعليم: ايم اي (سنڌي ادب)

ادبي سڃاڻپ: شاعر، ڪهاڻيڪار، ناول نگار، ڊراما نويس

نوڪري: ليڪچرار

ڇپيل ڪتاب:

1. ڌرتيءَ تي وکريل ٽانڊا (ڪهاڻيون: 1993ع).
2. خواب ڪوڙا سڪا (ڪهاڻيون: 1998ع).
3. جيون اُجاڙ رستا (ناول: 2000ع).
4. سرد خاني ۾ رکيل خواب (ڪهاڻيون: 2000ع).
5. درد جي آس پاس (شاعري: 2001ع).
6. خوابن جو سفر (ناول: 2009ع).
7. سڪل ندي جا نشان (ناول: 2020ع).

معمور يوسفاڻي
(1929ع_1993ع)

اصل نالو: محمد عمر

ولد: محمد يوسف پلي

تخلص: پلي

جنم: 28جنوري 192' ع

جنم هنڌ: ڳوٺ نبي بخش پلي، تعلقو عمرڪوٽ

تعليم: ايم اي (سنڌي)

ادبي سڃاڻپ: محقق، تاريخدان

نوڪري: استاد (ر)

وفات: 24 ڊسمبر 1993ع

ڇپيل ڪتاب:

1. آڏي ڀال مُرڌار (شاعري: 1966ع).
2. سُتا اُٿي جاڳ (شاعري: 1967ع).
3. پکن منجهه پساهه (شاعري: 1967ع).
4. ڏاهر (مثنوي).
5. ست سورهيه ڏهه ڏاتار (تحقيق).
6. لطيف جا تِر تان پيرا (لطيفيات: 2001ع).
7. ڍوليو ڍٽ ڌڻي (مرتب: اسد جمال پلي: 2003ع).
8. سنڌ ۾ شاهه ولي الله جا همعصر بزرگ (2004ع).
9. ڀٽائي جو مطالعو (لطيفيات، مرتب: اسد جمال پلي: 2005ع).
10. ڪانئر ڪمايوم (تحقيقي مقالا).
11. ٿرائي جا مور (عمرڪوٽ جي ادبي تاريخ).
12. ٿرائي جو مير (راضي شاهه لڪياري جي سوانح ڪلام).

13. مذهب ۽ تخليق ڪائنات
14. پنهوارن پچار (شاعري: 2014ع).

معمور يوسفاڻي جي فن ۽ شخصيت بابت ڪتاب

1. بيباڪ شخصيت: معمور يوسفاڻي (الهه بچايو مشتاق آريسر: 2014ع).

مقصود گل

(1950ع_2014ع)

پورو نالو: قاضي مقصود حيات

ولد: قاضي عبدالحئي قائل

جنم: 15 اپريل 1950ع

جنم هنڌ: رتوديرو، ضلعو لاڙڪاڻو

تعليم: ايم اي (سنڌي ادب ۽ اقتصاديات)

ادبي سڃاڻپ: شاعر، مترجم، محقق، ڪهاڻيڪار

نوڪري: مئنيجر (شگر مل نئون ديرو)

خدمتون: سنڌڙي ڪتابي سلسلو رتوديرو

وفات: 14 فيبروري 2014ع

ڇپيل ڪتاب:

1. وکريل موتي (عطامحمد حامي ءَ جا مضمون، مرتب: 1983ع).
2. زندگيءَ ڏي موٽ (ڪرشن چندر جي ڪهاڻين جو ترجمو، مختار گهمري سان گڏ: 1985ع).
3. ڪرڻا ڪرڻا (ٻارن لاءِ شاعري: 1986ع).
4. رت پنا رابيل (شاعري: 1991ع).
5. هنيلي هرڻي (ٻارن لاءِ ڪهاڻيون: 1993ع).
6. اندر روح رهيام (عطامحمد حامي بابت مضمون ۽ مقالا: 2002ع).
7. رتوديرو: مختصر تاريخ (2002ع).

8. عشق سمندر (سچل سرمست جي فارسي مثنوين جو اردو ترجمو: 2003ع).
9. اي آهو چشم ڪدهر (شيخ اياز جي ٻن ڪتابن ”هرڻ اکين ڪيڏانهن ويا“ ۽ ”پتڻ تي پور ڪري“ جو اردو ترجمو: 2010ع).
10. اڪرين نيل ڪنول (شاعري: 2014ع).

مقصود گل جي فن ۽ شخصيت بابت ڪتاب

1. گل چنو گرنار جو (مرتب: ياسر قاضي: 2014ع).

ملڪ آگاڻي
(1951ع_2002ع)

پورو نالو: ملڪ داد آگاڻي

جنم: 01 جنوري 1951ع

جنم هنڌ: ڳوٺ آگاڻي ضلعو لاڙڪاڻو

تعليم: ايم اي

ادبي سڃاڻپ: ڪهاڻيڪار، ناول نويس، ڊراما نويس

شهادت: 12 نومبر 2002ع

ڇپيل ڪتاب:

1. نيرولي ۽ جو گُن (ناول: 1985ع).
2. هاري جي بغاوت (مائوزي تنگ جي رپورٽ جو ترجمو).
3. سچ جا پاڇا (ناول: 2005ع).
4. لڄارو عشق (ڪهاڻيون: 2018ع).
5. وڇايل راهون (ڪهاڻيون: 2020ع).

ڊرامن جو تفصيل:

1. سچ جني نڪتي (پي ٽي وي: 1980ع).
2. لڙي ۽ کي ڪاڪتو (پي ٽي وي: 1980ع).

3. چنڊ گرهڻ (پي ٽي وي: 1980ع).
4. تڙپ (پي ٽي وي: 1980ع).
5. منزل ڪانهي (پي ٽي وي: 1981ع).
6. وڃايل راهون (پي ٽي وي: 1986ع).

ڊاڪٽر ملڪ نديم
(1946ع_2010ع)

اصل نالو: عبدالرزاق

ولد: موريو خان

جنم: 08 اپريل 1946ع

جنم هنڌ: ڪنڊڪوٽ

لکڻ جي شروعات: 1960ع

تعليم: پي ايڇ ڊي (سنڌي ادب)

پي ايڇ ڊيءَ جو موضوع: سچل سرمست جي شاعريءَ جو جائزو

نوڪري: پروفيسر (سنڌي شعبو شاهه لطيف يونيورسٽي خيرپور)

خدمتون: چيئرمين (سنڌي شعبو شاهه لطيف يونيورسٽي خيرپور)

چيف ايڊيٽر: ڀٽائي تحقيقي جرنل، سنڌي شعبو لطيف يونيورسٽي

سربراهه: شيخ اياز چيئر، شاهه لطيف يونيورسٽي

موجد: تجريدي نظم

وفات: 09 مارچ 2010ع

ڇپيل ڪتاب:

7. سچل سرمست (هارن لاءِ: 1990ع).
8. شاعر جي خوابن جي خوشبو (شيخ اياز بابت: 1998ع).
9. سوديس مسافر منهنجو ڙي (شيخ اياز مرتب: 2001ع).

10. سچل جي سيني ۾ سنگرام (سچليات: 2005ع).
11. شيخ اياز ڏوهي آهي (مقالا: 2006ع).
12. ڀٽائي بڪ هڙتال تي (مضمون: 2006ع).
13. تجريدي نظم.
14. منهنجي جواني ڪنهن ڀ مومن نہ چوراڻي (ترتيب سڪندر مهراڻ).

ملهار سنڌي
(1978ع)

اصل نالو: محمد ڇٽل

ولد: دودو خان بوزدار

جنم: 01 جنوري 1978ع

جنم هنڌ: رتوديرو ضلعو لاڙڪاڻو

تعليم: ايم فل (سنڌي ادب)

ادبي سڃاڻپ: شاعر، مضمون نگار

نوڪري: ليڪچرار

خدمتون: جوائنٽ سيڪريٽري (سنڌي ادبي سنگت سنڌ: 2013ع)

ڇپيل ڪتاب:

1. رانديڪو (ٻارن لاءِ شاعري: 2003ع).
2. ماڪ موتي ياد جا (شاعري: 2004ع).
3. ٻالڪ چنڊ ستارا (ٻارن لاءِ شاعري: 2006ع).
4. عقيدت جا گلدستا (مرتب: 2009ع).
5. ڌرتي جا ٽانڊاڻا (ٻارن لاءِ شاعري: 2014ع).
6. آس جا گل ٽيڙس تي (شاعري: 2017ع).
7. ميڻ ۾ ميڻ (مضمون: 2020ع).

ممتاز مرزا
(1940ع_1997ع)

اصل نالو: توسل

ولد: مرزا گل حسن (احسن ڪربلائي)

جنم: 29 نومبر 1940ع

جنم هنڌ: ٽنڊو آغا، حيدرآباد

تعليم: ايم اي (سنڌي ادب)

ادبي سڃاڻپ: لطيف شناس، مضمون، ڪمپيئر، ڊراما نويس

نوڪري: ڊائريڪٽر جنرل (ثقافت کاتو)

ايوارڊ: صدارتي ايوارڊ (حڪومتِ پاڪستان)

وفات: 06 جنوري 1997ع

ڇپيل ڪتاب:

1. آخري رات (ڊرامو: 1979ع).
2. سپرين سنڌي ڳالهڙي (حيدرآباد ۽ راڳي محمد يوسف بابت: 1991ع).
3. سنڌ صدين کان (مقالا، ترتيب: 1982ع).
4. وساريان نه وسرن (لطيفيات: 1988ع).
5. لطيفي لاٽ (شاهه لطيف بابت مقالا، ترتيب: 1992ع).
6. گنج (1995ع).
7. سدا سوئيتا ڪاپڙي (يادگيريون: 1996ع).
8. پريان سنڌي ڳالهڙي (خاڪا).
9. نڪر لڏا نف (لطيفيات: 1991ع).

10. مٿين عيسى جا پيٽ (تحقيق: 1993ع).
11. شاهه جو رسالو (1996ع).

ريڊيو ۽ ٽي وي ڊرامن جو تفصيل:

1. تعبير (ريڊيو: 1963ع).
2. سورج مکي (1964ع).
3. آخري رات (ريڊيو: 1965ع).
4. موت کان پوءِ (1965ع).
5. مي ٽي جوين ڏينهن (1967ع).
6. واٽون ۽ ٿيڙ (1967ع).
7. پٿر ويڙهاڻ (1968ع).
8. ستارن ڀنا رات (1979ع).
9. ريت (1970ع).
10. پڙاڏو سوئي سڏ (1970ع).
11. سچائي جو عڪس (1971ع).
12. اندر جنين اڃ (1974ع).
13. سر ۽ جوين (بانو قدسيه جي ڪهاڻي ڊراماٽائيز).
14. فيصلو (نادر بيگ جي ڪهاڻي ڊراماٽائيز: 1976ع).
15. ڪي ڏور ٻه اوڻا شپرين (1979ع).
16. لاڪو ٺلاڻي (1979ع).
17. ماءُ ۽ محبت (1979ع).
18. سچائي جو عڪس

ممتاز مرزا جي فن ۽ شخصيت بابت ڪتاب:

1. سهڻو يار سڏائي ويا (نصير مرزا: 2005ع).

ممتاز بخاري
(1968ع)

پورو نالو: سيد ممتاز علي

جنم: 01 جون 1968ع

جنم هنڌ: ڳوٺ جهانپور شريف، ضلعو گهوٽڪي

تعليم: ايم اي (بين القوامي تعلقات)

ادبي سڃاڻپ: ناول نويس، ڪهاڻيڪار، ڪالم نويس

خدمتون: جوائنٽ سيڪريٽري: سنڌي ادبي سنگت سنڌ (1994ع)

باني ڪار: ماء پبليڪيشن سکر

ڇپيل ڪتاب:

1. انتخابِ انور (انور علي شاه جو ڪلام ترتيب).
2. روپ بهروپ (بين ڪهاڻيڪارن سان گڏ ڪهاڻيون: 1992ع).
3. تون خدا آهين (ڪهاڻيون:1992ع).
4. ڪن پل جو ڇانورو (ناوليٽ: 1997ع).
5. چونڊ نوبل ڪهاڻيون (حبيب ساجد سان گڏ، ترجمو: 1998ع).
6. بيو چنڊ به ٻڏي ويو (1998ع).
7. سوفي جي دنيا (جوسٽين گارڊر جي ناول جو ترجمو: 2000ع).
8. سنڌي ڪنڌ جا وڏا سياسي تنل (2008ع).
9. چور ۽ ڪتا (نجيب محفوظ جي ناول جو ترجمو: 2012ع).
10. ڪلاس فور جي محبوبا (ناول: 2013ع).
11. تنهنجو انتظار ڪرڻو آهي (ناول: 2018ع).
12. سنڌي ناول جو سفر (تحقيق: 2020ع)

ڪي مشهور ڊراما:

1. ٻالي (سيريل، ڪي ٽي اين).
2. آخري ميار (ڪي ٽي اين).
3. اڪيلايون (سيريل، ڪي ٽي اين).
4. نازو (سيريل، ڪي ٽي اين).

ڊاڪٽر ممتاز حسين پٺاڻ
(1927ع_1993ع)

پورو نالو: ممتاز حسين

ولد: عبدالرحمان

جنم: 1927ع

جنم هنڌ: حيدرآباد

تعليم: پي ايڇ ڊي (اسلامي تاريخ)

پي ايڇ ڊيءَ جو موضوع: Arab Kingdom of Al_mansurah (1962ع)

ادبي سڃاڻپ: محقق

نوڪري: پروفيسر (اسلامي تاريخ شعبو سنڌ يونيورسٽي ڄامشورو)

خدمتون: چيئرمين (اسلامي تاريخ شعبو سنڌ يونيورسٽي ڄامشورو)

وفات: 14 سيپٽمبر 1993ع

ڇپيل ڪتاب:

1. نئين مصر جا پراڻا ورق (اي بي ايسٽوڪ جي ڪتاب جو ترجمو: 1973ع).
2. المنصوره واري عرب حڪومت (پي ايڇ ڊي: 1974ع).
3. تاريخ سنڌ: عرب دور (1978ع).

ممتاز مهر
(1942ع)

پورو نالو: ممتاز مهر

ولد: محمد سليمان

جنم: 09 مارچ 1942ع

جنم هنڌ: سکر

تعليم: ايم اي (لسانيات)

ادبي سڃاڻپ: ڪهاڻيڪار، صحافي

ڇپيل ڪتاب:

1. زندگيءَ جو وهڪرو (ڪهاڻيون: 1977ع).
2. ويچار (تنقيدي مضمون: 1980ع).
3. سنڌي ڪهاڻيءَ جي اوسر (1983ع).
4. منزل (ڪهاڻيون: 1983ع).
5. جڏهن مان چوهٽ جو هوندس (ڪهاڻيون: 2010ع).

منٺار سولنگي
(1967ع_2011ع)

پورو نالو: منٺار علي

ولد: غلام مرتضيٰ سولنگي

جنم: 15 جون 1967ع

جنم هنڌ: ٺٽون ديرو ضلعو لاڙڪاڻو

تعليم: ايم اي (سنڌي ادب)

ادبي سڃاڻپ: شاعر

نوڪري: تپيدار (روينيو کاتو)

خدمتون: مرڪزي جوائنٽ سيڪريٽري (سنڌي ادبي سنگت سنڌ: 1992ع)

وفات: 18 جنوري 2011ع

چونڊ ڪتاب:

1. آءُ به جيڪر پڙهي وڃان هان (ٻارن لاءِ شاعري).
2. آءُ اڪيلو راهن پر (شاعري: 2019ع).

منصور قادر جوڻيجو
(1958ع)

پورو نالو: عبدالقادر جوڻيجو

ولد: محمد يوسف جوڻيجو

جنم: 15 مئي 1958ع

جنم هنڌ: ڳوٺ گهاڙي، تعلقو ميهڙ ضلعو دادو

چونڊ ڪتاب:

1. سنڌي شهيدن جي تحريڪ (1980ع).
2. فلسطين جي قومي جنگ (1982ع).
3. عظيم بنگالي شاعر رابندر ناٿ ٽئگور (1983ع).
4. لطيف سنڌ آهي (1983ع).
5. ڪوڙي دنيا سچا ماڻهو (ٻوبي سينڊس، هوچي منهه پبلو نرودا جي آتم ڪٿائن جو ترجمو: 1984ع).
6. سنڌ جا شهيد (1984ع).
7. حڪمران ۽ غلامي (نڪولو ميڪاولي جي ڪتاب جو ترجمو: 1984ع).
8. بغاوت ۽ آزادي (خليل جبران جون سياسي لکڻيون، ترجمو: 1985ع).
9. سنڌي ٻوليءَ جا شهيد (1985ع).

10. سچ وڏو ڏوهاري آهي (1987ع).
11. منهنجي ڌرتي منهنجا گيت (قاضي نذرالاسلام جي شاعريءَ ترجمو: 1987ع).
12. عظيم جنرل شهيد هوش محمد شيدي (سوانح).
13. گيتانجلي (رابندر ناٿ ٽئگور جي شاعري، ترجمو).
14. سنڌ، سيد ۽ پيتو (2019ع).
15. رابندرناٿ ٽئگور (2019ع).

منصور ويراڳي
(1930ع_2008ع)

اصل نالو: عبدالرئوف

ولد: جان محمد اشعف ا

جنم: 08 آڪٽوبر 1930ع

جنم هنڌ: مانجهند، ضلعو ڄامشورو

ادبي سڃاڻپ: شاعر، ڪهاڻيڪار، ناول نگار

وفات: 13 فيبروري 2008ع

ڇپيل ڪتاب:

1. شام ۽ سحر (ناول: 1960ع).
2. وطن جي راهه ۾ (ناول: 1964ع).
3. سوريءَ جهڙين سيج (ناول: 1965ع).
4. صداءِ وطن (شاعري: 1967ع).
5. ڪاڪ نه ڪاپڙي (شاعري: 1968ع).
6. رت جا ڳوڙها (ناول: 1971ع).
7. جيون ساٿي (ڪهاڻيون).

8. غيرت (ڪهاڻيون).
9. اندر جا آلاپ
10. مزدور جو لاش
11. من يار
12. سچو سفر هليا
13. عاشق عزائيل
14. زندگي هڪ خواب
15. سانگي ۽ سور
16. هيرا جواهر
17. ڪنول جي ڪهاڻي
18. وڳر ڪيو وتن
19. عوام جي دولت
20. دو آنسو (اردو).

ڊاڪٽر منظور علي ويسريو
(1977ع)

پورو نالو: منظور علي

ولد: محمد بخش ويسريو

جنم: 15 مئي 1977ع

جنم هنڌ: حاجي احمد ويسريو تعلقو ٽنڊو محمد خان

تعليم: پي ايچ ڊي (سنڌي ادب)

پي ايچ ڊي جو موضوع: سنڌي ادبي تاريخون: تحقيقي ۽ تنقيدي جائزو (2015ع)

ادبي سڃاڻپ: محقق، مضمون نويس

نوڪري: اسسٽنٽ پروفيسر (سنڌي شعبو قائد عوام يونيورسٽي اسلام آباد)

چيل ڪتاب:

1. جمال ابڙو: شخصيت اور فن (اردو:2006ع).
2. پاڪستاني زبانون پر لسانيءَ هم آهنگي (اردو: 2007ع).
3. علامہ اقبال: شخصيت اور فن (اردو: 2009ع).
4. شاهہ عنايت شهيد: شخصيت اور فن (اردو: 2010ع).
5. ترقي پسند تحريڪ ڪي سنڌي ادب پر اثرات (اردو: 2010ع).
6. سنڌي زبان ڪا مطالعا (اردو: 2018ع).
7. پهريون قدم (ادبي تاريخ: 2018ع).

م ن محزون
(1933ع_1995ع)

اصل نالو: محمد نواز

ولد: شفيع محمد پٽي

جنم: 10 جولاءِ 1933ع

جنم هنڌ: ميهڙ ضلعو دادو

تعليم: ايم اي

ادبي سڃاڻپ: ڪهاڻيڪار مترجم، محقق، مصور

نوڪري: استاد

وفات: 08 نومبر 1995ع

ڇپيل ڪتاب:

1. درس محبت (ابوالڪلام آزاد جي ڪتاب جو ترجمو: 1961ع).
2. پڳل ڪنيڙائون (خليل جبران جي ڪتاب جو ترجمو:1965ع).
3. بائيبل قرآن ۽ سائنس (ماريس بوڪائي جي ڪتاب جو ترجمو: 1989ع).

4. ڪنوار جي مسيح (خليل جبران جي ڪتاب جو ترجمو: 1991ع).
5. پيغامبر (خليل جبران جي ڪتاب جو ترجمو: 1991ع).
6. مرشد جو نيتهن ۽ نياپو (خليل جبران جي ڪتاب جو ترجمو: 1993ع).
7. پرنس (ميڪا ولي جي ڪتاب جو ترجمو: 1993ع).
8. هڪڙي هئي ڇوڪري (ترجمو ڪهاڻيون: 1993ع).
9. لڙڪ ۽ مرڪ (خليل جبران جي ڪتاب جو ترجمو: 1994ع).
10. زميني ديوتا (1996ع).
11. اڳواڻ (1996ع).
12. خالد بن وليد
13. سلطان صلاح الدين ايوبي
14. سائين جو سوڳنڌ
15. خليل جبران جا ناوليٽ (2012ع).
16. خليل جبران جون ڪهاڻيون (2012ع).
17. هڪڙي هئي سارا (امرتا پريتم، ترجمو).
18. وطن مٽي ۽ خوشبو (ابوالڪلام آزاد جي ڪتاب جو ترجمو: 2014ع).

منظور ڪوهيار
(1955ع)

پورو نالو: منظور حسين

ولد: ولايت خان

جنم: 02 جون 1955ع

جنم هنڌ: لاڙڪاڻو

تعليم: ايم اي (سوشيالاجي)، ايل ايل بي

ادبي سڃاڻپ: ڪهاڻيڪار، ڊراما نويس

نوڪري: ڊپٽي ڊائريڪٽر (سنڌ بلڊنگ ڪنٽرول اٿارٽي لاڙڪاڻو)

چيل ڪتاب:

1. سچ لهڻ ڪانپوءِ (ڪهاڻيون: 1995ع).
2. فراق جي منزل (ڪهاڻيون: 2007ع).
3. فڪر ڦرهي هٿ ۾ (ڪالم: 2007ع).
4. سچا ڪوڙا رشتا (ڪهاڻيون: 2009ع).
5. ڪي ڪي ماڻهو وڏيا ساگر (خاڪا: 2010ع).
6. پوئشرن جي انتظار ۾ (ڪهاڻيون: 2012ع).
7. راڄ ڪرتهه (اسٽيج ڊراما: 2013ع).
8. ماهتاب (ناٽڪ: 2014ع).
9. طريقيت جو سچ (ناول: 2020ع).

ڊرامن جو تفصيل:

1. جرنل شاهه بهارو
2. جُهڪر
3. آواز
4. رسمن جي انگاس تي
5. وفائون منتظر آهن
6. ڪارا ڪڪر
7. سياست
8. رواج
9. روش
10. تپش

منير چانڊيو
(1983ع)

پورو نالو: منير احمد

جنم: 08 آڪٽوبر 1983ع

جنم هنڌ: قنبر، ضلعو قنبر شهدادڪوٽ

تعليم: ايم اي (سنڌي)

ادبي سڃاڻپ: ناول نويس، مضمون نگار

نوڪري: ليڪچرار (ڪيڊٽ ڪاليج پيٽارو)

ڇپيل ڪتاب:

1. پاڪستان جا بحران ۽ انهن جو حل (ڊاڪٽر مبشر حسن جي ڪتاب جو ترجمو: 2009ع).
2. انساني حقن جا معاهدا (ترجمو: 2009ع).
3. ڪيف ڏاران ڪوڪ (ناول: 2011ع).
4. تون چانڊاڻان (ناول: 2013ع).
5. ٻري هن پنهور ۾ (ناول: 2017ع).

منير سولنگي
(1935ع)

پورو نالو: منير احمد

ولد: پليڏنو سولنگي

جنم: 01 جنوري 1935ع

جنم هنڌ: پير جو ڳوٺ، ضلعو خيرپور ميرس

تعليم: ايم اي (سنڌي ادب).

ادبي سڃاڻپ: شاعر، مترجم

نوڪري: استاد (ر)

ڇپيل ڪتاب:

1. مشرق جو درويش گوتم ٻڌ (محمد حفيظ سيد، ترجمو: 2000ع).
2. منهنجو سچ (اندرا گانڌيءَ جي آتم ڪٿا، ترجمو).
3. زندگي هڪ ناچ هڪ نغمو
4. سنڌارٿ (ترجمو).
5. مجاز کان حقيقت تائين
6. تنهنجوا وسيئڙو ايجان (شاعري: 2004ع).

موتي پرڪاش
(1931ع_2015ع)

پورو نالو: موتي

ولد: سکرام داس شرما

تخلص: موتي

جنم: 15 مئي 1931ع

جنم هنڌ: ڳوٺ دڙو ضلعو سجاول

تعليم: پي ايچ ڊي (سنڌي ادب)

پي ايچ ڊيءَ جو موضوع: سنڌي شاعريءَ ۾ استريءَ جو چٽ (1981ع)

ادبي سڃاڻپ: شاعر

خدمتون: ڊائريڪٽر (انڊين انسٽيٽيوٽ آف سنڌالاجي، آديپور)

وفات: 04 آگسٽ 2015ع

ڇپيل ڪتاب:

1. ڪالندي (تارا شنڪر بئنرجيءَ جي بنگالي ناول جو ترجمو: 1952ع).

2. آدينا (صدرالدين عيني جي تاجڪستاني ناول جو ترجمو: 1953ع).
3. انڌيرو اجالو (ناول: 1954ع).
4. ادبي گل (مضمون: 1957ع).
5. ڪاڪوڪلو (انگريزي جي مشهور مزاحيا ناول ٿري مين ان آبوٽ جو ترجمو: 1957ع).
6. آءُ ته چوريون چنگ (شاعري: 1959ع).
7. انڊر سيڪريٽري (رميش مهتا جي هندي ناٽڪ جو ترجمو: 1960ع).
8. رات هڪ طوفان جي (ناٽڪ: 1963ع).
9. دل جون ڳالهيون (يادگيريون: 1972ع).
10. پردي اڳيان پردي پٺيان (ناٽڪ: 1975ع).
11. چٽنگ وڄ چولي (شاعري: 1983ع).
12. ڏٺي ڏيهه ٿيام (خاڪا: 1986ع).
13. سي سپ سانڍيم ساهه سين (سنڌ جو سفرنامو: 1987ع).
14. سنڌي شاعري ۾ استريءَ جو چٽ (پي ايڇ ڊي ٿيسز: 1988ع).
15. گومي ڀائي جو سنسار (ننڍا ناٽڪ).
16. گلڙن جا گيت (ٻال ڪوتائون).
17. جيءُ اندر جهاتيون (مذاقي اخباري ڪالم).
18. منهنجي ڳليءَ جو ڳالهڙيون (شاعري: 2006ع).
19. وقت ۽ ويچار (ادبي مضمون: 2010ع).

مولائي ملاح
(1969ع)

پورو نالو: مولائي ملاح

ولد: حسين بخش ملاح

جنم: 06 آگسٽ 1969ع

جنم هنڌ: محرابپور، ضلعو نوشهرو فيروز

تعليم: ايم اي (سنڌي ادب)

ادبي سڃاڻپ: مضمون نگار، ڪالم نويس

نوڪري: انسپيڪٽر (مارڪيٽ ڪاميٽي)

چپيل ڪتاب:

1. شير مير بحر: فن ۽ شخصيت (مرتب: 2014ع).
2. پرهه جا پياڪ (مضمون: 2015ع).
3. محرابپور جي عزاداري (2017ع).
4. ملهه جو عالمي فاتح: شير مير بحر (مرتب: 2018ع).
5. مون پريان سين نينهن (2019ع).
6. چارڻ چوريو چنگ (2019ع).

موهن ڪلپنا
(1930ع_1992ع)

پورو نالو: موهن مولچند لالا

ولد: مولچند منگهارام لالا

جنم: 24 نومبر 1930ع

جنم هنڌ: ڪوٽڙي، ضلعو ڄامشورو (سنڌ)

ادبي سڃاڻپ: ڪهاڻيڪار، ناول نگار

پهرين ڪهاڻي: آتم هتيا (1948ع)

وفات: 19 جون 1992ع (الهاس نگر: هندستان)

چپيل ڪتاب:

1. لڳن (ناول: 1954ع).
2. اڃا رات باقي آ (1955ع).

3. عورت (ناول: 1956ع).
4. زندگي (ناول: 1957ع).
5. سرڳ جي ڳولا (پارن لاءِ ناول: 1958ع).
6. پٿر جو جگر، ميڻ جي دل (ناول: 1958ع).
7. وشواس (ناول: 1959ع).
8. موهي نه موهي (ڪهاڻيون: 1961ع).
9. سنڌي اديبن ۾ نظرياتي ڪشمڪش (مقالو: 1963ع).
10. چانڊني ۽ زهر (ڪهاڻيون: 1964ع).
11. رڃ ۽ پاڇا (ناول: 1966ع).
12. فرشتن جي دنيا (ڪهاڻيون: 1967ع).
13. پيار جي پڇاڙي (ناول: 1969ع).
14. فنڪار ۽ فيلسوف (جيوني: 1973ع).
15. جلاوطني (ناول: 1975ع).
16. تون منهنجي سندرتا جو آرنيہ آهين (ناول: 1975ع).
17. منهنجا همر وطني (خط: 1975ع).
18. آفتابِ انقلاب (جيوني: 1975ع).
19. پيار ۽ پاپ (ڪهاڻيون: 1977ع).
20. ماءُ (ناول: 1979ع).
21. اما شام (ڪهاڻيون: 1981ع).
22. ڪانءُ ۽ سمنڊ (ناول: 1981ع).
23. جهاز ۾ ديڪ تي (شاعري: 1983ع).
24. بک، عشق ۽ ادب (آتم ڪٿا: 1984ع).
25. زندگي سنڌ ۾ (ناول: 1985ع).
26. انين ڪٿا (ڪهاڻيون: 1991ع).

27. تاريخ مان موڪل (ناول: 1991ع).

28. درد جو درياھ (ناول: 1992ع).

29. آوارا (ناول: 1993ع).

مهتاب اڪبر راشدي
(1947ع)

پورو نالو: مهتاب چنا

ولديت: محمد عيسيٰ چنا

جنم: 03 مارچ 1947ع

جنم هنڌ: نئون ديرو ضلعو لاڙڪاڻو

تعليم: ايم اي (سياسيات)

ادبي سڃاڻپ: نثر نويس، ڪمپيئر

نوڪري: پروفيسر (آئي آر شعبو سنڌ يونيورسٽي ڄامشورو)

خدمتون: ڊائريڪٽر: سنڌالاجي ڄامشورو

چيئرپرسن: آئي آر شعبو سنڌ يونيورسٽي ڄامشورو

سيڪريٽري: ثقافت کاتو، سنڌ

ڇپيل ڪتاب:

1. مهتاب: شخصيت، ڪردار ۽ ميڙتا (مرتب، آفتاب ابڙو: 2015ع).

مهدي شاھ
(1968ع)

پورو نالو: سيد مهدي شاھ

ولد: علي نواز شاھ

جنم: 13 آڪٽوبر 1968ع

جنم هنڌ: ڳوٺ لونگائي، لڳ ڏکڻ، تعلقو ڳڙهي ياسين، ضلعو شڪارپور

تعليم: ايم اي (سنڌي ادب)، بي ايڊ

ادبي سڃاڻپ: محقق، شاعر، مضمون نويس

نوڪري: استاد (ر)

ڇپيل ڪتاب:

1. انباھ ۾ آڙاھ (داتا ولايت شاھ جو ڪلام، ترتيب: 1990ع).
2. پاراٿيون لوڪ ڪهاڻيون (تحقيق: 2000ع).
3. اٻڙو وڏو وڙو (تحقيق: 2005ع).

مهرالنساءِ لاڙڪ

(1954ع_2016ع)

پورو نالو: مهرالنساءِ

ولديت: علي محمد لاڙڪ

جنم: 15 جنوري 1954ع

جنم هنڌ: پٽ شاھ ضلعو مٽياري

تعليم: ايم فل (سنڌي ادب)

ادبي سڃاڻپ: شاعر، مرتب

نوڪري: پروفيسر

خدمتون: جوائنٽ سيڪريٽري (سنڌي ادبي سنگت سنڌ)

وفات: 02 مارچ 2016ع

ڇپيل ڪتاب:

1. رنگن جا اوجاڳا (شاعري: 2010ع).
2. شمشيرالحيدري: فن ۽ شخصيت (مرتب: 2013ع).
3. ڏور ٻه اوڏا شهرين (هندستان جو سفرنامو: 2014ع).

ڊاڪٽر مهر خادم
(1965ع)

اصل نالو: رحيم بخش

ولد: شعبان مهر

جنم: 10 سيپٽمبر 1965ع

جنم هنڌ: ڳوٺ جيئو مهر، تعلقو لکي غلام شاهه ضلعو شڪارپور

تعليم: پي ايڇ ڊي (سنڌي ادب)

پي ايڇ ڊي جو موضوع: سچل سرمست جي شاعريءَ ۾ انسان شناسيءَ واريون ڪيفيتون: تحقيقي ۽ تنقيدي مطالعو" (2013ع)

ادبي سڃاڻپ: محقق، شاعر

نوڪري: اسسٽنٽ پروفيسر (سنڌي شعبو شاهه عبداللطيف يونيورسٽي خيرپور)

ڇپيل ڪتاب:

1. منهنجي من ۾ ڪوئي سپنو (شاعري: 1992ع)
2. اڪيوٽ (ٻارن لاءِ شاعري: 2003ع)
3. سچل سائين (سوال جواب: 2003ع)
4. سچل سرمست دا اردو ڪلام (ترتيب: 2005ع)
5. "تنوير عباسيءَ جون ادبي خدمتون" (تحقيق: 2011ع)
6. سچل سرمست جي شاعريءَ ۾ انسان شناسيءَ واريون ڪيفيتون: تحقيقي ۽ تنقيدي مطالعو (سچليات: 2016ع)
7. تصوف ۽ ڪلاسيڪي سنڌي شاعري (رشيد ڀٽي، مرتب: 2016ع)
8. سچل چيئر ۾ موجود قلمي نسخا (2018ع)

مير حاجن مير
(1979ع)

اصل نالو: حاجي خان

ولد: محمد سليمان پنهور

جنم: 03 ڊسمبر 1979ع

جنم هنڌ: ڳوٺ محمد يعقوب پنهور، لڳ لڪي شاهه صدر، تعلقو سيوهڻ، ضلعو ڄامشورو

تعليم: ايم اي (سنڌي ادب)

ادبي سڃاڻپ: شاعر، محقق، ڪهاڻيڪار

ڇپيل ڪتاب:

1. رنگ خوشبوءِ گل (شاعري: 2008ع).
2. نيرا خواب (شاعري: 2012ع).
3. سيوهڻ جون ادبي شخصيتون (تحقيق: 2014ع).
4. سڄڻ ياد ڪيوم (خط: 2016ع).
5. موتي ميڙيا مون (تحقيق: 2018ع).
6. سيوهڻ جون تاريخي درگاهون (تحقيق: 2019ع).

مير محمد پيرزادو
(1944ع_2019ع)

پورو نالو: مير محمد

ولد: رحمت الله پيرزادو

جنم: 19 جون 1944ع

جنم هنڌ: پلهڙيجي، تعلقو ڏوڪري، ضلعو لاڙڪاڻو

تعليم: بي ايس سي

ادبي سڃاڻپ: گيت جو شاعر، محقق

نوڪري: ريسرچ اسسٽنٽ (زرعي ڪاليج سڪرنڊ)

وفات: 08 جنوري 2019ع

چونڊ ڪتاب:

1. مڪڙيون ماڪ ڦڙا (شاعري: 1981ع).
2. لياڙ ٿيڻ پر ڏنا (شاعري: 1999ع).
3. ڪلهوڙن جي دور ۾ سنڌي ادب (حضرت سلطان اولياء محمد زمان جن جي حيثيت: 2011ع
4. جي تو سنڌ سڪڻ جي (مضمون: 2012ع)
5. سارس سارونڻين جا (يادگيريون، مرتب، محمد حنيف سومرو: 2016ع).
6. ڪنول ٻڪ ۾ چنڊ (شاعري: 2017ع).
7. ڪاموڙا ڪرا (جي ايم سيد ۽ امداد شاهه بابت 2017ع)
8. نياز همايوني جي شاعري جي لغت (2018ع)
9. پٿائي جي ٻگولا (ڪهاڻيون: 2019ع).

مير محمد پيرزادي جي فن ۽ شخصيت بابت ڪتاب

1. جوڳيءَ تي جڙاءُ (سوانح، جيئڻ خان ڪيريو: 2019ع).
2. ڪير چوي ٿو سپ ۾ ناهين (سهيڙ: محمد حنيف سومرو 2019ع)

ڊاڪٽر ميمڻ عبدالغفور سنڌي
(1939ع_2004ع)

پورو نالو: عبدالغفور

ولد: حاجي عبدالرحيم ميمڻ

جنم: 01 سيپٽمبر 1939ع

جنم هنڌ: لاڙڪاڻو

تعليم: پي ايچ ڊي (سنڌي ادب)

پي ايچ ڊي جو موضوع: اڻويهين صديءَ جا نثر نويس (1985ع)

ادبي سڃاڻپ: محقق

نوڪري: پروفيسر (ر)

وفات: 2004ع

چيل ڪتاب:

1. ملان نصير الدين هدي (1961ع).
2. شاهه عبداللطيف ڀٽائي (1969ع).
3. تذڪره غفوري (1972ع).
4. هيرا لعل جواهر (بي اي فائينل لاءِ: 1976ع).
5. اسان جا اديب ۽ اسان جا شاعر (1980ع).
6. سنڌي انسائيڪلوپيڊيا (پنج جلد: 1980ع).
7. غفور سنڌي گرامر (1981ع).
8. عظيم سنڌي انسان (1981ع).
9. قائداعظم محمد علي جناح (1982ع).
10. ادبي خزانو (1983ع).
11. ادبي شخصيتون (1990ع).
12. ادبي اکيڙ (ڪتابن تي تبصرا).
13. اڻويهين صديءَ جا نثر نويس (1985ع).
14. سنڌي سنڌ سپوت (1994ع).
15. ميمڻ قوم جي تحقيقي تاريخ
16. نواز علي نياز جعفريءَ جي شاعري (ايم فل جو مقالو).
17. مضامين عبدالغفور سنڌي
18. سچا موتي (مضمون).

19. سنڌي ادب جي مختصر تاريخ
20. رسالي اديب سنڌ جو سنڌي علم ادب ۾ حصو (ايم اي جو مونو گراف).

ميمڻ عبدالغفور سنڌي: جي فن ۽ شخصيت بابت ڪتاب:

1. سنڌي سڀاجهڙو انسان (منظور سولنگي: 2008ع).

ڊاڪٽر ميمڻ عبدالمجيد سنڌي
(1930ع_1996ع)

پورو نالو: عبدالمجيد

ولد: غلام حسين ميمڻ

جنم: 01 جنوري 1930ع

جنم هنڌ: ڳوٺ ماڙي، تعلقو لکي غلام شاهه ضلعو شڪارپور

تعليم: پي ايچ ڊي (سنڌي ادب)

پي ايچ ڊيءَ جو موضوع: بيان العارفين_سنڌي: جي ترتيب ۽ ايڊٽ (1974ع)

ادبي سڃاڻپ: محقق، تاريخدان.

نوڪري: پرنسپال (ر)

ايوارڊ: صدارتي تمغہ امتياز (1982ع)، ستاره امتياز (حڪومتِ پاڪستان)

وفات: 11 فيبروري 1996ع

ڇپيل ڪتاب:

1. ملان نصيرالدين جا لطيفا
2. ڏور (لوڪ ادب: 1961ع).
3. مائڪ موتي لعل (ٻه ڀاڱا: 1962ع).
4. تذڪره شعره سڪر (تحقيق: 1965ع).

5. تذڪره شهباز (1964ع).
6. سکر جو سوڪڙي (مختلف سلسلن پر: 1965ع).
7. تاريخ قوم هڪڙا (1966ع).
8. ديس ديس جون ڪهاڻيون (مرتب: 1966ع).
9. ذڪرِ اشرف (ترجمو:1966ع).
10. فڪرِ لطيف (1967ع).
11. سنڌي ڪلاسيڪي شاعري (مرتب: 1967ع).
12. رس مَر رسج گهوريو (شاعري، ترتيب: 1968ع).
13. سکر جهڙي سونهن (ترتيب: 1970ع).
14. پرک ۽ پروڙ (تنقيد: 1971ع).
15. جوتيون جواهرن جون (چونڊ ڪافيون:1971ع).
16. سنڌي علم ادب اصول ۽ اهڃاڻ (تنقيد: 1971ع).
17. ڪريم جو ڪلام (1976ع).
18. فڪرِ بيدل (1971ع).
19. سنڌي ادب جو تاريخي جائزو (1972ع).
20. سُر ڏهر (الطيفيات: 1978ع).
21. لطيف جو پيغام (1979ع).
22. سنڌيءَ ۾ نعتيه شاعري (1980ع).
23. سُر ڪلياڻ (1983ع).
24. شڪارپور: ماضي_حال (سهيڙ: 1984ع).
25. سنڌي علم ادب
26. سچل جو سنيهو (1984ع).
27. لاڙڪاڻو: سانڊ سيباڻو (مرتب: 1984ع).
28. سيرت نبي صہ (1986ع).

29. واحد سنڌي گرامر (1987ع).
30. سنڌي ثقافت تي اسلامي اثرات (1989ع).
31. سنڌي شرح برده شريف (1990ع).
32. تفسير هاشمي (1991ع).
33. سُر سارنگ (لطيفيات: 1991ع).
34. لطيفي لاٽ ۽ سنڌي شاعري جو گڏيل اڀياس (1991ع).
35. شڪارپور جي ٻولي (لسانيات:1993ع).
36. ڪلامِ بشير (ماستر قادر بخش بشير جو ڪلام، سهيڙ: 1994ع).
37. سچل جو پيغام (تحقيق: 1995ع).
38. سنڌي ادب جو تنقيدي اڀياس (تنقيد: 1996ع).
39. سنڌ جي تاريخ جا وکريل ورق
40. سنڌ سياحن جي نظر ۾ (2001ع).
41. بيت: سناءِ ۽ اوسر (2002ع).
42. شهري حياتي ۽ ڳوٺ (ٻارن لاءِ).
43. پورهئي جو مانُ (ٻارن لاءِ).
44. ڏوهاري ڪير (ترجمو).
45. قوتِ العاشقين (معجزا).
46. پاڪستان ۾ صوفيانا تحريڪين (اردو).

ميمڻ غلام مصطفيٰ مشتاق
(1943ع_2003ع)

پورو نالو: غلام مصطفيٰ

ولد: عبدالرحيم ميمڻ

جنم: 15 آڪٽوبر 1943ع

جنم هنڌ: لاڙڪاڻو

تعليم: بي اي، بي ٽي

ادبي سڃاڻپ: مترجم، نثر نويس

باني: الرحيم پبليڪيشن لاڙڪاڻو (1978ع)

نوڪري: استاد (ر)

وفات: 2003ع

ڇپيل ڪتاب:

1. مخدوم بلاول (ٻارن لاءِ: 1990ع).
2. مستو خون مهانگا جذبا (ڪهاڻيون).
3. معلوماتِ مهراڻ (سوال جواب).
4. سچو سرواڻ صہ (سيرت).
5. مسلمانن جا سائنسي ڪارناما (سوانح).
6. ملا شمن جو وظيفو (ٻارن لاءِ).
7. مديني جو مير صہ (سيرت).
8. ڳالهيون شاهه لطيف جون (لطيفيات: 1998ع).
9. لغت شاهه جو رسالو
10. شاهه جو رسالو (الف ب وار: 2000ع).
11. الله جو شينهن (ٻارن لاءِ).
12. سنڌي شاعريءَ ۽ علم عروض (ترتيب: 2001ع).
13. سنڌي پنجون ڪتاب
14. سنڌي ڇهون ڪتاب
15. سنڌي ستون ڪتاب
16. تاريخ اسلام (چار حصا).
17. شرح آسان اردو (ڏهين ڪلاس لاءِ).
18. دنيا جا آئين (بي اي لاءِ).

نارائڻ شيام
(1922ع_1989ع)

پورو نالو: نارائڻ داس

ولد: گوڪلداس ناگواڻي

جنم: 25 جولاءِ 1922ع

جنم هنڌ: ڳوٺ ڪاهي قاسم، ضلعو نوشهرو فيروز

تعليم: بي اي

ادبي سڃاڻپ: شاعر، مترجم

نوڪري: ڪلارڪ (ٽيليگراف کاتو)

وفات: 10 جنوري 1989ع

چپيل ڪتاب:

1. ماڪ ڦڙا (شاعري هري دلگير سان گڏ: 1953ع).
2. پنکڙيون (رباعيون ۽ هڪ نظم: 1955ع).
3. رنگ رتي لهر (غزل: 1956ع).
4. روشن ڇانورو (شاعري: 1961ع).
5. واريءَ ڀريو پاند (غزل: 1968ع).
6. ماڪ ڀنا رابيل (شاعري: 1971ع).
7. آڇيندي لڄ مران (غزل: 1971ع).
8. ڪبير (پرڀاڪر ماچوي جي انگريزي مونوگراف جو سنڌي ترجمو: 1980ع).
9. مهڪي ويل صبح جي (غزل: 1983ع).
10. غالب (ايم مجيب جي انگريزي مونوگراف جو سنڌي ترجمو: 1986ع).
11. نه سو رنگ نه سا سرهاڻ (شاعري: 1987ع).
12. بوند لهرون ۽ سمنڊ (غزل: 1987ع).

13. ڏات ۽ حيات (شاعري: 1988ع).
14. راهون پنڌ پيون (غزلن جو ڪليات، مرتب، مصطفيٰ ناڱراج: 1998ع).
15. نڪريو آهي نينهن (چونڊ شاعري، مرتب، مصطفيٰ ناڱراج: 1999ع).

ناز سنائي
(1959ع)

اصل نالو: محمد عثمان

ولد: محمد خان ميمڻ

جنم: 02 آڪٽوبر 1959ع

جنم هنڌ: مانجهند، ضلعو ڄامشورو

تعليم: ايم اي (سنڌي ادب)

ادبي سڃاڻپ: تنقيد نگار، مترجم، پبلشر

نوڪري: ڊائريڪٽر (هائوسنگ ڪوآپريٽو سوسائٽي)

خدمتون: بانيڪار: سنڌي ساهت گهر حيدرآباد

ايڊيٽر: ماهوار ڪينجهر حيدرآباد

چيل ڪتاب:

1. ڏکيون جان نه مڙن (انٽرويو: 1981ع)
2. ڪچان ته ڪانئر (تنقيدي مضمون: 1983ع)
3. ماءِ ڪاهوڙي مليا (خاڪا: 1984ع)
4. رچي جي ريتو ٿيا (سوانح، ترجمو: 1984ع)
5. ڏونگر جن ڏوريا (سوانح، ترجمو: 1984ع)
6. دادر پل جا پار (ناول، ترجمو: 1987ع)
7. حفيظ شيخ (سوانح ۽ ڪهاڻيون، مرتب: 1987ع).
8. منهنجو عزم فولاد.

9. سنڌ جو سفر (ترتيب)
10. تيڊ جي ڪهاڻي (اجيل باڻري: 1987ع)
11. ٿوان چار درويش (سوانح: 1989ع)
12. سچ مان ڊوڪو (ڪهاڻيون: 1989ع)
13. سنڌ جي تاريخ جا تحقيقي مسئلا (مرتب: 1989ع)
14. بوهيي جون تحريرون (ترتيب: 1994ع)
15. آريسر پنهنجي تحريرن جي آئيني ۾ (1997ع)
16. تو پڇاڻان سپرين (سائين جي.ايم سيد بابت: 1998ع)
17. تو پڇاڻان سپرين (جي. ايم .سيد بابت، سهيڙ: 1998ع)
18. شيخ اياز: هڪ شاعر، هڪ عاشق (ترتيب، خط)
19. ٿي چڻنگ ڪري چمڪات اچا (2000ع)
20. مان پڙاڏو سڏ جو (ادبي مقالا: 2001ع)
21. اسان جو لطيف (ترتيب)
22. ماڻڪ مٽ سندوم (ماڻڪ جون ڪهاڻيون، ترتيب)
23. ورهاڱي کان اڳ ڇپيل سنڌي ڪتاب (تحقيق: 2011ع)
24. آتم ڪٿائون چار پاڱا، تنقيد)

ناياب سرڪش سنڌي
(1965ع)

اصل نالو: رضيه

ولديت: سرڪش سنڌي

جنم: فيبروري 1965ع

جنم هنڌ: ڳوٺ سيد واهڻ، لڳ ڊکري، تعلقو ڳڙهي ياسين، ضلعو شڪارپور

تعليم: ايم اي (سنڌي ادب)، بي ايڊ

ادبي سڃاڻپ: شاعر، ڪالم نويس

نوڪري: استاد

ڇپيل ڪتاب:

1. مون آهين تون (شاعري: 2012ع).
2. ڇا ڇا پڇوٿ ڇا ڇا هيو اسرڪش سنڌيءَ بابت، ساجد چانڊيو سان ڪڏ: 2013ع.
3. ڍڪ پاڻيءَ ۾ ٻڏي مران (نثري ٽڪرا، ڪالم).

ڊاڪٽر نبي بخش خان بلوچ
(1917ع_2011ع)

پورو نالو: نبي بخش

ولد: علي محمد لغاري

جنم: 16 ڊسمبر 1917ع

جنم هنڌ: ڳوٺ جعفر خان لغاري ضلعو سانگهڙ

تعليم: پي ايڇ ڊي (تعليم جي موضوع تي ڪولمبا يونيورسٽي نيويارڪ :1949ع)

ادبي سڃاڻپ: لوڪ ادب پارکو اسڪالر، لطيف شناس، لغت نويس

خدمتون: پروفيسر: سنڌ يونيورسٽيءَ جي انسٽيٽيوٽ آف ايڊيوڪيشن (سيپٽمبر 1951ع).

ڊائريڪٽر ۽ ڊين فيڪلٽي آف ايڊيوڪيشن.

وائيس چانسلر: سنڌ يونيورسٽي ڄامشورو (ڊسمبر 1973ع کان جنوري 1976ع).

وفاقي سيڪريٽري: تعليم ۽ ثقافت (جنوري 1976ع کان 09 مارچ 1979ع).

وائيس چانسلر: اسلامي يونيورسٽي اسلام آباد (22 نومبر 1980ع کان آگسٽ 1983ع).

باني چيئرمين: سنڌي لئنگئيج اٿارٽي حيدرآباد (1991ع کان 1993ع).

نگران صوبائي وزير: تعليم، زراعت ۽ جهنگلي جيوت (1993ع).

اعزازي ڊائريڪٽر: علامه آءِ. آءِ قاضي چيئر، سنڌ يونيورسٽي 1991ع کان 2011ع
ملڻ ايوارڊ: تمغهٔ امتياز 1962ع ۽ 1968، ستاره قائد اعظم، پرائيڊ آف پرفارمنس 1979ع، صدارتي ايوارڊ: اعزاز ڪمال 1991ع، صدارتي ايوارڊ: ستاره امتياز 2001ع
وفات: 06 اپريل 2011ع

ڇپيل ڪتابن جو موضوع وار تفصيل

لوڪ ادب:

1. بيلاين جا ٻول (1951ع).
2. لاڪو ڦلاڻي (1958ع).
3. مداحون ۽ مناجاتون (1959ع).
4. مناقبا (1960ع).
5. معجزا (1960ع).
6. ٽيهه اکريون (پاڱو پهريون: 1960ع).
7. مولود (1961ع).
8. ٽيهه اکريون (پاڱو ٻيو: 1961ع).
9. هفتا، ڏينهن، راتيون ۽ مهينا (1961ع).
10. واقعاتي بيت (1961ع).
11. مناظرا (1961ع).
12. ڳيچ (جلد پهريون ۽ ٻيو: 1963ع).
13. لوڪ گيت (1965ع).
14. پروليون، ڏٺ، معمائون ۽ ٻول (1965ع).
15. ڳجهارتون (1969ع).
16. ڏور (1970ع).

17. بيت (1971ع).
18. سنڌي لوڪ ڪهاڻيون_1 (بادشاهن ۽ راڻين، شهزادن ۽ شهزادين جون ڳالهيون:1960ع).
19. سنڌي لوڪ ڪهاڻيون_4 (بادشاهن، شاهوڪارن، ڌاڙهن، ٺڳن ۽ ٻين جون ڪهاڻيون: 1961ع).
20. سنڌي لوڪ ڪهاڻيون_5 (ٻاراڻيون آکاڻيون: 1962ع).
21. سنڌي لوڪ ڪهاڻيون_6 (جانورن ۽ پکين جون آکاڻيون:1964ع).
22. سنڌي لوڪ ڪهاڻيون_7 (ڳاهن سان ڳالهيون:1964ع).
23. مشهور سنڌي قصا: سنڌ جا عشقيه داستان_1 (موکي متارا، مري ۽ مگ ٺڙ، اُڍو ڪيهر ۽ هوٿل پري، ڦل وڏڻو ۽ پوري، لاکو ڦلاڻي: 1964ع).
24. مشهور سنڌي قصا_7 (ٻاهريان قصا ۽ عشقيه داستان:1964ع).
25. سنڌ جي سورهيائي ۽ هنرمنديءَ جو داستان (مورڙو ۽ مانگر مڇ: 1967ع).
26. مشهور سنڌي قصا ۽ عشقيه داستان_8 (ڍول مارو: 1969ع).
27. مشهور سنڌي قصا ۽ عشقيه داستان_3 (ليلان چنيسر: 1971ع).
28. مشهور سنڌي قصا: سنڌ جا عشقيه داستان_2 (سهڻي ميهار، نوري ڄام تماچي:1972ع).
29. مشهور سنڌي قصا: عشقيه داستان_5 (مومل راڻو: 1975ع).
30. مشهور سنڌي قصا ۽ عشقيه داستان_6 (سورٺ راءِ ڏياچ ۽ هير رانجهو: 1976ع).
31. مشهور سنڌي قصا ۽ عشقيه داستان_7 (سنڌ جي حب الوطنيءَ جو داستان عمر مارئي:1976ع).
32. مشهور سنڌي قصا: رزميه داستان_1 (دودو چنيسر، جُلد پهريون:1976ع).
33. مشهور سنڌي قصا: عشقيه داستان_4 (سسئي پنهون: 1976ع).
34. مشهور سنڌي قصا: رزميه داستان_2 (دودو چنيسر، جُلد ٻيو:1977ع).
35. سنڌي لوڪ ڪهاڻيون_2 (بادشاهن، وزيرن ۽ سوداگرن جون ڳالهيون: 1977ع).

36. رسمون، رواج ۽ سونهن سانت (1978ع).
37. جنگناما (1984ع).
38. ٿانيون (جلد پهريون: 1985ع).
39. سنڌي سينگار شاعري (1986ع).
40. سنڌي سينگار شاعري (1986ع).
41. ٿانيون (جلد ٻيو: 1987ع).
42. سنڌي لوڪ ڪهاڻيون 3 (پرين، ديون، جادوگرن، ڏائڻن ۽ نجومين جون ڳالهيون: 1987ع).
43. ٿانيون (جلد ٽيون: 1990ع).
44. سنڌي هنر شاعري (1991ع).
45. هنر (1991ع).
46. هر گنيو (آخوند عبدالرحيم وفا عباسي، مقدمو ۽ ايڊيٽنگ: 1993ع).
47. ٽڙجا بيت (سانوڻ فقير ۽ سنڌس ساٿاري)

سنڌي اساسي /ڪلاسيڪي شاعرن جو ڪلام

1. ڪلياتِ حمل (1953ع).
2. سيف الملوڪ عرف سيف نامو (مولوي لطف عليءَ جو سرائڪي ڪلام: 1960ع).
3. ميين شاهه عنات جو ڪلام (1963ع).
4. خليفي صاحب جو رسالو (خليفو نبي بخش لغاري: 1966ع).
5. شاهه لطف الله قادريءَ جو ڪلام (1968ع).
6. ڪلام نواب ولي محمد خان لغاري (1968ع).
7. ڪليات سانگي (مير عبدالحسين سانگي: 1969ع).
8. شاهه شريف پاڏائيءَ جو رسالو (1972ع).
9. راڳنامو (صوفي صادق فقير سومري جو ڪلام: 1981ع).

10. رسالو غلام محمد خانزئيءَ جو (1985ع).
11. قاضي قاضن جو رسالو (1999ع).
12. رسالو پير غوث محمد شاهه ڪڇ واري جو (مهيش ڊاڪٽر عبدالغفار سومرو).

لطيفيات

1. شاهه عبداللطيف ڀٽائيءَ جي ڪلام ۾ اسلامي قدر (مرتب: 1967ع).
2. شاهه عبداللطيف ڀٽائيءَ جي ڪلام ۾ انساني اخلاق ۽ ڪردار جو معيار (مرتب: 1968ع).
3. حضرت شاهه عبداللطيف ڀٽائي: سنڌي ٻوليءَ جو معمار (مرتب: 1969ع).
4. سُر ڪليان جو مطالعو (مرتب: 1970ع).
5. سُر يمن جو مطالعو (مرتب: 1971ع).
6. سُر کنڀات جو مطالعو (مرتب: 1972ع).
7. سُر سريراڳ جو مطالعو (مرتب: 1973ع).
8. سُر سسئي آبري جو مطالعو (مرتب: 1976ع).
9. سُر سسئي معذوري جو مطالعو (مرتب: 1977ع).
10. شاهه جو رسالو (جلد پهريون: 1989ع).
11. شاهه عبداللطيف ڀٽائي (مقالا، مرتب ڊاڪٽر بشير احمد شاد: 1990ع).
12. شاهه جو رسالو (جلد ٻيو: 1992ع).
13. شاهه جو رسالو (جلد ٽيون: 1994ع).
14. شاهه جو رسالو (جلد ڇهون: 1995ع).
15. شاهه جو رسالو (جلد چوٿون: 1997ع).
16. شاهه جو رسالو (جلد پنجون: 1997ع).
17. شاهه جو رسالو (جلد ستون: 1998ع).

18. شاهه جو رسالو (ڇهون جلد: ٻاويهون ۽ ٽيويهون، شاهه جي ڪلام جو مڪمل متن: 1999ع).
19. شاهه جو رسالو (جلد ڏهون: 1996ع).
20. شاهه جي رسالي جي ترتيب (2008ع).
21. شاهه جو رسالو (هڪ جلدي: 2009ع).
22. لطيف سالگرهه مخزن (جلد پهريون: 1960ع کان 1964ع، مرتب ڊاڪٽر مخمور بخاري: 2012ع).
23. شاهه عبداللطيف (حياتيءَ جو احوال ۽ رسالي جي تاريخ: 2012ع).

لغتون

1. سنڌي اردو لغت (غلام مصطفيٰ خان سان گڏ: 1959ع).
2. جامع اردو لغات (ڊاڪٽر غلام مصطفيٰ خان سان گڏ: 1959ع).
3. جامع سنڌي لغات (جلد پهريون: 1960ع).
4. جامع سنڌي لغات (جلد ٻيو: 1981ع).
5. جامع سنڌي لغات (جلد ٽيون: 1984ع).
6. جامع سنڌي لغات (جلد چوٿون: 1985ع).
7. جامع سنڌي لغات (جلد پنجون: 1988ع).
8. هڪ جلدي لغت (1998ع).
9. روشني (شاهه عبداللطيف ڀٽائي جي ڪلام جي لغت: 2002ع).

سنڌي ٻولي، ادب ۽ موسيقيءَ بابت

1. سنڌي ٻولي ۽ ادب جي تاريخ (1962ع).
2. سنڌي موسيقيءَ جي مختصر تاريخ (1978ع).
3. سنڌي صورتخطي ۽ خطاطي (1992ع).
4. سنڌي ٻوليءَ جو آڳاٽو منظوم ذخيرو (1993ع).
5. جتڪي ٻولي (2003ع).

سنڌ جي تاريخ

1. تاريخ معصومي (فارسي متن جو سنڌي ترجمو: مخدوم امير احمد. تحقيق وضاحتي نوٽ ۽ مقدمو: 1953ع).

2. فتح نامو عرف چچنامو (فارسي متن جو سنڌي ترجمو: مخدوم امير احمد. مقدمو حواشي: 1954ع).

3. تحفته الڪرام (فارسي متن جو سنڌي ترجمو: مخدوم امير احمد. ايڊيٽنگ ۽ مقدمو: 1957ع).

4. سومرن جو دور (دودي چنيسر جي ڳالهه ۽ ٻئي روايتي ذخيري جي روشنيءَ ۾: 1980ع).

5. باقيات از احوال ڪلهوڙا (2017ع).

متفرق ڪتاب

1. ڪڏهن (افسانو: 1946ع).
2. سپ رنگ (1968ع).
3. سنڌ جي مڇي: مٺي جي مڇيءَ جو مطالعو (1993ع).
4. سنڌ جي مڇي: کاري جي مڇيءَ جو مطالعو (1995ع).
5. منهنجو ڳوٺ: جعفر خان لغاري (يادگيرون: 1999ع).
6. رهاڻ هيرن ڪاڻ (جلد پهريون: 2000ع).
7. رهاڻ هيرن ڪاڻ (جلد ٻيو: 2001ع).
8. رهاڻ هيرن ڪاڻ (جلد ٽيون: 2002ع).
9. رهاڻ هيرن ڪاڻ (جلد چوٿون: 2003ع).
10. رهاڻ هيرن ڪاڻ (جلد پنجون: 2003ع).
11. رهاڻ هيرن ڪاڻ (جلد ڇهون: 2005ع).
12. عالمي تاريخ جو مختصر خاڪو (2005ع).
13. علم موسيقي (رمضان واڍو: 2006ع).

14. رهاڻ هيرن ڪاڻ (جُلد ستون:2006ع).

15. رهاڻ هيرن ڪاڻ (جُلد اٺون:2008ع).

16. رهاڻ هيرن ڪاڻ (جُلد نائون:2010ع).

17. رهاڻ هيرن ڪاڻ (جُلد ڏهون:2010ع).

18. رهاڻ هيرن ڪاڻ (جُلد يارهون، پهريان پنج گڏيل جُلد:1 2011ع).

19. رهاڻ هيرن ڪاڻ (جُلد ٻارهون، پويان پنج گڏيل:2012ع).

20. سنڌ جا قديم آثار ۽ تاريخ (مرتب: ڊاڪٽر محمد علي مانجهي:2012ع).

21. سانگين سنڀارون (ڊاڪٽر بلوچ ۽ ٻين اديبن جا خط مرتب، عنايت بلوچ:2013ع).

22. ڊاڪٽر بلوچ جا مقالا (سهيڙ ارشد بلوچ:2014ع).

23. خط ۽ خيال (سائين جي ايم سيد ۽ ڊاڪٽر نبي بخش بلوچ جا خط، مرتب، ڊاڪٽر آزاد قاضي:2015ع).

اردو ڪتاب

1. سنڌ ۾ اردو شاعري (سترهين صدي کان 1930ع تائين، ترتيب ۽ تدوين: 1967ع).

2. طلب اور تعليم (قائد اعظم نې ڪيا سوچا اور ڪيا ڪها: 1976ع).

3. ديوانِ شوق افزا عرف ديوانِ صابر (اوائلي اردو شاعر: 1984ع).

4. مولانا آزاد سبحاني (تحريڪِ آزاديءَ جا رهنما: 1989ع).

5. ديوانِ ماتم (فضل محمد طبيب حيدرآبادي، اٺويهين صديءَ جو شاعر: 1990ع).

6. ڪابل ڪي ڊائري (مولانا عبيدالله سنڌي).

7. لوڪ ڪهانيان (ڊاڪٽر سعديہ نسيم آرا: 2007ع).

8. سنڌي زبان و ادب ڪي تاريخ (شذره صديقي:2009ع).

فارسي ڪتاب

1. ديوانِ غلام (نواب غلام محمد خان لغاريءَ جو ڪلام: 1959ع).

2. لبِ تاريخ سنڌ (فارسي متن، مصنف، خداداد خان، ايڊيٽنگ ۽ حواشي: 1959ع).

3. تاريخ طاهري (فارسي متن: مصنف طارق محمد نسيياني: حاشيا، وضاحتون ۽ مقدمو: 1964ع).

4. حاصل النهج (فارسي متن: مصنف: محمد جعفر بوبڪائي: ايڊيٽنگ ۽ انگريزي مقدمو: 1969ع).

5. فتح نامہ سنڌ (اصل فارسي متن، تفصيلي انگريزي مقدمو ۽ وضاحتون: 1983ع).

6. باقيات از ڪلهوڙا (فارسي متن، تحقيق، ترتيب ۽ مقدمو: 1996ع).

7. تاريخ بلوچي (فارسي متن، مصنف عبدالمجيد جوکيو اردو ترجمو خضر نوشاهي، مقدمو: 1996ع).

عربي ڪتاب (ايڊيٽنگ ۽ مقدما)

1. نتف من شعر ابي عطا (1961ع).

2. غرت الزيجات (البيروني، مقدمو ۽ ايڊيٽنگ: 1973ع)

ڊاڪٽر بلوچ جي فن ۽ شخصيت بابت ڪتاب

1. ڊاڪٽر بلوچ: هڪ مطالعو (ڊاڪٽر عبدالجبار جوڻيجو: 1998ع).

2. ڊاڪٽر بلوچ جون ترب جون ڪچهريون (مرتب، سگهڙ عبدالرحمان مهيسر: 2001ع).

3. ڊاڪٽر بلوچ ـ هڪ مثالي انسان (جلد پهريون، ترتيب: تاج جويو: 2001ع).

4. ڊاڪٽر بلوچ ـ هڪ مثالي انسان (جلد ٻيو، ترتيب: تاج جويو: 2002ع).

5. ڊاڪٽر نبي بخش خان بلوچ: تعزيتي تاثرات (2011ع).

6. سنڌ جو ڌهين ٻار: ڊاڪٽر نبي بخش خان بلوچ (محمد عمر چند).

7. ڊاڪٽر نبي بخش خان بلوچ جي سگهڙائپ (ڊاڪٽر ڪمال جامڙو: 2018ع).

نثار بزمي
(1924ع_2000ع)

اصل نالو: قلندر بخش

ولد: محمد حسن خان جوڻيجو

جنم: 13 جون 1924ع

جنم هنڌ: مرزاپور، تعلقو ڳڙهي ياسين، ضلعو شڪارپور

تعليم: اديب فاضل

ادبي سڃاڻپ: شاعر، ڪهاڻيڪار

نوڪري: ٽپيدار

وفات: 07 جولاءِ 2000ع

ڇپيل ڪتاب:

1. اوڪو پنڌ پهاڙ جو (شاعري)،
2. جذباتِ نثار (شاعري)،
3. سنڌڙي (شاعري: 1971ع)،
4. عشق نه پڇي ذات (شاعري:1972ع)،
5. سورن جي سوغات (شاعري)،
6. وڇن وراڪا (شاعري: 1980ع)،
7. ڏکن آءُ ڏڏي (شاعري: 1986ع)،
8. تاجدارِ حرم (شاعري)،
9. رت جا ڳوڙها (شاعري)،
10. ناز و نياز (شاعري)،
11. جلترنگ (شاعري)،
12. پول نثار بزميءَ جا (شاعري: 2006)،

13. ترڪي؛ تارا (ٻارن لاءِ شاعري، مرتب: غلام محمد غازي، 2008ع).
14. ڪليات نثار بزمي (مرتب: ساجد چانڊيو، سنڌي ادبي بورڊ وٽ پيل).

ڊرامن جو تفصيل

1. بيداري (ڊرامو).
2. غريبن جي آهه (ڊرامو)
3. البيلي (سنڌي فلم لاءِ گيت).
4. سنڌڙي؛ تان صدقي (سنڌي فلم لاءِ گيت).

ڊاڪٽر نجم نور ڦلپوٽو
(1958ع)

پورو نالو: نجم

ولديت: نور محمد ڦلپوٽو

جنم: 19 جون 1958ع

جنم هنڌ: خيرپور ميرس

تعليم: پي ايچ ڊي (سوشيالاجي)

پي ايچ ڊي؛ جو موضوع: سنڌ ۾ ڪاروڪاري

ادبي سڃاڻپ: شاعر، ڪالم نگار

نوڪري: پروفيسر (ر)

خدمتون: چيئرپرسن (سوشيالاجي شعبو خيرپور يونيورسٽي)

ڇپيل ڪتاب:

1. چنڊ ۾ اجرڪ (شاعري: 2000ع).
2. نورالوري (نعتيه شاعري: 2013ع).
3. صبح جو سلام (اخباري ڪالم).

نجم عباسي
(1927ع_1995ع)

پورو نالو: نجم الدين

ولد: الهندو خان عباسي

جنم: 18 آڪٽوبر 1927ع

جنم هنڌ: خانواهڻ، ضلعو نوشهرو فيروز

تعليم: ايم بي بي ايس

ادبي سڃاڻپ: ڪهاڻيڪار، ناول نويس، مضمون نويس، مترجم

پهرين ڪهاڻي: همت ۽ ڪوشش (1944ع)

وفات: 25 آڪٽوبر 1995ع

ڇپيل ڪتاب:

1. طوفانن جي تمنا (ڪهاڻيون: 1969ع).
2. پٿر تي ليڪو (ڪهاڻيون: 1973ع).
3. ڳاڙهي لالٽين (ترجمو ناول: 1974ع).
4. جيڪي منهنجي من ۾ آهي (ڪهاڻيون: 1977ع).
5. ناچڻي (ڪهاڻيون: 1978ع).
6. ايڏو سور سهي (ڪهاڻيون: 1978ع).
7. مون پڻ ڳايو هو (شاعري:1979ع).
8. ڏنگر ائين ڏٿل (آتم ڪٿا:1980ع).
9. رشتا ناتا (ڪهاڻيون: 1981ع).
10. سورج هوندي مرجهايل (ڪهاڻيون: 1982ع).
11. للڪار (ڪهاڻيون: 1983ع).
12. پيار ڪهاڻي (ناول: 1984ع).

13. ٿلهيون (ناول: 1984ع).
14. پروفيسر (ڪهاڻيون: 1984ع).
15. ڪهاڻيءَ جو ڏاڏلو (تنقيد: 1986ع).
16. گانڌي (ترجمو سوانح: 1987ع).
17. تصوف جي ڇيڙ ڇاڙ (مضمون: 1987ع).
18. تلاش (ناول:1987ع).
19. مٺي سنڌ سڪار (ڪهاڻيون: 1988ع).
20. لينن جي انقلابي ڪهاڻي (ترجمو:1989ع).
21. ماسترياڻي (روسي ناول جو ترجمو: 1988ع).
22. منهنجون بهترين ڪهاڻيون (چونڊ ڪهاڻيون: 1991ع).
23. پاڻ پرينا آهيون (ڪهاڻيون: 1992ع).
24. اوچا ڳاٽ پهاڙن جا (ڪهاڻيون، انٽرويو: 1993ع).
25. جبل مٿي باهڙي (خط مرتب، يوسف سنڌي: 2007ع).
26. دل وارن جي دنيا (ڏه ماهي مهراڻ ۾ ڇپيل ڪهاڻيون مرتب، يوسف سنڌي: 2009ع).
27. ڪرفيو ۾ لکيل ڊائري (2011ع).

نذير ناز
(1953ع)

پورو نالو: نذير بيگم

ولديت:امير بخش پيرزادو

جنم: 15 مارچ 1953ع

جنم هنڌ: حيدرآباد

تعليم: ايم اي (سوشيالاجي)

ادبي سڃاڻپ: ڪهاڻيڪار، شاعر، پبلشر

خدمتون: ٻاتيڪار (ناري پبليڪيشن حيدرآباد)

چپيل ڪتاب:

1. هيلوڪو وري آ (ڪهاڻيون:1985ع).
2. جهرٽا (ڪالم: 1986ع).
3. غزل چونڊ چوان (شاعري:2004ع).
4. لهرن لک شاباس (مقالا ۽ مضمون).
5. ٿيندو تن طبيب (صحت بابت).
6. هڪ ڇوڪري عجيب ملڪ ۾ (ٻارن لاءِ).

نسرين سيد
(1978ع)

پورو نالو: نسرين سيد

جنم: 17 ڊسمبر 1978ع

جنم هنڌ: خيرپور ناٿن شاهه

تعليم: ايم اي (سنڌي ادب)

ادبي سڃاڻپ: ڪهاڻيڪار، شاعر

نوڪري: ليڪچرار

چپيل ڪتاب:

1. ڪنهن ڪنهن جي ننڊ چورائي (شاعري).
2. حويليءَ ۾ گم ٿيل وجود (ڪهاڻيون).
3. اسان جي ڳلين ۾ اوهان جا حوالا (شاعري: 2004ع).
4. من اندر ڪير ته آهي (شاعرائو نثر: 2006ع).
5. درد جي پاڇي ۾ (ڪهاڻيون: 2015ع).

نسيم کرل
(1939ع_1978ع)

پورو نالو: نسيم احمد

ولد: عبدالڪريم کرل

جنم: 29 جون 1939ع

جنم هنڌ: ڳوٺ کرل، تعلقو گمبٽ ضلعو خيرپور ميرس

تعليم: بي اي ايل ايل بي

ادبي سڃاڻپ: ڪهاڻيڪار

ڇپيل پهرين ڪهاڻي: مور سمجهي ڪو (1958ع)

وفات: 14 جولاءِ 1978ع

ڇپيل ڪتاب:

1. اکيون آرسيون (ڪهاڻيون: 1968ع)،
2. ڪڙندا ڪنڌار (ڪهاڻيون: 1968ع)،
3. چوٽيهون در (ڪهاڻيون: 1973ع)،
4. شبنم شبنم ڪنول ڪنول (ڪهاڻيون: 1976ع)،
5. ڊمي (ڪهاڻيون ۽ مضمون: 1984ع)،
6. وڏو ڪهاڻيڪار وڏو انسان- نسيم کرل (ترتيب: تاج جويو)،
7. نسيم کرل جون ڪهاڻيون (مرتب، دانش نواز: 2007ع)،

نسيم کرل جي فن ۽ شخصيت بابت ڪتاب

1. نسيم کرل ۽ سندس فن پروفيسر ڪشمير سومرو: 2014ع)،
2. نسيم 1 (مرتب، ابراهيم کرل: 2019ع)،
3. نسيم کرل جي ڪهاڻين جو تنقيدي جائزو (پي ايڇ ڊي جو موضوع ابراهيم کرل: 2020ع)

نصرت حسين ابڙو
(1938ع_2004ع)

پورو نالو: نصرت حسين

جنم: 01 ڊسمبر 1938ع

جنم هنڌ: مدئجي، ضلعو شڪارپور

تعليم: ماسٽرس

ادبي سڃاڻپ: نثر نويس، لطيف شناس، مزاح نگار

نوڪري: ڊائريڪٽر (اطلاعات کاتو سنڌ)

وفات: 22 جنوري 2004ع

ڇپيل ڪتاب:

1. ڪراچي: روشنين جو شهر (مضمون).
2. سنڌ جا ڪالم نگار (تحقيق: 1998ع).

نصير مرزا
(1956ع)

پورو نالو: نصير علي بيگ

ولد: ناصر علي بيگ

جنم: 20 جولاءِ 1956ع

جنم هنڌ: ٽنڊو نور محمد حيدرآباد

تعليم: ايم اي (سنڌي ادب، صحافت)

ادبي سڃاڻپ: شاعر، ڪالم نويس، سوانح نگار، براڊ ڪاسٽر

نوڪري: ڪنٽرولر (ريڊيو پاڪستان حيدرآباد)

ڇپيل ڪتاب:

1. ڌرتيءَ جا تارا (ٻارن لاءِ شاعري: 1979ع)
2. خوشبوءِ جي سنگ سنگ (شاعري: 1980ع)
3. سفر من اندر (سفرنامو: 1985ع)
4. ويرانين جو اوپن ايئر ٿيئٽر (سفرنامو: 1989ع)
5. نادر بيگ مرزا جون ڪهاڻيون (مرتب: 1992ع)
6. سڏ پڙاڏو (غلام رباني بابت، مرتب: 1993ع)
7. ڌرتي سارو ديس (مختلف اديبن جا چونڊ سفرناما، مرتب: 1994ع)
8. اڃو پکي واءُ ۾ (شيخ حفيظ جون ڪهاڻيون، سوانح: 1997ع)
9. سامي سچ وڙاءَ (شيخ اياز بابت، مرتب: 1998ع)
10. خيمي ۾ شام (انٽرويو، مهاڳ ۽ سفرنامو: 2001ع)
11. ڇهه ڇهه پشا ڀر پايون (ڪشنچند بيوس جي ٻارن لاءِ شاعري، مرتب: 2001ع)
12. سهڻو پاڙ سڏائي ويا (ممتاز مرزا بابت: 2004ع)
13. جيجي (جيجي زرينه بلوچ جي اينٿالاجي، مرتب: 2006ع)
14. شمس العلماءُ مرزا قليچ بيگ (سوانح: 2006ع)
15. ٿي سگهيس نه شاعر (شاعري: 2007ع)
16. منهنجو خواب محل (زاهده ابڙو جون ڪهاڻيون ۽ شاعري، سهيڙ: 2008ع)
17. قليچ البم (مرزا قليچ بيگ جو تصويري البم: 2009ع)
18. ع ق شيخ: ڪوهه ڪاف شيخ (ع ق شيخ بابت، مرتب: 2010ع)
19. ديلي ٿي ٽڪي (ٻارن لاءِ ريڊيائي گيت، مرتب: 2010ع)
20. ريڊيو حيدرآباد (ترتيب: 2010ع)
21. ڇيو روئي ٿي هيئنڻ صغري ھ (سنڌي مرثيو، مرتب)
22. استاد بلاول بيلجم (اينٿالاجي: 2011ع)
23. طارق ڪتاب (طارق عالم ابڙي بابت، مرتب: 2011ع)

24. ريڊيو حيدرآباد ڪئٽلاگ (ريڊيو پاڪستان حيدرآباد تي موجود ڪلامن جو رڪارڊ: 2012ع)
25. نيا قلب قرار (غلام رباني آگري جا مضمون، يادگيريون، ترجما، مرتب: 2013ع)
26. مراد صاحب (مراد علي مرزا بابت: 2014ع)
27. ڊپٽي صاحب (غلام محمد ميمڻ جي انتالاجي: 2014ع)
28. ڪڏهن ڪڏهن (ڪاوش ۾ ڇپيل ڪالم: 2015ع)
29. منهنجو سائين (نثار حسيني جي اينٿالاجي: 2015ع)
30. جيئڻ سو تارو صبح جو (آغا سليم جي اينٿالاجي، مرتب: 2016ع)
31. حميد سنڌي: هڪ اٽل انسان (مرتب: 2016ع)
32. پيڙا جو پڙلاءُ (خيرالنساءَ جعفري جي اينٿالاجي: 2017ع)
33. خاتونِ اول ڪهاڻيڪاره ثميره زرين (اينٿالاجي: 2018ع)
34. قليچ ڊراما (مرزا قليچ بيگ جي ڊرامن جو ڪليات، سهيڙ 2020ع)

نگر چنا
(1968ع)

پورو نالو: ضياءُ المصطفيٰ

ولديت: مولانا غلام حسين چنا

جنم: 22 فيبروري 1968ع

جنم هنڌ: نصير آباد، ضلعو قنبر شهدادڪوٽ

تعليم: ايم اي (سنڌي ادب)

ادبي سڃاڻپ: مترجم، ڪهاڻيڪار

ڇپيل ڪتاب:

1. سنده ڪي پسماندگي- اسباب اور حل (نصير ميمڻ جي مضمونن جو ترجمو: 2007ع

2. وقت جي طاقت (2011ع)
3. نوحه گر (يوسف سنڌيءَ جي ڪهاڻين جي اردو ترجمو: 2011ع
4. چلو چلين پنجاب (سفرنامو ترجمو: 2012ع)
5. مسافر مڪراڻي (شيخ اياز جي ڪهاڻين جو ترجمو: 2012ع)
6. مسافتين ياد ڪي (ناول، ترجمو: 2015ع)
7. اسان جي زماني جو سورمو (ناول، ترجمو: 2016ع)
8. وڻا جو رڻ پٽ (ناول، ترجمو: 2016ع)
9. سائي مين دهوپ (اخلاق انصاري جي ڪهاڻين جو ترجمو: 2017ع)
10. شهنشاهه اڪبر (تاريخ، ترجمو)
11. ذهن جي ڪرشماتي طاقت (نفسيات، ترجمو: 2017ع)
12. روشني ڪي تلاش (آغا سليم جي ناوليٽ جو ترجمو: 2017ع)
13. غدار (ناول، ترجمو: 2017ع)
14. شرم ٻوٽي (ناول، ترجمو: 2017ع)
15. هندستان: تاريخ، تهذيب، تمدن ۽ فلسفي جو داستان (تاريخ: 2017ع)
16. سرمائي (انور شيخ جي ڪهاڻين جو ترجمو: 2017ع)
17. ماتم هڪ عورت جو (ناول، ترجمو: 2018ع)
18. دروازا کهول (روشن علي ٽنيو جي ڪهاڻينجو ترجمو: 2019ع)
19. واٽ اوائي (ناول، ترجمو: 2020ع
20. تيسرا لباس (ڪهاڻين جو ترجمو: 2010ع)
21. مان (موهن ڪلپنا جي ناوليٽ جو ترجمو)

نماڻو فقير
(1888ع_1963ع)

اصل نالو: هاسي ٻائي، رکي ٻائي

ولديت: ڏوڏارام

جنم: 1888ع

جنم هنڌ: شڪارپور

سڃاڻپ: سچل سرمست درگاھ جي مريدياڻي

وفات: 23 مارچ 1963ع

ڇپيل ڪتاب:

1. سچل جو ڪلام عرف عاشقي الهام (1952ع).

نواز خان زئور
(1971ع)

پورو نالو: نواز خان

جنم: 30 آگسٽ 1971ع

جنم هنڌ: ڳوٺ احمد خان زئور، تعلقو ميرپور بٺورو

تعليم: ايم اي (سنڌي)

ادبي سڃاڻپ: شاعر، ناول نگار، ڪالم نگار، قومپرست

ڇپيل ڪتاب:

1. ڪالهہ گڏيوسون ڪاپڙي (جي. ايم. سيد تي مضمون: 1997ع).
2. وڇون اتر واءُ (شاعري: 2005ع).
3. ڦيدي تخت لاهور جو (جيل ڊائري: 2005ع).
4. خماريل هوا گلابي ڳليون (سنڌ يونيورسٽيءَ جون يادگيريون: 2008ع).

5. ڪٽيون ڪيئي قيد ۾ گذريون (جيل ڊائري:2009ع).
6. قومي آزادي (سياسي مضمون:2009ع).
7. رنگ رتو آڪاس (نثري ٽڪرا: 2010ع).
8. ڪو ڪيئن نہ ڀورڙي مقتل ڏي (خاڪا: 2012ع).
9. دل جو غبار (مولانا ابوالڪلام آزاد جي ڪتاب غبار خاطر جو سنڌي ترجمو).
10. يارنهن منٽ (پائلو ڪوهلو جي مشهور ناول Eleven Minutes جو ترجمو).
11. لاڙ لهرون سمنڊ (شاعري: 2012ع).
12. جوين ۾ ٽي ڏينهڙا (ناول:2014ع).
13. روپوش ليينن (ناول، ترجمو).
14. تقرير جا گر (شورش ڪاشميري جي ڪتاب جو ترجمو:2014ع).
15. سنڌ، هاجا ۽ هيٺا ماڻهو (مضمون).
16. آزاد رواداري جمهوري سنڌ (مضمون: 2015ع).
17. سنڌ ڪي صدائين (اردو: 2019ع).
18. سنڌو نديءَ جو مقدمو (2019ع).

ڊاڪٽر نواز علي شوق
(1940ع)

پورو نالو: نواز علي

ولد: تاج محمد سهرياڻي

جنم: 01 جولاءِ 1940ع

جنم هنڌ: ڳوٺ رحمت خان سهرياڻي، ضلعو ڪنڊڪوٽ ايٽ ڪشمور

تعليم: پي ايچ ڊي (سنڌي ادب)

پي ايچ ڊيءَ جو موضوع: فقير هدايت علي نجفي جو سنڌي ڪلام (1977ع)

ادبي سڃاڻپ: محقق، مرتب

نوڪري: پروفيسر (سنڌي شعبو ڪراچي يونيورسٽي)

خدمتون: چيئرمين: سنڌي شعبو ڪراچي يونيورسٽي

چيئرمين: سنڌي لئنگئيج اٿارٽي حيدرآباد 1994ع کان 1995ع

چيل ڪتاب:

1. ڪلامِ حضرت سچل سرمست (مرتب: 1981ع).
2. وڏن جو ادب (ٻارن لاءِ: 1981ع).
3. سامي سغر هليا (سفرنامو: 1981ع).
4. آديسي آئي ويا (غزلن جي شاعرن جو تذڪرو: 1981ع).
5. نينهن جا نعرا (سچل سرمست جي فارسي مثنوين جو سنڌي منظوم ترجمو: 1983ع).
6. شر ڏهر (لطيفيات، مرتب: 1989ع).
7. سچل سارو سچ (مرتب: 1989ع).
8. ديوان تارڪ (مرتب: 1989ع).
9. شمس العلماء مرزا قليچ بيگ (1990ع).
10. گيتن جي گلزاري (مرتب).
11. سچل سرمست جو طالب (تحقيق: 1992ع).
12. فقير محمد ملاح (سوانح: 1992ع).
13. هندستان جي ٻولين جو جائزو (ترجمو: 1994ع).
14. شاهه لطيف جي شاعريءَ ۾ منظر نگاري (ايم اي جو مونو گراف: 1994ع).
15. قلندريءَ ان سان لاڳاپيل منسلڪ (سائمن ڊگبي، ترجمو: 1997ع).
16. ڪلام فقير عبدالله ڪاتيار (مرتب: 1998ع).
17. سنڌ جو عطار (سچل سرمست بابت: 1999ع).
18. ڪرڙي جي جنگ (مرتب).

19. مسڪر، بکر ۽ روهڙي: تاريخي مطالعو (مرتب: 2001ع).
20. صوفي روحل فقير (مرتب: 2001ع).
21. سدا سرها گل (مرتب: 2001ع).
22. ڪلام شاهه نصير (مرتب:2004ع).
23. ڪلام عثمان فقير سانگي (2004ع).
24. ٿر ۽ پارڪر جو احوال (ايس اين رئڪس جي ڪتاب جو سنڌي ترجمو: 2005ع).
25. ڪليات علوي (مرتب).
26. سنڌ جا هنر (مرتب).
27. ملاوٽ جا ماهر (مزاحيه مضمون، ڊراما، ڪهاڻيون).
28. ونڊر ۽ وٽڪار (مقالا، مضمون ۽ شاعري).
29. هيڪار (مختلف ليکڪن جا چونڊ مضمون).
30. ادبي اشارا (تنقيدي مضمون).
31. معلوماتي مٺيا (ٻارن لاءِ).
32. سياڻو سهو (ٻارن لاءِ).
33. بيوقوف بگھڙ (ٻارن لاءِ).
34. مڪلي نامه (پير حسام الدين راشدي، اردو: 2011ع).
35. مير معصوم بکري (پير حسام الدين راشدي، اردو: 2011ع).
36. قلندر، صوفي ۽ ملامتي (2011ع).
37. فقير هدايت علي نجفي جو سنڌي ڪلام (2012ع).
38. فيض جي آسپاس (پروفيسر سحر انصاري جي ڪتاب جو ترجمو: 2013ع).
39. احوال و آثار لعل شهباز قلندر رح (مرتب: 2014ع).
40. مڪلي تڪري (انئميري ميري شمل جي مقالي جو ترجمو: 2019ع)

نور احمد جنجهي
(1968ع)

پورو نالو: نور احمد

ولد: غلام محمد جنجهي

جنم: 30 نومبر 1968ع

جنم هنڌ: ڳوٺ وڪڙيو ضلعو ٿرپارڪر

تعليم: ايم اي (سنڌي ادب)

ادبي سڃاڻپ: محقق، لسانيات ماهر، مضمون نويس

نوڪري: اسسٽنٽ پروفيسر

ڇپيل ڪتاب:

1. ٿر ۾ ڳائجندڙ داستان (ترجمو: 2008ع).
2. ويجها ٿيا وصال ڪي (سهيڙ: 2010ع).
3. سماجي جاڳرتا بابت مددي ڪتاب.
4. ڳوٺاڻن جي سيڙپڪاري فنڊ بابت مددي ڪتاب.
5. يونين ڪائونسل غربت گهٽايو رٿا بابت مددي ڪتاب.
6. مقامي سهڪاري تنظيم جي تنظيمي اوسر بابت مددي ڪتاب.
7. ٿر ڪي پانيون ٿوڪ (مضمون: 2016ع).
8. مون ۾ ڏسي پاڻ کي. (اياز شناسي).
9. ڪارونجهر تي ٻاهڙي (اياز شناسي: 2016ع).
10. واريءَ تي وس. (اياز شناسي: 2017ع).
11. سنڌ جي سينڌ ميري نه ٿئي (مضمون: 2017ع).
12. ڏور تنائين ڏس (لطيفيات: 2018ع).

13. جاڳ جا پاڳ آهيون اسين (اياز شناسي).
14. پوڙهو ٿئي نہ سچ (خاڪا: 2019ع).
15. ميوزنگس (انگريزي تصوف بابت:2019ع).
16. سامين سفر ڪِنيو (سهيڙ:2019ع).
17. مون پر ڏسي پاڻ کي (اياز شناسي: 2019ع).

ڊاڪٽر نور افروز خواجا
(1953ع)

پورو نالو: نور افروز

ولديت: احمد علي خان خواجا

جنم: 05 جولاءِ 1953ع

جنم هنڌ: حيدرآباد

تعليم: پي ايڇ ڊي (سنڌي ادب)

پي ايڇ ڊي جو موضوع: ورهاڱي کان پوءِ سنڌي ناول جي اوسر (1997ع)

ادبي سڃاڻپ: محقق

نوڪري: پروفيسر (سنڌي شعبو سنڌ يونيورسٽي ڄامشورو)

خدمتون: چيئرپرسن (سنڌي شعبو سنڌ يونيورسٽي:2005ع کان 2011ع)

ڇپيل ڪتاب:

1. پرڏيهي آڪاڻيون (1978ع)
2. ورهاڱي کانپوءِ سنڌي ناول جي اوسر (تحقيق: 1999ع)
3. پائي پٽ ڪٿا (مضمون: 2005ع)
4. اڳهيا سٽ سندا (لطيفيات، مرتب: 2007ع)
5. مشڪ ڪتوري مٿ (تنقيدي ۽ تحقيقي مضمون: 2010ع)

6. نوجوان ٿي لاحد ۾ (لطيفيات، مرتب: 2010ع)
7. ورهاڱي کان پوءِ سنڌي ناول جي اوسر (تحقيق: 2010ع)
8. آگهر ڪيو اچن (مضمون: 2019ع)

نورالدين سرڪي
(1927ع_2007ع)

پورو نالو: نورالدين

ولد: ڪمال الدين سرڪي

جنم: 05 مارچ 1927ع

جنم هنڌ: شڪارپور

تعليم: ايل ايل بي

سڃاڻپ: شاعر، لطيف شناس، نثر نويس، مترجم، وڪيل

وفات: 26 سيپٽمبر 2007ع

ڇپيل ڪتاب:

1. تيئن ڇا ڪجي؟ (ٽالسٽاءِ جي ڪتاب جو ترجمو: 1957ع).
2. جي تو بيت پانيان (شاهه لطيف جا چونڊ بيت: 1990)،
3. ڪي وسرن نه مور (اديبن جا خط: 2001ع)،
4. پهاڪا: ڪلام جا ڏيئا (شاهه لطيف جا بيت: 2006ع)،

نورالهديٰ شاهه
(1957ع)

نالو: سيد نور الهديٰ شاهه

والد جو نالو: عبدالهادي شاهه

جنم: 22 جولاءِ 1957ع

جنم هنڌ: حيدرآباد

تعليم: بي اي

ادبي سڃاڻپ: ڪهاڻيڪار، ناول نگار، ڊراما نگار

پهريون افسانو: حويلي شريف (هلال پاڪستان جي صفحي مگهڙين سٽ ۾)

مشهور ڪهاڻيون: جلاوطن ، پاروٿو گوشت ، دوزخي ، ٽوٽ ڀاٽ ، شريف زادي ، ڪربلا وغيره

ڇپيل ڪتاب:

1. جلاوطن (ڪهاڻيون: 1979ع)
2. ڪربلا (ڪهاڻيون: 1981ع)
3. رڻ ۾ رڃ جو اتهاس (ڪهاڻيون: 1988ع)
4. قيدياڻيءَ جون اکيون ۽ چنڊ (نثري نظم: 1992ع)
5. گرڀ وتي (ناول)
6. ڪيڏارو (ڪتابن جي ڪليات: 2014ع)

ڊرامن جو تفصيل

1. ڪارو چنڊ (پي ٽي وي: 1982ع).
2. واپسي (پي ٽي وي: 1982ع).
3. زندگيءَ جي رڻ ۾ (پي ٽي وي، سيريل: 1983ع).
4. مارئي (پي ٽي وي، سيريل: 1991ع).
5. غلام (پي ٽي وي: 1993ع).
6. جنگل (اردو پي ٽي وي).
7. اب ميرا انتظار ڪر (اردو).
8. عجائب خانه (ٽي وي ڊرامو).
9. اجنبي راستہ (اردو).

10. يې هي تو هي زندگي (اردو).
11. آدم زادي (اردو).
12. صحرا اور تپش (اردو).
13. شمن ساٿين (پي ٽي وي).
14. تپش
15. حوا کي بيٽي (اردو).
16. آسمان تڪ ديوار (اردو).
17. اڌورا وطن (اردو).
18. فاصلي (اردو).
19. عشق گمشده

نور شاهين
(1936ع_1995ع)

اصل نالو: بخت بلند

ولديت: شاهه محمد خان علي زئي پٺاڻ

جنم: 18 آگسٽ 1936ع

جنم هنڌ: شڪارپور

تعليم: گريجوئيشن

ادبي سڃاڻپ: نثر نويس، مترجم، شاعر

وفات: 20 سيپٽمبر 1995ع

ڇپيل ڪتاب:

1. ديار غير (ڪريم ڏني راڄپر جي سفرنامي جو اردو ترجمو).
2. رُس مَ رُسڻ گهوريو (شاعري: 1968ع).

نور گهلو
(1949ع_2019ع)

پورو نالو: نور نبي

ولد: محمد عالم گهلو

جنم: 01 جنوري 1949ع

جنم هنڌ: دادو

تعليم: ماسٽرس

ادبي سڃاڻپ: ڪهاڻيڪار

نوڪري: استاد

وفات: 14 جون 2019ع

ڇپيل ڪتاب:

1. ٽٽل شيشا ۽ آڱريون (ڪهاڻيون: 1981ع).
2. جميلا (روسي ليکڪ چنگيز اعتماتوف جي ناول جو ترجمو: 1984ع).
3. مان زنده رهندس (ڪهاڻيون: 2016ع).

ڪي مشهور ڊراما

1. روشني (پي ٽي وي: 1979ع).
2. ڪي ويجها ٿي ڏور (پي ٽي وي: 1980ع).
3. هار جيت (پي ٽي وي: 1981ع).
4. سوچون جيون سپنا (پي ٽي وي: 1981ع).
5. شوپيس (پي ٽي وي: 1981ع).
6. جنين دود درد جو (پي ٽي وي: 1982ع).
7. اڌورا خواب (پي ٽي وي: 1982ع).
8. لمحن جون سرحدون (پي ٽي وي: 1982ع).

9. گهڙيءَ پر شال (پي ٽي وي: 1982ع).
10. ڀرم (پي ٽي وي: 1982ع).
11. رنج پريان رسيو (پي ٽي وي: 1983ع).
12. مڙيل رستا (پي ٽي وي: 1984ع).
13. ڳولا (پي ٽي وي: 1984ع).
14. عيد جو تحفو (پي ٽي وي: 1984ع).
15. ٽڪنبا رشتا (پي ٽي وي: 1984ع).
16. خالي منظر (1985ع).
17. زمانو (پي ٽي وي: 1985ع).
18. روشن اونداهي (پي ٽي وي جو سيريل: 1985ع).
19. معاف (پي ٽي وي: 1987ع).
20. شڪليون (پي ٽي وي جو سيريل: 1989ع).
21. عيد ۽ بچت (پي ٽي وي: 1989ع).
22. ثبوت (پي ٽي وي: 1998ع).

نياز پنهور
(1963ع)

اصل نالو: ذوالفقار علي

ولد: محمد ابراهيم پنهور

جنم: 15 جولاءِ 1963ع

جنم هنڌ: شادي پلي، ضلعو عمرڪوٽ

تعليم: ايم اي (صحافت)

ادبي سڃاڻپ: شاعر، ڪالم نگار، صحافي

نوڪري: اسسٽنٽ پروفيسر

خدمتون: نيوز ايڊيٽر روزاني ڪاوش حيدرآباد

چيل ڪتاب:

1. ڪوڙ ۽ سچ (پارن لاءِ شاعري: 1981ع).
2. داستانِ حيات_قصہ مختصر (حميد سنڌي ڪالم، سهيڙ: 2020ع)

نياز سرور
(1965ع)

پورو نالو: نياز سرور بدوي

ولد: رحيم بخش

جنم: 01 اپريل 1965ع

جنم هنڌ: شڪارپور

تعليم: ايم اي (سوشيالاجي)

ادبي سڃاڻپ: ڪهاڻيڪار، مترجم

نوڪري: استاد

ڇپيل ڪتاب:

1. آخر ڪيستائين (پارن لاءِ ترجمو ڪهاڻيون: 2007ع).
2. جيڏي وڏي سوچ، تيڏي وڏي ڪاميابي (ترجمو خالد پٺاڻ سان گڏ: 2012ع).
3. ڳولا (پارن لاءِ ڪهاڻيون: 2019ع).

نياز ملاح
(1969ع)

پورو نالو: نياز احمد

ولد: امير بخش ملاح

جنم: 01 سيپٽمبر 1969ع

جنم هنڌ: اگڙا، ضلعو خيرپور ميرس

تعليم: ايم اي (سنڌي ادب)

ادبي سڃاڻپ: شاعر

نوڪري: ليڪچرار

ڇپيل ڪتاب:

1. پيار جي پاڇي پر (شاعري: 2003ع).
2. خالي رستا (شاعري: 2003ع).
3. چنڊ هوا ۽ نياز (شاعري: 2006ع).
4. سرءَ جي تنهائي (شاعري: 2007ع).
5. اسين ناهيون اوپرا (شاعري: 2009ع).
6. سپنن جي جلاوطني (شاعري).
7. هوائون گيت ڳائن ٿيون (شاعري: 2018ع)
8. اسان جو عشق آوارا (شاعري: 2020ع)

نياز همايوني
(1930ع_2003ع)

اصل نالو: مشتاق احمد

ولد: قائم الدين ميمڻ

جنم: 12 اپريل 1930ع

جنم هنڌ: ڳوٺ همايون، ضلعو شڪارپور

ادبي سڃاڻپ: شاعر، مترجم، حڪيم

وفات: 03 جنوري 2003ع

ڇپيل ڪتاب:

1. فرهنگ جعفري (حڪيم محمد جعفر جي قديم طب جي تاريخ تي فارسي ڪتاب جو ترجمو ٻُجلد ڀهريون: 1960ع).

2. فرهنگ جعفري (حڪيم محمد جعفر جي قديم طب جي تاريخ تي فارسي ڪتاب جو سنڌي ترجمو ڄلد پهريون: 1960ع).

3. فرهنگ جعفري (حڪيم محمد جعفر جي قديم طب جي تاريخ تي فارسي ڪتاب جو سنڌي ترجمو ڄلد ٻيون: 1961ع).

4. ديوانِ مفتون (مولانا عبدالغفور همايونيءَ جو ڪلام ترتيب:1973ع).

5. هفت زباني لغت (1974ع).

6. سانٺيهه جي ساک (ڏوڏي چنيسر جو داستان. شاعري:1975ع).

7. سنڌ جي طبي تاريخ (ٻه جلد:1976ع).

8. ڌرتيءَ جا گيت (قومي شاعري: 1978ع).

9. ملوڪ الڪلام (خواجه محمد زمان لنواريءَ واري جي ڪلام جو سوانح سميت، منظوم فارسي ترجمو:1977ع).

10. سنڌي نامه (اردو:1978ع).

11. تاريخ مظهر شاهجهاني (يوسف ميرڪ جي فارسيءَ مان سنڌي ترجمو: 1979ع).

12. انتخابِ سنڌي شاعري (1987ع.

13. آهوانِ صحرا (قاضي قادن جي ڪلام جو اردو ترجمو:1988ع).

14. تاريخ طاهري (سيد طاهر محمد نسياني جي فارسيڪتاب جو سنڌي ترجمو: 1988ع).

15. تصوف جو ڪتاب ۽ شيخ مغل پيرءَ جي سوانح (1989ع).

16. مقصود العارفين (فارسيءَ مان سنڌي ترجمو: 1988ع).

17. آءُ ڪانگا ڪر ڳالهه (دريا خان زنگيجي جو ڪلام: 1992ع).

18. راهِ عشق (علامه خمينيءَ جي فارسي رومانوي شاعريءَ جو سنڌي ترجمو:1993ع).

19. ڪلياتِ پير محمد اشرف ڪاماري وارو (1994ع).

20. تازن معرڪن جي تاريخ (منشي عطامحمد شڪارپوري جي ڪتاب تاريخ تازه نواءِ معارڪ جو فارسيءَ مان سنڌي ترجمو:1995ع).

21. فرهنگِ همايوني (طِبي لغت:1996).

22. رسالہ اويسيہ (شاهہ لطيف ۽ مخدوم محمد معين ٺٽويءَ جي وچ ۾ خط ڪتابت: فارسيءَ مان ترجمو:1996ع).

23. دل ۽ ڌرتيءَ جا گيت (سائيهہ جي ساک ۽ ڌرتيءَ جا گيت گڏيل ڇپيو ڇاپو: 2009ع).

24. مخدوم نوح جو قرآن پاڪ (فارسيءَ مان سنڌي ترجمو).

واجد

(1952ع_1995ع)

اصل نالو: شعبان علي منگي

تخلص: ناز

جنم: 03 جنوري 1952ع

جنم هنڌ: لاڙڪاڻو

تعليم: انٽر

ادبي سڃاڻپ: شاعر، ڪهاڻيڪار

وفات: 02 مارچ 1995ع

ڇپيل ڪتاب:

1. منهنجا گيت زهر جي گيت (شاعري).
2. سوريءَ مٿي سيڄ (شاعري).
3. آءُ اوهان جو آهيان (شاعري).

واحد سوز ملاح
(1973ع)

پورو نالو: عبدالواحد

ولد: محمد موسيٰ ملاح

جنم: 16 اپريل 1973ع

جنم هنڌ: ڳوٺ ڪوڙو ڪاڙڪ، تعلقو ميرپور بٺورو

تعليم: ماسٽرس

ادبي سڃاڻپ: شاعر، مرتب

ڇپيل ڪتاب:

1. سڏڪا سڏڪا سارون (شاعري: 2012ع).
2. وڇايل مرڪ جي ڳولا (شاعري: 2013ع).
3. سوچون ساگر ويرون (2014ع).
4. سڪ ۽ سوز (شاعري: 2014ع).
5. گيڙوءَ رتا خواب (شاعري: 2016ع).
6. سنڌ ۾ گهرجي امن (شاعري: 2017ع).
7. بالي ووڊ جون بانوريون (مرتب: 2019ع).
8. مهڪيا گل گلابي (شاعري ۽ مرتب: 2019ع).

ڊاڪٽر وحيد جتوئي
(1977ع)

پورو نالو: عبدالوحيد

جنم: 31 جنوري 1977ع

جنم هنڌ: ڳوٺ ماڇي، ضلعو لاڙڪاڻو

تعليم: پي ايچ ڊي (انگريزي ادب)

ادبي سڃاڻپ: محقق، نقاد، مضمون نويس

نوڪري: ڊپٽي ڊائريڪٽر (سنڌالاجي ڄامشورو)

ڇپيل ڪتاب:

1. سنڌي شاعري: فن کان فڪر تائين (1998ع).
2. وجوديت ۽ سنڌي ادب (2001ع).
3. Evening Shadows (انگريزي شاعري: 2004ع).
4. Phoenix Will Rise Again (انگريزي شاعري: 2007ع).

وحيد محسن
(1968ع)

اصل نالو: عبدالوحيد

ولد: عبدالقادر سومرو

جنم: 01 ڊسمبر 1968ع

جنم هنڌ: رستم، تعلقو لکي غلام شاھ، ضلعو شڪارپور

تعليم: ايم اي (سنڌي ادب)

ادبي سڃاڻپ: شاعر، ڪهاڻيڪار، مترجم

ڇپيل ڪتاب:

1. سرد لاش (ٻارن لاءِ شاعريءَ گڏيل: 2002ع).
2. ٻرانئي جو بدلو (ٻارن لاءِ ڪهاڻيون: 2003ع).
3. مهمان جهرڪي (ٻارن لاءِ ڪهاڻيون: 2016ع).
4. ٻالڪ ڌرتيءَ تانبانا (ٻارن لاءِ شاعري: 2017ع).
5. راندين جو هفتو (ٻارن لاءِ ڪهاڻيون: 2018ع).
6. ڪورونا جنگ جهڙي آ (شاعري: 2020ع).

وسيم سومرو
(1963ع)

اصل نالو: محمد خان

ولد: محمد حسن سومرو

جنم: 16 نومبر 1963ع

جنم هنڌ: ٽنڊو آدم ضلعو سانگهڙ

تعليم: ايم اي (سنڌي ادب)

ادبي سڃاڻپ: شاعر

نوڪري: استاد

ڇپيل ڪتاب:

1. ياد جي نيري ندي (شاعري: 1996ع).
2. سچ جي چاندي (شاعري:1997ع).
3. سپنا ساڳيءَ مند جا (نوابشاهه جي شاعرن بابت، بخشل باغيءَ سان گڏ سهيڙ: 2003ع).
4. پاڻي (هائيڪا: 2005ع).
5.

وشال امير
(1973ع)

اصل نالو: امير بخش

ولد: ممتاز علي ابڙو

جنم: 02 آڪٽوبر 1973ع

جنم هنڌ: ڳوٺ ڪولاب جيٺل، تعلقو ڪنگري، ضلعو خيرپور ميرس

تعليم: ايم اي (سنڌي ادب)

ادبي سڃاڻپ: شاعر، ڪالم نگار

نوڪري: وفاقي اطلاعات کاتي ۾ ملازمت

خدمتون: ايڊيٽر ماهوار نئين زندگي حيدرآباد

ڇپيل ڪتاب:

1. نشانا چپن جا (شاعري: 2005ع)،
2. يادون ۽ عڪس (ڪالم: 2009ع)،
3. ريشم جهڙا خواب (شاعري: 2009ع)،
4. خوابن جي پنڌ ۾ (شاعري: 2017ع)،

وشال امير جي فن ۽ شخصيت بابت ڪتاب

1. دل وراڪو دوست سين (مرتب: انور سومرو: 2018ع)،

وفا مولابخش
(1980ع)

پورو نالو: مولابخش

ولد: گل محمد قنبراڻي

جنم: 18 جون 1980ع

جنم هنڌ: ڳوٺ پيندو شريف، تعلقو حيدرآباد

تعليم: ايم اي (سنڌي ادب)

ادبي سڃاڻپ: شاعر

نوڪري: ليڪچرار

ڇپيل ڪتاب:

1. پوپٽ رنگ رنگيلا (ٻارن لاءِ شاعري: 2013ع)،

وفا ناٿن شاهي
(1943ع_2005ع)

اصل نالو: مشتاق علي

ولد: خيرات علي قريشي

تخلص: وفا

جنم: 15 مئي 1943ع

جنم هنڌ: بنڊيالا، ضلعو امرتسر (هندستان)

تعليم: ايم اي (پوليٽيڪل سائنس)

ادبي سڃاڻپ: شاعر

نوڪري: جانورن جو ڊاڪٽر

وفات: 03 جنوري 2005ع

ڇپيل ڪتاب:

1. اکين پر اماس (غزل: 2000ع).
2. وفا (شاعري: 2004ع).
3. اوجاڳن جو انت (شاعري: 2006ع).

ولي رام ولڀ
(1944ع)

پورو نالو: وليرام ولڀ

ولديت: ڪيول رام لوهاڻو

جنم: 16 مارچ 1944ع

جنم هنڌ: مٺي، ضلعو ٿرپارڪر

تعليم: ايم اي (سوشيالاجي ۽ صحافت)

ادبي سڃاڻپ: مترجم، ڪهاڻيڪار

چيل ڪتاب:

1. غدار (ڪرشن چندر جي ڪتاب جو ترجمو: 1968ع).
2. سيتاهرڻ (قرت العين حيدر جي ناول جو ترجمو: 1977ع).
3. اقبال (احمد نديم قاسمي جي علامه اقبال تي لکيل ڪتاب جو سنڌي ترجمو: 1977ع).
4. بند دروازو (امرتا پريتم جي پنجابي ناول تان سنڌي ترجمو: 1978ع).
5. ٽين دنيا جون ڪهاڻيون (پرڏيهي ڪهاڻيون، ترجمو: 1980ع).
6. ٽڪل شريت (البرٽو موراويا جي ڪهاڻين جو ترجمو: 1983ع).
7. پار سنڌي ڪهاڻي پر (مرتب: 1984ع).
8. سدا ساوا پن (سوانح مضمون، ترجمو: 1984ع).
9. سنڌ ڪهاڻي (ڪيول ملڪاڻي جي ڪتاب جو ترجمو: 1992ع).
10. ڀڳوت گيتا جو ابياس (1992ع).
11. ڌاريو (البير ڪاميو جي ڪتاب جو ترجمو: 1993ع).
12. زندگي سي ڪتا هوا ٽڪڙا (اردو انٽرويو ۽ ڪهاڻيون: 2001ع).
13. پوين پهر جا پانڌيئڙا (قرت العين حيدر جي ناول جو ترجمو: 2003ع).
14. من جي شانتي (2003ع).
15. بهشت ۽ دوزخ (پرڏيهي ڪهاڻيون، ترجمو: 2004ع).
16. نيڻ تارا ۽ ٻيون ڪهاڻيون (اردو ۽ هندي ڪهاڻين جو سنڌي ترجمو: 2004ع).
17. ڪوتا ڦلواڙي (2006ع).
18. منڙا پاءِ (2007ع).
19. ڪير ڌارا (پرڏيهي اديبن جا انٽرويو ترجمو).
20. ڪهاڻي هنن جي (امرتا پريتم جي پنجابي ناول جو ترجمو).

21. سهيل پاٽي (سروشر ديال سڪسينا جي هندي ناول جو سنڌي ترجمو).
22. چڻ ڪڻ جو مسيحا (سروشر ديال سڪسينا جي هندي ناول جو سنڌي ترجمو).
23. ڪارو ڪتاب (عابد سورتي جي هندي ناول جو سنڌي ترجمو).
24. لٺو (شمشير الحيدري جو ڪتاب لاٽ جو اردو ترجمو).

ڊاڪٽر ومي سدارنگاڻي
(1971ع)

پورو نالو: ومي

ولديت: رامچند سدارنگاڻي

جنم: 15 آگسٽ 1971ع

جنم هنڌ: اجمير (هندستان)

تعليم: پي ايڇ ڊي (سنڌي ادب: 2010ع)

ادبي سڃاڻپ: شاعر

نوڪري: ايسوسيئيٽ پروفيسر

ڇپيل ڪتاب:

1. سنڌي پهريون ڪتاب (1994ع).
2. سنڌي ٻيو ڪتاب (1994ع).
3. مُکڙيون (ٻارن لاءِ ريڊيو ناٽڪ: 1995ع).
4. سُنهري رنگ جي ڪارڻ (شاعري: 1996ع).
5. سنڌي اکر مالا-1 (1997ع).
6. سنڌي اکر مالا-2 (1997ع).
7. سنڌي پاٺ مالا-1 (1997ع).
8. ٻلي؛ جو اسڪول (ٻارن لاءِ شاعري: 1998ع).

9. سپاجهي راتي (ٻارن لاءِ ڪهاڻيون: 1998ع).
10. مئي ايئن ڇو آهي؟ (مونولاگ: 2000ع).
11. سچ الاءِ ڪٿي ڪري پيو (شاعري: 2004ع).
12. سوال کي تلاش پر (هندي شاعري: 2011ع).

وينا شرنگي
(1948ع)

پورو نالو: وينا شرنگي

ولديت: مهاراج گوپي ڪرشن

جنم: 16 فيبروري 1948ع

جنم هنڌ: شهدادڪوٽ

تعليم: بي اي

ادبي سڃاڻپ: شاعر، ڪهاڻيڪار

ڇپيل ڪتاب:

1. ڪيئن وساريان ويڙهيچن (يادگيريون: 1984ع).
2. منهنجي پيشي جا گل ۽ خار (يادگيريون: 1986ع).
3. پکا ۽ پنهوار ڏٺي مون ڏيئهن ٿيا (سفرنامو: 1987ع).
4. زندگي هڪ ناٽڪ (ڪهاڻيون: 1988ع).
5. منهنجا معصوم سپنا (ناول: 1989ع).
6. واسنا جو واسينگ (ڪهاڻيون: 1996ع).
7. اجنا جي مورت (شاعري: 1997ع).
8. ريکا جي ريکا (ڪهاڻيون).
9. ڪڃان تان ڪانر.
10. اڌ ڪُليون اکيون (ڪهاڻيون).

11. پاڻ سڃاڻڃ سيرين (مقالا).
12. غيرت بي غيرت (ڪهاڻيون).
13. بختاور (ڪهاڻيون).
14. بدلو (ڪهاڻيون).
15. پٽ سوچڻو پيو (ڪهاڻيون).
16. پڇتاءُ (ڪهاڻيون).
17. ڏاهيون ڏک ڏسن (ڪهاڻيون).
18. وارث لا وارث (ڪهاڻيون).
19. آهه غريبان ٿهر خدائي (ڪهاڻيون).
20. رن ڏاتيون (ڪهاڻيون).
21. بهشت جي بهار (ڪهاڻيون).
22. مهاتما گانڌيءَ جي جيون جون ڪهاڻيون
23. بابو جي جيون مان (آکاڻي ترجمو ڪيل).
24. سنڌو جوت

ڊاڪٽر هدايت پريم
(1946ع)

پورو نالو: هدايت الله آخوند

جنم: 24 مارچ 1946ع

جنم هنڌ: اوباوڙو ضلعو گهوٽڪي

تعليم: پي ايچ ڊي (لسانيات)

پي ايچ ڊيءَ جو موضوع: سنڌي ٻوليءَ جو تاريخي پسمنظر (1995ع)

ادبي سڃاڻپ: محقق

نوڪري: پروفيسر (سنڌي شعبو سنڌ يونيورسٽي ڄامشورو)

چيئرمين، سنڌي شعبو سنڌ يونيورسٽي ڄامشورو

چيدهہ ڪتاب:

1. ترجي ٻولي (ڊاڪٽر عبدالجبار جوڻيجي سان گڏ: 1995ع).
2. اترادي ٻولي (1996ع).
3. شيخ اياز: هڪ منفرد قلمڪار (مرتب انور فگار هڪڙي سان گڏ: 2005ع).
4. ازابيل (ناول: 2006ع).
5. سنڌي ٻوليءَ جا محقق (2007ع).

هدايت منگي
(1946ع_1999ع)

پورو نالو: هدايت الله

ولد: غلام رسول منگي

جنم: 18 آڪٽوبر 1946ع

جنم هنڌ: ٻلهڙيجي، تعلقو ڏوڪري، ضلعو لاڙڪاڻو

تعليم: ايم اي (انگريزي ادب)

ادبي سڃاڻپ: ڪهاڻيڪار، لطيف شناس، صحافي

نوڪري: استاد

وفات: 22 ڊسمبر 1999ع

چيدهہ ڪتاب:

1. هاريا وڃ ٿيا ٿي (ڪهاڻيون، شاعري: 2017ع).
2. سڀ پسندا پاڙ (لطيفيات: 2018ع).
3. ڇن جي گوڏڙين ۾ گل (خاڪا، تقريرون، مرتب عزيز منگي: 2019ع).

ڊاڪٽر هرومل خادم سدارنگاڻي
(1913ع_1992ع)

پورو نالو: هرومل

ولد: ايسرداس سدا رنگاڻي

جنم: 22 آڪٽوبر 1913ع

جنم هنڌ: شهدادپور ضلعو سانگهڙ

تعليم: پي ايچ ڊي (سنڌي ادب)

پي ايچ ڊيءَ جو موضوع: Persian Poets of Sindh (1956ع)

ادبي سڃاڻپ: محقق، لطيف شناس، مترجم

خدمتون: پهريون ايڊيٽر ٿه ماهي مهراڻ ڄامشورو (1946ع)

وفات: 06 ڊسمبر 1992ع

ڇپيل ڪتاب:

1. رنگين رباعيون (شاعري: 1959ع).
2. روح ڏنو ريلو (شاعري: 1964ع).
3. بابر نامو (1964ع).
4. ڪک ۽ ڪانا (مضمون: 1966ع).
5. گرو گوبند سنگهه (1967ع).
6. پرهه جي باک (شاعري: 1972ع).
7. چيخ (شاعري: 1977ع).
8. خوشبوءِ جو سفر (شاعري).
9. پرشين پوئٽس آف سنڌ (1976ع).
10. ڪنور پاڙون پاتار ۾ (لطيفيات: 1984ع).

هري دلگير
(1916ع_2004ع)

پورو نالو: هريرام

ولد: گرڌنو مل دريائي

تخلص: دلگير

جنم: 15 جون 1916ع

جنم هنڌ: لاڙڪاڻو (سنڌ)

تعليم: بي.اي (انجنيئرنگ)

ادبي سڃاڻپ: شاعر

نوڪري: ايگزيڪيوٽو انجنيئر

وفات: 12 اپريل 2004ع

چيپل ڪتاب:

1. ڪوڏ (شاعري: 1941ع).
2. هرشچندر جيون ڪوتا (1942ع).
3. موجي گيت (ڪشنچند بيوس سان گڏ: 1942ع).
4. ماڪ ڦڙا (نارائڻ شيام سان گڏ: 1953ع).
5. موج ڪئي مهراڻ (شاعري: 1966ع).
6. ڪهاڻي ڪرم يوگيءَ جي (1975ع).
7. پل پل جو پڙلاءُ (1977ع).
8. امر گيت (1981ع).
9. مزيدار گيت (ٻارن لاءِ: 1983ع).
10. رولو آواز (شاعري: 1984ع).
11. گيت گلابي (ٻارن لاءِ شاعري: 1987ع).

12. چولو منهنجي چڪ ۾ (آتم ڪٿا: 1987ع).
13. جهنگلي گُل (1988ع).
14. بيوس جو چونڊ ڪلام (مرتب: 1988ع).
15. پرولبيون (ٻارن لاءِ شاعري: 1991ع).
16. جپ صاحب (شاعري ترجمو: 1991ع).
17. لهرن لڪ لباس (شاعري: 1993ع).
18. بيوس جي ڪوتا جو جائزو (مرتب: 1993ع).
19. آزادي آندولن گيت (مرتب: 1994ع).
20. اڪيلو چنڊ (شاعري: 1998ع).
21. صبح جو سهاڳ (شاعري: 2001ع).
22. گند منهنجي گوڏ ۾ (آتم ڪٿا: ٻاگو ڀيو: 2003ع).
23. جيءُ جيءُ جيءُ ڙي جيءُ (2003ع).
24. گاهه ڪليا گس گس (ترائيل: 2004ع).

هري موٽواڻي
(1929ع_2006ع)

پورو نالو: هري نارائڻ سنگهه موٽواڻي

جنم: نومبر 1929ع

جنم هنڌ: ڳوٺ ڏامراهه لاڙڪاڻو

ادبي سڃاڻپ: ڪهاڻيڪار صحافي

باڻيڪار: رسالو ڪونج (1960ع)

وفات: 07 مئي 2006ع

چونڊ ڪتاب:

1. هڪ لهر (ڪهاڻيون: 1975ع).

2. ڌرتي (ڪهاڻيون: 1983ع).
3. جڙيل جن سان جند (سفرنامو: 1988ع).
4. ابو (ناول: 1988ع).
5. اجهو (ناول: 1990ع).
6. خوددار (ڪهاڻيون: 1991ع).
7. پاڻيارا پکي (ناول: 1993ع).
8. اچا وار ڪارا پونئر (ڪهاڻيون: 1994ع).
9. باهر نڪرڻ جو رستو (ناول: 1995ع).
10. آخري پنا (آتم ڪٿا: 1997ع).

همير چانڊيو
(1979ع)

پورو نالو: همير علي

ولد: اعتبار علي چانڊيو

جنم: 02 فيبروري 1979ع

جنم هنڌ: ڳوٺ مور خان چانڊيو تعلقو ڳڙهي ياسين، ضلعو شڪارپور

تعليم: ايم اي (انگريزي ادب)

ادبي سڃاڻپ: نقاد، ڪالم نگار

خدمتون: رابطه سيڪريٽري (سنڌي ادبي سنگت سنڌ: 2018ع)

ڇپيل ڪتاب:

1. اداس شهر جي لٽيل تاريخ (ڪالم: 2017ع).

هوش محمد ڀٽي
(1986ع)

پورو نالو: هوش محمد

ولد: نظام الدين ڀٽي

جنم: 08 مئي 1986ع

جنم هنڌ: باڊهه تعلقو ڏوڪري ضلعو لاڙڪاڻو

تعليم: پي ايچ ڊي (سنڌي ادب، هلنڊ)

پي ايچ ڊيءَ جو موضوع: شاهه لطيف جي ڪلام ۽ شيخ اياز جي شاعريءَ جون فڪري آراڏايون

ادبي سڃاڻپ: ڪهاڻيڪار، ناول نگار، شاعر، ايڊيٽر

خدمتون: ايڊيٽر ماهوار سلتنا

ڇپيل ڪتاب:

1. انگن جي رانڊ (ڪهاڻيون: 2010ع)،
2. سنڌي وياڪرڻ (2014ع)،
3. پوپٽ ڏاڍا پيارا آهن (ٻارن لاءِ شاعري: 2016ع)،
4. ڀٽائي جو عشق (ناول: 2017ع)،
5. ڪوءِ ڳنڍيندڙ هوءَ (ڪهاڻيون: 2019ع)،

هوندراج دکايل
(1908ع_2003ع)

پورو نالو: هوند راج

ولد: ليلارام ڪتري

جنم: 11 جنوري 1918ع

جنم هنڌ: لاڙڪاڻو (سنڌ)

تعليم: پي ايڇ ڊي (سنڌي ادب)

ادبي سڃاڻپ: شاعر، محقق

وفات: 03 ڊسمبر 2003ع

چيل ڪتاب:

1. جهونگار (شاعري: 1946ع).
2. سنگيت ڦول (شاعري: 1946ع).
3. سائنٽيفڪ سوپ (1946ع).
4. قومي للڪار
5. لاهوتي لهر
6. سنگيت ورڪا
7. پڙلاءُ
8. گل ٿا روئن تنهنجي ياد جا
9. سنگيت انجلي (ستن مجموعن جو ڪليات).

هيرو ٺڪر
(1943ع)

پورو نالو: هيرو ٺڪر

جنم: 02 مارچ 1943ع

جنم هنڌ: حيدرآباد (سنڌ)

تعليم: گريجوئيشن

ادبي سڃاڻپ: محقق، شاعر.

چيل ڪتاب:

1. گوليون (شاعري: 1962ع).
2. قاضي قادن جو ڪلام (1978ع).

3. پيرومل مهر چند آڏواڻي (سوانح: 1991ع).
4. بهترين سنڌي مضمون (مرتب: 1991ع).
5. تحقيق ۽ تنقيد (مضمون: 1997ع).
6. انڊلٺ
7. دادا هيرانند ڪرمچند (سوانح).
8. سنڌي اخبار نويسي (تحقيق).

پروفيسر هيرو شيوڪاڻي
(1935ع)

پورو نالو: هيرو ٺيڪمداس شيوڪاڻي

جنم: 06 جنوري 1935ع

جنم هنڌ: چوهڙ جمالي، ضلعو ٺٽو (سنڌ)

تعليم: ايم اي

ادبي سڃاڻپ: محقق، نقاد، مترجم

نوڪري: پروفيسر

ڇپيل ڪتاب:

1. جدت جو مفهوم ۽ سنڌي ڪهاڻي (تحقيق: 1975ع).
2. زندگي ۽ ڪشمڪش (ڪهاڻيون: 1981ع).
3. جائزو (1982ع).
4. نقطه نظر (1992ع).
5. سنڌي ادب جي تاريخ (لعل سنگهه اجواڻي، جي انگريزي ڪتاب جو سنڌي ترجمو: 1997ع).
6. گورو پرسڪار (ادب جي تاريخ: 2000ع).
7. ادب جا معيار ۽ سنڌي ادب (2013ع).

يار محمد چانڊيو
(1978ع)

پورو نالو: يار محمد

ولد: دين محمد چانڊيو

جنم: 02 فيبروري 1978ع

جنم هنڌ: ڳوٺ عالم خان چانڊيو ڏڪڻ تعلقو ڳڙهي ياسين، ضلعو شڪارپور

تعليم: ايم فل (سنڌي ادب)

ايم فل جو موضوع: زخمي چانڊيي جي لکڻين جو تحقيقي ۽ تنقيدي جائزو (2019ع)

ادبي سڃاڻپ: ڪهاڻيڪار شاعر، محقق

نوڪري: استاد

ڇپيل ڪتاب:

1. جنم جنم الميو (ڪهاڻيون: 2014ع)،
2. اجري ڌرتي ميرا ماڻهو (ناول: 2014ع)،
3. جيجل منهنجي تسمت (دلبر چانڊيي جون ڪهاڻيون مرتب: 2015ع)،
4. عشق جي آخري سرحد (ڪهاڻيون: 2016ع)،

ياسر قاضي
(1979ع)

پورو نالو: عبدالحق ياسر

ولد: مقصود گل

جنم: 17 جنوري 1979ع

جنم هنڌ: رتوديرو

تعليم: بي اي (اليڪٽريڪل)، ايم فل (سنڌي ادب)

ادبي سڃاڻپ: شاعر، ڪالم نگار، ڪمپيئر

ڇپيل ڪتاب:

1. پيڙهه پر چنڊ (ٻارن لاءِ شاعري: 2012ع).
2. اُٺ ماما گوگڙو (ٻارن لاءِ شاعري: 2014ع).
3. گل چنو گرنار جو (مقصود گل بابت: 2014ع).
4. لولو ڏنم ڪانوَ کي (ٻارن لاءِ شاعري: 2017ع).
5. جيون بحر شهباز جو (قلندر شهباز کي منظوم پيشڪش: 2018ع).

ياسين ڪنير
(1979ع)

پورو نالو: محمد ياسين ڪنير

ولد: شاهه محمد ڪنير

جنم: 01 آڪٽوبر 1979ع

جنم هنڌ: سلطانپور، تعلقو پنوعاقل

ادبي سڃاڻپ: نعتيه شاعر

تعليم: ايم اي (سنڌي ادب).

پيشو: استاد

ايوارڊ: ٻه دفعا مذهبي اُمور پاران صدر هڪ سيرت ايوارڊ (2017ع ۽ 2019ع)

ڇپيل ڪتاب:

1. منهنجو دلبر (نعتيه شاعري: 2003ع).
2. منهنجو رهبر (نعتيه شاعري: 2009ع).

3. ساهه پر سوچھرو (نعتيه شاعري: 2013ع).
4. شرهاڻ (نعتيه شاعري: 2015ع).
5. راهن پرابيل (نعتيه شاعري: 2016ع).
6. آبو صَدقي آمان صَدقي (شاعري: 2017ع).
7. جانانِ جان (نعتيه شاعري:2018ع).
8. درود توتي سلام توتي (نعتيه شاعري:2019ع).
9. جاني لاثاني (نعتيه شاعري: 2019ع).

يوسف سنڌي
(1964ع)

پورو نالو: محمد يوسف

ولد: محمد هاشم ميمڻ

جنم: 01 آڪٽوبر 1964ع

جنم هنڌ: دڙو ضلعو ٺٽو

تعليم: ايم اي (پوليٽيڪل سائنس)

ادبي سڃاڻپ: مترجم.

نوڪري: استاد

ڇپيل ڪتاب:

1. منهنجي زندگي ۽ جدوجهد (خان عبدالغفار خان جي آتم ڪهاڻي، ترجمو: 1987ع).
2. چي گويرا جي ڊائري (ترجمو: 1987ع).
3. ڏونگر ڏک ڏنام (اوريانا فلاسي پاران ورتل ٻڌپ ڊوم هلڊر ڪيمارا جي انٽرويو جو ترجمو: 1988ع).
4. جنين لوهه لڳن پر (علي هينري جي جيل ڊائري ترجمو:1990ع).

5. سنڌ ۾ قومي مسئلي جو اقتصادي جائزو (روسي ليکڪ ٽروٽنينڪو جي مضمون جو ترجمو: 1990ع).
6. شهيد جي ماءُ (هارن لاءِ اصلوڪيون ۽ ترجمو ڪيل ڪهاڻيون: 1990ع).
7. بک، عشق ۽ آزادي (پرڏيهي ڪهاڻيون، ترجمو:1990ع).
8. سدا سرها گل (پرڏيهي اديبن جي سوانح، ترجمو: 1991ع).
9. ويٽنام مان فرار (نصير ميمڻ سان گڏ ترجمو ڪيل ڪهاڻيون:1996ع).
10. بُک (نٽ همسن جي ناول جو ترجمو:1998ع).
11. نيلسن منڊيلا جي ڪهاڻي (ترجمو: 1999ع).
12. قديم يونان جون ديون ۽ ديوتا (ترجمو: 2000ع).
13. اونداهيءَ ۾ سوجهرو (خاڪا ۽ مضمون: 2002ع).
14. نجم عباسي: فن ۽ شخصيت (سوانح: 2002ع).
15. پسي تنهنجي تجلي (سوانح: 2003ع).
16. سنڌي ادب جا سرچشما (ادبي تاريخ: 2004ع).
17. اسامہ بن لادن جي پُر اسرار دنيا (ترجمو:2004ع).
18. حياتيءَ جي ٿاڪل ورقن جون ڪتائون (ڪهاڻيون: 2005ع).
19. محمد رسول الله (ترجمو:2006ع).
20. سنڌي ادبي سنگت هڪ جائزو (2006ع).
21. تو جو پيار ڪيئن؟ (ناول: 2007ع).
22. سدائين سفر ۾ (سفري ياد گيريون: 2009ع).
23. هڪ سئو تاريخ ساز شخصيتون (مائيڪل هارٽ جي ڪتاب جو ترجمو: 2010ع).
24. سنڌ پاڪستان کان پوءِ (پروفيسر عزيز الدين احمد جي ڪتاب جي ٻن بابن جو ترجمو: 2010ع).
25. نہ وڃڻ جو پڇتاءُ (ڪهاڻيون:2011ع).

26. سنڌي ادب (2011ع).
27. ڳوهاري (خليل جبران جون ڪهاڻيون، ترجمو).
28. بغاوت (خليل جبران جو ناول، ترجمو).
29. پورو بگهڙ (ڪمال اتا ترڪ جي سوانح، ترجمو).
30. ڏيئو ۽ درياءُ (ترجمو ناول:2011ع).
31. انقلابيءَ جو موت (ترجمو ناول:2011ع).
32. گولڊ فنگر (ترجمو ناول:2011ع).
33. زندگيءَ جا گر ٽيل ڏينهن (ترجمو:2011ع).
34. سنڌ صوبائي خود مختياري جو مسئلو (ترجمو:2011ع).
35. ادب، اديب ۽ ڪتاب (ترجمو:2011ع).
36. هيوگو شاويز: نئون دور (ترجمو:2011ع).
37. خدا جي تاريخ (ڪيرن آرمسٽرانگ جي ڪتاب جو ترجمو:2011ع).
38. اهو سچ آهي ته (اوشو جي آتم ڪهاڻي، ترجمو: 2011ع).
39. لينن جي مختصر ڪهاڻي (ترجمو:2011ع).
40. ڪيٽن، ڪڏهن ۽ ڪٿي (شخصيتون، ترجمو:2012ع).
41. چگو تاسم موڪلاڻي ناهي (تاسم پٽر جي سوانح: 2012ع).
42. هڪ سنڌ ۽ نظام (2013ع).
43. اڏ مهينو ايران ۾ (سفرنامو: 2013ع).
44. تاريخ جون نراليون شخصيتون (ترجمو: 2014ع).
45. ڳجهو دستاويز (ترجمو ناول: 2014ع).
46. اقرار ۽ انڪار ۽ (آتم ڪٿا: 2016ع).
47. اوپارا عبير جا (آتم ڪٿا: 2017ع).
48. عمر خيام جون رباعيون (ترجمو).

يوسف شاهين
(1939ع)

پورو نالو: محمد يوسف

ولد: عبدالله خان دائودپوٽو

جنم: 03 اپريل 1939ع

جنم هنڌ: ڪراچي

ادبي سڃاڻپ: محقق، شاعر، مترجم، صحافي

باني چيف ايڊيٽر: روزاني برسات ڪراچي

ڇپيل ڪتاب:

1. اندر ۾ اُهاءُ ٿيو (شاعري).
2. يوناني ڏند ڪٿائون
3. اناالحق
4. فاتحن جي دنيا
5. شعور جو سفر
6. حق موجود
7. شاهه عبداللطيف: آزاديءَ جو علمبردار
8. شاهه عبداللطيف: سنڌ جي آزاديءَ جو پهريون عظيم شاعر (2015ع).
9. انگريز سرڪار ۽ شاهه عبداللطيف آف ڀٽ
10. Rise and fall of gods 2005
11. William the Bastered 2008
12. Save Nations under British Monarchs
13. Artificial Borders of the worlds
14. The story of The Ancient Indus People
15. Land of wisdom

ڪي اهم ڪتاب

آفتاب ادب

مختلف مضمونن تي مشتمل هن ڪتاب جو ليکڪ نامور اديب حڪيم فتح محمد سيوهاڻي آهي. ڪتاب ۾ مختلف موضوعن تي مضمون شامل آهن. ان کان علاوه ڪجهه مضمون ترجمو ڪري شامل ڪيل آهن. هي ڪتاب 1956ع ۾ ڇپجي پڌرو ٿيو.

ادبي آئينو

مختلف مضمونن تي مشتمل هي ڪتاب نامور اديب، ڊراما نويس ۽ مضمون نگار ليکراج ڪشنچند عزيز جو لکيل آهي. ڪتاب ۾ مختلف موضوعن تي ڪُل 29 مضمون شامل آهن. شامل مضمونن ۾ تعليم، اخلاق، فلسفو، محبت، سچ، ڏک، سک جا موضوع شامل آهن. هي ڪتاب 1941ع ۾ ڇپجي پڌرو ٿيو.

انڪوائري آفيسر

هي ڊرامو روسي ٻوليءَ جي نامور اديب ۽ ڊراما نگار گوگول جي مزاحيه ڊرامي The Government Inspector جو سنڌي ترجمو آهي. هي ڊرامو پهريان انگريزي ٻوليءَ ۾ ترجمو ٿيو جتان ان ڊرامي کي سنڌي ويس مرزا قليچ بيگ پهرايو آهي پر مرزا صاحب هن ڊرامي بلڪل ئي مقامي رنگ ڏنو آهي. جنهن کي ڏسڻ سان اهو هرگز نه لڳندو ته ڪو هي ڊرامو ترجمو ٿيل آهي. ڊرامي ۾ ڏيکاريل آهي ته ڪجهه ڪامورا هڪ اخباري نمائندي کي غلطيءَ وچان انڪوائري آفيسر سمجهن ٿا ۽ خوف ۾ هراسجي وڃن ٿا. جنهن جي آڏو پنهنجي ڏوهن جو اقرار ڪن ٿا. ان دوران انڪوائري آفيسر سمجهندڙ اخباري صحافيءَ کي پاڻ ڏانهن مائل ڪرڻ جي ڪوشش ڪن ٿا. آخر ۾ مٿن حقيقت ظاهر ٿئي ٿي. جنهن تي کين پشيماني ٿئي ٿي. هي ڊرامو مرزا قليچ بيگ 1896ع ۾ ترجمو ڪيو جنهن

کي سنڌ ڪاليج ناٽڪ منڊلي ڪراچيءَ اسٽيج تي پيش پڻ ڪيو هو. ڊرامو ڪتابي صورت ۾ 1966ع ۾ ڇپيو.

اونداهي ڌرتي روشن هٿ

هن تاريخي ناول جو ليکڪ ٽاليپارو اديب آغا سليم آهي. هن ڪتاب ۾ ليکڪ سنڌ جي تاريخ کي قلمبند ڪرڻ جي ڪوشش ڪئي آهي. هن ناول ۾ تاريخي ڪردارن ۽ واقعن کي هڪ نئين روپ ۾ پيش ڪيو آهي. هن ناول ۾ آغا سليم جي فني طرز ۽ شعور جو رهڪرو خاص طور تي ورجينيا وولف ۽ قرت العين حيدر جي ناول 'آگ ڪا دريا' تان متاثر ٿيل لڳي ٿو پر هن ۾ ٽيڪنيڪ جو استعمال آغا سليم جي پنهنجي ڪاوشن ۽ اصلي محسوس ٿئي ٿي. هن ناول ۾ انساني تهذيب ۽ تاريخ جي شعور، جذبن ۽ احساسن جي ترجماني، مشاهدي جي قوت، تجربن ۽ تخيل جي -ڪشيوطي، ڪردارنگاري ۾ جوبن ۽ اسلوب جي روشني آغا سليم جي هن لکڻي کي ڪمال بخشيو آهي. آغا سليم جو هي ناول سنڌ جي پنج هزار سالہ تاريخ جي پس منظر ۾ انساني تهذيب، فرد ۽ سوسائٽيءَ جي ازلي ۽ ابدي ڪشمڪش جو داستان آهي. موهن جي دڙي کان وٺي، ننڍي کنڊ جي ورهاڱي تائين. هن ناول جو ڪينواس اسان کي پکڙيل نظر ايندو. هي ناول 1984ع ۾ ڇپجي پڌرو ٿيو.

اهي ڏينهن اهي شينهن

هي ڪتاب نامور صحافي ۽ اديب پير علي محمد شاهہ راشديءَ جي يادگيرين تي مشتمل آهي. هن ڪتاب ۾ پير صاحب سنڌ جي سياست، صحافت، ادب ۽ ٻين شعبن جي شخصيتن بابت پنهنجي مائيدار ٻوليءَ ۾ ذڪر ڪيو آهي. پير صاحب جي ڪتاب ۾ استعمال ڪيل ٻولي نهايت ئي وڻندڙ ۽ دلفريب آهي. هن شخصيتن جو ذڪر تاثراتي انداز ۾ ڪيو آهي. هي ڪتاب سنڌي ادبي بورڊ ٽن جلدن ۾ 1966ع، پيو 1980ع ۽ ٽيون 1981ع ۾ ڇپرائي پڌرو ڪيو.

ٻاٻنامو

هيءَ ڪتابڙو موجوده سنڌي الف ـ ب جي مقرريءَ کان پوءِ سنڌي لپيءَ ۾ ڇپيل پهريون ڪتاب آهي. هن ڪتاب جو ليکڪ ديوان ننديرام ميوهاڻي آهي. هن ڪتاب ۾ 32 صفحا آهن، جن مان 23 صفحا هڪجهڙن لاءِ ڪم آيل آهن ۽ باقي ڏهن صفحن ۾ 8 سبق ڏنل آهن، جن ۾ ڪل 70 جملا ڏنل آهن. انگريزن جي اوائلي دور ۾ سنڌيءَ عربي صورتخطي لکڻ ۽ پڙهڻ سيکارڻ جي شروعات هن ڪتاب کان ٿي ٿي.

بدنصيب ٿري

هي ڊرامو محمد اسماعيل عرساڻيءَ جو لکيل آهي، جيڪو ٿر جي پسمنظر ۾ آهي. هن ڊرامي ۾ ٿر جي علائقي جي ماڻهن جي رهڻي ڪهڻي، گذر معاش، تعليم سميت ٻيا موضوع شامل آهن. هن ڊرامي ۾ ٿر جي ماڻهن جي مسئلن کي طنزيه ۽ مزاحيه انداز ۾ پيش ڪيو ويو آهي. هي ڊرامو پهريون دفعو 1939ع ۾ مدرسه هاءِ اسڪول ميرپورخاص ۾ پيش ڪيو ويو جنهن کي بعد ۾ سنڌي ادب لاءِ مرڪزي صلاحڪار بورڊ 1939ع ۾ ڇپرائي پڌرو ڪيو.

ٻيلاين جا ٻول

لوڪ ادب بابت هيءَ ڪتاب ڊاڪٽر نبي بخش خان بلوچ جو لکيل آهي. هن ڪتاب ۾ لس ٻيلي جي عام سنڌي شاعريءَ، اتي جي قومن ۽ قبيلن ۽ سنڌي ٻوليءَ، ٻيلي جي شاعريءَ خاص ڪري ڪبير شاهه، شيخ ابراهيم، سيد احمد شاهه شاعر ٿر ۽ ٻين لسٻيلي جي شاعرن جي شاعريءَ جو تفصيلي ذڪر موجود آهي. 516 صفحن تي مشتمل ڊيمي سائيز جي هن ڪتاب کي زيب ادبي مرڪز حيدرآباد 1951ع ۾ ڇپرائي پڌرو ڪيو.

تذڪره لطفي

هيءَ ڪتاب ٽن جلدن ۾ پروفيسر لطف الله بدويءَ جو لکيل آهي. جيڪو سنڌي ٻوليءَ ۽ ادب جو هڪ جامع ڪتاب آهي. هن ڪتاب ۾ سنڌ جي تاريخ سان گڏ، سنڌي ادب ۽ شاعريءَ جي تاريخ به لکيل آهي. مصنف هن

ڪتاب ۾ نهايت سهڻي پيرايي ۾ سنڌ جي تاريخ جو پس منظر ڏنو آهي. ڪتاب جو انداز بيان روايتي آهي. ڪتاب جي ٽنهي جلدن ۾ 87 شخصيتن جو ذڪر مليل آهي. ڪتاب ٽن جلدن ۾ ترتيب وار 1943ع 1946ع ۽ 1953ع ۾ شايع ٿيو.

تذڪره مشاهير سنڌ

هي ڪتاب مولانا دين محمد وفائيءَ، ورهاڱي کان اڳ لکي تيار ڪيو هو جنهن ۾ سنڌ جي عالمن، درويشن ۽ بزرگن تي تحقيق سان سوانح عمريون ۽ واقعا شامل آهن. مولانا صاحب هن ڪتاب جي ترتيب ڏيڻ کان اڳ ئي گذاري ويو جنهنڪري مسودي تي نظرثاني نه ٿي سگهي. ان کان پوءِ ڪتاب جو مسودو سنڌي ادبي بورڊ جي حوالي ٿيو. جنهن طرفان هي تذڪرو ٽن جلدن ۾ شايع ڪيو ويو جنهن جي پهرين ڀاڱي ۾ ڪل 124 سوانح عمريون ڏنل آهن. هن جلد کي پير حسام الدين راشديءَ ايڊٽ ڪيو. جيڪو ترتيب، مقدمي ۽ حاشين سان سنڌي ادبي بورڊ ڄامشوري 1974ع ۾ شايع ڪيو. ڪتاب جو ٻيو ڀاڱو 1985ع ۾ ڇپيو جنهن ۾ سنڌ جي 170 مشاهيرن جي سوانح عمريون شامل آهن. ڪتاب جو ٽيون ڀاڱو 1986ع ۾ ڇپايو ويو. هن ڀاڱي ۾ 148 سوانح عمريون، حاشين ۽ فهرستن سميت شامل آهن. مولانا دين محمد وفائي صاحب هن ڪتاب کي وسيع پيماني تي لکڻ ٿي چاهيو ان لاءِ هن سڄيءَ سنڌ ۾ گشت ڪري مواد حاصل ڪرڻ لاءِ وڏي جاکوڙ ڪئي، پر ڪيس زندگيءَ وڌيڪ مهلت نه ڏني.

ٻڙاڏو سوئي سڏ

هي ناول نامور صحافي ۽ ناول نگار سراج ميمڻ جو لکيل آهي. مصنف جي لفظ ۾ ڄاڻائي ٿو ته: سنڌ جي تاريخ هونئن ته هر مظلوم قوم جي تاريخ وانگر ظلم جي داستانن سان ڀري پيئي آهي. پر ان تاريخ ۾ ترخانن جو دؤر سنڌ جي ماضيءَ جو بدترين دؤر آهي. جڏهن شاهه بيگ ارغون سنڌ تي قبضو ڄمايو. تڏهن هن ايترا ته ظلم ڪيا. جو ڪنهن شاعر ان وقت جي حملي جي تاريخ "خرابي سنڌ" مان ڪڍي هئي. ترخانن ۾ مرزا باقي ترخان جو دؤر سڀ کان اونداهو ۽ سڀ کان روشن دؤر

آهي. سپ کان اونداهو ان ڪري جو هن کان وڌيڪ ظالم ٻيو حاڪم نه ٿيو ۽ سپ کان روشن ان ڪري جو ان ظلم خلاف سنڌي قوم منظم ٿي بغاوت ڪرڻ جي ڪوشش ڪئي. سنڌ جي تاريخن ۾ ان بغاوت جي پڳڪي ۽ سرپرستي ڪهاڻي لڪيل ڪانهي. پر مختلف تاريخن ۾ مختلف شاعرن جي شعرن ۾ ننڍا ننڍا واقعا بيان ٿيل آهن. جن ۾ مون کي هڪ عظيم سلسلو ٿو نظر اچي. انهن ئي واقعن جي هيءَ ڪهاڻي آهي. مرزا باقيءَ جي ظلمن جي رد عمل طور سنڌين ڪئين شورشون ڪيون. جنجو هڪ مقصد هو. هڪ آدرش هو. ان آدرش کي اجاگر ڪرڻ لاءِ ئي مون ان کي ناول جي صورت ڏني آهي. سراج ميمڻ جو هي ناول ترخانن جي ظلمن جي عڪاسي ڪري ٿو. هي ناول 1970ع ۾ ڇپجي پڌرو ٿيو.

پڳڙا ۽ پنهوار

هيءَ ڪتاب سنڌ جي عوامي ۽ انقلابي شاعر عبدالڪريم گدائيءَ جي شاعريءَ تي مشتمل آهي. هن مجموعي جي غزلن، گيتن، نظمن ۽ بيتن ۾ سال 1958ع کان وٺي مارشل لا جي تيرهن سالن جي عرصي ۾ مادر وطن سنڌ جي سپاجهڙن، سانگيئڙن جي حقن تي جيڪي ڌاڙا لڳا، ناانصافيون ۽ ڏاڍ ٿيا. سنڌي نوجوان شاگردن ۽ شاگردياڻين پنهنجي مٽن سان ڪنڌ ۾ هڏي سنڌ جي سيني کي سرخي ڏني ۽ انهن سان گڏوگڏ سنڌ ڌرتيءَ جي جيالن هارين جيڪي جيلن جون سختيون سٺيون. انهيءَ دور جي ماحول جي جهلڪ نظر ايندي. هي ڪتاب فيبروري 1975ع ۾ ڇپيو.

جنب گذاريم جن سين

هيءَ ڪتاب جديد قومپرستي جي باني مفڪر ۽ اديب سائين جي ايم سيد جو تحرير ٿيل آهي. هن ڪتاب ۾ سائين جي ايم سيد پنهنجي دور جي سياسي، سماجي اڳواڻن، ورڪرن ۽ سماج سڌارڪن کان سواءِ پنهنجن واقفڪارن رفيقن جي زندگيءَ جو تفصيلي احوال لکيو آهي. جنهن ۾ نه رڳو انهن شخصيتن جي زندگيءَ جو احوال آهي پر گڏوگڏ سنڌ جي سياسي، سماجي، علمي ۽ ادبي تاريخ جو ڀرپور ۽ غير جانبدار تجزيو ڏنل آهي. هيءَ ڪتاب اهم شخصيتن بابت

حوالاجاتي ڪتاب آهي. ڪتاب جو پيش لفظ مصنف خود لکيو آهي. هن ڪتاب ۾ 176 شخصيتن جو ذڪر آهي. هن ڪتاب جو پهريون ڇاپو سنڌي ادبي بورڊ سال 1967ع ۾ شايع ڪيو.

جهان آرا

هي ناول عبدالرزاق عبدالسلام ميمڻ جو لکيل آهي. هي ناول بنيادي طور هڪ رومانوي ناول آهي. جنهن ۾ جهان آرا ۽ جهان خان جو پاڻ ۾ عشق ٿي پوي ٿو.هي ڪتاب ٻارهين ڪلاس نصاب تي رکيل آهي. ڪتاب ۾ ڪل سورنهن باب آهن.هي ناول معاشي، سماجي ۽ رومانوي پسمنظر ۾ سٺو لکيل آهي.هي ناول 1931ع ۾ پهريون دفعو ڇپيو.

چار مقالا

هي ڪتاب محمد اسماعيل عرساڻيءَ جو لکيل آهي. جيڪو چئن تحقيقي مقالن: (1) ناول، (2) ڊرامي، (3) افسانې ۽ (4) مضمون تي مشتمل آهي. هي مقالا موضوع جي اعتبار کان سنڌي ادب ۾ اهم جاءِ والارين ٿا. جيڪي ڇاڻايل نثري صنفن جي ارتقا، وصف، پسمنظر ۽ تاريخ بابت لکيل آهن. هن ڪتاب جو پهريون ڇاپو 1974ع ۾ ڇپيو.

حسنا دلدار

هي شيڪسپيئر جي انگريزي ڊرامي Merchant of Venice جو سنڌي ترجمو آهي. جنهن کي مرزا قليچ بيگ سنڌي ويس ڍڪايو آهي. هي ڊرامو شيڪسپيئر جو پهريون ڊرامو آهي. جيڪو سيرت جي موضوع تي لکيل آهي. ڊرامي ۾ ڏيکاريو ويو آهي ته هڪ عاشق پنهنجي محبوبه کي ماڻڻ لاءِ مختلف امتحانن مان گذري ٿو ٿي پر پوءِ به سچائيءَ جو دامن نه ٿو ڇڏي، هُو سون جي صندوق کي ڇڏي شيهي جي صندوق کڻڻ پسند ڪري ٿو جنهن جي بدولت کيس محبوبه ملي ٿي. جنهن سان هو شادي ڪري پنهنجي سڪون واري زندگي گذاري ٿو ڊرامي ۾ ڏيکاريو ويو آهي ته هڪ وياج خور پئسي جي لالچ ۾ ڪاهي پوي ٿو جنهن سبب سندس زندگي تباهه ٿي وڃي ٿي ٻي طرف هڪ عاشق دلدار جي ايمانداري کيس سهڻي معشوقه حُسنا

سان ملائي ٿي. هي ڊرامو مرزا صاحب 1897ع ۾ ترجمو ڪيو، جيڪو سنڌ ڪاليج ناٽڪ منڊلي ڪراچيءَ ۾ پيش ڪيو ويو. هي ڊرامو ڪتابي صورت ۾ سنڌي ادبي بورڊ ڄامشوري 1960ع ۾ شايع ڪيو.

دلارام

سنڌي ادب جو هي پهريون طبعزاد ناول آهي، جيڪو مرزا قليچ بيگ 1887ع ڌاري لکيو. مرزا صاحب هن ناول بابت لکي ٿو ته: هيءُ قصو دلئون جوڙيل نه آهي ۽ نه ڪنهن ٻئي ڪتاب تان ورتل آهي. هن ۾ ڪا ڪوڙي آڳاٽي يا نئين جهڙي ڳالهه به بيان ٿيل نه آهي. نه ڪو هن ۾ ديو نه وري ڪاپڙي آهي. رواجي اتفاقن ۽ دنيائي رهنوار ۽ هلت چلت جو هن ۾ ذڪر ٿيل آهي. نيڪي بدي ڪرڻ مان جي نتيجا نڪرن ٿا، سي چڱيءَ طرح هن ۾ ڏيکاريل آهن. مرزا صاحب هيءُ قصو نهايت ئي سليس عبارت ۽ عام اصطلاحن سان لکيو آهي. هن ڪتاب جي پڇاڙيءَ ۾ هڪڙي ننڍي نصيحت به ڏني وئي آهي. هي ڪتاب سنڌي ادبي بورڊ ڄام شوري 1957ع ۾ ڇپرايو.

دنيا دورنگي

سنڌي ادب جي هن مشهور ڊرامي/ ناٽڪ جو مصنف غلام نبي آغا آهي. هيءُ ڊرامو بنيادي طور اسٽيج ڊرامي طور لکيل آهي، جيڪو الڳ پردن تي مشتمل آهي. مصنف ڪمال فن سان هيءُ ڊرامو نظم جي دلڪش پيرايي ۾ لکيو. هيءُ ڊرامو/ ناٽڪ سماجي پسمنظر ۾ هڪ رومانوي داستان سان گڏ هيٺين طبقي جي احساس ڪمترين جي مڪمل تصوير آهي. نظم ۾ سرجيل هن ڊرامي ۾ ليڪ بيت، غزل، نظم، آزاد نظم ۽ نظميہ نثر جو استعمال ڪيو آهي. ڪتاب جو پهريون ڇاپو 1960ع ۾ ڇپجي پڌرو ٿيو.

زينت

هيءُ شمس العلماءُ مرزا قليچ بيگ جو ٻيو طبعزاد ناول آهي، جنهن ۾ مسلم گهراڻي جي گهريلو زندگي، رهڻي ڪهڻي، زماني جي حالات جو بيان ۽ ناول جي سورمي زينت جي سيرت کي نهايت سهڻي انداز ۾ بيان ڪيو ويو آهي.

هن ناول ۾ ڪيترن ئي سنڌي اصطلاحن ۽ پهاڪن جو به استعمال ڪيو ويو آهي. مرزا قليچ هي ناول 37 سالن جي عمر ۾ 1890ع ڌاري لکيو

سانگھڙ

هي نامور اديب محمد عثمان ڏيپلائيءَ جو سرجيل تاريخي ناول آهي. جيڪو هن انگريز دور ۾ حرن جي جدوجهد تي لکيو ويو آهي. هن ناول ۾ انگريز راڄ جي ظلمت ۽ آزاديءَ جي متوالن جي ڀرپور نموني ڪردار نگاري ٿيل آهي. هي ناول ڏيپلائي صاحب، 1961ع ۾ حيدرآباد سينٽرل جيل جي سي ڪلاس ۾ 40 ڏينهن جي قيد دوران لکيو. جتي سي ڪلاس جي قيدي حرن جا داستان ٻڌي کيس هن ناول لکڻ لاءِ اتساهه مليو. حرن بابت انگريزن ۽ سنڌن درٻارين جيڪا غلط پروپيگنڊا ڪئي هئي. هي ناول ان جو توڙ ثابت ٿيو ۽ عوام آڏو حرن جي وطن دوستيءَ جي حقيقت سامهون آئي. هي ناول حر تحريڪ جي جدوجهد، دليري، جوانمردي، وفاداري ۽ سچائيءَ جو شاهڪار داستان آهي.هن ناول ۾ سورهيه بادشاهه جي جدوجهد سان گڏ انهن لاتعداد حر مجاهدن مردن ۽ خصوصاً عورتن جي قربانين جو ذڪر آهي. جن پنهنجيون جانيون گهوري انگريزن جا پير ڪڍيا. ناول ۾ مجاهدن مان ڪيترن جا نالا وٺي سنڌن جدوجهد جي تصوير ڪشي ڪئي وئي آهي. هن ناول جو پهريون ڇاپو 1963ع ۾ ڇپيو.

سائو پن يا ڪارو پنو

هي ڪتاب مرزا قليچ بيگ جي آتم ڪٿا تي مشتمل آهي. جنهن ۾ هن پنهنجي زندگيءَ سميت مٽن مائٽن ۽ دوستن بابت يادگيريون قلمبند ڪيون آهن. هي ڪتاب ٻارهن بابن ۾ ورهايل آهي. جنهن جي پهرين باب ۾ مرزا قليچ بيگ جي اصل نسل وڏن جو احوال. باب ٻئي ۾ ٻاراڻي وهيءَ، ننڍپڻ ۽ ابتدائي زندگيءَ جو احوال. باب ٽئين ۾ جوانيءَ ۽ اعليٰ تعليم. باب چوٿين ۾ نوڪريءَ جي ڏينهن جو احوال. باب پنجين ۾ پيريءَ ۽ گوشه نشينيءَ جو احوال. باب ڇهين ۾ مشهور ماڻهو ۽ معزز دوست. باب ستين ۾ ڪم ۽ قدرشناسي. باب اٺين. نائين ۽ ڏهين ۾ عادتون، خواهشون، خيال ۽ رايا. باب يارهين ۾ پنهنجي احوال ۽ راين بابت شعر ثابتي لاءِ ۽ باب ٻارهين ۾ ڪتب

۽ نسب بابت رايا وغيره شامل آهن. آخر ڪتاب جي آخر ۾ روزنامچو ۽ مرزا قليچ بيگ جو خاندان جو شجرو پڻ ڏنل آهي. مرزا صاحب جي هي ڪتاب ان وقت جي حالتن جو هڪ دستاويز آهي. هي ڪتاب 1923ع ۾ لکيو جيڪو سنڌي ادبي بورڊ ڄامشوري 1964ع ۾ ڇپرائي پڌرو ڪيو.

سنڌري

سنڌي ٻوليءَ جو هيءُ آڳاٽو نهايت پرلطف دلچسپ تاريخي ناول حڪيم عبدالخالق خليق مورائيءَ جو لکيل آهي.هيءُ ڪتاب هڪ واقعي قصي تي مشتمل ڪتاب چچ نامي جي جواب ۾ لکيو ويو جنهن ۾ سنڌ جي تاريخمتعلق بي شمار مفروضا بيان ڪيا ويا هئا. خليق مورائيءَ، فتح سنڌ جي سچي تاريخي واقعي کي افسانوي پيرايي ۾ لکي ماهوار هڪ باب ترقي رسالي ۾ شايع ڪرايو بعد ۾ هن افساني کي مڪمل ڪتابي صورت ۾ ڇاپيو ويو.هيءُ افسانو/ ناول مشرقي طرز تي لکيل آهي ۽ سچو تاريخي افسانو آهي. انهيءَ ڪري حسن ۽ عشق، هجر ۽ وصال، رزم ۽ بزم جي چاشنيءَ سان گڏ انهيءَ زماني جي تاريخي روايتن، جذبن، احساس، اخلاق، معاشرت، تهذيب، تمدن، زبان ۽ طرز بيان جو گهڻو لحاظ رکيو ويو آهي. هن ڪتاب ۾ 33 مختلف موضوعن تي مشتمل ڊيڍ سو صفحن جا مختصر تاريخي قصا شامل ڪيا ويا آهن. جن کي بيانيه ۽ مڪالمن جي صورت ۾ بيان ڪيو ويو آهي. هيءُ ڪتاب رفاه عام پريس، لاهور مان 1928ع ۾ ڇپيو.

سون ورنيون دليون

هي مشهور ناول جرمن زبان جي ناول Hearts of Gold جو سنڌي ترجمو آهي. جنهن کي سنڌي ويس نامور اديب لالچند امر ڏنومل ڍنو آهي. هي ناول معاشري جي اهڙن ڪردارن جي نشاندهي ڪري ٿو جن تي زماني جي نفسانفسي جو ڪو اثر ڪونهي. هُو پنهنجي سون جهڙين دلين ۾ هر ڪنهن لاءِ پيار ۽ محبت رکن ٿا. نفرت، ڪدورت سندن دلين ۾ ڪٿي به نٿي ملي. ڏک جي گهڙين ۾ هڪ ٻئي جي مدد ڪن ٿا. هن ناول جي ٻولي نهايت ئي سليس ۽ وڻندڙ آهي. ناول 1925ع ۾ ڇپجي پڌرو ٿيو.

سير ۽ سفر

هي ڪتاب برک تعليمي ماهر پروفيسر غلام مصطفيٰ شاهه جي خطن تي مشتمل آهي ڪتاب ۾ شامل خط مصنف آمريڪا جي تعليمي دوري وقت سنڌ جي مختلف تعليمي ماهرن ڏانهن لکيا هئا. جيڪي مشهور سنڌي اخبار روزاني الوحيد ۾ قسطوار ڇپيا هئا. بعد ۾ انهن خطن کي احسان بدويءَ سهيڙي ڪتابي صورت ڏني.پروفيسر غلام مصطفيٰ شاهه جا لکيل هي خط تعليمي خدمتن واري وچئين دور سان تعلق رکن ٿا. هنن خطن جي اڀياس ڪرڻ کان پوءِ اڄ جي تعليمي ادارن جي ماهرن, استادن ۽ شاگردن کي رهنمائي ملي ٿي. هي ڪتاب سنڌي ادبي بورڊ ڄام شوري 1962ع ۾ شايع ڪيو.

سير ڪوهستان

نامور اديب الهه بچايو يار محمد سمي جو هيءُ ڪتاب ڪوهستان جي سير تي مشتمل آهي, جنهن ۾ ليکڪ مضمونن کي ويهن عنوانن ۾ ورهايو آهي. ڪتاب ۾ ڪوهستان جي ماڻهن جي رهڻي ڪهڻيءَ, تهذيب, تمدن ۽ ثقافت تي روشني وڌي وئي آهي. ڪتاب جي آخر ۾ ڏکين لفظن جي معنيٰ پڻ ڏني وئي آهي.هن ڪتاب جو پهريون ڇاپو 1942ع ۾ سنڌي ادب لاءِ مرڪزي صلاحڪار بورڊ, ڪراچيءَ ڇپرائي پڌرو ڪيو.

شاهه ايليا

هي ڪتاب انگريزي ٻوليءَ جي جڳ مشهور ڊرامانگار شيڪسپيئر جي ڊرامي King lear جو سنڌي ترجمو آهي, جنهن جو سنڌيڪار مرزا قليچ بيگ آهي. هن هي ترجمو 1900ع ۾ ڪيو. هن ڪتاب ۾ ڪل پنج باب آهن. هن ڊرامي ۾ سيرت جي هيٺائي کي ڪنيو ويو آهي.

شهزادو بهرام

مرزا قليچ بيگ هيءُ ڊرامو وليم شيڪسپيئر جي مشهور ڊرامي Hamlet تان ترجمو ڪيو. هيءُ ڊرامو زندگيءَ جي فلسفي, انساني ڪردار انساني چالاڪين ۽ حماقتن جو صحيح عڪس پيش ڪري ٿو ۽ پيشڪش جي لحاظ کان شيڪسپيئر جي المئي ڊرامن ۾ وڏي اهميت رکي ٿو. مرزا صاحب هن ڊرامي کي سنڌي ماحول ۾ شهزادو بهرام جي عنوان

سان 1914ع ۾ ترجمو ڪيو. هي ڊرامو بادشاهن جي روايتي دشمني، قتل ۽ تخت جي قبضي سان شروع ٿئي ٿو ۽ خون جي بدلي تي ڪهاڻي ٻڌل آهي. ان جنگ جي آخر ۾ پاڻ به مارجي وڃي ٿو. هي ڪتاب سنڌي ادبي بورڊ ڄامشوري 1961ع ۾ ڇپائي پڌرو ڪيو.

غلاميءَ کان مٿي چڙهو

هي ناول نامور انگريز ناولنگار بڪر واشنگٽن جو انگريزيءَ ۾ لکيل ناول Up from Slavery جو سنڌي ترجمو آهي، جنهن کي سنڌي ويس غلاميءَ کان مٿي چڙهو جي نالي سان نامور اديب مرزا قليچ بيگ ڏنو آهي. مرزا قليچ بيگ ان حوالي سان لکي ٿو ته: هي ڪتاب امريڪا جي مشهور تعليم يافته ۽ تعليم ڏيندڙ ۽ فصاحت ۽ بلاغت واري استاد بڪر واشنگٽن جو لکيل آهي، جنهن ۾ هُن پنهنجي حياتيءَ جو سمورو احوال حجاب کان سواءِ ڏنو آهي..

ڪچ ڪوڏيون

مختلف مضمونن تي مشتمل هن ڪتاب جو ليکڪ نامور اديب ۽ تعليمدان سيد عطا حسين موسوي آهي. ڪتاب ۾ شامل مضمونن جي ٻولي نهايت ئي وڻندڙ ۽ عام فهم آهي. مضمونن ۾ ڪٿي ڪٿي طنز به ڪيل آهي ته ڪٿي اصلاحي موضوع پڻ ملن ٿا. ڪتاب ۾ ڪُل سترنهن مضمون شامل آهن. مضمون نگاريءَ ۾ هي ڪتاب نهايت ئي اهميت جو حامل آهي. هي ڪتاب 1950ع ۾ ڇپجي پڌرو ٿيو.

ڪيٽي ڪتاب

هيءَ آتم ڪٿا مشهور فلمي اداڪار، سنڌ جي ثقافت سان پيار ڪندڙ رئيس ڪريم بخش نظامائيءَ جي لکيل آهي. جنهن ۾ ليکڪ موصوف پنهنجي زندگيءَ سان وابسطه ڪيترين ئي يادن کي قلمبند ڪري هڪ تاريخي حيثيت ڏني آهي. ڪتاب ۾ ڪيترن ئي هند توڙي سنڌ جي اداڪارن، شاعرن، فنڪارن جو ذڪر آهي. هن ڪتاب جو پهريون جُلد 1980ع ۽ ٻيو جُلد 1986ع ۾ ڇپجي پڌرو ٿيو.

گل ڦل

مختلف چوندڊ مضمونن تي مشتمل هن ڪتاب جو ليکڪ نامور اديب پرمانند ميوارام آهي. ڪتاب کي ليکڪ ٻن ڀاڱن ۾ ڇپرايو هو. ڪتاب جي پهرين ڀاڱي ۾ 60 مضمون ۽ ٻئي ڀاڱي ۾ 73 مضمون شامل آهن. ڪتاب جو پهريون ڀاڱو 1925ع ۽ ٻيو 1936ع ۾ ڇپجي پڌرو ٿيو. ڪتاب ۾ شامل مضمون تعليم، اخلاق، تاريخ، سائنس ۽ ٻين موضوعن تي مشتمل آهي. ڪتاب ۾ ڪجهه مضمون ترجمو پڻ ڪيل آهن.

گلن جي ٽوڪري

هي ناول نامور جرمن ليکڪ ڪرسٽاف وان شمڊ جي ناول The Basket of Flowers جو سنڌي ترجمو آهي، جنهن کي سنڌي ويس نامور اديب مرزا قليچ بيگ گلن جي ٽوڪري جي نالي سان ڍڪايو آهي. ناول ۾ ناول نگار سيرت جي موضوع کي اڀاريو آهي. جنهن ۾ مالهيءَ جي حوالي سان ڪيتريون نصيحتون ۽ مٺا سخن ڏنل آهن. هن ناول ۾ مالهي جو ڪردار نڀائيندڙ جيڪب بظاهر ته گلن سان دلچسپي رکي ٿو پر هُو روحانيت واري دنيا ۾ رهڻ کي پسند ڪري ٿو اهو ئي سبب آهي جو هُو پنهنجي ڌيءَ ميريءَ کي به هر وقت نيڪي ۽ پرهيزگاريءَ جي تلقين ڪندو رهي ٿو. هي ناول 1912ع ۾ ڇپيو. ترجمي نگار هن ناول جو ترجمو نهايت ئي سليس ٻوليءَ ۾ ڪيو آهي.

گليور جو سير ۽ سفر

هي آئرلينڊ جي هڪ پادري ۽ مصنف ڊاڪٽر سئفٽ جي ڪتاب Gulliver s Travels جو سنڌي ترجمو آهي، جنهن جو سنڌيڪار مرزا قليچ بيگ آهي. هي ڪتاب ٻن ڀاڱن ۾ ورهايل آهي، جن مان پهرين ڀاڱي ۾ ڇهه باب ۽ ٻئي باب ۾ چار باب آهن. ڪتاب جي آخر ۾ ليکڪ جو

تعارف ڏنل آهي. هي ڪتاب مرزا قليچ بيگ 1920ع ۾ ترجمو ڪيو جنهن کي سنڌي ادبي بورڊ ڄامشوري 1969ع ۾ ڇپرايو.

مقالات الحڪمت

هي ڪتاب انگلينڊ جي انگريزي ادب جي ليکڪ لارڊ فرانسس بيڪن جي مضمونن جي ڪتاب Becons Essays جو سنڌي ترجمو آهي، جنهن جو سنڌيڪار مرزا قليچ بيگ آهي. هن ڪتاب ۾ مضمونن کي مختلف گفتارن ۾ ورهايو ويو آهي. هڪ گفتار کي هڪ مضمون سان رکيو ويو آهي. ڪل اٺيتاليهه گفتارون درج آهن. ڪتاب ۾ شامل ڪيل مضمونن ۾ زندگيءَ جي گوناگون نقطن کي ڏاهپ پرئي رنگ ۽ ڍنگ ۾ سمجهايو ويو آهي. هي ڪتاب سنڌي مضمون نگاريءَ جي ترجمي ۾ پهريون ڪتاب آهي. جيڪو مرزا قليچ بيگ 1877ع ۾ ترجمو ڪيو جيڪو سنڌي ادبي بورڊ ڄامشوري 1958ع ۾ ڇپيو.

مقدمه لطيفي

لطيفيات جي موضوع تي مشتمل هي ڪتاب نامور اديب ۽ لطيف شناس ڊاڪٽر هوتچند مولچند جو شاهه جي رسالي جو مهاڳ آهي. جنهن کي مقدمه لطيفيءَ جي نالي سان شايع ڪيو ويو. ڪتاب ۾ ڪل باب آهن. جن ۾ شاهه جي سوانح عمري، شاهه جي صورت ۽ سيرت، شاهه جو مذهب، ويدانت ۽ تصوف، شاهه جو شعر ۽ شاعري، شاهه جي شعر جو مضمون ۽ عبادت، شاهه جو نظم، شاهه جي سنڌي، شاهه جون نحوي بناوٽون ۽ رسالي جي تصنيف ۽ تاليف شامل آهن. هي ڪتاب 1936ع ۾ ڇپجي پڌرو ٿيو.

منهنجي مختصر آتم ڪهاڻي

هن آتم ڪهاڻيءَ جو ليکڪ نامور اديب شمس العلماءُ ڊاڪٽر علامه دائودپوٽو آهي. علامه صاحب جي هيءَ آتم ڪٿا دراصل 1957ع ڌاري ماهوار نئين زندگيءَ ۾ قسطوار ڇپجڻ شروع ٿي، جيڪو سلسلو ڊاڪٽر صاحب جي وفات تائين (1958ع) جاري رهيو. ڊاڪٽر صاحب جي هيءَ آتم ڪٿا اڌ ۾ رهجي وئي. سندس هن آتم ڪٿا کي 1959ع ۾ ڪتابي صورت ۾ ڇپرايو ويو.

ھڪار

مختلف مضمونن تي مشتمل ھن ڪتاب جو ليکڪ نامور اديب ڊاڪٽر نواز علي شوق آھي. ڪتاب ۾ مضمون جي ٽيڪنڪ ۽ تاريخ تي پڻ روشني وڌل آھي. ھي ڪتاب 1975ع ۾ ڇپجي پڌرو ٿيو.

ھمه اوست

ھن تاريخي ناول جو ليکڪ نامور اديب آغا سليم آھي. دراصل ھي ناول ڪلهوڙا دور نامور صوفي شاھ عنايت شهيد جي پس منظر ۾ لکيل آھي. جيڪو ان دور جي مزاج ۽ وحدت الوجود جي فلسفي جي ڀرپور عڪاسي ڪري ٿو. ھن ناول جو مقصد تصوف کي اجاگر ڪرڻ آھي. ھي ناول 1985ع ۾ ڇپجي پڌرو ٿيو.

نورجهان

ھي تاريخي ناول نامور اديب ۽ لطيف شناس ڊاڪٽر ھوتچند مولچند گربخشاڻيءَ جو لکيل آھي. جنهن ۾ ھُن تاريخي عشقيه قصي شهنشاھ جهانگير ۽ نورجهان جي قصي کي قلمبند ڪيو آھي. ھي ناول موضوع، فن، فڪر ۽ اسلوب بيان ڪري پنهنجي الڳ سڃاڻپ قائم ڪئي آھي. ناول ۾ مغل گهراڻي جي بادشاھ جهانگير ۽ سندس راڻي نورجهان جي محبت کي اجاگر ڪيو آھي. ناول جي ٻولي نهايت ئي سليس ۽ سادي آھي. پڙهندڙ کي ڪٿهن به نه لڳندو ته ڪو ھي قصو تاريخي آھي. ھي ناول 1915ع ۾ ڇپجي پڌرو ٿيو.

ادبي اصطلاح

آتم ڪٿا

ليکڪ جي پنهنجي لکيل سوانح/جيونيءَ (حياتيءَ جي احوال) کي آتم ڪٿا يا آتم ڪهاڻي چئبو آهي. آتم ڪٿا جو ليکڪ جيئن ته خود لکندڙ ٿي هوندو آهي، ان ڪري اها جيوني/سوانح وڌيڪ سچي ۽ اعتبار جوڳي ٿئي ٿي. آتم ڪٿا لکڻ جا ٻه مقصد ٿي سگهن ٿا: ليکڪ جي من ۾ ماضيءَ جي يادگيرين کي ٻيهر زنده جاويد ڪرڻ جو موهه. آتم ڪٿا لکڻ جو ٻيو مقصد آهي ته ليکڪ جي زندگيءَ جي آزمودن مان ٻيا به فيض حاصل ڪن.

آزاد نظم

آزاد نظم سنڌي شاعريءَ ۾ انگريزي ادب جي ذريعي آيو. آزاد نظم تي اهو ڳالهه مخصوص فني سٽاءَ جي ڪري پيو. فني حوالي سان آزاد نظم هڪ ئي بحر تي مبني هوندو آهي، پر بحر جي رڪنن جي تقسيم، شاعريءَ جي صوابديد تي هوندي آهي. آزاد نظم ۾ ڪڏهن ڪڏهن هڪ رڪن ٻن مصرعن/ سٽن ۾ تقسيم ٿي ويندو آهي، ڪا مصرع/ سٽ وڏي يا ڪا مصرع/ سٽ ننڍي هوندي آهي. هن جا گهڻا شاعر آهنگ ۾ صوتي تاثر جو خاص خيال رکندا آهن ۽ ڪڏهن ڪڏهن قافيا به استعمال ڪندا آهن. آزاد نظم لکڻ لاءِ ضروري آهي ته اهو ڪنهن به بحر ۾ لکيو وڃي، بحر کان سواءِ لکيل آزاد نظم کي معياري آزاد نظم ته ٿو چئي سگهجي.

آکاڻي

آکاڻي جي معنيٰ آهي ڳالهه. آکاڻيءَ کي هندي ٻوليءَ ۾ ڪهاڻي، عربيءَ ۾ قصہ، فارسيءَ ۾ داستان ۽ سنڌيءَ ۾ ڳالهه چوندا آهن.

اٺ سٽا

اٺ سٽا استاد بخاريءَ جي تجرباتي هيئتي نواڻ جو انوکو مثال آهن. هن صنف جو نالو ان جي سٽن جي ترتيب جي نسبت سان آهي. هن صنف ۾ اٺ سٽون هونديون آهن. استاد بخاريءَ پنهنجي اٺ سٽن مان هر هڪ ۾ سٽاءَ

نرالو رکيو آهي. هنن اٺ سٽن ۾ استاد بحرن کي ڪوڙيه توڙي انهن جي ڪجهه رڪنن کي جيئن جو تيئن، ته ڪٿي وري مٿائي سٽائي ۽ انهن مان پنهنجي رنم، لئه ۽ رواني‌ءَ جو ڪم ورتو آهي. استاد پنهنجي ترائيل کي ٻه اٺين ئي اٺ سٽن جي فارم ۾ شامل ڪيو آهي.

ادب

ادب پنهنجي وجود ۾ وسيع معنيٰ ۽ مفهوم رکي ٿو. ادب لفظ جي اوسر جڏهن سرزمين عرب ۾ ٿي، تڏهن يورپ وارن ان جو مفهوم Enlightened Literature يا Polite Literature ڪري ورتو. جنهن مان اهو علم يا تحرير ظاهر ٿي ٿي، جيڪا، لطافت ۽ عملي زيب ۽ زينت ڏانهن اشارو ڪري ۽ انهن قدرن جي حاصل ڪرڻ ۾ مدد ڪري پين لفظن ۾ ائين چئجي ته اها تحرير يا تخليق، جيڪا انساني طبيعت ۾ لطف، سڪون يا سرور پيدا ڪري. انسائيڪلو پيڊيا برٽينيڪا مطابق لٽريچر (Literature) هڪ عام لفظ آهي، جيڪو اهو مفهوم ڏئي ٿو ته خيال جو اظهار جيڪو تحرير هيٺ اچي سو لٽريچر آهي. اها لکت، جنهن ۾ زيب، زينت، حسن ۽ رعنائي هجي ادب. لطافت ۽ زندگي‌ءَ جي گوناگون حقيقتن جي ترجماني ڪري ۽ انهن خوبين جي حاصل ڪرڻ ۾ مددگار ثابت ٿئي. ادب جو بنيادي ڪم جمالياتي خوشي ڏيڻ آهي. ادب ۾ نثر توڙي شاعري‌ءَ جون سڀ صنفون اچي وڃن ٿيون. جهڙوڪ: ڊراما، ڪهاڻيون، ناول تنقيد، آتم ڪهاڻيون، سوانح عمريون، سفرناما، نظم، غزل، وايون، بيت، دوها وغيره وغيره.

اساسي شاعري

اساسي شاعري‌ءَ جو بنياد يا اساس اعليٰ انساني قدرن واري فهم ۽ فڪر تي رچيل شاعري. اهڙي شاعري‌ءَ ۾ ڪنهن قصي ۽ واقعي جي بيان يا فقط شاعرائين خوبين جي اظهار بدران ڪا اعليٰ مقصد واري معنيٰ سمايل هوندي آهي. دنيا جي هر ٻي‌ءَ زبان وانگر سنڌي زبان جي اساسي شاعري‌ءَ جو اساس/بنياد ڪائنات جي خالق جي وحدانيت ۾ ڪامل يقين. انسان ذات سان محبت ۽ انساني وحدت ۾ ويساهه. ۽ معاشري ۾ اعليٰ خوبين واري ڪردار جي مفهوم تي ٻڌل آهي. مجموعي طور، سنڌي اساسي شاعري انسان

جي ايمان ۽ ارادي جي سچائي ۽ عملي ڪردار جي اعليٰ معيارن جي تشريح ۽ تعبير آهي. سنڌي اساسي شاعري ۾ صوفين سالڪن ۽ وڏي نظر ۽ وڏي دل وارن داناءُن ۽ دردمندن جو ڪلام ۽ پيغام آهي جنهن ۾ انسان جي عارضي زندگي ۽ سندس دائمي بقا سان لاڳاپيل حقيقتن جا اهجاڻ مسايل آهن قاضي قادن اساسي شاعري جي عمارت جو باني سمجهيو وڃي ٿو.

استعارو

استعاري جي لفظي معنيٰ آهي اڌارو وٺڻ. اصطلاحي معنيٰ آهي ڪنهن لفظ جي حقيقي معنيٰ بدران اڌاري معنيٰ آڻڻ. تشبيهه ۽ استعاري ۾ هي فرق آهي ته تشبيهه ۾ هڪڙي شيءِ جي ٻيءَ شيءِ سان ڀيٽ ڪبي آهي. جيئن احمد شينهن جهڙو مڙس آهي . پر استعاري ۾ احمد شينهن آهي جو فقرو ڪم ايندو آهي. هن ۾ احمد لاءِ شينهن واريون خوبيون اڌاريون ورتيون ويون آهن. استعاري ۾ حرف تشبيهه جهڙوڪ وانگر، جيان وغيره ڪم نه آڻبو آهي.

اشباع

شعر ۾ زير، زبر ۽ پيش کي پڙهڻ ۾ ڊگهو ڪرڻ (جيئن زبر وڏي الف، زير وڏي ي ۽ پيش وڏي و ٿئي). سنڌي ۾ اوائلي مذهبي شاعري الف اشباع جي نموني جي چٽي وٺي آهي. ان قسم جي شاعري ۾ هڪ صنف کي ڪبت پڻ چيو ويندو آهي.

افسانو/مختصر ڪهاڻي

فارسيءَ ۾ فسانه جو مطلب آهي دليان جوڙيل يا ڪوڙي ڳالهه. جڏهن اسان لفظ افسانو استعمال ڪندا آهيون. ته ان مان اسان جو مقصد مختصر افسانو يا مختصر ڪهاڻي هوندو آهي. اوڻهين صديءَ عيسوي ۾ افساني لکڻ جو رواج پنهنجي چڪو هو ۽ ٿوري عرصي ۾ هن صنف ايتري ته ترقي ڪئي جو دنيا جي ادب تي ڇانئجي ويئي. شاعري وانگر افساني جي ڪا جامع ۽ مڪمل تعريف ناممڪن آهي بنيادي طور افساني ۾ ڪو هڪ مکيه واقعو رکندڙ پلاٽ هوندو آهي ان کان پوءِ 20 صديءَ ۾ ان ۾ تبديليون ڪئي وئي. چيخوف ان کي عروج تي پهچايو. افسانو انساني مسئلن، جذبن، محبتن، نفرتن، خواهشن وغيره جو ترجمان هوندو آهي.

الف اشباع

قديم مذهبي ۽ ٻي سنڌي شاعري الف اشباع وارن قافين تي لکي ويندي هئي يعني شعر جي سٽ جي آخري قافيي واري لفظ جي آخر ۾ الف شامل ڪيو ويندو هو عام طور چيو وڃي ٿو ته ترخانن جي دؤر ۾ مخدوم پير محمد لکوي؛ (1532 –1600) الف اشباع واري قافيي جو آغاز ڪيو. ٺٽي جي عالم مخدوم ابوالحسن سنڌي زبان ۾ 1700ع ۾ پهريون ڪتاب مقدمة الصلوات . الف اشباع وارن قافين تي مشتمل لکيو. جنهن ۾ قافيي واري لفظ جي پويان الف (ا) شامل ڪري، ان جو ڊگهو آواز ڪڍيو ويندو هو جنهن کي الف اشباع وارو قافيو چيو ويندو هو.

بلاغت

بلاغت عربيءَ جي لفظ بليغ سان نڪتل آهي، جنهن جي معنيٰ آهي، پورو، ڪامل، موقعي مطابق . اصطلاحي معنيٰ موجب بلاغت شعر جي اُها خاصيت آهي، جنهن موجب، شعر ۾ موقعي مطابق موزون لفظن جي جڙاوت ٺيل هجي ۽ ان ۾ اهڙي ته صفائي ۽ چٽائي هجي، جو پڙهندڙ جو ڌيان هڪدم اوڏانهن ڇڪجي وڃي.

بيت

بيت عربي ٻوليءَ جو لفظ آهي، جنهن جي لغوي معنيٰ آهي گهر. سنڌي ادب ۾ بيت، ڏوهيڙي مان اُسريو جنهن جي سٽاءَ ۾ ساڳي ڏوهيڙي وارو رکيو ويو يعني منجهس قافيو پنهنجي سٽن جي پڇاڙيءَ ۾ آندو ويو. نه رڳو ايترو پر ان ۾ خيال ۽ مضمون به ساڳيا پيش ڪيا ويا. وقت گذرندي بيت ۾ ڪجهه ردو بدل ڪري، منجهس سٽن جو انداز ڪافي وڌايو ويو ۽ ان جي قافيي ۾ به ڦير ڦار ڪئي وئي. اها شاعرائي صنف پنهنجي فن، هيئت، معنيٰ ۽ مقصد جي لحاظ کان ارغونن ۽ ڪلهوڙن جي دور حڪومت ۾ عروج کي پهتي، جنهن جا اوائلي امڃاڻ شاهه عنات رضوي ۽ شاهه عبداللطيف ڀٽائي جي رسالن مان ملن ٿا.

ٻي سري ڳجهارت

اها ڳجهارت جيڪا ڪنهن به سر تي ٻڌل نه هجي، پر سگهڙ ڪابه ڳالهه خيال ۾ آڻي، لڪ رکي هجي. مثال طور: ڪيڙي کي ذات ڪائي ته/ هٿجي

گھوڙي جي (بند: ڪپڙو - ڪوٽ، ذات جا - ڪلر، گھوڙي جي - پستي)
پيچڻي: ڪوٽ کي ڪلر ڪاني ته هيٺ جي پستي

ٻاونجاهه اکري:

ٻاونجاهه اکريون سنڌي الف ب يعني ٻاونجاهه اکرن مان شروع ٿيندڙ بيتن يا نظمن جي بندن هيئت طويل نظماڻي صورت ۾ لکيون وينديون آهن. ٻاونجاهه اکريءَ ۾ ڱ ، ڻ ۽ الف حمزي (ء) جهڙا اکر جيڪي ڪنهن به لفظ جي منڍ ۾ نٿا اچن ، تن جي ڏکيائيءَ سبب ۽ طويل نظم جي ڪري تمام گهٽ لکيون ويون آهن.

تجريدي نظم

تجريدي نظم اصطلاحي طور ان نظم کي چئبو آهي، جنهن ۾ ڪوبه موضوع اهڙيءَ طرح بيان ڪيو وڃي، جڻ ته اهو بي ربط خيال هجي. هي هڪ راز ۾ پيو نثراڻو نظم هوندو آهي، جنهن ۾ بيان هڪڙو ۽ مقصد ٻيو هوندو آهي. تجريدي نظم، شاعريءَ جو هڪ قسم آهي. تجريدي نظم جو پهريون نمونو پيراڻي پنيري جي شاعري ۾ ملي ٿو پر تجريدي نظم سنڌي ادب ۾ متعارف ڪرائڻ وارو ڊاڪٽر ملڪ نديم آهي .

تجنيس تام

تام معنيٰ مڪمل. ڪلام ۾ ٻه اهڙا لفظ آندا وڃن، جي لکڻ توڙي پڙهڻ ۾ هڪجهڙا هجن. پر انهن جي معنيٰ مختلف هجي. مثال تجنيس تام:

چا هڻ اندر جيءَ، سا هڻ ڏني ساهه کي،
سا هڻ پڇڙي ته ساهه جي، ساهڻ ساهڙ ريءَ،
ساهڙُ ميڙ سميع ته سا هڻ پڇڙي ساهه جي. (شاهه)

هن بيت ۾ ساهڻ لفظ جون ٻه معنائون آهن: هڪ جي معنيٰ آهي ساهڻ، يعني ميهار ۽ ٻيو لفظ آهي، سا هڻ يعني اها ڳنڍ. هن کي تجنيس لفظي به چئبو آهي.

تجنيس حرفي

تجنيس عربي ٻوليءَ جو لفظ آهي، جنهن جي لفظي معنيٰ آهي هڪجهڙو هجڻ، مطابقت هجڻ ۽ حرف جي لغوي معنيٰ آهي اکر. تنهن ڪري تجنيس حرفي جو مطلب ٿيندو اکرن جي هڪجهڙائي يا مطابقت هجڻ. علم بيان ۾ تجنيس حرفي جو مطلب آهي، شعر جي ڪنهن مصرع ۾ ساڳئي يا هڪجهڙي اکر سان شروع ٿيندڙ ڪيترائي لفظ اچن. سنڌيءَ ۾ ورجاءُ به تجنيس ۾ شامل ٿئي ٿو جنهن سان بيتن جي مضمون ۾ سهڻائپ، رنگيني، تسلسل ۽ هم آهنگي پيدا ڪجي ٿي. شاهه لطف الله قادري سڀ کان پهرين پنهنجي شاعريءَ کي وڌيڪ دلڪش بنائڻ لاءِ تنين ٽيڪنڪ وارڻ يا ورجاءُ جو استعمال ڪيو آهي. حسن حبيبن جو پسين جي ميڪان، ته توکي سڀ چمار، وڃي اچ ورهن جي تجنيس جا خوبصورت مثال شاهه لطيف جي شاعريءَ ۾ ملن ٿا:

ملهه مهانگو قطري مسڪڻ شهادت،
اسان عبادت، نظر ناز پرينءَ جو!

تجنيس خط

ڪلام ۾ اهڙا لفظ آڻڻ، جيڪي صورت ۾ هڪجهڙا هجن، مگر انهن جي نقطن ۾ فرق هجي. ٻين لفظن ۾ ائين چئبو ته ساڳئي آواز سان شروع ٿيندڙ لفظ هڪٻئي جي ڀرسان رکڻ. شاهه جو سڄو رسالو انهيءَ صنعت سان سينگاريل آهي. مثال:

دهشت، دم، درياهه ۾،
جت، لڙ لهريون، لس ليٽڻ (شاهه)

هن مصرع جي پهرئين اڌ وارا لفظ د سان شروع ٿين ٿا، اهڙيءَ طرح ٻئي اڌ ۾ ل سان شروع ٿيندڙ لفظ هڪ ٻئي جي ڀرسان رکيا ويا آهن.

تجنيس زائد

شعر جي مصرع ۾ اهڙن لفظن جو استعمال، جن مان هڪڙي جي اڳ ۾ اکر وڌيل هجي. جيئن: وڏيو ڌن، مال، رتبو، شان شاهوڪار جو تيئن وڏيو دنيا جي باعث زار جي آزار جو.

تجنيس مڪرر

شعر ۾ ساڳئي لفظ جي ٻه دفعا اچڻ واري صنعت. مثال: گرچ گل لاءِ پريشان هزار هزار، مون لاءِ مگر هڪ تون نگار نگار.

تجنيس ناقص

ڌَرَ ۾ ڪونهي ڌُرُ ڏيرن ڌُرُ وڌو ڪيو. (شاهه)

هن مصرع ۾ پهريون ڌَرَ لفظ جي ر تي زبر آهي، جنهن جي معنيٰ آهي مڙس، خاوند ۽ ٻي ڌر لفظ جي رُ تي پيش آهي، جنهن جي معنيٰ آهي ڏنگ. مٿين ٻه مصرع ۾ لفظ ته هڪجهڙا آهن، پر انهن جي اعرابن ۾ تفاوت آهي، تنهن ڪري ان کي تجنيس ناقص چئبو. ناقص معنيٰ اڻپورو ڪلام يا اهڙا لفظ جيڪي لکڻ ۾ هڪجهڙا هجن، پر اعرابن ۾ تفاوت هجي ته ان کي تجنيس ناقص چئبو آهي. مثال: جَتَنَ ڪيا جَتَنِ، آيا ڪي ايندا. جَتَنَ= ڪوششون جَتَنِ=اوٺارن

تخلص

تخلص عربي جي لفظ خلاصه مان نڪتو آهي، جنهن جي معنيٰ آهي، مختصر. اصطلاحي معنيٰ موجب، تخلص شاعر جو مختصر نالو هوندو آهي. جيڪو هو سڃاڻپ لاءِ شعر يا نظم جي آخري بند يا آخري سٽ ۾ ڪم آڻيندو آهي. مطلب ته تخلص هڪ شاعراڻو نالو آهي، جو شعر جي پڇاڙيءَ ۾ استعمال ڪيو ويندو آهي.

ترائيل

ترائيل اصل ۾ فرانسيسي شاعريءَ جي صنف آهي، جيڪا لفظ Triolet/ ترايوليٽ مان ورتل آهي، جنهن جو مقصد آهي ته سرو فني لحاظ کان چئن چئن سٽن جي ٻن بندن واري هن صنف ۾ ڪل اٺ سٽون ٿين ٿيون، جنهن جي پهرين، ٽين ۽ پنجين سٽ هم قافيه ۽ ٻي ۽ ڇهين سٽ پاڻ ۾ هم قافيه هونديون

آهن. پهرين سٽ، چوٿين ۽ ستين سٽ ۾ ۽ ٻين سٽ اٺين سٽ ۾ ورجاءُ طور ورجايون وينديون آهن. هن صنف ۾ ساڳي سٽ کي ٽي ڀيرا ورجائي، مضمون کي هڪ جاءِ تي سلهاڙيو ويندو آهي. ان ڪري ۾ مرڪزي سٽن جي وري ورجاءُ سان نه رڳو فني گهرج پوري ٿئي ٿي پر منجهس خوبصورتي به پيدا ٿئي. شيخ اياز ترائيل جي باري ۾ لکي ٿو ته ترائيل جو گهاڙيٽو فرينچ مان اردوءَ ۾ ورتو ويو ۽ اردوءَ تان سنڌيءَ ۾ آيو. هن صنف کي سنڌي زبان ۾ متعارف ڪرائڻ جو سهرو سنڌيءَ جي نامور شاعر نارائڻ شيام تي آهي.

ترقي پسند تحريڪ ۽ سنڌي ادب

1936ع ۾ لنڊن ۾ ترقي پسند تحريڪ جو بنياد پيو. انهيءَ زماني ۾ ئي هندستان جي ترقي پسند اديب سجاد ظهير (1905_1973ع) يورپ ۾ رهائش دوران رالف فاڪس (1913_1373ع) ۽ لوئيس آراگون (1897_1982ع). جهڙن اديبن سان ملاقات ڪئي. لنڊن ۾ هندستاني ترقي پسند اديبن 1936ع ۾ پنهنجي تحريڪ جو پهريون مينيفيسٽو/منشور تيار ڪيو جنهن تي ڊاڪٽر ملڪ راج آنند، سجاد ظهير، ڊاڪٽر جيوتي گهوش، ڊاڪٽر ڪي اي ڀٽ، ڊاڪٽر ايس سنها ۽ ڊاڪٽر محمد دين تاثير جون صحيون هيون. اهڙيءَ ريت اپريل 1936ع ۾ انجمن ترقي پسند مصنفين جي پهرين ڪانفرنس لکنؤ ۾ ٿي. جنهن ۾ مدراس، گجرات، مهارشٽر پنجاب، سنڌ، بهار ۽ يوپيءَ جي نمائندن شرڪت ڪئي. شاگردن دفترن ۾ ڪم ڪندڙ نوجوانن، استادن، وڪيلن، ڪميونسٽ ۽ سوشلسٽ پارٽين جي ادب سان شوق رکندڙ فردن ۽ اديبن جي وڏي انگ هن ڪانفرنس ۾ شرڪت ڪئي. سنڌي ادب به ترقي پسند تحريڪ کان نه رڳو متاثر رهيو، پر مجموعي طرح سنڌي ادب خاص ڪري شاعري ڪلاسيڪي دور کان وٺي ترقي پسند رويـن ۽ لاڙن جي حامل رهي آهي. شاهه لطيف جي شاعري پنهنجي دور جي جاگيرداري لاڙن جي مخالف هئي. 1920ع کان سنڌي ادب ۽ شاعريءَ ۾ ڪشنچند بيوس جو نالو ترقي پسند ۽ جديد خيالن جو حامل نظر اچي ٿو. ڊاڪٽر گربخشاڻي ۽ ٻين سينيئر اديبن 1940ع جي ڏهاڪي ۾ سنڌي ادبي سرڪل قائم ڪيو جنهن ۾ 194:_1942ع ڌاري رام

پنجواڻي، لعلچند امر ڏنو مل، شيخ اياز ۽ ٻين اديبن حصو ورتو. انهيءَ سرڪل ئي اڳتي هلي، سنڌي ادبي سنگت جي صورت اختيار ڪئي. جنهن جي باقاعدي تنظيم ڪاري ورهاڱي کان اڳ اپريل 1947ع ۾ ٿي. جنهن جو پهريون سيڪريٽري جنرل گوبند مالهي ۽ جوائنٽ سيڪريٽري شيخ اياز ٿيو. 1954ع ۾ ترقي پسند مصنفين تنظيم تي سرڪار پاران پابندي وڌي وئي. پر ان کان اڳ 53_1951ع ڌاري سنڌي اديبن هڪ ڀيرو ٻيهر ماني ٿيل سنڌي ادبي سنگت کي ڪراچيءَ ۾ جياريو احسان بدوي، نورالدين سرڪي، محمد ابراهيم جويو جمال ابڙو، شيخ اياز، غلام رباني آگري ۽ ٻين وغيره ميٺارام هاسٽل ۾ ٻين هنڌن تي گڏجاڻيون ڪيون. انجمن ترقي پسند مصنفين تي پابنديءَ بعد اهو ڪردار سنڌي اديبن وٽ سنڌي ادبي سنگت جاري رکيو. جنهن جي مرڪزي تنظيم ڪاري 1956ع ۾ ٿي. جنهن ۾ سنڌ جي 12 شاخن شرڪت ڪئي. آئين منظور ٿيو ۽ باقاعدي مرڪزي باڊي چونڊي وئي. اهڙيءَ طرح سنڌي ادبي سنگت اڄ تائين پنهنجو سفر جاري رکندي اچي پئي. سنڌي ادبي سنگت ون يونٽ دور کان وٺي اڄ تائين پنهنجي روشن خيال ۽ ترقي پسند سوچ سان اڳتي وڌي رهي آهي.

تشبيهه

تشبيهه عربي لفظ آهي. جنهن جي لفظي معنيٰ آهي، مشابهت، پيٽ، تمثيل. علم بيان جي اصطلاح موجب، شعر يا نثري عبارت ۾ ڪنهن هڪ شيءِ کي ٻيءَ شيءِ جي برابري ڪرڻ. يعني ٻن مختلف لفظن يا شين جي هڪ ٻئي سان ڀيٽ ڪري، منجهن ڪنهن خاص ڳالهه يا گڻ جي هڪ جهڙائي ڏيکارڻ کي تشبيهه چئبو آهي. انهن شين جي ڀيٽ ڪرڻ لاءِ وانگر، وانگيان، وانگي، مثل، جهڙو جيان، جان، طرح،جڻ، وغيره مان ڪو به هڪ لفظ استعمال ٿيل هوندو آهي ڪجهه مثال ڏجن ٿا:_ (i) حفيظ چوڏهينءَ جي چنڊ جهڙو سهڻو آهي. (ii) وسيم جا اکر موتين جهڙا آهن.

تصوف

تصوف لفظ صوف (پشم)، صفا (صاف)، اهل صفہ (اصحابي) سان جوڙيو ويندو آهي. بنياد ڪجهه به هجي، تصوف ۾ اصل مقصد هيڪڙائي ڪي حاصل ڪرڻ لاءِ مختلف ڏاڪا مقرر ڪيا ويا آهن، جن کي سلوڪ جون منزلون چئجي ٿو. مشرق ۾ خصوصاً برصغير ۾ تصوف وحدت الوجود ۽ وحدت الشهود جي صورتن ۾ نظر اچي ٿو جيڪو مختلف مذهبن ۾ نظر اچي ٿو. وحدت الوجود نظرئي جو باني محي الدين ابن العربي (1165ـ 1240ع) هو جڏهن ان جي ابتڙ ٻيو نظريو وحدت الشهود جو آهي جنهن کي مجدد الف ثاني زور ورتايو هو فڪري مڪتب مطابق، انسان ذاتي حيثيت ۾ تسخير ڪائنات ڪري سگهي ٿو ۽ جُز جي صورت ۾ ڪُل جون خوبيون پاڻ ۾ پيدا ڪري سگهي ٿو. تصوف جي فلسفي جي انهن ٻنهي مڪتبن تي ناقدن تنقيد ڪئي آهي مثلاً: وحدت الوجود جي نظرئي موجب ماڻهوءَ قدرت جو پرتوو آهي، ان ڪري ناقدن جو خيال آهي ته ڪيس قدرت تي پاڙڻو پوي ٿو. وحدت الشهود جو نظريو ماڻهوءَ کي ڪُل اختيار جو مالڪ بڻائي ٿو جنهن سان طاقت ۽ سرڪشي جنم وٺي ٿي، جيڪا انسان ذات لاءِ ناڪاري سماجي روين کي جنم ڏئي ٿي، جهڙوڪ: فسطائيت وغيره. وحدت الشهود موجب انسان هن ڪائنات ۾ اشرف آهي ۽ مخصوص عقيدي موجب هو دنيا تي اختيار حاصل ڪرڻ جو حقدار آهي. انهيءَ فلسفي جي مڪتب ڪامل انسان (Superman) ۽ مرد مومن جي تصور کي جنم ڏنو. ان تصور اڳتي هلي چونڊ قومن (Selected Nations) ۽ چونڊ قوم جي حاڪميت کي جنم ڏنو. اهو تصور جرمن فلسفي نتشي (Nietzsche) جو آهي. خاص ماڻهو خاص قوم، خاص الخاص عقيدي جي بالادستي ۽ انهيءَ جي حصول لاءِ طاقت جو استعمال، انهيءَ زمري ۾ اچي وڃن ٿا. تصوف جو لاڳاپو انسان ذات ۽ انساني سماج سان آهي. تصوف انساني سماج جي ٻهرئين باشعور گروهه ۾ موجود هو جن وٽ راڄنيتيءَ جا سادا ۽ عام اصول هئا. ان ريت تصوف، شڪاري دور کان وٺي زرعي سماج کان ٿيندو جديد دنيا ۾ پهچي

پنهنجو سماجي ڪارج ادا ڪري ٿو. تصوف تي جرمن خاتون ميڊم بلوسڪي جون تحريرون نهايت آهن. جن کي سيڪريٽ ڊاڪٽرائن (Secret Doctrine) سڏيو ويو آهي. جنهن ۾ خدا، ڪائنات ۽ انسانذات تي سائنسي انداز ۾ بحث ٿيل آهي. هن تحريڪ سڄي يورپ ۾ ٿياسافيڪل سوسائٽين کي جنم ڏنو. سنڌ جي ٿياسافيڪل سوسائٽي به انهي سلسلي جي هڪ ڪڙي رهي آهي. تصوف/وحدت الوجود جاگيرداري ۽ اجاره داريءَ جي خلاف انسانن ۾ برابريءَ جي فلسفي کي هٿي ڏني. تصوف، تعصب جو رد آهي.

ٽه سٽا

ٽن سٽن تي مشتمل صنف ٽه سٽا به آهي. جنهن تي تمام گهڻو ڪم پريو وتا ڪيو آهي. جنهن کانپوءِ شيخ اياز، اسحاق سميجي ۽ ڪن ٻين به ٽه سٽا لکيا آهن. پر انهن سڀني جا بحر وزن توڙي گهاڙيٽا الڳ الڳ آهن. پريو وتا پنهنجي ٽه سٽن جي پهرين ۽ ٽين سٽ جو وزن هائيڪو جي يعني فعلن فعلن فاع رکيو آهي. جڏهن ته وچينءَ سٽ جو وزن چار دفعا فعلن استعمال ڪيو اٿائين. ۽ قافيا هائيڪو جيان رکيا ويا آهن. جڏهن ته شيخ اياز جي ٽه سٽن ۾ قافيه سازي ٻي انداز ۾ استعمال ٿيل ٿا. پر ان پنهنجي وزن بحر کي پريو وتا کان الڳ رکيو آهي. سنڌ ۾ اڪثر ٽه سٽا شيخ اياز واري گهاڙيٽي تحت لکجن ٿا. پر نامور شاعر اسحاق سميجي پنهنجي ٽه سٽن ۾ اڪثر ٻين ۽ ٽين سٽ کي هم قافيه رکيو آهي. پهرين کي آزاد ڇڏيو آهي. جڏهن ته ڪجهه ٽه سٽن ۾ هن ڪو به قافيو استعمال نه ڪيو آهي. هن صنف جو مثال هن ريت آهن:

اڄ اڄ ياڪر پاءِ
هڪ ٻئي کان اڄ جدا ٿيون ٿا،
وري ملڻ جي لاءِ
(پريو وتا)

ٽيڙو

ٽيڙو، سنڌي زبان جو لفظ آهي، جنهن جي لغوي معنيٰ آهي ٽي. اصطلاحي معنيٰ موجب آسمان تي پور وچوٽيءَ تي ٻيهل ٽن تارن کي ٽيڙو چئبو آهي. هائيڪو کان متاثر ٿي سنڌيءَ ۾ هيءَ صنف امداد حسينيءَ متعارف ڪرائي. هن صنف ۾ ڪل 35 ماترائون ٿينديون آهن، يعني هائيڪو کان هڪ ماترا وڌيڪ، ڇوته هائيڪو ۾ 11-13-11 ماترائون ڪم اينديون آهن. ٽيڙو ۾ به پهرين ۽ ٽين سٽ هم قافيه هوندي آهي ۽ وچين سٽ آزاد هوندي آهي. ٽيڙو نموني طور هيٺ ڏجي ٿو.

آءُ دراز هل!

تنهنجا سارا مولويءَ

منهنجو هڪ سچل (اياز)

ٽيهه اکري

ٽيهه اکري، عربي ٻوليءَ جي الف-ب جي اٺاويهن اکرن ۽ لا ۽ ء جي اضافي اکرن سان لکيون وينديون آهن. ٽيهه اکري نج سنڌي لکت آهي. جڏهن ته سرائيڪي ۽ فارسيءَ ۾ سي حرفي لکي ويندي آهي ۽ سنڌيءَ ۾ ٽيهه اکري لکي وڃي ٿي. ٽيهه اکري فني سٽاءَ موجب بيت يا نظم جي فارم ۾ 30 مصرعن تي مشتمل نظم آهي، جنهن جو هر هڪ بند الف-ب جي ترتيبوار اکر/حرف سان شروع ٿيندو آهي.

پرولي

پرولي هڪ ڳجهارتي فن آهي، اهڙو وسيلو جنهن ۾ ڳالهائيندڙ ڪا معنيٰ رکي جيڪا سندس ذاتي معنيٰ کان ڳجهي هجي ۽ جنهن ٻاهريون ۽ اندريون مطلب ڪڍيو وڃي. پرولي لفظ پروڻ مان نڪتل لڳي ٿو جنهن جي معنيٰ آهي موتين جي لڙهي. پرولي سنڌي لوڪ ادب جي هڪ پراڻي صنف آهي. ويچار کان پوءِ ڪنهن شيءِ جو پتو لڳائڻ کي پرولي ڀڃڻ چئبو آهي. پروليون ڪيئن نهيون ۽ ڪهڙي وقت کان مروج ٿيون ان جو پورو پتو نٿو پوي ته ڀراڙين ۾ عام

طرح ڪجهرين ۾ پروليون ڏيڻ جو جهجهو لڳندو آهي. پروليون ۾ ڪيترين ئي ڳجهين معنائون ۽ راز رکيل هوندا آهن، جي سگهڙ ۽ سمجهدار پروڙي ۽ سمجهي سگهندا آهن. پروليون، سوليون ڳجهارتون آهن.

پنج سٽا

سنڌيءَ ۾ هيءَ صنف پنجن گهاڙيٽن ۾ لکي وئي آهي. هر پنج سٽي جون سٽون يا بند ته پنج ئي آهن، پر ٿوري ڦيرگهير سان ان کي پنجن فارمن ۾ ورهايو ويو آهي. جيڪي استاد بخاريءَ جي شاعريءَ ۾ ملن ٿا. ناماياري شاعر مير محمد پيرزادي، استاد بخاريءَ جي ڪتاب ميلا ملهالا جي مهاڳ ۾ استاد بخاريءَ جي مٿي ڄاڻايل پنجن ئي گهاڙيٽن وارن پنج سٽن جو تعارف ائين ڪرايو آهي ته: فارم جي لحاظ کان پنج سٽا پنجن فارمن هيٺ لکيا وڃن ٿا. پنج سٽن جي بحر وزن جي ڪا به مخصوصيت نه آهي . يعني ڪهڙي به بحر وزن تي انهن کي لکي سگهجي ٿو. پنجن ئي سٽن جو وزن ڪهڙو به هجي، پر سڀ سٽون هڪڙي ئي وزن تي هئڻ گهرجن. باقي قافيي کي الڳ الڳ فارمن ۾ مختلف انداز ۾ ڪتب آندو ويندو آهي.

پنجڪڙا

شاعريءَ جي هيءَ صنف سنڌي شاعرن هري دلگير، پريو وفا ۽ ٻين متعارف ڪرائي. سنڌ ۾ به ڪيترن شاعرن پنجڪڙا لکيا آهن. جن ۾ راشد مورائي، تاج جويو، وسيم سومرو، سعيد ميمڻ ، خاڪي جويو، اسحاق سميجو ايوب گل ۽ خالد چانڊيو جا نالا قابل ذڪر آهن. هن صنف جو وزن بحر ڪجهه هن ريت آهي ته. هن جي هر سٽ جون ماترائون 15_16 ماترائن کان وڌائي نه ٿيون سگهجن ۽ ان تحت ئي لکي وڃي ٿي. پنجڪڙا جي پهرين سٽ ۽ چوٿين سٽ پاڻ ۾ هم قافيا هونديون آهن ۽ ٻين ۽ ٽين سٽ پاڻ ۾ هم قافيه هونديون آهن. جڏهن ته پنجين سٽ ۾ پهرين سٽ ورجائي ويندي آهي. ڀارت ۾ هن صنف تي پريو وفا جو ڪتاب سرخ گلاب سرها خواب . جڏهن

ته سنڌ ۾ سعيد ميمڻ جو ڪتاب ڪاري ٻو ۾ چنڊ، جيڪو هڪ طويل نظم کان سواءِ رڳو پنجڪڙن تي مشتمل آهي. سنڌ ۾ نئين ٽهيءَ ۾ هيءَ صنف تيزيءَ سان پنهنجون پاڙون پختيون ڪري رهي آهي.

پهاڪو

پهاڪو سنڌي لفظ پهه مان ورتو ويو آهي، جنهن جون معنائون آهن خيال ڪرڻ، فيصلو ڪرڻ، صلاح ڏيڻ/وٺڻ سوچڻ ۽ نبرڻ وغيره. پهاڪا، چوڻيون ۽ ٻهڳڻ جا ٻول، سنڌي سياڻپ جو آئينو آهن. منجهن سنڌي رهڻي ڪهڻي ۽ ڪڻ ڪوت جي گهڻي ياڳي جيڙي جاڳندي تصوير چٽيل آهي. جيتوڻيڪ پهاڪا مختصر آهن، مگر چوڻ وقت مطلب کي مفصل ڪن ٿا. اهڙي طرح پهاڪن مان ماڻهن جي عادتن ۽ اتوارن، رفتار ۽ گفتار، رسم ۽ رواج، ڪمال ۽ زوال، حرڪت ۽ بدعت وغيره جو پتو پوي ٿو. سنڌي ٻوليءَ ۾ پهاڪا ۽ اصطلاح ڪافي آهن. انهن ۾ اڪثر نج ۽ ٺيٺ سنڌي ٻوليءَ ۾ ڪم آيل آهن. اهي سنڌي ادب توڙي معياري ادب جا عام جز آهن.

جديد ادب

جديد ادب مان مراد اهو ادب آهي، جيڪو پنهنجي دور جي جديد لاڙن سان هم آهنگ هجي ۽ پراڻي ادب جي بنسبت ان ۾ نواڻ هجي. پر ان هوندي به ساڳئي دور ۾ ڪن ادبي فن پارن ۾ جدت ۽ انفراديت آهي. ته ڪن ۾ وري قدري شعري روايتن جي پابندي ڪئي ويجي ٿي، يعني هر دور ۾ قديم ادب جا رجحان به قائم رهن ٿا ۽ جديد لاڙا به ملن ٿا.

جديديت پڄاڻان يا بعد جديديت

جديديت پڄاڻان (Post Modernism) کي جديديت (Modernism) جو ابتڙ يا ان جو تسلسل يا ان جو عمل يا ان جو رد عمل چئي سگهجي ٿو. هڪڙي حوالي سان چئي سگهجي ٿو ته Post معنيٰ ان کانپوءِ اچڻ يا ان جو تسلسل يعني جديديت کي رد ڪندي ان جي ابتڙ پيش ڪرڻ پوسٽ

ماڊرنزم جو لفظ زندگيءَ سان واسطيدار هر ڪيتر سان جڙيل آهي. پوءِ ادب هجي، فنون لطيفہ هجي، نقش، هجي، فلم، ناٽڪ موسيقي، سماجي رهنوار هجي يا ٽيڪنالاجي هجي. پوسٽ ماڊرنزم بنيادي طور تي هڪ لاڙو آهي. جديديت وارو ادب يا فن جديديت واري اثر هيٺ سرجيل تخليق کي چيو ويندو آهي. جيڪا هڪ هلچل يا تحريڪ هئي، جيڪا يورپ ۾ روشن خياليءَ (Enlightenment) جي نالي سان 18 صديءَ ۾ شروع ٿي. جڏهن تہ بعد جديديت ، جديديت جو تسلسل آهي. پر ان جا اصول ۽ مقصد مختلف آهن. جديديت پڄاڻان جي ادبي نظرئي کي ٺاهڻ ۾ سوسيئر، فوڪو دريدا، لاڪان، پال دي مان، رولان بارٿ، جوليا ڪرسٽيوا ۽ ٻين جي فڪر ۽ نظرين جو وڏو ڪردار آهي. جديديت پڄاڻان ، دراصل ساختيات ۽ رد ساختيات (Structuralism and Post Structuralism) جي نظرين کان بنيادي استفادو حاصل ڪيو آهي.

جرنل

هڪ قسم جو رسالو جنهن ۾ اڪثر ڪري تحقيقي مقالا گڏ ڪري شايع ڪيا آهن پي ايڇ. ڊي يا ڪنهن لاڳاپيل مضمون سان وابستگيءَ وارن کي تاڪيد ڪيو ويندو آهي تہ ڪنهن مشهور جرنل ۾پنهنجا پيپر شايع ڪرائين. سنڌ ۾انگريزن جي دور ۾ انگريزي زبان ۾ڪيترائي جرنل شايع ٿيندا هئا. 20 صديءَ ۾ سيد مصطفيٰ غلام شاھ Sindh Quarterly نالي هڪ جرنل شايع ڪندو هو. انسٽيٽيوٽ آف سنڌالاجي، سنڌي شعبو سنڌ يونيورسٽي، سنڌي لئنگئيج اٿارٽي، سچل چيئر خيرپور ۽ شاھ عبداللطيف ڀٽائي چيئر، ڪراچي طرفان بہ جرنل شايع ٿيندا رهندا آهن. جن ۾ ڀٽائي، ڪينجهر، ڪلاچي، آشڪار ۽ سنڌي ٻولي اهم آهن.

جمالو

جمالو سنڌ جو مشهور ۽ محبوب لوڪ گيت آهي. جنهن جي ڳائڻ وقت ناچ ٿيندو آهي. جنهن کي جمالو ناچ چوندا آهن. جمالو گيت تي اهو نالو ڪيئن پيو؟ ان بابت اديبن مختلف رايا ڏنا ويا آهن. جن جو تت اهو آهي تہ

جمالو ڪو شخص هو جيڪو ڪنهن سبب گهر کان ٻاهر ويل هو ۽ جڏهن واپس آيو ته سندس اچڻ جي خوشيءَ ۾ گيت ڳايا ويا. جمالو گيتن مان معلوم ٿئي ٿو ته هو پهلوان ۽ قداور هو جيئن: جنهن جا پير پنج سير هو جمالو. جمالي ۾ ڪيترن شاعرن وقت به وقت نيون ڳالهيون به شامل ڪيون آهن. جهڙوڪ جيڪو سڪر واريءَ پل تي هو جمالو وغيره وغيره. هڪ روايت مطابق جمالي جو واقعو ميرن جي دور جو آهي.

جماليات

جماليات جي معنيٰ آهي، سونهن يا سونهن واري شيءِ يا وجود جي ڀُوجهه پرک ۽ انهن جو ماخذ. سونهن فطرت ۾ به هوندي آهي ته فن ۾ به. فطرت ۽ ان جا سمورا مظاهر قدرت جي عطا آهن. هي اپرندڙ لهندڙ سج واري ويل: شفق ۽ سنڌيا، پونم جو چنڊ، چانڊوڪيءَ جو اُهاءُ، سمنڊ جي ويڙ، درياهه جون ڇوليون، ڏکڻ جي هير، سنڌوءَ ۾ ترڳندڙ چنڊ ۽ ان جو ٿهليل عڪس، وُٺي کان پوءِ ڌرتيءَ مان ايندڙ مٽيءَ جي سڳنڌ، ملهار، ڪڪرن جي لس، وُٺي کان پوءِ ڌوتل وڻ ٽڻ ۽ گهرو نيرو آڀ، وسڪاري کان پوءِ واري اوپڙ، تاڙي جي تنوار، بلبلين جو ٻُٽڪن ڪويل جي ڪوڪ، ماڪ جي شفافيت ۽ ٽڏيرو ڇهاءُ، گلن جي سُرهاڻ ۽ ڪوملتا، مٽيءَ جي عظمت، ٻيل جو ٽلڻ، ڪبوتر جي اڏام اِهي سڀ فطري سونهن جا مظهر آهن، پر انهن مڙني کان اعليٰ ۽ سونهن جو عظيم تر مظهر آهي خود انسان. اٿين سُر به سونهن آهي ته لفظ ۽ رنگ به سونهن آهن ته تند ۽ تنوار ۾ به حسن موجود آهي، جنهن کي جماليات ڇنڊبو آهي.

جنگ ناما

جنگ ناما واقعاتي شاعريءَ جو اهو نمونو آهي، جن ۾ ڪنهن جنگ جي يادگيريءَ منظر نگاريءَ جيت يا هار جو نقشو چٽيل هجي. جنگ ناما، اصل ۾ رزميه شاعري هوندا آهن. سنڌي لوڪ ادب سلسلي جو ڪتاب جنگ ناما ڊاڪٽر نبي بخش بلوچ جو ترتيب ڏنل آهي.

جهولڻو

ڏکڻ هندستان جي تامل ٻوليءَ جي شاعريءَ جي هڪ صنف اوشل. جنهن

جي معنيٰ آهي جهولڻو. هن صنف جو تعلق تامل ٻوليءَ واري علائقي جي رهڻي ڪهڻيءَ سان آهي. اتي سيٺي ذاتين ۾ رواج آهي ته شادي واري رات جوٺ. ۾ ڏيٺهن جو ٿيندي آهي. اتي هڪ جهولي جو بندوبست ڪيو ويندو آهي. جنهن ۾ گهوٽ ڪنوار لڏندا آهن. ان موقعي تي جيڪي گيت ڳايا ويندا آهن، انهن کي اوشل چيو ويندو آهي. دکن جي صوفي شاعرن ان رسم مان فائدو ورتو. تنهن دؤر جي اردوءَ ۾ انهيءَ قسم جا گيت لکڻ شروع ڪيا، ۽ انهن نظمن کي هنن پنهنجي ٻوليءَ جي لحاظ کان جهولڻو سڏيو. دکن جو پهريون جهولڻو چوندڙ شاعر شاهه علي جيو گامڌني هو. پاڪستان واري خطي ۾ سڀ کان پهرين پنجاب جي قادري بزرگ حضرت نوشه گنج بخش جا جهولڻا ملن ٿا. اتر هندستان جي اردو شاعرن ۾ هن صنف جو رواج اٺويهين صدي عيسويءَ تائين نظر اچي ٿو. ان زماني جي ڪن داستانن ۾ به جهولڻا نقل ڪيا ويا آهن. حضرت سچل سرمست ۽ روحل فقير دکني شاعري ۽ ان وقت سنڌ ۾ مروج هندي/ اردو شاعريءَ مان هن صنف کي سنڌيءَ ۾ پنهنجي انداز سان آندو. سچل جي جهولڻي بيتن ۽ جهولڻو ڪافين ۾ وچوڙي جا ورلاپ ملن ٿا ۽ پرينءَ تائين پهچڻ جي تانگهه ۽ طلب ڏيکاريل آهي. سچل سرمست جي ڪلام کان سواءِ روحل فقير جي هندي ۽ سرائڪي جهولڻي ۽ سچل جي سنڌي جهولڻي ۾ فرق آهي. روحل جي جهولڻي ۾ اڪثر چار سٽون ٽين ٽيون ۽ هر سٽ جو وزن عام بيت کان وڌو ٿئي ٿو. سچل سرمست جي جهولڻي جو هر بند. گهڻو ڪري اٺن سٽن جو ٿئي ٿو ۽ تائين سٽ ورائيءَ جي اچي ٿي.

چوسٽو

چئن سٽن وارو شعر/نظم، جنهن جي پهرين، ٻي ۽ چوٿين سٽ هم قافيه ٿيندي آهي. ڪنهن به عروضي وزن يا ڇند وديا موجب لکي سگهبو آهي ۽ ان ۾ موضوعن جي فراواني هوندي آهي. سنڌ جي ڪيترن شاعرن چوسٽا لکيا آهن. پر استاد بخاري، سرڪش سنڌي، شمشيرالحيدري، پرواني ڀٽي، راشد موراني، امداد حسيني وغيره جا چوسٽا مشهور آهن.

چوسٽا آواز

سنڌي ٻوليءَ ۾ چار اهڙا آواز آهن، جن کي اُچارڻ سان هوا کي واٽ ۾ اندر ڇڪڻو پوندو آهي. انهيءَ ڪري لسانيات جي ماهرن انهن کي چوسٽا آواز سڏيو آهي. هي آواز ٻ، ڏ، ڄ ۽ ڳ جي حرفن سان لکندا آهن. هنن اکرن جي خوبي اها آهي ته انهن جي جاءِ تي ڪوبه حرف نعم البدل طور استعمال ڪري نه ٿو سگهجي. اگر اکرن جي جاءِ تي سنڌن ويجهن هم آوازن جهڙوڪ ب، د، ج ۽ گ جو استعمال ڪبو ته اچارن جي معنيٰ تبديل ٿي وينديءَ. مثال طور: ٻ = ٻار، ب = بار ڏ = ڏسان، د = دسان ڳ = ڳلي، گ = گلي ڄ = ڄار، ج = جار

چونڪ

چونڪ جي لغظي معنيٰ آهي، چئن جو ميڙ، يعني اُها جاءِ جتي چار شيون اچي پاڻ ۾ گڏ ٿين يا اُهو هنڌ، جتي چئني طرفن کان رستا يا واٽون اچي هڪ ٻئي سان ملن. اصطلاحي معنيٰ موجب، چونڪ هڪ شعر جو قسم آهي، جنهن ۾ چار هم وزن سٽون گڏ ٿين ٿيون. اُنهن مان پهرين ۽ چوٿين سٽ جو قافيو هڪ جهڙو ٿيندو آهي ۽ باقي وچ واريون ٻه سٽون (ٻي ۽ ٽين سٽ) قافيي کان بلڪل آزاد هونديون آهن. چونڪ جي شروعات سنڌ ۽ هند جي شاعريءَ ۾ ٿيل محسوس ٿئي ٿي. سنڌي شاعرن به هن صنف تي طبع آزمائي ڪئي آهي. چونڪ ۾ اڪثر تشبيهي ۽ اخلاقي مضمون پيش ڪيا ويندا آهن.

چوٽي

اهو مروج استعمال، جيڪو بيان ۾ الڳ استعمال ٿيندڙ هڪ پورو جملو يا ايڪو هوندو آهي ۽ پنهنجي لفظي معنيٰ ۾ ڪو به ڪتب ايندو آهي. اها ڪنهن مشهور ماڻهوءَ جي نسبت سان ڀاڪي طور استعمال ٿيندي آهي جيئن ڏک سکن جي سونهن انهيءَ کي چوٽي سڏبو آهي.

چيئر

ڪنهن يونيورسٽيءَ ۾ ادب ۽ تحقيق واري شعبي ۾ منسوب ۽ مخصوص ڪيل ان حصي کي چيئر سڏبو آهي، جنهن ۾ ڪنهن هستيءَ جي فن، فڪر،

متعلق تحقيق ڪئي ويئي ۽ ان سان لاڳاپيل ساهتي ۽ مواد کي يڪجا ۽ محفوظ ڪيو ويئي. سنڌ جي مختلف يونيورسٽين ۾ هيٺيون چيئرون قائم آهن: علامه آءِ آءِ قاضي چيئر، سنڌ يونيورسٽي، ڄام شورو. علامه غلام مصطفيٰ قاسمي چيئر، سنڌ يونيورسٽي، ڄامشورو. ٿليچ چيئر، سنڌ يونيورسٽي، ڄام شورو. شهيد بينظير ڀٽو چيئر، سنڌ يونيورسٽي، ڄام شورو. ايم. ايڇ. پنهور چيئر، سنڌ يونيورسٽي، ڄام شورو. سچل چيئر، شاهه عبداللطيف يونيورسٽي، خيرپور. شيخ اياز چيئر، شاهه عبداللطيف يونيورسٽي، خيرپور. شاهه عبداللطيف ڀٽائي چيئر، ڪراچي يونيورسٽي، ڪراچي. سيرت چيئر، ڪراچي يونيورسٽي، ڪراچي. شهيد بينظير ڀٽو چيئر، ڪراچي يونيورسٽي، ڪراچي.

ڇتارا

ڇتارو ڇهن سٽن تي مبني اهڙي شعري صنف آهي، جنهن جون ٻه ٻه سٽون هم قافيا هونديون آهن. پهريون ٻه سٽون هم قافيا، بند جو آخري لفظ ٽيون سٽ/ ٻئي بند جو پهريون حصو ٿي ڪم ايندو آهي. اهڙي ريت ٻيون ٻه سٽون/بند پاڻ ۾ هم قافيا هوندو آهي ۽ ٽيون حصو/ ٻه سٽون بند/ آخري بند پاڻ ۾ هم قافيا هوندو آهي. ان بند جو آخري لفظ قافيو ۽ هن سڄي ڇتاري جو پهريون لفظ ساڳيو هوندو آهي. سنڌيءَ ۾ ڇتارا مختيار ملڪ، مير محمد پيرزادي، تاج جويو، ج. ع. منگهاڻي لکيا آهن. ڇتارو اصل ۾ هندي شعري صنف ڪنڊلي جو جديد ۽ سڌريل روپ آهي.

ڇلڙو

ڇلو هٿ جو زيور آهي، جيڪو ڪڙي ٻه آڱر ۾ پائي سگهجي ٿو ۾ خصوصاً عورت ڇيچ ۾ پائيندي آهي. ڇلو لوهه، پتل، ٽامي، چانديءَ ۽ سون جو ٺهندو آهي. دوست هڪٻئي کي سوکڙيءَ طور ڇلو ڏيندا آهن. ۾ ٻهراڙيءَ ۾ ايجا تائين ڇلي کي نينهن جي نشاني سمجهيو ويئي ٿو. ڇلو - هندي ڇلا، سن ڇَل =منڊي؛ جو قسم لوڪ شاعريءَ ۾ جانب جي جدائيءَ ۾ ڇلو ٿي روح ريجهائيندڙ ۽ تسڪين قلب ڏيندڙ چيز آهي. ڇلڙو اهو گيت، جنهن ۾ ڇلي جو ذڪر هجي مفهوم جي خيال کان شعر ۾ محبت جون ميارون، قرب جي

پچارون ۽ نوري نشانيون چاتو آهي. سٽاءَ جي لحاظ کان ٽلهه کان علاوه هر مصرع ڏيڍ سٽي به ٿئي ٿي.

ڇندوديا

هندي شاعريءَ جي وزن جو علم. هندي ڇند وديا ۾ دوها ڇند، سورٺا ڇند ۽ ٻيا ڪيترا ڇند ٿيندا آهن. دوها ڇند ٻن مصرعن تي مشتمل آهي. هر هڪ سٽ ۾ ٻه پد يا چرڻ ٿين. پهرئين پد ۾ 3 ۽ ٻئي پد ۾ 11 ماترائون ٿينديون آهن. سورٺا ڇند اصل ۾ ابتو دوهو آهي، جنهن ۾ قافيي وارين ماترائن (11) جون بند وچ ۾ ايندو آهي، ۽ پيو پد (13 ماترائن وارو) سٽ جي آخر ۾ ايندو آهي. دوها- سورٺا ڇند جديد شاعرن مٿين ڇند وديا جي اصولن ۾ ڦيرگهير ڪري هڪ سٽ دوهي جي ۽ ٻئي وري سورٺي جي ڪتب آندي آهي، ان کي دوها سورٺا ڇند چئبو آهي. ڇند جا ٻيا به ڪوڙ قسم آهن. ڇند وديا شاعريءَ جي مخصوص وزن جي نظام (Prosodic System) کي چئبو آهي. جيڪو ان ۾ موسيقيت ۽ نغمگي پيدا ڪري ٿو ان ڪري شعر ٻڌڻ وقت متاثر ڪري ٿو. هن علم ۾ اهي سڀ اصول، قاعدا، قانون اچي وڃن ٿا، جيڪي قديم دور کان هندي شاعريءَ ۾ ملندڙ آهن.

ڇهه سٽا

ڇهن سٽن تي مشتمل شعري صنف قديم روايتي شاعريءَ ۾ مسدس. ڇهن سٽن جي بندن تي مشتمل نظم هوندو هو. ڇهه سٽا، مسدس کان هٽيل شعري صنف آهي. مسدس واري گهاڙيٽي ۾ طويل نظم ٿين ٿا. جڏهن ته ڇهه سٽا جي صنف ۾ طويل توڙي الڳ الڳ نظم به لکيا وڃن ٿا. سنڌيءَ ۾ شيخ اياز (1923ـ 1997ع) جي شاعريءَ جي مجموعي رخ تي نظر ڄمجهم ۾ ڇهه سٽي جي گهاڙيٽي ۾ طويل نظم به موجود آهي. جڏهن ته انفرادي ڇهه سٽا به ملن ٿا.

حرف

حرف عربي ٻوليءَ جو لفظ آهي. سنڌيءَ ۽ اردوءَ ۾ به عام مروج آهي. سنڌي زبان ۾ حرف کي اکر، سنسڪرت ۽ هنديءَ ۾ اڪشر چيو ويندو آهي. حرف جو مطلب آهي آواز کي ظاهر ڪرڻ يا اچارڻ وارو نشان. ٻين لفظن ۾

اٿين ڇنجي ته هر هڪ آواز جي لکيل صورت کي حرف چئبو آهي. دراصل حرف جي بنيادي معنيٰ آهي ڪنارو يا پاسو ڇاڪاڻ ته اهو ڪنارو يا پاسو وٺي بيهي ٿو. مطلب ته ڪنهن به سمجهڻ جهڙي آواز جي بدران ڪا به مقرر ٿيل نشاني جيڪا ڪم آڻجي ٿي، تنهن کي اکر يا حرف چئبو آهي.

حقيقت نگاري

حقيقت پسندي ترقي پذير دؤر جي پهرين هاڪاري ۽ ڀرپور تحريڪ هئي ڪوربي (Courbet)(1819_1877ع) ۾ سندس ساٿي انهيءَ تحريڪ جا اڳواڻ هئا. ماحول جي صحيح عڪاسي، انهيءَ جو بنياد هو هيٺين طبقو ۽ روزمره جا مظاهر انهيءَ جا حقيقي موضوع هئا. اڳتي هلي حقيقتن نگاري ادبي تحريڪ بڻجي دنيا جي ادب کي متاثر ڪيو. ان ۾ زندگيءَ جي مشاهدن کي اصليت سان پيش ڪرڻ اهم هو پلي ان ۾ زندگيءَ جون تلخ حقيقتون شامل ڇو نه هجن. دنيا کي سائنسي تحقيقات ۽ طريقن ذريعي ڄاڻي سگهجي ٿو. ان جي وصف ٻڌائي سگهجي ٿي . ان بابت معلومات گڏ ڪري سگهجي ٿي. جڏهن ته ٻئي نظريئي مطابق خارجي دنيا کي جبلتي شعور ۽ اندرواري اک سان ڄاڻي سگهجي ٿو. پر ادب ۾ حقيقت پسنديءَ جي وصف بنهه الڳ آهي. جڏهن ڪو به تخليقڪار پنهنجي شهپاري يا تخليق ذريعي زندگيءَ جي سچائيءَ سان ترجماني ڪري ته انهيءَ کي حقيقت پسندي چيو وڃي ٿو.

حمد

حمد عربي ٻوليءَ جو لفظ آهي جنهن جي لفظي معنيٰ آهي ساراهه، تعريف، ثنا، واکاڻ. حمد نظم جو اهو نمونو آهي جنهن ۾ ڌڻي سڪوري جي ساراهه ڪئي ويندي آهي. سنڌي شاعريءَ ۾ حمد ۾ بيت به ٿين ته وائي، ڪافي، غزل به لکيا وڃن ٿا. حمد محفلن ۽ پروگرامن ۾ اڪثر تلاوت کانپوءِ پڙهيو ويندو آهي.

حوالو

تحقيقي ڪم ۾ ڪنهن ٻئي جي تحقيق مان استفادو حاصل ڪرڻ لاءِ گهربل ٽڪرو (Passage) ڪڍڻ کي حوالو چيو ويندو آهي. حوالي طور کنيل مواد کي ابتين ڪامائن يا واڪ جي نشانين ۾ رکيو ويندو آهي ۽ حوالي ۾

آيل مواد جو ذريعو (ليکڪ، ڪتاب جو نالو، پبلشر جو نالو،صفحو نمبر، ڪتاب جي اشاعت جو سال وغيره. لکيو ويندو آهي.

خارجيت

داخليت ۽ خارجيت جا اصطلاح 18 صدي دوران انگريزي تنقيدي ادب ۾ استعمال ٿيڻ لڳا. خاص طور تي جان رسڪن(1819-1900ع) جي لکڻين ۾ خارجيت پسندن جو خيال هو ته ليکڪ پنهنجين لکڻين ۾ پاڻ يا ذاتي وابستگيءَ کي ٻاهر رکي، خاص طور تي جڏهن هو ٻين بابت لکندو هجي.

خاڪا نويسي

خاڪا نويسي، سوانحي ادب جو هڪ حصو آهي. جنهن ۾ ليکڪ ڪنهن هستيءَ، شخص يا بزرگ جي زندگي ۽ سندس خدمتن کي چٽيندو آهي. هي گهٽين حقيقتن ۽ رنگن سان چٽيل نه عڪس آهي ۽ نه ئي وري ڪو فوٽو گراف. جنهن ۾ رواجي ۾ رواجي چيز به اچي وڃدي آهي. ادب ۾ جنهن کي خاڪا نويسي چئبو آهي. ان ۾ گهٽ ۾ گهٽ لفظن سان ادبي نموني ڪنهن هستيءَ، شخص يا بزرگ کي چٽيو ويندو آهي. عام طور ڪن خاص شخصن تي خاڪا لکيا ويندا آهن. ليڪن خاڪا نويس عڪس ٺاهي زندگيءَ ۽ حقيقتن جي سچائي ۽ غير شخصي رخ ضروري ڏيندو آهي. ان ۾ تصور کي بلڪل جڳهه ڪانهي. جيئن ڪنهن شخص جي سموري زندگي يا زندگيءَ جي گهڻي حصي کي پاڻ سمائي ٿي. جڏهن ته ڪنهن جو خاڪو ليکڪ جي ذات ۽ زندگي سان جوڙيل ڪنهن شخص جو مختصر چٽ آهي.

خط نويسي

خط والدين، ڀائرن، گهر جي ڀاتين، چاچن، مامن، ٻين عزيزن، دوستن، عالمن، اديبن، استادن، شاگردن ۽ وڏين شخصيتن ڏانهن لکيو ويندو آهي. خط، غيرافسانوي ادب جو هڪ قسم آهي. خط نويسيءَ جي تحرير، دل جي اندرئين ٿهه مان نڪرندڙ صنف آهي، جيڪا مختلف ارتقائي مرحلا طئي ڪري اچ انشاپردازيءَ جي اوچي مقام تي پهتي آهي ۽ اعليٰ ادب جو رُتبو ماڻي چڪي آهي. خط اڪثر هلي اڌ ملاقات جي صورت اختيار ڪري وڃو.

خط لفظن جو روپ ڌاري جڏهن ته اڪ ملاقات بڻجي ويندو آهي. ادبي دنيا ۾ خطن کي وڏي اهميت آهي.

خواجڪي رسم الخط

خواجڪي رسم الخط سنڌي رسم الخط جو پراڻو نمونو آهي. جنهن ۾ اسماعيلي خوجن جو مذهبي ادب لکيو ويو آهي. اها ليپي پير صدرالدين ايجاد ڪئي يا ان ۾ اصلاح ڪئي. ان کي چاليهه اکري يا پير صدرالدين (1290_1409ع) جي سنڌي يا خوجڪي سنڌي به چيو وڃي ٿو.

داخليت

اُها تحرير/شاعري جنهن ۾ ذاتي خيالن، تاثرن ۽ زندگيءَ جو اثر نمايان طور نظر اچي. رومانوي لکڻين ۾ ذاتي داخليت جو اثر وڌيڪ هوندي آهي.

داستان/قصا

سنڌي ناول/ڪهاڻيءَ جو سفر آکاڻي، داستان ۽ قصي کان شروع ٿيو آهي. داستان/قصن جو پلاٽ ناول وانگر منظم هجڻ بدران پيچيده ۽ منجهيل هوندو آهي. ليڪن ان پيچيدگيءَ ۾ به دلڪشي هوندي آهي. ٻئي طرف داستان/قصي ۾ ماحول اجنبي ۽ اوپرو هوندو آهي. خيالي واقعن کان علاوه هن ۾ عجيب دنيا جهڙوڪ، پريون، ڪوهه قاف واري دنيا هوندي آهي. قصن جا ڪردار عشقيه، سٺائي ۽ بدڪاري تي مشتمل هوندا آهن. قصن ۾ ڪردار نگاري هميشه مافوق الفطرت هوندي آهي.

دراهو

دراهو هنر جو هڪ اهڙو قسم آهي، جنهن ۾ مسگرن ۽ شاعرن ٻنهي هنر ڪم آندو آهي يا ٻن قسمن جي لڪ رکي آهي. دراهو فارسي لفظ آهي. دو (ٻه) + راهه= رستو ٻن راستن وارو.

دستاڳ

ڪوهستاني علائقي جي خاص پروليءَ اها پرولي جنهن ۾ پهريائين پيچيدگي واري چيز جا اهڃاڻ ۽ اشارا آيل هجن. پر اڳتي هلي ان تان ڦري وڃجي. مثال طور: نچي ٿو ناچو خان، پر ناچو به ناهي

دوهو

دوهو هندي لفظ دوها مان نڪتو آهي، جنهن جي معنيٰ آهي ٻن مصرعن يا سٽن وارو بيت. ڏوهيڙو سنڌي شاعريءَ جو هڪ قديم فن آهي، جنهن سمن ۽ سومرن جي دور ۾ ترقي ڪرڻ شروع ڪئي. هندي زبان ۾ هن فن کي دوهرو يا دوهو چوندا آهن. دوهي جي حساب سان شيخ حماد جمالي (وفات 1368ع) کي سنڌيءَ جو پهريون شاعر چيو ويندو آهي.

دوهو سورٺو

هن قسم جي بيت ۾ اڪثر اٺين ٽيندو آهي ته پهرين سٽ ۾ قافيو آخر ۾ ۽ ٻي سٽ ۾ قافيو وچ ۾ ايندو آهي. يا وري اٺين به ٽيندو آهي ته پهرين سٽ ۾ قافيو وچ ۾ ايندو آهي ۽ پوئين سٽ ۾ آخر ۾ ايندو آهي. مثال:

هاڪ وهندو هاڪڙو پچندي پنڌ اروڙ

ٻه مڇي ۽ لوڙهه، سمي ويندا سوڪڙي (ماموئي فقير)

ديوان

ديوان فارسي لفظ آهي، جنهن جي لغوي معنيٰ آهي، ماڻهو جي گڏ ٿيڻ جي جاءِ مجازاً ڪچهري. اصطلاحي معنيٰ موجب، ڪنهن شاعر جي الف ـ ب واري قافيي تي جوڙيل غزل جي مجموعي کي ديوان چئبو آهي. هن جي ڪن غزلن ۾ قافيي جي پٺيان رديف به استعمال ڪيو ويندو آهي، پر اهو ضروري نه آهي. سنڌي ٻوليءَ ۾ الف ـ ب جي 52 (ٻاونجاهه) اکرن جي قافيي تي، پهريون مڪمل ديوان، آخوند گل محمد هالائيءَ جوڙي تيار ڪيو، جو ديوان گل جي نالي سان سنه 1272هجريءَ ۾ پهريون دفعو بمبئيءَ ۾ ڇپجي پڌرو ٿيو جنهن کان پوءِ ٻين سنڌي شاعرن به ديوان لکڻ شروع ڪيا. هن وقت سنڌي زبان ۾ اهڙا ڪيترائي ديوان ڇپيل ٿورڙي اڻ ڇپيل صورت ۾ موجود آهن.

ديوناگري رسم الخط

برهمي لپيءَ مان ترقي ڪري جڙيل رسم الخط ديوناگري رسم الخط صدين کان هندو مذهب جو مقدس خط رهيو آهي، ڪيترائي مذهبي ڪتاب ۽ سنيها هن رسم الخط ۾ لکيل آهن. گڏيل هندستان، ايشيا ۾ ننڍي کنڊ

(Sub continent) سان مشهور آهي. هن پوري خطي ۾ صدين کان سنسڪرت ڌرمي زبان ۽ ديو ناگري ڌرمي رسم الخط رهيو آهي. ديو ناگري رسم الخط هميشه کابي کان ساڄي طرف لکيا ويندا آهن. مرليڌر جيٽلي مطابق سڄي ڀارت ۾ ۽ ڀارت کان ٻاهر ٻئي، ٻين ڪنهين ملڪن ۾ ديوناگري لپيءَ جي ڦهلاءَ جو مکيه سبب اهو آهي ته اها مڪمل طور تي سائنسي سرشتي واري آهي. هن لپيءَ ۾ ماترائن جو استعمال لازمي هئڻ ڪري لکيل ٻوليءَ ۽ ڳالهائڻ جي ٻوليءَ جي روپ ۾ گهڻي ۾ گهڻي مشابهت آهي.

ڏٺ

ڏٺ لفظ جي معنيٰ آهي ڏٺل شيءِ. ڏٺ لوڪ ادب جي مکيه ۽ تمام ڏکي صنف آهي. هن ۾ ڪو شاعر يا سگهڙ ڪنهن شيءِ/واردات کي ڏسي. ان کي بيت يا نثري ۾ لڪائي پيش ڪندو آهي. هن صنف کي عام طرح بيت ۾ يا نثري انداز ۾ پيچبو آهي. ڏٺ کي ڪي ورڻ پرولي به چون. ليڪن جوڙجڪ ۽ مضمون جي لحاظ کان پرولي ۽ ڏٺ ٻنهي ۾ گهڻو فرق آهي. ڇاڪاڻ ته ڏٺ ۾ ڪنهن ڏٺل شيءِ يا ٻڌل شيءِ کي لڪ ۾ پيش ڪبو آهي. مثال طور: هڪ ماڻهوءَ ڏٺو ته مال جي ڀاڻ ۾ ڪُتل منيءَ تي ناڳ ڇپ هنيو ويٺو آهي، هن ڏٺ جوڙي ورتي.

ڏور

ڏور لوڪ ادب جي هڪ اهڙي صنف آهي جا سگهڙن جي ڪچهرين ۾ ٻڌڻ ۾ ايندي آهي. ڏور جي معنيٰ آهي ڪنهن شيءِ کي ڏوري ياڪولي ڪيڻ. جهڙي نموني ڳجهارت ۾ ڪو ڳجهه هوندو آهي اهڙي نموني ڏور جي بيت جي صورت ۾ ڪا ڏاهپ رکي ويندي آهي. ڪلهوڙن جي دور ۾ جلال ڪٽي ڏور جو وڏو شاعر هو. ڪن سگهڙن پڇاڻيءَ جي بيتن مان به ڏور ٺاهيا يا ڳوليا آهن. ڏور شهزور ڇيو ويندو آهي. ڏورن جون روايتون اڪثر ڪمزور هونديون آهن. بهرحال هي هڪ ڏکيو فن آهي.

ڏند ڪٿا

تاريخ کي پڙهڻ پروڙڻ سان خبر پوي ٿي ته تاريخ انساني جدوجهد، ارتقا، سماجي تبديلين جي حقيقي ۽ سچي روداد آهي. جنهن ۾ پراڻي قبائلي نظام

کان غلاميءَ جي دور، غلاميءَ جي دور کان جاگيرداريءَ، جاگيرداريءَ کان سرمائيداريءَ دور ۽ ان کان سوشلزم تائين انساني سفر جا سچا داستان ملن ٿا. پر اهي واقعا لکڻ کان اڳ زباني روايتن ذريعي پکڙيا ته انهن ۾ غير حقيقي ڳالهيون به شامل ٿينديون ويون. ان ڪري انهن کي روايتي تاريخ چيو ويو. قديم يونان کان وٺي مشرق تائين هر ٻوليءَ ۾ اهڙا قصا، لوڪ ڪهاڻيون، واقعا، مذهبي، سياسي، سماجي ۽ معاشي روايتون حادثا بيان ٿيل هوندا آهن ، جن کي موجوده ذهن قبول ڪرڻ لاءِ تيار نه هوندو. اهڙن قصن ۽ ڪهاڻين کي خيالي قصا، مائٿولاجي يا ڏند ڪٿائون چيو ويندو آهي. ڏند ڪٿائي قصن کي ديومالائي قصا به چيو ويندو آهي. ڏند ڪٿائن ۾ اڪثر ديو پريون، ديوتا، اوتار پراسرار مخلوق خاص طور هوندا آهن. ادبي محقق جو خيال آهي ته ڏند ڪٿائون ئي اوائلي ادب جي تخليق جو ڪارڻ آهن.

ڏهس

لوڪ شاعريءَ ۾ ڏهس سينگار شاعريءَ سان واسطو رکي ٿو. هن قسم جي بيت ۾ ڏهه تشبيهون، ڏهه ڪنايا، ڏهه استعارا يا ڏهه نالا ڏنا ويندا آهن. اهي ڏهه نالا ڪڏهن هڪ ئي ٻوليءَ مان ته ڪڏهن وري مختلف ٻولين مان کنيا ويندا آهن. لوڪ شاعريءَ ۾ سگهڙپائيءَ جو هي هڪ اهم قسم آهي، جنهن جي هر بيت ۾ ڪنهن شيءِ جا هڪ کان وڌيڪ نالا ڏجن يا ڏهه نالا ڏجن. ان کي ڏهس نامو چئبو آهي.

ڏيڍ سٽا

ڏيڍ سٽا فارسيءَ جي مستزاد ۽ پنجابي گيت ماهيا جي طرز تي چيا ويا آهن. هيءَ سنڌي شاعريءَ ۾ هڪ نئين صنف آهي. جيڪا آسانيءَ سان ڳائي سگهجي ٿي. هي ڏيڍ سٽا عروضي وزنن توڙي ڇند تي لکيا وڃن ٿا. شيخ اياز جا ڏيڍ سٽا ڪجهه مفعول مفاعيلن ، ڪجهه فاعلن مفاعيلن ۽ ڪجهه مفعول فاعلاتن جي وزنن تي لکيل آهن. جڏهن ته ٽورا ماترائن جي حساب سان به لکيل آهن. ڏيڍ سٽي ۾ ٻه پورين اڌ سٽ ٿئي ٿي، جنهن جي آخر ۾ قافيو اچي ٿو ۽ ٻي مڪمل سٽ هوندي آهي، جنهن جي آخر ۾ قافيو اچي

ٿو جڏهن ته ڪجهه ڏيڍ سٽن جي پهرئين اڌ سٽ ۾ ٿوري ئي سٽ جيءَ سٽ ۾ قافين سان گڏ رديف پڻ استعمال ٿئي ٿو.

ڊائري

لغوي معنيٰ موجب ڊائري هڪ اهڙي ڪاپي، نوٽبڪ يا چوپڙي آهي، جنهن ۾ روز بروز ڪيل ڪمن ڪارين جو ليکو رکيو وڃي ٿو. ڊائريءَ لاءِ سنڌيءَ ۾ روزنامچو مناسب لفظ آهي، جيڪو ڊائريءَ جي مٿينءَ خصوصيت کي ظاهر ڪري ٿو. ڊائريءَ ۾ عام طور تازن آزمودن تي لکيو ويندو آهي يا اهو به ممڪن آهي ته ڪڏهن ڪڏهن گهڻو اڳ ٿيل وارداتن يا ملبل آزمودن تي وري نظر ثاني ڪئي وڃي. ليڪن آتم ڪٿا ۾ سڄي ماضيءَ تي نسبتي طور وڌيڪ بلوغت ۽ گنڀيرتا جي گنجائش آهي. ڊائريءَ ۾ انفراديت هوندي آهي.

ڊراما/ناٽڪ

ڊراما يوناني لفظ ڊرائو يا ڊراءِ مان نڪتل آهي، جنهن جي معنيٰ آهي عمل يا عمل ڪري ڏيکارڻ . ان کان علاوه آمل ڪرڻ يا نقل ڪرڻ (imitation) جو لفظ به ڊرامي لاءِ استعمال ڪيو ويو. ڊرامي جي شروعات قديم يونان کان ٿي. يونان وارا ڊرامي کي اعليٰ شعر (Great Poetry) سڏيندا هئا. ڊرامو دنيا جي سمورين سڌريل توڙي اُسريل ٻولين ۾ موجود آهي. اديب، ڊرامي جي ان بنيادي اهميت کان واقف هئڻ جي ناتي پنهنجي تخليقي تعميداريءَ کي سمجهي ٿو. هو ڊرامي کي سماجي ڪارج لائق بڻائڻ لاءِ معاملن کي چٽوءَ واضح ڪري فوڪس ۾ آڻي پنهنجي موضوع ذريعي عام ماڻهوءَ جو ڌيان ڇڪائي ٿو. سنڌي ڊرامي کي قديم دور کان ناٽڪ سڏيو ويو. سنڌي زبان ۾ ناٽڪ جو مطلب آهي نقل ڪرڻ . ناٽڪ جي تاريخ سنڌ ۾ ايتري قديم آهي، جيترو سنڌ جو لوڪ ادب قديم آهي. ان کي سانگ به چيو ويندو هو. دراصل ناٽڪ هندي ٻوليءَ جي نرتڪ وديا مان نڪتل آهي، جنهن جو مطلب آهي ته ڪنهن نه ڪنهن نموني پنهنجي فن جو مظاهرو ڪرڻ، اهو پوءِ ڀلي اداڪاريءَ وسيلي هجي يا سنگيت ۽ رقص وسيلي

ڊرامائي ناول

هن قسم جي ناولن ۾ نه پلاٽ جي چوڌاري ڪردارن کي پابند ڪيو ويندو آهي ۽ نه ئي پلاٽ تي زور ڏنو ويندو آهي. عمل، ڪردار ۽ سيرت ۾ تبديلي آندي ويندي آهي. اهڙن ناولن ۾ ظاهر ۽ باطن کي هڪ ڪري ڏيکاريو ويندو آهي. سڀني تبديلين لاءِ داخلي سبب ضرور موجود هوندا آهن. جيڪي پڙهڻ سان محسوس ٿيندا آهن. ڪردار ۽ عمل ۾ وڇوٽي ڏيکارڻي نه هوندي آهي. اهڙن ناولن ۾ اختتام به اُٿين ئي ٿيندو آهي جو اهو واقعات جو نتيجو نه هوندو آهي، پر سيرت سنواري پيش ڪيو ويندو آهي.

رباعي

رباعيءَ جو لفظ ربع مان نڪتل آهي، جنهن جي لفظي معنيٰ چار آهي يا ڪنهن شيءِ جي چوٿين پتي يا چوٿون حصو ۽ پيءَ صورت ۾ چار حصا، چار پهلو يا چار جزا. اصطلاحي معنيٰ موجب رباعي چئن سٽن واري شعر کي چئبو آهي. جيڪو رباعيءَ جي مخصوص بحرن ۽ ان مان نڪتل خاص چوويهن وزنن مان ڪنهن تي به لکيل هجي. ان کي رباعي ان ڪري به چوندا آهن، جو بحر هزج، جنهن ۾ رباعي چئي وڃي ٿي، چئن جزن مان مرڪب ٿئي ٿو ۽ ان ڪري انهيءَ وزن جي هڪ مصرع عربيءَ ۾ ٻن جزن وارو هڪ شعر بنجي ٿو. ان حساب سان رباعيءَ جي چئن مصرعن ۾ به شعر ٿين ٿا. رباعيءَ ۾ ٻه شعر، ٻه بيت يا چار مصرعون هئڻ ڪري هن صنف کي دو بيتي، چار مصرعي ۽ ترانه جي نالي سان پڻ سڏيو ويندو هو. علم عروض ۾ رڳو اها ئي هڪ صنف اهڙي آهي، جنهن جو وزن متعين يا مقرر ٿيل آهي. رباعيءَ جون پهريون به سٽون ۽ آخري چوٿين سٽ پاڻ ۾ هم قافيه ۽ هم رديف هونديون آهن ۽ ٽينءَ سٽ قافيي کان آجي هوندي آهي. پر ڪڏهن ڪڏهن چارئي سٽون پاڻ ۾ هم قافيه ۽ هم رديف به ٿينديون آهن.

رجز

رجز عربي شاعريءَ جو قسم آهي. عرب لڙائيءَ دوران بهادريءَ سان وڙهڻ واري لاءِ رجزيه شاعري ڪندا هئا. سنڌيءَ ۾ رجزيه شاعريءَ جا جنگين جي حوالي سان ڪٿي وٺي سمن ۽ سومرن جي دورن ۾ رجزيه شاعريءَ جا ڪيترا مثال ملن ٿا. مثال طور: دوري پڙ ڪٿايو پنج سو جريين گهاڙيا. ڪوڏاريا. ڪاهيون، خوب ڪٽين.

رجعت پسند اديب

پراڻن خيالن وارو يا قدامت پسند اديب، رجعت پسند، تبديليءَ، جدت ۽ جديدت جا مخالف هوندا آهن. هنن کي ساڃي ڏر وارا اديب سڏيو ويندو هو.

رديف

رديف عربي ٻوليءَ جو لفظ آهي جنهن جي لغوي معنيٰ آهي. پٺو يا وهٽ ۾ تي پيلهه ويٺل سوار. اصطلاحي معنيٰ موجب، اهو لفظ يا لفظن جو مجموعو جيڪو نظم يا شعر ۾ مصرع جي پڇاڙيءَ ۾ قافيي سان گڏ ۽ پٺيان اچي. هر هڪ شعر ۾ رديف جو هجڻ لازمي نه هوندو آهي. ڪي شاعر پنهنجي ڪلام ۾ رديف نه ٿا آڻيندا آهن ۽ ڪي وري پنهنجي ڪلام ۾ رديف جو آزاديءَ سان استعمال ڪندا رهندا آهن. جنهن شعر ۾ فقط قافيو آهي، رديف ڪونهي، تنهن کي مقفيٰ ٿا چون ۽ جنهن ۾ رديف آهي انهيءَ کي مردف چئبو آهي.

رزميه شاعري

رزميه شاعري ان ڪلام کي چئبو آهي، جنهن ۾ جنگ جي ميدان ۽ بهادرن جي ڪارنامن جو ذڪر وڏي آب ۽ تاب سان ڪيو وڃي. هن قسم جي شاعريءَ ۾ حب الوطنيءَ جو اثر گهڻو غالب هوندو آهي. ان ڪري ان ۾ بهادريءَ جا ڪارناما ۽ سپاهين جي شجاعت جا جوهر ۽ جذبا دلچسپ نموني بيان ڪيا ويندا آهن. سنڌي شاعريءَ ۾ سڀ کان اول سومرن جي دور (1050_1350ع) حڪومت ۾ رزميه ڳاهون چيون ويون. جهڙوڪ سومرن ۽

گجرن سومرن ۽ علاءالدين جي جنگ ۽ دودو ۽ چنيسر جي جنگ وغيره جهڙيون لڙايون هن شاعريءَ جا نمونا رزميه شاعريءَ ۾ شمار ٿين ٿا.

رسم الخط/لپي

رسم الخط کي لپي به چيو ويندو آهي.رسم الخط مان مطلب هوندو آهي ته لکت جو رواج. هر سڌريل ٻوليءَ کي هڪ مخصوص، مناسب ۽ لهڪندڙ رسم الخط(Script) ضرور هوندو آهي. جن ٻولين وٽ رسم الخط جي نعمت نه آهي، اهي لکيل ادب کان خالي زبانون سڏبيون آهن ۽ انهن جي حيثيت صرف ڳالهائڻ واري زبان (Spoken language) تائين محدود هوندي آهي.مطلب ته هر مهذب ۽ سڌريل ٻوليءَ کي مستقل تحرير هيٺ آڻڻ لاءِ هڪ رسم الخط هئڻ ضروري آهي. 1853ع ۾ جيستائين سنڌي لاءِ موجوده معياري رسم الخط (عربي-سنڌي رسم الخط) منظور نه ٿي هئي، تيستائين سنڌي زبان ڪيترن ئي مختلف رسم الخطن ۾ لکي ويندي هئي.مثال طور: گرمکي، ديوناگري، عربي، خداوادي، لهاڻڪي، ميمڻڪي، خوجڪي، ٺٽائي، گجراتي، شڪارپوري، ساکرو ونگائي، سيوهاڻي، پاٽيائي.

رومانوي تحريڪ

سنڌي ادب جي تاريخ ۾ رومانوي ادب آڳاٽو آهي، پر اهو سنڌي ڪلاسيڪل ادب جي خلاف بغاوت جو نتيجو نه آهي. جديد مفهوم ۾ رومانويت جا اهم عنصر: جذبو، تخيل، حسن ۽ سچ، سنڌي شاعريءَ جا به اهم جزا آهن. يورپ ۾ رومانوي تحريڪ جي شروعات فرانسيسي اديب جان جيڪس روسو کان ٿئي ٿي، پر هن تحريڪ کي اڪتي وڌائڻ ۾ انگريز شاعرن وليم ورڊس ورٿ (1770_1850ع) ۽ سيموئل ٽيلر ڪالرج (1772_ 1834ع) جو وڏو هٿ هو. سندن شعر جو مجموعو Lyrical Ballads 1798ع ۾ شايع ٿيو، جيڪو انگريزي ڪلاسيڪي ادب خلاف بغاوت هو جنهن ۾ هن ان دور ۾ ڪلاسيڪل روايتن جي سخت پابندي ڪرڻ واري لاڙي: نئين ڪلاسيڪيت جي خلاف بغاوت ڪندي ادب ۾ نوان لاڙا متعارف ڪرايا ۽ خيال جي پيٽ ۾ جذبي کي اهميت ڏيڻ جي ڳالهه ڪئي. سنڌيءَ ۾ هن تحريڪ کي تنوير عباسيءَ ترجمي ذريعي متعارف ڪرايو. هن عنوان سان

Preface to Lyrical Ballads ڪي سريلن گيتن جو مهاڳ ترجمو ڪيو. 18 صدي جي عقليت پسندي ۽ ڪلاسيڪي ضابطن جي سخت گيريءَ جي خلاف انساني جذبن ۽ احساسن جي حق ۾ هڪ ردعمل شروع ٿيو جنهن رومانويت جي لاڙي کي جنم ڏنو جنهن ۾ شاعريءَ جي عنصرن ۾ خيال بدران جذبي ۽ تخيل کي اهميت ملي، ڏکي مصنوعي ٻوليءَ بدران عوام جي ٻولي کي ترجيح ڏني وئي. هيءَ تحريڪ تمام تيزيءَ سان وڌي ۽ ڪيترائي شاعر ۽ افسانوي اديب هن تحريڪ کان متاثر ٿيا. ڌرتيءَ سان محبت به رومانوي تحريڪ جو حصو آهي. موجوده دور ۾ به هي رجحان سنڌي ادب تي ڇانيل آهي. سنڌي افسانوي ادب ۽ شاعري ۾ موهن ڪلپنا، گوبند مالهي، ڪرشن کٽواڻي، سندري اتمچنداڻي، شيخ اياز امر جليل، علي بابا، آغا سليم، قاضي خادم طارق عالم ابڙو اڪاش انصاري، اياز گل ۽ نور الهدي شاه نمائنده رومانوي ليکڪ آهن.

رينگا

رينگا جي صنف جپان جي ڊگهي نظم Tanka ٽنڪا مان نڪتي آهي. ٽنڪا نظم ۾ اهڙا ڪيترائي بند هوندا آهن. هلندي هلندي ٽنڪا جو هڪ بند الڳ صنف ٿي پيو ۽ ان کي رينگا سڏيو ويو. رينگا جو گهاڙيٽو ٽنڪا جي هڪ بند وارو (پنج ، ست، ست ماترائون) ٿي رهيو. جيڪو بلڪل ائين ٿي هو جيئن قصيدي مان غزل نڪتو. اڳتي هلي رينگا جو شروعاتي حصو هڪ ڌار گهاڙيٽو ٿي پيو ۽ ان کي هائيڪو يا شروعاتي سڏيو ويو. رينگا صنف سنڌيءَ ۾ اچا پنهنجا پير ايترا پختا ڄمائي نه سگهي آهي. پر پوءِ به ان تي مير محمد پيرزادي، مختيار ملڪ، تاج جويو ۽ ٻين ڪجهه جديد شاعرن طبع آزمائي ڪئي آهي.

ساختيات

هن نظرئي مؤجب عمل جي پيٽ ۾ بيهڪ ۽ بناوت کي اهميت حاصل هوندي آهي. هن نظرئي جو بنياد مشهور لساني ماهر فرڊيننڊي سوسيور (1857_1913ع) وڌو جنهن کي لسانيات جي علم (Linguistics) جو ابو ڄيڻو وڃندو آهي. هن نظريي ۾ لسانيات، ڏند ڪٿائون، آرٽ ۽ سماجي

تنظيمون اڃي وڃن ٿيون. ساختياتي لسانيات ۾ ٻاڻ ۾ مربوط عنصري نظام جي لحاظ کان ٻوليءَ جو مطالعو ڪيو ويندو آهي. ان حساب سان ساختيات جو ادبي تنقيد تي تمام گهڻو اثر رهيو آهي. ساختيات جي تحريڪ هڪ لکڻيءَ کي ساڳي قسم جي ٻين لکڻين سان ڳنڍڻ جي حامي آهي، جنهن کي Intertexuality چئبو آهي. اما المتلقيت (Abslutilism) بيشڪ ته ٻاهرين عنصرن يا ٻين سرشتن سان واسطو رکڻ کي اهميت نه ٿي ڏئي، پر ساڳي قسم جي ٻين لکڻين جي تناظر ۾ تحرير کي پنهنجي تجزئي جو حصو بڻائي ٿي.

سانيٽ

سانيٽ اصل ۾ مغربي شاعريءَ جو هڪ قسم آهي. جنهن جي لفظي معنيٰ آهي چوڏهن سٽن وارو شعر . هيءَ شاعريءَ جي صنف پهريائين اٽليءَ ۾ موجود هئي، جتان پوءِ انگريزن وٽ آئي ۽ اُتي گهڻي مقبوليت حاصل ڪيائين. هيءَ صنف سنڌي شاعريءَ ۾ نارائڻ شيام (1922_1989ع) مروج ڪئي ۽ ان جو نالو چوڏسي آهي. جيڪا رشي وشواميڪر ۽ مينڪا جي ديومالائي ڪٿا تي ٻڌل آهي ۽ شايع ٿي چڪي آهي. سنڌ جي شاعرن سنڌي سانيٽ ۾ ٻه سٽن جو انداز ساڳيوئي چوڏهن رکيو آهي. پر قافيي جي لحاظ کان هر هڪ شاعر پنهنجي رٿا رکي آهي.

سٽ سٽا

سٽ سٽا هڪ سادو نظم آهي. هن نظم ۾ ست سٽن مان پهرئين جي پيهڪ قافيي جي لحاظ کان ٽن دوهن تي مشتمل آهي. جڏهن ته ستين ۽ آخري سٽ. ٻئي نمبر دوهي سان هم قافيا هوندي آهي، جڏهن ته ان جو وزن فعولن، فعولن، فعولن، فعولن (چار پيرا) تي مشتمل هوندو آهي. هاڻي وزن جي پابندي نه ٿي رکي وڃي. سنڌي ۾ استاد بخاريءَ وسيم سومري ۽ ڪجهه ٻين ڪامياب سٽ سٽا لکيا آهن.

سٽ سري

لوڪ ادب جي اها صنف، جنهن ۾ ڪي ٻه سٽ ٽر آيل هجن. هن قسم جي شعر ۾ هڪ ئي بيت ۾ سرن وار رومانوي داستانن وارن اڪثر سرن جو بيان

آندو ويندو آهي. ان ۾ بيت جو اهڙو انداز هوندو آهي، جنهن هڪ بيت ۾مختلف رومانوي داستانن جو ڳنڍيل بيان ڪيو ويندو آهي. اهڙي بيت کي مٽ سر و بيت چيو وڃي ٿو. جهڙوڪ مومل راڻو سسئي پنهون، پوري لل وڏو بوبنا جراڙ ليلا چنيسر، سورٺ راءِ ڏياچ، نوري ڄام تماچي وغيره جي سرن تي چيل بيت.

سرائتي ڳجهارت

اها ڳجهارت، جيڪا ڪنهن نه ڪنهن سُر جهڙوڪ مومل راڻي، سسئي پنهون، سهڻي ميهار وغيره مان هجي. مثال طور: ليکي جو اڳئي لکيل هو تڏهن پاتم مرض پنهونءَ سان. هيءَ ڳُجهارت سُر سسئيءَ مان پڌري آهي. ان جي پيچڻي بند وار هن ريت ٿيندي: بند: ليکي جو = انگ، مرض = پيچ پيچڻي: انگ اڳيئي لکيل هو تڏهن پاتم پيچ پنهونءَ سان

سفرنامو

سفرنامو علمي ۽ ادبي حيثيت ۾ وڏي اهميت رکي ٿو. ادب جي هيءَ واحد صنف آهي، جنهن جو معاشري جي سڀني علمن سان تعلق آهي. اديبن، تاريخدانن، سياحن، جاگرافيدانن ۽ سوانح نگارن هن صنف مان گهڻو فائدو ورتو آهي. ان ڪري دنيا جي هر زبان ۾ سفرنامن کي اعليٰ مقام حاصل آهي. درحقيقت، سفرنامو سير ۽ سفر جي مشاهدن جي اها روئداد آهي، جيڪا ليکڪ قلمبند ڪندو آهي. سفرنامي ذريعي هڪ ليکڪ پنهنجي ذاتي تجربن، مطالعي، مشاهدن ۽ تصوراتي ذات جي بنياد تي جيڪا تاريخي، جاگرافيائي، موسمياتي، اقتصادي، صنعتي، تجارتي، زراعتي، علمي، ادبي ۽ ٻين موضوعن متعلق معلومات گڏ ڪري پيش ڪري ٿو. ان جي افاديت ۽ مقبوليت وڌيڪ ٿئي ٿي. سنڌي سفرنامي جا اوائلي اهڃاڻ سڀ کان پهريان شاهه عنات رضوي(1644_1713ع)، شاهه لطيف (1689_1752ع)، خليفو نبي بخش (1776_1863ع)، مخدوم عبدالرؤف ڀٽي (1682_1752ع) ۽ سيد ثابت علي شاهه (1740_1800ع) جي شاعريءَ ۾ ملن ٿا. نثري سفرنامي جي شروعات انگريزن جي دور ۾ ٿي. سنڌي زبان ۾ گهڻا سفرناما الطاف شيخ لکيا آهن، جن جو تعداد سئو ڪتابن کان به مٿي ٿيندو.

سلاست

شعر يا نثري تحرير ۾ مشڪل لفظ استعمال نه ڪرڻ ۽ اهڙا لفظ استعمال ڪرڻ جن سان زبان ۽ ڪن واقف هجن. انهن ۾ سادگي هجڻ کي سلاست چئبو آهي.

سلام

سلام مرثيي جو هڪ قسم آهي ۽ ماتمي شاعري آهي. سلام کي غزل يا قصيدي جي گهاڙيٽي ۾ لکي سگهجي ٿو. ڪربلا جي شهيدن جي شاندار شهادت کي شاعر سلام پيش ڪندا آهن. سنڌي ٻوليءَ ۾ هن قسم جي شاعريءَ جو بنياد ٽالپرن جي دؤر ۾ پيو.

سلوڪ

اشلوڪ پراڪرت لفظ سلوڳ مان ورتل آهي جنهن جي معنيٰ آهي گڏ ڪرڻ يا وڌڻ. سنسڪرت ۾ اشلوڪ پڻ چيو ويندو آهي. سلوڪ جي معنيٰ يا مفهوم مجموعي طور شبد، آواز، ٻول، پچن ۽ پڪار آهي. سنڌ جي ڪلاسيڪل شاعرن جي تمورتيءَ ۾ شاهه ۽ سچل کانپوءِ ٽئين نمبر تي شاعر، ڀائي چين راءِ سامي پنهنجي بيتن کي سلوڪ سڏيو آهي. سلوڪ فني حوالي سان چندوديا تي آڌاريل آهي ۽ سٽاءُ بيت جهڙو ئي آهي، پر سلوڪ ٿالو ان تي ان جي فڪري ۽ موضوعاتي انفراديت جي ڪري پيو. ساميءَ جي سلوڪن ۾ آتم گيان جي اپٽار ڪيل آهي. سندس سلوڪن ۾ ويدانيت جي مڪيا سڌي ۽ سادي نموني ڏنل آهي. پنهنجو مقصد اشارن ڪناين ۽ تمثيلي انداز ۾ نه پر سڌو سنئون سمجهائي ٿو البت تشبيهون ۽ استعارا ڪم آڻي ٿو. سندس سلوڪن ۾ سنڌيءَ سان گڏ سنسڪرت لفظ عام جام استعمال ٿيل ملن ٿا. ساميءَ سميت ٻين هندو ڌرم سان تعلق رکندڙ سنڌي شاعرن ميٺ نهال چند، وشنداس، اوڌو داس ۽ ٻين به سلوڪ لکيا آهن. انهن کان سواءِ ڪجهه مسلمان صوفي شاعرن به ويدانتي پس منظر ۾ لکيو. سلوڪن ۾ بيت وانگر ئي ٽانيو گهڻو ڪري پوئين سٽ جي وچ تي آندو ويو آهي ان سان گڏ

سلوڪ جي پهرين منڊل ۾ به اڪثر رگ ويد تي ناٿيو آندو ويو آهي. مضمون جي لحاظ کان ان ۾ ويدانيت جا ويچار آنڊل هوندا آهن.

سنڌو لکت

سنڌو رسم الخط (Indus Script) ڦرمات الکلي (7400 ق.م کان 400 ق.م). ۾ ٿي. سنڌو (Indus) لکت بابت موهن جي دڙي ۽ هڙاپا جي کوٽائي مان مهرن تي لکت ملي ٿي ته جنهن جو زمانو 3300 ق.م ۽ 2600 ق.م رائج وارو زمانو معلوم ٿئي ٿو. موجوده دور ۾ اڪثر عالمن جو خيال آهي ته هي ۽ جدا ڳاڻ لکت آهي ۽ ڪنهن به ٻي ٻولي ۽ تائين ورتل ڪا نه آهي. موهن جي دڙي جي کوٽائي ۽ مان لڌل لکتن کي سنڌو رسم الخط جيو ويندو آهي. جڏهن 1925ع ۾ سر جان مارشل موهن جي دڙي جي کوٽائي ۽ جو ڪم شروع ڪرايو ته کوٽائي ۽ مان هٿ آيل مهرن ۽ انهن تي اڪريل لکت دنيا جي ماهر لسانيات کي حيران ڪري ڇڏيو. ان لکت تحقيق لاءِ نئين دروازا کوليا. جنهن ۾ خود لکت جي تاريخ، تهذيب ۽ تمدن به اچي وڃن ٿا. قديم آثارن جي انڪشافن مان معلوم ٿئي ٿو ته سنڌ جو هي ۽ قديم تمدن مغربي درياهي تمدن يعني دجله ۽ فرات درياهن جي سمير ۽ بابلي تمدن جو ساٿياري آهي. سر جان مارشل جي تحقيق موجب سنڌ، سمير ۽ بابل جي تهذيبن جي وچ ۾ ڪافي هڪ جهڙائي هئي. خصوصاً سنڌ ۽ عراق جي ٻنهي ملڪن جي وچ ۾ ڪمالي اچ وڃ هئي. موهن جي دڙي مان لڌل مهرن مان سنڌ جي قديم ترين رسم الخط جا دروازا کليا. هنن مهرن مان خبر پئي ته هتان جا رهندڙ عالمو جيڪا ٻولي ڳالهائيندا هئا، اها لکي به سگهندا هئا. سنڌو لکت جي مهرن تي نظر ايندڙ تصوير ۽ تحرير اهڙي ته سهڻي ۽ موهڻي آهي، جوان جو دنيا ۾ مثال ئي موجود نه آهي. هي ۽ لکت تصويري لکت (Pictographic) آهي. جملي 3500 مهرون موهن جي دڙي جي کوٽائي ۽ مان مليون آهن. جن ۾ 400 کان وڌيڪ علامتي اکر لکيل آهن. هي لکت ساڄي کان کابي طرف لکي ويندي هئي. هي نشانيون گهڻي ڀاڱي صوتي يا اچاري آهن. هن لکت کي پڙهڻ لاءِ سڄي دنيا ۾ ڪوششون هلندڙ آهن.

سنڌيون

سنڌيون دراصل اهي سنڌي مذهبي ڪتاب هئا، جيڪي سنڌي عالمن پنهنجي ترتيب ڏنل/جوڙيل عربي-سنڌي الف-ب ۾ لکيا. سن 1700ع ۾ مخدوم ابوالحسن ٺٽوي (1661-1711ع) جي جوڙيل الف-ب جيتوڻيڪ سڄيءَ سنڌ ۾ نافذ نه ٿي سگهي، پر سنڌ جي ڪيترن ئي مڪتبن ۽ مدرسن ۾ اها پنهنجي اهميت مڃرائي چڪي هئي. ملڪ جي اڪثر درسگاهن ۾ مادري زبان وسيلي تعليم جو سرشتو قائم ٿي چڪو هو. وقت جي جيد عالمن ۽ استادن ان تحريڪ ۾ حصو ورتو. سنڌي ميڊيم مدرسا قائم ڪيا. هن تحريڪ هيٺ جيڪا الف-ب جوڙي ويندي هئي، ان کي سنڌي سڏيو ويندو هو. مثال طور مخدوم ابوالحسن جي سنڌي، مخدوم محمد هاشم ٺٽويءَ جي سنڌي، مخدوم ضياءُ الدين جي سنڌي وغيره وغيره. ڊاڪٽر غلام علي الانا پنهنجي ڪتاب سنڌي ٻوليءَ جو اڀياس ۾ چيو آهي ته مغلن جي راڄ جو آخري عرصو ۽ ڪلهوڙن جو ابتدائي دؤر سنڌي زبان لاءِ نوان نياپا، نوان موڙ نيون ڏارائون ۽ نوان ماپا کڻي آيو. هڪ طرف مخدوم ابوالحسن، مخدوم ضياءُ الدين (1677-1757ع)، مخدوم محمد هاشم ٺٽوي (1691-1760ع)، شاه عنايت شهيد، مخدوم محمد معين ٺٽوي ۽ شاه لطيف سنڌي زبان ۾ نئون روح ڦوڪي ان کي تاحيات ءِ زنده جاويد بنائي ڇڏيو ۽ اهڙي عام فهم ٻوليءَ ۾ صوفيانو پيغام سنڌ وارن کي ڏنو، جنهن نه صرف سڄيءَ سنڌ پر سنڌي زبان کي امر بنائي ڇڏيو. سنڌيون عنوان سان ڊاڪٽر عبدالجبار جوڻيجي جو ڪتاب سن 1970ع ۾ ڇپيل آهي.

سنگيت ناٽڪ

هن قسم جا ناٽڪ/ڊراما شاعري ۾ هوندا آهن. هنن جو پلاٽ المي يا طربيه ٿي سگهي ٿو. هنن ڊرامن ۾ موسيقي جو وڏو عمل دخل هوندو آهي. وقت سان گڏوگڏ هن ۾ نوان نوان تجربا ٿيا آهن ۽ قومي، سياسي، رومانوي موضوع شامل ڪيا ويا آهن. اڪثر ڪري هي ڊراما ڪن انڪٿن تي مبني هوندا آهن. مرزا قليچ بيگ جو ليليٰ مجنون سنڌي زبان جو پهريون اوپيرا آهي.

سنڌيءَ ۾ شيخ اياز ۽ مراج. ارجن شاد, علي دوست, عاجز سوراڻ سنڌيءَ ۾ بين پڻ سنگيت ڊراما لکيا آهن.

سوانح نگاري

پنهنجي زندگيءَ کي ڇڏي ڪنهن ٻئي جي حياتي, حياتيءَ جا حادثا واقعا ۽ زندگيءَ جو احوال قلمبند ڪرڻ کي سوانح نگاري سڏبو آهي. سوانح لکندڙ کي سوانح نگار (Biographer) چئبو آهي. انسائيڪلوپيڊيا برٽانيڪا ۾ هن صنف لاءِ لکيو ويو آهي ته هي غير افسانوي ادب جو قسم آهي, جنهن جو موضوع فرد جي حياتي هوندو آهي. عام طور تي هن ۾ آتم ڪهاڻي به اچي وڃي ٿي. جنهن جو موضوع ڪنهن جي پنهنجي تاريخ جو بيان ڪرڻ هوندو آهي. تاريخ, وسيع تناظر ۾ نسلن ۽ گروهن جي حالات, واقعات حادثات, عروج و زوال ۽ شڪست وغيره جي ڪهاڻي ٻڌائيندي آهي. جڏهن ته سوانحي ادب هڪ فرد جي شخصيت جي مڙني پهلوئن جي تصوير ڏيکاريندو آهي ۽ ان سان لاڳاپيل تاريخي واقعا ان ۾ خود بخود اچي وڃن ٿا. ان حساب سان جيون ڪهاڻي کي تاريخ جو حصو سمجهڻ گهرجي. جو جو ان جو دارومدار واقعن جي تسلسل ۽ لکيل تورڙي زباني مواد جي وضاحت تي هوندو آهي. جيڪو تحقيق ۽ ذاتي يادگيرين تي ٻڌل هوندو آهي.

سورٺو

دوهي وانگر سورٺو پڻ ڪلاسيڪل سنڌي ۽ هندي شاعريءَ جي به سٽي صنف آهي. دوهي جي پهرين ڪي ڦيرائي ابتو ڪبو ته سورٺو ٿي پوندو. هن ۾ به سٽون ٿين ٿيون ۽ هر سٽ ۾ ٻه پد ٿين ٿا. قافيو هر سٽ جي وچ ۾ ٿئي ٿو مثال:

جوڳيءَ جا ڳايوس, ستو هوس ننڊ ۾,
تهان پوءِ ٿيوس, سنڌي پريان پيڇري

سهرو

سهري کي لاڏو به چيو ويندو آهي. سهري جي لفظي معنيٰ آهي سهرو يا گلن جا موڙ جيڪي شاديءَ جي موقعي تي گهوٽ يا ڪنوار جي نرڙ تي ٻڌندا آهن. اصطلاح ۾ انهيءَ نظم کي چيو ويندو آهي جيڪو سهري ٻڌڻ جي

موقعي تي جنجي آهي مهرا يا موڙ جيڪي گهوٽ جي منهن تي ٻڌبا آهن گهڻو ڪري ٻيرن تان آڻبا آهن ۽ مراد پوري ڪري پڳ سان ڳنڍ ورِي واپس ٻ ڪبا آهن. مهرا، شاعري خاطر نه بلڪ ڪاڻ خاطر جوڙيا ويندا آهن. تنهن ڪري سٺاڻ ۽ خيال پرسادا هوندا آهن. انهن ۾ ڪو گوڙهو خيال رکيل نه هوندو آهي بلڪ تمام سادگي سان خوشي جو اظهار ملندو آهي.

سي حرفي

سي حرفيءَ کي سنڌيءَ ۾ ٽيهه اکري به چيو ويندو آهي. سي حرفي، سنڌي، اردو، گجراتي ۽ پنجابي شاعريءَ ۾ وڏي اهميت رکي ٿي.

سينگار شاعري

لوڪ شاعريءَ جي لطيف ۽ روماني صنف آهي. سينگار سنسڪرت زبان جو شرنگار لفظ مان ورتل آهي. سينگار بيتن جو مضمون عورت جي سورهن سينگارن، ڳهڻن، ڳٽن ۽ سونهن وغيره جي واکاڻ هجي. سينگار شاعريءَ کي سگهڙن ٻن حصن ۾ ورهايو آهي: (1) صفاتي سينگار (2) مجازي سينگار. هن شاعريءَ ۾ عورت جي سينگار جي تعريف ڪئي ويندي آهي. ان سلسلي ۾ اهي سڀ سينگار، جيڪي عورت ڪندي يا انهن جو ذڪر شاعريءَ ۾ ڪيو ويندو آهي. ان قسم جي سورهن سينگارن جو بيان ڪيو ويندو آهي. انهن سينگار جي بيتن ۾ اهي واسينگ وار، ڳل، پرون، بادامي ۽ پيڪاني اکيون، روشن پيشاني، آمونڪ، لعل لب، سروقد، چابڪ چيلهه جي ڪبڪ رفتاري، ٻانهن جي لوڏ، رنگت ۽ خوش پوشاڪيءَ جو ذڪر سمايل رهي ٿو.

شاهه بيت

ڪنهن غزل، قصيدي، نعت يا حمد جي بهترين شعر کي شاهه بيت چيو ويندو آهي.

شعر

شعر عربي ٻوليءَ جو لفظ آهي، جنهن جي لغوي معنيٰ آهي ڄاڻ سمجهه پروڙ. اصطلاحي معنيٰ موجب شعر ان کي چئجي، جنهن جو مصرعون موزون

۽ ڪافي واريون هجن ۽ اهي ترنم سان پڙهيون وڃن. جيئن پڙهندڙ جي طبيعت تي ڪافي اثر ڪن.

شمس العلماء

شمس العلماء يعني عالمن جو سج. انگريزن جي دؤر ۾ سنڌ جي ڪيترن ئي نامور عالمن کي انگريز سرڪار لقب پڻ ڏنا ويا. جن ۾ شمس العلماء جو لقب وڏي اهميت رکي ٿو. اهڙن عالمن ۾ شمس العلماء مرزا مخلص علي علوي (1795_1877ع)، شمس العلماء پير سيد مردان شاه (اول)، شمس العلماء مرزا قليچ بيگ (1853ع_1929ع) ۽ شمس العلماء ڊاڪٽر عمر بن محمد دائود پوٽو (1896_1958ع) شامل آهن.

شهر آشوب

اهو نظم جنهن ۾ زماني جي افراتفري، ملڪ ۽ شهر جي بربادي، ويراني ۽ تباهيءَ جو ۽ ملڪ جي ماڻهن جي مصيبت جو احوال درج ٿيل هجي. تن شعر کي شاعرانه حوالي سان شهر آشوب چئبو آهي. شهر آشوب ۾ حڪومت ۽ رعيت جو احوال، ماڻهن جي اقتصادي ۽ سماجي حالتون، اميرن ۽ غريبن جو بيان ۽ ٻيا اهڙي قسم جا موضوع ڏنا ويندا آهن. سنڌيءَ جي اوائلي شاعريءَ ۾ شهر آشوب ملن ٿا. پر جديد شاعرن مان امداد حسينيءَ اهي تعداد ۾ گهٽ آهن. محمد ابراهيم خليل، سيد اظهر گيلاني ۽ ٻين شهر آشوب لکيا آهن. حيدرآباد شهر نظم امداد حسينيءَ جو جديد شهر آشوب آهي، جنهن ۾ حيدرآباد جو نوحو آهي.

صرف ۽ نحو

لفظن ۽ جملن جي جوڙجڪ ۽ ڦيرن جو علم. عربيءَ ۾ ٻوليءَ جي گرامر يا ان جي وياڪرڻي اصولن کي گڏي صرف ۽ نحو سڏبو آهي.

صنعت

صنعت = ڪاريگري، شعر يا ڪلام جون ڪاريگريون صنعت سڏبيون آهن.

صوتيات

صوت عربي لفظ آهي، جنهن جي معنيٰ آهي آواز. پوءِ اهو تمام علم هجي يا ڇنو، ٻوليءَ جو ٻاهريون ۽ ظاهري پهلو آوازن سان تعلق رکي ٿو. آواز

انساني ٻه ٿيندا آهن ته غير انساني ٻه. انهن جو علمي ابياس علم طبعي (Physics) ۽ علم بدن جو جز آهي.ان ڪري ٻولين جي آوازن جي ابياس لاءِ اسان کي علم طبعي ۽ علم بدن (Physiology) جي مدد جي ضرورت رهي ٿي. انساني ٻوليءَ جي آوازن جو ابياس هن وقت علمي صورت اختيار ڪري چڪو آهي. جنهن کي علم آواز (Phonetics) سڏجي ٿو.

ظرافت

ظرافت هڪ ذهين انسان جي حاضر دماغي جو مظهر هوندي اهي. ظرافت جي لغوي معنيٰ آهي: دانائي ، ان ڪري ظريف اهو آهي، جو دانشمند ۽ معامله فهم هجي. هڪ ظريف اديب مختلف حالتن ۾ مشابهت جا اصول تلاش ڪري ٿو جيڪي هڪٻئي کان مخالف علمي ڪيفيتن ۾ اختلاف جي سببن جي ڪن ٿا. درحقيقت ظرافت مزاح کان مختلف آهي، پر اها مزاح جي ڪشادي دائري ۾ هڪڙو ننڍڙو دائرو آهي يا ڪٿي اٿين چئجي ته اها ظرافت ئي آهي. جا ٽوڪ ۽ طنز جا جوهر نروار ڪري ٿي. سنڌي بزرگن ۾ وتايو فقير ۽ اديبن ۾ شمس الدين بلبل (1857_1919ع) کي ظرافت جو شهنشاهه ڪري مڃيو ويندو آهي.

عربي سنڌي رسم الخط

سنڌي زبان کي هڪ معياري رسم الخط آهي، جنهن کي عربي - سنڌي رسم الخط چيو وڃي ٿو. سنڌي عربي الف-ب 16 صديءَ کان پنهنجا ارتقائي مرحلا طئه ڪندو رهيو ۽ 17 صديءَ ۾ مخدوم ابوالحسن ٺٽوي (1661_1711ع) جي جوڙيل رسم الخط کان انگريزن جي دور تائين مختلف روپ اختيار ڪيا ۽ آخر ۾ 1853ع ۾ هڪ مڪمل ۽ جديد شڪل ۾ رائج ٿي ويو. عربي رسم الخط سنڌ ۾ صدين کان هلندڙ آهي. اهو رسم الخط پوري اسلامي دنيا جي ٻولين جي رسم الخطن کان تاريخي طور قديم آهي. سنڌي رسم الخط خالص عربي رسم الخط تان ورتو ويو آهي. ان جي پيٽ ۾ فارسي،

اردو، پشتو ۽ بلوچي رسم الخط ۾ وڏو فرق آهي. فارسي؛ جو رسم الخط نستعليق آهي ۽ اهڙي طرح اردو؛ جو رسم الخط وري فارسي؛ جي رسم الخط تان ورتل آهي. گويا پوري اسلامي دنيا ۾ عربي رسم الخط وانگر ڪامل علمي رسم الخط فقط سنڌي زبان جو آهي. عربي تعليمي سرشتي جي ڪري عربي زبان جا يارهن (11) اکر (ث، ح، خ، ص، ض، ط ظ، ع، غ، ف، ق) سنڌي ۾ داخل ٿيا. سنڌي سُر آوازن لاءِ حروف علت جون ۽ اعرابن جون نشانيون متعارف ٿيون. اڳتي هلي سنڌي ٻولي مستقل بنيادن تي عربي رسم الخط، جي طرز تي لکجڻ لڳي.

عروض

عروض ان علم کي چئبو آهي، جنهن جي وسيلي شعر جي جوڙجڪ بابت ڄاڻ هجي. مثال طور شعر جي وزن، بحر جي خبر پئجي سگهي ۽ موزون ۽ غير موزون شعر کي جدا ڪري سگهجي. علم عروض، شاعري؛ جو باضابطه علم آهي، جيڪو سنڌي؛ ۾ فارسي شاعري؛ ذريعي آيو ۽ جنهن جو بنياد مکيه ائين اصولن (فعولن، مفاعيلن، فاعلاتن، مفعولات، مفاعلتن، مستفعلن ۽ متفاعلن...) تي ٻڌل آهي. ارڪان، بحر ۽ وزن - عروض جي عمارت جا مکيه ٿنڀا آهن. هن علم جا باني ڪار عرب هئا، جن ۾ خليل بن بصري؛ جو نالو اهميت سان اچي ٿو. سنڌي ادب ۾ ڊاڪٽر ابراهيم خليل، تنوير عباسي، اياز قادري، خادم عباسي، امام بخش خادم، عطا محمد حامي، استاد بخاري، عبدالقيوم صائب، راشد مورائي، شيخ اياز، هري دلگير، ڪشنچند عزيز، سرمد چانڊيو ۽ ڪجھ ٻيا چاڙهو سمجهيا وڃن ٿا.

علامت نگاري

علامت نگاري نه صرف ادبي لاڙو آهي، بلڪ هڪ اسلوب ۽ انداز به آهي، ڪنهن حد تائين هڪ رمز ٻهآمي. هن جي ابتدا يورپ کان ٿي خاص طور 19 صدي؛ جي آخر ڌاري هن تحريڪ فرانس ۾ زور پڪڙيو شاعرن ۽ مروج

بياني انداز کي ڇڏي علامت نگاريءَ وارو يا اهڃاڻي انداز اختيار ڪيو. يورپ توڙي روس ۾ هي انداز بيان گهڻو مقبول ٿيو. سنڌي ادب جي تاريخ تي نظر وجهڻ سان معلوم ٿئي ٿو ته علامت نگاريءَ جو لاڙو تمام قديم آهي. مثال طور قاضي قادن کي ڏسو، جنهن مرشد لاءِ علامتي طور 'جوڳيءَ' جو لفظ ڪتب آندو. جوڳيءَ جا ڳاڻيٽا سنتو هوس نٿو ۾ اهڙي طرح شاهه ڪريم، شاهه عنايت رضوي، شاهه لطيف، سچل ۽ ٻين ڪلاسيڪل شاعرن ڪيترين ڳالهين داستانن کي علامتي انداز ۾ آڻي پيش ڪيون آهن. شاهه لطيف جي علامت نگاريءَ تي پي ايڇ ڊي به ٿي چڪي آهي. انگريزن جي دور ۾ افسانوي ادب ۾ خاص طور تي علامت نگاريءَ جو لاڙو مروج ٿيو. امر لعل هنگوراڻي ۽ آسانند مامتورا اهم ڪهاڻيڪار هئا. ورهاڱي کانپوءِ امر جليل، مانڪ، لعل پشپ، عبدالحق عالماڻي ۽ ٻين جي ڪهاڻين ۾ هي لاڙو ملي ٿو.

غزل

غزل عربي ٻوليءَ جو لفظ آهي، جنهن جي لغوي معنيٰ آهي عورت جي حسن جي تعريف ڪرڻ. اصطلاحي معنيٰ ۾ غزل شعرن جي ان مجموعي کي چئبو آهي، جنهن ۾ محبوب جي حسن ۽ رعنائي، آرائش ۽ زيبائش جو ذڪر ڪيو ويندو آهي. موجوده دور ۾ هر قسم جو مضمون غزل ۾ آندو وڃي ٿو. محبوب جو حسن، اخلاقي، تهذيبي، معاشي ۽ معاشرتي مضمون غزل جي زينت بڻجن ٿا. فني سڄاڻ جي لحاظ کان غزل ۾ گهٽ ۾ گهٽ پنج ۽ وڌ ۾ وڌ ٻارهن شعر هوندا آهن. غزل جي پهرين شعر کي مطلع ۽ آخري شعر کي مقطع چئبو آهي. مطلع جي ٻنهي مصرعن پاڻ ۾ هم قافيه هونديون آهن. باقي ٻين شعرن جون مصرعون پهرين شعر سان هم قافيه ٿينديون آهن. سنڌي غزل جو پهريون شاعر نور محمد خسته هو جيڪو ڪلهوڙن جي دور جو شاعر آهي. غزل ايران جي مٽيءَ تي جنم ورتو. رومانوي شاعريءَ جي هن صنف جو خالق

ايراني شاعر روڊڪي هو. ان کان اڳ ايران ۾ رڳو قصيده گوئيءَ جو رواج هو ۽ رومانوي شاعريءَ کي به قصيدي ۾ ئي جڳهه ڏني ويندي هئي. سنڌي شاعري جڏهن کان ايراني شاعريءَ جو اثر قبولڻ شروع ڪيو تڏهن کان نه رڳو غزل جي هيئت اڌاري ورتائين، پر مضمون، تشبيهون ۽ استعارا به اتان جا سنڌي شاعريءَ ۾ داخل ٿيا. ان جا اوائلي اهڃاڻ ٺٽي جي شاعرن: ميان چنن، نور محمد خسته ۽ حافظ عاليءَ جي ڪلام ۾ اڻ لکا ملن ٿا. اهو ڪلهوڙن جو دؤر هيو. اڳتي هلي سچل، خليفي گل محمد ناسر، گدا، ماتم، مير سانگي، مير حسن علي خان، مرزا قليچ هن صنف تي طبع آزمائي ڪئي. جن کانپوءِ الله بخش ابڙي ۽ ڪشنچند بيوس ان صنف جي ايراني فرسوده مضمون مان جان ڇڏائي، نج سنڌي ٻولي، ماحول ۽ تشبيهن کي غزل ۾ آندو.

فرد

ادب ۾ جنس جو ذڪر جڏهن حد کان وڌي وڃي ۽ ٻيو ڪو ڪارج رکڻ کانسواءِ محض لذت ۽ چسڪي لاءِ شامل ڪيو وڃي ته ان کي فحاشي چئبو آهي. فرد عربي لفظ آهي، جنهن جي لغوي معنيٰ آهي اڪيلو واحد، ڇڙو يا مجرد. اصطلاحي معنيٰ موجب هي عروضي شاعريءَ جي اها صنف آهي، جنهن ۾ هڪ ئي بند هجي. فرد، غزل جي بند، يا نظمي/ٽڪري جي صورت ۾ هوندو آهي. ان ۾ ٻه يا چار سٽون به ٿي سگهن ٿيون. جن ۾ قافيو ٿي به سگهي ٿو ۽ نه به ٿي سگهي ٿو. انهن مان ڪنهن سٽ ۾ قافيو هجي ته به ان جي ڪا پابندي ناهي. هن صنف جي شروعات به ايران جي فارسي شاعرن کان ٿي. فرد جي مجموعه ڪلام کي مفردات چئبو آهي. فرد صنعت لف و نشر جيان هوندو آهي. يعني ان جي پهرين مصرع /سٽ ۾ ڪا ڳالهه مجموعي طور ڪئي ويندي آهي ۽ سٽ/ مصرع ۾ ان جي حقيقت کي کولي واضح ڪيو ويندو آهي. فرد ۾ جيڪڏهن ٻئي مصرعون/سٽون هم قافيه هجن ته ان جي صنف کي ذو قافيتين چيو ويندو آهي.

فصاحت

صاف مستند محاورو (ٻولي) جو صاف سهڻي بيان واري عبارت. خوش بياني کي فصيح چئبو آهي. فصاحت عربي لفظ فصيح مان نڪتل آهي، جنهن جي معنيٰ آهي. خوش بياني يا مٺو ڪلام. اصطلاحي معنيٰ موجب فصاحت شعر جي هڪ خوبي آهي جنهن مطابق شعر ۾ لفظ ٺلڪا ۽ رس ڀريا ڪتب آڻيا آهن. جن جي پڙهڻ سان زبان ۾ هٻڪ ۽ هٽڪ پيدا نه ٿئي. شعر ۾ اهڙي سادگي سمايل هجي. جيڪا لفظن جي ورجاءُ وقت پڙهندڙ ۽ ٻڌندڙ کي ڏکيائي محسوس نه ڪرائي، پر ڪيس وڻندڙ ۽ دلچسپ معلوم ٿئي.

فلسفو

فلسفو يا فلاسافي لفظ اصل ۾ ٻن يوناني لفظن جو ميلاپ آهي. فليو (Philco) معنيٰ محبت يا پيار ڪرڻ ۽ سوفيا (Sophia) معنيٰ سڃاڻپ يا معلومات. ان مان ظاهر آهي ته فلسفي يا فلاسافيءَ جو مطلب سڃاڻپ يا معلومات سان محبت ڪرڻ آهي. ڏاهپ جو هڪ اهڙو علم. جيڪو ڪنهن نموني ڪائنات ۽ انسان متعلق بنيادي سوالن تي بحث ڪري، مثال طور ڇا دنيا جي بناوٽ طبعي آهي؟ ڇا اسان يقين سان ڪجهه ڪري سگهون ٿا؟ ڇا اسان آزاد آهيون؟ وغيره اهڙي دنيا سان تعلق رکندڙ پيا مسئلا به ان ۾ اچي وڃن ٿا. فلسفو سائنس کان مختلف آهي. هن ۾ هر شيءِ تجربي سان ظاهر ڪري نه ٿي سگهجي نه وري مذهبي طور ان جي پيٽ ڪري سگهجي ٿي. فلسفو ما بعد الطبيعات، اخلاقيات. جيڪو شڪ جا دروازا کولي ٿو اهو صحيح آهي ته سائنس به اسان کي معلومات ڏئي ٿي، پر اها معلومات فلسفي جي معلومات کان ٻئي قسم جي آهي. ڇا ڪاڻ ته سائنسي معلومات، حقيقت جي صرف هڪ حصي جي معلومات ڏئي ٿي.

قافيو

قافيو شعر جي هر بند جي پڇاڙيءَ ۾ ساڳئي وزن وارو لفظ مختلف معنيٰ سان رديف کان اڳ ڪم ايندو آهي. مثال طور: دلدار، منثار، آزار، پيار وغيره

قصيدو

شاعريءَ جي اصطلاح ۾ قصيدي جي معنيٰ آهي. اهڙو نظم، جنهن ۾ ڪنهن

ممدوح جي مدح هجي ، پر قصيدي جا موضوع تمام وسيع آهن. جنهن ۾ ممدوح جي مدح کان سواءِ حسن و عشق، گردش دوران، بهار و گلزار، اخلاقيات و عرفانيات ۽ دعا جو بيان پڻ اچن ٿا. قصيدو گهٽ ۾ گهٽ پندرهن شعرن جو هجڻ گهرجي ۽ وڌيڪ شعرن لاءِ ڪا به حد مقرر ناهي ڪيل. گهڻي تعداد ۾ قصيده طويل هوندا آهن ۽ اڪثر قصيدن جا شعر سؤ کان مٿي به ٿيو وڃن. قصيدي جي پهرين شعر کي مطلع ۽ اگر ٻيو به مطلع هوندو ته ان کي مطلع ثاني چئبو آهي.

قصيدو عربي شاعريءَ کان ٻين ٻولين ۾ مروج ٿيو فارسي ۽ سنڌيءَ ۾ به پنهنجي پنهنجي ماحول مطابق قصيده نگاري ٿي. قصيدو ٻن قسمن جو ٿئي ٿو:

(1) تمهيديه قصيدو

(2) خطابيه/ مجدديه قصيدو

قصيدي جا مضمون جدا جدا ٿي سگهن ٿا، مثال طور: الله جي حمد، حضرت محمد مصطفيٰ صلي الله عليه وسلم جي نعت، حضرت امام علي عليه السلام ۽ حضرات محمد وآل محمد عليهم السلام جي شان ۾ منقبت، ڪنهن بادشاهه يا امير جي تعريف يا ڪنهن جي هجو يا شڪايت يا نصيحت يا ڪو ٻيو مضمون. قصيدو مضمون جي لحاظ کان مدحيه، هجويه دعائيه، عشقيه، بهاريه، فخريه يا حاليه وغيره سڏبو آهي. شاعر جو تخلص يا نالو ضروري نه آهي ته آخري شعر مقطع ۾ اچي، پر ڪٿي به اچي سگهي ٿو.

قطعو

لغوي اعتبار کان قطعه القطع، بريدن يعني ڪپڻ، قطعه يعني ڪپيل ٽڪرو . اصطلاح ۾ قطعه جو مطلب، نظم جو اهو ننڍي کان ننڍو ٽڪرو آهي. جيڪو گهٽ ۾ گهٽ چئن سٽن تي مشتمل هوندو آهي يا جنهن ۾ ٻن کان وڌيڪ شعر هجن. سنڌيءَ ۾ اوائل ۾ مرزا قليچ بيگ فارسي قطعا ترجمو ڪري چندن هار ۽ ٻين ڪتابن ۾ ڇپرايا. ابتدائي قطعا فارسي زده هئا. پر سنڌيءَ ۾ قطعن کي استاد بخاريءَ هنن جي مقامي توڙي عالمي مسئلن سان منفرد انداز ۾ لاڳاپي، نيٺ سنڌي صف ۾ آڻي بيهاريو. تان جو هيءَ صنف

ڀ

روايتي دؤر کان سواءِ جديد دؤر ۾ به قبول ڪئي وئي. موجوده دور ۾ نظمن کي چؤمصرعو پڻ چيو ويو آهي.

قوم پرستيءَ جي تحريڪ

قوم هڪ مخصوص جاگرافيائيحدن ۾ رهڻ وارن انهن ماڻهن کي چئجي ٿو جن جون رسمون رواج، تهذيب ۽ تمدن، ٻولي ۽ تاريخ هڪجهڙي هجي. هڪ گروهه يا ٽولو قوم سڏائڻ جي اهل نهآهي ۽ نه ئي وري انهن ماڻهن جي ٽولي کي قوم سڏي سگهجي ٿو جيڪي ٻولي، ثقافت، تهذيب، تمدن ۽ تاريخ به ساڳي نه رکندا هجن.قومون اوچتو وجود ۾ نه اينديون آهن. سنڌي ادب جي تاريخ ۾ قوم پرستي جو رجحان انتهائي پراڻو آهي. سومرن جي دور جي رزميهگاهن کان وٺي موجوده دور جي سياسي حالتن تي اسرندڙ ادب قوم پرستيءَ واري تحريڪ جو حصو آهي. قوم پرستيءَ جو لاڙو ملڪي حالتن جي پيداوار هوندو آهي. سنڌي ادب ۾ هي لاڙو ون يونٽ کان پوءِ هڪ تحريڪ جي شڪل اختيار ڪري ويو. سنڌ جي شاعرن ۽ اديبن هڪ منظم تحريڪ شروع ڪئي، جنهن جو مقصد سنڌي ٻولي، سنڌي ادب ۽ سنڌ جي قومي، ثقافتي ورثي جي حفاظت هو.

ڪافي[1]

ڪافيءَ جي قدامت جي حوالي سان ادبي تاريخ ۾ مختلف رايا ملن ٿا. ڪن مطابق وائيءَ جو تخليق ٿيڻ ئي ڪافيءَ جو بنياد بڻيو ۽ ان جو فني سٽاءُ وائيءَ کان متاثر آهي. ڪن هن جا اهڃاڻ آڳاٽي لوڪ ادب ۾ به ڏٺا آهن ۽ حاجي جاڻڻ کي ان جو اوائلي شاعر ڄاڻايو ويو آهي. شيخ اياز مطابق ڪافي پهرياڻين شاهه حسين پنجابيءَ ۾ چئي، بعد ۾ نانڪ يوسف ۽ خوش خير محمد سنڌيءَ ۾ چئي.

غلام محمد گراميءَ جي چوڻ مطابق تاريخي طور ڪافيءَ جو وجود شاهه لطيف کان ٻه صديون اڳ معلوم ٿئي ٿو. ان سلسلي ۾ هڪ بزرگ لاڏجيو برهانپوري آهي ۽ ٻيو مير محمد فاضل بکري آهي. بزرگ لاڏجيو شاهه لطيف کان ڏيڍ صدي اڳ، همايون جي سنڌ ۾ آمد وقت، پاڻ مان لاڏ برهانپور پهتو.

مسدس ڪافيون نهايت سوز سان، صاحب دل ماڻهن جي مجلسن ۾ پڙهيون ويندڙيون هيون.

مخدوم طالب المولیٰ جي چوڻ مطابق "قافيه مان قافي ۽ تنهن مان وري ڪافي نالو پيو." ڊاڪٽر نبي بخش بلوچ جي چوڻ مطابق "سنڌي نظم جي تاريخ ۾ قافي (جنهن کي غلطيءَ مان ڪافي ڪري لکجي ٿو) قدامت جي لحاظ کان ڳاهه کان پوءِ ٻئي درجي تي آهي. قافي عربي قافيا/ قصيدو نظم جو سڌو سنڌي نالو آهي." جڏهن ته مسدس ان خيال سان اڪثر عالم اختلاف رکن ٿا. فني سٽاءَ جي حساب سان هيڪڙي، ڊيڊوڙي ۽ ٽيڙي ڪافي، ڪافيءَ جا فني مثال آهن.

ڪبت

ڪبت "ڪوت (چوڻ) مان نڪتل آهي. جيڪا سنڌي ۽ هندي لفظ ڪوتا يا ڪوتو جي بگڙيل صورت آهي. جنهن جي معنيٰ آهي شعر. ڪبت اصل ۾ هندي شعر آهي. جو دوهرا جي وزن (هندي ڇند وديا جي ماترائن) تي جوڙيو ويندو آهي. دوهرا ۾ ٻه سٽون ٿينديون آهن. ڪبت ۾ تمام گهٽيون سٽون هونديون آهن، ايتري قدر جو منجهس سؤ ڏيڍ کان مٿي سٽون به ٿينديون آهن. بعضي ته ساري ڳالهه يا آکاڻي ڪبت ۾ هوندي آهي. جنهن ۾ پهرين سٽ کان وٺي پڇاڙيءَ واري سٽ تائين هڪ جهڙوئي قافيو استعمال ٿيل هوندو آهي. هندي ٻوليءَ ۾ ميران بائيءَ جا ڪبت تي شعر گهڻي انداز ۾ ملن ٿا. سنڌيءَ ۾ مذهبي موضوعن وارا نظم/ڪتاب ڪبت/الف اشباع جي سٽاءَ ۾ لکيا ويا آهن. خاص طور تي ڪلهوڙن ۽ ٽالپرن جي دورن ۾ هي سٽاءَ مشهور رهيو.

ڪلاسڪيت

اهو ادب، جيڪو پنهنجي افاديت ۽ افاقيت، گهرائي، حسن ۽ صداقت جي ڪري، زمانن جي طوفانن ۽ انقلابن تي حاوي هجي. حالتون بدلجن، پر ادب جي عظمت ۾ ڪو فرق نه اچي. اهوئي ڪلاسيڪي ادب آهي. جنهن سان لطف اندوز ٿيڻ ۽ لاڀ پرائڻ لاءِ مزاج، ذوق، عمر، ٻولي وغيره جا اختلاف نه ٿا ٿين. ڪلاسيڪيت جي خصوصيتن جي لحاظ کان شاعريءَ ۾ قاعدا قانون،

انسان جون سڌايون بيان ڪرڻ، معاشرتي برائين جي اپٽار ڪرڻ، شعري ۽ تهذيب يافته پسمنظر جي نمائندگي ڪرڻ انفراديت کي ڇڏي اجتماعيت بيان ڪرڻ جذبات نگاري، فطرت نگاريءَ کي نظر انداز ڪرڻ وغيره اهم خوبيون آهن.ان وصف کي ذهن ۾ رکندي سنڌي ڪلاسيڪل ادب ان دور جو ادب آهي، جڏهن نثر جون روايتون موجود ڪين هيون. اهڙيءَ ريت سنڌي ڪلاسيڪل ادب جي دائري ۾ پير صدر الدين جا گنان، قاضي قادن ۽ شاهه ڪريم رح جو ڪلام ميين شاهه عنات رضوي، لطف الله قادريءَ جو ڪلام ساميءَ جا سلوڪ، بيدل ۽ بيڪس جون ڪافيون، سچل جون ڪافيون ۽ شاهه عبداللطيف ڀٽائيءَ جون وايون ۽ بيت اچي وڃن ٿا. سنڌ جا قديم لوڪ داستان ڪلاسيڪل سنڌي شاعريءَ جو بنياد آهن. سنڌي ڪلاسيڪل شاعريءَ جي صنفن ۾ دوهو بيت، سلوڪ، گنان، وائي ۽ ڪافي وڏي اهميت رکن ٿا.

ڪليات

ڪليات عربي لفظ ڪل جو جمع آهي، جنهن جي معنيٰ آهي سڀ. اصطلاحي معنيٰ موجب اُهو ڪلام جو مجموعو جنهن ۾ ڪنهن هڪ شاعر جو سمورو ڪلام پيش ڪيل هجي. يعني منجهس هر ڪنهن قسم جو شعر ڏنل هجي.مطلب ته ڪليات ۾ شاعر جو هر فن تي چيل شعر موجود هوندو آهي.هن ۾ الف ـ ب وار قافين تي جوڙيل غزل جو مجموعو (ديوان) به شامل ٿي سگهي ٿو.ڪليات جي ترتيب اڪثر ٻن نمونن جي ٿيندي آهي. جيئن ته ڪنهن ڪليات ۾ پهريائين الف ـ ب وار غزلن جو مجموعو (ديوان) ڏئي، پوءِ باقي بيو سمورو ڪلام ڏنو ويندو آهي، جنهن ۾ عروضي توڙي غير عروضي شعر شامل هوندو آهي ۽ ڪنهن ۾ وري سواءِ ڪنهن ترتيب جي سڀ ڪلام لکيو ويندو آهي. ڪي ڪليات اهڙا به ملن ٿا جن ۾ رڳو غير عروضي شعر پيش ڪيل هوندو آهي، جنهن ۾ حمد، نعت، ڪافيون، ڏوهيڙا، وغيره شامل هوندا آهن.

ڪلمات

طويل نظمن کي ڪلمات چيو ويندو آهي. مخدوم غلام احمد ٻگائي ۽ عبدالرحيم گروهڙيءَ اهڙا نظم لکيا هئا. جن کي ڪلمات جي نالي سان سڏيو ويندو آهي. جنهن کان پوءِ هن قسم جي اسلوب واري شاعريءَ تي ٻين به گهڻن ئي طبع آزمائي ڪئي، پر هاڻوڪي دور ۾ اهڙي طويل شاعري نه ٿي ٿئي. هن قسم جي شاعريءَ جو بنياد ڪلهوڙا دور ۾ پيو.

ڪهاڻي

ڪهاڻيءَ کي سنڌيءَ ۾ مختصر ۽ افسانو به چيو ويندو آهي. ڪهاڻي انساني مسئلن، جذبن، محبت، نفرتن ۽ خواهشن جي مختصر ڪهاڻي آهي. (وڌيڪ ڏسو: افسانو).

گرامر

ٻوليءَ جي بناوت جو علم، جنهن ۾ لفظن، جملن، سٽن ۽ پئراڻن جي بناوت ۽ ڪارج وغيره بابت ڄاڻ هوندي آهي، جيڪا ٻولي ڳالهايون ٿا يا لکون ٿا. ان ۾ اڪثر جدا جدا نمونن جا جملا ڪم آڻيون ٿا ۽ انهن جملن ۾ جدا جدا قسمن جا لفظ ڪم آڻيون ٿا. جيڪي لفظ اسين ڳالهائڻ ٻولهائڻ ۽ لکڻ پڙهڻ ۾ ڪم آڻيون ٿا سي ڪيترن ئي قسمن جا آهن. انهن جون مختلف صورتون آهن، جيڪي هر وقت مٽجن سٽجن ٿيون ۽ انهن جو وري ٻين سان لاڳاپو آهي. انهن جي درست ميلاپ سان صحيح جملا ٺهن ٿا. انهن بابت جيڪي قاعدا ۽ سمجهاڻيون آهن، تن کي گرامر چئجي ٿو. گرامر کي وياڪرڻ به چئبو آهي.

گنان

گنان قديم سنڌي شاعريءَ جو هڪ قسم آهي، جنهن تي اسماعيلي فرقي وارن شاعرن طبع آزمائي ڪئي آهي. اهي اسماعيلي فڪر جا داعي، ماڻهن کي مذهبي تعليم ڏيڻ لاءِ سڄي ملڪ ۾ پکڙيل هئا. جن مان ڪي سومرن

جي دور ۾ سنڌ ۾ اچي نڪتا ۽ نو مسلم ماڻهن جي دلين ۾ شعر جي ذريعي اسلامي عقيدن جو روح ڦوڪڻ لڳا. انهن مان پهريون مبلغ پير سيد نورالدين هو جنهن اسلام جا اصول شعر ۾ منظوم ڪري پنهنجي مريدن کي ڏنا ته جيئن هو آسانيءَ سان اهي ياد ڪري ۽ مٿن عمل ڪن. ان کان پوءِ پير شمس الدين، پير شهاب الدين، شاهه حسين اپلاڻي، مر کان شيخ، پير صدرالدين، مسمنگ چارڻ، ياڳو يان ۽ ٻيا پنهنجا گنان پيش ڪندا رهيا. انهن مان پير صدرالدين جا گنان وڌيڪ مشهور آهن.

گنانن ۾ نصيحت آموز ۽ صوفيانه نڪتا مسايل آهن. هن ۾ الله تعاليٰ ۽ سندس رسولن تي ايمان آڻڻ سچي دل سان ڪلمو پڙهڻ، هن دنيا کي بي بقا ۽ فاني سمجهڻ، مايا کان منهن موڙڻ، ڪوڙ ۽ ڪپٽ کان پاسو ڪرڻ ۽ دل کي پاڪ ۽ صاف رکڻ، وغيره بابت سمجهاڻيون ڏنل آهن.

گنج شريف

ٽالپرن جي اوائلي دؤر ۾ شاهه لطيف جي رسالي جو قديم ترين نسخو، هن پراڻي قلمي نسخي کي "گنج شريف" چيو ويندو آهي. سنڌيءَ ۾ گنج جي معنيٰ آهي "خزانو". يعني اسان وٽ ضرورت کان ڪا به شيءِ وڌيڪ هوندي ته چوندا آهيون الله سائينءَ جو گنج آهي. شاهه جي ڪلام جي لحاظ کان گنج شريف ۾ شاهه جي ڪلام سواءِ ان زماني يا اڳ جي ڪجهه ٻين شاعرن جو به ڪلام شامل آهي. گنج جو ڪاتب فقير عبدالعظيم عرف وڏل شاهه هو. گنج 1792ع بمطابق 1207 هجريءَ ۾ لکيو ويو هو. هن نسخي کي تمراڻي فقير ۽ سندن اولاد سنڀاليندا هئا. سن 1995ع ۾ شاهه لطيف ڀٽ شاهه ثقافتي مرڪز طرفان گنج، عڪسي ڇاپي جي صورت ۾ ممتاز مرزا، سعيڙي شايع ڪرايو.

گيت

گيت لفظ سنسڪرت جي لفظ "گيه" مان نڪتو آهي، جنهن جي معنيٰ آهي ڳائڻ . اصطلاحي معنيٰ موجب، اهو شعر جو ڳائڻ ۾ اچي يا ڳائي سگهجي. گيت، اصل هندي شاعريءَ جو قسم آهي، پر گذريل وڏي عرصي کان سنڌي شاعرن به گيت لکڻ شروع ڪيا آهن. گيت ۾ پهريائين هڪ، ڏيڍ يا ٻه سٽون

ٿلهه طور آڻيبون آهن ۽ باقي سڄي گيت جي هر هڪ بند ۾ هڪ ڏيڍ ٻه اڌاڻي يا وڌيڪ سٽون رکيبون آهن. گيت ۾ اڪثر ٿل جو ٻيهون بند (حصو) هر بند جي آخر ۾ ورائيءَ طور آڻيو آهي. ڪي شاعر وري مختلف ورائيون پيش ڪندا آهن. هن ۾ مخصوص بحر، وزن ۽ قافيي جي پابندي ڪانه آهي. گيت ۾ عشقيه، رومانوي، جذباتي، اخلاقي ۽ ٻيا موضوع مضمون پيش ڪيا وڃن ٿا. جديد گيت جي شروعات سنڌي شاعريءَ ۾ ڪشنچند بيوس (1885_1947) ڪئي.

ڳاهه

سنڌ ۾ ڳاهون قديم زماني کان پٽ، پان ۽ چارڻ ڳائي وڄائي پيش ڪندا هئا. سومرن ۽ سمن جي دور ۾ شاعريءَ جي هي صنف عروج تي پهتل هئي. ڳاهه هڪ قسم جو واقعاتي يا بياني بيت آهي. پاڻنجي ٿو ته هن لفظ جو بنياد ڳائڻ آهي ۽ ڳائڻ مان ئي ڳاءِ بڻيو آهي ۽ ان مان ڳاهه ٿيو آهي. سٽاءَ جي لحاظ کان ڳاهه منظوم مصرعون آهن، جن مان اڪثر ڏوهيڙي جي شڪل ۾ آهن، البت ڪن ڳاهن ۾ ٻن مصرعن کان پوءِ ورائيءَ طور هڪ ننڍي تڪ به پويان بيهاريل آهي. مضمون جي لحاظ کان ان ۾ قصي جي خاص موقعن جو ذڪر هوندو آهي.

ڳجهارت

ڳجهارت لفظ سنسڪرت جي لفظ ڳهه ارٿ مان نڪتل آهي، جنهن جي معنيٰ ڳجهو/اونهو مطلب آهي. يعني تمام اونهي مطلب واري حقيقت، جنهن ۾ ڪو راز رکيل هجي. ڳجهارت پروليءَ جو هڪ ڳوڙهو نمونو آهي، جنهن کي پچڻ لاءِ پختن خيالن ۽ عمدن دليلن جي ضرورت آهي. جيتوڻيڪ ڳجهارت جو سنگ بنياد پروليءَ تي ئي آهي، پر سٽاءَ جي لحاظ کان ٻنهي ۾ نمايان فرق آهي. پرولي پچڻ لاءِ ٿورو اشارو مليل هوندو آهي پر ڳجهارت ۾ حافظي ۽ ڄاڻ کي وڏو دخل آهي. ٻي سري ڳجهارت کي سگهڙ اهميت نه ڏيندا آهن، پر شريلي/شر واري ڳجهارت کي مڃيو ويندو آهي. ڳجهارت پاڻي سان بند سان پڇندي آهي. ان ۾ مذڪر ۽ مونث کي نرنان ۽ نار چئبو آهي.

ڳيچ

ڳيچ جي لفظي معنيٰ آهي، اهو ڪلام جيڪو ڳايو وڃي ۽ اصطلاحي معنيٰ آهي، اهو ڳائڻ، جو شاديءَ يا خوشيءَ جي موقعي تي اڪثر عورتون ڳائين. لاڙ ۾ ڳيچن کي ڳيو چون ۽ ٻين ڪن پاڳن، خصوصاً شهرن ۾ ان کي سهرو چون. ڳيچ، عورتن جا مخصوص لوڪ گيت آهن. جي سنڌ جي هر ڪنڊڪڙڇ، هر وسيبءَ واهڻ، هر ڳوٺ ۽ شهر ۾ خوشيءَ ۽ شاديءَ جي موقعي تي ڳايا وڃن ٿا. ڳيچ جا آڳاٽا اهڃاڻ، سومرن جي، دور کان ملن ٿا. سنڌي ادب جي تاريخ ۾ مرڪان شيخ (وفات 1300ع) پهرين شاعره آهي، جنهن ڳيچ ڳايا، جن ۾ هن پنهنجي مرشد جي مدح ڪئي آهي.

گهڙولي

گهڙولي صنف جو مؤجد حضرت سچل سرمست رحہ آهي. هن قسم جو نمونو سندس ڪلام ۾ موجود آهي. هن صنف گهڙولي ۾ هر بند کان پوءِ وراڻي ايندي آهي، جنهن ۾ گهڙولي پرڻ تي وڃان لفظ هوندا آهن.

لوڪ ادب

لوڪ ادب مان مراد آهي عام ماڻهن جو ادب. يعني اهو ادب جو تصنع، هٿ ناٺ ۽ جڙتو ڪاريگريءَ ۽ صنعتن ۽ سينگار کان پاڪ ۽ صاف هجي. انسائيڪلوپيڊيا مطابق هي اهو علم آهي جو قديم ميڄاڻن، ريتن، رسمن، پرمن، وهمن، قديم روايتن ۽ اعتقادن تي مشتمل هوندو آهي. حقيقت ۾ لوڪ ادب انهن سگهڙن جي تخليق آهي، جيڪي پنهنجي خيالن جي وسعت اهر مجلسن، محفلن ۽ ڪچهرين ۾ پنهنجا خيال شعر جي روپ ۾ پيش ڪندا آهن. اهو ئي سبب آهي جو لوڪ ادب کي ٺيٺ دهقاني ادب به چيو ويندو آهي. هي ادب عوام جي احساسن، جذبن، امنگن جي جٽي تصوير هوندو آهي. هن علم ۾ هيٺيون صنفون اچي وڃن ٿيون: روايتي ڪهاڻيون؛ جهڙوڪ لوڪ ڪهاڻيون، وير ڪهاڻيون (ڳاهون)، رزميہ نظم ۽ ڏند ڪٿائون. رسمون ۽ رواج؛ جهڙوڪ ڏڻ وار، رسمون ۽ رواج ۽ شادين جون رسمون وغيره. ويساهه ۽ پرمر؛ جهڙوڪ جنن پرين جون ڪهاڻيون، جادو،

منتر، ڦيڻا ۽ ڏاڪا. لوڪ ڪهاڻيون: جهڙوڪ مشهور چوڻيون، پهاڪا، چرچا، ڳجهارتون ۽ معما وغيره. لوڪ راڳ: عوامي راڳ، جيڪو لوڪ گيت کان مختلف هوندو آهي ۽ عوام جي امنگن جي ترجماني ڪندو آهي ۽ لوڪ ڌنن تي ڳايو ويندو آهي.

لوڪ ڪهاڻيون

لوڪ ڪهاڻيون لوڪ ادب جو اهم حصو آهن. جن ۾ انساني گروهه جون مجموعي طرح دنيا جي سڀني قومن جي پراڻن آثارن جا داستان ۽ دستاويز هوندا آهن. جاڪاڻ ته انهن سان انسان ذات جي ڪنهن زماني جي ريتن رسمن، رواجن، پرمن، وسوسن ۽ نفسياتي لاڙن ۽ انهن جي ذهني ارتقا جي تاريخ جي خبر پوي ٿي. سنڌي لوڪ ادب عشقيه، نيم عشقيه، رزميه ۽ دنيا جي بين به لوڪ ڪهاڻين سان مالامال آهي. سسئي پنهون، عمر مارئي، ليلا چنيسر، سهڻي ميهار، مومل راڻو، دودو چنيسر، مورڙو ميربحر ۽ مانگر مڇ وغيره سنڌ جون لوڪ ڪهاڻيون آهن.

مابعد الطبعيات

ميٽا (Meta) معنيٰ مٿانهون (Beyond) ۽ فزيڪل (Physical) طبعي دنيا. يعني طبعي دنيا کان مٿاهون علم. مابعد الطبيعات جي حدن ۾ ڪيترائي اختلاف آهن. ڪي ان کي فلسفي جي مترادف استعمال ڪن ٿا. ڪي ان کي الاهيات واري مقصد ۾ آڻن ٿا ۽ ڪي وري اخلاقيات کي به مابعد الطبعيات جي ذمري ۾ آڻن ٿا. حقيقت ۾ اهي تمام موضوع يا مسئلا، جيڪي طبعي علمن جي دائري مان خارج، طبعي فڪر ۽ نظر جي حدن کان مٿي ۽ مشاهدي ۽ تجربي جي احاطي مان ٻاهر آهن، سي مابعد الطبعيات جي دائري ۾ اچن ٿا.

ماهيا

ماهيا، پنجابي لوڪ شاعريءَ جي اهم صنف آهي. سنڌيءَ ۾ جيئن ڏوهيڙو عام ۽ اهم آهي، ماهيو پڻ پنجابيءَ ۾ ساڳي اهميت رکي ٿو. ماهيو ماهيءَ جو اسم تصغير آهي. ماهي معنيٰ محبوب، مٺو يا سڄڻ. ماهيا پنهنجي ماهيت ۾ هڪ درد جو آواز آهي، جنهن کي سوز سان ڳائڻ شرط آهي.

سنڌيءَ ۾ ڏيڍ مٿا ماهيي جي ويجهو سمجهيا وڃن ٿا. پر اياز پنهنجي ڏيڍ مٿن ۾ ماهيا وانگر رڳو هڪ وزن نہ پر گهڻا وزن ڪتب آندا آهن. سنڌيءَ زبان ۾ هن صنف ۾ سڀ کان پهرين خوبصورت ماهيا نياز همايونيءَ لکيا ۽ ان بعد رشيد احمد لاشاري ۽ نور شاهين بہ طبع آزمائي ڪئي. پر انهن جي بيهڪ اصل ماهيا کان الڳ ٿلڳ آهي. سنڌيءَ ۾ هن صنف جا ٻين ٻولين مان ترجما بہ ڪيا ويا آهن. ماهيا کي اردوءَ ۾ متعارف ڪرائيندڙ علي محمد قرشيءَ جو اردوءَ ۾ ماهين جو مجموعو دک لال پرنده هي ڇپيو ان جو سنڌيءَ ۾ ترجمو بخشل باغيءَ ڪيو آهي.

مبالغو

مبالغو معنيٰ وڌاءُ. ڪنهن شيءِ يا ڳالهہ کي وڌائي چڙهائي بيان ڪرڻ. انگريزن جي دؤر ۾ يا ان کان اڳ وارن ٽصن ۾ مبالغي آميز لکڻ جو تمام گهڻو رواج هوندو هو.مبالغي يا وڌاءُ ۾ ڪنهن واقعي کي ايترو وڌائي پيش ڪجي، جو اهو ناممڪن لڳي.

مثلث

مثلث عربي ٻوليءَ جو لفظ آهي، جنهن جي لغوي معنيٰ آهي، ٽن مصرعن وارو شعر . يعني اهو نظم، جنهن جو هر هڪ بند ٽن مصرعن تي مشتمل هوندو آهي ۽ اهي مصرعون پاڻ ۾ هم وزن هونديون آهن. اهڙيءَ طرح مثلث جا سڀ بند ساڳئي وزن ۾ هوندا آهن. جن مان اڪثر پهريون بند سڄو هم قافيہ هوندو آهي ۽ باقي بندن مان هر هڪ بند جون پهريون بہ مصرعون پاڻ ۾ هم قافيہ ٿينديون آهن ۽ ٽيون مصرع جو قافيو وري پهرئين بند جي قافيي جهڙو هوندوآهي. ڪي نظم اهڙا بہ ملن ٿا، جن ۾ مثلث جي هر هڪ بند جون ٽئي مصرعون پاڻ ۾ هم قافيہ رکيون وييون آهن.

مثنوي

مثنوي لفظ عربي لفظ ثنيہ مان نڪتل آهي، جنهن جي معنيٰ آهي جوڙو يا ٻہ . هن ۾ هر هڪ شعر جدا جدا هوندو آهي. تنهن ڪري سڄو نظم هڪ قافيہ تي نہ هوندو آهي، پر هر هڪ بيت جون ٻہ مصرعون پاڻ ۾ هم قافيہ هونديون آهن. هن صنف ۾ قصا، ڪهاڻيون وغيره بيان ٿيل هوندا آهن.

ڪڏهن ڪڏهن هزار کان به مٿي بيت، هوندا آهن. مثنوي، جا اصل ست بحر آهن، پر اڄڪلهه سينئي بحرن ۾ مثنوي لکي وڃي ٿي. سنڌي زبان ۾ ڪيترين ئي رزميه، رومانوي ۽ تاريخي مثنويون لکيون ويون آهن. مير حسن علي خان (1424_1907ع) مشهور رزميه مثنوي فتح نامه سنڌ عرف سنڌ جو شاهنامو لکي، ان کان سواءِ مثنوي عشق مخدوم طالب المولي (1919_1993ع) جي لکيل آهي ۽ ٻيون به ڪيترين ئي مثنويون لکيون ويون آهن.

مخمس

مخمس معنيٰ پنج، هي لفظ عربيءَ جي خمس مان نڪتو آهي. هيءَ شاعراڻي صنف آهي، جنهن جي هر بند ۾ پنج سٽون هونديون آهن: پهرين بند جون پنج ئي سٽون هم قافيه هونديون آهن ۽ ٻين بندن ۾ شروعاتي چار سٽون هم قافيه ۽ پڇاڙي واري يعني پنجين سٽ پهرين بند جي پڇاڙيءَ واري سٽ سان هم قافيه هوندي آهي هن قسم جا شعر اڪثر ڪري قصن ڪهاڻين يا ڪنهن بياني مضمون لاءِ چيا ويندا آهن.

مدح - مداح

مداح جي معنيٰ آهي ساراهه يا واکاڻ. سنڌ ۾ مداح جو شعر ايڏو ته مقبول آهي جو مسجدن، مدرسن، درگاهن، خوشين جي موقعن، شادين ۽ عيدن وغيره تي پڙهيون وينديون آهن. مداح ۾ پاڪ ڪريم صلي الله عليه واله وسلم ۽ اصحابن سڳورن يا ڪن بزرگن هستين جي شان ۾ ساراهه يا تعريف ڪئي ويندي آهي. جيڪا ڪنهن دنياوي طمع سبب نه پر خالص دلي محبت ۽ عقيدت سان ڪئي وڃي ٿي. مداحون علم عروض جي قاعدي مطابق چيون وينديون آهن. ڪي مداحون الف اشباع واري طرز تي چيل آهن. سنڌي زبان جو پهريون مدح خوان جمن چارڻ (1668_1738ع) ٿي گذريو آهي.

مربع

مربع عربي لفظ آهي، جنهن جي لغوي معنيٰ آهي، چئن مصرعن وارو شعر. اصطلاحي معنيٰ موجب، مربع اهو نظم آهي، جنهن جي هر هڪ بند ۾ چار

هر وزن مصرعن هونديون آهن. هن جو پهريون بند اڪثر سمورو هڪ قافيي ٿيندو آهي ۽ باقي هر هڪ بند جون پهريون ٽي مصرعون پاڻ ۾ هم قافيه هونديون آهن. پر چوٿين مصرع جو قافيو وري پهرئين بند جي قافيي سان موافق ٿيندو آهي. مربع ۾ هر ڪنهن قسم جو مضمون آڻي سگهجي ٿو. سنڌيءَ ۾ ان قسم جي صنف ڇوٽا آهي.

مرثيو

مرثيو عربيزبان جو لفظ آهي. جنهن جي معنيٰ آهي. فوت ٿي ويل جو بيان. مرثيو دراصل نظم آهي جنهن ۾ ان فوتيءَ جون خوبيون ۽ خصوصيتون نروار ڪيون وينديون آهن. پر مرثيو ان شعر کي چيو ويندو آهي جنهن ۾ حضرت امام حسين ع ۽ سندس ساٿين جي شهادت/واقعه ڪربلا جو ذڪر هجي. سنڌي شاعري جي تاريخ ۾ سيد ثابت علي شاهه (1740_1810ع) ان جو صنف جو باني سمجهيو وڃي ٿو.

مرجز نثر

مرجز جي معنيٰ آهي وزن وارو. هن قسم جي نثر ۾ گڏ آيل فقرا (جملي جا ٽڪرا) پاڻ ۾ موافق ۽ موزون هوندا آهن. يعني اهو نثر, جنهن ۾ وزن به هجي قافيو به هجي.

مزاحمتي ادب

ادب ملڪي حالتن جو ردعمل هوندو آهي جيڪڏهن ملڪي حالتون عوامي ڀلائيءَ لاءِ سٺيون نه هونديون ته ان جو ردعمل ادب ۾ جابجا موجود هوندو آهي. مطلب ته مزاحمتي ادب, اهو ادب آهي جنهن ۾ ملڪي, ناانصافين, ناهموارين جي خلاف مزاحمت جو عنصر موجود هجي. سنڌي شاعريءَ ۾ اهو لاڙو صوفين وٽ وڌيڪ ملي ٿو شاهه لطيف سچل سرمست ۽ شيخ اياز ابراهيم منشي ۽ استاد بخاريءَ سرڪش سنڌيءَ زخمي چانڊيي کي مزاحمتي شاعر مڃيو ويو آهي. سنڌ جي مشهور افسانه نگار امر جليل ون يونٽ واري دور جي ادب کي مزاحمتي ادب جو دور سڏيو آهي.

مزاحيه رزميه شاعري

اها شاعري جنهن ۾ پڙهندڙن جي تفريح طبع لاءِ مزاح جو عنصر موجود هجي يا جنهن ۾ ڪنهن جي مڪمل رزميه شاعري جواب ۾ مزاحيه شاعري ڪئي وڃي يا ان جي مذاق اڏائي وڃي. سنڌيءَ ۾ شمس الدين بلبل مزاحيه شاعر ڪئي آهي.

مسبع

مسبع ،عربي لفظ آهي، جنهن جي معنيٰ آهي ستن مصرعن وارو شعر . اصطلاحي معنيٰ موجب، مسبع اهو نظم آهي جنهن جي هر هڪ بند ۾ ست مصرعون ٿين ٿيون. جن مان پهريون ڇهه مصرعون هڪ ٻئي سان همونن ۽ هم قافيه ٿينديون آهن ۽ ستين مصرع مٿين ڇهن مصرعن سان وزن ۾ ساڳي، پر قافيي ۾ مختلف هوندي آهي. مسبع جو پهريون بند اڪثر سڄوئي هم قافيه ٿيندو آهي ۽ باقي هر هڪ بند جي پوئين (ستين) مصرع پهرئين بند سان هم قافيه هوندي آهي.شاعريءَ جي هن صنف ۾ هر قسم جو موضوع پيش ڪري سگهجي ٿو.

مستزاد

مستزاد عربي لفظ آهي، جنهن جي لغوي معنيٰ آهي وڌايل . اصطلاحي معنيٰ موجب، اُهو شعر جنهن ۾ هر هڪ مصرع کان پ يا ٻي موزون لفظ قافيي وار وڌائي پيش ڪيل هجن ۽ اهو وڌايل ٽڪرو ان شامل مصرع سان هم قافيه هجي. البت وڌايل ٽڪرو قافيي کان بغير به آڻي سگهجي ٿو پر بهتر ائين آهي ته جنهن مصرع جو وڌايل ٽڪرو هجي، اهو انهيءَ مصرع جي قافيي سان برابر هجي. اهڙي شعر کي ڏيڍو شعر چئبو آهي. اهڙي قسم جون ٻه مصرعون گڏجي سان هڪ بند ٺهندو آهي ۽ ائين ڪيترا بند ملائي هڪ نظم تيار ڪيو ويندو آهي. جنهن جي پهرئين بند کي غزل وانگر مطلع چئبو آهي.

مسجع نثر

مسجع کي مقفيٰ — قافيي وارو به ڪري چئبو آهي. جنهن جي معنيٰ آهي قافيي وارو نثر. هن قسم جي نثر ۾ فقرن (جملي جي ٽڪرن) جي پڇاڙيءَ ۾ لفظ

علم طرح هڪ جهڙي آواز ۾ هوندا آهن. يعني اهو نثر جنهن جي فقرن جي آخر ۾ قافيي وارا لفظ هجن. هن قسم جي نثر ۾ وزن جو هجڻ لازمي نه آهي.

مسدس

هي اهو شعر آهي، جنهن جي هر بند ۾ ڇه سٽون هونديون آهن. هر هڪ بند جون پهريون چار سٽون پاڻ ۾ هم قافيه هونديون آهن ۽ پويون ٻه سٽون پاڻ ۾ هم قافيه هونديون آهن.

مصرع

مصرع عربي ٻوليءَ جو لفظ آهي، جنهن جي لغوي معنيٰ آهي، دروازي جو هڪ طاق. اصطلاحي معنيٰ موجب، شعر جي هڪ سٽ يا وڏيڪ ميٽون. جنهن ۾ شاعر مختلف لفظن کي هڪ هنڌ گڏ ڪري ۽ کين لڙهيءَ ۾ پوئي موزون طريقي سان پيش ڪري، اهڙيون ٻه مصرعون گڏ آڻڻ سان شعر ٺهي پوندو.

مضمون

لفظ مضمون سنڌي زبان ۾ تمام وسيع مفهوم رکي ٿو ان جو استعمال ڪيترين معنائن ۾ ٿئي ٿو. مثال طور نثر جي ڪنهن به بياني لکت. ان جي موضوع (Subject)، متن(Text) ، عنوان (Topic)، مرڪزي خيال (Them) يا شعر جي مواد (Content) کي عام طور مضمون سڏيو ويندو آهي. اردو ۾ مضمون کي انشائيه چيو ويندو آهي. جيتوڻيڪ ٻنهي اصطلاحن ۾ فرق به آهي. لفظ مضمون عربي ٻوليءَ جي لفظ ضمن مان ورتل آهي. جنهن جي معنيٰ آهي گڏ ڪرڻ . ان ڪري ڪنهن به موضوع کي دليلن، مثالن ۽ حوالن سان تشريح، وضاحت، مناسب ترتيب ۽ موزون لفظن کي پيش ڪرڻ کي مضمون چئبو آهي. لفظ مضمون جي وصف اسان وٽ انگريزي لفظ Essay مان آئي آهي. ايسي (Essay) فرانسيسي ٻوليءَ جي لفظ Essai مان ورتل آهي، جنهن جي معنيٰ آهي سعيو يا ڪوشش

(Attempt) ڪرڻ. ان جو مطلب ٿيو ته مضمون ڪنهن موضوع تي لکڻ جي ڪوشش جو نالو آهي. مضمون نگاريءَ جو بنياد فرانسيسي دانشور مائيڪل ڊي مانٽين (1533_1592ع) وڌو. سندس ابتدائي تخليقون 1650ع ڌاري مجموعن ۾ آيون. هن پنهنجي ذاتي تاثرن ۽ تخليقي جي روپ ۾ شايع ٿيل لکيڻن کي ايسز (Esais) جو نالو ڏنو. انگريزيءَ ۾ فرانسز بيڪن (1561_ 1626ع) هن صنف کي مشهور ڪيو. سنڌيءَ ۾ مضمون نگاري انگريز دور کان زور ورتو.

مطلع

مطلع عربي لفظ آهي، جنهن جي لغوي معني آهي، اُڀرندڙ ظاهر ٿيندڙ اصطلاحي معنيٰ ۾ قصيدي يا غزل جي شروعاتي يا پهرئين بند جي ٻن مصرعن کي مطلع چئبو آهي. هن ۾ ٻئي مصرعون قافيي واريون هونديون آهن. يا وري قافيي سان گڏ رديف به شامل هوندو آهي. خاص ڪري غزل ۾ مطلع جو هجڻ تمام ضروري آهي. باقي ٻين شعرن ۾ انهيءَ جي ايتري ضرورت نه هوندي آهي.

معجزو

معجزو مذهبي لوڪ شاعريءَ جي صنف آهي، جنهن ۾ بيتن جي صورت ۾ معجزن جو ذڪر ڪبو آهي. معجزو عربي لفظ معجزه مان نڪتل آهي. جنهن جي معنيٰ اهو ڪم، جيڪو ڪرشماتي هجي، جنهن تي ظاهري طرح ويساهه نه اچي. معجزن ۾ نبين سڳورن جي واقعن بابت شاعري موجود هوندي آهي.

معريٰ نظم

انگريزي ۾ بلئنڪ ورس جي لفظي معنيٰ آهي خالي/سڪلو/معريٰ نظم. اصطلاحي معنيٰ موجب اهو نظم جنهن ۾ قافيو نه هجي يا ان جي پابندي نه

هجي. پابند ۽ معري نظم هڪ ٻئي جي ابتڙ ٿيا يعني پابند نظم ۾ قافيو ضروري آهي ۽ معري نظم ۾ ان جي آزادي آهي.

مقدمو

ادبي دنيا ۾ مقدمي جو مقصد آهي ڪنهن به ڪتاب تي دليلن، حوالن ۽ ذاتي تجربي آهر ڀرپور نموني راءِ ڏيڻ. ڪنهن تصنيف يا ترتيب ڏنل ڪتاب تي مصنف، مرتب يا ٻيو ڏاهو يا ڄاڻو اديب مقدمو لکندو آهي. مقدمو مهاڳ کان وڌيڪ تحقيقي ۽ اثرائتو هوندو آهي.

مقطع

مقطع عربي لفظ آهي، جنهن جي لفظي معنيٰ آهي. وڍيندڙ يا ڪاٽيندڙ. اصطلاحي معنيٰ ۾ غزل يا قصيدي جو اهو آخري ٻن مصرعن وارو بند، جنهن تي سڄو نظم اچي پورو ٿئي. مقطع ۾ شاعر اڪثر پنهنجو تخلص آڻيندا آهن. پوءِ اهو شاعر تي منحصر آهي ته هو انهيءَ ۾ پنهنجو تخلص پيش ڪري يا نه. جنهن لاءِ ڪا به پابندي نه آهي.

مناجات

شاعريءَ ۾ عاجزيءَ ۽ التجا سان گهريل دعا. مناجات مذهبي شاعريءَ جو قسم آهي. مناجات عربي لفظ ناجيٰ مان نڪتل آهي. مداح وانگر هي به خاص قسم جو شعر آهي. هن ۾ شاعر پنهنجي ڏکن ۽ تڪليفن جو حال اوري ڏڻي تعاليٰ کان سوال ڪري ٿو ۽ ٻاڏائي ٿو. ڪن حالتن ۾ پنهنجي ذاتي عقيدت جي بنياد تي پيغمبر صلي الله عليه واله وسلم، اصحابن سڳورن، اولياءَ الله ۽ درويش کي به واسطي طور ڪم آندو ويندو آهي. مداح ۽ مناجات ۾ خاص فرق هيءُ آهي ته مداح ۾ خاص مضمون ساراهه ۽ تعريف جو هوندو آهي ۽ ضمني طور سوال يا عرض به ڪيو ويندو آهي. پر مناجات ۾ خاص مضمون حال اورڻ ۽ مدد لاءِ سوال ڪرڻ هوندو آهي ۽ ضمني طور ساراهه ۽ تعريف

ڪبي آهي. مجموعي طور مداح ۾ ساراهه هوندي آهي ۽ مناجات ۾ سوال جو عنصر غالب هوندو آهي.

مناظرو

مناظرو لوڪ ادب شاعريءَ جي هڪ مقبول صنف آهي، جنهن ۾ ٻن ڌرين، شخصن يا شين جي وچ ۾ مڪالمو بحث يا جهيڙو ڏيکاريو ويندو آهي. ڊاڪٽر نبي بخش خان بلوچ مطابق مناظرن جي سٽاءُ ساڳي سانگ واري، يعني ڊراماٽي آهي. ڪي مناظرا چڱا هڪ منظرا سانگ اهن، جن ۾ ٻه ڪردار هڪ ٻئي سان مخاطب ٿين ٿا ۽ آخر ٽيون ڪردار (امين چڱو مڙس يا قاضي) داخل ٿي فيصلو ڪري ٿو. ڪي مناظرا ٻه منظرا سانگ ٿيندا آهن، جن جي پهرين منظر ۾ ٻه ڌريون هڪ ٻئي جي منهن مقابل ٿين ٿيون، ۽ اخرڪار امين وارين ٿيون، جو موجود ڪونهي. ان بعد، ٻئي منظر ۾ ڌريون ۽ امين گڏجن ٿا ۽ نبيرو ٿئي ٿو. مناظري ۾ ٻه بي جان شيون انساني روپ ۾ ڏيکاري هڪ ٻئي جي سامهون ٻيهاريون وينديون آهن. اهي هڪ ٻئي جي خوبين ۽ خامين کي ظاهر ڪري هڪ ٻئي تي برتري ڏيکارڻ جون ڪوشش ڪنديون آهن.

مورو

مورو مجاز ۽ محبت جو سنڌي لوڪ گيت آهي، جنهن ۾ انتظاري، بيقراري، فراق ۽ ملاقات جا خيال مرڪزي مضمون هوندا آهن. هي لوڪ گيت ڪوهستاني ايراضيءَ ۾ مشهور آهي.

مولود

مولود عربيءَ جو لفظ آهي، جنهن جي معنيٰ آهي نئون ڄاول ٻار. پر سنڌي شاعريءَ ۾ نبي اڪرم صلي الله عليه واله وسلم جي ولادت کي بنياد بڻائي سندس صفت شان جي بيان کي مولود چوندا آهن. مولود ۾ نبي سائينءَ جي ساراهه سان گڏ سندن روضي جي زيارت، معراج واري واقعي کي به موضوع

ٻڌايو ويندو آهي. مثنا جي حساب سان مولود واڻي يا ڪافيءَ جهڙو هوندو آهي. صرف ان ۾ ميوزڪ نه ٿيندي آهي. قديم دؤر ۾ شاهه عنايت رضويءَ (1644ـ1713ع) جي واين ۾ مولود جي صنف موجود آهي. مولود جو ابتدائي وڏو شاعر مخدوم عبدالرؤف ڀٽي (1682ـ1752ع) ڪلهوڙن جي دور ۾ ٿي گذريو آهي.

مهدوي تحريڪ

سمن جي حڪمرانيءَ جي آخري دور ۾ سيد ميران محمد جونپوري جي سنڌ ۾ اچڻ ڪري راسخال اعتقادي ۾ مذهبي ڪٽرپڻي جو وڏيڪ جزو شامل ٿي ويو. هن جماعت جو بنياد ترڪ دنيا، نيڪ صحبت، ترڪ مال ۽ هجرت تي رکيل هو. سندس سياسي مقصد وطني ۽ ثقافتي بنيادن تي قومي تسلط ۽ سياسي اقتدار کي ختم ڪري غلبه اسلام کي قائم ڪرڻو هو. ڪيترائي عالم ۽ مشائخ مهدوي دائري ۾ داخل ٿيا.

ناول

ناول حقيقت ۾ لاطيني لفظ Novus جي بگڙيل صورت آهي، جنهن جي معنيٰ آهي "نئون". اهو لفظ اطالوي ٻوليءَ معرفت انگريزيءَ ۾ آيو. اطالوي ۾ لفظ آهي، نوويلا (Novella)، جنهن کي ڪهاڻي جي معنيٰ ۾ ڪتب آندو ويو. فرانسيسي ادب ۾ وري ان ساڳئي لفظ ناول (Novelle) جي صورت اختيار ڪئي، آخر ۾ اهو لفظ انگريزي ۾ ناول (Novel) جي صورت ۾ آيو. سنڌي ادب ۾ اهو لفظ ناول Novel طويل افسانې طور استعمال ٿيو ٿئي، بهرحال سنڌيءَ ۾ اهو لفظ ساڳي ئي معنيٰ ۽ مفهوم سان انگريزي معرفت پهتو آهي. ناول، انسان جي چوڌاري ٿيندڙ واقعن، چرندڙ پرندڙ جيوت جي تصوير آهي، جنهن ۾ پڙهندڙ نه رڳو پنهنجي حالتن کي لفظن جي رنگينيءَ وسيلي، خوبصورت ڪري ڏسي ٿو پر ڪيس ٻين مائهن جي وجود ۽ حالتن جو ٻه احساس ٿئي ٿو. سنڌي ادب ۾ ناول انگريزي ادب وسيلي آيو سب کان

پھريون ناول راسيلاس آھي، جيڪو 1870ع ۾ منشي اڌارام ترجمو ڪيو ھو ۽ پھريون طبعزاد ناول مرزا قليچ بيگ جو دلارام آھي، جيڪو 1888ع ۾ ڇپيو. ھن وقت تائين ھند سنڌ ۾ سنڌيءَ ۾ سوين ناول لکجي چڪا آھن.

نثر

نثر جي لغوي معنيٰ آھي، ڇڙيل پکڙيل لفظ. اصطلاحي معنيٰ موجب ڪو اديب يا ليکڪ جدا جدا لفظن کي ملائي، جملن جي شڪل ۾ پنھنجي اڳيان ڪا تحرير پيش ڪري، مطلب ته نثر اھي بياني فقرا آھن، جن ۾ ڪنھن ڏنل نظاري، واقعي يا حقيقت کي لفظن ذريعي جملن جي روپ ۾ سلسلو پيدا ڪري، ماڻھن اڳيان تقرير (زباني) يا تحرير (لکيت) جي صورت ۾ پيش ڪجن. نثر اھو ادب آھي، جيڪو شاعري نه ھجي. اسان جي گفتگو ھميشه نثر ۾ ھوندي آھي. جڏھن دل جي امنگن جو اثر پين تائين پھچي ته ادب جي ان حصي کي نظم چئبو آھي، پر جڏھن دماغ جي خيالات جو اثر پين تائين پھچي ته اھڙي ادب کي نثر چئبو آھي. نثر جي وڏي خاصيت آھي ته آھي ته ان ۾ ھر ڪنھن قسم جو مضمون آئي سگھجي ٿو. جھڙوڪ، سائنس، حڪمت، سماجي اپياس، افسانا، آکاڻيون، ناٽڪ، روزمره جون ڳالھيون ۽ بحث مباحثا، ڪورٽن جا فيصلا، حڪومت جا قاعدا قانون وغيره. نثر جا ٽي قسم ڄاڻايا ويا آھن: (1) نثر مرجز (2) نثر مسجع ۽ (3) نثري عاري.

نثري نظم

نثري نظم جي شروعات فرينچ شاعريءَ کان ٿي. بوڊليئر (Baudelaire) پنھنجي مجموعي نثر ۾ ننڍيا نظم (Petit poems en prose) سان ان جي ابتدا ڪئي. ان ۾ شاعريءَ جو عنصر ضروري آھي. ان ۾ وزن، بحر ۽ رديف قافيي کان سواءِ نظم جون سموريون خاصيتون موجود ھجڻ گھرجن. ڪٿي ڪٿي ته قافيي جو استعمال به سٽن جي وچ ۾ يا آخر ۾ ٿئي ٿو ۽ ان ۾ موسيقيت جو احساس پيدا ڪري ٿو. ڪڏھن ڪڏھن Assonance جي

ذريعي نغمگي پيدا ڪئي وڃي ٿي. هر حالت ۾ نثري نظم ۾ اندروني آهنگ ضروري آهي. Surrealist اهڃاڻي ۽ Automatic خودمختيار لکيل نثري نظم جون اهم صورتون آهن. انگريزي شاعريءَ مان هيءَ صنف انگريزن جي دور ۾ سنڌي شاعريءَ ۾ داخل ٿي ۽ مقبوليت حاصل ڪئي.

نظم

نظم عربيءَ جو لفظ آهي. جنهن جي معنيٰ آهي هڪ ٻئي سان ملڻ يا ملائڻ لغوي معنيٰ آهي پوئڻ. شاعريءَ جي هن صنف ۾ خيالن، لفظن ۽ موسيقيءَ جو خاص خيال رکيو ويندو آهي. نظم ۾ وزن ۽ قافيي سان ڪيترائي بند هوندا آهن. هر هڪ بند جو ٻئي بند سان لاڳاپو هوندو آهي. نظم ۾ سٽن يا بندن جو انداز مقرر نہ هوندو آهي. ڪي نظم ننڍا ٿيندا آهن تہ ڪي ڊگها هوندا آهن. ڪي وري ايترا تہ ڊگها ٿاهيا ويندا آهن. جو انهن جو هڪ پورو ڪتاب ٺهي پوندو آهي. عام طور تي هر نموني جي ڪلام کي نظم چيو وڃي ٿو. پوءِ ان ۾ ٿوري ۾ ٿوريون يعني ٻہ يا چار سٽون بہ ڇو نہ هجن. پر دراصل نظم هڪ ڊگهي شعر جو نالو آهي. جنهن ۾ موزون سٽن جو انداز گهڻو هجي. مضمون جي لحاظ کان نظم ۾ هر قسم جو مضمون اچي سگهي ٿو. سنڌي شاعريءَ ۾ نظم جا جديد دور جا اوائلي شاعر مرزا قليچ بيگ ۽ حيدر بخش جتوئي رهيا آهن.

نظماڻو نثر

اهو نثر جنهن ۾ تخيل ۽ جذبات جو فراواني هجي. ان کي شاعراڻو يا نظماڻو نثر چئبو آهي. ڪڏهن ڪڏهن، رنگين نثر کي بہ شاعراڻو نثر چئبو آهي. سنڌي ۾ تاجل بيوس جا ڪتاب ڪاڇي مٿان ڪونج ۽ اٻين جهليو پور نظماڻي نثر جا ڪتاب آهن.

نعت

نعت عربي ٻوليءَ جو لفظ آهي، جنهن جي لفظي معنيٰ آهي مدح، صفت، تعريف. نعت نظم جو اهو قسم آهي، جنهن ۾ حضرت محمد صلي الله عليه واله وسلم جي تعريف ڪئي ويندي آهي. مسئلا جي حساب سان ڪي گيت يا نظم جڙ ۽ ٿيندو آهي. نعت اڪثر مذهبي موقعن، محفلن ۽ مسجدن وغيره ۾ ڳائي ويندي آهي.

نوحو

نوحو ماتمي لفظ آهي. هي مرثيي جو قسم آهي، جنهن ۾ ڪربلا جي شهيدن جي شهادت جو دردِيلي انداز ۾ ذڪر ڪيو ويندو آهي. نوحو ڳايو ويندو آهي ۽ انتهائي درديلو ۽ سوز وارو هوندو آهي. محرم شريف جي مهيني ۾ نوحن جون بيشمار ڪيسٽون جاري ٿينديون آهن.

وائي

وائيءَ جي لغوي معنيٰ آهي ڳالهه ٻولهه، وائي، گفتگو. شاعريءَ جي اصطلاح ۾ وائي ڪلام/سخن کي چئبو آهي. وائي، سنڌي شاعريءَ جي اهم صنف آهي، جنهن ۾ عشق محبت ۽ وحدت جو ذڪر ڪيل هوندو آهي. وائيءَ جي پهرين بند کي ٿلهه چئبو آهي. ٿلهه کان سواءِ باقي مصرعون (سٽون) الڳ الڳ ٽين ٽيون، جن جو قافيو آخر ۾ اچي ٿو. بناوت جي لحاظ کان وائي هيڪوٽي، ڏيڍوٽي ۽ بيٽي پڻ ٿيندي آهي، جنهن جو وزن چند وديا تي رکيل هوندو آهي. وائيءَ جو عام طرح مؤجد شاهه لطيف کي چيو ويندو آهي. پر وائي جي صنف صدا جي عنوان سان شاهه عنايت رضوي وٽ ملي ٿي ۽ ان کان اڳ دادو ديال جون ٻه ٽي وايون مليون ٿيون. وائي، اصل ۾ وائي يا هائيءَ جي بگڙيل صورت آهي.

وحدت الشھود

وحدت الشھود جو باني امام رباني مجدد الف ثاني (1564_1624ع) آهي. جيڪو هه ازوست جو قائل ۽ شارح آهي. هڪڙا صوفي وحدت الوجودي هوندا آهن ۽ ٻيا وحدت الشهودي. وحدت الوجودين جي نظر ۾ اصل ۾ باري تعاليٰ جي ذات موجود آهي ۽ ٻيون جيڪي به شيون موجود آهن. ان جا پرتوا آهن. وحدت الوجود ۽ وحدت الشهود ۾ هي فرق آهي ته وحدت الوجود جي لحاظ کان سيڪجھ خدا آهي ۽ (خدا) سڀ ڪجھ. جيئن ڄر جي ڦوٽي ۽ لهر کي پاڻيءَ کان ڌار نه سمجهي. پاڻي (اصل) جو پرتوو سمجهيو وڃي ٿو. پر وحدت الشهود ۾ اهي ٻئي ڌار آهن. هنن جو چوڻ آهي ته ماڻهو جو پاڇو هرگز ماڻهو ٿي نه ٿو سگهي. چه نيست خاڪ رابا عالم پاڪ اهل ظاهر وٽ وحدت الوجود نامنظور ۽ نامعقول آهي. انهيءَ عقيدي جي صوفين حلاج ۽ سرمد وحدت الوجودي ڳالهه تي قائم رهيا ۽ سر ڏنو. ليڪن پوئين زماني جي صوفين ۽ متصوّف عالمن ان جو نئون تعبير ڪري، ان کي اسلامي رنگ ڏيئي ڇڏيو آهي. مشهور عالم دين شاهه ولي الله (1703_1762ع). ان نظريي کي فلسفي جي حيثيت سان بيان ڪري. وحد الوجود ۽ وحدت الشهود جي نظرياتي اختلافن کي رفع ڪرڻ جي ڪوشش ڪئي آهي.

وحدت الوجود

وحدت الوجود، صوفياء ڪرام جو هڪ اصطلاح آهي. جنهن ۾ حق سبحان تعاليٰ جي توحيد ذاتي ۽ وجودي تي بحث ڪيو ويندو آهي. انهيءَ بحث جو خلاصو هي آهي ته وجود حقيقي فقط هڪ آهي ۽ اهو حق تعاليٰ جو وجود آهي ان حقيقت کي لاموجود الا الله چئي واضح ڪيو ويندو آهي. وجود حقيقي هڪ آهي. يعني فقط خدا ئي موجود آهي ۽ ٻيو ڪجھ به نه آهي. هر شيءِ انهيءَ مان آهي ۽ انهيءَ ۾ آهي. جيئن سمنڊ ۾ لهرون ۽ موجون هر شيءِ خدا جو مظهر آهي. اهي صوفي وحد ۾ ڪثر ۽ ڪثر ۾ وحد جي فلسفي کي مڃين ٿا.

ويد

لفظ ويد جو مصدر ود آهي، جنهن جي معني آهي عقل، ڄاڻ، سوچڻ، سمجهڻ غور فڪر ڪرڻ، موجود هئڻ ۽ حاصل ڪرڻ وغيره. ويد جو لفظ خود ويدن ۾ استعمال نہ ڪيو ويو آهي، پر تقريبا 2000 سالن جي عرصي ۾ هندن علمن ۽ رسمن متعلق جيڪو مواد گڏ ڪيو آهي ان کي ويد جو نالو ڏنو ويو. بعد جا سڀ هندو مصنف انهن جو حوالو ڏيندا ۽ انهن کي مستند سمجهندا رهيا آهن.

هائيڪو

هائيڪو جپاني ٻوليءَ جي صنف آهي. هائيڪو جپاني لفظ هيڪو مان ورتل آهي. جنهن جي لغوي معني آهي مفرد يا اڪيلو ڪلام. هائيڪو هڪ عڪس آهي. جذبي سان ڀريل اهو معروضي عڪس آهي جيڪو وٽ (Object) کي وقت ۽ ماڳ ۾ متعين ڪري ٿو ۽ ان ۾ موسم جو عنصر هئڻ ضروري آهي. هائيڪو ۾ ٽي سٽون هونديون آهن. پهرين ۽ ٽين سٽ پاڻ ۾ هم قافيہ هونديون آهن ۽ وچين سٽ قافيي کان آزاد هوندي آهي. سنڌيءَ ۾ هائيڪو کي نارائڻ شيام متعارف ڪرايو. شيخ اياز ۽ تنوير عباسيءَ چوٽ تي رسايو. سنڌيءَ ۾ هائيڪو جو پهريون مجموعو شيخ اياز پڻ ڇڻ پڇاڻان ڇپيل آهي.

هجو گوئي

هجو جي لغوي معني آهي برائي يا بدگوئي. هجو ان نظم کي چئبو آهي، جنهن ۾ مدح جي ابتڙ ڪنهن جي گلا، برائي يا ڪنهن ڏوهہ جو ذميوار بڻايو وڃي. هن قسم جي شاعريءَ جو مفهوم ننڌڻ هوندو آهي. سنڌيءَ ۾ هن قسم جي شاعري ٽالپرن جي دؤر کان شروع ٿي. سيد خير شاهہ ۽ سيد ثابت علي هجو گوئيءَ کي وڏي اهميت ڏني.

هم اوست

هم اوست تصوف جو فارسي اصطلاح آهي، جنهن کي وحدت الوجود سان تعبير ڪيو وڃي ٿو. هن فلسفي جي شارح شيخ اڪبر محي الدين ابن عربيءَ موجب هيءَ ڪائنات، پنهنجي سمورين رنگينين ۽ انهن جي ارتقائي

ڏير گير مان خالق اعظم کان ڪو ڌار وجود نہ ٿي رکي. اصل ۾ بنيادي وجود فقط حق تعاليٰ جو آهي. ڪائنات ۾ جيڪي ڪجهہ ڏسي سگهجي ٿو، سو سڀ انهيءَ وجود جي جدا جدا تجليات جو پرتو آهي. جيڪڏهن ڪو اُن کي ڪجهہ بيو ٿو سمجهي اها سندس نظر ۽ سمجهہ جي ڀُل آهي. نہ تہ حقيقت هن کان سواءِ ٻي ڪانهي تہ لا موجود و الاالله. انهيءَ نظريي جو اصطلاحي نالو وحدت الوجود آهي. جنهن کي فارسيءَ ۾ اصطلاحي طرح همہ اوست سڏيو وڃي ٿو.

همرچو

همرچو لوڪ گيت آهي. همراهہ اچو لفظ مان ورتل چيو وڃي ٿو. هي لوڪ گيت هارين، پورهيتن جو لوڪ گيت سڏجي ٿو. چاڪاڻ جو هنيءَ ٻاري جي ڪم (خاص ڪري ڳُڏ ڪيڻ، لابارو ڪرڻ) مهل جڏهن گهڻا ماڻهو گڏجي ڪم ڪندا آهن تہ ڪم جي ترت نبيري لاءِ اهو گيت چيو ويندو آهي. ٿرپارڪر جي خطي مان اسريل ۽ لاڙ ۾ تسريل هن لوڪ گيت کي شيخ اياز نئين رنگ ڍنگ ۾ لکيو.

هنر

هنر فارسي لفظ آهي، جنهن جي معنيٰ آهي ڪاريگري يا ڪاريگريءَ جو ڪم. لوڪ ادب سلسلي جو هڪ سندر سخن آهي، جنهن ۾ سگهڙ پنهنجو عقل بيتن (ڏوهيڙن) جي انداز ۾ عام ماڻهن اڳيان پيش ڪندا آهن. هو پنهنجي منظوم سٽاءَ ۾ ڪيئي ڳجهہ (راز) سمائيندا آهن. جن جي معنيٰ نهايت اونهي (ڳوڙهي) هوندي آهي، جنهن جي سمجهڻ لاءِ وڏي عقل جي ضرورت پوي ٿي. هنر کي ڳجهارت جو نمونو بہ چئي سگهجي ٿو. هنر جا هونئن تہ گهڻا ئي قسم آهن، مگر مکيہ چار (اسرائتا هنر، ٻي سرا هنر، چيڙ وان هنر ۽ عام رواجي هنر) آهن. پروليءَ ڏور، سينگار ۽ ڳجهارت ۾ آڻيل بيتن کي هنر چئبو آهي.

گرامر (سنڌي وياڪرڻ)

اسم

ڪنهن ماڻهوءَ يا ٻئي ڪنهن ساهه واري جاءِ، شيءِ، ڪم، خاصيت يا حالت جي نالي کي اسم چئبو آهي.

- ماڻهن جا نالا: رفيق، حفيظ، ارشد.
- جاين جا نالا: حيدرآباد، لاڙڪاڻو، ڪراچي.
- ساهه وارن جا نالا: ماڻهو، ڪتو، گهوڙو.
- شين جا نالا: وڻ، ڪتاب، دلو، انب
- خاصيتن جا نالا: پلاڻي، سياڻپ، ڏاهپ
- حالتن جا نالا: جواني، پيري، غريبي.

اسمن جا قسم:

اسم خاص

اهو لفظ جو ڪنهن ماڻهوءَ يا ٻئي جاندار يا بيجان شيءِ يا جاءِ جو خاص نالو هجي، تنهن کي اسم خاص چئجي ٿو.

مثال: بادشاهي مسجد لاهور ۾ آهي.

شاهه جهان مسجد لاهور ۾ آهي

حيدرآباد سهڻو شهر آهي.

مٿي پيش ڪيل مثال اسم خاص جا آهن، ڇوته انهن ۾ مسجد سان گڏ خاص نالا ۽ شهر سان گڏ شهر جو نالو (حيدرآباد) چئو ويو آهي. انهيءَ انهن مان اسم خاص جي معلومات ملي ٿي.

اسم عام

اهو نالو جو هڪڙي قسم جي جاندار يا بيجان شين جي لاءِ هڪ جهڙو هجي يا هر هڪ سان لاڳو ٿي سگهي، تنهن کي اسم عام چئبو آهي.

مثال: ڇوڪرا ميدان ۾ راند ڪيڏن ٿا.

ڇوڪريون پڙهن پيون ٿيون

شهر تمام سهڻو آهي

مٿي پيش ڪيل مثال مان واضح ٿئي ٿو ته اهي عام آهن. جيئن ته ڇوڪرو، ڇوڪري يا شهر ڪيترائي ٿي سگهن ٿا، انهيءَ ڪري انهن لفظن مان ظاهر ٿئي ٿو ته اهي عام آهن. تنهنڪري انهن کي اسم عام چئبو.

اسم ذات

- اڇاڻ، ساوڪ، پيلاڻ ۽ صفائي خاصيتن جا نالا آهن.
- ڪل، ڇرڇو، ويڙهه ۽ جنگ ڪمن جا نالا آهن
- ٻالڪپڻ، جواني، ٻانهپ ۽ جهنگلي پڻو حالتن جا نالا آهن.

انهن ٽنهي قسمن جي نالن کي گڏائي اسم ذات چئبو آهي. ڪنهن خاصيت، ڪم يا حالت جي نالي کي اسم ذات چئبو آهي اهڙا جملا جيڪي محسوس ته ڪري سگهجن پر انهن کي ڇهي نه سگهجي، تن کي اسم ذات چئجي ٿو.

اسم تصغير:

هن قسم جي جملن ۾ اهڙا لفظ استعمال ڪيا ويندا آهن، جنهن مان ڪنهن مان ڪنهن به اسم جي ننڍڙائي ظاهر ٿئي. انهن کي اسم تصغير چيو ويندو آهي. هن قسم جي لفظ ۾ اسم سان گڏ ڙو يا ڙي جو اضافو ڪري اسم جي ننڍڙائي کي ظاهر ڪيو ويندو آهي.

مثال: ننڍو ٻارڙو خوبصورت آهي

ٻلڙي کير پئي ٿي

ڇوڪري سنهڙي آهي

اسم استقباليه:

هي لفظ به فعل جي بنياد مان جڙيل آهي ۽ صفت ٺوڙي اسم ٿي ڪم اچي ۽ اهو ٻڌائي ته ڪمايندڙ وقت ۾ ٿيڻو آهي. ان کي اسم استقبال چئبو آهي.

ساجد کي ڪراچي وڃڻو آهي (هن جملي ۾ لفظ وڃڻو معنيٰ رکي ٿو وڃڻ وارو)

اسم حاليه:

هي لفظ به فعل جي بنياد مان جڙيل آهي ۽ اسم سان لاڳو آهي. اهو لفظ ڏيکاري ٿو ته ڪو ماڻهو وغيره ڪم ڪندي، ڪنهن ٻئي ڪم کي لڳو ان کي اسم حاليه سڏبو آهي.

مثال: احمد بال سان راند ڪيڏندي، گهمندو گهر آيو. (اهڙي طرح ٿيندو، ڪندو ۽ وتندو وغيره هن قسم جي اسم سان تعلق رکن ٿا.)

ضمير

اهو لفظ جو ڪنهن اسم جي بدران ڪم اچي تنهن کي ضمير چئبو آهي.

مثال: هو مان تون اهي انهن توهان وغيره

اڄ هن بهترين راند کيڏي.

توهان ڪير آهيو؟

مان گهر آهيان.

اهي آيا هوندا.

ضميرن جا قسم:

ضمير خالص

اهي ضمير جي خاص ماڻهن جي بدران ڪم اچن تن کي ضمير خالص چئبو آهي. هن جا ٽي قسم آهن.

- ضمير متڪلم (ڳالهائيندڙ)
- ضمير حاضر (جنهن سان ڳالهائجي)
- ضمير غائب (جنهن جي ڳالهه ڪجي)

ضمير متڪلم: اهي ضمير جي ڳالهائيندڙ پنهنجي بدران ڪم آڻي تنهن کي ضمير متڪلم چئبو آهي.

مثال: مان، مون، اسين، اسان وغيره

ضمير حاضر: اهي ضمير جي انهن ماڻهن بدران ڪم اچن جن سان روبرو ڳالهائجي. اهي ضمير جي ڪنهن روبرو ڳالهائيدڙ شخص لاءِ ڪم اچن تن کي ضمير حاضر چئبو آهي.

مثال: تون، توهين، توهان، اوهين، اوهان وغيره.

ضمير غائب: اهي ضمير جي ڪنهن غير حاضر شخص لاءِ ڪم آڻجن، تن کي ضمير غائب چئبو آهي.

مثال: هو، انهن، اهي وغيره.

ضمير اشارو:

احمد، عليءَ کي هيءُ ڪتاب ڏئي چيو ته هي؛ توهان رکو، هو دوست کي ڏيو انهيءَ جملي ۾ هي ويجهو لاءِ ۽ هو پري جي لاءِ استعمال ٿيو آهي. اهڙا ضمير جي ڪن اسمن ڏي اشارو ڪن، تن کي ضمير اشارو چئبو آهي. ضمير اشارو جا ٻه قسم آهن.

- ضمير اشارو ويجهو
- ضمير اشارو ڏور (پري)

ضمير مشترڪ (يعني: شريڪ ٿيندڙ)

احمد، پاڻ کي بچايو.

آءٌ پاڻ ايندس.

اهو ضمير جو جملي ۾ فاعل جي بدران (مفعول ٿي) ڪم اچي يا جو ضمير خالص کي زور پرائڻ لاءِ ڪم اچي، تنهن کي ضمير مشترڪ چئبو آهي. اهي ضمير خاص ڪري ٻن مطلبن جي لاءِ ڪم ايندا آهن.

- فاعل کي زور پرائڻ لاءِ.
- اها ڳالهه ڄاڻائڻ لاءِ ته جملي ۾ جيڪو فاعل آهي، سو ئي ساڳيو مفعول آهي.

ضمير استفهام (فهم معنيٰ سمجهه يا ڄاڻ)

- تون ڪير آهين؟ ڪير ڪو ماڻهوءَ سان لاڳو ٿيندو
- ڪهڙو ماڻهو آيو؟ ڪهڙو ڪتاب آهي؟ ڪهڙو ڪم اٿئي؟ ڪهڙو لفظ ماڻهن، شين ۽ ڪمن سان لاڳو ٿئي ٿو.
- ڇا وٺان؟ ڇا چوان؟ ڇا شين ۽ ڪمن سان لاڳو ٿئي ٿو.

مٿين جملن ۾ ڇا ڪير ڪهڙو لفظ سوال پڇڻ لاءِ ڪم آيا آهن. اهڙا سوال پڇڻ جا لفظ ڪن اسمن جي بدران ڪم اچن ٿا. تنهنڪري ضمير

آهن. اهڙن ضميرن کي ضمير استفهام چئبو آهي. ضمير استفهام اهو ضمير آهي جيڪو سوال پڇڻ يا پڇا ڪرڻ ۾ ڪم اچي.

ضمير مبهم:

اهو ضمير جنهن مان ڪا خبر ڪانه ٿي پوي ته ڪهڙي اسم جي بدران ڪم آيو آهي. هي تنهن کي ضمير مبهم چئبو آهي. مبهم معنيٰ ڳجهو يا نامعلوم جنهن جي ڪا ڄاڻ نه پوي. ڪو ڪي ڪنهن ۽ ڪجهه ضمير مبهم جا مثال آهن.

ڪو ماڻهو ڪو ڄاڻو، ڪو رانديڪو ڪو ڪم. اهڙيءَ طرح ڪو لفظ جاندار توڙي بيجان شين ۾ ڪمن سان لاڳو ڪيو آهي.

ضمير موصول:

هي اهو لفظ آهي جو ڪنهن اسم جي بدران جملي ۾ ڪم اچي ٿو ۽ ان کي ٻئي جملي سان ڳنڍي ٿو تنهن کي ضمير موصول چئبو آهي. موصول ڳنڍ، ميلاپ).

هيءَ اهو ڪتاب آهي. ڪتاب مون ڳوليو پئي

هي اهو ڪتاب آهي، جو مون ڳوليو پئي.

هيءَ اهو ڪوپ آهي، جنهن جي تو پڇا ٿي ڪئي. (هتي جنهن لفظ ضمير موصول آهي)

ضمير جواب موصول:

جو ٻئي جي لاءِ کڏ کٽندو سو پاڻ کڏ ۾ ڪرندو.

جي ڪالهه ڪم تي چڙهيا، سي اڄ به چڙهن.

جنهن ڇيو تنهن ڪيو

هن قسم جي جملن ۾ اهڙا لفظ استعمال ڪيا ويندا آهن، جن جو لاڳاپو موصول سان جڙي جواب موصول ٿئي، جيئن مٿين جملن ۾ جو جي لاءِ سو، جي جا لاءِ سي، جنهن جا لاءِ تنهن لفظ استعمال ڪيو آهي.

ضمير جواب موصول اهو آهي، جو ضمير موصول جي جواب ۾ (لاڳاپو رکي) ڪم اچي ٿو.

صفت:

هي عربي زبان جو لفظ آهي. جنهن جي لغوي معني آهي ساراهه ڪرڻ جملي ۾ هي اهو لفظ آهي جيڪو اسم ۽ ضمير جي گڻ، اوگڻ، قسم، قد وغيره ٻڌائي، ان کي صفت چئبو آهي

مثال: سٺو بهادر، اڇو ڪارو، اونهو، بندرو، ڊگهو وغيره

صفت جا قسم

صفت جا ڪل ٽي قسم آهن.

(1) توصيفي صفت (2) عددي صفت (3) ضميري صفت

(1) توصيفي صفت

توصيفي صفت جا ٽي قسم آهن.

(1.1) صفت خالص: اهڙي صفت جيڪا ڪنهن هڪ اسم جي خالص وصف ڪري ته ان کي صفت خالص ڪوٺبو آهي.

مثال: تون سٺو ڇوڪرو آهين

اڪبر سست ڪاريگر آهي

رئيس وٽ پلو گهوڙو آهي.

(1.2) صفت تفضيل: هي صفت ساڳئي قسم جي ٻن اسمن جي پاڻ ۾ ڀيٽ ڪري ٿي ۽ هڪ اسم کي ٻئي کان گهٽ يا وڌ ظاهر ڪري ٿي. هن قسم ۾ مشابهت ڏيکاريل هوندي آهي.

مثال: جاويد، فضل کان هوشيار آهي

تنهنجو گهر منهنجي گهر کان وڌيڪ سهڻو آهي

اڳي کان وڌيڪ سٺو وقت پيو گذري

(1.3) صفت مبالغو: اهڙي صفت جيڪا هڪ اسم جي ساڳئي قسم وارن سمورن اسمن سان ڀيٽ ڪري ڪيس باقي اسمن کان بهترين يا ڪمترين ڪري ڏيکاري. مبالغي جي معني آهي بيحد وڌاءُ. تنهنڪري اها صفت مبالغو ڪندڙ صفت آهي.

مثال: احمد بهترين شاگرد آهي

بيشڪ تون بلند ترين اخلاق جو مالڪ آهين
وڏو پروڏو فائدو تنهنجو آهي

(2) عددي صفت

اهڙي صفت جيڪا اسم جي اڳيان اچي، سنڌس انگم تعداد يا ڳاڻيٽو ٻڌائي، ان کي عددي صفت چئبو آهي

مثال: هڪ ڪمري ۾ ڏهه ڪليون، ڪلي ڪلي ۾ ڏهه ڏهه ٻليون آهن (شماري)

ٻهرين، ٻين، ٽين ۽ چوٿين قطار وارا ساڃي پاسي ٿي ويهن (قطاري)

(3) ضميري صفت:

اهڙي صفت جيڪا ڪنهن ضمير مان ٺهي ۽ اسم جي اڳيان اچي ته ان کي ضميري صفت چئبو آهي.

عام طور حالت اضافت وارا ضمير جيڪي ضمير خالص جي معنيٰ ۾ اچن، تن کي ضميري صفت چوندا آهن.

مثال: تنهنجو، منهنجو اسان جو، ڪنهنجو وغيره.

(4) ظرف:

ظرف عربي زبان جو لفظ آهي، جنهن جي لغوي معنيٰ آهي، ٿانءُ، يا ماپو. جملي ۾ هي اهو لفظ آهي جيڪو ڪنهن وقت،جاءِ يا طرف وغيره ڏيکاري، ان کي ظرف چئبو آهي

مثال: اڄ، اندر ڪالهه، ڪو ڪوٺ، هتي وغيره

ظرف جا قسم:

(4.1) ظرف زمان يا وقت: ظرف زمان فعل يا ٻئي ظرف سان گڏجي وقت جي معنيٰ ڏيکاري ٿو.

هن چيو ته مان پوءِ ايندس

آخرڪار احمد اسان جو ٿي ويو

(4.2) ظرف مڪان يا جاءِ: صفت،فعل يا ٻئي ظرف سان گڏجي، جاءِ، مڪان، ماڳ، مقام جي معنيٰ ڏسي ٿو

جاتي مسڪين کي امان ملي

ڪاٿي اهڙو ڇپرڇنو هوندو

هتان، هتان پانڌيڙا ڪيهي پهچندا آهن

(4.3) ظرف تميز: ريت ۽ قدر ڏيکاريندو آهي.

بيمار ماڻهو آهستي آهستي هلندو آهي

عمر گذري وئي خطائون ڪندي ڪندي

شرمندو ٿو ٿيان دعائون ڪندي ڪندي (ڪندي دعائن ۽ خطائن ڪرڻ جي ريت ڏيکاري ٿو)

گهڻو نه ڳالهاءِ

(4.4) ظرف اثبات يا هاڪار:هائو ها يا اقرار جي معنيٰ ڏيکاري ٿو.

هائو موٽي ايندس.

ها ته ائين ٺيڪ آهي

اوهان جو چوڻ درست آهي

(4.5) ظرف نفي يا ناڪار: نه مَ. نڪو نڪي. ظرف نفي يا انڪاري معنيٰ ڏيکاريندا آهن

احمد گهر ڪونه هو.

مون وٽ ڪجهه ڪونهي

نه ڪو ڏوهه تنهنجو نه منهنجي خطا.

<u>فعل:</u>

(فعل+ڪم) (فاعل+ڪم ڪندڙ) (مفعول+ جنهن تي ڪم ٿئي)

فعل عربي ٻوليءَ جو لفظ آهي جنهن جي لغوي معنيٰ آهي. ڪم .گرامر جي زبان ۾ هي اهو لفظ آهي، جنهن مان ڪم ڪرڻ، هئڻ سهڻ، يا ٿيڻ جي معنيٰ نڪري، ان کي فعل چئبو آهي.

مان احمد آهيان (هئڻ)

اسان پنهنجو ڪم پاڻ ڪنداسين (ڪرڻ)

ڪنهن جي دل ڏکائڻ وڏو گناهه آهي (سهڻ)

پنڌ ڪندي جي تڪو ٿاتم، ڪنهن ڪلي تي چاتي، لاتم (جهرو)

فعل جا قسم:

فعل جا ٻه قسم آهن (1) فعل لازمي (2) فعل متعدي

(1) فعل لازمي: اهڙو فعل جيڪو پنهنجي فاعل سان لڳل، ڳنڍيل ۽ لاڳاپيل هجي ان کي فعل لازمي چئبو آهي. فعل لازمي فقط فاعل جو عمل ظاهر ڪندو آهي.

مان اچان ٿو

اسان اچون ٿا

آءُ للان ٿو............... هي جملا سڀ فعل لازمي آهن.

فعل اڪر ترڪ

پينگهي ۾ لڏبو آهي

مٿين جملو ۾ فعل لازمي آهي، پر ان ۾ ڪوبہ فاعل ڪونهي انهي؛ ڪري اهڙي فعل کي فعل اڪرترڪ چيو ويندو آهي.

(ا معني نہ ۽ ڪرتر يا ڪرتا معني ڪم ڪندڙ)

اڪر ترڪ يا فاعل بيفاعل امو فعل آهي جنهن کي ڪوبہ فاعل ڪونهي

فعل متعدي:

لفظ متعدي جي معني آهي وڃڙندڙ. اهڙو فعل جيڪو فاعل کان اڳتي وڌي مفعول سان وڃڙي ان کي فعل متعدي چئبو آهي.

مان خط لکان ٿو

تون خط لکين ٿي

فعل متعدي جون صورتون يا قسم

سوار گهوڙي کي ماري ٿو

گهوڙو مارجي ٿو

سوار گهوڙو مارائي ٿو

(1) فعل متعدي معروف: (ماري ٿو) فعل متعدي معروف (معروف جاتل يا سڃاتل)

اهو فعل آهي، جو جنهنجي فاعل جي ڳالهه ڪري ٿو ته هو (فاعل) ڪو ڪم ڪري ٿو ۽ سندس فاعل جملي ۾ ظاهر ڄاڻانجي ٿو.

سوار گهوڙي کي ماري ٿو

(2) فعل متعدي مجهول: (مارجي ٿو.)

فعل متعدي مجهول (جهل معنى اڻڄاڻائي يا اڻڄاڻ) اهو فعل آهي جنهنجو اصلوڪو فاعل اڪثر ڪونہ ڄاڻائبو آهي. تنهنڪري مفعول ئي فاعل ٿيندو آهي ۽ فعل انهيءَ سڄي پڇي مفعول بابت ڄاڻائيندو آهي تہ هن (مفعول) ڪو ڪم ٿئي ٿو

گهوڙو مارجي ٿو

(3) فعل متعدي بلواسطہ: (مارائي ٿو.)

فعل متعدي بلواسطہ (واسطہ معنى وچ واري ڪان) اهو ڪم ڄاڻائي ٿو جو فاعل پاڻ نٿو ڪري پر ٻئي کان ڪرائي ٿو

سوار گهوڙو مارائي ٿو

(فعل متعدي بلواسطہ جو فاعل ڪڏهن ٻجهو تہ ڪڏهن پڌرو هوندو آهي)

(4) فعل لازمي مجهول:

لفظ مجهول جي لغوي معنيٰ آهي اڻڄاڻائي، جملي اهو فعل آهي، جنهن جي فاعل جو پتو نہ پوي.

مثال: راند کيڏبي آهي

ڪم ڪبو آهي

پاڻي پيئبو آهي

(5) فعل لازمي معروف:

لفظ معروف جي لغوي معنيٰ آهي جٽي صاف يا پڌرو هجي. ان کي فعل لازمي معروف چئبو آهي

مثال: احمد دڪان تي ويو آهي.

حرف:

- انهيءَ لفظ کي چئجي ٿو جو جملي ۾ اسم يا ضمير جي لاڳاپو ٻين لفظن سان ڏيکاريءِ ٻن لفظن، جملي جي ٻن ڀاڱن يا ٻن جملن کي ڳنڍي ڏار

ڏار ڪري اسم ۽ ضمير جي اضافت بيان ڪري يا جنهن مان مثلاً آواز آرزو، ارمان، عجب، تعريف يا توهين جي معنيٰ ڏيکاري.

هتي لفظ کي حرف سڏيو ويو آهي، حالانڪ حرف خود لفظ جو جزو هوندو آهي پر چاڪاڻ ته لفظ هتي هڪ خاص صورت ۾ استعمال ٿيل ٿو، تنهن ڪري ان کي حرف سڏجي ٿو.

حرف جا قسم هيٺ بيان ڪجن ٿا.

1. حرف جر.
2. حرف جملو يا حرف عطف
 2.1حرف عططف
 2.2حرف عطف بياني
 2.3حرف عطف استدراڪي
 2.4حرف عطف سببي
 2.5حرف عطف شرطي
3حرف ندا

حرف جر جي وضاحت:

اهو لفظ جو اسم يا ضمير جي پٺيان اچي ۽ ان جو لاڳاپو ٻين لفظن سان ڏيکاري تنهن کي حرف جر چئبو آهي

حرف جر جون صورتون: پر، تائين، دوران، ڏانهن، ساڻ، لاڪون، سوڌو وغيره

حرف جملو:

اهو حرف جو ٻن لفظن جملي جي ٻن ڀاڱن يا ٻن جملن کي پاڻ ۾ ڳنڍي، تنهن کي حرف جملو چئبو آهي.

حرف جملي جون صورتون: ۽، ب، توڙي، پڻ، تيئن، وغيره

معنوي لحاظ کان حرف جملي جا قسم ۽ انهن جي مختصر وضاحت

1. حرف عطف: ان جي وضاحت مٿي ٿي چڪي
2. حرف عطف بياني: اهو حرف جنهن ۾ اڳئين جملي يا جملي جي ڀاڱي جي وضاحت سنڌس پوئين جملي يا جملي جي ڀاڱي ۾ ڪيل هجي تنهن کي حرف عطف چئبو آهي.

مثال: ڪنهن کي اٿين جوان تہ مونکي ماريو سڃاڻين
پيهي پروڙيوم تہ پنهون پاڻ ئي آهيان

2 حرف عطف استدراڪي:

مرڪب يا ملتف يعني مخلوط جملي جي ٻوٽين ڀاڱي اڳيان ايندڙ حرف جو پهرئين ڀاڱي جي معنيٰ کي موٽ ڪرائي يا ياد ڪرائي، ڏيان ڇڪرائي تنهن کي حرف عطفي استدراڪي چئبو آهي.

مثال. توڻي ڇڪن چاڪ تہ بہ آهہ نہ سلن عام کي
رهين يا نہ رهين تڏهن بہ گهر اهو اٿئي

حرف عطف سببي:

اهو حيف جو جملي ۾ سبب يا وجهہ بيان ڪرڻ لاءِ استعمال ٿئي، تنهن کي حرف عطفي سڏبو آهي.

مثال. توهان ۾ ڪم هيو انهي ڪري آيو هوس.
مان ڪراچي ايندس متان توسان بہ ملان
مونکي وڃڻو اٿم لهذا تيار رهجان.

حرف عطف شرطي:

اهو حرف جو جملي ۾ ڪنهن ڪم ٿيڻ لاءِ ڪو شرط ڄاڻائي يا جملي ۾ ڄاڻايل ڪم جو مدار ٻئي جملي ۾ بيان ڪيل ڪم يا شرط ٿي ڏيکاري، تنهن کي عطف شرطي چئبو آهي.

مثال. مان هن کي ماڻ ڏنو توڙي جو هن غلط ڪيو هو
سچ ڳالهائڻ اگرچہ ڏکيو هوندو آهي پوءِ بہ ان جو نتيجو چڱو نڪرندو آهي

حرف ندا

اهو حرف جو سڏ يا خطاب ڪرڻ واسطي استعمال ڪجي تنهن کي حرف ندا چئبو آهي ندا جي معنيٰ آهي سڏ يا آواز
حرف ندا جون صورتون، اڙي!، ادا، اي!، وا!

❁❁❁

حوالا

1. آريسر، علي نواز "سنڌي ادب ۾ عورتن جو حصو" سنڌي ساهت گهر حيدرآباد 2014ع
2. الانا، غلام علي، ڊاڪٽر، "سنڌي نثر جي تاريخ"، منصور پبليڪيشن حيدرآباد 1999ع
3. بدوي لطف الله، "تذڪره لطفي" آرايچ احمد برادرس حيدرآباد 1955ع
4. بلوچ، نبي بخش، ڊاڪٽر، "سنڌي ٻولي ۽ ادب جي تاريخ" پاڪستان اسٽڊي سينٽر، سنڌ يونيورسٽي 1999ع
5. بلوچ، نبي بخش، ڊاڪٽر، "مولود" سنڌي ادبي بورڊ ڄامشورو" 1961ع
6. بلوچ، نبي بخش، ڊاڪٽر، "لوڪ ادب جي اسڪيم جا چاليهه ڪتاب" سنڌي ادبي بورڊ ڄامشورو
7. پريمي، هدايت، ڊاڪٽر "سنڌي ٻولي جا محقق ۽ انهن جي تحقيق"، سنڌي لئنگويج اٿارٽي حيدرآباد 2007ع
8. جتوئي، وحيد، "وجوديت ۽ سنڌي ادب"، ڪنول پبليڪيشن ٺٽو 2001ع
9. جروار، وهاب، "سنڌي ادب جي تاريخ"، سنڌيڪا اڪيڊمي ڪراچي، 2019ع
10. جوٽيجو عبدالجبار، ڊاڪٽر، "سنڌي ادب جي تاريخ" (جلد پهريون)، سنڌي لئنگيج اٿارٽي حيدرآباد 2004ع
11. جوٽيجو عبدالجبار، ڊاڪٽر، "سنڌي ادب جي تاريخ" (جلد ٻيو)، سنڌي لئنگيج اٿارٽي حيدرآباد 2004ع
12. جوٽيجو عبدالجبار، ڊاڪٽر، "سنڌي ادب جي تاريخ" (جلد ٽيون)، سنڌي لئنگيج اٿارٽي حيدرآباد 2004ع
13. جوٽيجو فيض، ڊاڪٽر، "طبقاتي فڪر سنڌي ادب تي اثر" سنڌ سڄاڳ پبلشرز سنڌ 2015ع

14. چانڊيو خادم حسين، ماروجي ملير جا، گنج ڪتاب گهر حيدرآباد 2001ع
15. داؤد، عطيه "سنڌي ادب: ايڪ مختصر تاريخ" (اردو)، آڪسفورڊيونيورسٽي پريس ڪراچي، 2019ع
16. ڏاهراڻو بدر، "سنڌي ادب جو مقدمو"، رهبر پبليڪيشن سنڌ 2013ع
17. راشدي حسام الدين شاهه پير، "سنڌي ادب: مختصر جائزو"، سنڌي ساهت گهر حيدرآباد 1996ع
18. سراج، "سنڌي ٻولي"، سنڌي لئنگيج اٿارٽي حيدرآباد 2009ع
19. سومرو، غلام قادر "سنڌي ادب ۾ طنز ۽ مزاح" ثقافت کاتو حڪومت سنڌ، 2013ع
20. سنڌي، عبدالمجيد، ميمڻ، "سنڌي ادب جو جائزو"، روشني پبليڪيشن ڪنڊيارو 2002ع
21. شيوڪاڻي، هيرو "ادب جا معيار ۽ سنڌي ادب"، ڪويتا پبليڪيشن حيدرآباد 2013ع
22. عباسي، ظفر، "سنڌي شاعريءَ جو صنفون ۽ صنعتون" سنڌي لئنگيج اٿارٽي حيدرآباد 2007ع
23. فهميده حسين، پروفيسر، ڊاڪٽر، "سنڌي انسائيڪلو پيڊيا سنڌيانا" (مختلف جلد) 2008ع
24. لغاري، اڪبر، "سنڌي ادب جو مختصر جائزو"، روشني پبليڪيشن ڪنڊيارو 2010ع
25. ملاح، مختيار احمد، "سنڌي ادب تي هڪ نظر" مڪتبه فريدي، 2010ع
26. ملاح، مختيار احمد "ادبي اصطلاح" سنڌي لئنگويج اٿارٽي حيدرآباد
27. ملڪاڻي، منگهارام "سنڌي نثر جي تاريخ"، روشني پبليڪيشن، 1995ع
28. ميمڻ، عبدالرحمان، "سنڌي"، مڪتبه فريدي، 2013ع
29. ميمڻ، عبدالغفور، ڊاڪٽر، "سنڌي ادب جو فڪري پس منظر"، سنڌي لئنگيج اٿارٽي حيدرآباد 2017ع
30. ميمڻ، محمد صديق، خانبهادر، "سنڌ جي ادبي تاريخ"، انسٽيٽيوٽ آف سنڌالاجي ڄامشورو 2001ع

اڄ جي دور ۾ ادبي پورهيو ٿالهي ماٺ وڃي رهيو آهي، پر اسان جي
"ساجد چانڊيي" جي جاکوڙ، محنت، قلم سان اُنسيت کي اکين سان
ڏسي سگهجي، ۽ اُن کي رد ڪرڻو پوي ٿو ته هي نوجوان ڪاموري آهي، ادب
جي ميدان جي پيچرن، ونڊن ۽ وڪڙن کان ايترو واقف آهي، جيترو
سندس والد محترم چاڪر خان (زخمي چانڊيو) هوندو هو، منجهس آهي
ٿي ساڳيون خوبيون ۽ خصوصيتون آهن، سچ ته "ساجد" منهنجي
محبوب دوست جون سڪون لاهي ٿو، اُسلوبِ بيان ۾ چٽا ته مثال آهي،
سندس ڪوڙ ساريون خوبيون آهن، جن مان هڪ خوبي اها به آهي ته هُو
سوچي، ويچاري، توري ۽ تڪي لکندو آهي، جيڪا ڳالهه گهٽ ماڻهن
۾ هوندي آهي، ساجد چانڊيي جو هي ڪتاب "سنڌي ادب: ڪلاسيڪيت
کان جديديت تائين" قبل مسيح کان دور حاضر تائين هڪ اهڙو
دستاويز آهي، جنهن مان سنڌي ادب جي شاگرد کي گهڻو ئي لاڀ
حاصل ٿيندو، هُو پنهنجي اُڃ اُجهائي سگهي ٿو، هي ڪتاب سي ايس
ايس، پي سي ايس، سنڌي ليڪچررشپ جي امتحان توڙي ايم فل ۽ ايم
سنڌي جي شاگردن لاءِ هڪ سونهون آهي، هن ڪتاب کان پوءِ سنڌي
ادب جي شاگرد کي ڪنهن ٻئي ڪتاب پڙهڻ جي ڪا ضرورت نه پوندي.
ساجد چانڊيي جي ادبي پورهئي جو سچ پچ نه رڳو مان، پر مون جهڙا
گهڻائي قائل هوندا.

ڊاڪٽر بدر ڌامراهو

ISBN: 978-969-737-028-

نالو : صاحب خان ميراڻي

ولد : بهادر علي

ادبي نالو : سوره ميراڻي

جنم : 08.04.1975

جنم هنڌ : ڳوٺ ڪيڙو، تعلقہ رتوديرو، ضلعو لاڙڪاڻو.

حال اڊريس : غريب آباد محلہ، نئون ديرو، تعلقو رتوديرو.

تعليم : M.A سنڌي

ڪرت : اسسٽنٽ سب انسپيڪٽر آف سنڌ پوليس

<u>اڻ ڇپيل ڪتاب</u>

ڌرتيءَ جا رکوالا (ٻارن لاءِ ناول) 1990ع

سائر سهس ڳجن (شاعري) 2021ع

بره منجهارا بوند (شاعري) 2022ع

صاحب ديوان سنڌي شاعر (تحقيق) اڻ مڪمل

موبائل نمبر : 0344 – 3919786

0300 – 3404488

اي ميل : sahibkhanmirani0@gmail.com

سورهه سنڌي ادب

Soorih Sindhi Adab

جي لهوارو لوڪ وڃي، تون اوڀو وهه اوڀار

صاحب خان سورهه ميرائي

Cell No: 0344 3919786

0300 3404488